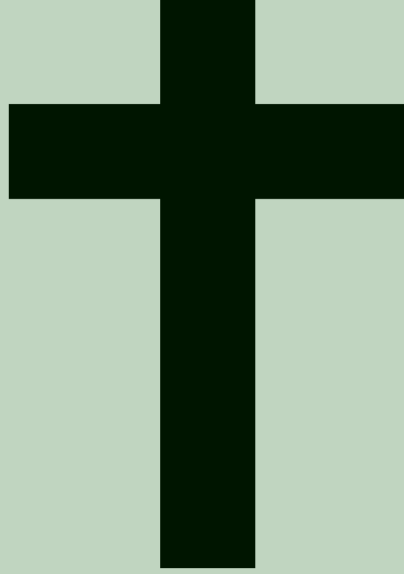

Χωιγιά Γοrixoyά
Siηίpirini

The New Testament in the Ankave language of Papua New Guinea

Xwiyá Gorixoyá Siñipirini
The New Testament in the Ankave language of Papua New Guinea
Nupela Testamen long tokples Angave long Niugini

copyright © 1990 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Angave (Ankave)

Translation by: Wycliffe Bible Translators

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2012-10-03

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 11 Nov 2022 from source files dated 9 Oct 2020
7a156761-2cde-5bbc-8428-650a73434051

Contents

FRT	1
Mat+yuo	3
Mako	68
Ruko	107
Jono	175
Wáí wurimeiar+gáwa	222
Romí	288
1 Koriní	323
2 Koriní	356
Garesia	379
Epesasí	391
Piripai	402
Korosi	411
1 Tesaronaika	419
2 Tesaronaika	426
1 Timotio	430
2 Timotio	440
Taitaso	447
Pairimono	452
Xib+ruyí	454
Jemiso	478
1 Pitao	487
2 Pitao	497
1 Jono	503
2 Jono	511
3 Jono	513
Juto	515
Wáá wóm+x+n+ñ+pi	518

Xwiyá Gorixoyá Siŋipirini Yayiyá Píne

**The New Testament in the Angave language of Papua New
Guinea**

Nupela Testamen long tokples Angave long Niugini
[aak]

Translation: © 1990, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Published, 1990 by Bible League International

Web version of first edition
© 2012, Wycliffe Bible Translators, Inc.
www.Wycliffe.org

<http://pngscriptures.org>

www.ScriptureEarth.org

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons license (Attribution-Noncommercial-No Derivative Works).
<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0>

Your are free to share — to copy, distribute and transmit the text under the following conditions:

- **Attribution.** You must attribute the work to *Wycliffe Bible Translators* (but not in any way that suggests that they endorse you or your use of the work).
- **Noncommercial.** You may not use this work for commercial purposes.
- **No Derivative Works.** You may not alter, transform, or build upon this work.
- **In addition,** you have permission to port the text to different file formats, as long as you don't change any of the text or punctuation of the Bible.

Notice — For any reuse or distribution, you must make clear to others the license terms of this work.

Tok Orait

Dispela Buk Baibel i kam wantaim tok orait na lo bilong Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivative Works license. Em i tok olsem **yu ken givim kopi long narepela manmeri.** Yu ken wokim kopi na givim long husat i laikim. Tasol, yu mas tok klia dispela samting i kam long <http://tokplesbaibel.org>. Yu no ken kisim mani na salim dispela. **Yu mas givim nating.** Na tu, **yu no ken senisim Tok.**

Ol piksa i kam wantim ol Baibel na narapela buk i stap long dispela sait i gat tok orait long usim wantaim dispela samting tasol. Sapos yu laik narapela tok orait, yu mas askim husat i papa bilong copyright long dispela ol piksa. Sapos yu laik stretim samting i no orait long dispela tok orait, stretim tok, salim Buk Baibel, o tainim Tok bilong God long nupela tok ples, yu ken **askim mipela.**

Olgeta tok orait na lo long tok ples English i stap long <http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/legalcode>.

Sapos yu gat askim long dispela, **plis askim mipela.**

Xwiyá yáy neainar-ñj Matiyuo eañp-rini.

Ríwam-ñj r-ñp “Xwiyá yáy neainar-pax Matiyuo eañp-yi” r-ñ-ñp-rini. O Jisaso wiep-sagowa worini. Xegí yoí ámi b- Ripaiorini. Jisaso r-ixa n-ípémáná n-íwiáp-ñ-meám- añ-ñam- nán- n-ípeyimáná eñáná ámi xwiogw- r-ixa obax- n-ípwémáná eñáná ríwam-ñj r-ñp eañ-rini. Xegí Juday- ñ-ñj re yaiwiar-ñ-ag-ñá n-íw-ñ-r-ñ, “M-ix- ináy- n-ímón-ñ-r-ñ re m-ñ-ñweañ-ñ-y-ñ nepa xway-ñ nan-ñ-r-ñ ñweañwáoman-ñ. Jisaso nepa ar-owayá xw-ñá piax-ño dán-ñ iwiaron-ño r-ñ-ñwáo n-ímón-ñ-r-ñ s-ñ-ñw-ñ-y-ñ, m-ix- ináy- n-ímón-ñ-r-ñ añ-ñ Jerusarem-ñ t-ño dán-ñ neameñweám-ñ-r-ñ eñ-r-ñ-ñ.” yaiwiar-ñ-ag-ñá n-íw-ñ-r-ñ nán-ñ ay-ñ ámi ñ-ñj némoreo “Xeñw-ñ r-ñá moar-ñw-ñ-r-ñ? Jisaso nepa Kiraisor-ñ-ñ. Gor-ixoyá xewaxor-ñ-ñ.” yaiw-ñ-r-ix-ñ-r-ñ r-ñwam-ñj r-ñp eañ-r-ñ-ñ. E yaiw-ñ-r-ix-ñ-r-ñ r-ñwam-ñj near-ñná w-ñá rókiamoag-ñáwa áma ar-owayá xw-ñá piax-ño dán-ñ iwiaron-ño nán-ñ n-ñ-r-ñ r-ñwam-ñj eaag-ñá obax-ñ m-ñ-ñj niror-ñ “Jisaso ap-ñ t-ñ-ñ ap-ñ t-ñ-ñ x-ixen-ñ n-ímóga uñ-r-ñ-ñ.” n-ñ-r-ñ eañ-r-ñ-ñ.

Jisasom-ñ xiáwo í-ñ-ño nán-ñ-r-ñ-ñ.

¹ Xwiyá r-ñp í-wiár-fawé Jisasi Kiraisoyá nán-ñ-r-ñ-ñ. Oyá í-wiár-fawé n-ímóga nur-ñ áw-ñ-ñ e m-ix- ináy-ñ Depitor-ñ-ñ. Depitoyá í-wiár-fawé n-ímóga nur-ñ wig-ñ xiáwo í-ñ-ño Ebir-famor-ñ-ñ. ² Ebir-famo Aisakom-ñ emeañ-ñ-ñ-ñ. E dán-ñ Aisako Jekopom-ñ emeañ-ñ-ñ-ñ. E dán-ñ Jekopo Judaom-ñ t-ñ-ñ xeg-ñ xex-ñ-r-meáowam-ñ t-ñ-ñ emeañ-ñ-ñ-ñ. ³ E dán-ñ Judáo xi-ñ-ñá Temá-ñ t-ñ-ñ í-w-ñ n-ñ-r-ñ Pereso t-ñ-ñ Serao t-ñ-ñ emeañ-ñ-ñ-ñ. E dán-ñ Pereso Xes-ironom-ñ emeañ-ñ-ñ-ñ. E dán-ñ Xes-irono Ramom-ñ emeañ-ñ-ñ-ñ. ⁴ E dán-ñ Ramo Aminadapom-ñ emeañ-ñ-ñ-ñ. E dán-ñ Aminadapo Nasonom-ñ emeañ-ñ-ñ-ñ. Nasono e dán-ñ Sar-imonom-ñ emeañ-ñ-ñ-ñ. ⁵ E dán-ñ Sar-imonó é-máy-ñ ap-ñ-x-ñ Rexap-ñ n-ñ-mear-ñ Bowasom-ñ emeañ-ñ-ñ-ñ. E dán-ñ Bowaso Rutím-ñ n-ñ-mear-ñ Obetom-ñ emeañ-ñ-ñ-ñ. Obeto e dán-ñ Jesiom-ñ emeañ-ñ-ñ-ñ. ⁶ Jesio e dán-ñ m-ix- ináy-ñ Depitom-ñ emeañ-ñ-ñ-ñ. Depito e dán-ñ ap-ñ-x-ñ Yuráiaoyá-ñ nuráp-ñ-r-ñ Soromonom-ñ emeañ-ñ-ñ-ñ. ⁷ Soromono e dán-ñ Riabowamom-ñ emeañ-ñ-ñ-ñ. Riabowamo e dán-ñ Abaisaom-ñ emeañ-ñ-ñ-ñ. Abaisao e dán-ñ Esaom-ñ emeañ-ñ-ñ-ñ. ⁸ Esao e dán-ñ Jexosapetom-ñ emeañ-ñ-ñ-ñ. Jexosapeto e dán-ñ Joramom-ñ emeañ-ñ-ñ-ñ. Joramo e dán-ñ Asaiaom-ñ emeañ-ñ-ñ-ñ. ⁹ Asaiao e dán-ñ Jotanom-ñ emeañ-ñ-ñ-ñ. Jotano e dán-ñ Exaso emeañ-ñ-ñ-ñ. Exaso e dán-ñ Xesekaiaom-ñ emeañ-ñ-ñ-ñ. ¹⁰ Xesekaiao e dán-ñ Manasaom-ñ emeañ-ñ-ñ-ñ. Manasao e dán-ñ Emosom-ñ emeañ-ñ-ñ-ñ. Emoso e dán-ñ Josaiam-ñ emeañ-ñ-ñ-ñ. ¹¹⁻¹² Josaiáo —Babiron-ñ dán-ñ é-máy-ñ m-ix- n-ñ-meáa n-ñ-b-ñ-ro Judayo n-ñ-p-ñ-kiomearo í-w-ñ n-ñ-mearo n-ñ-meám-ñ uáná Juday-ñ añ-ñ e xwiogw-ñ obax-ñ ñweañ-ñ-ñá Josaiáo e dán-ñ Jekoniaom-ñ t-ñ-ñ xeg-ñ xex-ñ-r-meáowam-ñ t-ñ-ñ emeañ-ñ-ñ-ñ. Jekoniao e dán-ñ Siatierom-ñ emeañ-ñ-ñ-ñ. Siatiero e dán-ñ Serababerom-ñ emeañ-ñ-ñ-ñ. ¹³ Serababero e dán-ñ Abiudom-ñ emeañ-ñ-ñ-ñ. Abiudo e dán-ñ Eraiakimom-ñ emeañ-ñ-ñ-ñ. Eraiakimo e dán-ñ Esom-ñ emeañ-ñ-ñ-ñ. ¹⁴ Eso e dán-ñ Sedokom-ñ emeañ-ñ-ñ-ñ. Sedoko e dán-ñ Ekimom-ñ emeañ-ñ-ñ-ñ. Ekimo e dán-ñ Eraiatom-ñ emeañ-ñ-ñ-ñ. ¹⁵ Eraiato e dán-ñ Ereasom-ñ emeañ-ñ-ñ-ñ. Ereasao e dán-ñ Matanom-ñ emeañ-ñ-ñ-ñ. Matano e dán-ñ Jekopom-ñ emeañ-ñ-ñ-ñ. ¹⁶ Jekopo e dán-ñ Josepo, Maríaím-ñ xiagwom-ñ emeañ-ñ-ñ-ñ. Í Jisasom-ñ x-ñ-r-ñ-ñ-ñ. O yeáy-ñ neayim-xemeañ-ñá nán-ñ Gor-ixoyá ñ-ñj t-ñ-ñ xeg-ñ xiáwowayá xw-ñá piax-ño dán-ñ iwiaron-ño eñ-ag-ñ nán-ñ

xegí yoí bí Kiraisoyí rígfóriní. ¹⁷ Ayínání xiáwo írínjo Ebiríamo nemeága nìbìro mìxí ináyí Depito emeanje nání xiáwowa wé wúkaú síkwí waú waú imónínjíríní. Xiáwo Depito njeanje dání nemeága nìbìro Babironí kírapusí omínjé wígfé nání xiáwowa wé wúkaú síkwí waú waú ení imónínjíríní. Omínjé wígfé dání Jisaso rémonje nání ámí xiáwowa wé wúkaú síkwí waú waú imónínjíríní.

Jisasomí xínáí xírínje náníríní.

¹⁸ Xwíyíá Jisasi Kiraiso xírínje nání rípiríní. Omí xínáí Mariaí Josepo meáwíniginírí ikíyínjé níyárimáná enáná ayáú síní nímeánímí memé enáná í ríxa Goríxoyá kwíyí téní niaíwí agwí enjíniginí. Í niaíwí agwí enagí níwíníro ¹⁹ Josepo, ímí meaníó ámá sanínjo enagí nání “Xwíyíá ímí ayá winípaxí wí murípa oemíní.” níyáiwírí “Ímí yumí emí omómíní.” níyáiwírí ²⁰ síní dínjé e ní móa waríná re enjíniginí. Orínjé wínaríná Goríxoyá anjínají wo sínjání níwimónírí re urínjíniginí, “Josepoxí, mìxí ináyí Depitoyá xiáwoxíní, díxí apíxí Mariaímí éfí níwírí emí mímopaní. Niaíwo ímí kwíyí Goríxoyápímí dání eweáo enagí nání ananí meá. ²¹ Í niaíwí oxí wo xírínfáríní. Ámá xegí imónínjígáyo fíwí yarígíápi nání xwíyíá meárinípíríxínírí yokwarímí níwírí yeáyí uyímíxemeanfá enagí nání xegí yoí Jisasoyí wíríxíní.” urínjíniginí. ²²⁻²³ Ayí enjíná wíá rókiamoagfá wo áwanjé níriní ríwamínjé eaárínjé rípi “Re enfáríní. Apíxí oxí nímeánínjé wí niaíwí agwí nerí oxí wo xíránáyí, yoí Emaníueroyí —Yoí míkí ayí Goríxo nene téní nawíní njeanfá náníríní. Yoí e wírípírífáríní.” Ríwamínjé e níriní eaárínjé apí xíxeni imónínfá nání e imónínjíniginí. ²⁴ Anjínají Goríxoyáo e uríagí Josepo sá wenje dání níwíápínímearí anjínajo sekaxí uríípa nerí xegí apíxí Mariaímí meanjíniginí. ²⁵ Ímí nímeáriní aí síní niaíwo mímímípa neríná í téní sá bí mímíwé néra núísáná í ríxa niaíwo xíráná xegí yoí Jisasoyí wírínjíniginí.

2

Sogwí fíwíaparínjímí dání bígfáwa náníríní.

¹ Mariaí Jisasomí Judia píropenísíyo anjé yoí Betírexemí dání níxírímáná enáná Judayí ámíná wo mìxí ináyí Xerotoyí rínínjo Jerusaremíyo níjwearí xegí Judayo menjeanáná re enjíniginí. Ámá sínjé nání enwípearígíá wa sogwí fíwíaparínjímí dání nìbìro Jerusaremí nírémore ² yarínjé re wígfáwíxíní, “Judayí mìxí ináyí imónínfá nání niaíwí sínjé xírínjo geríní? Sogwí fíwíaparínjímíní níjwearíná omí xíráná sínjé o nání njeáagí sínjé níwínírane nání omí yayí oumeanírane barínwíní.” urémeáagfá ³ mìxí ináyí Xeroto “Niaíwo mìxí ináyí nímónírí ní múronírífenínjo?” níyáiwírí dínjé ríá nuxerí Jerusaremí njeáyí téní ení dínjé ríá nuxéa úagí ⁴ o apaxípánínjé imónínjígá xwéowamí téní njwí ikaxí eánínjépi mewegfáwamí téní awí neaárímáná yarínjé re wínjíniginí, “Kirisoyí rínínjo, yeáyí neayímíxemeanfá nání negí aríowayá xwíá píaxíyo dání iwíaroníoyí rarínwáo ríwamínjé nírinírí eánínjépi ge xírípíríá nání ríníní?” uríagí ⁵ awa re urígíawíxíní, “Negí Judia píropenísíyo re anjé yoí Betírexemíyo xírípaxí imóníní. Ayí rípi náníríní. Wíá rókiamoagfá wo áwanjé níwúríyírí ríwamínjé re eaárínjíríní, ⁶ Judayí anjéyo anjé yoí Betírexemí njeáyíné anjé níyoní nání ámá obaxíyíné menagí aiwí segí ámá wo mìxí ináyí ní mómónírí gí Judayí níyoní menjeanfá enagí nání segí anjé apí anjé xwé téní xíxeni imónínfáríní. níriní eaárínjíríní.” uríagfá ⁷ Xeroto yumí dínjé

niyaiwimáná “Sinjyoy enwipearigfáwa obfpoyi.” niriiri awa rixa báná yariñf re winjiginini, “Sinjo gíná ηweaagi winigfawixini. Sinjomi sinjwfi nwinimáná enáná emá arari pwenjirini?” urfagi awa rixa áwanj uráná ⁸ o Betirexemi nání re urowarinjiginini, “Soyné nuro niaíwo nání píraninjf pfa époyi. Rixa sinjwfi nwinironá nioní ení nuri yayf seáyí e umeminiiri nání ámi nibiro áwanj nifpoyi.” urfagi ⁹ awa arfa e niwiro wigfpi óyoy warfna re enjiginini. Sinj awa xami sogwf fwiaparinjimi niñwearóná winigfo awami xami numeari anj niaíwo wenjwami seáyí e ηweanjinigini. ¹⁰ Sinjo e ηweaagi nwiniro seáyimi seáyimi nimóniro dñj nífa nwiniri ¹¹ anjwami nifpawiro niaíwo xinái Mariai tñni ηweanagfi nwiniro re egfawixini. Xwfáyo nifkínimearo omi yayf numemáná amipi o nání imóninjf wigf ayá rimixarigfapi niroaro sfñá gorí tñni íkfá dfa —Dfa yof pirakenisaní tñni murf tñni nání rinini. Dfa api dñj nanj eaarinj xixegñi sixí wfxau tñni miní wigfawixini. ¹² Miní nifwimáná enáná Gorixo orñá nupariri rfmñj re urjiginini, “Míxí ináyf Xeroto tñj e nání ámi mupa époyi.” urfagi wigf anj e nání nuroná óf xegf wíyo ugfawixini.

Isipiyf anjyoy nání éf ugfa nánirini.

¹³ Awa rixa numáná enáná re enjiginini. Josepo orñá nwinirfna anjnajf Gorixoyá wo sfñani nironapiri re urjiginini, “Rixa nifwifpñimeari niaíwo tñni xinái tñni nimeami Isipiyf anjyoy nání éf úpoyi. Sepfoyné nuro rémófe dani ámi nioní searimfaé nání ηweáfrixini. Xeroto niaíwomi pikini pfa énapini enagf nání rirarinini.” urfagi ¹⁴ o árfwiyimi aí nifwifpñimeari niaíwo tñni xinái tñni nimeami Isipiyf anjyoy nání nuro ¹⁵ niñwearóná míxí ináyf Xeroto péé nání ηweaagfárinini. Wfa rókiamoagfa wo xwiyfa Gorixoyá nifwuriyiri rfwamñj eaarinj ripi “Gf íwo Isipiyf anjyoy ηweanáná ‘Eini.’ urimfárinini.” niriiri eaarinjf api xixeni imóninfa nání Josepo niaíwomi Isipiyf anjyoy nání nimeami unjiginini.

Niaíwíyo mñj rirómí emegfa nánirini.

¹⁶ Xeroto, Jerusalemíyo xwayf naniri ηweanjo sogwf fwiaparinjimi dani urfnenaparigfáwa ámi xfomi mifwiménapfagfa nání “Yapísf rfa níwapiyíoi?” niyairi dñj rfa ápiáwññj wéagf xewanñjo awami sinjo nání yariñf wíáná awa “Íná ηweaagi winñwaniginini.” urfapi nání dñj nimori porisowami urowaráná awa nuro niaíwí oxí Betirexemi dñjyfyá tñni e midimidáni niñweaxa pugfáyfyá tñni, niaíwí oxí wigf xwiogwf waú wo siní mimúropa egfa niyoní mñj rirómí emegfawixini. ¹⁷⁻¹⁸ Mñj rirómí eméáná xwiyfa Gorixoyá wfa rókiamoagf Jeremaiaoyi rinñjo nifwuriyiri rfwamñj eaarinj ripi “Anj Rama dani ‘Yeyi.’ niriiri ηwf éanarñjagf arfa wiarñjoí. Reserimi xifáíwa wigf niaíwí nání ηwf piyf nifwifpñiro wigf niaíwí wówi sinjwfi nwinifagfa nání mñj ikññwfi umifagfa aiwí pñni mifwifpñimeari.” rfwamñj eaarinjf api iná xixeni imóninjiginini.

Ámi Isipiyf anjyoy dani yigfa nánirini.

¹⁹ Xeroto rixa nifpéáná re enjiginini. Josepo Isipiyf anjyoy dani orñá nwinirfna anjnajf Gorixoyá wo sfñani nironapiri re urjiginini, ²⁰ “Niaíwomi opikianeyiniri emegfáwa rixa pegfa enagf nání nifwifpñimeari niaíwo tñni xinái tñni nimeami díxí Isireriyf anjyoy nání úpoyi.” urfagi ²¹ Josepo nifwifpñimeari niaíwo tñni xinái tñni nimeami nuri Isireriyf anjyoy nifremoro ²² Josepo arfa re winjiginini, “Xerotomi xewaxo Akereasoyi rinñjo xano míxí ináyf nimóniri neamenjweaagfpa xewaxo ení míxí ináyf e nimóniri Judia pñopenísfyoy re neamenjweaní.” rarñjagfa

aríá niwiri wáyínwini “Arige nuri Judia piropenisíyo nweámíniréini?” yaiwiaríná Gorixo Josepomi oriñá nupárirí éf uowáráná epówa Judia piropenisíyo wiárf nimúro Gariri piropenisíyo nání nuro ²³ aní yof Nasareti riniñipimi nweaagfáriní. Wíá rókiamoagfáwa ámá xiáwowayá xwíá piáxíyo dání iwiaronfo nání re rigfápi “Ayí re ríprífaríni, ‘O Nasareti dánoríni.’ ríprífaríni.” rigfá api xixeni imóníwiniñiní Nasareti nání nuro nweaagfáriní.

3

Jono wayí numeaiá unjo xwiýfá wáf urímení nániríni.

¹ Jono, wayí numeaiá unjo, Jisaso siní Nasareti nweañáná, o nuri Judia piropenisíyo ámá dñí meañe wáf nurímeríná ² re urayagfáriní, “Gorixo xwioxíyo míméamí nínearí píraníñí neamenweani añwí ayo enagi nání segí íwí yarigfápi ríwímíni nímamoro píraníñí nisaníro nweáfríxíni.” urayagfáriní. ³ Wíá rókiamoagí Aisaiayo riniñi níriri ríwamíñí re eañípi, “Ámá dñí meañímí dání ámá wo ráiwá re raríni, ‘Ámínáo nání segí dñí óf nañíñí wimoiro óf píraníñí imoarígpáníñí wimoiro nero nweáfríxíni.’ raríni.” ríwamíñí e níriri eañípi tñí xixeni Jono nuri axípi e yagfáriní. ⁴ O rapírapí nañí nýíní emeagomani. Kamerí íá (iyfá íríkwíñí imóníñí wú) nýíní areríxí íríñíyo yínagoríni. Aiwá ení nañí nagomani. Áxwaxí tñí píkí iniñí tñí nagoríni. ⁵ Judayí wigí añí xwé Jerusaremi nweagfáyí tñí Judia piropenisíyo amí amí nweagfáyí nñí tñí iniñí Jodaní rapápamí nweagfáyí tñí ⁶ Jono tñí e nání nuro wigí íwí yarigfápi nání waropárf wíáná o wayí numeaiá nuri aí ⁷ Parisiowa tñí Sajusiowa tñí —Awa weyíni nimeníro ámá wíyo seáyí e wimónarígpáwaríni. Awa Jono wayí oneameainíro baríñagfá Jono síñwí e níwini ayí wigí íwí yarigfáyí ríwímíni nímamoro nisaníro mé “Wayíni oneameainí.” nýaiwiro baríñagfá níwini nání re uríñiní, “Sidírf miáoyfne, ‘Ríwéná Gorixo xeaníñí seaikárínfá enagi nání éf úpoyí.’ go searíagi ríñíñí meañíñiní wáyí nero nioní tífamíni éf baríño? ⁸ Soyíne íwí yarigfápi ríwímíni nímamorínáyí, píraníñí nero íkfá sogwí nañí níwerfíná yaríñípa imónífríxíni. ⁹ Re míníripa époyí, ‘Negí arfo Ebírfamoyáone enagi nání Gorixo wí xeaníñí neaikárínfá meníni.’ míníripa époyí. Gorixo ‘Ebírfamoyá íwiárfawé nání “Nioní ayo xeaníñí níwirfíná aríge xwé obaxí imónínfáriní?” nýaiwiri ududf winaríni.’ ríyaiwiaríño? Oweoi, Gorixo dñí e yaiwipaxí meníni. Ananí sfñá tñíyo dání Ebírfamo nání íwiárfawé wimíxiyipaxíriní. ¹⁰ Gorixo ríxa rapíwé íkfá míkí tñí e nání íá xiríni. Íkfá gíni gína sogwí nañí míwéagi níwini ríná nídikáriní ríá ikeárinfáriní. ¹¹ Nioní sa iniñí tñí wayí seameaiaríñí. Nioní ení eaníñáoní aiwí ríwíyo bínfo nioní nímúroníni. Seyíne nioní nání ‘Ámá wé róníñoríni.’ níaiwiaríñagfá aiwí o nioní tñí xixeni mímóníñagi nání ámá xínáiwáníñí nímóníro omíñí wíarígpáyí bosoyá síkwí sú gwí wíkweaiarígpá nioní oyá wíkweaipaxí meníni. O wayí níseameairíná iniñí tñí seameainfámani. Wiyíne Gorixoyá kwíyí tñí seameairí wiyíne ríá tñí seameairí enfáriní.” nuri ¹² Gorixo ámá nañíyo yeáyí uyimíxemearí sípiyo anípa imíxiri enfá enagi nání ewayí xwiýfá re uríñiní, “Omíñí yarigfáyí pokí tñí wítí aiwá eyeyírómf ero aiwá ná añíyo tíro mamíwí tñí síyikí tñí ríá ikeáriní yarigfápa Gorixo ení axípi e emfáníni wítí mamíwí tñí ná tñí eyeyírómf iníñe xegí pokí íá níxiríni roní. Aiwá náyí añíyo tíri mamíwí tñí síyikí tñí ríá supáripaxí mímóníñíyo ikeáriní enfáriní.” uríñiní.

Jisasomi wayí umeainí nánirini.

¹³ Jiaso Jono wayí onimeainiri nání Gariri piropenisíyo dání nibiri iniigí Jodani rapá tñí e nírémori omi wímeáagí aiwí ¹⁴ Jono nurakímíni neri re uriniginí, “Joxi nioní nání o wayí onimeainiri ribarini? Oweoi, ‘Joxi wayí onimeaini.’ nimónarini.” uríagi aí ¹⁵ Jiaso re uriniginí, “Xe wayí oumeaiminiri síjwí nanei. E neraínáyí, Gorixo nioní nání ‘O síwí wé róníjyí nñni oeni.’ yaiwiarinipi xixeni yaníwi.” uríagi ¹⁶ o Jiasomi wayí umeaiáná o ríxa nímíni meámí peyaríná re eniginí. Aní píríyo dání óf ináná kwíyí Gorixoyápi xawiówíníj níweapiri omi wímeainiginí. Omi wímeááná re eniginí. ¹⁷ Anínamí dání xwíyá re rínénariniginí, “Gí niaíwí ayá tñjorini. Amípi o yarinipi nání yayí ninarini.” rínénariniginí.

4

Obo Jiasomi iwamó wíwapiyinjí nánirini.

¹ Kwíyí Gorixoyápi Jiasomi níwímeámáná omi Obo iwamó owíwapiyini áamá dñí meanj e nání níméra úáná ² o aiwá mñí njwá nñjweari ríxa sía 40 nórímáná enáná o agwí wíáná ³ iwamó wíwapiyarino nibiri re uriniginí, “Joxi ‘Niaíwí Gorixoyáonirini.’ yaiwinarinipi nepa enánáyí, aiwá niri nání ‘Síná tiyí aiwá oimónini.’ rei.” uríagi aí ⁴ Jiaso re uriniginí, “Oweoi, wí emiméini. Gorixoyá Bíkwiyo dání ríwamíj re eánini, ‘Áamá aiwá nánini dñí nímorínáyí wí dñí meapaxí menini. Xwíyá Gorixo riníyí niyoni dñí níkwírorínáyí ayíni dñí meapaxíri.’ Ríwamíj e nírini eánini.” uriniginí. ⁵ Obo Jiasomi nímeámí Jerusaremí aní Gorixoyá ayá tñí mñí nání nuri aní Gorixo nání rídiyowá yarígíwámí ríkwíyo seáyí e nurárímáná ⁶ re uriniginí, “Joxi ‘Niaíwí Gorixoyáonirini.’ yaiwinarinipi nepa enánáyí, Gorixoyá Bíkwiyo dání ríwamíj re nírini eáninagi nání ‘Gorixo joxi síkwí sínáyo pírí uyíkímí inirixiniri xegí aní najowa awí níro ro íá ríxepíri nání uowáriníjoi.’ nírini eáninagi nání anani mímí nímawiri xeamoi.” uríagi aí ⁷ Jiaso re uriniginí, “Xwíyá joxi mñí nírori rípi eáninagi aiwí xwíyá rípi eni nírini eánini, ‘Negí Gorixo nepa ení neániri epaxoríani iwamó míwíwapiyipani.’ eni ríninagi nání nioní wí e emiméini.” uriniginí. ⁸ Amí Obo díwí mñí seáyími wiápíni meanj bimi nání nímeámí niyiri aní nñí xwá ríri nírimíni ikwíroníjyo síwá níwiri xegí amípi áamá níwíniróná ayá síwí nurori nímeapaxí wimónarinipi eni síwá níwiri ⁹ re uriniginí, “Joxi xwáyo nípkínimeari símanwíyóníj nínuríni nioní nání yayí seáyími nímei. E níánáyí, amípi síwá síá tiyí nípini siapímíni.” uráná ¹⁰ Jiaso re uriniginí, “Setenoxi píni níniwíarími éf ui. Xwíyá rípi ‘Áminá Gorixo nánini xwáyo nípkínimearo yayí seáyími umero segí amípi ‘Njwáxini.’ ríniníyí emi nímoró síwí oyá nánini dñí íkwíro ro éríxini.’ ríninagi nání joxi nírfípa wí emiméini.” uríagi ¹¹ Obo píni níwíarími úáná aní nají wa níbiri arírá wígwíawixini.

¹² Jiaso áamá wa Jono wayí numeaiia warino nání re rarínagí “Omi ríxa íá níxero gwí aníyo njwíráfáriní.” rarínagí o arí e níwimo Gariri piropenisíyo nání nuri níjwearíná ¹³ aní Nasareti xí xwé iwiaroné píni níwíarími nuri aní xegí yof Kapaneamiyí ríniníyo — Aní apí ipí Gariri tñí ikwíroníni. Seburano tñí Napítaraió tñí awaúyá fíwíárfawé njweaagferini. E nání nuri njweainiginí. ¹⁴ Ayí rípi nánirini. Gorixoyá xwíyá wá rókiamoagí Aisaiayo ríniní xwíyá níwuriyiri ríwamíj re eaáriníri, ¹⁵ “Xwá Seburanoyá fíwíárfawé tñí Napítaraioyá fíwíárfawé tñí eníáná

ηweaagfe ipí tñífmíní tñí iniigf Jodaní rapáyo jfaríwámí dání tñí xwfa Gariri imóníñfmíní émáyf ηweagfe, ¹⁶ áamá oxí apíxí e ηweagfáyf nñí Goríxomi muxfdaríñagfa nání sfá yiníñfmíníñf ηweagfe ríxa wfa xwé bí ónfagí winígfawixíní. Ayf apaxf mé pearíñagfa nání íkwapíñfñíñf umeaaríñfyo ríxa wfa wókímíxíní.” Rfwamíñf e níríní eáníñfípí xíxeni imóníñf nání Jisaso wfaníñf imóníño e nání nuri ηweaagfíní.

Ámá wiepísaríñf imóníñf nání wirímeaemenf náníñf.

¹⁷ O añf e nání nuri ηweaé dání wáf re urímeníñíñí, “Goríxo xwioxfyo mímeámf níseairí píraníñf seamení añwi ayo enagí nání segf íwf yarígfápi rfwfmíní nímamoro saníñf nimóníro ηweáfíxíní.” nurímerí ¹⁸ ipí Gariri imañpá tñí nípurná síñwí winíñíñíñí. Xíráxogwá waú —Xíráo xegf yoí Saimonoríní. O xegf yoí ámí bí Pitaoríní. Xogwáo Adíruoríní. Agwiaú egf omíñf peyf ápearígfíwaú enagí nání ubení peyf nání ipíyo mamówáraríñagfí Jisaso e níwíní ¹⁹ re uríñíñíñí, “Agwiagwí níxídfípiyf. Pefy nání yarígfípa áamá nioní níxídfíprfáyf ení axípi e wirímeapísi nání eáíwapíymíñí.” urfagí ²⁰ agwiaú ubení apaxf mé e nítmí rfwfyo uxídfísisixíní. ²¹ O e dání nurfná síñwí winíñíñíñí. Ámí xíráxogwá waú —Agwiaú Sebediomí xewaxowaúríní. Wfo Jemisoríní. Wfo xogwáo Jonoríní. Agwiaú xano tñí ewéyo níñweámáná wigf ubení arfkíníñagí píraníñf yadírípíñaríñagfa Jisaso e níwíní rfaíwá “Níxídfípiyf.” uráná ²² agwiaú ení añfñí egf ewé tñí xanomí tñí pñí níwiárímí nayoari númí uxídfísisixíní.

Jisaso wáf urímerí símíxíyo nanf imíxímerí enf náníñf.

²³ Jisaso Gariri píropenísfyo amí amí nemefná xegf Judayfya rotú añfyo dání uréwapíyemerí xwíyfá yayf winípaxípi —Apí Goríxo xwioxfyo mímeámf nerí píraníñf umeñweanáfpi nání ríníñfípíñí. Apí wáf urímerí áamá pí pí símíxí yarígfáyo tñí uraní xíxegfñí imónígfáyo tñí nanf imíxímerí yarfná ²⁴ o yaríñfpi nání yanf níwéa nuri Siria píropenísfyo ηweagfáyf nñí arfá níwiáríro nání wigf áamá símíxí xíxegfñí yarígfáyf tñí rfníñf xíxegfñí winarígfáyf tñí áamá imfó dñf xíxéroaríñfyf tñí xóxwí yarígfáyf tñí enf síwímí yarfígfáyf tñí o tñf e nání nímeámí báná o píraníñf wímíxíyaríñagí nání ²⁵ áamá oxí apíxí obaxí Gariri píropenísfyo dánfyf tñí Dekaporísi píropenísfyo dánfyf tñí Judia píropenísfyo dánfyf tñí wigf añf xwé Jerusaremí dánfyf tñí iniigf Jodaní rapáyo jfaríwámíñí dánfyf tñí epfroyf nero omí númí uxídfígfawixíní.

5

Xwíyfá Jisaso dfwíyo dání uréwapíyíñfpi náníñf.

¹ Jisaso áamá oxí apíxí niaíwf obaxí o tñf e nání bímiaríñagfa níwíní dífwf mñfyo nání níyoari éf níñwearí xegf wiepísaríñfyf xfo tñf e nání báná ² o nuréwapíya nuri re uríñíñíñí, ³ “Ámá gíyf gíyfné ‘Nioní nígfpi apáníñí.’ mírípá éfáyfné, ‘Ámá arírá oneaípoyí.’ yaiwíarígfáyfné, Goríxo xwioxfyo mímeámf níseairí píraníñf seamenweanfá enagí nání yayf seainípaxfynéríní. ⁴ Ámá gíyf gíyfné, ηwf eanírí yarígfáyfné, Goríxo mñf íkíñwf seamíñfná enagí nání yayf seainípaxfynéríní. ⁵ Ámá gíyf gíyfné, íwf mé nírímaxíñíro saníñf imónígfáyfné, Goríxo xwioxfyo mímeámf nerí seamenweanf e dání xwfa nírní segf imóníñfá enagí nání yayf seainípaxfynéríní. ⁶ Ámá gíyf gíyfné, aíwá nání agwf seairí iniigf nání seainírí yaríñfpa rfa míkíró píraníñf yarígfá ayf náníñf níseaimónírfná

Gorixo anani xixeni seainfá enagi nani yayf seainpaxfyfnerini. ⁷ Ámá giyf giyfne, ámá wíyo wá wianarigfáyfne, Gorixo eni wá seawianinfá enagi nani yayf seainpaxfyfnerini. ⁸ Ámá giyf giyfne, ámá sñwíf anigfe dánirani, segípi úfámi dánirani, dñf ná bñi nímoro axípiñi yarigfáyfne, Gorixo xewanño sñwá seaininfá enagi nani yayf seainpaxfyfnerini. ⁹ Ámá giyf giyfne, ámá mñxí inarfná nuro piyfá wírarigfáyfne, Gorixo ayf nani ‘Gí niaíwfxini.’ rinfá enagi nani yayf seainpaxfyfnerini. ¹⁰ Ámá giyf giyfne, wé rónñf Gorixo e éfrñxññf wimónarñfpi xfdarñagfa nani xeanñf seaikarfáyfne, o xwioxfyo mñmeámf nñseairf píranñf seamenweanfá enagi nani yayf seainpaxfyfnerini. ¹¹ Ámá giyf giyfne, nioni nñxfdarñagfa nani ikayf wí searñro xeanñf seaikarñro pí pí xwiyfá yapf seaxekwímoro seaiarfnáyf, yayf seainpaxfyfnerini. ¹² Enñná wíá rókiamoagfáwami xeanñf nñwikára wagfápa axípi seyfne eni nñseaikára warfnáyf, seyfne anñnami nñpeyirfná Gorixo yayf nñseaimorñ amñpí ayá rñmñxarñfpi seiapñnfá enagi nani yayf seainpaxfyfnerini.

Saxf tñi wíá tñi nani urñf naniñni.

¹³ “Saxf aiwáyo nímorñ nññrñnáyf awfí yarñfpa seyfne nioni seararñáyo píranñf nññxídnóná ámá nñyonñ eni nñwíwapñyiro saxf awfí yarñfpa axípnñf wimñxífrñxini. Saxf awfí yarñfpi nñpurñ rñxa uráwññf imónñánáyf arñre éaná amñ awfí imónñññoi? Oweoi, amñpí wí imñxípaxf mimónñagfñ nani óf e emñ mñwiárómóaná ámá xwñrñwíf osñxayarñgíarñni. Seyfne nioni seararñáyo nññwíakirñnáyf, saxf rñxa uráwññf imónñfpi emñ moarñgíapa Gorixo eni axípi emñ e seamonfárñni. ¹⁴ Seyfne ámá Gorixomi xídnírfá nani uyf wí nñmñxároro wfnññf uyamopñrfárñni. Anñ dnf wí mññfyo ikwíronñfpiñññf inñmñ mimónf enñfpi yapf seyfne eni nioni píranñf nññxídnónáyf, ámá nñyonñ sññani e wimónñpñrfárñni. ¹⁵ Ámá ramñxí nñmñxároro sñxí wá nñmearo sñxí ikwaseaarñgíámani. Nñmñxároro seáyf e ikwianñwíyo ñwñrárarñgíarñni. Seáyf e tánáyf ámá anñfyo inñmñ ñweagfá nñyonñ wíá wókianñfñrñni. ¹⁶ Ramñxí seáyf e ikwíaráráná ámá nñyonñ wíá wókianñfpanñf seyfne eni ámá sññwíyo dnñ wé rónñf imónñro amáyo arñrá wiro nerónáyf ámá sññwí nñseanñro ‘Ayf Gorixomi nñxídnoro nani rña yarññoi?’ nñyaiwiro omñ seáyf e umepñrfárñni.

Ñwí ikaxf nñññññ eánñfpi nani rññf naniñni.

¹⁷ Seyfne nioni nani ‘O Gorixoyá ñwí ikaxf Moseso nñññññ eanñfpi tñni wíá rókiamoagfáwa nññro eagfápi tñni eni xwíá iwenñ nani bññfññni.’ mññaiwipañ. Xwíá iwenñ nani mñbñ amñpí nñññññ eánñfpi sñññ xixeni imónñnfá nani bññarñni. ¹⁸ Aga nepa seararññni. Xwíarí tñni anñna tñni sñññ enánáyf ñwí ikaxf nñññññ eánñfpi nñpñññ sñññ xixeni mimónñpa enánáyf ná bñññ onñmiápi rñññf apñ aiwí xwíá iwenfámani. ¹⁹ Ámá giyf giyfne ñwí ikaxf nñññññ eánñfpi bññ nani ‘Xwémani. Xwíyfá nñmearñpaxfmani.’ nñyaiwiro ogámf nero ámá wí eni axípi ogámf epñrñ nani nñwíwapñyirñnáyf, Gorixo xwioxfyo mñmeámf nerñ seamenweanfínná e yarñgíáyf nani ‘Sñyikwípiánñf imónñgíayfññni.’ rñpñrfárñni. Giyf giyfne ñwí ikaxf nñññññ eánñfpi xixeni axípi nero ámá wí eni axípi epñrñ nani nñwíwapñyirñnáyf, Gorixo xwioxfyo mñmeámf nerñ píranñf seamenweanfínná e yarñgíáyf nani ‘Ámá xwé mamadñrñxánñf imónñgíayfññni.’ rñpñrfárñni. ²⁰ ‘Seyfne Parisiowa tñni ñwí ikaxf eánñfpi mewegfáwa tñni “None ñwí ikaxf eánñfpiñññ nñxídnorane e nerfnáyf wé

róniḡ yariniḡwini.” yaiwinarigíápi mímúropa nerínáyí, Gorixo xwioxíyo míméámí níseairi seameḡweaníe wí ḡweapíríámani.’ searariniḡ.

Wikí wónarigíá nání uréwapiyiniḡ nániriniḡ.

²¹ “Eníiná Moseso segí seárfawéyo ḡwí ikaxí nuriríná ‘Níwiápnimeari áamá mípikipani. Áamá ḡiyí e nerínáyí xwirixí seamepíríárinini.’ uriniḡpi seyíne ríxa aríá níwiro níjía imóniḡoí. ²² Ayí naní nerí aiwí agwí nioní ámi bí nípkwiniḡ naní seáyí e nímixiri re searariniḡ, ‘Áamá ḡiyí xegí áamá imónigíá wo nání wikí níwóniri míxí nurirínáyí aní e dání xwirixí mepíríárinini. ḡiyí xegí áamá imónigíá womi “Diniḡ mayí roxiniḡ.” nurirínáyí opisí aníyo dání xwirixí mepíríárinini. ḡiyí xegí áamá imónigíá womi “Majímajía ikárinariḡ roxiniḡ.” nurirínáyí xewaninḡo xwiyíá nímeáriniri ría aniniḡ weariniḡyo ikeááripíríárinini.’ searariniḡ. ²³ Ayínání Gorixo nání aiwá peaxí tímíniri neríná diniḡ re sinána ‘Gí áamá imónigíáyí wo siní xwiyíá nímeáripaxí imóniniḡ.’ diniḡ e sinánáyí ²⁴ aiwá peaxí tarigíe midániḡ e nítimi nurí omí xámi piyíá níwírínimána ámi ríwíyo dání níbiri díxí aiwá peaxí tíriniḡ. ²⁵ Seyíne woxí áamá wo tíni xwiyíá meárinipaxí imóninánáyí xwirixíyo ríwárininiḡ nání siní óí e o tíni nurína aniniḡ piyíá wíríniriniḡ. E mepa nerínáyí, o xwirixíyo ríwáraná gapímaní xwirixí meárinḡo e dání porisowa tíniḡ e ríwáraná awa ḡwí aníyo ríwáripíríárinini. ²⁶ Aga nepa re searariniḡ, ‘Joxí íwí eníyí nání níḡwí íwí enípi tíni xixeni níroari níwipa nerínáyí, aniniḡ e ḡweanána wí píní níriwíáriro ríwáramopaxí mímóniniḡ.’ searariniḡ.

Íwí inarigíápi nání uréwapiyiniḡ nániriniḡ.

²⁷ “Eníiná Moseso segí seárfawéyo ḡwí ikaxí nuriríná ríwaminiḡ neari ‘Meánigíípagwí áamá wí tíni íwí minipani.’ nuriri eanipi seyíne aríá níwiro níjía imóniḡoí. ²⁸ Ayí naní nerí aiwí agwí ámi bí nípkwiniḡ naní seáyí e nímixiri re searariniḡ, ‘Áamá níni ḡiyí ḡiyí apíxí wími “Nioní í tíni íwí inipaxoniriniḡ.” yaiwimíniri nání síḡwí íwí níwínirínáyí, o ríxa diniḡ tíni íwí inariniḡ.’ searariniḡ.” uriniḡiginiḡ.

²⁹ O áamá ayí diniḡ oeyirónípoyniri re uriniḡiginiḡ, “Segí síḡwí wíyíji ‘Íwí api ei.’ ríranáyí síḡwí e ríríyí níyori emi moríniḡ. E nírinónáyí ríniniḡ xwé níseainiriniḡ aiwí Gorixo ría aniniḡ weariniḡyo seaíkeáaráná ríniniḡ seainimíniri enípíniniḡ seainíníámani. Síḡwí wíyini anipá nímonirínáyí ayí naní meḡagí aiwí joxí siní síniḡ uríá enagí nání ayí ananiriniḡ. ³⁰ Díxí wé onaminiḡo tíni íwí nání íeapá sinánáyí ‘Gorixo ḡí wará níriní ría aniniḡ weariniḡyo níkeááriniginiḡ.’ níyaiwirí wéú níwákwíniri emi moríniḡ. E nírinínáyí ríniniḡ xwé nísiniri aiwí ríniniḡ Gorixo ría aniniḡ weariniḡyo síkeáaráná sinimíniri enípíniniḡ siníníámani. Wé wúni níwákwínirínáyí ayí naní meḡagí aiwí joxí siní síniḡ uríá enagí nání ayí ananiriniḡ.

Apíxí emi moarigíápi nání uréwapiyiniḡ nániriniḡ.

³¹ “Eníiná Moseso ḡwí ikaxí níri re ríwaminiḡ re eaniniḡiginiḡ, ‘Áamá go go xegí xiepími “Emi omóniniḡ.” níyaiwirínáyí áamá níni “O apíxími ríxa emi moḡoí.” yaiwipírí nání payí wína nímixiri míni wiowárwíniḡiginiḡ.’ Moseso ríwaminiḡ naní e níri eaní aiwí ³² agwí nioní ámi bí nípkwiniḡ naní seáyí e nímixiri re searariniḡ, ‘Go go xegí xiepí xámi meáni áamá wo tíni íwí bí minaríná emi nímorínáyí í áamá womi nímeániri aí xámi nímeári emi moḡoyá diniḡyo dání íwí inariniḡ. Go go apíxí wa nímeáro emi moḡími nímeárináyí ayí ení í tíni íwí inariniḡ.’ searariniḡ.

Síñá t́ñj e dáníníj rariǵt́ápi nání uréwapíyíj náníríní.

³³ “Eníiná Moseso segí seárfawéyo ñwí ikaxí nuríríná rfwamíj rípi neari re uríñínigíní, ‘Seyíné woxí woxí síñáyo árixá ńwirí “Síñá ro ñweañe dání ŕraríñíní.” nuríríná yapí b́i murípaní. E nuríríná Goríxoyá síñwíyo dání axípi érixíní.’ Rfwamíj e nurírí eañípi seyíné arfá ńwiro níjfá nimónírí aíwí ³⁴⁻³⁵ agwí nioní ámí b́i ńpíkwiní nanj seáyí e nimíxírí re seararíñíní, ‘Xwíyfá b́i ńríríná síñá t́ñj e dání mírípa érixíní. Anína ayí Goríxoyá íkwianwí éf ñweaní nání imóníñagí nání e dání xwíyfá “E ŕraríñíní.” mírípa érixíní. Xwífá ení ayí Goríxoyá síkwí t́níní xwíríñwí nosaxírí ñweañírí enagí nání xwífá rírí ene dání xwíyfá “E ŕraríñíní.” mírípa érixíní. Jerusaremí ayí anj ḿixí ináyí Goríxoyá enagí nání anj apimí dání ení murípa érixíní. ³⁶ D́ixí d́íñfyo dání d́fá wíyí ṕpífo onj werí apfá wenj werí epaxí mimóníñagí nání “Gí ḿñj ŕyímí dání ŕraríñíní.” wí murípa érixíní. ³⁷ Pfné nuríríná sa “Oyí.” urírí “Oweoi.” urírí x́xení érixíní. Wíní ńra nurí “Síñá t́ t́ñj e dání ŕraríñíní.” nurírínáyí, ŕxa Oboyá d́íñfyo dání yaríñoi.’ seararíñíní.

Xixe éanaríǵt́ápi nání uríñ náníríní.

³⁸ “Eníiná Moseso segí seárfawéyo ñwí ikaxí nuríríná rfwamíj neari re uríñípi, ‘Ámá wa seyínéyá womí síñwí ṕŕfí seauyíkíaná seyíné ení wayá womí síñwí ṕŕfí uyíkíríní. Wa seyínéyá womí manj ṕŕfí seayíreááná seyíné ení wayá womí ṕŕfí uyírearfíní.’ nurírí eañípi seyíné arfá ńwiro níjfá imóníñoi. ³⁹ Ayí nanj nerí aíwí agwí nioní ámí b́i ńpíkwiní nanj seáyí e nimíxírí re seararíñíní, ‘Ḿixí seyíné seáíáná seyíné x́ixe ḿwípaní. Ámá wo marípiñwíyo iwanj reááná x́fomí ení meá ámí b́i t́níní reámínírí yarfná xe oneanírí marípiñwí mídání wímíxíríní. ⁴⁰ Ámá wo xwíríxí ńŕimerí d́ixí sorfá ŕrápímínírí yarfná x́fo xe onŕápínírí síñwí ńwínírí iyfá ńpání meú ení ḿníní wirfíní. ⁴¹ Porísí woraní, gapímanfí woraní, “Ńgwí nání marfá, joxí sanj ńnirápírí ńǵfí sanj ŕpi ńmeámí anj apimí nání nuit.” ŕráná “Ńgwí meámí imorí ńmeámí umíniréíní?” ḿyáiwípaní. Anj x́fo ŕrífípímí ńrémorí aíwí “Ámí anj bímí nání ananí ńmeámí oruímíní.” uríríní. ⁴² Ámá wo amípí nání xegí d́ñj ńyáiwírí ŕxíñj ŕrífípíyí sa ḿníní wirfíní. Ámá wo “Amípí wí nioníyá ŕwéná siapímfá nání joxíyá niapeí.” ŕránáyí “Meníní.” murípaní. Sa ḿníní wirfíní.’ seararíñíní.

“Xewwí imóníǵfáy nání d́ñj sípí seáíwíníñíní.” uréwapíyíj náníríní.

⁴³ “Eníiná Moseso segí seárfawéyo ñwí ikaxí nuríríná rfwamíj neari re uríñípi, ‘Ámá d́ixíyoyfí d́ñj sípí síwíníñíní.’ nurírí eañípi seyíné arfá ńwiro níjfá imóníñoi. Xwíyfá ŕpi, segí ámínáowa ríǵfápi ‘Xepíxepá róníǵfáyfí t́níní wíkí t́níní iníríní.’ ríǵfápi ení seyíné ŕxa níjfá imóníñoi. ⁴⁴ Ayí e nerí aíwí nioní ámí b́i ńpíkwiní nanj seáyí e nimíxírí re seararíñíní, ‘D́ixí xepíxepá róníǵfáyfí nání d́ñj sípí síwíníñíní. Ámá xeaníñj seáikáraríǵfáyo nanj wí owímeanírí Goríxomí ŕxíñj uríríní. ⁴⁵ Seyíné e nerfnáyí, nepa níaíwífí segí ápo Goríxoyá níaíwíyfnéníñj imóníñoi.’ seararíñíní. Ayí ŕpi nání seararíñíní. Xewaníñoyá d́ñj t́níní ámá sípí ayo t́níní nanj ayo t́níní sogwí wanaríñíríní. Iníá ení oyá d́ñj t́níní wé róníǵfá ayo t́níní wé míróníǵfá ayo t́níní eaaríñíríní. O ‘Ámá sípí ayo aíwí iníá wearí sogwí wanírí mepa oení.’ yáiwíaríñímaní. Seyíné o xegí níaíwíyfné enagí nání ámá segíyo t́níní xepíxepá róníǵfáyo t́níní aíwí Goríxo yaríñípa axípi wéyo merfíní. ⁴⁶ Seyíné ámá d́ñj síxí seayíǵfayoní d́ñj sípí ńwirónáyí, ‘Nene e yaríñagwí nání Goríxo yayí ńneairí amípí

eánipaxoxi imóniri ikñipaxoxi imóniri enoxi, íníná ayf joxini enagi nání rariñini. “E e imóniwiniñini.” neaimónarini.] Gorixomi rixiñf nuriríná e urírixini. ¹⁴ Seyfne áamá wí fwf seaifáyo yokwarimf wiánáyf, séno Gorixo, anñnamí nweaño seyfnéyá ení yokwarimf niseaiinñoi. ¹⁵ E nerí aíf fwf seaifáyo yokwarimf mñwipa éánáyf, segf séno ení seyfnéyá yokwarimf seaiinmeninñoi.

Aiwá nñwá nñwiráriniríná epaxfpi nání uréwapiyiñf nánirini.

¹⁶ “Seyfne aiwá nñwá nñwiráriniríná áamá sipí ero nanf ero yarigfáyf sfmf niyimiro yarigfápa mepa érixini. Ayf áamá sñwí nñraníro sfmimanñf siyó xenáná ayf re yaiwipíri ‘O aiwá nñwá nñwirárininñoríani?’ oyaiwipoyiniri emearigfápa mepa érixini. Nioni nepa re seararini, ‘Ayf áamá weyf onimépoyniri e nero wigf wimónariñipi rixa áamá weyf uméagfa nání ayá tñf ríwéná wimñiri enfpi wí meapfífámani.’ seararini. ¹⁷⁻¹⁸ Seyfne aiwá nñwá nñwiráriniríná áamá ‘O aiwá nñwá mñweañorini.’ yaiwipíri nání díf komixí niníro sfmimanñfyo wayf nñroníro érixini. Seyfne yumí e nerínáyf, segf séno Gorixo sñwí nñseaniri ríwéná yayf nñseairi ayá tñfpi bí mñi nñseaiapiníarini.

Amipi ayá tñfpi anñnamí otípoyniri uréwapiyiñf nánirini.

¹⁹ “Xwá tñyo amipi ayá rñmixarñfpi wí ípikwiyf xwirfá ikixeri wí nñgiyf kiri wí rñweaxwí imóníro nñkwiri nñpáwiro fwf mearo epaxf enagi nání wíni wíni nání dñf nñmoro nñmeaayiro mñipa érixini. ²⁰ Seyfne Gorixoyá sñwíyo dání wé róniñf nñmóníro yumí áamáyo arírá nñwirínáyf ayf seyfne amipi ayá tñfpi anñnamí awí eámeámññf yáranñoi. E ípikwiyf wí xwirfá ikixeri nñgiyf kiri rñweaxwí imóníro nñkwiro nñpáwiro fwf mearo epaxf mimónini. ²¹ Segf amipi nanf ayá rñmixarigfápi xwá tñyo wenánáyf ayf xwá tñyo nání dñf mopfífáriní. Anñnamí wenánáyf ayf e nání dñf mopfífáriní.

“Sñwí uyfwññf imónini.” uréwapiyiñf nánirini.

²² “Segf sñwí ayf uyfwññf imónini. Sñwí tñni píranñf naníro wé róniñf nerónáyf dñf nanfni aumaúmí niníro segf xwioxfyo wfanñf seaókiarini. ²³ E nerí aíf segf sñwíyo dání fwf nání naníronáyf segf dñf xwioxfyo sfánñf yimixárinarññoi. Dñx xwioxfyo wfanñf óññfpi sfá niyimixirínáyf ayf aga sfá xaíwññf yimixárinarññoi.

Aiwá tñni aikf tñni nání ududf winarñf nání uréwapiyiñf nánirini.

²⁴ “Áamá wo áamá waúyá xñnainñf nñmóniri omñf wiipaxf menini. E nerínáyf wñomí dñf síxí nuyiri wñomí dñf peá nñmorí nerí wñomí píranñf ayá tñni nñxidiri wñomí peayf nñwianiri enññoi. Seyfne nñgwíyíyá omñf wiariñññf nñmóníro ‘Nñgwí wí mñni múropa oeni.’ niyaiwirínáyf, Gorixoyá omñf wiariñf woxññf imónipaxf menini. ²⁵ Nioni re seararini, ‘Aríge píranñf nñweaniréwini?’ mñriipa nero aiwá tñni iniñf tñni nñpíri nání ududf mepa ero iyfá aikf amipi waráyo yinipíri nání ududf mepa ero érixini.’ seararini. Ayf rñpi nání seararini. Segf dñf jfayf aiwá nání moarigfáyo seáy e imóniri wará jfayf ení aikf yinarigfáyo seáy e imóniri enagi nání seararini. ²⁶ Seyfne inñf nání dñf mópoyf. Inñf aiwá fwf uríri aiwá mirí anñyo awí eámeámf yárirí mepa yarigfá aiwi segf séno Gorixo, anñnamí nweaño nñmerí aiwá mñni wiarñfñni. Seyfne ‘Inñwa neamúronñoi.’ rñyaiwiarññoi? Oweoi. ²⁷ Seyfne woxi, ‘Sepiá ámi bí oimónimñni.’ niyaiwiri ududf éoxi sepiá ámi bí imónariññani? Oweoi. ²⁸ Seyfne api aíf wí mepaxf imóniñagfa nání aikf nání pí nání

ududf yarinoi? Ara adowayf amayo enfnaina nani dnj mopyi. Annjf minf iyfa of earf aikf yirf yarinjfrani? Oweoi. ²⁹ E nerf af nionf re seararinjini, ‘Enina negf mxif inayf Soromono nikinirf okiyfa ninfisana adowayf apf tnf xixenf mimoninjiginf.’ seararinjini. ³⁰ Gorixo adowayf tnf arayo —Ara agwf enayo ananf niyoaro sfa wiyimf rfa ikeaariprfarinf.” urinjiginf. Wiepsarinyf “Gorixo ara nani ayaf swf muroarinf.” oyaiwipoyinirf Jisaso e nurirf re urinjiginf, “Oxf apixyfné, Gorixomf dnj onmiapf ikwifroarigfayfné Gorixo adowayf tnf arayo okyfaninjf yarinjagf nani soyfné enf anjpxaf aikf e seayirinfarinf. ³¹ Aiwaf tnf inigf tnf pi naniréwinirf ududf mepanf. Aikf enf pi yinaniréwinirf ududf mepanf. ³² Émayf, amaf Gorixo nani majfayf apf nipinif nani annjf minf nero meanro yarigfarinf. E nerf af segf séno, anfnamf nweano seyfné apf nipinif nani seainarfnaf o rixa nijfa imoninjagf nani seyfné axipf e mepa érxinif. ³³ Amipf apf meamirf nani mepa erf ‘Wé roninjf Gorixo yarinjpf nionf oimóniminf.’ niyaiwirf erf Gorixo xwioxfo mimeamf nneairf neamejweanf páwirf nani amipf xfo wimónarinjpf erf nerfnayf, Gorixo ananf apf nipinif nisiinfarinf. ³⁴ Ayinanf ‘Wifarinaf aikf pi yinrane aiwaf pi nrane yanwárfanf?’ niyaiwiro ududf mepanf. E nerfnaf ududf sfa wiyimf epifayf tnf nawinif axinanf nkumixiro ayaf wí ududf yarinoi.

7

Pfné meararigfa nani uréwapiyinjf nanirini.

¹ “Gorixo seyfné enf xwyfa seameariniginirf amaf wíyo xwyfa numearipa érxinif. ² Seyfné amaf wíyo xwyfa umeararigfapa Gorixo enf xwyfa seamearinfarinif. Seyfné rfa tnf numearirfnayf, Gorixo enf rfa tnf seamearinfarinif. ³ Seyfné ‘fwf amipf e mepanf.’ urigfapimi dánf Gorixo apimi dánf xwirixf seamenfarinif. Joxiyaf fwf yarinjpf snwfo irfoninjf wenjagf aiwf misékinarinjagfninjf dixf amaf imoninjf wo fwf onmiapf yarinjpf siyikwfninjf nweanagf pi nani wnarinjfrinif? ⁴ Íkaf írfó dixf snwfo wenafaf dixf amaf imoninjf woyaf snwfo siyikwfn nweanagf niwiniro artre ‘Orimeaminf.’ urarinjfrinif? ⁵ Joxi nanj erf sipf erf yarinoxinif, joxiyaf enf írfó urf wenjpf xamf emf nímamónimánaf snwf píraninjf niwinirf oyaf snwfo wenjpf enf ananf emf umamorfnif. ⁶ “Segf memiaf odipf xwirinwf osaxiprfixinirf odipf yarine xwfa e mitarigfapa xwyfa nanj Gorixoyaf enf amaf ‘Ayf pi pnerfanif?’ yaiwiarigfayf arfaf niwirf af rfwminf mamoprfixinirf muripa érxinif. Sfwf sfwf nearoprfixinirf amipf nanj minf miwiarigfapa xwyfa Gorixoyaf amaf arfaf miwifayf xeaninjf seaiprfixinirf muripa érxinif.

Gorixomf rixinjf urfrixinirf uréwapiyinjf nanirini.

⁷ “Seyfné Gorixomf yarinjf niwiro segf seaimónarinjpf nani rixinjf uranaf o ananf minf seiapinfarinif. Rixinjf nurirf amipf wí o tnf e dánf pfaninjf nerfnaf ananf meaprfarinif. Rixinjf nurirf waf e nírómánaf wakwf óránáninjf éanaf Gorixo ananf arfaf nisirf anj ówanfninjf seafkwiinfarinif. ⁸ Ayf rpf nani seararinjini. Amaf nfnf gíyaf gíyaf yarinjf niwirf wigf wimónarinjpf nani Gorixomf rixinjf nurirfnayf ananf mearigfarinif. Yarinjf niwirf Gorixo tnf e dánf pfaninjf nerfnayf ananf mearigfarinif. Yarinjf niwirf Gorixoyaf waf e éf nírómánaf wakwf óránáninjf éanaf o ananf anj ówanfninjf wfkwiarinjfrinif. Ayinanf ananf Gorixomf yarinjf wiayirixinif. ⁹ Seyfné re éf njwixapigfayfné woxf dixf íwo aiwaf nani rixinjf ríranaf xenjwaf snjaf renjyf niwearf umeaiarinjfranf? Oweoi! ¹⁰ Dixf íwo peyf nani rixinjf

ríráná sidírí rení nímeari umeaiaríníraní? Ayí eni ananímaní. ¹¹ Seyíné íwí néra warígfáyíné aiwi segí niaíwí ríxíní searána amípí awiaxíyí míní wiarígfáríní. E nerí aí segí séno, anínamí nweanoyí anípaxíríní. Gíyí gíyí ríxíní urána amípí nanípi anani míní winígíní. ¹² Seyíné ‘Ámá e oneaípoyí.’ níyaiwirínáyí, seyíné ayo eni axípi e wiiríní. Nwí ikaxí Moseso níriri eanípi tíní xwíyí wíá rókiamoagfáwa níríro eagfápi tíní api e ríníngagi nání raríní.

Íwí inínyáú nání uréwapíyíní náníríní.

¹³⁻¹⁴ “Íwí onígí inínyíkwínimí páwianíro éfríxíní. Ayí rípi nání seararíní. Íwí ríwéná Goríxo xeaníngí winíta nání inínyí óf xwé iníngagi nání ámá obaxí Goríxo nání díní mímó ayimí nípáwiro wigí díní tíní néra warínói. Ayínání seyíné óf Goríxo ríwéná díní aníngí íníná nweapíríta nání seaiapíníta nání onígí inínyíkwínimí páwipírí nání aníngí míní o ríníngimí níxídíro éfríxíní.

“Ámá íkíá níngí imóníngói.” uréwapíyíní náníríní.

¹⁵ “Mimóní wíá rókiamoarígfáwa wigí díní ínímíníyí síwí sayí sí roaríníngí yapí nímonímáná aiwi seyíné tífámíní níbírná sipísípí yapíníngí awayíní yarígfápa nímonímí seaímeapírífaríní. Ayínání síngwí tíní eríní. ¹⁶ Seyíné íkíá naní wéna níwínírná ‘Ana naníngí.’ ríro sipí wéna níwínírná ‘Ana sípínaríní.’ ríro yarígfápa sipí imóníngí mimóní wíá rókiamoarígfáwa yarígfápi níwínírná ‘Yapí ríneaíwapíyarínói? Nepa Goríxoyáowamaní.’ yaiwíríxíní. Ámá yapí seyíné seaíwapíyaníro bíáyí ekíríkwíníngí imóníngói. Wainí sogwí ekíríkwíyo darígfáraní? Oweoi! Íkíá pikí sogwí enwíxíyo darígfáraní? Oweoi! ¹⁷ Rípi eni axípiríní. Íkíá naníyí sogwí naní wearínírní. Sípíyí sogwí sipí wearínírní. ¹⁸ Íkíá naníyí sogwí sipí wepaxí mimóníní. Sípíyí sogwí naní wepaxí mimóníní. ¹⁹ Íkíá níngí sogwí naní mívéyí nídíkáríro ríá ikeáararígfáraní. ²⁰ Ayínání seyíné íkíá sogwíyo níwínírná níngí imónarígfápa sipí imóníngí mimóní wíá rókiamoarígfáwa yarígfápi níwínírná ‘Goríxoyáowamaní.’ yaiwíríxíní.

Goríxo “Joxí nání níngí májfaríní.” uríníngíní uréwapíyíní náníríní.

²¹ “Ámá Jisasomí “Ámínáoxíní, Ámínáoxíní” urarígfá níngí xegí xano, anínamí nweanoyí xwíoxíyo nímeámí nerí píraníngí umeané páwipírífaríní.’ níyaiwípaní. Ámá xíto wimónaríngí xídarángí gíyí gíyí, ayíní nípáwiro nweapírífaríní. ²² Síá Goríxo ámá níyoní mí ómómíxímí enfáyimí ámá obaxí re nírayípírífaríní, ‘Ámínáoxíní, Ámínáoxíní, nene yoí joxíyáyo dání xwíyí wíá rókiamoagwáríní.’ níngíró ‘Yoí joxíyáyo dání imfó míxí umáínówáragwáríní.’ níngíró ‘Yoí joxíyáyo dání emímí obaxí wíwapíyagwáríní.’ níngíró epíríta enagi aiwi ²³ ámá níyíyá síngwí aníngíe dání re urímífaríní, ‘Seyíné nání níngí níngí wí mimóníngíní. Ríkíkíríto yarígfáyíné níngí píngí níngíwíarímí úpoyí.’ urímífaríní.

Aní míraríngíwáú nání uréwapíyíní náníríní.

²⁴ Ámá gíyí gíyí níngíyá xwíyí rípi aríá níngí xíxení e níngídírnáyí ayí ámá síngí aní níngírná díní píraníngí nengwíperi xwíá níngí níngí níngí síngí píará ínímí yapíníngí dání síngí píará aní níngíngí e dání níngíró níngí níngí níngí imóníngói. ²⁵ Iníá earí níngí waxí xwé weapírí ríwípí erí nerí aiwi aníwá síngí ínímí yapíníngí dání níngíróga yapíníngí nání níngíróngí. ²⁶ Ámá gíyí gíyí xwíyí níngí níngíngí aríá níngí aí xíxení mepa níngí ayí ámá síngí

anjé nímíríríná majímajfá níkárinrí iníkiyo seáyí e dání sńjá níkkíróa níyapírí mírárarínónínjé imónínjoi. ²⁷ Iníá earí iníigf waxf weapírí rfwípí erí yaríná anjwá níkwierónowirí ríwí nra piéroníniginí.” Jisaso e nurírí ²⁸⁻²⁹ xwíyáfá apí nípiní ríxa nra núísáná enáná ámá e epíroyf egfáyf o njwí ikaxf eánínjípí mewegfáwa uréwapíyarígfápa muréwapíyí nénf tńjónínjé uréwapíyarínjagí nání ududf néra ugfawixíní.

8

Peyíyí imónínjé womí nanjé imíxínjé náníríní.

¹ Jisaso nuréwapíyíísáná dfwf mńjýyo dání weaparíná oxí apíxí níaiwí obaxí númí weaparíná re eníniginí. ² Ámá peyíyí imónínjé wo níbirí níwímearí mńjé xwíáyo níkwírorí re uríníniginí, “Ámínáoxíní, joxí nioní nání ‘Nanjé owímíxímíní.’ níyaiwiríná ananí nanjé níxíxípaxoxíríní.” urfagi ³ Jisaso wé feapá níwirí seáyí e níwikwiárírí “‘Joxí nanjé oimóníní.’ nímonaríní. Ríxa nanjé imónei.” uráná re eníniginí. Peyíyí imónínjé nanjé imóníagi ⁴ Jisaso re uríníniginí, “Joxí nioní nanjé simíxáfáyf nání amíná nurí ámáyo áwanjé murípaní.” nurírí ámá o Moseso eníná njwí ikaxf ragfípí mé ámáyo xewanínjé áwanjé nura emenígínírí e nurírí ámí re uríníniginí, “Amíná apaxfápánínjé imónígfáwa tńjé e nání nurí womí síwá níwinírí nanjwí rídíyowá nání negf arfo Moseso eníná sekaxf nearagfýf bí mńnı wíríxíní. Goríxo nání rídíyowá síarírí joxí nanjé imónífípí nání áwanjé rírí oenírí mńnı wíríxíní.” urowáríníniginí.

Porisf woyáf womí nanjé imíxínjé náníríní.

⁵ O anjé yof Kapaneamiyo rémóáná wauyf porisf ámíná imónínjé wo níwímearí waunf ríxínjé nurírí ⁶ re uríníniginí, “Ámínáoxíní, gf inókínínjé nímonírí omínjé níiarínjé enjé nńnı síwímf nerí níwerí rńnínjé xwé winaríní. Ananí nanjé imíxíréní?” urfagi ⁷ Jisaso re uríníniginí, “Ananíriní. Nioní nurí nanjé imíxímíní.” urfagi aí ⁸ porisf ámíná imónínjé re níyaiwirí “Porisf wa nioní ínımí nurfínínjépa símíxýyf ení Jisasomí ínımí wurfíníní.” níyaiwirí re uríníniginí, “Ámínáoxíní, nioní ámá wé rónínjé joxí tńnı xíxeni mímonínjagí nání joxí gf anjýyo fwiapfapaxf mímoníní. E nerí aí joxí re dání ‘O nanjé oimóníní.’ ráná gf omínjé níiarínjé nanjé imónínjéoi. ⁹ Ayf rípí nání seararíníní. Nioní ení ámá omínjé ‘Ayf ayf eí.’ nírarígfáwamí ínımí wurfíníní. Nioní ení porisf wa ínımí nurfínínjéoi. Womí ‘Joxí anjé uí.’ uráná sa ananí arfá níwirí warínjéríní. Womí ‘Bei.’ uráná sa xíxeni barínjéríní. Gf inókínínjé níiarínjé womí ‘E eí.’ uráná xíxeni yarínjéríní.” urfagi ¹⁰ Jisaso arfá e níwirí nání ududf nerí ámá xfomí númí warígfáyo níknímónírí re uríníniginí, “Isíreryfné woxí ámá ro dńjé seáyí e níníkwírorí yarínjépa xíxeni e dńjé mńníkwíroarínjagí sínjwí ranínjéríní. ¹¹ Nioní re seararíníní, ‘Ámá Goríxo xegfýyf xwioxfýyo mímeámf nerí píranínjé umenjweanáná émá obaxf sogwf fwiaparínjémíní njweagfáyf tńnı sogwf wearínjémíní njweagfáyf tńnı níbíro segf arfowa Ebírámó tńnı Aisako tńnı Jekopo tńnı nawíní aní níjwearo aíwá nípírífáríní. ¹² E nerí aí Isíreryfné, Goríxo anjépaxf xwioxfýyo mímeámf níseairí seamenjweapaxfýfné Goríxo menjweanf e dání sfá yínínjémí seamoaiáná e dání mímenínjwí ayíkwf mísearínfá enjagí nání njwí earo manjé sfwí rfkwíníro epírífáríní.’ seararíníní.” nurírí ¹³ wauyf porisf ámíná imónínjé re uríníniginí, “Díxí anjé uí. Joxí ‘O e epaxoríní.’ níniaiwírí dńjé níkwíroarínjépa xíxeni ríxa oimóníní.” urowáráná axíná xegf omínjé wíiarínjé ríxa nanjé imónínjéiginí.

Pitaomi xineagwími nanj ímíxíñj nánirini.

¹⁴ Jisaso Pitaoyá anjyo nípawiríná weníñj étyf wíñíñjñigini. Pitaomi xineagwí wará ríá pírf wiaríñjagí ikwianwíyo sá riyí wenjagí nívínirí ¹⁵ wé seáyí e ikwiáráná re enjñigini. Ríá pírf pñí wíáráná nívíapñímearí Jisasomi aiwá nixerí winjñigini. ¹⁶ Ríxa sogwí wéáná ámá e dánjyí wigí ámá imfó dñj xixéroaríñjyí obaxí o tñj e níméra nívíro wáráná oyá xwíyá tñí míf umáinowarayirí simíxíyí nñí ení píraníñj ímímíxímí erí enjñigini. ¹⁷ Goríxoyá xwíyá wíá rókiamoagí Aisaiaoyí ríñño ámá xegí xiáwowayá xwíá píaxíyo dání iwiaronfó nání xwíyá nírí eanj rípi, “Xewaníño negí simíxíyí tñí uraní tígíyí tñí nanj ímímíxímí eníárini.” ríñjpi ríxa xixeni imónini nání Jisaso e enjñigini.

Ámá “Oríxídaneyí.” urígfá nánirini.

¹⁸ Jisaso ámá oxí apíxí obaxí omí ikwíkwierí wiaríñjagí nívínirí xegí wiepísaríñowami sekaxí re uríñjñigini, “None ipíwámí jfaríwámí dání xemoani nání ewéyo píxemoánípoiyí.” uraríná ¹⁹ ñwí ikaxí eáníñjpi mewegíyí wo nívíri re uríñjñigini, “Nearéwapíyaríñjoxini, anj amí gímí gímí nání úáná nioní númí ríxídimemíárini.” uríagi ²⁰ o re uríñjñigini, “Síwí sayí sá weníá nání sñjá siríríkí tñjñirini. Inj ení sá weníá nání niyiní tñjñirini. E nerí aí ámá imóníñjóní sá wémíá nání anj wí menini.” uríñjñigini. ²¹ Xegí wiepísaríñjyí amí wo re uríñjñigini, “Ámínáoxini, gí ápo tñí nñjweañísáná o ríxa péáná xwíá nívewyarímoní númí ríxídimemíá nání ananírani?” uríagi aí ²² Jisaso ámá xíomí dñj mívíkwíroarígfíyí nání re uríñjñigini, “Xegí píyí wíá xwíá weyaríríxini sñjwí nívínirí nioní númí nixídei.” uríñjñigini.

Ipi imeamíkwí yaríñjpi samíñj ímíxíñj nánirini.

²³ E nurími ewéyo píxemoánáná xegí wiepísaríñowa ení nípíxemoáníro ipíyo oríwámí dání nání níméamí waríná re enjñigini. ²⁴ Ríwípi xwé nerí inígfí imeamíkwí neríná ríxa ewépá mívíwíarómíñj ríñjagí aiwí Jisaso sá maiwí wenjagí ²⁵ wiepísaríñowa nuro saiwíarí nívíro re urígfawixini, “Ámínáoxini, ríxa nívewyaríropaxíñj. Arírá neaií.” uríagí ²⁶ o re uríñjñigini, “Díñj onímíapí níkwíroarígfíoyíné pí nání wáyí seainarini?” nurími nívíapñímearí re ríñjñigini, “Imíñj tñí inígfí tñí samíñj oweárini.” ráná re enjñigini. Imíñj pñí wíáríri inígfí winjwí mé ríwoáríri nerí ññjifá imónáríñjñigini. ²⁷ Nñjifá imónáríagí nívíníro re ríñjgfawixini, “Pí ámáoríani? Imíñj tñí inígfí tñí aríá nívírí samíñj wearíyoi.” ríñjgfawixini.

Ámá imfó xixéroarígfíwaúmi míf umáiníñj nánirini.

²⁸ O tñí xegí wiepísaríñowa tñí oríwámí dání ámá yoí Gadarayí anjyí tñj e nívíékíñímearo ewéyo dání ayoááná ámá imfó dñj xixéroaríñj wáu —Awaú imfó nímóníri sayí e roñjagí nání ámá óf ayimí mípwarígfíárini. Awaú xwárípa ámá tayarígfá tñj anj e dání nívíri nawíní órórí níníro ²⁹ xwamiání re urígfísixini, “Níawí Goríxoyáoxini, joxí pí neaimíñj bariñj? Goríxo ríwéná ríñjñj neaiapíñj sñj enáná joxí ríñjñj neaiapíñjñj ríbaríñjñj?” nuríro ³⁰ odípi obaxí bí ná jfámí nírómáná aiwá naríñjagí nívíníro ³¹ ríxíñj re urígfawixini, “Joxí míf nívewyaríñjñj, odípiyo oxíxerópoyíñj sñjwí neanei.” uríagí ³² o “Emani!” uríagi ámá awaúmi pñí nívíarími odípipimi xixéroáná re enjñigini. Pímanj mívíwíarónímí anjñí imegíni wéyíyí ipíyo igwíá nuyíroro inígfí nívnamiro píyí egíawixini. ³³ Píyí éagí odípi awí mearoarígfíawa sñjwí e nívíními

wigí aní apimi nání mírí nuro odípí iniigí namíápi tñní ámá imó xixéroarígííwau eni naní imóniri épi tñní nání repiyí wíaná ³⁴ ámá oxí apíxí nñní aní apimi dáníyí Jisasomí wímeaníro nání nuro omí nìwìnrò rìxìñí “Joxí neneýá xwíá re pñní nìneawíarími wí e nání ui.” urígíawixíni.

9

Ámá ení nñní síwímí enomí naní imíxìñí nániríni.

¹ Jisaso ewépámi nìpìxemoánirí nìñwearí nìmeámi oríwámi dání nìxemoaurí xegí aní ñweaaríñpimí nìrémorí ñweañáná ² re eníñigíni. Ámá wa ámá ení nñní síwímí ení wo íkwianwíyo nítimáná nìmeámi báná Jisaso awa “O ananí naní neaimíxíyipaxíriní.” nìyaiwiro xíomí dñí wíkwíroaríñagí nìwìnrí ení síwímí enomí re uríñigíni, “Ámá roxíni, joxí ayá síwí mírìropaní. Íwí joxí yaríñpí ríxa yokwarímí síáríni.” uráná re eníñigíni. ³ Nwí ikaxí eáníñpí mewegíáwa wigí xwioxíyo dání dñí re nìpíkíga ugíawixíni, “Ámá ro ‘Goríxo yaríñpí epaxoníriní.’ nìyaiwirí nìríríná Goríxomí rìperírí umearíni.” Ínìmi dání dñí e yaiwiaríñagí nání ⁴ Jisaso dñí adadí nìwirí nìjía nimónirí re uríñigíni, “Pí nání segí dñíyo dání ‘O Goríxomí rìperírí numerí yaríni.’ nìyaiwiaríño? ⁵⁻⁶ Nioní ení síwímí enomí ‘Díxí íwí yaríñpí ríxa yokwarímí síáríni.’ uráná soyíné ‘O néní tñjoríani?’ nìaiwipíríréoi? Omí ‘Naní nimónirí nìwiápíñimeámi aní ui.’ uráná soyíné ‘O néní tñjoríani?’ nìaiwipíríréoi? Íwí yaríñpí yokwarímí nìwiíríná ínìmi imóníñagí nání e yaiwipaxí mimóníni. E nerí aiwí ámá imóníñáoní nání ‘O xwíá tño nìñwearínná ení íwí yarígíápi yokwarímí wiini nání néní tñjoríani?’ nìaiwipírí nání síñwí nanípoyí.” nurírí ámá ení nñní síwímí enomí re uríñigíni, “Joxí nìwiápíñimearí díxí íkwianwí nìxopemíxírí nìmeámi ui.” uráná ⁷ o nìwiápíñimeámi xegí aní e nání uníñigíni. ⁸ Xegí aní e nání úagí oxí apíxí e epíroyí egíáyí síñwí e nìwìnrò nání dñí nìyeawáirò “Goríxo ámá ro néní tñjóníñí wimíxíñíñani?” nìyaiwiro xíomí yayí seáyími dání umegíawixíni.

Matiyuomí “Níxídeí.” uríñí nániríni.

⁹ Jisaso e pñní nìwiárími nurínná ámá wo xegí yoí Matiyuoyí ríñño takísí nání nìgwí uráparígíá opisí aníyo riwo ñweañagí nìwìnrí re uríñigíni, “Nioní nìxídíméíríxíni.” uríagi o nìwiápíñimearí númi uxídíñigíni. ¹⁰ Jisaso xegí wiepísaríñowa tñní aní Matiyuoyá nání nuro aiwá narínná ámá takísí nání nìgwí uráparígíáyí tñní íwí aríkí yarígíá wíniyí tñní omí nìwímearo nawíní aiwá naríñagí ¹¹ Parisiowa síñwí e nìwìnrò xegí wiepísaríñowami re urígíawixíni, “Segí searéwapíyaríñí ro pí nání ámá takísí nání nìgwí nearáparígíá tñí tñní íwí aríkí yarígíá tñí tñní nawíní nìñwearo aiwá naríño?” uríagí ¹² Jisaso aríá e nìwirí xewaníño nání “Ámá íwí yarígíáyo arírá wimínirí nání weapíñoríani?” oyaiwípoyínirí ewayí ikaxí re uríñigíni, “Ámá símíxí mìyarígíáyí xwírí tñí e nání warígíáraní? Oweoi, símíxí yarígíáyíni xwírí tñí e nání warígíáriní. ¹³ E nerí aí soyíné nuro xwíyíá enínná wíá rókiamoagí Xoseao nìrírí eaní rípi, ‘Ridíyowání Goríxoní nání níríxíni.’ mìnimonaríni. “Ámá wíyo nání ayá nurímíxíro arírá wíríxíni.” nimónaríni.’ nìrírí ríwamíñí eaní apimi íá nìròro nìjía imónípoyí. Ayí rípi nániríni. Ámá ‘Wé róníñí yaríñwaénexíni.’ yaiwinarígíáyo ‘Nioní tñámíni bípoyí.’ urímínirí nání weapíñámani. ‘Íwí yaríñwaénexíni.’ yaiwinarígíáyo nání weapíñáriní.” uríñigíni.

“Dixí wiep̄sar̄iñyí aiwá ñwá m̄ñwirár̄inayar̄iñoi.” ur̄iḡfá nán̄ir̄ini.

14 Jono wayí numeaia war̄iñoyá wiep̄sar̄iñowa Jisaso t̄ñj̄ e nán̄i n̄ib̄iro re ur̄iḡfawix̄ini, “None t̄ñj̄ Parisiowa t̄ñj̄ Gor̄ixo none nán̄i yayí owiniñiri aiwá ñwá ñwirár̄inayar̄iñagwi aiwí dixí wiep̄sar̄iñowa pí nán̄i aiwá ñwá m̄ñwirár̄in̄t̄ yar̄iñoi?” ur̄taḡfá 15 Jisaso xewan̄iño nán̄i “Om̄i wa n̄ip̄ikimáná en̄áná wiep̄sar̄iñyí d̄iñj̄ sip̄í n̄wir̄iná aiwá ñwá ñwirár̄in̄p̄r̄f̄ar̄ini.” oyaiw̄ipoȳiniñiri ewayí xw̄iyfá re ur̄iñ̄niḡini, “Ámá ap̄ix̄t̄ s̄iñj̄ meáo xeḡt̄ ámá imón̄iḡfáȳt̄ t̄ñj̄ ñweañáná o nán̄i d̄iñj̄ sip̄í wipax̄t̄ men̄ini. E nero aí ámá wa om̄i an̄ñm̄ixáná íná aiwá ñwá ñwirár̄in̄p̄r̄f̄ar̄ini.” ur̄iñ̄niḡini. 16 “Xw̄iyfá Parisiowa nearéwap̄iyar̄iḡfápi t̄ñj̄ Jisaso s̄iñj̄ nearéwap̄iyar̄iñp̄t̄ t̄ñj̄ kum̄ix̄ipax̄t̄ mimón̄ini.” oyaiw̄ipoȳiniñiri ám̄i ewayí ikax̄t̄ nur̄iri re ur̄iñ̄niḡini, “Ámá wiḡt̄ sor̄fá axen̄iñaḡi n̄w̄in̄róná rap̄rap̄t̄ s̄ini m̄ik̄ikar̄in̄j̄ b̄i n̄imearo ur̄í óf̄ in̄iñ̄um̄i n̄p̄r̄oro gw̄t̄ kiwear̄iḡfáman̄i. E ner̄ínáȳt̄, iḡfá eánáná rap̄rap̄t̄ s̄iñj̄ p̄r̄óf̄api n̄ik̄ikar̄in̄r̄f̄ná ur̄ú xwé naxega un̄f̄ar̄ini. 17 Rip̄t̄ en̄i ámá in̄iḡt̄ wain̄t̄ s̄iñj̄ memé wará s̄ix̄t̄ ur̄wám̄i iwajfá yar̄iḡfáman̄i. E ner̄ínáȳt̄, memé wará s̄ix̄wá n̄up̄iyiniñr̄f̄ná in̄iḡt̄ wain̄t̄ pur̄i s̄ix̄wá xw̄irfá ik̄ixén̄iri e en̄iḡini. Wain̄t̄ s̄iñj̄yí memé wará s̄ix̄t̄ s̄iñj̄wám̄i yíanáȳt̄, wará t̄ñj̄ in̄iḡt̄ t̄ñj̄ n̄piaúni nan̄j̄ en̄iñoi.” ur̄iñ̄niḡini.

Ap̄ix̄t̄ raḡt̄ an̄iñj̄ pwar̄iñj̄ wím̄i nan̄j̄ im̄ix̄iri miáí pen̄j̄ wím̄i nan̄j̄ im̄ix̄iri en̄j̄ nán̄ir̄ini.

18 Jisaso xw̄iyfá ap̄t̄ s̄ini e urar̄iná re en̄iñ̄niḡini. Judayfá rotú añj̄ mewen̄j̄ wo n̄ib̄iri Jisaso s̄ikw̄t̄ t̄ñj̄ e m̄iñj̄ xw̄fáyo n̄ikw̄rori re ur̄iñ̄niḡini, “Ḡt̄ miáí r̄ixa pear̄ini. E ner̄i aí jox̄t̄ n̄ib̄iri wé seáȳt̄ e wikwiáráná nan̄j̄ oeni.” ur̄taḡi 19 o n̄wiáp̄ñimeari n̄um̄i nur̄i wiep̄sar̄iñowa en̄i nawíni war̄f̄ná 20-21 re en̄iñ̄niḡini. Ap̄ix̄t̄ wí —Í xeḡt̄ raḡt̄ an̄iñj̄ pwar̄f̄ná xwiogw̄t̄ wé wúkaú s̄ikw̄t̄ waú múron̄j̄r̄ini. Í “Niñi oyá iyfáyoni amáñt̄ n̄irón̄r̄f̄ná nan̄j̄ imón̄im̄niȳr̄f̄ani?” n̄iyaiwia n̄ib̄iri r̄f̄w̄yo n̄irónap̄imáná Jisaso yá iyfáyo s̄irf̄w̄t̄ j̄fe amáñt̄ rón̄iñ̄niḡini. 22 Amáñt̄ rón̄taḡi Jisaso n̄ikin̄imón̄iri im̄i s̄iñw̄t̄ n̄w̄in̄iri re ur̄iñ̄niḡini, “Ḡt̄ ineȳt̄, ayá s̄f̄w̄t̄ m̄ir̄irop̄ani. Jix̄t̄ d̄iñj̄ n̄in̄ikw̄roriñp̄imi d̄áni er̄f̄kiemeañ̄ini.” uráná í r̄ixa nan̄j̄ imón̄iñ̄niḡini. 23 Jisaso e d̄áni nur̄i rotú añj̄ mewen̄oyá añj̄ e n̄irémori ox̄t̄ ap̄ix̄t̄ ep̄f̄roȳt̄ n̄iyár̄imáná ñwapé r̄iro web̄í r̄iro nero yaiw̄in̄iñj̄ yar̄iñaḡfá n̄w̄in̄iri 24 re ur̄iñ̄niḡini, “R̄ixa peyeápoi. Miáí piȳt̄ men̄ini. Sa sá wen̄i.” ur̄taḡi ayf̄t̄ rip̄fá nur̄iro yar̄iñaḡfá aí 25 n̄ñi miáí t̄ñj̄ e p̄ñi n̄wiár̄imi r̄ixa n̄ipeyeámáná en̄áná o n̄p̄awiri miáim̄i wéyo fá n̄imax̄iriñi m̄f̄eyoááná re en̄iñ̄niḡini. Miáí wiáp̄ñimeañ̄iñ̄niḡini. 26 Í wiáp̄ñimeáñj̄ xw̄iyfá o éf̄pi nán̄i xw̄iyfá añj̄ n̄yon̄i r̄inár̄imen̄iñ̄niḡini.

S̄iñw̄t̄ sup̄ar̄iḡf̄i waúmi nan̄j̄ wim̄ix̄iñj̄ nán̄ir̄ini.

27 Jisaso e d̄áni war̄f̄ná ámá s̄iñw̄t̄ sup̄ar̄iḡf̄iwaú n̄um̄i nux̄f̄diri r̄f̄aiwá re ur̄iḡf̄isix̄ini, “Neḡt̄ m̄ix̄t̄ ináȳt̄ Depitomi xiáwox̄ini, yawawi anani wá yeawian̄r̄éini?” nur̄iri 28 o r̄ixa añj̄yo n̄p̄awiri ñweañaḡi awaú en̄i n̄p̄awiri wímeááná Jisaso yar̄iñj̄ re wiñ̄niḡini, “Awagw̄t̄ d̄iñj̄ n̄in̄ikw̄rori ‘O anani s̄iñw̄t̄ sup̄ar̄iḡw̄f̄iȳt̄ nan̄j̄ yeaim̄ix̄ipaxor̄ini.’ r̄in̄iaiwiar̄iñj̄?” ur̄taḡi awaú “Oȳt̄, Ám̄ináox̄ini, jox̄t̄ e epaxox̄iriñi.” ur̄taḡf̄i 29 o eḡt̄ s̄iñw̄f̄yo wé fá nux̄iriñi re ur̄iñ̄niḡini, “Awagw̄t̄ d̄iñj̄ n̄ikw̄roar̄iḡf̄ipa x̄ixeni oimón̄ini.” uráná re en̄iñ̄niḡini. 30 Awaú s̄iñw̄t̄ noxoari an̄iḡf̄isix̄ini. S̄iñw̄t̄ noxoari an̄taḡf̄i Jisaso ar̄fá j̄yik̄t̄ nor̄i re ur̄iñ̄niḡini, “Awagw̄t̄ nioni eaiápi ámá w̄iyo áwan̄j̄

murimempa éisixini.” urtagi aí ³¹ awaú o tñf e dani nurina xfo wítpi nani ami ami repiyf niwia emegfisixini.

Manf pironarinf womi nanf wimixinf nanirini.

³² Jisaso e dani warina ama wi wigf ama imfo dñf xixeronagi nani manf pironarinf wo Jisaso pwarinje nani nimeami nibiro warana ³³ o imfoyo mixf umainowarana manf pironarago rixa xwiyfá rarinagi oxf apixf e epfroyf egfayf sinwf e eagf niwiniro ududf nero re nira ugawixini, “Aga enina enina aiwi Isirerene ama wo e yarinfagi winagwamani.” nira uagfa aiwi ³⁴ Parisiowa re rigawixini, “Obo, imfoyo umenweanoyá dñf tñf mixf umainowararinfini.” rigawixini.

Jisaso ama nani wa wianinf nanirini.

³⁵ Jisaso Judayya anf xweyo tñf onimiayo tñf nemerina wigf rotu anfyo nipawiri uréwapiyemerf xwiyfá yayf winipaxipi —Apf Gorixo ama xfo xegf xwioxfo mimeamf nerf piraninf umenweanfapi nani rininfpirini. Apf nani waf urimerf ama simixf xixegfni yarigfayo tñf uranf xixegfni imonigfayo tñf nanf imimiximf wiemerf nerina ³⁶ ama oxf apixf epfroyf egfayf sipisipf xiáwo mayf nerina úrapf nero dñf simigwfa niyinironinf wiároarinarigfapa yarinfagfa niwiniri wa niwianiri ³⁷ ama xwiyfá Gorixoyá waf urimepirfa nani obaxf mimoninagi nani xegf wiepsarinfyo re uriniginf, “Aiwa ominfyo pfrpfrf inarinagf aiwi ama nimiprfa nani obaxf menini. ³⁸ Ayinani Gorixomi rixinf re urfpoyf, ‘Áma aiwa apf rimiiprni nani dixf ominf tñf e nani uowarfrixini.’ urfpoyf.” uriniginf.

10

Waf wurimeiarigfawami enf sixf weamixowariri sekaxf uriri enf nanirini.

¹ Jisaso xegf wiepsarinf wé wúkaú síkwf waú awami “Awí eánfpoyf.” nurimána awa ama imfo dñf xixeroarinfyo mixf umainowariro ama simixf xixegfni yarigfayo tñf uranf xixegfni imonigfayo tñf nanf imixiro epaxf imonifrixiniri enf weamixowarinfiginf. ² Xegf waf wurimeiarigfawa, wé wúkaú síkwf waú imonigfawa wigf yof rowarini. Xamifjo Saimonorini. Amf yof bi Pitaoyf wfrinifnorini. Xegf xogwáo Adiruorini. Sebediomf xewaxowáu Jemiso tñf xogwáo Jono tñfirini. ³ Piripo tñf Batoromuo tñfirini. Tomaso tñf Matiyuo tñf —O takisf nani nigwf urapagorini. O tñfirini. Arpiasomf xewaxo Jemiso tñf Tadiaso tñfirini. ⁴ Saimono —O ama “Émayo mixf oxfdowaraneyf.” rarigfayf tñf nawini nikumixiniri emeagorini. O tñf Isikariotf dñf Judaso —O Jisaso nani miyf urifnorini. O tñfirini. ⁵ Jisaso wé wúkaú síkwf waú awami nuowaririna sekaxf nuriri re uriniginf, “Soyfne nuróna émayfya anf tñfmni mupani. Samariayf —Áma ayf Judayf tñf xepixepa rónarigfayfirini. Ayfya anfyo nani eni mupani. ⁶ Soyfne negf Isireriyf —Ayf sipisipf xiáwo piraninf mimearfa ami ami uniamoarinfinf imonigfayfirini. Ayf tñf e nanini upoyf. ⁷ Soyfne nuróna waf re urimerfni, ‘Gorixo xfo xegf xwioxfo mimeamf nineairf neamenweani anwf ayo enagi nani segf fwf yarigfapi rfwfmni nimamoro nisaniro nweárixini.’ urimero ⁸ ama simixfyo nanf imimiximf ero ama péfayo dñf sixf numimoro saiwiarf wiwo ama peyiyf tgfayo wigf wara nanf wimixiro imfo dñf xixeroarinfyo mixf umainowariro emefrixini. Soyfne nioni

enġ eánġi anġpá enġ seaeámġxowárġáyġ nánġ soyġné áamá simġxġyo nanġ imġmġximġ nġwirġná nġgwġ nánġ murġpa nero sa anġpá nanġ imġmġximġ wġrġxġnġ. ⁹ Soyġné nġwanġro nerġná nġgwġ sixġ ġmoarġgġáyo nġgwġ xwérani, onġmiáranġ, nġmearo sixġ nġmoro nġmeámġ mupa ero ¹⁰ íá árupianġ ai tġnġ nimanġmġ mupa ero iyġá wúkaú raiwakġyġ mepa ero sġkwġ sú nġyġnġro aiwi ámi waú mġmeapa ero xoyġwá nġmaxġrġmġ mupa ero éġrġxġnġ. Ayġ rġpġ nánġrġnġ. Áamá arġrá wiarġgġomġ ananġ aiwá mġnġ wiarġġagġa nánġ soyġné enġ aiwá ananġ seaiapġpġrġá enġagi nánġ amġpġ nġmeámġ mupa éġrġxġnġ. ¹¹ Anġ xwé bimġranġ, onġmiá bimġranġ, nġrémorġná áamá anġ apimġ ġweagġáyġ áamá go go íwġ amġpġ mġyarġġomġ nġwġnġrġná oyá anġyo nġpáwiro anġ apimġ pġnġ nġwiárġmġ upġrġná nánġ o tġnġnġ wéġrġxġnġ. ¹² Áamá ‘O tġnġ oweaneyġ.’ yaiwġíoyá anġyo nġpáwirġná ayo yayġ nġwiro ‘“Gorġxo píránġġ oseamentġ.” neaimónarġnġ.’ urġrġxġnġ. ¹³ Ayġ enġ yayġ nġseairo segġ pġné arġá seaipġrġ nánġ wimónánáyġ, soyġné yayġ nġwirġná urġápġ ananġ ‘Xe oimónġnġ.’ yaiwġrġxġnġ. Ayġ e mġseaiapa seaíanáyġ, soyġné yayġ nġwirġná urġápġ ‘Anġpá oimónġnġ.’ yaiwġrġxġnġ. ¹⁴ Áamá gġyġ gġyġ wigġ anġyo nánġ nġseaipemeámġ mupa ero soyġnéyá xwġyġá arġá mġseaimónġpa ero éánáyġ anġ iwámġranġ, anġ apimġranġ, pġnġ nġwiárġmġ nurġná áamá e ġweagġáyġ ‘Gorġxo xeanġġ neaikárġná nánġ tiyġ réoi?’ oyaiwġpoyġnġrġ segġ sġkwġyo sġkġ xénġġpġ pġrġ wiaikġmġ nġyárġmġ úġrġxġnġ. ¹⁵ Nionġ nepa seararġġnġ, ‘Sġá Gorġxo áamá nġyonġ mí ómómġximġ enġáyimġ áamá enġná anġ yoí Sodomġyo ġweaagġáyġ tġnġ Gomora ġweaagġáyġ tġnġ aga rġkġkġrġó néra wagġáyo Gorġxo xeanġġ rġá tġġġ wikárġnfá enġagi aiwi áamá soyġné arġá mġseaiġáyo xeanġġ ayo wikárġnfápa axġpġ xixenġ e wikárġnfámani.’ seararġġnġ.

“Xeanġġ seaġmeanġárġnġ.” urġġġ nánġrġnġ.

¹⁶ “Nionġ soyġné sipġsipġ mġxġ xixe mepa yarġġnġġ imónġgġoyġné áamá sġwġ sayġnġġ imónġgġáyġ tġġġ e nánġ searowárarġġnġ. Ayġnánġ soyġné nuróná áamá ayġ nánġ sġġwġ tġnġ úġrġxġnġ. Sidġrġ yarġġpa dġġġ émi saġmġ moro ġġġ xawiówġ uyġnġí bġ mé awayinġ yarġġpa ero néra úġrġxġnġ. ¹⁷ Soyġné nionġ nġxġdarġġagġa nánġ áamá wġ íá nġseaxero negġ Judayġ áminá xwġrġxġ mearġgġáwa tġġġ e xwġrġxġ seamepġrġ nánġ seawárġro negġ rotú anġyo dánġ sġkwġá ragġ punġ nánġ seaearo ¹⁸ soyġné pġné nionġyá émáyġ arġá egġe dánġ áwanġ urġpġrġ nánġ gapġmanowa tġnġ mġxġ ináyowa tġnġ tġġġ e nġseameámġ nuro seawárġro epġrġárġnġ. ¹⁹ E seawárġpġrġa aiwi rġxa xwġyġá urġpġrġ inánġnġ Gorġxoyá dġġġ tġnġ urġpġrġ enġagi nánġ ayá sġwġ nġsearorġ ‘Arġre uranġréwġnġ? Pġ pí uranġréwġnġ?’ mġyaiwġpa éġrġxġnġ. ²⁰ Ayġ rġpġ nánġ seararġġnġ. Awa rġxa xwġrġxġ seamearġná segġ dġġġyo dánġ urġpġrġámani. Segġ séno Gorġxoyá kwġyġpimġ dánġ urġpġrġá enġagi nánġ ayá sġwġ mġsearopa éġrġxġnġ. ²¹ Xġráxogwáowáú wġo Jisasomġ xġdarġġagi nánġ wġo áamá wġ omġ opġkġpoyġnġrġ mġyġ urġrġ xano xewaxo nánġ mġyġ urġrġ niaíwġyġ xanġyaú nánġ mġyġ urġro epġrġárġnġ. ²² Soyġné nionġ dġġġ nġnġkwġroro nġxġdarġġagġa nánġ áamá nġnġ sġmġ tġnġ seaiapġrġa aiwi gġyġ gġyġ sġá yoparġpġ nionġ weapġmġáyġ nánġ enġ neánġro ġweáġáyġné Gorġxo ananġ yeáyġ nġseayimġxemeanġárġnġ. ²³ Anġ bimġ nġseapġkianġro nánġ númġ seaméánáyġ, ámi anġ bimġ nánġ éġ úġrġxġnġ. Nionġ nepa seararġġnġ, ‘Isġrerġyġ anġyo pġné nionġyá wġyo sġnġ murġnġġáná áamá imónġġáonġ weapġmġárġnġ.’ seararġġnġ.” urġġġnġġnġ.

²⁴ Jisaso xegġ wiepġsarġġowa “Omġ sipġ wikárġpġrġá enġagi nánġ none enġ sipġ neaikárġpaxġrġnġ.” oyaiwġpoyġnġrġ ewayġ ikaxġ re urġġnġġnġ, “Wiepġsarġġowa wigġ uréwapġyarġġomġ seáyġ e imónarġgġámani.

Xináiwanin̄j nimóniro om̄in̄j wiiriḡáwa en̄ wiḡ om̄in̄j wiiriḡom̄ seáy e wimónariḡámani. ²⁵ Wiep̄sar̄in̄jowa wiḡ uréwap̄yar̄in̄j t̄n̄ x̄ixen̄ nimónir̄náȳ, aȳ apán̄r̄in̄. Xináiwanin̄j nimóniro om̄in̄j wiiriḡáwa en̄ wiḡ om̄in̄j wiiriḡo t̄n̄ x̄ixen̄ nimónir̄náȳ, aȳ apán̄r̄in̄. Sénoni ikaȳw̄ im̄óyo x̄iráónin̄j imónin̄jȳ n̄n̄r̄rónáȳ, ḡ n̄iaíwoȳné en̄ an̄pax̄ sear̄p̄r̄ár̄in̄.

“Wáȳ wipaxo ror̄in̄.” ur̄in̄j nán̄r̄in̄.

²⁶ “Ámá íw̄ ínim̄ dání éfáȳran̄, ikaȳw̄ yum̄í r̄áȳran̄, r̄wéná n̄p̄n̄ s̄in̄án̄ imónin̄fá en̄aḡi nán̄ ayo wáȳ m̄wipa éf̄r̄ix̄in̄. ²⁷ Xw̄iȳfá am̄p̄i nion̄ ínim̄ dání ár̄fw̄ȳiná sear̄áp̄i soȳné ikwáw̄ȳiná áwan̄j ur̄f̄r̄ix̄in̄. Am̄p̄i nion̄ yum̄í ikax̄ sear̄áp̄i an̄j r̄kw̄yo n̄ixen̄weámáná áwan̄j ur̄f̄r̄ix̄in̄. ²⁸ Ámá n̄seap̄kiróná warán̄ seap̄kipax̄r̄in̄. D̄in̄j en̄ seaxekwapax̄ men̄aḡi nán̄ wáȳ m̄wipa éf̄r̄ix̄in̄. E ner̄í aí Gor̄ixo wará aí t̄n̄ d̄in̄j aí t̄n̄ r̄fá an̄in̄j wear̄in̄jȳo seaikēár̄ipax̄ imónin̄j nán̄ wáȳ w̄f̄r̄ix̄in̄. ²⁹⁻³¹ Ámá maker̄fáyo nán̄ nur̄ná in̄j sir̄kwá waú b̄ ner̄f̄ná n̄gw̄f̄ r̄fá n̄in̄j b̄ t̄n̄ b̄ yar̄iḡf̄ár̄in̄. E ner̄í aí seḡf̄ séno m̄wimón̄pa ner̄f̄náȳ, wo anan̄i n̄per̄i xw̄fáyo piéroar̄in̄man̄. Soȳné in̄j on̄imíapiami múrón̄in̄jaḡi nán̄ Gor̄ixo am̄p̄i w̄i m̄wimeapa oen̄r̄i s̄in̄w̄f̄ n̄sean̄r̄náȳ, w̄i n̄seaímean̄fá en̄aḡi ámá nán̄ wáȳ mepan̄i. Seḡf̄ m̄in̄jȳo d̄fá f̄a ropax̄ mimón̄in̄jaḡi aí Gor̄ixo n̄j̄fá en̄aḡi nán̄ re yaiw̄f̄r̄ix̄in̄, ‘O nene nán̄ aga n̄j̄fá imón̄in̄jaḡi nán̄ anan̄i p̄ir̄an̄in̄j neamen̄iḡin̄.’ yaiw̄f̄r̄ix̄in̄. ³² Ámá ḡiȳf̄ ḡiȳf̄ amáyá s̄in̄w̄f̄yo dání ‘Jisasom̄i x̄f̄dar̄in̄jaḡon̄r̄in̄.’ ur̄ánáȳ nion̄ en̄ ḡf̄ ápo an̄nam̄i n̄wean̄jȳo s̄in̄w̄f̄yo dání ‘O nion̄i n̄x̄f̄dar̄in̄jor̄in̄.’ ur̄im̄f̄ár̄in̄. ³³ E ner̄í aí ḡiȳf̄ ḡiȳf̄ nion̄i nán̄ amáyá s̄in̄w̄f̄yo dání ‘O nán̄i nion̄i maj̄f̄ár̄in̄.’ ur̄ánáȳ nion̄ en̄ o nán̄i ḡf̄ ápo an̄nam̄i n̄wean̄jȳo s̄in̄w̄f̄yo dání ‘O nion̄i maj̄f̄ár̄in̄.’ ur̄im̄f̄ár̄in̄.” ur̄in̄j̄in̄iḡin̄.

“Kirá m̄ix̄f̄ nán̄f̄in̄j̄ imón̄in̄j̄pá n̄imeám̄i b̄in̄j̄ár̄in̄.” ur̄in̄j̄ nán̄r̄in̄.

³⁴ O ámi re ur̄in̄j̄in̄iḡin̄, “Nion̄i nán̄i ‘Ámá n̄iyon̄i p̄iȳfá w̄f̄r̄im̄f̄án̄r̄i b̄in̄j̄or̄in̄.’ m̄in̄iaiwipan̄i. Gor̄ixoyá xw̄iȳfá kirá m̄ix̄f̄ nán̄f̄in̄j̄ imón̄in̄j̄pá n̄imeám̄i b̄in̄j̄ár̄in̄. ³⁵ Ar̄fá niar̄iḡfáyo t̄n̄ ar̄fá m̄in̄iar̄iḡfáyo t̄n̄ Gor̄ixoyá B̄ikw̄f̄yo n̄r̄in̄r̄i eán̄in̄j̄pa xep̄ixepá orón̄f̄oȳn̄r̄i n̄imeám̄i b̄in̄j̄ár̄in̄. Xewaxo xanom̄i s̄m̄f̄ t̄n̄ wir̄i xem̄iái x̄ináim̄i s̄m̄f̄ t̄n̄ wir̄i xewaxo xiep̄i x̄ifáim̄i s̄m̄f̄ t̄n̄ wir̄i oin̄f̄oȳn̄r̄i b̄in̄j̄ár̄in̄. ³⁶ Ámá xw̄iȳfá nion̄iyá n̄x̄f̄dar̄iḡfáyo wiḡf̄ ámá imón̄iḡfáyo m̄ix̄f̄ wimón̄ip̄r̄ár̄in̄. ³⁷ Ámá ḡiȳf̄ ḡiȳf̄ xanom̄iran̄, x̄ináim̄iran̄, d̄in̄j̄ s̄ix̄f̄ uyar̄in̄j̄p̄imi nion̄i n̄iyin̄n̄i nán̄i m̄imúrón̄pa ner̄f̄náȳ, ámá nion̄iyá imón̄ipax̄f̄ mimón̄in̄. Ḡiȳf̄ ḡiȳf̄ xewaxom̄iran̄, xem̄iáim̄iran̄, d̄in̄j̄ s̄ix̄f̄ uyar̄in̄j̄p̄imi nion̄i n̄n̄iyin̄n̄i nán̄i m̄imúrón̄pa ner̄f̄náȳ, nion̄iyá imón̄ipax̄f̄ mimón̄in̄. ³⁸ Ḡiȳf̄ ḡiȳf̄ ‘Jisasom̄i oux̄f̄d̄im̄in̄.’ n̄iyaiwir̄i aí xean̄in̄j̄ n̄niro n̄p̄i kip̄f̄r̄ix̄in̄r̄i m̄in̄x̄f̄d̄f̄ éf̄ éfáȳf̄ aȳf̄ nion̄iyá imón̄ipax̄f̄ mimón̄in̄. ³⁹ Ámá gox̄i gox̄i ‘Nion̄i Jisasom̄i d̄in̄j̄ n̄w̄ikw̄ror̄i nux̄f̄d̄r̄náȳ, n̄p̄i kip̄f̄r̄ix̄in̄.’ n̄iyaiwir̄i xewan̄in̄j̄ox̄i éf̄ n̄imen̄r̄náȳ, d̄in̄j̄ n̄iyim̄in̄j̄p̄i an̄in̄j̄ n̄wear̄fá nán̄i mear̄fáman̄i. E ner̄í aí ḡiȳf̄ ḡiȳf̄ éf̄ m̄imen̄pa ner̄i ‘Nion̄i Jisasom̄i x̄f̄dar̄in̄j̄aḡi nán̄i ámá w̄i n̄n̄ip̄i kirónáȳ, aȳf̄ anan̄r̄in̄.’ n̄iyaiwir̄f̄náȳ, d̄in̄j̄ n̄iyim̄in̄j̄p̄i an̄in̄j̄ n̄wear̄fá nán̄i mear̄f̄ár̄in̄.” ur̄in̄j̄in̄iḡin̄.

“Nipemeám̄i seaúfá ḡiȳf̄ ḡiȳo Gor̄ixo nan̄j̄ wiin̄f̄ár̄in̄.” ur̄in̄j̄ nán̄r̄in̄.

⁴⁰ O ámi re ur̄in̄j̄in̄iḡin̄, “Ḡiȳf̄ ḡiȳf̄ soȳné wá ur̄imear̄f̄ná ar̄fá n̄seairo nan̄j̄ n̄seairónáȳf̄ nion̄i searowár̄ar̄in̄j̄aḡi nán̄i nion̄f̄n̄j̄f̄ niro Gor̄ixo

nirowárenapinjomfninj eni wirowárenapinjomfninj. ⁴¹ Ámá gíyíf ámá wo Gorixoyá wá rókiamoarino enagi nani 'Ámá ro Gorixoyá wá rókiamoarino?' niyaiwiri nipemeami xegí anjyo nani úoyíf ríwéná Gorixo xegí wá rókiamoarigfáyo yayíf niwiri ayá rimixarinjipi mini winfápa axípi e winfáriní. Gíyíf ámá wo wé róninj enagi nani 'Ámá ro wé róninorfaní?' niyaiwiri nipemeami úoyíf ríwéná Gorixo ámá wé rónigfáyo yayíf niwiri ayá rimixarinjipi mini winfápa axípi e winfáriní. ⁴² Ámá gíyíf gíyíf soyíné nioniyá seaiapisarinjaoýné enagi nani iniigí iminj ríjif kapixíf wá seaiapanáyf Gorixo 'Omí wímiginí.' yaiwífipi anipa imóninífamaní. Oweoi! Nioní nepa seararinjini, 'Gorixo mini winfáriní.' seararinjini." urinjiginí.

11

Jono Jisasomí yarínjif wipísi nani uowárinjif nánirini.

¹ Jisaso xegí wiepisarinjif wé wúkaú síkwí waú awami sekaxí e nuríísána uréwapiyemeri wáf urimeri emínrí nani e dání pfní niwíarimí Judayíf anj ami ami ikwíroninjyó nani unjiginí.

² Jono wayí numeaiá warino gwí ninweámána arfá re winjiginí, "Jisaso e yarini. E yarini." rarínagfa arfá niwiri xfo xegí wiepisarinjif waúmi Jisaso tñj e nani uowáraná ³ awaú nuri yarínjif re wigfísixini, "Jono 'Ámá wo ríwíyo bínfáriní.' rarínnoxiraní? Wenínjif neri njweani nani wo siní rfa barini?" uráfagi ⁴ Jisaso re urinjiginí, "Awagwí nuri amipi nioní yaríná síjwíf nanífipi tñj arfá níífipi tñj nani repiyíf niwiri áwanj urémeapiyí. ⁵ Nioní yaríná ámá síjwíf supárigfáyf síjwíf oxoaro síkwíf ikf egfáyf nanj nimóniro anj ero peyíyíf tífáfáyf wará nanj iniro arfá píronigfáyf arfá ero péfáfáyf wiápnímearo ámá uyípeayf xwíyáf yayí winpaxíf none wáf nemerane urarinjwápi arfá wirowárenapinjomfninj nani Jonomí áwanj e urémeapiyí. ⁶ Ripíf eni 'Nioní nani ámá go go símfí tñj wíkwí dñjif "O pí rfa yarini?" miniaiwipa nerínáyf, yayí owinini.' urémeapiyí." nuowáriní ⁷ awaú ríxa gwíf anj Jono njweanijwá tñj e nani waríná ámá oxíf apíxíf e epíroyíf egfáyo Jono nani re urinjiginí, "Seyíné ámá dñjif meanje nani nuríná píf ámáyo winaníro wagfáriní? Ámá samínjif iminj onímíapi neri aí ríwíf íwíf apaxíf mé winjwíf yarínjipa yarínjif womí síjwíf winaníro wagfáraní? Oweoi! ⁸ E neri aí píf ámáyo winaníro wagfáriní? Ámá rapírapíf yarapayíf enj wú yíninjif womí síjwíf winaníro ámá dñjif meanje wagfáraní? Oweoi! Ámá rapírapíf yarapayíf nanjini niyíníro míxíf ináyíyáf anjyo njwearigfáriní. ⁹ E neri aí seyíné píf nani ámá dñjif meanje nani wagfáriní? Gorixoyá wá rókiamoarínjif womí síjwíf winaníro wagfáraní? Oyi, e neri aí 'O Gorixoyá wá rókiamoarínjif tñj xixeni imóninjomaní. Seáyí e múronjorini.' seararinjini. ¹⁰ Xwíyáf Gorixo xewaxomí urínjipi wá rókiamoaríf Marakaio niwuriyiri ríwamínjif eanj rípi, 'Arfá ei. Gorixoní gíf xwíyáf yanj wiowárimfájo joxí gí íwoxí xámí rímeaní nani uowárimfáriní. O joxí nani ámáyo nurírná ófninjif simoinfáriní.' nírírfí ríwamínjif eanjf api Jono nani rínini. ¹¹ Nepa seararinjini, 'Jono ámá aríowayá xwáf píaxíyo dání iwíaroníoyíf rarígíto nani ófninjif imonj enagi nani ámá nñjif aiwí wo Jonomí seáyí e imóniní xirígífamaní. E neri aiwí gíyíf gíyíf nioní níxífdíro Gorixoyá xwíoxíyo páwirowárenapinjomfninj yarígíyáf xwíyáf nioní nani wáf nurímeipírfipi Jono wáf urímenjípimí seáyí e imóninjagi nani ámá ayíf onípi aiwí Jonomí eni seáyí e wimóninjoi.' seararinjini. ¹² Jono wayí níneameaiá warino xwíyáf 'Gorixo xwíoxíyo mímeámí níneairí neamejweanfá nani ámá wo uowárenapinjomfninj.' iwamíto searíniná dání

ámá uyínií yarígíáyí ‘Goríxoyá xwioxíyo arige páwianiréwini?’ niyaiwiro pírí fkwieámí néra páwianiro yaríñoi. ¹³ Nwí ikaxí Moseso níriri eanípí t́ni wíá rókiamoagfáwa níríro eagfápi t́ni Goríxo xwioxíyo mímeámí nerí seamenweanfa náníyí wíá nírókiamóá níríro Jono yoparf o axípi ríñíriní. ¹⁴ Eníná wíá rókiamoagfáyí wo re ríñípi, ‘Goríxo xwioxíyo mímeámí nerí neamenweanfápi ríxa nimónimínirí anwí e enánáyí ámá wo wíá rókiamoagf Irajjaóníñí imóníñí wo binfáriní.’ ríñípi t́ni xixeni Jono ríxa binfáriní. Seyíné omí nimímínirínáyí, o Irajiao imóníñípa imónimínirí enfáriní. ¹⁵ Arfá t́gfáyíné píraníñí nioniyá xwíyífápi arfá erfíni.

¹⁶ “E nerí aí pí ewayí xwíyíá nisearíri re searímíni, ‘Ámá agwí ríná ñweagfáyíné ayíníñí imóníñoi.’ searímíni? Seyíné niaíwí rípiáníñí imóníñoi. Niaíwí b́bia makerfá t́ñí e éf nínwearo b́bia t́ni nífá yaníro nerfná ríaiwá re uraríñoi, ¹⁷ ‘Nene seyíné simíníñí epírí nání sonj eaarfná seyíné simíníñí méoi. Nene seyíné ñwapé rípi ríni nání ñwapé ráná ñwapé sanj ḿnearápoi.’ E urarfná niaíwí aníñí winaríñípiá yapí imóníñoi. ¹⁸ Ayí rípi nání seararíñí. Jono nírífná aiwá ámá wimónaríñípi t́ni iniígf wainí t́ni ḿníf ñwíá ñweanáná ámá wí d́ñí mamó o nání ‘Imfó d́ñí xixéronagi nání yaríni.’ raríñoi. ¹⁹ Ámá imóníñáoní nírífná aiwá iniígf amípi ananí narfná ámá wí ‘Ámá royí aiwá t́ni iniígf wainí t́ni ríwí enj nerí ayá wí naríñoríni. Ámá takís nání ñgwí nearáparígfáwa t́ni íwí néra warígfá wíníyí t́ni níkumíxínirí emearígfóríni.’ rarígfáriní. Agwí e níríro aí idáná nioní yaríñápi t́ni Jono yaríñípi t́ni aiwáníñí ná wéánáyí re rípi rífná, ‘Ámá imóníño t́ni Jono t́ni Goríxoyá d́ñí t́ni nanj yagfíriní.’ rípi rífná.” uríñínigíni.

Anj b́ bimí ñweáyí xfómi d́ñí ḿwíkwíroaríñagfá uréwapíyíñí náníriní.

²⁰ Jisaso e nurífná ámá e epíroyí egfáyo nurífná anj o emímí obaxí wíwapíyíñípi yoí níríri ámá ayo ñweagfáyí wigí íwí yarígfápi ríwímíní nímamoro nísaníro ḿñweá éagfá ḿxí nuríri ²¹ re uríñínigíni, “Korasíníyo ñweáyíné aweyí! Sfá wíyí seyíné majfá seaórínfáriní. Goríxo xeaníñí ríá t́ñí seaikárínfá enagi nání d́ñí sipí oseainíni. Betísaida ñweáyíné aweyí! Sfá wíyí seyíné ení majfá seaórínfáriní. Ayí rípi náníriní. Emímí segf anjyo seaíwapíyíñápi émáyí anj yoí Taiayí ríníñíyo t́ni Saidoníyí ríníñíyo t́ni níwíwapíyírí síñwíríyí, ámá anj apiaúmi ñweáyí eníná wigí íwí yarígfápi nání piáxí níweáníro ayá f́á níxíríníro nání iyfá íríkwí páníro ríá uráwíyo iwíéáníro yaníri egfáriní. ²² Nepa seararíñíni. Sfá Goríxo ámá níyoní mí ómómíximí enfáyimi ámá Taia ñweáyo t́ni Saidoní ñweáyo t́ni winfápa axípi seainfámani. Seyínéyá seáyí e imóníni. ²³ Kapaneamí ñweáyíné ení ‘Goríxo anjnamí nání níneménapínfáriní.’ ríyaiwiaríñoi? Oweoi! Rfá aníñí wearíñíyo nání wepírífná. Emímí nioní segf anj e seaíwapíyíñápi eníná Sodomí ñweáyí, ríkíkíríó yaríñagfá Goríxo ríá mamówaríñíyí síñwí nínaníro síñwíríyí, ayí nísaníro agwí ñweanwá re nání nínweaxa baníro egfáriní. ²⁴ Nepa seararíñíni. Sfá Goríxo ámá níyoní mí ómómíximí enfáyimi Sodomí ñweaagfáyo winfápa xixeni axípi seainfámani. Seyínéyá seáyí e imóníni.” uríñínigíni.

“Nioní t́fámíní nírífnáyí, d́ñí emímówárf inípi ríáoi.” uríñí náníriní.

²⁵ Jisaso e nurímáná Goríxomí xwíyíá rírímí níwíríná re uríñínigíni, “Gf ápoxíni, Ámíná anjna imíxírí xwíá imíxírí nerí tíñoxíni, xwíyíá nioní uraríñá rípi nání ámá ‘Nioní níjóníriní. Go níréwapíyíníñoi?’ yaiwinarígfáyo yimárorí ámá niaíwí onímíapia yapí ‘Aníñí oníréwapíyípoi.’

yaiwinarigfáyo wfá urókiamori éagi nání yayí seáyimí dání orimemini. ²⁶ Ápoxini, joxi e simónarigagi nání dixí dñí tñí e imónini.” nuriri ²⁷ á máyo re uriniginini, “Gí ápo xwiyfá amipí oyá nñini bí yumí miní nñini fániní niepfxniasinirini. Ámá nñni aiwi wo xegí dñí tñni xewaxoni nání nijfá mimónini. Gí áponi nijfá imónini. Ámá wo xegí dñí tñni gí ápo nání eni nijfá mimónini. Xewaxonini nijfá imóninini. E neri aí á má xewaxoni ‘Gí ápo nání xe nijfá oimónipoyi.’ niyaiwiri o nání wfá wókímixarigáyí ayí eni gí ápo nání nijfárinini. ²⁸ Ayínáni sekaxí ‘Ripi époyi. Ripi époyi.’ niriga unñpí píraniní ouxfdiminiri nerina saní xwé nimearíniní nimeámi nuro aniní seainariníyíné, nioniyá dñí tñni sá ñweapíri nání nioní táfamini bípoyi. ²⁹ Nioní á má nñpenioní nimóniri seáyí e mimónarigáoni enagi nání saní nioniyá íkániní xwanwí níkwónimi nurínáyí nioní searéwapiyáná segí dñí emimówarí inipráoi. ³⁰ Ayí rípi nání seararinini. Xwiyfá nioniyá saniní nimeámi upírpí ayí saní seainimeniní. Nayí seainí enagi nání ananirini.” uriniginini.

12

“Sabarfáyo ñwfárinini. rñiníyíyo pí nání xórórí yaríní?” urigfá nánirini.

¹ Íná Sabarfá wiyimí Jisaso tñni wiepísarínjowa tñni óf wítí omíní áwinimí ininíyíyo nuróná wiepísarínjowa agwí wíagi wítí siyí siní yiyíriní yarínigfá ² Parisiowa sinwí e nñwíro omí re urigfawixini, “Dixí wiepísarínjowa ‘Sabarfáyo ñwfárinini.’ rñiníyíyo aiwá pí nání miaríní?” urigfá aí ³ Jisaso re uriniginini, “Enína negí míxí ináyí Depito tñni xegí níkwimixiniri emearigfáwa tñni agwí wíáná egfápi Gorixoyá Bíkwyíyo rfwamíní nñriniri eáninípi siní fá mñroariní reñoi? Oweoi, soyíné fá nñrooro aiwi dñí nñpíkwini mñmoariní. ⁴ Depito senfá aní Gorixo nání aiwá peaxí tarigfíwámi nñpáwiri bisfkerfá Gorixo nání peaxí tarigfápi o tñni xegí á má tñni nání ‘Ñwfárinini.’ rñinípi —Apí ‘Sa apaxfániní imónigfáwani anani nñpaxírinini.’ rñinípirini. Bisfkerfá apí apaxfániní imóniní xwéo umeaiáná Depito nurápiri nñagi aiwi Gorixo míxí bí muríniginini. ⁵ Nwí ikaxí eániníyíyo dání re rñinípi eni siní fá mñroariní reñoi, ‘Sabarfáyo apaxfániní imónigfáwa aní Gorixo nání rídiyowá yarigfíwámi nñpáwiro rídiyowá neróná sfá “Omíní nñni ñwfáxinini.” rñiníyí xórórí nero aiwi xwiyfá meárinarigfámani.’ nñriniri eáninípi fá mñroariní reñoi? Soyíné fá nñrooro aiwi siní nñpíkwini dñí mñmoariní. ⁶ Apaxfániní imónigfáwa Sabarfá ayimí xórórí nero aiwi aní Gorixo nání rídiyowá yarigfíwámi dání nero nání xwiyfá mñmeárinípa yarigfárinini. E neri aiwi á má wo re roñí royí aní rídiyowá yarigfíwámi seáyí e múroni.” xewaniní nání e nuriri ⁷ ámi re uriniginini, “Soyíné xwiyfá Gorixo rñí, Bíkwyíyo eániní rípi ‘Nioní á má wí wíyo wá nñwianiri arírá owípoyiniri nání nimónarinini. Nioní nání rídiyowáni onípoyiniri nání mñnimónarinini.’ rfwamíní e nñriniri eániní apí nání soyíné dñí nñmoro fá nñxíro sinwíryí, á má nioniyá rowami, wiwanínjowa xwiyfá meárinípaxí mimónigfá rowami xwiyfá uxekwímoaníro éfámani. ⁸ Á má imóniní Sabarfá xiáwoni enagi nání ‘Sabarfáyo ayí ananirini.’ rípaxí imóniní.” uriniginini.

Wé kiríní ení womí naní imixíní nánirini.

⁹ O e dání pñni nñwiárimí nurí wigí rotú aní wiwámi nñpáwiri ñweanáná re eniginini. ¹⁰ Á má wé kiríní ení wo e ñweanagi Parisiowa Jisasomí xwiyfá meáriní nání yaríní re wigíawixini, “Negí “Sabarfáyo ñwfáxinini.”

riniñíyo áamá simixíyo naní nimixiríná xórórí mepaxírini.’ risimónarini?” uríagá ¹¹ o xixewisí ikaxí re uriniñigini, “Soyíné woxi, sipisipí wo tíjoxi Sabaríayo sipisipo xwárinwíyo piéroánáyí, sipisipomi mimixeariniñani? Oweoi, apaxí mé mixeariniñani. ¹² Áamá sipisipí tñi xixeni mimóniñagi nani Sabaríayo aí áamáyo naní niwimixirínáyí, ayí ananirini.” nuriri ¹³ wé kiriniñí enomi re uriniñigini, “Dixí wé irú pímixei.” uríagi áamá wé irú pímixáná wé naní wíuniniñí axípi imóniñigini. ¹⁴ Naní wíuniniñí axípi imóniñagi Parisiowa niwiápnimeámi nipeyero wá e dani omi pikianiro nani mekaxí megíawixini.

Gorixo Rípeaño naniñani.

¹⁵ Jisaso Parisiowa xíto nani mekaxí meariñagá nani nijá nimóniri nani e pñi niwiárimi nurí oxí apixí obaxí númi xídaríñagá simixí egá niyoní naní imimiximí neríná ¹⁶ áamáyo áwaní uripríxiniri “Nioni siápi nani áwaní murimepa époyi.” urayiniñigini. ¹⁷ Xwiyá Gorixo riniñí wá rókiamoagí Aisaiwo niriñi ríwaminiñí eaní rípi xixeni imóninfa nani Jisaso e eniniñigini, ¹⁸ “Aríá époyi. Áamá ro gí omiñí niariniñiñí imóninfa nani rípeañorini. Gí dñí síxí uyiñáorini. Gí kwíyí eni omi wíáná émáyí ‘E neríná wé róniñí Gorixo wimónariniñi imónaníwárfani?’ yaiwipri nani wá urepeariniñani. ¹⁹ O nipiñorini. Áamá wí tñi xixewiamí niriñiri wíyo xwamiání niwiri eníamaní. Sími óyo dani xwamiání yariñagi winiprífamaní. ²⁰ O áamá ení saminiñí niwémi emeariñagi niwiniríná síxí mñí eaaroiniñíwániñí imóniñagi niwiniríná wíyo ía wekimixinífamaní. O áamá wí ramixí gwí ápiáwí weariniñí ríxa niyupáriminiñi yariñiniñí imóniñagi niwiniríná ía supimixinífamaní. Xegí e eníapa aríki néra núsaná wé róniñí xíto yariñipi seáyí e imóninífariñi. ²¹ Émáyí ‘O aríra neaiwiniñigini.’ niyaiwiro omi dñí ukikayoprífariñi.” Xwiyá Gorixo e riniñipi xixeni imóninfa nani Jisaso nemeíná axípi e eniniñigini.

“Oboyá dñíyo dani yariñi.” rígíá naniñani.

²² Áamá womi imíto dñí xixéronáná maní píroniriñi sñwí supárimí enomi Jisaso tñí e nani níméra nibíro wáraná Jisaso imíto mixí numáinowárimí píraniniñí wimixáná o xwiyá ririñi sñwí aniri eniniñigini. ²³ E éaná oxí apixí obaxí e epíroyí egíáyí ududí niga nuro re riniñíawixini, “ ‘Áamá royí áamá yeáyí neayimixemeanfa nani aríowayá xwíá piaxíyo dani iwiaroníoyi rariñwáo, negí mixí ináyí Depitoyá xiáworini.’ riyaiwiariniñi? Oweoi, omani.” rinariniñagá ²⁴ Parisiowa aríá e niwiro re rígíawixini, “O imíto xiráoniniñí imóniño —O xegí yoí bi Bieseuroyí riniñorini. Oyá dñíyo dani Jisaso imíto mixí umáinariniñi.” rariñá ²⁵ Jisaso awa e rinariniñagá dñí adadí niwiriñi nijá nimóniriñi xixewisí ikaxí re uriniñigini, “Áamá gwí axíri xepixepá nironiro mixí ninirónáyí ayí aní mwiárekixiniñipaxírini. Áamá aní bimiñeáyírani, aní wiwámiñeagíáyírani, eni xepixepá nironiro mixí ninirónáyí, axípi aní mwiárekixiniñipaxírini. ²⁶ Nioni Obo —Oyá yoí bi Setenoyí riniñorini. Nioni oyá dñíyo dani xegí imítoyo mixí numáinowárimí, axíyí ríxa xepixepá nironiro nani aríge nero ení neaníro ropíráoi? Oweoi. E nero aiwiñe soyíné nioni nani re rariñoi, ‘Setenoyá ení eániñíyo dani imíto mixí umáinowárimí.’ rariñoi. ²⁷ Nioni imíto xiráoniniñí imóniño, Bieseuroyá dñíyo dani imíto mixí numáinowárimí, segí wíepisariñíyí dñí goyáyo dani mixí umáinowárimí? Ayí awa re rariñífariñi, ‘Gorixoyá dñíyo dani mixí umáinowárimí.’ rariñíyí nani awa xwiyá seameariprífariñi.

Nioni segf wa yarigfápa yarinqagi aiwi soyfne pí nání nixekwfmoarinqoi?
²⁸ E nerf aí nioni kwíyf Gorixoyápi tfni imfó mixf umáfnánáyf, dñf re yaiwirfñi, ‘Gorixo xwioxfyo mmeámf nerf neamenweani rixa írfani?’ yaiwirfñi.” nurif ²⁹ “Obo enf eáninqo aiwi Jisaso seáyf e imóninqorñi.” oyaiwípoyñiri ámi xixewisf ikaxf re urinqinigñi, “Ámá wo enf eáninqf woyá amípi fwf meámñirfná xámí xfómí íá nixirñi gwf nijárimáná anani nípáwirf xegf amípi meanigñi.” nurif ³⁰ ámá nñi Jisasomí dñf wíkwfrroro xfdfiro epfrñixñiri pfrf rakiámf wianfiro yarigfáyf nání ewayf xwíyfá rípi urinqinigñi, “Ámá nioni tfámñi mimónigfáyf, ayf nioni tfni mixf imóninqwáyfrñi. Ámá nioni tfni sipf sipf awí meaárípa yarigfáyf sipf sipf xfdxf dowáf yarigfáyfñi.” nurif ³¹ re urinqinigñi, “Ayfnáni nioni re seararinqñi, ‘Pí pí fwf yarigfá tfni ámá wíyo pí pí ríperñf umeararigfá tfni Gorixo anani yokwarímf nwiirf aiwi ámá gíyf ámá wo Gorixoyá kwíyf tfni yarinqagi nwinñirfná ríperñf numerf “Ayf kwíyf Gorixoyápi tfni mfyarññi.” umearfáyo Gorixo yokwarímf wiipaxf menñi. ³² Ámá gíyf gíyf ámá imóninqáonf pñé sipf nñirñi aiwi Gorixo anani yokwarímf wiinfárñi. E nerf aiwi gíyf gíyf Gorixoyá kwíyf nání pñé sipf rfáyf agwf rínarani, ná rfwfyoranf, Gorixo yokwarímf wiinfá menñi.’ seararinqñi.” urinqinigñi.

“Íkfá sogwf nanf wearinqfnáninqf imóninqñi.” urinqñf nánirñi.

³³ Awa “Jisaso nanñi yarinqagi nání ‘Oboyf dñfyo dánf yarñi.’ rípxaf mimónñi.” oyaiwípoyñiri ámi xewaninqo nání ewayf ikaxf rípi nurif re urinqinigñi, “Soyfne íkfá wina sogwf nanf wenqagi nwinñirfná ‘Íkfá nanñarñi.’ rirñi. Íkfá wina sogwf sipf wenqagi nwinñirfná ‘Íkfá rina sipínarñi.’ rirñi.” nurif ³⁴ mixf re urinqinigñi, “Weaxfá miáoyfne, rixa sipíni imóninqagfá nání arige nero pñé nanf rípráoi? Oweoi, ámá pí pí dñf aumaúm f inigfáyf e dánf rarigfá enqagi nání soyfne pñé nanf wí rípxaf menñi. ³⁵ Ámá nanfyf wigf ayá tñfpi mearigfápa dñf nanñi aumaúm ninfiro nání xwíyfá nñirfná nanñi rarigfárñi. Ámá sipíyf sipf nánini dñf nímoro aumaúm ninfiro nání xwíyfá nñirfná sipíni rarigfárñi. ³⁶ Nioni re seararinqñi, ‘Gorixo ámá nfyonf mí ómómxfm nerf xwíxf nímerná sipí ikaxf amípi úrapí rarigfá nñi nání yarinqf imímf wiarfná e dánf uríprfárñi. ³⁷ Gorixo sewaninqoyfne rarigfáyo dánf xwíxf niseamerf re searinfárñi, “Xwíyfá tñoxirñi. Xwíyfá mayoxirñi.” searinfárñi.” urinqinigñi.

Ekñyñf nání rixñf urigfá nánirñi.

³⁸ E urfagi ñwf ikaxf eáninqpi mewegfá wa tfni Parisi wa tfni re urigfawixñi, “None “Gorixo rírowárenapñoxirñani?” yaiwianf nání anñnami dánf ekñyñf bñ neaíwapyñi.’ neaimónarñi.” urfagfá aí ³⁹ o re urinqinigñi, “Seyfne agwf ríná ñweagfáyfne, Gorixomí rfwmñi nímamoro segf ñwfáf rññfpi tfni fwññf niga uro niga bñro yarigfáyfne ekñyñf nání reaxf niseainñi seaimónarinqagi aiwi ekñyñf wfá rókiamoagf Jonao enfñi seáwapyimigñi. ⁴⁰ O peyf xwé womí agfyo íñmí inñáná sfá wíyaú wíyi órñfpa ámá imóninqáonf xwfáyo íñmí wenáná sfá wíyaú wíyi nórñfárñi. ⁴¹ Ámá enñá anf yoí Ninipayf rññfyo ñweagfáyf —Ayf Gorixoyá wfá rókiamoagf Jonao Gorixoyá xwíyfá wáf uríméáná ayf wigf fwf egfápi rfwmñi nímamoro nisanfiro ñweagfáyfñi. Ayf ámá wonf Jonaomí seáyf e imóninqáonf re éf nírómáná seararinqagi aiwi seyfne arfá

mɪniarɪŋagɪ́a nánɪ áamá Ninipayɪ ɲweaagɪ́áyɪ sɪ́a Gorɪxo áamá ɲiyonɪ mí ómómɪxɪmɪ́ enɪ́áyimɪ nɪwiáɪpɪnɪmearo xwɪyɪ́a seameárɪpɪrɪ́arɪnɪ. ⁴² Gorɪxo áamá ɲiyonɪ mí ómómɪxɪmɪ́ enɪ́áyimɪ apɪxɪ́ enɪ́nájá Sibayɪ́ anɲɪyo meɲweanɪ —Í mɪxɪ́ ináyɪ́ Soromono ɲɪjɪ́a seáyɪ́ e ɲimónɪrɪ́ rɪrɪ́mɪ́ yarɪ́nájá arɪ́a wimɪnɪrɪ́ nánɪ anɲɪ́ aga ná jɪ́amɪ́ dánɪ́ bɪɲɪ́rɪnɪ́. Í áamá wonɪ́ Soromonomɪ́ seáyɪ́ e imónɪɲáonɪ́ re éfɪ́ ɲɪrómánájá seararɪ́ŋagɪ́ aiwɪ́ seyɪ́né arɪ́a mɪniarɪ́ŋagɪ́a nánɪ í sɪ́a ayimɪ́ nɪwiáɪpɪnɪmearí xwɪyɪ́a seameárɪnɪ́arɪnɪ́.” urɪ́ɲɪ́nɪgɪ́nɪ́.

Imfó xegɪ́ wɪnɪ́yo wirɪ́meanɲɪ́ nánɪrɪ́nɪ́.

⁴³ Áamá ayɪ́ “Nene Jono nearánájá sanɪ́ɲɪ́ onɪ́miáɪpɪ́ nerane aiwɪ́ imfó xɪxéroarɪ́ɲɪ́ rónɪ́ɲɪ́ imónanɪgɪ́nɪ́.” oyaiwɪ́poyɪ́nɪrɪ́ ámɪ́ xɪxewisɪ́ ikaxɪ́ bɪ́ nurɪ́rɪ́ re urɪ́ɲɪ́nɪgɪ́nɪ́, “Imfó xɪxéroarɪ́ɲɪ́yɪ́ mɪxɪ́ umáɪnowáránájá áamá womɪ́ pɪ́nɪ́ nɪwiárɪ́mɪ́ nurɪ́nájá iniɪ́gɪ́ mayɪ́mɪ́ ‘Ge ge sá onweámɪnɪ́?’ nɪyaiwɪa nemerɪ́ pɪ́a ɲimegɪ́nɪ́méisánájá ⁴⁴ re yaiwɪarɪ́ɲɪ́rɪnɪ́, ‘Gɪ́ ámɪ́ anɲɪ́ axɪ́ pɪ́nɪ́ nɪwiárɪ́mɪ́ bɪ́ɲaé nánɪ́ oumɪ́nɪ́.’ nɪyaiwimɪ́ nurɪ́ anɲɪ́ rɪ́xa sɪ́fɪ́ peárɪnɪrɪ́ píránɪɲɪ́ imɪ́xárɪnɪrɪ́ yárɪnɪ́ŋagɪ́ nɪwɪnɪrɪ́ sɪ́nɪ́ anɪ́a imónɪŋagɪ́ nɪwɪnɪrɪ́ nánɪ́ ⁴⁵ ámɪ́ nurɪ́ imfó wé wɪ́úmɪ́ dánɲɪ́ waú fɪ́wɪ́ nerónájá xɪ́omɪ́ seáyɪ́ e múroro egɪ́áyó nɪwirɪ́meámɪ́ nuro axomɪ́ ɲɪxɪ́xéroro e ɲweaarɪ́gɪ́fárɪnɪ́. Xámɪ́ sɪ́pɪ́ imónago aɪ́ ínáyɪ́ aga sɪ́pɪ́ ikeamónɪ́ɲɪ́rɪnɪ́.” urɪ́ɲɪ́nɪgɪ́nɪ́.

Jisasomɪ́ xɪnájá tɪ́nɪ́ xogwáowa tɪ́nɪ́ nánɪrɪ́nɪ́.

⁴⁶ Jisaso sɪ́nɪ́ áamá xɪ́o tɪ́ɲɪ́ e epɪ́royɪ́ egɪ́áyó xwɪyɪ́a urarɪ́nájá re enɪ́nɪgɪ́nɪ́. Xɪnájá tɪ́nɪ́ xogwáowa tɪ́nɪ́ nɪbɪ́ro “Omɪ́ ge dánɪ́ xwɪyɪ́a uranɪ́réwɪnɪ́?” nɪyaiwɪro bɪ́anɪrɪ́wámɪnɪ́ roɲánájá ⁴⁷ ámájá wo re urɪ́ɲɪ́nɪgɪ́nɪ́, “Aɪ́, dɪ́xɪ́ rɪ́nájá tɪ́nɪ́ rɪ́gwáowa tɪ́nɪ́ joxɪ́ xwɪyɪ́a rɪ́ranɪ́ro nánɪ́ wáfɪ́ e bɪ́raiyɪ́ roɲoɪ́.” urɪ́agɪ́ aiwɪ́ ⁴⁸ o re urɪ́ɲɪ́nɪgɪ́nɪ́, “Ayɪ́ neparɪ́nɪ́. Gɪ́ inókɪ́ tɪ́nɪ́ gwɪ́áowa tɪ́nɪ́ wáfɪ́ e ɲɪ́roro aiwɪ́ ámájá aga gɪ́ inókɪ́wa gwɪ́áowa imónɪ́gɪ́áyɪ́ ayɪ́ gɪ́yɪ́rɪ́nɪ́?” nurɪ́rɪ́ ⁴⁹ xegɪ́ wiepɪ́sarɪ́ɲɪ́yo wé árɪ́xájá nɪwirɪ́ ámájá omɪ́ re urɪ́ɲɪ́nɪgɪ́nɪ́, “Gɪ́ inókɪ́wa gwɪ́áowánɪ́ɲɪ́ imónɪ́gɪ́áyɪ́ ámájá tɪ́ ɲweagɪ́áyɪ́rɪ́nɪ́. ⁵⁰ Ayɪ́ rɪ́pɪ́ nánɪrɪ́nɪ́. Ámájá gɪ́yɪ́ gɪ́yɪ́ gɪ́ ápo anɲɪ́namɪ́ ɲweanɲo wimónarɪ́ɲɪ́pɪ́ yarɪ́gɪ́áyɪ́ ayɪ́ gɪ́ gwɪ́áowa napɪ́wa inókɪ́wánɪ́ɲɪ́ imónɪ́gɪ́áyɪ́rɪ́nɪ́.” urɪ́ɲɪ́nɪgɪ́nɪ́.

13

Ewayɪ́ ikaxɪ́ witɪ́ siyɪ́ wiáronɲɪ́ nánɪrɪ́nɪ́.

¹ Jisaso sɪ́a ayimɪ́ anɲɪ́yo pɪ́nɪ́ nɪwiárɪ́mɪ́ nɪpeyearɪ́ ipɪ́ manɲɪ́pájá tɪ́nɪ́ éfɪ́ nɪɲwearí ² ámájá oxɪ́ apɪ́xɪ́ ayájá wɪ́ epɪ́royɪ́ wɪarɪ́ŋagɪ́a nánɪ́ ewé bámmɪ́ nɪpɪ́xemoánɪrɪ́ éfɪ́ nɪɲwearí oxɪ́ apɪ́xɪ́ nɪ́nɪ́ sɪ́nɪ́ ipɪ́ imanɲɪ́pájá tɪ́nɪ́ roɲánájá ³ ewayɪ́ xwɪyɪ́a ayájá wɪ́ nura nurɪ́nájá re urɪ́ɲɪ́nɪgɪ́nɪ́, “Ámájá wo (Nene ayé siyɪ́ nɪwiáróa nurɪ́nájá yarɪ́ɲwápa) o xegɪ́ omɪ́ɲɪ́yo witɪ́ siyɪ́ nɪwiáróa umɪ́nɪrɪ́ nánɪ́ nurɪ́ ⁴ rɪ́xa xwɪ́a yunɪ́ ikɪ́xeárɪnɪ́ɲe píránɪɲɪ́ nɪwiárorɪ́ aɪ́ wɪ́ ófɪ́ manɲɪ́pájá tɪ́nɪ́ piérorɪ́yɪ́ ɲɪ́ nɪbɪ́rɪ́ mɪ́mánɪ́ enɪ́nɪgɪ́nɪ́. ⁵ Ámájá wɪ́ sɪ́ɲájá ínɪ́mɪ́ yapɪ́nɪ́ɲánájá xwɪ́a seáyɪ́ e onɪ́miáɪpɪ́ enɲɪ́yo piérorɪ́yɪ́ xwɪ́a akwɪ́nɪ́fánájá enagɪ́ nánɪ́ apaxɪ́ mé neráɪpɪ́rɪ́ nɪyapɪ́rɪ́ aiwɪ́ ⁶ sogwɪ́ nɪwepɪ́nɪrɪ́ xaiwɪ́ anánájá mɪ́mɪ́ rapɪ́ɲɪ́ mɪ́wárɪ́ɲɪ́ enagɪ́ nánɪ́ yeáyɪ́ yɪ́weánárɪ́ɲɪ́nɪgɪ́nɪ́. ⁷ Ámájá wɪ́ emɪ́ pɪ́pɪ́ɲɪ́ arɪ́kiárɪ́nɪ́ɲe wiáronɲɪ́yɪ́ emɪ́ pɪ́pɪ́ɲɪ́yo dánɪ́ nawɪ́nɪ́ neráɪpɪ́mánájá emɪ́ xenwɪ́rárɪ́ŋagɪ́ nánɪ́ witɪ́ ayɪ́ ná mɪ́wenɪ́nɪgɪ́nɪ́. ⁸ Ámájá wɪ́ xwɪ́a nanɲɪ́yo wiáronɲɪ́yɪ́ neráɪpɪ́rɪ́ nɪyapɪ́rɪ́ ná ɲɪ́kɪ́kɪ́reánɪ́rɪ́nájá wɪ́ aga dɪ́ɲɪ́ ɲɪ́morí fájá mɪ́ropaxɪ́ werɪ́ wɪ́ xwé obaxɪ́ werɪ́ wɪ́ xwé onɪ́miáɪpɪ́ werɪ́ enɪ́nɪgɪ́nɪ́.” Jisaso ewayɪ́ xwɪyɪ́a e nurɪ́rɪ́ ⁹ re urɪ́ɲɪ́nɪgɪ́nɪ́, “Seyɪ́né witɪ́ siyɪ́ nánɪ́ rɪ́fájá apɪ́ nánɪ́ arɪ́a ókiarɪ́ ɲɪ́mónɪ́poyɪ́.” urɪ́ɲɪ́nɪgɪ́nɪ́.

“Ayf rɪpɪ nánɪ xɪxewɪsɪ ɪkaxɪ tɪnɪ seararɪŋɪnɪ.” urɪŋɪf nánɪrɪnɪ.

¹⁰ Wiepɪsarɪŋowa idáná Jiso xegɪpɪ ŋweanáná nɪbɪro yarɪŋɪf re wigɪawixɪnɪ, “Joxɪ ámáyo nuréwapɪyɪrɪnáná ewayɪ xwɪyɪfá tɪnɪ pí nánɪ urarɪŋɪrɪnɪ?” urɪagɪfá ¹¹ o re urɪŋɪnɪgɪnɪ, “Xwɪyɪfá enɪnáná dánɪ Gorɪxo xwɪoxɪyo mɪmeámɪ nɪseairɪ seameŋweanɪfápi nánɪ yumɪfɪ imónɪŋɪfɪpɪ nionɪ soyɪné nɪjɪfá imónɪpɪrɪ nánɪ áwanɪf nɪsearɪrɪ aɪwɪ ámá wɪyo áwanɪf murarɪŋɪnɪ. ¹² Ayf rɪpɪ nánɪrɪnɪ. Ámá nionɪ xwɪyɪfá rarɪnáná arɪfá niro dɪŋɪf nɪkwɪroro nero nɪjɪfá bɪ tɪŋɪf imónarɪgɪfá gɪyɪf gɪyɪf Gorɪxo ámɪ wɪ mɪnɪ winɪŋoɪ. Arɪfá mɪnɪpa ero dɪŋɪf mɪnɪkwɪropa ero yarɪgɪfá gɪyɪf gɪyɪf ‘Nɪjɪfá rɪpɪ imónɪŋɪnɪ.’ yaiwiarɪŋagɪfá aɪ Gorɪxo apɪ aɪ ámɪ nurápɪnɪŋoɪ. ¹³ Ayɪnánɪ ámáyo nuréwapɪyɪrɪnáná ewayɪ xwɪyɪfá tɪnɪ urarɪŋárɪnɪ. Ámá nionɪ dɪŋɪf mɪnɪkwɪropa yarɪgɪfáyɪf ewayɪ xwɪyɪfá nionɪ rarɪŋápɪ arɪfá nɪniro aɪwɪ mɪkɪf nánɪ dɪŋɪf mɪmopa nero nɪjɪfá wɪ imónarɪgɪfámanɪ. ¹⁴ Ayf e yarɪnáná xwɪyɪfá Gorɪxo rɪŋɪf wɪfá rókiamoagɪf Aisaiáo nɪrɪrɪ rɪfwamɪŋɪf eanɪf rɪpɪ rɪxa xɪxenɪ imónarɪnɪ, ‘Seyɪné arɪkwɪkwɪ nɪwiro segɪ arɪfá pɪrónɪro sɪŋwɪf supárɪro nero nánɪ arɪfá nɪwia nuro aɪ nɪjɪfá imónɪpɪrɪfámanɪ. Sɪŋwɪf nɪwɪga nuro aɪ dɪŋɪf wɪ mopɪrɪfámanɪ. ¹⁵ Ayf rɪpɪ nánɪrɪnɪ. Segɪ dɪŋɪf tɪnɪ néra warɪgɪfáyɪf né mɪŋɪf sɪŋánɪŋɪf imonagɪfá nánɪ seararɪŋɪnɪ. Wigɪf sɪŋwɪf mɪsupárɪpa ero arɪfá mɪpɪrónɪpa ero nero sɪŋwɪrɪyɪf, wigɪf sɪŋwɪf tɪnɪ sɪŋwɪf anɪro arɪfá ero dɪŋɪf píránɪŋɪf neyɪroro moro wigɪf ɪwɪf yarɪgɪfáyɪf rɪfwɪmɪnɪ mamoro éánáyɪf Gorɪxonɪ píránɪŋɪf wimɪxɪpaxɪrɪnɪ.’ Xwɪyɪfá apɪ xɪxenɪ imónɪnɪ nánɪ ámáyɪf e yarɪŋoɪ. ¹⁶ E nerɪ aɪ gɪf seaɪepɪsarɪŋáoyɪné segɪ sɪŋwɪf tɪnɪ sɪŋwɪf nanɪro arɪfá tɪnɪ arɪfá niro nero nánɪ yayɪf oseainɪnɪ. ¹⁷ Aga nepa seararɪŋɪnɪ, ‘Wɪfá rókiamoagɪfá obaxɪyɪf tɪnɪ ámá wé rónɪgɪfá obaxɪyɪf tɪnɪ enɪ soyɪné sɪŋwɪf nanɪro arɪfá niro yarɪgɪfá rɪpɪ nánɪ “None sɪŋwɪf winɪwanɪgɪnɪ.” nɪyaiwiro aga nɪwimónɪrɪ aɪ wɪf arɪfá niro sɪŋwɪf nanɪro yagɪfámanɪ.’ seararɪŋɪnɪ.” urɪŋɪnɪgɪnɪ.

Wɪfɪf siyɪf wɪáronɪf mɪkɪf nánɪ áwanɪf urɪŋɪf nánɪrɪnɪ.

¹⁸ E nurɪrɪ re urɪŋɪnɪgɪnɪ, “Ewayɪ xwɪyɪfá ámá wo nurɪ wɪfɪf siyɪf wɪáronɪfɪpɪ mɪkɪf nánɪ áwanɪf osearɪmɪnɪ. ¹⁹ Wɪfɪf siyɪf wɪáronɪfɪf xwɪyɪfá Gorɪxo xwɪoxɪyo mɪmeámɪ nerɪ seameŋweanɪfápi nánɪrɪnɪ. Ámá xwɪyɪfá apɪ arɪfá nero nɪjɪfá mepa éfáyɪf ayɪf wɪfɪf siyɪf óf manɪpá tɪnɪ piéronɪfɪpɪnɪŋɪf imónɪŋoɪ. Ayɪf arɪfá wiarɪnáná obo, arɪkɪf yarɪŋo nɪbɪrɪf ayɪf Gorɪxomɪ dɪŋɪf wɪkwɪropɪrɪxɪnɪrɪ xwɪyɪfá apɪ wigɪf xwɪoxɪyo mɪnɪŋɪyɪf emɪ rɪroámɪ yarɪŋɪrɪnɪ. ²⁰ Ámá xwɪyɪfá apɪ arɪfá nɪwirɪnáná axɪnáná yayɪf nero ‘Nanɪrɪnɪ.’ yaiwɪfáyɪf, ayɪf wɪfɪf siyɪf sɪŋá ɪnɪmɪ yapɪnɪŋáná xwɪfá seáyɪf e akwɪnɪfánáɪ enɪyo piéronɪfɪnɪŋɪf imónɪŋoɪ. ²¹ Wɪfɪf siyɪf sɪŋá ɪnɪmɪ yapɪnɪŋagɪf nánɪ rapɪŋɪf ná ɪnɪmɪ mɪwárɪpa enɪyɪnɪŋɪf ámá ayɪf enɪ wigɪf dɪŋɪf rapɪŋɪnɪŋɪf xwɪfáyo mɪmɪfá mumɪxɪŋagɪf nánɪ ámá wɪf ayɪf xwɪyɪfá apɪ xɪdarɪŋagɪfá nánɪ xeanɪŋɪf wɪkáráná apaxɪf mé pɪnɪf wɪárarɪgɪfárɪnɪ. ²² Ámá xwɪyɪfá apɪ arɪfá nɪwiro aɪwɪ wigɪf yarɪgɪfápa sɪnɪ nɪxɪdɪrónáyɪf amɪpɪf xwɪfáyo dánɪf ayá tɪŋɪfɪpɪf nánɪ dɪŋɪf obɪbaxɪf moro ‘Amɪpɪf wɪf nionɪ mɪnɪmúropa onɪnɪ.’ yaiwiro ‘Amɪpɪf ayá tɪŋɪfɪpɪf arɪge nɪmeámɪfárɪfani?’ yaiwiro néra warɪgɪfáyɪf ayɪf wɪfɪf siyɪf emɪ pɪpɪŋɪf kɪkɪdɪpeárɪgɪfɪe piéronɪfɪnɪŋɪf imónɪŋoɪ. Wɪfɪf emɪ xenɪwirárɪŋagɪf nánɪ ná mɪwepa enɪyɪnɪŋɪf ámá ayɪf enɪ ‘Amɪpɪf ayá tɪŋɪfɪpɪf arɪre nerɪ meámɪfárɪfani?’ yaiwiarɪgɪfápi xwɪyɪfá Gorɪxoyápɪmɪ yokwarɪmɪf éáná omɪ anɪŋɪf mɪnɪf xɪdarɪgɪfámanɪ. ²³ Ámá xwɪyɪfá apɪ arɪfá nɪwiro nɪjɪfá éfáyɪf ayɪf wɪfɪf siyɪf xwɪfá nanɪyo piéronɪfɪnɪŋɪf imónɪŋoɪ. Wɪfɪf apɪ ná kɪkɪreánɪŋɪfɪnɪŋɪf

ámá ayí eni ná nīwerfíná wí dīñf nīmori fá mīropaxí weri wí xwé obaxí weri wí obaxí onīmíápi weri yarígfárini.

Ewayí ikaxí rīpīkíyí wítí omīñfyo yapīñf nánirini.

²⁴ O “Agwí Gorixo áamá sīpíyí wígf dīñf tīni xe néra úfrixiniri sīñwí nīwīniri aiwí ríwéná ríáyo ikeáárínfárini.” oyaiwípoyiniri ewayí xwíyá ámi xegí bī nuriri re urīñiniginí, “Gorixo xegí áamáyo xwioxíyo mīmeámí nerí menweámīniri nání yaríná imónīñfpi, ayí áamá wo xegí omīñfyo xwá yuní níxémáná wítí siyí wíáronfpi tīni ríramīñfíyí epaxírini. ²⁵ Wítí siyí nīwíároárímáná xegí añfyo nání nurí sá wenáná o tīni sīmí tīni inarígfío nībiri re enīniginí. Rīpīkí siyí wítí siyí wíáronīñe seáyí e nīwíároárīmī uñniginí. ²⁶⁻²⁷ Nīwíároárīmī numáná enáná rīxa wítí nerápiri nīyapiri rīxa ná kīkīreánīmīniri yaríná omīñf xiáwomī omīñf wīiarígfáwa sīñwí wīnífáyí wīnífawixini. Rīpīkí aí tīni nawīni enagí nīwīnīmī nuro bosomī re urígfawixini, ‘None “Joxí díxí omīñfyo siyí nanīni wíáronfíriní.” neaimónarini. Arīre nerí rīpīkí eni nerápiri yapírfani?’ uríagfa ²⁸ o re urīñiniginí, ‘Gí sīmí tīni inarígwíío enírfani? Oyí, orini!’ uríagí xegí omīñf wīiarígfáwa yarīñf re wígfawixini, ‘None nurane rīpīkíyí yīyoámí yanírewīni?’ uríagfa aí ²⁹ o re urīñiniginí, ‘Oweoi, soyíné rīpīkíyí yīyoámí neríná wítí aí tīni yīyoámí epírixiniri ³⁰ aiwá mīpírfíná nání nīni xe oeniri sīñwí wīnípoyí. Wítí rīxa yóf enáná wítí mīwákwímí yarígfáwamí re urīmíárini, “Xámí rīpīkíyí mīwákwímí nero áwini e gwí níkíríwímáná ríá ikeáárfírixini. E nemáná wítí mīwákwímí nero aiwá añf nītiarígfíwámí nītírfíxini.” urīmíárini.’ urīñiniginí.” Jisaso ewayí xwíyá e urīñiniginí.

Ewayí ikaxí masíté siyí nánirini.

³¹ O áamá re oyaiwípoyiniri “Agwí áamá obaxí Jisasomí mīxídarīñagfa aiwí ríwíyo Gorixo xegí áamáyo xwioxíyo mīmeámí nerí umenweanáyí Jisaso yá áamá obaxí imónīpírfárini.” oyaiwípoyiniri ewayí xwíyá ámi bī nuriri re urīñiniginí, “Gorixo seyíné xwioxíyo mīmeámí nīseairi seamenweanfápi, ayí masíté aiwá siyínīñf imónini. Masíté aiwá xegí siyí aga onīmíá imónini. Masíté siyí nīmearo omīñfyo moárarígfáyí ³² aiwá siyí nīyoní masíté siyí aga onīmíá enagí aiwí rīxa nīyapiri xwé nīroríná íkánīñf ronáná iní nībiri nīñweari yéwí tīpaxí imónarīñfíriní.” urīñiniginí.

Ewayí ikaxí yisí nánirini.

³³ O ewayí xwíyá ámi bī nuriri re urīñiniginí, “Gorixo xwioxíyo mīmeámí nīseairi seamenweanfápi, ayí yisínīñf —Yisí bisíkerfá sīni sīñf enáná bī onīmíápi inīmí táná nīmīni íkwianwí eapīnarīñfíriní. Gorixo xwioxíyo mīmeámí nīseairi seamenweanfápi, ayí yisínīñf imónini. Apíxí bisíkerfá sīni sīñf díramíxí xwé síxí inīñáná yisí bī nīmearo inīmí táná nīmīni íkwianwí eapīnarīñfíriní.” urīñiniginí.

Ewayí xwíyá tīnini uréwapīyīñf nánirini.

³⁴ Jisaso oxí apíxí e epíroyí egfáyo xwíyá api nīpīni nuréwapīyíríná ewayí xwíyáni nuriri uréwapīyayīñniginí. ³⁵ Xwíyá Gorixoyá wá rókiamoagí wo nīwurīyiri ríwamīñf eañf rīpi, “Nioní xwíyá nīríríná ewayí xwíyáyo dání riri xwíyá Gorixo xwá imíxīñíná dání inīmí rīnīñfpi áwanf riri emfárini.” nīriri eañfpi xīxení imónini nání Jisaso nuréwapīyíríná ewayí xwíyá tīnini nuriri uréwapīyagfíriní.

Ewayí ikaxí rīpīkí nání urīñfpi mīkípi áwanf urīñf nánirini.

36 O oxí apixí e epíroyí egfáyo píní nīwiárími nurí aníyo nīpáwiri ηweañáná xegí wiepísaríηowa nībīro re urígíawixíni, “Joxí nearéwapíyiríná ewayí ikaxí rīpíkí nání nearíípi áwaní nīnearíri píráníηí nearéwapíyíi.” uríagí 37 o re uríηínigíni, “Ámá wití siyí naní wíaronoyí ámá imóníηáoní náníríni. 38 Omíηíyí ayí xwíá rírí náníríni. Wití siyí naníyí, ayí ámá Goríxo xwioxíyo mīmeámí nerí umenweañfáyí náníríni. Rīpíkíyí ayí ámá Goríxomí muxídarígífáyí, ámá oboyáyí náníríni. 39 Sími tñní inarígíío, rīpíkí siyí wíaronoyí, ayí Oboríni. Aiwá yóí enagí mīpíríínáyí ayí sía yoparfíyí náníríni. Wití mīwákwímí nero mīpírífáyí, ayí aníñajíríni. 40 Ayínání rīpíkíyí mīwákwímí nero gwí níkiríwímáná ríá ikeaarígíápa imóníηíyí sía yoparfíyí axípi e imónáná 41 ámá imóníηáoní ámá rīkíkíríío ero wa ení nene yaríηwápi oépoyíníri wíwapíyiro yarígífáyí gí ápo menweañfe ηweapíríxíníri gí aníñajowa awí eámeámí epírí uowárímíáríni. 42 Uowáráná awa awí eámeámí nemáná ríá ápiáwí xwé aníηí wearíηírímí ikearáná ayí e dání ‘Yeyí!’ níríro magí írónípríáríni. 43 E nerí aí oxí apixí wé rónígíá Goríxoyáyí xío xwioxíyo mīmeámí nerí umenweañfe dání sogwí naníríná yaríηípa xixíeá sīhání inípríáríni. Seyíné aríá tígífáyíné enánáyí, aríá ókiarí nīmónípoyí.” uríηínigíni.

Ewayí ikaxí ayá tñíηí imóníηí wí píní wenípi náníríni.

44 O ámá re oyaiwípoyíníri, “Goríxo xwioxíyo mīmeámí nīseairí seamenweañfápi ayá tñíηíηí imóníηagí nání Jisaso pí pí nearíagí aí xixení éwanígíni.” oyaiwípoyíníri ewayí xwíyíá re uríηínigíni, “Goríxo xwioxíyo mīmeámí nīseairí seamenweañfápi, ayí xwíá bīmí wí e ayá rīmíxaríηípi wí píní tñíηíηí imóníni. Ámá wo nemeríná weníηí nerí nīwínimearí yayí níkaríníri nání re eníηígíni. Mírí nurí ámá wíyo áwaní murí xegí amípi nñní nígwí nání bí nerí nígwí api tñí nīmeámí nurí xwíá apíni bí eníηígíni.” uríηínigíni.

Ewayí ikaxí memiá náníríni.

45 Ámi re uríηínigíni, “Goríxo xwioxíyo mīmeámí nerí píráníηí seamenweañfápi, ayí ámá amípi mīmúróníηí wo memiá awíaxíni awíaxíni nání pía emearíηípáníηí imóníni. 46 Bá nīyoní mūróníηagí nīwínimeaarímo aníni nurí xegí amípi nñní bí nemáná nígwí api tñí memiápá bí eníηígíni.” nuríri, “Goríxo xwioxíyo mīmeámí nīneairí neamenweañfápi ayá tñíηíηí imóníηagí nání Jisaso pí pí nearíagí aí xixení éwanígíni.” oyaiwípoyíníri ewayí xwíyíá e uríηínigíni.

Ewayí ikaxí ubení náníríni.

47 O re uríηínigíni, “Goríxo ámá xío xegí xwioxíyo mīmeámí nerí umenweámíníri neríná eníápi, ayí ubení ipíyo nīmamówaríro peyí xixegíni fá mīnaríηípáníηí imóníni. 48 Ríxa peyí magwí mīnīηagí nīwíníro nīmíxearo ipí imanípa tñí e nítíro éfí nīηweámáná peyí naníni neyíroro íkwianwíyo mīmeámí nīyáriro sípíyí emí mīmeámí egíawixíni. 49 Sía yoparfíyí axípi e imónáná aníñajowa nīweapíro wé rónígíáyo nīmúroro sípí yarígíáyo yíyoámí nero 50 ríá ápiáwí xwé aníηí wearíηírímí ikearáná ayí e dání ‘Yeyí!’ níríro magí írónípríáríni.” uríηínigíni.

Xwíyíá naní xámíηí tñí sīηí tñí náníríni.

51 Wiepísaríηíyo re uríηínigíni, “Nioní searéwapíyaríηápi nīpíní míkí nání ríxa níjía rimóníηoi?” uríagí “Oyí.” uríagí 52 o re uríηínigíni, “Nwí ikaxí eáníηípi mewegíá nioní nīnīxídíro gí wiepísaríηáyí nīmóníro

yarigfá níní ayf ámá amípí mímúrónigfáyíníhí imóníhói. Ayf wigf ayá rímíxarigfápi anfyo wenfími síhí bí tñí xámíhí bí tñí nímearo ámáyo síwá wiarigfápa gí seaiepsaríhóoyíné xwíyfá eníná Moseso níríri ríwamíhí eanfípi tñí nioní agwí seararíhápí tñí axípi e epírfáríni.” uríhínigíni.

Xfo xegf Nasareti hweáyí rfwf umogfá náníhíni.

⁵³ Jisaso ewayf xwíyfá api nura núísáná e dání pñí níwíarími nuri ⁵⁴ anf xfo xegf xwé iwiaroñe nírémori rotú anfyo nípáwiri xwíyfá uréwapíyaríná ayf ududf nero re rínigfawixíni, “Ámá royf níhí emímí yaríhí rípi gími dání níhí imónírfáni? ⁵⁵ O anf mírarihí Josepomi xewaxo meníraní? Xínái Maríaíyí míríníhíraní? Xogwáowa Jemiso tñí Josepo tñí Saimono tñí Judaso tñí ríníhówa re míhweagfá reñoi? ⁵⁶ Xínapiwa nene tñí míhweapa reñoi? E enagí nání ámá royf aríge níhí api imónírfáni?” níriníro ⁵⁷ wikf díhí níwóga waríhagfá Jisaso xewaního nání re uríhínigíni, “Ámá xwíyfá Goríxoyá wíá urókiamoaríhí womí anf mídáníyí arfá umónarigfá aí xegf e dáníyí tñí xexírfímeáyí tñí o nání ‘Sa negf ámáoríni.’ níyaiwiro arfá umónarigfámani.” nuri ⁵⁸ ayf díhí míwíkwíroaríhagfá nání e níhwearfíná emímí xwapf míwíwapíyíhínigíni.

14

Jono wayf umeaiaríhómi píkgfá náníhíni.

¹ Íná míxí ináyf Xeroto —O Gariri píropenísf menhwearíni. O xwíyfá Jisaso nání yanf níwéa waríhagí arfá níwiri ² xegf omíhí wíiarigfáwamí re uríhínigíni, “Ayf nioní píkiháo, Jono wayf numeaiá uñoríni. Ríxa xwáripáyo dání níwíápíhímearí nání emímí ayf néra waríni.” uríhínigíni. ³⁻⁴ Ayf rípi nání Xeroto e uríhínigíni. Xámí O Jono síni emearfíná xegf xexírfímeáo Piripoyá apíxí Xerodiasíyí ríníhí nurápirí meáagi nání Jono xwíyfá re urárayíhínigíni, “Díxí ríríxímeáoyá apíxí nurápirí nímearfínáyf, ‘Ayf Nípkwíni yaríhíni.’ ríyaiwinaríhíni?” urayaríhagí nání Xeroto xegf porífyo urowáraná awa nuro omí fá níxero gwí níyiro nímeámí níbíro gwí anfyo hwiráfagfá ⁵ Xeroto Jono nání “Omí opíkímíni.” níyaiwiri aiwí ámá oxí apíxí “Jono Goríxoyá wíá rókiamoaríhí woríni.” yaiwiarigfá enagí nání wáyf nerí “Nioní ení nípkípríxíni.” níyaiwiri sa gwí anfyo wárhínigíni. ⁶ E níwárimáná enáná sfá Xerotomí xínái xíríhíyí imónáná Xeroto xegf ámá wa tñí aiwá nímxíro narfíná omí xiepí Xerodiasímí xemiái níbírí áwíni e nírómáná símíhíhí eníhínigíni. Í símíhíhí yaríná Xeroto símíhíhí í yaríhípi nání yayf níwiníri ⁷ xwíá e dání re uríhínigíni, “Nioní jíxí sfímímanfyo dání rírarihíni, ‘Pí pí nání nioní ríxíhí nírfánáyf nísiapímíni.’ rírarihíni.” uráná ⁸ í xínái tñí e nání nuri ámí níbírí xínái urepísípi axípi re uríhínigíni, “Porísf wa Jono wayf numeaiá waríhóyá síhwf míhí níwákwiro mího síhwf wínihí nání píreríxíyo nítiro nímeámí níbíro oníapípoi.” uráná ⁹ Xeroto díhí sípí wíagi aiwí awa tñí aiwá nawíní naríge dání urfagi nání porísf wamí í urfípi axípi sekaxf nuri ¹⁰ urowáraná wo gwí anfyo nání nuri e dání Jonomí síhwf míhí níwákwiri ¹¹ mího píreríxíyo nítiro nímeámí níbírí miáími míni wíáná í nurápirí nímeámí nuri xínáími míni wíhínigíni. ¹² E éáná Jono xegf wíepísaríhówa níbíro píyomí nímearo nímeámí nuro xwíá níweyárimowa nuro Jisasomí áwanf uríhínigíni.

Oxf 5,000 apimí aiwá míni wíhí náníhíni.

¹³ Jisaso xwíyfá Jono nání arfá níwiri e pñí níwíarími ewéyo nípxemoáníri ámá díhí meañe nání xegfpi waríhagí aiwí oxí apíxí obaxí

anjá bi bimi dánjyí “Jisaso ewéyo puñoi.” rínfagi aríá n̄wiro yáni óyo númi ugáfawixini. ¹⁴ Jisaso ríxa ipí imanjápa t̄nj e niwíék̄n̄imeari w̄in̄inj̄inigini. Oxí apíx̄ obaxí x̄fo t̄nj e n̄ani b̄m̄iar̄inj̄aḡfa n̄w̄in̄iri wá n̄wianiri wigí simix̄yí pír̄anj̄f̄ im̄im̄ix̄im̄f̄ yar̄f̄ná ¹⁵ s̄f̄ap̄i t̄f̄ni xegí wiep̄sar̄inj̄owa n̄b̄iro re urígf̄awixini, “Re áamá d̄nj̄f̄ meanini. S̄f̄a wór̄inj̄gini. Joxi áamá n̄f̄ni wigí aiwá b̄f̄ nero n̄p̄r̄i n̄ani anj̄ on̄imiápi ami ami ηweamen̄j̄yo n̄ani urowár̄apei.” uríaḡfa aí ¹⁶ Jisaso re ur̄inj̄inigini, “Ayí nupaxí mimónar̄ini. Soȳf̄né aiwá wí m̄ini wípoyi.” uríagi ¹⁷ awa re urígf̄awixini, “Negí aiwá xwapí menini. Sa bis̄ker̄f̄a wé ná wúni t̄f̄ni peyí yeáyí waúni t̄f̄n̄r̄ini.” uríaḡfa ¹⁸ o re ur̄inj̄inigini, “Nioni t̄f̄am̄ini n̄imeámi b̄f̄poyi.” nur̄iri ¹⁹ ríxa n̄imeámi báná re ur̄inj̄inigini, “Oxí apíx̄f̄ n̄f̄ni aráyo éf̄ on̄weápoyi.” sekaxí e nur̄imáná bis̄ker̄f̄a wé wú t̄f̄ni peyí waú t̄f̄ni n̄imeari an̄nam̄i s̄inj̄wí nanánimáná Gor̄ixomi aiwá ap̄i n̄ani yayí n̄wiri bis̄ker̄f̄a kw̄kw̄r̄im̄f̄ ner̄i xegí wiep̄sar̄inj̄owami m̄ini wíáná awa oxí apíx̄f̄ éf̄ ηweáf̄ayo yan̄f̄ n̄wia war̄f̄ná ²⁰ áamá n̄f̄ni aiwá ap̄i n̄n̄iro agwí ími uyinj̄inigini. Agwí ími uyíagi wiep̄sar̄inj̄owa s̄inj̄wí e n̄w̄in̄iro aiwá ríxa ap̄ani n̄n̄iro e t̄f̄apia n̄imeamero soxí f̄a wé wúkaú s̄ikwí waúmi n̄imeayiro aumaúm̄f̄ nero magwí n̄miro t̄iḡf̄awixini. ²¹ Niaíwí t̄f̄ni apíx̄f̄ t̄f̄ni n̄n̄iri aiwí oxowaní áamá 5,000 aiwá ap̄i n̄iḡf̄awixini.

Jisaso ipíyo xw̄r̄inj̄wí nosaxa un̄f̄ n̄an̄r̄ini.

²² Jisaso xegí wiep̄sar̄inj̄owa aiwá áamá ayí n̄n̄iro t̄f̄apia soxí f̄ayo magwí n̄miro táná re urowár̄inj̄inigini, “Nioni oxí apíx̄f̄ t̄yo urowár̄apar̄f̄ná soȳf̄né ewéyo n̄p̄ixemoán̄iro ipíwami j̄far̄wám̄ini n̄ani x̄ami n̄imeápoyi.” nur̄iri ²³ awa ríxa n̄p̄ixemoán̄iro úáná áamá oxí apíx̄f̄ e ep̄royí eḡf̄ayo eni nurowár̄ap̄imáná Gor̄ixomi xw̄ȳf̄a ur̄im̄in̄iri n̄ani xegí p̄i d̄f̄wí m̄inj̄yo n̄ani n̄yiri ríxa s̄f̄a n̄ora war̄inj̄f̄ t̄f̄ni xegí p̄i ηwean̄áná ²⁴ ewépá s̄ini ipí áwini e war̄f̄ná iniḡf̄ ewépami imeam̄kw̄f̄ meri im̄inj̄f̄ eni ewé s̄m̄f̄m̄i d̄ani b̄r̄i ner̄i yar̄f̄ná ²⁵ ríxa w̄f̄a n̄ani is̄f̄a yin̄j̄áná Jisaso ipíyo nosaxa n̄b̄iri wiep̄sar̄inj̄owami ríxa wímeám̄in̄iri yar̄f̄ná ²⁶ awa wen̄inj̄f̄ éf̄ayí w̄in̄iḡf̄awixini. Jisaso ipíyo xw̄r̄inj̄wí nosaxa bar̄inj̄agi n̄w̄in̄iro wáyí nikár̄in̄iro “P̄iyinj̄f̄ siwí wo r̄fa bar̄ini?” n̄r̄iro “Yeyi!” rekár̄inar̄f̄ná ²⁷ Jisaso re ur̄inj̄inigini, “Soȳf̄né wáyí mikár̄in̄ipani. Ayí n̄ion̄r̄ini. D̄nj̄f̄ s̄ix̄f̄ n̄in̄iro ηweápoyi.” uríagi ²⁸ Pitao re ur̄inj̄inigini, “Ámináoxini, ayí nepa joxi enj̄ánayí, ‘Joxi eni ipíyo nosaxa n̄b̄iri nímea.’ n̄rei.” uríagi ²⁹ Jisaso “Beí.” uríagi Pitao ewépami d̄ani nayoari Jisaso t̄nj̄f̄ e n̄ani nosaxa nur̄i aí ³⁰ im̄inj̄f̄ yar̄inj̄agi n̄w̄in̄iri wáyí éyíf̄ re en̄inigini. Ipíyo ríxa nur̄p̄in̄r̄f̄ná r̄f̄aiwá re ur̄inj̄inigini, “Nioni iniḡf̄ namim̄iḡini! Ámináoxini, ár̄wí n̄imea!” uráná ³¹ o an̄f̄ni f̄eapá n̄yauri wéyo n̄max̄ir̄iri n̄m̄f̄eyoari re ur̄inj̄inigini, “D̄nj̄f̄ on̄imiápi n̄kw̄roar̄iḡoȳn̄ér̄ini. Pitaoxini, joxi ‘Jisaso yá d̄nj̄f̄ t̄f̄ni ipíyo xw̄r̄inj̄wí nosaxa um̄f̄ini.’ n̄yair̄i aí ámi pí n̄ani ‘Oyá d̄nj̄f̄ t̄f̄ni e epaxon̄iman̄i.’ yair̄i n̄inj̄ini?” nur̄iri ³² awaú ríxa ewéyo p̄ixemoán̄áná re en̄inigini. Im̄inj̄f̄ yar̄inj̄p̄i p̄f̄ni wiar̄inj̄inigini. ³³ Im̄inj̄f̄ p̄f̄ni wiar̄áná ewéyo ηweaḡf̄ayí m̄inj̄f̄ ewéyo n̄kw̄r̄oro omi yayí numer̄f̄ná re urígf̄awixini, “Neparini. Joxi niaíwí Gor̄ixoyáoxir̄ini.” urígf̄awixini.

Simix̄yí Jisasomi amáf̄ n̄r̄on̄iro nan̄f̄ eḡf̄a n̄an̄r̄ini.

³⁴ Awa ipíyo or̄iwami d̄ani n̄r̄émoro anj̄ xegí yoí Genesaret̄ȳf̄ r̄in̄inj̄p̄i t̄nj̄f̄ e iwiék̄n̄imeááná ³⁵ áamá e dánjyí Jisasomi mí n̄wóm̄ix̄iro anj̄ n̄p̄im̄ini áwan̄f̄ n̄r̄in̄ar̄imáná wigí áamá simix̄f̄ yar̄iḡf̄a n̄f̄ni o t̄nj̄f̄ e n̄ani n̄imera n̄b̄iro wáráná ³⁶ simix̄yíf̄ r̄ix̄inj̄f̄ re urayiḡf̄awixini, “Joxiyá iyf̄a s̄r̄f̄w̄yo

amáf onírónf̄poyínr̄i s̄iḡw̄f̄ neanei.” nur̄iro n̄fn̄i amáf e n̄rónayiro nán̄i nan̄f̄ eḡfawix̄ín̄i.

15

Ámináyf̄ eníná érowiáp̄fn̄iḡf̄ápi nán̄ir̄ín̄i.

¹ Iná Parisi wa t̄fn̄i ḡw̄f̄ ikax̄f̄ eán̄iḡf̄pi meweḡf̄a wa t̄fn̄i Jerusarem̄i dání n̄b̄iro Jisasom̄i n̄w̄imearo re ur̄iḡfawix̄ín̄i, ² “Neḡf̄ ar̄fowa érowiáp̄fn̄iḡf̄ápi d̄ix̄f̄ wiep̄sar̄iḡowa pí nán̄i p̄r̄f̄ wiaikím̄f̄ yar̄iḡoi? Aiwá nan̄ir̄fn̄á pí nán̄i ar̄fowa r̄iḡf̄ápi wé waȳf̄ m̄irón̄ipa nero nar̄iḡf̄ár̄ín̄i?” Jisaso yá wiep̄sar̄iḡowa wé waȳf̄ n̄rón̄iro aiw̄i xiáwowa eḡf̄ápa ax̄f̄pi m̄iyar̄iḡaḡf̄a nán̄i e uráná ³ Jisaso re ur̄iḡn̄iḡín̄i, “Soȳfné eni seḡf̄ seár̄fawéwa érowiáp̄fn̄iḡf̄ápi x̄ídan̄iro nán̄i pí nán̄i ḡw̄f̄ ikax̄f̄ Gor̄ixoyá r̄in̄iḡf̄pim̄i p̄r̄f̄ wiaikím̄f̄ yar̄iḡf̄ár̄ín̄i? ⁴ Gor̄ixo r̄iḡf̄pi r̄fwam̄iḡf̄ re n̄r̄fn̄ir̄i eán̄in̄i, ‘D̄ix̄f̄ r̄inom̄i wéyo mer̄f̄ r̄ináim̄f̄ wéyo mer̄f̄ er̄fn̄i.’ n̄r̄fn̄ir̄i eán̄in̄i. R̄fwam̄iḡf̄ rip̄i eni n̄r̄fn̄ir̄i eán̄in̄i, ‘Ámá ḡiȳf̄ ḡiȳf̄ xano nán̄ir̄an̄i, x̄inái nán̄ir̄an̄i, p̄fné sip̄i umearar̄fn̄áyf̄ ayo em̄i op̄ikím̄ópoyínr̄i s̄iḡw̄f̄ w̄in̄ir̄fn̄i.’ E n̄r̄fn̄ir̄i eán̄iḡaḡf̄ aiw̄i ⁵ amá ḡiȳf̄ xanom̄ir̄an̄i, x̄ináim̄ir̄an̄i, ‘Am̄ip̄i nion̄i n̄siap̄ir̄i ar̄ir̄á sipax̄f̄pi nán̄i Gor̄ixom̄i urepeár̄iḡá en̄aḡf̄ nán̄i b̄i m̄in̄i siap̄ipax̄f̄man̄i.’ urar̄iḡaḡf̄a ⁶ soȳfné s̄iḡw̄f̄ e n̄w̄in̄iróná re rar̄iḡf̄ár̄ín̄i, ‘Aȳf̄ xaneyo wéyo m̄imepa yar̄iḡaḡf̄ aiw̄i apán̄i yar̄iḡoi.’ rar̄iḡf̄ár̄ín̄i. Soȳfné e ner̄fná Gor̄ixoyá r̄in̄iḡf̄ȳf̄ xórór̄f̄ nero seḡf̄ seár̄fawéwa érowiáp̄fn̄iḡf̄ápin̄i seáȳf̄ e m̄feyoar̄iḡf̄ár̄ín̄i. ⁷ Nan̄f̄ r̄iro sip̄i r̄iro yar̄iḡf̄oȳfné, xw̄iȳf̄á Gor̄ixo r̄iḡf̄ w̄f̄á rókiamoḡf̄ Aisaiao n̄iwur̄iyir̄i r̄fwam̄iḡf̄ ean̄f̄pi soȳfné nán̄i x̄ixen̄i re r̄in̄in̄i, ⁸ ‘Ámá t̄iȳf̄ “Gor̄ixom̄i wéyo p̄irán̄iḡf̄ mear̄iḡw̄in̄i.” n̄r̄iro aiw̄i nion̄i d̄iḡf̄ s̄ix̄f̄ m̄in̄iyipa yar̄iḡf̄ár̄ín̄i. ⁹ E neróná amáȳo am̄ip̄i amá wiḡf̄ d̄iḡf̄ t̄fn̄i érowiáp̄fn̄iḡf̄ápi nán̄i nuréwap̄iyiróná yap̄f̄ re nur̄iro “Xw̄iȳf̄á t̄iȳf̄ Gor̄ixoyár̄ín̄i.” nur̄iro nán̄i “Gor̄ixom̄i seáȳf̄ e umear̄iḡw̄in̄i.” n̄r̄iróná Gor̄ixon̄iyá yōfn̄i sur̄fmá rar̄iḡf̄ár̄ín̄i.’ Aisaiao xw̄iȳf̄á Gor̄ixoyápi n̄iwur̄iyir̄i soȳfné nán̄i x̄ixen̄i r̄fwam̄iḡf̄ e ean̄f̄r̄ín̄i.” ur̄iḡn̄iḡín̄i.

“R̄ip̄i piax̄f̄ weaar̄iḡf̄r̄ín̄i.” ur̄iḡf̄ nán̄ir̄ín̄i.

¹⁰ “Ámá ox̄f̄ ap̄ix̄f̄ re ep̄f̄roȳf̄ eḡf̄áyf̄ ob̄f̄poȳf̄.” n̄r̄ir̄i aȳf̄ r̄ixa an̄wi e aw̄i eánáráná re ur̄iḡn̄iḡín̄i, “Ar̄f̄á n̄n̄iro n̄j̄f̄á imón̄f̄poȳf̄.” nur̄ir̄i ¹¹ ewaȳf̄ xw̄iȳf̄á b̄i nur̄ir̄fn̄á re ur̄iḡn̄iḡín̄i, “Am̄ip̄i amá n̄n̄iro ḡw̄f̄ nárear̄iḡf̄ápi piax̄fn̄iḡf̄ weaar̄iḡf̄man̄i. Am̄ip̄i xw̄iox̄f̄yo dání d̄iḡf̄ móf̄ápi, aȳf̄ piax̄fn̄iḡf̄ weaar̄iḡf̄r̄ín̄i.” ur̄iḡn̄iḡín̄i. ¹² Xeḡf̄ wiep̄sar̄iḡowa n̄b̄iro re ur̄iḡfawix̄ín̄i, “Jox̄i Parisiowam̄i e nur̄ir̄fn̄á ‘S̄mir̄ir̄f̄ m̄iwiar̄iḡín̄i.’ r̄iyaiwiar̄iḡín̄i?” ur̄f̄aḡf̄a aí ¹³ o Parisiowa nán̄i ewaȳf̄ xw̄iȳf̄á re ur̄iḡn̄iḡín̄i, “R̄fwéná Gor̄ixo aiwá x̄fo f̄w̄f̄á mur̄iḡf̄ n̄yon̄i em̄i ȳyoám̄f̄ en̄f̄ár̄ín̄i.” nur̄ir̄i ¹⁴ am̄i Parisiowa nán̄i re ur̄iḡn̄iḡín̄i, “Soȳfné awa nán̄i ayá s̄fw̄f̄ m̄isearopan̄i. Awa s̄iḡw̄f̄ supár̄iḡf̄áwa s̄iḡw̄f̄ supár̄iḡf̄áyo nipemeám̄i war̄iḡf̄áwa yap̄f̄ imón̄iḡoi. Amá s̄iḡw̄f̄ supár̄iḡf̄ wo s̄iḡw̄f̄ supár̄iḡf̄ wom̄i nipemeám̄i nur̄fná n̄waúni xw̄ar̄iḡw̄f̄yo piérop̄is̄f̄i. Aȳfnán̄i ayá s̄fw̄f̄ m̄isearopan̄i.” ur̄f̄aḡf̄ ¹⁵ Pitao re ur̄iḡn̄iḡín̄i, “Jox̄i ewaȳf̄ xw̄iȳf̄á amá aiwá n̄n̄iro ḡw̄fnárear̄iḡf̄ápi nán̄i r̄f̄ápi áwan̄f̄ nearei.” ur̄f̄aḡf̄ ¹⁶ o re ur̄iḡn̄iḡín̄i, “Ḡf̄ seaiep̄sar̄iḡoȳfné eni s̄in̄i maj̄f̄á r̄iseainar̄ín̄i? ¹⁷ Am̄ip̄i amá n̄f̄ápi ar̄fowa eḡf̄ápa wé waȳf̄ n̄rón̄iro n̄n̄ir̄fn̄áran̄i, awa eḡf̄ápa mé n̄n̄ir̄fn̄áran̄i, agw̄f̄yo n̄in̄iḡisáná ík̄f̄ nemoro nán̄i piax̄fn̄iḡf̄ weaar̄iḡf̄man̄i. ¹⁸ E ner̄i aiw̄i xw̄iox̄f̄yo dání f̄w̄f̄ am̄ip̄i nán̄i d̄iḡf̄ móf̄ápi piax̄fn̄iḡf̄ weaar̄iḡf̄r̄ín̄i. ¹⁹ Xw̄iox̄f̄yo dání d̄iḡf̄ n̄imoro yar̄iḡf̄ápi ‘S̄ip̄i oim̄ix̄m̄in̄i.’ yaiwiar̄iḡf̄á rip̄ir̄in̄i. Amá p̄ikiri ero amá w̄i

tíni fúwí iníro ero síwí piaxí eánipaxí imóniníyí niga uro fúwí meari ero yapí rírí ero áamá wí nání ikayíwí rírí ero ²⁰ yarígfápi nímorítná wiwaniníyio piaxíniní weariníriní. E nerí aí áamá wé wayí mirónipa nerí aiwá nínírná wiwaniníyio wí piaxí wearinímaní.” uríniginí.

Émáyí apíxí wí díní xixení wíkwíroní náníriní.

²¹ O e dání píní níwiárimí nurí píropenís émáyí aní Taia tíni Saidoni tíni tíní e emearítná re eníginí. ²² Émáyí apíxí Kenaní dání aní apiaú tíní e dání níbirí jámíne dání nuxídírtná ríaiwá re nura uníginí, “Ámináoxiní, míxí ináyí Depitomi xiáwoxiní, joxí wá níwianeí. Gí miáími imfó díní níxixérorí xixeaniní wikárariní.” nura warínagi aiwí ²³ Jisaso xfo ení bí murariní nání xegí wiepísarínowa níbiro arfíki re urayígfawixiní, “Apíxí rí arfíki ríaiwá tíni neaxídariní nání joxí xegí miáími imfó díní xixéroríní míxí numáinowáriní ‘Emíní.’ urowárei.” urayíagfa aí ²⁴ o re uríniginí, “Nioní émáyo arírá wimíní bínáonímaní. Gí Isíreríyí —Ayí sipísipí xiáwo píraníní mímearítná amí amí uniamoaríniní imónígfáyíriní. Ayí nání bínáoníriní.” uríagi aiwí ²⁵ í anwí e níbirí xómíní níyíkwírí míní xwíáyo níkwírorí re uríniginí, “Ámináoxiní, arírá ní.” uríagi ²⁶ o re uríniginí, “Nioní aiwá níaiwí narígfápi nurápirí síwíyo míní wiarínáyí, jíxí ‘O naní yaríní.’ ríyaiwiaríní?” uríagi aí ²⁷ í re uríniginí, “Ámináoxiní, wauyene síwíníní imónínagwí nání nepa níraríní. E nerí aí síwíyí xiáwo aiwá íkwianwíyo éf níñweámáná aiwá nínrí yuní mamówarí éyí mímeání yaríníriní.” uríagi ²⁸ o re uríniginí, “Ineyí, jíxí aga díní xixení nínikwírorí rarínagi nání jíxí simóníyí xixení nímonínínoí.” uráná re eníginí. Xemiáí naní eníginí.

Símíxí obaxíyo naní imímíxímí ení náníriní.

²⁹ Jisaso e dání píní níwiárimí nurí ipí Gaririwámí nípwérí dífúwí míníyio nání níyírí éf ñweanáná ³⁰ áamá oxí apíxí ayá wí o tíní e nání níyoamiro wí síkwí íkí egíáyo nímera yoaro síñwí supárgíáyo nímera yoaro xwíyíá marí naní píronígfáyo nímera yoaro símíxí xixegíní obaxí tígfáyo nímera yoaro nero xegí síkwí tíní e tayarítná o naní imímíxímí winíginí. ³¹ Naní imímíxímí wiarínagi oxí apíxí e epíroyí egíáyí naní píronígfáyí amí xwíyíá ríro ení kíriní egíáyí amí ú úroro síkwí íkí egíáyí amí aní uro síñwí supárgíáyí amí síñwí aníro yarínagfa níwíníro ayá nírwamóníro Njwá Isíreríyíyáomi yayí seáyí e umegíawixiní.

Oxí 4,000 apímí aiwá míní winí náníriní.

³² Jisaso xegí wiepísarínowamí “Eíní.” nurí re uríniginí, “Áamá oxí apíxí tíyí nioní tíni síá wíyáú ríxa ñweanwáriní. Wígí aiwá nípíríyí meñagi nání nioní díní sípí niaríní. Nioní ayí agwí wiarítná nuowáriní, óf e síñwí xaxá upeyíniginí nání raríní.” uríagi ³³ wiepísarínowa re urígfawixiní, “Áamá díní meañí rímíníyoi. Gímí nurane aiwá áamá none tíni epíroyí egíá tíyí nínrí agwí ími uyíní nání urápaníréwíní?” uríagfa ³⁴ o re uríniginí, “Soyíné bisíkerfá ararí maxíriní?” uríagi awa “Bisíkerfá wé wíúmí dání wáú tíni peyí orá yeáyí bia nínrí.” uríagfa ³⁵ o oxí apíxí e epíroyí egíáyo “Xwíáyo éf níñweaxa úpoyí.” nurímáná ³⁶ bisíkerfá wé wíúmí dání wáú apí tíni peyí apia tíni nurápirí Goríxomi yayí níwírí kwíkwírímí nerí wiepísarínowamí wiayíáná awa nurápiro áamáyo yaní níwia úáná ³⁷ ayí nínrí agwí ími uyíagi wiepísarínowa aiwá ayí nínrí típia nímeamero soxí fá wé wíúmí

dánj waúmi magwí nímíro tígíawixíni. ³⁸ Apíxí t́ni niaíwí t́ni marfáí, oxowa aiwá apí ńáwa 4,000 imónígíárini. ³⁹ Jisaso “Segí anj́ úpoyi.” nurowárimáná wiepísariṅowa t́ni ewéyo nípíxemoáníro nuro Magadani iwiékínimeagfawixíni.

16

“Ekíyinj́ anj́namí dánj́ neaíwapiyi.” urígíá nánirini.

¹ Parisi wa t́ni Sajusi wa t́ni Jisasomí níwímearo “O símíxíyo nanj́ imímíximí neri aí ekíyinj́ wí nepaxomani.” níyaiwiro iwamfó owíwapíyaneyíniro re urígíawixíni, “Joxí anj́namí dánj́ ekíyinj́ bí neaíwapiyi.” urígíá aiwí ² o re uríṅinígini, “Seyféné sfápi t́ni yewanj́ eáagi níwínirfáná re rarígíáyfénéni, ‘Yewanj́ eáyf́ réwí enirféninjo?’ rarígíáyfénéni. ³ Wíápi t́ni ení bíramí dání kípiṅj́ yariṅagi níwínirfáná ‘Iníá yapínirféninjo?’ rarígíáyfénéni. Agwíyo yewanj́ earí kípiṅj́ yiri yariṅagi níwíniróná xixeni ‘E nímoníninjo.’ níriro aiwí amípí nioní símímájfóninj́ imíxariṅapí síṅwí nínaniróná ‘Goríxo e oyaiwípoyinirí ríá neaíwapiyarini?’ míyaiwiarígíáyfénéni. ⁴ Agwí ríná ṅweagfáyféné, Goríxomí ríwímíni nímamoro segí ṅwíáí ríninj́pi t́ni f́wíninj́ niga uro niga bíro yariṅíáyféné, ekíyinj́ nání reaxí níseainirí seaimónariṅagi aiwí ekíyinj́ wíá rókiamoagí Jonao enj́píní seaiwapíyímígini.” nurárimí ṕni níwiárimí unj́inígini.

Yisí Parisiowayá t́ni Sajusiowayá t́ni nánirini.

⁵ Wiepísariṅowa bisfkerfá bí níprí nání arfá níkeamoro Jisaso t́ni ipíyo jíaríwámíni nání nuróná ⁶ o xíxewisí ikaxí re uríṅinígini, “Soyféné Parisiowa t́ni Sajusiowa t́ni awayá bisfkerfá nímiḡa uní nání imíxariṅj́ yisoí ríninj́pi nání wáyf́ oseainini.” uráná ⁷ wiwaníṅowa re rínigfawixíni, “None bisfkerfá nímeámi míb́wá enagi nání o míxí nínearirí neararini.” rínaríná ⁸ Jisaso awa e rínariṅagíá d́nj́ adadf́ níwirí re uríṅinígini, “D́nj́ onímíápi níkwíroarígíoyféné, pí nání segípi re rínariṅoj́, ‘None bisfkerfá nímeámi míb́wá nání neararini.’ rínariṅoj́? ⁹ Soyféné síni níj́fá mímonípa reṅoj́? Nioní bisfkerfá wé wúní kwíkwírímí éáná ámá 5,000 ríxa apáni náná soyféné ámi soxí f́á araríyo miárigfápi nání d́nj́ míseainarínirani? ¹⁰ Ámi bisfkerfá wé ẃúmí dánj́ waú ámá 4,000 nání kwíkwírímí éáná soyféné soxí f́á araríyo miárigfápi nání ení d́nj́ míseainarínirani? ¹¹ Biaú nioní e éáná soyféné soxí f́á obaxíyo miárigfá enagi nání nioní Parisiowa t́ni Sajusiowa t́ni yisí awayá nání xíxewisí ikaxí searáná aríge nero ‘O aga bisfkerfá nání míneararini.’ míyaiwí yariṅoj́? Nioní re searariṅini, ‘Parisiowa t́ni Sajusiowa t́ni awayá yisí nání wáyf́ oseainini.’ searariṅini.” uráná ¹² xegí wiepísariṅowa ríxa re yaiwigfawixíni, “Nepa yisí bisfkerfáyo táná nímiḡa waríṅpi nání míneararini. Parisiowa t́ni Sajusiowa t́ni uréwapíyarígíápi nání míxídf́ipa oépoyinirí neararini.” yaiwigfawixíni.

Pitao “Joxí Kiraisoxirini.” uríṅj́ nánirini.

¹³ Jisaso píropenisí anj́ Sisaria Piripai t́nj́míni nuri nemerfáná xegí wiepísariṅowamí iwamfó yariṅj́ re winj́inígini, “Oxí apíxí ńni ámá imóninjáoní nání goxíni rariṅoj́?” yariṅj́ e wíagi ¹⁴ awa re urígíawixíni, “Oxí apíxí ‘Ámá enínanj́ wo níwiápinímearí ríá yariní?’ níyaiwiro nání wí re rariṅoj́, ‘Jono wayf́ níneameaia unj́ofani?’ rariṅoj́. Ámi wí ‘Goríxoyá wíá rókiamoagí mípé anj́namí nání peyiṅo, Eraijaorfani?’ rariṅoj́. Ámi wí ‘Wíá rókiamoagí Jeremaiaorfani?’ rariṅoj́. Ámi wí ‘Ayf́ wíá rókiamoagíáyf́ ámi

woríani?" rariñoi." uríagí 15 Jisaso re uríñinigíni, "Soyíné eni nioni nání goxíni yaiwiaríñoi?" uríagi 16 Saimoni Pitao re uríñinigíni, "Joxi Kiraisoxi, aríowayá xwíá piaxíyo dání iwiaroníoyi rariñwáoxíni. Nwíá aníñí síñí imóníñomí xewaxoxíni." uríagi 17 Jisaso re uríñinigíni, "Jonaomi xewaxoxi Saimonoxíni, joxi nírariñípi áamá wo wíá mírírókiamonoi. Gí ápo, aníñami ñweaño wíá rírókiamóagi nání joxi yayí osiníni. 18 Rípi eni rírariñíni, 'Joxi síñáníñí nimóníri ení eáníñoxíni. Síñá piára eapínaríñí romí seáyí e áamá nioniyá síyikí imónígfáyí gí aní wíwáníñí mixelímífaríni. Obo tñni imónígfáyí ení neáníro áamá píkipaxí imónígfáyí aiwí nioni tñni imónígfáyó wí xopírará wípíríamání.' rírariñíni. 19 Goríxo tññí e páwípírífa nání rokí kíníñí imóníñí joxi siapímífaríni. Joxi xwíáyo re dání 'Ayí sípíríni.' ránáyí, Goríxo aníñami dání eni joxi síni mírípa enána o xámí 'Ayí sípíríni.' rínífaríni. Joxi re dání 'Ayí ananíni.' ránáyí, Goríxo xámí émí dání eni 'Ayí ananíni.' rínífaríni." nuríri 20 xegí wíepísariñowami aríá jiyikí nori ñwí ikaxí re uríñinigíni, "Ámáyo nioni nání 'O yeáyí neayímíxemeanífa nání negí aríowayá xwíá piaxíyo dání iwiaroníoyi rariñwáoríni.' áwaní e murípaní." uríñinigíni.

Jisaso áwaní "Nínípikipírífaríni." uríñí náníni.

21 Íná dání o xegí wíepísariñowami síñání áwaní re nura uníñinigíni, "Goríxoyá dññíyo dání nioni Jerusaremí nání úaná negí Judayí ámináowa tñni apaxípáníñí imónígfá xwéowa tñni ñwí ikaxí eáníñípi mewegíáwa tñni xeaníñí wíwí níkaráná wa nínípi kíagífa aiwí ámí síá wíyaú wíyi óráná Goríxoyá dññíyo dání wíápínímeámífaríni." uraríná 22 Pitao Jisasomí xewi jíamíni nímífaumáná míxí re uríñinigíni, "Ámináoxíni, oweoi! 'Goríxoyá dññíyo dání joxi nearípi wí osípoyíníri síñwí míránípa éwínígníni.' nimónaríni. Wí nísimónínífa meníni." uríagi aí 23 Jisaso Pitaomí ríwí numorí re uríñinigíni, "Setenoxí, ríwí ríríwámíni nípuí. Joxi nioni níkirípeaánípaxí níkarímíni nání nírariñíni. Joxi Goríxo dññí wimónaríñíyo nání mamó 'Jisaso ríxa míxí ináyí nimóníri Jerusaremí dání neamenweañáná nioni seáyímí imónímíníyíríani?' nímorí nírariñíni." nuríri 24 wíepísariñí nowamíni re uríñinigíni, "Ámá 'Jisasomí ouxídímíni.' yaiwiaríñí goxí goxí re éríxíni. 'Amípi nioni nígípi nání oemíni.' yaiwíyí dññí peá nímorí re yaiwíríxíni, 'Nioni Jisasomí xídaríñagi nání áamá wí níbíro xeaníñí níro nípíkiro níniro aí ayí ananíni.' níyaiwírí níxídíríxíni. 25 Ámá Jisasomí dññí níwíkwírorí xídaríná nípíkipíríxíni éf menaríñí goxí goxí dññí níyímíñípi aníñí ñwearífa nání mearíamání. E nerí aiwí éf míménípa nerí 'Nioni Jisasomí dññí níwíkwírorí xídaríñagi nání nínípi kíronáyí ayí ananíni.' yaiwinaríñí goxí goxí dññí níyímíñípi aníñí ñwearífa nání mearífaríni. 26 Ámá wo nioni míníxídí iyíá íá nígwí amípi emeámíni nání níra nurí nímeáisáná xewaníño aníñíni ikeamónáná oyá amípi aníñí níxíríri ñweanfárfani? Oweoi! Amípi níní xwíá tíyo dññí nímearí aiwí xewaníño aníñíni ikeamónáná amípi apí tñni aníñí ñweanfá nání roayíronípaxí wí meníni. 27 Ayí rípi náníni. Ámá imóníñáoní níknímí níweapíríná xíxíeá gí ápo aníñami inaríñípi aníñajowa tñni axípi níga níweapímáná nioni ámáyo neyírorí sípí yarígfáyó xegí eni sípí wirí naní yarígfáyó naní wirí emífaríni. 28 Nepa seararíñíni. Woyíné re rogíá royíné síni mípepa egíamí enána nioni woyíné áamá imóníñáoní yeáyí níseayímíxemearí xwíoxíyo míméamí emífa nání níknímí rojáná woyíné síñwí naníprífaríni." uríñinigíni.

17

Jisaso nikʼniri xegʼ bi imóniñʼ nániriñi.

¹ Jisaso e nuriri rixa sʼá wé wʼúmʼ dánʼ wo óráná Pitaomi tʼni Jemisomi tʼni xogwáo Jonomi tʼni awamini nʼwirimeámi dʼwʼ mʼiñʼ sepiá bimi nánʼ wigʼpʼ niyiro ² niñwearo Jisaso wiepʼsariniñʼ waú wo awa siñwʼ anigʼte dání re eniñigini. O xegʼ bi imóniri sʼmimañʼ oyá sogwʼniñʼ aniri rapʼrapʼ oyá wʼá nókiríná xwʼinʼá eaáriñʼ eniñigini. ³ E éaná wʼá rókiamoagʼá waú Moseso tʼni Irajao tʼni —Awaú eníná pegʼíwaúrini. Awaú o tʼni e añwi e nironapiri o tʼni xwʼiyʼá rinaríná ⁴ Pitao Jisasomi re uriniñigini, “Ámináoxini, none re niñwearíná nañrini. Nioni añʼ wíkaú wiwá re opákimini. Joxi nánʼ wiwáyʼ. Moseso nánʼ wiwáyʼ. Irajao nánʼ wiwáyʼ.” ⁵ sini e uraríná re eniñigini. Agwʼ wʼá wúrariñigini. Agwʼ wʼá wúraráná re eniñigini. Agwʼpimi dání xwʼiyʼá re riniñigini, “Ayʼ oyʼ gʼ niaíwʼ dʼiñʼ sʼixʼ uyiñáorini. O amipí yariniñʼ nánʼ nioni dʼiñʼ yayʼ ninarini. O pí pí searáníyʼ arʼá wirini.” rinarinañʼ ⁶ wiepʼsariniñowa arʼá e niwiro xwʼámi nʼpʼkínimearo wáyʼ nikárinero warʼ inináná ⁷ Jisaso awa wegʼte añwi e nibiri wé seáyi e niwikwiárimáná re uriniñigini, “Soyʼné wáyʼ mepani. Wiápnimeápoi.” uráná ⁸ awa sagagʼ eméʼayʼ Jisaso áamá wo tʼni mʼiró xegʼpʼ roñagʼ wʼinigʼawixini.

Wiepʼsariniñowa Irajao nánʼ yariniñʼ wigʼá nániriñi.

⁹ Awa dʼwʼ mʼiñʼ apimi pʼni nʼwiárimʼ niwero Jisaso óf e dání arʼá jiyikʼ nori ñwʼ ikaxʼ xaíwʼni re uriniñigini, “Áamá imóniñáoni sini xwáripáyo dání mʼwiápnimeapa enáná soyʼné éde siñwʼ wʼinʼápi nánʼ áamá wíyo áwanʼ muripa étrixini.” urʼagʼ ¹⁰ wiepʼsariniñowa yariniñʼ re wigʼawixini, “Negʼ ñwʼ ikaxʼ eániñʼpʼ mewegʼáwa pí nánʼ re rarigʼárini, ‘Wʼá rókiamoagʼ Irajao áamá arʼowayá xwʼá piaxʼyo dání iwiaronʼoyʼ rariñwáomi xámi umeanʼárini.’ pí nánʼ rarigʼárini?” yariniñʼ e wíáná ¹¹ o re uriniñigini, “Irajao nibiri áamá wigʼ dʼiñʼ wé róniñʼ imónipʼri nánʼ wáʼ nurimeri píraniniñʼ imixiniñarini. ¹² E neri aí nioni re searariniñʼ, ‘Áamá Irajaoñiñʼ imóniñʼ wo rixa biñʼ enagʼ aiwi ayʼ “Xámi umeanorʼani?” mʼyaiwí siñwʼ mí mʼwómixipa nero wigʼ dʼiñʼyo dání sʼmʼ tʼni niwiro pʼkigʼawixini. Áamá imóniñáoni eni axʼpi e nʼniro rʼniñʼ niapʼpʼrʼárini.’ searariniñʼ.” uráná ¹³ xegʼ wiepʼsariniñowa “Jisaso e nearariniñʼyʼ ayʼ Jono wayʼ nʼneameaia unjo nánʼ rinearariniñʼ? Oyʼ, ayʼ orini.” yaiwigʼawixini.

Niaíwʼ imʼó xixéroariniñʼ womi nañʼ wimixiniñʼ nániriñi.

¹⁴ O tʼni xegʼ wiepʼsariniñʼ waú wo awa tʼni oxʼ apixʼ obaxʼ xegʼ wiepʼsariniñʼ wʼá tʼni e epʼroyʼ egʼte rémóaná áamá wo nibiri Jisaso yá sʼmimañʼmi dání xómiñʼ niyikwiri re uriniñigini, ¹⁵ “Ámináoxini, gʼ íwo xóxwʼ neri aga sipí ikeamónarini. Wíni wína rʼáyo ikeáarinri iniñgʼyo eámoni yarinañʼ nánʼ joxi wá orunini. ¹⁶ Joxi sini émi ñweañáná nioni dʼixʼ wiepʼsariniñowa tʼni re niñmeámi bʼfagʼ aiwi awa nañʼ minimixiyipa éʼfá enagʼ nánʼ rirariniñʼ.” urʼagʼ ¹⁷ Jisaso aniniñʼ winʼagʼ re uriniñigini, “Seyʼné agwi ríná ñweagʼáyʼné dʼiñʼ nʼnikwʼroro mepa ero dʼiñʼ xenwʼni moro yarigʼá tʼiyʼné, ‘O iníná nene tʼni niñweari arʼrá neainʼárini.’ riyaiwiariniñʼ? Nioni xwiogwʼ arari re niñweari searéwapiyaríná Gorixomi dʼiñʼ niwikwʼroro eni eániñʼ oyá gíná niñʼfá imónipʼrʼárini?” nuriri xanomi “Íwomi añwi re niñmeámi bei.” nuriri ¹⁸ rixa añwi e niñmeámi báná Jisaso imʼó dʼiñʼ xixéroariniñʼ mixʼ umáináná imʼó pʼni nʼwiárimʼ uáná íwo axíná nañʼ eniñigini. ¹⁹ Rʼwʼyo wiepʼsariniñowa Jisaso xegʼpʼ ñweañagʼ niwiniñero nibiro

yarıñf re wigfawixini, “Pı nani imfo iwomi dıñf xıxeroarınjo none mıxf umainana ef mu enoi?” urfagfa ²⁰ o re urıñnıgini, “Gorıxomi dıñf onımiapı wıkwıroarınjagfa nani imfo o arfa nıseaimı muñoi.” nuriri xıxewısf ikaxf re urıñnıgini, “Nepa seararınıni. Masite aiwa sıyf negf omıñıyo iwı urarınjwayf aga onımiapı nerı aı rfwenana nerapiri nrırorfna ikfanınjı roarınırini. Segf dıñf Gorıxomi wıkwırofaıyf apınınjı nerfnayf, ‘Dıwf mıñf rıpxini nuri wı e roi.’ urana ananı arfa nıseaimı nuri wı e ropaxırini. Soyfne apınınjı nerfnayf, amıpi wı mimıxıpaxf imonınfamanı. Nfni ananı epaxf imonıprfırini. ²¹ [E nerı aı imfo enf eanınjı ronınjı imonınjıyf Gorıxomi yarınjı wirı aiwa njwa njwirarınırı nerfnanı mıxf umainıpaxırini.]”

Jisaso ami awanjf “Nınıpkıprfırini.” urıñf nanırini.

²² Jisaso tını wiepsarınjowa tını Gariri pıropenısıyo awı neanıronana o re urıñnıgini, “Ama imonınjani nani ama wo mıyf nurınıñoi. ²³ Mıyf nurana awa nınıpkıro aiwi ami sfa wıyaı wıyi wenjani wiapınımeamfırini.” urfagf nani awa ayı sıpi wıñnıgini.

Takisf anj rıdıyowa yarıgfıwa nani urapıgfa nanırini.

²⁴ Awa rıxa anj yof Kapaneamıyı rınınjıpımı remonana ama anj Gorıxo nani rıdıyowa yarıgfıwa nani nıgwı xwe waı xwiogwı ayı ayo urapayarıgfawa Pitaomı re uremeagfawixini, “Segf seaıepısarınjo anj Gorıxo nani rıdıyowa yarınjwawıwa nani nıgwı waı tarınjorani?” urfagfa ²⁵ o “Oyi.” nurımi nuri anıyo nıpawiri Jisaso nani e urapı nani awanj murınınjana Jisaso xami xıxewısf ikaxf bı nuriri re urıñnıgini, “Saimonoxini, dıñf joxıya arırerini? Mıxf inayf xwfa tıyo menjweagfayf amayo takısf nani nıgwı nurapıronana wıgf ama imonıgfıyo uraparıgfırani? Ama xenjwı wıyo uraparıgfırani?” urfagı ²⁶ o “Xenjwıyo uraparıgfırini.” urana Jisaso re urıñnıgini, “Ayınanı wıgf imonıgfıyf takısf nani axenjwarf inıpaxf menini. ²⁷ Yawawi enı Gorıxo mıxf inayf anınamı menjweanjoyawawi imonınjagwı nani awa nıgwı anj Gorıxo nani rıdıyowa yarıgfıwa nani axenjwarf inıpaxf mimonınjagi aiwi awa wıkf dıñf yeaiwıprıxınırı ipıwamı nani nuri kıpayı nımorı peyf iwamfo apıomı manj fa neroamıxımanı nıgwı bı wenjagi wınırını. Nıgwı apı nımeamı nuri joxı tını nionı tını nani nawını mını yeawı.” urıñnıgini.

18

“Go seayı e imonınfırini?” urıgfıwa nanırini.

¹ Ina wiepsarınjowa “Noneya negf wo seayı e neaimonınfo gorini?” nıyaiwıro Jisaso tıñf e anwı e nıbıro re urıgfawixini, “Joxı rıxa mıxf inayf nımonırı neamenjweanana noneya wo go seayı e neaimonınfırini?” urfagfa ² o nıawıf onımiıa bımi “Eini.” nuriri awını e nurarımana ³ re urıñnıgini, “Nionı nepa seararınıni. Soyfne dıñf ‘Ayo seayı e omuronımını.’ yaiwıarıgfapı dıñf yaıkıa mımopa ero nıawıf onımianıñf mimonıpa ero nıawıf ‘Ama wo seayı e nınimonırına ayı ananırinı.’ yaiwıarıgfapa axıpi e mıyaiwıpa ero nerfnayf, anınamı njweanjoyı xwıoxıyo wı pawıpaxf menini. ⁴ Ama ‘Seayı e imonınjaniımanı. Nıawıf rıpi yapı imonınıni.’ yaiwıfa gıyf gıyf anınamı njweanjo xwıoxıyo mımeamı nerı menjweanfapımı nıpawıro seayı e imonıprfırini. ⁵ Gıyf gıyf nionı nınıxıdıro nani ama nıawıf rıpiamınınjı nınimonıronayf ayı nionı enınınjı nınimonınıñoi. ⁶ E nerı aı ama nıawıf rıpianıñf sını dıñf nıkwıroanıro yarıgfıyo mıırakı

wiarigfá giyf giyo Gorixo xeaniñf ríá tññf wikárínfá enagi nání sññ mĩrĩrakf mĩwinĩñáná áamá wa sññá tññ siñwĩyo gwf nijimáná rawĩrawáyo mamówáránáyf rñññf xwé nĩwinĩrĩ aiwi Gorixo wimĩnĩrĩ enĩpĩ tññ xixeni mimónĩñagi nání ayf ananĩrĩnĩ. ⁷ Áamá wĩyo óreámioápoyĩnĩrĩ wĩwapĩyarĩgĩáyf aweyĩ! Sfá wiyi ayf majfá wórĩnĩfárinĩ. Gorixo xeaniñf wikárínfá enagi nání dññf sipĩ wĩwinĩgĩnĩ. Áamá wĩyo óreámioápoyĩnĩrĩ wĩwapĩyipfĩrĩfá aiwi áamá e wĩwapĩyĩfáyf xeaniñf wĩmeanfá enagi nání aweyĩ! Sfá wiyi ayf majfá wórĩnĩfárinĩ. ⁸ Dĩxĩ wéú tññiranĩ, sĩkwú tññiranĩ, fĩwĩ nání nĩsimónĩrĩnáyf ‘O ríá anĩñf wearĩñfyo nĩkeaárĩnĩgĩnĩ.’ nĩyaiwĩrĩ nĩwákwĩnĩrĩ emĩ morfĩnĩ. E nĩnĩrĩnáyf, rñññf xwé nĩsinĩrĩ aiwi wé rasfá sĩkwf rasfá enjoxi dññf nĩyimĩñfĩpĩ anĩñf ñwearfá nání nĩmearfĩnáyf ayf ananĩrĩnĩ. Mĩwákwĩnĩpa nerĩ wé núkaúni tññ sĩkwf núkaúni tññ sññ enánáyf, o ríáyo nĩsĩkeaárĩrĩnáyf ayf nanfĩmanĩ. ⁹ Dĩxĩ siñwĩyi enĩ ‘fĩwĩ apĩ ei.’ rĩránáyf, ‘Gorixo ríá anĩñf wearĩñfyo nĩkeaárĩnĩgĩnĩ.’ nĩyaiwĩrĩ siñwĩyi nĩyónĩrĩ emĩ morfĩnĩ. E nĩnĩrĩnáyf, rñññf xwé nĩsinĩrĩ aiwi siñwĩ wfoni anĩñjoxi dññf nĩyimĩñfĩpĩ anĩñf ñwearfá nání nĩmearfĩnáyf ayf ananĩrĩnĩ. Mĩyónĩpa nerĩ sññ siñwĩ nĩwaúni tññ anĩñánáyf, Gorixo ríáyo nĩsĩkeaárĩrĩnáyf ayf nanfĩmanĩ.

Ewayf ikaxf sipĩsipf wo anfññf nánírĩnĩ.

¹⁰ “Niaíwĩ onĩmiá rĩpia bimi peayf mĩwianĩpanĩ. Ayf rĩpĩ nání seararĩñĩnĩ, ‘Anfññajf apiami awĩ mearoarĩgĩáyf anfññami Gorixoyá sñmĩmanfĩmĩnĩ ñwearĩñagfá nání peayf wĩ mĩwianĩpanĩ.’ seararĩñĩnĩ. ¹¹ Ayf rĩpĩ nánírĩnĩ. Áamá imónĩñáonĩ áamá fĩwĩ néra nuro anĩñf ikeamónanĩro yarĩgĩáyo nání pĩfá nerĩ yeáyf uyimĩxemeámĩnĩrĩ bññáonĩrĩnĩ.” urĩññĩgĩnĩ. ¹² O xixewisf ikaxf re urĩññĩgĩnĩ, “Segf dññf arĩrerĩnĩ? ‘Áamá wo xegf sipĩsipf 100 enáná wo anfññáná bfb 99 enfĩpĩ dñwĩyo nĩwárimĩ nurĩ wfo nání pĩfá mepa enĩgĩnĩ.’ rĩyaiwĩarĩñjoi? Oweoi pĩfá enĩñjoi. ¹³ Ámĩ rĩxa nĩmearfĩnáyf nepa seararĩñĩnĩ. Yayf sipĩsipf 99 manfññfĩpĩ nání winarĩñfĩpĩnĩñf winfñfámanĩ. Anfñño nání aga yayf seáyĩmĩ dánĩ winfñfárinĩ. ¹⁴ Segf ápo, anfññami ñweañjof enĩ ‘Niaíwĩ onĩmiá apia yapĩ imónĩgĩáyf wĩ oanfññfĩpoyĩ.’ mĩyaiwinfñnĩ.” urĩññĩgĩnĩ.

“Segf wo fĩwĩ síánáyf, re éfĩrĩxĩnĩ.” urĩññf nánírĩnĩ.

¹⁵ O re urĩññĩgĩnĩ, “Áamá nionĩ nĩnĩxĩdĩro nání rĩrĩxĩmeá imónĩñfĩyf wo fĩwĩ síkáránáyf, joxi nurĩ xegfĩpĩ ñweañjagi nĩwinĩrĩnáyf joxi dñfĩpĩ nĩwĩmearĩ fĩwĩ xfo síkárĩfĩpĩ nání yumfĩ yarĩñf wirfĩnĩ. O arfá síánáyf joxi nanf wimĩxĩtagĩ nání sññ rĩrĩxĩmeá imónĩñfĩyf wónĩñf nĩmónĩrĩ enĩñjoi. ¹⁶ E nerĩ aĩ joxi arfá mĩsipa yarĩñjagi nĩwinĩrĩnáyf, ñwĩ ikaxf nĩrĩnĩrĩ eánĩñfĩpĩ tññ xixeni nerĩ áamá wa re rĩpĩrĩ nání, ‘None enĩ o yarĩñf wíáná o “Oweoi, nionĩmanĩ.” rarĩñjagi arfá wĩwinĩ.’ rĩpĩrĩ nání áamá waúmĩranĩ, womĩranĩ, nĩwirĩmeámĩ nurĩ obaxoyfne ámĩ yarĩñf wirfĩnĩ. ¹⁷ O sññ arfá mĩseaipa yarĩñjagi siñwĩ nĩwinĩrĩnáyf, áamá nioniyá siyĩkĩ imónĩgĩáyo áwanf urĩrĩnĩ. Ayo enĩ arfá mĩwipa yarĩñjagi nĩwinĩrĩnáyf, re yaiwĩfĩrĩxĩnĩ, ‘Sññ nĩrĩxĩmeáo wĩ mimónĩnĩ. Rĩxa émáyfññf imónĩrĩ áamá takisf nání nĩgwĩf nearáparĩgĩfáwánĩñf imónĩrĩ nerĩ wĩ enjónĩñf imónĩnĩ.’ yaiwĩfĩrĩxĩnĩ. ¹⁸ Nepa seararĩñĩnĩ. Seaiepsarĩñjaoyfne xwĩfáyo re dánĩ ‘Ayf sipĩrĩnĩ.’ ránáyf, Gorixo anfññami dánĩ enĩ soyfne sññ mĩrĩpa enáná o xámi ‘Ayf sipĩrĩnĩ.’ rĩnĩfárinĩ. Soyfne re dánĩ ‘Ayf ananĩrĩnĩ.’ ránáyf, Gorixo xámi émi dánĩ enĩ ‘Ayf ananĩrĩnĩ.’ rĩnĩfárinĩ. ¹⁹ Rĩpĩ enĩ seararĩñĩnĩ. Xwĩfá tĩyo dánĩ soyfneyá waú amĩpĩ wĩ nání dññf axfĩpĩnĩ nĩmori gĩ ápo, anfññami ñweañjomĩ

yarɨŋf axɨpɨnɨ wɨáná o arɨfá nɨwiri xɨxenɨ e wimɨxɨyinɨfárɨnɨ. ²⁰ Ámá nionɨyá imónɨgɨfáyɨf waúnɨranɨ, waú wonɨranɨ, nionɨ seáyɨf e nɨmeanɨro nánɨ awí eánáná nionɨ áwɨnɨ e ŋweámɨfá eŋagɨ nánɨ wigɨf dɨŋf axɨpɨ nɨmoro yarɨŋf wiarɨgɨfápɨ gɨf ápo arɨfá nɨwiri xɨxenɨ wimɨxɨyinɨfárɨnɨ.” urɨŋɨnigɨnɨ.

Yokwarɨmɨf anɨŋf minɨf owiɨpoyɨnɨrɨ urɨŋf nánɨrɨnɨ.

²¹ Íná Pitaó nɨbɨrɨ Jisasomɨ yarɨŋf re wiŋɨnigɨnɨ, “Ámɨnáoxɨnɨ, ámá joxɨ nɨrɨxɨfɨdɨrɨ nánɨ negɨf nɨrɨxɨmeá wo ɨwɨf ararɨ níkárányáɨf, nionɨ enɨ xɨxenɨ xɨfó níkárfɨpa yokwarɨmɨf wiimɨfárɨnɨ? ‘ɨwɨf wé wɨúmɨf dánɨf waú níkárfɨpɨf nánɨ yokwarɨmɨf nɨwiimáná eŋáná ámɨf wɨnɨ níkárányáf yokwarɨmɨf wiipaxɨf menɨnɨ.’ nímónarɨnɨ.” urɨfagɨ ²² Jisaso re urɨŋɨnigɨnɨ, “Joxɨf wé wɨúmɨf dánɨf waú apɨnɨf yokwarɨmɨf wɨíánáyɨf, ‘Ayɨf Apánɨrɨnɨ.’ rɨrɨmɨmémɨnɨ. Joxɨf anɨŋf minɨf yokwarɨmɨf wiirɨfá nánɨ rarɨŋɨnɨ.” nurɨrɨ ²³ “Ámá Gorɨxo xwioxɨyo mɨmeámɨf nerɨf umenɨweanɨfáyɨf anɨŋf minɨf yokwarɨmɨf wɨífɨrɨxɨnɨrɨf rɨfá neararɨnɨ?” oyaiwɨpoyɨnɨrɨf ewayɨf ikaxɨf re urɨŋɨnigɨnɨ, “Gorɨxo, anɨŋnamɨf menɨweanɨ, o mɨxɨf ináyɨf wo xegɨf omɨŋf wɨiarɨgɨfáyɨf wamɨf nɨgwɨf nɨwiri ‘Idáná awayáf niapɨfɨrɨxɨnɨ.’ nɨyaiwiri nɨwimáná nɨŋweanɨsáná re eŋónɨŋf imónɨnɨ. O ‘Emáf ayáf wɨf rɨxa múronɨfɨrɨnɨ. Agwɨf awa nɨbɨro awayáf oniapɨfɨpoyɨf.’ ráná ²⁴ awa nɨbɨro xɨfóyáf urápɨgɨfápɨf nánɨf awayáf mɨnɨf nɨwirɨfná wo xɨfóyáf nɨgwɨf xwéf ayáf wɨf K10,000,000 urápɨŋo enɨf nɨbɨrɨf aiwɨf ²⁵ xɨfóyáf xɨxenɨf e mɨwipaxɨf eŋagɨf nánɨf mɨxɨf ináyo xegɨf wɨfámɨf re urɨŋɨnigɨnɨ, ‘Nionɨf nɨgwɨf meámɨf nánɨf oyáf iyɨfáf fáf amɨpɨf nurápɨrɨf ámáf wɨyo bɨf époyɨf. O enɨf xiepɨf tɨnɨf niaíwɨf tɨnɨf ámáf wayáf xɨnáiwanɨŋf nímónɨro omɨŋf wɨipɨfɨfáf nánɨf bɨf nero nɨgwɨfɨpɨf nɨmeámɨf nɨbɨrof niapɨfɨpoyɨf.’ uráná ²⁶ K10,000,000 urápɨŋo mɨxɨf ináyoyáf agwɨf rɨwámɨf dánɨf xwɨfáyo nɨpɨkɨnɨmearɨf waunɨf níkárányáf re urɨŋɨnigɨnɨ, ‘Nɨgwɨf niapɨŋfɨpɨf nánɨf sɨnɨf dɨŋf nɨkwɨrorɨf yarɨŋɨnɨ. Rɨfwénáf nánɨf wenɨŋf nerɨf ŋweáɨrɨxɨnɨ. Nɨnɨmeáánáf joxɨf niapɨŋfɨpa xɨxenɨf siapɨmɨfárɨnɨ.’ urɨfagɨ ²⁷ mɨxɨf ináyo wá nɨwianɨrɨf nánɨf re urɨŋɨnigɨnɨ, ‘Nɨgwɨf nionɨf siapɨŋápɨf nánɨf dɨŋf peáf móɨnɨ. Joxɨf ananɨf uɨf.’ urɨfagɨf aiwɨf ²⁸ omɨŋf wɨiarɨŋo nɨpeyearɨf xegɨf wɨfóf ‘Rɨfwénáf oyáf enɨf xɨxenɨf niapɨfwɨnɨgɨnɨ.’ nɨyaiwiri K100f wiŋomɨf sɨŋwɨf nɨwɨnɨrɨf fáf nɨxerɨf sɨŋwɨf fáf nɨyámɨxɨrɨf re urɨŋɨnigɨnɨ, ‘Joxɨyánɨf rɨxa xɨxenɨf niapɨmɨnɨrɨf rɨyarɨŋɨnɨ?’ urɨfagɨ ²⁹ xegɨf omɨŋf nawɨnɨf wɨiarɨgɨfíof xwɨfáyo nɨpɨkɨnɨmearɨf waunɨf rɨxɨŋf re urɨŋɨnigɨnɨ, ‘Nɨgwɨf joxɨf niapɨŋfɨpɨf nánɨf sɨnɨf dɨŋf nɨkwɨrorɨf yarɨŋɨnɨ. Rɨfwénáf nánɨf wenɨŋf nerɨf ŋweáɨrɨxɨnɨ. Nɨnɨmeáánáf joxɨf niapɨŋfɨpa xɨxenɨf siapɨmɨfárɨnɨ.’ urɨfagɨf aíf ³⁰ wɨfóf ‘Rɨfwénáf niapɨfwɨnɨgɨnɨ.’ mɨwimónɨfagɨf fáf nɨxɨrɨmɨf nurɨf gwɨf anɨŋfyo nɨŋwɨrárɨrɨf porisɨyo re urɨŋɨnigɨnɨ, ‘Nɨgwɨf nionɨf wiŋápaf xɨxenɨf niapánáf ananɨf ikweawárɨfɨrɨxɨnɨ.’ urɨfagɨ ³¹ mɨxɨf ináyoyáf omɨŋf wɨiarɨgɨfáf wɨfáf o e yarɨŋagɨf sɨŋwɨf nɨwɨnɨrof ayáf winɨfagɨf nurof o éfɨpɨf nánɨf mɨxɨf ináyomɨf áwanɨf uránáf ³² mɨxɨf ináyo ‘Omɨŋf nɨiarɨŋo obɨnɨ.’ nurɨrɨf omɨf rɨxa nɨwirɨmeámɨf bánáf o re urɨŋɨnigɨnɨ, ‘Joxɨf omɨŋf nɨiarɨŋf sɨpíoxɨnɨ, joxɨf waunɨf rɨxɨŋf nɨrɨfagɨf nánɨf nɨgwɨf ámɨf oyáf niapɨfwɨnɨgɨnɨrɨf siapɨŋápɨf nánɨf dɨŋf peáf rɨmóíagɨf aiwɨf ámɨf joxɨf omɨŋf nɨiarɨgɨfíf wɨfómɨf píf wíkárfɨnigɨnɨ?’ ³³ Nionɨf ayáf nɨrɨrɨmɨxɨrɨf “Dɨxɨf nɨgwɨf xe owenɨ.” rɨrɨfagɨf aiwɨf joxɨf píf nánɨf dɨxɨf wɨfómɨf ayáf murɨmɨxɨpaf éɨnigɨnɨ?” nurɨrɨf ³⁴ wíkf wónɨfagɨf omɨf fáf nɨxerɨf porisɨyo mɨnɨf nɨwirɨf re urɨŋɨnigɨnɨ, ‘Nɨgwɨf nionɨf wiŋápaf xɨxenɨf niapɨnɨf nánɨf iwanɨf nɨmépéaf úrɨrɨxɨnɨ.’ urɨŋɨnigɨnɨ.” Jisaso ewayɨf xwɨyɨfáf e nurɨmánáf ³⁵ xegɨf wíepɨsarɨŋowamɨf re urɨŋɨnigɨnɨ, “Ámá nionɨf nɨnɨxɨfɨdɨro nánɨf segɨf sérɨxɨmeáf imónɨgɨfáyɨf ɨwɨf seaikárfápɨf yokwarɨmɨf mɨwiipa nerónáyɨf, mɨxɨf ináyo xegɨf omɨŋf wɨiarɨŋf sɨpíomɨf wiŋɨfpa Gorɨxo enɨf axɨpɨf e seainɨfárɨnɨ.” urɨŋɨnigɨnɨ.

19

Apixí emi mimopa éfrinxiniri uréwapiyiní nánirini.

¹ Jisaso xwiyí fá apí nípini nuríísáná Gariri p̄ropenis̄tyo p̄ni n̄wiár̄imi nurí iniigí Jodani rapáyo n̄xemori Judia p̄ropenis̄í ar̄wám̄ini n̄meri ² áamá oxí apixí obaxí núm̄i ux̄dar̄iná e sim̄ixí t̄ḡt̄áyo nan̄í n̄wim̄ixa war̄iná ³ Parisi wa Jisaso m̄ixí ináyí Xeroto men̄wean̄e emear̄in̄agi n̄w̄in̄iro “Jono wayí n̄meaia wago en̄pa xewan̄in̄o xwiyí fá n̄ir̄ir̄iná r̄á omeár̄ini.” n̄iyaiwiro n̄b̄iro iwam̄ó w̄iwap̄yan̄iro n̄ani yar̄in̄í re wiḡfawix̄ini, “Apixí pí pí n̄ani n̄p̄kw̄ini m̄iyar̄in̄agi n̄w̄in̄iri emi n̄mor̄ináyí, ayí anan̄iran̄i? Xwiyí fá t̄in̄ran̄i?” ur̄aḡta ⁴ Jisaso re ur̄in̄in̄iḡini, “B̄ikw̄tyo xwiyí fá ‘Iwam̄ó am̄ipí n̄ni n̄im̄ix̄ir̄iná oxí t̄ni apixí t̄ni im̄ix̄in̄ir̄ini.’ r̄in̄in̄ipi soȳné fá n̄iroro aiwi s̄ni n̄j̄fá mimón̄ipa ren̄oi? ⁵ Im̄ix̄in̄o xwiyí fá ‘Aȳn̄ani oxo xan̄yaúmi p̄ni n̄wiár̄imáná xegí ap̄xí t̄ni n̄ikum̄ix̄in̄ir̄iná ná ayí ná b̄in̄in̄in̄í imón̄ip̄s̄ir̄ini.’ r̄in̄ipi eni fá n̄iroro aí s̄ni n̄j̄fá mimón̄ipa ren̄oi? ⁶ E n̄ir̄in̄iri eán̄in̄agi n̄ani ayaú x̄ixeḡni imón̄ar̄iḡíman̄i. Ná ayí ná b̄in̄in̄in̄í n̄imón̄iri emear̄iḡírin̄i. Ayaú meán̄ip̄s̄i n̄ani Gor̄ixo n̄wir̄ar̄in̄í en̄agi n̄ani wí emi mimón̄ipa yan̄iḡini.” ur̄agi ⁷ Parisiowa re ur̄iḡfawix̄ini, “Joxi nearar̄in̄ipi nepa en̄ánáyí, Moseso n̄wí ikaxí n̄wuriyiri r̄f̄wam̄in̄í near̄iná pí n̄ani re n̄ir̄iri ean̄ir̄ini, ‘D̄ixí ap̄xími emi n̄mor̄iná “Ími an̄in̄í emi móár̄ini.” n̄ir̄iri payí e neari wiowár̄ir̄ix̄ini.’ Moseso pí n̄ani e r̄in̄ir̄ini?” ur̄aḡta ⁸ Jisaso re ur̄in̄in̄iḡini, “Soȳné ar̄kí ap̄xí emi moan̄iro yar̄in̄aḡta n̄sean̄iri n̄ani xe emi omópoȳin̄iri s̄in̄wí n̄isean̄iri aiwi iwam̄ó Gor̄ixo xwí fá im̄ix̄in̄e dán̄i wí e en̄man̄i. ⁹ Nion̄i re searar̄in̄ini, ‘Go go xegí ap̄xí xám̄in̄im̄i emi n̄imori s̄wí piaxí weán̄ar̄in̄ipi n̄ani mar̄fá, ámi s̄in̄í wí n̄imear̄iná ayí f̄wí inar̄in̄i.’ searar̄in̄ini.” ur̄agi ¹⁰ xegí wiep̄sar̄in̄owa re ur̄iḡfawix̄ini, “Áamá ap̄xí n̄imeámáná emi mopaxí mimón̄ipa en̄ánáyí, ap̄xí m̄imeapa ner̄iná nan̄í imón̄ipax̄ir̄ini.’ neaimón̄ar̄ini.” ur̄aḡta aí ¹¹ o re ur̄in̄in̄iḡini, “Soȳné r̄ápi nan̄í e n̄imón̄iri aiwi áamá n̄ni d̄in̄í ax̄ipi soȳné yaiwí fápa yaiwip̄r̄im̄eo. Sa áamá w̄ini w̄ini Gor̄ixoyá d̄in̄tyo dán̄i e yaiwipax̄ir̄ini. ¹² Ayí r̄ipi n̄ani searar̄in̄ini. Oxowa ap̄xí m̄imeapa epaxí imón̄in̄tyí m̄k̄k̄ x̄ixeḡin̄ir̄ini. Wa x̄in̄ái agw̄tyo dán̄i piáf mayí x̄ir̄in̄í n̄ani ap̄xí m̄imeapa epaxí imón̄in̄oi. Wa piáwí yón̄in̄agi n̄ani ayí awa eni m̄imeapaxí imón̄in̄oi. Wa Gor̄ixo n̄ani wáf ur̄imep̄ri n̄ani éf̄awa wiḡí d̄in̄tyo dán̄i eni ap̄xí m̄imeapaxí imón̄in̄oi. E ner̄i aí ‘Gor̄ixo n̄ani wáf nur̄imer̄iná ap̄xí mayoni éim̄iḡini.’ yaiwiar̄in̄í go go sa e yaiwíw̄in̄iḡini.” ur̄in̄in̄iḡini.

Niaíwí on̄imiápiami wé ikw̄ikwiár̄im̄í en̄í nánirini.

¹³ Áamá wí wigí niaíwípiami Jisaso wé seáyi wikwiár̄iri xwé imón̄ip̄ri n̄ani Gor̄ixomi yar̄in̄í wiri oen̄iri n̄imeám̄i bar̄in̄aḡta wiep̄sar̄in̄owa s̄in̄wí e n̄w̄in̄iro m̄ixí ur̄aḡta aí ¹⁴ Jisaso re ur̄in̄in̄iḡini, “Niaíwípia xe ob̄poȳi. Áamá niaíwí on̄imiápia xan̄yaúmi d̄in̄í n̄w̄ikw̄iroro yar̄iḡfápa Gor̄ixomi d̄in̄í w̄ikw̄iróf̄áyí o xwiox̄tyo m̄imeám̄í ner̄i umen̄wean̄fá en̄agi n̄ani niaíwípia xe ob̄poȳin̄iri s̄in̄wí w̄in̄poȳi. P̄r̄í m̄iwiaík̄ipa époȳi.” nur̄iri ¹⁵ apiam̄i wé seáyi e ikw̄ikwiár̄im̄í n̄wimáná e dán̄i p̄ni n̄wiár̄imi un̄in̄iḡini.

Am̄ipí m̄imúrón̄in̄í wo yar̄in̄í win̄ipi nánirini.

¹⁶ Jisaso e dán̄i war̄iná re en̄in̄iḡini. Áamá wo n̄b̄iri re ur̄in̄in̄iḡini, “Nearéwap̄yar̄in̄ox̄ini, nion̄i pí nan̄tyí ner̄iná d̄in̄í n̄ȳim̄in̄ipi an̄in̄í ín̄iná n̄weám̄fá n̄ani imón̄im̄ár̄ini?” ur̄agi ¹⁷ Jisaso re ur̄in̄in̄iḡini, “Joxi pí n̄ani

nanjyí nání yariñf niariñini? Gorixo ná woni nanj imóniñagí nání joxi apí nání dñf rimoariñini? E neri aí joxi ‘Dñf niyimiñfpi anñf íníná ñweámfa nání oimónimíni.’ niyawiñfnyf ñwf ikaxf eániñfyo xfdirfíni.” urfagi 18 ámá re urñiniginí, “Pí ñwf ikaxf eániñfyf nání nñrarñini?” urfagi Jisaso re urñiniginí, “Re nñrñrñf eániñfpi ‘Nñwiápñimeari ámá mñpñkipa erfíni. Ámá wí tñni fwf minípa erfíni. fwf mñmeapa erfíni. Ámá wo nání xwiyfá niyimárónrñf yapf murípa erfíni. 19 Dixf ápomi tñni inókímí tñni wéyo umerfíni. Ámá wíyo jñwanñjoxi nání dñf sipí nñsirñ menariñfpa axfpi e wirfíni.’ E nñrñrñf eániñfpi xfdirfíni.” urfagi 20 ámá re urñiniginí, “Apí nñpñni nioní xfdarñjárñni. Nioní bñ siní mepa eñáyf gñpñrñani?” urfagi 21 Jisaso re urñiniginí, “Joxi ‘Píraniñf oimónimíni.’ nñsimónñrñnyf, nuri dixf iyfá fá amípi ñgwí nání bñ neri ñgwí nñmearñná ámá uyípeayfyo mñni nñwimáná nñbñrñ nioní nñxñdñrñxñni. E nerñnyf, amípi ayá tññfpi Gorixo aññnamí joxi nání awí eámeámí siárñfárñni.” 22 Jisaso e urfagi o arfá nñwirñ amípi xwé tñño eñagi nání xegf xwioxfyo dání dñf rfá uxéagi nání dñf sipí nñyaiwia uñiniginí.

23 Jisaso xegf wiepñsarñjowamí re urñiniginí, “Nioní aga nepa searariñini. Amípi mñmúrónñgfáyf Gorixo ámá xfo xegf xwioxfyo mñmeámí nerñ umenñweañfe opáwianeyñrñf anñf miní nero aiwí nñpáwipaxí mimónini. 24 Rñpñ ení searariñini, ‘Kamerf eñf rapñrapf gwí kiwearñgfá ófyimí páwipaxí mimónini. Ámá amípi mñmúrónñgfáyf kamerf eñf ófyi mñpáwipa yariñfyf yapí aññnamí ñweañjoyá xwioxfyo páwipaxí mimóniñjot.’ searariñini.” urfagi 25 wiepñsarñjfyf —Judayf nñni “Amípi mñmúrónñgfáyf Gorixoyá dñf tñni amípi meariñagfá nání Gorixo yayf winarñni.” yaiwiagfárñni. Wiepñsarñjfyf ení e niyaiwiro nání Jisaso e urfagi arfá nñwiróná ududf nñwikárñniro omí re urñigfawixñni, “Joxi rñfyf nepa eñánáyf, Gorixo ámá gñyo yeáyf uyimñxemeanfárñani?” urfagfá 26 Jisaso sññwf agwf nñwinñri re urñiniginí, “Ámá wigf dñf tñni Gorixoyá xwioxfyo páwipaxí mimónini. E nerñ aí Gorixo amípi mepa epaxf wí mimóniñgagí nání oyá dñf jfayf tñni ayf aí ananñ páwipaxí imónini.” uraná 27 Pitao Jisaso ámáomi “Dixf iyfá fá amípi ñgwí nání bñ nerñ uyípeayfyo mñni nñwia numáná nñnñxñdñrñnyf, Gorixo aññnamí amípi ayá tññfpi rñtinfárñni.” urfapi nání dñf nñmori Jisasomí re urñiniginí, “Arfá ei. Amípi noneyá nñni rñxa pñni nñwiárñmi joxi rñxñdarñjwáyf pí meanfwarñni?” urfagi 28 Jisaso re urñiniginí, “Nioní nepa searariñini. Gorixo xwíá sññf wirí imñxáná ámá imóniññaññ rñxa mñxf ináyf nimónñrñ menñweaññaná soyñné ení negf Isirerñyf gwí wirf wirí wé wúkaú sñkwí waú eñfyo xñráowayñnénññf nimónñro mí ómómñximñf nero menñweapñrñfárñni. 29 Ámá gñyf gñyf nioní nñnñxñdñro nání wigf aññwamñraní, xexñrñmeáowamñraní, xexñrñmeáíwamñraní, xanomñraní, xñnámñraní, nñaiwñyoraní, xegf omñññraní, pñni nñwiárñrñná wigf amípi pñni nñwiárñmi ufápimi Gorixo wíñpi aga seáyf e múrónññfárñni. Ayf ení dñf niyimiñfpi anñf ñweapñrñfá nání meapñrñfárñni.” 30 nurñri wiepñsarñjowa “None Jisasomí xámí xfdarññagwi nání seáyf e imóniññwini.” yaiwipñrñxñni re urñiniginí, “Agwí rñná xámí xámí imónñáyf rñwéná surfamá imónñpñrñfárñni. Agwí rñná surfamá imónñáyf xámí imónñpñrñfárñni.” urñiniginí.

20

Ewayf ikaxf wainf omññfyo wiigfáyf nánñrñni.

1 Jisaso ewayf xwiyfá re uriniginini, “Anfnami nweano áamá xfo xegf xwioxfyo mimeámf nerf umenweanfáyo yanf numeirfná ayf miraxwf rónif imónini. O wfa mónifimf 6:00 a.m. imónaná áamá xegf wainf omifyo wiipfrf wirimeámifrf nánf nurf 2 áamá wa ‘Sfá riyimf nánf xixegfni ikwf wina neaiapáná omif siianfwini.’ urfagfa xegf omifyo nánf urowarifniginini. 3 Ámf 9:00 a.m. imónaná awí éanarigfe nánf nurf wenif éyf wifniginini. Wa re kikiá riwa ronagfa nifwifrf 4 re uriniginini, ‘Soyfné enf gf omif niipfrf nánf úpoyf. Sfápf tfnf soyfné omif níifápf nánf nigwf xixenf seaiapimfifni.’ urfagi awa enf nuro omif wiigfawixini. 5 Ámf sogwf áwini e enáná rixa 12:00 imónaná nurf ámf wa e kikiá ronagfa nifwifrf axípf e urowarifniginini. Ámf 3:00 p.m. imónaná axípf e eniginini. 6 Ámf rixa 5:00 p.m. anwf e imónaná nurf ámf wa e kikiá ronagfa nifwifrf re uriniginini, ‘Sfá riyi niyimifnf pí nánf kikiá re ronof?’ urfagi 7 awa re urigfawixini, ‘Ámf wo “Nigf omif níipoyf.” mifearfone enagi nánf ronwifni.’ urfagfa o re uriniginini, ‘Soyfné enf omif niipfrf gf wainf omifyo nánf úpoyf.’ uriniginini. 8 Sfápf tfnf wainf omif xiáwo bosifwomf re uriniginini, ‘Joxf omif níiarigfawamf “Eini.” nurif nigwf mifnf nifwirfná rfwfyo úfawamf nifwia nurf xámf úfawamf nifwif pfnf wiarei.’ urfagi 9 o nurf miraxwo urfpa yarfná ámf 5:00 p.m. dánf úfawa nibiffná xixegfni ikwf winánf winánf nimeáa ugfawixini. 10 Ámf wfa mónifimf dánf úfawa nibiffná nigwf seáyf e meapfráofnif éfáyf awa enf xixenf axípf ikwf winánf winánf nimeáa ugfawixini. 11 Íkwf winánf winánf nimeáa nurfná miraxwo omif xiáwo nánf anifumf ikaxf nifnifro 12 omf re urigfawixini, ‘Sfápf tfnf nuro omif onifmiápf éfawamf none wfa mónifimf dánf nurane yarfná sogwf xáiwf neanarfone tfnf xixenf pí nánf mifnf wifnf?’ urfagfa aí 13 o awayá womf re uriniginini, ‘Gf ámaé, nionf sipí wí mifikárfifni. Joxf wfa mónifimf dánf re mifnifpa réniginini, ‘Joxf ikwf wina niapifrf nánf omif siimfifni.’ mifnifpa réniginini? 14 Nigwf nionf siapfá dxfípf nimeámf uf. Ámf sfápf tfnf éf ro “Nigwf xixenf axípf owimifni.” nimónfagi nánf joxf siapfápa axípf mifnf wifnf. 15 Amifpí nionf gfyf nifwanifnonf dnf tfnf nifwirfnáyf, “Ayf nifpifkwifnifmanf.” rinfaiwiarifnini? Nionf yanf ewanif nimónifrf yarifnagi nánf joxf sipí dnf rinfaiwiarifnini?” uriniginini.” Jisaso “None xámf xfdarifnagwf aí rfwfyo xfdfáyf tfnf xixenf neaiapifnifárfanif?” oyawifpoyifnif ewayf xwiyfá apf nurimáná 16 re uriniginini, “Agwf ríná xámf xámf imónfáyf rfwéna surfmá imónifpifrfárfanif. Agwf ríná surfmá imónfáyf xámf imónifpifrfárfanif.” uriniginini.

Xfomf pifkipfrfápf nánf ámf áwanf urif nánifnif.

17 Jisaso of Jerusaremif nánf warifgáyo umifnif nánf nerfná xegf wiepifsarifnf wé wúkaú síkwf wáw awamf nifwirimeámf ná dámine onifmiápf of e nuróná re uriniginini, 18 “Arfá époyf. Rixa Jerusaremif nánf warifwifni. E rémóaná ámf imónifnionf nánf mifyf uráná apaxfpánifnf imónifgá xwéowa tfnf nwf ikaxf éanifpif mewegfáwa tfnf xwiyfá nifnifmearifóná nionf nánf re rinfpifrfárfanif, ‘Ámf romf opifkipoyf.’ nifnifro 19 émayf nionf riperifrf nifmearifro síkwfá ragf pfrf nuyifkiro íkfáyo nifyekwifroárfro epfrf nánf mifnf nifnifwifro aifwí sfá wifyaú wifyi óráná xwárfpáyo dánf ámf wiápfnifmeámfárfanif.” uriniginini.

Wiepifsarifnf wáwmf xifnáf rixifnf urifpif nánifnif.

20 Jerusaremi nání óyoy waríná Sebediomí xewaxowáú —Ayí Jemiso t́nńi xogwáo Jono t́nńi rńi. Awaú t́nńi xínái t́nńi “Jisaso rńxa Jerusaremi nńrémorńná mńxń ináyń nimónńri neamenńweanńyńrńani?” nńyaiwiro nńbńro waunń rńxńńń uranńro nání mńńń xwńńyoy íkwńńróagńa 21 Jisaso re urńńńńńńńń, “Sepńoyńné o pí oneainńri niarńńoń?” urńagń í xegń nńaiwowaú wiepńsarńńń wńamń seáyń e owimónńńpiyńńri re urńńńńńńńń, “Joxń rńxa mńxń ináyń nimónńri neamenńweanńńá gń nńaiwń rowaú wńo wé náúmń dání ńweari wńo wé onamńńúmń dání ńweari epńsńi nání rei.” urńagń aí 22 Jisaso re urńńńńńńńń, “Sepńoyńné yarńńń niarńgńapń nání nńńńá mimónńpa nero nání yarńńń niarńńoń.” nurńri ewayń ikaxń ámá wa xńomń pńkipńrńń enagń nání áwanń nurńrńńá yarńńń re winńńńńńń, “Awagwń inńgń sńxń nionń nńmńńáwa ananń nńpaxń imónńńpńsńńrńń?” urńagń awaú re urńgńńsńxńń, “Ananń nńpaxowawirńń.” urńagń 23 o re urńńńńńńńń, “Inńgń nionń nńmńńáwa awagwń enń nńpńsńńrńń. E nerń aí ‘Wńoxń rńmń dání ńweań. Wńoxń rńmń dání ńweań.’ wń earńpaxń mimónńńńń. Waú gowaú mńdńmńdání ńweapńsńńi nání gń ápo rńxa rńrńńńńń. Ayńńanń nionń e earńpaxń wń menńń.” urńagń 24 wiepńsarńńń wé wńkaú wńa awaú Jisasomń yarńńń e wńagńń arńń nńwiro nání wikń dńń wńaiwiarńńagńa aí 25 Jisaso xńo tńń e nání “Eńń.” nurńri re urńńńńńńńń, “Soyńné nńńńrńń. Émáyńyá ámá ámńńá menńweagńńáwa seáyń e nńwimónńro paimńmń wiarńgńńrńń. Wigń ámá enń rńń menńweagńńáwa enń seáyń e nńwimónńro ‘Xe nonenńń sńmanńwńyónńń yeáyń oneaurónńpoyń.’ nńyaiwiro yarńgńńrńń. 26 ‘Awa seáyń e nńwimónńro yarńgńńpa soyńné enń axńpń nimónńro mepa oépoyń.’ nimónńrńń. ‘Gń wńamń seáyń e oimónńmńń.’ yaiwinarńńń goxń goxń awayá omńń wńiarńńoxńńńń wimónń. 27 ‘Neaipńsarńńńone wonń xámń xámń oimónńmńń.’ yaiwinarńńń goxń goxń ámá wń joxń nání re rńpńrń nání, ‘O wiepńsarńńń wńamń xńńńńńńń nimónńri arńńá wiarńń.’ rńpńrń nání joxń e erńń. 28 Ámá imónńńáonń yarńńápa axńpń éńrńxńń. Nionń ámá wń arńńá nńrńxńńń bńńámanń. Nionń ámá nńyonń arńńá wirń nionń nupeirńńá gwńńńń uroyńrorń emńńń bńńáńń.” urńńńńńńńń.

Sńńwń supńrńgńńwaúmń nanń imńxńńń nání rńń.

29 O tńń wiepńsarńńńowa tńń anń yoń Jerikoyń rńńńńyoy dání warńńá oxń apńxń ayá wń númń warńńá 30 re enńńńńń. Ámá sńńwń supńrńgńńwaú óń manńńpá tńń ńweagńńwaú “Jisaso rńmanń pwarńń.” rńńarńńagńa arńń nńwiri rńńaiwá re urńgńńsńxńń, “Ámńńáé, negń mńxń ináyń Depitomń xńáwoxńń wá yeawiané.” rńńá 31 ámá obaxń Jisasomń xámń umeagńńyń rńmńń tńń re urńgńńawixńń, “Awagwń rńńaiwá mńrńpa épiyń.” urńagńa aiwń awaú arńńkń wńń enń tńń re rńgńńsńxńń, “Ámńńáé, joxń negń mńxń ináyń Depitomń xńáwoxńń, wá yeawiané.” urńagń 32 Jisaso e éń nńrónapńmńńá óń e dání rńńaiwá re urńńńńńńńń, “Awagwń o pí oyeainńri rarńńń?” urńagń 33 awaú anń e nńbńri re urńgńńsńxńń, “Ámńńáoxńń, joxń yegń sńńwń oyeaoxooanńri rarńńwńń.” urńagń 34 Jisaso awaú nání wá wunńagń egń sńńwńyoy wé seáyń e wikwńáńńá re egńsńxńń. Nńwaúnń sńńwń noxoari nanńmńńá númń uxńdńgńsńxńń.

21

Jerusaremińyoy nńrémorńńá mńxń ináyń rémoarńgńńpa rémonńń nání rńń.

1 Jerusaremi rńxa anń e imónńńá dńwń Oripń tńń e anń yoń Betńpasi rńńńńńpimń nńrémómńńá Jisaso wiepńsarńńńyń waúmń nurowáńrńńá 2 re urńńńńńńńń, “Awagwń anń jńapimń nání nuri dogń xńńái xegń miá tńń e yuráńńńagń nńwńńńńńá nńwaúnń nńkwearń nńmeámń bńńpiyń. 3 Ámá wo

sijwí neaniri ‘Awagwí pí nání ikweeariñi?’ earánáyí, re urípiyi, ‘Ámináo seáyí e éf niñweari nimeámi uminiri yearowáriñoi.’ uráná xiáwo apaxí mé eaiapowárenapinñoi.” urinñiginí. ⁴⁻⁵ Wíá rókiamoagí wo niriñi ríwamíñí rípi eañípi, “Saioní —Jerusaremí nání niriñi aiwí d’wí bí nání Saioniyí rarígíáriní. E ñweagíáyo re urípoyí, ‘Aríá époyí. Segí mǎxí ináyo awayinñinñí nimóniri dogí xwéomi maríái, dogí miá womí aí niñweámáná seyíné títámini baríni.’ urípoyí.” niriñi ríwamíñí eañípi xixeni imónini nání Jisaso awaúmi e urowáriñinñini. ⁶ Wiepísariñí awaú nuri Jisaso urípa e neri ⁷ dogí miá tñni xínái tñni níkweari nimeámi nǎbiri wigí iyíá dogí miáomi seáyí e níkwíáríro Jisaso seáyí e niñweari nimeámi waríñá ⁸ mǎxí ináyíyo yayí wianiro nání yarígíápa áamá oxí apíxí epíroyí nero númi xídarígíáyí obaxí Jisaso iyíáyo seáyí e nosaxa opuniri wigí iyíá nǎpíriro óf e ikwianwí neapára uro wí wéwí iwí nidoayiro ikwianwí neapára uro neríñá ⁹ xámi umeaarígíáyí tñni ríwíyo uxídarígíáyí tñni ríaiwá re nura ugíawixini, “Mǎxí ináyí Depitomi xiáwo romí yayí seáyí e dání oumeaneyí. Áamá Áminá Goríxo urowárenapinñí ro —Negí aríowa o nání weníñí neri ñweañáná xwiogwí obaxí múroagíriní. O Goríxoyá dñí tñni seáyí e imóníwíninñini. Goríxo seáyí émi ñweañomi yayí seáyími dání oumeaneyí.” Ríaiwá e nira nuróná oxí níkéa nuro ¹⁰ ríxa Jerusaremí rémóáná e ñweagíáyí mǎrǎ mǎrǎ neamero re rinígíawixini, “Áamá o go nání ríá raríñoi?” rínaríñá ¹¹ oxí apíxí xfo tñni warígíáyí re urígíawixini, “Gariri píropenísíyo añí yoí Nasaretí dño, Goríxoyá wíá rókiamoariñí Jisaso nání raríñwiní.” urígíawixini.

Áamá añí ridiyowá yarígíiwámi ínimi dání bí inarígíáyí emí mimeámí ení nánirini.

¹² Jisaso añí Goríxo nání ridiyowá yarígíiwámi nǎpáwiri áamá añí iwámi ínimi dání bí inarígíáyo mǎxídámí wiowáriní áamá ñígwí senísí ninayiro tarígíáyíyá ikwianwí mǎmíwíárí erí áamá iní xawíowí ridiyowá nání bí inarígíáyí ikwianwí éf ñweaarígíápi mǎmíwíárí erí neri ¹³ mǎxí re urinñiginí, “Añí riwá nání ríwamíñí re niriñiri eánini, ‘Añí Goríxoniyáiwá áamá xwíyíá rírimí nǎpírfá náníwáriní.’ niriñiri eáninñagí aí soyíné íwí meaarígíáyí yarígíápa axípíninñí nero nání añí riwá íwí meaarígíáyíyá añinñí imónini.” urinñiginí. ¹⁴ E nuriñi sñni añí Goríxo nání ridiyowá yarígíiwámi ínimi emearíñá sijwí supárígíáyí wí tñni síkwí ikí egíáyí wí tñni o tññí e nání báná o nañí imímíximí wíagí ¹⁵ apaxípaníñí imónigíá xwéowa tñni ñwí ikaxí eáninñipi mewegíáwa tñni Jisaso emímí e éfpi sijwí nǎwiniro niaíwí o nání anjwámi ínimi dání ríaiwá re nira waríñagíá, “Negí mǎxí ináyí Depitomi xiáwo romí seáyí e oumeaneyí.” nira waríñagíá aríá e nǎwiro nání wikí dñí nǎwíaiwiro ¹⁶ mǎxí re urígíawixini, “Píné niaíwí joxí nání rarígíáyí aríá ríwiníñi?” uríagíá Jisaso re urinñiginí, “Oyi, aríá nǎwiri aiwí soyíné xwíyíá Goríxo nání re niriñiri eáninñipi, ‘Dñí joxíyáyo dání niaíwí onímíapia tñni sñni amíñí naríñípia tñni yayí seáyími dání rímepírfáriní.’ niriñiri eáninñipi soyíné íá nǎroro aí ríxa agwí xixeni imóníagí nǎwiniro aí sñni dñí mímóariñoi.” urinñiginí. ¹⁷ E nuriñi awamí pñni nǎwíarími nǎpeyearí añí apimí pñni nǎwíarími nuri añí yoí Betani nání nuri e sá weníñinñini.

Íkíá pikíña ramíxíñí nánirini.

¹⁸ Sá wení wíápi tñni ámi Jerusaremí nání nǎbíríñá agwí wíáná ¹⁹ weníñí éfíyí wíninñiginí. Íkíá pikí wína óf e jíña ronñagí nǎwiniri “Sogwí bí

odaninini.” niyaiwimi nuri anwi e dani weninji éyí winihinigini. Sogwí miwepa iwíni inarinjagi niwiniri ikfanami niramixiri re urihinigini, “Íkía pikí rinaxi, sogwí wíni weríamani.” urána apaxí mé yíweárinigini. ²⁰ Apaxí mé yíweáragi wiepisarinjowa e niwiniro ududí niwiro yarinji re wigíawixini, “Íkía pikí ana arire neri apaxí mé yíweárinji?” uríagía ²¹ Jisaso re urihinigini, “Nioni nepa seararinjini, ‘Soyíné Gorixomi dñí wíkwíroro dñí biaú mímáxiripa ero ‘Gorixoyá dñí tñi ikía rina e epaxnamani.’ miyaiwipa ero nerínáyí, ayí xixeni nioni yarinjapa nimóninijoi. Íkía rina nánini mirarinjini. Díwí mñí apimi aí ‘Ripixini nuri rawírawáyo piéroi.’ uránáyí xixeni e nimóninijoi. ²² Pí pí nani Gorixomi rixinjí nuriri dñí níkwírorínáyí, xixeni axípi e simixiyiníarini.’ seararinjini.” urihinigini.

“Néní tíjoxi imónei.’ go ririnjoi?” uríagía nánirini.

²³ O ámi Jerusaremí nírémori ríxa anj Gorixo nani ridiyowá yarigíiwami nípáwirí ámáyo uréwapíyaríná apaxípaninjí imónigía xwéowa tñi wigí Judayí mebaowa tñi niwímearo re urígíawixini, “Joxi arige nimóniri amípi nene anj riwami ínimí dani yarinjapí píri wiaikímí yarinjini? ‘Joxi néní tíjoxi imónei.’ go riríragi e yarinjini?” uríagía aí ²⁴ Jisaso re urihinigini, “Nioni eni yarinj bí oseaimini. Soyíné nioniyápi áwanj niranáyí, nioni eni ‘Apí ei.’ níró nani áwanj searimíini.” nuriri ²⁵ re urihinigini, “Yarinj nioniyá rípi seaimíini. Jono wayí níneameaia uño wayí Gorixoyá dñí tñi neameainíraní? Xegí dñí tñi neameainíraní?” Yarinj e wíaná wiwaninjowa re rinígíawixini, “Jono Gorixoyá dñí tñi enjirini.’ uránáyí, re nearinijoi, ‘Soyíné pí nani aría míwí egíarini?’ nearinijoi. ²⁶ E neri aí ‘O xegí dñí tñi enjirini.’ uránáyí, ámá sipía re epíroyí egíáyí, ‘Jono Gorixoyá wía rókiamonóraní?’ yaiwiarígíáyí iwanj neamepepírixini.” níriniro ²⁷ Jisasomi re urígíawixini, “None majíarini. Jono dñí goyá tñi enjirani?” uríagía o re urihinigini, “Nioni eni ‘Amípi api píri wiaikímí ei.’ níró nani áwanj searimiméini.

Ewayí ikaxí xiráxogwáowáú nani urinjí nánirini.

²⁸ “E neri aí ewayí xwíyía rípi nani segí dñí arire yaiwiarinjoi? Ámá wo xegí niaíwí wáú tíño xámí xiráomi nuri re urihinigini, ‘Íwe, joxi negí wainí omínjyó nani nuri omínj ei.’ uríagí ²⁹ o re urihinigini, ‘Oyí, numíini.’ nurimáná munijnigini. ³⁰ Xano xogwáomi nuri axípi ‘Omínjyó nani nuri omínj ei.’ urána o re urihinigini, ‘Oweoi, numiméini.’ nurimáná ríwíyo dñí sipí niyaiwiri ‘Gí ápomi ‘Oweoi.’ pí nani ría uríini?’ niyaiwimi nuri omínj enijnigini.” Jisaso ewayí xwíyía api nurimáná ³¹ awami yarinj re winijnigini, “Awaú go go xano urípa xixeni aría níwiri enijnigini?” uríagí awa “Xogwáorini.” uríagía Jisaso re urihinigini, “Nioni nepa seararinjini. Apíxí ede dani iyí oikíxearígííwa tñi ámá íwí yarígíá, takisí nani nígwí nearáparígíá tñi Gorixoyá xwioxíyo anani nípáwiro njweapíra aiwi soyíné páwipaxí mimóninijoi. ³² Ayí rípi nani seararinjini. Jono níbirí wé róninjí oimónípoyniri searéwapíyíagí aí soyíné xiráo enjpa aría míwigíawixini. Apíxí iyí ede dani warígííwa tñi takisí nani nígwí nearáparígíáwa tñi xogwáo enjpa Jonomí aría níwiro saninjí imónarinjagía soyíné síjwí e níwiniro aí xogwáo enjpa ámi ríwíyo dñí sipí niyaiwiro ‘None pí nani aría míwipa yarinjini?’ niyaiwiro saninjí mimónigíawixini.

Ewayí ikaxí wainí omínj síjwí uwíniarígíáyí nánirini.

33 “Ewayí xwiyí fá ámi bi rípi arí fá ní poyi. Ámá xwí fá tñí wo wainí uraxí iwí fá nurí rí xwí fá ní rorí wainí xegí iniigí ní pírí fá nání wainí sogwí xoyíkímí ení fá nání sñáyo óf ní morí wainí omíñíyo áwini mí aní awí ñweapírí fá nání seáyí émi ní mira ní peyirí né sáná ámá wí umeipírí fá nání re uríñí ní gíni, ‘Wainí sogwí ní fá éánáyí, bi soyí né segí mearo nioní gí meari emí fá nání nioniyá omíñí rí pimi ananí sñwí ní wí ní pírí fá rí fá rani?’ nurí mí aní wíyo ememí ní rí nání nurí ní ñweañí sáná 34 wainí sogwí rí xa ní fá éáná xegí omíñí wíiarí gí fá wamí re urowáríñí ní gíni, ‘Soyí né nuro wainí nioní nání ní tí fá pí nurá paupoyí.’ urowárí gí aí 35 omíñí sñwí uwí niarí gí fá wá xí o urowárí fá wamí womí iwaní mépero womí píkiro womí sñá earo egí awixí ní. 36 Omíñí xiáwo ámi omíñí wíiarí gí fá yí obaxí oní miá pí wamí urowárí gí aí omíñí sñwí uwí niarí gí fá wá xámí ñowamí wí gí fá axí pí wí gí fá wixí ní. 37 Ámi rí wíyo o xegí xewaxo nurowárí rí re yaiwíñí ní gíni, ‘Ní gí íwomí yí xwiyí fá xixení arí fá wí pírí rá o.’ yaiwí gí aí 38 omíñí sñwí uwí niarí gí fá wá xewaxo barí ñagí ní wí ní ro re rí ní gí fá wixí ní, ‘Xanoyá dñí tñyo ní móní rí amí pí meaní iwo barí ní. Oyá amí pí meaní wá nání omí opí kianeyí.’ ní rí ní ro 39 omí fá ní xero omíñíyo bí aní rí wámí ní ní moairo pí kí gí fá wixí ní.” Jisaso e nurí rí Judayí ámi náowa re oyaiwí poyí ní rí “None omíñí sñwí uwí niarí ñwá oné níñí imóní ñagwí nání rí neararí ní?” oyaiwí poyí ní rí ewayí xwiyí fá e nurí máná 40 ayo yaríñí re wíñí ní gíni, “Omíñí xiáwo ní bí rí fá omíñí sñwí uwí niarí gí fá wamí pí wíñí ní?” urí gí 41 awa re urí gí fá wixí ní, “Sípí yarí gí fá wamí yí ení sípí ní wí kárí máná ámi ámá wa ‘Xwiogwí ayí ayo wainí sogwí ní fá éáná ananí ní dí rane o nání utianí wárí ní.’ yaiwí fá wamí re urí ní fá rí ní, ‘Gí omíñí rí pí sñwí ní wí ní rí rí xí ní.’ urí ní fá rí ní.” urí gí fá 42 Jisaso re uríñí ní gíni, “Ewayí xwiyí fá ámá Goríxo seyí né yeáyí seayimí xemeaní fá nání urowáré napí ní fá nání ní rí ní rí eáníñí rí pí ení ‘Sñá aní mí rarí gí fá wá sñá awí axí nání pí fá nerí fá wo ‘Sípí rí ní.’ ní rí ro emí mó fá nání Goríxo ‘Sñá o tñí xámí ní tí rí fá yí, aní ení neání rí naní imóní ñí rí ní.’ ní rí rí sñá o ní meari tá ná aní ení neání rí naní imóní ñí rí ní. Goríxo e éf ení gí ní nání nene sñwí ní wí ní rí fá aga imí ríñí mí móní ñagí wíñí wí ní.’ E ní rí ní rí eáníñí pí soyí né sñí fá mí ro pa egí fá rani? Oweoi, fá ní ro ro aiwí dñí mí moarí ño. 43 Ayí nání gí Judayí né re seararíñí ní, ‘ “Goríxo nene xí o xegí xwí oxí yo mí meámí nerí pí ráníñí neameñ weañí fá rí ní.” rí yaiwí arí ño? Oweoi! Omíñí sñwí uwí niarí gí fá wá yapí arí kí néra warí gí fá yí né Goríxo xí o xegí xwí oxí yo ní pá wí ro onweapoyí ní rí sñwí seaní ní fá maní. Ámá xewí wí saníñí ní móní ro wé róníñí yarí gí fá yí opá wí poyí ní rí sñwí wíñí ní fá rí ní.’ seararíñí ní. 44 Xwasí wí yeáyí bí mí sñá ní pí érorí nearí fá yuní wáraríñí pa sñá oní ámá gí yo gí yo ní pí érorí nearí fá axí pí xwasí wí yuníñíñí imí xí mí fá rí ní.” Jisaso xí o sñá oníñí ní móní rí nání e urí gí 45 apaxí páníñí imóní gí fá xwéowa tñí Parísíowa tñí ewayí xwiyí fá apí wí waní ñowa nání rí narí ñagí arí fá ní wí ro “None nání rí fá rarí ní?” ní yaiwí ro 46 “Omí rí xa fá oxí raneyí.” yaiwí fá yí oxí apí xí ní Jisaso nání “Goríxoyá wí fá ró kiamoarí ñorí fá rani?” yaiwí arí ñagí fá nání ámi wáyí nero wí e megí fá wixí ní.

22

Ewayí ikaxí aiwá apí xí meaní nání rí ní.

1 Jisaso ámi ewayí xwiyí fá wí nurí rí fá re uríñí ní gíni, 2 “Ámá xwiyí fá Goríxoyá arí fá ní wí ro saníñí ní móní ro xí o xegí xwí oxí yo mí meámí nerí

menjweanfe njweapaxi imoninjyfy, ayf ewayf xwiyfa riptninhf imonini. Mixf inayf wo xewaxo apixf omeaniri nani aiwa xwe riyamf niyarmana ³ xegf omihf wiirigfawami re uowariniginini, 'Amá nioni urepearimenjayo "Aiwá nani bfpoyi." urimépoiyi.' uowaráná awa mixf inayo urifpa nuro uriméagfa aiwi ayf mibipaxf wimoninjiginini. ⁴ Mixf inayo xegf omihf wiirigfa ámi wami re uowariniginini, 'Amá nioni aiwa ripti nani urepearinjayo re urimépoiyi, "Aiwá rixa riyamf yarfiginini." nuriro "Xegf burimákau oxfyf tñi sipisipi memé nanwf xixegfni mininjirixa tñi rixa nipikiri sfó kikirómfi neri sñá exarini. Xegf xewaxo apixf meani nani aiwa imixfapi nani bfpoyi." urimépoiyi.' uowaráná awa awanf e uriméagfa aiwi ⁵ urepearimenjyfy aríkwkwf niwiro wigf dñf tñi numiro re egfawixini. Wo xegf aiwa omihfyo nani uniginini. Ámi wo xegf nigwf omihf bi eminiri nani uniginini. ⁶ Wfa omihf wiirigfawami fa nixriro iwanf nimepero pikigfawixini. ⁷ Mixf inayo rixa wikf wonfagi xegf simihf winarigfawami uowaráná awa nuro amá xegf omihf wiirigfawami pikifayo eni nipikiro wigf anfyf eni rfa niyarmana enana ⁸ mixf inayo xegf omihf wiirigfa wami re uriniginini, 'Gf iwo apixf meani nani aiwa rixa riyamf inarinjagf aiwi amá aiwa api nani urepearinjayf mibipaxf wimonfagi nani ayf nipaxf mimonigo. ⁹ Ayinani soyfne xwamidigfyo nuro amá of e nimuroninjyfy iwo apixf meani nani aiwa imixfa ripti nipfri bpfri nani awanf urfpoyi.' urfagi ¹⁰ omihf wiirigfawa of wiyf wiyfo nuro amá nimuroninayf nanf ai tñi sipi ai tñi niwirimeami nibiro anf aiwa nipfri nani imixarfiwami derogfawixini. ¹¹ Anf iwami rixa nideronagfa mixf inayo amá of apixf aiwa nipfri nani bfaif sñwf winiminiri nani nipawiri wenihf éfyf wininjiginini. Amá wo aiwa nani nibirfna aikf sñf yiniri iyfa sñf paniri nemo nibiri minjweapa enagf niwiniri ¹² re uriniginini, 'Amáoxini, joxi aiwa ripti nani nibirfna pi nani aikf sñf yiniri iyfa sñf paniri nemoxi mibipa éfrini?' urfagi o xwiyfa bi murarinjagf ¹³ mixf inayo xegf omihf wiirigfawami re uriniginini, 'Soyfne omi fa nixero gwf wéyo jiro sikwfyfo jiro nemana sfa yininhf bfarifwaminini moaipoyi. Sfa yinijeyf rfinihf ayikwf mwinipa enagf nani amá njwf earo magi ironiro epfrifarinini.' uriniginini." Jisaso ewayf xwiyfa e nuriri ¹⁴ re uriniginini, "Gorixo amá obaxfyfo nurepeariri 'Nioni tfaminini bfpoyi.' nuriri aiwi neyirorfná amá nanf imoninjyfy arfnf meanifarinini." uriniginini.

Nigwf takisf nani emáyo wiarigfa nanirini.

¹⁵ Parisiowa Jisaso e rarinjagf arfa niwimowa nuro mekaxf niriro omi pasaninhf numero xwiyfapai njwiraraniro nani re rinigfawixini, "Omi yapf re uréwapiyanfwinini, 'Takisf nani nigwf emáyf nearaparigfapi sñi minini wianiréwinini?' uranfwinini. O 'Oweoi, sñi minini mwinipa époyi.' ránáyf, emáyf omi fa nixero gwf yipfráoi. E miripa neri 'Oyi, seyfne minini niwirfna apáni yarinhoi.' ránáyf, amá omi xidarigfa ámi arfa bi mwi nero pñi wiaripfráoi." niriniro ¹⁶ wiwaninowayá wiepisarigfa wami tñi amá mixf inayf Xeroto nikumixiniri emearigfa wami tñi Jisaso ninjweari uréwapiyarinje nani uowarifagfa awa nuro Jisasomi re urémeagfawixini, "Nearéwapiyarinjoxini, joxi ninearéwapiyirfná nepáni nearéwapiyarinjoxirini. Amá Amináowayá sñwfyo dáni ai xwiyfa ámi xegf bi mirf axfpinini rarinjoxirini. Sipi riri nanf riri yarinhmani. Joxi xwiyfa Gorixoyáni nepáni xixeni nearéwapiyarinjoxirini." Weyf e numeariro yarinhf re wigfawixini, ¹⁷ "Joxi none nearei. Dixf dñf arire simonarini?"

Judayene émáyíyá mǎxǎ ináyí Sisaoyǎ rǎnǎnǎmǎ takísǎ nánǎ nǎgwǎ mǎnǎ wiarǎnǎwǎpǎ mǎnǎ nǎwirǎnǎ ‘Apánǎ yarǎnǎwǎnǎ.’ rǎsimónarǎnǎ? ‘Nǎpǎkwǎnǎ mǎyarǎnǎwǎnǎ.’ rǎsimónarǎnǎ?” urǎagǎa aí ¹⁸ Jisaso awa sǎpǎ wǎkǎranǎro yarǎnǎgǎa dǎnǎ adadǎ nǎwirǎ re urǎnǎnǎgǎnǎ, “Nǎnǎ rǎrǎ sǎpǎ rǎrǎ yarǎgǎa royǎné, pǎ nánǎ iwamǎó nǎwǎpǎyarǎnǎo? ¹⁹ Émáyíyá nǎgwǎ nene takísǎ nánǎ wiarǎnǎwǎ wo sǎnǎwǎ wǎnǎmǎ sǎwǎ nǎpoyǎ.” urǎagǎi awa nǎgwǎ xǎo urǎfǎ wo nǎmearo sǎwǎ wǎánǎ ²⁰ o re urǎnǎnǎgǎnǎ, “Nǎgwǎ romǎ sǎmǎmanǎ imǎxinǎnǎ tǎ tǎnǎ yoyǎ eánǎnǎ tǎ tǎnǎ goyǎrǎnǎ?” urǎagǎi ²¹ awa re urǎgǎawǎxinǎ, “Ayǎ émáyí mǎxǎ ináyí Sisaoyǎrǎnǎ.” urǎagǎa o re urǎnǎnǎgǎnǎ, “Amǎpǎ Sisaoyǎ imónǎnǎgǎ nǎwǎnǎrǎnǎ ayǎ Sisaomǎ mǎnǎ wǎrǎxinǎ. Gorǎxoyǎ imónǎnǎgǎ nǎwǎnǎrǎnǎ xewanǎnǎomǎ mǎnǎ wǎrǎxinǎ.” nurǎrǎ ámǎ Gorǎxo xewanǎnǎnǎnǎ imǎxinǎnǎ enǎgǎi nánǎ omǎ dǎnǎ owǎkwǎrǎpoyǎnǎrǎ e urǎagǎi ²² awa arǎa e nǎwiro dǎnǎ ududǎ nero pǎnǎ nǎwiǎrǎmǎ ugǎawǎxinǎ.

“Ámǎ ámǎ wiǎpǎnǎmeapǎrǎrǎnǎ.” urǎnǎnǎnǎrǎnǎ.

²³ Sǎa axǎyǎmǎ Judayǎ Sajusiyyǎ rǎnǎgǎa wǎ —Sajusiowa re rarǎgǎawǎrǎnǎ, “Ámǎ pǎyyǎfǎ ámǎ wiǎpǎnǎmeapǎrǎrǎmanǎ.” E rarǎgǎawa nǎbǎro “None enǎ o neararǎnǎpa ewayǎ xwǎyǎfǎ bǎ nurǎrane majǎa owǎkǎxeáraneyǎ.” nǎyǎiwiro Jisasomǎ yarǎnǎ nǎwirónǎ ²⁴ re urǎgǎawǎxinǎ, “Nearéwǎpǎyarǎnǎoxǎnǎ, Moseso enǎnǎ re nǎrǎrǎ rǎwǎmǎnǎ eanǎrǎnǎ, ‘Ámǎ wo nǎiǎwǎ meméǎ péánǎyǎ xogwǎo nǎo apǎxǎ anǎ nǎmearǎ xexǎrǎméáoyǎ nǎiǎwǎ wiemeǎiǎwǎnǎgǎnǎ.’ nǎrǎrǎ eanǎrǎnǎ.” nurǎro ²⁵ ewayǎ xwǎyǎfǎ rǎpǎ urǎgǎawǎxinǎ, “Xǎrǎxogwǎ wé wǎúmǎ dǎnǎ wǎu imónǎgǎa none tǎnǎ nǎweanǎwǎa re egǎawǎxinǎ. Xǎrǎo xǎmǎnǎo apǎxǎ nǎmearǎ nǎiǎwǎ meméǎ péánǎ ²⁶ xogwǎo xǎo tǎnǎo xǎrǎoyǎ apǎxǎ anǎ nǎmearǎ aí o enǎ nǎiǎwǎ meméǎ péánǎ wǎa enǎ ímǎ wo wo nǎmearo aí nǎiǎwǎ meméǎ penowǎánǎyǎ ²⁷ í enǎ yoparǎ rǎwǎyo penǎnǎgǎnǎ.” Ewayǎ xwǎyǎfǎ apǎ nurǎmánǎ ²⁸ Jisasomǎ yarǎnǎ re wigǎawǎxinǎ, “Ámǎ nǎnǎ Gorǎxo mǎ ómómǎxǎmǎ enǎnǎ wiǎpǎnǎmeáánǎ xǎrǎxogwǎ wé wǎúmǎ dǎnǎ wǎu imónǎgǎawa apǎxǎ go goyǎ imónǎnǎrǎrǎnǎ? Pǎ nánǎ? Ayǎ awa nowanǎ meagǎí enǎgǎi nánǎrǎnǎ.” urǎagǎa aí ²⁹ Jisaso re urǎnǎnǎgǎnǎ, “Soyǎné xwǎyǎfǎ Gorǎxoyǎ nǎrǎnǎrǎ eánǎnǎpǎ tǎnǎ oyǎ enǎ eánǎnǎpǎ tǎnǎ majǎa enǎgǎa nánǎ majǎmajǎa nero xenǎwǎnǎ rarǎnǎo. ³⁰ Ayǎ rǎpǎ nánǎ seararǎnǎnǎ. Ámǎ pegǎyǎfǎ nǎwiǎpǎnǎmearonǎ anǎnǎjǎ yapǎ nero apǎxǎ mearo wiro epǎrǎrǎmanǎ. ³¹⁻³² E nerǎ aí xwǎyǎfǎ ámǎ pegǎyǎfǎ wiǎpǎnǎmeapǎrǎrǎpǎ nánǎ Gorǎxo re searǎnǎpǎ ‘Nionǎ Nwǎa Ebǎrǎfamoyǎonǎ tǎnǎ Aisakoyǎonǎ tǎnǎ Jekopoyǎonǎ tǎnǎ awayǎonǎrǎnǎ.’ E nǎrǎnǎrǎ eánǎnǎpǎ soyǎné sǎnǎ íǎ mǎropa egǎarǎnǎ? Oweoi, íǎ nǎroro aiwǎ nǎjǎa mimónǎpa nero rarǎnǎo. Ayǎ rǎpǎ nánǎ seararǎnǎnǎ. Gorǎxo ámǎ pegǎyǎfǎ nánǎ Nwǎáomanǎ. Ámǎ sǎnǎ dǎnǎ tǎnǎyǎfǎ nánǎ Nwǎáorǎnǎ.” nurǎrǎ awa dǎnǎ re oyǎiwǎpoyǎnǎrǎ, “Negǎ arǎfowa pegǎa enǎgǎi aiwǎ wigǎ dǎnǎ sǎnǎ sǎnǎ rimónǎnǎ?” oyǎiwǎpoyǎnǎrǎ e urǎagǎi ³³ ámǎ oxǎ apǎxǎ e epǎroyǎ egǎyǎfǎ arǎa nǎwiro o xwǎyǎfǎ uréwǎpǎyarǎnǎpǎ nánǎ dǎnǎ ududǎ nǎwǎga ugǎawǎxinǎ.

Nwǎ ikaxǎ seáyǎ e imónǎnǎpǎ nánǎrǎnǎ.

³⁴ Jisaso Sajusiowa xwǎyǎfǎ nǎmeámǎ bǎapǎ gwǎ mǎnǎnǎnǎ wǎkwǎagǎi nánǎ ámǎ bǎ murarǎnǎgǎa Parisiowa sǎnǎwǎ e nǎwǎnǎro awanǎ axǎmǎnǎ awǎ neánǎrǎmánǎ ³⁵ wigǎ wo —O nǎwǎ ikaxǎ eánǎnǎpǎ mewenǎyǎfǎ worǎnǎ. O Jisasomǎ yapǎ nǎwǎwǎpǎyirane majǎa owǎkǎxeáraneyǎnǎrǎ yarǎnǎ re wǎnǎnǎgǎnǎ, ³⁶ “Nearéwǎpǎyarǎnǎoxǎnǎ, negǎ nǎwǎ ikaxǎ eánǎnǎyǎfǎ nǎyonǎ gǎpǎ seáyǎ e imónǎnǎ?” urǎagǎi ³⁷⁻³⁸ Jisaso re urǎnǎnǎgǎnǎ, “Nwǎ ikaxǎ re nǎrǎnǎrǎ eánǎnǎpǎ, ‘Dǎxǎ Ámǎnǎ Gorǎxomǎ dǎnǎ nǎnǎwǎrǎrǎrǎnǎ dǎnǎ sǎxǎ uyǎrǎ xwǎoxǎyo dǎnǎ dǎnǎ

wikwírorí eríini.’ Nwí ikaxí e nírini eáninípi seáyí e imónini. ³⁹ Nwí ikaxí ‘Jíwaninóxi nání díní sípí sinarinípa ámá joxí sínwí wínaniníyí nání ení díní sípí axípi e wiríini.’ nírini eáninípi ení seáyí e imóninípi t́níní xixení imónini. ⁴⁰ Xwíyá Moseso t́níní wíá rókiamoagíáwa t́níní nírini ríwaminí eagíá nínípi níwí ikaxí ḿkí rípiáúmi ikwíkwíri iníni.’ urinínigini.

“Kiraisoyí ríninjo níáwí goyáorini?” uriní nánirini.

⁴¹ Parisiowa síní awí eaárinínáná Jisaso yaríní bí níwiri ⁴² re urinínigini, “Kiraiso, ámá aríowayá xwíá piaxíyo dání iwíaroníoyí rarígíto nání segí díní arírerini? Níáwí goyáorini yaiwíariní?” uríagi awa re urígíawixini, “Negí ḿxí ináyí Depitomi xiáworini.” uríagí ⁴³ o re urinínigini, “Kiraiso sa Depitomi xiáwo enánáyí, o kwíyí Goríxoyá t́níní ríwaminí nearíná o nání aríge ‘Gí Ámináorini.’ nírini ríwaminí re eaíníni, ⁴⁴ ‘Áminá Goríxo gí Ámináomi re urinínigini, “Joxí t́níní ḿxí imónigíáyo xopírírí ríwiimíáe nání gí wé náúmi dání nweaí.” urinínigini.’ nírini eaíníni? ⁴⁵ Depito Kiraiso, aríowayá xwíá piaxíyo dání iwíaroníoyí rarígíto nání ‘Gí Ámináorini.’ ríníyí aríge nerí ámi xegí xiáwo imónini?” nírini awa re oyaiwípoyiníni “Kiraiso Depitomi xiáwo imóniníagi aiwí seáyí e múróniníagi nání Goríxomi xewaxoríni?” oyaiwípoyiníni e uráná ⁴⁶ ámá ayí níní “Kiraiso, ámá aríowayá xwíá piaxíyo dání iwíaroníto sa Depitomi xiáworini.” níyaiwiro nání wíyíyá níwiápnímearí murípaxí wimóníagi ámi iná dání yaríní bí ḿwigíawixini.

23

“Nwí ikaxí eáninípi mewegíáwa yarígíápa mepani.” uriní nánirini.

¹ Jisaso xwíyá apí nuríísáná ámá oxí apíxí e epíroyí egíáyo t́níní oyá wiepísariníowami t́níní nírini ² re urinínigini, “Nwí ikaxí eáninípi mewegíáwa t́níní Parisiowa t́níní wiwaníníowa nání re rínigíárini, ‘Nwí ikaxí Moseso nínearéwapíyirí ríwaminí eaínípi newaníníoneni ámáyo uréwapíyipaxírini.’ ³ E rínigíá ení nání níní awa searíyí níxídíro eríini. E nerí aí awa naní níwí aiwí wiwaníníowa píraníní ḿxídaríníagi nání wigí yarígíápa seyíne ení mepani. ⁴ Ámáyo níwí ikaxí nuríroná saní xwé ayá wínígwí níwíro saníwíyo ikwíáragíárini. E nerí aí wiwaníníowa ‘Iwamíto wé rení ná woní t́níní omíeyoámíni.’ wimónarinímani. ⁵ Amípi awa yarígíápi ámá sínwí oneanípoyiníni yarígíárini. Awa ámá Goríxomi píraníní xídarígíáyí dírí xwíyá Goríxoyá nání d́kínarígíarí ḿníníyo d́kíníro wigí iyíá síríwíyo dání wayaxíníní níyíwára puníyí yíníro yarígíápa mé ámá sínwí oneanípoyiníni dírí xwé íá níwéaro d́kíníro wayaxí ení sepiá yíwárapíní yíníro nero emearígíárini. ⁶ Awa aiwá xwé imíxarígíe nání nurónáraní, rotú aníyo nání nurónáraní, ámá sínwí oneanípoyiníni síjánínímíní níwéameró yarígíáwarini. ⁷ Awí eánarígíerani, makeríá imíxarígíerani, ‘Nearéwapíyaríníoxini.’ onírípoyiníni emearígíáwarini. ⁸ Awa e nero aí segí searéwapíyaríníto ná woníriní. Seyíne níyínéní nioní níxídíro nání ámá axí imónigíáyíne ‘Ráre, napíe rínigíáyíne imóniníagi nání seyíne awa yapí ‘Nearéwapíyaríníoxini.’ onírípoyiníni e mepani. ⁹ Segí ápo anínami nweano ná woní oní ení nání ení xwíá t́yo dání womí ‘Ápoxiní murípaní. ¹⁰ Níseaméra uníto ná woní Kiraiso, ámá aríowayá xwíá piaxíyo dání iwíaroníoyí rarígíto ení nání ení seyínéyá wo

náni ‘Níneaméra warinorini.’ mirinipa époyi. ¹¹ Seyíné gíyíné seáyi e seaimóninoyí segí inókíniní nimónirí omíní seaiúwiniginí. ¹² Ámá gíyí gíyíné sewaniníyíné seáyi e menfáyíné, Gorixo xwíámí seaim+xiníárini. Gíyí gíyíné ‘Sípíenerini.’ niyaiwiniro ínimí imóníyíné, Gorixo seáyi e seameníárini.

Nwí ikaxí eáninípi mewegíáwa naní ero sipí ero yarígíá naní xwíyíá umeáriní nanirini.

¹³ “E nerí aí ñwí ikaxí eáninípi mewegíoyíné tñni Parisioyíné tñni, naní ero sipí ero yarígíoyíné aweyi! Sía wíyi soyíné majíá seaóríníárini. Soyíné ámá Gorixomí díní n-wíkwíroro oyá xwioxíyo nípáwiro ñweaaníri éfáyo nuréwapíyiríná pírípíríniní wiarínagíá naní Gorixo xeaniní ríá tñí seaikáriníá enagi naní díní sipí oseainí. Sewaninoyíné Gorixomí díní m-wíkwíropa ero mipáwipa ero nero aí ámá ení xe opáwípoyiníri sñwí winarígíámani. ¹⁴ [Nwí ikaxí eáninípi mewegíoyíné tñni Parisioyíné tñni aweyi! Sía wíyi soyíné majíá seaóríníárini. Naní ero sipí ero yarígíoyíné, síwí yáí ríkiníyí yapí ámáyá aiwá píri nñni íwí manarínípa soyíné apíxí aní apianípia naní díní sipí m-seaí wigí amípi íwí nurápiro anípápia wárarígíárini. Soyíné Gorixomí rixiní nuriróná ámá aríá níneairo weyí oneamépoyiníri ámá sñwí anígíe dání sepiá nira warígíoyínerini. Ayínáni soyíné xwíyíá ámá wí meárinípíríápa axípi meárinípíríámani. Soyíné ríá tñí meárinípíríá enagi naní díní sipí oseainí.] ¹⁵ Nwí ikaxí mewegíoyíné tñni Parisioyíné tñni aweyi! Sía wíyi soyíné majíá seaóríníárini. Naní ero sipí ero yarígíoyíné, ‘Ámá ná jíamí ñweagíáyí negíniní imónírixini.’ niyaiwiro rawírawáyo xero xwíáyo aní uro neróná segí yarígíápi ayo uréwapíyarígíoyínerini. Ayí soyíneniní nimónirínáyí soyíné ríá aniní weariníyo ikeáarinípaxí aiwí soyíné ayo wíwapíyarínagí naní ayí soyíné niseamúro anípaxí ríá aniní weariníyo ikeáarinípaxí imóniní. Ayínáni Gorixo xeaniní seaikáriníá enagi naní díní sipí oseainí. ¹⁶ Soyíné sñwíniní supárigíoyíné aweyi! Sía wíyi soyíné majíá seaóríníárini. Sñwíniní supárigíoyíné aiwí ámá wíyo óí síwániní wiarígíoyíné, ámá wo ‘E emíni. Aní Gorixo naní rídiyowá yarínwá riwámí dání rírariníni.’ rarínagí n-wíniríná re rarígíoyínerini, ‘Ananirini. Xíto ríípa mepa nerínáyí, xwíyíá meárinípaxí wí m-rariníni.’ rarígíoyínerini. E nerí aí ámá wo ‘E emíni. Síñá gorí aní rídiyowá yarínwáiwámí ínimí wenípimí dání rírariníni.’ rarínagí n-wíniríná re rarígíoyínerini, ‘Xíto ríípa mepa nerínáyí, xwíyíá meárinípaxí rarini.’ rarígíoyínerini. ¹⁷ Majímajíá ikáriníro sñwíniní supáriro egíoyíné, gíminí gípi seáyi e imóniní? Síñá gorí aní rídiyowá yarígíiwámí wenípi seáyi e rimóniní? Aní rídiyowá yarígíiwá seáyi e rimóniní? Aní rídiyowá yarígíá ñwíá iwámí gorí síñápi sa e wenagi naní ení ñwíá imóniní naní aní iwá seáyi e imóniní. Ayínáni ámá wo rídiyowá yarígíiwámí dání ráná pí naní ‘Xwíyíá meárinípaxí bí m-rariníni.’ rarígíárini? ¹⁸ Soyíné rípi ení rarígíoyínerini. Ámá gíyí gíyí aiwá peaxí taníro naní íráf noa peyiníje dání rarínagí n-wíniríná ‘Ayí ananirini. Xwíyíá meárinípaxí bí m-rariníni.’ ríro ámá aiwá peaxí seáyi e ikwíarinínipimí dání rarínagí n-wíniríná ‘Ayí apimí dání ríípi xixeni mepa nerínáyí, xwíyíá meárinípaxí rarini.’ ríro yarígíoyínerini. ¹⁹ Sñwíniní supárigíoyíné arige nerí yapí e uréwapíyarígíárini? Gíminí gípi seáyi e imóniní? Aiwá peaxí ikwíkwíarimí yarígíápi seáyi e rimóniní? Íráf noa peyinínipi seáyi e rimóniní? Íráf onínipi aiwá ñwíá imíxariní naní íráfpi seáyi e imóniní. ²⁰ Ayínáni ámá íráf onínipimí dání n-riróná

aiwá seáyí e ikwiáríníñpimi dání ení raríñoí. ²¹ Ámá rídiyowá yarígfíiwámi dání níríróná Goríxo anjwámi ínimi ñweañomi dání ení raríñoí. ²² Ámá ‘Anjnamí dání ríraríñíni.’ níríróná Goríxo íkwianwí éf ñweañe dání ríro xewaníño éf ñweañomi dání ríro ení yaríñoí. Ayínáni xwíyíá soyíné ‘E dání níríríná ananíríni.’ rarígfáyí ñpíkwiní ñpíkwiní mírarágfóyíneríni.

²³ Nwí ikaxí mewegfóyíné tñni Parisioyíné tñni aweyí! Sía wíyi soyíné majíá seaórínfáríni. Sípí ero nanj ero yarígfóyíné dñj sípí oseainí. Soyíné aiwá ñmiróná aníñf mìní yíyí tñni aí tñni siyó amípí píraníñf íá níroro ríxa wé wúkaú imóníñáná wo Goríxomi mìní ñwíro aí ñwí ikaxí xwé ríñíñf tíyo ‘Díxí ámá imóníñfyo xixeni wíiaríñfpa ámá xejwíyo ení axípi wíiríni. Ámá xejwíyo ení ayá urímíxíríni. Goríxomi dñj wíkwíroríni.’ ríñíñf ayo soyíné ogámí nero onímíápiáni xídarígfáríni. Segí aníñf mìní yarígfá jápi píní míwíarípa ero ámáyo nanj mímíxípa yarígfápi ení ero nero síñwíríyí, nanj imónímíníri enjíríni. ²⁴ Soyíné síñwíñíñf supárgfóyíné aiwí ámá wíyo óf síwáníñf wíarígfóyíné, inaiwá ññíro sídíríá onímíápia wenagi ñwíñíróná ananí emí ñmámmo aí kamerí xwéríxa wenáná síñwí míwíñf o tñni gwíñárearígfóyíneríni.” nuríri awa re oyaiwípoyíñíri “None ñwí ikaxí xwé eáníñfyo ogámí neranéná ayí kameríñíñf gwíñárearíñwáríani? Nwí ikaxí onímíápia eáníñfyo píraníñf ñíxídíranéná ayí sídíríá emíñíñf mámoaríñwáríani?” oyaiwípoyíñíri e uríñíñíni.

²⁵ Ámí re uríñíñíni, “Nwí ikaxí mewegfóyíné tñni Parisioyíné tñni aweyí! Sía wíyi soyíné majíá seaórínfáríni. Nanj ero sípí ero yarígfóyíné, Goríxo xeaníñf seaikárínfá enagi nání dñj sípí oseainí. Soyíné kapíxíyo tñni xwáríá síxíyo tñni bíaríwámi dání wayí níroro aí xwíoxíyómíni segí íwí meaarígfáyí tñni uyíñí yarígfáyí tñni magwí ení. ²⁶ Parisi síñwíñíñf supárgfóyíné, kapíxíwámi tñni xwáríá síxíwámi tñni xámí xwíoxíyómíni wayí róáná bíaríwámíni ení nanj imóníñíñoí. ²⁷ Nwí ikaxí mewegfóyíné tñni Parisioyíné tñni aweyí! Sía wíyi soyíné majíá seaórínfáríni. Nanj ero sípí ero yarígfóyíné, Goríxo xeaníñf seaikárínfá enagi nání dñj sípí oseainí. Soyíné ámá xwárípáyo seáyí e míá imíxáná símajíyí nanj raríñfáníñf imóníñoí. Íñímíñíyí ámá enj nórówapírí píyanj earíñfáníñf enánáí. ²⁸ Ámá wí soyíné síñwí ñiseaníróná ‘Wé rónígfáwaríni.’ seaíaiwíaríñagí wí segí xwíoxíyómíni nanj ero sípí ero yarígfápi tñni ríkíkíríó yarígfápi tñni magwí enagi síñwí míseanarígfáríni. ²⁹ Nwí ikaxí mewegfóyíné tñni Parisioyíné tñni aweyí! Sía wíyi soyíné majíá seaórínfáríni. Nanj ero sípí ero yarígfóyíné, Goríxo xeaníñf seaikárínfá enagi nání dñj sípí oseainí. Soyíné Goríxoyá wíá rókíamoagfáyíyá xwárípáyo manj e warípáníñf síñáyo xegí yoí nearo uráráñíro ámá wé rónígfá enjíná pegíáwa xwíá weyáríñíje ení míá imíxíro neróná ³⁰ re rarígfáríni, ‘None enjíná aríowa ñweaagíná ñíñwearane síñwíríyí, awa wíá rókíamoagfáwamí píkiaríná none ení nawíní wí píkiaríri enjwámáni.’ rarígfáríni. ³¹ Sewaníñooyíné e níríróná xwíyíá ñmeáríñíro réníñf ríñaríñoí, ‘Negí aríowa wíá rókíamoagfáwamí píkiagíowamí xiáwoneríni.’ áwanj éñíñf ríñaríñoí. ³² Soyíné segí aríowa wíá rókíamoagfáwamí ñpíkíro yagfápi ñmúrooro xwíyíá wíñí meáríñpírí nání ananí éfíxíni. ³³ Sídíroyíne, weaxíá miáoyíné Goríxo xwíyíá ñiseamearírí ríá aníñf wearíñfyo seaíkeaaráná aríge nerí urakíníprífaríni? Oweoí, wí nurakíníprífámáni. ³⁴ Píraníñf aríá époyí. Níoní wíá rókíamoarígfáwamí tñni ámá ñíjáfáwamí tñni ñwí ikaxí eáníñfpi mewegfáwamí tñni soyíné tññf e nání urowárímíá enagi aiwí soyíné awa wamí píkiro wamí íkíáyo

yekwiroáriro wami segí rotú aníyo dání sikkwá ragí pírí uyikiro wa nuro aní bí bimi ηweáfe mixí nixída uro epíríárini. ³⁵ Ayí rípi nání awami soyíne tíñf e nání urowárimfáriní. Soyíne xwá tíyo xwiyá áma wé rónígfá niyoní go go pikigfá nání ríá meárinípirí awami soyíne tíámíni urowárimfáriní. Iwamó wé róníñf Aiboróomi pikiñe dání yoparí wá rókiamoagí Sekaraiaomi —O íráf rídiyowá yaníro ikwíkwíárimí yaríge midáni enáná Goríxoyá aní awawá ‘Nwáxini.’ riniñe midáni enáná áwiními e pikigíforini. Omi pikigíe nání xwiyá meárinípirí áma ayo segí tíámíni urowárimfáriní. ³⁶ Nepa seararíñini, ‘Oxí apíxí agwí ríná ηweagíáyíne amípí nioní seararíñá rípi níseáimeanfáriní.’ seararíñini.

Jerusaremi ηweáyí nání ríñipi nánirini.

³⁷ Jerusaremi ηweáyíne wá rókiamoarígíawami píkiro áma Goríxo seyíne tíñf e nání urowárenapíñowami sñá nearo píkiro yarígfáyíne, nioní karíkarí xinái miá iwíyo ínimi mímeámí yaríñipa nioní ení axípi seaimíniri yaríná seyíne míseaimónarini. ³⁸ Aríá époyí. Goríxo yeáyí níseayimíxemearíná aní seyíne ηweaaníri egíe ríxa anípa imónigoí. ³⁹ Ayí rípi nání seararíñini. ‘Seyíne nioní síñwí mánanf néfasáná re rípiríná nánini nanípiríárini, “Ámináo urowárenapáná weapínómi yayí seáyí e oumeaneyí.” rípiríná nánini síñwí nanípiríárini.’ seararíñini.” uríñinigíni.

24

“Aní rídiyowá yarígfíwá ikwierómioanfáriní.” uríñf nánirini.

¹ Jisaso aní rídiyowá yarígfíwámi dání nípeyearí waríná xegí wiepísaríñowa aní Goríxo nání e míriniñyí awíaxí enagi “Jisaso píraníñf síñwí owínini.” níyaiwiro árixá wianíro báná ² o re uríñinigíni, “Soyíne sñá aní tíyí níní síñwí ríwínaríñoi? Nepa seararíñini. Ríwíyo sñá kíkíróníñf rípiyí wo wíomi seáyí e ikwíárínínfámani. Sñá ikwíkweyáriníñf rípi níní ikwierómioanfáriní.” uríñinigíni.

Xeaníñf iwamó wímeanfápi nání uríñf nánirini.

³ E nurími nurí dífwí mñf Oripíyo níyirí e éf ηweañáná wiepísaríñowa Jisaso xegípi ηweañagi níwíníro aní e níbíro yumí yaríñf re wigfawixíni, “Joxí áwanf nearei. Sñápi gíná ikwierómioanfáriní? Síñwí ayo níwínirane ‘O ríxa níweapíni aní ayoráni?’ yaiwirane ‘Sfá yoparíyi ríxa ríyiráni?’ yaiwirane yaníwá nání pí ekíyíñfyo wínanfáriní? Joxí nearei.” uríagfá ⁴ o áwanf nuríríná re uríñinigíni, “Áma wí yapí searéwapíyípiríxiníri dñf íá níxíríro éfrixíni. ⁵ Ayí rípi nání seararíñini. Áma obaxí wo wo níbayíro yoí nioníyá níriníro yapí re searéwapíyaníro epíríárini, ‘Áma yeáyí seayimíxemeanfa nání aríowayá xwá piaxíyo dání iwíaronfóyi rarígo imóníñáonirini.’ searéwapíyaníro éaná áma oxí apíxí obaxí ‘Nepaxíni.’ níyaiwiro xenwíyo xídípiríárini. ⁶ Soyíne ‘Aní nowamíni mixí íkwínaroaríni.’ rínánáyí xwiyá imíñf ‘Aní wími mixí inaríñoi.’ ríníméánáyí wáyí mepa éfrixíni. Mixí ayí xámi niga nurí aiwí sfá yoparí Jisasoní weapímfáyi sínirini. ⁷ Áma gwí wírí níwiápínímearo wíníyí tñí mixí iníro ero mixí ináyí wí níwiápínímearo wíníyí tñí mixí iníro ero aní wíyí wíyo poboní erí aní wami agwí nání ikeamóníro epíríárini. ⁸ Apí nípíni e imónaríñagi níwínírná re yaiwíríxiní, ‘Ríwéná xwé enfa nání iwamó ríyí ríyaríni? Oyíni.’ yaiwíríxiní. Apíxí niaíwí xírímíniri neríná dñf re yaiwíarígfápa, ‘Ríwéná ríñíñf xwé níminíri nání iwamó ríníaríni?’

Oyini.’ yaiwiarigápa soyíne eni nioni rarínápi imónarínagá niwíniríná re yaiwíríxini, ‘Ríwéná xeaníjé xwé neaímeanfárfani?’ yaiwíríxini. ⁹ Íná soyíne áamá wí íá níseaxero xeaníjé seaikáriro seapíkiro epírfa nání áamá wíyo mání wipírírfárfani. Áamá gwí ríxí wírí wírímí dánjé níni soyíne nioni níxídarínagá nání símí tñí seapírírfárfani. ¹⁰ E seaiaríná áamá obaxí nioni níxídarígááyí ríwí nínimoro wigí wíníyí Jisasoní níxídarígááyí nání áamáyo míyí uríro ayí tñí símí tñí iníro epírírfárfani. ¹¹ Áamá wí níwiápínimearo mimóní wíá rókiamoarígááwa nímoníro áamá oxí apíxí obaxíyo yapí wíwapíyipírírfárfani. ¹² Áamá ríkíkíríó niga upírífa enagi nání áamá obaxí wíyo wá níwianírí arírá wiarígáápi píní wíárípírírfárfani. ¹³ E nerí aí gíyí gíyí enjé neáníro nioni dínjé nínikwírooro níxídarígááyo sía yoparíyimi nioni ananí yeáyí uyimíxemeámfárfani. ¹⁴ Xwíyá yayí seainarínjé ‘Goríxo xegí xwioxíyo mímeámí nerí seameñweanfá nání segí íwí yarígáápi ríwímíní nímamoro nísaníro ñweáfíxini.’ ríníjépi áamá nioni níxídarígááyo nuro áamá gwí wírí wírí níyoní xwíá rírí nírimíní amí gímí ñweagááyo wá ní nurímémáná enáná sía yoparíyi imónínfárfani.

Xeaníjé ríá tñjé wímeanfáápi nání urínjé náníríní.

¹⁵ “Soyíne wíá rókiamoagí Daniero nírirí eanjépi áamá sípí seaikárinjo anjé awawá Goríxoyá ñwíá ikwíróníñfáwámí xórórí nerí xwíríá ikíxéagi níwíniríná —Áamá gíyíne xwíyá rípi íá rófáyíne, dínjé píranínjé moríni. ¹⁶ E níwíniríná Judia píropenisíyo ñweagááyo dífíyo nání éfí yíríxini. ¹⁷ Áamá gíyí gíyí anjé wáiwíyo nípeyíro seáyímíní ikwíróníñfáwámí níñwearóná ‘Sípi neaikárinjo ríxa ñwíá imóníne xwíríá ikíxearíni.’ rínarínagá aríá níwiríná síní mepa éfíxini. Níwiápínimeámáná amípi ínímí ikwíróníñfáwámí weñjépi míeaníro nání níwepíníro mípáwipa sa níwepíníro dífíyo nání anjéni éfí yíríxini. ¹⁸ Áamá aiwá omíníyo yarígááyo ení aríá e níwiríná ámí iyíá meaaníro nání anjé e nání mupa sa dífíyo nání éfí yíríxini. ¹⁹ Íná apíxí níaiwí agwí egííwa tñí síní níaiwí amínjé narígííwa tñí anjéni éfí upaxí mímonínagá nání aweyí! Aríge nero dífíyo nání anjéni éfí yípírírfárfani? Oweoi. ²⁰ Anjéni éfí mupaxí neaimónínigínírí Goríxomí ríxínjé re urírfíxini, ‘Íná imínjé mírípa éwínígíní. Sabarfá ení mímonípa éwínígíní.’ urírfíxini. ²¹ Ayí rípi nání seararínjéni. Goríxo xwíá imíxírí anjéna imíxírí ene dání áamá xeaníjé ní móga bagíá aiwí sípí seaikárinjo ñwíá imóníne xwíríá ikíxéáná xeaníjé ríá tñjé seaímeanfárfani. Xeaníjé íná imónínfá rípi tñí ámí wí xíxení imónínfá meníni. ²² Goríxo xeaníjé imónínfá apí nání ‘Anjéni píní owíárfani.’ míyáiwíárfani nerí síñwíríyí, áamá wíyo yeáyí uyimíxemeapaxímani. Áamá xíro eyíroárínjé enagi nání xeaníjé apí nání ‘Anjéni anípa oimóníní.’ rínfárfani. ²³ Íná áamá wí ‘Síñwí wínípoyí. Yeáyí neayimíxemeanfá nání aríowayá xwíá píaxíyo dání iwíaroníoyí rarínwáó ríworíní.’ re searánárfani, wí ‘Jíiworíní.’ searánárfani, aríá míwípa éfíxini. ²⁴ Ayí rípi nání seararínjéni. Áamá wa níwiápínimearo ‘Oxí apíxí Goríxo eyíroáríníyo yapí wíwapíyipaxí ríá imóníní?’ níyáiwíro yapí wíwapíyaníro nání wí ‘Kíraisó, aríowayá xwíá píaxíyo dání iwíaroníoyí rarígíó, ayí nioníríní.’ ríro wí ‘Wíá rókiamoarínáoníríní.’ ríro nero emímí xwé áamá síñwí níwínarígáápi ero ayá ríwamónípaxí bí ero epírírfárfani. ²⁵ Píranínjé aríá mónípoyí. Amípi ríwéná imónínfáápi nání ríxa áwanjé seararínagá yapí seaíwapíyipíríxínírí nání dínjé nímoró éfíxini. ²⁶ Nioni ríxa píranínjé áwanjé searfá enagi nání áamá wí ‘Aríá époyí. O áamá nání dínjé meañe jíamí ñweani.’ searáná soyíne aríá níwíro mupa éfíxini. Wí

‘Arfá époyi. O anfyo ná ínimí yumfí ηweani.’ searána arfá mīwipa éfr̄ixini. ²⁷ Ámá imóniηáoni nīweapir̄fná ápiar̄wí ner̄fná anj̄ ikw̄róniηj̄ nīmīni wfá ókiar̄iηpa nioni eni wfá nókiá weapimfá enaḡ nāni ámá wí ‘O yumfí e ηweani.’ searányf, arfá mīwipa éfr̄ixini.” nur̄ri ²⁸ awa re oyaiwípoyinri, “Nioni weapimfáe nāni ámá áwanj̄ wí r̄ipax̄ menini. Ámá n̄ni s̄iηwí nanip̄r̄f̄ar̄ini.” oyaiwípoyinri ewayf̄ ikax̄ r̄ip̄ ur̄iηinigin̄i, “Nanw̄ p̄iyf̄ weηe apurf̄ obax̄ p̄enar̄iηr̄ini.” ur̄iηinigin̄i.

Ámá imóniηo weapimfápi nānir̄ini.

²⁹ Ámi re ur̄iηinigin̄i, “E ner̄i aí xeaniηj̄ api n̄ni r̄ixa nīseaimeámána enáná apax̄ mé sogw̄ sfá yinri emá wfá mónipa er̄i s̄iηj̄ anj̄nami dāni exweánowiri er̄i amip̄i enj̄ eániηj̄ anj̄nami enj̄yf̄ úp̄iyinri er̄i r̄ixa nemána enáná ³⁰ nioni ekiyiniηj̄ niga nīweapiri ámá n̄yoni s̄iηáni wimónána ámá gw̄f̄ arf̄ ar̄i n̄ni ámá imóniηáoni nik̄n̄mi ḡf̄ enj̄ eániηj̄ t̄ni anj̄ p̄ir̄yo dāni agw̄f̄ t̄ni weapar̄iηagi s̄iηwí n̄nanir̄óná ηw̄f̄ eap̄r̄f̄ar̄ini. ³¹ E yar̄fná pékák̄i aga enj̄ t̄ni r̄in̄f̄agi nioni ḡf̄ anj̄najowa ámá ox̄f̄ ap̄ix̄f̄ Gor̄ixo eyīroar̄iηyf̄ xw̄fá r̄iri n̄rim̄ni ami ḡm̄i ηweaḡf̄ayo wir̄imeap̄ri urowar̄imf̄ar̄ini.

Ewayf̄ ikax̄ íkfá pik̄na nānir̄ini.

³² “Soȳné ewayf̄ ikax̄ íkfá pik̄na nāni r̄in̄iηj̄pi nāni d̄iηj̄ n̄imoro nijfá imónipoyi. Íkfá pik̄na m̄im̄iηw̄f̄ neánowimána ámi inīḡf̄ s̄ix̄f̄ n̄inri r̄ixa m̄iηj̄ inána, ‘R̄ixa xwiogw̄r̄ani?’ yaiwiar̄iḡf̄ar̄ini. ³³ S̄iηw̄f̄ e n̄win̄ro yaiwiar̄iḡf̄apa nioni searar̄iηáyf̄ n̄ni imónar̄iηagi n̄win̄r̄fná re yaiwír̄ixini, ‘O nīweap̄ini nāni r̄ixa f̄wí éniηj̄ r̄ir̄ónap̄ini? Oyini.’ yaiwír̄ixini. ³⁴ Nepa searar̄iηini. Ámá r̄iná ηweaḡf̄aȳné wiȳné s̄ini m̄ipé ηweanána amip̄i nioni searar̄iηapi n̄imónin̄f̄ar̄ini. ³⁵ Anj̄na t̄ni xw̄f̄ar̄i t̄ni anip̄a imónin̄fá enagi aiwi xw̄yf̄á nioniyá wí sur̄má imónin̄fámani.

“Nioni weapimfáyi nāni ámá wo nijfámani.” ur̄iηj̄ nānir̄ini.

³⁶ “Nioni ámi ḡni ḡiná nīweapimfá nānyf̄ ámá n̄ni aiwi wo nijfá mimónini. Anj̄najf̄ aiwi nioni aiwi nijfá mimóniηw̄ini. Sa ḡf̄ áponi nijf̄ar̄ini. ³⁷ Ámá imóniηáoni ámi weapaná ámá Nowao t̄iηíná yaḡf̄apa ax̄f̄pi yar̄iηaḡfa win̄imf̄ar̄ini. ³⁸ Inīḡf̄ wax̄f̄ s̄ini n̄ir̄óga m̄iw̄iápn̄imeapa enáná ayf̄ sfá Nowao sip̄ix̄f̄yo páwin̄e nānini re néra uḡf̄awixini. ‘Gor̄ixo inīḡf̄ wax̄f̄ t̄ni xw̄r̄fá wí neaik̄ixen̄fámani.’ n̄iyaiwiro aiwá n̄ro inīḡf̄ n̄ro néra nuro ap̄ix̄f̄ n̄iηwir̄ara uro n̄imeáa uro néra núisána ³⁹ ‘Pí pí neaimean̄f̄ar̄ani?’ m̄iyaiwí néra war̄fná inīḡf̄ wax̄f̄ n̄imár̄omi un̄inigin̄i. Ámá imóniηáoni ámi nīweapir̄fná ámá maiwí ax̄f̄pi e néra war̄iηaḡfa wimeám̄ar̄ini. ⁴⁰ Sfá nioni weapimfáyimi ámá waú, aiwá om̄iηf̄yo yar̄iḡf̄iwaú ḡf̄ anj̄najowa w̄f̄omi n̄iwir̄imearo aí w̄f̄omi e wár̄ip̄r̄f̄ar̄ini. ⁴¹ Ap̄ix̄f̄ w̄paú eni p̄irawá yunf̄ ikīxémf̄ yar̄fná w̄f̄im̄i n̄iwir̄imearo w̄f̄im̄i e wár̄ip̄r̄f̄ar̄ini. ⁴² Aȳnāni soȳné aw̄in̄iηj̄ ηwear̄f̄ini. Dix̄f̄ Ámināoni bimfá nāni soȳné majfá imóniηaḡfa nāni d̄iηj̄ t̄ni ηweáfr̄ixini. ⁴³ Ewayf̄ ikax̄ r̄ip̄i nāni eni d̄iηj̄ mópoyi. Ámá wo, anj̄ xiáwo ‘f̄w̄f̄ mear̄iηo sfá r̄iyim̄i r̄iná b̄in̄r̄feniηoi?’ n̄iyaiwir̄i s̄iηwir̄iyf̄, aw̄i n̄iηwear̄fná xe n̄kw̄iri op̄aw̄inri s̄iηw̄f̄ win̄im̄inri enj̄mani. ⁴⁴ Ámá imóniηáoni weapimfáyi nāni eni soȳné s̄ini majfá enaḡfa nāni aw̄in̄iηj̄ ηweáfr̄ixini.” ur̄iηinigin̄i.

Ewayf̄ ikax̄ bos̄iwo nānir̄ini.

⁴⁵ Jisaso ewayf̄ ikax̄ ámi bi ur̄im̄inri nāni yar̄iηj̄ re win̄inigin̄i, “Om̄iηj̄ w̄iar̄iηyf̄ wo xeḡf̄ bosoyá manj̄ arfá n̄iwiri d̄iηj̄ neηw̄iper̄i ner̄fnáyf̄

arige imónini? O re imónini. O omiñf rípi nání bosíwo oimóniri xegf bosoyá omiñf wiiarigfáyo umeiri aiwá yanf umeiri yariñorini. ⁴⁶ Boso amí dání nĩbiri xegf bosíwo rípeaño xámí yagfpa axfpi píráníñf yariñagf nĩwĩnĩrĩnáyf, bosíwo yayf owiniñi. ⁴⁷ Nepa searariniñi. O píráníñf yariñagf nĩwĩnĩrĩnáyf, xegf omiñf nĩnĩ eni menfa nání rípeañfárinĩ. ⁴⁸ E neri aiwi bosíwí axo ‘Gf bosoyapapfni bĩnĩmenĩñoi.’ nĩyaiwirĩ ⁴⁹ xegf omiñf anĩ wiiarigfáwami iwanf nĩméperi ámá papfĩkĩ yarigfá wa tĩnĩ inĩgĩ nĩro aiwá nĩro nera nurfna ⁵⁰ ‘Bosoyá riyimĩ nĩbĩnĩmenĩñoi.’ nĩyaiwirĩ yariñfĩyĩ wiyimĩ, sfá xfo bĩnĩyimĩ majfá nĩmóniri yariñfĩyimĩ bosoyá rĩxa nĩrémónapfĩ re winfárinĩ. ⁵¹ Omĩ mĩñf nĩwákwiĩ ámá nanf ero sipĩ ero yarigfáyf tĩñf e wárinfárinĩ. E rĩnĩñf xwé winarfna ñwĩ earo magĩ íronĩro epfĩrfefĩnĩ.” Jisaso ewayf xwiyfá e urĩñnigĩnĩ.

25

Ewayf ikaxf apixf apiyá wé wúkaú nánĩrĩnĩ.

¹ Jisaso ewayf xwiyfá re urĩñnigĩnĩ, “Ámá ‘Gorĩxo xfo xegf xwioxfyo mĩmeámĩ neri oneamenñweani.’ yaiwífáyf apixf apiyá wé wúkaú riwáníñf imónĩñoi. Íwa ‘Negf ámá o xegf apixf sñf meanimĩ nĩwirĩmiaumi bĩnĩñoi.’ rĩnĩtagĩ arfá nĩwiro óf e oneairĩmeáronĩrĩ wigf ramixf xixegfni nĩmĩxáromĩ nuro óf e wenĩñf nero ñweagfĩwarĩnĩ. ² Apixf wé ná wúni íwa majĩmajfá ikárinĩgĩwĩwarĩnĩ. Wé wífumĩ dñf wíwa dñf píráníñf mogfĩwarĩnĩ. ³ Majĩmajfá ikárinĩfíwa ramixf nĩmaxĩrfná piurf sñf mĩmaxĩrĩgĩwĩwarĩnĩ. ⁴ Dñf píráníñf mófíwa ramixf nĩmaxĩrfná piurf sñf enĩ xixegfni maxĩrĩgĩwĩwarĩnĩ. ⁵ Íwa wenĩñf neri ñweañáná apixf sñf meano sñĩ sfá órĩpĩnĩ yarfná íwa sá niówarf nero rĩxa sá wenáná ⁶ rĩxa áriwegf imónáná ríaiwá re rĩnĩñnigĩnĩ, ‘Wenĩñf époyĩ. Apixf sñf meáo rĩxa iwo barĩnĩ. Seyfné óf e wirĩmėnapfĩpoyĩ.’ rĩnĩtagĩ arfá nĩwiro ⁷ apixf apiyá níwani nĩwiápfĩnĩmearo ramixf ápiáwĩ xwé owenĩrĩ fá nĩkĩnĩmĩximáná ⁸ majfá ikárinĩfíwa wigf piurf yeáyf neri ramixf supárarĩñagf nĩwĩnĩro dñf píráníñf mófíwami re urĩgfwixĩnĩ, ‘Negf ramixf supárimĩnĩrĩ yariñagf nání sewayfné piurf bĩ neaiapfĩpoyĩ.’ urĩtagfá aiwi ⁹ íwa re urĩgfwixĩnĩ, ‘Oweoi, piurf newanáyá ramixf sewayfnáyá tĩnĩ newanáyá tĩnĩ xixeni mimónini. Newanáyá enĩ supárinĩgĩnĩ. Sewayfné nuro segf enĩ sitiwá añfyo ámá piurf bf yarigfáyo bf époyĩ.’ urĩtagfá ¹⁰ majĩmajfá ikárinĩfíwa piurf bf yanĩro nání úáná ámá apixf sñf meáo nĩbiri apiyá wíwa píráníñf nĩmĩxinĩrĩ wenĩñf nero ñweagfíwa o tĩnĩ neri meánimĩ añf aiwá apixf meanĩ nání imĩxárfé nání nuro añfyo páwíáná ówanf yárinĩñnigĩnĩ. ¹¹ Ówanf rĩxa nĩyárinĩmáná enáná apiyá piurf bf yanĩro úfíwa nĩbĩro bfarĩwámĩ dánĩ re urĩgfwixĩnĩ, ‘Ámĩnáoxĩnĩ, Ámĩnáoxĩnĩ, newané ówanf neafkwĩomeai.’ urĩtagfá aĩ ¹² o re urĩñnigĩnĩ, ‘Nioni nepa searariniñi. Nioni sewayfné nání majfonĩrĩnĩ.’ urĩñnigĩnĩ.” Jisaso ewayf xwiyfá e nurĩrĩ ¹³ re urĩñnigĩnĩ, “Sfá nioni weapmĩfáyĩ soyné majfá enagf nání píráníñf wenĩñf nero awĩnĩñf ñweárfĩxinĩ.

Ewayf ikaxf omiñf wiiarigfá waú wo nánĩrĩnĩ.

¹⁴ “Ayf rĩpi nání ‘Awĩnĩñf ñweárfĩxinĩ.’ searariniñi. Nioni ámĩ nĩweapĩrfná ámá nioni nĩxĩdarigfáyo wigf nĩiarigfápi xixeni wiimfá enagf nání nioni ámá amĩpĩ mĩmúronĩñf rónĩñf imónĩñnĩ. O xegf añf wíyo urfnaumĩnĩrĩ nerfná ámá xĩnáiwanĩñf nĩmónĩro omiñf wiiarigfáwami

‘Eini.’ nuriri xegí iyá fá nigwí amipí píráníñí umeipíri nání yaní níráníná ¹⁵ omíñí xixeni epaxowa enagi níráníñí womí nigwí K5,000 mání wirí womí K2,000 mání wirí womí K1,000 mání wirí nemo aní wíyo urínaumírí unínigíni. ¹⁶ Nigwí K5,000 wío apaxí mé nurí nigwí apí tñí omíñí neríná sayá nimíxírí ámi K5,000 bí sayá imíxíñínigíni. ¹⁷ Nigwí K2,000 wío ení nigwí apí tñí omíñí neríná ámi K2,000 bí sayá imíxíñínigíni. ¹⁸ E nerí aí nigwí K1,000 wío nigwí apí nimeámi nurí máníñwí nírípímáná míraxwoyá nigwí píní e tñínigíni. ¹⁹ Míraxwo aní wíyo urínaumírí wago neméísáná ámi nírírí ‘Gí nigwí ríxa sayá nimíxa ugárfaní? Sñwí owínímíni.’ nýaiwirí ‘Gí omíñí níiarígíá nigwí wináwa obípoyí.’ ráná ²⁰ ámá nigwí K5,000 wino nigwí xío winípi tñí nigwí K5,000 xío sayá imíxíñípi tñí nimeámi nírírí síwá nírírí re urínigíni, ‘Míraxwe, joxí xámí K5,000 niapíñípi ámi nioní sayá nimíxíríná K5,000 ámi bí imíxíñá rípi sñwí wineí.’ uríagi ²¹ míraxwo re urínigíni, ‘Gí omíñí níiaríñoxíni, joxí omíñí níiríná aníñí miní naní níiaríñoxíni, joxí awíaxí éfíni. Omíñí onímíá nioní siapíñápi joxí aníñí miní píráníñí níñí enagi nání gí amipí obaxíyo meríá nání “Bosíwoxíni” nírírí orírípeámíni. Joxí níríwírí nioní tñí nawíní nínwearíná yayí nioní ninaríñípa axípi yayí osíníni.’ urínigíni. ²² Ámá nigwí K2,000 wino nírírí re urínigíni, ‘Míraxwe, joxí K2,000 niapíñípi nioní sayá nimíxíríná K2,000 ámi bí rípi xíríñá rípi sñwí wineí.’ uríagi ²³ míraxwo re urínigíni, ‘Gí omíñí níiaríñoxíni, joxí omíñí níiríná aníñí miní naní níiaríñoxíni, joxí awíaxí éfíni. Omíñí onímíá nioní siapíñápi joxí aníñí miní píráníñí níñí enagi nání gí amipí obaxíyo meríá nání “Bosíwoxíni” nírírí orírípeámíni. Joxí níríwírí nioní tñí nawíní nínwearíná yayí nioní ninaríñípa axípi yayí osíníni.’ urínigíni. ²⁴ Ámá nigwí K1,000 wino nírírí re urínigíni, ‘Míraxwe, joxí aríá ríá wé raríñoxíríni. Aiwá joxí jírwaníñoxí íwíá muríñe mirí íwí mímó eñe mirí yaríñoxí enagi nání ²⁵ nioní wáyí nerí nigwí K1,000 joxí niapíñípi nimeámi nurí xwíá weyáríñáríni. Sñwí wineí. Díxí nigwípi rípiríni.’ uríagi aí ²⁶ míraxwo re urínigíni, ‘Gí omíñí níiaríñí ríwí síwíá yíñí roxíni, joxí sípíní eníni. Joxí “Xewaníño íwíá muríñe mirí íwí mímó eñe mirí yaríñoríni.” níniwirí nání ²⁷ nigwí nioní siapíñápi pí nání nigwí aníyo mítípa eníni. E níírí sñwíríyí, nigwí apí tñí ámi bí seáyí e íkwíríníñáná meámírí éáríni.’ nuríni ²⁸ wamí re urínigíni, ‘Nigwí K1,000 xíríñomí nurápiro K10,000 xíríñomí mání wípoyí. ²⁹ Ayí rípi nání searíríni. Ámá gíyí gíyí nioní winápi píráníñí mímepa nerí kíkíá nerínáyí apí aí nurápmíáríni. ³⁰ Omíñí níiaríñí sípíomí fá níxero síá yíníñí bíaríwámíni moaipoyí. Síá yíníñeyí ríníñí ayíkwí mívínípa eníá enagi nání ámá ñwí earo magí íroníro epíríeríni.’ Jísaso ewáyí xwíyíá e urínigíni.

Ámá níyoní mí ómómíxímí winíápi nání uríñí náníríni.

³¹ Ámi re urínigíni, “Ámá imóníñáoní mímí ináyí nimónírí níknímáná gí aníñajowa tñí nawíní xíxíéáníñí niga níweapírane íkwíñwí ámáyo mí ómómíxímí emíánami éfí ñweááná ³² ámá gwí wirí wírí níní gí símímanímíni awí eaárípírfáríni. Awí eaaráná nioní ámá sípísípí mearígíáwa sípísípí tñí memé tñí neyíroro sípísípí mídání memé mídání wárarígíápa ámáyo axípi e neyírorí mídámídání níwárírná ³³ sípísípí wé náúmíni wárírí memé onamíñúmíni wárírí emíáríni. ³⁴ E nemáná mímí ináyoni wé náúmíni níñweagíáyo re urímíáríni, ‘Ámá gí ápo píráníñí

seaimixíyífné n'wíapíro oyá xwioxíyo ηweápoyí. Aní o xwíarí imixírí anína imixírí eñe dání seyíné nání wé roáríne n'wíapíro ηweápoyí. ³⁵ Ayí rípi nání seararíñí. Nioní agwí niaríná seyíné aiwá bí niapagfáríñí. Iniígí nání nináná iniígí bí niapagfáríñí. Nioní aní midáñoní enáná seyíné n'niipemeámi wagfáríñí. ³⁶ Iyíá mayoní enáná bí n'ipáragfáríñí. Simixí yaríná seyíné n'biro n'imeñweaagfáríñí. Gwí aníyo ηweañáná seyíné xwíyíá n'ñwénapagfáríñí.' urímfáríñí. ³⁷ E uráná áamá wé rónígíáyí re n'ripírfáríñí, 'Ámináoxíñí, gíná agwí nání yaríná s'ñwí n'ranírane aiwá siapagwáríñí? Gíná iniígí nání sináná iniígí siapagwáríñí? ³⁸ Gíná joxí aní midáñoxíñí imóníñáná n'isipemeámi wagwáríñí? Gíná iyíá mayoxí emearíñagi n'ranírane iyíá r'ipáragwáríñí? ³⁹ Gíná joxí simixí yaríñagi r'imeñweaagwáríñí? Gíná gwí aníyo ηweañáná xwíyíá r'ñwénapagwáríñí?' n'ráná ⁴⁰ m'ixí ináyoní re urímfáríñí, 'Nepa seararíñí, "Seyíné áamá nioní gí imónígíá t'yo sipí apiamí aiwí arírá n'wirí e n'wirínáyí ayí nioníñí niagfawixíñí." seararíñí.' urímfáríñí. ⁴¹ E nurímáná wé onamíñúminí n'ñweagfáyo re urímfáríñí, 'Goríxo nání ramíxinígíáyífné p'ñí n'niwíarímí nuro r'fá aníñí wearíñí x'fo obo t'ñí aníñají x'omí f'wí wikárígíáwa t'ñí nání imixáríñí n'ímí nání úpoyí. ⁴² Ayí rípi nání seararíñí. Nioní agwí nání yaríná seyíné aiwá bí m'niapagfáríñí. Iniígí nání nináná bí m'niapagfáríñí. ⁴³ Aní midáñoní enáná n'niipemeámi wagfámani. Iyíá mayoní emearíná iyíá bí m'niipáragfáríñí. Simixí wenáná m'niimeñweaagfáríñí. Gwí aníyo ηweañáná xwíyíá m'niñwénapagfáríñí.' uráná ⁴⁴ wiwaníñí re n'ripírfáríñí, 'Ámináoxí gíná joxí agwí nání erí iniígí nání sinírí aní midáñoxí imónírí iyíá mayoxí erí simixí werí gwí aníyo ηwearí yaríñagi nene s'ñwí n'ranírane arírá m'sipa yagwáríñí?' n'ráná ⁴⁵ ayo re urímfáríñí, 'Nepa seararíñí. Seyíné áamá nioní gí imónígíá t'yo sipí apiamí aiwí arírá m'wipa nerínáyí ayí nioní eníñí niagfawixíñí.' uráná ⁴⁶ ayí r'ñíñí aníñí winíne nání upírfáríñí. E nerí aí wé rónígíáyí d'ñí n'iyímíñí t'gíáyí ηweapírfé nání upírfáríñí." uríñíñí.

26

Jisaso nání mekaxí megíá náníríñí.

¹ Jisaso xwíyíá api n'ipíñí nuríísáná xegí wiepísaríñowamí re uríñíñíñí, ² "Soyíné n'j'fáríñí. Ríxa s'fá wíyau' óráná s'fá Goríxoyá aníñajo negí aríowamí m'ipíkí múroníyi —Eníñá s'fá ayí Judayo Isipíyí m'ixí ináyo f'á xewiráríñáná Goríxo niaíwí xámíñí n'yoní opíkímíñí aníñají oyáo uowáríñí aiwí Judayí o ηwí ikaxí uríñípi t'ñí xixení nero bisfkerfá yisí mayí úrapí nimíxiro n'niro sipísipí miá n'ipíkíro ówaníyo ragí xópé yárfá enagi nání aníñajo ayo múroníñíñí. Ayínání xwiogwí o o pwéáná sipísipí miá n'ipíkíro bisfkerfá yisí mayí úrapí nimíxiro narígíáríñí. "S'fá ayí imónáná wa áamá imóníñáoní f'á n'niñero émáyí ík'fáyo oyekwíroárf'poyíñí m'ni n'wipíráoi." uríñíñíñí. ³ Íná apaxípaníñí imónígíá xwéowa t'ñí Judayí wigí ámináowa t'ñí awa nerímeáníro aní apaxípaníñí imónígíáwamí seáyí e imóníño, xegí yoí Kaiapasoyí r'niñoyáyo awí neáníro ⁴ mekaxí re megíawixíñí, "Jisasomí pikianíyí yumí aríge nerane f'á xiranírewíñí?" mekaxí e n'imeróná ⁵ re n'ira ugíawixíñí, "None ámayo m'ixí émíxamoaníñí. Aiwá s'fá Goríxo negí aríowamí m'ipíkí múroníyi nání imíxarf'ná f'á m'ixírípa oyaneyí." r'niñíñíñí.

Jisasomí weríxí naní bí iwayímoní náníríñí.

⁶ Jisaso anj Betani ηweanáná anj ámá peyiyf yago Saimonoyáyo ηweanáná ⁷ apixf wí werixf dñj nanj eaariñj sixf wá —Sixf awá nigwf aga xwé roñf wárini. Awá nimeámi nñbirí o aiwá nñmñnrí ηweanáná í omí mññyo iwayimoiñigini. ⁸ Iwayimóagf wiepñsarñnowa sññwf e nñwññro ímí wikí dñj nñwññro re rññgñawixini, “Werixf dñj nanj eaariñj apí nigwf xwé roñf pí nání xwññfá ikññearini? ⁹ Werixf apí nigwf nání bñ nerane sññwññyí, nigwf xwé nñmearñná ámá uyípeayfyo arññá nñwirane mññ wipaxññini.” rññarññagñá ¹⁰ Jisaso sññwf e nñwññnrí re urñññigini, “Í ayf nanj niarññagf nání pí nání ayá wí rarññoi? ¹¹ Ayf rññi nání seararññini, ‘Ámá uyípeayf soyññé tññi íníná ηweapññfá enagf nání rññwéná aí arññá wipaxññini. E nerí aí nioní íníná soyññé tññi ηweámññamant.’ seararññini. ¹² Í werixf apí nioní nñniwayimoiñná ayf xwññfá nñweyipññi nání iwamññó nñmññarini. ¹³ Nepa seararññini. Xwññfá rññi nññimññi amí gññmí xwññyññfá nioní nání yayf seinarñññfñi wáññ nemero nurññmerññá apixf rí nioní werixf dñj nanj eaariñj rññi niwayimóññfñi nání ení repññyññf wíáná ‘Jisasomí apixf wí e iyí reñññigini?’ yaiwipñññfñi.” urñññigini.

Judasó nigwf meámññnrí mññyññf urñññf nánññini.

¹⁴ E uráná Isikariotí dññj Judaso apaxññpánññf imónññgñá xwéowa tñññf e nání nurí ¹⁵ re urññññigini, “Nioní Jisaso nání mññyññf searánññyññf soyññé ‘Omí pí wññññwññni.’ seaimónññarini?” urññagf nigwf sirññpá 30 íayo nññroaro re urñññgñawixini, “Rññi siapanññwññni.” uráná ¹⁶ o e dññi “Xegññfñi ηweanáná pasá umemí nání sññwññf owñññaxññdññmemññni.” nññyññwññni e enñññigini.

Wiepññsarññnowa tññi aiwá Anññnajo Múroñññyññi nánññ nigññfá nánññini.

¹⁷ Sññfá iwamññó Judayf bisññkerññfá yisf mayf úrapí nñmññxññro narñññgññyññf iwamññóyí imónññáná wiepññsarññnowa Jisasomí nññbññro re urñññgñawixini, “Ge nurane aiwá Anññnajo Neamúroñññyññimí nánññ yeanarñññwáññf joxí tññni nani imññxanññréwññni?” urññagñá ¹⁸ o wiepññsarñññyññf waúññmí re urññññigini, “Awagwí Jerusaremí nánññ nuri ámá nioní eararñññáomí nññwññmearññná re urñññpiyññf, ‘Yegf yearéwáñññyññarññño re rñññoi, “Nioní xeanñññf nññpñññrññi anññwññi ayorññni. Gf wiepññsarññnowa tññni joxññyññf anññyoy aiwá Anññnajo negf arñññowamí mññpññkí wíarññf Múroñññyññi nánññ nanññwññni.” rñññoi.’ urñññpiyññf.” urowáñññagf ¹⁹ wiepññsarññnowaú nuri Jisaso urñññpññ axññpññi nerí sññfá Anññnajo Múroñññyññi nánññ sipññsipññf miá wo nññpññkiri rññyamññf egñññisixññni. ²⁰ Sññfáññi tññni Jisaso xegf wiepññsarñññf wé wúkaú sññkwññf waú tññni nññbññro íkwñññanññwññyoy éf nñññwearo ²¹ aiwá awaú nñmññxññri tñññpññi nññññróná o re urññññigini, “Nepa seararñññini. Soyññé woxí nioní nánññ mññyññf nurññññini.” urññagf ²² awa dññj rññfá uxéagf wo wo re nura ugññawixini, “Ámñññáoxññni, nioní nánññ mññrarñññini. Nioní nánññ mññrarñññini.” nura úagñá ²³ o re urññññigini, “Múyo nioní tññni axíñá eagwñññarññgññfíomí mññyññf nurñññnorññni. ²⁴ Ámá imónññññáoní rññwamññññf neánññrññi rññññññfpa xixenññi nññpñññrññi aiwí ámá nioní nánññ mññyññf nurñññrññi pasá nññmeno Gorññxo xeanñññf rññfá tñññf wñññfá enagf nánññ aweyññf. Xñññnái omí mññxñññrññpa nerí sñññwñññyññf, rññññññf Gorññxo wñññfáññi wññññmñññnrññi enññf mēññagf nánññ nanññ imónññmñññnrññi enñññrññni.” urññagf ²⁵ Judaso, mññyññf urññno re urññññigini, “Nññréwáñññyññarñññoxññni, ‘Aga nionññmanññ.’ nññmónññarññni.” urññagf Jisaso re urññññigini, “Jññwanñññoxí aí nññrarñññini.” urññññigini.

“Rññi gññf waráññni. Gññf ragñññini.” urññññf nánññini.

²⁶ Jisaso awa sññni aiwá nññññróná bisññkerññfá bñ nññmearññi apí nánññ Gorññxomí yayf nññwirññi kwññkwñññrññmññf nerí wiepññsarñññnowamí mñññni nññwirññi re urññññigini, “Rññi ayf gññf waráññni. Nññññrãññro nññpoyññf.” nurñññrññi ²⁷⁻²⁸ kapñññf inñññgññf

wainí ínìḡwá nìmeari Gorìxomi yayí nìwimáná awami m̀ni nìwiri re urìḡnigini, “Noỳnéni rìwá nìpoyi. Ayí rìpì nánì seararìḡni. Nioni áamá ǹni nánì nìpìkíáná ragí nioniyá xwíáyo pwarìḡagí nìwìnrìfná re yaiwipíráoi, ‘Xwiyá s̀ḡ réroárìḡpì rìxa yoxáḡḡ yìpámoḡoi. Nene íwí yarìḡwápi yokwarimí neaiini nánì ríá eḡoi?’ yaiwipíráoi. ²⁹ E nerì aí re seararìḡni, ‘Nioni re dánì iniḡḡ wainí ámi wí m̀ni néra nútsáná ḡ́ ápo x́o xegí xwioxíyo m̀imeámí nìseairì seameḡweaníe dánì ámi nioni t̀ni nawíni anani naníwárinì.’ seararìḡni.” nurìri ³⁰ soḡḡ Gorìxomi yayí umeanìro nìrìmowa nìpeyearo d̀wí Oripipami nánì yìḡawixini.

Pitao “Nìsiepìsamoárimì éf umíméini.” urìḡḡ nánìrini.

³¹ Jisaso wiepìsarìḡowami re urìḡnigini, “Síá riyimi soỳné noỳnéni nìniepìsamoárimì upíráoi. Ríwamìḡḡ neánìri ewayí xwiyá soỳné nánì re rìḡḡpì, ‘Gorìxonì sipìsipí xiáwomì pìkioreawáraná sipìsipí ami ami uminíárinì.’ rìḡḡpì xìxenì imónini nánì nioni nìniepìsamoárimì éf upíráoi. ³² Nioni nìḡpìkiro aí nioni Gorìxoyá d̀ḡḡyo dánì nìwiápnìmeámáná Gariri pìropenìsḡyo nánì xámi yimíárinì.” uríagí aí ³³ Pitao re urìḡnigini, “Ámá wa nowani nìsiepìsamoárimì úagía aiwi nioni wí nìsiepìsamoárimì éf umíméini.” uríagí ³⁴ Jisaso re urìḡnigini, “Nepa rìrarìḡni. Síá riyimi áriwegími karíkarí s̀ni ríaiwá m̀rarífná joxi nioni nánì rìpiaú rìpì re nurìrini, ‘Nioni o nánì majíárinì.’ nurìrini.” uríagí ³⁵ Pitao re urìḡnigini, “Nioni enì joxi t̀ni nìḡpìkiro aiwi ‘O nánì nioni majíárinì.’ wí rìmíméini.” nurìri wiepìsarìḡḡ wíá enì axípinì e nura ugíawixini.

Gesemani dánì Gorìxomi xwiyá urìḡḡ nánìrini.

³⁶ Jisaso awa t̀ni omìḡḡ ojìkwí Gesemaniyì rìḡḡe nìrémoro re urìḡnigini, “Soỳné re ḡweanáná nioni dae nurì Gorìxomi xwiyá rìrimí wimíni.” nurìri ³⁷ Pitaomi t̀ni Sebediomì xewaxowaúmì t̀ni nìwirìmeámì nurì d̀ḡḡ ríá uxearìḡagí ³⁸ awami re urìḡnigini, “Nioni d̀ḡḡ ríá nìxearìḡagí nánì rìxa nìpepaxí niarinì. Soỳné re nìḡweámáná nioni t̀ni nawíni awí onweaneyi.” nurìri ³⁹ nìwárimì b̀i onìmiápi nurì s̀mìmanḡḡm̀ni nìpìkínìmeari Gorìxomi rìxìḡḡ nurìrìfná re urìḡnigini, “ḡ́ ápoxini, anani e epaxí eḡánáyí, xeanìḡḡ nioni nímeaníyí kapíxí nioni nìm̀nìḡḡ imónìḡḡwá anani nìḡrápìri emì miwayìmorìréni? Nioni e rìrarìḡagí aiwi d̀ḡḡ nioniyáyo m̀xídf joxiyáyo xídei.” nurìri ⁴⁰ wiepìsarìḡowa wáre nánì nìb̀ri awa sá weḡagía nìwìnrì Pitaomi re urìḡnigini, “Soỳné nioni t̀ni b̀i onìmiápi awí nìḡwearane nawíni m̀ḡweapaxí rìseaimónarinì? ⁴¹ Soỳné d̀ḡḡ re nìseaimónìri aiwi, ‘Jisasomì pí pí wímeáagí aiwi anani númì xídaníwárinì.’ nìseaimónìri aiwi segí wará éf seainìḡoi. Éf m̀seainìpa enì nánì awí nìḡwearo Gorìxomi rìxìḡḡ re urípoyi, ‘Awami obo yapí owíwapìyinìri s̀ḡwí m̀neanìpa ei.’ urípoyi.” nurìri ⁴² ámi b̀i nurì rìxìḡḡ nurìrìfná re urìḡnigini, “ḡ́ ápoxini, nioni kapíxí xeanìḡḡ nímeanì nánì imónìḡḡwá m̀nìpaxí imónìḡánáyí, m̀nìm̀ropaxí eḡánáyí, joxi simónarìḡpì oimónini.” nurìri ⁴³ ámi nìb̀ri wenìḡḡ éyí wìḡḡnigini. Wiepìsarìḡowa s̀ḡwí sipíxìpíxí wiarìḡagí sá riwa weḡagía nìwìnrì ⁴⁴ ámi awami p̀ni nìwiárimì b̀i nurì xámi xanomi rìxìḡḡ nurìrìfná urípa axípi ámi nurìri ⁴⁵ nìb̀ri wiepìsarìḡowami re urìḡnigini, “Soỳné s̀ni kikiá nero sá riwoỳné rìweḡoi? Aríá reḡoi? Ámá imónìḡáoni íwí yarìḡḡyí pasá nìḡm̀ero íá nìxìrìp̀ri rìxa iyíxini. ⁴⁶ Rìxa wiápnìmeápoyi. Oweaneyi. S̀ḡwí wìḡḡpoyi. Pasá nìm̀eno rìxa iwo yaparinì.” urìḡnigini.

Jisasomi íá xirígíá nánirini.

⁴⁷ Siní e uraríná re enjiginí. Judaso —O wiepisarínj woríni. O áamá obaxí apaxípanínj imónígíá xwéowa tñni Judayí mebaowa tñni urowárfáwa, wigí kirá tñni iwanj tñni nímáximí Judasomi ríwíyo xídígíáwa o nipemáximí Jisaso tñnj e rémónapíniginí. ⁴⁸ E nírémónapímáná óf e dání re uríípa, “Nioní pasá numerí kíyí miaúnáná ayí símímájónínj seaiarínini. Soyíné ‘O Jisasoríani?’ n+yaiwiro íá xiríírixini.” uríípa ⁴⁹ Jisasomi níwímearáná anjní yayí “Gí níréwapíyarínjoxíni” nurírí kíyí miaúníniginí. ⁵⁰ Kíyí miaúnáná Jisaso re uríniginí, “Nígí níkumíxinírí emearígíwíoxíni, joxí nioní nimínírí barínjpi ríxa ríníarínini?” uráná awa mírí níbíró omí íá xirígíawixini. ⁵¹ Íá xiraríná Jisaso tñni rogíáwa wo xegí kirá renj nímíxearí apaxípanínj imónínj seáyí e imónínjyá omínj wíiarínj omí mínj orómínírí éyí pírí nímoyíkirí aríá mínj níwirípiarí mamówáriniginí. ⁵² Aríá mínj níwirípiarí mamówáraná Jisaso re uríniginí, “Kirápá anjwámí ámí síxí ikwaseárei. Xwíyíá re rínínjpi, ‘Ámá kirá íá nímáximíro ámá píkianíro emearígíá gíyí gíyo wíníyí ení kirá tñni píkipíríárini.’ rínínjpi dínj rímoarínini? ⁵³ Joxí dínj re ríyáiwíarínini, ‘O xegí xanómí yarínj níwirínáyí, xano éf umíní nání anjínají símínj wínarígíáwa íá míropaxí wí e bí wí e bí miaúraráf wé wúkaú síkwí waú inínjpi murowárenapíapaxíriní.’ ríyáiwíarínini? ⁵⁴ Oweoi, ápo nurowárenapíapaxí aiwí nioní apí nání yarínj níwirínáyí, ríwámínj nioní nání ‘E níwíro píkipíríárini.’ nírínírí eánínjpi aríge xixení imónínjoi?” E nurímáná ⁵⁵ xíomí íá xíraníro bíáyo re uríniginí, “Soyíné ámá íwí xauráparínj womí íá xíraníro nání yarígíápa kirá tñni iwanj tñni íá nímáximí nioní íá níxíraníro ríbarínjoi? Síá ayí ayo nioní anj rídiyowá nání mírínínjwámí níjweámáná searéwapíyarínjagi aiwí soyíné wí íá níxíraníro egíámaní. ⁵⁶ E nerí aí wíá rókíamoagíáwa nioní nání níróro Bíkwíyo eagíápi xixení imóníní nání soyíné e níarínjoi.” uráná wiepisarínjowa nowaní omíní níwiepísamoárímí éf ugíawixini.

Jisasomi xwíríxí umegíá nánirini.

⁵⁷ Jisasomi íá xiríáyí omí níméra nuro Kaiapasoyá anjío njwí ikaxí eánínjpi mewegíáwa tñni Judayí mebaowa tñni awí eánarígíe nání nímeámí waríná ⁵⁸ Pitao “Jisasomí pí wípíríréoi?” níyáiwírí ná jíamí dání anínaxídí níwíera númí nurí apaxípanínj imónínj seáyí e imónínjyá anj ákínjyá nípáwírí porisowa tñni nawíní njweanáná ⁵⁹ apaxípanínj imónígíá xwéowa tñni Judayí mebaowa nowaní tñni omí píkipírí nání “Sínjwí íwí wínarogíá xwíyíá omí píkipaxí imónínjyíf bí ouxekwímópoyí.” níyáiwíro “Xwíyíá omí uxekwímopaxí bí oimóníní.” níyáiwíro rayaríná ⁶⁰ ámá obaxí níbayíro omíní nuxekwímoro aiwí omí ananí píkipaxí wí mimóní níyáyífasáná waú níbírí ⁶¹ omí nuxekwímori re rígfísixíní, “Ámá ro re rínjoríní, ‘Nioní anj rídiyowá yarígíwá nípínearí síá wíyáú wíyímíní ámí mírípaxoníríní.’ rínjoríní.” rígfísixíní. ⁶² E nírmáná enáná apaxípanínj imónínj seáyí e imónínjoi níwíápínímearí re uríniginí, “‘Joxíní xwíyíá ríxekwímorígíáyí nání xwíyíá wí mírípaxí rísiaríní? Síni xwíyíá níríxekwímoríná rarígíípi, ayí pí nání rarínjoi?’ uríagi aí ⁶³ Jisaso xwíyíá bí muríniginí. Xwíyíá bí murarínjagi apaxípanínj imónínj xwéo sínjwí e níwínírí re uríniginí, “Joxí nepa Kiraisoxí, ámá yeáyí neayímíxemearí nání aríowayá xwíá píaxíyo dání iwíaroníoyí rarínjwáoxí enánáyí, nepa níaiwí Goríxoyáoxí enánáyí, Njwíá anínj sínj imónínjoi tñnj e dánínínj níróro áwanj nearei.” uríagi ⁶⁴ Jisaso re uríniginí, “Oyí, ayí ríxa joxí rarínini.

E neri aí re rirariñini, ‘Ríwéná seyíné áamá imóniñáoni Gorixo ení sixí eániñoyá wé náúmíni ñweañagi siñwí naníro añínamí dání agwí tñni wepariñagi naníro epírfáriní.’ rirariñini.” uráná ⁶⁵ Apaxípaniñí imóniñí xwéowé wikí níwóniri xewaníño xegí rapírapí yíniñú naxerí ámináowami re uriñiniñini, “Áamá ro Gorixomi xewaxoniginiñi ríxa omi ríperirí umearini. Áamá wíni wíni omi xwíyíá uxekwímopíri bípaxí mimónini. Ai, o Gorixomi ríperirí umeariná sewaniñoyíné ríxa arfá wíoi. ⁶⁶ Soyíné dñí pí yai-wiaríño?” uríagi awa re urígfawixini, “‘O rípi ríxa nípikipaxíriní.’ neaimónariní.” nurimáná ⁶⁷ omi símimañíyo reañwí úriro wé amímá nemáná earo nerfíná wa wé piará nupíkákwiayiróná ⁶⁸ re urayigfawixini, “Kiraísoxiní, díxí imónigfáyo yeáyí uyimíxemearfá nání arfowayá xwíá piaxíyo dání iwiaroñoxini, áwaní níneariri wfá nearókiamoi. Agwí iwaní go reariní? Iwaní go reariní?” urayigfawixini.

Pitao “O nání nioni majfáriní.” uriñí nánirini.

⁶⁹ Pitao, añí ákíñáyo íniríwámíni ñweañomi apíxí omiñí wíiaríñí wí re uriñiniñini, “Joxí Gariri píropeniñíyo dñí Jisaso tñni emeariñí woxirini.” uríagi aiwí ⁷⁰ Pitao “Oweoi.” nuriri “Jíxi rariñíyí nání nioni majfáriní.” nurimi nurí ⁷¹ íwí ákíñá tñí e roñáná ámi wí níbirí omi siñwí níwiniri áamá e ñwixapigfáyo re uriñiniñini, “Áamá royí Nasareti dñí Jisaso tñni emearigfáyí worini.” uríagi aí ⁷² Pitao “Oweoi.” nuriríná “Xwíá tí tñí e dání searariñini. Áamá o nání nioni majfáriní.” nurimáná enáná ⁷³ ríwíyo onímiápi e rówapigfáyí añwí e níbiro Pitaomi re urígfawixini, “‘Xwíyíá joxiyá Gariri píropeniñíyo dñíyí rariñíyí axípi rariñagi nání joxí ayíyá woxirini.’ neaimónariní.” uráná ⁷⁴ o sipí ikaxí nímeperi re uriñiniñini, “Xwíá tí tñí e dání re searariñini, ‘Nepa o nání nioni majfáriní.’ searariñini.” uráná re eníniñini. Karfkarí rfaiwá riñiniñini. ⁷⁵ Karfkarí rfaiwá ráná ámi pñé Jisaso urípi “Karfkarí siní rfaiwá miriñáná joxí biaú bí áamá wíyo re uriríini, ‘O nání nioni majfáriní.’ uriríini.” urípi dñí níwiniri e dání nípeyearí ñwí piyí wíriníniñini.

27

Jisasomi Pairato tñí e wárigfá nánirini.

¹ Wíapi tñni apaxípaniñí imónigfá xwéowa tñni Judayí mebaowa tñni Jisasomi nípikipíri nání xwíyíá numearimáná ² gwí níyiro nímeámi nuro émayí gapímaní Pairato tñí e wárigfawixini.

Judasó gwí yaímíniñí nánirini.

³ Judaso, Jisasomi miyí uríto mebaowa “Jisaso xewaníño rípi nání píkipaxí imóniñagi nání émayí opíkípoi.” rariñagí arfá níwiri dñí sipí wíagi nígwí siripá 30 mñni wíapi ámi nímeámi nurí apaxípaniñí imónigfá xwéowami tñni Judayí mebaowami tñni mñni wimíniñi nerfíná ⁴ re uriñiniñini, “Nioni áamá íwí bí méomi miyí nuriri nání sipí ikáriníñini.” uríagi aí awa re urígfawixini, “Jíwaníñoxi épi nání none pí nání nearariñini? Jíwaníñoxi ikixéini.” uríagí ⁵ Judaso nígwípi rídiyowá yarígfíwami e emi nímoáni mo nurí xewaníño gwí yaímíniñiniñini.

⁶ Judaso peyeáaná apaxípaniñí imónigfá xwéowa nígwí api nímearo re rinígfawixini, “Nígwí rípi áamá opíkípoiñiri wíwapi enagi nání nígwí Gorixo nání añí riwami tarígfápi tñni nawíni níkwierorínáyí, ayí nípikwíni menini.” níriníro ⁷ nígwí api nání xwíyíá nírinífawa nígwí api nímeámi nuro áamá midání imónigfáyí xwíá weyipírfá nání xwíá xegí yoí Xwárfá

Sixí Imixarigíáyíyápiyi riniñipi bí egíawixini. ⁸ Nigwí áamá opikípoyiniri wigíapi tñni xwíá api bí éagíá nání yoí Ragípiyi wíragíáriní. Agwi ení sñni e nira warinjoí. ⁹ Awa e éáná xwíyíá Gorixoyá wíá rókiamoagí Jeremaiao niwuriyiri ríwamini eaní rípi, “Awa nigwí 30 Isireriyí ‘Áamá wo xegí wo nání miyí nearáná wianíwáriní.’ riniñíapi nimearo ¹⁰ xwíá xegí yoí Xwárá Sixí Imixarigíáyíyápiyi riniñipi Gorixo sekaxí niniñipi tñni xixeni bí nero miní wigíawixini.” Xwíyíá e niniñiri eaniñipi íná xixeni e imóniñirini.

Pairato Jisasomi yariniñi wiayiniñi naniñini.

¹¹ Jisasomi nimeami nuro gapimaniñi Pairato tñni e mearémóána gapimano yariniñi niwiyirina re uriniñiniñi, “Joxi mixí ináyí Judayíáoxiraní?” uríagi Jisaso “Joxi e rariñini.” uriniñiniñi. ¹² Apaxípaniniñi imónigíá xwéowa tñni Judayíá mebaowa tñni xwíyíá obaxí omíni uxekwímoariniñigíá aíwi o xwíyíá xixe uripaxí nimóniri aí bí muriniñiniñi. ¹³ Xwíyíá bí murí yariniñigíá Pairato sñwí e niwiniñiri re uriniñiniñi, “Xwíyíá obaxí ‘Joxiní rixekwímoayariñigíáyo aríá miwipa riyariniñini?’” nuririñi ¹⁴ Jisaso xíomi uxekwímoariniñigíá bí nání aí xíto bí murí yariniñigíá niwiniñiri ududí wininiñiniñi.

Pairato Jisasomi níkwari wáriminiri enipi naniñini.

¹⁵ Sía Gorixo Judayo mipikí wiari múroniyi imóniñaná xwiogwí ayí ayo Judayí nuro wigí gwí ñweagíá wo nání émayí gapimanomi yariniñi wíána o ayo yayí owimómíniñiri wigí go go nání wimónariñiyí wariagíriní. ¹⁶ Íná wigí áamá gwí ñweañí wo Barabasoyi riniñi Judayí nñni yoí oyá niñíá imónigíáriní. ¹⁷ Ayináni áamá sipíá ayí gapimaniñi Pairato tñni e awí eánána o re uriniñiniñi, “Nioni go seawárimíniñi? Barabaso seawáriminiréniñi? Jisaso, áamá Kiraisoyi rariñigíto seawáriminiréniñi?” uriniñiniñi. ¹⁸ Ayí rípi nání e uriniñiniñi. O niñíáriní. Apaxípaniniñi imónigíá xwéowa Jisasomi sipí dñniñi niwiiwiro nání xíto tñni e wárá nání o niñíáriní. ¹⁹ Rípi nání ení “Jisaso seawáriminiréniñi?” uriniñiniñi. O íkwianwí xwírixí meariniñinámi éf ñweañána xiepi Jisaso nání xwíyíá re uowárenapiniñiniñi, “Árwiyimí áamá o nání oriñá niwiniñirina dñniñi ríá niñéiniñiniñi. Ayináni áamá wé róniniñi omí sipí wí miwimixipaniñi.” uowárfí enagi o áamá e epíroyí egíáyo “Jisaso seawáriminiréniñi?” uriniñiniñi. ²⁰ E uríagi aíwi wíá móniñimí apaxípaniniñi imónigíá xwéowa tñni Judayíá mebaowa tñni áamá oxí apíxí aíwá apí nání epíroyí egíáyo re uriméíá enagi nání, “‘Barabasomi neawárii.’ uriro ‘Jisasomi opikípoyi.’ uriro érixiniñi.” uriméíá enagi nání ²¹ gapimano áamá e epíroyí egíáyo “Áamá rowaú gíminiñi go seawárimíniñi?” urána ayí re urigíawixiniñi, “Barabaso neawárii.” uríagíá ²² Pairato re uriniñiniñi, “Nioniñi Jisaso, áamá Kiraisoyi rariñigíomi pí wimíniñi?” uríagi nñni re urigíawixiniñi, “Omí íkíáyo seáyí e oyekwíroárfipoyi.” uríagíá ²³ o re uriniñiniñi, “Pí nání? Pí íwí éf nání yekwíroárimíniñi?” uríagi aíwi ayí xwamiání nura nuro re urigíawixiniñi, “Omí oyekwíroárfipoyi.” nira warína ²⁴ Pairato “Gí xwíyíá aríá minipa epíri enagi nání ámi bí nuriri aí nañí wí imóninimeninjoí. Rixa mixíniñi épímixamopíráoi.” niyiwiri áamá ayí re oyaiwípoyiniriñi, “O ‘Jisasomi xe oyekwíroárfipoyi.’ niriñi aí ‘Reá miroánipa oeminiñi.’ niyiwiri ríá yariniñi?” oyaiwípoyiniriñi wigí sñwí anigíe dání wé wayí nironiriñi re uriniñiniñi, “Áamá ro maní nioniyáyo dání pikipíriméoi. Sewaniniñiyíne segí maníyo dání pikipíráoi.” uríagi ²⁵ áamá nñni re urigíawixiniñi, “Oyá ragí pí eninjoí xe oneaxéniñi. Negí niaíwíyo ení xe oxéniñi.” urána ²⁶ Pairato re eniniñiniñi. Barabaso niwáriní

porisowami re uriniginini, “Jisasomi sikwá ragí pírí nuyikimána íkáyó seáyí e yekwiroárfpoyí.” nuriri miní winiginini.

Porisowa Jisasomi riperirí megá nánirini.

²⁷ Porisowami miní wíáná awa Jisasomi nimeámi gapimanfíyá aníyo —Aní yoí Piretoriumiyi rininíyorini. Aní ayo nipáwiro porisí nowamini “Eini.” nuriro “Omi riperirí omépeaneyi.” niriniro re egfawixini. ²⁸ Omi rapirapí xegí yíninú niwiriro emi moro ámi ayá ríñí wú, mixí ináyowa yinarigíáyo dáníyí wú nimearo uyiriro ²⁹ ópiyá eniníñí imóníñí wirí níkiyímáná mixí ináyí aminañwíníñí imóníñí miníyo dínarigíápa omi ení tñí miníyo udíkiáiro xoywá wíyi mixí ináyowa maxirarigíápa ía umiriro nemána agwírwáminí xómíñí niyikwiro riperirí numerína re urayigíawixini, “Judayíyá mixí ináyoxini, yayí osianeyi.” nuriro ³⁰ reañwí niwúrayiro xoywáyi nuráiro miníyo neaayiro ³¹ ríxa riperirí numearíásáná rapirapí ayá ríñú niwiriro ámi xegú nuyírimána íkáyó seáyími yekwiroáraníro nání níméra ugíawixini.

Jisasomi íkáyó yekwiroárigíá nánirini.

³² Yekwiroáraníro nání aní apimi dání níméra nuróná Jisaso ríxa ení meání yarínagí niwiníro amá wo, Sairini dání Saimonomi sekaxí re urigíawixini, “Yoxá rípa nimeámi wuii.” nuriro ³³ ríxa dífwí méyoaní apíkwí xegí yoí Gorígotai rininípimi —Dífwí api yoí míkí amá miní gíxweá nánirini. Dífwí apíkwínimi níméromo ³⁴ wa Jisaso ríníñí miníwinípa oenirí marisíní yíkí yaríní bí iníngí wainíyo niwayímómáná nawíni oimónirí kírkírí nimearí e nero miní wíáná iwamó gígí éáná minípaxí wimóniniginini. ³⁵ Porisowa omi ríxa yoxáyo seáyí e niyekwiroárimána “Oyá rapirapí none go go meaníreníño?” niriniro áwini e nitimána sárú nemána ³⁶ éf nínwearo Jisasomi awí níméwearo ³⁷ amá níní “O íwí api éf nání rípiáriníño?” oyaiwípoyiniri íkí wára nimearo “Ámá ro Jisaso Judayíyá mixí ináyorini.” niriro ríwamíní nearo miní tñí e seáyí e píraugíawixini. ³⁸ Jisasomi niyekwiroárinína amá íwí mearígííwaúmi ení midimidáni yekwiroárigíawixini. ³⁹ Amá óyimi birí urí niyayirína peayí síñwí niwiníro miní kírkírí nimearo ikayíwí numearíroná ⁴⁰ re urayigíawixini, “Re ríñoxirani? ‘Níwaníñoní aní rídiyowá yarígííwá nípínearí gí niwiní sía wíyá wíyimi ámi mirímáriní.’ ríñoxirani? Joxi nepa niaíwí Goríxoyáoxí enánáyí, jíwaníñoxí ení niyoáariními wéfnéi.” rayigíawixini. ⁴¹ Apaxípaníñí imónígíá xwéowa tñí ñwí ikaxí éáníñípi mewegíáwa tñí Judayíyá mebáowa tñí amá birí uro yayarigíáyí riperirí umeararigíápa awa ení riperirí numero re rigíawixini, ⁴² “O amáyo ‘Nioní tñámíni báná yeáyí seayimíxemeámáriní.’ uragí aí xewaníño arírá minípaxíriní. Íkáyó dání ení niyoáarími wéfnánáyí, ananí díní wíkwíroaníwiní. ⁴³ O Goríxomí díní nínwiráriní re rínaríñorini, ‘Nioní niaíwí Goríxoyáoníriní.’ rínaríñorini. Goríxo xewaxí ro nání yayí niwinírnáyí, ríxa éf oumíníni. Arírá winíreníñoíní síñwí wínaníwiní.” rigíawixini. ⁴⁴ íwí mearígííwaú midimidáni yekwiroáriníngííwaú ení Jisasomi ikayíwí numearírinína axípiní rigíisixini.

Jisaso penj nánirini.

⁴⁵ E néra núfásáná enána ríxa sogwí áwini e 12:00 imónáná re eniginini. Aní nímíni sía yínaríniginini. Sía niyínarínísnána ríxa 3:00 p.m. imónáná amí wía óníniginini. ⁴⁶ Amí wía ónáná Jisaso xegí Xibiruyí píné tñí rfaiwá re ríniginini, “Eri, Eri, ramí sabakítani?” urínípiyí re nírínána uríniginini,

“Gf Gorixoxini, gf Gorixoxini, joxi pi nani niepisamoarini?” rfaiwa e rana ⁴⁷ ama e rowapigfayf wi Jisaso e rragi arfa niwiro re rningfawixini, “Wfa rokiamoagf Irajao nani rfaiwa rfa rarini?” nirinro ⁴⁸ ayf wigf wo anini nurf irikwf bi nimeari wegwa wa tni ayinwf nikiroarimana inigf wainf niyf enf bi irikwfpimi niwayimomana Jisaso oninri wimixanminiri yarfa ⁴⁹ xegf winiyf re urigfawixini, “E mepani. Irajao niwepinri arira winifenio? Arira miwipa enifenio? Sinwf owinaneyi.” rarfna ⁵⁰ Jisaso ami enf tni rfaiwa bi nirina xegf dinf niyamiga unigini. ⁵¹ Xegf dinf niyamiga uana re eniginini. Rapirapf anf rdiyowa yarigfiwami awawa nwa Gorixoya nani niyimaronri epanioarininu yoparf ede dani xegfi naxega niwepinri wuka imonri xwfa pobonf eana snga xwe awinimi njiga uri ⁵² ama xwaripa noxoaga uana ama Gorixomi dinf wikwiroagfa piyfyf wegfe dani snf ero egfawixini. ⁵³ Piyf ayf Jisaso rixa niwiapnimeamana enana nuro Jerusalem remonana ama obaxf ayo sinwf winigfawixini. ⁵⁴ Porisowami seayf e imonino tni porisf xfo tni Jisasomi awi mearogfa tni xwfa pobonf eri amipi e imonri eagi niwinro of nikarinro re rningfawixini, “Ama royf neparini. Gorixomi xewaxorini.” rningfawixini.

⁵⁵ Apixf obaxf “Jisasomi sanf nurapa numi ouxfdaneyi.” nirro Gariri piropenisfo dani bfiwa na jfami nromana sinwf winigfiwa riwarini. ⁵⁶ Iwa wi Magidara danf Mariairini. Ami wi Jemisomi tni Josepomi tni xinai Mariaiyf rininirini. Ami wi Sebediom xewaxowaumi xinairini.

Jisasomi xwfa weyarigfa nanirini.

⁵⁷ Rixa sogwf nokepá tni ama amipi mimuroninj wo —O Arimatia danf Josepoyf rininorini. O eni Jisaso wiepisingfyf worini. ⁵⁸ O emayf gapimanf Pairato tnf e nani nurf Jisaso piyomi xwfa weyarimniri nani yarinj wiana Pairato porisowami “Xe omeanri sinwf winipoyi.” urragi ⁵⁹ Josepo nurf piyomi nimeari rapirapf apfa xaiwf wenjpi tni xopixopf nromana ⁶⁰ snga of xewanino nani rixinjyimi —Ayi ama sini mwenjyirini. Ayimi nimeami nipawiri nitimana snga piara xwe wo mimgwinarf nimeera nuro snga ofyimi niproarimi unigini. ⁶¹ Magidara danf Mariai tni Mariai wfi tni ipau snga ofyi midanije niweamana Jisaso piyomi e tarinagf winigfisixini.

Jisaso piyomi awi mearogfa nanirini.

⁶² Sfa Sabarayo nani Judayf amipi piraninj imixararigfayi oranana wafi tni apaxpaninj imonigfa xweowa tni Parisiowa tni awa gapimanf Pairato tnf e awi neanro ⁶³ Jisaso piyo nani re urigfawixini, “Aminaoxini, yaf neawapiyino sini mipé niwearina re rinjpi, ‘Sfa wiyau wiyi oranana ami wiapnimeamfari.’ rinjpi nani dinf neainarinagf nani barinwini. ⁶⁴ Oya wiepsarinowa nibiro piyomi fwf nimearo pnf nitimana amayo re uriprixiniri, ‘O rixa wiapnimeanigini.’ uriprixiniri joxi porisf wami sekaxf re uowaref, ‘Om xwfa weyarigfe nani nuro awi sfa wiyau wiyimi mearopoyi.’ uowaref.” urana ⁶⁵ Pairato re uniginini, “Sewaninoyne porisf wa awi mearopri nani nimeami nuro soyne fwf mimeapa oepoyinri yarigfa wiepsarinowa piyomi fwf meaprixiniri e e nurara upoyi.” urragi ⁶⁶ awa nuro Jisaso xwfa weyarinije porisowami e e nurara numana sikf bi nimearo smmajfo nani snga proninomi seayf e ikwiararigfawixini. Api mwenana “Ama nipawiro piyomi meafarini?” yaiwianfwanro nani e egfawixini.

28

Jisaso ámi wiápínimeanjé nániríní.

¹ Magídara dánjé Mariaí t́níní Mariaí ẃí t́níní Sabarfá ríxa weáná Sadéyo isfáyo ípaú Jisasoyá xwáripáyo síñwé ẃnanirí nání nuri ² síní mírémopa yarfná re enjínigíní. Pobonf xwé wí éáná anfnajf Gorxoyá wo anfnamí dání ńweapírí síñá xwáripáyo ófýmí ṕroárigfo mímegwínarf néra nuri ófýmí ńwiemoárimáná síñáomí seáyí e éf ñweáagi ³⁻⁴ porisf awí mearoarigfáwa anfnajo ápiañwé yaríñpa ẃfá éñíñf nókirí ñweañagi ńwíníro xegf rapirapf ení síñwé mímíñf inff yíníñagi ńwíníro óf níkaríníro pýíníñf nímoníro xwífamí piérnowigfawixíní.

⁵ Anfnajo síní xwáripá t́ñf e ñweañáná ípaú rémonapfagfí re uríñnigíní, “Aípagwí wáyf mepanf. Nioní ńj́fáríní. Aípagwí Jisaso, pýomí íkfáyo yekwíroárigfomí síñwé ẃnanirí baríñí. ⁶ O re ḿweníní. Xfo searíñpa ríxa ńwiápínimeámí únigíní. Aípagwí xfomí t́gfe níbirí síñwé ẃnfpíyí.” nurrí ⁷ ámí re uríñnigíní “Ríxa nuri xegf wiepísaríñowamí re urémeápiyí, ‘“O xwáripáyo dání ríxa ńwiápínimeámí únigíní. Arfá épiyí. O Garirí píropenisfyo nání xámí yífímí soyfné e nýoaro síñwé ẃnfpírfáríní.” urémeápiyí.’ eararíñíní.” urfagi ⁸ ípaú anfní xwáripáyo ṕníní ńwiárímí nurrfná wáyf íkarínírí yayf íkarínírí néra nuri wiepísaríñowamí áwanf urémeanírí anfní warfná re enjínigíní. ⁹ Jisaso ípaúmí ńwímearf “Gf ámá aípagwí!” nurrí yayf e wíáná ípaú anwé e nuri ḿñf xwáfáyo níkwírorí xegf síkwf íá níxíríná omí seáyí e umegfísixíní. ¹⁰ Seáyí e uméáná o re uríñnigíní, “Aípagwí wáyf mikárínípaní. Sa nuri gf ámá imónigfáwamí áwanf re urfpiyí, ‘“Soyfné Garirí píropenisfyo nání yírfxíní.” ríñot.’ nurrí re urfpiyí, ‘“Nioní e síñwé nanfpírfáríní.” ríñot.’ urfpiyí.” uríñnigíní.

Porisowamí xwapfraf eaárigfá nániríní.

¹¹ Ípaú síní wiepísaríñowa t́ñf e nání warfná re enjínigíní. Porisf awí mearófáwa Jerusaremíyo nírémore apaxfpáníñf imónigfá xwéowamí wa ẃnfpápi ńpíní nání repýf wíáná ¹² awa Judayfya mebáowamí awí neaáíro xwíyíá nímxímáná porisowa áwanf murípa éfrixínírí nígwé xwé obaxf ḿníní ńwíro ¹³ re uríñnigíní, “Ámá wí yaríñf seaíáná re urfírfxíní, ‘Árfwíyímí none sá wenáná xegf wiepísíñowa níbirí pýomí fwé nímeámí ugfawixíní.’ urfírfxíní. ¹⁴ Gapímanf Pairato xwíyíá apí rínaríñagi arfá ńwirfnáyf, o iwanf seaeanígnírí samíñf imíxanfwa enagi nání ayá síwé ńsearorí dnjé obíboxf mímopaní.” urfagfa ¹⁵ porisowa nígwé apí nurríro apaxfpáníñf imónigfá xwéowa urfápa axfpi e yarfná pfné apí Judayf anfyo rínímenfpí agwí síní rínímearíní.

Jisaso wiepísíñowa t́níní ámi erímeánigfá nániríní.

¹⁶ Wiepísíñf wé wúkaú síkwé wo awa Garirí píropenisfyo dfwé Jisaso uráríñfímí nání nýoaro ¹⁷ omí ńwíníroná seáyí e numero aiwí wa “Jisatoríní.” yaiwíro wa “Ámá ro nepa Jisatorfani?” yaiwíro yarfná ¹⁸ o anwé e níbirí re uríñnigíní, “Goríxo ‘Amípi anfnamí imónírí xwáfárimí imónírí enfpí nání joxí apí ńpíní nání nénf t́ñoxí imónírfíní.’ nírfé enagi nání ¹⁹ re seararíñíní, ‘Soyfné nuro ámá gwé ríxf wírf wírímí gf wiepísaríñáyfníñf ńwímíxa nurróná re erfíní. Yof ápo Goríxoyápímí dání t́níní xewaxoníyápímí dání t́níní kwíyfpímí dání t́níní wayf umeairo ²⁰ sekaxf nioní searíñá ńpíní xfdípfáfa nání uréwapíyíro erfíní. Rípi ení arfá époyí. Nioní aníñf dnjé seakíkayómfáríní. Sfá yoparfýmí e nání aí níseakíkayóa umfáríní.’ seararíñíní.” uríñnigíní.

Xwiyá yáy neainaríj Mako eanjíríní.

Ríwamíj rípi “Xwiyá yáy neainaríj Mako eanjíríní” ríníjíríní. O Jisaso gí wíepísaríjáowa oimóníjíríní urípeañowa wo mimóníjíríní aiwí Jerusaremí dání xwé niwiarorí íwí síkíjío enáná amípí Jisaso uréwapíyírí erí yaríná síjwí wíníjóríní. Ríwíyo dání Banabaso t́níní Poro t́níní émayí añíyo wá urímearíná Mako ení uxídíjóríní. Xegí yoí ámí bí Joní Makoyí wírígíáríní. O Jisaso ríxa nípémáná níwíápínímeámí añínámí nání nípeyimáná enáná ámí xwiogwí obaxí onímíápí nípwémáná enáná ríwamíj rípi eanjíríní. Romíyí ení “Jisaso Goríxomí xewaxoríání?” níyáiwíro díní owíkwríjíríní amípí Jisaso Goríxoyá ení eáníjíríní dání eníjíríní nání ríwamíj neáa uníjíríní.

Jono wayí numeaiá wago wá uríj náníríní.

¹ Xwiyá iwamí Goríxomí xewaxo Jisaso Kiraiso —O nene yeáyí neayímíxemeaní nání Goríxo rípeañoríní. O nání xwiyá yáy seainíjíríní ríjíríní. ² Eníjíná Jono wayí níneameaiá wago síní menáná xwiyá Goríxoyá wá rókíamoagí Aisaiáoyí ríníjío Jono ná ríwíyo bíno nání Goríxo xegí xewaxomí uríj rípi ríwamíj eanjíríní, “Arí eí. Goríxoní gí xwiyá yáy wíowárímíáo joxí gí íwoxi xámí rímeaní nání urowárímíáríní. O joxí nání óf simoiníáríní. ³ O nurí ámá nání díní meañe níjwearíná joxí nání ríaiwá re ríníáríní, ‘Ámíná ríwíyo bíno nání segí díní óf naníjíríní níwímíro jweáíríní. Óf píraníjíríní imoarígíápíníjíríní segí díní píraníjíríní níwímíro jweáíríní.’ Gí xwiyá yáy wíowárímíáo ríaiwá e ríníáríní.” Goríxo e rínípa ⁴ Jono wayí níneameaiá wago ámá nání díní meañe níremórí wá nurímérí re uragíjíríní, “Goríxo seyíné íwí níga warígíápí yokwarímí seainí nání segí uyíní yarígíápí ríwímíní nímamoro nísaníro jweáoyí. E nerínáyí, wayí seameaimíní.” uraríná ⁵ ámá obaxí Judayíyá añíyo dáníyí t́níní áwíní e wígí añí xwé bí xegí yoí Jerusaremí dáníyí t́níní Jono t́jíríní e nání nuro wígí íwí níga warígíápí nání waropárí wíáná iníjíríní Jodaní rapáyo wayí umeaiagíjíríní. ⁶ O Goríxoyá xwiyá yáy wíowáríní aiwí seáyí e nerí weyí menagomání. Rapírapí awíaxí yínagomání. Kamerí —Ayí osíníjíríní imóníjíríní. Kamerí íá aga iyíáníjíríní imóníjíríní níyínímáná areríxí agwóníjíríní íríníyó níyíní emeagoríní. Aiwá ení awíaxí nagomání. Xópé t́níní píkí iníjíríní t́níní nagoríní. ⁷ O Jisaso, ríwíyo bíno nání wá nemeríná wauní xwiyá re ragíjíríní, “Nioní ení eáníjíríní aiwí ení eáníjíríní nioníyá t́níní ríwíyo bínoyá t́níní xíxenímání. Oyá ní múroní. Omíjíríní wíiarígíáyí ananí wígí bosoyá síkwí sú gwí wíkweaiarígíáríní. E nerí aiwí nioní símaníwíyóníjíríní yeáyí nuríní o aga seáyí émí ní múroníjíríní nání oyá síkwí sú gwí wíkweaipaxí meníní.” nurí ⁸ re uragíjíríní, “Nioní wayí níseameairíná sa iníjíríní t́níní ígí seaeairíní. Ríwíyo bíno wayí níseameairíná kwíyí Goríxoyá t́níní seainíáríní.” uríjíríní.

Wayí umeainí náníríní.

⁹ Jono wá uraríná Jisaso Garírí píropeníyó xegí añí Nasaretí jweañe píjíríní níwíarímí nurí Jonómí wímeááná iníjíríní Jodaní rapáyo wayí numeairí ¹⁰ weníjíríní éyí wíníjíríní. Jisaso iníjíríní dání níwímímeámí yaríná añínámí dání óf iníjíríní kwíyí Goríxoyá xawíówíníjíríní xío nání weaparíjíríní wíníjíríní. ¹¹ Síní e wínaríná Goríxo añínámí dání Jisasómí re uraríjíríní

aríá wiñiniginí, “Gí íwí dñí sɨxí riyiñáoxi nání aga yayí seáyí e ninaríní.” urarínagí aríá niwimáná enáná ¹² Gorixoyá kwíyí Jisasomí ríxa áamá nání dñí meañe nání niméera nuri ¹³ o e ñweañáná sía 40 nóra waríná Seteno — O imíóyo xiráónñí imónñagí nání nñní simañwíyónñí wurínigíforíní. O nibírí Jiaso xanoyá mañí pírí owiaikinírí iwamíto wíwapíyarínagí aí o íwí wí mé sñí tñí e niñwearíná aññají niwímearo simíñí wíñagíáríní.

Ámá waú waú awamí “Nixídípiyí.” uríní náníríní.

¹⁴ Ríwéná Jiaso, Jono ríxa gwí ñweañáná, o Gariri piropenisíyómíní nuri xwíyíá yayí winípxí Gorixo xío xegí xwioxíyo míméamí nerí píraníñí umenñweañápi nání wáí nurímerí ¹⁵ repíyí re wiemeníniginí, “Ríxaríní. Gorixo seyíné xwioxíyo míméamí nerí píraníñí seamenñweañápi sññání imóníní añwí ayo enagí nání segí íwí yaríggápi ríwímíní nímamoro xwíyíá yayí seainípxí nioní seararíná rípi dñí níkwíroro ñweáíríxíní.” nurímerí ¹⁶ ipí xegí yoí Gariri ríwónípxámí nípuríná áamá peyí nání yaríggá waú Saimono tñí xogwáo Adíruo tñí peyí nání ubení ipíyo mamówárarínagí níwínírí niwímearí ¹⁷ re uríniginí, “Agwiagwí omíñí peyí nání yaríggí rípi pñí níwiárímí níxídípiyí. Omíñí xegí bí peyí meayaríggípa áamá ení axípi e meapísi oeaíwapíyímíní.” uráná ¹⁸ agwiaú re egísisixíní. Ríxa peyí nání yaríggípi pñí níwiárímí númí ugísisixíní. ¹⁹ Númí waríná Jiaso sñí ná ífe onímíápi nuríná ámí áamá waú, Sebediomí xewaxowáú Jemiso tñí xogwáo Jono tñí ewéyo niñweámáná egí ubení peyí nání yaríggíú aríkiníñagí yadírípxíñarínagí níwínírí ²⁰ ríxa “Agwiagwí ení níxídípiyí.” uráná agwiaú xano tñí o xegí áamá nígwí omíñí wíiaríggá tñí sñí ewéyo ñweañáná pñí níwiárímí omí númí ugísisixíní.

Imíto dñí xixéroaríní womí míxí umáññí náníríní.

²¹ Jiaso wirímearóíwa tñí nuri añí yoí Kapaneamíyo níremoro ríxa Sabaríá —Sía ayí Judayí omíñí wí mé kikiíá nero xwíyíá Gorixoyá aríá wianíro nání awí eánaríggáyíríní. Sía ayí imónáná rotú añíyo nípxáwiro o áamáyo uréwapíyaríná ²² ayí Gorixoyá ñwí ikaxí eáníñpi mewegíáwa uréwapíyaríggápa muréwapíyí aga Gorixoyá ñwí ikaxí eáníñpi xiáwónñí rarínagí níwíníro o uréwapíyarínpi nání mñí sñá níweáníro yaríná ²³ íná áamá imíto dñí xixéroaríní wo rotú añíyo ínímí dání makíríwí nímorí ²⁴ xwamiání re uríniginí, “Nasaretí dñí Jiasoxí imítone pí neaimínírí baríní? ‘Xwiríá neaikíxémínírí ríá baríní?’ nímonaríní. Nioní níjfaríní. Joxí Gorixo xewaxoxí xío rírípeañoxíríní.” uráná ²⁵ Jiaso míxí numáñírí re uríniginí, “Pñí wíárei! Dñí xixéroarínípxíní níwáramómí uí!” uráná ²⁶ imíto áamáomí meañí neárírí o sinapíxwíní nerí weñáná imíto nuríná makíríwí nímómí uníginí. ²⁷ Makíríwí nímómí úagí áamá nñí sñwí e níwíníro mñí sñá níweáníro xwíyíá níriga nuro re ríníggáwixíní, “Xwíyíá apímí xiáwónñí nearéwapíyarínpi xegí bíríní. Eníná aríá wiagwámaní. Aga sñí sñí aí aríá wiarínwíní. Imíto aí sekaxí uráná aríá wiarínnoi.” ríníagíá ²⁸ xwíyíá Jiaso épi nání Gariri piropenisíyo ríxa yaní amí amí níwéa uníginí.

Simíxí obaxíyo naní imímíximí ení náníríní.

²⁹ Jiaso rotú añíyo pñí níwiárímí nípeyearí nuri añí Saimonoyá tñí Adíruoyá tñí xiráxogwáowaúyá añíyo nípxáwiro Jemiso tñí xogwáo Jono tñí ení nawíní páwíáná ³⁰ Saimonomí xíneagwí wará ríá pírxí wiarínagí nání sá weñagí Jiasomí ríxa áwaní uríagíá ³¹ o í weñe nání nuri wéyo íá

meááná simixí rixa píní wiáríagí í niwiápínimearí rixa aiwá ríá niyeari tñínípi nimearí mñní niwia uñínigíní.

³² Rixa sía sisisañí imónaríná sogwí rixa wéími enáná ámá aní apimi dání simixí yarígfáyí tñní imfó dñí xixéroaríñíyí tñní nimeámi Jisaso tñí e nání nñbñro ³³ rixa oxí apixí niaíwí aní apimi dáníyí aní Jisaso ñweañiwámi íwí e awí eaárinaríná ³⁴ o ámá pí pí simixí yarígfáyo naní imixowáríri ámá imfó sayá nimerí xixéroaríñíyo ení imfó mixí umáñnowáríri neríná imfó o Gorixo xewaxo enagí nñfá imónñagí nání mixí numáñnowáríriná xwíyífá wí orífoyíníri sñwí mñwñnñpa enñínigíní.

Jisaso Gariri pñopenísíyo emení nánñrññí.

³⁵ O wíá mónññmí sññ sía xaiwí yinññáná niwiápínimearí nñpeyeámáná ámá mññweagíe nání nuri e Gorixomi xwíyífá rñrñmí nñwirí ñweañáná ³⁶ Saimono tññ nñkumixínñri emearígfáwa tññ Jisaso sññ aníyo mññweañagí nñwññro o nání pñá néra nuro ³⁷ nñwimearíná re urígfawixíní, “Oxí apixí niaíwí nññ joxí nání pñá yanñro yaríñoi.” uríagí ³⁸ o re uríñínigíní, “E nerí aiwí aní wíyo nioní xwíyífá ‘Gorixo píráññ seameñweani sññání imónññ anñ ayoríní.’ raríñápi wáf ourímemí nání owaneyí. Xwíyífá api aní ami ami áwaní uríñmññri bññáríní.” nuri ³⁹ Gariri pñopenísíyo ami ami nimeríná wigí rotú aní iwiwámi nñpáwiemerí wáf uríri ámá imfó sayá nimerí xixéroaríñí tññíyo mixí umáñnowáríri nerí e emenñínigíní.

Peyíyí tññí womí naní imixíñí nánñrññí.

⁴⁰ Ámá peyíyí —Simixí api ámá sñwí nñwññríná neaxímeaníññri éf yarígfápiríní. Simixí ayí tññ wo, Jisaso emearíná, omí nñwimearí sñmñmanñmññ xómññí nñyíkwirí wauní rixíñí nuri re uríñínigíní, “Joxí nñsimónñrínáyí, ananí píráñññ nimixípxáríní.” uríagí ⁴¹ o wá nñwianñri wé íeapá nñwirí omí seáyí e nñwikwiáríri re uríñínigíní, “‘Nioní joxí naní oimónññí.’ nimónaríní. Rixa naní imóneí.” uráná re enñínigíní. ⁴² Peyíyí rixa axíná yímonñínigíní. ⁴³ Rixa apaxí mé yímoagí Jisaso apaxípnññí imónígfáwa tññ e nání nurowáríriná aríá jñyíkí norí ⁴⁴ re uríñínigíní, “Naní simixíáyí nání amíná nuri ámáyo áwaní murípaní.” nuri ámá o wigí yarígfápi mé ámáyo xewaníño áwaní nura emenñínñri e nuri ámi re uríñínigíní, “Amíná apaxípnññí imónígfáwa tññ e nání nuri womí síwá nñwññri naníwí rídiyowá nání negí aríó Moseso enñíná ñwí ikaxí nearagíyí bí rídiyowá siáríri joxí naní imóníyí nání áwaní rñri ení mññ wíñrññí.” uríagí aiwí ⁴⁵ o Jisasomi pññ niwiárími nuri nñ aríki áwaní rñmenñínigíní. E éagí nání Jisaso ámá aríki upupígfí nñrññññri aní bí bimí nuri nñ sññání mñrémopaxí nñwimónñri nání ámá mayí e ñweañáná ámá ami ami dání o tññ e nání bagíáríní.

2

Ení síwímí ení womí naní imixíñí nánñrññí.

¹ Jisaso, sía wí rixa nóra núñsáná, o ámi aní yoí Kapaneamíyo nání nuri xegí aníyo ínñmí ñweañáná ámá obaxí aríá re nñwiro “O ámi xegí aníyo ñweani.” raríñagí aríá e nñwiro nñbñro ² awí neánñro nñpáwiro aníyo ínñmí déroro aní íwí e ení pñkwípnñkwí ínñro yaríná o ámá ayí nñyoní wáf nñwirí pñné repíyí wiaríná ³ ámá wa ení nññ síwímí ení womí —O aní epaxomani. Omí íkwiañwíyo nñkwíárñro nñkwónñmí nñbñro aí ⁴ ámá aní íwí e pñkwípnñkwí ínñagí nñwññro aníyo nñpáwiro Jisaso tññ e tñpaxí

menagi nání nimeámi nipeyiro anj rfwf seáyíyo dání anj sfá bi Jisaso nweanje núpiyiro ikwianwí xfo wenfnami midimidáni gwí niyuráráriro gwíyo fá nixirimáná anj sfá úpiyífe dání awayini mamówáráná ⁵ Jisaso awa xfomi dñf niwikwíroro “O negí áamá enj s#wímí enomi ananí nanj imixipaxfrini.” yaiwiarñagfa niwiniri omi re urññigini, “Íwe, joxi fwí ikárinñf ríxa yokwarímí siarñini.” uráná ⁶ Gorixoyá n#wí ikaxí eánñipi mewegíá wa Jisaso uréwapiyarñipi arfá wianiro nání e nñwearfná Jisaso enj s#wímí enomi e urññipi arfá niwiro ínimí dñf re nímóá ugíawixini, ⁷ “Pí nání rfa urarini? Nioni Gorixoninri yokwarímí riwiarini? Sa Gorixoní fwí yokwarímí wiarñorini. Áamá ro Gorixomi riperirí numeariri rfa yarini?” yaiwiarfná ⁸ Jisaso xegí kwíyíyo dání awa ínimí dñf e nímóá warñagfa niwiniri re urññigini, “Soyné pí nání nioni nání ínimí ‘O fwí áamá yarigfapi yokwarímí wiipaxomani.’ nímóá warñoi?” nuriri ⁹ ámi re urññigini, “Áamá wo fwí ikárinñf nioni yokwarímí wiánáyí ínimí imónñagi nání áamá woxi sñwí tñí sñwí winipaxí menini. E nerí aiwí nioni áamá enj nñni s#wímí enj womi ‘Ríxa niwiápnimeari díxí ikwianwí nimeámi ui.’ uránáyí o nanj imónñagi áamá niyfnéni sñwí tñni sñwí winipaxfrini.” nuriri ¹⁰ re urññigini, “Niyfnéni nioni nání re yaiwipfri nání, ‘Áamá imónño ananí áamá xwfá tño dánfýf fwí ikárinfapi ananí yokwarímí wiipaxorini.’ naiwipfri nání píranñf sñwí nanfpoyí.” nuriri ¹¹ enj s#wímí enomi re urññigini, “Nioni re rñrarñini, ‘Joxi niwiápnimeari díxí ikwianwí nimeámi anj e nání ui.’ rñrarñini.” uráná re enñigini. ¹² O ríxa nanj nimóniri niwiápnimeari áamá nñni sñwí anigfe dání ikwianwí xwanwí níkwónimi peyeaññigini. E éaná áamá ayí sirí nñpikíniro Gorixomi seáyí e numero re rigíawixini, “Nene eníná dání aiwí áamá wo ro yarñfpa axípi re yarñagi mñwinagwárini.” rigíawixini.

Ripaiomi “Nixídei.” urññ nánirini.

¹³ Jisaso ámi anj e pñni niwiárimí nurí ipí imanfpá tññf e nweañána oxí apíxí niaíwí nñni o tññf e nání bayarñagfa o nuréwapiya nurí ¹⁴ sñni ipí imanfpámi nñpurfná Arípiasomi xewaxo Ripaio —O takisí nání nñgwí uráparñorini. O opisí anjyo éf nñweari xegí omññf yarñagi niwiniri re urññigini, “Joxi rfwíyo nixídei.” uráná o niwiápnimeámi rfwíyo nuxdíri nuro ¹⁵ Ripaioyá anjyo nñpáwiro Jisaso tñni xegí wiepñsarñowa tñni nñwearo aiwá nñniro áamá takisí nání nñgwí uráparigíá wa tñni (Eníná Judayí anjyo takisí nání nñgwí urápigíáwa takisí nání nñgwí nurápirfnáyí wigí meapfríá nání nñgwí seáyí e bi fwí urápagíá enagi nání áamá nñni awa nání xwioxíyo dání wikí nñwóniro kfkímí niwimóniri yagfárini.) Awa tñni fwí yarigíá winiyí tñni áamá ayí obaxí Jisasomi nixdíro nání ayí eni nawíni Jisaso tñni aiwá nñniro yarfná ¹⁶ áamá Parisiyí rñññyí wayá áamá Gorixoyá n#wí ikaxí eánñipi mewegíá wa Jisaso áamá takisí nání nñgwí uráparigíá wa tñni fwí yarigíá winiyí tñni aiwá nawíni narñagfa niwiniro xegí wiepñsarñowami Jisaso nání re urigíawixini, “O pí nání áamá takisí nání nñgwí nearáparigíá awa tñni fwí yarigíá ayí tñni nawíni aiwá niro iniñgí niro yarñoi? O nanj riyarini?” urarfná ¹⁷ Jisaso e urarñagfa arfá niwiri ewayí xwíyíá bi nuriri re urññigini, “Áamá simixí mepa nerfná xwirí tññf e nání warigíamani. Simixí tñgíáyí warigíárini. Nioni ení áamá ‘Nioni nñgípi wé rónñini.’ yaiwinarigíáyí nání mñbñárini. Áamá ‘Nioni fwí yarñáonirini.’ yaiwinarigíáyí wigí uyíni yarigíapi yokwarímí wiáná ayí wé rónñf imónipfri nání bñárini.” urññigini.

“Pí nání aiwá ñwáá mñweaayarñjoí?” urígfá nánñrññí.

¹⁸ Jisaso tññí xegí wiepñsarñjowa tññí aiwá ñwáá bí mñweapa yarñjagífa Jono wayí numeala warñjoyá wiepñsarñjowa tññí áamá Parisiyí rñññjowa tññí aiwá nání ñwáá ññwirárññayiróná Jonoyá wiepñsarñjowa tññí Parisiowayá wiepñsarígfá wa tññí nawíñí nuro Jisasomí ññwímearo re urígfawixññí, “Jonoyá neaiepñsarñjone tññí Parisiowayá neaiepñsarígfone tññí aiwá nání ñwáá ññwirárññayarññwññí. Pí nání joxiyá wiepñsarñjowa aiwá ñwáá mñwea yarñjoi?” uráná ¹⁹ Jisaso ewayí xwiyífa bí nurññí re urñññññí, “Áamá apíxí sññí ññwirárñño sññí ññweañáná oyá ññkumíxñññí emearígfáwa aiwá ñwáá ññxenwirárñññiro yarígfárani? Oweoi, o sññí awa tññí ññweañáná aiwá ñwáá ññxenwirárñññipaxí menññí. ²⁰ E nerí aiwí o apíxí ññmearí ñññweaññsáná eñáná áamá wí omí anñññmíxáná íná aiwá ñwáá ññweapñññárñññí.” nurññí xewañño apíxí sññí ññwirárñññññí imónññjagí nání ewayí xwiyífa e urñññññí. ²¹ Ewayí xwiyífa áamá bí nurññí re urñññññí, “Áamá rapññrapí eñññññí ññyíga bagífa wú axenññjagí ññwñññññá rapññrapí sññí sññí wayí mññrónñññí wú ññmearo nupákiro gwí kiwearígfámani. E yanñño éfáyí wayí róáná sññí upákífu ññkíkarñññññí eññí ññpññperñññá eññññññí xwé naxega unññoí.” nurññí ayí wigí eñññá dání “Nene e nerññá wé rónñññí ññmónññññe ññpññperñññáyí, ananí Goríxo tññí e nání peyanññwárñññí.” ññra wagíapí sññí yarígfápi tññí oyá xwiyífa sññí tññí nawíñí ññkwieropñññññññí ewayí xwiyífa e urñññññí. ²² Áamá axípi oyaiwípoyñññññí re urñññññí, “Áamá inígfí wainí sññí ññmearo memé wará sññí soyí axíyo iwajífa yarígfámani. Iwajífa yanñño éfáyí núpññyimí ññpurí sññí soyíwá ení ríxa sññí enññoí. Wainí sññí memé wará sññí sññíyo iwajífa yarígfárñññí.” urñññññí.

“Sabarífáyo ñwááxññí.” rígfá nánñrññí.

²³ Jisaso tññí wiepñsarñjowa tññí Sabarífáyo aññí nemero wití aiwá omñññí tññí e óyo ññpurñññá wiepñsarñjowa wití siyí ññyíraga warññá ²⁴ áamá Parisiyí rñññññí wa omí yarñññí re wigíawixñññí, “Awa pí nání ‘Sabarífáyo ñwáárñññí.’ rñññññípi ññwiaññkiro wití aiwá ññyíñññiro narññoí?” uríagífa ²⁵⁻²⁶ Jisaso re urñññññí, “Soyíñé xwiyífa negí mññí ináyí Depito nání eánññññípi fá ññroro aiwí dññí wí mññmoarññoí. Eñññá Depito, áamá Abaiataoyí rñññññí —O eñññá apaxípánñññí imónññññí xwé worñññí. O xegí Judayí Goríxomí rñññññí wianñño nání senífa aññí pákínññññíyo mewenññá, Depito tññí xegí áamá ññkumíxñññññí emearígfáwa tññí aiwá menñññí nání agwí wiarñññá o senífa aññí pákínññññíwámí ññpáwírí bisññkerífa Goríxo nání peaxí tñññññípi umeaññá Depito ñññññí xegí áamáyo ení ñññññí winñññññí. Bisññkerífa apí apaxípánñññí imónññññíwani ananí ññpaxíñññí. Apí Depito ñññññí aiwí Goríxo o nání xwiyífa bí murí eñññá gí wiepñsarñññá rowa ení agwí wiarñññññí nání yarñññá pí nání xwiyífani meararññoí?” nurññí ²⁷ re urñññññí, “Goríxo áamá xámí ññmíxárññmáñá sññí wññí kíkífa ññwearo dññí sññí yíñño epñññí nání Sabarífa tñññññí. Sabarífa xámí ñññññí áamá rñññññíyo Sabarífáyo mewepññññífa nání imíxññññímani. ²⁸ Ayíññññí áamá imónñññññí Sabarífa ayo aí xiáwonñññññí. Nioní ‘Sabarífáyo ayí ananñññññí.’ rñññññí imónñññññí.” urñññññí.

3

Áamá wé kñññññí eññí womí nanñí imíxññññí nánñrññí.

¹ Jisaso áamá rotú aññí wíwámí ññpáwírí áamá wé kñññññí eññí wo ññweañññí ññwññññí uréwapñññññí ² áamá Parisi wa —Awa re rarígfárñññí, “Sabarífáyo omñññí nerñññáyí ayí ñwáárñññí. Áamá aí Sabarífáyo nanñí ññmíxñññññí ayí

ŋwíáríní.” rarígíáríní. Awa Jisaso áamá wé kiríní ení omí Sabaríáyo naní wimíxáná omí xwíyíá mearaníro nání síŋwí níwíníro ŋweaŋagíá aiwí ³ o wé kiríní enomí re urínínigíní, “Níwíápínímeámí níbírí áwíní e éf roí.” nurírí ⁴ Parisiowamí re urínínigíní, “Segí díní píoí moarínóí? ‘Sabaríáyo áamáyo naní níwíirínáyí ayí ananíríní.’ ríyáiwíarínóí? ‘Sabaríáyo sípí níwíkáírínáyí ayí ananíríní.’ ríyáiwíarínóí?” nurírí ámí re urínínigíní, “‘Sabaríáyo símíxíyo píráníní níwíxírínáyí ayí ananíríní.’ ríyáiwíarínóí? ‘Áamá nípíkírínáyí ayí ananíríní.’ ríyáiwíarínóí?” uríagí aiwí awa xwíyíá bí murígíawíxíní. ⁵ Xwíyíá bí murarínagíá níwínírí síŋwí níwínímeríná wíká níwóga nurí awa wé íkí enomí wá bí mívianí díní kíkímí níwímóga warínagíá níwínírí awa nání díní sípí ení níwírí omí re urínínigíní, “Wé íeapá énapéi.” uráná o wé íeapá neríná re enínigíní. Ríxa naní imónínigíní. ⁶ Ríxa naní imóníagí Parisiowa síŋwí e níwíníro níwíápínímeámí nípeyearo áamá míxí ináyí Xeroto tíní níkumíxínírí emearígíáwa tíní awí neáníro Jisasomí píkianíro nání ínímí mekáxí megíawíxíní.

Ípípámí dání áamá obaxíyo uréwapíyíní náníríní.

⁷ Jisaso, Parisiowa xíto nání mekáxí mearínagíá, o xegí wíepísarínówa tíní ámí ípíwá ríwónímíní úáná áamá Garírí píropenísíyo dání obaxí omí númí nuro áamá Judía píropenísíyo dáníyí tíní ⁸ wígí aní xwé yoí Jerusaremí áwíní e míríníníípímí dáníyí tíní xwíá yoí Idumia ŋweáyí tíní áamá ínígí Jodaní rapáyo oríwámídání ŋweáyí tíní émayí aní biaú Saidoní tíní Taía tíní tíní e ŋweáyí tíní áamá xwé obaxí ayí Jisaso yarínípi nání aríá níwíro xíto tíní e nání bímiarínagíá ⁹⁻¹⁰ Jisaso áamá obaxí símíxíyo naní imímíxímí éf enagí nání áamá níní símíxíyí omí amá rónaníro nání íkwíkwierí niga warínagíá nání xegí wíepísarínówamí re urínínigíní, “Áamá obaxí amá nínróníríná nínxoyípióá níbarínóí. Ewéyo píxemoánímí nání píráníní anwí e nítipoyí.” urínínigíní. ¹¹ Áamá imíto díní xixéroarígíáyí Jisasomí níwínírínáyí símímaníímíní nípíkínímearo wauní níwíkáíríníro “Niaíwí Goríxoyáoxíríní.” uraníro yarínagíá nání ¹² o míxí numáínówáríná míxí ríá tíní nurírí re urínínigíní, “Nioní Goríxomí xewaxoní enagí nání áwaní mírowíáropaní.” urínínigíní.

Xegí wíepísíníáwamí rípeañí náníríní.

¹³ Jisaso dífwíyo nání níyírí áamá xíto xegí wímónarínówamí “Soyíné ení yapíyoyí.” uráná awa ení xíto tíní e nání níyíro wímeááná ¹⁴⁻¹⁵ o áamá wé wúkaú síkwí waú xíto tíní emepíríá nání imóníro xíto nání wáí nurímero áamá imíto xixéroaríníyí míxí umáínówáripaxí nímóníro ero epíríá nání rípeañínigíní. ¹⁶ Áamá wé wúkaú síkwí waú xíto rípeañówa wígí yoí rowaríní. Wo Saimono —O Jisaso yoí ámí bí Pitaoyí wírínoríní. O tíní ¹⁷ ámí waú Sebediomí xewaxowáú Jemisó tíní xogwáo Jono tíní —Awaúmí Jisaso yoí Boanesisowáuyí —Yoí míkí ayí awáú akíríwíníní imónígííwaú enagí náníríní. Yoí e wírínówaú tíní ¹⁸ ámí wo Adíruo tíní ámí wo Pírípó tíní ámí wo Batoromuo tíní ámí wo Matíyuo tíní ámí wo Tomaso tíní ámí wo Arípíasomí xewaxo Jemisoyí rínínó tíní ámí wo Tadiaso tíní ámí wo Saimono —O yoí ámí bí Seretoyí ríníníyí —Yoí míkí ayí “Émayí ámí oxídowáraneyí.” rarígíáyí náníríní. E rínínó tíní ¹⁹ ámí wo yoparo Isíkariotí dání Judaso —O Jisaso nání míyí rorírímenoríní. O tíní áamá wé wúkaú síkwí waú awamí rípeañínigíní.

“O oboyá ení eáníní tíní yaríní.” rígíá náníríní.

20 Jisaso tñni wiep̄sar̄iṅowa tñni ámi aṅf̄ e nán̄i nuro ṅweaṅáná ámá obax̄f̄ o tñṅf̄ e awí neán̄iro ep̄f̄royf̄ wiar̄iṅagf̄a nán̄i niyór̄imoro aiwá m̄n̄iṅpax̄f̄ wimónar̄iṅagf̄a 21 Jisasomi xexir̄f̄meáyf̄ ámá wí xfo nán̄i “Xewan̄iṅo r̄ixa majf̄á nikár̄in̄ir̄i yar̄in̄i.” rar̄iṅagf̄a ar̄f̄a niwiro omi niwir̄f̄meám̄i wan̄iro nán̄i bar̄f̄ná 22 Gor̄ixoyá ṅw̄f̄ ikax̄f̄ mewegf̄á wa aṅf̄ yoṅf̄ Jerusarem̄i dán̄i niḅimáná Jisaso tñṅf̄ e rémónap̄f̄áwa ámáyo Jisaso nán̄i re nura uḡf̄awix̄in̄i, “Imf̄ó xir̄áóniṅf̄ imóniṅo Bieseburoyf̄ r̄in̄iṅo — O xegf̄ yoṅf̄ ḅi Setenor̄in̄i. O Jisasomi r̄f̄w̄f̄m̄in̄i nirománá xixéronaḡi nán̄i o ámá imf̄ó xixéroar̄iṅf̄yo m̄ix̄f̄ umáinowár̄arin̄i.” nura war̄iṅagf̄a nán̄i 23 Jisaso awam̄i “Niḅwan̄iṅoni tñṅf̄ e nán̄i ḅf̄poyf̄.” nur̄ir̄i ewayf̄ ikax̄f̄ ḅi nur̄ir̄f̄ná re ur̄iṅin̄iḡin̄i, “ ‘Seteno xegf̄ w̄f̄am̄i m̄ix̄f̄ umáinowár̄ipax̄f̄ imónin̄i.’ r̄iyaiwiar̄iṅoi?” nur̄ir̄i 24 ewayf̄ xw̄iyf̄á r̄ipi ur̄iṅin̄iḡin̄i, “Ámá axowa m̄ix̄f̄ nin̄iro xep̄ixepá nirom̄in̄oná eṅf̄ m̄iweán̄ipa nero m̄imianw̄f̄ up̄r̄f̄ár̄in̄i. 25 Ámá gw̄f̄ ax̄r̄i eni m̄ix̄f̄ nin̄iro xep̄ixepá nirom̄in̄oná eṅf̄ m̄iweán̄ipa nero xw̄f̄ám̄i imónip̄r̄f̄ár̄in̄i.” nur̄ir̄i “Seteno xegf̄ w̄f̄am̄i m̄ix̄f̄ umáinowár̄ipax̄f̄ mimóniṅaḡi nán̄i r̄f̄a nearar̄in̄i?” oyaiw̄ipoyin̄ir̄i ewayf̄ xw̄iyf̄á api nur̄imáná 26 ámi re ur̄iṅin̄iḡin̄i, “Seteno eni xegf̄ w̄f̄am̄i tñni m̄ix̄f̄ nin̄iro xep̄ixepá nirom̄in̄onáyf̄ wiwan̄iṅowa eṅf̄ meán̄i nin̄iro xop̄ir̄ár̄i in̄ip̄r̄f̄ár̄in̄i.” nur̄ir̄i ayf̄ xewan̄iṅo nán̄i diṅf̄ re oyaiw̄ipoyin̄ir̄i “Setenoyá eṅf̄ eán̄iṅf̄pi tñni mé omi xop̄ir̄ár̄f̄ wim̄in̄ir̄i r̄f̄a yar̄in̄i?” oyaiw̄ipoyin̄ir̄i nán̄i 27 ámi ewayf̄ xw̄iyf̄á r̄ipi ur̄iṅin̄iḡin̄i, “Ámá wo ámá r̄f̄a r̄iṅf̄ woyá iyf̄á f̄á urápek̄ixém̄in̄ir̄i nán̄i oyá aṅf̄yo niḅawir̄f̄ná amíná aṅf̄ xiáwomi gw̄f̄ niȳiri niḅimáná am̄ip̄i oyá anani urápek̄ixen̄iḡin̄i.” nur̄ir̄i 28 ámi re ur̄iṅin̄iḡin̄i, “Nioni nepa searar̄iṅin̄i. f̄w̄f̄ yar̄iḡf̄ápirani, r̄iper̄ir̄f̄ inar̄iḡf̄ápirani, am̄ip̄i sip̄i n̄f̄n̄i ámá yar̄iḡf̄ápi Gor̄ixoxo anani yokwar̄im̄f̄ seain̄f̄ár̄in̄i. 29 E ner̄i aiw̄i ámá Gor̄ixoyá kw̄iyf̄ nán̄i r̄iper̄ir̄f̄ méf̄áyf̄ Gor̄ixoxo e r̄f̄ápi ámi wí yokwar̄im̄f̄ wiin̄f̄ámani. An̄iṅf̄ e nimón̄ir̄i xw̄iyf̄á meár̄in̄ip̄r̄f̄ár̄in̄i.” ur̄iṅin̄iḡin̄i. 30 Ayf̄ r̄ipi nán̄i e ur̄iṅin̄iḡin̄i. Gor̄ixoyá kw̄iyf̄ tñni imf̄ó m̄ix̄f̄ umáinowár̄arin̄iḡi aiw̄i awa Gor̄ixoyá kw̄iyf̄ r̄iper̄ir̄f̄ niḅnear̄iro “Jisaso imf̄ó diṅf̄ xixéronaḡi nán̄i imf̄ó w̄f̄am̄i m̄ix̄f̄ umáinowár̄arin̄i.” rar̄iṅagf̄a nán̄i Jisaso xw̄iyf̄á api ur̄iṅin̄iḡin̄i.

Xinái tñni xexir̄f̄meáowa tñni nán̄ir̄in̄i.

31 Jisaso s̄in̄i aṅf̄yo ṅweaṅáná xegf̄ xinái tñni xogwáowa tñni nirom̄onap̄iro ḅf̄ar̄iwám̄in̄i nirománá “Jisaso n̄f̄wiap̄ir̄i siṅw̄f̄ onean̄in̄i.” uráná 32 ámá Jisasomi ep̄f̄royf̄ niwiro m̄in̄i m̄in̄i niṅweaxa pugf̄á wí re ur̄iḡf̄awix̄in̄i, “Ai diḅf̄ r̄inái tñni r̄ir̄ix̄f̄meáowa tñni ḅf̄ar̄iwám̄in̄i nirománá jox̄i nán̄i rar̄iṅoi.” ur̄f̄agf̄a 33 o “Ewayf̄ xw̄iyf̄á ḅi r̄f̄a nearar̄in̄i?” oyaiw̄ipoyin̄ir̄i yar̄iṅf̄ re wiṅin̄iḡin̄i, “Ámá ḡiyf̄ ḡf̄ nók̄i tñni ḡf̄ niḅix̄f̄meáowa tñn̄ir̄in̄i?” nur̄ir̄i 34 ámá m̄in̄i m̄in̄i niṅweaxa pugf̄áyo siṅw̄f̄ niḅwin̄imer̄f̄ná re ur̄iṅin̄iḡin̄i, “Ḡf̄ inók̄iwaȳné, niḅix̄f̄meáowaȳné r̄ixa t̄f̄ ṅweagf̄á ayoi. 35 Ámá ḡiyf̄ Gor̄ixoxo r̄iṅf̄yo diṅf̄ niḅkw̄r̄oro x̄idar̄iḡf̄áyf̄ ayf̄ ḡf̄ inók̄iwán̄iṅf̄ tñni ḡf̄ niḅix̄f̄meán̄iṅf̄ tñni imón̄iḡf̄áyf̄r̄in̄i.” ur̄iṅin̄iḡin̄i.

4

Ewayf̄ ikax̄f̄ wit̄f̄ siȳf̄ wiáron̄f̄ nán̄ir̄in̄i.

1 Jisaso ámi ip̄i Gariri iman̄f̄ tñṅf̄ e nán̄i nur̄i nuréwap̄iyir̄i ámá xwé obax̄f̄ awí neán̄iro ep̄f̄royf̄ wiar̄iṅagf̄a o ewéyo niḅixemoán̄ir̄i éf̄ niṅweari ámá n̄f̄n̄i s̄in̄i ip̄i iman̄f̄ e ṅweaṅáná 2 o nuréwap̄iyir̄in̄á xixewis̄f̄ xw̄iyf̄á am̄ip̄i obax̄f̄ nán̄i nuréwap̄iyir̄i 3 re ur̄iṅin̄iḡin̄i, “Ar̄f̄á époyf̄. Ámá wo

o xegí omiñíyo axípi wítí siyí nìwiáróa uminiri nání nuri ⁴ xwíá yuní ikixeariníje píraníñí nìwiáróa nuri aiwi wí óf mañpá tñni piéroráná iní nìbìro míméanf eníñiginí. ⁵ Ámí wí sñá ínimí yapiníñáná xwíá onímiápi seáyí e enáná wiáróyí xwíá akwiníánái enagí nání apaxí mé nerápmáná ⁶ sogwí nìwepíniri xáiwí anaríná pìpíñí mìwáríñagí nání nìyíweániri yeáyí yáriníñiginí. ⁷ Ámí wí emí pìpíñí aríkiáriníje wiáróyí emí pìpíñíyo dání nerápiri xenwiráriníje nání wítí siyí apí ná mìweníñiginí. ⁸ Ámí wí xwíá naní e wiáróyí píraníñí nerápiri xwé neri ná nìkìkìreániríná wí xwé onímiápi nìweri wí xwé obaxí nìweri wí aga dñí nìmori íá mìropaxí weníñiginí.” nuri ⁹ ámí re uríñiginí, “Seyíné wítí siyí nání nioní ewayí xwíyíá ríá apí nání aríá ókiarí nìmónípoiyí.” uríñiginí.

Eníá ríñíñípi tñni xixeni ewayí ikaxí uríñí nánirini.

¹⁰ Idáná o xegípi ñweañáná wiepísaríñowa wé wúkaú síkwí waú tñni ámá wí xfo tñni emearígfáyí tñni wigípi ewayí xwíyíá xfo ríípi nání yariní wiaríná ¹¹ o re uríñiginí, “Xwíyíá Goríxo seyíné xfo xegí xwioxíyo míméamí neri seameníweaníá nání eníá dání ínimí imóníñípi nioní ríxa wíá searókiamoaríñini. E neri aiwi ámá nioní dñí mìnìkwíró wigí dñí tñni néra warígfáyo nioní uréwapíyaríná mfkípi aríá mìní ewayí xwíyíá raríñápiní aríá niaríño. ¹² Ayí rípi nání ewayí xwíyíáni uraríñini. Goríxoyá xwíyíá wíá rókiamoagí Aisaiaoyí ríñíño ámá nioní dñí mìnìkwíró wigí dñí tñni néra warígfáyí nání eníá níriri ríwamíñí re eañíñiginí, ‘Ámá ayí wigí uyínií yarígfápi ríwíminí mamóánáyí Goríxo yokwarímí wiínígníri ewayí xwíyíá aríá nìwiríná aríá nìwiro aiwi nìjía mimóní ero sñwí nìwiníriná sñwí nìwiníro aiwi dñí mímó ero epíri nání ewayí xwíyíáni uríníaríni.’ Aisaiao eníá ríwamíñí e eañípi tñni xixeni nioní xixeni e yariníñini.” uríñiginí.

Ewayí ikaxí wítí siyí wiároní mfkípi nánirini.

¹³ O ámí re uríñiginí, “Soyíné ewayí xwíyíá nioní ríápi síní majía rimóníño? Ewayí xwíyíá apí nìjía mimónípa nerínáyí, ewayí xwíyíá nioní raríñá nìpíni aríge neri nìjía imónípírfáriní? Mfkípi áwaní osearímíniri raríñini. ¹⁴ Ámá wítí siyí wiároníñoiyí xwíyíá Goríxo nání wáí nemerí urímeañíñoníñí imónini. ¹⁵ Ámá wí wítí siyí ópá tñni piéropí iní nìbiri manaríñíyíñíñí imónini. Ayí xwíyíá Goríxo nání aríá wíápi Seteno ayí Goríxo nání dñí mopírxíniri añini nìbiri píripírfí nìwirí emí míméamí yaríñirini. ¹⁶ Ámá ámí wí wítí siyí sñá ínimí yapiníñáná seáyí e xwíá onímiápi enáná wiáróyíñíñí imónini. Ayí xwíyíá Goríxo nání aríá nìwiróná yayí nìwiníri nìxídaníro yaríná ¹⁷ xwíyíá ná ínimí pìpíñíñíñí mìwáríñagí nání aníñí xídarígfámani. Xwíyíá Goríxo nání xídaníro yaríñagíá nání ámá wí nìbìro nepa ení neáníro ríá xídaríñoíniri iwamíó nìwíwapíyiri xeaníñí wikearáná apaxí mé pñni wiárarígfáriní. ¹⁸ Ámá ámí wí wítí siyí emí pìpíñí aríkiáriníje wiáróyíñíñí imónini. Ayí ení xwíyíá Goríxo nání aríá nìwiro aiwi ¹⁹ amípi xwíáyo dání nání dñí obíboxí nìmoro ‘Amípi wí nioní mìnímúropa onini.’ nìyaiwiro amípi wí nání ‘Aríge nímeaníaríani?’ nìyaiwia nurínáyí wítí emí nerápiri xenwiráriníñí yapí nìmóníro aiwá ná mìkìkìreánaríñíyí yapí imónarígfáriní. ²⁰ Ámá ámí wí wítí siyí xwíá naní imóníje wiáróyíñíñí imónini. Ayí xwíyíá Goríxo nání aríá nìwiro dñí nìkwíroro píraníñí nìxídíroná wítí siyí aiwá ná wí xwé onímiápi weri wí xwé obaxí weri wí aga dñí nìmori íá mìropaxí weri yaríñíyíñíñí imónini.” Ewayí xwíyíá mfkípi nání áwaní e uríñiginí.

Ewayf ikaxf ramixf nanirini.

²¹ O wiep̄sar̄ijowa “Ámá ayo an̄ijf yumfí winfárini.” yaiwip̄rix̄in̄ir̄i sin̄i ewayf xwiyfá nán̄i áwan̄f nur̄ir̄fná re ur̄in̄in̄iḡin̄i, “ ‘Ámá ramixf n̄im̄ixárómáná s̄ixf xwé wá n̄imeari up̄ixákwiár̄ip̄rix̄in̄i.’ r̄iyaiwiar̄ijoi? ‘Pien̄f íkwian̄w̄yo ín̄imi t̄ip̄rix̄in̄i.’ r̄iyaiwiar̄ijoi? Oweoi, íkwian̄w̄yo s̄in̄án̄ijf e tar̄igfár̄in̄i.” nur̄ir̄i ²² re ur̄in̄in̄iḡin̄i, “Xwiyfá en̄iná dán̄i Gor̄ixo x̄fo xegf xwiox̄fyo m̄imeámf ner̄i seamen̄weanfá nán̄i ín̄imi imón̄in̄j̄p̄iran̄i, am̄ip̄i p̄fn̄f imón̄in̄j̄p̄iran̄i, n̄ip̄in̄i s̄in̄án̄i imón̄in̄fár̄in̄i. ²³ Xwiyfá nion̄i searar̄in̄ápi nán̄i ar̄fá ókiarf n̄imón̄ipoyi.” nur̄ir̄i ²⁴⁻²⁵ re ur̄in̄in̄iḡin̄i, “Ar̄fá n̄in̄ir̄fná d̄in̄j̄ p̄irán̄in̄j̄ n̄imoro ar̄fá nir̄fn̄in̄i. E ner̄fnáyf, Gor̄ixoyá d̄in̄j̄ t̄fn̄i n̄ijfá n̄imón̄iro sin̄i d̄in̄j̄ p̄irán̄in̄j̄ n̄imoro ar̄fá n̄inia nur̄fnáyf, oyá d̄in̄j̄ t̄fn̄i n̄ijfá ám̄i w̄in̄i n̄imóga up̄r̄fár̄in̄i. E mepa ner̄fnáyf, p̄fn̄é nion̄i searar̄in̄ápi r̄fw̄m̄in̄i mamoro ík̄f nemoro ner̄fnáyf, xwiyfá Gor̄ixo nán̄ipi n̄ijfá w̄i imón̄ip̄r̄fáman̄i. Xwiyfá Gor̄ixo nán̄ipi n̄ijfá on̄imiápi imón̄igfáyf aí xewan̄ij̄o ám̄i p̄r̄ip̄r̄f winfár̄in̄i.” ur̄in̄in̄iḡin̄i.

Ewayf ikaxf witf siyf xegfpi erápinj nanirini.

²⁶ O sin̄i ámá e n̄weagfá n̄iyoni xwiyfá Gor̄ixo xwiox̄fyo m̄imeámf ner̄i umen̄weanfá nán̄ipi nur̄ir̄fná ám̄i ewayf xwiyfá b̄i nur̄ir̄i re ur̄in̄in̄iḡin̄i, “Gor̄ixo x̄fo xegf xwiox̄fyo m̄imeámf ner̄i seamen̄weanfápi re imón̄in̄i. Ámá wo om̄in̄j̄yo nán̄i nuri witf siyf n̄iwíar̄óa nú̄sáná ²⁷ sá wer̄i wiápn̄imeari yar̄fná witf siyf r̄ixa nerápir̄i xwé ner̄i o ‘Ar̄ige nerápir̄i r̄fa peyar̄in̄i?’ yaiwiar̄fná ²⁸ xegfpi xwífayo dán̄i n̄ipeyir̄i iw̄f niga n̄iyir̄i siyf ner̄i ná n̄ik̄k̄reága n̄ipeyir̄i ²⁹ yóf éáná r̄ixa m̄ipaxf en̄aḡi n̄win̄ir̄fná kirá n̄imeari m̄iwákwím̄f yar̄in̄j̄r̄in̄i.” ur̄in̄in̄iḡin̄i. Gor̄ixo xegf xwiox̄fyo m̄imeámf ner̄i umen̄weanfápi ax̄fpi iwamfó ner̄fná ayf d̄in̄j̄ “Ar̄ige ner̄fná xwé imón̄in̄fár̄in̄i?” n̄iyaiwiro aiwi “Xegfpi xwé imón̄in̄fár̄in̄i.” oyaiwipoyin̄ir̄i nán̄i e ur̄in̄in̄iḡin̄i.

Ewayf ikaxf masité siyf nanirini.

³⁰ Ám̄i re ur̄in̄in̄iḡin̄i, “Pí pí ewayf xwiyfá n̄ir̄rane Gor̄ixo xwiox̄fyo m̄imeámf ner̄i neamen̄weanfápi nán̄i ran̄fw̄in̄i? ³¹ O n̄ib̄ir̄i neamen̄weanfápi masité aiwá siyf̄n̄in̄j̄ imón̄in̄i. Masité aiwá siyf nur̄ir̄fná aga on̄imiápia wiároar̄igfá aiwi ³² nerápmáná xwé ner̄i aiwá n̄fn̄i negf om̄in̄j̄yo yar̄in̄j̄pim̄i seáyf e n̄imúror̄i ren̄j̄ sepiá w̄ixáráráná in̄j̄ n̄ib̄ir̄i yéw̄f ín̄ir̄iwám̄in̄i tar̄in̄j̄r̄in̄i.” ur̄in̄in̄iḡin̄i. Ayf “Iwamfóyf nene on̄imiápi ner̄i aiwi r̄fw̄ená ámá xwé obaxene Gor̄ixo neamen̄weanfár̄in̄i.” oyaiwipoyin̄ir̄i e ur̄in̄in̄iḡin̄i. ³³ Xwiyfá Gor̄ixo xwiox̄fyo m̄imeámf ner̄i umen̄weanfápi nán̄i nur̄ir̄fná ámá ayf ar̄fá wipax̄fpi t̄fn̄i x̄ixen̄i ewayf xwiyfá obaxf ax̄f̄p̄in̄j̄ imón̄in̄j̄ nura nuri ³⁴ s̄in̄án̄i áwan̄f b̄i mur̄f ewayf xwiyfán̄i nura nuri aiwi wiep̄sar̄ijowa t̄fn̄in̄i n̄in̄jwearfná ewayf xwiyfá x̄fo urar̄in̄j̄ m̄fk̄fpi nán̄i áwan̄f urayin̄in̄iḡin̄i.

Ipi imeamfkwf yar̄in̄j̄ sam̄in̄j̄ im̄ix̄in̄j̄ nanirini.

³⁵ O ewayf xwiyfá nura nú̄sáná s̄fápi t̄fn̄i ax̄iná xegf wiep̄sar̄ijowami re ur̄in̄in̄iḡin̄i, “Ipiyo j̄far̄iwám̄in̄i oxemoaneyi.” uráná ³⁶ awa ámá obaxf e awí eán̄igfáyo p̄fn̄i n̄iwíar̄im̄i ewé Jisaso éf n̄in̄jwear̄i e dán̄i p̄fn̄é uréwap̄yar̄in̄j̄pám̄i en̄i n̄ip̄ixemoán̄ro Jisaso t̄fn̄i nuro ewé wí en̄i awa t̄fn̄i war̄fná re en̄in̄iḡin̄i. ³⁷ R̄fw̄ip̄i b̄ir̄i iniigf en̄i imeamfkwf eri ner̄fná ewéyo m̄imeámf yar̄fná ewéyo iniigf r̄ixa n̄ir̄óga wiápn̄imear̄in̄j̄aḡi n̄win̄iro ³⁸ Jisaso ewé íkwém̄in̄j̄m̄in̄i íkwian̄w̄yo sá wen̄omi saiwiár̄f n̄iwiro re ur̄igfawix̄in̄i, “Nearéwap̄yar̄in̄j̄ox̄in̄i, none r̄ixa iniigf namian̄ir̄i

yarinwáyo! Joxi diñf nímori ríwenjini?” uráná ³⁹ o níwiápínimeari re enjinigini. “Ríwípí saminjf oweáriní.” riri “Inijgf imeamíkwf yarinjfpi eni saminjf oweáriní.” riri éaná apaxf mé ríwípí saminjf weri inijgf eni saminjf weri yáraná ⁴⁰ re urinjiginini, “Soyfné pí nání wáyf seainariní? Diñf minkwíropa nero nání wáyf ríseainariní?” uríagf ⁴¹ awa óf níkáriníro nání wigfpi re rínigfawixini, “Pí ámaórfani? Iminjf tñni inijgf tñni o ráná aríre ámáninjf arfá níwiri saminjf rífa wenjo?” rínigfawixini.

5

Imfó obaxf xixéroarinjomi mîxf umáininjf nánirini.

¹ Jisaso tñni xegf wiepísarínjowa tñni nuro ipí yoí Gaririyo jfaríwámíni ámá wigf yoí Gegesayf anjyo niwiékínimearo ² o ríxa ewéyo dání ayoááná re enjiginini. Ríxa ámá imfó diñf xixéroarinj wo ámá xwáripáyo dání níweapírí Jisasomi níwímearí ³—O ámá xwáripáyo aninjf e weagorini. Ámá wí ainíxf aí tñni aí gwí mijáripaxf yagíorini. ⁴ Íníná ainíxf tñni gwí xáiwí wírí tñni síkwíyo tñni wéyo tñni járarínjagfa aiwi o naríkiárimí wagorini. Ámá wí enj neáníro omí xayípemíxípxf yagíomani. ⁵ Xegfpi aninjf xwáripáyo níjwearfná ikwáwíyíná áríwíyíná dífwí tñnj e dání makírfwí nímoá nuri sínjá nímeari pírf nuyíkíga wagorini. ⁶ O Jisaso jfami barínjagf níwínirí mífírf níwerí waunf níwikárinirí ⁷⁻⁸ Jisaso manj tñni “Ámá romí imíoyfné síní diñf mîxixéropani. Píni wíárfpoyí.” urarínjagf o xwamiánf níwiri “Jisaso xí pí neaimínirí barínjini?” nurírf “Goríxo njwá amípí níyoni seáyí e múronjomi xewaxoxirini. Waunf siarínjagwí nání Goríxoyá sínjwíyo dání ‘Ríninjf wí seiapímíméini.’ nearei.” uríagfa ⁹ Jisaso yarínj “Segf yoí píriní?” wíáná imíowa re urígfawixini, “None xwé obaxf mírónínjagwí nání yoí Ríjoníyí —Yoí mífkí ayf mîxf nání xwé obaxf gwí mónarígfá nánirini. Yoí Ríjoníyí rínínjwini.” nuríro ¹⁰ waunf níwiro arfíki “Xwá tñyo dání imíone mîxf míneamáinowáripáni.” nuríro ¹¹ odípí aga xwé obaxf bí dífwí wíyo miaúráf níniro aiwá narínjagfa níwíníro ¹² waunf ríxínj re urígfawixini, “Imíone odípíyo ríwfmíni nírómáná diñf oxíxéropoyínirí sínjwí neanei.” uríagfa ¹³ Jisaso xe diñf oxíxéropoyínirí sínjwí wínáná imfó ámá omí diñf xixérogfápi nímixeáro ámí odípíyómíni xixéroáná re egfawixini. Pímanj éf ronj wí e anjini wéféyí wíárf síwá nero aninjfní ipíyo nípiéroro píyí egfawixini. Odípí ayf woní marfáí, 2,000 píyí egfawixini. ¹⁴ É éaná ámá odípí mearígfáyf anjini nuro odípí éfápi nání anj e njweagfáyo áwanj nurárimí nuro omíinjf tñnj e yarígfáyo ení áwanj nura eméáná ámá nñni “Pí rífa enjo?” níyaiwiro sínjwí wínaníro nuro ¹⁵ Jisaso tñnj e nírémore weninjf éféyí wínigfawixini. Ámá imfó diñf xixéroarinjo xegf yarínjpa mé diñf síxí níniirí aikf níyínirí riwo éf njweanagf níwíníro xámi imfó obaxf diñf xixérogfá nání “Nepa imfó xixéroago orfani?” níyaiwiro wáyf yarfná ¹⁶ ámá Jisaso imfó mîxf umáinowárfagf wínfáyf repíyí níwiro imfó sayá meago éfpi nání tñni odípí éfápi nání tñni repíyí wíáná ¹⁷ Jisasomi waunf níwiro re urígfawixini, “Negf xwá re píni níneawiárimí ui.” uráná ¹⁸ o ríxa ewéyo píxemoánímínirí yarfná imfó diñf xixérófo waunf nurírf “Nioní ení joxí tñni wanfwií.” urarínjagf aiwi ¹⁹ Jisaso nioní tñni xe ounirí sínjwí mîwínípa nerí re urínjiginini, “Díxí anj e nání nuri díxí ámayo Ámínáoni ayá nírirímíxirí síápi nání áwanj nura úríxini.” uríagf ²⁰ o nuri anj Dekaporisíyo api api níkwíróga unínyo áwanj nura nemeirí amípí Jisaso wírfpi nání áwanj nura emearfná ámá nñni diñf ududf níwínirí “Aríge nerí nanj éorfani?” yaiwiagfáriní.

Apixí ragí aniní pwariní wími tñi miáí pení wími tñi naní imixiní nánirini.

²¹ Jisaso tñi xegí wiep+sariñowa tñi ámi ewéyo núfasáná ipíyo jfar+wáminí niwiékñimearo ewéyo dání nayoaro ipí tñi anwi e ronáná amá obaxí nñbīro Jisaso tñi e epíroyí yaríná ²² amá wo —O Judayíyá rotú aní wíyo ámináo nimónirí menweañorini. Xegí yoí Jairasoyí rñinñorini. O nñbirí Jisasomi sñwí nñwiniríná oyá sñkwí tñi anwi e mñí xwíáyo nñkwírori wauní nñwikárinirí ²³ wauní xwíyá re urñiniginí, “Gí miáí ríxa anwi ayo nñpepaxí ení. Í naní nerí sñí uní nání joxí nñbirí wé seáyí e ikwiárei.” uríagí ²⁴ Jisaso o tñi nawíní úáná amá nñní nñxídīro ikwíkwierí waríná re enñiginí. ²⁵ Apixí wí —Í xegí ragí aniní pwaríná xwiogwí wé wúkaú sñkwí waú múronñirini. ²⁶ Í naní onimixípoynirí xwirí obaxíyo nñgwí ayá wí nñroaayirí mñní nñwirí aí rñinñí winarñipí naní bñ onimíapí mé nñyipeí yarñirini. Xegí nñgwí anipá imónñagí aí ámi wíni mñxñinñí yomixarígnirini. ²⁷⁻²⁸ Í Jisaso nání arfá nñwiríná “Oyá iyáyo aí amá nñrónirínáyí ámi naní emñní.” nñyaiwia nñbirí amá epíroyí egíáyo áwini e nñdakwirí rñwími dání wé íeapá nerí oyá iyá amá rónñiniginí. ²⁹ Amá rónáná ragí aniní pwarñipí yeáyí sñkiárñiniginí. Ragí yeáyí sñkiárñagí nainenirí re yaiwinñiginí, “Ríxa naní riyíní réñní?” yaiwiaríná ³⁰ Jisaso nñjía nimónirí “Ení eánñí nioniyá bñ nñnowárñimi ipí runñoi?” nñyaiwirí nñkñimónirí re rñiniginí, “Gí iyáyo amá go rónñoi?” ráná ³¹ xegí wiep+sariñowa re urígnawixini, “Joxí amá epíroyí nñsiro ikwíkwierí nñsiga waríná pí nání ‘Go gí iyáyo amá nñrónñoi?’ rarñiní?” uríagí ³² apixí e wími sñwí wñnñmñnirí nání sagagí emearñagí ³³ í “Jisaso pñrññí nimixñirini.” nñyaiwirí wáyí nerí ení óí néra nñbirí Jisasomi agwírwáminí wauní nñwikárinirí mñí xwíáyo nñkwírori xñí éñpí nání wíá rókiamónñagí ³⁴ Jisaso re urñiniginí, “Ineyí, jíxi dññ nñnñkwírorñipimi dání erfkiemeánñní. Simixí ayá sinarñipí ámi wí sinñfá menñgí nání ámi ayá bñ mñsiní kikiá néra uí.” nurirí ³⁵ sñní imí e uraríná sñní miáí simixí wené mñrémopa neríná amá wí rotú aní mewenñoyá aní e dání nñbīro Jisaso nání re urémeagñawixini, “Nearéwapñyarñnñmí sñní ayá wí murñweapaní. Dñxí miáí ríxa penñoi.” uraríná ³⁶ Jisaso arfá e nñwirí rotú aní mewenñomi re urñiniginí, “E nerí aiwí wáyí mepañ. Dñññ nñnñkwíróa uí.” nurirí ³⁷ amá nñní e nurakionñwirárñmáná aiwí “Pitao tñní Jemiso tñní xogwáo Jono tñní awa nioní tñní xe obñpoynirí sñwí owñnñmñní.” nñyaiwirí nuro ³⁸ rotú aní mewenñoyá aní e nñrémoro Jisaso yaiwñññ nñnirí rñnarññagí arfá nñwirí wí yeyí nñra waríná wí ñwapé rarññagí nñwinirí ³⁹ anñyo nñpáwirí re urñiniginí, “Pí nání ñwí earo yeyí rñro yarñoi? Miáí ríxa penñnirí ñwí rñmiearñoi? Í sa sá wení.” nurirí ⁴⁰ rñpía nura waríná o amá nñní emí mñmñxeámí nerí miáimí xañyaú tñní omí kumixñnarígní waú wo awa tñní aní awawá ikwíronññ miáí wenñwámi nñpáwiro ⁴¹ Jisaso miáimí wéyo íá nñmaxirirí xegí pñné tñní “Tarita kumi.” nurirí —Ayí agapñné “Miá ríyí wiáñññmeañ.” urarñwápi nánirini. E uráná re enñiginí. ⁴² Í ríxa nñwiáñññmearí xegí xwiogwí wé wúkaú sñkwí waú enñgí nání ríxa nñwiáñññmearí aní yaríná ayí sñrí nñpñkññro “Arige ámi rñá wiáñññmeañoi?” nñyaiwiro ududí yaríná ⁴³ Jisaso ñwí ikaxí re urñiniginí, “Nioní éapí amá wíyo áwaní murñpa épiyí.” nurirí “Ímí aiwá bñ mñní wípiyí.” urñiniginí.

6

Ámá xegí anj e dánjyí ríwí umogíá nánirini.

¹ Jisaso anj e píní níwíárímí úáná xegí wiepísaríjowa níxída nuro o tñí xegí anj e níremoro níjweagíásáná ² ríxa Sabaríá imóníjáná o nurí rotú anjyo nípáwirí xwíyíá Goríxoyá uréwapíyaríná ámá aríá wíáyí sírí nípkíníro xwioxíyo dání ríá níwóroa nuro re rínígíawixíní, “Ro xwíyíá apí ge ríá níjía imónígoí? Níjía oyá pí níjía pí ríá neaíwapíyaríní? Emímí o yaríjípí aríge níjía imóníjíríní? Oweoi, re dánjoríní. Nenéníj ímóníní. ³ Ámá ro xegí omíj sa anj mírarijoríní. Sa Mariaí xewaxoríní. Xegí xexírímeáowa wígí yoí Jemiso tñí Josiso tñí Judaso tñí Saimono tñíríní. Xexírímeaíwa nene tñí ení nawíní míjweapa rejoi? Aríge nímonírí nearéwapíyaríní?” níriga nuro “Aríá mívipaní.” níriníro wígí xwioxíyo dání wíkt níwóga waríná ⁴ Jisaso xewaníjo nání nuríríná wígí rarígíapí tñí xixení re uríjínígíní, “Ámá anj mídánjyí Goríxoyá wíá urókiamoarígíáyo aríá umónarígíá aí wígí e dánjyí tñí xexírímeáyí tñí ‘Sa negí ámaoríní.’ níriníro aríá umónarígíámani.” nurírí ⁵ e emímí mívíwapíyípaxí enagi aí ámá símíxí yarígíá wíyoní wé seáyí e níwikwíarírí nanj imíxíjínígíní. ⁶ E neríná o ayí dñj mívíkwíropa nero aríá mumónaríjagíá nání ududí winíjínígíní.

Wiepísaríjowa wá urímépojíní uowáríj nánirini.

O anj apí apí ikwíroníj wíyí wíyoní nemerí xwíyíá Goríxoyá nuréwapíya nemeríná ⁷ xegí wiepísaríjowa wé wúkaú síkwí waú awamí “Awí eánípojí.” nurírí waú waú xixegíní upírí nání níkumíxírí níwáríríná imíóyo míxí umáínowárípírí enj síxí eáníj bí xixegíní enj síxí neámíxowárírí ⁸ njwí ikaxí re uríjínígíní, “Wagwí wagwí anj wíyí wíyo wá nemero ‘Goríxoyá xwioxíyo njweaníwá anjwí ayo enagi nání seyíne uyíní néra warígíapí ríwímíní nímamoro nísaníro njweáíríxíní.’ nuríríná amípí wí nímeámí mupaní. Aiwá bíraní, árupianj wúraní, nígwí wowí bíraní, bí nímeámí mupaní. Xoyíwání eranj nuríga úpojí. ⁹ Síkwí sú níyíníro aiwí iyíá wúkaú mípánípaní. ¹⁰ Wagwí wagwí anj wí e níremoríná ámá wo ‘Awagwí ananí níwíapírí sá wépiyí.’ earíto o tñíní sá níwémí úisíxíní. Síntí anj e ikwíroníjípímí nuréwapíyíríná anj axiwámíní sá wéíríxíní.” nurírí ¹¹ re uríjínígíní, “Anj bímí soyíne níseaipemeámí mupa ero aríá míseaipa ero eánáyí, anj apímí ríxa píní níwíárímí nuríná síkwí sú níwiríro xwíá síkí yeáyí xéníjípí pírt níwíalkíárímí úíríxíní. Ámá anj apímí njweáyí dñj re yaiwípírí ‘Newaníjene ikáriníjwáyí nání awaú Goríxo nene nání xwíríá winíní nání iyí ríyáríí?’ yaiwípírí nání xwíá síkí síkwíyo xéníjípí pírt wíalkíárííxíní.” Sekaxí e uowáráná ¹² wiepísaríjowa waú waú níkumíxínímí numíro wá nura nemeróná repíyí re wígíawixíní, “Seyíne uyíní néra warígíapí emí nímoró nísaníro njweáíríxíní.” repíyí e nuríro ¹³ ámá obaxíyo imíó ríwíyo nírómáná dñj xixéroaríjípí míxí numáínowára nuro ámá obaxí símíxí wíaríjío ení raní tñí gíní níwíro nanj nímíxa ugíawixíní.

Jono wayí numeaiá ujomí píkgíá nánirini.

¹⁴ Míxí ináyí Xerotoyí ríníjo Jisasoyá wiepísaríjowa e néra emearíná anj níyoní “Jisaso e yaríní. E yaríní.” rínaríjagíá o aríá níwirí njweanáná ámá wí emímí Jisaso yaríjípí nání re níriga ugíawixíní, “Jono wayí níneameaiá wago pejo ámí níwíapínímearí Jisaso nímonírí nání emímí apí ríá éwapínaríní?” e níriga waríná ¹⁵ ámá wí re níriga ugíawixíní,

“Iraijao —O xwiyá Gorixoyá wá nearókiamoagá wo siní mipé yaríná Gorixo niwirimeámi anínamí nání peyinoriní. O niwepínri emímí api ríá yaríní?” níríga waríná áamá wí re níríga ugáawixiní, “Gorixoyá xwiyá eníná wá nearókiamoagániní imóniní wo ríani?” níríga waríná ¹⁶ mǐxǐ ináyǐ Xeroto áamá Jisaso nání xwiyá xixegíní níríga waríngagá aráá niwirí aiwí re rayinínigíní, “Jono wayǐ numeaiia wago, nioní sinwǐ mǐnǐ wákwináo ríxa niwiápínimeari emímí api yaríní.” rayinínigíní. ¹⁷⁻¹⁸ Pí nání? Ayǐ rǐpǐ nániríní. Xámi o xegǐ xexirímeáo Piripoyǐ rininoyá apǐxǐ Xerodiasíyǐ rininǐ nurápírǐ nimeari nweanáná Jono re urayinínigíní, “Joxǐ díxǐ ríríxímeáo xiepǐ nurápírǐ nimearínáyǐ ‘Nǐpǐkwíní enáríní?’ rǐsimónaríní?” urayaríngagǐ mǐxǐ ináyǐ Xeroto áamá wíyo “Jonomǐ íá xépoiyǐ.” uowáráná awa nuro Jonomǐ íá nixero gwǐ niyiro nimeámi nǐbǐro kírapusǐ anǐyo wáráná ¹⁹⁻²⁰ mǐxǐ ináyǐ Xerotomǐ xiepǐ Xerodiasí Jono nání símǐ xwanjwǐ níkwónírǐ arǐkǐ “Ríxa opǐkípoyǐ.” raríngagǐ aí Xeroto “Jono áamá wé róninoríní. Áamá nǐwá Gorixo uowárenapinoríani?” niyaiwirí wáyǐ winaríngagǐ nání xiepímǐ pírǐ nurakírǐ Jonomǐ kírapusǐ anǐyo niwárirǐ aiwí omǐ e dání éf numínírǐ niñwearíná pǐné Jonoyá aráá wimínírǐ nání niwimónírǐ “O nepa nírariní.” niyaiwirí aí apǐxǐ nání wimónaríngagǐ nání dǐnǐ ududǐ niwinírǐ “Arǐ emíní?” niyaiwirí niñweanísáná ²¹ síá xínáí xírínǐyi imónáná Xerodiasí o aiwá xwé ríyamǐ niyárimáná áamá áminá Garirǐ pǐropenisíyo menweagǐawami tǐnǐ o xegǐ simínǐ wínaríngǐá xíráoninǐ imóníngǐawami tǐnǐ o xegǐ gapímanowami tǐnǐ wá urepeárǐngǐ í sinwǐ e niwinírǐ re yaiwinínigíní, “Ríxa gǐ oxomǐ yapǐ wíwapíyíáná xewaninjo Jonomǐ nǐpǐkininjo.” niyaiwirí Xeroto tǐnǐ áamáowa tǐnǐ ríxa awí neáníro aiwá naríná í xegǐ xemíáimǐ re uowárinínigíní, “Jíxǐ ápo tǐnǐ e nání nuri simíninǐ eí.” uowáráná ²² í nǐpáwirǐ simíninǐ yaríná mǐxǐ ináyǐ Xeroto tǐnǐ áamá o tǐnǐ aiwá naríngǐáwa tǐnǐ simíninǐ í yarínǐpǐ nání yayǐ niwinírǐ nání Xeroto ímǐ re urínínigíní, “Jíxǐ pí pí nání simónǐpǐ nání yarínǐ níáná ananǐ siapímíní.” nurírǐ ²³ ámǐ xwǐá e dání re urínínigíní, “Jíxǐ xwǐá nioní menweanǐpǐ nání ‘Áwiní e nepayorǐ mǐdání niapǐ.’ níránáyǐ ananǐ nǐsiapímíní.” uráná ²⁴ í nǐpeyearǐ xínáimǐ re urínínigíní, “Inóke, pí nání yarínǐ wimíniréiní?” uráná xínáí re urínínigíní, “Jono wayǐ numeaiia warinjo nání ‘Sinwǐ mǐnǐ niwákwirǐ niapǐ.’ ureí.” uráná ²⁵ xemíáí ámǐ mǐrǐ nǐpáwirǐ mǐxǐ ináyomǐ re urínínigíní, “Níinǐ re nimónaríní, ‘Anǐnǐ Jono wayǐ numeaiia warinjomǐ sinwǐ mǐnǐ niwákwirǐ mǐnjo pǐreríxǐ wínami níkwíarírǐ nimeámi nǐbírǐ niapǐ.’ nimónaríní.” uráná ²⁶ o Jono nání dǐnǐ sípǐ niwirǐ aiwí miáimǐ xwǐá e dání áamá o tǐnǐ aiwá naríngǐáwa aráá enáná urínǐpǐ nání ayá niwinírǐ “Oweoi.” murǐpaxǐ niwimónírǐ re enínigíní. ²⁷ Xegǐ simínǐ wínarínǐ womǐ sekaxǐ re uowárinínigíní, “Jonomǐ sinwǐ mǐnǐ niwákwirǐ nimeámi bei.” uowáráná o nuri kírapusǐ anǐyo nǐpáwirǐ e sinwǐ mǐnǐ niwákwirǐ pǐreríxíyo níkwíarírǐ ²⁸ nimeámi nǐbírǐ miáimǐ mǐnǐ wíáná í nurápímǐ nurǐ xínáimǐ mǐnǐ wíáná í “Ríxa ríwo rǐpǐkíoi?” yaiwinínigíní. ²⁹ E éáná Jonoyá wiepǐsarínjowa aráá niwiro náonǐ níménapíro nimeámi nuro xwǐá weyáringǐawixiní. Xeroto Jonomǐ pǐkinǐ enagǐ nání Jisaso rǐwíyo emímí yaríná o re yaiwiagíríní, “Nioní Jono wayǐ numeaiia wago sinwǐ mǐnǐ wákwináo niwiápínimeari áamá Jisasoynǐ rininjo nimónírǐ emímí ríá yaríní?” yaiwiagíríní.

Áamá 5,000 ayo aiwá winǐ nániríní.

³⁰ E yaiwiaríná áamá Jisaso wá uowárinjowa ámǐ nǐbǐro o tǐnǐ nerímeáníro anǐ api apimǐ wa emegǐapǐ nání omǐ repíyǐ wiro xwiyá amǐpǐ

wa nuréwapiya emegfápi nání repiyí wirow néisáná ³¹ Jisaso áamá obaxí omi síñwí wínaníro nání birí uro yayariñagía xfo tñi xegí wiepísariñowa tñi aiwá mñipaxí wiarñagí nání wiepísariñowami re uríñiniginí, “Noneni áamá dñí meañe nání nurane kikiíá bí onweaneyí.” nuríri ³² ewéyo nípíxemoáníro wigípi áamá dñí meañe nání waríñá ³³ áamá wí añí niyoni dání weníñí éfáyí awa ewéyo pwaríñagía níwiniro mí nómixíro aññi xwíáyo nuro xámi nírémoro ñweañáná ³⁴ Jisaso ríwíyo nírémori ewéyo dání nayoari áamá xwé ayá wí epíroyí yáriñagía níwinirí áamá ayí sipísipí xiáwo mayíñíñí nimóníro píraníñí mñiñweapaxí imóníñagía níwinirí nání ayá nírímíxírí amípí obaxí nání nuréwapiya nurí ³⁵ nuréwapiya núisáná enáná sápi tñi xegí wiepísariñowa añwi e níbíro re uríñawixíni, “Ríxa sáríni. Re añí wí mayí e enagi nání ³⁶ áamá añí amí amí mñiníñíyo nání numiro aiwá bí nero nípíri nání urowárapeí.” uríagía aí ³⁷ Jisaso re uríñiniginí, “Aiwá nípíri nání sewaniñoyíñé mñi wípoyí.” uríagí awa re uríñawixíni, “Aiwá mñi wiani nání nurane bisíkerfá (Aiwá nñi nání níríríñá Judayí bisíkerfáí ragíáríni.) bisíkerfá nání bí neranéná óf iníñí 200 mñi níwirane urápanírewíni?” uríagía ³⁸ o re uríñiniginí, “Bisíkerfá ararí tígíoyíñéríni? Síñwí wínaúpoyí.” uráná awa síñwí níwinaumi níbíro “Bisíkerfá wé wú núni enáná peyí ná waúníriñi.” uríagía ³⁹ o awami “Áamá niyoni sekaxí re urípoyí, ‘Aráyo miaúrárí niga uro éfí nñweaxa uro époyí.’ urípoyí.” uríagí ⁴⁰ ayí miaúrárí niga nuríñá wí áamá 50 miaúrárí iníro wí áamá 100 miaúrárí iníro néra úaná ⁴¹ Jisaso re eníñiniginí. Bisíkerfá wé wú núni enípi nímearí peyí waúni eníñwaú ení nímearí síñwí aññami nanáníriñá Goríxomi aiwápi nání yayí níwimáná kíkwiñímí néra nurí xegí wiepísariñowa yaní wípíri nání mñi níwiayiri peyíwaú ení norori mñi wiayaríñá wiepísariñowa nurápayiro yaní níwia nuro ⁴² áamá nñi níníro agwí ímí uyíagí ⁴³ kwíkwiñímí iníñí e táfípi nímeamero peyí ororómí iníñí e táfípi ení nímeamero soxí íá wé wúkaú síkwí waúmi aumaúmi nero nñi magwí miáríñawixíni. ⁴⁴ Áamá oxí aiwá api nígíáwa nñi ayí áamá 5,000 nígíawixíni.

Jisaso ipíyo seáyí e nosaxa uní nániríni.

⁴⁵⁻⁴⁶ Jisaso, ayí aiwá níníro nemáná, o wiepísariñowami re uríñiniginí, “Soyíñé ewéyo nípíxemoáníro ipíyo jfaríwámíni añí yoí Betísaida nání xámi níméapoyí.” nuríri awa ríxa úaná áamá e epíroyí egíáyo yayí níwirí xíxegíni nurowárapímáná Goríxomi xwíyíá uríni nání díwíyo níyiri nñweañísáná ⁴⁷ áríwíyimi wiepísariñowa síni ipíyo áwini e ewé níméami waríñá xfo síni jé xwíáyo nírómáná ⁴⁸ wíñiniginí. Awa ení tñi reariñagía aiwi imíñí xwé símímíni nixemi baríñagí nání ewé aññi mñiyariñagí níwinirí ipíyo xwíáyóníñí nosaxa nurí ríxa ístá yiníñáná xegí wiepísariñowamí múrómínirí yaríñá ⁴⁹⁻⁵⁰ nowani weníñí éfáyí wíñíñawixíni. O ipíyo nosaxa waríñagí níwiniro “Píyíñí siwí wo ríá pwaríni?” nñiyaiwiro óf níkaríniro “Yeyí!” níríro wáyí ayíkwí mñiwinaríñá o ríxa xwíyíá nuríri re uríñiniginí, “Wáyí mepani. Nioníriñi. Dñí síxí níniro ení neániro ñweapoyí. Ananíriñi.” nuríri ⁵¹ awami níwímearí ewéyo píxemoánáná re eníñiniginí. Imíñí ení ríxa píni wíaríagí síñwí e níwiniro dñí “Imíñí axínáni pí nání píni ríá wíaríño?” dñí e nípíkíniro ududí néra nuro ⁵² Jisaso xámi aiwá kwíkwiñímí yaríñagí níwiniro aiwi dñí wakísí níniríñípimi dání oyá ení eániñí mí mómixí éfá nání síni o nání dñí ududí néra ugíawixíni.

Genesaret+ dáj+ simixí tíg+áyo nanj imimiximí enj nánirini.

⁵³ Dínj ududí néra waríná ríxa ipíyo jfaríwámíní imanj e niwiékínimearo ⁵⁴ ewéyo dání nayoaro gwí yuráraná áamá wí Jisasomí ríxa síjwí mí nómixíro ⁵⁵ ananíní áamá simixí wegíáyí nání anj ayí ayo nání numiamoro simixíyí íkwianwíyo níkwíaríro “Jisaso e nweantí.” ríníe nání nímeámí níbíro ⁵⁶ o anj onímíá bí bímíraní, anj xwé bí bímíraní, omíj iníjeraní, pwaríngagí níwíníro simixíyí nímeámí níbíro makerfá imixarígíe táná áamá simixí gíyí oyá rapírapí yíníjú sífíwí míde amáf rónaníro nání wauní ríxíngí nuríro rapírapí sífíwíyo amáf níroníríná níni axíná nanj egfawixíní.

7

Píaxí weaaríngípi nání uríngí nánirini.

¹⁻² Parisi wa tñní Goríxoyá nwf íkaxí eáníngípi mewegfá wa tñní, Jisaso síní Gariri píropenísfyo nweanáná, awa Jerusaremí dání níbíro Jisasoyá wíepísaríngowa wígí Judayí xiáwowa yagfápa mé aiwá níníroná xámí wé igwíá míwíró wé píaxí weanáná aiwá naríngagí níwíníro Jisaso tñj e axí e awí neánaríro ³⁻⁴ —Parisiowa tñní wígí Judayí níni tñní nene píaxí neaeaníngíní wígí xiáwowa yagfápi aiwá níníroná xámí píraníngí wé igwíá wímoarígíáríní. Ayí makerfáyo nání nuro aiwá bí nemí anj e nání níbíroná ení píaxí neaeaníngíní ígíá meánípa neríná aiwá mínarígíáríní. Xiáwowa érowiápníngíáyí aníngí míní fá nímaxíríro níxídríro síní axípi nero kapíxí tñní xwáríá síxí tñní suyupeníxí tñní íkwianwí sá wearígíápi tñní ígíá eaagfápa axípi ígíá eaarígíáríní. ⁵ Parisiowa tñní Goríxoyá nwf íkaxí eáníngípi mewegfáwa tñní Jisaso tñj e axí e awí neánaríro yaríngí re wígíawixíní, “Díxí wíepísaríngowa pí nání negí aríowa nero nearéwapíyígíápi níwíákiro wé píaxí aí tñní aiwá narígíáríní?” uríngí ⁶ Jisaso re uríngíníngí, “Eníná Goríxoyá xwíyíá wíá rókiamoagí Aisaiaoyí ríníngí soyíné nanj ríro sípí ríro yaríngíoyíné nání xíxení níwuríyírí ríwamíngí re eaníríní, ‘Áamá tíyí “Goríxomí wéyo píraníngí mearíngwíní.” níro aiwí Goríxoní dínj síxí míníyípa yaríngíáríní. ⁷ E nero áamáyo amípi áamá wígí dínj tñní érowiápníngíápi nání nuréwapíyíróná yapí re nuríro “Xwíyíá tíyí Goríxo ríngíáríní.” nuríro nání “Goríxomí seáyí e mearíngwíní.” níroná Goríxoníyá yoíní surfíma rarígíáríní.’ Aisaiao soyíné nání xíxení e níwuríyírí ríwamíngí eaníríní. ⁸ Soyíné áamá érowiápníngíápi níxídróná nwf íkaxí Goríxo ríngípi íkí nínemoro yaríngí.” nurí ⁹ re uríngíníngí, “Nwf íkaxí Goríxo ríngípi wíákiro amípi segí aríowa érowiápníngíápi xídríro yaníro nání dínj obíbxí nímoró óf imoarígíoyíneríní. ¹⁰ Ayí rípi nání searíngí. Eníná xwíyíá Goríxo ríngípi Moseso níngí ríwamíngí re eaníngí, ‘Díxí ápowamí tñní inókíwamí tñní wéyo meríngí.’ E níngí nearí ámí rípi níngí eaníngí, ‘Áamá xanomíraní, xínálmíraní, íkayíwí umearíyí emí píkímópoyí.’ Moseso e níngí ríwamíngí eaní aiwí ¹¹ soyíné áamá wí xínáíwamíraní, xanowamíraní, re uraríná ‘Amípi níni wéyo nímeríná arírá níngí síapíxí imóníngíyí nání ríxa Goríxomí re uríngíngí, “Níni níngíáríní.” nurí nání aríge joxí níngí arírá síngíngí? Oweotí, aípagwí nání wí meníngí.’ Parisioyíné áamá wí xaníyaúmí e uraríngí síngí níwíníroná ‘O apání yaríní.’ níro ¹² o xaníyaúmí píraníngí wéyo mímepe yaríngí níwíníro aiwí o ayaúmí xe bí arírá owíníngí síngí wíngíámí. ¹³ E neríná soyíné síwí aríowa érowiápníngíápi níxídríro xwíyíá Goríxo ríngí rípi xórórí nero wíákiaríngí. E yaríngíápa neríná xwíyíá Goríxoyá xwé wí ení níwíákiarí waríngí.” Jisaso Parisiowamí e níngí

14 áamá e epíroyí egíáyo “Anwi e bípoyí.” nurírí ayí ríxa anwi e báná o “Niyínéni nijfá imónipírí nání píráníñf arfá nípoyí.” nurírí 15 ewayí xwiyfá rípi uríñnigíni, “Aiwá áamá niníríná gwfnáreáfápi wí piaxí weaaríñfmaní. Pí pí xwioxíyo dání peyeaaríñfpi ámáyo piaxí weaaríñfíríní.” nurírí 16 re uríñnigíni, “Ewayí xwiyfá nioní rfá rípi nání arfá ókiarí nimónfpyí.” nuríísáná 17 áamá e epíroyí egíáyo e niwárimí nurí aníyo nípáwiri niñweari xegí wiepísariñowa ewayí xwiyfá xfo urífpí nání yaríñf wíáná 18 o re uríñnigíni, “Soyfne ení dñf mayoyfnerani? Xwiyfá ‘Aiwá áamá niníríná gwfnáreáfápi wí xfomí piaxí weaaríñfmaní.’ searfápi soyfne siní mfkf nání dñf mmoaríñf reño?” nurírí áwanf re uríñnigíni, “Aiwá wí ámáyo piaxí eapaxí mimóníni. 19 Pí nányí? Ayí aiwá gwfnáreááná niwerí írífwíyo ínñf ríwíyo íkf emoarígfá enagi náníríní.” nurírí —E nuríríná aiwá nñn nání “Ananí nípaxfíríní.” ríñfíríní. 20 Ámí re uríñnigíni, “Aga pípi ámáyo piaxí weaaríñfíríní? Ayí pí pí dñf xwioxíyo dání peyeáfpi, amípi sípi nání mófpí ámáyo piaxí weaaríñfíríní. 21 Xwioxíyo dání dñf yaiwífápi dání rípi rípi yarígfáríní. fwi amípi wí nání dñf moro fwi iníro apíxí erápeníro amípi fwi mearo áamá pikíxwirfó ero oxí apíxí iyí nání niga uro 22 síñwí fwi winíro ríkríkrfó ero yapí wíwapíyiro ayá bí mé arfkí niga uro sípi dñf wíaiwiro xwiyfápámi ñwiráro míf kfníro majímajfá ikáríníro yarígfápi 23 api nípíní áamá dñfyo ínímí dání nimorfíná piaxí weaaríñfíríní.” uríñnigíni.

Gíríkíyí apíxí wí dñf wíkwíronf náníríní.

24 O ewayí xwiyfá mfkf api nurímí anf e dání nurí anf yoí Taia tñf e níremorí anf wíwámí nípáwiri áamá e ñweáyí “Anf ríwámí o mññweaníní.” oyaiwípyínírí nerí sá ñweañagi aiwí áamá wí omí síñwí niwínímearo 25 apíxí wí “Jisaso anf iwámí ñweaní.” raríñagfá arfá e niwírí í xegí xemíál ímfó xixéroaríñf enagi nání o tñf e nání anfní nífírí síkwf tñf e waunf niwikárínírí mñf xwífáyo níkwírorí 26 —Í Judayí apíxímání. Gíríkíyí apíxíríní. Pinisiayí aníyo píropenísí Siríayí rínñe dáníríní. Í Jisasomí “Gf miálmí ímfó xixéroaríñfyí míf umáínowárénapei.” arfkí urayaríñagi 27 o í anf mídánf enagi nání “Xámí gf Judayí sanf ourápmíní.” nífaiwirí ewayí xwiyfá re uríñnigíni, “Xámí níaíwí aiwá níníro agwí ímí uyíní niwirfínáyí ayí nanfíríní. Níaíwífyfá aiwá nurápirí sfwíyo niwirfíná ayí nanfmaní.” uráná 28 í “Nepa anf mídánfíní sfwínfñf imóníñfíní.” nífaiwirí re uríñnigíni, “Ámínáoxíní, nepa raríñníní. E nerí aiwí sfwí re yaríñfíríní. Íkwíañwíyo dání níaíwí aiwá níníro yunf mamówárfápi mífmeánf yaríñfíríní.” urfagi 29 o “Í nepa waunf níkarínírí dñf níkwíroaríní.” nífaiwirí re uríñnigíni, “Jíxí nanf nírfíyf nání díxí miálmí ímfó xixéroaríñfpi ríxa míf umáínfíní. Díxí anf uí.” urfagi 30 í ámí xegí aníyo nání nurí síñwí winífyf winíñnigíni. Xemíál ímfó pñní niwíárimí úf enagi nání píráníñf sá wenagi winíñnigíni.

Arfá tñf manf tñf píróññf womí nanf ímíxíñf náníríní.

31 Jisaso ámí niwíápnímearí anf yoí Taia tñf e pñní niwíárimí nurí anf yoí Saidoní tñf e áwíní e nurí xwífá yoí Dekaporísyó nuríná ipí Gariríyo níremorí yarfná 32 áamá wí áamá arfá píróñárírí xwiyfá píróñárírí enf womí Jisaso tñf e nání nífmeámí nífíro waunf ríxíñf re urígfawíxíní, “O nanf ení nání wé seáyí e ikwíárei.” urfagfá 33 Jisaso áamá awí eánárgf e dání omí nífmeámí nurí egfpi nerfná Jisaso xegí wé oyá arfá ófyo wíxwárirí xegí wéyo reañwí núrínímáná oyá aífwíyo ikwíárirí nemáná 34 síñwí anfnamí

nanimáná rfmijí nriiri xegí pfné tñni re uriniginini, “Epata.” —Wigí pfné “Oxoai.” nuririna “Epata.” rarigfarinini. E urána re eniginini. ³⁵ Xegí aría oxoaniri aiwí sanj wiarinipi nayí eri neri xwiyfá píráníj nira warfná ³⁶ Jisaso ámi áma awí eánarigfáyo niwimeari njwí ikaxí nuriri re uriniginini, “Nioni wíapí áwanj murimepani.” urfagi aiwí amí amí nemero arfki áwanj nira nuro ³⁷ ayá nriwamóga nuro re nira ugíawixini. “Amipi o éfpíyí aga nanini yarinjirini. Aría pírónarigfáyí tñni aiwí sanj mearigfáyí tñni aí píráníj imixána aría ero xwiyfá riro yarigfarinini.” nira ugíawixini.

8

Áma 4,000 aiyá wijí nánirini.

¹ Iná rfwíyo Jisaso áma obaxí ámi o tñj e epíroyí niyáiro wigí aiwá rixa menagi niwiniri xegí wiepísarínowami “Eini.” nuriri ² re uriniginini, “Áma tiyí sfá wíyaú wíyi nioni tñni re niñwearóna wigí aiwá rixa nowarigfá enagi nání wá nonarinini. ³ Wí anj aiwimí dání bífagfá enagi nání nioni ayí siní agwí nání yarfná nurowárirfnáyí ‘Sinjwí xaxá niwiniri enj siririnjwí niwiniri ná neága upírixini.’ niyaiwiri rarinini.” urfagi ⁴ xegí wiepísarínowa re urigíawixini, “Anj mimirinini re aiwá áma tiyí xixeni nípíri nání ge bí yaníwini?” urfagfá ⁵ o re uriniginini, “Segí bisfkerfá araririni?” urána “Wé wíumí dánj waú tñjwáonerini.” urfagfá ⁶ o áma epíroyí egfáyo “Xwíamí éf niñweaxa úpoyí.” nuriri bisfkerfá nimeari Gorixomi aiwá api nání yayí niwimáná kwíkwirímí neri wiepísarínowami miní wíáná nurápoyiro áma ayo miní niwía nuro ⁷ wigí peyí bia enagi Jisaso apia ení nurápiri Gorixomi yayí niwimáná re uriniginini, “Peyí rípia ení yanj niwía úpoyí.” urfagi xfo urfípi yarfná ⁸ áma nñni rixa nñiro agwí ímí uyíagi wiepísarínowa ayí aiwá nñiro e táfípa nimeayiro soxí fáfá wé wíumí dánj waúmí aumaúmí nero magwí miárigíawixini. ⁹ Áma 4,000 aiwá api nígíawixini. Jisaso ayí aiwá nñimáná enáná wigí anj e nání nurowárimí ¹⁰ ewéyo wiepísarínowa tñni nípíxemoániro nimeámí ugíawixini. Ipíyo oriwámí dání anj yof Darimanuta tñj e niwíékñimearo ayoagíawixini.

“Emimf bi neaiwapiyi.” urigfá nánirini.

¹¹ Parisi wa niwimearo rixa sfmí tñni úrapí xwiyfá nuriro omí iwamfó wíwapíyaníro nání re urigíawixini, “Anjnamí dánj emimf bi neaiwapiyi.” urfagfá ¹² Jisaso awa nání xegí xwioxíyo dání mñj nípéniri “Ini!” nriiri re uriniginini, “Judayí agwí riná njweagfáyíné pí nání ‘Emimf neaiwapiyi.’ nriarínjoi? E nriarínjagfá aiwí emimf soyíné nriarínjagfá wí nemiméini.” nuriri ¹³ ayo pñni niwíarimí wiepísarínowa tñni ewéyo nípíxemoániro ipíyo oriwámí dání nání ugíawixini.

Ewayí ikaxí yisí nání urinj nánirini.

¹⁴ Nuróna aiwá nání dnj aría nikeamoro bisfkerfá ná bñni ewéyo wenjpiní nimeámí warfná ¹⁵ Jisaso Parisiowa nanj rayiro sipí rayiro yarínjpa wiepísarínowa axípi yaníro nerfná omí dnj míkwrópa nero rfwí nimopírixiniri ewayí xwiyfá nuririna sekaxí re uriniginini, “Soyíné píráníj emépoyí. Bisfkerfá yisí —Bisfkerfá siní sinj enáná yisí onimiápi táfá aiwí nímimí ikwianjwí neapínariri nímíga wíapñnimearínirini. Yisí Parisiowayá tñni Xerotoyá tñni nání wáyí nero emépoyí.” uriniginini. Uyíní yisínini wigí xwioxíyo ikwianjwí eapíniniginiri e urarfná ¹⁶ wiwanínowa re rínigíawixini, “None bisfkerfá menagi nání neararinini.” rinarínjagfá ¹⁷ o aría niwiri mixel re uriniginini, “Pí nání ‘Bisfkerfá mayonerini.’ rinarínjoi?”

Sini sɨŋwɔ oxoaro dɨŋɔ moro mepa reŋoɔ? Segɔ mɨŋɔ sɨŋánɨŋɔ rimónɨnɨ? ¹⁸ Sɨŋwɔ tɨgɔoyɨné aiwi sɨŋwɔ mɨwɨnɨpa rɨyarɨŋoɔ? Arɔ́á tɨgɔoyɨné aiwi arɔ́a mɨyarɨŋɔ reŋoɔ? Nionɨ bisɔ́kerɔ́a wé wú núni kwɨkwɨrɨmɔ́ nerɨ áamá 5,000yo mɨnɨ wiŋá nánɨ dɨŋɔ mɨseainarɨnɨranɨ? ¹⁹ Aiwa ayɔ́ nɨnɨro tɔ́apɔ́ soxɔ́ ɔ́a xwé ararɨyo aumaúmɔ́ yárɨgɔ́awixɨnɨ?” urɔ́agɔ́ awa “Wé wúkaú sɨkwɔ́ waú apimɨ aumaúmɔ́ yárɨŋwanigɨnɨ.” urɔ́agɔ́a ²⁰ o áamɨ re urɨŋɨnigɨnɨ, “Nionɨ bisɔ́kerɔ́a áamá 4,000yo nɨkwɨrɨrɨ wiŋápɔ́ soxɔ́ ɔ́a ararɨyo miárɨgɔ́awixɨnɨ?” urɔ́agɔ́ awa “Wé wɔ́úmɨ dánɔ́ waúmɨ miárɨŋwanigɨnɨ.” urɔ́agɔ́a ²¹ o re urɨŋɨnigɨnɨ, “Soyɨné sini majɔ́a rimónɨŋoɔ? ‘Aiwa meŋáná árɨnone mɨneaiapɔ́paxorɨnɨ.’ rɨnɨaiwiarɨŋoɔ?” urɨŋɨnigɨnɨ.

Sɨŋwɔ supárɨŋɔ́ womɨ nanɔ́ imɨxɨŋɔ́ nánɨrɨnɨ.

²² E nurɔ́sáná nuro anɔ́ yoɔ Betɨsaidayo niwiékɨnɨmearo nayoaro emearɨnɔ́ áamá wɨ sɨŋwɔ supárɨŋɔ́ wo Jisaso píranɨŋɔ́ imɨxɨnɨ nánɨ nɨméra nɨbɨro waunɔ́ rɨxɨŋɔ́ re urɨgɔ́awixɨnɨ, “Joxɨ wé seáyɔ́ e nɨwikwiárɨrɨ nanɔ́ imɨxɨrɨéɨnɨ?” urɔ́agɔ́a ²³ Jisaso sɨŋwɔ supárɨŋomɨ wéyo ɔ́a nɨxɨrɨmɨ anɔ́ Betɨsaida e nɨwárɨmɨ nurɨ yánɨ e dánɨ nɨrómáná oyá sɨŋwɔyo reanwɔ́ núrɨrɨ wé seáyɔ́ e nɨwikwiárɨrɨ yarɨŋɔ́ re wiŋɨnigɨnɨ, “Joxɨ amɨpɨ́ wɨ sɨŋwɔ rɨwɨnɨŋɨnɨ?” urɔ́agɔ́ ²⁴ o sɨŋwɔ nanɨrɨ re urɨŋɨnigɨnɨ, “Áamá wɨ anɔ́ emearɨŋagɔ́a sɨŋwɔ nɨwɨnɨrɨ aiwi ikɔ́ánɨŋɔ́ imónɨŋagɔ́a wɨnɨŋɨnɨ.” urɔ́agɔ́ ²⁵ áamɨ bɨ wé sɨŋwɔyo seáyɔ́ e wikwiáráná o rɨxa sɨŋwɔ anɨŋɔ́ nanárɨrɨ xegɔ́ sɨŋwɔ rɨxa nanɔ́ éagɔ́ amɨpɨ́ nɨyonɨ xɨxenɨ wɨnɨŋɨnigɨnɨ. ²⁶ Xɨxenɨ wɨnáná Jisaso o xegɔ́ anɔ́ e nánɨ nurowárɨrɨnɔ́ re urɨŋɨnigɨnɨ, “Dɨxɔ́ anɔ́ e nánɨ nurɨnɔ́ áamɨ Betɨsaida tɨyo nánɨ mupanɨ.” urɨŋɨnigɨnɨ.

Pitao “Kiraisoxɨrɨnɨ.” urɨŋɔ́ nánɨrɨnɨ.

²⁷ Jisaso tɨnɨ xegɔ́ wiepɨsarɨŋowa tɨnɨ nɨwiápɨnɨmeámɨ nuro anɔ́ xwé yoɔ Sisaria Piripai tɨŋɔ́yo ikwɨrónɨŋɔ́pimɨ nánɨ nurɨnɔ́ awamɨ yarɨŋɔ́ nɨwirɨ re urɨŋɨnigɨnɨ, “Ámá yɔ́ nionɨ nánɨ arɨre rarɨŋoɔ?” urɔ́agɔ́ ²⁸ awa re urɨgɔ́awixɨnɨ, “Wɨ re rarɨŋoɔ, ‘Jono wayɔ́ nɨneameaia wago áamɨ nɨwiápɨnɨmearɨ rɔ́a yarɨnɨ?’ rarɨŋoɔ. Áamɨ wɨ re rarɨŋoɔ, ‘Enɨnɔ́ Gorɨxoyá xwɨyɔ́a wɔ́a rókiamoagɔ́ mɨpé anɔ́namɨ peyɨŋɔ́ Iraiŋaoyɔ́ rɨnɨŋo nɨweapɨrɨ rɔ́a yarɨnɨ?’ rarɨŋoɔ. Áamɨ wɨ re rarɨŋoɔ, ‘Enɨnɔ́ Gorɨxoyá xwɨyɔ́a wɔ́a rókiamoagɔ́a wo nɨwiápɨnɨmearɨ rɔ́a yarɨnɨ?’ rarɨŋoɔ.” urɔ́agɔ́a ²⁹ o sini yarɨŋɔ́ nɨwirɨnɔ́ re urɨŋɨnigɨnɨ, “Ayɔ́ e nɨrɨro aiwi sewanɨŋoyɨné nionɨ nánɨ gorɨnɨ rarɨŋoɔ?” urɔ́agɔ́ Pitao re urɨŋɨnigɨnɨ, “Joxɨ Kiraisoxɨ, nene yeáyɔ́ neayimɨxemearɔ́a nánɨ arɔ́owayá xwɔ́a piaxɔ́yo dánɨ iwiaroŋoxɨrɨnɨ.” urɔ́agɔ́ ³⁰ o ŋwɔ́ ikaxɔ́ re urɨŋɨnigɨnɨ, “Soyɨné nionɨ e enɔ́onɨ nánɨ áwanɔ́ murɨpa époɨ.” urɨŋɨnigɨnɨ.

Áwanɔ́ “Nionɨ nɨnɨpɨkipɨrɔ́arɨnɨ.” urɨŋɔ́ nánɨrɨnɨ.

³¹ Xewanɨŋo nánɨ iwamɔ́o nuréwapɨyirɨ re urɨŋɨnigɨnɨ, “Áamá imónɨŋáonɨ rɨnɨŋɔ́ xwé wɨ meámɔ́arɨnɨ. Negɔ́ mebaowa tɨnɨ apaxɨpánɨŋɔ́ imónɨgɔ́a xwéowa tɨnɨ Gorɨxoyá ŋwɔ́ ikaxɔ́ eánɨŋɔ́pɨ mewegɔ́awa tɨnɨ nionɨ rɔ́wɔ́ nɨmóáná wa nɨnɨpɨkipɨrɔ́arɨnɨ. E nerɨ aiwi sɔ́a wɨyaú wɨyi óráná áamɨ wiápɨnɨmeámɔ́arɨnɨ.” nurɨrɨ ³² pɨné sɨŋánɨ e rɨmóagɔ́ Pitao Jisasomɨ nɨmeámɨ nurɨ yánɨmɨ nɨrómáná rɨxa mɨxɔ́ urɨmɨnɨrɨ nánɨ nerɨ “E wɨ mɨnearɨpanɨ.” urarɨnɔ́ ³³ Jisaso omɨ rɔ́wɔ́ numorɔ́ wiepɨsarɨŋɔ́ wɔ́amɨ sɨŋwɔ́ nɨwɨnɨrɨnɔ́ omɨ mɨxɔ́ nurɨrɨ re urɨŋɨnigɨnɨ, “Setenoxɨnɨ, pɨnɨ nɨnɨwiárɨmɨ uɨ.” nɨrɨrɨ re urɨŋɨnigɨnɨ, “Pitaoxɨ amɨpɨ́ nánɨ Gorɨxo wimónarɨŋɔ́pɨ nánɨ dɨŋɔ́ mɨmó áamá wimónarɨŋɔ́pɨ nánɨ moarɨŋɨnɨ.” nurɔ́sáná ³⁴ áamá e epɨroyɔ́ egɔ́ayo “Eɨnɨ.” nurɨrɨ xegɔ́ wiepɨsarɨŋowa tɨnɨ nawɨnɨ awɨ neánɨmáná

enáná re uriniginini, “Soyiné woxi nioni yarina pa eminiri nani nioni tni nurináy re erárin. Dixi simonaripí wí mé rfwimini niamori re niyaiwiri ‘Jisasomi xdarinagi nani áma wa ikáyo niniekwiroáriro ninipikiróna ayí ananirini.’ niyaiwiri nixdirárin. ³⁵ Áma go go ‘Jisasomi nixdirináy áma wa nikipirixini.’ niyaiwiri nani nioni minixdí xegí wará éf nimeniri nerina xewanjo aninini ikeamóninárin. E nerí aiwi áma go go nioni ninixdirí xwiyá yayí seainaripí nani wáf emearinagi nani pikianáy, o aninini mikeamóni nioni ninixdirinipimi dani erkiemeáninárin. ³⁶⁻³⁷ Áma go go nioni minixdí iyá fá nigwí amipi emeaminiri nanini néra nuri nimeásána xewanjo aninini ikeamónána ayí nanrani? Oweoi! Amipi nini xwá tío dñf mimúropa nerí aiwi xewanjo aninini ikeamónána amipi api tni xegí wará aninini nweanfa nani roayironipaxmani.” nuriri ³⁸ re uriniginini, “Seyiné nuro áma agwí rina nweagíyá Gorixomi dñf miwikwíro íwí néra warigíyá tñf e nemerina nioni nani ayá seainiri pñe nioni rarinapi eni nani ayá seainiri yarina nani ámayo yumí niwirináy, áma imoninoni niweapirina ikninoni weapiri gí ápo xwinfa earinipa nioni eni xwinfa eanoni aninini wa tni weapiri nerí xfo nani eni ayá nininiri ‘Go rani?’ rimárin.” uriniginini.

9

¹ Ámi re uriniginini, “Nioni nepa searinagi nani piranin arfa nipo. Áma re rogí wiyiné sini mipa nerina eni eanin Gorixó xfo xegí xwioxíyo nimeamí nerí piranin seamenweanfa nani imoninipí imonarinagi sinwí winipirárin.” uriniginini.

Jisaso nikiniri xegí bi imoninini nanirini.

² Rixa sá wé wúmi dñf wo óraná o Pitaomi tni Jemisomi tni Jonomi tni niwirimeami dñf xwé bimi nipeyiro wiwini niweanfa wigí sinwí anigé dani re eniginini. Jisaso wará xegí bi nimoniri ³ xegí rapirapí eni wá nókiariri áma wí wayí nrorina apía e wéf miropaxí apía xáwí weariniginini. ⁴ E yarina Gorixoyá wá rókiamoagí Irajaoyi rininjo tni enina yagí Moseso tni omí niwimeari o tni xwiyá rinarina ⁵⁻⁶ wipisarinowa wáy ayikwí miwinagi nani Pitao “Pí urimini?” niyaiwiri úrapí xwiyá nuriri Jisasomi re uriniginini, “None re niweanfa nanirini. Anani re nweapaxirini. Aninini pipákí wíkaú wí, joxi nani wiwáyí, Moseso nani wiwáyí, Irajao nani wiwáyí omiraneyi.” nurimána enána ⁷ agwí bi rití wíraná agwípimi dani xwiyá bi re riniginini, “O gí íwí dñf sixí yinorini. Pí pí xwiyá searínay arfa wipo.” uraná ⁸ weninini éfáyí winigíawixini. Áma wo mepa Jisasoni iwo nweanagi winigíawixini.

Irajao nani yarini wigí nanirini.

⁹ E niwinimána dñf miniyó dani pñi niwiarimi niweapirona Jisaso nwf ikaxí re uriniginini, “Ripi nanapi nani ámayo áwaní murimépa époi. Áma imoninoni rixa niperi xwaripayo dani niwiapnimeamána enána ina anani áwaní urimérixini.” uragí ¹⁰ awa dñfni fá nixiriro xwiyá “Niperi xwaripayo dani wiapnimeamánin.” urípi nani ududí nero “Pí nani rfa nearinjo?” niriniro ¹¹ yarini re wigíawixini, “Pí nani nwf ikaxí eaninipí mewegíawa re rarigárin, ‘Irajao rixa binimi enána rfwíyo áma nene yeáy neayimixemeanfo aríowayá xwá piaxíyo dani iwiaronin.’ pí nani rarigárin?” uragí ¹² o re uriniginini, “Ayí neparini. Irajao xami nibiri áma wigí yarigápi rfwimini mamoro Gorixomi dñf wikwíroro

epírri nání xwiyáá nuriri aiwi xwiyáá Gorixoyá niriñiri eániñí rípi ‘Ámá imóniñomi ríñiñí níwiyairo xwiráá wikixepíríárini.’ xwiyáá api eni pí nání ríñiñi?” nuriri ¹³ re uríñinigiñi, “Nwí ikaxí eániñipi mewegáwa e niriñi aiwi nioni re seararíñiñi, ‘Traijao ríxa bíagi aiwi ámá ríwamiñí xfo nání eániñipi omi aráá míwí wigí dñí tñi sipí níwiéra ugáawixini.’ seararíñiñi.” uríñinigiñi.

Íwí imóó xixéroaríñí womi míxí umáñiñí nánirini.

¹⁴ Jisaso awa tñi ámi xegí wiepísariñí wíamí wímeaníro nání níweapiro awa tñe ámá epíroyí enagía níwiniñi awa ñwí ikaxí eániñipi mewegá wa tñi xwiyáá símí tñi rinaríñagía níwiniñi ¹⁵ ríxa añwi e bání ámá e epíroyí egfáyí Jisaso weparíñagi níwiniñi sirí nípiñiñiñi yayí wianíro nání aññi nuro wímeááná ¹⁶ o yariñí re wiñinigiñi, “Awa tñi pí nání xwiyáá símí tñi rinaríñiñi?” uríagi ¹⁷ ámá e epíroyí egfáyí wo re uríñinigiñi, “Nearéwapiyariñoxini, gí íwomi imóó xixéroaríñagi nání maní píronárini. ¹⁸ Imóó meaní eááná meákíkwíáni yáñiri maní síwí kírfwiniñi síkwí wé síwí yáñiri yáñiriñiñi. Nioniñi joxi nání nímeáa bíá aiwi joxi mñweañagi nání díxí wiepísariñowami ‘Soyíñe míxí umáñowáñipoyí.’ uríagi aiwi awa wí anani míxí umáñowáñipaxímaní.” uríagi ¹⁹ Jisaso ríxa anidñí níwíaiwiri nání re uríñinigiñi, “Agwi ríñá ñweagfáyíñe nioni tñi nemerane emá obaxí níseamúróagi aiwi sñi Gorixomi dñí míwíkwíroarígíá reñoi? Aríre searayimíñiñi?” nuriri “Íwomi níwirímeámi bípoyí.” uríagi ²⁰ ríxa níwirímeámi níbiro imóó Jisasomi síñwí níwiniñiñá re eníñinigiñi. Meaní eááná sinapíxwíñí néra nípiérori xwíayo níwieága uri meákíkwíá pumiri yariñagi ²¹ xanomi Jisaso re uríñinigiñi, “Sa arari eníñiñi?” uríagi re uríñinigiñi, “Sini onímiáo dani e néra uñíñiñi. ²² Imóó íwomi íníná xwiráá oikíxémíñiri re yariñiñi. Níxeri ríayo ikeáñiri níxeri iniñgíyo mamówáñiri yariñiñi.” nuriri “Jisaso eni yopa megíñiríñiñi?” níyaiwiri re uríñinigiñi, “Joxi ‘Anani naní imíxipaxonirini.’ níyaiwiniñiñá wá níyeaomíñiri arírá yeai.” uríagi ²³ Jisaso re uríñinigiñi, “Joxi ‘O naní mimíxipaxonirini.’ níniñiñiñiñi? Jíwaníñoxi Gorixomi dñí wíkwírói. Ámá gíyí Gorixomi dñí íkwírófáyí amípi aí anani arírá winíñoi.” uríagi ²⁴ íwomi xano apaxí mé re uríñinigiñi, “Gorixomi dñí wíkwírómíñiri yariñagi nání aga píraníñí wíkwírómí nímiñei.” uríagi ²⁵ Jisaso ámá obaxí o tñí e nání mírfí bímiaríñagía níwiniñi imóó íwomi xixéroaríñomi míxí numáñowáñiri re uríñinigiñi, “Maní píroáñiri aráá píroáñiri enoxi íwomi píñi níwiáñimi nuri ámi bí tñi ríwíñiñi nírori míxixéropani.” uráná ²⁶ imóó makírfwí nímorí meaní nearí íwo sinapíxwíñí níyáñiri weñaná omi píñi níwiáñimi uñinigiñi. Píñi níwiáñimi úáná íwo ríxa níperíñiñí weñagi níwiniñi ámá obaxí “Ríxa níperi ríá weñoi?” rariñagía aiwi ²⁷ Jisaso xegí wéyo íá nímaxíñimáná míeyoááná o wiápíñimeañinigiñi. ²⁸ Níwiápíñimeámáná enáná Jisaso nuri añíyo nípáwiri ñweañaná xegí wiepísariñowa wigípi íñimi yariñí re wigíawixini, “Pí nání imóó íwomi xixéroomi míxí umáñowáñipaxí mimónipa éwanigiñi?” uríagía ²⁹ o re uríñinigiñi, “Soyíñe segí dñí tñi imóó tñiñí imóniñíyí míxí umáñowáñipaxí meníñi. Gorixomi dñí wíkwíróro yariñí wiro nerónáyí, anani oyá dñí tñi míxí umáñowáñipaxí imónipíráoi.” uríñinigiñi.

Ámi yumí “Níñipíkipíríárini.” uríñí nánirini.

³⁰ Awa anj ayo pñni niwiárími Gariri p̄ropenis̄tyo áwiniimi nurfná Jisaso “Ámá nioni pwarin̄jagi nání nijfá mimónipa oépayi.” yaiwin̄nigini. Ayí r̄ipi nání e yaiwin̄nigini. ³¹ Wiep̄sar̄in̄jowamini nuréwap̄yir̄i re urayin̄nigini, “Ámá imónin̄jāoni nání miȳf uráná n̄in̄ip̄kip̄r̄fár̄ini. N̄ip̄kífá aí sfá w̄iyá w̄iyi óráná xwár̄ipáyo n̄iwémáná ámi n̄iwiáp̄n̄imeám̄fár̄ini.” urayar̄in̄jagi aiwi ³² awa sin̄i n̄ip̄kw̄ini nijfá mimónipa nero aí mas̄sfá n̄iwiro nání yar̄in̄f b̄i m̄iwiḡfawix̄ini.

“Go gone seáyi e imónan̄fwar̄ani?” r̄in̄igfá nán̄in̄i.

³³ Awa anj yoí Kapaneami n̄irémoro anj̄yo n̄ipáwiro n̄in̄jwearfná Jisaso wiep̄sar̄in̄jowami yar̄in̄f re win̄nigini, “Óf e n̄ib̄iranéná pí xw̄iyfá n̄ir̄iga b̄fawix̄ini?” ur̄fagi aiwi ³⁴ awa “Neḡf woxi goxi áminá nimón̄iri neameñweañáná w̄fone simañw̄yón̄in̄f in̄imi yeáyf rur̄fnan̄fwar̄ini?” n̄ir̄iga b̄fá en̄agi nání ayá nero xw̄iyfá b̄i mur̄f kikiáf yar̄in̄jaḡfa ³⁵ o éf n̄in̄jweámáná wiep̄sar̄in̄f wé wúkaú síkw̄f waú awami “Soȳné awí neán̄iro re ñwénap̄poyi.” nur̄r̄i re ur̄in̄nigini, “Ámá ‘Nioni simañw̄yón̄in̄f onur̄fnaȳipoyi.’ n̄iyaiwir̄in̄o re éwin̄nigini. Ámá n̄iyoni x̄inán̄in̄f nimón̄iri ar̄ir̄á wíwin̄nigini.” nur̄r̄i ³⁶ n̄iaíw̄f miá b̄i n̄imear̄i áwini e éf nur̄ar̄imáná wé n̄imak̄f̄kiyir̄i ámi re ur̄in̄nigini, ³⁷ “Ámá wo nioni n̄ix̄d̄ir̄fnáyf n̄iaíw̄f r̄ip̄fn̄in̄f imón̄in̄j̄yo peayf m̄iwian̄f wéyo n̄imer̄fnáyf apim̄ini wéyo m̄imear̄in̄ini. Nioni wéyo n̄imer̄i ḡf ápo, n̄rowár̄enap̄in̄jomi eni wéyo umer̄i yar̄ini.” ur̄in̄nigini.

“Ayf t̄fámin̄i m̄ikum̄ix̄in̄igfáyf none t̄fámin̄i imón̄ini.” ur̄in̄f nán̄in̄i.

³⁸ Jono re ur̄in̄nigini, “Neaiep̄sar̄in̄jox̄ini, none ámá wo yoí jox̄iyá n̄ir̄iri imfó m̄ix̄f umáin̄owár̄ar̄in̄jagi n̄iw̄in̄irane o none t̄fni naw̄ini memear̄in̄jagi nání xe oen̄r̄i s̄in̄w̄f w̄in̄an̄r̄i en̄wámani.” ur̄fagi ³⁹ Jisaso re ur̄in̄nigini, “Api e im̄ixáná p̄r̄f m̄iwiākipani. Ámá go go yoí nioniyá n̄ir̄iri em̄im̄f nem̄i nur̄i an̄fni ikayf̄w̄f n̄imear̄ipax̄f imón̄in̄imen̄in̄joi. ⁴⁰ Ámá ayf t̄fámin̄i m̄ikum̄ix̄in̄ipa ner̄fnáyf ayf none t̄fni imón̄ini. Aȳnán̄i e éfayo b̄i p̄r̄f m̄iwiākipani. ⁴¹ Ámá go go soȳné Kiraison̄i n̄ix̄d̄iro wáf ur̄imero yar̄in̄jaḡfa nání ar̄ir̄á n̄iseair̄i inīḡf b̄i aí niwir̄i n̄iseaiap̄r̄fnáyf, Gor̄ixo e éo nání wí d̄in̄f ar̄fá mikeamó om̄i x̄ixeni ar̄ir̄á win̄fár̄ini.

Íw̄f oépaȳin̄r̄i wíwap̄yar̄igfáyf nán̄in̄i.

⁴² “E ner̄i aiwi ámá go go n̄iaíw̄f r̄ipiam̄i nioni d̄in̄f n̄ikw̄f̄roan̄iro yar̄igf̄apiami p̄r̄f wiāk̄im̄in̄r̄i ner̄i íw̄f oépaȳin̄r̄i wíwap̄yarfná Gor̄ixo ‘O xw̄iyfá mayor̄ini.’ m̄ir̄f r̄ixa n̄ipémáná en̄áná r̄fn̄in̄f xwé win̄fár̄ini. Sin̄i n̄iaíw̄piami íw̄f nání m̄iwiep̄sipa en̄áná ámá wa om̄i f̄á n̄ixero s̄in̄já xwé wo s̄in̄w̄f t̄fni gw̄f n̄j̄ar̄iro raw̄rawáyo n̄imamówár̄fnáyf, sip̄i en̄agi aiwi r̄fn̄in̄f Gor̄ixo wim̄in̄r̄i en̄j̄p̄fn̄in̄f imón̄in̄j̄p̄mani. ⁴³⁻⁴⁴ íw̄f nání wé f̄eapá n̄isin̄r̄fnáyf n̄iwákw̄in̄r̄i em̄i mor̄fn̄i. E nin̄r̄fná r̄fn̄in̄f xwé n̄isin̄r̄i aiwi wé rasfá en̄f t̄fni op̄er̄i aí an̄fnami nání n̄ipeyir̄fnáyf ayf anan̄in̄ini. Wé núkaúni f̄eapá ner̄i íw̄f meáú sin̄i ú t̄fni ner̄fná r̄fá an̄in̄f wear̄in̄j̄yóm̄ini nur̄i r̄fá n̄ir̄in̄r̄fnáyf ayf nan̄fmani. ⁴⁵⁻⁴⁶ ‘Sikw̄f rú t̄fni íw̄f nání an̄f oemem̄ini.’ yaiw̄iú síkw̄f ú m̄in̄f n̄iwákw̄in̄r̄i em̄i mor̄fn̄i. E nin̄r̄fná r̄fn̄in̄f xwé n̄isin̄r̄i aiwi síkw̄f rasfá en̄f t̄fni op̄er̄i aí an̄fnami nání n̄ipeyir̄fnáyf ayf anan̄in̄ini. Síkw̄f ‘íw̄f nání oum̄ini.’ yaiwiar̄in̄j̄ú t̄fni en̄áná n̄iperfná Gor̄ixo r̄fá an̄in̄f wear̄in̄j̄yo n̄isikeaár̄fnáyf ayf nan̄fmani. ⁴⁷ S̄in̄w̄f w̄fn̄iyi t̄fni íw̄f nání n̄imor̄fnáyf s̄in̄w̄f ayi n̄iyori em̄i mor̄fn̄i. E nin̄r̄fná r̄fn̄in̄f xwé n̄isin̄r̄i aiwi s̄in̄w̄f ná w̄iyini nan̄imi op̄er̄i aí

anjanami nani nipeyirfnayf ayf ananirini. Sijwif fwf nani mofyi tfin neisaná niperfná Gorixo rfa anijf wearijfyo nisikeaarfirfnayf ayf nanjmani. ⁴⁸ Rfa anijf wearije xweamfi mipé anijf nisiri rfa eni anijf rini rini yarijerini.

⁴⁹ “Saxf aiwayo moarigfapa Gorixo rfa eni ama nini nanj oimónfpoyiniri saxfnijf e monfarini. ⁵⁰ Saxf aiwa awfi imixarijf enagf nani nanjirini. E nerf ai xegf awfi yarijfpi anipa nerf aiwanijf imonijana arige nerf ami awfi enijof? Soyfne saxfnijf nimoniro saxf aiwayo awfi imixarijfpa ama nionf piranijf e niwirfnayf, sewanijoyfne mifeyoanipa nero piranijf nikumixiniro nera urixini.” urijnigini.

10

Apixf emi moarigfa nanirini.

¹ Jisaso niwiapnimearfi e pfin niwiarimi nurf Judia piropenisfyo nimurorfi iniigf Jodan rapayo jarifwamf danf warfná oxf apixf epfroyf nero o tfjf e awf eanana xegf yarijfpa amf uréwapiyarfná ² Parisi wa niwimearo omf iwamfo niwifapfiro re urigfawixini, “Wa negf jwf ikaxf eanijfpi fa niforo re rarigfarini, ‘Xegf oxo apiximi ananf emf mopaxirini.’ rarigfarini. Wa ‘Emf mopaxfmani.’ rarigfarini. Joxiyá dnf arige simonarini? ‘Ananf emf mopaxirini.’ rfsimonarini? ‘Nwfarini.’ rfsimonarini?” uragfa ³ re urijnigini, “Moseso enina segf searfaweyo jwf ikaxf nurifna piof urijnigini?” uragf ⁴ re urigfawixini, “Moseso ama apixf emf moanro nani ananf payf re rinijfpf ‘Nionf imf anijf emf moarini.’ rinijfpf nearo owiowarfipoyiniri sijwf neanagfirini.” uragfa aiwi ⁵ Jisaso re urijnigini, “Soyfne segf dnf tfin nixdfiro arkf segf apixf emf moanro yarijagfa nani Moseso jwf ikaxf apf nifiri eanfiri. ⁶ E nerf aiwi xwifaf rfpf nifiri rfwamijf eanfiri, ‘Gorixo enina xwfa imixiri anjna imixiri nerfná oxf imixiri apixf imixiri enjirini. ⁷⁻⁸ Ayfnani oxo xanifaumi pfin niwiarimána xegf apixf tfin nikumixinirfná ná ayf ná binfnijf imonipisfirini.’ E nifiniri eanijf enagf nani xixegfni imonarigfifmani. Ná ayf ná binfnijf nimoniri emearigfirini. ⁹ Ayaú nimeanimi nemerfná Gorixo jwirarijf enagf nani pfin niwiarinimi mupa oepiyf.” nurimi nurf ¹⁰ anjfo nipawiri jweanana wiepisarijowa amf o meanigfa nani urfipf nani yarijf wiana ¹¹ o re urijnigini, “Ama go go xegf apixf emf nifori wf nimearfnayf, xamf meanimi sipf wikararini. ¹² Apixf gf gf eni xegf xiagwomf pfin niwiarinimi nurf womf nimeanirfnayf, xamf meanijomf sipf wikararini.” urijnigini.

Niaif onimiapiami wé ikwikwiarimf enj nanirini.

¹³⁻¹⁴ Ama wf Jisaso wigf niaif oimónfpoyiniri wé wikwiarini nimeami baná wiepisarijowa mixf urarijagfa Jisaso awa prf urakianro yarijagfa niwiniri wikf dnf niwiaiwirf re urijnigini, “Soyfne prf murakipani. Gorixo xwioxfyo nimeamf nerf piranijf seamejweanf sijnani nimonirfná o ama niaif tyf yapf nionf dnf nikwifrafayo menjweanf enagf nani soyfne prf murakipani. Nionf tfe nani xe obfpoyf. ¹⁵ Nionf nepa seararijnini. Ama gfyf gfyf niaifpia xanifaumi dnf ikwiforo simanjwifonijf yeayf urfnro yarigfapanijf Gorixomf e mepa nerfnayf, o xwioxfyo nimeamf nerf piranijf seamejweanfapimi wf pawifrfamani.” nurimána ¹⁶ niaifpia wimf nimearfi safyo niwirariniáná wé seayf e wikwiariri “Gf apo piranijf oumeni.” riri niwia urnigini.

Ama amipf mifurónijf wo nanirini.

17 Jisaso n̄wiápn̄imeámi an̄j w̄yo um̄n̄r̄i yar̄fná áamá wo o t̄nj̄ e nán̄i m̄r̄f̄ n̄b̄r̄i s̄m̄man̄j̄m̄i dán̄i xóm̄nj̄f̄ n̄ȳtkwir̄i yar̄nj̄f̄ re wiñ̄niḡn̄i, “Nearéwap̄yar̄nj̄f̄ nan̄ox̄n̄i, ar̄ige ner̄fná n̄ion̄i d̄nj̄f̄ n̄ȳm̄nj̄f̄ t̄nj̄áon̄i imón̄im̄f̄ár̄n̄i?” ur̄f̄aḡi 18 o “Jisaso Gor̄xor̄f̄an̄i?” oyaiwin̄r̄f̄ re ur̄nj̄niḡn̄i, “Jox̄i pí nán̄i ‘Nearéwap̄yar̄nj̄ox̄n̄f̄ n̄n̄r̄r̄fná ‘Nan̄ox̄n̄f̄ n̄r̄f̄n̄i? Áamá w̄í nan̄j̄man̄i. Sa Gor̄ixo nan̄or̄n̄i. 19 Jox̄i nj̄w̄f̄ ikax̄f̄ eán̄nj̄fp̄i nán̄i r̄ixa nj̄f̄f̄á imón̄nj̄n̄i. ‘N̄wiápn̄imear̄i áamá w̄í m̄p̄kipa er̄f̄n̄i. Áamá w̄í t̄n̄i f̄w̄f̄ min̄pa er̄f̄n̄i. f̄w̄f̄ m̄imeapa er̄f̄n̄i. Yap̄f̄ mur̄pa er̄f̄n̄i. Yap̄f̄ nurep̄siri f̄w̄f̄ mur̄áppa er̄f̄n̄i. Inók̄im̄i t̄n̄i ápom̄i t̄n̄i w̄éyo mer̄f̄n̄i.’ E r̄n̄nj̄fp̄i jox̄i r̄ixa nj̄f̄f̄á imón̄nj̄n̄i.” ur̄f̄aḡi 20 o re ur̄nj̄niḡn̄i, “Nearéwap̄yar̄nj̄ox̄n̄i, ap̄i n̄p̄n̄i s̄n̄i onon̄i imón̄nj̄áé dán̄i p̄r̄f̄ m̄w̄iaík̄i p̄r̄án̄nj̄f̄ n̄x̄f̄da b̄nj̄ár̄n̄i.” ur̄f̄aḡi 21 Jisaso s̄nj̄w̄f̄ agw̄f̄ n̄w̄in̄r̄i wá n̄w̄ian̄r̄i nán̄i re ur̄nj̄niḡn̄i, “N̄p̄n̄i n̄x̄f̄d̄r̄i aiw̄f̄ ám̄i b̄i s̄n̄r̄n̄i. Jox̄i nur̄i d̄x̄f̄ iȳf̄á f̄á t̄n̄i xw̄f̄á t̄n̄i am̄ip̄i d̄x̄f̄ȳf̄ n̄gw̄f̄ nán̄i b̄f̄ ner̄i n̄gw̄f̄ meáfȳf̄ áamá aiwá nán̄i ikeamón̄iro aik̄f̄ nán̄i ikeamón̄iro eḡf̄áyo m̄n̄i w̄ír̄ix̄n̄i. E nemox̄i n̄b̄r̄i n̄n̄x̄f̄d̄mer̄fn̄áȳf̄, r̄f̄w̄éná n̄p̄émáná an̄fn̄am̄i nán̄i n̄p̄eyir̄fná am̄ip̄i jox̄iyá aga xw̄é n̄d̄eron̄f̄ár̄n̄i.” ur̄f̄aḡi aiw̄f̄ 22 o am̄ip̄i w̄í m̄múrón̄nj̄o en̄aḡi nán̄i d̄nj̄f̄ sip̄i n̄wir̄i e mepax̄f̄ wimón̄f̄aḡi nán̄i s̄m̄man̄j̄f̄ k̄p̄nj̄f̄ n̄ȳim̄i un̄nj̄niḡn̄i.

23 S̄m̄man̄j̄f̄ k̄p̄nj̄f̄ n̄ȳim̄i úaḡi Jisaso xeḡf̄ wiep̄sar̄nj̄owam̄i s̄nj̄w̄f̄ n̄w̄in̄mer̄i re ur̄nj̄niḡn̄i, “Am̄ip̄i xw̄é t̄ḡf̄áȳf̄ anan̄i Gor̄ixom̄i d̄nj̄f̄ n̄w̄ikw̄r̄oro o xw̄iox̄f̄yo m̄imeám̄f̄ ner̄i umen̄wean̄f̄e páwipax̄f̄man̄i.” nur̄r̄i 24 awa x̄fo r̄f̄fp̄i nán̄i udud̄f̄ yar̄nj̄aḡf̄a n̄w̄in̄r̄i ám̄i re ur̄nj̄niḡn̄i, “Niaíwoȳfné, áamá w̄í an̄nj̄f̄ min̄f̄ yan̄ro nero aiw̄f̄ anan̄i Gor̄ixom̄i d̄nj̄f̄ n̄w̄ikw̄r̄oro o xw̄iox̄f̄yo m̄imeám̄f̄ ner̄i umen̄wean̄f̄e páwipax̄f̄man̄i. 25 ‘Kamer̄f̄ en̄j̄ rap̄rap̄f̄ gw̄f̄ kiwear̄iḡf̄á ófȳim̄i anan̄i páwipax̄f̄r̄n̄i.’ r̄iyaiwiar̄nj̄o? Áamá am̄ip̄i xw̄é t̄ḡf̄áȳf̄ kamer̄f̄ en̄j̄ ófȳim̄i m̄ip̄áwipa éfp̄n̄nj̄f̄ Gor̄ixo seamen̄wean̄f̄e nán̄i anan̄i páwipax̄f̄man̄i.” ur̄f̄aḡi 26 awa udud̄f̄ nikár̄n̄iro re ur̄iḡf̄awix̄n̄i, “E imón̄nj̄áná áamá ḡȳo Gor̄ixo yeáȳf̄ uyim̄ixemean̄f̄ár̄f̄an̄i?” ur̄f̄aḡf̄a 27 Jisaso s̄nj̄w̄f̄ agw̄f̄ n̄w̄in̄máná re ur̄nj̄niḡn̄i, “Áamá w̄í mepa epax̄f̄ nimón̄máná aiw̄f̄ Gor̄ixoyá d̄nj̄f̄ t̄n̄i anan̄r̄n̄i. Am̄ip̄i Gor̄ixo mepa epax̄f̄ w̄í mimón̄nj̄aḡi nán̄i oyá d̄nj̄f̄ t̄n̄i epax̄f̄r̄n̄i.” ur̄áná 28 Pitao re ur̄nj̄niḡn̄i, “Ai, none neḡf̄ am̄ip̄i r̄ixa p̄n̄i n̄wiár̄im̄i jox̄i r̄ix̄f̄d̄mear̄nj̄w̄n̄i.” ur̄f̄aḡi 29-30 Jisaso re ur̄nj̄niḡn̄i, “Nepa searar̄nj̄n̄i. Áamá ḡiȳf̄ ḡiȳf̄ n̄ion̄i d̄nj̄f̄ n̄n̄kw̄r̄oro xw̄iȳf̄á n̄ion̄i nán̄i yaȳf̄ seinar̄nj̄fp̄i wáf̄ ur̄imero en̄i éf̄áȳf̄ xex̄r̄f̄meáyoran̄i, x̄n̄áiwam̄iran̄i, xeḡf̄ n̄iaíw̄yoran̄i, xeḡf̄ an̄f̄ran̄i, xeḡf̄ aiwá om̄nj̄f̄ran̄i, p̄n̄i n̄wiár̄im̄i n̄x̄f̄d̄r̄fn̄áȳf̄, s̄n̄i m̄ip̄é xw̄f̄áyo n̄nj̄wear̄fná xex̄r̄f̄meá imón̄f̄áȳf̄ x̄n̄áíwa imón̄f̄áȳf̄ xeḡf̄ n̄iaíw̄f̄ imón̄f̄áȳf̄ x̄n̄áíwa imón̄f̄áȳf̄ xeḡf̄ n̄iaíw̄f̄ imón̄f̄áȳf̄ xeḡf̄ an̄j̄ imón̄f̄áȳf̄ xeḡf̄ aiwá om̄nj̄f̄ imón̄f̄áȳf̄ wiwan̄nj̄f̄ȳf̄ p̄n̄i w̄iár̄f̄áyo seáȳf̄ émi múrón̄n̄f̄ár̄n̄i. E ner̄i aí n̄ion̄i n̄x̄f̄dar̄nj̄aḡf̄a xean̄nj̄f̄ en̄i n̄w̄imean̄f̄ár̄n̄i. Aȳf̄ en̄i an̄j̄ r̄f̄w̄éná imón̄n̄f̄áyo d̄nj̄f̄ n̄ȳm̄nj̄f̄ t̄ḡf̄áȳf̄ nimón̄iro nj̄weap̄f̄r̄ár̄n̄i. 31 E ner̄i aiw̄f̄ áamá ‘Xw̄éon̄r̄n̄i.’ n̄r̄iro xám̄i xám̄i imón̄ar̄iḡf̄áȳf̄ n̄p̄er̄fná sur̄f̄má yár̄ip̄f̄r̄ár̄n̄i. Agw̄f̄ r̄iná sur̄f̄má nj̄weaḡf̄áȳf̄ n̄p̄er̄fná xám̄nj̄f̄yo múrop̄f̄r̄ár̄n̄i.” ur̄nj̄niḡn̄i.

Ámi yum̄f̄ “N̄n̄ip̄kip̄f̄r̄f̄ár̄n̄i.” ur̄nj̄f̄ nán̄r̄n̄i.

32 Awa ófȳo nuro an̄j̄ yōf̄ Jerusarem̄i nán̄i n̄ȳir̄fná wiep̄sar̄nj̄owa Jisaso ar̄f̄k̄i an̄j̄ ap̄im̄i nán̄i n̄ȳir̄i xám̄i umeaar̄nj̄aḡi n̄w̄in̄ro udud̄f̄ nin̄ro áamá Jisasom̄i x̄f̄dar̄iḡf̄áȳf̄ w̄í en̄i ayá s̄w̄f̄ uroar̄nj̄aḡi o ámi

xegí wiepísariḡḡí wé wúkaú síkwí waú awami ná dámni e nimfauri ámi xfomi wa wipfrápi nání áwanḡ nuriri ³³ re uriḡniḡni, “None Jerusaremi nání niyirane rémóána áma imóniḡaoni re nikaaripfráriní. Áma wo nioni nání miyí urána apaxpániḡ imóniḡá xwéowa tñi ḡwí ikaxí eániḡpi mewegáwa tñi nioni xwirixí niniḡmero xwiýá niniḡmeáriro ‘Sa joxinirini.’ niniḡriro nipiḡkimoanro wauyowami mñi nipiḡfráriní. ³⁴ Mini niwíána awa riperirí niro reanḡwí nuriro iwanḡ nearo niniḡfasána nipiḡkipfráriní. Niniḡpiḡkiro aiwi sfá wiyaú wiyi óráná ámi wiápnimeámfarini.” uriḡniḡni.

Jono tñi Jemiso tñi yarḡḡí wiffrápi nánirini.

³⁵ Sebediomí xewaxowá Jemiso tñi xogwáo Jono tñi anwi e nuri Jisasomi re uriḡfisixini, “Nearéwapyarḡḡoxini, yawawi pí pí nání yarḡḡí síwiýí joxí anani niyeairfarani?” urḡḡí ³⁶ o re uriḡniḡni, “Nioni pí eaiimi ninarḡḡi?” urḡḡí ³⁷ awá yawawi ení áminá imónifwiniginiḡ wiepísariḡḡí wíwa yawawi simanḡwíyóniḡ yeáyí yeaurinfráxiniri re uriḡfisixini, “Joxí idána ámináoxi nimóniriḡ meḡweanána áma nñi simanḡwíyóniḡ yeáyí rurfnána yawawi joxíyá wéyo mñi mñi onweápiyiniḡ siḡwí yeaniḡreiraní?” urḡḡí aiwi ³⁸ Jisaso re uriḡniḡni, “Awagwí yarḡḡí niarḡḡípi nání niḡfá mimónipa neri nání yarḡḡí niarḡḡi.” nuriri ewayí xwiýá áma wa xfomi piḡkipfrá enaḡ nání áwanḡ nuririna yarḡḡí re wiḡniḡni, “Awagwí iniḡḡí síxí nioni nimfáwá anani nipiḡxí imónipiḡsírani? Iniḡḡí waxíyo nioni xémfápi awagwí ení anani xepaxí imónipiḡsírani?” yarḡḡí wíána ³⁹ awá re uriḡfisixini, “Ananirini. Yawawi nepaxirini.” urḡḡí o re uriḡniḡni, “Iniḡḡí nioni nimfáwá awagwí ení nipiḡsírini. Iniḡḡí waxí nioni xémfápi awagwí ení xepiḡsírini. ⁴⁰ E neri aiwi ‘Woxí rfmí dání ḡweai. Woxí rfmí dání ḡweai.’ wí earipaxonimani. Gorixo xewanḡo earipaxirini. Xfo wimónariḡḡí goxi goxi ‘Jisasomi mñi mñi ḡweápiyí.’ earipaxirini.” urarfná ⁴¹ wiepísariḡḡí wé wúkaú wíwa Jemiso tñi xogwáo Jono tñi e urariḡḡí arfá niwiro wikí dḡḡí niwíaiwiro yarfná ⁴² Jisaso “Nioni tḡḡí anwi re bípoyi.” nuriri re uriḡniḡni, “Émáýyá áminá meḡweagáwa seáyí e nimóniro wigí ámayo ayá mñimixí peayí wianarḡḡáriní. ⁴³ E neri aiwi awa yarḡḡápa axpi mimónipani. Go go segí rároniḡḡí nimónirfnáyí wíoyinéyá omiḡḡí seaḡiarḡo nimóniri arírá seaíwinigini. ⁴⁴ Go go xámi xiráonḡḡí imóníoxi xínáiniḡḡí nimóniri áma niyoní sanḡ urápmérixini. ⁴⁵ Nioni ení áma imóniḡaoni aí áma sanḡ niriápiḡri nání weapiḡaonimani. Áma nñi nání nupeiri ḡwḡniḡḡí roayírómiḡniḡri weapiḡáriní.” uriḡniḡni.

Siḡwí supáriḡḡí Batimiasomi nanḡ imixiḡḡí nánirini.

⁴⁶ Jisaso wiepísariḡḡowa tñi nawini sini Jerusaremi nání niyiro anḡ áwini e bimí xegí yoí Jeriko niremo ro rixa anḡ apimi wiárf múroanro yarfná áma siḡwí supáriḡḡí wo —O omiḡḡí mepaxo enaḡḡí nání óf maḡpá tñi niḡweámána niḡwí nání tñi aiwá nání tñi rixiḡḡí urariḡḡorini. Xano xegí yoí Timiasorini. Xfo xegí yoí Batimiasorini. O óf maḡpá tñi niḡwearfná arfá wíyí re wiḡniḡni. ⁴⁷ “Nasareti dánḡ Jisaso daiwo pwarini.” rarḡḡá arfá e niwiri ríaiwá enḡ tñi re rayiniḡni, “Jisaso, rárfawé mñi ináyí Depitoyáoxini, wá niwianeí.” urariḡḡá ⁴⁸ áma wí mñi ríá tḡḡí nuriro “Ríxa pñi wiárei.” urḡḡá aiwi arfá wíni enḡ tñi ríaiwá re rayiniḡni, “Rárfawé mñi ináyí Depitoyáoxini, wá niwianeí.” urariḡḡá ⁴⁹ Jisaso xegí pwarine nírómána re riḡniḡni, “Omí ríaiwá urípoyi.” urḡḡá ayí

omi r̄aiwá nur̄iro re ur̄iḡawix̄in̄i, “O wiár̄i n̄imúroarin̄iri ayá s̄w̄f̄ mir̄iropan̄i. Jox̄i nán̄i r̄aiwá r̄irarin̄i. R̄ixa Wiáp̄n̄imeai.” uráná ⁵⁰ iȳfá n̄ipán̄ir̄i ηweañ̄f̄ n̄ipír̄ir̄i em̄i n̄imóm̄i n̄wiáp̄n̄imeám̄i nur̄i Jisasom̄i w̄imeááná ⁵¹ o re ur̄in̄iḡin̄i, “Nion̄i pí sim̄i nán̄i n̄irarin̄in̄i?” ur̄taḡi s̄in̄w̄f̄ supár̄in̄o re ur̄in̄iḡin̄i, “Nearéwap̄iyarin̄ox̄in̄i, nion̄i r̄ixa s̄in̄w̄f̄ oan̄im̄in̄ir̄i r̄irarin̄in̄i.” ur̄taḡi ⁵² o re ur̄in̄iḡin̄i, “Jox̄i d̄in̄f̄ n̄in̄ikw̄r̄ori nán̄i d̄ix̄f̄ s̄in̄w̄f̄ r̄ixa nan̄f̄ an̄f̄in̄i. D̄ix̄f̄ añ̄f̄ ui.” uráná re en̄in̄iḡin̄i. Ám̄i r̄ixa s̄in̄w̄f̄ noxoar̄i nan̄ir̄f̄ná óf̄ e dán̄i Jisasom̄i r̄f̄w̄f̄yo núm̄i un̄in̄iḡin̄i.

11

Jerusarem̄iyo n̄irémor̄fná m̄ix̄f̄ in̄áyf̄ rémoar̄iḡf̄ápa rémon̄f̄ nán̄ir̄in̄i.

¹⁻² Jerusarem̄i t̄n̄f̄ añ̄w̄i e n̄irémor̄fná añ̄f̄ on̄im̄iá biaú xeḡf̄ yōf̄ r̄ipiaúr̄in̄i. Bet̄ipasi t̄n̄f̄ Betani t̄n̄f̄ apiaúr̄in̄i. Añ̄f̄ apiaúȳf̄ d̄f̄w̄f̄ xeḡf̄ yōf̄ Oripipá t̄n̄f̄ e n̄irémoro Jisaso xeḡf̄ wiep̄isar̄in̄f̄ȳf̄ waúmi re uowár̄in̄iḡin̄i, “Awagw̄i añ̄f̄ dayo ikw̄r̄ón̄in̄f̄pim̄i nán̄i nuri r̄ixa n̄irémori doḡi s̄ip̄k̄f̄ wo ámá w̄i s̄in̄i seáȳi e éf̄ m̄in̄wear̄iḡf̄o gw̄f̄ yurár̄in̄in̄aḡf̄ s̄in̄w̄f̄ n̄iw̄in̄r̄fná níkwear̄i n̄imeám̄i b̄f̄piȳi. ³ Ámá w̄i ‘Pí nán̄i íkwear̄in̄i?’ yar̄in̄f̄ e eaiánáȳf̄, re ur̄f̄piȳi, ‘Yeḡf̄ Ám̄ináo doḡi rom̄i seáȳi e n̄ixen̄wear̄i un̄i nán̄i íkwear̄in̄wī. R̄ixa n̄ixen̄wear̄i n̄imeám̄i numáná am̄i re w̄f̄renap̄in̄in̄o.’ ur̄f̄piȳi.” uowár̄áná ⁴ awaú nuri ámá w̄iyoyá añ̄f̄ f̄w̄i e doḡi s̄ip̄k̄f̄ wo gw̄f̄ n̄iyurár̄in̄imáná óf̄ e ron̄aḡf̄ n̄iw̄in̄iri íkwear̄fná ⁵ ámá w̄i dae roḡf̄áȳf̄ yar̄in̄f̄ re wiḡf̄awix̄in̄i, “Awagw̄i pí nán̄i doḡi o íkwear̄in̄i?” ur̄taḡf̄a ⁶ awaú Jisaso “Re ur̄f̄piȳi.” ur̄f̄p̄i ax̄f̄p̄i uráná aȳf̄ xe oikweápiȳin̄ir̄i s̄in̄w̄f̄ w̄in̄f̄aḡf̄a ⁷ awaú doḡi s̄ip̄iko Jisaso t̄n̄f̄ e n̄iméra n̄ib̄iri n̄iwár̄imáná Jisaso seáȳi e éf̄ xen̄weani nán̄i wiḡf̄ iȳfá seáȳi e ikw̄iáráná o seáȳi e n̄ixen̄wear̄i n̄imeám̄i war̄fná ⁸ ámá obax̄f̄ w̄i en̄íná m̄ix̄f̄ in̄áyowam̄i yaȳf̄ wian̄ro nán̄i wiḡf̄ iȳfá n̄ipír̄ayiro óf̄ e íkwian̄w̄f̄ neapára war̄iḡf̄ápa ax̄f̄p̄i wiḡf̄ iȳfá óf̄ e íkwian̄w̄f̄ neapára war̄fná w̄i óf̄pá t̄n̄f̄ e ír̄im̄in̄f̄ nán̄in̄f̄ íkwian̄w̄f̄ n̄idoro óf̄ e íkwian̄w̄f̄ neapára war̄fná ⁹ Jisaso áw̄in̄i e en̄áná xám̄i war̄iḡf̄áȳf̄ t̄n̄f̄ r̄f̄w̄f̄yo war̄iḡf̄áȳf̄ t̄n̄f̄ r̄aiwá re n̄ira uḡf̄awix̄in̄i, “Gor̄ixom̄i seáȳi e oumeaneȳi. Ámá Ám̄iná Gor̄ixo uowár̄enap̄f̄aḡf̄ bar̄in̄f̄ ro oyá d̄in̄f̄ t̄n̄f̄ seáȳi e imón̄f̄w̄in̄iḡin̄i. ¹⁰ Ar̄f̄owa m̄ix̄f̄ in̄áyf̄ Depitoyá xwiox̄f̄yo ηweaaḡf̄ápa xwiox̄f̄ nene ηweanf̄wá nán̄i n̄imóga bar̄in̄f̄p̄i Gor̄ixoyá d̄in̄f̄ t̄n̄f̄ seáȳi e imón̄f̄w̄in̄iḡin̄i. Añ̄fnam̄i seáȳi e imón̄in̄om̄i seáȳi e oumeaneȳi.” n̄ira uḡf̄awix̄in̄i.

Ík̄f̄á pik̄f̄ w̄inam̄i ram̄ix̄in̄f̄ nán̄ir̄in̄i.

¹¹ R̄ixa Jerusarem̄i n̄irémoro Jisaso añ̄f̄ r̄id̄iyowá yar̄iḡf̄iwám̄i n̄ipáwiri wáf̄ ikw̄r̄ón̄in̄f̄ e dán̄i wen̄in̄f̄ am̄i am̄i nemer̄i r̄ixa s̄f̄á órar̄in̄aḡf̄ n̄iw̄in̄iri xeḡf̄ wiep̄isar̄in̄f̄ wé wúkaú s̄kw̄f̄ waú t̄n̄f̄ nawín̄i añ̄f̄ yōf̄ Betani nán̄i nuro sá weḡf̄á ¹² w̄f̄ap̄i t̄n̄f̄ n̄wiáp̄n̄imeám̄i Betani p̄n̄i n̄wiár̄im̄i nur̄fná Jisaso agw̄f̄ w̄iaḡf̄ ¹³ wen̄in̄f̄ éf̄ȳf̄ w̄in̄in̄iḡin̄i. Ík̄f̄á yōf̄ pik̄f̄ȳi r̄in̄in̄f̄ w̄ina, iw̄f̄ in̄in̄f̄na j̄f̄am̄i j̄f̄ina ron̄aḡf̄ n̄iw̄in̄iri sogw̄f̄ nán̄i p̄f̄á em̄in̄ir̄i añ̄w̄i e nur̄i wen̄in̄f̄ éf̄ȳf̄ w̄in̄in̄iḡin̄i. Ná m̄iwé iw̄f̄n̄i inar̄in̄aḡf̄ n̄iw̄in̄iri xeḡf̄ ná wear̄in̄íná s̄in̄i mimón̄in̄aḡf̄ nán̄i ná m̄iwen̄aḡf̄ n̄iw̄in̄iri ¹⁴ wiep̄isar̄in̄ow̄a ar̄f̄á eḡf̄e dán̄i ík̄f̄ánam̄i re ur̄in̄iḡin̄i, “Ík̄f̄á r̄inax̄in̄i, ámá w̄i sogw̄f̄ midan̄ipa ep̄r̄f̄a nán̄i ná m̄iwepa sa an̄in̄f̄ re éir̄ix̄in̄i.” urar̄fná wiep̄isar̄in̄ow̄a ar̄f̄á wiḡf̄awix̄in̄i.

Añ̄f̄ r̄id̄iyowá yar̄iḡf̄iwám̄i dán̄i m̄ix̄f̄ uowár̄ap̄in̄f̄ nán̄ir̄in̄i.

¹⁵ Jerusarem̄i n̄irémoro añ̄f̄ r̄id̄iyowá yar̄iḡf̄iwám̄i n̄ipáwiro Jisaso re en̄in̄iḡin̄i. Ámá añ̄f̄ iwám̄i ín̄im̄i b̄f̄ inar̄iḡf̄áyo m̄ix̄f̄dám̄f̄ wiowár̄iri

ámá nigwí senisí ninayiro tarigfáyíyá íkwianwí mímíwiárf erí áamá iní xawiówí ridiyowá nání b́ inarigfáyí íkwianwí éf ηweaarigfápi mímíwiárf erí ¹⁶ áamá sanj́ amípí xwanwí níkwónimí anj́ iwámí áwinimí anwí e imóniηe xemoarigfáyo pírí wiaikímí wirí eniniginí. ¹⁷ E nemáná iwamfó nurewapiyiríná mñj́ nirorí re urñiniginí, “Re mñrñipa rení, ‘Anj́ Gorixoniyaíwá nání re ríprfárini, ‘Ámá gwí wirí wirí nñni Gorixomí xwiyfá uríprfá nání oyá anjwárini.’ ríprfárini.’ mñrñipa rení? E nñrñiri aiwí soyfne íwí meaarigfáyí yarigfápa axíprñinñj́ nero nání anj́ riwá íwí meaarigfáyíyá anñinñj́ imónini.” urñiniginí.

¹⁸ Apaxfpanñj́ imónigfá xwéowa tñni ηwí ikaxí eánñj́pi mewegfáwa tñni áamá wí “Jisaso e neararini. E neararini.” rarñagfá arfá nñwiro amáyí o xwiyfá uréwapiyarñj́yí nání rixa dñj́ nñpikñiro nñni Jisasonini xídíprñixinñri wáyí nero ínimi omí pikñiro nání mekaxí níméra ugáfawixini. ¹⁹ Sfá ayí ayo sfá órarfna o wiepñsarñjowa tñni Jerusaremi pñni nñwiárimí nuro anj́ wíyo sá weagfárini.

Pikfna yíweárñjagi winigfá nánirini.

²⁰ Jisaso wiepñsarñjowa tñni sá wegí wíapi tñni nñwiápñimearo Jerusaremi nání nurfna wenñj́ éfáyí winigfawixini. Íkfá pikfna mfkf aí tñni rixa yeáyí yarfagi nñwñiro ²¹ Pitao Jisaso agíná éfpi nání dñj́ winfagi mñj́ sfñj́ neánñri re urñiniginí, “Ai, nearéwapiyarñjoxini, íkfá pikfna joxi agíná ramixárfna rixa yíweánárini.” urfagi ²² o “Emímí nioni éapa awa ení epaxfñri.” nñyaiwirí nání re urñiniginí, “Soyfne ení Gorixomí dñj́ nñwikwíróa úpoyí. ²³ Nioni nepa seararñjini. Ámá gñyí gñyí ‘Dfíwí rípa nñja rawírawáyo opiéroni.’ rñri dñj́ ná bñni morí xfo rñrpi ‘Xixeni imóninñjoi.’ yaiwirí nerfnáyí, Gorixoyá dñj́ tñni xixeni enñjoi. ²⁴ Ayfnáni soyfne woxí woxí Gorixomí yarñj́ nñwirfna ‘Nioni re emfárini.’ urñiro omí dñj́ wíkwíroro ‘Gorixoyá dñj́ tñni xixeni imóninñfárini.’ yaiwiro nerfnáyí, oyá dñj́ tñni xixeni imóninñfárini. ²⁵ Soyfne woxí woxí éf nñroro Gorixomí yarñj́ nñwirfnáyí, áamá wí sfpi seaikarfáyí wikf mñwónipa nero yokwarímí wíífrñixini. E nerfnáyí, segí apo anñnamí ηweañjo sfpi soyfne wimíxfápi nání ení yokwarímí seaínfárini. ²⁶ E mepa nerfnáyí, anñnamí ηweañjo soyfne manj́ pírí wiaikigfápi nání yokwarímí seaínfámani.” urñiniginí.

“Nénf tñjoxi imónei.” go rñrñjoi?” urigfá nánirini.

²⁷ Rixa Jerusaremi nñremoro Jisaso anj́ ridiyowá yarigfíwámí ínimi anj́ emearfna apaxfpanñj́ imónigfá xwéowa tñni ηwí ikaxí eánñj́pi mewegfáwa tñni Judayf mebáowa tñni omí nñwímearo ²⁸ re urigfawixini, “Aga go rñrfagi áamá anj́ ridiyowá yarñjwáiwá riwámí b́ inarigfáyo mñxídámí éiniginí? Dñj́ goyá tñni e éiniginí?” urfagfá ²⁹ Jisaso re urñiniginí, “Nioni ení yarñj́ bñ oseaimñni. Soyfne nioniyápi áwanj́ nñránáyí, nioni ení ‘E éirñixini.’ nñrñjo nání anani áwanj́ searímñni.” nurñri ³⁰ re urñiniginí, “Yarñj́ nioniyá ríprñni. Jono wayí nñneameaia wago anñnamí ηweañjoyá dñj́ tñni wayí nñneameaia wagfñani? Xfoyá dñj́ tñni yagfñani? Nioniyá api nání xámí áwanj́ nñrñpoyí.” uráná ³¹ wiwanñjowa dñj́ nñmoro ínimi yarñj́ re niga ugáfawixini, “None ‘Jono Gorixoi dñj́ ukikayonñagi yagfñni.’ áwanj́ e nurñranénáyí o re nearññjoi, ‘Pí nání Jono searagfpi nání mñkwíropa néra ugáfawixini?’ nearññjoi.” nñrññiro ³² ámi ínimi re rñngfawixini, “None ‘Jono xegf dñj́ tñni yagfñni.’ uranñréwini? Oweoi. Ámá sfpí re epíroyf egfáyí iwanj́ neaeapñrñixini.” nñrññiro — Judayf nñni Jono nání “Gorixoyá wíá rókiamoagf worfani?” yaiwiarigfá

enagi nání “Api eni xixeni uripaxí mimónini.” niriñiro áamá iwanjé neaeapírrixiniri wáyí nero nání áwanjé murí ³³ re urigfawixini, “Oweoi, none majfáriní.” urfagfa Jisaso “Nioni eni ‘Joxi e éirixini.’ niriño nání áwanjé wí nisearimiméini.” uriniginini.

12

Ewayí ikaxí wainí omiñjé sñjwí uwiniarigfáwa nánirini.

¹ Jisaso ewayí xwiýfá wí ñwí ikaxí eániñipi mewegfáwami tñni Parisiowami tñni nuriri re uriniginini, “Áamá wo wainí uraxí iwfá nuriri xwfná nrori wainí xegí iniñgí nípírfá nání wainí sogwí xoyikímí enfa nání sñáyo óf nrixiñi wainí omiñjéyo áwinimi añjé awí ñweapírfa nání seáyí émi nimira nipeyiri néisáná áamá wí sñjwí uwínaxí dipírfa nání re uriniginini, ‘Wainí sogwí niáf éánáyí bi soyfne segí mearo nioni gí meari emfa nání nionýá omiñjé rípmi anani sñjwí nwinipírfarani?’ nurimi añjé wiyo ememini nání nuri ññweáísáná ² wainí rixa niáf enáná xegí omiñjé wiirigfá womi re uowáriniginini, ‘Joxi nionýá wainí omiñjéyo nání nuri iniñgí wainí awa nioni nání nimixiri iwajfá niarífapi nurápiyauí.’ uowárfagi o nuri ³ omiñjéyo rémóáná awa re egfawixini. Íá nixero wé neáfásáná anipáomi uowárfagfawixini. ⁴ Anipáomi uowárfagfa nání omiñjé xiáwo ámi xegí omiñjé wiirigfá ámi womi uowáraná awa re egfawixini. Omi xegí miñjéyo miñjé roro sipí wikáñiro wíagfa ⁵ omiñjé xiáwo ámi wo uowáraná omi nípikiro tfagfa o ámi wami uowáraná wiyo iwanjéni nearo wáñiro wiyo nípikiro tiro néfásáná enáná ⁶ ámi wo xegí xewaxo ññjé sixé uyño sñni enagi omi nuowáñirfná re riniginini, ‘ “Gí íwo enagi nání sipí wí miwimixipa nero arfá wipíraoi.” nimónarini.’ ríí aiwi ⁷ xewaxo rémóáná wainí omiñjé sñjwí uwiniarigfáwa re rinigfawixini, ‘Íwí ro xanoyá ññjé tñño enagi nání omiñjé rípi nñni negípi meañfwá nání opíkianeyí.’ niriñiro ⁸ omi íá nixero nípikiro omiñjéyo bíaniriwámini moaigfawixini.” Jisaso ewayí xwiýfá api nuriri ⁹ re uriniginini, “Omiñjé xiáwo omiñjé sñjwí uwiniarigfáwami pí winiñoi? O ñbiri awami xwirfá níxerí ámi sñjé wa sñjwí uwiniipírfa nání wáñiniñoi.” nuriri ¹⁰ re uriniginini, “Ewayí xwiýfá Bíkwyé eániñjé rípi eni íá mñropa egfáraní? ‘Sñjá añjé mñrarigfáwa sñjá awiaxí nání pñá nerfná wo “Sipíriní.” niriñiro emi mófo nání Gorixo “Sñjá o tñni xámi nñtirfnáyí añjé enjé neániri nañjé imóniniñoi.” niriñi sñjá o nimeari táná añjé enjé neániri nañjé imóninirini. ¹¹ Gorixo e éf enagi nání nene sñjwí nwinirfná aga nañjé imóninagi wñnarinwáriní.’ E eániñipi soyfne íá mñropa egfáraní?” urfagi ¹² awa “None nání ññjé nñeaiawiri ewayí xwiýfá api rífa neararini?” niyaiwiro rixa íá oxiraneyiniri éfáyí áamá sipfá Jisasomi arfá wianiro nání o tññjé e epíroyf egfá nání wáyí nero nání omi pñni nwiáñimi ugfawixini.

Nigwí émáyo takisí nání wiarigfá nánirini.

¹³ Awa nuro inimi re rinigfawixini, “Omi pasániñjé nurirane yapí re uréwapíyanfwiní, ‘Nigwí nání takisí émáyí nearáparigfápi sñni mñni wianiréwini? Mñni miwipa yaniréwini?’ uranfwiní. O ‘Oweoi, sñni mñni miwipa époyí.’ ránáyí, wauyowa omi íá nixero gwí yipíraoi. E mñriipa nerí ‘Oyí, seyfne mñni nñwirfná apáni yaríñoi.’ ránáyí, áamá sipfáyí ámi arfá bi miwí nero pñni wiáñipíraoi.” niriñiro Parisi wa tñni mñxé ináyí Xeroto tñni nñkumixiniro emearigfá wa tñni xwiýfá api tñni pasániñjé uraniro nání Jisaso tññjé e uowáraná ¹⁴ awa omi nñwimearo weyf nñmeariro re urigfawixini, “Nearéwapíyaríñoxini, nñnearéwapíyirfná nepáni

nearéwapiyariñoxirini. Ámá ámináowayá sñwíyo dání aí xwiyá ámi xegí bí mirí axípiñi rariñoxirini. Sipí riri naní riri yariñímani. Xwiyá Gorixoyáni xixeni nearéwapiyariñirini.” nuriri yariñí re wigíawixini, “Émáiyá míxí ináyí Sisaoyi riniñomi takisí nání nigwí miní wiarinwápi sini miní wiayaniréwini? Píni wiáraniréwini? ¹⁵ Sini anani miní wianiréwini? Miní miwipa yaniréwini?” uríagí aiwí o “Yapí nirewapiyaníro rinirariñoi?” niyaiwiri re uriniginini, “Soyíne pí nání yapí pasániñí níwapiyariñoi? Émáiyá moní bí sñwí wínaní nimeámi bípoyí.” nuriri ¹⁶ ríxa nimeámi báná o re uriniginini, “Nigwí rípiñi yofí goyá tíni símímaní goyá tíni ñweani?” uríagí awa re uríawixini, “Émáiyá míxí ináyí Sisaoyá ñweani.” uríagí ¹⁷ o re uriniginini, “Sisaoyá símímaní ñweañagí nání ayí oyáriní. Ayínáni miní wírixini.” nuriri ámá Gorixo xewaníñoníñí imíxíñí eñagí nání omí dñí owíkwírópoyiniri ámi re uriniginini, “Amípí Gorixoyániñí imóníñípi Gorixomi ení miní wírixini.” uráná awa ududí ayá wí winiginini.

“Ámá ámi wiápnimeapírarini.” uriní nánirini.

¹⁸ Ámá Judayí wa Sajusiyi riniñí wa —Sajusiowa re rariñíawá, “Ámá nípémáná eñánáyí wí níwiápnimeapaxímani.” rariñíawariní. Awa níbiri Jisasomi níwímeáro ¹⁹ mñíñí niroro re uríawixini, “Nearéwapiyariñoxini, Moseso eñíná nene nání ñwí ikaxí bí re niriñí ríwamíñí eañíriní, ‘Ámá wo sini niaíwí meméá péánáyí xegí apíxí sini ñweañánáyí péomi xexirímeáowa wo niaíwí wiemeainí nání aní meáwiniginini.’ e niriñí eañíriní.” nurimáná ²⁰ ewayí xwiyá rípi uríawixini, “Xexirímeáowa wé wíumi dání waú eñáná wo apíxí wí nímearí niaíwí meméá péánáyí ²¹ ámi xexirímeáowa wo aními nímearí o ení niaíwí meméá péánáyí ²² xexirímeáowa ámi wo awaú egípa axípi neri ²³ nowani ení e néra nuro niaíwí wí meméá nípémáná eñánáyí apíxí ení peñiginini.” Ewayí xwiyá Jisasomi e nuríro yariñí re wigíawixini, “Ríwéná ámá pegíá níniyí wiápnimeááná xexirímeá wé wíumi dání waú awa ení níwiápnimearíná apíxí axími meagíawá eñagí nání apíxí go go meañagí wínaníwárfani?” yariñí e wíáná ²⁴ Jiaso re uriniginini, “Soyíne xwiyá Gorixoyá Bíkwiyo eániñípi nání níjía mimónipa ero eñí síxí eániñí Gorixoyápi nání ení níjía mimónipa ero nero nání xwiyá wasíwá rariñoi. ²⁵ Pegíáyí níwiápnimearóná ámi meániptíramani. Aníñají anínamí ñweáwa imónigíapa axípi e ñweapírarini. ²⁶ E niriñí aiwí segí dñí ‘Pegíáyí ámi wiápnimeapaxímani.’ yaiwiarigíáyí nání xwiyá bí osearimíni.” nuriri re uriniginini, “Pegíáyí ámi níwiápnimeapírarini. Xwiyá eñíná Moseso íkía onímíánáina ríá mñíñí ápiáwí wearíñagí wíniñípi nání Bíkwiyo niriñiri eániñípi sini íá miropa regíawixini? Moseso ríá apimi sñwí wínaná xegí xiáwowa Ebíríamo tíni Aisako tíni Jekopo tíni awa pegíami eñáná aiwí omí Gorixo re uriniginini, ‘Nioni díxí ráwowa Ebíríamo tíni Aisako tíni Jekopo tíni awayá Nwíá imóníñáonirini.’ E uríagí nání awa pegíawá aiwí wigí dñí sini sñí imóníñagí nání Gorixo ‘Awayá Nwíáonirini.’ ríparini. ²⁷ O ámá xíomi dñí níwíkwíróro péfá aí ayí sini wigí Nwíáorini. Ámá xíomi dñí míwíkwíróro pegíá tíni sini sñí ñweagí tíni aiwí wigí Nwíáomani. Soyíne dñí aga wasíwá moariñoi.” uriniginini.

“Nwí ikaxí gíminí gípi seáyi e imónini?” urigíá nánirini.

²⁸ Nwí ikaxí eániñípi mewegíá wo níbiri Jiaso Sajusiowa tíni xwiyá xímíximí niníro rinariñagí níwíniñí Jiaso ríxa píraníñí ureñwípearíñagí

aríá nîwirî yarîñî re winîñigîni, “Nwî ikaxî eánîñî niyonî gîmîni gîpi seáyî e imónîni?” yarîñî e wíagî ²⁹ Jisaso re urîñîñigîni, “Gorîxoyá ñwî ikaxî eánîñî seáyî e imónîñîpi rîpîrîni, ‘Isîrerîyîné aríá époyî. Negî Ámîná Gorîxo ná wonî onîrîni. ³⁰ Gorîxomî dîñî sixî nuyîrîná onîmiápi onîmiápi muyîpa époyî. Dîñî sixî uyîro dîñî wîkwîroro enî neánîro xîdîro éfrîxîni.’ Nwî ikaxî seáyî e imónîñîpi apîrîni. ³¹ Ámî axîpi nîrîni eánîñî bî rîpîrîni, ‘Ámá anî nemerîná sîñwî wînarîñîyî nánî wará dîxî nánî dîñî sipî siarîñîpa axîpi dîñî sipî wirîni.’ Ámî bî eánîñîpi apîrîni. Gorîxoyá ñwî ikaxî nîrîni eánîñîyî rîpiaúmî wî seáyî e mimónîni.” urîagî ³² ñwî ikaxî eánîñîpi mewenî re urîñîñigîni, “Nearéwapîyarîñoxîni, neparîni. Joxî xîxenî mîñî nîrorî re rîni, ‘Gorîxo ná wonî onîrîni. Axîpi óñîñî wî mimónîni. ³³ Gorîxomî dîñî sixî nuyîrîná dîñî sixî uyîro dîñî wîkwîroro enî neánîro xîdîro erîni. Ámá anî nemerîná sîñwî wînarîñîyî nánî wará dîxî nánî dîñî sipî siarîñîpa axîpi dîñî sipî wirîni.’ Joxî xîxenî e rîni. Ámá Gorîxo nánî sipîsipî bî mîni nonî rîá nîkeaárîrónáranî, bî nîniro rîdiyowá nîyárîrónáranî, nerînáyî nanî yarîgîá aiwî ámá Gorîxoyá ñwî ikaxî apîaumî xîdarîgîáyî seáyî e imónîni.” urîagî ³⁴ Jisaso ñwî ikaxî mewenî dîñî píránîñî nîmorî nanî e urarîñagî aríá nîwirî re urîñîñigîni, “Joxî dîñî sîni e nîmóá nurînáyî nîonî nánî dîñî nînikwîrorî Gorîxo xwioxîyo mîmeámî nerî neamenîweanîe nánî páwîpaxî imónîrîni.” urîagî ámî rîwîyo ámá nîni ayá urarîñagî nánî wî yarîñî ámî bî owîmîni mîbîpa egîawîxîni.

“Kiraiso nîáwî goyáorîni?” urîñî nánîrîni.

³⁵ O sîni Judayîyá anî sipîsipî rîdiyowá yarîgîiwámî dánî nuréwapîyîrîná ámá e epîroyî egîáyo yarîñî re winîñigîni, “Nwî ikaxî eánîñîpi mewegîáwa pí nánî re rarîgîárîni, ‘Ámá nene yeáyî neayîmîxemeanîa nánî arîowayá xwîá piaxîyo dánî niwîarorîná sa xiáwo mîxî ináyî Depîtoyáo imónîñîárîni.’ pí nánî rarîgîárîni? ³⁶ Depîto Gorîxoyá kwîyî tîni nîrîri rîwamîñî nearîná ámá yeáyî neayîmîxemeanîa nánî arîowayá xwîá piaxîyo dánî iwiaronîo nánî re nîrîri eanîrîni, ‘Gorîxo gî Ámînáomî re urîñîñigîni, ‘Joxî wé náúmîni nîñwearî sîñwî nanîrî ñweanáná mîxî sîanîro bîáyo xopîrárfî rîwiimîárîni.’ urîñîñigîni.’ ³⁷ Depîto rîwamîñî apî nîrîri nearîná arîowayá xwîá piaxîyo dánî iwiaronîo nánî ‘Gî Ámînáoyî rîagî nánî arîge nerî sa xegî xewaxo imónîni?’ urîagî ámá e epîroyî egîáyî xegî xwîyîá aríá nîwiróná yayî winîñîñigîni.

“Nwî ikaxî mewegîáwa yarîgîápa mepanî.” urîñî nánîrîni.

³⁸ O sîni nuréwapîyîrîná re nura unîñigîni, “Nwî ikaxî eánîñîpi mewegîáwa yarîgîápi mepa éfrîxîni. Awa ámá weyî oneamépoyîni rapîrapî sepiá niyîni anî emero ámá yayî ‘Ámînáoxîni onearîpoyîni awî eánarîge anî emero ³⁹ rotú anîyo nîpáwirînáranî, aiwá imîxarîge nîñwearînáranî, sîmî sîmî e ñwearo ⁴⁰ apîxî anîwamî amîpî nîni fwî urápanîro nánî ero ámá aríá egîe dánî Gorîxomî xwîyîá rîrîmî nîwirîná anîñî nîwia uro yarîgîápi seyîné mepa éfrîxîni. Rîwéná Gorîxo ámá niyonî mí ómómîxîmî nerîná awa xwîyîá xwé meárîni rîrîárîni.” urîñîñigîni.

Apîxî anî wî ñîgwî tîñîpi nánîrîni.

⁴¹ O sîni anî rîdiyowá yarîgîiwámî ínîmî anî nemerîná nurî Gorîxo nánî ñîgwî tayarîge orîwámîni e éfî nîñweámáná ámá obaxî nîmúroayîróná ñîgwî tarîñagîa nîwîni ñîgwî xwé tîgîáyî xwé tarîñagîa nîwîni sáná wîñîñigîni. ⁴² Apîxî anî uyîpeayî wî omî nîmúrorî monî rîá nîñî biaú

tʔagi n̄w̄inimáná ⁴³ xegí wiep̄sar̄iṅowami “Eini.” nur̄iri re ur̄iṅinigiñi, “Nioni nepa searar̄iṅiñi. Ap̄ix̄í an̄í am̄ipi maȳí rí Gor̄ixo nán̄i n̄igw̄í on̄imíá ná biaún̄i t̄f̄í aiw̄i áamá n̄f̄ni t̄f̄áyo seáȳi e imón̄ini. ⁴⁴ Áamá n̄igw̄í xwé t̄f̄áȳí ná sin̄i n̄iweṅáná obax̄í tar̄iṅaḡta aiw̄i ap̄ix̄í ríȳí maȳí enagi aiw̄i xegí n̄igw̄í aiwá nán̄i b̄í epax̄t̄pi n̄f̄ni t̄iṅoi.” ur̄iṅinigiñi.

13

“Aṅf̄ r̄idiyowá yar̄iḡfiwá p̄ineap̄t̄r̄ár̄ini.” ur̄iṅf̄ nán̄ir̄ini.

¹ Jisaso aṅf̄ r̄idiyowá yar̄iḡfiwám̄i p̄f̄ni n̄iwiár̄im̄i war̄fná xegí wiep̄sar̄iṅowa wo re ur̄iṅinigiñi, “Nearéwap̄yar̄iṅox̄ini, aṅf̄ awiax̄í ikw̄rón̄ir̄i s̄iṅá nan̄f̄i n̄iṅweaxa ur̄i en̄f̄ eȳí s̄iṅw̄í winei.” uráná ² o re ur̄iṅinigiñi, “Aṅf̄ xwé t̄iȳí s̄iṅw̄í r̄iw̄in̄iṅiñi? R̄f̄wéná s̄iṅá kik̄irón̄iṅf̄ r̄ip̄iȳí wom̄i seáȳi e ikwiár̄in̄in̄f̄aman̄i. N̄f̄ni n̄ikwieróm̄ioan̄f̄ár̄ini.” nur̄im̄i uḡf̄awix̄ini.

Xean̄iṅf̄ xám̄i w̄imean̄f̄ár̄i nán̄i ur̄iṅf̄ nán̄ir̄ini.

³ O d̄f̄w̄í m̄iṅf̄ Orip̄iȳi r̄in̄iṅf̄yo n̄iṅwear̄i aṅf̄ r̄idiyowá yar̄iḡf̄á p̄f̄ni n̄iwiár̄im̄i yap̄f̄ám̄ini wen̄iṅf̄ nero ṅweaṅáná wiep̄sar̄iṅf̄ Pitao t̄f̄ni Jemiso t̄f̄ni Jono t̄f̄ni Ad̄iruo t̄f̄ni wiḡt̄pi ⁴ yar̄iṅf̄ re wiḡf̄awix̄ini, “Jox̄i ‘S̄iṅá wom̄i seáȳi e ikwiár̄in̄in̄f̄aman̄i. N̄ikwierón̄owin̄f̄ár̄ini.’ near̄f̄t̄pi ḡíná imón̄in̄f̄ár̄ini? S̄iṅw̄í ayo n̄w̄in̄irane ‘R̄ixa nimón̄in̄i aṅwi ayor̄f̄ani?’ yaiwian̄f̄wá nán̄i pí ek̄iyiṅf̄ neain̄in̄f̄ár̄ini? Ek̄iyiṅf̄ neain̄in̄f̄ár̄i nán̄i áwan̄f̄ nearei.” ur̄f̄aḡta ⁵ o áwan̄f̄ nur̄iri re ur̄iṅinigiñi, “Áamá w̄i yap̄f̄ searéwap̄yan̄iro ep̄f̄r̄f̄á enagi nán̄i d̄iṅf̄ f̄á n̄ix̄ir̄iro éf̄rix̄ini. ⁶ Áamá obax̄í wo wo n̄ibayiro yo f̄ nion̄iyá n̄ir̄in̄iro yap̄f̄ re searéwap̄yan̄iro ep̄f̄r̄f̄ár̄ini, ‘Yeáȳí seayim̄ixemeám̄f̄a nán̄i ar̄f̄owayá xw̄f̄á piax̄f̄yo dán̄i iwiaron̄áon̄ir̄ini.’ searéwap̄yan̄iro éáná áamá obax̄í ‘Nepax̄ini.’ n̄iyaiwiro xen̄w̄f̄yo x̄f̄d̄ip̄f̄r̄ár̄ini. Ayin̄ani nioni searar̄iṅap̄i d̄iṅf̄ f̄á n̄ix̄ir̄iro éf̄rix̄ini. ⁷ Seȳf̄né ‘Aṅf̄ ayo m̄ix̄í inar̄iṅoi.’ ránáȳí, xw̄iȳf̄á im̄iṅf̄ ‘Aṅf̄ w̄um̄i m̄ix̄í inar̄iṅoi.’ r̄in̄iméánáȳí, wáȳí mepan̄i. M̄ix̄í aȳí xám̄i niga nur̄i aiw̄i s̄f̄á yopar̄f̄ Jisason̄i weap̄m̄f̄áyi sin̄ir̄ini. ⁸ Áamá gw̄í w̄ir̄i n̄iwiáp̄f̄n̄imearo w̄in̄iȳí t̄f̄ni m̄ix̄í in̄iro ero m̄ix̄í ináȳí w̄i n̄iwiáp̄f̄n̄imearo w̄i t̄f̄ni m̄ix̄í in̄iro ero aṅf̄ w̄iȳí w̄iyo pobon̄f̄ er̄i aṅf̄ wám̄i agw̄í nán̄i ikeamón̄iro yar̄iṅagi n̄w̄in̄ir̄fná d̄iṅf̄ re yaiwip̄f̄r̄f̄á nán̄i ‘R̄f̄wéná xwé en̄f̄a nán̄i iwam̄f̄ó ríȳí r̄iyar̄ini?’ yaiwip̄f̄r̄f̄á nán̄i searar̄iṅiñi. Ap̄ix̄í niaíw̄í n̄ix̄ir̄ir̄fná d̄iṅf̄ re yaiwiar̄iḡf̄ápa ‘R̄f̄wéná r̄in̄iṅf̄ xwé nim̄in̄ir̄i nán̄i iwam̄f̄ó r̄in̄iar̄ini?’ yaiwiar̄iḡf̄ápa soȳf̄né en̄i nioni rar̄iṅap̄i n̄w̄in̄ir̄fná re yaiwíf̄rix̄ini, ‘R̄f̄wéná xean̄iṅf̄ xwé neaímean̄f̄ár̄f̄ani?’ yaiwíf̄rix̄ini. ⁹ Nioni r̄f̄w̄f̄m̄in̄i n̄imamop̄f̄rix̄in̄ir̄i nioni searar̄iṅap̄i s̄m̄m̄in̄i tiro aw̄in̄iṅf̄ ṅwearo éf̄rix̄ini. Seȳf̄né nioni n̄ix̄f̄dar̄iṅaḡta nán̄i áamá w̄i p̄f̄r̄f̄ owiaik̄ianeȳin̄iro f̄á n̄iseaxero neḡí Judaȳf̄yá opis̄f̄ aṅf̄yo seawár̄iro rotú aṅf̄ neneyáyo dán̄i iwan̄f̄ seamépero ep̄f̄r̄f̄ár̄ini. M̄ix̄í ináȳí t̄f̄ni gap̄iman̄f̄ t̄f̄ni aȳf̄yá s̄iṅw̄f̄yo dán̄i en̄i n̄iseaurár̄imáná xw̄ir̄ix̄í seamep̄f̄r̄f̄á enagi aiw̄i nioni nán̄i sin̄i ur̄f̄f̄rix̄ini. ¹⁰ Xw̄iȳf̄á nioni nán̄i yaȳí seainar̄iṅt̄pi áamá gw̄í w̄ir̄i w̄ir̄i n̄f̄ni ar̄f̄á wiḡf̄ám̄i enáná ám̄i weap̄m̄f̄ár̄ini. ¹¹ Aȳí f̄á n̄iseaxero opis̄f̄ aṅf̄yo seawaráná ayá s̄f̄w̄f̄ n̄isearori ‘P̄f̄né ar̄ire uran̄iréw̄ini?’ m̄iyaiwipa éf̄rix̄ini. Iná Gor̄ixo pí pí nán̄i sear̄f̄ȳí anani kw̄iȳí oyápip̄i dán̄i ur̄ip̄f̄r̄ár̄ini. ¹² Xex̄ir̄f̄meá wo n̄iwiáp̄f̄n̄imeari xex̄ir̄f̄meáomi op̄ik̄ipoȳin̄ir̄i f̄á n̄ixer̄i opis̄f̄ aṅf̄yo wár̄ir̄i xanowa en̄i wiḡí niaíw̄í op̄ik̄ipoȳin̄ir̄i f̄á n̄ixer̄o opis̄f̄ aṅf̄yo wár̄iro niaíw̄f̄ȳí en̄i xan̄iyaúm̄i op̄ik̄ipoȳin̄ir̄i wár̄iro ep̄f̄r̄f̄ár̄ini. ¹³ Seȳf̄né yo f̄ nion̄iyá n̄ir̄iro x̄f̄dar̄iṅaḡta

náni wikí niseaóniro símí tñni seaipírjárini. E seaipírjá enagi aiwi giyí giyíné ení neániro nioni nixídiro aníñí dññí níkwíroro nerínáyí, sá yoparí nioni ámi bimfáyi Gorixo anani yeáyí seayimixemeanfárini.

Ámá wo ñwá imóniñe xórorí eníñá nání uríñí nánirini.

¹⁴ “Seyíné ámá sipí seaikáriño ñwá imóniñe xórorí nerí xwirfá ikixéagi níwinirínáyí ámá Judia piropenisíyo ñweagfáyí dñwí tññí e nání éf yífríxini. Ámá giyí xwiyfá rípi fá roarígfáyí dññí píraníñí móríxini. ¹⁵ Ámá giyí giyí aní waíwíyo nípeyiroyo seáyíminí miriníñiwámi níñwearo ‘Sipí neaikáriño ríxa ñwá imóniñe xwirfá ikixéfrini.’ rinaríñagfá arfá níwirínáyí níwiápñimeámáná amípi ínimí aní miriníñiwámi wenípi meaaníro nání mípáwipa sa dñwí tññí e nání aníñí éf yífríxini. ¹⁶ Ámá aiwá omíñíyo yarígfáyí ení arfá e níwirínáyí ámi iyfá meaaníro nání aní e nání mupa sa dñwíyo nání éf yífríxini. ¹⁷ Íná apíxí niaíwí agwí egfíwa tñni sñni niaíwí amíñí narígfíwa tñni aníñí éf upaxí menagi nání aweyi. Aríge aníñí dñwíyo nání éf yipírjárani? ¹⁸ Aníñí éf mupaxí neaimóninígnirí Gorixomi ríxíñí re urífríxini, ‘Íná imíñí mirípa éwinígní.’ urífríxini. ¹⁹ Gorixo xwá imíxirí aníña imíxirí ení e dání ámá xeaníñí nimóga bagfá aiwi sipí seaikáriño ñwá imóniñe xwirfá ikixéáná xeaníñí rí fá tññí seaikárinfárini. Xeaníñí íná imóninífápi tñni ámi wí xixeni imóninífá menini. ²⁰ Gorixo ‘Xeaníñí apí aníñí pñni owiárini.’ míyaiwipa nerínáyí ámá nñni míñweapaxífrini. Ámá xfo eyíroaríñíyí nání dññí nímorí nání ‘Xeaníñí apí aníñí anípa oimónini.’ yaiwiní fá enagi nání apaxí mé pñni wiárinfárini. ²¹ Xeaníñí apí seaímeááná ámá wí ‘Ámá yeáyí neayimixemeanfá nání aríowayá xwá piaxíyo dání iwiaronfo jíwo ñweani.’ ránáyírani, ‘Riwo ñweani.’ ránáyírani, arfá míwipa éfríxini. ²² Wí epaxí enánáyí, ámá Gorixo eyíroaríñíyo yapí wíwapíyaníro neríná nepa mimónipa nero aí ‘Aríowayá xwá piaxíyo dání iwiaronjáonirini.’ nurimáná emímí ero ayá ríwamónipaxí imóniñípi ero epírjárini. Wí nepa mimónipa nero aí ‘Gorixoyá wá rókiamoaríñáonirini.’ uríro emímí ero ayá ríwamónipaxípi ero epírjárini. ²³ Amípi ríwéná imóninífápi nání ríxa áwaní searíagi yapí seaíwapíyipíríxini nání dññí nímorí éfríxini.

Ámá imóniño aníñamí dání weapinífápi nánirini.

²⁴ Xeaníñí apí nípiní ríxa niseaímeámáná enáná sogwí sá yinirí emá wá mónipa erí ²⁵ siní aníñamí dání exweánowirí amípi ení eáníñí aníñamí eníyí úpiyinirí nemáná enáná ²⁶ ámá imóniñáoní ení neánirí agwíyo dání wá nókiá weaparíñagi nanípríjárini. ²⁷ Nanáná aníñají ámá Gorixo eyíroaríñí xwá rírímí nírimíni aní gími ñweagfáyo wirímeamepírí uowárimfárini.” uríñinígní.

Ewayí ikaxí íkíá pikí nánirini.

²⁸ E nurírná ewayí xwiyfá rípi uríñinígní, “Íkíá pikíyí ríñíñíyí rení siní neáníro míñí ináná ‘Xwiogwí ríxaríani?’ yaiwiarígfárini. ²⁹ Pikíyíñíñí xwiogwíná nání níj fá imónipírí yaríñípa xwiyfá nioni ekiyíñí nání searfáyí ríxa imónaríñagi níwinirínáyí dññí re yaiwífríxini, ‘Jisaso ríxa níweapírí nání ríyarini? Ríxa aní fwi éñíñí rónapini.’ yaiwífríxini. ³⁰ Nepa seararíñini. Ámá gwí axí rírí sñni anípa mimónipa enáná nioni searfápi wí surímá mimónipa nerí nípiní xixeni imóninífárini. ³¹ Xwá tñni aníña tñni anípa imóninífá enagi aiwi xwiyfá nioniyá wí surímá imóninífámani.

Jisaso weapimfa nani ama nni wo nijfa mimonni.

³² Nioni ami gini gina niweapimfa naniyi ama nni aiwi wo nijfa mimonni. Anjanaj aiwi nioni aiwi majfa imoninwini. Sa gf aponi nijfarini. ³³ Ayinani dng piranng nimoro nwearixini. Nioni gini gina niweapimfa nani seyne majfa imoninagfa nani xway nanri nwearixini.” nurri ³⁴ re uriniginini, “Nioni niweapimfa naniyi renng imonni. Ama wo ang wimi uriniminiri nurina xinaiwanng omng wiarigfa o omi ‘Nioni unana omng joxi niarinng piranng niirixini.’ nura unngini. E nerina womi ‘Ang iwi e awi roarinng xway nanri awi rorixini.’ urinng enng ³⁵ soyne axpi erixini. O ‘Ang xiawo gini gina binrinenng?’ niyaiwiri ‘Sapi tni binrinenng? Arwegyo binrinenng? Karakar raiwa rana binrinenng? Wfa monngimi binrinenng?’ niyaiwia nur majfa mimonni nani ³⁶⁻³⁷ o nioni sa wenana nimeannginri anng xway nanri awi roarinnga niyneni eni nioni weapimfa nani piranng dng nimoro nwearixini. Seyne eni maiwi nikariga warinngfa sinng seanmnginri nani searinngini.” urinngini.

14

Jisaso nani mix megfa naniini.

¹ Rixa sfa wiyaú oraná sfa enina anjnajo Judayo mung ng nani biskerfa yis may iwamfo narigfa —Enina sfa ayi Judayo Isipy mix inayo fa xenwiranana Gorixo niaiwi xamng nni opikiminri anjanaj oyao uowarinng aiwi Juday Gorixo nwi ikax uripi tni xixeni neri biskerfa yis may urapi nimixiro ninro sipisipi nipikiro owanngyo rag xope yafa enng nani anjnajo ayo munginngini. Ayinani xwiogw o o pweana Juday Gorixo enng nani dng mwinnga ennginri sipisipi nipikiro biskerfa yis may urapi nimixiro narigfarini. Rixa sfa wiyaú oraná sfa anjnajo Judayo mung ng nani biskerfa yis may iwamfo narigfa imoninfa enana apaxpanng imonigfa xweowa tni nwi ikax eanngng mwegfa tni awa Jisomni arige inimi fa nixiro pikianrewinro inimi mekax numero ² re rinngawixini, “Sfa ayimi ama nni aiwa imixanro eproy egfayimi ay mix epmixamoannginri mipkipa ewanngini.” rinngawixini.

Apix wi omi werix wiwaymonng naniini.

³ Jisaso ami ang yof Betani nani nur Saimono peyiy imonagoya anngyo nngwari aiwa nana apix wi werix dng nanj earinng six wa —Six awa ngw aga xwe rojwari. Awá nimeami nibri fa noxayimixiri Jisomni mngyo iwaymóna ⁴ wa wik dng niwaiwiro re rinngawixini, “Í pi nani werix ngw xwe rojng xwifá ikixearini? ⁵ Nene werix api ngw nani bfi neri sinngwiy, ngw K300 seay e nimearane ama uyipeayyo arira niwirane mni wipaxrini.” ninro imi mix urana ⁶ Jisaso re urinngini, “Xe oeni. Pi nani ayá wi urinng? Í nanj niarin. ⁷ Ama uyipeay sin seyne tni anng nwearfa enng nani gini gina ‘Ayo arira owianey?’ nriana anani arira wipaxrini. E neri aiwi nioni seyne tni nawini anng re nweamfaman. ⁸ Í ‘Arige nerina Jisomni arira wimfarani?’ niyaiwiri xwaripayo nitpiri enng nani anngini xami gf warayo xope niarin. ⁹ Nepa searinngini. Xwfa riri nrimini ami gim xwiyfa nioni nani yay searinngpi waf nemero nurimerina apix ri nioni werix dng nanj earinng rpi niwaymópi nani eni repiy wiana ‘Jisomni apix wi e iy renngini?’ yaiwiprini.” urinngini.

Judasoyé m̄yí ur̄iṅí nánir̄ini.

¹⁰ Jisasoyá w̄ieṗsar̄iṅí wo, Isikarioti d̄ání Judasoyi r̄in̄iṅo apax̄p̄án̄iṅí imóniḡá xwéowami Jisaso nán̄i m̄yí ur̄im̄in̄ir̄i nuri n̄iw̄imeari ¹¹ m̄yí ur̄áná awa yayí nero apax̄ mé re ur̄iḡawix̄in̄i, “N̄igwí siapan̄w̄in̄i.” ur̄taḡá Judaso nuri Jisaso xeḡṗi ṅweáage awa anani tá xir̄ip̄r̄te siṅwí win̄ar̄im̄in̄ir̄i omi siṅwí win̄ax̄d̄imen̄in̄iḡin̄i.

Aiwá An̄ṅnajo Múron̄ṅȳi nán̄i niḡá nánir̄ini.

¹² Bis̄ker̄á yis̄ mayí iwam̄ó nar̄iḡíná r̄ixa an̄ṅnajo Judayo s̄á ayimi múron̄í nán̄i d̄iṅí mop̄r̄i nán̄i sip̄sip̄ miá p̄kiar̄ná xeḡí w̄ieṗsar̄iṅowa Jisasom̄i re ur̄iḡawix̄in̄i, “Ge nurane aiwá an̄ṅnajo neamúron̄ṅȳi nán̄i r̄á yeaar̄iṅw̄ápi joxi t̄n̄i nawín̄i nan̄ṗi r̄iyam̄í yáran̄w̄in̄i?” ur̄taḡá ¹³ o w̄ieṗsar̄iṅȳyí waúm̄i nurowár̄r̄i re ur̄iṅin̄iḡin̄i, “Jerusarem̄i nán̄i nuri an̄ṅȳo áwin̄im̄i áamá wo iniṅí s̄ix̄í n̄ix̄ir̄im̄i war̄iṅagi órórí nin̄ir̄ónáyí núm̄i úisix̄in̄i. ¹⁴ Núm̄i nuri an̄ṅí o páw̄iw̄ám̄i awagwí en̄i n̄ip̄awiri an̄ṅí xiáwom̄i yar̄iṅí re w̄isix̄in̄i, ‘Yearéwap̄yar̄iṅo re r̄in̄iḡin̄i, “Ḡí w̄ieṗsar̄iṅowa t̄n̄i aiwá An̄ṅnajo Neamúron̄ṅȳi nán̄i n̄in̄ir̄íná an̄ṅí awawá ḡiw̄ám̄i dán̄i nan̄ir̄éw̄in̄i?” r̄in̄iḡin̄i.’ ur̄áná ¹⁵ o an̄ṅí awawá seáym̄i ikw̄ir̄ón̄iṅw̄á ikwian̄w̄í n̄n̄i r̄ixa p̄ir̄án̄iṅí im̄ix̄ar̄in̄iṅw̄á siwá eain̄iṅo. E eaiáná awagwí e aiwá none nán̄i r̄iyam̄í éisix̄in̄i.” ur̄taḡi ¹⁶ awaú n̄ipeyari an̄ṅp̄im̄i nán̄i nuri Jisaso ur̄ṗa x̄ixen̄i neri aiwá An̄ṅnajo Múron̄ṅȳi nán̄i r̄iyam̄í eḡisix̄in̄i.

¹⁷ S̄áṗi t̄n̄i Jisaso t̄n̄i w̄ieṗsar̄iṅí wé wúkaú s̄ikwí waú t̄n̄i awaú aiwá r̄iyam̄í éf̄ie nán̄i nuro ¹⁸ an̄ṅȳo n̄ip̄awiro n̄iṅwearo aiwá n̄in̄ir̄óná Jisaso re ur̄iṅin̄iḡin̄i, “Nepa searar̄iṅin̄i. Aiwá nar̄iṅwá rone woxi nion̄i nán̄i m̄yí nur̄ir̄in̄i.” ur̄taḡi ¹⁹ awa ayá sip̄i w̄iagi wo wo re ur̄ayiḡawix̄in̄i, “Nion̄iman̄i. Nion̄iman̄i.” ur̄ayar̄ná ²⁰ o re ur̄iṅin̄iḡin̄i, “Wé wúkaú s̄ikwí waú eḡoȳíné woxir̄in̄i. Soȳíné nion̄i t̄n̄i múyo eagwianar̄iṅwáone woxir̄in̄i. ²¹ Woxi xw̄iȳá Gor̄ixoyá áamá imóniṅáon̄i nán̄i r̄iwam̄iṅí n̄ir̄in̄ir̄i eán̄iṅṗi t̄n̄i x̄ixen̄i nir̄in̄i. Áamá imóniṅáon̄i nán̄i m̄yí ur̄foxiȳí s̄á w̄iyi joxi maj̄á rór̄in̄á en̄agi nán̄i aweyí! X̄in̄ái om̄i m̄ix̄ir̄ipa neri siṅwir̄iȳí, nan̄ṅí imónim̄in̄ir̄i en̄ṗr̄in̄i.” ur̄iṅin̄iḡin̄i.

“R̄ip̄i ḡí warár̄in̄i.” ur̄iṅí nánir̄ini.

²² Sin̄i aiwá n̄in̄ir̄óná o bis̄ker̄á bi n̄imeari Gor̄ixom̄i ap̄i nán̄i yayí n̄iwimáná kw̄ikw̄ir̄im̄í neri yan̄ṅí n̄iwia nur̄íná re ur̄iṅin̄iḡin̄i, “N̄ir̄áp̄oyí. R̄ip̄i ḡí warár̄in̄i.” nur̄imáná ²³ wain̄í iniṅí kap̄ix̄í wá n̄imeari Gor̄ixom̄i yayí n̄iwiri awam̄i m̄in̄i w̄iáná nowan̄i n̄iga war̄íná ²⁴ re ur̄iṅin̄iḡin̄i, “Wain̄í r̄ip̄iȳí ḡí raḡr̄in̄i. Nion̄i áamá n̄n̄i nán̄i n̄ip̄ik̄iáná raḡí nion̄iyá xw̄áyo pwar̄iṅagi n̄win̄ir̄íná soȳíné re yaiwip̄r̄ár̄in̄i, ‘Xw̄iȳá siṅí “Nion̄i n̄iper̄iṅṗim̄i dán̄i yeáyí seayim̄ixemeám̄ár̄in̄i.” réroár̄iṅȳí neparin̄i.’ yaiwip̄r̄ár̄in̄i. ²⁵ Nepa searar̄iṅin̄i, ‘Nion̄i iniṅí wain̄í ámi wí m̄in̄i néra núśáná Gor̄ixo r̄ixa xwiox̄ȳo m̄imeám̄í neri seamen̄wean̄te ṅwean̄áná ámi siṅí n̄im̄f̄ar̄in̄i.’ searar̄iṅin̄i.” nur̄ir̄i ²⁶ son̄í bi n̄ir̄imowa n̄ipeyaro d̄íwí Orip̄iyo nán̄i uḡfawix̄in̄i.

“Pitaoxi r̄f̄wí n̄imor̄in̄i.” ur̄iṅí nánir̄ini.

²⁷ Jisaso re ur̄iṅin̄iḡin̄i, “Ewayí xw̄iȳá n̄ir̄in̄ir̄i eán̄iṅí r̄ip̄i ar̄á nípoyí, ‘Gor̄ixo sip̄sip̄í mear̄iṅom̄i p̄kioreawár̄áná sip̄sip̄í n̄n̄i w̄iw̄in̄i umiamon̄iṅo.’ E n̄ir̄in̄ir̄i eán̄iṅṗi t̄n̄i x̄ixen̄i soȳíné wáyí nero nion̄in̄i nieṗsamop̄ráoi. ²⁸ E neri aiwí nion̄i Gor̄ixoyá d̄iṅí t̄n̄i n̄wiáp̄n̄imeámáná Gariri piropen̄is̄ȳo x̄ám̄i seameám̄ár̄in̄i.” ur̄taḡi aiwí ²⁹ Pitao re ur̄iṅin̄iḡin̄i, “Áamá n̄n̄i sieṗsamop̄r̄i aiwí nion̄i wí e em̄iméin̄i.”

urʼfagi ³⁰ Jisaso re urɪŋɪnigɪnɪ, “Nepa rɪrarɪŋɪnɪ. Sʼá rɪyimi karʼkarʼ sɪnɪ rʼaiwá biaú mɪrɪpa eŋáná jɪwanɪŋoxɪ biaú bɪ re rayirʼɪnɪ, ‘Jisaso tɪnɪ nɪkumɪxɪnɪrɪ emearɪŋá wonɪmanɪ.’ biaú bɪ rayirʼɪnɪ.” urʼfagi aiwɪ ³¹ Pitaom arʼkí re urɪŋɪnigɪnɪ, “Wa nionɪ tɪnɪ nawɪnɪ nɪyeapɪkirɪ aiwɪ nionɪ wí ‘Jisaso nánɪ majʼonɪrɪnɪ.’ rɪmɪméɪnɪ.” urarʼná wiepɪsarɪŋɪ wʼa enɪ axɪpɪ rɪgʼawixɪnɪ.

Ojɪkwʼíyo dánɪ Gorɪxomɪ rɪxɪŋɪ urɪŋɪ nánɪrɪnɪ.

³² Awa ojɪkwʼí yoʼ Gesemaniyo nɪrémoro Jisaso wiepɪsarɪŋowamɪ re urɪŋɪnigɪnɪ, “Nionɪ Gorɪxomɪ yarɪŋɪ wimɪ nánɪ yimɪ soyɪné re ŋweápoɪ.” nurɪrɪ ³³ Pitaomɪ tɪnɪ Jemisomɪ tɪnɪ Jonomɪ tɪnɪ nɪwirɪmeámɪ nurʼná ayá sʼwʼí nurori dɪŋɪ rʼá uxearɪŋagɪ ³⁴ re urɪŋɪnigɪnɪ, “Dɪŋɪ rʼá nɪxearɪŋagɪ nánɪ rɪxa nɪpexá niarɪnɪ. Soyɪné re xwayɪ nanɪro ŋweápoɪ.” nurɪmɪ ³⁵ jʼámɪnɪ e onɪmiáɪ nurɪ mɪŋɪ xwʼáyo nɪkwʼrorɪ Gorɪxomɪ yarɪŋɪ nɪwirʼná imónɪpaxɪ eŋánáyɪ awa mɪnɪpɪkí wiárɪ onɪmúrɪpoyɪnɪrɪ Gorɪxomɪ re urɪŋɪnigɪnɪ, ³⁶ “Gʼ ápe, joxɪ ananɪ mepaxɪ wí mimónɪnɪ. Nɪpɪkianɪro yarɪgʼá iniɪgʼ yíkɪ yarɪŋɪnɪŋɪ imónɪŋɪ rɪpɪ ananɪ emɪ nɪmamorɪréɪnɪ? Nionɪ yarɪŋɪ nɪsirɪ aiwɪ gʼ dɪŋɪ xɪdɪmɪméɪnɪ. Dixɪ dɪŋɪ pí pí yaiwíyɪ nɪrɪxɪdɪmɪfɪnɪ.” Gorɪxomɪ e nurɪmɪ ³⁷ nɪbɪrɪ wenɪŋɪ éyɪ wɪnɪŋɪnigɪnɪ. Awa sa wenɪgʼá nɪwɪnɪrɪ Pitaomɪ re urɪŋɪnigɪnɪ, “Saimonoxɪ sá rɪwenɪnɪ? Wenɪŋɪ nero onɪmiáɪ mɪŋweapaxɪ rɪseaimónarɪnɪ? ³⁸ Obo nɪbɪrɪ yapɪ seaiwapiyɪnɪgɪnɪ. Sɪŋwʼ nanɪrɪ nɪŋwearo Gorɪxomɪ rɪxɪŋɪ urɪpoɪ. Dɪŋɪ tɪnɪ ananɪ ‘Jisasomɪ pí pí wimeáyɪ xɪdanɪwɪnɪ.’ nɪyaiwiro aiwɪ segɪ wará nánɪ ayá nɪrɪmɪxɪnɪro nánɪ éf seainɪnɪŋoɪ.” nurɪmɪ ³⁹ nurɪ Gorɪxomɪ yarɪŋɪ wɪpɪ axɪpɪ ámɪ nɪwimáná ⁴⁰ ámɪ nɪbɪrɪ awa wigɪ sɪŋwʼ sipɪxɪpɪxɪ winarɪŋagɪ nánɪ sá órɔwapɪŋagʼá nɪwɪnɪrɪ xwɪyʼá bɪ murʼagʼá nɪwɪnɪrɪ ámɪ Gorɪxomɪ yarɪŋɪ wimɪnɪrɪ nurɪ nɪŋweaŋɪsáná ⁴¹ nɪbɪrɪ re urɪŋɪnigɪnɪ, “Sɪnɪ sá riwoyɪné rɪwenɪnɪ? Kikiʼá rɪyarɪŋoɪ? Rɪxarɪnɪ. Ámá imónɪŋáonɪ pasá níáná fʼwʼ yarɪgʼáwa fá nɪxepɪrɪ rɪxa agwɪrɪnɪ. ⁴² Wiápɪnɪmeápoɪ. Rɪxa owaneyɪ. Pasá nino rɪxa iwo barɪnɪ.” urɪŋɪnigɪnɪ.

Jisasomɪ pasá umenɪ nánɪrɪnɪ.

⁴³ Sɪnɪ e urarʼná re eŋɪnigɪnɪ. Wiepɪsarɪŋɪ wé wúkaú sɪkwʼ wáú imónɪgʼáwa Judaso apaxɪpánɪŋɪ imónɪgʼá xwéowamɪ tɪnɪ ŋwʼ ikaxɪ eánɪŋɪpɪ mewegʼáwamɪ tɪnɪ Judayɪ mebaówamɪ tɪnɪ mɪyɪ uráná awa wigɪ ámá iwanɪ tɪnɪ kirá tɪnɪ fá xɪrɪgʼáwamɪ awí nearo Judaso tɪnɪ Jisaso tɪŋɪ e nánɪ wɪrɪnapáná awa nɪbɪro Jisaso wiepɪsarɪŋɪ wʼamɪ urarʼná wimeagʼawixɪnɪ. ⁴⁴ Jisasomɪ nɪwimearóná Judaso óf e nuróná re urɪpɪ, “Nionɪ pasánɪŋɪ numerɪ omɪ kíyɪ nɪmiaúnɪrʼná sʼmɪmajʼónɪŋɪ re seaiarɪŋɪnɪ, ‘O Jisasorɪnɪ.’ Omɪ soyɪné fá nɪxɪrɪro nɪméra úpoɪ.” Óf e nuróná e urɪpɪ ⁴⁵ rɪxa Jisasomɪ nɪwimearʼná re eŋɪnigɪnɪ. Anɪwɪ e nurɪ “Nearéwapɪyarɪŋoxɪnɪ” nurɪrɪ kíyɪ miaúnɪŋɪnigɪnɪ. ⁴⁶ Kíyɪ miaúnáná omɪ mɪrɪ nuro fá xɪrɪgʼawixɪnɪ. ⁴⁷ Fá xɪrarʼná ámá Jisasoyá xɔo tɪnɪ rogʼá wo kirá arerɪxɪyo wérónɪŋɪpɪ nɪmɪxearɪ ámá Jisasomɪ fá xɪrarɪgʼá womɪ —O apaxɪpánɪŋɪ imónɪŋɪ seáyɪ e imónɪŋoyá xɪnálnɪŋɪ nimónɪrɪ omɪŋɪ wiarɪŋorɪnɪ. Omɪ mɪŋɪ orómɪnɪrɪ éyɪ pɪrɪ nɪmoyɪkirɪ arʼá mɪŋɪ nɪwirɪpiearɪ mamówarɪŋɪnigɪnɪ. ⁴⁸ E eáná Jisaso mɪxɪ bʼáwamɪ re urɪŋɪnigɪnɪ, “Soyɪné ámá fʼwʼ yarɪgʼáyo fá xɪranɪro nánɪ mɪxɪ nimónɪmɪ warɪgʼápa nionɪ enɪ fá nɪxɪranɪro nánɪ mɪxɪ nimónɪmɪ rɪbarɪŋoɪ? ⁴⁹ Sʼá ayɪ ayimɪ anɪ rɪdɪyowá yarɪgʼíwámɪ sɪŋánɪ nimónɪrɪ searéwapɪyarʼná soyɪné wí fá mɪnɪxɪrarɪgʼawixɪnɪ. Pí nánɪ? Ayɪ pʼné Gorɪxoyá nionɪ nánɪ nɪrɪnɪrɪ eánɪŋɪpɪ xɪxenɪ imónɪnɪ nánɪ yarɪŋoɪ.”

uraríná ⁵⁰ wiepisarínjé nowani omi níwiepisamoárími ugáfawixíni. ⁵¹ Awa níwiepisamoárími úáná niaíwí síkínjé Jisasomi xídarínjé wo rapírapí apíá wenjíní xopíxopí níroními níbirí Jisaso tínjé e axí e rónapáná míxí bífáyí omi íá xíraníro éfáyí ⁵² rapírapí ú nípirípeárími aikí mayo éf unjínigíni.

Árífwiyimí Jisasomi xwíríxí umegíá nániríní.

⁵³ Míxí bífáyí Jisasomi nímeámi apaxípánínjé imónínjé seáyí e imónínjo tínjé e nání nuro e wáráná apaxípánínjé imónígíá xwéowa tíni Judayí mebaowa tíni njwí ikaxí eánínjépi mewegíáwa tíni awí eánaríná ⁵⁴ Pitao Jisasomi míxí bífáyí nímeáa waríná ná ríwíyo númí nurí apaxípánínjé imónínjé seáyí e imónínjoyá ákínjéyo nípáwirí porisowa tíni níjweámáná ríá imónaríná ⁵⁵ apaxípánínjé imónígíá xwéowa tíni xwíríxí mearígíá nowani tíni awa ámá sínjwí íwí wínarogíá wí xwíyíá Jisasomi anani nípkípaxí imónínjé bí orípoyínirí nero aiwí Jisasomi píkipaxí bí mírarinjagíá níwíníro njweanáná ⁵⁶ ámá obaxí omi nuxekwímoayiro aiwí axípíní mírí bí bí níra nuríná ⁵⁷ ámá wí éf níroro Jisasomíní yapí nuxekwímoro re urígíawixíni, ⁵⁸ “Nene o re rarínjagí aríá wíjwanigíni, ‘Nioní anjé rídíyowá yarígíá riwá, ámá wé tíni mírígíá riwá nípineámáná síá wíyáú wíyí óráná ámi wíwá, wé tíni mímírípa egíá wíwá mírímíáríni.’ rarínjagí wíjwanigíni.” urarínjagíá aiwí ⁵⁹ xwíyíá apí aí axípíní mírí bí bí níra warínjagíá níwíníro ⁶⁰ apaxípánínjé imónínjé seáyí e imónínjo níwíápínímeámi anjwí e níbirí Jisaso yá símí e nírománá yarínjé re wíjwínigíni, “Ayí xwíyíá ‘Joxíríní.’ ríxekwímoarígíáyo xwíyíá joxíyá wí ení mírípaxí rísiaríní?” uríagí aiwí ⁶¹ Jisaso xwíyíá wákwípaxí aiwí kíkímí nímonírí xwíyíá bí murarínjagí apaxípánínjé imónínjé seáyí e imónínjo yarínjé ámi bí níwirí re urínjínigíni, “Joxí niaíwí Goríxoyáoxí, nene yeáyí neayímíxemearíá nání aríowayá xwíá píaxíyo dání iwiaronoxírání?” uríagí ⁶² Jisaso “Nioníríní.” nurírí re urínjínigíni, “Ámá imónínjéoni Goríxo enjé síxí eánínjéyo wé náúmíní njwearí agwí tíni weapírí yarínjagí sínjwí nanípíríáríni.” uríagí ⁶³ apaxípánínjé imónínjé seáyí e imónínjo wíkwí níwónírí níkinímónírí xegí rapírapí naxerí xwíríxí mearígíá wíamí re urínjínigíni, “Sínjwí íwí wínarogíáyí ríápi nání dínjé wí íkwíroaníméwíní. ⁶⁴ Xewanínjo Goríxomí ríperírí umeararíná soyíné ríxa aríá wíó. Dínjé soyínéyá pí ‘Oyaneyí.’ yaiwiarínjé?” uráná awa “Xwíyíá ámi bí rípaxí mímonígoí. Ríxa opíkípoyí.” nírfasáná ⁶⁵ wa re egíawixíni. Reanjwí úríro íríkwí sínjwíyo rítí níyárimáná iwanjé earo re uríro, “Wíá rókíamoarínjoxíní, amípí íníní éfápi áwanjé ragoxí, iwanjé go reaaríní? Áwanjé neareí.” uríro néfasáná anjé rídíyowá yarígíawí awí mearoarígíáwami míní wíáná awa ení símímanjéyo wé upíkákwiayígíawixíni.

Pitao “O nání majóníríní.” urínjé nániríní.

⁶⁶ Pitao, awa anjéyo íníní Jisasomi xwíríxí mépero iwanjé earo yaríná, o míde ákínjéyo íníní njweanáná apíxí apaxípánínjé imónínjé seáyí e imónínjéyo omínjé wíarígíá wí níbirí ⁶⁷ Pitao ríá imónarínjagí níwínírí sínjwí agwí níwínárínjésáná re urínjínigíni, “Joxí ení Nasaretí dánjé Jisaso tíni emearígíáyí woxíríní.” uríagí ⁶⁸ Pitao “Oweoí.” nurírí re urínjínigíni, “Jíxí rarínjépi nání nioní majíáríní.” nurímí níwerí íwíyí tínjé e éf ronáná ⁶⁹ apíxí apíyá axí ení níwerí o e ronjagí níwínírí ámá e ríwápígíáyí tínjé e dání omi áríxá níwirí re urínjínigíni, “Ámá oyí Jisaso tíni nawíní emearígíá woríní.” uríagí aiwí ⁷⁰ o “Oweoí. Nionímaní.” nurírí ronáná ámi ríwíyo ámá e ríwápígíáyí re urígíawixíni, “Neparíní. Joxí awa tíni emearínjoxíríní. Joxí

Gariri p̄ropenis̄yo dán̄oxi en̄agi nán̄i Jisaso t̄ni emear̄iḡox̄ir̄ini.” ur̄taḡa aiwi ⁷¹ Pitao sip̄i ikax̄i n̄ir̄iri xw̄fá e dán̄i re ur̄iḡin̄iḡini, “Ámá soȳné rar̄iḡo nán̄i maj̄on̄ir̄ini.” r̄ixa ur̄aná re en̄in̄iḡini. ⁷² Kar̄kar̄i r̄faiwá ámi b̄i r̄fagi ar̄fá n̄iwir̄i Jisaso “S̄fá r̄iyimi kar̄kar̄i s̄ini r̄faiwá biaú m̄ir̄ipa en̄áná joxi ‘Jisaso nán̄i nioni maj̄on̄ir̄ini.’ biaú b̄i rayir̄ini.” ur̄f̄ipi nán̄i d̄iḡf̄ n̄iwir̄iri yap̄i ur̄f̄iyf̄ nán̄i ayá sip̄i w̄iagi ḡw̄f eaḡin̄iḡini.

15

Jisasomi Pairato t̄ḡf̄ e w̄ar̄iḡf̄á nán̄ir̄ini.

¹ W̄fá món̄iḡf̄mi apax̄p̄án̄iḡf̄ imón̄iḡf̄á xwéowa t̄ni Judaȳf̄ mebaowa t̄ni ḡw̄f ikax̄i eán̄iḡf̄pi meweḡf̄awa t̄ni awa Judaȳf̄ xw̄ir̄ix̄f̄ mear̄iḡf̄á n̄f̄ni t̄ni awí neán̄iro xw̄iyf̄á nim̄ix̄ar̄imáná Jisasomi ḡw̄f n̄iyiro n̄imeám̄i nuro émáyf̄yá gap̄iman̄f̄ Pairatoȳf̄ r̄in̄iḡom̄i m̄ini w̄iáná ² o Jisasomi yar̄iḡf̄ re wiḡin̄iḡini, “Judaȳf̄á m̄ix̄f̄ in̄áyox̄ir̄an̄i?” Yar̄iḡf̄ e w̄iagi Jisaso “Ayf̄ joxi rar̄iḡini.” ur̄aná ³ apax̄p̄án̄iḡf̄ imón̄iḡf̄á xwéowa om̄i s̄ím̄f̄ t̄ni uxekw̄moar̄iná ⁴ Pairato ámi Jisasomi yar̄iḡf̄ re wiḡin̄iḡini, “Xw̄iyf̄á joxiyá wí n̄iwíap̄n̄imear̄i m̄ir̄ipax̄f̄ r̄isiar̄ini? Ayf̄ xw̄iyf̄á ‘Joxini.’ r̄ixekw̄moar̄iḡf̄áyf̄ on̄imiáp̄i n̄ir̄iro m̄iyar̄iḡoi.” ur̄taḡi aiwi ⁵ Jisaso xw̄iyf̄á wákwpax̄f̄ aiwi ámi p̄né b̄i m̄ir̄f̄agi nán̄i Pairato d̄iḡf̄ udud̄f̄ n̄iwiga uḡin̄iḡini.

Pairato Jisasomi níkwear̄i w̄ar̄im̄in̄ir̄i en̄f̄pi nán̄ir̄ini.

⁶ S̄fá An̄f̄najo Judayo Múron̄iyi imón̄iḡáná xwiḡḡw̄f̄ ayf̄ ayo Judaȳf̄ nuro wiḡf̄ ḡw̄f ḡweaḡf̄á wo nán̄i émáyf̄ gap̄imanom̄i yar̄iḡf̄ w̄iáná o ayf̄ nioni nán̄i yayf̄ on̄ipoȳn̄ir̄i n̄im̄ixear̄i uwáriaḡf̄r̄ini. ⁷ In̄á ámá wo Barabasoym̄i r̄in̄iḡo —O ámá wa t̄ni n̄iwíap̄n̄imearo “Wauyowam̄i m̄ix̄f̄ ox̄f̄dowár̄aneyi.” n̄ir̄in̄iro awa t̄ni m̄ix̄f̄ nin̄iróná o ámá wom̄i p̄kíagi émáyf̄ om̄i t̄ni ámá x̄fo t̄ni n̄iroro m̄ix̄f̄ eḡf̄awam̄i t̄ni ḡw̄f yíaḡf̄á nán̄i o in̄á k̄irapuf̄ an̄f̄yo ḡwean̄or̄ini. ⁸ O nán̄i ox̄f̄ ap̄ix̄f̄ n̄f̄ni aiwá ap̄i nán̄i awí eán̄iḡf̄áyf̄ émáyf̄ gap̄iman̄f̄ Pairatom̄i nuro yar̄iḡf̄ re wiḡf̄awix̄ini, “Xwiḡḡw̄f̄ ayf̄ ayo neḡf̄ ámá ḡw̄f ḡweaḡf̄á wo neaiapaḡf̄pa ámi wo neaiap̄ir̄éini?” ur̄taḡf̄a ⁹⁻¹⁰ Pairato “Apax̄p̄án̄iḡf̄ imón̄iḡf̄á xwéowa Jisasomi sip̄i d̄iḡf̄ n̄iwíaiwiro nán̄i ḡw̄f n̄iyiro n̄imeám̄i n̄ib̄iro niap̄oi.” n̄iyaiwir̄i re ur̄iḡin̄iḡini, “Seḡf̄ m̄ix̄f̄ in̄áyf̄ Jisasoym̄i r̄in̄iḡo seawar̄im̄in̄ir̄éini?” ur̄taḡi aiwi ¹¹ apax̄p̄án̄iḡf̄ imón̄iḡf̄á xwéowa w̄fá món̄iḡf̄mi ámá aiwá ap̄i nán̄i ep̄royf̄ eḡf̄ayo re r̄inár̄iméf̄á nán̄i “Jisaso pí en̄iḡoi! O nán̄i yar̄iḡf̄ m̄iwipan̄i. Barabaso nán̄i yar̄iḡf̄ w̄ipoȳf̄.” r̄inár̄iméf̄á en̄agi nán̄i ¹² ayf̄ Pairatom̄i re ur̄iḡf̄awix̄ini, “Barabaso neawárii.” ur̄taḡf̄a Pairato re ur̄iḡin̄iḡini, “Judaȳf̄néyá m̄ix̄f̄ in̄áyf̄ ur̄iḡf̄om̄i p̄f̄ em̄f̄ini?” ur̄taḡi ¹³ ayf̄ x̄ixewiám̄f̄ re ur̄iḡf̄awix̄ini, “Ík̄f̄ayo yekw̄roárei.” ur̄taḡf̄a ¹⁴ Pairato re ur̄iḡin̄iḡini, “Pí f̄w̄f̄ éf̄ nán̄i e em̄f̄ini?” ur̄taḡi aiwi awa x̄ixewiám̄f̄ nura nuro “Ík̄f̄ayo yekw̄roárei.” ur̄ayar̄iḡaḡf̄a ¹⁵ Pairato ayo oyapem̄ix̄im̄in̄ir̄i ner̄i re en̄in̄iḡini. Barabaso n̄im̄ixear̄i nuwár̄imáná xeḡf̄ porisowa Jisasomi iwan̄f̄ x̄aiw̄f̄ n̄imépef̄asáná en̄áná awam̄i re ur̄iḡin̄iḡini, “Om̄i n̄imeám̄i nuro ík̄f̄ayo yekw̄roár̄f̄poȳf̄.” ur̄iḡin̄iḡini.

Om̄i r̄iper̄ir̄f̄ umear̄iro ík̄f̄ayo yekw̄roár̄iro eḡf̄á nán̄ir̄ini.

¹⁶ Porisowa Jisasomi n̄imeám̄i gap̄imanoyá an̄iwám̄i —An̄f̄ yo f̄ ayf̄ P̄retorium̄ym̄i r̄in̄iḡiwám̄ir̄ini. An̄f̄ iwám̄i n̄ipáwiro wauyf̄ poris̄f̄ nowam̄ini “Ēini.” nur̄iro “Om̄i r̄iper̄ir̄f̄ omépeaneyi.” n̄ir̄in̄iro re eḡf̄awix̄ini. ¹⁷ Rap̄irap̄f̄ ayf̄á r̄iḡf̄ wú m̄ix̄f̄ in̄áyf̄ yínar̄iḡf̄á wú n̄imearo om̄i nuyir̄iro óp̄yá en̄f̄in̄iḡf̄ imón̄iḡf̄ w̄ir̄i níkf̄k̄iyimáná m̄ix̄f̄ in̄áyf̄ am̄inan̄ḡw̄n̄iḡf̄ imón̄iḡf̄

miñíyo dǫkínarígǫpa miñíyo xaíwǫ udǫkiáríro nemáná ¹⁸ miǫxǫ ináyíyo yayǫ wiarígǫpa ríperírǫ nǫwiro re urayigǫawixini, “Judayíyá miǫxǫ ináyoxirini.” nurayiríná ¹⁹ wegwǫ tǫni miñíyo iwanǫ earo reañwǫ úrro xómíñǫ nǫyǫkwiro miñǫ xwǫáyo ikwǫroro nero ²⁰ rǫxa ríperírǫ numépéfasáná rapǫrapǫ ayǫ rǫjú nǫwirro ámi xegú nuyírro íkǫáyo yekwǫroáranro nánǫ níméra nuro ²¹ óf e nuríná ámá obaxǫ pwarígǫ wómǫ xegǫ yoǫ Saimonoyǫ —O añǫ yoǫ Sairini dánorini. Xewaxo yoǫ Arekisadaorini. Xexírǫmeáo yoǫ Rupasorini. Omǫ porisowa fǫ nǫxero “Jisaso nánǫ íkǫá yoxǫ rǫpǫ níméámǫ wuiǫ.” nurro ²² Jisasomǫ níméra nuro dǫwǫ bǫ Gorǫgota rǫnǫñǫpimǫ —Yoǫ mǫkǫ ayǫ ámá miñǫ gǫxweá nánirini. Dǫwǫ apimǫ nǫrémoro ²³ ámá wa Jisaso rǫnǫñǫ bǫ mǫwinǫpa oenirǫ marisínǫ muríyǫ rǫnǫñǫ bǫ iniǫgǫ wainíyo niwayǫmorǫ mǫnǫ wianro yarǫñagǫ aǫ o murǫpǫ “Oweoǫ.” uráná ²⁴ porisowa omǫ íkǫáyo niyekwǫroárrro xegǫ rapǫrapǫ yanǫ menanro sárúyo dánǫ “None go meanirǫfenǫñǫ?” nǫrǫnro sárú egǫawixini.

²⁵ Jisasomǫ 9:00 a.m. imónáná rǫxa sogwǫ xaíwǫ anaríná íkǫáyo niyekwǫroárrro ²⁶ ámá nǫnǫ “O fǫwǫ rǫpǫ éf nánǫ rǫpǫkiarǫñǫ?” oyaiwǫpoyirǫnǫ íkǫá wárǫ nímearo “Judayíyá miǫxǫ ináyorini.” nǫrro rǫwamíñǫ e nearo íkǫáyo seáyǫ e nǫpǫrauro ²⁷ ámá ámá yá amǫpǫ fǫwǫ pǫkioráparígǫíwau enǫ Jisaso tǫñǫ e midǫmidánǫ niyekwǫroárrro nánǫ ²⁸ rǫwamíñǫ enǫnǫ Bǫkwíyo nǫrǫnirǫ eánǫñǫ rǫpǫ, “O fǫwǫ yarígǫ tǫnǫ nawíni kumǫxǫgǫárini.” rǫnǫñǫpǫ xǫxenǫ imónǫñǫnigini.

²⁹ Ámá Jisasomǫ mǫnǫ mǫnǫ nímúroayiro ikayǫwǫ numearro payǫ nǫwianiróná miñǫ kǫrǫkǫrǫ nímearo re rǫgǫawixini, “Re rǫñoxirani? ‘Nǫwanǫñonǫ añǫ rǫdiyowá yarígǫíwá nǫpǫnearǫ gǫ nǫwini sǫá wǫyau wǫyimǫ ámi mirǫmǫárini.’ rǫñoxǫ ³⁰ enǫ neánirǫ jǫwanǫñoxǫ enǫ nǫyoárǫmǫ wepǫneǫ.” urayaríná ³¹ apaxǫpánǫñǫ imónǫgǫá xwéowa tǫnǫ ñwǫ ikaxǫ eánǫñǫpǫ mewegǫáwa tǫnǫ enǫ ikayǫwǫ numearro re rǫgǫawixini, “O enǫ neánirǫ ámáyo arǫrá wiago aǫ xewanǫñǫ arǫrá minǫpaxǫrini. ³² Ámá yeáyǫ neayimǫxemeanǫ nánǫ arǫowayá xwǫá piaxíyo dánǫ iwiaronǫ ro Isirereneyá miǫxǫ ináyǫ rǫnǫñǫ royǫ íkǫáyo seáyǫ e dánǫ nǫyoárǫnǫmǫ wepǫnǫtagǫ sǫñwǫ nǫwinǫranénáyǫ, dǫñǫ wǫkwǫroanǫwini.” raríná ámá Jisaso tǫñǫ e midǫmidánǫ yekwǫroárrro gǫíwau enǫ omǫ ikayǫwǫ axǫpǫ umearǫgǫisixini.

Jisaso penǫ nánirini.

³³ Ayǫ e néra núfasáná enáná rǫxa 12:00 ikwawedǫ imónáná re enǫnigini. Añǫ nímǫnǫ sǫá nǫyinárirǫ sǫá nǫyinárǫñísáná sǫá tǫnǫ 3:00 dánǫ ámi wǫá ókíaná re enǫnigini. ³⁴ Jisaso rǫaiwá enǫ tǫnǫ nǫrǫrǫ xegǫ Xibǫruyǫ pǫné tǫnǫ re rǫñǫnigini, “Eroi, Eroi, rama sabakǫtani?” nǫrǫrǫ aga pǫné “Gǫ Gorǫxoxini! Gǫ Gorǫxoxini, pǫ nánǫ emǫ nǫmóni?” urarígǫápa Xibǫruyǫ pǫné tǫnǫ e rǫgǫ ³⁵ ámá e rówapǫgǫá wa arǫá nǫwiro re rǫgǫawixini, “Ai! Rǫxa Gorǫxoyá wǫá rókiamoagǫ mǫpé añǫnamǫ peyǫñǫ Irajao nánǫ rǫaiwá rarini.” nǫrro ³⁶ ámá wo írǫkwǫ nímearǫ iniǫgǫ wainǫ niáǫ yarǫñǫpimǫ igǫá nearǫ wegwǫá wá tǫnǫ ayǫñwǫ nǫkǫroárrmáná wegwǫáwámǫ nímáxǫrǫmáná o bǫ nǫnǫrǫ sǫñǫ oenirǫ nánǫ seáyǫ emǫ nǫwimǫxánirǫ re rǫñǫnigini, “Irajao omǫ íkǫá tǫnǫ enǫ onǫñǫ nǫyoarǫ níméámǫ wepǫnǫnǫ añǫnamǫ dánǫ weapǫnǫrǫfenǫñǫ?” rǫgǫ ³⁷ Jisaso rǫaiwá ámi bǫ enǫ tǫnǫ nǫrǫmo dǫñǫ nǫyámǫga unǫnigini. ³⁸ Dǫñǫ nǫyámǫga úáná rapǫrapǫ sepiá añǫ rǫdiyowá yarígǫíwá awawá ñwǫá tǫñǫmǫnǫ epanǫoárǫnǫjú áwini e axowárǫnǫñǫnigini.

³⁹ Porisowayá seáyǫ e imónǫñǫ Jisaso nǫpearíná sǫmǫmanǫmǫnǫ nǫrorǫ Jisaso péagǫ nǫwinǫríná dǫñǫ nǫyámǫga e úagǫ nǫwinǫrǫ re rǫñǫnigini, “Ámá royǫ neparini. Gorǫxomǫ xewaxorini.” rǫñǫnigini.

⁴⁰ Apixí wíwa eni Jisaso péáná ná jfami nírómáná sɨwɨ wɨnarogííwa wigí yoʔ ríwarini. Mariaí —Í anj yoʔ Magídara dánjirini. Í tɨni apixí Mariaíyi riniɨjí ámi wí —Í Jemiso onaxomi tɨni Josesomi tɨni xináirini. Í tɨni ámi wí Saromíyi riniɨjí tɨni rini. ⁴¹ Íwa Jisaso Gariri pɨropenisíyo emearɨná númi nuro arírá wigííwarini. Ámi obaxí wíwa eni o tɨni Gariri dáni Jerusaremi anjyo nani bigííwa Jisasomi pɨkiarɨná jfami dáni sɨwɨ wɨnigíawixini.

Jisasomi xwáá weyárigáá nánirini.

⁴² Ríxa sápi tɨni sáá ayi Sabaríá nani amipi píranɨɨjí imixárarigíáyimi
⁴³ Aramatia dánj Josepo —O Judayí meba seáyí e imónigíá worini. O Goríxo xwioxíyo mɨmeámí neri píranɨɨjí umenweanfa nani dɨɨ níkikayori wenɨɨjí neri ɨweanorini. O masísá mɨwí dɨɨ síxí niniɨmi émayí gapimaní Pairato tɨɨ e nani nuri éf nírómáná Jisaso pɨyo nani “Anani omeámini?” nuriɨi yarɨɨjí wíáná ⁴⁴ Pairato Jisaso ríxa ríá péinigiɨni “Porisowami mearɨɨo obini.” niriɨi poriso ríxa báná yarɨɨjí re wiɨnigini, “Jisaso ríxa ríapéinigiɨni? Sini mɨpepa réinigiɨni?” nuriɨi ⁴⁵ poriso “O ríxa péinigiɨni.” ríagi Pairato aríá e nɨwiri Aramatia dánj Josepo Jisaso pɨyomi xe omeanri sɨwɨ wɨnɨagi ⁴⁶ Josepo nuri rapirapí apíá wení wú bí neri nimeámi nibiri pɨyomi nɨyoari nimeámi nɨwepɨni e nɨtimáná wigí yarigíápa xopxopí níróa numáná xwáá páyo nani nimeámi nuri —Xwáá pá ayi sɨɨáyo óf rixárinɨɨyirini. Ayimi nɨtimáná sɨɨá xwé wo mɨmegwɨnárí nimeá nɨpuro óf manjwámi rití neri ná éf rárárinɨɨnigini. ⁴⁷ E yaríá Magídara dánj Mariaí tɨni Josesomi xináí Mariaíyi riniɨjí tɨni “Jisaso ge tɨpɨrɨréoi?” nɨyawi sɨwɨ wɨnaxí dígísisixini.

16

Jisaso ámi wiápnimeanjí nánirini.

¹ Sá wegípaú Sabaríá ayi ríxa pwéáná sápi tɨni Saromí tɨni awí neániro wíápi tɨni pɨyomi waráyo xópé wiaúwaniginiɨi íwa weríxí dɨɨ náɨ eariɨjí bí bí nero nɨtiro ² sá wegííwa Sadéyo wíá mónɨɨmí nɨwiápnimeámi Jisaso xwáá weyárinɨɨje nani nuro ríxa sogwí xemónaparɨɨagi nírémoríá ³ wiwanɨɨiwa re riniɨgíawixini, “Ámá gowa sɨɨá óf manjwámí pɨrono mɨmegwɨnárí neaiipɨrɨréoi?” niriɨi ríá ⁴ wenɨɨjí éfáyí wɨnigíawixini. Sɨɨá aga xwéo aí ríxa mɨmegwɨnárí niriɨi óyi sɨɨáni inɨɨagi nɨwiniro ⁵ anwi e nibiro óyimi nɨpáwiro wenɨɨjí éfáyí wɨnigíawixini. Anɨnáj wo rapirapí apíá wení sepiá wú nɨyinimáná daiwo éf ɨweanagi nɨwiniro ududí wíagíá ⁶ o re urɨnigini, “Ududí mepani. Nioni nɨjírini. Sewayíné Nasareti dánj Jisaso, íkíáyo yekwiroárigíomi sɨwɨ wɨnaniro barɨnoi. Sini re mɨwenini. Ríxa wiápnimeáinigini. Omi tigé aníá rí imónɨɨagi wɨnɨpoyí. ⁷ Ríxa nuro wiepɨsinowami tɨni Pitaomi tɨni eni áwanj re urémeápoyí, ‘Jisaso Gariri pɨropenisíyo nani xámi seameanfárinini. Xewanɨɨo seariɨɨpa xíomi e sɨwɨ wɨnɨpɨrɨfárinini.’ urémeápoyí.” uráná ⁸ íwa nɨpeyearo xwáá páyo pɨni nɨwiárimí éf nuro ná enj óf ero sírí pɨkiniro nero wáyí níkáriniro nani ámá wíyo áwanj murí éf ugíawixini.

Jisaso Mariaími sɨɨáni wimónɨɨjí nánirini.

⁹ Jisaso Sadéyo wíá mónɨɨmí ríxa nɨwiápnimeámáná nuri Magídara dánj Mariaími —Apixí í Jisaso xámi imíto ími dɨɨ xixéroarigíá wé wíúmi dánj waú mɨxí umánowariɨirini. Ími xámi sɨɨáni síwá wɨnɨagi ¹⁰ í nuri ámá Jisaso tɨni emeagíáwa o nani dɨɨ sípi nɨwiri nani ámíxá yarɨɨgíá

nɪwɪmearɪ Jɪsaso wɪáɸnɪmeáɸ nánɪ áwanɸɪ nurɪɪ ¹¹ re urɪɪnɪgɪnɪ, “O rɪxa sɪɪɸɪ ɛɪagɪ sɪɪwɸ wɪnɸɪnɪ.” urɪagɪ awa arɪá nɪwɪro aɪ dɪɪɸɪ nɪwɪkwɸroro “Nepa neararɪnɪ.” mɪyáiwɪgɸawɪxɪnɪ.

Jɪsaso wɪepɪsɪɪɸɪ wáúmɪ wɪmɛaɪɸɪ nánɪɪnɪ.

¹² E nemáná ɛɪáná xegɸ wɪepɪsɪɪɸɪ wáú Jerusaremɪ ɸɸnɪ nɪwɪárɪmɪ aɪɸ wɪyo nánɪ warɸná Jɪsaso xegɸ wónɪɪɸɪ nɪmónɪɪɸɪ wɪmɛáagɪ ¹³ awáú ɛnɪ nuri wɪepɪsɪɪɸɪ wɸamɪ “Jɪsasmɪ sɪɪwɸ wɪnɸwɪɪ.” urɪagɪ aɪwɪ dɪɪɸɪ nɪwɪkwɸroro “Nepa neararɪɪɪ.” mɪyáiwɪgɸawɪxɪnɪ.

Jɪsaso wɪepɪsɪɪɸɪ wé wúkaú sɪkwɸ womɪ wɪmɛaɪɸɪ nánɪɪnɪ.

¹⁴ E nemáná ɛɪáná xegɸ wɪepɪsɪɪɸowa wé wúkaú sɪkwɸ wo awɪ neánɪro aɪwá narɸná Jɪsaso sɪɪánɪ sɪwá nɪwɪnɪɪɪ awa sɪnɪ dɪɪɸɪ mɪwɪkwɸró ero dɪɪɸɪ kɸkɸmɪ imónɪro yarɪɪagɸa nánɪ mɪxɸ nurɪɪ re urɪɪnɪgɪnɪ, “Ámá nɪonɪ nɪwɪáɸnɪmearɪ ámɪ sɪɪɸɪ ɛɪagɪ sɪɪwɸ nɪnanɪmɪ nɪbɪro áwanɸɪ searɸáyo arɪá nɪwɪro dɪɪɸɪ mɪwɪkwɸropa ɸɪ nánɪ yarɪɪoɪ?” nurɪɪ ¹⁵ re urɪɪnɪgɪnɪ, “Xwɸá rɪrɪ nɪrɪmɪnɪ amɪ amɪ nemero xwɪyɸá nɪonɪ nánɪ yayɸ seainarɪɪɸɪ ámá nɪyonɪ áwanɸɪ urɪmɛɪrɪxɪnɪ. ¹⁶ Ámá gɪyɸ arɪá nɪseairo nɪonɪ nánɪ dɪɪɸɪ nɪnɪkwɸroro wayɸ meáɸáyo Gorɪxo yeáyɸ uyɪmɪxɛmɛanɸárɪnɪ. E nerɪ aɪwɪ ámá gɪyɸ nɪonɪ nánɪ dɪɪɸɪ mɪnɪkwɸróáyɸ xwɪyɸá meárɪnɪɸrɸárɪnɪ. ¹⁷ Ámá nɪonɪ nánɪ dɪɪɸɪ nɪkwɸróáyɸ wáɸ nurɪmɛrɸná Gorɪxoyá dɪɪɸɪyo dánɪ emɪmɸ rɪɸɪ epɸrɸárɪnɪ. Gɸ yoɸyo dánɪ ámá imɸó dɪɪɸɪ xɪxéroarɪɪɸyo mɪxɸ umáɪnowárɪro ɸɸné ámá wɪyá majɸá aɪwɪ Gorɪxoyá dɪɪɸɪyo dánɪ wɪgɸ ɸɸnéyo dánɪ urɪro ¹⁸ sɪdɪrɸyo ɪá nɪtamɪxɪnɪrɸná sɪdɪɪɸɪ nɪworɪ aɪwɪ mɪɸé ero inɪgɸ ayáɸ inɪɪɸɪ nɪnɪɪɪ aɪwɪ mɪɸé ero ámá sɪmɪxɸyo wé seáyɪ e nɪkwɪárɪro nanɸ imɪxɪro epɸrɸárɪnɪ.” urɪɪnɪgɪnɪ.

Jɪsaso aɪɸnamɪ nánɪ ɸeyɪɸɪ nánɪɪnɪ.

¹⁹ E nurɪmɪ Jɪsaso Gorɪxoyá dɪɪɸɪ tɸnɪ aɪɸnamɪ nánɪ nɪɸeyɪrɸná ámɪ o tɸnɪ xɪxenɪ nɪmónɪɪɸɪ nánɪ wé náúmɪnɪ ɛɸɸ ɪweaɪnɪgɪnɪ. ɛɸɸ ɪweaɪáná ²⁰ awa nuro Jɪsaso yá xwɪyɸá amɪ amɪ nurɪmɛróná ámá “Nepa neararɪɪoɪ.” yáiwɪɸrɪ nánɪ emɪmɸ ɛnɪ Ámɪná Gorɪxoyá dɪɪɸɪ tɸnɪ nɪwɪwáɸɪya wagɸárɪnɪ.

Xwiyá yáy neainariñí Ruko eañpirini.

Ríwaminiñí rípi “Xwiyá yáy neainipaxí Ruko eañpiriyí” rininiñpirini. O Jisaso wiepisagíyí womani. Judayí eni womani. Émáyí dokítá worini. O Poro tñni Sairaso tñni émáyí añyo wát nurimeríná wirimeárogílorini. O gí ámayí eni amípi Jisaso uréwapiyiri eri eñipi nání píraniniñí nijfá nimóniro diñí wikwíróríxiniñí ríwaminiñí rípi eañpirini. Xewaninjo Jisaso emearíná sñwí mñwiniñjo enagí nání wiepisinowami yariñí wiri bñkwí Jisaso eñipi ñwirárininiñíyo fá rori nemáná eañpirini. Ríwaminiñí ámi bí “Wáf wurimeiarigfáwa egfáriní.” rininiñipi eni niriñí eañpirini.

¹⁻² Ámá obaxí amípi Jisaso xinái xiriñe dání nene tíñí e imóniniñipi nání “Ríwaminiñí oeaaneyí.” niyaiwiro ámá iwamíó dání Jisasomi sñwí winiro arfá wiro egfáyí wáf nemeríná “Jisaso e eñpirini. E eñpirini.” nura úfápi ríwaminiñí eágfá aiwí ³ nioni eni “ ‘Gí ámináoxi Tiopirasoxi xixeni nijfá imóniri nání ríwaminiñí awa xámi eagfápi nioni fá niriñi sñwí winagfáyo yariñí niwia nuri e nemáná píraniniñí diñí nenwiperi ríwaminiñí neari joxi nání wiowárenapimñini.’ E neríná nañpirini.” nimónariní. ⁴ Ayí rípi nání yariñini. Joxi fá niriñi amípi riréwapiyigfápi aga xixeni nijfá imónirfá nání yariñini.

Anñají wo “Irisabetí Jonoyi riniñjo xiriñfáriní.” uriniñ nánirini.

⁵ Eníná Judayí mixí ináyí Xerotoyi riniñjo menweañáná ámá apaxípaniniñí imónigfá wo, Sekaraiaoyi riniñjo ñweañpirini. O xegí ámayí Abaijaoyáriní. O xegí ámayí eníná dání Gorixoyá apaxípaniniñí imónigfáyirini. Sekaraiao xegí apixí yoí Irisabetirini. Í xegí ámayí arfo Eronoyáyirini. Í xegí ámayí eni apaxípaniniñí imónigfáyirini. ⁶ Ayaú Gorixoyá sñwíyo dání wé róniniñí eri Gorixo ñwí ikaxí riri sekaxí riri eñíyo mñwiaíki eri neri aí ⁷ Irisabetí rípaíwí ení enagí nání niaíwí mayíyaú e néra nuri rixa xweyaní apianí imónigfáriní. ⁸ O xegí ámayí Abaijai riniñigfáyí Gorixo nání ridiyowá yariñíwámi ridiyowá nero wigí yariñíwápa yariñá xío tñni eni nawini nero ⁹ wigí neríná yariñíwápa “None gímini go ‘Ñwíáxini.’ rininiñwámi páwinirfeniñoi?” niyaiwiro yariñíwápa e nero Sekaraiao Gorixo nání ridiyowá yariñíwámi awawá Gorixoyá tíñí e “Ñwíáxini.” riniñe nípawiri ríá awfí diñí eañpirini nání oikeyirini rípeááná ¹⁰ oxí apixí bñanirwámini rówapigfáyí Gorixomi rixiniñí uraríná o awawá Gorixoyá tíñí e nípawiri Gorixo nání ríá awfí diñí eariniñipi nikearíná ¹¹ weniniñí étyí wininiñigini. Anñají wo ríá sñwirfá wé náuminiñí peyariñimí dání sñwí naniri yariñe aí gínaniñí nibiri rónapinagí sñwí niwiniriñí ¹² óf neri wáyí ikárinaríná ¹³ añnajo re uriniñigini, “Sekaraiaoxini, wáyí mikárinipani. Dixí niaíwí nání yariñí wípi Gorixo rixa arfá sini. Dixí apixí niaíwí oxí wo rixiriñyíáná joxi yoí Jonoyi wíriñirixini. ¹⁴ Omí nixiráná joxi seáyí e nimóniriñí yáy yariñá oxí apixí obaxí eni yáy epírfáriní. ¹⁵ O Gorixoyá sñwíyo dání ámá áminá ení eániñóniniñí imóniniñfáriní. O iniñgí wainí mñnipa eri papíki yariñíwámi mñnipa eri enfáriní. O sini xegí xináiyá agwíyo enáná Gorixoyá kwíyí ukikayonfáriní. ¹⁶ O segí ámá Isireriyó uráná obaxí arfá niwiro íwí yariñíwápi ríwíminiñí nimamoro Gorixo wigí Ámináomi ámi xídipírfáriní. ¹⁷ Dixí íwo kwíyí Gorixoyápi xegí wíá rókiamoagí Iraijaomi ukikayonfáriní ení neániñí yagípiñiniñí Jono axípiñiniñí e eri ririñí enfáriní. Xewaxowa tñni xanowa tñni piyíá wíriniro ámá uyíniñí yariñíwámi ríwíminiñí nimamoro wé

róniḡ ímóni-ro éfríxini-rí Jono Goríxoyá Ámináomi xámi umeanfáriní. Dixí Isíreriyí e ero Goríxoyá Ámináomi yeáyí wuríni-ro epíri nání oimóniri xámi umeanfáriní.” uríagi ¹⁸ Sekaraiao anínejomi re uríniḡiniḡ, “Aríge nerí nioní níjía ímónimí níraríniḡ? Nioní ríxa xweyanoniríni. Gí apíxí ení ríxa apianíríni.” uríagi ¹⁹ anínejajo ámi nuríri re uríniḡiniḡ, “Gí yoí Gebírieroniríni. Goríxoyá símímanḡ e roariníjoniríni. Goríxo nioní xwiyíá yayí seainípaḡ apí áwanḡ uríni-rí nírowárenapínoí. ²⁰ Amípí nioní xámi ríríáyí nímoníríná nímonínfáriní. E nerí aiwí xwiyíá nioní ríríáyí joxí ‘Neparíni.’ níyaiwirí dḡḡ míkwróariníagi nání joxí ámi xwiyíá bí mirípa ímóniri manḡ píróniri eri ei. Xámi nioní ríríáyí nímoníríná íná ámi xwiyíá ríríá nániyí.” nuríri síní e nura waríná ²¹ oxí apíxí Sekaraiao nání weníḡí nero wáf e rogíáyí ayá wí sía óriniḡagi nání ududí nero “Sekaraiao pí ría yaríni?” níyaiwiro ²² o nípeyeáaná xwiyíá murípaḡ ímóniḡagi níwini-ro “Goríxoyá awawá tḡḡ e neríná oríḡá bí ría winígoí?” yaiwiaríná o “Xwiyíá aríge rímíniḡ?” níyaiwirí xegí manḡ nípíróniri nání wé árixá néra uníniḡiniḡ. ²³ Sekaraiao anḡ Goríxo nání ridíyowá yaríḡíwámí xegí omíḡí yaríḡípi yoparípi nemí xegí anḡ e nání yoaníniḡiniḡ.

²⁴ O anḡ e nání níyoari xiepímí níwímearí níḡweagíísáná re eníniḡiniḡ. Irisabetí niaíwí agwí nerí anḡyo ínimí píní ḡweanáná emá wé wú múróáná ²⁵ í re ríniḡiniḡ, “Goríxo ayá níni-rímíxiri dḡḡ níkíkayonagi nání níni agwí enáríni. Níni ámayá síḡwíyo dání ayá ninaríḡípi Goríxo yokwarímí níḡiríni.” ríniḡiniḡ.

Mariaími “Jisasoyí ríniḡo xíríríáríni.” uríḡí nániríni.

²⁶⁻²⁷ Goríxo, Irisabetí niaíwí agwí nerí emá wé wíúmí dánḡ wo ríxa enáná o anínejáḡ xegí yoí Gebírieromí apíxí wí ḡweanḡ nání —Í xegí yoí Mariaíyí ríniḡiríni. Gariri píropenístíyo anḡ yoí Nasaretíyo ḡweaníríni. Í ḡweanḡ nání uowáriníniḡiniḡ. Í apíxí apíyáí síní oxí tḡní memearíḡiríni. Í ámayá wo xegí yoí Josepoyí ríniḡo —O míkí ináyí Depitoyá fwiárfawé woríni. O xegí meámíni-rí nání yaríḡiríni. ²⁸ Goríxo anínejajo í tḡḡ e nání uowáráná o nurí ímí re urémeaníniḡiniḡ, “Apíxí ríxí apániríni. Goríxo dḡḡ síxí ríyiri dḡḡ ríkíkayori síní.” uríagi ²⁹ Mariaí aríá e níwirí ududí níkáriní dḡḡ re nípíkíga uníniḡiniḡ, “O pí nání ría níraríni?” yaiwiaríná ³⁰ anínejajo re uríniḡiniḡ, “Mariae, wáyí mepaní. Goríxo jíxí dḡḡ síxí ríyini. ³¹ Aríá ei. Jíxí niaíwí agwí nerí niaíwí oxí wo níxírírínáyí yoí Jisasoyí wíríríáríni. ³²⁻³³ O Ámináo nímoníri ámayá níyoní seáyí e múrónínfáriní. Ayí o nání re rípíríáríni, ‘Niaíwí Goríxo anḡ seáyí émi ḡweanoyáoríni.’ rípíríáríni. Xiáwo Depito ámayá Isíreriyí níni yeáyí urínayagíápa díxí niaíwo ení Goríxoyá dḡḡ tḡní e nímoníri fwiárfawé Jekopoyáyo aníḡí miní umeḡweanfáriní. O míkí ináyo yapí nímoníri ámayá xwioxíyo mímeámí nerí numeḡwearíná wí nípiéroníámaní. Aníḡí umeḡweanfáriní.” uríagi ³⁴ Mariaí anínejomí re uríniḡiniḡ, “Níni síní oxí womí mímeáníḡáyo joxí nírfíyí aríre nerí emfárfaní?” uríagi ³⁵ anínejajo ámi nuríri re uríniḡiniḡ, “Kwíyí Goríxoyápi jíxí táfámíni bíri enḡ eáníḡí Goríxo seáyí émi ḡweanoyápi jíxí ríkíkayori síní enagi nání niaíwí jíxí xíríoyí nání ‘Nwíáoríni.’ ríro ‘Niaíwí Goríxoyáoríni.’ ríro epíríáríni.” nuríri ³⁶ re uríniḡiniḡ, “Aríá ei. Díxí rírówái Irisabetí ríxa apianí aí niaíwí oxí wo agwí ení. ‘Oxí roníxíríni.’ uraríḡí aiwí agwí ríxa agwí tḡḡ enáná emá wé wíúmí dánḡ wo ímónini. ³⁷ Amípí wí Goríxo mímixípa epaxí wí meníni.” uríagi ³⁸ Mariaí re uríniḡiniḡ, “Xewaníḡini Goríxoyá xínáíníniḡí ímóniḡáini omí

dɪŋɔ̃ nɪwɪkwɪrorɪ yarɪŋɪnɪ. Joxɪ nɪrɪfɪyɪ ananɪ nɪmɪxɪnɪgɪnɪ.” uráná anɪnajo ímɪ pɪnɪ nɪwiárɪmɪ unɪnɪgɪnɪ.

Mariaí Gorixomɪ seáyɪ e umenɪf nánɪrɪnɪ.

³⁹ Mariaí, anɪnajo e nurárɪmɪ úáná, í nɪwiápɪnɪmeámɪ anɪnɪ nɪyɪrɪ dɪwɪnɪ enɪ Judia pɪropenɪsɪyo anɪ bɪmɪ nánɪ nurɪ ⁴⁰ nɪrémorɪná Sekaraiaoyá anɪyo nɪpáwirɪ xɪrówáí Irisabetímɪ yayɪ wíáná ⁴¹ í arɪfá nɪwirɪná re enɪnɪgɪnɪ. Niaíwɪ agwɪ enɪ xɪxoyɪmɪ wirɪ kwíyɪ Gorixoyápɪ xɪmɪ ukɪkayorɪ wíagɪ ⁴² pɪné enɪ tɪnɪ nurɪrɪ re urɪŋɪnɪgɪnɪ, “Apɪxɪ nɪyonɪ nánɪ Gorixoxo jíxɪnɪ píránɪŋɪf simɪxɪŋɪrɪnɪ. Dɪxɪ niaíwɪ agwɪ enɪmɪ enɪ píránɪŋɪf wɪmɪxɪrɪ enɪrɪnɪ.” nurɪrɪ ⁴³ yayɪ numerɪ re urɪŋɪnɪgɪnɪ, “Gɪ Ámɪnámɪ xɪnáíxɪ imónɪrɪxɪ, arɪre nerɪ nínnɪ tɪfámɪnɪ bɪfɪnɪ?” nurɪrɪ ⁴⁴ áwanɪf re urɪŋɪnɪgɪnɪ, “Ai, jíxɪ yayɪ níáná arɪfá nɪsɪrɪná gɪ niaíwɪ agwɪyo ínɪŋo yayɪ nerɪ xɪxoyɪmɪ níagɪ nánɪ rɪrarɪŋɪnɪ. ⁴⁵ Jíxɪ xwíyɪfá Gorixoyá rɪrɪŋɪpɪ dɪŋɪf nɪkwɪrorɪ ‘O nɪrɪfɪyɪ nepa nɪmónɪnɪfárɪnɪ.’ yaiwirɪ éf enagɪ nánɪ xewanɪŋɪxɪ yayɪ sɪnɪwɪnɪgɪnɪ.” uráná ⁴⁶ Mariaí re rɪŋɪnɪgɪnɪ, “Gɪ xwioxɪyo dánɪ re yaiwiarɪŋɪnɪ, ‘Ámɪnámɪ seáyɪ e oumemɪnɪ.’ yaiwiarɪŋɪnɪ. ⁴⁷ Gorixoxo, nínnɪ yeáyɪ neayimɪxemeanɔ nánɪ aga yayɪ seáyɪmɪ dánɪ ninarɪnɪ. ⁴⁸ Nínnɪ o xegɪ xɪnánɪnɪŋɪf nɪmónɪrɪ omɪŋɪf wíiarɪŋɪánnɪ aɪwɪ o dɪŋɪf nɪkɪkayonɪ enagɪ nánɪ nínnɪ yayɪ ninarɪnɪ. Ámá agwɪ rɪná ŋweagɪfáyɪf nínnɪ seáyɪ e nɪmero rɪwɪyo ŋweapɪrɪfáyɪf enɪ seáyɪ e nɪmero nerɪná re rɪpɪrɪfárɪnɪ, ‘Gorixoxo ímɪ píránɪŋɪf wɪmɪxɪŋɪrɪnɪ.’ rɪpɪrɪfárɪnɪ. ⁴⁹ Gorixoxo, enɪ sɪxɪ eánɪŋo sanɪf onɪmíá mɪnɪrápɪŋorɪnɪ. Gorixoxo ŋwíáo nerɪŋɪyo dánɪ wé rónɪŋorɪnɪ. ⁵⁰ Ámá gɪnɪ gɪná ŋweagɪfáyɪf xɪomɪ wáyɪf nɪwɪro sɪmanɪwɪyónɪŋɪf ínɪmɪ wurɪnɪfáyɪf wá wíanarɪŋorɪnɪ. ⁵¹ O enɪf neánɪrɪ wíyo arɪrɪá wíemerɪ wíyo xopɪrɪrɪf wíemerɪ nerɪná ámá dɪŋɪf fɪwɪf nánɪ nɪkɪkayorɪ ero weyɪf menɪro yarɪgɪfáyɪf dowiakínɪrɪ ⁵² mɪxɪf ínáyɪf seáyɪf émɪ imónɪgɪfáwamɪ mamówárɪrɪf ámá sɪpɪpíamɪ seáyɪf e wɪmɪxɪrɪ nerɪ ⁵³ ámá agwɪnɪ yarɪgɪfáyɪf aɪwá nanɪf nɪnɪro agwɪf ímɪ uyɪnɪf wɪmɪxɪyɪrɪ nerɪf ámá amɪpɪf múronɪgɪfáyo anɪpá urowárɪpɪrɪf enɪŋorɪnɪ. ⁵⁴ Amɪpɪf nɪgɪf arɪfowayá sɪmɪmanɪŋɪyo urɪŋɪfɪyɪf dɪŋɪf yaíkíá mɪmó anɪŋɪf dɪŋɪf morɪ xegɪ omɪŋɪf wíiarɪŋwaéne Isɪrerene arɪrɪá neairɪf enɪŋorɪnɪ. ⁵⁵ O arɪfó Ebɪrɪfámo nánɪ dɪŋɪf nɪmorɪf nánɪ omɪf tɪnɪf xegɪf fɪwíárɪfawé nenenɪf tɪnɪf ayá anɪŋɪf nɪnearɪmɪxa unɪfárɪnɪ.” Mariaí e nɪra unɪnɪgɪnɪ. ⁵⁶ Irisabetɪf tɪnɪf nɪŋweanɪsáná rɪxa emá waú wo múróáná ámɪ xegɪf anɪf e nánɪ unɪnɪgɪnɪ.

Jonomɪ xɪrɪŋɪf nánɪrɪnɪ.

⁵⁷ Irisabetɪf rɪxa niaíwɪf xɪrɪmɪnɪrɪf imónɪŋáná niaíwɪf sɪŋwɪf nɪwanɪrɪf oxɪf wo xɪrɪŋɪnɪgɪnɪ. ⁵⁸ Oxɪf wo xɪráná í xegɪf úrɪxɪfmeá tɪnɪf ámá anɪf ayo dánɪfɪyɪf tɪnɪf arɪfá re wɪgɪfawixɪnɪ, “Irisabetímɪ Gorixoxo ayá urɪmɪxɪfagɪf nánɪ niaíwɪf wo xɪrɪŋɪŋoɪ.” Arɪfá e nɪwɪro í tɪnɪf yayɪf seáyɪmɪ dánɪf yarɪfáná ⁵⁹ rɪxa sɪfá wé wɪfúmɪf dánɪf waú wo imónáná ayɪf niaíwɪf iyɪf sɪmɪf sɔfó wákwíanɪro nɪbɪro yoɪf axɪpɪf xano wɪrɪnɪŋɪpɪf Sekaraiaoyɪf wɪranɪro nánɪ yarɪfáná ⁶⁰ xɪnái “Oweoɪ!” nurɪrɪf re urɪŋɪnɪgɪnɪ, “Nene ámɪf yoɪf axɪpɪf Sekaraiaoyɪf wɪrɪpaxɪf menɪnɪ. Jonoyɪf owɪraneyɪf.” urɪfagɪf ⁶¹ ayɪf re urɪgɪfawixɪnɪ, “Dɪxɪf oxoyá xoayowa aíf wo yoɪf ‘Jonoyɪf rɪwɪrɪnɪnɪ? Oweoɪ.’” nurɪro ⁶² xano arɪfá enɪf pɪrónɪŋagɪf nánɪf wé áríxá nɪwɪro wé tɪnɪf yarɪŋɪf re wɪgɪfawixɪnɪ, “Joxɪf yoɪf gɪpɪf ‘Owɪrɪmɪnɪ.’ yaiwiarɪŋɪnɪ?” urɪfagɪfá ⁶³ Sekaraiao pɪraiporɪfá nánɪf áríxá wíagɪf umeaíáná o rɪfwamɪŋɪf re eanɪnɪgɪnɪ, “Xegɪf yoɪf Jonorɪnɪ.” e eáagɪf ayɪf ududɪf nero Jonoyɪf wɪrɪfɪyɪf “Píf nánɪf rɪfá wɪrarɪnɪ?” yaiwiarɪná re enɪnɪgɪnɪ. ⁶⁴ Ámɪf Gorixoyá dɪŋɪf tɪnɪf manɪf nexoarɪf xwíyɪfá rɪpaxɪf nɪmónɪrɪf Gorixomɪf seáyɪf e numerɪf yarɪfáná ⁶⁵ ámá anɪf ayo dánɪfɪyɪf ududɪf néra nuro anɪf nɪyonɪf Judia pɪropenɪsɪf

díwí mĩnĩyo amĩ gĩmĩ ñweagfá pĩné “Irisabetĩ niaíwí xĩráná xano Sekaraiao manjĩ pĩrónĩño manjĩ exoanjoĩ.” rĩagfá arfá nĩwiro ⁶⁶ dĩnjĩ aumaúmĩ ninĩro Gorĩxo Jonomĩ dĩnjĩ ukĩkayonagĩ nĩwĩnĩro re rĩnĩgĩawixĩnĩ, “Niaíwí o rĩwéná pí pí ámá imónĩnĩfárfanĩ?” rĩnĩgĩawixĩnĩ.

Sekaraiao wfá rókiamoarĩnjĩ wo yapĩ rĩnjĩ nánĩrĩnĩ.

⁶⁷ Xano Sekaraiaomĩ kwíyĩ Gorĩxoyápi ukĩkayonáná o wfá rókiamorigfá wónĩnjĩ nimónĩrĩ Jisaso nánĩ re rĩnjĩnĩgĩnĩ, ⁶⁸ “Isĩrereneýá Ámĩná Gorĩxomĩ seáyĩ e oumeaneyĩ. O xegfá ámaéne arĩrá neairĩ yeáyf neayimĩxemearĩ nĩneairfĩná ⁶⁹ nene yeáyf neayimĩxemeanfá nánĩ enjĩ eánĩnjĩ wo iwiaronjoĩ. O xfóyá xĩnánĩnjĩ nimónĩrĩ omĩnjĩ wĩagf Depitoyá fwiárfawé worĩnĩ. ⁷⁰ Enjĩná o nánĩ Gorĩxoyá wfá rókiamoagfáwa xwĩyfá Gorĩxo rĩnjĩ nĩwuriyirĩná negf arfowamĩ re urĩgĩawixĩnĩ, ⁷¹ ‘Ámá nene mĩxĩ neaiarĩgĩáyf nánĩ éf neamĩnĩrĩ wikf tĩnĩ neaiarĩgĩáyf nánĩ éf neamĩnĩrĩ enfárfanĩ.’ urĩgĩawixĩnĩ. ⁷² Gorĩxo negf arfowamĩ re urĩnjĩnĩgĩnĩ, ‘Nionĩ wá nĩseawianĩrĩ xwĩyfá sĩmĩmanjĩyo dánĩ “Nemfárfanĩ.” nĩrĩrĩ réroarĩnjáyf sĩmĩ e nĩtĩnĩrĩ nĩseaiimfárfanĩ.’ nurĩrĩ ⁷³⁻⁷⁴ negf arfó írĩño Ebirfámomĩ sĩnjá tĩnjĩ e dánĩ re urĩnjĩnĩgĩnĩ, ‘Mĩxĩ seaianĩro yarĩgĩáyó aiwĩ éf seamĩnĩmĩfárfanĩ.’ urĩnjĩnĩgĩnĩ. Mĩxĩ neaianĩro yarĩgĩáyf emĩ neamamóáná nene ámĩ wáyf wĩ mé amĩpĩ o ñwĩ ikaxf nearĩnjĩyĩ nĩxĩdĩrane nĩñwearane ⁷⁵ sĩnĩ sĩnjĩ nĩñwearfĩná wé rónĩnjĩ imónĩrane sanĩnjĩ imónĩrane nerane pĩránĩnjĩ xĩdanfwarĩnĩ.” Sekaraiao e nĩrfĩsáná ⁷⁶ xewaxo Jono sĩnĩ pĩomĩ re umearĩnjĩnĩgĩnĩ, “Niaíwoxĩnĩ, ayf re rĩrĩpĩrfárfanĩ, ‘Gorĩxo seáyĩ e ñweanjoyá wfá rókiamoarĩño xĩrĩnĩ.’ rĩrĩpĩrfárfanĩ. Joxĩ Ámĩnáomĩ óf nĩwimoirĩ xámĩ umearfárfanĩ. ⁷⁷ Joxĩ óf nĩwimoirfĩná xegf ámáyo re urayirfárfanĩ, ‘Seyfnef fwf yarĩgĩáyf rfwĩmĩnĩ nĩmamoro éáná Gorĩxo segf fwf yarĩgĩáyf yokwarĩmĩ nĩseaiĩrĩ “Ananĩ einĩ.” searĩnfárfanĩ.’ urayirfárfanĩ.” Sekaraiao e nĩrĩrĩ ámĩ ⁷⁸⁻⁷⁹ re rĩnjĩnĩgĩnĩ, “Gorĩxo wá neaomĩxĩrĩ ayá neawianĩrĩ neaiarĩñorĩnĩ. O nene nánĩ anjĩnamĩ dánĩ sogwf wfá ókiarĩnjĩnjĩ wfá neaókiénapĩnfárfanĩ. O nene sfá yinĩnjĩmĩ ñweanwaéne ámá nĩpeanĩrĩ yarĩñwaéne óf sanĩnjĩyimĩ neawárfĩná nánĩ nene nĩneaméra nĩneaurĩ wfá neaómĩxĩyĩnfárfanĩ.” Sekaraiao e rĩnjĩnĩgĩnĩ.

⁸⁰ Niaíwí Jono xwé nerfĩná xegf dĩnjĩ enĩ rĩxa enjĩ neánĩrĩ dĩnjĩ sĩxĩ níga nurfĩná ámá dĩnjĩ meanjĩ e nĩñweanjsáná xegf Isĩrerĩyo xewanĩño sĩñánĩ wimónĩnjĩnĩgĩnĩ.

2

Jisasomĩ xĩrĩnjĩ nánĩrĩnĩ.

¹ Jonomĩ rĩxa nĩxĩrĩmáná enjĩná Romĩyĩ mĩxĩ ináyf Sisa Ogasĩtasoyĩ rĩnĩño oyá ñwĩ ikaxf bĩ re rĩnjĩrĩnĩ, “Ámá xwfá nĩrĩmĩnĩ ñweagfáyf wigf xiáwo írĩñowayá anjĩ e nánĩ numiróná gf gapĩmanowamĩ yof ñwirárfĩrĩxĩnĩ.” rĩnjĩrĩnĩ. ² Yof ñwirárfarĩgĩáyf e dánĩ iwamfó ñwirárfarĩnĩ. Yof iwamfó ñwirárfarĩnĩ gapĩmanf xegf yof Sairiniaso ínãñorĩnĩ. O Siria pĩropenĩsfyó meñweanorĩnĩ. ³ E rĩnjĩ enagf nánĩ ámá nĩnĩ gapĩmanowamĩ yof ñwirárfarĩrĩ nánĩ wigf xiáwowayá anjĩ e nánĩ numiróná ⁴⁻⁵ ámá wo, xegf yof Josepoyĩ rĩnĩño —O mĩxĩ ináyf Depitoyá fwiárfawé worĩnĩ. O xiepĩ sĩnĩ xfomĩ mĩmeánĩnjĩ —Í xegf yof Mariaĩrĩnĩ. Sĩnĩ mĩmeánĩnjĩ aiwĩ niaíwĩ agwf enjĩrĩnĩ. Í tĩnĩ nawĩnĩ Gariri pĩropenĩsfyó anjĩ yof Nasaretĩ ñweagfĩe dánĩ nĩweri Judia pĩropenĩsfyó o xegf xiáwo írĩñoyá anjĩ e Betirexemĩyĩ rĩnĩñe nĩrémorĩ ⁶ e nĩñwearfĩná í niaíwĩ agwf rĩxa yof

neri ⁷ niaíwí oxí xámi iwamíto xiriño o xiriñiniginí. Nixirimáná rapirapí tñi xopixopí nrori aní áamá midáni nibiro wérixiniri mirinijiwá rixa nireonagfa nani burimákaú aiwá naríne bokisí wámi ínimí sá wírariniginí.

⁸ Aní api tñí e áamá wa sipisipí awí mearoarigfá wa áríwiyimi amíyo wigí sipisipí ará wíwákwíní yaríne awí mearonáná re eniniginí. ⁹ Aní nají Gorixoyá wo wigí símimaní tñími dání sñáni rónapáná awa roge midimidáni Gorixoyá wíá okímixáná awa óf níkariníro yaríná ¹⁰ aní najo re uriniginí, “Wáyí mepaní. Xwiyfá naní áamá nñi dñí yayí winipaxí bi soyiné tñí e nani nimeámi bariníni. ¹¹ Xwiyfá nioni nimeámi barinápi rípirini. Agwi ríná aní míxí ináyí Depito xwé iwiaronípmi apíxí wí niaíwí seyiné yeáyí seayimixemeanfo xiriño. O Kiraisoyi rarigforini. Yeáyí neayimixemeanfa nani arfowayá xwíá piaxíyo dání iwiaroníoyi rarigforini. Ámináorini. ¹² Soyiné nuro niaíwí xirfo rapirapí nixopenimáná burimákaú aiwá narigfámi dání bokisíyo sá wírarinijagi nwiniríná ‘Orfani?’ yaiwírixini.” uríyí re eniniginí. ¹³ Aní nají áwaní urfo roñe Gorixoyá siminí wínarigfá obaxí aní nani dánjowa eni nironapimáná Gorixomi seáyimi numero re rigfawixini, ¹⁴ “Nwíá aní nani seáyimi nweañomi seáyí e oumeaneyi. Áamá Gorixo nani dñí arfá mikeamóogfá —O ayí nani wimónaríníni. Ayí Gorixoyá xewaxo rixa rémóaná dñí wíá wónáná awayini nisaniro nweárixini.” nirimowa ¹⁵ sipisipí awí mearoarigfáwami pñi nwiárimí aní nani peyíáná awa re rinigfawixini, “Betirexemi niaíwí rémóe iríní nurane Gorixo áwaní nearí nani sñwí owinaneyi.” nirimowa ¹⁶⁻¹⁷ aní nuro Josepo tñi Mariaí tñi rípaú nweañagí nwiníro ámi weníñí éfáyí winigfawixini. Niaíwo burimákaú aiwá narigfá bokisíyo riwo wírarinijagi nwiníro pñe aní najowa niaíwí o nani urípi nani áwaní uráná ¹⁸ áamá pñe sipisipí awí mearoarigfáwa urfápi arfá wiarigfáyí nñi dñí ududí nero aí ¹⁹ Mariaí xwiyfá íwo nánipí dñí aumaúmí niníri dñí nípíkíga waríná ²⁰ sipisipí awí mearoarigfáwa ámi wigí sipisipí awí mearoarigfá nani nuróná aní najo urípi xixeni éf enagi winíro arfá wiro nero nani Gorixomi seáyimi umero yayí umero wigfawixini.

²¹ Niaíwo xínái nixirimáná enáná rixa sfá wé wíumi dání waú wo óráná omí iyí símí sfó wákwianíroná yoí aní najo eníná xínái siní agwí menáná “Yoí Jisasoyi wírixini.” urinípi wírigfawixini.

²² Sfá Mariaí “Nwí ikaxí Moseso eníná niníri ríwaminí eanípi tñi xixeni neri igfá oéanímíni.” yaiwiníyi imónináná ayáú Jisaso Gorixoyá wo oimóniri miní wianíri nani nimeámi Jerusaremí nani nuri ²³ —Ámináoyá nwf ikaxí re niníri eáninípi, “Niaíwí oxí xámi óf imóo Gorixomi miní nwiwo ‘Dixorini.’ urírixini.” niníri eáninípi tñi xixeni ²⁴ í niaíwí xirí nani igfá eánimíníri nani Gorixoyá nwf ikaxí re rininípa “Nioni nani xawiówí waúrani, agwiríwí waúrani, ridiyowá nírixini.” E rininípa ayáú nanwí ridiyowá yaníri nani nuri Jerusaremí niremori aní Gorixo nani ridiyowá yarigfáwami nípawiri nwf ikaxí niníri eáninípa yaríná ²⁵ iná áamá Jerusaremíyo nweagfáyí wo —O xegí yoí Simionorini. O áamá wé róniní imóniri Gorixomi píraniní uxídíri yarínorini. Áamá arfowayá xwíá piaxíyo dání niwiarorí xegí Isíreríyo yeáyí uyimixemeanfo nani xwayí naníri nweañorini. Kwíyí Gorixoyápi omí ukíkayonorini. ²⁶ Gorixo Simionomí dñí nukíkayoríná kwíyí tñi wíá re urókiamoniginí, “Joxí siní mipepa enáná áamá Ámináoniyá dñí tñi yeáyí seayimixemeanfa nani arfowayá

xwíá piaxíyo dání iwiaronfómi síḡwí winíríáríni.” uríḡnigíni. ²⁷ Simiono Goríxoyá kwíyí ukíkayonagí nání aní Goríxo nání rídiyowá yaríḡíwámí nípáwírí Jisasomí xaníyaú ḡwí ikaxí Goríxo ríḡípa wíianírí nání xfómi nímeámí íwiaparíḡagí níwinírí ²⁸ íwomí nurápirí íá nímaxírímáná Goríxomí seáyími numeri re uríḡnigíni, ²⁹⁻³⁰ “Ámínáoxíni, joxí níḡíḡpa ámá nene yeáyí neayímíxemeanfómi ríxa síḡwí tí tñí níwinírí nání ayá síwí mñíró ananí xe pémfáríni. ³¹ Joxí ríḡípa ámá nñnyá síḡwíyo dání díxí yeáyí neayímíxemeanfó ríxa neaiapíííni. ³² Ámá joxí neaiapí wíáníḡ ókiaríḡpa émayó nuréwapíyíríná wíá wómíxíyíníáríni. O negí Isírereneyá aní re dání xíríí enagí nání ámá nñní nene seáyími neamepíííáríni.” uríagí ³³ íwomí xaníyaú Simiono egí íwo nání xwíyíá apí raríḡagí aríá níwírí ududí neri mñí sḡḡá níweánírí yaríná ³⁴ Simiono ayaúmi “Goríxo naní oeaimíxíni.” nuríí íwomí xínáí Maríaími re uríḡnigíni, “Aríá eí. Íwí romí Isíreríyí nñní wí aríá níwíro díḡ wíkwírófáyí seáyí e imónípiríáríni. Wí aríá mñwí nero díḡ mñwíkwíró éfáyí anípá imónípiríáríni. Goríxo ‘Ámá nñní naní oimónípoiyí.’ wimóníḡagí nání íwí ro símímajíóníḡ yáriníḡagí nání ámá obaxí wíkwí níwóníro ikayíwí numearíro yaríná ayí íními dání díḡ wíawíaríḡfáyí síḡání imóníníáríni. ³⁵ Jíxí mñí mñxí yaríḡfápá tñí ríróagíáníḡ íwí ro nání íkñíḡ sípí e síníáríni.” uríḡnigíni. ³⁶ Goríxoyá wíá rókíamoaríḡfá wí —Í Panueromí xemíáí xegí yoí Anaíríni. Xíáwo íríḡo Asao tñí ḡwí axíríríni. Í ríxa apianíríni. Oxí nímeánírí níḡwearíná xwiogwí wé wíúmi dání waú múróáná ³⁷ xiagwo ríxa nípéáná í apíxí aní nímonírí níḡwearí xegí xwiogwí nñní ríxa 84 imóníḡíríni. Í aní Goríxo nání rídiyowá yaríḡíwámí bí mñpeyeá íkwáwíyiraní, áríwíyiraní, aiwá ḡwíá ḡwearí Goríxomí xwíyíá rírímí wirí yaríḡíríni. ³⁸ Í ení aníwámí íwo íá níxírírí ḡweagíe axíná níremorí íwomí síḡwí níwiníríná Goríxomí yayí níwímí nurí ámá “Goríxo ḡíná Jerusalemí ḡweanḡaéne ḡwíníḡ néaroayíronfáríani?” yaiwíaríḡfáyo íwí o nání áwaní nura uníḡnigíni.

³⁹ Xaníyaú Goríxo ḡwí ikaxí ríḡípa ríxa nípíni níyárimí Garírí píropenísíyo egí aní Nasaretíyí ríníḡe nání íwomí nímeámí níyírí e ḡweanáná ⁴⁰ íwo xwé níwíarorí Goríxo omí ayá nurímíxírí díḡ ukíkayonagí nání ení eánírí amípí nání díḡ enwíperí eníḡnigíni.

Xaníyaú Jisaso nání píá egí náníríni.

⁴¹ Xaníyaú xwiogwí o omí aiwá Goríxoyá aníḡnajo xíáwowa Isípíyí aníyo ḡweanáná mñpíkí múroníyími —Sfá ayími aiwá Pasopayí ríníḡ ímíxaríḡfáríni. Sfá ayí nání díḡ winíni nání Jerusalemí nání nuayírí yayaríná ⁴² Jisaso xwiogwí ríxa wé wúkaú síkwí waú enáná sfá Goríxo múroníyí ríxa anwí ayo imóníḡáná xaníyaú yaríḡípa nání Jisaso xfo tñí Jerusalemí nání níyíro ⁴³ sfá aiwá apí naníro nání níḡweagíásáná ámi aní e nání nuríná Jisaso síní Jerusalemí ḡweanáná xaníyaú majíá nímonírí ⁴⁴ re yaiwíḡísisíxíni, “Jisaso ámá negí wí tñí ríxa púḡnigíni.” níyaiwírí waríná sfá wíyí óríagí ayaú egí ámayó tñí ámá egí imoaríḡfíyo tñí píá ímímí neri ⁴⁵ píá yopa nímegínáríni ámi Jerusalemí nání níyírí píá néra núfísáná ⁴⁶ ríxa sfá wíyaú wíyí óráná weníḡ éfíyí winíḡfísisíxíni. Aní Goríxo nání rídiyowá yaríḡíwámí íními riwo ḡweanagí níwinírí o Goríxoyá ḡwí ikaxí uréwapíyaríḡfá wámí áwíni e níḡweámáná yaríḡ wírí aríá wírí yaríḡagí níwinírí ⁴⁷ ámá Jisaso pñné ráná aríá níwíro ḡweagífáyí nñní aga ududí nero re yaiwíḡfawíxíni, “O aríre neri níḡfá nímonírí ríá raríni?” yaiwíaríná ⁴⁸ xaníyaú omí síḡwí níwinírí ududí níwírí xínáí re uríḡnigíni, “Íwe, pí

náni e yeaiwapiyarini? Yaipawi ayá s'w'f yearoarini? náni joxi náni p'á yarini? ur'agi ⁴⁹ o re ur'ini? "Pí náni aipagwi nioni náni ami ami p'á emearini? 'Xanoyá diñi t'ni x'oyá an'f riwámi in'imi n'weani.' miyaiwiarini? reñi?" ur'agi a'í ⁵⁰ xwiy'á x'fo ur'ip' náni xaniyaú n'ip'kwini n'j'á mimónipa neri ⁵¹ x'fo t'ni nawini nuro wig'f an'f Nasareti n'rémoro Jisaso xaniyaúmi ar'á yim'ig'f n'wir' n'weanáná x'íná am'ipi n'ni o éf náni diñi aumaúmi inar'ná ⁵² Jisaso s'ni xwé nimóga nur'ná diñi en'wiper' xwé imóniri néra war'ná Gorixo t'ni áma n'ni t'ni eni o náni "Áma nanorini." niyaiwia wag'arini.

3

Jono xwiy'á wá ur'ini n'ni.

¹ Taibirias' Sisao m'ix'f inay'f nimóniri xwiogw'f wé wúkaú s'kw'f wú áma Rom'yo n'menweámáná enáná Podias' Pairato Judia p'ropen's'yo gapiman'f niyon' n'ni x'ráón'ni nimóniri menweanáná Adipas' Xeroto Gariri p'ropen's'yo gapiman'f ámináo nimóniri menweanáná xexir'meáo Piripo Ituria p'ropen's'yo t'ni Rirakonaitisi p'ropen's'yo t'ni gapiman'f ámináo nimóniri menweanáná Raiseniaso gapiman'f ámináo nimóniri Abirini p'ropen's'yo menweanáná ² Anaso t'ni x'ineagwo Kaiapaso t'ni apax'pán'ni imón'ig'íwaú seáy'f e nimóniri menweanáná Jono —O xeg'f xano Sekaraiaorini. O áma diñi meañe n'weanáná Gorixo n'r'pear' re ur'ini? "Nioniyá xwiy'á r'ip' Isirer'yo wá ur'imé'rix'ini." ur'agi ³ o in'ig'f Jodani rapá t'ni e wáf n'emeri re ur'men'ini? "Ámá'né f'w'f yar'ig'áy'f r'w'f'mini n'imamoro n'san'ro yar'náy'f nioni way'f seameair' Gorixo f'w'f yar'ig'áy'f yokwarim'f seair' en'ar'ini." nur'imer' ⁴ en'pa Gorixoyá w'á rókiamoag'á wo xeg'f yo'f Aisaiaoy' r'ni'no en'ina Jono s'ni menáná o n'ni n'r'ri r'wam'ni re en'ini? "Áma diñi meañim'f d'ni áma wo r'aiwá re r'ni'ar'ini, 'Ámináo r'w'yo b'ni'fo n'ni seg'f diñi óf nan'ni'ni wimoiro óf p'rán'ni imoar'ig'fápán'ni wimoiro neróná ⁵ s'kwiox'f imón'ni'f'f' xw'á xewiároro d'f'w'f xw'éran'f, on'imiáran'f, y'pároro óf n'r'ri'wor' in'ni'yo nan'f im'xá'ro óf s'ni' n'ni'wear' x'xoar'w'f néra un'iy'f p'rán'ni im'xá'ro é'rix'ini. ⁶ E ner'ná áma n'ni Gorixo yeáy'f neayim'xemeám'ni'ri yar'ini? w'ni'p'f'ar'ini.' Áma wo r'aiwá e r'ni'ar'ini." Aisaiao en'ina Jono n'ni e n'r'ri r'wam'ni en'ini?

⁷ Jono Gorixo ur'ini'pa wá ur'imear'ná ox'f ap'ix'f obax'f Jono way'f neameain'ni'ri o t'ni e n'ni bar'ná o ay'f n'san'ro mé way'ni mean'ro yar'ini'pa n'w'ni'ri re ur'ini? "Sid'ri miaé'né, 'R'w'éná Gorixo xean'ni'f seaikár'ni'f en'agi n'ni éf úpoy'f.' go sear'agi sey'né way'f nero Gorixo e neaikár'ni'ri nioni t'fámin'f éf bar'ni'?" nur'ri ⁸ re ur'ini? "Sey'né f'w'f yar'ig'fápi nepa r'w'f'mini n'imamor'náy'f p'rán'ni'f nero ík'á sogw'f nan'f n'wer'ná yar'ini'pa imón'ri'ri'ni. Sey'né re mir'ni'pa époy'f, 'Neg'f ar'fo Eb'ri'amoyaéne imón'ni'g'w'f n'ni Gorixo w'í xean'ni'f neaikár'ni'f men'ni.' mir'ni'pa époy'f. 'Gorixo Eb'ri'amoyá f'wiar'awé n'ni "Nioni ayo xean'ni'f n'wir'ná ar'ige xwé obax'f imón'ni'ar'ini?" niyaiwiri udud'f winar'ini.' riyaiwiar'ni'f? Oweoi, Gorixo diñi e yaiwipax'f men'ni. Anani s'ni'f t'yo d'ni Eb'ri'amo n'ni f'wiar'awé wim'ix'iyipax'f'ri'ni. ⁹ Gorixo r'ixa rap'wé ík'á m'f'k'f t'ni e n'ni íá x'ri'ni. Ík'á g'ni' g'na sogw'f nan'f m'iwéagi n'w'ni'ri'ná nidikár'ri'f r'á ikear'ni'ar'ini." ur'agi ¹⁰ áma o t'ni e ep'roy'f eg'fáy'f yar'ini'f n'wiayiro re ur'ig'fawix'ini, "Nene n'san'ri'f n'ni'weanáná

pí yanfwarini?” urayíagfa ¹¹ Jono re urayiniginini, “Ámá iyfá wúkaú tño wú ámá iyfá mayomi mni wíwiginini. Ámá aiwá tño eni mayomi mni wíwiginini.” nuriri yaríná ¹² takisf nani nigwf uraparigfá wa wayf meanro nibiróna yarinf re wigfawixini, “Nearéwapiyarinoxini, none nisaniri niñwaranéná pí yanfwarini?” uríagfa ¹³ o re uriniginini, “Nigwf takisf nani ninearapimerfna nigwf gapimanowa ‘Urápfrixini.’ searigfapi wiárf nímúro seáyf e minearapipani.” nuriri yaríná ¹⁴ Porisf wa eni nbro yarinf re wigfawixini, “None eni nisanirane niñwaranéná pí yanfwarini?” uríagfa o re uriniginini, “Soyfne ámayá nigwf urapaniro nani iwanf eamero xwrfxf mero yapf uxekwfomoro mepa érfxfini. Segf nigwf ominf nero meáfapini nimearfna ‘Ayf apánirini.’ yaiwfrxfini. Ámá wayá nani ayá sfwf mifsearopani.” nuriri yaríná ¹⁵ oxf apixf nfn “Ámá Gorixoyá dñfyo dani nene yeáyf neayimixemeanfa nani arfowayá xwfá piaxfyo dani iwiaronfo gíná imóninfarfani?” niyairóna xwyfá Jono wáf urimearinfpi arfá niwiro nani dñf re nifkíga ugfawixini, “Ámá Gorixoyá dñf tñf yeáyf neayimixemeanfa nani arfowayá xwfá piaxfyo dani iwiaronfoyf rarñwáo ámá ro menirani?” yaiwairfna ¹⁶ Jono áwanf nuriri re uriniginini, “Nioni sa iniíf tñf wayf seameairinini. Nionf enf neánirf aiwf rfwfyo bnf nionf nímúronini. Nionf ámá nanonf aiwf o nionf tñf xixenf mimónifagf nani ámá ominf wiarigfáyf bosoyá síkwf sú gwf wíkwearigfápa nionf oyá wíkwairpaxfmani. O wayf nifseameairfna iniíf tñf seameainfámani. Gorixoyá kwíf tñf seameairf rfá tñf seameairf enfárfini.” nuriri ¹⁷ Gorixoyá ámá nanfyo yeáyf nuyimixemearf sipfyo anfpá imixirf enfá enagf nani ewayf xwyfá rfp uriniginini, “Ámá pokf tñf wíf aiwá eyeyíromf ero aiwá ná anfyo tiro mamwf tñf síyikf tñf rfá ikeáariro yarigfápa Gorixoyá eni axfp e emfánirf wíf mamwf tñf ná tñf eyeyíromf inñe aiwá náyf anfyo tirf mamwf tñf síyikf tñf rfá ikeáarirf emnirf nani xegf pokf fá nixirf roni.” uriniginini. ¹⁸ E nuriri ámá dñf oyaiwípoynirf xwyfá wí wí eni obaxf urirf xwyfá yayf winipaxfp rfwfyo Gorixoyá urowárenapnf nani urirf nerf ¹⁹ gapimanf Xeroto fwf erf xexirfmeáoyá apixf Xerodiasíyf rñinif urápirf yarinfagf Jono mxf nuriri “fwf nfn joxf yarinfpi nanfmani. Dixf rfrxfmeáoyá apixf nuráprfna ‘Nanf yarinfini.’ rfsimónarini?” uríagf ²⁰ Xeroto fwf nfn apf neñagf aí amf winf nerf Jonomf gwf niyirf krapusf anfyo ñwiráriniginini.

Jisasomf wayf umeairf nánirini.

²¹ Jisaso, Jono snf gwf mñwirárfnf enáná ámayo wayf numearf yaríná, Jisaso eni nbirf Jono omf wayf umeairf Jisaso éf nrorf xano Gorixomf rixinf urarfná re eniginini. Anfnamf dani of inirf ²² kwíf Gorixoyá xawiówññf nímónirf o tñf e nani weapirf anfnamf dani xwyfá wí re rñenapirf “Gf íwf dñf síxf rññáoxini, joxf nani aga yayf ninarini.” rñenapirf eniginini.

Jisasomf xiáwo írñowa nánirini.

²³ Jisaso ámayo iwamfó nuréwapiyemerfná xegf xwiogwf ³⁰ imóniniginini. Oxf apixf o nani dñf re yaiwiagfárfni, “Josepomf xewaxorini.” yaiwiagfárfni. Josepomf xano Xirairini. ²⁴ Omf xano Matatorini. Omf xano Ripairini. Omf xano Merikairini. Omf xano Janairini. Omf xano Joseporini. ²⁵ Omf xano Matataiasorini. Omf xano Emosorini. Omf xano Neamorini. Omf xano Esirairini. Omf xano Nagairini. ²⁶ Omf xano Meatorini. Omf xano Matataiasorini. Omf

xano Semenoriñi. Omi xano Josekoriñi. Omi xano Jodaoriñi. ²⁷ Omi xano Joananoriñi. Omi xano Resaoriñi. Omi xano Serababeroriñi. Omi xano Siar-tieroriñi. Omi xano Neraioriñi. ²⁸ Omi xano Merikaioriñi. Omi xano Edaioriñi. Omi xano Kosamoriñi. Omi xano Erimedamoriñi. Omi xano Eroriñi. ²⁹ Omi xano Josuaoriñi. Omi xano Eriesaoriñi. Omi xano Jorimoriñi. Omi xano Matatoriñi. Omi xano Ripaioriñi. ³⁰ Omi xano Simionoriñi. Omi xano Judaoriñi. Omi xano Joseporiñi. Omi xano Jonamoriñi. Omi xano Eraiakimoriñi. ³¹ Omi xano Meriaoriñi. Omi xano Menaoriñi. Omi xano Matataoriñi. Omi xano Netanoriñi. Omi xano Depitoriñi. ³² Omi xano Jesioriñi. Omi xano Obetoriñi. Omi xano Bowasoriñi. Omi xano Sarimonoriñi. Omi xano Nasonoriñi. ³³ Omi xano Aminadaporiñi. Omi xano Atimioriñi. Omi xano Anaioriñi. Omi xano Xesironoriñi. Omi xano Peresoriñi. Omi xano Judaoriñi. ³⁴ Omi xano Jekoporiñi. Omi xano Aisakoriñi. Omi xano Ebirfamorini. Omi xano Tiraoriñi. Omi xano Nexoriñi. ³⁵ Omi xano Serakoriñi. Omi xano Reuoriñi. Omi xano Perekoriñi. Omi xano Ebeoriñi. Omi xano Seraoriñi. ³⁶ Omi xano Kenanoriñi. Omi xano Apaksatoriñi. Omi xano Siemoriñi. Omi xano Nowaoriñi. Omi xano Remekoriñi. ³⁷ Omi xano Metusaraoriñi. Omi xano Inokoriñi. Omi xano Jaretoriñi. Omi xano Maxarareroriñi. Omi xano Kenanoriñi. ³⁸ Omi xano Inosoriñi. Omi xano Setoriñi. Omi xano Adamoriñi. Omi xano Gorixoriñi.

4

Obo iwamfo wíwapiyinjí nánirini.

¹ Jisaso kwíyí Gorixoyápi omi níwímeari ukikayonáná iniigí Jodani rapáyo dani peyaríná kwíyí Gorixoyápi áamá diñí meanje niméra waríná ² sía 40 óraríná Obo “O ení neániri xano wimónariñipiñi xidiniríenijoi?” niyaiwiri omi iwamfo níwíwapiyayiri yaríná sía ayo aiwá miní néra núsaná sía 40 imónáná ríxa agwí wiaríná ³ Obo re uriñinigiñi, “Joxi nepa niaíwí Gorixoyáoxi enánáyí aiwá niri nani sñá tiyí, ‘Bisíkerfá imónei.’ urei.” uríagi ⁴ Jisaso re uriñinigiñi, “Oweoi, wí e emiméini. Gorixoyá Bíkwiyo dani re niriñiri eániñi, ‘Áamá aiwá nipri naniñi diñí nimorínáyí, wí diñí niyimijí imóniñipi meapaxí menini.’ rinijagi nani joxi niriñipi wí emiméini.” uriñinigiñi. ⁵ Obo Jisaomi seáyí émi nímeáa nipeyiri añí níni xwíá riri nirimini nani imóniñiyo añini axíná síwá níwiri ⁶⁻⁷ re uriñinigiñi, “Añí níni xwíá riri nirimini nani imóniñiyo joxi síwá siariñapi ayí nioniyáriní. Níni ríxa nigini imónini. ‘Áamá womi miní owimini.’ niyaiwiríná anani miní wipaxíriní. Joxi nioní nani mijí xwíáyo níkwírori nioní seáyí e nímeánáyí ayí níni weyí meararígíapí apí tñi díxí siapimíini.” uríagi aí ⁸ Jisaso re uriñinigiñi, “Bíkwi Gorixoyáyo re niriñiri eániñi, ‘Díxí Áminá Gorixomini mijí xwíáyo ikwírori seáyí e umeri eríini.’ rinijagi nani joxi niriñipi wí e emiméini.” uriñinigiñi. ⁹ Obo “Jisaso xegí xano Gorixo ení eániñorfaniri iwamfo owíwapiyiniri yapí owíwapiyimini.” niyaiwiri omi añí Jerusaremíyo nani nímeáa nuri añí Gorixo nani ridiyowá yarigíwámí xegí ríkwíyo niñwirárimáná re uriñinigiñi, “Joxi nepa niaíwí Gorixoyáoxi enánáyí, xwíámí nani nímwiri xeamoí. ¹⁰ Ayí rípi nani rirariñini. Gorixoyá Bíkwiyo xwíyíá rípi ení niriñiri eániñi, ‘Gorixo xegí añínají joxi nani píranijí awí ñweapíri nani re uriñinijoi, ‘Omi awí mearópoyí.’ uriñinijoi.’ niriñiri eániñagi nani nímwiri xeamoí.” nuriri ¹¹ re uriñinigiñi, “Rípi ení niriñiri eániñi, ‘Joxi síkwí sñáyo píri uyíkíeamí inirixiniri ayí íá rixiripíri wé awiá sipíráoi.’ ení niriñiri eániñagi nani anani nímwiri xeamóaná ‘Gorixomi xewaxorfaní?’

siaiwimfíni.” uríagi ¹² Jisaso re uríniḡini, “Nioni re dani nipiérorínáyí, joxi nírariḡpa Goríxo aníḡají nioni fá nixirípírí nurowárenapíaxí aí rípi eni nírini eánini, ‘Dixí Áminá Goríxoyá ení eániḡpimí iwamó mívíwapiyipaní.’ eániḡagi nani wí nímawiri xeamómíméni.” uríniḡini. ¹³ E uráná obo iwamó níni e nívíwapiyísáná omi píní nívíarími nuri idáná ámi wíwapiyíaxí imónáná nani weníḡ nerí ḡweaḡiniḡini.

Jisaso iwamó nemi uréwapiyemení nániríni.

¹⁴ Jisaso kwíyí Goríxoyápi ukíkayonagi áma dḡḡ meañe píní nívíarími nuri ámi Gariri píropenísíyo nemi píné o nani píropenísí ayo ami ami yaní iwénímearíni ¹⁵ o aní api apimí nemi wíḡ rotú aníyo uréwapiyemearíni oxí apíxí níni xíomi seáyí e umeaḡárini.

Nasaretí ḡweáyí Jisasomi ríwí umogá nániríni.

¹⁶ Jisaso Nasaretíyo nani nuri —Aní ayo xíto síni onímia íná niḡwearí xwé iwiaroníyo nani nuri xegí íníná yariḡpa Sabaríayo rotú aníyo nípawiri Bíkwi Goríxoyá fá rómínirí nani éf nírori ¹⁷ ríxa Bíkwi Goríxoyá wíá rókiamoagí Aisaiaoyí riniḡo eanípí umeaíáná o níparíri xwíyá rípi riniḡe nani pía nerí níwíniríni fá re roníḡini, ¹⁸ “Kwíyí Goríxoyápi nioni níkíkayoni. Nioni áma uyípeayíyo xwíyá yayí winíaxí imóniḡpí urímía nani nírfearí áma fá xenwiráriníyo ‘Sini seyíné fá míseaxenwiráriní. Anani úpoyí.’ urímía nani nírowárenapírí áma síḡwí supárigíayo ‘Anani síḡwí noxoari anípoyí.’ urímía nani nírowárenapírí áma iwaní mépero xopírírí wiro egíayo yeáyí imíximía nani nírowárenapírí ¹⁹ ‘Goríxo xegí áma éf umíníyí aníyo ayorini.’ urímía nani nírowárenapírí eníriní.” Jisaso fá e níroarími ²⁰ Bíkwi ámi níxopemíxarímáná rotú aní mearíḡ womí mání níwimáná éf niḡwearí áma rotú aníyo ḡwíxapíḡáyí omíni síḡwí agwí níwíga waríni ²¹ o “Xíto nani ría rarini?” oyáiwípoyínirí iwamó nuri re uríniḡini, “Agwini ríwamíḡ nioni fá róapi seyíné aría níwiríni ríxa xixeni imónigoí.” uráná ²² níni o nani naníni níra uro xwíyá awíiníḡ yariḡ xíto ríí jíapi nani dḡḡ nípíkíga uro nero aí re riniḡíawixini, “Áma royí sa aní re dḡḡ Josepomi xewaxorini. Aríge nerí níjía xwé api imóniḡíríani?” rinaríni ²³ o re uríniḡini, “Seyíné ewayí xwíyá rípi níniḡíríaoí, ‘Joxi nepa xwíroxi enánáyí, jíwaníḡoxi píraníḡ imíxíneí.’ níniḡíríaoí. E níniḡíróná re níniḡíríaoí, ‘Emímí amípí aní Kapaneamiyo enoi.’ rariḡagía aría wíḡwápi ámi díxí aní re eni emímí neaií.’ níniḡíríaoí.” nuri ²⁴ re uríniḡini, “Nepa seararíni. Wíá rókiamoariḡ wo o xegí aníyo nani nuri Goríxoyá xwíyá uráná xegí áma e ḡweaḡáyí omi míminaríḡámáni. ²⁵ E nerí aiwí nioni nepa seararíḡ píraníḡ aría nípoyí. Eníni wíá rókiamoagí Irajao emearíni agwí aní píriní erí iniá meapa erí áma níni aiwá nani dḡwí ikeamóníro enáná Isíreríyí apíxí aní obaxí ḡweaḡagía aiwí ²⁶ Goríxo Irajao íwami wími arírá wíwiniḡinirí murowárf émayí apíxí wíminí —Í Saidoni tíḡ e aní onímia Serapari riniḡí bimí dḡḡirini. Íminí arírá wíwiniḡinirí wáriníḡini.” nuri ²⁷ re uríniḡini, “Eníni wíá rókiamoagí Iraisao nemi íni eni Isíreríyí obaxí peyíyí tíḡíayí egíá aiwí Iraisao ayo womí naní wíximíḡáni. Émayí womíni —O Síria dḡḡ xegí yoí Nemenorini. Omíni naní wíximíḡirini.” uráná ²⁸ áma níni rotú aníyo ḡweaḡá aría e níwiróná xwíoxíyo dani ría ápiáwíniḡ níwóroa nuro ²⁹ níwíapínímearo omi fá níxíro wíḡ aníyo dani níxoyípióa nuro dḡwí míḡ wíḡ aní míriniḡpimí

dáni mamówáraníro nání xixoyípií níméra yaríná ³⁰ o áwíními níyékíními xegí díní tñí unínigíní.

Imfó díní xixéoaríní womí míxí umáíníní náníríní.

³¹ Jisaso Gariri píropenísíyo nemeríná aní xegí yoí Kapaneamíyo níremorí Sabaríáyo nuréwapíyirí yaríná ³² áamá ayí aríá níwiróná o xwíyíá apí xiáwóníní rarínagí níwíníro míní síná níweáníro yaríná re enínigíní.

³³ Áamá rotú aníyo nweagíáyí wo —O imfó díní xixéoaríníoríní. O níwiápnímearí makíríwí nímorí ³⁴ re urínigíní, “Aí! Nasaretí dání Jisaso xíní, none pí neaimíní ríbaríní? Xwíríá neaikíxémíní ríbaríní? Joxí nání nioní níjíríní. Goríxo xewaxoxí xíto rírípeáoxíríní.” uráná

³⁵ Jisaso míxí nurírí re urínigíní, “Ámí bí mírípa eí. Omí píní níwiárímí uí.” uráná re enínigíní. Imfó áamá omí xwíríá wí mikíxé áamáyo áwíními dání meaníní neaárímí unínigíní. ³⁶ Meaníní neaárímí úáná áamá níní óf níkaríníro re rínígwíawíxíní, “Xwíyíá oyá ení síxí eáníní. O néní tíjóníní níwíríná sekaxí uráná imfó aí aríá níwíro éf waríní.” níwíríníro yaríná ³⁷ xwíyíá o yarínípi nání píropenísí ayo amí amí yaní iwénímenínigíní.

Saimonomí xineagwímí naní imíxíní náníríní.

³⁸ Jisaso níwiápnímeámí rotú aníyo píní níwiárímí nípeyearí xegí wíepísaríní wo Saimonoyí ríníjoyá aníyo nání nurí nípáwirí omí xineagwí ríá pírfí wíarínagí nání ímí naní owímíxíní yaríní wíagíá ³⁹ o í sá wené nání nurí nírómáná ríá pírfíyo míxí uráná re enínigíní. Símixípi ímí píní níwiárímí úáná í ríxa aníní níwiápnímearí aiwá pírfí nímeearí níwia unínigíní.

Símíxí obaxíyí naní imíxímí ení náníríní.

⁴⁰ Áamá aní apímí dáníyí sogwí ríxa nípímeááná wígí áamá símixí xixegíní yarígíáyí nímeámí Jisaso tíjé e nání báná o áamá ayí ayo wé seáyí e ikwíkwíarímí erí naní imíxímí erí yaríná ⁴¹ imfó áamá ayo wíyo obaxí xixéoaríníyí áamá ayo píní níwiárímí nuróná makíríwí nímoayíro re urayígíawíxíní, “Niaíwí Goríxoyáoxíríní.” urayarínagíá o imíowa xíto aríowayá xwíá píaxíyo dání iwíaroníoyí rarígíto enagí nání níjírí imónínagíá nání o míxí nurírí “Ámí bí mírípa époyí.” ururímí nerí e néisáná ⁴² sá wené wíá mónínímí níwiápnímeámí áamá mayí e nání nurí nweanáná áamá oxí apíxí níní o nání píá nemero omí níwímearoná “Nene píní níneawíarímí mupaní.” uraníro yarínagíá aiwí ⁴³ o re urínigíní, “Goríxo re nírowárenapíní, ‘Aní ayí ayo re urímérixíní, ‘Goríxo xwíoxíyo nímeámí nerí seameníweaní nání seyíné nísaníro nweárixíní.’ urímérixíní.’ nírowárfí enagí nání aní wíyo xwíyíá yayí wínípaxí imóníní apí urímíní ení xe oumíní.” nurímí nurí ⁴⁴ Judayíyá aní apí apímí rotú aní míríníyó dání nuréwapíya unínigíní.

5

Jisasoyá díní tñí peyí obaxí ubeníyo míníní náníríní.

¹ Jisaso ipí xegí yoí Genesaretípámí éf nírómáná xwíyíá Goríxoyá uraríná áamá obaxí aríá wíaníro nání xímíxímí níwíríní Jisasomí íkwíkwíerí wíaríná ² ewé bíxaú, yánípámí tíá bíxaú wenagí níwíní peyí ápearígíáwa ewé apíxaúmí dání nayoámáná wígí ubení ígíá eaarínagíá níwínímí nurí ³ ewé bíbá Saimonoyápámí nípíxemoání yaríní re wínínigíní, “Iníkí tíjé re píní níwiárímí ná jé onímíapí ananí níwaníréwí?” nurírí éf níweamáná ewé apámí dání oxí apíxí ipí manípa

tíhí e rówapígíáyo nuréwapiyiri ⁴ ríxa nípini nurárimáná Saimonomi re uríhínigini, “Ípí ná mími eje nání nimeámi nuri peyí íáyo mìnini nání ubení mamówárfiyi.” uríagi ⁵ Saimono re uríhínigini, “Negí neamemearínoxini, sía riyimi árfwiyimi peyí íá wí nímíniríenínóiniri aníhí miní mépearíháná wíá neaógoi. E nerí aiwí joxi e yearíagi nání ye iwamíó mamówáraníwií.” nuríri ⁶ mamówáraná re enínigini. Ubení ú peyí obaxíyo nímudímorí ríxa aríkinímíniri yaríhagi níwíniri ⁷ wigí wíwaúmi ewé bíbámi hweagííwaú saní oyearápípiyíniri wápiá níwiri awaú níbiri ubení nímíxearo ewépxaúmi ikwiáraná ewépxaú ríxa ná ínímíniri yaríhagi ⁸ Saimoní Pitao síhíwí e níwíniri nání Jisasoyá síkwí tíhí e mihí xwíáyo níkwírorí re uríhínigini, “Ámínáoxini, nioní íwí yaríhánóni enagi nání píní níníwiárimí uí.” nuríri ⁹ peyí aga xwé nímearo nání o tñí xegí ámá níkumíxíniri peyí nání yarígíáwa tñí ududí níkaríníro ¹⁰ Sebediomí xewaxowaú Jemiso tñí xogwáo Jono tñí awaú Saimonomí níkumíxíniri peyí nání yarígííwaú ení ududí ikárinarítná Jisaso Saimonomí re uríhínigini, “Joxi wáyí mikárinípaní. Agwí re dání peyí nání yaríhípaníhí ámá nání ení e néra uríáriní. Ámá nioní níxídípírfá nání wirímearíáriní.” nurímáná enáná ¹¹ awa ewé nimeámi níbiri yání e dání nayoaro ewé peyí amípi e nítimí omí níxída ugíawixini.

Ámá peyíyí tíhí womí naní imíxíhí nánirini.

¹² Jisaso aní wíyo nimerí aní bimí hweanáná ámá wo —O peyíyí pípírímíó yárinorini. O Jisasomí níwínirítná oyá síkwí tíhí e símímaní xwíáyo níkwírorí wauní re uríhínigini, “Ámínáoxini, joxi naní nímixímínirítnáyí ananí naní nímixípaxírini.” uríagi ¹³ Jisaso wé nímoaurí omí seáyí e níkwíárimáná re uríhínigini, “Nioní ‘Joxi naní oimónini.’ nímonáriní. Ríxa naní imónei.” uráná re enínigini. Peyíyí apí ríxa naní imónáná ¹⁴ Jisaso “Ámá wíyo nioní símixíáyí nání áwaní murípa ei.” nuríri ámá o Moseso eníná hwi ikaxí ragípi mé ámayo xewaního áwaní nura emenígíniri e nuríri ámi re uríhínigini, “Amíná apaxípaníhí imónígíáwa tíhí e nání nuri womí síwá níwíniri naníwí rídiyowá nání negí aríó Moseso eníná sekaxí nearagíyí bí rídiyowá síariri joxi naní imóníyí nání áwaní ríri ení mìní wíríxini.” Jisaso sekaxí e uríagi aí ¹⁵ xwíyíá emímí amípi Jisaso yayíníyí nání yaní ríxa ná jíamí níwéa nimerí yarítná oxí apíxí obaxí omí aríá wianíro nání bíro símixí wiaríníyí naní oneaimíxíniri bíro nero o tíhí e nípíníro níhwearo e yayarítná ¹⁶ o íníná ámá díní meane nání níwayiri Goríxomí xwíyíá rírímí wiagírini.

Ení níní síwímí ení womí naní imíxíhí nánirini.

¹⁷ O sía wiyimí ámayo uréwapíyarítná ámá wa Parisiyí ríníhíyí wa tñí Goríxoyá hwi ikaxí uréwapíyarígíáyí wa tñí —Awa Gariri píropenísíyo aní ayí ayo dání bímiro Judia píropenísíyo aní ayí ayo dání bímiro Isíreriyyí aní xwé Jerusaremí dání ení bíro egíáwarini. Awa Jisaso uréwapíyaríhí éf níhwearo aríá wiarítná Jisaso ámá símixí wiaríníyí naní owimíxímíniri nání ení síxí eáníhí Goríxoyápi ukíkayonáná re enínigini. ¹⁸ Ámá wa wigí ámá womí —O ení níní síwímí yárinorini. Omí ikwíahwíyo nítro Jisaso naní owimíxíniri nimeámi níbiri “Nimeámi nípáwirane Jisasoyá símímanímíní aníwí e owíráraneyi.” nítro éfáyí ¹⁹ ámá obaxí aní íwí e píkwípíkwí iníhagífa óf nání píá nímegíníro aníwámí nimeámi níxéga nípeyiro aní sía tñíníyí wí nípíneaayiro dae nítimáná ikwíahwína tñí gwí níyiro ámá aníyó ínímí epíroyí egíáyo áwínímí gwírí e e nímamówára

nɪwepɪnɪro Jisaso sɪmɪmanɪ tɪŋɪmɪnɪ táná ²⁰ Jisaso enɪ nɪnɪ sɪwɪmɪ enoyá áamá nɪnɪ xɪo nánɪ dɪŋɪ wɪkwɪroro “Jisaso ananɪ nanɪ imɪxɪpaxɪrɪnɪ.” wɪaiwɪro yarɪŋagɪa nɪwɪnɪrɪ re urɪŋɪnɪgɪnɪ, “Ámáoxɪnɪ, dɪxɪ ɪwɪ yarɪŋɪpɪ rɪxa yokwarɪmɪ sɪɪnɪ.” uráná ²¹ Gorɪxoyá ŋwɪ ikaxɪ eánɪŋɪpɪ mewegɪáwa tɪnɪ Parisiowa tɪnɪ ikeagɪgwɪ re nɪrɪga ugɪawɪxɪnɪ, “Ámá royɪ gorɪanɪ? Gorɪxomɪ rɪperɪrɪ numearɪrɪ yarɪŋɪ royoɪ? Ámá ɪwɪ yarɪgɪáɪyɪ yokwarɪmɪ yarɪŋɪ royɪ gorɪanɪ? E yarɪŋɪyɪ sa Gorɪxorɪnɪ.” rɪnarɪŋagɪa ²² Jisaso xegɪ dɪŋɪ tɪnɪ adadɪ nɪwɪrɪ re urɪŋɪnɪgɪnɪ, “Nionɪ nánɪ segɪ xwioxɪyo dánɪ pí nánɪ dɪŋɪ e moarɪŋoɪ?” nurɪrɪ ²³ re urɪŋɪnɪgɪnɪ, “Ámá wo ɪwɪ ikárɪnɪŋɪ nionɪ yokwarɪmɪ wɪánáyɪ, ínɪmɪ imónɪŋagɪ nánɪ áamá woxɪ sɪŋwɪ tɪnɪ sɪŋwɪ wɪnɪpaxɪ menɪnɪ. E nerɪ aɪwɪ nionɪ áamá enɪ nɪnɪ sɪwɪmɪ enɪ womɪ ‘Rɪxa nɪwɪáɪpɪnɪmearɪ dɪxɪ íkwɪaŋwɪ nɪmeámɪ uɪ.’ uránáyɪ, o nanɪ imónɪagɪ áamá nɪyɪnénɪ sɪŋwɪ tɪnɪ sɪŋwɪ wɪnɪpaxɪrɪnɪ.” nurɪrɪ ²⁴ re urɪŋɪnɪgɪnɪ, “Nɪyɪnénɪ nionɪ nánɪ re nɪaiwɪpɪrɪ, ‘Ámá imónɪŋo ananɪ áamá xwɪá tɪyo dánɪyɪ ɪwɪ ikárɪnɪfáɪpɪ enɪ ananɪ yokwarɪmɪ wɪipaxorɪanɪ?’ nɪaiwɪpɪrɪ nánɪ píránɪŋɪ sɪŋwɪ nanɪpoyɪ.” nurɪrɪ enɪ sɪwɪmɪ enomɪ re urɪŋɪnɪgɪnɪ, “Nionɪ re rɪrarɪŋɪnɪ, ‘Joxɪ nɪwɪáɪpɪnɪmearɪ dɪxɪ íkwɪaŋwɪ nɪmeámɪ aŋɪ e nánɪ uɪ.’ rɪrarɪŋɪnɪ.” uráná re enɪnɪgɪnɪ. ²⁵ O áamá nɪnɪ sɪŋwɪ anɪgɪe dánɪ rɪxa nanɪ nimónɪrɪ nɪwɪáɪpɪnɪmearɪ xegɪ íkwɪaŋwɪ sá wenɪna nɪmearɪ xwanɪwɪ níkwónɪmɪ nɪpeyearɪ Gorɪxomɪ seáyɪ e numéra xegɪ aŋɪ e nánɪ úáná ²⁶ oxɪ apɪxɪ nɪnɪ óf níkárɪnɪro Gorɪxomɪ seáyɪ e numero wigɪ xwioxɪyo dánɪ sɪrɪ nɪpɪkínɪro re nɪrɪga ugɪawɪxɪnɪ, “Agwɪ xegɪ bɪ éagɪ rɪyɪ wɪnɪwɪnɪ.” rɪgɪawɪxɪnɪ.

Rɪpaiomɪ “Nɪxɪdeɪ.” urɪŋɪ nánɪrɪnɪ.

²⁷ Jisaso e dánɪ nɪpeyearɪ nurɪná áamá nɪgwɪ takɪsɪ nánɪ uráparɪŋɪ wo —O xegɪ yoɪ Rɪpaiorɪnɪ. Xegɪ yoɪ ámɪ bɪ Matɪyuorɪnɪ. O xegɪ opɪsɪ aŋɪyo éf ŋweaŋagɪ Jisaso sɪŋwɪ e nɪwɪnɪrɪ re urɪŋɪnɪgɪnɪ, “Joxɪ nɪxɪdeɪ.” uráná ²⁸ o nɪwɪáɪpɪnɪmearɪ xegɪ amɪpɪ nɪnɪ e pɪnɪ nɪwɪárɪmɪ Jisasomɪ uxɪdɪŋɪnɪgɪnɪ. ²⁹ Jisaso nánɪ xegɪ aŋɪyo aɪwá xwé bɪ rɪyamɪ nerɪ ŋweaŋáná takɪsɪ nánɪ nɪgwɪ uráparɪgɪá wa tɪnɪ áamá wɪnɪyɪ tɪnɪ nɪbɪro nawɪnɪ awaú tɪnɪ nɪŋweámáná aɪwá nɪnɪro yarɪná ³⁰ Parisi wa tɪnɪ Gorɪxoyá ŋwɪ ikaxɪ eánɪŋɪpɪ mewegɪá wo tɪnɪ Jisaso nánɪ wɪepɪsarɪŋowamɪ anɪŋúmɪ ikaxɪ nurɪro re urɪgɪawɪxɪnɪ, “Soyɪné takɪsɪ nánɪ nɪgwɪ uráparɪgɪá awa tɪnɪ áamá ɪwɪ yarɪgɪá wɪnɪyɪ tɪnɪ pí nánɪ inɪgɪ nɪro aɪwá nɪro yarɪŋoɪ?” urɪagɪa ³¹ Jisaso ewayɪ xwɪyɪá rɪpɪ urɪŋɪnɪgɪnɪ, “Ámá nanɪ yarɪgɪáɪyɪ nanɪ oneaimɪxɪnɪrɪ xwɪrɪ tɪŋɪ e nánɪ warɪgɪárɪnɪ? Oweoɪ! Sɪmɪxɪ yarɪgɪáɪyɪnɪ xwɪrɪ tɪŋɪ e nánɪ warɪgɪárɪnɪ.” Ewayɪ xwɪyɪá apɪ nurɪrɪ ³² re urɪŋɪnɪgɪnɪ, “Nionɪ áamá wé rónɪŋɪ imónɪgɪáɪyɪ wigɪ yarɪgɪáɪyɪ rɪwɪmɪnɪ mamoro sanɪŋɪ imónɪro oépoynɪrɪ bɪŋámanɪ. ɪwɪ yarɪgɪáɪyɪ rɪwɪmɪnɪ mamoro sanɪŋɪ imónɪro oépoynɪrɪ bɪŋárɪnɪ.” urɪŋɪnɪgɪnɪ.

“Wɪepɪsarɪŋowa pí nánɪ aɪwá ŋwɪá mɪŋwɪárɪnɪ yarɪŋoɪ?” urɪgɪá nánɪrɪnɪ.

³³ Ámá wa Jisasomɪ re urɪgɪawɪxɪnɪ, “Jono wɪepɪsarɪŋowa ínɪná aɪwá ŋwɪá ŋwɪrárɪnɪro Gorɪxomɪ rɪxɪŋɪ urɪro yayarɪgɪárɪnɪ. Parisiowayá wɪepɪsarɪŋowa enɪ axɪpɪ yarɪgɪárɪnɪ. E nero aɪwɪ joxɪ wɪepɪsarɪŋɪyɪ aɪwá ŋwɪá bɪ mɪŋwɪárɪnɪ ínɪná aɪwá nɪro inɪgɪ nɪro yarɪgɪárɪnɪ.” urɪagɪa ³⁴ Jisaso “Nionɪ gɪ wɪepɪsarɪŋáowa tɪnɪ ŋweaŋáná awa aɪwá ŋwɪá ŋweapaxɪmanɪ.” urɪmɪnɪrɪ nánɪ ewayɪ xwɪyɪá rɪpɪ urɪŋɪnɪgɪnɪ, “Ámá wo apɪxɪ meámɪnɪrɪ aɪwá imɪxɪfɪyɪ áamá aɪwá apɪ nɪpɪrɪ nánɪ bɪáɪyɪ apɪxɪ meáo sɪnɪ ayɪ tɪnɪ ŋweaŋáná aɪwá ŋwɪá ŋwɪrárɪnarɪgɪárɪnɪ? Oweoɪ! ³⁵ E nerɪ

aiwi apixf meáo sfá obaxf wí nórímáná enáná ámá wí omi wanfnimixáná íná ámá ayf diñf sipí wiarinagf nánf aiwá ñwáf ñwiráriniprfáriní.” uriniginí. ³⁶ Xfo rapirapf sijnúnif imóninagf nánf ewayf xwiyfá ámi rípi uriniginí, “Ámá wo xegf rapirapf urú axeninagf niwinríná prómínirí nánf xegf sijnú nimeari naxerí próariní? Oweot! Sijnú naxeríná xwirfá ikixenifo. Sijnú eni naxerí próánáyf urú yapf xixeni axípi imóninimenifo.” nurirí awa wigf eníná dánf “Nene e neríná wé róninif nimónirane niperfnáyf ananí Gorixo tñf e nánf peyanfwaríní.” nira wagfápi siní yarigfápi tñf xwiyfá sijnf tñf nawíní ikwieropfrixinirí ewayf xwiyfá e uriniginí. ³⁷ Ámi axf rípi re uriniginí, “Ámá wo re yarínimaní. Memé wará sixf urfyo iniigf wainf sijnf iwajfá yarínimaní. E nerfnáyf, memé wará sixf awá nupiyinirí wainf apf purf memé wará sixfwá xwirfá ikixénirí enifo. ³⁸ Iniigf wainf sijnyf memé wará sixf sijnfyo iwajfá yarigfáriní.” uriniginí. ³⁹ Xfo yarínipf nánf ámi ewayf xwiyfá rípi uriniginí, “Ámá giyf iniigf wainf prífyf nínimáná siní sijnyf nánf wimónariní? Oweot, siní sijnyf nánf mívimónf ‘Prífyf apániríní.’ rarigfáriní.” uriniginí.

6

Sabarfáyo “Ñwfáriní.” ríninipf yarínf wigfá nániríní.

¹ Jisaso xegf wiepísarinowa tñf Sabarfá wiyimí wítf omínfyo áwinimí ófyo nuróná wítf siyf yáninif sijnf yiyírímí nemáná mamíwí nánf wé tñf xwiyxwiyf níroro nigápanf warfná ² Parisi wa re urigfawixíní, “Soyfné sabarfáyo ‘Ñwfáriní.’ ríninifyo pí nánf aiwá nímíaga warifo?” urfagfá ³ Jisaso re uriniginí, “Míxf ináyf Depito eníná enyf siní fáf míroarinif reño? Oweot, fáf níroro aiwí siní nífáf mímónifo. O tñf ámá xfo tñf emearigfáyf tñf agwf niwirfná ⁴ senfá anf Gorixo nánf peaxf tayarigfíwámí o nípawirí ‘Ñwfáriní.’ ríninifyf, bisfkerfá Gorixo nánf peaxf tayarigfáyf nimeari nínirí xegf ámá níkumixínirí emearigfáyo míní winiginí. Bisfkerfá peaxf tayarigfá apf sa apaxfpáninif imónigfáwaní ananí nípaxfíní.” nurirí “Depito e yarfná Gorixo míxf wí murípa enf enagf nánf gf wiepísarináowamí pí nánf míxf urarifo?” urimínirí nánf e nurirí ⁵ “‘Sabarfáyo ayf ananiríní.’ rípaxorfání?” oyaiwípoyínirí re uriniginí, “Ámá imónináoní Sabarfáyo xiáwoniríní.” uriniginí.

Wé kirínf enf womí nanf imixínf nániríní.

⁶ O Sabarfá ámi wiyimí rotú anfyo nípawirí uréwapíyarfná ámá wo — O xegf wé náú kirínf enoríní. O eni e ñweanáná ⁷ Gorixoyá ñwáf ikaxf eáninipf mewegfá wa tñf Isirerifyfá Parisiyf ríninifyf wa tñf Jisaso ámá wé kirínf enomí nanf imixáná none xwiyfá oumeaaraneyíníro omí xwayf niwiníro ñweanagfá aí ⁸ Jisaso awa xfomí “Xwiyfá oumeaaraneyí.” niyaiwiro ñweanagfá nánf diñf adadf niwirí ámá wé kirínf enomí re uriniginí, “Níwiápnímeámí níbírí ámáyo áwiní e rónapeí.” urfagf o níwiápnímeámí níbírí áwiní e róáná ⁹ Jisaso ámá e awí eánigfáyo re uriniginí, “Nioní yarínf bí oseaimíní. ‘Sabarfáyo nanf niwirfnáyf, ayf ananiríní.’ riyaiwiarifo? ‘Sipí niwirfnáyf, ayf ananiríní.’ riyaiwiarifo? ‘Sabarfáyo ámá nanf oimónfpoyínirí nanf nímixírnáyf, ayf ananiríní.’ riyaiwiarifo? ‘Ámáyo xwirfá níxerfnáyf, ayf ananiríní.’ riyaiwiarifo?” nurirí ¹⁰ ámá e éf ñweagfá niyoní sijnwí niwinimemáná wé kirínf enomí re uriniginí, “Díxf wé irú pfmíxeí.” urfagf o e éáná re eniginí. Xegf

wé naní imóniñinigiñi. ¹¹ Xegí wé naní imóníagi Parisiowa sñwí e nìwiniro wigí xwioxíyo dání ríáníñí nìwóroa úagi nuro wigípi jíamí dání re riniñíawixini, “None Jisasomí pí wipaxíriñi?” riniñíawixini.

Xíto nání wáf wurimeipírfáwami rípeañí náníriñi.

¹² Íná Jisaso xano Gorixomí xwiyífa ririñmí wimiñiri dífwí miñíyo niñeyiri sía ayimí Gorixomí xwiyífa nura nuri ¹³ rixa wíáni wónána “Wiepísaríñáyí obípoi.” niriñi ayo wé wúkaú síkwí waúmiñi niriñpearí “Nígí wáf nuriñmeipírfoyíneriñi.” uriñinigiñi. Ámá wé wúkaú síkwí waú rípeañowa wigí yoí rowariñi. ¹⁴ Saimono, omí Jisaso yoí ámi bí Pitaoyí wíriñoriñi. O tñi omí xogwáo Adíruo tñi Jemiso tñi Jono tñi Piripo tñi Batoromuo tñi ¹⁵ Matiyuo tñi Tomaso tñi Arípiasomí xewaxo Jemiso tñi Saimono tñi —O xegí yoí bí Seretoyí riniñoriñi. O tñi ¹⁶ Jemisomí xewaxo Judaso tñi Isíkarioti dájí Judaso tñi —O Jisaso nání miñí uriñoriñi. O tñiriñi.

Ámáyo uréwapíyiri naní imixiri ení náníriñi.

¹⁷ Jisaso ámá xíto rípeáowa tñi dífwí miñíyo dání niñero ayoxí naní e rówapána oxí apixí obaxí ínina xíomí xídarigíáyí tñi ámá obaxí Judia píropeniñíyo dájíyí tñi wigí añí xwé bí Jerusaremí dájíyí tñi ámá émáyí añí biaú Taiayí riniñipi tñi Saidoniyí riniñipi tñi —Añí apiaú rawírawá imañí tñi añwí e ikwíroniñipiáuriñi. Añí apiaúmi dájíyí tñi ¹⁸ ayí Jisasomí arífa wianíro bímiro negí simixíyí naní oneaimixiniñi bímiro oxí apixí imíto diñí xixérori xixeaníñí wirí egíáyí bímiro éána o imíto miñí umáñiriñi ámá niñoni naní nimíxa uri yarífa ¹⁹ oxí apixí nñi oyá ení síxí éániñipi ámá niñoni píraníñí imíxariñagi nìwiniro ayí ení niñiñi omí wé amáf rónaniñi egíawixini.

“Yayí seainíri diñí sipí seairí éwiniñi.” uriñí náníriñi.

²⁰ Jisaso xegí wiepísaríñíyo sñwí niñwiga nuri re uriñinigiñi, “Seíñé amípi nání dífwí ikeamónarigíáyíñé Gorixo xíto xegí xwioxíyo miñeámí nerí seameñweaní páwipírfá nání yayí seáyimi dání oseainini. ²¹ Aiwá nání agwí ríná dífwí ikeamónarigíáyíñé anani aiwá niñi agwí ími seayiri epírfá nání yayí seáyimi dání oseainini. Agwí seíñé diñí sipí niñseairi ñwí oeáñi aiwí ríwéná Gorixo píraníñí seameñweaní niñpáwiro niñwearíñáyí rípiñá rípiñá nání yayí seáyimi dání oseainini. ²² Seíñé ámá imóniñáoni niñídarigíáyíñé enagi nání ámá wa símí tñi seairí xegí wúmi nání miñí seaxídowníro ikayíwí niñseariñi segí yoí xwíraimiñí seariñi seaíána xwírfá mimónipani. ²³ Ámá wí sipí e seaikárariñagífa niñwiniñíñáyí, re yayíwíriñini, ‘Nene sipí neaikárariñagífa wigí xiáwowa ení Gorixoyá wífa rókiamoagíawami sipí wikárariñani?’ niñyaiwiñi seíñé idána añíñami niñeyiróna Gorixo naní wí seaiapiñífa enagi nání niñmawiri niñeamori yayí seáyimi dání néra úñiñini. ²⁴ E nerí aiwí seíñé amípi wí miñmúrónipa egíáyíñé anigwiniñi aweyí! Sía wíyi seíñé majífa seaóriniñariñi. Agwí ríná amípi yayí seainipaxí imóniñipi rixa niñmearo sírí muní niñwearo aiwí ríwéná riniñí meapírfá enagi nání diñí sipí seaíwiniñini. ²⁵ Anigwi ínina aiwá niñi agwí ími seayiri yarigíáyíñé, aweyí! Sía wíyi seíñé majífa seaóriniñariñi. Ríwéná Gorixoyá xwioxíyo miñpáwi agwíña epírfá nání diñí sipí seaíwiniñini. Anigwi yayí ero rípiñá ríro yarigíáyíñé, aweyí! Sía wíyi seíñé majífa seaóriniñariñi. Ríwéná Gorixo ámáyo píraníñí umeniñweaní miñpáwipa neríña diñí sipí niñseairi ñwí eapírfá enagi nání diñí sipí seaíwiniñini. ²⁶ Seíñé ámá nñi seáyimi seameñarigíáyíñé, aweyí! Sía wíyi seíñé majífa seaóriniñariñi. Enína segí seáwowa mimóní

wíá rókiamoagfáwami seáyimi umearagfápa agwi seyíne eni seáyimi seameararíná dínj re niyaiwiro, ‘Nene eni áamá Gorixoyá mimónipa enagwi nání oyá xwioxíyo páwianfáwamini.’ niyaiwiro dínj sipí seaíwinígini.

“Símí tñi seaiarigfáyo nání wá oseahuní.” uríj nánirini.

²⁷ “E níriri aiwi seyíne arfá niarigfáyne re érixini. Áamá seyíne wikí seaónigfáyo nání seaimóniri áamá símí tñi seaiarigfáyo nanj wimixiro ²⁸ áamá ikayfáwí tñi niramixiri seararigfáyo Gorixo píraníj owimixiniri ero áamá xwiraimímí seararigfáyo nanj oimónipoyiniri Gorixomi yarij wiwo érixini. ²⁹ Áamá wo maripíwíyo midáni reáána ámi midáni eni anani xe reáwinígini. Áamá wo díx íyá nírírírínáyí, xe oníríríniri díx sorfá eni ‘Xe onírírini.’ yaiwíríxini. ³⁰ Áamá gíyí gíyí yarij síánáyí, anani mñi wirí gíyí gíyí rírífáyo ímí tñi ‘Ámi niapfóyi.’ murípa eri érixini. ³¹ ‘Áamá e onípoyí.’ yaiwiaríjpa joxi eni e wííríxini. ³² Joxi re niyaiwirínáyí, ‘Áamá nioní nání wimónarijyí nánini nimónarini.’ niyaiwirínáyí, áamá gíyí seáyimi rímepfáriní? Oweoi! Áamá fíwí néra warigfáyo aí áamá wiwaníjyí nání wimónarijyí nání wimónarínirini. Ayínáni seyíne nání wimónarijyí nánini niseaimónirínáyí, weyí áamá wí seamearípráfamani. ³³ Seyíne áamá nanj seaimixarigfáyoní nanj niwimixirínáyí, weyíyí áamá gíyí seamearípráriní? Oweoi! fíwí néra warigfáyo aí áamá nanj wiarigfáyo xixeni nanj wiarigfáriní. Ayínáni áamá seyíne nanj seaimixarigfáyoní nanj niwimixirínáyí, weyíyí áamá wí seamearípráfamani. ³⁴ Seyíne woxi ‘O idána ámi xixeni niapíaxíriní.’ yaiwiaríjyoní mñi niwirínáyí, weyíyí áamá gíyí seamearípráriní? Oweoi! Áamá fíwí yarij gíyí aí wigí wíamí ‘Idána ámi xixeni neapíaxíriní.’ yaiwiarigfáyo mñi wiarigfáriní. Ayínáni woxi ‘O idána ámi xixeni niapíaxíriní.’ yaiwiaríjyo mñi niwirínáyí, weyíyí áamá seamearípráfamani. ³⁵ Áamá seyíne símí tñi seaiarigfáyo nání seaimóniri nanj wimixiro amípí wí mñi niwiríná ‘Xfóyá eni oniapíni.’ miyaiwipa érixini. E nerónáyí, niaíwí Nwáfá seáyí émi ηweañoyá nimóniro oyá nanj wí meapfáriní. Seyíne xfóyá niaíwí enagi nání áamá xíomí yayí mñiwífáyo tñi sipíni yarij gíyí tñi wá wianaríjpa érixini. ³⁶ Segí ápo ámáyo ayá nurímixiri yarijpa seyíne ayá nurímixiro érixini.

Ewayí ikaxí síyikwí nání uríj nánirini.

³⁷ “Joxi áamá wo yarijagi síjwí niwiniríná ‘O sipí yarij.’ mirípani. E nerínáyí, joxi nání Gorixo ‘O sipí yarij.’ rináfamani. Joxi ámáyo xwíyá mumearípani. E nerínáyí, Gorixo xwíyá rímearínáfamani. Joxi áamá wí fíwí sífápi yokwarímí niwirínáyí, Gorixo anani joxiyáyo yokwarímí siínfáriní. ³⁸ Joxi ámáyo mñi niwiríná sipí mñi wípa nerí yarijpa Gorixo mñi siapínfáriní. Ámáyo mñi niwiríná ‘Xwé owimíni.’ yaiwiro aiwá síxí ímímí neróná síxí úrore wé tñi kíkíxí ero nemána ríxa niyurínawíána mñi niwiróná xegí íyáyo wíároarigfápa Gorixo eni xixeni e mñi siapínfáriní. Amípí xixeni joxi wiaríjpa Gorixo xixeni e siapínfáriní.” uríj nígini.

³⁹ Jisaso xegí wiepísaríjyí nioní uraríj jáyí arfá nikeamoro áamá síjwí supáriní imónipríxiniri ewayí xwíyá rípi uríj nígini, “Seyíne ‘Síjwí supáriní wo wíomí anani nipemeámí ófóyo uníjoi.’ riyaiwiaríjoi? Awaú niwaúni xwárinwíyo eainpísíi.” nuríri ⁴⁰ xfóyá wiepísaríj seáyí e nimóniro wigí dínjyo dání anani epríxiniri re uríj nígini, “Niaíwowa uréwapíyaríjomi seáyí e múronarigfámani. Xámi nuréwapíya numána enána uréwapíyaríj tñi xixeni imónarigfáriní.” nuríri ⁴¹ xfóyá

wiepiſariſiyí ɫwí ayí yariſíyí pɫni mɫwiáripa nero áamá wí yariſíyí nánini “Pɫni wiáripoi.” uripríxiniri ewayí xwíyá ámi bi rípi uriniginí, “Segí siſwíyo íkíá xwé wániſí ſweaſagi aí siſwí mainenipa nero dixí imóníſíyí womi siſwí siyikwí onimíá bi ſweaſaná pí nánini siſwí winimeariſíyí? ⁴² Íkíá xwé awá segí siſwíyo ſweaſagi siſwí mainenipa nerɫná arige neri dixí imóníſíyí omi ‘Siſwí siyikwí onimíá ſweaſipi orimeámini.’ uriríyí? Naſí riri sipí riri yariſoxini, íkíá xwé joxiyá siſwíyo ſweaſíwá emi nimamónimáná siſwí píraniniſí nanimáná dixí ririxímeáoyá siſwíyo onimíá ſweaſipi anani mearíyí.” uriniginí.

Ewayí ikaxí íkíá sogwí nánini uriniginí.

⁴³ Xegí wiepiſariſiyí píraniniſí nero onweápoiſiniri ewayí xwíyá ámi bi rípi uriniginí, “Íkíá siyíwí riniſna sogwí naſí weariniſmani. Íkíá onagwá enina sogwí sipí weariniſmani. ⁴⁴ Áamá íkíá sogwí weſagi niwinirínáyí diſí ‘Íkíá yoí ayo riniſí iyí ríweni?’ yaiwariſíyí. Íkíá pikí sogwí niſirínáyí enwixíyo daríſíyí? Wainí sogwí niſirínáyí ará ekiríkwíyo daríſíyí? Oweoi! ⁴⁵ Áamá naſíyí wigí xwioxíyo dánini diſí naſí moro píraniniſí nera uro yariſíyí. Áamá sipíyí wigí xwioxíyo dánini diſí sipí moro ɫwí nera uro yariſíyí. Áamá xwíyá niſirínáyí xwioxíyo dánini sipí nánini diſí niſiríná sipini rariſíyí. Naſí nánini niſiríná naſini rariſíyí.” uriniginí.

Ewayí ikaxí síſá aſí mɫrarigíwá nánini uriniginí.

⁴⁶ Ewayí xwíyá ámi bi rípi uriniginí, “Pí nánini ‘Ámináoxini, Ámináoxini,’ niniriro aiwi nioni searariſipi mepa yariſoi? ⁴⁷ Áamá giyí giyí nioni ɫámniſí niſiro nioni searípi aríá niſiro xixeni axípi yariſíyí ‘Áamá óniſí rimónini?’ oyaiwípoiſiniri ewayí xwíyá bi niſiri siwániſí oſeaimini. ⁴⁸ Áamá o síſá aſí niſiríná xámi síſá niſa yapíre xwíá ſewiáríoniſí xapixapí niſiri ení ɫni inimi niſiga niſwémáná síſá yapiniſagi niwinirine dánini síſá piará niſiríro niſapiri aſí mɫrariniſí imóniniſoi. Iniá xwé neáíſaná iniſí waxí niſeríná aniwámí niſiákwiri piſeáminiſí éyí o píraniniſí mɫriſí enagi nánini wiſwí wí mimeaniſiginí. ⁴⁹ E neri aiwi áamá giyí giyí nioni searípi aríá niſiro aí xixeni axípi mepa yariſíyí áamá róniniſí imóniniſoi. O aſí niſiríná síſá piará yapiniſe dánini síſá niſiríro yapiniſí nánini xwíá bi mɫmí úrapí xwíayoni ſeáyí e niſa niſipi mɫrariſíyí iniſí waxí niſeapiſí miákwíáná aſíniſí iniſíyí niſipiſeamiari anipá imónariſiginí.” nuriri “Nene eni Jiſaso nearípi niſiákwiríná aniwá yapí Gorixoi anipá neaimixiniſíyí?” oyaiwípoiſiniri nánini ewayí xwíyá api uriniginí.

7

Porisí woyá omiſí wiariſomi naſí imixiniſí nánini.

¹ Jiſaso, oxí apixí aríá wiariſí xwíyá api niſiniſí nurárimáná aſí wíyo xegí yoí Kapaneamiyo nánini nurí ſweaſaná ² wauyí porisí áminá imóniniſí woyá áamá xináiniſí nimóniriſí omiſí wiariſoi —O porisí áminá imóniniſí diſí siſí wiſoriſini. O ſimixí neri rixa niſepiniſí yariſí ³ “Jiſaso niſiriſí aſí apimi ſweani.” rinariniſí aríá e niſiriſí Judayí áminá wa Jiſasomi owiriſíyí re uowariſiginí, “Soyíne nuro gí inókiniſí omiſí niſariſí ro nánini yariſí re niſiſoi, ‘Joxí anani

nɪbɪrɪ oya xɪnálnɪŋɪ nimónɪrɪ omɪŋɪ wɪarɪŋo rɪxa nɪpepaxɪ yarɪŋagɪ nánɪ píránɪŋɪ wɪmɪxɪréɪnɪ? yarɪŋɪ e nɪwɪpoyɪ.” urowáráná ⁴ awa nuro Jisasomɪ nɪwɪmearo waunɪ rɪxɪŋɪ re urɪgɪfawɪxɪnɪ, “O émáyɪ wo enagɪ aɪwɪ píránɪŋɪ neaɪarɪŋo enagɪ nánɪ joxɪ nɪbɪrɪ oya xɪnálnɪŋɪ omɪŋɪ wɪarɪŋomɪ píránɪŋɪ wɪmɪxɪyɪ. ⁵ O Judayene dɪŋɪ nɪneanɪwɪrɪrɪrɪ negɪ rotú anɪ jɪayɪ mɪranɪ nánɪ neaɪapɪŋorɪnɪ.” urɪagɪ ⁶ Jiaso awa tɪnɪ nuro porɪsɪ ámɪná imónɪŋoyá anɪ tɪŋɪ e anɪwɪ e rémóáná porɪsɪ ámɪná imónɪŋo xegɪ ámá nɪkumɪxɪnɪrɪ emearɪgɪfá wamɪ re urowárɪŋɪnɪgɪnɪ, “Jisasomɪ nɪwɪmeari Porɪsɪ ámɪná imónɪŋo re nearowárɪŋoɪ urɪpoyɪ, ‘Ámɪnáoxɪnɪ, nionɪ sɪnɪ upupɪgɪ siarɪfá naŋɪmanɪ. Nionɪ ámá naŋonɪ sɪŋagwɪnɪ. Joxɪ nionɪyá anɪyo wɪ ɪwɪapɪpaxɪmanɪ. ⁷ Xámɪ nɪwɪanɪŋonɪ ‘Ámá naŋonɪ menɪnɪ.’ nɪyɪawɪnɪrɪ nánɪ joxɪ sirɪmeámɪnɪrɪ mɪbɪárɪnɪ. Ayɪnánɪ dɪxɪ roŋe dánɪ pɪné ráná gɪ omɪŋɪ nɪarɪŋo ámɪ naŋɪ imónɪnɪŋoɪ. ⁸ Nionɪ ámá ‘Omɪŋɪ ayɪ ayɪ eɪ.’ nɪrarɪgɪfowamɪ ɪnɪmɪ wurɪnɪŋɪnɪ. Nionɪ enɪ porɪsɪ wa ɪnɪmɪ nurɪnɪŋoɪ. Gɪ porɪsɪ womɪ ‘Joxɪ anɪ uɪ.’ uráná sa warɪŋɪrɪnɪ. Womɪ ‘Beɪ.’ uráná sa xɪxenɪ barɪŋɪrɪnɪ. Gɪ ɪnókɪnɪŋɪ omɪŋɪ nɪarɪŋɪ womɪ ‘E eɪ.’ uráná xɪxenɪ yarɪŋɪrɪnɪ.’ Jisasomɪ e urɪpoyɪ.” urowáráná ⁹ awa nuro Jiaso tɪnɪ óf e órórfɪ nɪnɪro e uráná Jiaso ududɪ nɪwɪrɪ nɪkɪnɪmónɪrɪ oxɪ apɪxɪ epɪroyɪ nero númɪ uxɪdɪgɪfáyo re urɪŋɪnɪgɪnɪ, “Wauyɪ porɪsɪ ámɪná imónɪŋo dɪŋɪ nɪnɪkwɪrorɪ yarɪŋɪpa nɪgɪ Isɪrerɪyɪné aɪ woxɪ nionɪ dɪŋɪ xɪxenɪ mɪnɪkwɪroarɪŋɪnɪ.” uráná ¹⁰ xwɪyɪfá urowárɪnɪpɪfáwa ámɪ wɪgɪ anɪ e nánɪ nuro xegɪ omɪŋɪ wɪarɪŋo rɪxa ámɪ naŋɪ riwo ŋweanagɪ wɪnɪgɪfawɪxɪnɪ.

Íwɪ sɪkɪŋɪ pɪyɪ womɪ “Wɪáɪnɪmeaɪ.” urɪŋɪ nánɪrɪnɪ.

¹¹ Jiaso wauyɪ porɪsoyá omɪŋɪ wɪarɪŋomɪ píránɪŋɪ nɪmɪxɪrɪ rɪxa sɪfá wɪ óráná o anɪ bɪmɪ yoɪ Nenɪyɪ rɪnɪŋɪyo nánɪ nurɪ xegɪ wɪepɪsarɪŋowa enɪ o tɪnɪ nuro ámá oxɪ apɪxɪ obaxɪ nawɪnɪ nuro ¹² anɪ apɪmɪ ákɪŋá ɪwɪ e rémoanɪro yarɪfá Jiaso wenɪŋɪ éyɪ wɪnɪŋɪnɪgɪnɪ. Ámá pɪyɪ wo —O sɪnɪ ɪwɪ sɪkɪŋorɪnɪ. Xexɪrɪmeáo wo mayorɪnɪ. Xɪnái apɪxɪ anɪrɪnɪ. Omɪ xɪnái tɪnɪ oxɪ apɪxɪ e dánɪ obaxɪ tɪnɪ xwɪfá weyanɪro anɪ apɪmɪ dánɪ nɪmeámɪ ɪwɪapɪarɪŋagɪfá Jiaso sɪŋwɪ e nɪwɪnɪrɪ ¹³ pɪyomɪ xɪnái mɪ wá nɪwɪanɪrɪ re urɪŋɪnɪgɪnɪ, “Nwɪ eaarɪŋɪyɪ pɪnɪ wɪáreɪ.” nurɪrɪ ¹⁴ anɪwɪ e nɪbɪrɪ ɪkwɪanɪwɪ pɪyo wenɪnamɪ ɪfá nɪxɪrɪrɪ ámá nɪmeámɪ warɪgɪfáyɪ sa e rówapɪŋáná o pɪyomɪ re urɪŋɪnɪgɪnɪ, “ ‘Íwɪ sɪkɪŋɪ roxɪnɪ, rɪxa wɪáɪnɪmeaɪ.’ rɪrarɪŋɪnɪ.” uráná re enɪnɪgɪnɪ. ¹⁵ Pɪyo nɪwɪáɪnɪmeari éfɪ nɪŋweari ɪwamɪfó pɪné rarɪfá Jiaso ámɪ xɪnái tɪŋɪ e uwárɪarɪfá ¹⁶ ámá nɪnɪ wáyɪ nɪkárɪnɪro Gorɪxomɪ seáyɪ e numeróná re rɪgɪfawɪxɪnɪ, “Gorɪxoyá wɪfá rókiamoarɪŋɪ seáyɪ e imónɪŋɪ wo riwo rɪneaurowárɪnɪpɪyɪŋoɪ? Gorɪxo Isɪrerene nánɪ dɪŋɪ nɪmori arɪrá neainɪfá nánɪ riwo rɪneaurowárɪnɪpɪyɪŋoɪ?” nɪrɪro e yarɪfá ¹⁷ Jiaso e éfɪpɪ nánɪ xwɪyɪfá Judayɪ anɪ nɪyonɪ yanɪ nɪwéa nurɪ mɪdɪmɪdánɪ enɪ rɪnɪmenɪnɪgɪnɪ.

Jono xegɪ wɪepɪsarɪŋowa waúmɪ Jiaso tɪŋɪ e nánɪ urowárɪŋɪ nánɪrɪnɪ.

¹⁸ Jono xegɪ wɪepɪsarɪŋowa Jiaso éfɪ apɪ nɪpɪnɪ nánɪ áwanɪfɪ uráná ¹⁹ o xegɪ wɪepɪsarɪŋɪfɪ waúmɪ “Eɪnɪ.” nurɪrɪ Ámɪná Jiaso tɪŋɪ e nánɪ re urowárɪŋɪnɪgɪnɪ, “Nuri yarɪŋɪfɪ re wɪpɪyɪ, ‘Joxɪ nánɪ Jono ‘Nɪbɪnɪfárɪnɪ.’ neararɪŋoxɪranɪ? Wo ámɪ rɪwɪyo bɪnɪfó nánɪ sɪnɪ xwayɪ nanɪrɪ ŋweanɪwárani?’ Nuri yarɪŋɪfɪ e wɪpɪyɪ.” urowárɪfagɪ ²⁰ awaú nuri Jisasomɪ re urémeagɪsɪxɪnɪ, “Jono wayɪ nɪneameaɪa warɪŋo joxɪ tɪe nánɪ re yearowárɪŋoɪ, ‘Omɪ yarɪŋɪfɪ re wɪpɪyɪ, ‘Joxɪ Jono ‘Rɪwɪyo nɪbɪnɪfárɪnɪ.’ neararɪŋoxɪranɪ? Wo rɪwɪyo bɪnɪfó nánɪ sɪnɪ xwayɪ nanɪrɪ ŋweanɪwárani?’”

yarínj e wípiyi.’ yearowárinjoi.” uráná ²¹ axíná Jisaso áamá sımıxı xıxegıni yarıgıfáyo nanı imıxiri sınjwı suparıgıfá obaxıyo sınjwı anıprı nanı wirı imfó áamáyo xıxéroarınjıyo mıxı umáınırı nerı ²² awaúmi re urınjınıgıni, “Awagwı nuri amıpı nını nionı re yarıná sınjwı nanrı arfá niri éfıyı nanı Jonomı áwanı urıpiyi, ‘Sınjwı suparıgıfáyı ámi sınjwı anıro sıkwı ikı egfáyı ámi anı ero peyıyı tıgıfáyı wigı wará nanı inıro arfá prónıgıfáyı ámi arfá ero áamá péfáyı ámi wiápınımearo áamá sıpıyo xwıyıfá yayı winıpaxıprı arfá wıro yarınjoi.’ urıpiyi.” nurıri ²³ re urınjınıgıni, “Rıprı enı urıpiyi, ‘Yeáyı neayımıxemeanfa nanı arfowayá xwıfá piaxıyo dánı iwiaronfo e enfárinı. E enfárinı.’ yaiwıarıgıfáprı tını xıxenı mepa yarınjagı sınjwı nınanırı aiwi nóreámıoarı dını mınıkwıropa nerı ‘Ayı omanı.’ mıyaiwıpanı. Áamá e yarıgıfá gıyı gıyı Gorıxoyá dını tını yayı winıpaxıyırını. Jonomı e urıpiyi.’ urınjınıgıni.

Jisaso Jono nanı urınjı nánırını.

²⁴ Jisaso, Jonoyá wiepısarınjowau rıxa úaná, o áamá e epıroyı egfáyo Jono nanı re urınjınıgıni, “Xámi seyıné Jonomı sınjwı wınanıro nanı áamá dını meanje nanı nuróná pí áamá sınjwı wınarıgıfawıxını? Áamá enı meánınjı imınjı yarıná wakwınjwı wınjwı nımearıınjı imónınjı womı sınjwı wınanıro rıwarıgıfawıxını? Oweo! ²⁵ Aga pí áamá sınjwı wınanıro warıgıfawıxını? Áamá rapırapı yarapayı enı wú yınınjı womı wınanıro áamá dını meanje nanı rıwarıgıfawıxını? Oweo! Áamá rapırapı yarapayı nanını nıyınıro njweagıfáyı mıxı ináyıyá anıyo njwearıgıfárinı. Áamá dını meanje njwearıgıfámanı. ²⁶ Aga pí áamá sınjwı wınanıro warıgıfawıxını? Gorıxoyá wıfá rókıamoarınjı womı sınjwı wınanıro rıwarıgıfawıxını? Oyı, wıfá rókıamoarınjı womı sınjwı wınanıro ugıfá aiwi Jono áamá yeáyı seayımıxemeanfa nanı xwıfá piaxıyo dánı iwiaronfo nanı wáf urımemınırı nanı uowárenapınjı enagı nanı o Gorıxoyá wıfá rókıamoarıgıfá nıyonı xıxenı imónınjomanı. Seáyı e múronıorını. ²⁷ Jono nanı Bıkıwı Gorıxoyáyo rıfwamınjı re nırınırı eánını, ‘Gorıxo xegı xewaxomı re urınjınıgıni, “Nionı gı xwıyıfá yanı wıowárimfáo joxı xámi nırımearı áamá nısanırı epırı nanı óınınjı nısımıoa unfa nanı uowárimfárinı.” urınjınıgıni.’ Rıfwamınjı e nırınırı eánını.” nurıri ²⁸ re urınjınıgıni, “Nionı seararınını. Jono áamá yeáyı seayımıxemeanfa nanı arfowayá xwıfá piaxıyo dánı iwiaronfo nanı óınınjı imonjo enagı nanı áamá nını aiwi wo Jonomı seáyı e imónını nanı xırıgıfámanı. E nerı aiwi áamá gıyı gıyı nionı nıxıdıro Gorıxoyá xwıoxıyo páwıro yarıgıfáyı xwıyıfá nionı nanı wáf nurımeıprıprı xwıyıfá Jono wáf rımenıprımı seáyı e imónınjagı nanı áamá ayı onıprı aiwi Jonomı enı seáyı e imónınjoi.” urınjınıgıni. ²⁹ Áamá nını tını takısı nanı nıgwı nearáparıgıfáyı tını Jono wáf urımearınjagı arfá nıwıro nısanıro Jono wayı umearıfná rıprı urıgıfánınjı imónını, “Gorıxoxı wé rónınjoxı óf nene uyınıfını yarınjwaéne nanı imófprı xıxenı neamıfırını.” urıgıfánınjı imónını. ³⁰ E nerı aiwi Parisıowa tını njwı ikaxı eánınıprı mewegıfáwa tını Jono wayı oneameainırı sınjwı mıwınıpa neróná amıpı Gorıxo ‘Awa oepoyı.’ yaiwıfıprımı rıfwı umogıfawıxını. ³¹ Jisaso ámi re urınjınıgıni, “Ewayı xwıyıfá pıprı nırını áamá agwı rıná njweagıfáyıné áamá wo wo Gorıxo seyıné nanı uowárarınjagı aiwi seyıné mıseaimónarınyıfné nanı ‘Ayınınjı imónını.’ rımıfını? Seyıné pınınjı imónınjoi?” nurıri ³² re urınjınıgıni, “Seyıné nıaıwı rıpıánınjı imónınjoi. Nıaıwı bıa makerfá tını e nıfá neróná nıaıwı bıbıamı rıfıawá re urarınjoi, ‘Nepıane webfı rarınjagwı aí sepiayıné sımınınjı mıyarınjoi. Nepıane njwapé

rariŋagwi aí sepiayíne ámixtá bi miyaríŋoi.’ rinarigfápianíŋ ímóníŋoi.
³³ Seyíne re egfápi nání ewayf xwiyfá api searariŋini. Seyíne Jono wayf nĩneameaia waríŋo nibirfána aiwá naŋf mĩnĩpa eri iniigf wainf mĩnĩpa eri yariŋagi sŋwí nĩwĩnĩro nání ‘Ámá royf imfó xixéroariŋorfaní?’ rarigfáriní. ³⁴ Seyíne ámá imóníŋáoní ení nibirfána aiwá nĩrĩ iniigf nĩrĩ yariŋagi nĩnanĩro nání re rarigfáriní, ‘O aiwá eŋf neri naríŋorini. Iniigf wainf ení naríŋorini. Ámá takisf nání nĩgwí nearáparigfáwa tĩnĩ ámá íwí yarigfá wĩnyf tĩnĩ nĩkumixinĩri emearíŋorini.’ rarigfáriní. ³⁵ E neri aiwi oxí apixf wĩnĩ wĩnĩ dĩŋf píraníŋf neŋwĩpero Jono tĩnĩ nionĩ tĩnĩ nání ‘Awaú naŋf yariŋii.’ yaiwiarigfáriní.” uríŋiniginí.

Íwí inaríŋf wĩmĩ yokwarĩmĩ wiĩŋf nánírini.

³⁶ Ámá Parisi wo Jisasomĩ yariŋf re wiŋiniginí, “Joxĩ ananĩ nionĩ tĩnĩ gí aŋfyo aiwá nanĩréwi?” urfagi Jisaso oyá aŋfyo nĩpáwirĩ aiwá nanĩri nání wigf yarigfápa xwápiyi nĩkrómáná nawĩnĩ aiwá narfána re eŋiniginí.
³⁷ Apixf íwí inaríŋf wí, aŋf apimĩ ŋweaŋí “Jisaso Parisioyá aŋfyo nĩŋwearĩ aiwá narini.” rinaríŋagi arfá e nĩwirĩ sŋá tĩnĩ sixf imixiníŋf wá iniigf dĩŋf naŋf eariŋf bi ínĩŋf wá nĩmeámĩ aŋf iwámĩ nĩpáwirĩ ³⁸ Jisaso sĩkwf tĩŋf e rfwf rĩwámĩnĩ éf nĩrómáná ŋwí nearfána xegf sŋwirixf Jisasoyá sĩkwf sosfáyo nĩyorĩ í xegf dfá sepiá tĩnĩ kwĩkwĩrĩmĩ neri sĩkwfyo kíyf nĩmiaúnĩri iniigf dĩŋf naŋf eariŋfpi niwayĩmómáná gĩníf nĩwirĩ e yarfána ³⁹ Parisio, Jisasomĩ imánf ikaxf urfo apixf í e wiaríŋagi nĩwĩnĩrĩ ínĩmĩ re rĩnĩŋiniginí, “Ámá ro nepa Gorixoyá wfá rókiamoaríŋo eŋánáyf, apixf íá wiapĩyimĩxariŋí nání xixeni nĩjfá re imónĩpaxorini, ‘Í apixf íwí inaríŋf wĩrini.’ yaiwipaxorini.” Parisio ínĩmĩ dánĩ e yaiwinarfána ⁴⁰ Jisaso o xwioxfyo dánĩ e yaiwiaríŋagi adadf nĩwirĩ re uríŋiniginí, “Saimone, xwiyfá bi orĩrĩmĩnĩ.” urfagi o re uríŋiniginí, “Nearéwapĩyaríŋoxini, ananĩ nĩrei.” urfagi ⁴¹ Jisaso ewayf xwiyfá rĩpĩ uríŋiniginí, “Ámá womĩ ámá waú nibĩri nĩgwí uráfĩgĩsixinĩ. Wfo K500.00 uráfĩrĩ wfo K50.00 uráfĩrĩ neri nĩŋweagfĩsáná ⁴² awaú ámĩ xfomĩ mĩwĩpa eŋáná o nĩwaúmĩnĩ ayá nurĩmĩxĩrĩ nĩgwí mĩnĩ wiŋfpi nání dĩŋf peá nĩmorĩ kikiáf eŋiniginí. Ayĩnánĩ awaú go go nĩgwí mĩnĩ wiŋo nání xwapf wimónĩnĩŋoi?” urfagi ⁴³ Saimono re uríŋiniginí, “Nĩgwí K500.00 uráfĩŋo, o xwapf wimónĩnĩŋoi.’ nĩmónarini.” urfagi Jisaso re uríŋiniginí, “Joxĩ dĩŋf xixeni neŋwĩperĩ rariŋini.” nurĩrĩ ⁴⁴ apixĩ tĩámĩnĩ nĩkĩnĩmónĩmáná Saimonomĩ re uríŋiniginí, “Apixf rĩ nionĩ niaríŋf rĩ sŋwí wĩnei. Nionĩ dĩxf aŋfyo íwiapánáyf joxĩ negf yariŋwápa mĩnĩ iniigf bi sĩkwf sosfá igfá eánĩmĩnĩrĩ nání mĩniapfĩnĩ. E neri aiwi apixf ríyf gí sĩkwf sosfáyo sŋwirixf tĩnĩ igfá nĩnearĩ xegf dfá sepiá eŋf tĩnĩ nĩkwĩrĩŋoi. ⁴⁵ Joxĩ ámá xwiyfá báná negf yariŋwápi kíyf mĩnĩmiaúnĩnĩ. E neri aí í nionĩ nĩwiapĩrĩ ŋweááiná dánĩ sĩkwf sosfáyo kíyf nĩnĩmiaúga warini. ⁴⁶ Joxĩ negf yariŋwápa yayf mĩnĩpa neri ranf bi mĩŋfyo mĩniwayĩmómĩnĩ. E neri aiwi apixf ríyf sĩkwf sosfáyo iniigf dĩŋf naŋf eariŋf bi nĩniwayĩmómáná gĩníf niŋoi. ⁴⁷ Ayĩnánĩ nionĩ re rariŋini. Í íwí xwapf yagfĩ aiwi nionĩ rĩxa yokwarĩmĩ wiíá eŋagf nání í nionĩ nání xwapf nĩwimónĩrĩ nání naŋf e niarini. Ámá íwí xwapf mé bi onĩmiápi yarigfáyf nionĩ yokwarĩmĩ wiíáná ayf nionĩ nání ení onĩmiápi wimónarĩŋfĩnĩ.” Saimonomĩ e nurĩrĩ ⁴⁸ apixĩmĩ re uríŋiniginí, “Nionĩ dĩxf íwí yariŋfíf rĩxa yokwarĩmĩ siáfĩnĩ.” uráná ⁴⁹ ámá xfo tĩnĩ nawĩnĩ nĩŋwearo aiwá narigfáyf re rĩnigfawixini, “Ámá royf ‘íwí yariŋfíf yokwarĩmĩ wiipaxonĩrini.’ nĩyaiwirĩ rfa rarini?”

niriniro e yarfná ⁵⁰ Jisaso apiximi re uriniginini, “Jixi dñf nkwroarñagani nani Gorixo yeayf riyimixemeáfrini. Rixa kikiá nera ui.” uriniginini.

8

Apixf Jisasomi mirañf wigfwa nánirini.

¹ Jisaso Saimono tñni aiwá nñiri niñweañsáná rixa sfá wí óráná o añf wíyf wíyo xwiyfá yayf winipaxf Gorixo xwioxfyo mimeámf neri píranñf umenweanfa nani wáf nurimeri re urimeniniginini, “Seyfné fwf yarigfáyf rfwfmñni nimamoro nisaniro ñweáfrixini.” urimearfná xfo xegf wiepñsarñf wé wúkaú síkwf waú o tñni nawini nemero ² apixf wíwa eni o tñni nawini nemero —Wíwa simixf tfgfwami Jisaso nanf imixiri wíwa imfo dñf xixeroarñf tfgfwami mixf umáñiri wiarñiwa wigf yoí ríwarini. Wí Mariaíri. Añf yoí Magidara dánf enagf nani imi yoí Magidara dánf Mariaíyí wfrññirini. Í Jisaso imfo wé wfumi dánf waú dñf xixeroarñf mixf umáñnowarñirini. ³ Apixf ámi wí Xusao —O mixf ináyf Xerotoyá boswf worini. Omí xepí í xegf yoí Joanaíri. Ámi wí Sasanaíri. Íwa tñni ámi wíwa eni wigf ñgwf tñni aiwá bf immf ero Jisasomi tñni xegf wiepñsarñowami tñni mirañf niwiayiro númi wagfári.

Ewayf ikaxf witf siyf wiaronf nánirini.

⁴ Oxí apixf obaxf añf ayf ayo dánf Jisaso tñf e nani nñmiro awí eánarfná o ewayf xwiyfá rñpi uriniginini, ⁵ “Ámá wo o xegf omñfyo witf siyf niwiároa umñiri nani nurí rixa xwfa yunf ikixearññe píranñf niwiárori aí wí ofyo piérofyf ámá wí ofyo niñpurfná xwirñwí osaxiro ñf nñiri mñmáñf eri eniginini. ⁶ Ámi wí sfñá inimi yapññáná xwfa seayf e onmiápi enfyo piérofyf apaxf mé neráñri niyapñri aiwi iniñgf mñrúnñagf nani apaxf mé yweaññiginini. ⁷ Ámi wí emf piññf arñkiarññe wiaronf yf emf piññfyo dánf nawini neráñmána emf xewirarñagf nani witf ayf urf eniginini. ⁸ Ámi wí xwfa nanfyo wiaronf yf neráñri niyapñri ná niwerfná aga dñf niñmorí ía niropaxf weniginini.” Ewayf xwiyfá e nurirfná re urayññiginini, “Arfá tfgfáyfné ewayf xwiyfá rarñá rñpi nani arfá okiarf niñmónfpoñ.” urayññiginini.

“Rñpi nani ewayf xwiyfá seararññini.” urñf nánirini.

⁹ Xegf wiepñsarñowa ewayf xwiyfá apí mñkñpi nani yarñf wíaná ¹⁰ o re uriniginini, “Xwiyfá eníñá dánf ‘Gorixo xwioxfyo mimeámf neri seamenweañfariñni.’ nñiri inimi imónññpi nioni wfá searókiamoarññini. E neri aiwi ámá nioni dñf mñnikwíró wigf dñf tñni nera warigfáyf nioni ewayf xwiyfá nuréwapñyirfná wfá rókiamoagf Aisaiaoyf rññño nñiri rfwamñf eañpa sfñwí nanro arfá niro nero aiwi mñkñpi nani niñfá imónññriññri ewayf xwiyfáni uréwapñyarññini.

Witf siyf wiaronf mñkñpi nani áwanf urñf nánirini.

¹¹ “Ewayf xwiyfá mñkñpi rñpiñni. Witf siyf nani rñññpi ayf xwiyfá Gorixoyaññf imónñni. ¹² Ámá wí siyf of mañpámf piérofñññf imónñni. Ayf xwiyfá Gorixoyá arfá niwiro aiwi axíñá obo nñiri ayf xwiyfá oyápi dñf móáná o yeayf uyimixemeanññiri mñrarakf niwiri xwiyfá oyá wigf xwioxfyo dánf emi mimeámf yáranññini. ¹³ Ámá wí witf siyf sfñá inimi yapññáná seayf e xwfa onmiápi enáná wiaronf yfññf imónñni. Ayf xwiyfá Gorixoyá arfá niwiróná yayf niwiniri xfdanro yarfná xwiyfá ná inimi piñññññf mñwarññagf nani aññf xfdarñfámani. Xwiyfá oyápi

xɔdanɔro yarɔɔnagɔ nani ama wi nibɔro nepa enɔ neanɔro rɔa xɔdarɔɔnɔnɔri iwamɔ wɔwɔpɔyɔɔnana pɔnɔ wɔararɔɔɔnɔnɔ. ¹⁴ Ama wi witɔ siyɔ emɔ pɔpɔnɔ arɔkiarɔnɔnɔ wɔarɔnɔɔnɔnɔ imɔnɔnɔ. Ayɔ enɔ xwɔyɔ Gorɔxoyɔ arɔa niwiro aiwi wigɔ yarɔɔnagɔ sɔnɔ nɔxɔdɔrɔnɔ amɔpɔ xwɔɔyo dɔnɔ nani dɔnɔ obɔbaxɔ moro ‘Amɔpɔ wi nionɔ mɔnɔmuropanɔnɔ.’ yaiwiro amɔpɔ wi nani niwimɔnɔro ‘Arɔge meamɔarɔnɔ?’ yaiwiro nera nurɔnɔyɔ witɔ emɔ nerapɔri xɔnɔwɔrɔrɔnɔ yapɔ nimɔnɔro aiwɔ na niyɔnɔri aiwi wi yɔɔ yarɔɔnɔmanɔ. ¹⁵ Ama wi siyɔ xwɔa nanɔ imɔnɔnɔ wɔarɔnɔɔnɔnɔ imɔnɔnɔ. Ayɔ xwɔyɔ Gorɔxoyɔ nani arɔa niwiro dɔnɔ sipɔ wi mɔmaxɔrɔnɔnɔ nani mɔwaramo anɔnɔ dɔnɔ nɔkwɔroro xaiwɔ ɔa nɔxɔrɔro nerɔna aiwɔ na wearɔnɔpɔnɔnɔ imɔnarɔɔnɔnɔ.’ Wiepɔsarɔnɔwamɔ ewayɔ xwɔyɔ mɔkɔpɔ nani awanɔ e urɔnɔnɔnɔnɔ.

Ewayɔ ikaxɔ uyɔwɔ nani urɔnɔnɔnɔnɔ.

¹⁶ Awa “Jisaso ama ayo anɔnɔ yumɔ winɔarɔnɔ.” yaiwipɔrɔxɔnɔri amɔ ewayɔ xwɔyɔ ripɔ urɔnɔnɔnɔnɔ, “Ama wo re yarɔnɔmanɔ. Xegɔ ramɔxɔ nɔmɔxarɔri sɔxɔ xwɔ wa nɔmearɔ upɔkɔkwɔarɔnɔnɔmanɔ. Nɔmɔxarɔri xegɔ sa ikwɔnɔwɔyo inɔmɔ exwiroarɔnɔnɔmanɔ. Nɔmɔxaromana ama gɔyɔ gɔyɔ nɔwɔpɔrɔna ananɔ sɔnɔwɔ winɔpɔri nani aiwɔ ikwɔnɔwɔyo seayɔ e tarɔnɔrɔnɔ.” nurɔri ¹⁷ re urɔnɔnɔnɔnɔ, “Amɔpɔ nɔnɔ inɔmɔ imɔnɔnɔ aiwi wɔa okɔana nɔnɔ sɔnɔnɔ imɔnanɔ ama nɔnɔ ‘Tɔ ayɔrɔnɔ?’ yaiwipɔrɔarɔnɔ. ¹⁸ Ayɔnani seyɔne pɔne arɔa nɔnirɔnɔyɔ arɔa pɔranɔnɔ nirɔnɔ. Ama gɔyɔ gɔyɔ nionɔ xwɔyɔ rarɔna arɔa niro dɔnɔ nɔkwɔroro nero nijɔa bi nimɔnɔrɔnɔyɔ Gorɔxo amɔ wi mɔnɔ winɔnɔ. Gɔyɔ gɔyɔ arɔa mɔnɔpa ero dɔnɔ mɔnɔkwɔropa ero nerɔnɔyɔ ‘Nijɔa ripɔ imɔnɔnɔnɔ.’ yaiwinarɔɔnɔnɔ aɔ Gorɔxo apɔ aɔ amɔ nurapɔnɔnɔnɔ.’ urɔnɔnɔnɔnɔ.

Jisasomɔ xinai tɔnɔ xogwawɔ tɔnɔ nanɔrɔnɔnɔ.

¹⁹ Jisasomɔ xinai tɔnɔ xogwawɔ tɔnɔ o tɔnɔ e nani nibɔro ama xwɔ obaxɔ omɔ epɔroyɔ wɔarɔnɔnɔnɔ epɔwa mɔpawɔpaxɔ enagɔ ²⁰ ama wi awanɔ re urɔɔɔawɔxɔnɔ, “Dɔxɔ rɔnɔai tɔnɔ rɔɔwawɔ tɔnɔ sɔnɔwɔ rananɔro nani bɔamɔ biraiyɔ rɔnɔnɔ.” urɔagɔa aɔ ²¹ o re urɔnɔnɔnɔnɔ, “Ama re nɔwɔxapɔgɔa tɔyɔ, xwɔyɔ Gorɔxoyɔ arɔa wiro xɔxenɔ ero yarɔɔnɔyɔ, ayɔ gɔ inokɔwanɔnɔ nɔrɔxɔmeawɔnɔnɔ imɔnɔnɔnɔ.” urɔnɔnɔnɔnɔ.

Ipi imeamɔkwɔ yarɔnɔnɔ samɔnɔ imɔxɔnɔnɔ nanɔrɔnɔnɔ.

²² Ina sɔa wɔyimɔ Jisaso tɔnɔ xegɔ wiepɔsarɔnɔwamɔ tɔnɔ ewɔyo nɔpɔxɔmɔanɔro o re urɔnɔnɔnɔnɔ, “Ipiyo jɔarɔwamɔnɔ dani oxɔmɔaneyɔ.” nurɔri nɔmeamɔ nuro ²³ ipiyo nɔmeamɔ warɔna Jisaso rɔxa sa winɔagɔ sa wenana re enɔnɔnɔnɔ. Rɔwɔpɔ xwɔ wi niwɔpɔri ipiyo nɔxɔmɔ nurɔ ewɔyo iniɔgɔ mɔmeamɔ yarɔna awa rɔxa iniɔgɔ namɔpaxɔ yarɔnɔnɔ nainɔnɔmɔ ²⁴ nuro saiwiarɔ niwimana re urɔɔɔawɔxɔnɔ, “Neamemearɔnɔxɔnɔ, neamemearɔnɔxɔnɔ, rɔxa iniɔgɔ namianɔ anɔwɔ ayɔrɔnɔ.” urana Jisaso niwɔapɔnɔmearɔ imɔnɔ yarɔnɔpimɔ tɔnɔ iniɔgɔ reakɔkwɔi yaparɔnɔpimɔ tɔnɔ mɔxɔ nurɔri “Pɔnɔ wiareɔ.” urana re enɔnɔnɔnɔ. Pɔnɔ niwɔarɔnɔ imɔnɔ me nerɔ iniɔgɔ samɔnɔ wearɔri enɔnɔnɔnɔ. ²⁵ Rɔxa imɔnɔ me nerɔ iniɔgɔ samɔnɔ wearɔri eana o wiepɔsarɔnɔwamɔ re urɔnɔnɔnɔnɔ, “Soyɔne dɔnɔ mɔnɔkwɔropa pi nani yarɔnɔnɔ?” urɔagɔ awa wayɔ ero ududɔ ero nero re rɔnɔɔawɔxɔnɔ, “Ama royɔ imɔnɔ tɔnɔ iniɔgɔ tɔnɔ sekaxɔ urana amanɔnɔ arɔa wɔ royɔ gorɔnɔ?” rɔnɔɔawɔxɔnɔ.

Imɔ mɔxɔ umanana odɔpi iniɔgɔ namɔnɔ nanɔrɔnɔnɔ.

²⁶ Awa ewepa nɔmeaa nuro ipi Gaririyo jɔarɔwamɔnɔ anɔ bi xegɔ yoɔ Gegesayɔ rɔnɔnɔpɔ tɔnɔ e niwiɔkɔnɔmearo ²⁷ Jisaso nayoari rɔxa xwɔɔyo eɔ

ronáná áamá anjé apimi dánjé wo —Omi imfó wí xixéroarinjorini. Enjína dáni iyaxé aiké miyíní néra uri anjé wíyo mñjweapa eri áamá xwáripá tñjé eni njweari yarinjorini. ²⁸ O Jisasomi sñjwé nñwíniríná xwamiání nñriri Jisasomi agwé ríwámíni nñpíkínímearí ímí tñni re urinjigini, “Jisasoxt, niaíwé Njwá seáyí émi njweanjoyáoxí, pí neaiminiri barinjini? Nioni wauní re rirarinjini, ‘Xeaninjé wí mñneaikáripáni.’ rirarinjini.” nuriri ²⁹ Jisaso sekaxé “Imfóyíné áamá romi pñni nñwiárimí úpoyí.” uríé enagi nání Jisasomi e nuriri —O imfó íníná dnjé xixéroarinjé enagi nání xegé áamá omi fá nñxero gwé wirí tñni ainíxé ikasfá ininjé wirí tñni nñjiro awí menjweanagfá aiwí gwé jífápí naríkiárimí imfó áamá dnjé meanje nání sayá nñméra wayarinjorini. ³⁰ Omi Jisaso yarinjé re winjigini, “Segé yofé píxini?” uríagi imfowa xwé obaxé mñroninjagfá nání re urígfawixini, “Negé yofé Rijoniyí —Yofé mñké ayé mñxé nání xwé obaxé gwé mónarígfá nánirini. Yofé e riniñwini.” nuriro ³¹ wauní rixinjé re urayígfawixini, “Joxí none mñxé nñeamáñnowáriríná siririké yoparí bí mimóninjéyi tñjé e Goríxo xeaninjé neaikáriné nání mñxé mñeamáñnowáripáni.” nuriro ³² odípi xwé obaxé dñwíyo wiároárininjagfá nñwíniro wauní re urígfawixini, “Imfóne odípiyo ríwímíni oxixéropojoriri sñjwé neaniriréini?” uríagfá o xe oépojoriri sñjwé wináná ³³ imfowa áamá omi pñni nñwiárimí nuro ámi odípiyo xixéroáná re enjigini. Odípi ayé imegé anjéni omífáyé sapípanjímí síwá néra ipíyo nñpáwiro piyé egfawixini. ³⁴ Áamá odípi awí mearoarígfáyé wigé odípi e éagfá nñwíniro wigé anjé apimi nání éf nuro áamá e njweagfáyo áwanjé uríro áamá omíñjéyo yarígfáyo áwanjé urímero wíáná ³⁵ áamá ayé “Pí rífa enjé?” nñyaiwiro sñjwé winaníro nání nñbíro Jisaso tñjé e nñémoro weninjé éfáyé winígfawixini. Áamá imfó xixéroaríno riwo aiké yíniri dnjé síxé yíniri nemáná Jisasoyá síkwé tñjé e éf njweanagi nñwíniro wáyé nero yaríná ³⁶ áamá Jisaso imfó mñxé umáñnowárfagi sñjwé winfáyé Jisaso imfó sayá mearinjomi píraninjé wimíxí nání repíyí nñwiróná ³⁷ áamá ayé nñni anjé Gegesa dánjéyí tñni áamá anjé apimi midímídáni njweagfáyo tñni wáyé xwé níkaríníro nání Jisasomi wauní re urígfawixini, “Nene pñni nñneawiárimí ouní.’ neaimónariní.” uríagfá o ámi ewéyo nñpñxemoániri uminiri yaríná ³⁸ áamá imfó mñxé umáñfó wauní rixinjé “Nioni tñni owaiyí.’ nímónariní.” urarinjagi aí Jisaso xegé anjé e nání nurowárirí re urinjigini, ³⁹ “Díxé anjé e nání nurí Goríxo sífpi nání díxé áamáyo repíyí nñwirí njwearí ui.” uríagi o Jisasomi pñni nñwiárimí nurí anjé apimi nñpimíni Jisaso wíífpí nání repíyí wiemenjigini.

Apíxé ragé aninjé pwarinjé wími nanjé imíxiri miái penjé wími nanjé imíxiri enjé nánirini.

⁴⁰ Jisaso ámi ipíyo jfárirwámíni iwiékñimeááná áamá obaxé e epíroyé ero o nání xwayé naniri njwearo egfáyé omi yayé nñwiro yaríná re enjigini. ⁴¹⁻⁴² Áamá áminá wigé rotú anjé wiwá menjweanjé wo —O xegé yofé Jairasorini. Miái ná wímíni xanorini. O nñbiri Jisasoyá síkwé tñjé e nñpíkínímearí xfo xegé miái —Í xwiogwé wé wúkaú síkwé waú imóninjirini. Í ríxa nñpémíni yarinjagi nání xano Jisasomi wauní rixinjé re urinjigini, “Gé miáimí nanjé imíxiri nioni tñni gé anjéyo nání nñwaniréwii?” uríagi o “Ananirini.” nuriri awaú óf e waríná áamá e epíroyé egfáyé nuxídíro Jisasomi íkwíkwieré waríná ⁴³ apíxé wí —Í xegé ragé aninjé pwaríná xwiogwé wé wúkaú síkwé waú múronjirini. Áamá obaxé nanjé imíxaníro nñyayirinjé aí nanjé wí mimóninjirini. ⁴⁴ Í “Jisasoyá iyfayoni amáf nñronirínáyé, ámi

nanj ímónimfíní.” n̄iyaiwia n̄ix̄d̄r̄i r̄f̄w̄m̄i d̄áni oyá iyfá sírfw̄yo amáf rónáná re en̄niḡn̄i. Ragf̄ an̄n̄j̄ p̄war̄n̄j̄p̄i yeáyf̄ s̄ikiár̄n̄j̄n̄iḡn̄i. ⁴⁵ Yeáyf̄ s̄ikiáráná Jisaso re r̄n̄j̄n̄iḡn̄i, “Amáf go n̄rón̄igo?” r̄f̄aḡi amáf n̄n̄i “Oweoi, nion̄man̄i. Nion̄man̄i.” n̄ra war̄n̄á xegf̄ wiep̄sar̄n̄j̄ wo Pitaoȳ r̄n̄n̄jo re ur̄n̄j̄n̄iḡn̄i, “Neamemear̄n̄ox̄n̄i, amáf ep̄f̄royf̄ n̄siro ikw̄kwierf̄ n̄siga war̄n̄jo.” ur̄f̄aḡi aiwi ⁴⁶ Jisaso re r̄n̄j̄n̄iḡn̄i, “Nepa amáf wo amáf n̄rón̄igo. Nigf̄ en̄j̄ eán̄n̄j̄ b̄i n̄n̄wár̄m̄i amáf wom̄i nanj̄ im̄x̄f̄aḡi nainen̄r̄i n̄n̄i rar̄n̄j̄n̄i.” r̄f̄aḡi ⁴⁷ ap̄ix̄f̄ í yum̄f̄i mepaxf̄ wimón̄f̄aḡi n̄w̄n̄r̄i óf̄ néra an̄wi e n̄b̄r̄i oyá s̄m̄man̄j̄r̄wám̄n̄i n̄p̄k̄in̄mear̄i ox̄f̄ ap̄ix̄f̄ n̄n̄i s̄n̄w̄f̄yo d̄áni wf̄á re rókiamón̄n̄j̄n̄iḡn̄i, “Niún̄i ḡf̄ ragf̄ an̄n̄j̄ p̄war̄n̄j̄aḡi n̄n̄i Jisasom̄i amáf rón̄f̄n̄i. Om̄i amáf n̄rón̄r̄n̄á r̄xa nanj̄ ímón̄f̄n̄i.” ur̄f̄aḡi ⁴⁸ o re ur̄n̄j̄n̄iḡn̄i, “Miaé, jíx̄i d̄n̄j̄ n̄n̄kw̄ror̄i n̄n̄i nanj̄ ímón̄f̄n̄i. Am̄i ayá m̄sin̄pa ner̄i kikiáf̄ néra ūi.” nur̄r̄i ⁴⁹ s̄n̄i ím̄i e urar̄n̄á amáf wo rotú an̄j̄ men̄wean̄oyá an̄j̄ e d̄áni n̄b̄r̄i om̄i re ur̄n̄j̄n̄iḡn̄i, “Ur̄ewap̄yar̄n̄om̄i s̄n̄i ayá wí mur̄n̄weapan̄i. Dix̄f̄ miáf̄ r̄xa pé̄n̄iḡn̄i.” ur̄f̄aḡi ⁵⁰ Jisaso ar̄f̄á e n̄wir̄i re ur̄n̄j̄n̄iḡn̄i, “Dix̄f̄ miáf̄ pé̄f̄ aiwi wáyf̄ mepan̄i. Nion̄i d̄n̄j̄ n̄kw̄róán̄áyf̄, í am̄i nanj̄ ímón̄n̄j̄n̄o.” nur̄m̄i nur̄i ⁵¹ an̄j̄yo n̄p̄awir̄n̄á amáf wí naw̄n̄i op̄awianeȳn̄r̄i s̄n̄w̄f̄ m̄w̄n̄pa ner̄i sa xegf̄ wiep̄sar̄n̄j̄ Pitao t̄n̄i Jono t̄n̄i Jemiso t̄n̄i miáf̄m̄i x̄n̄ái t̄n̄i xano t̄n̄i ayf̄ t̄n̄n̄i n̄p̄awiro ⁵² amáf n̄n̄i n̄w̄f̄ earo am̄x̄f̄á mero yar̄n̄j̄aḡf̄a n̄n̄i Jisaso re ur̄n̄j̄n̄iḡn̄i, “N̄w̄f̄ earḡf̄á p̄f̄n̄i wiár̄poȳi. N̄per̄i m̄wen̄n̄i. Sa sá wen̄i.” uráná ⁵³ ayf̄ “Í r̄xa p̄ȳx̄n̄i.” n̄iyaiwiro n̄n̄i r̄p̄f̄á ur̄f̄aḡf̄a aí ⁵⁴ o íyá wép̄am̄i f̄á n̄max̄r̄m̄áná ím̄f̄ t̄n̄i “Miá r̄ix̄n̄i, wiáp̄n̄imeaf̄.” uráná re en̄n̄iḡn̄i. ⁵⁵ Miáf̄ am̄i d̄n̄j̄ s̄ix̄f̄ wínáná apaxf̄ mé wiáp̄n̄imean̄n̄iḡn̄i. R̄xa wiáp̄n̄imeáná Jisaso xan̄yaúmi “Aiwá b̄i umeaípiȳi.” ur̄f̄aḡi ⁵⁶ ayaú ududf̄ ikár̄n̄f̄aḡf̄i Jisaso n̄w̄f̄ ikaxf̄ re ur̄n̄j̄n̄iḡn̄i, “Aípagwí nion̄i éap̄f̄ n̄n̄i amáf wíyo áwan̄j̄ mur̄pan̄i.” ur̄n̄j̄n̄iḡn̄i.

9

Wiep̄sar̄n̄j̄yo en̄j̄ s̄ix̄f̄ weám̄xowár̄r̄i sekaxf̄ ur̄r̄i en̄j̄ n̄án̄r̄n̄i.

¹⁻² Jisaso xegf̄ wiep̄sar̄n̄j̄ wé wúkaú s̄kw̄f̄ waú awam̄i “Awí eán̄f̄poȳi.” nur̄r̄i awa s̄m̄ix̄f̄ x̄xeḡn̄i nanj̄ im̄x̄p̄r̄i n̄n̄i ero im̄f̄o n̄n̄i m̄ix̄f̄ umá̄nowár̄p̄r̄i n̄n̄i ero ep̄r̄f̄a n̄n̄i kw̄ȳf̄ b̄i n̄wir̄i en̄j̄ s̄ix̄f̄ eán̄n̄j̄ b̄i n̄weám̄xowár̄r̄i re uowár̄n̄j̄n̄iḡn̄i, “Soȳné an̄j̄ ayf̄ ayo nemero Gor̄ixo xwiox̄f̄yo m̄meám̄f̄ ner̄i seamen̄wean̄f̄a n̄n̄i wáf̄ ur̄mero s̄m̄ix̄f̄ yar̄iḡf̄ayo nanj̄ im̄x̄m̄ero éf̄r̄ix̄n̄i.” nuowár̄r̄n̄á ³ re ur̄n̄j̄n̄iḡn̄i, “Am̄i am̄i wagwí wagwí nuro ur̄n̄p̄r̄i n̄n̄i segf̄ am̄p̄i b̄i n̄meám̄i mupan̄i. Erañ̄fran̄i, f̄á árupiañ̄fran̄i, aiwáran̄i, nigw̄fran̄i, iyf̄á wúkaúran̄i, n̄meám̄i mupan̄i. ⁴ Wáf̄ nemer̄n̄á an̄j̄ bim̄i n̄rémor̄n̄áyf̄ an̄j̄ iwam̄f̄o nuro páwíf̄ayo wé̄r̄ix̄n̄i. R̄xa amáf an̄j̄ apim̄i n̄weaḡf̄ayo nur̄ewap̄yimáná an̄j̄ axiwám̄n̄i n̄n̄weaḡf̄isáná ‘Am̄i an̄j̄ bim̄i n̄n̄i owaiȳi.’ n̄iyaiwir̄n̄áyf̄ an̄j̄ axiwám̄i d̄áni p̄f̄n̄i n̄wiár̄m̄i úf̄isix̄n̄i. ⁵ Wáf̄ nur̄mer̄n̄áyf̄ an̄j̄ bim̄i n̄rémor̄n̄á amáf e n̄weaḡf̄ayf̄ ‘Negf̄ an̄j̄ t̄f̄yo f̄wiap̄f̄poȳi.’ m̄sear̄pa eán̄áyf̄, amáf ayf̄ d̄n̄j̄ ‘Newan̄j̄ene ikár̄n̄n̄wáyf̄ n̄n̄i awaú nene n̄n̄i am̄i m̄b̄pa ep̄si n̄n̄i iyf̄ r̄yár̄f̄i?’ yaiwip̄r̄i n̄n̄i s̄kw̄f̄yo xw̄f̄á sikf̄ xén̄n̄j̄p̄i p̄r̄f̄ wiaík̄im̄f̄ n̄yár̄m̄i úf̄r̄ix̄n̄i.” Sekaxf̄ e nur̄f̄isáná en̄áná ⁶ awa om̄i p̄f̄n̄i n̄wiár̄m̄i nuro an̄j̄ b̄i bim̄i n̄n̄i numiro xw̄ȳf̄á nanj̄ yayf̄ win̄pax̄f̄p̄i wáf̄ ur̄mero s̄m̄ix̄f̄ eḡf̄ayo nanj̄ im̄x̄ro néra uḡf̄awix̄n̄i.

Xeroto Jisaso n̄n̄i ayá s̄f̄w̄f̄ uroñ̄f̄ n̄án̄r̄n̄i.

⁷ Gapimaná Xeroto Jisasoyá wiep̄sar̄iṅowa yar̄iḡápi n̄ip̄ini n̄áni ar̄fá n̄iwiri udud̄f̄ n̄iwiniṅi ṅweaṅáná áamá wí em̄im̄f̄ api yar̄iṅaḡfá n̄áni re n̄ira uḡfawix̄ini, “Jono xwár̄ip̄áyo dán̄i r̄ixa n̄iwiápn̄imeari r̄fá yar̄ini?” n̄ira war̄fná ⁸ áamá ámi wí re n̄ira uḡfawix̄ini, “Gor̄ixoyá w̄fá rókiamoaḡf Iraiiaoyi r̄iniṅo, mi pé aṅfnam̄i peyiṅo r̄ixa siṅáni nimón̄iri r̄fá yar̄ini?” n̄ira war̄fná áamá ámi wí re n̄ira uḡfawix̄ini, “Eṅíná Gor̄ixoyá w̄fá rókiamoaḡfá wo r̄ixa n̄iwiápn̄imeari r̄fá yar̄ini?” n̄ira war̄iṅaḡfá n̄áni ⁹ Xeroto udud̄f̄ n̄iwiniṅi re r̄iṅiniṅini, “Niwan̄iṅoni r̄aná Jonom̄i siṅw̄f̄ miṅf̄ wákwiḡfawix̄ini. E ner̄f̄ aiw̄f̄ áamá nion̄i ar̄fá e wiar̄iṅá roȳf̄ gor̄fani?” n̄iriṅi Jisasom̄i siṅw̄f̄ ow̄iniṅiniṅi yayiṅiniṅini.

Áamá 5,000 apim̄i aiwá m̄ini wiṅf̄ n̄aniṅini.

¹⁰ O xeḡf̄ wáf̄ wur̄imeiar̄iḡfáwa ámi x̄fo t̄iṅf̄ e n̄áni n̄ibiwo wiḡf̄ néra uḡfápi n̄áni rep̄iȳf̄ n̄iwimáná eṅáná o awa t̄iniṅi ner̄imeániro áamá n̄ini p̄ini n̄iwiárim̄i nuro wiḡf̄pi aṅf̄ wíyo xeḡf̄ yoṅf̄ Bet̄saidayo n̄áni war̄fná ¹¹ ox̄f̄ ap̄ix̄f̄ obax̄f̄ Jisaso t̄ini wiep̄sar̄iṅowa t̄ini aṅf̄ apim̄i n̄áni pwar̄iṅaḡfá n̄iwiniro númi nuro om̄i wímeááná o yaȳf̄ n̄iwiri xw̄iȳfá “Gor̄ixo xwiox̄f̄yo m̄imeám̄f̄ ner̄f̄ seameṅwean̄fá n̄áni seȳf̄né n̄isan̄iro étr̄ix̄ini.” ur̄ewap̄yiri sim̄ix̄f̄ eḡfáyo nan̄f̄ im̄im̄ix̄im̄f̄ eri yar̄fná ¹² wiep̄sar̄iṅf̄f̄ wé wúkaú siṅkw̄f̄ waú sogw̄f̄ nokepá imónáná Jisasom̄i n̄ibiwo re ur̄iḡfawix̄ini, “Áamá on̄f̄ wówi re m̄iṅweaṅaḡfá n̄áni áamá ep̄roȳf̄ eḡfá t̄iȳf̄ aiwá n̄iro sá wero ep̄ri n̄áni om̄iṅf̄ aṅf̄ am̄i am̄i m̄ir̄iniṅeṅf̄yo n̄áni uro aṅf̄ api api ikw̄f̄rón̄iṅf̄yo n̄áni uro oépoi.” ur̄faḡfá aí ¹³⁻¹⁴ o re ur̄iṅiniṅini, “Aiwá n̄ip̄ri sewan̄iṅoȳf̄né m̄ini wípoi.” ur̄fagi re ur̄iḡfawix̄ini, “Neḡf̄ aiwá xwé men̄ini. Bis̄ker̄fá wé wú eṅáná peȳf̄ waún̄iriṅini.” nur̄iro áamá ox̄f̄ 5,000 e ṅweaṅaḡfá n̄áni re ur̄iḡfawix̄ini, “None nurane aiwá bi mepa ner̄fnáȳf̄, ar̄ige m̄ini wian̄f̄w̄ini?” ur̄faḡfá o re ur̄iṅiniṅini, “Áamá t̄f̄yo re ur̄f̄poi, ‘Seȳf̄né áamá 50 50 max̄ir̄in̄f̄ wí e wí e n̄iṅweaxa úpoi.’ ur̄f̄poi.” ur̄fagi ¹⁵ awa ax̄f̄pi e uráná áamá n̄ini 50 50 max̄ir̄in̄f̄ wí e wí e n̄iṅweaxa nuro ṅweaṅáná ¹⁶ Jisaso bis̄ker̄fá wé wú t̄ini peȳf̄ awaú t̄ini aṅfnam̄i wen̄iṅf̄ n̄iyán̄ir̄fná aiwá api n̄áni Gor̄ixom̄i yaȳf̄ n̄iwiri kw̄ikw̄ir̄im̄f̄ ner̄f̄ xeḡf̄ wiep̄sar̄iṅowa yan̄f̄ n̄iwiap̄r̄i m̄ini n̄iwiá war̄fná ¹⁷ áamá n̄ini n̄iniro agw̄f̄ im̄i uyáná aiwá n̄iniro e t̄f̄apia wiep̄sar̄iṅowa n̄imeamero sox̄f̄ f̄á wé wúkaú siṅkw̄f̄ waú apim̄i aumaúm̄f̄ yar̄iḡfawix̄ini.

Pitao “Joxi Kiraisox̄ir̄ini.” ur̄iṅf̄ n̄aniṅini.

¹⁸ S̄fá wíyo Jisaso xeḡf̄pi n̄iṅweari Gor̄ixom̄i xw̄iȳfá r̄ir̄im̄f̄ n̄iwiri xeḡf̄ wiep̄sar̄iṅowa x̄fo t̄ini ṅweaṅáná o yar̄iṅf̄f̄ re wiṅiniṅini, “Áamá ox̄f̄ ap̄ix̄f̄ n̄ini nion̄i n̄áni gor̄ini rariṅoi?” ur̄fagi ¹⁹ awa re ur̄iḡfawix̄ini, “Wí joxi n̄áni ‘Jono waȳf̄ n̄ineameaia uṅor̄ini.’ rariṅoi. Ámi wí ‘Gor̄ixoyá w̄fá rókiamoaḡf Iraiiaor̄ini.’ rariṅoi. Ámi wí ‘Eṅíná Gor̄ixoyá w̄fá rókiamoaḡfá wo r̄ixa wiápn̄imeáfr̄ini.’ rariṅoi.” ur̄faḡfá ²⁰ o re ur̄iṅiniṅini, “Aȳf̄ e n̄iriro aiw̄f̄ sewan̄iṅoȳf̄né nion̄i n̄áni gor̄ini rariṅoi?” ur̄fagi Pitao re ur̄iṅiniṅini, “Joxi Kiraisoȳf̄ r̄iniṅox̄i, áamá Is̄irerene yeáȳf̄ neayim̄ixemear̄fá n̄áni neḡf̄ ar̄fowayá xw̄fá piax̄f̄yo dán̄i iwiaron̄f̄oȳf̄ r̄iniṅox̄ir̄ini.” ur̄iṅiniṅini.

Jisaso áwan̄f̄ “N̄iniṅip̄kip̄r̄f̄r̄ini.” ur̄iṅf̄ n̄aniṅini.

²¹ Pitao e ur̄fagi aí o ṅw̄f̄ ikax̄f̄ nur̄iri ar̄fá j̄iyik̄f̄ nori re ur̄iṅiniṅini, “Aga bi on̄imiápi áamá wíyo mur̄pani. ²² Áamá imón̄iṅaoni xean̄iṅf̄ obax̄f̄ nik̄ar̄ip̄r̄f̄r̄ini. Neḡf̄ Judaȳf̄ mebaowa t̄ini apax̄f̄p̄aniṅf̄ imón̄iḡfá xwéowa t̄ini ṅw̄f̄ ikax̄f̄ eán̄iṅf̄pi meweḡfáwa t̄ini nion̄i r̄f̄w̄f̄ n̄imóáná wa

nɪpɪkɪpɪrɪfárɪnɪ. E neri aiwi sʔá wɪyáú wɪyɪ óráná ámi wiápɪnɪmeámfárɪnɪ.” urɪnɪnɪgɪnɪ. ²³ Xwɪyʔá rɪpɪ enɪ nowamɪnɪ urayɪnɪnɪgɪnɪ, “Ámá goxi goxi ‘Jisasomɪ ouxfɪmɪnɪ.’ nɪyɪwirɪnáyʔ, re érxɪnɪ. Amɪpɪ ‘Nionɪ nɪgɪpɪ nánɪ oemɪnɪ.’ yaiwɪyʔ dɪnɪ peá nɪmori re yaiwɪrɪxɪnɪ, ‘Nionɪ Jisasomɪ xɪdarɪnɪagɪ nánɪ ámá wɪ xeanɪnɪ niri nɪpɪkɪrɪ nɪniri aí ayʔ ananɪrɪnɪ.’ nɪyɪwirɪ nionɪ nɪxɪdɪrɪxɪnɪ. ²⁴ Ámá goxi goxi nionɪ Jisasomɪ dɪnɪ nɪwɪkwɪrorɪ xɪdarɪnɪagɪ nánɪ nɪpɪkɪpɪrɪxɪnɪrɪ xewanɪnɪoxɪ éf nɪmenɪrɪnáyʔ dɪnɪ nɪyɪmɪnɪnɪ imónɪnɪnɪ anɪnɪnɪ nɪwearɪfá nánɪ mearɪfámanɪ. E neri aiwi ámá goxi goxi éf mɪmenɪpa neri ‘Nionɪ Jisasomɪ dɪnɪ nɪwɪkwɪrorɪ xɪdarɪnɪagɪ nánɪ nɪnɪpɪkɪrónáyʔ, ayʔ ananɪrɪnɪ.’ yaiwɪarɪnɪnɪ goxi goxi dɪnɪ nɪyɪmɪnɪnɪ imónɪnɪnɪ anɪnɪnɪ nɪwearɪfá nánɪ mearɪfárɪnɪ. ²⁵ Ámá wo nionɪ mɪnɪxɪdɪfɪ iyʔá fá nɪgwɪ amɪpɪ emeámɪnɪrɪ nánɪnɪ néra nuri nɪmeáɪsáná xewanɪnɪ anɪnɪnɪ ikeamónáná oyá amɪpɪ anɪnɪnɪ nɪxɪrɪrɪ nɪweanɪfárɪnɪ? Oweoi!” nuri ²⁶ re urɪnɪnɪgɪnɪ, “Ámá nionɪ nánɪ ayá sinɪrɪ xwɪyʔá nionɪ rarɪnɪpɪ nánɪ ayá sinɪrɪ neri nánɪ mɪnɪxɪdɪpa yarɪnɪnɪ goxi goxi ámá imónɪnɪáonɪ ámi nɪwearɪrɪnɪ ikɪnɪnɪáonɪ wearɪrɪ wɪfá nionɪyá tɪnɪ gɪ ápoyá tɪnɪ anɪnɪnɪnɪ wayá tɪnɪ nɪpɪróa wearɪrɪ emfáonɪ enɪ joxɪ nánɪ ayá nɪniri re rɪrɪmɪfárɪnɪ, ‘Oweoi, nionɪyáoxɪmanɪ.’ rɪrɪmɪfárɪnɪ. ²⁷ E neri aiwi wɪyɪnɪ re rogɪfá tɪyɪnɪ sinɪ mɪpepa egfámɪ enáná Gorɪxo xwɪoxɪyo mɪmeámɪ neri seamenɪweanɪfápi wɪyɪnɪ sɪnɪwɪ wɪnɪpɪrɪfárɪnɪ.” urɪnɪnɪgɪnɪ.

Jisaso nɪkɪnɪrɪ xegɪ bɪ imónɪnɪnɪ nánɪrɪnɪ.

²⁸ E nurɪsáná rɪxa sʔá wé wɪúmɪ dánɪfá wáú wo óráná o Gorɪxomɪ xwɪyʔá rɪrɪmɪ winɪ Pitaomɪ tɪnɪ Jonomɪ tɪnɪ Jemisomɪ tɪnɪ nɪwirɪmeámɪ dɪwɪ xwé bimɪ nánɪ nɪyɪro ²⁹ o Gorɪxomɪ xwɪyʔá urarɪnɪ re enɪnɪgɪnɪ. Xegɪ sɪmɪmanɪfá xegɪ bɪ ɪrɪrɪ rapɪrapɪfá yɪnɪnɪ enɪ apɪfá werɪ ápɪanɪwɪnɪnɪnɪ xwɪnɪfá earɪ neri enáná re enɪnɪgɪnɪ. ³⁰ Ámá pɪné o tɪnɪ nawɪnɪ xwɪyʔá rarɪgɪfáwáuyʔ —Awaú Gorɪxoyá wɪfá rókɪamoagɪfáwáú Moseso tɪnɪ Irajao tɪnɪrɪnɪ. ³¹ Awaú ikɪnɪgɪfáwáú éf nɪrónapɪrɪ Jisaso tɪnɪ o xwɪfá tɪyo pɪnɪ nɪwɪárɪmɪ ámi anɪnamɪ nánɪ nɪpeyɪrɪnɪ Jerusaremɪyo perɪ ámá nɪyonɪ nánɪ wiirɪ enfápi nánɪ xwɪyʔá rɪnarɪnɪ ³² Pitaomɪ tɪnɪ nɪkumɪxɪnɪrɪ emearɪgɪfáwáú tɪnɪ xámɪ sá winarɪnɪagɪ sá wegɪfáwa, sainɪowa nɪwiápɪnɪmearo wenɪnɪ éfáyʔ wɪnɪgɪfáwɪxɪnɪ. Jisaso ikɪnɪnɪ roɪnɪagɪ nɪwɪnɪro ámá nawɪnɪ rogɪfáwáú enɪ nɪwɪnɪro ³³ awaú Jisasomɪ rɪxa pɪnɪ nɪwɪárɪmɪ wanɪrɪ yarɪnɪagɪfɪ nɪwɪnɪro Pitaomɪ dɪnɪ nɪpɪkwɪnɪ mɪmó “Píoɪ urɪmɪfɪnɪ?” nɪrɪnɪrɪ Jisasomɪ úrapɪ xwɪyʔá re urɪnɪnɪgɪnɪ, “Neamemearɪnɪoxɪnɪ, none re nɪnɪwearɪfá nanɪrɪnɪ. Anɪ pɪpákɪfá wɪkáú wɪ, joxɪ nánɪ wɪwáyɪ, Moseso nánɪ wɪwáyɪ, Irajao nánɪ wɪwáyɪ oseamɪrɪyaneyɪ.” nuri ³⁴ sinɪ e urarɪnɪ agwɪfá wɪ nɪyapɪrɪ awamɪ rɪtɪfá wɪmɪnɪrɪ yarɪnɪagɪ nɪwɪnɪro wáyʔ yarɪnɪ ³⁵ agwɪfá apɪmɪ dánɪ xwɪyʔá bɪ re rɪnɪnɪnɪgɪnɪ, “Gɪ nɪáíwɪfá royoɪ, nɪwanɪnɪonɪ rɪpeanɪáomɪ arɪfá wɪpoyɪ.” ráná ³⁶ wenɪnɪ éfáyʔ wɪnɪgɪfáwɪxɪnɪ. Jisaso xegɪ xewɪnɪ roɪnɪagɪ nɪwɪnɪro xwɪyʔá marɪfá wɪwanɪnɪowa sɪnɪwɪfá wɪnɪfápi nánɪ ɪnɪ ámá wɪyo áwanɪfá murɪpa egfáwɪxɪnɪ.

Íwɪfá imfó dɪnɪfá xɪxéroarɪnɪfá womɪ nanɪfá imɪxɪnɪfá nánɪrɪnɪ.

³⁷ Sá e wegɪfáwa wɪfápi tɪnɪ nɪwiápɪnɪmeámɪ dɪwɪfáyo wearáná oxɪfá apɪxɪfá obaxɪ epɪroyɪfá egɪfáwɪfá o tɪnɪ órorɪfá nɪnɪro ³⁸ ámá apɪ epɪroyɪfá egɪfáwɪfá dánɪ wo nɪwiápɪnɪmearɪfá rɪfáwá re urɪnɪnɪgɪnɪ, “Nearéwapɪyarɪnɪoxɪnɪ, gɪfá íwomɪ sɪnɪwɪfá owɪnɪnɪrɪ nánɪ waunɪfá rɪxɪnɪfá rɪrarɪnɪnɪ. O gɪfá nɪáíwɪfá ná wonɪrɪnɪ. ³⁹ Imfó xɪxéroáná o makɪrɪwɪfá nɪmori rɪxa meanɪfá nearɪ móáná sinapɪxwɪnɪfá iwénɪrɪ meákɪkwɪfá erɪ yarɪnɪ omɪ xwɪrɪxwɪrɪfá nɪkɪxerɪ rɪxa ayápi

mewɪnarɪŋagɪ nɪwɪnɪrɪnɪ pɪnɪ wɪárarɪŋɪrɪnɪ. ⁴⁰ Dixɪ wiepɪsarɪŋowami waunɪ rɪxɪŋɪ ‘Imó gɪ íwomɪ xɪxéroarɪŋɪyɪ mɪxɪ umáɪnowárɪpoyɪ.’ urɪá enɪagɪ aiwɪ awa wɪ e epaxɪ menɪnɪ.” urɪagɪ ⁴¹ Jisaso re rɪŋɪnɪgɪnɪ, “Ámá agwɪ tɪyɪné ŋweagɪáyɪné, nionɪ dɪŋɪ mɪnɪkwɪropa ero xerɪwɪnɪ moro yarɪgɪáyɪné, ‘Jisaso íníná renɪnɪ nene tɪnɪ nɪŋwearane arɪrá neainɪárɪnɪ.’ rɪyaiwɪarɪŋoɪ?” nɪrɪrɪ xanomɪ re urɪŋɪnɪgɪnɪ, “Dixɪ íwo aŋwɪ re nɪmeámɪ beɪ.” urɪagɪ ⁴² íwomɪ sɪnɪ nɪmeámɪ barɪná imó meanɪ eááná sɪrɪrɪŋwɪ néra piéroagɪ aí Jisaso imfomɪ mɪxɪ numáɪnowárɪmáná niaíwomɪ nanɪ nɪwimɪxɪrɪ ámɪ xanomɪ mɪnɪ wɪŋɪnɪgɪnɪ. ⁴³ Mɪnɪ wíáná ámá nɪnɪ Gorɪxoyá enɪ eánɪŋɪ Jisaso éɪpɪ nánɪ ududɪ nero “Ayɪkwɪranɪ?” yaiwigɪawixɪnɪ.

Ámɪ áwanɪ “Nɪnɪpɪkipɪrɪárɪnɪ.” urɪŋɪ nánɪrɪnɪ.

Ámá nɪnɪ Jisaso yarɪŋɪpɪ nánɪ ududɪ yarɪná o wiepɪsarɪŋowami re urɪŋɪnɪgɪnɪ, ⁴⁴ “Píránɪŋɪ arɪá nípoyɪ. Nionɪ arɪá enɪyo searémoarɪŋɪnɪ. Aŋɪnamɪ dánɪ ámá imónɪŋáonɪ ámá wíyo mɪyɪ nurɪpɪrɪárɪnɪ.” urɪagɪ aiwɪ ⁴⁵ awa xwɪyɪá apɪ Gorɪxoyá dɪŋɪ tɪnɪ ínɪmɪ imónɪŋagɪ nánɪ píránɪŋɪ nɪjɪá mimónɪpa nero mɪkɪpɪ nánɪ yarɪŋɪ wianɪrɪ éfáyɪ wáyɪ nɪwiro nánɪ masɪsá wigɪawixɪnɪ.

“None go go seáyɪ e imónɪrɪfenɪŋoɪ?” rɪnɪgɪá nánɪrɪnɪ.

⁴⁶ Wiepɪsarɪŋowa xɪmɪxɪmɪ ninɪro “None go go seáyɪ e imónɪrɪfenɪŋoɪ?” rɪnarɪnɪ ⁴⁷ Jisaso wigɪ xwioxɪyo adadɪ nɪwirɪ awa e yaiwɪarɪŋagɪa nɪwɪnɪrɪ nánɪ niaíwɪ bɪ nɪmearɪ xfo tɪŋɪ e éf nurárɪrɪ ⁴⁸ awamɪ re urɪŋɪnɪgɪnɪ, “Ámá woxɪ goxɪ goxɪ nionɪ nɪnɪxɪdɪrɪ nánɪ niaíwɪ rɪpimɪ peayɪ mɪwianɪ wéyo nɪmerɪnáyɪ apimɪnɪ mɪmearɪŋɪnɪ. Nionɪ enɪ wéyo nɪmerɪ gɪ ápo nɪrowárénapɪŋomɪ enɪ wéyo umerɪ yarɪŋɪnɪ. Soyɪné woxɪ ‘Nionɪ awamɪ ínɪmɪ nɪwurɪnɪrɪ sanɪ ourápɪmɪnɪ.’ yaiwɪnarɪŋo oyɪ seáyɪ e imónɪŋorɪnɪ.” urɪŋɪnɪgɪnɪ.

“Ámá mɪdánɪ mɪró segɪ tɪámɪnɪ imónɪgɪáyɪrɪnɪ.” urɪŋɪ nánɪrɪnɪ.

⁴⁹ Wiepɪsarɪŋɪ Jono re urɪŋɪnɪgɪnɪ, “Neamemearɪŋoxɪnɪ, none ámá wo yoɪ joxɪyá nɪrɪrɪ imó mɪxɪ umáɪnowárarɪŋagɪ sɪŋwɪ nɪwɪnɪrɪnɪ o none mɪneaxɪdɪpa nerɪ yarɪŋagɪ nánɪ mepa oenɪ urɪŋwanɪgɪnɪ.” urɪagɪ aí ⁵⁰ Jisaso re urɪŋɪnɪgɪnɪ, “Ámá orɪwámɪ dánɪ mɪró segɪ tɪŋɪmɪnɪ imónɪŋorɪnɪ. Ayɪnánɪ e mepa oenɪrɪ pí nánɪ urɪgɪawixɪnɪ?” urɪŋɪnɪgɪnɪ.

“Omɪ míranɪ mɪwɪpa oyaneyɪ.” rɪgɪáyɪ nánɪrɪnɪ.

⁵¹ Rɪxa Gorɪxo Jisasomɪ aŋɪnamɪ nánɪ wirɪménapɪnɪ aŋwɪ e imónɪŋáná Jisaso dɪŋɪ “Nionɪ Jerusaremɪyo nánɪ oumɪnɪ.” nɪkwɪrómɪ nurɪná ⁵² xwɪyɪá yanɪ wɪowárɪfɪ wɪ xfomɪ xámɪ umeapɪrɪ nánɪ urowáráná awa nuro aŋɪ ámá wigɪ yoɪ Samariayɪ —Ayɪ Isɪrerɪyɪ tɪnɪ xepɪxepá rónɪgɪáyɪrɪnɪ. Ayɪyá aŋɪ bimɪ nɪrémore Jisaso rɪwɪyo bɪnɪ nánɪ amɪpɪ píránɪŋɪ imɪxanɪro éfáyɪ ⁵³ ámá aŋɪ apimɪ ŋweáyɪ Jisaso Jerusaremɪ nánɪ umɪnɪrɪ yarɪŋagɪ nɪwɪnɪro “Míranɪ bɪ owianeyɪ.” mɪwimónɪ yarɪŋagɪa ⁵⁴ xegɪ wiepɪsarɪŋɪ Jemiso tɪnɪ Jono tɪnɪ e nɪwɪnɪrɪ Jisasomɪ re urɪgɪfisɪxɪnɪ, “Ámɪnáoxɪnɪ, yawawɪ ‘Gorɪxo aŋɪnamɪ dánɪ rɪá nɪmamówárénapɪrɪ ámá tɪyo rɪá nɪnɪ nánɪ ananɪ ourɪpiyɪ.’ rɪsɪmónarɪnɪ?” urɪagɪ aí ⁵⁵ o nɪkɪnɪmónɪrɪ awaúmɪ mɪxɪ “E mɪrɪpanɪ.” nurɪmɪ ⁵⁶ aŋɪ ámɪ bimɪ nánɪ ugɪawixɪnɪ.

Ámá “Orɪxɪdɪmɪnɪ.” urɪgɪá nánɪrɪnɪ.

⁵⁷ Ófyo warɪná ámá wo Jisasomɪ re urɪŋɪnɪgɪnɪ, “Amɪ gɪmɪ joxɪ úfɪmɪ nionɪ enɪ númɪ rɪxɪdɪmemɪárɪnɪ.” urɪagɪ ⁵⁸ o ámá royɪ enɪ neánɪrɪ

nixñirfeninjoniri re uriniginini, "Síwí sayí xegí siririkí sá wenfa náni tñirini. Iní eni xegí yéwí tñirini. E nerí aiwí ámá imóninagóniyá sá wémfa náni aní wí menini." uriniginini. ⁵⁹ Ámi womí re uriniginini, "Joxí nixídei." uríagi o re uriniginini, "Xámi xe nuri gí ápo péaná xwíá oweyariniri siñwí nanirireini?" uríagi aí ⁶⁰ o re uriniginini, "Ámá nioní dñí minikwíropa yarigíayí ayí eni ámá piyíniní imóninagífa náni wigí ámá péaná xwíá oweyarinipoyiniri siñwí winírixini. E nerí aí joxí xwiýá Gorixo xegí xwioxíyo mímeámí nerí umenweanfa nániپی ami ami wáí urímérixini." uriniginini. ⁶¹ Ámi ámá wo nibiri re uriniginini, "Ámináoxxini, nioní rixídimemfíni. E nerí aiwí xámi xegí ámáyo nuri yayí owiemeniri siñwí nanei." uríagi aí ⁶² Jisaso ewayí xwiýá rípi uriniginini, "Ámá omíní meariní wo níkinimóniri ríwími dání siñwí anána xíó omíní mearinípi xixeni warinmani." nuriri re uriniginini, "Joxí eni dñí ninikwírori ninixídísáná ámi níkinimóniri amípi joxí píni wiárfíyí meámíniri náni dñí nimori nerínáyí, omíní Gorixo náni píraniní miiwiipa erí oyá xwioxíyo páwipaxí mepa erí imóninini." uriniginini.

10

Ámá 72 nírpearí yaxwí uowárapiní nánirini.

¹ Jisaso e nurimáná ámá ámi wíyo 72 nírpearí aní xíó unfá ayí ayo náni waúni waúni xámi umeapíri náni nuowárapiri ² re uriniginini, "Ámá nioní xwiýá yaní seaiapowárfáyí, ayí aiwá yóí píripírí niniri minipaxíniní imónini. E nerí aiwí ámá seyíné aiwá api mipíri náni obaxí mimóninói. Ayínáni Gorixo ámá wíní eni aiwá mipírininí nimóniro xwiýá yayí winipaxípi yaní wiowáripíri náni yaríní wípoyí." nuriri ³ re uriniginini, "Soyíné óf nioní searfáyo úpoyí. Ámá wí síwí sayí sipísipí roanarígíápániní seaipíre náni searowárarinini." nuriri ⁴ re uriniginini, "Nuróná nígwí wowí bíraní, fá árupianí wúraní, síkwí súraní, nímeámi mupani. Óf e ámáyo níwíniríná yayí niniro e éf mihweapaní. ⁵ Aní wiwámi nípáwiríná yayí níwiri xámi re urírixini, 'Seyíné Gorixoyá dñí tñí níwayiróniro onweápooyí.' neaimónariní.' urírixini. ⁶ Aniwámi xiáwo saninjo imóninagí níwíniríná xwiýá yayí níwiríná e uríapi mídídí mikixepani. Aní xiáwo saninjo mimóninagí níwíniríná yayí api mídídí wikixérixini. ⁷ Aní giwí giwámi nípáwiwo níhwearíná aiwá tñí iniigí tñí seaiapíapi ananí niniro hweárixini. Ayí rípi nánrini. Ámá nígwí omíní neríná nígwí mearígíápa soyíné wáí nemero nioní omíní niniiríná iniigí tñí aiwá tñí seaiapíayí nígwíniní wayí nípírfáriní." nuriri xegí wiepísarínjowa aiwá oneaiapípoyiniri aní wiwá wiwámi emepírixiniri ámi re uriniginini, "Aní wiwámi nípáwiwo hweáfiwámi dání aní axípimi ámi wiwámi hweaniro náni mupa érixini. ⁸ Aní gípi gípimi níremoríná aiwá míraní seaianiro 'Aníyo náni einí.' nísearimi úfáyo númi nuro pí pí aiwá seaiapíapi sa ananí nírixini. ⁹ Aní apimi símíxí yarigíayo naní wimíxiro 'Gorixo xwioxíyo mímeámí nerí píraniní seamenweanfa anwi ayo enagi náni nísanro hweárixini.' uríro érixini. ¹⁰ E nerí aiwí aní gípi gípimi níremoríná ayí níseairímeámí wigí aníyo náni níseaupá éaná nuro óf aní apimi náni ininíyimí dání re urírixini, ¹¹ 'Seyíné dñí re mopíri náni, 'Gorixo xwioxíyo mímeámí nerí píraniní neamenweámíniri éf aiwí nene api náni níneaimóninagí náni xíó xeaniní neaiapínírfani?' yaiwípiri náni xwíá síkí segí aní rípimi dání aí negí síkwíyo xéninípi pírfí wiaíkími"

seasiarinqwini.’ urírixini.” nuriri ¹² re urinqigini, “Nioni aga nepa seararinqini. Gorixo ámá niyoní mí ómómiximí enfáyimi ámá aní Sodomi qweaagfáyí —Enína Sodomi qweaagfáyí ríáni níkiróa warinqagfa Gorixo anínamí dání ríá mamówáraná niyoní ríá niinqigini. Sía ayimi ayo Gorixo xeaninqí xwé níwiri aiwi ámá soyíne arfá miseaí xe ópoyiniri síqwfí seanfáyo Gorixo xeaninqí níwiríná Sodomi qweaagfáyo ríninqí winínfápi tñi xixeni winínfámani. Seáyí e múronfáriní.

Anf bi bimi qweáyí xfómi dinq m+wikwíroarinqagfa uréwapiyinq nánirini.

¹³ “Isireriyíne ‘Gorixo nene nání aga wimónarini.’ yaiwinarinqagfa aí xeaninqí o seaikárinfápi ayíkwí meqagí nání dinq sípí oseainí. Isireriyíne aní yoí Korasiníyí ríninqíyo qweaagfáyíne tñi aní yoí Betisaida qweaagfáyíne tñi aweyí! Sía wíyi seyíne majfá seaórinfáriní. Émáyf aní yoí Taiaiyí ríninqíyo qweáyí tñi Saidoníyí ríninqíyo qweáyí tñi emímí nioni seaíwapiyinqapí síqwfí níwíníro síqwfíríyí, ayí enína nisaníro iyfá íríkwí wú páníro ríá uráfíyo iwíeáníro yaníri egfáriní. ¹⁴ Gorixo ámá niyoní xeaninqí winfáyimi xeaninqí Taia qweáyo tñi Saidoní qweáyo tñi winfápi tñi seyíne seaikárinfápi tñi axípi imónínfámani. Seyíne seaikárinfápi seáyí e múronfáriní. ¹⁵ Isireriyíne, Kapaneami qweáyíne ‘Gorixo anínamí nání níneameámí neayínfáriní.’ níyaiwiro seáyí e riyarinqoi? Ríá aninqí wearinqíyo níseamamówárinfáriní.” nuriri ¹⁶ wiepísarinqíyo ámí re urinqigini, “Ámá gíyí gíyí soyíne wáf urímearíná arfá seaífáyí nioni ení arfá niarinqoi. Gíyí gíyí arfá miseaipa éfáyí nioni ení arfá míníarinqoi. Nioni arfá mínípa éfáyí Gorixo, nírowárenapíqomi ení arfá míwíarinqoi.” urinqigini.

Ámá 72 imónigfáwa ámí Jisasomí wímeagfá nánirini.

¹⁷ Ámá 72 urowárapinqíyí ámí dinq yayí níyaiwia níbíro Jisasomí níwímearo re urígíawixini, “Ámínáoxini, ámá imfó dinq xixéoarinqíyo aí none yoí joxíyá nírirane míxí umáínowáraná ananí arfá níneaimí éf warinqoi.” urfagfa ¹⁸ o re urinqigini, “Soyíne imfóyo míxí umáínowárarfná nioni Seteno —O imfóyo xiráoninqí imóninqorini. O ápiarqwninqí anínamí dání píerónaparinqagí winínanigini. ¹⁹ Arfá nípoyí. Nioni ení síxí eáninqí seaiapowárinqá enaqí nání soyíne weaxfá tñi wáre tñi ananí xórórí ero Seteno, íwf óepoyiniri seaíwapiyarinqomi ananí xórórí wiro epaxíriní. E yarfná wí xwírfá seaikixenfámani. ²⁰ E níseariri aiwi imfó xixéoarinqíyo míxí umáínowáraná arfá níseairo éf waríqfá enaqí nání seáyí e nímóníro yayí mepaní. Sa rípi nánini yayí époyí. Anínamí íkwí ámá wé róninqíyí nání qwirárininqínamí segí yoí ení qwirárininqagí nání yayí époyí.” urinqigini.

Gorixomí seáyí e umeqf nánirini.

²¹ Kwíyí Gorixoyápi ukíkayonagí nání axíná yayí seáyími dání neri Gorixomí re urinqigini, “Gí ápoxini, xwfá imíxiri anína imíxiri enoxini, wiepísarinqowa yaríqfá apí nání ámá seáyí e nímóníro ‘Nioni níqípi dinq ríxa níjfá imóníqáoni nání go níwapiyininqoi?’ rínfáyo joxí yumfí wíri ámá ‘Nioni níaiwonfninqí nímóniri majfá imóníqáoni nání ananí níwapíyí.’ rínfáyo joxí wíá rókiamorí yarinqoxi enaqí nání seáyí e rímearinqini. Ape, joxí ‘E oemini.’ simónarinqagí nání rarinqini.” nuriri ²² re rinqigini, “Gí ápo amípi xwíá rírími nírímini yanfwá nání fáninqí niepíxfniasinqíriní. Ámá wo Gorixomí xewaxo nání xixeni níjfá mímónini. Gí áponí xixeni níjfá imónini. Ámá wo ápo nání ení níjfá mímónini. Xewaxonini níjfarini.

Ámá ‘Xewaxoní gí ápo nání wíá orókiamómíní.’ yaiwííáyí, ayí ení gí ápo nání níjía imóníñoi.” nírií 23 níkinímóníri xegí wiepísariñowa wigípi ñweañagía síñwí níwíníri awamíní re uríñínigíní, “Amípi nioní erí xwíyíá ríri yaríñápi soyíné síñwí nanayíápi nání Goríxoyá dñí tñí yayí seáyí e dání seainípaírií. 24 Goríxoyá wíá rókiamoagía obaxíyí tñí míxí ináyíyí tñí amípi soyíné síñwí nanarígíápi ‘Síñwí owínaneyí.’ níriíro aiwí wí síñwí míwínípa ero amípi soyíné aríá niarígíápi ‘Aríá owianeyí.’ níriíro aiwí wí aríá míwípa ero yagíáríni. Ayínání soyíné yayí seáyími dání seainípaírií.” uríñínigíní.

Ewayí ikaxí Samariayí wo xewí womí wá wianíñí nánírií.

25 Ámá ñwí ikaxí eáníñípi mewegía wo “Jisaso ení eáníñoríani? Iwamíó owíwapíyimií.” níyaiwiri níwiápnímeari re uríñínigíní, “Nearéwapíyaríñoxíni, nioní aríre nerí dñí níyímiñí tñáoni imónímíáríni?” uríagi 26 Jisaso re uríñínigíní, “Ñwí ikaxí eáníñípi aríre níriíri eáníni? Joxí fá nírorína aríre ríñíñagi roaríñírií?” uríagi 27 o re uríñínigíní, “Re níriíri eáníni, ‘Joxí díxí Ámína Goríxomi dñí síxí nuyiri nerína díxí xwíoxí o nání yayí osinírií erí ení síxí eáníñí tñí xídíri dñí tñí pírániñí wíkwírorí éríxíni. Jíwaníñoxí dñí sípi inaríñípa ámá joxí tñí ñweagíáyí nání ení axípi síníwínígíní.’ níriíri eáníni.” uríagi 28 Jisaso re uríñínigíní, “Joxí xíxeni raríñíni. E nerínáyí dñí níyímiñí tñíñoxí nímoníri aníñí ñwearíáríni.” uríagi 29 ñwí ikaxí eáníñípi mewenjo ámá níni xewaníño nání re oyaiwípoyírií “O ñwí ikaxí eáníñípi tñí xíxeni ámá xí tñí ñweagíáyí nání dñí sípi níwiri arírá wiaríñoríani?” oyaiwípoyírií ámi yaríñí re wíñínigíní, “Ámá nioní tñí nawíni ñweañwáyí gíyíriani? Ámá gíyí nání níwaníñoni dñí sípi inaríñápa dñí sípi axípi e níniñoi?” Yaríñí e wíána 30 Jisaso ewayí xwíyíá rípi uríñínigíní, “Ámá wo añí yoí Jerusaremíyí pñí níwiárími añí yoí Jerikoyí ríñíñíyo nání wearína re eníñíní. Ámá amáyá amípi íwí oxaurápaneyírií yarígíá wa omí fá níxero xegí rapírapí wiríro iwaní mépero ríxa napénímearií pñí níwiárími ugíawíxíni. Ríxa numána enána 31 apaxípáníñí imóníñí wo ení óf axíyimi níwerína weníñí éyí wíñínigíní. Iwaní mépéfo daiwo wenagi níwíníri arírá bí míví oríwámí dání múroníñíní. 32 Ámi Judayí wigí yoí Ripaiyí ríñíñíyí wo —Ripaiyí Goríxo nání rídíyowá yarígíwámí arírá wiarígíáyírií. Ripaiyí ríñíñí wo iwaní mépéfo wené níremorí níwíníri aiwí o ení oríwámí dání múroníñíní. 33 E nerí aiwí ámá Samariayí wo —Samariayí tñí Judayí tñí enína dání xepíxepá rónagíáríni. Samario ení añí wíyo nání nurína wíñínigíní. Ámá iwaní nearí tfo riwo wenagi níwíníri omí wa níwianíri 34 añwí e nurí inií gí wainí bí tñí raní bí tñí iwaní weáfáyo gínií wirí wíá utíri nemána nímfeyoari xegí dogíyo seáyí e níñwirárií nímeami añí ámá amí amí dání níbíri wéfríxínií míríniñí wíwámí nání nurí e mewenjo 35 wíápi tñí íkwí wíñíxaú níroari aníwámí meariñomi níwiri re uríñínigíní, ‘Ámá romí nígwí rínamí dání pírániñí méríxíni. Rína anípa imónána o nání joxí díxí nígwí xwírtá íkíxéánáyí ámi nioní níbírií nioníyá xíxeni míni siapímíáríni.’ uríñínigíní.” Jisaso ewayí xwíyíá api nurímána 36 ñwí ikaxí eáníñípi mewenomi yaríñí re wíñínigíní, “Joxí dñí aríre yaiwiaríñíni? Iwaní nearí tfo omí ámá waú wo níwíriíro aí awa go o tñí ñweagía wóníñí nímoníri arírá wíñínigíní?” urána 37 ñwí ikaxí eáníñípi mewenomi re uríñínigíní, “Ámá níwíníriína wa

nɔwianiri nanɔ wiino o tɔni ɔweagɔ wɔniɔni imɔniɔniɔni. nimɔnarini.” urɔagi Jisaso “Joxi eni nuri axɔpi e nera urixini.” urɔniɔniɔni.

Matai tɔni xɔnapɔ Mariai tɔni nanirini.

³⁸ Jisaso wiepɔsariɔyɔ tɔni ɔyo nurɔna anɔ bimi rɔmɔana apɔxɔ wi Mataiyɔ riniɔni aiwɔ miranɔ wini xegɔ anɔyo nani nɔwirimeami nuri ɔweanana ³⁹ i xegɔ xexirimeai Mariaiyɔ riniɔni nibiri Jisaso ya sikwi tɔni e niɔweamana oyɔ pɔne arɔa wiarina ⁴⁰ Matai aiwɔ riyamɔ eminiri yarina upupɔgɔ winariɔagi nibiri Jisaso re urɔniɔniɔni, “Amɔnaoxini, niini aiwɔ riyamɔ yarina gɔ nɔriximeai pɔni niniwiarimi nibiri ‘Ayɔ ananirini.’ riyaiwiarini? I sanɔ nɔrapini nani urowarenapei.” urɔagi ⁴¹ Amɔnao re urɔniɔniɔni, “Mataixi, Mataixi, jixi dɔni obɔbaxɔ mori amɔpi obaxɔ nani ayɔ sɔwɔ rɔrori yarini. ⁴² E neri ai jixi anɔni minɔ epaxɔ imɔniɔniɔni obaxɔmani. Aga na binirini. Mariai apɔ nani dɔni neyirori arɔa niarini. I dɔni eyiroarɔniɔni mɔdidɔ mɔwikixepa neri jixi nɔrɔpi bi urimimeini.” urɔniɔniɔni.

11

Ayɔ Gorixomi nuriɔna rɔpaxɔpi nani urɔwapɔniɔni naniɔni.

¹ Jisaso wi e nuri rɔxa Gorixomi xwiyɔa ririmi nɔwimana enana xegɔ wiepɔsariɔyɔ wo re urɔniɔniɔni, “Amɔnaoxini, Jono wayɔ nɔneameaia wago xegɔ wiepɔsariɔwami Gorixomi xwiyɔa ririmi wipɔri nani urɔwapɔniɔniɔni joxi eni e nearɔwapɔni.” urɔagi ² o awami re urɔniɔniɔni, “Gorixomi xwiyɔa ririmi nɔwirina re urɔrixini, ‘Apoxini, ‘Amɔ nɔni joxini ɔwɔaxi enagi nani wɔyo rimeirixini.’ neaimɔnarini. ‘Joxi xwioxɔyo mɔmeami neri neameɔwɔrɔpɔ siɔani imɔniɔniɔni.’ neaimɔnarini. ³ Nene aiwɔ sɔa ayɔ ayimi nanɔwa nani neaiayirixini. ⁴ Amɔ nene iɔwɔ neaiɔayo yokwarimɔ wiagwi nani joxi nene iɔwɔ yariniɔwayɔ yokwarimɔ neaiirixini. Amɔ wi enɔ eanigɔayirɔaniri iwamɔo owiwapɔyipoyiniri siɔwɔ mɔneanɔpa eirixini.’ Gorixomi xwiyɔa ririmi nɔwirina e urɔrixini.” urɔniɔniɔni. ⁵⁻⁷ E nuriɔmana ewayɔ xwiyɔa rɔpi urɔniɔniɔni, “Soyɔne woxi dɔxi amɔ anɔ wi e dɔni wo arɔwegɔyo simeana aiwɔ meɔagi nani joxi amɔ nɔkumixiniri emearigɔayɔ womi nuri aiwɔ nani rixiniɔni nuriɔna re urɔriɔni, ‘Gɔ amɔ anɔ wi e dɔni wo anɔ wiyo nani unɔo rɔxa arɔwegɔ rina nimeagɔ omi aiwɔ bi mɔni wimi nani meɔagi nani joxi tɔe nani rixiniɔni barini. Aiwɔ biaɔ bi niniɔmeairɔini?’ urana anɔyo inimi dani, sa wenimɔ dani re ririniɔni, ‘Aiwɔ nani ayɔ wi mɔniɔniɔni. Anɔ owanɔ niyarimana niaiɔpia tɔni ikwianɔwɔyo rɔxa sa wenini. Nionɔ wi nɔwiapɔniɔniɔni aiwɔ rimeaipaxɔ menini.’ ririniɔni. ⁸ Nionɔ re seariniɔni, ‘Anɔ xiawo aiwɔ nani rixiniɔni bɔo xegɔ nɔkumixiniri emearini wo aiwɔ nɔwiapɔniɔniɔni xɔo rixiniɔni urariɔyɔ umeaipaxɔmani. E neri aiwɔ arɔki rixiniɔni urayarina nɔwiapɔniɔniɔni xɔo wimɔnariniɔniɔni nɔpini mɔni winini.’ seariniɔni. ⁹ Ayinani nionɔ re seariniɔni, ‘Soyɔne Gorixomi amɔpi wi nani yarini wiana o anani mɔni seaiapɔniɔni. Rixiniɔni nuriɔna amɔpi wi o tɔni e nani pɔa neriɔniɔni anani meapɔriɔni. Rixiniɔni nuriɔna waf e nɔromana wakwɔ orananiɔni o anani arɔa nɔsiri anɔ owaniniɔni rɔkwiiniɔni.’ seariniɔni. ¹⁰ Ayɔ rɔpi nani seariniɔni. Amɔ nɔni Gorixomi rixiniɔni urayarinayɔ ayɔ anani wi meapɔriɔni. Amɔ gɔyɔ amɔpi wi nani pɔa neriɔna anani meapɔriɔni. Gɔyɔ waf e dani wakwɔ oranana o anani anɔ owanɔ wɔkwiinɔni.” urɔniɔniɔni.

11 Ewayf xwiyfá ámi bi rípi nuriri re uriniginini, “Ápoyiné woxi dixí íwo nibiri peyf nání rixinj riránáyf, weaxfá nimeari wiriréini? Oweoi, wí e wiriméini. 12 Inj kímijf nání eni rixinj riránáyf, wáre nimeari wiriréini? Oweoi, e eni nimeari wiriméini. 13 Soyiné íwf néra warigfoyné aiwi segí niaíwf rixinj searánáyf, anani amípi awiaxyf anipa mni wiarigfoynérini. E neri aí segí ápo aninami nweano anipaxirini. ‘Omi giyf giyf rixinj uránáyf, kwíyf oyápi aí anani mni winfáriní.’ seararinini.” uriniginini.

“O enj eáninjf oboya tñi yarini.” rigfá nánirini.

14 Jisaso, imfó manj pfróninjf womi —O áma womi dijf xixéroarinjagi nání ámá eni manj pfróninjorini. Imfómi mixf umáinowaráná imfó éf úaná ámá manj pfróninjo ámi pfné riniginini. Ámi pfné rarinjagi 15 ámá e efróyof egfáyf sinwf e niwiniro ududf nero aí 16 ámá wí re rigfawixini, “O imfó mixf numáinowárirfná imfó xiráóninjf imóninjo —O xegf yof bi Bieseburoyi rininjorini. Oborini. O enj weámixowárfagi nání enj eáninjf oyá tñi umáinowárarinjirini.” rarfná ámá ámi wí “Jisaso enj eáninjoriní? Iwamfó owíwapianeyi.” niriniro nibiro re urigfawixini, “Aninami dání emimf bi iwamfó neáiwapiyi.” urfagfa aiwi 17 o wigf yaiwigfá nání adadf niwiri ewayf xwiyfá re uriniginini, “Áma gwí axírfi xepixepá nironiro mixf ninirónáyf, ayf anj mwiárekixinipaxirini. Áma xiráxogwáowa eni xepixepá nironiro mixf ninirfnáyf, ayf eni anj mwiárekixinipfrfáriní. 18 Ayináni Seteno tñi xegf imfó axíyf tñi xepixepá nironiro mixf ninirónáyf, arige nero enj neániri ropfáoi? Oweoi! E neri aiwi seyfné ‘Enj eáninjf Bieseburoyá tñi imfó mixf umáinowárarinjini.’ ninarinjoi. 19 Nioni nepa Bieseburoyá enj eáninjf tñi imfó mixf numáinowáririni sinwiriyf, segf ámá enj eáninjf goyá tñi mixf umáinowárarigfáriní? Segf ámá imfó mixf umáinowárarigfáwa sfá yoparfymí niwiáfnimearo yarinj re seaipfrfáriní, ‘Nene ámá wo imfó mixf umáinowárarinjagi niwinirane “Enj eáninjf Gorixoyá tñi e yarini.” rinarinwá enjagi nání seyfné pí nání Jisaso axípi yarinjagi niwinirfná xwiyfá nimeariro “Enj eáninjf oboya tñi yarini.” urigfawixini?’ Yarinj e seaipfrfáriní. 20 Nioni enj eáninjf Gorixoyá tñi imfó mixf umáinowárarinjagi aí seyfné ‘Gorixo xfo xegf xwioxfo mmeámf neri neamenjweanfápi rixa rimónini?’ miyaiwiarinjoi. ‘Áma yeáyf neayimixemeanfa nání uowárenapiffo, arfowayá xwfá piaxyfo dání iwiaronfoyi rarinwáo rixa nene tñi rimóninwiní?’ miyaiwiarinjoi.” nuriri 21 ewayf xwiyfá ámi bi rípi uriniginini, “Áma enj rinj wo éwaikf oxá nayiri nitiri awí menjweanáná ámá wo xegf anjyo nipáwiri amípi wí íwf meapaxf menini. 22 E neri aí ámá enj rinjomi nimúrori omi seáyi e imóninjf wo nibiri mixf wiminiri nerfná xopiráf niwiri amípi nñi mixf nání maxirinjyf nurápináná amípi oyá nñi eni rixa nurápiri yanj niwia warinjirini.” Jisaso enj eáninjf xfoyá oboyápmi múronjagi nání ewayf xwiyfá e uriniginini.

23 Áma wí ámayf nñi Jisasomi dijf wikwíroro xfdiro efrixiniri pfrf rakiámf wianiro yarigfáyf nání ewayf xwiyfá ámi bi nuriri re uriniginini, “Áma nioni tfáminí mimónigfáyf, ayf nioni tñi mixf imóninjwáyrini. Áma nioni tñi sipisipf awí meaárípa yarigfáyf, ayf sipisipf xfdíxfdowárf yarigfáyrini.” uriniginini.

Ewayf ikaxf imfó xegf winiyo wirimeanf nánirini.

24 Áma ayf “Nene Jono nearáná saninj onimiápi nerane aiwi imfó xixéroarinjf róninjf imónaniginini.” oyaiwípoyniri ámi xixewisf ikaxf bi

nuriri re uriniginini, “Imíó xixéroarinyíyí mixel umáinowaráná ámá womi pini niwiárimni nuriná iniigí mayími ge ge sá onweáminiri nemi pía nimeginiméisáná re yaiwiárinirini, ‘Gí ámi aní axí pini niwiárimni bñjaé nání ouminni.’ niyaiwimi ²⁵ nurí aní rixa sí peáriniri píraninjí imixáriniri yárininjagi niwiniri sini aní imóninjagi niwiniri nání ²⁶ ámi nurí imíó wé wíumi dání wáú íwí neróná xíomi seáyi e múroro egíayo niwirimeámi nuro axomi nixixeroro e ñweaarigíárinini. Xámi sipí imónago aí ínáyí aga sipí ikeamóninirini.” uriniginini.

Yayí winipaxíyí nání urinjí nánirini.

²⁷ Xwiyíá api uraríná apíxí wí ámá e epíroyí egíayo dání ríaiwá re uriniginini, “Apíxí joxí nixixiriri aminí siapinjí Gorixoyá dñjé tñni yayí winipaxírinini.” uríagi aí ²⁸ o re uriniginini, “E wí niyaiwiri miripaní. Ámá gíyí gíyí xwiyíá Gorixoyá aríá wiro axípi ero yarigíáyí ámá ayíni Gorixoyá dñjé tñni yayí winipaxírinini.” uriniginini.

Ekinyí bñ nání rixinjí urigíá nánirini.

²⁹ Ámá obaxí Jisaso tñjé e epíroyí enáná sini wíni wíni epíroyí yarínagíá o re uriniginini, “Isireriyíné, agwí ñweagíáyíné íwí néra nuro aríki yarigíáyíné, emímí nání seaimónarinjagi aiwí nioni emímí wí mñseáiwapíyipa nerí aiwí ná bñni Gorixoyá wíá rókiamoagí Jonao yagípiní seáiwapíyimíárinini. ³⁰ Eníná Gorixoyá wíá rókiamoagí Jonaoyí rininjo —O sía wíyáú wíyi píyíninjé nimóniri peyí agwíyo weagorini. O ámá aní yoí Ninipayí rininjíyo ñweaagíáyó Gorixoyá sñmímajíóninjé wiinjépa ámá imóninjáoni ámá agwí ñweaagíáyíné Gorixoyá sñmímajíóninjé seaininjini. ³¹ Gorixo ámá niyoní mí ómómíximí eníáyimi apíxí eníná Sibayí aníyo menweagí —Í mixel ínáyí Soromono nójíá seáyi e nimóniri rírimí yaríná aríá wimíniri nání aní aga ná jíami dání bñjírini. Í ámá woni Soromonimi seáyi e imóninjáoni re éf nírómáná seararinjagi aiwí seyíné aríá mñniarinjagíá nání í sía ayimí niwiápínimeari xwiyíá seameáriníárinini. ³² Ámá eníná aní yoí Ninipayí rininjíyo ñweaagíáyí —Ayí Gorixoyá wíá rókiamoagí Jonao Gorixoyá xwiyíá wáí uríméáná ayí wigí íwí egíapi ríwímíni nímamoro nísaníro ñweaagíáyírinini. Ayí ámá wo Jonaomi seáyi e imóninjáoni re éf nírómáná seararinjagi aiwí seyíné aríá mñniarinjagíá nání ámá ayí sía Gorixo ámá niyoní mí ómómíximí eníáyimi niwiápínimearo xwiyíá seameáripíárinini.” uriniginini.

Ewayí ikaxí ramíxí nání urinjí nánirini.

³³ O xwiyíá Gorixoyá ramíxíninjé imóninjagi nání re riniginini, “Ámá wo ramíxí nímíxárománá aní sakwímaníyo tarínjémani. Sixí wá nímeari upíkákwiárinjémani. Nímíxárománá ámá íwiapíá gíyí gíyí wíá óninjagi síñwí winipíri nání íkwianwíyo seáyi e ikwiárinirini.” nuriri ³⁴ re uriniginini, “Segí síñwí ení uyíwíninjé imónini. Segí síñwí tñni píraninjé naníro wé róninjé nerónáyí, dñjé nanjini aumaúmí niníro segí xwioxíyo wíáninjé ókímíxinariño. E nerí aiwí segí síñwí tñni íwí nání naníroná segí xwioxíyo síaninjé yimíxinariño. ³⁵ Dñjé nanjini aumaúmí niníro segí xwioxí wíáninjé seaókiarinjépi supíkíniniginiri dñjé tñni éfrixini. ³⁶ Segí xwioxíyo sía wí míyini wíáni nókiáriníá uyíwí wíá seaókiarinjépaninjé segí xwioxí nñni wíá seaókiáriníárinini.” uriniginini.

Parisiowamí xwiyíá umeárinjé nánirini.

³⁷ E nuríísáná enáná Parisi wo “Gí aníyo aiwá onaiyi.” nuriri nipemeámi úáná Jisaso nuri aiwá nípíre éf ñweañáná ³⁸ Parisio Jisaso xámi wé piaxíníñf eañf nání wigf yarígfápa wé iniígfíyo igwíá míwíró aiwá nípíre éf ñweañagi níwíníri ududf yaríná ³⁹ Jisaso re uríñnigíni, “Parisioyíné íwí mearo ríá kíro ro yaníro moarígfápi segf xwioxíyo síní magwí enáná kapíxí tñí píreríxí tñí ígfá nearínáníñf kíyí bíaríwámi dáníni kwírínarígfóyínéxíni. ⁴⁰ Majímajfá ikárínarígfóyíné ‘Bíaríwáminí imíxaríño íniríwáminí mimíxíñfíriñí.’ ríyaiwiaríñoi? ⁴¹ Amípi soyíné fá xirígfápi áamá uyípeayíyo ayá nurímíxíro arírá níwíro miní wíánáyí, soyíné ígfá neáníróñíñf imónípírfáriní. ⁴² Parisioyíné aweyi! Sfá wíyi soyíné majfá seaórínfáriní. Goríxo xeaníñf ríá tñí seaikárínfá enagi nání dñí sípí oseainíni. Soyíné aiwá nímiróná aníñf miní yíyí tñí aí tñí siyó amípi píráñíñf fá níro ro ríxa wé wúkaú imónáná wo Goríxomí miní níwíro aí áamáyo wé róníñf wiarígfáyí pñí wíaríro Goríxomí dñí síxí muyípa ero yarígfóyínéxíni. Soyíné aiwá onímíápi aí segf aníñf miní yarígfá jfápi pñí míwíarípa ero áamáyo nanf mimíxípa yarígfápi ení ero nerí síñwíríyí, nanf imónímíníri eníriní. ⁴³ Parisioyíné aweyi! Sfá wíyi soyíné majfá seaórínfáriní. Soyíné rotú aníyo áamá síñwí oneanípoyíníri símí símí e ñwearo makerfáyo awí eánarígfé áamá yayf ‘Ámináoxíni.’ oneanípoyíníri emero ‘Oyaneyi.’ seaimónaríñagi nání Goríxo xeaníñf seaikárínfáriní.” uríñnigíni. ⁴⁴ Áamá níní Parisiowami níwíníriná “Nanowaríni.” yaiwiaríñagfá níwíníri awa wigf íwí yarígfápi áamá píyí xwárípáyo ínímí wenf yapí imóníñagi nání re uríñnigíni, “Aweyi! Sfá wíyi soyíné majfá seaórínfáriní. Soyíné áamá píyí tígfé xwíá emadíróníñáná áamá ‘Áamá píyí tígféráni?’ míyaiwí maiwí pwarígféníñf imónígfóyínériní.” uráná ⁴⁵ ñwí ikaxí eáníñfípi mewegfá wo níwíápnímearí re uríñnigíni, “Nearéwapíyaríñoxíni, Parisiowami e nuríriná none ení ikayíwí neameararíñíni.” urfagi aí ⁴⁶ Jisaso ñwí ikaxí eáníñfípi mewegfáwa áamáyo aníñf miní sekaxí “E éfírixíni. E éfírixíni.” nuríro aí wíwaníñowa wí míyarígfá enagi nání re uríñnigíni, “Ñwí ikaxí eáníñfípi mewegfóyíné ení aweyi! Sfá wíyi soyíné majfá seaórínfáriní. Soyíné áamáyo sanf xwé ayá wí níwikwíaríro aí sewaníñoyíné sanf xwé apí iwamfó mímíeyoarígfóyíné enagi nání Goríxo xeaníñf seaikárínfáriní. ⁴⁷ Soyíné Goríxoyá wíá rókiamoagfáwami segf arfowa píkiarígfáyo xwárípáyo aníñf miní mfá imíxarígfóyínéxíni. ⁴⁸ Soyíné e neríñfípímí dání áamáyo áwanf réníñf uraríñoi, ‘Negf arfowa Goríxoyá wíá rókiamoagfáwami nípíkiaríróná apáni yagfá enagi nání wigf xwárípáyo mfá imíxaríñwíni.’ Éñíñf uraríñagfá nání Goríxo xeaníñf seaikárínfáriní. ⁴⁹ Ayínáni Goríxo dñí neñwíperi soyíné nání xíxeni re ríñnigíni, ‘Nioní wíá rókiamoarígfá wami tñí xwíyí wá urímearígfá wami tñí urowáraná ayf wíyo pípíkímí ero wíyo míxí xídwárapíro epírfáriní. ⁵⁰ Wíá rókiamoagfá níyoní nioní aníña imíxíri xwíá imíxíri eníña e enaé dání nípíkía bíagfá nání áamá agwí ñweagfáyíné nioní enf seameámfáriní. ⁵¹ Aíborfómi xámi xíráo Keno píkiñe dání nípíkía níbífásáná yoparf nioníyá wíá rókiamoagf Sekaraiami píkiñawíxíni. Omí nioní nání íkwianwí rídiyowá yaníro ikwíkwíarímí yarígfé mídáni enáná gí anf awawá “Ñwíáriní.” ríñíñe mídáni enáná áwínímí e píkiñforíni. Omí píkiñf nání oxí apíxí agwí ñweagfá tíyíné nioní enf seameámfáriní.’ Goríxo e ríñfíriní.” uríñnigíni. ⁵² Ñwí ikaxí eáníñfípi mewegfáwa áamáyo Goríxo “Oépoi.” wímónaríñfípi mímíwíáíkf wiaríñagfá nání xíxewísí ikaxí re

urɪŋɪnɪgɪnɪ, “Nwɪ ikaxɪ eánɪŋɪpɪ mewegɪoyɪné aweyɪ! Soyɪné amɪpɪ Gorɪxo ‘Ámáyo owɪwapɪyɪpoyɪ.’ wimónarɪŋɪpɪ mɪwɪwapɪyɪpa yarɪŋagɪa nánɪ sɪá wɪyɪ soyɪné majɪá seaórɪnɪfárɪnɪ. Soyɪné kí aŋɪ nɪjɪá nánɪ mɪrɪnɪŋɪwá nánɪ fá nɪxɪrárɪro aɪ sewanɪŋoyɪné wɪ nɪkwɪro mɪpáwɪpa ero áamá nɪpáwɪanɪrɪ éfáyo soyɪné pɪrɪ mákɪmɪ wɪro yarɪgɪfárɪnɪ.” e nurɪsáná ⁵³ aŋɪ e pɪnɪ nɪwɪárɪmɪ nurɪ emearɪná re egɪawɪxɪnɪ. Nwɪ ikaxɪ eánɪŋɪpɪ mewegɪáwa tɪnɪ Parisiowa tɪnɪ wigɪ xwɪoxɪyo dání rɪá ápiáwɪnɪŋɪ nɪwerɪ omɪ sɪmɪ tɪnɪ urɪro amɪpɪ obaxɪ wɪ nánɪ yarɪŋɪ wɪayɪro neróná ⁵⁴ “O xwɪyɪfá sɪpɪ ŋwɪ ikaxɪ eánɪŋɪ xɪxenɪ mimónɪŋɪ bɪ ráná xwɪrɪxɪ oumeaneyɪ.” nɪrɪnɪro arɪá wɪaxɪdɪgɪawɪxɪnɪ.

12

“Nanɪ ero sɪpɪ ero mepanɪ.” urɪŋɪ nánɪrɪnɪ.

¹ Ámá oxɪ apɪxɪ obaxɪ ayá wɪ epɪroyɪ nɪyárɪróná xokɪrɪpɪ inarɪná Jisaso xegɪ wɪepɪsarɪŋowa Parisiowa seáyɪ e nimónɪro sɪpɪ yayɪro nanɪ yayɪro yarɪgɪfápa awa enɪ e epɪrɪxɪnɪrɪ awamɪ xámɪ re urɪŋɪnɪgɪnɪ, “Soyɪné bisɪkerɪfá yɪsɪ (Bisɪkerɪfá sɪnɪ sɪŋɪ eŋáná yɪsɪ onɪmɪápi tɪá aɪwɪ nɪmɪnɪ íkwɪanɪwɪ eapɪnárarɪŋɪrɪnɪ.) Soyɪné bisɪkerɪfá yɪsɪ Parisiowayá nánɪ wáyɪ nero emépoɪ. Wigɪ nanɪ ero sɪpɪ ero yarɪgɪfápi nánɪ seararɪŋɪnɪ.” nurɪrɪ ² awa sɪpɪ ero nanɪ ero mepa oépoɪnɪrɪ re urɪŋɪnɪgɪnɪ, “Amɪpɪ agwɪ ínɪmɪ imónɪŋɪyɪ rɪwéná sɪŋánɪ imónɪnɪfárɪnɪ. Amɪpɪ ínɪmɪ nimónɪrɪ yokwarɪmɪ ínɪŋɪyɪ rɪwéná áamá nɪnɪ nɪjɪá imónɪpɪrɪfárɪnɪ. ³ Pí pí xwɪyɪfá árɪwɪyɪmɪ yumɪfɪ ikaxɪ rɪnɪfáyɪ enɪ áamá nɪnɪ íkwáwɪyɪnɪ arɪá wɪpɪrɪfárɪnɪ. Pí pí xwɪyɪfá aŋɪ náyo ínɪmɪ dání ikeagɪgwɪ rɪnɪfáyɪ rɪwéná aŋɪ seáyɪyo nɪŋweámáná áwanɪ rowɪáropɪrɪfárɪnɪ.” urɪŋɪnɪgɪnɪ.

Wáyɪ wɪpaxo nánɪrɪnɪ.

⁴ O re urɪŋɪnɪgɪnɪ, “Gɪ nɪkumɪxɪnɪrɪ emearɪgɪoyɪné, nɪonɪ re seararɪŋɪnɪ, ‘Segɪ waráyɪnɪ seapɪkɪarɪgɪfáwa nánɪ wáyɪ mepanɪ. Dɪŋɪ enɪ seaxekwapaxɪ meŋagɪ nánɪ ayɪ nánɪ wáyɪ mepanɪ.’ seararɪŋɪnɪ. ⁵ Ámá wáyɪ wɪpaxo nánɪ nɪonɪ áwanɪ osearɪmɪnɪ. Ayɪ Gorɪxorɪnɪ. O áamáyo nɪpɪkɪmáná xewanɪŋo dɪŋɪ enɪ nɪseaxekwapɪrɪ rɪá anɪŋɪ wearɪŋɪyo seaikéaarɪpaxɪ eŋagɪ nánɪ wáyɪ omɪnɪ wɪrɪxɪnɪ. Oyɪ, o nánɪ aga wáyɪ wɪrɪxɪnɪ.” urɪŋɪnɪgɪnɪ. ⁶ Ámá ayɪ dɪŋɪ “Gorɪxo ámaéne nánɪ aŋɪpaxɪ dɪŋɪ moarɪŋɪrɪnɪ.” oyáɪwɪpoyɪnɪrɪ re urɪŋɪnɪgɪnɪ, “Ámá makerɪfáyo nánɪ nurɪ ɪŋɪ sirɪkwá wé wú núnɪ bɪ nerɪná nɪgwɪ rɪá nɪŋɪpia biaú tɪnɪ bɪ yarɪgɪfárɪnɪ. ɪŋɪ apɪa aga onɪmɪápɪa nánɪ aɪwɪ Gorɪxo wɪ dɪŋɪ peá nɪmorɪ arɪá ikeamoarɪŋɪmanɪ. ⁷ Seyɪné nánɪ enɪ Gorɪxo wɪ arɪá ikeamoarɪŋɪmanɪ. Segɪ mɪŋɪyo dɪá aɪ ararɪ wenɪyɪfɪ nánɪ o nɪjɪfárɪnɪ. Gorɪxoyá sɪŋwɪyo dání seyɪné ɪŋɪ onɪmɪápɪa tɪnɪ xɪxenɪ mimónɪŋagɪa nánɪ wáyɪ bɪ mepanɪ.” nurɪrɪ ⁸ re urɪŋɪnɪgɪnɪ, “Nɪonɪ re seararɪŋɪnɪ, ‘Ámá go go áamáyo sɪŋwɪyo dání ananɪ “Jisasomɪ xɪdarɪŋáonɪrɪnɪ.” urarɪŋo nánɪ áamá imónɪŋáonɪ nɪweapɪrɪnɪ o nánɪ enɪ Gorɪxoyá aŋɪnájɪyá sɪŋwɪyo dání “Gɪ ámaórɪnɪ.” rɪmɪfárɪnɪ. ⁹ E nerɪ aɪwɪ go go áamá nánɪ wáyɪ nerɪ sɪŋwɪyo dání “Jisasomɪ muxɪdarɪŋáonɪrɪnɪ.” urarɪŋo nánɪ nɪonɪ enɪ Gorɪxoyá aŋɪnájɪyá sɪŋwɪyo dání “Gɪ ámaómanɪ.” rɪmɪfárɪnɪ.’ seararɪŋɪnɪ.” nurɪrɪ ¹⁰ re urɪŋɪnɪgɪnɪ, “Ámá go go áamá imónɪŋáonɪ yarɪŋápi nánɪ xwɪyɪfá sɪpɪ nɪnɪmearɪrɪ aɪwɪ ananɪ Gorɪxo yokwarɪmɪ wɪpaxɪrɪnɪ. E nerɪ aɪwɪ go go Gorɪxoyá kwɪyɪfɪ yarɪŋɪpɪ nánɪ ‘Eŋɪ eánɪŋɪ Setenoyá tɪnɪ yarɪnɪ.’ nɪrɪrɪ rɪperɪrɪfɪ numearɪrɪnáyɪ, Gorɪxo ananɪ yokwarɪmɪ wɪpaxɪ menɪnɪ.” nurɪrɪ ¹¹⁻¹² re urɪŋɪnɪgɪnɪ, “Ámá wɪ fá nɪseaxero rotú aŋɪyoranɪ, gapɪmanowa tɪŋɪ

erani, áminá neamenḡweagíáwa tḡḡf erani, nimeámi niseaurónáyf, ‘Arige xwiýfá wákwinaníwini?’ miyaiwipa nero ayá sḡwḡ mīsearopa éfríxini. Ayf rípi nánirini. Sa axiná Gorixoyá kwíyípi xwiýfá soyfne uríprípi seaiwapiyini enagi nání wáyf mepa éfríxini.” uríḡḡnigini.

Ewayf ikaxf amípi mímúroníḡf wo nánirini.

¹³ Ámá e epíroyf egíáyf wo Jisasomi re uríḡḡnigini, “Nearéwapiyaríḡoxini, amípi ápo níperfná níḡimi pépi gí ráro xegípi íkwfnaroaríḡagi nání ‘Díxí rígwáo tḡni píraníḡf yanf menfpiyí.’ urei.” urfagi aí ¹⁴ o re uríḡḡnigini, “Ámáoxini, ámáyo xwíríxí méwiniḡinirí go nírfpeáfrini? Go awagwíyá amípi yanf oeameinirí nírfpeáagi nání níraríḡini?” omi e nurimáná ¹⁵ ámá níyoní re uríḡḡnigini, “Segf iyfá fá amípi dḡḡf níyíḡḡḡf imóníḡfpi seaiapíxí menini. Xwé ayá wí tḡḡoxi aiwi wí dḡḡf níyíḡḡḡf imóníḡfpi siapíxí menini. Ayínáni amípi nanf síḡwḡ fḡw níwiniḡfná ‘Nioní meapaxfrini.’ yaiwiaríḡfápi nípiḡni eni nání wáyf oseainini. Seyfne iyfá fá amípi nánini dḡḡf íkwíropfríxinirí seararíḡini.” nurirí ¹⁶ ewayf xwiýfá rípi uríḡḡnigini, “Ámá amípi mímúroníḡf woyá omíḡfyo wíḡf aiwá xwé pírfprírf iníḡagi níwiniḡf ¹⁷ dḡḡf neyírorí re yaiwíḡḡnigini, ‘Arí emíniréini? Aiwá pírfprírf iníḡf tḡf tḡimi nání gí anf apáni menini.’ níyaiwirí ¹⁸ re ríḡḡḡnigini, ‘Re oemini. Anf aiwá nání mírfḡḡḡfíyí emí pípiḡnamf níyárfmáná ámi aga xwé wiwi wiwá níḡmíra numáná gí wíḡf aiwá nḡni tḡni amípi níoniyá tḡni anf iwiwámi níḡa úḡḡḡḡni. ¹⁹ E níyárfmáná níḡwaníḡoní re ríḡḡḡḡḡni, “Gí amípi nḡni ríxa déroní. Aiwá xwiḡwḡf fá ropaxf nání míwenini. Anani kíkíḡa ḡwearí aiwá nírf iníḡḡf nírf nerí yayf éḡḡḡḡni.” ríḡḡḡḡḡni.’ ríḡḡḡḡḡf aí ²⁰ Goríxo omí re uríḡḡnigini, ‘Máḡḡmáḡfá íkárḡnaríḡf roxini, sfá ríyíḡḡḡni joxí ríxa níperfní. Nípeáná díxí amípi píraníḡf tḡḡfpi go meanfárfni?’ uríḡḡnigini.” Ayo e nurirí ²¹ re uríḡḡnigini, “Ewayf xwiýfá api ámá Goríxo nání dḡḡf mímopa nero ‘Amípi xewaníḡoní níḡḡf wíni wíni nímeaayirí otíḡḡḡni.’ yaiwiaríḡfáyf nánirini. Ámá e yaríḡfáyf amípi wí mímúroníḡagi aiwi Goríxoyá síḡwḡfyo dání uyípeayf imónaríḡfáyfrini.” uríḡḡnigini.

Aiwá tḡni aikf tḡni nání ududf winaríḡf nání uréwapíyíḡf nánirini.

²² O xegf wiepísaríḡfyo re uríḡḡnigini, “Ámá e yaríḡfáyf amípi wí mímúroníḡagi aiwi Goríxoyá síḡwḡfyo dání uyípeayf imónaríḡfáyf enagi nání re seararíḡini, ‘“Aríḡe píraníḡf ḡwearíréwini?” nírfro aiwá níprírf nání ududf mepa ero waráyo aikf yíníprírf nání ududf mepa ero éfríxini.’ seararíḡini. ²³ Ayf rípi nánirini. Segf wára jfáyf aikfyo múronini. Dḡḡf jfáyf eni aiwáyo múronini. ²⁴ Soyfne ámi iní áwḡf nání dḡḡf morfní. Iní awa aiwá omíḡf nero mianaríḡfámani. Wíḡf aiwá níḡmími nuro aníḡyo típrírfáyf eni aní wí míḡḡḡḡḡni. E nerí aí Goríxoní míḡni wiaríḡfrini. Soyfne dḡḡf re ríyaiwiaríḡoi, ‘Iníḡyo mímúroníḡagwí nání Goríxo none nání eni aiwá neaimíxíyipaxomani.’ ríyaiwiaríḡoi? Oweoi, dḡḡf e wí mímopa époyí. ²⁵ Ámá ‘Sepiá ámi bí oimóníḡḡni.’ níyaiwirí ududf éo sepiá ámi bí imónaríḡfrani? Oweoi! ²⁶ Soyfne eni api aí wí mepaxf nerfnáyf aikf tḡni aiwá tḡni nání pí nání ududf yaríḡoi? ²⁷ Soyfne adowayf nání dḡḡf morfní. Níyapírfná xegf iyfá óf earí aikf yirí yaríḡfmani. E nerí aiwi eníḡa negf míxí ináyf Soromono okiyfá níḡḡḡf meárfḡḡḡf nerfnáyf adowayf yapí awíaxí e imónagfmani. ²⁸ Goríxo adowayf tḡni aráyo —Ará agwí eníḡyo anani níyoaro sfá wíyíḡḡf ríḡa íkeaárfprírfáyfrini.” uríḡḡnigini. Awa “Goríxo ará nání ayá sḡwḡf muroaríḡḡni.” oyaiwípoynirí e nurirí re

urɪŋɪnɪgɪnɪ, “Gorɪxo adowayɪ tɪnɪ aráyo okiyɪánɪŋɪ yarɪŋagɪ nánɪ soyɪné enɪ aŋɪpaxɪ aikɪ e seayɪrɪnɪfárɪnɪ. ²⁹ Ayɪnánɪ soyɪné inɪgɪ tɪnɪ aiwá tɪnɪ nánɪ ‘Pí nanɪréwɪnɪ?’ nɪrɪro ududɪ néra mupa éfɪrɪxɪnɪ. ³⁰ Gorɪxomɪ mɪxɪdɪpa yarɪgɪfáyɪ apɪ nánɪ anɪŋɪ minɪ nero meaanɪro yarɪgɪfárɪnɪ. E nerɪ aɪ segɪ ápo Gorɪxo soyɪné apɪ nɪpɪnɪ aiwáranɪ, aikɪfranɪ seainarɪŋagɪ nánɪ nɪjɪfárɪnɪ. ³¹ Apɪ meaanɪro nánɪ mepa ero Gorɪxo xɪfo xegɪ xwioxɪyo mɪmeámɪ nerɪ seamenɪweanɪe páwɪpɪrɪ nánɪ amɪpɪ xɪfo wimónarɪŋɪpɪ ero nerɪnáyɪ, Gorɪxo ananɪ apɪ nɪpɪnɪ nɪseainɪfárɪnɪ.” urɪŋɪnɪgɪnɪ.

“E e nerɪnáyɪ, amɪpɪ nanɪ wɪ aŋɪnamɪ awɪnɪŋɪ eaárarɪŋoɪ.” urɪŋɪ nánɪrɪnɪ.

³² Awa xwɪfá tɪyo nɪŋwearɪná wigɪ amɪpɪ xwé menɪagɪ nánɪ wáyɪ epɪrɪxɪnɪrɪ re urɪŋɪnɪgɪnɪ, “Seyɪné sipɪsipɪ miaúrárɪ inɪgɪfáyɪ yapɪ imónɪgɪfáyɪné, segɪ ápo Gorɪxo xwioxɪyo mɪmeámɪ nerɪ seamenɪweanɪe páwɪfɪrɪxɪnɪrɪ wimónarɪŋagɪ nánɪ wáyɪ mepa éfɪrɪxɪnɪ. ³³ Segɪ iyɪfá fá amɪpɪ nɪgwɪ nánɪ bɪ nero nɪgwɪ meáfáyɪ áamá uyɪpeayɪ imónɪgɪfáyo arɪrá wianɪro nánɪ mɪnɪ wɪfɪrɪxɪnɪ. E nerɪnáyɪ, amɪpɪ aŋɪnamɪ ayá rɪmɪxarɪgɪfápnɪŋɪ tarɪŋoɪ. Aŋɪnamɪ amɪpɪ wɪ anɪpá imónarɪŋɪmanɪ. fɪwɪ yarɪgɪfáyɪ wɪ páwɪpaxɪ mimónɪnɪ. Ípɪkwɪyɪ enɪ wɪ amɪpɪ xwɪrɪfá ikɪxepaxɪ mimónɪnɪ. Ayɪnánɪ xwɪfá tɪyo amɪpɪ wɪnɪ wɪnɪ nɪmeaayɪrɪ mɪtɪpa nerɪ áamáyo ayá nurɪmɪxɪrɪ arɪrá nɪwirɪnáyɪ, aŋɪnámɪnɪ anɪŋɪ wenɪe awɪnɪŋɪ eaárarɪŋoɪ. ³⁴ Segɪ amɪpɪ nanɪ ayá rɪmɪxarɪgɪfápnɪ xwɪfá tɪyo wenɪánáyɪ, ayɪ xwɪfá tɪyo nánɪ dɪŋɪ mopɪrɪfárɪnɪ. Aŋɪnamɪ wenɪánáyɪ, Gorɪxo tɪŋɪ e nánɪ mopɪrɪfárɪnɪ.” urɪŋɪnɪgɪnɪ.

Ewayɪ ikaxɪ omɪŋɪ wɪiarɪgɪfá nanɪyɪ nánɪrɪnɪ.

³⁵⁻³⁶ O gɪ wiepɪsarɪŋáyɪ wé nɪrónɪro ŋweáfɪrɪxɪnɪrɪ ewayɪ xwɪyɪfá re urɪŋɪnɪgɪnɪ, “Áamá xɪnáiwánɪŋɪ nimónɪro omɪŋɪ wɪiarɪgɪfáwa wigɪ boso nánɪ ‘Aiwá apɪxɪ meánɪnɪ nánɪ imɪxarɪgɪfápnɪ gɪná pɪnɪ nɪwɪárɪmɪ bɪnɪrɪfɪnɪŋoɪ?’ nɪyaiwɪro rapɪrapɪ írɪŋɪyo kɪkɪyɪnɪgɪfú nɪkɪroro nɪpɪmoánɪro arerɪxɪ nɪyɪnɪro uyɪwɪ nɪmɪxároro o nɪrémorɪ wáf e dánɪ wakwɪ óráná apaxɪ mé ówanɪ fɪkwianeyɪnɪro xwayɪ nanɪrɪ ŋweaarɪgɪfápa seyɪné enɪ e éfɪrɪxɪnɪ. ³⁷ Boso nɪrémorɪ omɪŋɪ wɪiarɪgɪfáwa sá mɪwé wé nɪrónɪro ŋweanɪagɪfá nɪwɪnɪrɪnáyɪ, awa yayɪ winɪpaxɪrɪnɪ. ‘Boso omɪŋɪ wɪiarɪgɪfáwa wé nɪrónɪro ŋweanɪagɪfá nɪwɪnɪrɪ xewanɪŋo rapɪrapɪ nɪkɪrorɪ arerɪxɪ nɪyɪnɪrɪ ‘Aiwá narɪgɪfɪ éfɪ ŋweápoyɪ.’ nurɪrɪ aiwá mɪnɪ nɪwɪa unɪŋoɪ.’ seararɪŋɪnɪ. ³⁸ O árɪwegɪyoranɪ, isáfayoranɪ, nɪrémorɪ xegɪ omɪŋɪ wɪiarɪgɪfáwa sɪnɪ wé nɪrónɪro ŋweanɪagɪfá nɪwɪnɪrɪnáyɪ, awa yayɪ winɪpaxɪrɪnɪ.” urɪŋɪnɪgɪnɪ. ³⁹ Ewayɪ xwɪyɪfá ámɪ bɪ nurɪrɪ re urɪŋɪnɪgɪnɪ, “Rɪpɪ enɪ nánɪ dɪŋɪ mópoyɪ. Aŋɪ iwámɪ xiáwo fɪwɪ meanɪ bɪno nánɪ ‘Sɪfá rɪyɪmɪ bɪnɪŋoɪ.’ nɪyaiwɪrɪ sɪŋwɪrɪyɪfɪ, awɪ nɪŋwearɪ fɪwɪ meano opáwinɪrɪ sɪŋwɪ mɪwɪnɪpa emɪnɪrɪ enɪfɪrɪnɪ.” nurɪrɪ ⁴⁰ re urɪŋɪnɪgɪnɪ, “Seyɪné enɪ wé nɪrónɪro ŋwearɪfɪnɪ. Sɪfá áamá imónɪŋáonɪ nánɪ ‘O nɪweapɪnɪmenɪŋoɪ.’ yaiwɪfáyɪmɪ nɪweapɪmɪfárɪnɪ.” urɪŋɪnɪgɪnɪ.

Ewayɪ ikaxɪ bosɪwo nánɪrɪnɪ.

⁴¹ Pitaɪ re urɪŋɪnɪgɪnɪ, “Ámɪnáoxɪnɪ, ewayɪ xwɪyɪfá apɪ rarɪŋɪpɪ nearéwapɪyarɪŋononɪ nánɪ rɪrarɪŋɪnɪ? Áamá nɪyonɪ enɪ nánɪ rɪrarɪŋɪnɪ?” urɪfagɪ ⁴² Jisaso ámɪ ewayɪ ikaxɪ urɪmɪnɪrɪ nánɪ yarɪŋɪ re wɪŋɪnɪgɪnɪ, “Omɪŋɪ wɪiarɪŋɪ wo xegɪ bosoyá xwɪyɪfá arɪfá nɪwirɪ dɪŋɪ nenɪwɪperɪ nerɪnáyɪ arɪge imónɪnɪ? O re imónɪnɪ. O omɪŋɪ rɪpɪ nánɪ bosɪwo oimónɪrɪ xegɪ boso rɪpeanɪorɪnɪ. O xegɪ bosoyá omɪŋɪ wɪiarɪgɪfáyo umeirɪ aiwá yanɪf umeirɪ yarɪŋorɪnɪ. ⁴³ Boso amɪ dánɪ nɪbɪrɪ xegɪ bosɪwo xámɪ

yagípa sını axípi píráníñf yaríñagí nıwınıríná bosıwo yayf winıpaxfırını. ⁴⁴ Nepa seararıñını. O píráníñf yaríñagí nıwınıríná xegf omıñf nını enı onımeınırı rıpeanfárını. ⁴⁵ E nerı aıwı bosıwı axo ‘Gf bosı yapafını bıñımenıñoı.’ nıyairı omıñf wııarígáfawamı tını omıñf wııarígáfıwamı tını iwanf nıméperı aıwá nırı inııgı nırı nemána papıkf nerfınáyf ⁴⁶ ‘Bosı nıbıñımenıñoı.’ nıyairı yarıñfıyımı sfá xfo bıñıyımı majfá nımónırı yarıñfıyımı bosı rıxa nırémónapırı re enfárını. Bosıwomı mıñf nıwákwrı ámá arfkı yarıgáfáyf tını wárınfárını. ⁴⁷ Bosıwı go go xegf bosı wımónarıñfıpi nánı nıjáf nımónırı aıwı píráníñf mımıxıpa nerı wé nırónırı mıñweapa nerfınáyf bosı nıbıríná iwanf rıpi rıpi eámeámf eaayınfárını. ⁴⁸ E nerı aıwı bosıwı go go xegf bosı wımónarıñfıpi nánı nıjáf mımónıpa nerı sıpı o iwanf eapaxf bı nımıxırínáyf, bosı nıbıríná iwanf onımiápi weaanfárını. Ámá nını amıpı xwé wı wıfáyf rfwéná ayf enı xwé urápiırfárını. Gorıxo enı ámá gomı xegf omıñf wıını urıñfıyf nánı rfwéná yarıñf re wınfárını, ‘Omıñf nıonı sıapıñáyf xıxenı enıñanı?’ urıñfárını.” Jıaso xegf wıepısarıñfıyf xfo mıñweañáná úrapı néra upfırıxınırı dıñf mófırıxınırı ewayf xwıyfá apı urıñınıgını.

“Ámá xepıxepá rónıprıfa nánı bıñáonırını.” urıñf nánırını.

⁴⁹ O re rıñınıgını, “Nıonı ámá xwáfá tıyo ñweagfáyo xeanıñf Gorıxoyá rfanıñf wıkeaárımfa nánı bıñáonırını. ‘Xeanıñf apı ápiáwınıñf rıxa wémınırı nerı sıñwırıyf, ayf nanıñını.’ nımónarını. ⁵⁰ E nerı aıwı xeanıñf ámá inııgı waxf márómınırınıñf yarıñfıpi nıonı nımeanfárını. Sını mınımeapa enıgı nánı dıñf rfa nıxearını.” Jıaso xfomı pıkipfıfá enıgı nánı e nurırı ⁵¹ re urıñınıgını, “Nıonı nánı ‘O ámá nıyonı pıyfá wırımfanırı bıñorını.’ rıñıaiwıarıñoı? Oweoı! Ámá nıonı dıñf nınıkwıroro yarıgáfáyf tını uyınıf yarıgáfáyf tını xepıxepá rónıfırıxınırı bıñáonırını. ⁵² Rına danı ná rfwıyo enı anıf ná wıwámı danı ámá wé wú axıyf imónıñagı aıwı xwıyfá nıonıyápımı danı xepıxepá nırónıro mıdanı waú imónıñáná mıdanı waú wo imónınfárını. ⁵³ Xano tını xewaxo tını xepıxepá rónırı xınáfı tını xemiáfı tını xepıxepá rónırı xıfáfı tını xewaxomı xıepı tını xepıxepá rónırı néra upfırfárını.” urıñınıgını.

Sfmımajfónıñf imónıñfıpi nánı urıñf nánırını.

⁵⁴ O ámá oxıf apıxıf e epfroyf egfáyo re urıñınıgını, “Seyfne sogwf wearıñımı danı agwf yaparıñagı nıwınıríná ‘Rıxa inıáfı yaparını.’ rarıgáfıpa nepa eaarıñırını. ⁵⁵ Imıñf damı danı enı barıñagı nıwınıríná ‘Agwf rına rfa sınıñıñoı.’ rarıgáfıpa nepa rfa sınarıñırını. ⁵⁶ Nanı rıro sıpı rıro yarıgáfıoyfne, agwf tırı imıñf erı yarıñagı nıwınıríná ananı ‘E imónıñıñoı.’ xıxenı rarıgáfı aıwı amıpı nıonı sfmımajfónıñf imıxarıñapı sıñwı nınanıro ‘Ayf Gorıxo rıpi nánı sıwá rfa neıarıñını?’ mıyairıyarıgáfıyfnéxını.

Ewayf ikaxf ámá xwıyfá rımearıno nánırını.

⁵⁷ “Sewanıñoyfne amıpı sıpı imónıñfıyf nanıñını eyeyırómf erfını.” nurırı ⁵⁸ ewayf xwıyfá rıpi urıñınıgını, “Ámá wo omı xwıyfá omearımınırı joxı tını xwırıxıf yanırı sırımeáná sını of e nurfna o tını xwıyfá nımıxınırı omı píráníñf pıyfá wırırfını. E mıwıpa nerfınáyf, o xwırıxıf mearıño tıñf e nánı fáf nırıxémı nurı xwırıxıf nırıméısáná enáná xwırıxıf mearıño joxı fáf nırıxırırı porısf womı mını wıáná o gwı anıyo rıñwırırınıñoı. ⁵⁹ Joxı nıgwıf yoparıpi nıroarı nıroayırónırınáyf, gwı anıyo danı nıpeyearfını. ‘E mepa nerfınáyf, anıñf e ñwearfárını.’ seararıñını.” Jıaso ayf “Xwırıxıf mearıño Gorıxorfanı?” yairıwo sfá o ámá nıyonı mı ómómıxımı enfayı sını

mimóniŋáná “Nene dŋí nŋyaikirorane omi dŋí owíkwíroaneyí.” yaiwiro oépoyiniri ewayí xwiyíá e urŋinigiŋi.

13

“Nisanŋro mepa nerónáyí, nikeamónipíríárini.” urŋí nánirini.

¹ Jisaso áamá e epíroyí egíáyo sŋni uréwapiyaríná áamá wí nŋwiápŋnimearo áwanŋí re urígfawixini, “Émáýí gapimaní Pairato porisí wami uowaráná awa anŋí Gorixoxo nání rídiyowá yarígfíwámí nuro áamá Gariri pŋropenísŋyo dánŋí wí rídiyowá yaríná pŋpíkímí egíawixini.” uríagíá ² o re urŋinigiŋi, “Seýné ‘Gariri dánŋí ayí ríkikíríó néra nuróná áamá nŋyoní múróngíá enagi nání e pŋkígfawixini.’ rŋyawiariŋo? ³ ‘Oweoi, seýné íwí yarígfáyí ríwíŋmíni nŋmamoro mŋsanŋpa neríináýí, seýné ení axípi éniŋí anŋnŋpíríárini.’ searariŋini. ⁴ Áamá 18 ayí anŋí rŋpŋŋwíá wiwá ipí xegí yoí Siroamiyi rŋniŋíwá tŋŋí e nŋpŋneamioari áamá apimí pŋkíŋíyí nání seýné re rŋyawiariŋo, ‘Áamá ayí ríkikíríó néra nuro áamá Jerusaremí ŋweagíá wíniyí nŋyoní seáyí e múróngíá enagi nání anŋí iwá nŋpiérori pŋkíinigiŋi.’ rŋyawiariŋo? ⁵ Oweoi, seýné íwí yarígfáyí ríwíŋmíni nŋmamoro mŋsanŋpa neríináýí, seýné ení axípi éniŋí anŋnŋpíríárini.” Áamá e epíroyí egíáyo “Xixeni e neaímeaníárini.” oyaiwípoyniri e urŋinigiŋi.

Ewayí ikaxí íkíá pikína nánirini.

⁶ E nuriríiná ewayí xwiyíá rŋpi urŋinigiŋi, “Áamá wo xegí wainí uraxí omiŋíyo íkíá pikí íwí nurárímáná ríwéná sogwí dŋimiri nŋbayiri aí pŋá megínayinigiŋi. ⁷ Pŋá nŋmegínayiri nání xegí omiŋí ayí wiariŋomi re urŋinigiŋi, ‘Íkíá rŋna xwiogwí waú womí nioní sogwí nání nŋbiri pŋá megínayíárini. Ná mŋweariŋína íkwapiŋí meariŋi. Emí rómoárei.’ uráná ⁸ o re urŋinigiŋi, ‘Ámínáoxini, ámi xwiogwí ro xe opweni. Ná wení nání pŋpŋŋíyo ará nŋyárímáná xwíá pŋyí wiárómíni. ⁹ Xwiogwí wŋomí ná wéagi nŋwíniŋíináýí, ayí nanŋíni. Ná mŋwenagi nŋwíniŋíiná nŋrori emí móirixini.’ urŋinigiŋi.” Jisaso áamá ayí “Nene íkíá pikí anánŋí imónŋagwi nání rŋa nearariŋi?” oyaiwípoyniri ewayí ikaxí e urŋinigiŋi.

Anŋí rŋkwínŋími nanŋí imixŋí nánirini.

¹⁰ Jisaso sabaríá wiyimi rotú anŋíyo nŋŋweámáná áamáyo uréwapiyaríná re enigiŋi. ¹¹ Apixí wí —Í imíó dŋí xixéroariŋagi nání anŋí sŋmíxí nerí nŋrŋkwíniri emearíná xwiogwí wé wúkaú síkwí wú enáná ámi wíúmi dánŋí waú wo múroŋírini. Éí ropaxí wiarŋímani. ¹² Í e ŋweaŋagi Jisaso nŋwíniŋíná “Eini.” nuriri re urŋinigiŋi, “Ineyí, sŋmíxí siariŋípi rŋxa pŋni rŋwiáriŋo.” nuriri ¹³ wé seáyí e ikwiáráná re enigiŋi. Í éí píranŋí nŋrori Gorixomi yayí seáyí e umenigiŋi. ¹⁴ E éaná rotú anŋí meŋweaŋo Jisaso Sabaríáyo apíximi nanŋí wimíxíagi nání wikí dŋí nŋwíaiwiri áamá e epíroyí egíáyo re urŋinigiŋi, “Síá wé wíúmi dánŋí wiyí omiŋí nání imónini. Síá ayo Jisaso nanŋí seaimíxíntá nání bŋríni. Sabaríáyo mŋbŋpa eríni.” uríagi aiwi ¹⁵ omi Jisaso míxí nuriri re urŋinigiŋi, “Nanŋí eri sípi eri yarígfóyíné, Sabaríáyo aí burí mákaú tŋni dogí tŋni wigí anŋíyo nŋpáwiri níkwéami inígfí oniniri inígfí tŋŋí e nání nŋméra mupa yarígfáraní?” Ayí Sabaríáyo wigí burí mákaú nání dŋí nŋmoro aí áamá nání dŋí mŋmoariŋagíá nání e nuriri re urŋinigiŋi, ¹⁶ “Apixí rí Ebíríamoyá íwiáríawéyí wíriŋi. Seteno sŋmíxí api nŋwiri gwíniŋí járiŋíáná xwiogwí 18 múroŋírini. ‘Ími Sabaríáyo gwíniŋí nŋwíkwari nanŋí nŋwimíxíríná nŋpŋkwíni mŋyariŋini.’

riniaiwiarinjo?” urariná ¹⁷ omi wikí dñí wiaiwíáwa ayá wininiginí. Ayá winariná áamá oxí apíxí e epíroyí egíáyí amipí ayá ríwamónipaxí Jisaso yarinjipi nání yayí seáyími dání néra ugíawixini.

Ewayí ikaxí masité siyí nánirini.

¹⁸ O áamá obaxí dñí mīwīkwíropa yarinagá nīwīniri re ragírini, “Nioni ewayí xwiyá bí pípi niri Gorixo xwioxíyo mīmeámí nerí seamenjweaníapi ‘Ripíniní imónini.’ rimíini?” nuriri ¹⁹ re uriniginini, “Api masité siyíniní —Masité aiwá xegí siyí aga onimiarini. Api masité siyíniní imónini. Áamá wo masité siyí nīmeari xegí omíníyo moaráná nerápiri íkíá nimóniri peyíaná iní nībiri ápaxíyo yéwí tñiniginini.” uriniginini. Áamá “Agwí Jisasomi áamá obaxí dñí mīwīkwíropa yarinagá aiwí idána obaxí dñí wīkwíropíríarini.” oyaiwípoyiniri Jisaso e uragírini.

Ewayí ikaxí yisí nánirini.

²⁰ Ewayí xwiyá axípi ámi bí re uriniginini, “Arige niri Gorixo xwioxíyo mīmeámí nerí seamenjweaníapi ‘Ripíniní imónini.’ rimíini?” nuriri ²¹ re uriniginini, “Api yisíniní —Yisí bisíkeríá sini siní enána bí onimíapi ínimí táná yarinjipa nīpini íkwianwí eapinarinirini. Gorixo xwioxíyo mīmeámí nerí seamenjweaníapi yisíniní imónini. Apíxí wí bisíkeríá sini siní díramíxí xwé wámi síxí inináná yisí bí nīmeari ínimí táná nīmíni íkwianwí eapínariniginini.” uragírini.

Ewayí ikaxí óf onigíyíkwí nánirini.

²² O Jerusaremi nání nuriná aní api apimi nuréwapíya wariná ²³ áamá wo re uriniginini, “Ámináoxini, síá Gorixo áamá nīyoní mí ómómíximí eníyimi o áamá womíni womíni nenení yeáyí neayimíxemeaníarani?” uríagi o áamá ayo re uriniginini, ²⁴ “Gorixomi dñí nīwīkwírori xídaringápi óf onigíyíkwíniní inini. Óf ayimi páwipíri nání aniní miní éríxini. Áamá obaxí anani opáwianeyiniri neriná yopa megínipíríarini.” nuriri ²⁵ ewayí ikaxí re uriniginini, “Aní xiáwo nīwiápnīmeari aní ówaní yaráná seyíné nībīro wáí bíaríwámíni nīrómáná wakwí nóri ‘Ámináoxini, aní ówaní neákwíenapei.’ urána re seariníarini, ‘Nioni majíarini. Aní gími dáníyínéxini?’ searána ²⁶ re uriniri éfáyí ‘Joxí negí aní wáyíyo nīrémoni nene tñí nawíni aiwá tñí inigí tñí nīnirane nearéwapíyinjenerini.’ uriniri éfáyí ²⁷ aní xiáwo re searininjo, ‘Aní gími dáníyínéxini? Nioni majíarini.’ seariníarini. ‘Íwí yarinigíyíné nioni píni nīnīwíarími éf úpoyí.’ seariníarini.” nuriri Gorixo aní xiáwóniní imóninagí nání e nuriri ²⁸ re uriniginini, “Seyíné re winipíríarini. Segí seáwowa Ebiríamo tñí Aisako tñí Jekopo tñí awa Gorixoyá xwiyá wíá rókiamoagíáwa tñí xíoyá xwioxíyo nīpáwiro njweanagá nīwīnīro Gorixo ‘Segípi bíaniríwámíni njweápoyí.’ searíagi nīwīnīroná seyíné maní magí nīronīro njwí píyí wírínipíríarini. ²⁹ Émáyí oxí apíxí sogwí weapariními dáníyí weapíro sogwí weariními dáníyí yapíro mīdīmīdáníyí ení bíro nero Gorixoyá xwioxíyo nīpáwiro aiwá narínagá sinwí winipíríarini.” nuriri ³⁰ xewaninjo ámi nīweapíríná nání re uriniginini, “Émáyí xámi surímá imónigíáyí xámi xámi imónipíríarini. Xámi xámi imónigíáyíné surímá epíríarini.” uriniginini.

Jerusaremyo imóniníapi nání áwaní uriní nánirini.

³¹ Jisaso xwiyá api nurísáná enána Parisi wa re urémeagíawixini, “Gapímaní Xeroto ripíkiní nání wimónarinagí nání re píni nīwíarími ú.”

urʼagʼa ³² o re uriniginini, “Soyiné nuro Xeroto, síwí sayíniní ʼwí yarínomi áwaní re urémeápoi, ‘Jisaso re rarini urémeápoi, “Nioni stá áríní wíyo imʼó díní xixéroariníyí mʼxí umánowáriri simixíyí pírániní imimiximí eri nemáná omíní (Omíní ayí xewaninjo áamá niyoní nání upeinʼá nánirini.) Omíní Gorixo o éwiniginiri nrowárenapinipi yárimʼárini.” rarini.’ urémeápoi.” nurowárirí ³³ áamá e epíroyí egíayo xewaninjo nání re uriniginini, “Nioni Xeroto nání wáyí mininarinagi aiwí nioni ríxa úimiginí. Nioni stá áríní wíyo nuri Jerusaremí rémómʼárini. Seyiné ‘Wíá rókiamoarigʼá womí ami amí nípikiríná ayí nanímani. Jerusaremí nípikirínáyí ayí ananirini.’ yaiwiarinagʼa nání warinini.” nuriri ³⁴ re uriniginini, “Jerusaremí nweáyiné, wíá rókiamoarigʼáwami píkiro áamá Gorixo seyiné nání searowárfayo sínjá t́ni nearo píkiro yarigʼáyiné, karʼkarí xegí miá negiri xwioxíyo míméamí yarínipa nioni íníná axípi e seaayimiri éagi aí seyiné miseaimónarinini. ³⁵ Arʼá époyí. Aní Gorixo yeáyí niseayimixemearíná seyiné nweaniri egíe ríxa anipá imónigoí. Nioni sínjwí minanipa néra nuro ríxa ‘Ámináo urowáraná weapínfo oyá díní t́ni yayí winipaxorini.’ níróná ámi sínjwí nanipʼrʼárini.” uriniginini.

14

Síkwí mʼnekwidojomí naní imixiní nánirini.

¹ Sabarʼá wiyimí Parisiowa wigí áminá wo Jisasomí “Yawawi nurai nioniyá aníyo aiwá onaiyí.” urʼagi Jisaso nípawiri nweanáná awa omí sínjwí winaxídínáná ² áamá wo —O xegí síkwí aniní mʼnekwidoárinorini. O Jisasoyá símimaní t́níniní nweanagi Jisaso e níwini ³ nʼwí ikaxí eáninipi mewegʼáwami t́ni Parisiowami t́ni xwiyí b́i nuríná yaríní re winiginini, “Sabarʼáyo soyiné áamá simixí egíayí naní nimixirínáyí, ‘Ayí ananirini.’ riyaiwiarinjo? ‘Nwáxiní.’ riyaiwiarinjo?” urʼagi aí ⁴ awa ṕné marí wimóninagʼa Jisaso síkwí mʼnekwidojomí wé seáyí e níwikwiárirí íá nixiriri naní níwimixiri xegí aní e nání nurowárimáná ⁵ awami re uriniginini, “Soyiné woxí díxí íworani, burímákaúrani, Sabarʼá ayo aiwí míniníwí inigí ríwoníyo piéroáná apaxí mé mímixeariniraní?” urʼagi ⁶ Gorixoyá nʼwí ikaxí eáninipimí Sabarʼáyo ámayo arírá níwiríná nání ríwaminí meáninagi nání awa xwiyí b́i murípaxí wimóniniginini.

“Símí símí e nweaniro mimónipa érixini.” uriní nánirini.

⁷ Jisaso awa t́ni aiwá nini nínweaníná áamá aiwá nání urepeárʼáyí xámí símí símí e onweaneyiniri níwipiro weniní éagʼa Jisaso sínjwí e níwini ríxa níní níwipiro aiwá naríná o ewayí xwiyí rípi uriniginini, ⁸ “Woxí woxí apíxí meánini nání aiwá imixíapi nání rírepearáná joxí nuri símí símí imóninje mʼnweapa érixini. Áamá urepeárʼá wo joxí seáyí e rímúronjo eni níbirínáyí, ⁹ áamá aiwá api nání earepeárfo joxí nweanje níbirí re rininjo, ‘Joxí nweaní re o nweaninjo.’ ríráná joxí ayá néra nuri iwiyí j́ami nweaníní. ‘Iwiyí j́ami nweaní.’ riripʼrixiniri símí símí imóninje mʼnweapa érixini. ¹⁰ Rírepearáná joxí nuri iwiyí j́e nweaníní. Rírepeárfo joxí iwimí nweanagi niraniri re riniginini, ‘Gí níkumixiniri emearigwíoxini, joxí nuri áwini dae nweaní.’ ríráná áamá oxí apíxí awí neaniro joxí t́ni aiwá narigʼáyíyá sínjwíyo dání joxí ámináoxiní imónirini.” Ewayí xwiyí api nuriri ¹¹ re uriniginini, “Áamá go go xewaninjo weyí menfo ríwéná Gorixo wimixáná ayá nerí xwirʼá nimóga unʼárini. Go go weyí míméní wauní ikárinfo omí Gorixo weyí umenʼárini.” uriniginini.

“Aiwá nání nurepeárírná re éríxíní.” uríñí nánírní.

12-14 Ámí xwíyá rípi aiwá apí nání urepeáríomí re uríñínigíní, “Ámá nání aiwá ríyamí nerírnáyí díxí níkumíxíní emearígráyíraní, ríríxímeáowaraní, díxí ámá axí joxíyáyíraní, ámá aní axí e dání amípi mímúronígráyíraní, ayí ríwéná joxí ení aiwá nání rírepearáná ayíyá ení joxíyá nígrápa axípi nímgínírní ayo murepeárípa éríxíní. Aiwá ríyamí nerírná ámá uyípeayíyo tíní ámá wará míníñíyo tíní síkwí ikí egíayo tíní síñwí supárgíayo tíní nurepeárírnáyí, ámá e imónígráyí joxí wí ríyamí nerí siapípaxí meníagi nání ríwéná ámá wé rónígrá wíápínímeááná Goríxo mí ómómíxímí nerírná xewaníño joxíyá nání siapíníá eníagi nání yayí seáyími dání osíníni.” uríñínigíní.

Ewayí ikaxí aiwá apíxí meaní urepeáríñípi nánírní.

15 Ámá wo awa tíní níñwearo aiwá narígró Jisaso e uraríñagi aríá níwírí níwíápínímearí omí re uríñínigíní, “Ámá Goríxoyá xwíoxíyo nípáwírí níñwearí aiwá níprírá gíyí gíyí ananí oyá díñí tíní yayí winípaxíyírní.” uríagi aí ¹⁶ o ewayí ikaxí re uríñínigíní, “Ámá wo ámá obaxí nurepeárímáná aiwá xwé ríyamí nerí ¹⁷ ríxa ríyamí níyáríísáná ámá xegí xínáíníñí nímonírní omíñí wíiaríñomí ‘Ámá nioní urepeárímeníayo “Bípoyí. Aiwá ríxa ríyamí inární.” urímeí.’ wá urowáríagi aí ¹⁸ ámá níñí áxenwaríñíñí niga nuro ‘Aiwá apí nání baníméwíní. Baníméwíní.’ nurírnóná ámá xámí nurí wá wímeáo re uríñínigíní, ‘Gí xwíá bí bí éáoní nurí síñwí wíními eníagi nání aiwá nání bípaxí meníni. Xe xegí kíkírá ounírní síñwí naneí.’ uráná ¹⁹ omíñí wíiaríño nurí ámá ámí womí wá wímeááná o ení re uríñínigíní, ‘Burímákau omíñí ení nání wé wúkau bí éáoní nurí waú waú maxírní níkumíxára nurí iwamíto emí eníagi nání aiwá nání bípaxí meníni. Xe xegí kíkírá ounírní síñwí naneí.’ uráná ²⁰ o ámá ámí womí wá wímeááná o ení re uríñínigíní, ‘Apíxí síñí meááoní eníagi nání bípaxímaní.’ uráná ²¹ omíñí wíiaríño nurí xegí boso, aiwá ríyamí níyárírní ñweañomí áwaní urémeááná wíkwí nónírní xegí omíñí wíiaríñomí re uríñínigíní, ‘Anírní nurí aní rípi ríipímí óíyo nemerí ámá uyípeayíyo tíní wará míníñíyo tíní síkwí ikí egíayo tíní síñwí supárgíayo tíní nioníyá aní re nání níwírímeamemí beí.’ urowáríagi ²² o nurí xíto uríípa nememí níbírní re uríñínigíní, ‘Bosoxíní, nioní joxí nírnípa néagi aiwí íkwíarwí wí síní anípa imónírní.’ uríagi ²³ boso re uríñínigíní, ‘Aiwá rípi nání gí aní magwí epírní nurí omíñí óí amí amí iníñíyo nemerí ámá omíñí yarígríayo míxeameí.’ urowáríagi ²⁴ o nurí xíxení éáná boso ámá aiwá nání awí eánígríayo re uríñínigíní, ‘Nioní “Ámá xámí aiwá nání urepeárímeníayí aiwá wí aífí mepírníméoi.” seararíñíni.’ uríñínigíní.” Jisaso Judayí “Nene ámá xámí aiwá nání urepeáríméyíñíñí imóníñagwí nání ríá neararíni.” oyaiwípoyírní ewayí xwíyá apí uríñínigíní.

“Wíepísaríñí oyáoní oimónímíni.” moarírná uríñí nánírní.

25 Ámá oxí apíxí epíroyí egíayí o tíní óíyo nuróná o níkinímónírní re uríñínigíní, ²⁶ “Ámá go go nioní tífámíni níbírní ‘Wíepísaríñí oyáoní oimónímíni.’ níwimónírnáyí, Jisasoní díñí síxí níyíñípi o xegí xanomí uyíñípiraní, xínáímí uyíñípiraní, xiepímí uyíñípiraní, xegí níaiwíyo uyíñípiraní, xexírnímeáyo uyíñípiraní, seáyí e mímúropa nerírnáyí o gí wíepísaríñáyí wo imónípaxí meníni. Go go Jisasoní nání díñí sípí wíaríñípi xewaníño díñí sípí yaiwíaríñípímí seáyí e mímúropa nerírnáyí o gí wíepísaríñáyí wo imónípaxí meníni. ²⁷ Ámá go go nioní nínxídírná

‘Nioni Jisasomi xɔdarɔnagɔ nani ama wi xeanɔnɔ nikariri aiwi anɔnɔ xɔdɔmɔfariɔni.’ miyaiwipa nerɔnayeɔ o gɔ wiepɔsarɔnayeɔ wo imonɔpaxɔmani.” nuriri ²⁸ ewayɔ ikaxɔ re urɔnɔnigini, “Seyɔne woxɔ anɔ sepiá wiwá nimira opeyimɔnɔrɔná xami éf nɔnweámána anɔ iwá mɔriri nani dɔnɔ nenwiperi ‘Nigwɔ ararɔfani?’ niyaiwiri ‘Nigwɔ nionɔyá anani anjwá tɔni xixenɔfani?’ yaiwinarɔnɔni.” ²⁹ ‘Nigwɔ ararɔfani?’ niriɔ meyiropa nerɔ rɔxa sɔnɔ níkíkíróa nɔpeyirɔná nigwɔ anɔpá imonɔnagɔ nani anɔ mɔramɔxwɔnɔ niyariɔmi úána ama anɔ iwami niwɔnɔrɔná joxɔ nani rɔperɔrɔ niyayiro ³⁰ re rɔpɔrɔfariɔni, ‘Áma ro anɔ iwá mɔrɔmɔnɔrɔni éf aiwi niwani mɔrɔpaxɔ mɔwimonɔtagɔ nimɔramɔxwɔnariɔmi unɔrɔni.’ rɔpɔrɔfariɔni.” nuriri Jisaso ama nioni nixɔdarɔnayeɔ anɔ mɔramɔxwɔnɔ neronɔnɔ nioni pɔni niniwiariɔmi upɔrɔxɔnɔrɔni e urɔnɔnigini. ³¹ Ewayɔ xwiyɔfá axɔpɔ ami bi re urɔnɔnigini, “Mɔxɔ inayeɔ wo xegɔ simɔnɔnɔ wɔnarɔnayeɔ ama nɔni 10,000 imonɔnɔnana mɔxɔ inayeɔ jɔami danojyá simɔnɔnɔ wɔnarɔnayeɔ ama 20,000 imonɔnagɔ nani o xami éf nɔnweari dɔnɔ niyaikirori ‘Mɔxɔ ninɔrona anani xopɔrari wimɔnɔreɔni? Enɔ mɔwɔnɔpa emɔnɔreɔni?’ yaiwinɔnɔ. ³² Rɔxa ‘Mɔxɔ inayo xopɔrari ninɔnɔ.’ niyaiwirɔnayeɔ wɔo sɔni ná jɔami nweanana xegɔ ama wiyo re uowarɔnɔnɔ, ‘Nuro omɔ re urɔmeapoyɔ, “Negɔ mɔxɔ inayo re rariɔni urɔmeapoyɔ, ‘None soyɔne tɔni mɔxɔ xixe seaipaxɔ menɔni. Pɔ pɔ nearɔfɔyɔ niyanɔwarɔni rariɔni.’ urɔmeapoyɔ.’ uowarɔnɔnɔ.” Jisaso ewayɔ xwiyɔfá e nuriri ³³ “Seyɔne woxɔ dixɔ iyá fá amɔpɔ nani dɔnɔ yaikiá mɔmopa nerɔnayeɔ ayɔ gɔ siepɔsarɔnaxɔ imonɔrɔmeɔni.” nuriri ³⁴ re urɔnɔnigini, “Ayɔnani saxɔ awɔi yarɔnɔ aiwi awɔi yarɔnɔpɔ anɔpá nerɔ aiwanɔnɔ imonɔnana ami arɔge éana awɔi enɔnɔ? Oweo. ³⁵ Sikɔ amɔpɔ omɔnɔyo aiwá xwé oenɔrɔ wiároarɔnayeɔ aiwi saxɔ awɔi anɔpá imonana aiwá urɔ enɔnɔrɔ omɔnɔyo wiáropaxɔ menɔni. Anɔnɔni emi moarɔnayeɔ. Áma gɔyɔne arɔfá tɔnayeɔne arɔfá okiarɔ nimonɔpoyɔ.” Jisaso xegɔ wiepɔsarɔnayeɔ saxɔnɔnɔ imonɔnagɔ nani e urɔnɔnigini.

15

Ewayɔ ikaxɔ sipɔsipɔ anɔfá imonɔnɔ naniɔni.

¹ Áma takisɔ nani nigwɔ urapariɔfá —Ayɔ émayɔ gapɔmanowami wipɔrɔfá nani wigɔ Judayo nigwɔ niwurapɔyirona wigɔ meapɔrɔfá nani enɔ ami bi fɔwɔ urapariɔfayɔrɔni. Ayɔ tɔni fɔwɔ yarɔnɔfá wɔnayeɔ tɔni Jisasomi xwiyɔfá arɔfá wianɔro nani anɔwɔ e barɔnagɔfá ² Parisiowa tɔni nɔwɔ ikaxɔ eanɔnɔpɔ mewegɔfáwa tɔni sɔnɔwɔ e niwɔnɔro mepɔ “Iyɔ tɔnariɔnɔ.” nɔrɔnɔro wigɔpɔ re rɔnɔgɔfawixɔni, “Áma o fɔwɔ yarɔnɔfáyo nimimɔnɔrɔni aiwá nawini enɔ narɔnayeɔ.” rɔnarɔfá ³ Jisaso ewayɔ xwiyɔfá rɔpɔ urɔnɔnigini, ⁴ “Soyɔne ama woxɔ sipɔsipɔ 100 tɔnɔxi wo anɔfá imonanaayeɔ, ami eanɔyo dani sipɔsipɔ 99 wɔnayeɔ e niwariɔmoxɔ nuri anɔfá imonɔfá nani pɔfá néra núsaná rɔxa wɔnimearɔfariɔni. ⁵ Niwɔnimearɔfá nimeari yayɔ tɔni xwanɔwɔ níkwonimi nuri ⁶ anɔ e nɔremorɔfá dixɔ níkumɔxɔnɔrɔni emearɔnayeɔ tɔni ama anɔ axɔ e nweagɔfáyo tɔni rɔfaiwá re urɔmerɔfariɔni, ‘Gɔ sipɔsipɔ anɔfá imonɔfá rɔxa pɔfá nerɔ meagɔ nani nioni tɔni nawini yayɔ oyaneyɔ.’ urɔrɔfariɔni.” Jisaso ama fɔwɔ yarɔnɔfá o tɔfaminɔ barɔnayeɔfá sipɔsipɔ anɔfá imonɔfá yapɔ imonɔnagɔfá nani ewayɔ xwiyɔfá apɔ nuriri ⁷ re urɔnɔnigini, “Nioni re seararɔnɔni, ‘Áma sipɔsipɔ nani pɔfá nerɔ nimeari nani yayɔ épa anɔnajowa ama fɔwɔ yarɔnɔ wo nisanɔrɔ yarɔnagɔ niwɔnɔrona yayɔ nero aí ama 99 “Rɔxa wé ronɔnweanerɔni. Nene sanɔnɔ imonɔpaxɔ menɔni.” yaiwinarɔnayeɔ nani anɔnajowa yayɔ yarɔnɔfámani.’ seararɔnɔni.” urɔnɔnigini.

Ewayf ikaxf nigwf anfa imonijho nanirini.

⁸ Ámi ewayf xwiyfá axípi bi rípi uriniginini, “Apixf wí nigwf wé wúkaú tñj nígwí wo nímíaperfnáyf uyfwf nímixároármáná píraninjf pfa nerí anj síyf niperi winimeaniginini. ⁹ Níwinimearfná xegf imáninjf yarigfiwami tñni anj axí e ηweagfáyo tñni rfaiwá re uriniginini, ‘Nígwí níini miápéao ríxa meáagf nání níini tñni nawínf yayf oyaneyi.’ uriniginini.” Jisaso áma fwf yarigfá o tfáminí barigfáyf nigwf miápéf yapí imónijagfa nání ewayf xwiyfá api nuriri ¹⁰ re uriniginini, “Nioní re seararinini, ‘Nígwí apixí nímíaperi pfa nerí ámi meáo nánfninjf yayf étpa Gorixoyá anfnajowa áma fwf yarinjf wo nisaniri yarijagí níwinirfná yayf e yarigfáriní.’ seararinini.” uriniginini.

Ewayf ikaxf niaíwf anfnijho nanirini.

¹¹ E nurimáná ámi ewayf xwiyfá re uriniginini, “Áma wo xegf niaíwf oxí waú tñjo ¹² —Xogwáo xanomi níwiápnimeari re uriniginini, ‘Ápe, joxi nípeáná “Amípi omí wíimiginí.” yaiwiarinjipi ríxa niapeti.’ urfagi xano ‘Amípi rfwéná yanj nímeri nioní wíimiginí.’ yaiwiarinjyf ríxa awaúmi yanj numeiri miní níwimáná enáná ¹³ ríxa sfá árínf óráná xogwáo o xegfni awí eámeámf nerí nímeámí anj wími ná jfamí nání nuri anj ayo níηwearfná uyfní nerí xegf nígwí amípi xano winjyf xwirixwirfá ikixeniginini. ¹⁴ Xegf nígwí xwirixwirfá níxerí ámayo níwiememáná enáná re eniginini. Áma anj ayo dánjyf aiwá nání dfwf níkeamóniro yarfná o ríxa uyipeayo imóníf enagi nání o ení aiwá nání dfwf níkeamóniri nání ¹⁵ nuri áma anj ayo dánj womí nígwí omínjf nání ríxinjf urfagi o omínjf Judayf nñni xwirfá winarinjipi nání re uriniginini, ‘Gf omínjfo nání nuri gf odípiyo aiwá níwíi.’ urfagi ¹⁶ o nuri omínjf e nerfná ríxa agwf enj mívínarfagi aiwá pfa odípi narinjipi nípaxf wimónifagi aiwf áma wí omí aiwá bi miní mívigfawixini. ¹⁷ E enáná o ámi dnj fá níxiriri re yaiwiniginini, ‘Gf ápoyá omínjf wíiarigfáyf nñni aiwá apáni níprí nání múronijagi aiwf nioní re níηwearí aiwá agwf nání nípémíniri ríyarinjini? ¹⁸ Nioní níwiápnimeámí nuri gf ápomi re urémeámiginini, “Ápe, nioní fwf Gorixomi wikárirí joxi sikárirí éaniginí. ¹⁹ Nioní nanj mimónijagi nání sní dnj ríwaxoni imónipaxf menini. Joxi ‘Gf omínjf níiarínoxíninjf imónínoxini.’ nírei.” Ápomi e urémeámiginini.’ níyáiwiri ²⁰ níwiápnimeámí xano tñj e nání nuri nuri ríxa anwi e báná xano xegf xewaxo jíiwo baríjagi níwiniri wá níwianiri míf nuri nímakfkiyiri kíyf miaúnáná ²¹ xewaxo re uriniginini, ‘Ápoxini, nioní Gorixomi fwf wikárirí joxi sikárirí enáriní. Nioní áma nanj mimónijagi nání sní dnj ríwaxoni imónipaxf menini.’ urfagi aiwi ²² xano omínjf wíiarigfáyo rfaiwá re uriniginini, ‘Soyfné rapírapí imirinjf mimónijnú anjni nímeámí níbirí uyírfpoyí. Omí okiyfá numerfná wé ramaxf wá wéyo uyíraríro síkwf sú uyíró époyí. ²³ E nemáná burímákaú sípíkí ikwanf imónarího nímeámí níbíro píkipoyí. Nene nínrane íwo nání yayf oyaneyí. ²⁴ Nígf íwf ro penóninjf imóního ámfninjf wíápnimeanjoí. “Anfnijniginini.” yaiwiagwá ro ámi neámeáagi nání yayf yaní aiwá oimíxaneyí.’ urfagi awa o urfípa nero ríxa aiwá ríyamf nero yayf seáyimi dání néra warfná re eniginini. ²⁵ Xewaxo xámího omínjfo yarínmí dání níbirí ríxa anj tñj e anwi e dání weninjf éyf wíiniginini. Sonj ríro símíninjf ero yaríjagfa níwiniri ²⁶ omínjf wíiarigfá womí rfaiwá nuriri o ríxa anwi e báná re uriniginini, ‘Ayf pí nání nerí rarího?’ uráná ²⁷ o re uriniginini, ‘Díxí rígwáo ríxa rémónapíhoí. O rfninjf wí mímeá nano

emeago dixí ápomí wímeáagi nání o burímákaú sipíkí ikwaní imónaríño pikíñoi.’ uráná ²⁸ o wikí nónírí mípáwipaxí níwimónírí wáf e rojáná xano nípeyearí piyípiyí xwiyíá uríagi aiwí ²⁹ xanomí mixí nurírí re uríñiniginí, ‘Nioní rínáíníníñí nimónírí omíñí siiaríná xwiogwí obaxí ní múroaríná sekaxí amípí joxí nírfíyí nání nioní wí níwíwíaiákiñáríní. E nerí aí nioní gí ní kumíxínírí emearíñáyí tñí yayí yaní nání memé miá aí wo mñiniapíñíríní. ³⁰ Nioní mñiniapípa nerí aiwí dixí riwaxo, apíxí iyí ede dání oikíxearí gííwa tñí nemeríná dixí nígwí xwé nowáríño nání burímákaú sipíkí ikwaní imónaríño apání upíkííní.’ uráná ³¹ xano re uríñiniginí, ‘Gí íwoxíní, “Nioníyáyí wí ámí o nírápíníáríní.” mñiyaiwipaní. Joxí íníná nioní tñí ñwearíñojoxí amípí áponíyáyí nñí dixíníríní. ³² E nerí aí dixí rígwáo penóníñí imóníño ámíníñí wíápínímeaní. “Aníníñiniginí.” yaiwiagwáo ámí neaímeáagi nání “Yayí mepa oyaneyí.” rísimónaríní? Oweoi, xe yayí oyaneyí.’ uríñiniginí.” Jísaso Parisiowa “None xíráxogwáowaú xíráóníñí imóníñagwí nání rífa neararíní?” oyaiwípoyínírí nání ewayí xwiyíá apí uríñiniginí.

16

Ewayí ikaxí bosíwí díní émí saímí moní náníríní.

¹ O ewayí xwiyíá rípi ení xegí wiepísaríñowamí nurírí re uríñiniginí, ‘Ámá amípí nñí mímúróñí wo o xegí bosíwo nání ámá wí níbíro áwaní re urígíawixíní, ‘Dixí bosíwo dixí iyíá ía amípí xwiríá ikíxearíní.’ uríagía ² o bosíwo nání ‘Obíní.’ nurírí o ríxa báná re uríñiniginí, ‘Pí éagi nání joxí nání xwiyíá wí raríñagía wíaniginí? Amípí nioníyá joxí níñimeiríná aríge níñimeia waríñíní? Amípí nioníyá pñí níñiwíárimí urí nání nñí ía nírorí bíkwíyo níñwirárírí niapí. Joxí sñí gí bosíwí nimónírí ñwearíméñí.’ uríagi ³ bosíwo nurí re yaiwíñiniginí, ‘Nioní bosíwí roaríñáyí boso “Joxí kikiíá ui.” nírányí arí emíáríani? Bosíwí nimónírí yaríñáoní xwíá nímiríná ení meání emíáríani? Ríxíñí nura nuríná ayá níñíníáríani?’ níyaiwirí ⁴ re yaiwíñiniginí, ‘Ai, pí pí éimíginírí ríxa níjía imóníñíní. Gí boso “Joxí kikiíá ui.” nírányí ámá nioní wigí aníyo nání ananí ní mímínípírí nání pí pí éimíginírí ríxa níjía imóníñíní.’ níyaiwirí ⁵ ámá o xegí boso nígwí wayá ríwéná niapí ríxínírí wíñíyo ‘Bípoi.’ nurírí awa ríxa báná xámí bómí re uríñiniginí, ‘Gí boso pí siapíñí nání ríwéná nírápíníáríní?’ uríagi ⁶ re uríñiniginí, ‘Weríxí síxí íníñí díramíxí 100 niapíñí nání xíxeni axípi nírápíníáríní.’ uríagi bosíwo re uríñiniginí, ‘Dixí bíkwí nígwí nání ñwiráraríñínamí nímeari éf níñweámáná weríxí síxí íníñí díramíxí 100 nání eáníñe níkwírírí 50 ñwirárei.’ nuríríná xío ení bosoyá bíkwíyo axípi díramíxí 100 nání eáníñípi níkwírírí ámí 50 ñwiráríñiniginí. ⁷ Ámá ámí wo báná bosíwo yaríñí re wíñiniginí, ‘Gí boso joxí siapíñíyí araríríní?’ uríagi o re uríñiniginí, ‘O wítí ía 1000 nioní niapíñí nání xíxeni axípi nírápíníáríní.’ uríagi bosíwo re uríñiniginí, ‘Dixí bíkwíyo wítí ía 1000 nání ñwiráríñíñe níkwírírí wítí ía 800 ñwirárei.’ nuríríná bosoyá bíkwíyo ení níkwírírí axípi níñwirárírí womí womí nñí e néra uníñiniginí. ⁸ Boso xegí yapí wíwapíyaríñí bosíwo nání ‘O “Nioní onímímínípoi.” níyaiwirí e éfíní.’ raríñagía aríá e níwirí o nání ‘Díñí émí saímí moníñíní.’ níyaiwirí seáyí e umeníñiniginí.” Jísaso ewayí xwiyíá apí nurírí wiepísaríñíyo ámí bí rípi uríñiniginí, ‘Ámá agwí ríná amípí xwíá tíyo wenípi nání díní níkwírooro yarígíáyí wigí wínyí tñí níñíróná díní émí saímí nímoró nero nání ámá nioní díní

níníkwíróro yarígáyo seáyí e imóníñoi. ⁹ Ayínání re seararíñí, ‘Nígwípi áamá wí apí t́nńi sípí imíxarígá aiwí soyíné uyípeayí wí negí níkwímíxíní emearíñwáyíñí imónípińi nání nígwípi t́nńi arírá wíríxíní. E nerínáyí ríwéná śá yoparíyimi nígwí nńńi ríxa anípá imónáná Goríxo soyíné xegí aní íníná ñweapírífa nání eníyo páwipírífa nání seamímíníńfáríńi.’ seararíñí. ¹⁰ Áamá omíñí onímíápiá neríná píraníñí dńñí níkwíróro xixeni yarígá gíyí gíyí xwé ení xixeni yarígáńi. Áamá omíñí onímíápiá neríná dńñí níkwíróro mé áamá síñwíyo dání níwiepísiro omíñí yarígá gíyí gíyí omíñí xwé nání aí axípi yarígáńi. ¹¹ Ayínání nígwí áamá wí nímearo ayí t́nńi sípí imíxarígáyo soyíné nígwí ayí aí t́nńi áamáyo mńńi mńwipa ero arírá mńwipa ero nerínáyí ‘Goríxo ananí xegí amípí naní anínamí weníyí none píraníñí umeianíwá nání neaiapínfáríńi.’ ríyaiwiaríñoi? Oweoi. ¹² Soyíné amípí áamá woyáyí síñwí muwínaxídipa nerínáyí omíñí soyínéyápi mepíríyí go seaiapínfáríńi? Oweoi. ¹³ Áamá wo áamá waúyá xínáníñí nímoníri omíñí wípaxí meníńi. E nerínáyí wíomí dńñí síxí nuyirí wíomí dńñí peá nímorí nerí wíomí píraníñí ayá t́nńi níxídírí wíomí peayí níwianíri eníñoi. Soyíné nígwíyíyá omíñí wíiaríñíñí nímoníro ‘Nígwí wí mńńimúropa oeni.’ níyaiwirínáyí, Goríxoyá omíñí wíiaríñí woxíníñí imónípaxí meníńi.” uríñínigíńi.

Jisaso xwíyá uríñíyí wí náníńi.

¹⁴ Jisaso xegí wíepísaríñowamí e uraríná Parisiowa —Awa nígwí nání xwapí wimónaríñowaríńi. Awa arífa e níwiróná damí dání ríperírí umeaaríñagá ¹⁵ Jisaso e níwíníri re uríñínigíńi, “Soyíné áamáyo síñwíyo dání ‘Wé róníñwáoneríńi.’ níriro yapí níwiepísiro rarígíoyíné aí Goríxo amípí segí xwioxíyo ínímí imónípińi nípińi níjía imóníńi. Amípí nání áamá ‘Rípi ayá t́ñípi imóníńi.’ ríápiyí Goríxoyá síñwíyo dání xwírífa wíaríñíyí imóníńi. ¹⁶ Goríxo Ebírífamo xíomí dńñí níwíkwíróri píraníñí xídaríñagí nání re uríñínigíńi, ‘Díxí searíawé áamá obaxí nímogá úfáyí gí ayá t́ñíñíñí nímogá upíríaríńi.’ uríñí enagí nání Moseso t́nńi wífa rókiamoagíáwa t́nńi apí nání Bíkwyíyo níriro eagíaríńi. Seyíné pńné apí nísearéwapíya bígíaríńi. E nerí aiwí Jono wayí níneameaia unjo níremóríná xwíyá yayí seainípaxípi re searayíñínigíńi, ‘Seyíné Goríxoyá xwioxíyo páwipírí nání íwí yarígápi ríwímíńi nímamoro nísaníro ñweáíríxíní.’ searayíñínigíńi. Áamá nńńi aní ayómíńi ení t́nńi óf nímogá páwianíro yaríñoi. ¹⁷ E nerí aiwí amípí nńńi Moseso t́nńi wífa rókiamoagíáwa t́nńi Goríxoyá Bíkwyíyo eagíapi bí onímíápi aí suríma imónínfámani. Awa níriro eagíapa xixeni imónínfáríńi. Anína t́nńi xwífa rírí t́nńi ananí anípá nímoníri aiwí Bíkwyí Goríxoyá ñwí ikaxí eánípi anípá imónípaxí meníńi. ¹⁸ Go go xegí xiepi xámí meanímí emí nímorí ámí wíní nímearínáyí ayí íwí inaríñi. Go go apíxí áamá wo nímeari emí monímí nímearínáyí ayí ení íwí inaríñi.” uríñínigíńi.

Rasaraso t́nńi amípí mímúroníño t́nńi náníńi.

¹⁹ Jisaso áamá ayo re uríñínigíńi, “Áamá wo amípí mímúroníño —O nígwí xwé t́gíáwa rapírapí awíaxíní yínarígápa íníná rapírapí ayífa ríñíńi níyíníri śá ayí ayo aiwá naníńi níńíri aníñí sírí muní ñweanáná ²⁰ áamá wa wígí áamá wo xegí yoí Rasarasoyí ríñíño —O uyípeayí imóníñáná uraní xegí wí pípińímíó enoríńi. Omí nímeámí níbíro amípí mímúroníño yá ákíñá íwí e wírarígíforíńi. ²¹ Amípí mímúroníño íkwíaríñwíyo éf níñwearí aiwá níńíri yunípiá píeróyí uraní t́ño ‘Mímeání oemíńi.’ níyaiwirí yaríná

síwí wí n̄bayiro xegí uraníyo aíwí meayigíawixini. ²² Uyípeayo r̄ixa n̄péagi an̄naji Gor̄ixoyáyí oyá d̄in̄j̄ipi n̄imeámi n̄iyiro Eb̄ir̄famo t̄in̄j̄ e w̄arigíawixini. Am̄ipí m̄imúróniño eni péagi omi eni xwíá n̄weyár̄imáná enáná ²³ o r̄fá an̄in̄j̄ wear̄in̄j̄yo dán̄i r̄in̄in̄j̄ xaiwí inar̄fná sin̄wí anaúyí w̄in̄in̄in̄igini. Eb̄ir̄famo ná j̄fami ηwean̄aná Rasaraso x̄fo t̄fám̄ini kin̄imónenap̄in̄j̄agi n̄win̄iri ²⁴ r̄faiwá re ur̄in̄in̄igini, ‘Ar̄fo Eb̄ir̄fame, r̄fá t̄f m̄imen̄in̄wí aȳkwí m̄in̄rar̄in̄ini. Rasarasomi re uowár̄enapei, “Wé s̄m̄ip̄ini iniiḡíyo iḡfá neámáná aíwí im̄in̄j̄ ur̄ini n̄áni wikwiárau.” uowár̄enapei.’ ur̄fagi aí ²⁵ Eb̄ir̄famo re ur̄in̄in̄igini, ‘Ar̄foe, joxi sin̄i sin̄joxi n̄in̄wear̄fná am̄ipí nan̄in̄i símeari Rasarasomi s̄ip̄ini w̄imeari yaḡr̄ini. E ner̄i aiwi agwí o sa kikiá yar̄fná joxi r̄in̄in̄j̄ n̄áni niwieán̄iri ηwean̄ini. ²⁶ Ripi eni p̄in̄j̄ ear̄iri segí t̄fám̄ini ead̄rori negí t̄fám̄ini ead̄rori enagi n̄áni seȳné wí nene t̄fám̄ini m̄ixemónap̄ipax̄r̄ini. Nene eni wí seȳné t̄fám̄ini m̄ixemónap̄ipax̄r̄ini.’ ur̄fagi ²⁷ r̄fá xaiwí weánariño re ur̄in̄in̄igini, ‘Nioni t̄fám̄ini Rasarasomi re n̄áni uowár̄enap̄ipax̄ mepa enánáyí, waun̄i r̄ixin̄j̄ re or̄ir̄im̄ini, “Gí ápoyá an̄m̄ini uowárei.” or̄ir̄im̄ini. ²⁸ Gí n̄ir̄ix̄imeáowa wé bi n̄ip̄ini imóniḡfáwa nioni r̄in̄in̄j̄ mearin̄já r̄fmi dán̄i b̄ip̄r̄ix̄in̄iri Rasaraso xwiȳfá nij̄fá wino uowárei.’ ur̄fagi aiwi ²⁹ Eb̄ir̄famo re ur̄in̄in̄igini, ‘Awa r̄fwam̄in̄j̄ Moseso n̄ir̄iri ean̄j̄ t̄fni w̄fá rókiamoaḡfáwa n̄ir̄iro eaḡfá t̄fni anani f̄a n̄iroro nij̄fá imónipax̄r̄ini. Xwiȳfá ap̄i r̄in̄in̄j̄pimi anani ar̄fá w̄ir̄ix̄ini.’ ur̄fagi aí ³⁰ r̄fá xaiwí weánariño re ur̄in̄in̄igini, ‘Ar̄fo Eb̄ir̄fame, xwiȳfá apimi ar̄fá umónipax̄ men̄j̄agi n̄áni r̄ir̄arin̄ini. Ámá p̄iȳf wo n̄wiáp̄n̄imeari nij̄fá w̄íanáyí, anani ar̄fá n̄wiro n̄san̄iro ηweapax̄r̄ini.’ ur̄fagi aí ³¹ o re ur̄in̄in̄igini, ‘Xwiȳfá Moseso n̄ir̄iri ean̄j̄ipi t̄fni w̄fá rókiamoaḡfáwa n̄ir̄iro eaḡf̄ipi t̄fni ar̄fá mumónipa nerónáyí, ámá p̄iȳf wo n̄wiáp̄n̄imeari nij̄fá wim̄in̄iri yar̄in̄j̄agi aí ayí ar̄fá wí wipax̄ men̄ini.’ ur̄in̄in̄igini.” Jisaso xwiȳfá ap̄i e ur̄in̄in̄igini.

17

Íwí oépaȳin̄iri w̄iwap̄iyar̄iḡfáyí n̄áni ur̄in̄j̄ n̄an̄iri.

¹ O xegí wiep̄isar̄in̄owami re ur̄in̄in̄igini, “Ámá wí wí íwí oépaȳin̄iri iwam̄fó n̄w̄iwap̄iyip̄r̄fá aiwi ámá e w̄iwap̄iyífáyí aweyí! S̄fá w̄iyi ayí maj̄fá wór̄in̄f̄arin̄i. Ayí xean̄in̄j̄ r̄fá t̄in̄j̄ w̄imeanf̄a enagi n̄áni d̄in̄j̄ s̄ip̄i w̄iw̄in̄igini. ² Ayí n̄iaíwí r̄ipiam̄i nioni d̄in̄j̄ n̄ikw̄iroan̄iro yar̄iḡf̄apiam̄i p̄r̄f̄i w̄iaíkian̄iro nero íwí oépaȳin̄iri w̄iwap̄iyar̄fná Gor̄ixo ‘Ayí xwiȳfá maȳr̄ini.’ mir̄i r̄ixa n̄pémáná enáná r̄in̄in̄j̄ xwé win̄f̄arin̄i. Sin̄i n̄iaíw̄ipiam̄i íwí n̄áni m̄iwiep̄isipa enáná ámá wa ayo f̄a n̄ixero s̄in̄já xwé wo sin̄wí t̄fni gwí nij̄ar̄iro raw̄rawáyo n̄mamówar̄ir̄fnáyí, s̄ip̄i enagi aiwi r̄in̄in̄j̄ Gor̄ixo wim̄in̄iri en̄j̄p̄n̄in̄j̄ imónin̄j̄mani. ³ Ayin̄ani p̄ir̄an̄in̄j̄ éf̄r̄ix̄ini.

Íwí síp̄i yokwar̄im̄f n̄wiir̄fná epax̄p̄i n̄an̄iri.

“Joxi ámá wo, Gor̄ixomi n̄ix̄d̄iri n̄áni r̄ir̄ix̄imeá imóniño íwí síanáyí m̄ix̄f ur̄f̄ir̄ix̄ini. O r̄ixa d̄in̄j̄ neȳrori n̄san̄iri ner̄fnáyí íwí síp̄i yokwar̄im̄f n̄wiir̄i ‘Anan̄iri.’ ur̄f̄ir̄ix̄ini. ⁴ O íwí n̄isiri piax̄f weánarin̄j̄agi n̄áni n̄ib̄iri ‘R̄ixa d̄in̄j̄ neȳrori íwí ámi w̄ini sim̄faman̄i.’ r̄ir̄émeááná joxi yokwar̄im̄f n̄wiir̄i ‘Anan̄iri.’ ur̄f̄ir̄ix̄ini. S̄fá ax̄f̄yimi o sípa ax̄p̄i wé w̄úmi d̄in̄j̄ waú r̄ir̄émeaaȳíanáyí, joxi eni yokwar̄im̄f wiaȳir̄ix̄ini.” ur̄fagi ⁵ wá wur̄imeiar̄iḡfáwa Ámin̄áomi re ur̄iḡfawixini, “Joxi d̄in̄j̄ r̄ikw̄iroarin̄wáyí ámi bi d̄in̄j̄ r̄ikw̄iroan̄i n̄áni neaii.” ur̄fagi ⁶ Jisaso re ur̄in̄in̄igini, “Soȳné nij̄f̄arin̄i. Mas̄ité aiwá siȳf negí om̄in̄j̄yo íwí urarin̄wáyí aga on̄imiápi ner̄i

aíwí segí dñí nioní nání níkwíroarígááyí ayíníñí nerínáyí, ‘Íkíá xé roxíni níyoámíga rawírawáyo e dání roí.’ uránáyí ananí arfáníñí seainfáríni. Amípi ‘Nioní epaxímaní.’ yaiwiarígáa aí ananí epírfáríni.

Ewayí ikaxí omíñí wíarígááyí náníñí.

⁷ “E nerí aí soyíné woxí díxí rínáíníñí nimóníñí omíñí síaríñí wo xwíá nímirí yuní íkíkémí yaríñe dáníraní, sípísípí píraníñí nímera waríñe dáníraní, píñí níwíarímí níbirí rémónapáná joxí ‘Ayá tñí aníñí níwíapírí níñwearí aiwá nei.’ uríréní? Oweoí, o sa díxí rínáíníñí omíñí síaríño enagi nání ⁸ xámí re uríríni, ‘Amíná aiwá ríá níniyeairí díxí rapírapí níkkíyínímáná aiwá níxerí niapáná nioní inígí níñí aiwá níñí nemáná enáná joxí ríwíyo níñíni.’ uríríni. ⁹ O joxí sekaxí urífpí tñí xíxeni síáná omí weyí umeríréní? Oweoí, díxí omíñí síaríño enagi nání yayí wíríméni.” Jisaso ewayí xwíyá apí nurí ¹⁰ re uríñínigíni, “Gí seaíepísaríñáooyíné ení sekaxí amípi nioní searfáyí xíxeni nerínáyí seáyí e mímonípa nero re rírxíni, ‘None xínáíwanéníñí nímonírane oyá omíñí wíaríñwáoneníñí. Omíñí negíni nearfíyíni enjwáríni.’ rírxíni.” uríñínigíni.

Peyíyí tígíá wé wúkaú naní imíxíñí náníñí.

¹¹ Jisaso Jerusaremí nání nurí Garírí píropenísfí tñí Samaría píropenísfí tñí mídmídání enáná o áwínimaní nípuríná ¹² aní bímí rémóáná ámá wé wúkaú peyíyí tígíáwa ná jíamí nírómáná ¹³ ríaiwá re urígíawíxíni, “Jisaxí, negí neamemearíñoxíni, none nání wá oruníni.” uríagí ¹⁴ o síñwí níwínírná re uríñínigíni, “Soyíné nuro apaxípáníñí imónígíawamí síwá winaúpoyí.” uríagi awa síni ófí e warfíá re eníñínigíni. Wigí wará naní imóníñínigíni. ¹⁵ Naní imónáná awa wo weníñí iníyí wíníñínigíni. Xegí wará naní imóníñagi níwínírní níknímónímí nurí Goríxomí yayí numeríná ríaiwáníñí níra nurí ¹⁶ Jisaso yá síkwí tñí e nípíknímearí omí yayí wíñínigíni. Ámá oyí Samariayí woríni. ¹⁷ O yayí wíaríná Jisaso ámá e rówapígíáyo re uríñínigíni, “Ámá wé wúkaú naní imóníawíxíni. Wíá gímíníni? ¹⁸ Pí nání ámá aní mídání roní Goríxomí yayí umemíní bñoi? Wíá Judayowa ámí míbípa pí nání éoi?” nurí ¹⁹ Samaríaomí re uowáríñínigíni, “Níwíapíñímeámí uí. Joxí dñí níkwíroríñífpímí dání erfíkiemeáníni.” uowáríñínigíni.

“Gíná Goríxo xwíoxíyo mímeámí nerí neameñweanfáríni?” urígíá náníñí.

²⁰ Parisíowa “Goríxoyá dñí tñí ámá nene yeáyí neayímíxemeaníá nání gíná arfowayá xwíá píaxíyo dání iwíaronfáríni?” níyaiwíro Jisasomí yaríñí re wígíawíxíni, “Goríxo xwíoxíyo mímeámí nerí neameñweanfápi gíná imóníñfáríni?” Yaríñí e wíagíá nání o re uríñínigíni, “Símímajóníñí seainarfíá síñwí níwíníro re ríprírfámáni, ‘Goríxo xwíoxíyo mímeámí nerí neameñweanfápi ríxa ríyíni.’ ríprírfámáni.” nurí ²¹ “Ámá Goríxoyá dñí tñí yeáyí neayímíxemeaníá nání arfowayá xwíá píaxíyo dání iwíaronfóyí raríñwáo negí tñí áwínímí re ríwo ríroní?” oyaiwípoyíni re uríñínigíni, “Wí re ríprírfámáni, ‘Síñwí wínpoyí. Ríyíni. Síñwí wínpoyí. Jíyíni.’ ríprírfámáni. Ayí rípi nání seararíñíni. Goríxo xwíoxíyo mímeámí nerí seameñweáwíníñíni yaríño ríxa seyíné tñí áwínímí re roní enagi nání raríñíni.” nurí ²² xegí wíepísaríñowamí re uríñínigíni, “Ríwéná soyíné ‘Síá ámá imóníño ámí síñáni nímoníñí emenfáyí aníni oimóníni.’ yaiwíprírfá aiwí aníni imóníagi síñwí wínpírfámáni. ²³ Ámá wí nioní

nání ‘Sihwí wínfpoyí. Jíiworíni. Sihwí wínfpoyí. Riworíni.’ searánáyí, nepa neararíñoíní númerí muxídipa éfrixíni. ²⁴ Ápianhwí neríná wíá aní ikwíróniñí nímíní ókiaríñípa ámá imóníñáoní n+weapíríná ámá nín+yá siñwíyo dání siñání imónímíá enagi nání númerí mupa éfrixíni. ²⁵ Xámí ámá agwí ríná ñweagfáyí ríwí nímóáná nioní ríníñí xwé wí meámfáríni. ²⁶ Ámá eníná Nowao tññí íná néra wagfápa ámá imóníñáoní weapímíníri yaríná axípi epírfáríni. ²⁷ Ayí ‘Goríxo iniígfí waxí tññí xwíríá wí neaikíxenfámani.’ n+yaiwiro o nání dññí peá nímoro aiwá niro iniígfí niro néra nuro apíxí nññwirára uro nimeága uro yaríná Nowao ríxa sipíxíyo ínímí páwíáná re eníñigíni. Iniígfí waxí xwé nírógá n+wiápínimeari oxí apíxí nññí iniígfí namígfawixíni. ²⁸ Nowao tññí íná dání ná ríwíyo Roto tññí íná ení Sodomí ñweagfáyí axípi e yagfáríni. Ayí ení Goríxo nání dññí peá nímoro aiwá niga uro iniígfí niga uro nero amípí bí bí niga uro omíñí néra uro aní nímíra uro yaríná re eníñigíni. ²⁹ Sfá Roto Sodomí pññí n+wiárímí éf úyími Goríxoyá dññí tññí ríá tññí sññá tññí anínamí dání n+piérorí ámá aní apímí ñweagfáyí nññí ríá nññigíni. ³⁰ Ríwéná ení ámá axípi e néra nuro ‘Goríxomí xewaxo n+weapínfámani.’ n+yaiwia waríná ámá imóníñáoní siñání imónímífáríni. ³¹ Sfá ayímí ámá aní pákíkí nímíri-ga peyíñíyo seáyí eníwámí ñweagfá gíyí gíyí n+wepíníro ‘Nígfí iyíá íá aní xwíá eníwámí weníyí nimeámí éf oumíní.’ n+yaiwiro mípáwipa éfrixíni. Aiwá omíñíyo yarígfá gíyí gíyí ení wigí amípí meañíro nání ámí aní tññí e nání mupa éfrixíni. ³² Rotomí xiepí nání dññí oseainíni. Í xegí iyíá íá amípí nání dññí sipí wíagi nínínímóníri weníñí éyí re eníñigíni. Níperí sññá imóníñíñigíni. ³³ Ámá xegí amípí dññí tññípi náníní dññí móf go go o dññí n+yímíñí imóníñí aníñí ñweanfá nánípi síxí ínínfámani. Ámá xegí amípí dññí tññípi nání aí ‘Pí eníño!’ yaiwíf go go o dññí n+yímíñí imóníñípi aníñí ñweanfá nání síxí ínínfáríni. ³⁴ Sfá ámá imóníñáoní weapímífáyímí ámá waú aní ikwianhwíyo sá wenáná Goríxoyá aníñajowa wífo, Goríxomí dññí wíkwíroaríñomí n+wirímearo wífo dññí m+wikwíroaríñomí e wáríprírfáríni. ³⁵ Ayímí apíxí wípaú ení pírawá yuní ikíxémí yaríná wíímí n+wirímearo wíímí e wáríprírfáríni. ³⁶ [Ámá waú ení omíñíyo yaríná wífomí n+wirímearo wífomí wáríprírfáríni.] Jisaso e uríagi ³⁷ xegí wiepísaríñowa re urígfawixíni, “Ámínáoxíni, joxí neararíñípi gímí imónínfáríni?” uríagfá Jisaso “O weapíníe nání ámá áwaní wí nearípaxí meníni. Ámá nññí siñwí tññí wíníprírfáríni.” oyaiwípoyíníri ewayí xwíyíá re uríñíñigíni, “Píyí wené apurí obaxí péñaríñíri.” uríñíñigíni.

18

Ewayí ikaxí apíxí aní tññí xwíríxí mearíño tññí náníriñí.

¹ Jisaso xegí wiepísaríñowa Goríxomí xwíyíá rírimí n+wiríná aníñí wíníagi pññí wíaríprírxíniñíri ewayí xwíyíá bí nuríri ² re uríñíñigíni, “Aní bímí opisí aníyo dání xwíríxí eyeyírómí yaríñí wo —O Goríxo nání wáyí mepa erí ámá níníyo dññí sipí m+wiipa erí yaríñoríni. ³ Omí apíxí aní wí —Í ení aní apímí dáníriñí. Í íníná o tññí e nání n+bayírí re urayíñíñigíni, ‘Ámá nííní pñné n+meaarígfáyí joxí tññí n+rorai saní n+nrápírí xwíríxí bí oyaiyí.’ urayíagi aí ⁴ o ‘Saní murápípa oemíni.’ n+yaiwia núísáná ríwéná í nání ríxa aníñí wíníagi re yaiwíñíñigíni, ‘Nioní Goríxo nání wáyí mé nerí ámayo dññí sipí m+wiaríñáoní aiwí ⁵ apíxí aní í aníñí nimoayaríñagi nioní í aníñí míní bayaríná aníñí nínínígníriñí ímí oumearómíni.’ yaiwíñíñigíni.” ⁶ Jisaso ewayí xwíyíá e nuríri re uríñíñigíni, “Ámá xwíríxí eyeyírómí

yaríñf sipío enjipi nání dñf mópoyi. ⁷ O áamá sipío aiwí apixf aní íníná bayaríñagi nání sanf urápinigini. Gorixo áamá óññf wí mimóníñagi aí re riyaiwiaríñoi, ‘Gorixo áamá xfo xegñi eyíronjyf omi áríwiyirani, ikwáwiyirani, “Joxi sanf nearápei.” urayarínáyf o kikiá néra nú+sáná ná rfwíyo dáni sanf urápinigini.’ riyaiwiaríñoi? ⁸ Oweo! ‘Anñi sanf urápinfáriní.’ seararíñini. E nerí aiwí áamá imóníñáoni nweapírfná áamá siní dñf nínkwíroro yaríñagfa síñwí winimfárfani? Ríxa pñi nínwiárimí waríñagfa winimfárfani? Ayínáni píraníñf dñf mópoyi.” uríñnigini.

Ewayf ikaxf Parisio tñi takisf nání nigwf uráparíño tñi nánirini.

⁹ O ewayf xwíyá rípi ení wani dñf níkwíróñiro “None wé róníñwáonerini.” yaiwiro áamá wíyo peayf níwianíro “Sipíowarini.” yaiwiro yaríñgáyo nurírfná re uríñnigini, ¹⁰ “Áamá waú —Wfo Parisiorini. Wfo takisf nání nigwf nearáparíñorini. Awaú Gorixomi xwíyá rírfmí wianíri nání anf Gorixo nání nanwf rídiyowá yaríñgíwámí nání axíná nuri ¹¹ Parisio xegípi anwi e nírómáná xegf dñf tñi ínimi dáni re rírfmí winíñnigini, ‘Gorixoxini, nioni áamá wa yapí sipíoni meñagi nání yayf osimíni. Wa yapí áamáyo fwf uráparíñáonimaní. Wa yapí ríkkiríó yaríñáonimaní. Wa yapí apixf tñi fwf inaríñáonimaní. Takisf nání nigwf nearáparíñf dao yapí mimóníñini. Ayínáni yayf osimíni. ¹² Sabarfá ayf ayo sfá wíyaúmi aiwá ñwá ñwirárinaríñáonirini. Amípi nioni meááyf ení yanf nímerí wé wúkaú enáná wo joxi nání taríñáonirini.’ Parisio Gorixomi e uraríná ¹³ takisf nání nigwf uráparíño ná jfamíni e nírómáná piáxf weánaríñagi nání síñwí nímfeyoari anfnamí manf ayá fá níxirínmáná Gorixomi rírfmí re winíñnigini, ‘Gorixoxini, nioni fwf yaríñáonirini. Wá níwianeí.’ uríñnigini.” Jísaso ewayf xwíyá e nuríri ¹⁴ re uríñnigini, “Áamá o Gorixoyá síñwíyo dáni wé róníñf nímoními xegf anf e nání úagi aiwí wfo wé róníñf mimóníñnigini. Áamá go go xewaníño seáyf e menfoyf Gorixo xwífami imíxinfáriní. Go go ‘Sipíonirini.’ níyairí ínimi imónfoyf Gorixo seáyf e umenfáriní.” uríñnigini.

Niaíwí onímiápiami wé ikwíkwíárimf enf nánirini.

¹⁵ Wiepísaríñowa áamá wí wigf niaíwípiami Jísaso wé owikwíárinirí nímeámí baríñagfa níwíñiro “Nímeámí míbipani.” uraníro yaríñagfa Jísaso síñwí e níwíñirí ¹⁶ niaíwípiami rfáiwá “Bípoyi.” nuríri wiepísaríñowami re uríñnigini, “Áamá niaíwí onímiápia xaníyaúmi dñf níkwíróroro yaríñgápa Gorixomi dñf wíkwírófáyf o xwioxíyo nímeámí nerí píraníñf umenweanfá enagi nání niaíwí rípiá xe obípoyinirí síñwí wíñpoyi. Pírf níwíákipa époyi. ¹⁷ ‘Áamá go go niaíwí onímiápiáníñf mimónípa erí Gorixomi yeáyf muríñipa erí nerfnáyf, oyá xwioxíyo wí nípáwiro ñweapírfámani.’ seararíñini.” uríñnigini.

Amípi mímúróññf wo yaríñf winípi nánirini.

¹⁸ Judayf áminá wo níwímeari yaríñf re winíñnigini, “Nearéwapíyaríñf nanoxini, nioni pí nerfná dñf níyímiñf tñíñáoni aníñf íníná ñweámfa nání imónímfáriní?” yaríñf e wíagi ¹⁹ Jísaso áamá o “Xfo ení nanjo enagi nání Gorixo tñi xixeni imóníñorfaní?” oyairinirí re uríñnigini, “Joxi pí nání ‘Nanoxiní níraríñini? Áamá níyoní nání Gorixoní nanf imónini. ²⁰ Nwf ikaxf eáníñfpi joxi níjfarini. ‘Apixf tñi fwf minípaní. Níwíápinimeari áamá mípikipani. fwf mímeapaní. Áamá wo nání xwíyá níyimáronirí

yapí murípani. Riníyaúmi wéyo meríini.’ Nwí ikaxí e eániñipi joxi nijíáriní.” uríagi ²¹ yaríñí wío re uríñinigini, “Nioni siní niaíwí imóniñae dání nipiñi niméra biñáriní.” uríagi ²² Jisaso aríá e niwirí re uríñinigini, “Nwí ikaxí api píraníñí niméra nibiri aí bi siní meníriní. Dixí iyíá íá amípi níni nígwí nání bí nemána áma uyípeayíyo mání niwía nurínáyí, añnamí amípi ayá tíñí tíñoxi imóniríáriní. E nemána nibiri nioni níxídiríxiní.” uríagi aí ²³ o aríá e niwiríná amípi xwé wí mímúroniño enagi nání aga xwioxíyo dání diñí ríá nuxerí xwiríá nimónirí kipíñí nityirí roñagi ²⁴ Jisaso e niwinirí re ríñinigini, “Áma amípi mímúronigíáyí nene Goríxomi nuxídirane oyá xwioxíyo páwianí nání aníñí miní oyaneyinirí nero aiwí nípáwipaxí mímóniñoi. ²⁵ Kamerí ení rapírapí gwí kiwearigíá óf ayíkwínimí páwipaxí mímónini. Áma amípi mímúronigíáyí kamerí ení óyimi mípáwipa yaríñíyí yapí Goríxoyá xwioxíyo nípáwiro ñweapaxí mímóniñoi.” ríagi ²⁶ áma e niñweámána aríá wigíáyí —Judayí níni “Amípi mímúronigíáyí Goríxoyá diñí tíni amípi mearíñagíá nání Goríxo yayí winaríni.” yaiwiagíáyíriní. Áma e niñweámána aríá wigíáyí ududí winíagi omí re urígíawixini, “Joxi nearíipi nepa enánáyí, Goríxo áma gíyo yeáyí uyimíxemeaníáriní?” uríagíá aiwí ²⁷ o re uríñinigini, “Amípi áma mepaxí imóniñíyí Goríxo ananí e nepaxíriní. Goríxo ananí áma yeáyí uyimíxemeapaxíriní.” uríagi ²⁸ Pítao re uríñinigini, “Aí, áma o xegí amípi píni míwiáripa nerí ríxídiríaxí mímómónaríñagi aiwí none negí añí tíni amípi níni píni níwiárimí joxi númi ríxídiríwini.” uríagi ²⁹⁻³⁰ Jisaso awamí re uríñinigini, “Gíyí gíyí nioni diñí níni kwíroro wíniyí ení Goríxoyá xwioxíyo páwíríxinirí wá rímepíriní nání wigí añíraní, xiepímíraní, xexírímeáowamíraní, xaniyaúmíraní, wigí niaíwíyoraní, píni níwiárimí níni xídiríáriní, aníá imónipírámani. Agwí ríná Goríxo ayí píni níwiárimí úfá axípi wíni mání niwimána áma níni mí ómómíximí éiná ayí diñí aníñí íníná ñweapírá nání ení winíáriní.” uríñinigini.

Ámi áwaní “Níni ipíkipíráriní.” uríñí nániríni.

³¹ O xegí wiepísaríñí wé wúkaú síkwí waú awamí jámíni e nímeáa numána re uríñinigini, “Jerusaremí nání waríñwini. E rémóána amípi Goríxoyá xwíyíá wíá rókiamoagíáwa áma imóniñaóni nání níriro eagíapi xixeni nímeaníáriní. ³² Negí Judayí míyí nírorírána émayí wa íá níni xero ikayíwí nímeáriro iwaní nímépero reañwí níriro ³³ síkwíá ragí pírí nuyíkiro nínimána nípikipíráriní. E nerí aiwí ríxa síá wíyaú wíyi óráná ámi níwiárimí meámíáriní.” áwaní píraníñí e uríagi aiwí ³⁴ xwíyíá api awamí ínímíniñí imóniñagi nání nijíá wí mímónipa nero xío ríyí “Ayí nání ríá neararíni?” míyaiwigíawixini.

Síñwí supáriní womí naní imíxíñí nániríni.

³⁵ O añí xegí yoí Jeriko ríniñipi tíñí e rímíne rémoaríná áma síñwí supáriní wo óf manípa tíni niñweámána áma e pwarígíayo aiwá nání ríxiní nuríriná ³⁶ aríá wíyí winíñinigini. Oxí apíxí obaxí íkwíkwierí pwaríñagíá aríá niwirí yaríñí re winíñinigini, “Pí nání yaríñoi?” uríagi ³⁷ áma wí áwaní re urígíawixini, “Nasaretí dání Jisaso pwaríñagi yaríñoi.” uríagíá ³⁸ o ríaiwá re ríñinigini, “Jisaso xí, míxí ináyí Depítomí xiáwoxiní, joxí wá niwíaneí.” raríñagi ³⁹ áma Jisasomí xámí umeagíáyí o ríaiwá e raríñagi aríá niwíro míxí níriro “Píni wíareí.” uríagíá aiwí ríaiwá ení tíni ámi wíni wíni níriro re ríñinigini, “Jisaso xí, Depítomí xiáwoxiní, joxí wá niwíaneí.” uraríñagi ⁴⁰ Jisaso e níronapímána sekaxí re uríñinigini, “Omí

nɪwiriɪmeámi bɪpoyi.” urɪagi áamá wí rɪxa nɪwiriɪmeámi aɲwi e bána ⁴¹ Jisaso yarɪɲɪ re wiɲɪnigiɲi, “Nioni pí oninɪri nɪrarɪɲɪni?” urɪagi re urɪɲɪnigiɲi, “Ámináoxɪni, nioni ámi sɪɲwɪ oanɪmɪnɪri rɪrarɪɲɪni.” urɪagi ⁴² Jisaso re urɪɲɪnigiɲi, “Dixɪ sɪɲwɪ anani oxoarɪni. Dɪɲɪ nɪnɪkwɪrorɪɲɪpimi dani erɪkiemeánɪriɲni.” urána ⁴³ re eɲɪnigiɲi. Xegɪ sɪɲwɪ noxoari sɪɲwɪ anɪɲɪnigiɲi. Sɪɲwɪ nanɪri Jisasomi nuxɪdɪri Gorɪxomi seáyi e umearɪná áamá nɪni o e éagi nɪwiniro ayɪ eni Gorɪxomi seáyi e megɪawixɪni.

19

Sakiaso eɲɪpi nánɪriɲi.

¹ Jisaso rɪxa Jeriko nɪrɪmori aɲɪ apimi áwinɪmi pwarɪná ² áamá wo Sakiasoyɪ rɪniɲo —O áamá takisɪ nánɪ nɪgwɪ uráparɪgɪáyo xɪráowánɪɲɪ imónɪgɪá worɪni. Amipí wí mɪmúrónɪɲorɪni. ³ O “Áamá Jisasoyɪ rɪniɲo gorɪfani?” nɪyaiwiri sɪɲwɪ winɪmɪnɪri nerɪ aiwi rɪpɪwo eɲagi nánɪ oxɪ apɪxɪ uyimároarɪɲagɪa o yopa nɪmegɪnɪmi ⁴ ayo xámi numearɪ aɲɪni nuri “Jisaso óf rɪyimɪ punɪɲoi.” nɪyaiwiri omɪ sɪɲwɪ winɪmɪnɪri nánɪ íkɪá womɪ nɪpeyiri wenɪɲɪ nerɪ roɲána ⁵ Jisaso nɪbɪri e nɪrónapimána sɪɲwɪ anánɪfɪyɪ Sakiasomi nɪwinɪri re urɪɲɪnigiɲi, “Sakiase, aɲɪni wepɪnei. Sɪá rɪyi joxi tɪni ɲweámɪni. Dixɪ aɲɪ e nánɪ owaiyi.” urɪagi ⁶ o aɲɪni nɪwepɪnɪri yayɪ tɪni nɪwiriɪmeámi xegɪ aɲɪ e nánɪ nɪmeáa uɲɪnigiɲi. ⁷ Xegɪ aɲɪ e nánɪ nɪwiriɪmeámi úagi áamá nɪni sɪɲwɪ e nɪwiniro wikɪ dɪɲɪ nɪwɪaiwiro re rɪniɲɪawixɪni, “Áamá fɪwɪ yarɪɲɪ o tɪni ɲweámɪnɪri nánɪ pí nánɪ uɲoi?” rɪnarɪná ⁸ Sakiaso éf nɪrómána Jisasomi re urɪɲɪnigiɲi, “Ámináoxɪni, nɪgɪ iyɪá fá amipí nɪni bɪ biaú kɪkɪrɪ nepayómána bɪ áamá uyipeayɪ imónɪgɪáyo mɪni wimɪfariɲi. Áamá gɪyɪ gɪyo nioni yapɪ nɪwɪwapɪyiri nɪgwɪ fɪwɪ urápiɲáyo wigɪ fɪwɪ urápiɲáyɪ tɪni nioniyá wí tɪni seáyi e nikwiárɪri mɪni wimɪfariɲi.” urɪagi ⁹ Jisaso re urɪɲɪnigiɲi, “Agwi áamá ro arɪo Ebɪrɪfamo Gorɪxomi dɪɲɪ nɪwikwɪrorɪ yagɪpa axɪpi nerɪ nɪsanɪri éagi nánɪ Gorɪxo rɪxa yokwarɪmɪ nɪwiiri yeáyɪ uyimɪxemeaɲoi. ¹⁰ Ayɪ rɪpi nánɪriɲi. Áamá imónɪɲáonɪ áamá fɪwɪ néra nuro anɪɲɪ ikeamónanɪro yarɪgɪáyo nánɪ pɪfá nerɪ yeáyɪ uyimɪxemeámɪnɪri bɪɲáonɪriɲi.” rɪɲɪnigiɲi.

Ewayɪ ikaxɪ omɪɲɪ wiariɲgɪá wé wúkaú nánɪriɲi.

¹¹ Áamá ayɪ xwɪyɪfá api arɪfá nɪwiro Jerusalemɪ Jisaso warɪɲe nánɪ rɪxa aɲwi e imónɪɲagi nɪwiniro dɪɲɪ re nɪmóa ugɪawixɪni, “Gorɪxo nene xwioxɪyo mɪmeámɪ nerɪ neameɲweanɪ rɪxa nimónɪniɲoi. Jisaso Jerusalemɪ nɪrɪmoriɲná émayo mɪxɪ nuxɪdowárɪmáná mɪxɪ ináyɪ nimónɪri xwioxɪyo mɪmeámɪ nerɪ neameɲweanɪɲoi.” Dɪɲɪ e nɪmóa warɪná Jisaso “O negɪ mɪxɪ ináyɪ apaxɪ mé nimónɪmenɪɲoi.” oyaiwɪpoyɪnɪri ewayɪ xwɪyɪfá bɪ nurɪri ¹² re urɪɲɪnigiɲi, “Áamá áminá wo mɪxɪ ináyɪ imónaurɪ ámi nɪbɪri xegɪ ámayo meɲwearɪ emɪfaniɪri aɲɪ ná jɪamɪ imónɪɲɪmɪ umɪnɪri nerɪná ¹³ xegɪ xɪnáiwánɪɲɪ nimónɪro omɪɲɪ wiariɲgɪá wé wúkaú awami ‘Eɪni.’ nurɪri nɪgwɪ gorɪ áamá anɪɲɪ minɪ omɪɲɪ emá waú wo nero meariɲgɪo wonɪ wonɪ nɪwia nurɪ re urɪɲɪnigiɲi, ‘Nɪgwɪ nioni seaiaparɪɲá rɪpi sayá imɪxɪpɪrɪfá nánɪ bisɪnisɪ nimɪxa warɪná seámeámɪgɪni.’ nurɪmɪ úána ¹⁴ áamá aɲɪ e xɪo tɪni ɲweagɪáyɪ wigɪ xwioxɪyo dánɪ wikɪ dɪɲɪ nɪwɪaiwiro wigɪ áamá wɪyo re uowárɪgɪawixɪni, ‘Mɪxɪ ináyɪ imɪmɪximɪ yarɪɲomi nuro “O nene neameɲweanɪfá nánɪ mɪneaimónariɲi.” urɪpoyi.’ uowárɪfagɪa awa nuro mɪxɪ ináyɪ imɪmɪximɪ yarɪɲomi e urɪfagɪa aiwi ¹⁵ o áminá bɪfomi mɪxɪ ináyɪ nimɪxɪri xegɪ aɲɪ e nánɪ uowárɪɲɪnigiɲi. O rɪxa mɪxɪ ináyɪ nimónɪri aɲɪ

e nîrémorîná awa bisînisî nimîxîrîná nîgwî sayá rîa imîxîawixîniîri sîŋwî owînimîniîri re rîŋîniŋîni, ‘Gî omîŋî nîiarîgîá nîgwî wiŋáwa obîpoyî.’ ráná ¹⁶ wo nîbîriî re urîŋîniŋîni, ‘Negî neameŋweaŋoxîni, nîgwî gorî joxî niapîŋo tîni bisînisî nimîxa nurîná rîxa wé wúkaú sayá imîxîŋárîni.’ urîagî ¹⁷ o re urîŋîniŋîni, ‘Gî omîŋî nîiarîŋî naŋoxîni, ayî awîaxîrîni. Joxî nîgwî nîonî siapîŋáo tîni nîonî rîrîŋápa xîxenî eŋî nánî gapîmanî nimónîri aŋî wé biaúmi meŋweáîrîxîni.’ urîŋîniŋîni. ¹⁸ Ámi wo nîbîriî re urîŋîniŋîni, ‘Negî neameŋweaŋoxîni, nîgwî gorî joxî niapîŋo tîni bisînisî nimîxa nurîná rîxa wé wú sayá imîxîŋárîni.’ urîagî ¹⁹ mîxî ináyo re urîŋîniŋîni, ‘Joxî enî gapîmanî nimónîri aŋî wé bimî meŋweáîrîxîni.’ urîŋîniŋîni. ²⁰ Ámi wo nîbîriî re urîŋîniŋîni, ‘Negî neameŋweaŋoxîni, nîgwî joxî niapîŋo nîonî írîkwîyo wowî nerî tîŋáo sîni riworîni. ²¹ Joxî xeanîŋî rarîŋoxî eŋagî nánî wáyî ninîagî “Nîgwî ro xwîrîá ikîxéánáyî, iwanî neanîárîani?” nîyaiwîri bisînisî wî mimîxîŋárîni. Joxî amîpî áamá wa tîáyî dîxî meari aiwá áamá wa îwîá urîáyî dîxî mirî yarîŋoxî eŋagî nánî rîrarîŋîni.’ urîagî ²² o re urîŋîniŋîni, ‘Omîŋî nîiarîŋî sumî roxîni, jîwanîŋoxî nîrîŋîyo dánî xwîyîá rîmeariîmîni. Nîonî xeanîŋî rarîŋáonî amîpî áamá wa tîáyî nîgî meari aiwá wa îwîá urîáyî nîgî mirî yarîŋáonî eŋagî nánî joxî nîjîá imónîŋagî nánî ²³ pí nánî nîgwî nîonî siapîŋáo nîgwî aŋîyo mîniîtipa eŋîrîni. E nîtîri sîŋwîrîyî, nîgwî o tîni ámi bî seáyî e ikwîárîniŋáná meámîniîri éarîni.’ nurîri ²⁴ áamá aŋwî e rogîáyo re urîŋîniŋîni, ‘Áamá romî nîgwî ro nurápîro nîgwî wé wúkaú tîŋomî mîni wîpoyî.’ urîagî ²⁵ awa re urîgîawixîni, ‘Ai, negî neameŋweaŋoxîni, o rîxa wé wúkaú tîŋorîni. Pí nánî ámi wo wirîniî?’ urîagî ²⁶ o re urîŋîniŋîni, ‘Nîonî re seararîŋîni, “Áamá gîyî gîyî nîonî wiŋápi píranîŋî nîmero xwé nimîxîrînáyî ámi wîni meapîrîárîni. Gîyî gîyî nîonî wiŋápi mîmepa nerî kîkîá nerînáyî apî aî ámi nurápîmîárîni.” seararîŋîni. ²⁷ E nerî aiwî nîonî tîni mîxî imónarîŋwáyî “O negî mîxî ináyî nimónîri neameŋweanî nánî mîneaimónarîni.” yaiwîáyo nîwirîmeámi nîbîro gî sîŋwî anîŋaé dánî pîkîpoyî.’ urîŋîniŋîni.” ²⁸ Jisaso ewayî xwîyîá apî nurárîmi Jerusaremî nánî nîyîrîná xámi umeaŋîniŋîni.

Jerusaremîyo nîrémorîná mîxî ináyî rémoarîgîápa rémoŋî nánîriîni.

²⁹ Jisaso aŋî onîmiá biaú —Aŋî apiaú dîwî Oripî rîniŋîpîmi dánî aŋwî e imónîni. Apiaú yoî Betîpasi rîniŋîpî tîni Betani rîniŋîpî tîni tîŋî e aŋwî e nîrémorîná wiepîsarîŋîyî waúmi re uowárîŋîniŋîni, ³⁰ “Awagwî aŋî jîapîmi nánî nuri nîrémorîná dogî sipîkî e yurárîniŋagî wîníío —Sîni áamá seáyî e éf mîŋweaarîgîorîni. Omî níkwearî nîmeámi bîpiyî. ³¹ Áamá wo sîŋwî neanîri ‘Awagwî pí nánî ikweaarîniî?’ earánáyî, re urîpiyî, ‘Ámînáo seáyî e éf nîŋweari nîmeámi umîniîri nánî yearowárîŋoî.’ urîpiyî.” uowárîagî ³² awaú nurîná xîo urîŋîpa axîpi eŋagî nîwîniîri ³³ rîxa dogî sipîko ikweaarîná xiáwowa re urîgîawixîni, “Pí nánî dogîomî ikweaarîniî?” urîagî ³⁴ awaú “Yegî Ámînáo seáyî e éf nîŋweari nîmeámi unî nánî ikweaarîniî.” nurîri ³⁵ Jisaso pwarîŋe nánî nîmeámi nuri e nurárîmáná wigî rapîrapî seáyî e yîniŋîgîapî seáyî e nîwikwîáriro Jisasomî seáyî e ŋwîrîráná ³⁶ dogîomî éf nîŋweari nîmeámi warîná oxî apîxî xîo tîni warîgîáyî mîxî ináyîyo yayî wianîro yarîgîápa wigî iyîá sanwîyo rîkárîniŋîgîáyî nîmearo óf e ikwîaŋwî neapára nuro ³⁷ o rîxa Jerusaremî tîŋî aŋwî e nîrémorîná dîwî mîŋî Oripîyî rîniŋîpîmi ipîmieaarîná xegî wiepîsarîŋî obaxî xîo tîŋî e epîroyî egîáyî re egîawixîni. Emîmî Jisaso yarîŋî nîniîyî sîŋwî wînayîgîá nánî yayî seáyîmi dánî nero Gorîxo nánî

ríaiwán+ñj níriro yayí numero ³⁸ re nira ugíawix+ñi, “Míxí ináyí Ámináo neaurowárinj ro oyá ðñj tñi seáyí e oimón+ñi. ‘Anjñami ñweañox+ñi, joxi niwayiróniri onweani.’ neaimónar+ñi. Om+ñi seáyim+ñi dáni yayí oumeaneyí.” nira waríñá ³⁹ Parisi wa áamá epíroyí egíáyo áwinim+ñi dáni re urígwawix+ñi, “Nearéwapiyarñox+ñi, ðixí wiepísariñíyo míxí nuriri ‘E mirípa époyí.’ urei.” uríagíá aí ⁴⁰ o re urñinigi+ñi, “Wí pñi wiáripíríméoi. Pñi niwiárirñáyí, síñá tíyí eni ríaiwán+ñj níriro nion+ñi nán+ñi Goríxomi seáyí e umepíráo+ñi.” urñinigi+ñi.

Jisaso Jerusarem+ñi nán+ñi ñwí eañj nánir+ñi.

⁴¹ Jisaso ríxa Jerusarem+ñi tñj e añwí e níremoríñá añj apim+ñi niwñiríñá ñwí neari ⁴² re rñinigi+ñi, “Jerusarem+ñi ñweáyíné nion+ñi éf píran+ñj seañwiráripaxí imón+ñap+ñi nán+ñi nijfá nimón+ñi síñwiríyí, ayí nanj imónim+ñiri enjir+ñi. E neri aiwi nion+ñi segí síñwí anigíe dáni pñnññj imón+ñag+ñi nán+ñi seyíné majfá imón+ñoi. ⁴³ Ríwéná áamá seyíné tñi míxí inarígwíyí awí níseamero segí ákñápimi píxemoánan+ñi nán+ñi xwíá waíwññj nita nípeyiro awí xapíxapí níseamudfómáná ⁴⁴ segí añj pípnámí néra uro niaíwí pípkímí ero nero añj nímiríñá síñá níkkíróniga peyinñjyí b+ñe okíkkírón+ñiri síñwí wñpíríámani. Yeáyí seayimíxemeámí nán+ñi seaímeáag+ñi aiwi seyíné mí mñnóm+ñipa yarñagíá nán+ñi e e seaikárípríár+ñi” rñinigi+ñi.

Añj rídiyowá yarígwíwám+ñi dáni míxí urowárapñj nánir+ñi.

⁴⁵ Jisaso ríxa Jerusarem+ñi níremor+ñi añj nanj Goríxo nán+ñi rídiyowá yarígwíwám+ñi nípwíri áamá makerfá nimíxiro nanjwí rídiyowá nán+ñi b+ñe yarígwíyí míxídamí níwiríñá ⁴⁶ re urñinigi+ñi, “Bíkwí Goríxoyápimi xegí añj ríwá nán+ñi re níriñiri eán+ñi, ‘Anj nioniyáyí áamá níb+ñi xwíyíá rírímí nípríiwár+ñi.’ níriñiri eán+ñag+ñi aiwi seyíné añj áamá yapí níwiepísiro fíwí uráparígwíyíwán+ñj imíxar+ñoi.” urñinigi+ñi.

⁴⁷ O sfá ayí ayo añj iwám+ñi dán+ñi áamáyo uréwapiyaríñá apaxípnññj imón+ñgíá xwéowa tñi ñwí ikaxí eán+ñjprí mewegíáwa tñi Judayí ámná seáyí e imón+ñgíáwa tñi omí “Opíkianeyí.” níriro aiwi ⁴⁸ oxí apíxí nñni oyá xwíyíá arfá wian+ñi aga níwimónarñag+ñi nán+ñi omí píkipaxí b+ñe mimón+ñag+ñi nán+ñi síñwí wñaxíðimegwíawix+ñi.

20

“‘Joxi néñf tñjoxi imónei.’ go rírñjoi?” urígwíá nánir+ñi.

¹ Sfá Jisaso añj Goríxo nán+ñi rídiyowá yarígwíwám+ñi nípwíri áamáyo xwíyíá yayí wñpaxí imón+ñjprí uréwapiyarñj wíyimi apaxípnññj imón+ñgíá xwéowa tñi ñwí ikaxí eán+ñjprí mewegíáwa tñi Judayí mebáowa tñi omí níwímearo ² re urígwawix+ñi, “‘Joxi néñf tñjoxi imónei.’ go rírñag+ñi joxi áamá añj ríwám+ñi makerfá nimíxiro nanjwí rídiyowá nán+ñi b+ñe yarígwíyí míxídamí éñnigi+ñi?” uríagíá ³ o re urñinigi+ñi, “Nion+ñi eni yarñj b+ñe oseaim+ñi. Soyíné áwanj níránáyí, nion+ñi yarñj níarígwíap+ñi nán+ñi eni anani áwanj searím+ñi.” nuriri ⁴ yarñj re wññnigi+ñi, “Jono wayí níneameaia unj Nwíá aññami ñweaño uríagí ríá enñnigi+ñi? Xegí ðñj tñi ríá enñnigi+ñi?” uríagí ⁵ wíwanñjowa yarñj níriro re rñnigíawix+ñi, “None ‘Goríxoyá ðñj tñi enñnigi+ñi.’ uráná re near+ñiñoi, ‘Soyíné pí nán+ñi o rñjprí nán+ñi arfá níwiro ðñj míkwíropa egíár+ñi?’ near+ñi enñnigi+ñi nán+ñi wí e urípnaxí men+ñi.” níriñiro ⁶ ámi re rñnigíawix+ñi, “E neri aí none ‘Jono xegí ðñj tñi wáí nurimeri wayí níseameaia unjir+ñi.’ uránáyí áamá nñni ‘Jono Goríxoyá ðñj tñi wíá rókiamonj wor+ñi.’ níyaiwiro nán+ñi síñá nínearo

neapikipírìxìni. Api eni wí murìpa oyaneyì.” nìrìnrò ⁷ Jisasomi re urìgíawìxìni, “None majfárìni. Gorìxoyá dìnì tìni yagírfani? Xegí dìnì tìni yagírfani?” uríagí ⁸ o re urìnjìngìni, “Soyíné Jono nánì dìnì yaiwiarìgíápi nánì áwanjì mìnìrìfagí nánì nionì eni ‘Joxì e éríxìni.’ nìrìño nánì áwanjì wí searìmíméni.” urìnjìngìni.

Ewayí ikaxí wainí omìnjí uwìnaxídiarìgíáwa nánìrìni.

⁹ O ewayí xwìyíá rìpì urìnjìngìni, “Ámá wo wainí uraxí omìnjí bì iwíá nura núsáná ámá wamì re urìnjìngìni, ‘Gí omìnjí rìpì píranìnjí sìnjwí nuwìnaxídírìxìni.’ nurìmì anjì wímì urìnrìmìnìrì nánì nurì emá obaxí nìnjweanìsáná ¹⁰ rìxa wainí sogwí yóí éáná xegí omìnjí wìiarìgíá wo xó xegí wí ourápaunìnrì urowárìagí aìwì omìnjí sìnjwí uwìnaxídiarìgíáwa omì íá nìxero iwanjì nìmépero anfomì wárìgíawìxìni. ¹¹ Omìnjí xiáwo ámì xegí omìnjí wìiarìgíá womì urowáráná omìnjí sìnjwí uwìnaxídiarìgíáwa omì eni iwanjì nìmépero o ayá owinìnrì rìperìrì numero anfomì wárìgíawìxìni. ¹² Omìnjí xiáwo ámì omìnjí wìiarìgíá womì urowáráná omì mìnì nìroro bíarìwámìnì moaigíawìxìni. ¹³ Omìnjí xiáwo awa íníná xegí omìnjí wìiarìgíáwamì iwanjìnrì nìmépero anfowamì urowárarìnjagí nánì re yaiwìnjìngìni, ‘Nionì arìre emìnìréni? Gí íwí dìnì sixí uyìnjáomì ourowárìmìnì. ‘Omì xìxeni aríá wìpírìfárìni.’ nìmónarìni.’ nìyaiwìrì urowárìagí aì ¹⁴ awa xegí xewaxo barìnjagí sìnjwí nìwìnrò re rìnjìgíawìxìni, ‘Xanoyá dìnì meaní jìwo barìni. Omìnjí amìpìyí negí imónìnfá nánì omì opíkianeyì.’ nìrìnrò ¹⁵ omì íá nìxero bíarìwámìnì nìmoaimáná pìkìgíawìxìni.” Jisaso ewayí xwìyíá e nurìrì yarìnjì re wìnjìngìni, “Omìnjí xiáwo xewaxomì pìkìagí nánì awamì pí wìnfárìni?” Yarìnjì e nìwìrì ¹⁶ re urìnjìngìni, “Omìnjí xiáwo nìbìrì omìnjí sìnjwí uwìnaxídiarìgíáwamì pìpìkímì nìyárìmáná omìnjí ámì wa sìnjwí onìwìnaxídípoyìnrì mìnì wìnfárìni.” uríagí ámá e rówapìgíá aríá e nìwìro “Jisaso ‘Judayíné omìnjí sìnjwí uwìnaxídiarìgíáyí yapì imónìñoì.’ ríá neararìni?” nìyaiwìro re rìgíawìxìni, “‘Oweo! Wí e eníámànì.’ neaimónarìni.” uríagí aì ¹⁷ o sìnjwí agwí nìwìnrì re urìnjìngìni, “Seyíné ‘Wí e epaxí menìni.’ yaiwiarìnjagí aì pí nánì Bìkwíyo ewayí xwìyíá rìpì eníná nìrò eagíawìxìni, ‘Síná anjì mìrarìgíáwa síná awíaxí wo nánì píá neríná wo “Sìpìxìni.” nìrò emì mófo Gorìxo “Awíaxorìni.” nìrìrì nìmearì anjì xó mìrarìnjìwámì iwamíto nìtìwayìrorì mìnìnjìrìni.’ xwìyíá wíá rókiamoagíáwa e nìrò eagíápi pí nánì rìnìni? Seyíné dìnì rìmoarìñoì? ¹⁸ Sixí botorìxí sínáyo nìpìérorì pírì mìyeámí inarìnjìpa ámá gíyí gíyo sínáyo nìpìérorì xaíwí nearínáyí axípi imónìpírìfárìni. Xwasíwí yeáyí bimì síná nìpìérorì nearíná yuní wárarìnjìpa sínáyo ámá gíyí gíyo nìpìérorì nearíná axípi xwasíwí yunìnjìnjì imìxìmfárìni.” Jisaso xó sínáonìnjì nìmónìrì nánì e urìnjìngìni.

Nìgwí takisí nánì émayó wíayìgíá nánìrìni.

¹⁹ Njwí ikaxí eánìnjìpì mewegíáwa tìni apaxípánìnjì imónìgíá xwéowa tìni awa “Jisaso ewayí xwìyíá nìnearìríná ‘Soyíné omìnjí xiáwomì xewaxo pìkìfánìnjì imónìñoì.’ ríá neararìni?” nìyaiwìro axíná “Rìxa íá oxìraneyì.” nìyaiwìro aìwì oxí apìxí e epíroyí egíáyí nánì wáyí nìwìro íá mìxìrìpa nero ²⁰ sìnjwí nìwìnaxída nemero ámá wa yapí nìwìwapìyìro sìnjwí nìwìnaróa oupoyìnrì nurowárìro re urìgíawìxìni, “Soyíné ámá nanjòyínénìnjì nìmónìro yapí nìwìwapìya nuríná pasánìnjì nìméra úpoyì. Xwìyíá omì ananì gwí yipaxí wí ránáyí, rìxa omì íá xepìrì nánì gapìmanomì áwanjì uranì nánì re urìpoyì, ‘Takisí nánì nìgwí émayí nearáparìgíápi sìnì mìnì wianìréwìni? Mìnì mìwìpa yanìréwìni?’ urìpoyì.

O ‘Oweoi, sini mini miwipa époyi.’ ránáyí émáyí omi fá nixero gwí yipíráoi.” urowáríagíá ²¹ awa nuro Jisasomi niwímearo pasániñí ni méra nuríná weyí re umearígfawixini, “Nearéwapíyaríñoxini, joxi xwíyí fá níriri nínearéwapíyiríná náyoní nearéwapíyaríñoxi enagí nání nene nijfárini. Ámá gíyí gíyí símeáagíá aí símímaní sñwí niwíniñí sñwí nání wáyí mé xwíyí fá Goríxoyá nepáni uraríñípi nearéwapíyaríñoxirini.” nuríro ²² yaríñí re wigíawixini, “Díñí joxiyá píoi yaiwiaríñini? ‘Nene émáyí míxí ináyí Sisaomi takisí nání nígwí mini niwíyiranená apáni wiaríñwini.’ rísimónarini? ‘Nípi kwini miyaríñwini.’ rísimónarini?” uríagíá aiwí ²³ Jisaso yapí wíwapíyaníro yarígfápi nání díñí adadí niwiri nijfá nimónirini nání re uríñínigini, ²⁴ “Émáiyá moní bí síwá nípoyí.” nuriri ríxa síwá wíáná yaríñí re wíñínigini, “Nígwí rípi mi yóí goyá eániri símímaní goyá ñwiráriniri inini?” uríagíá awa “Émáiyí míxí ináyí Sisaoyá eánini.” uríagíá ²⁵ o re uríñínigini, “Nígwí rípi mi símímaní Sisaoyá ñwiráriníñagí nání xewaníñomi mini wíríxini. Amípi níni oyá imóníñíyí eni xewaníñomi wíríxini. E nerí aí amípi Goríxoyá imóníñíyí xómi wíríxini.” Jisaso Goríxo ámá xewaníñóníñí imíxiniñí enagí nání omi díñí owíkwírípoyiniri e uríagíá ²⁶ awa yapí niwíwapíyíro pasániñí e uméféá aí ámáyá sñwíyo dání Jisaso xwíyí fá meárinípaxí wí miraríñagí arfá niwíro ámá níni eni Jisaso píraníñí e reñwípearíñagí arfá niwíro nání ududí nero xwíyí fá bí murígfawixini.

“Ámá ámi wiápíñimeapírfáriní.” uríñí nánirini.

²⁷ Ámá Judayí wa, Sajusiya ríniñí wa —Sajusiowa re rarígfáwarini, “Ámá nípémáná enánáyí wí niwíápíñimeapírfámani.” rarígfáwarini. ²⁸ Awa níbíro Jisasomi yaríñí wianíro nání re urígfawixini, “Nearéwapíyaríñoxini, eníná Moseso ñwí ikaxí níneariríná nene nání níriri ríwamíñí re eañirini, ‘Ámá go go apíxí nímeari níaiwí meméá péánáyí ámi xexírímeáo apíxí aními nímeari pejoyá níaiwí wo wiemeaíwíniñini.’ Moseso e níriri eañirini.” nuríro ²⁹ ewayí xwíyí fá rípi urígfawixini, “Xíráxogwá wé wíúmi dání waú egfáwa xíráo apíxí wí nímeari níaiwí meméá péáná ³⁰ xogwáo wo aními nímeari níaiwí meméá péáná ³¹ ámi wo nímeari níaiwí meméá péáná wé wíúmi dání waú imónígfáwa nowani o o ími nímeaayíro aiwí níaiwí wí meméá nowani ríxa péáná ³² apíxí eni xíráxogwá nowamini nímeániri nípemíxárimáná xí eni peñínigini.” Ewayí xwíyí fá Jisasomi e nurimáná ³³ omi majfá wikíxeáraníro nání yaríñí re wigíawixini, “Goríxo ámá níyoní mí ómómíximí winífa nání pegfá níni niwíápíñimearíná í xíráxogwá wé wíúmi dání waú nowani meagí enagí nání goyáí imónínírfáni?” uríagíá ³⁴ Jisaso re uríñínigini, “Ríná ámá apíxí ñwiráriníro mearo inarígfáriní. ³⁵ E nerí aí ríwéná Goríxo menñeáñáná ámá oyá sñwíyo dání anani niwíápíñimearo ñweapírfáyí apíxí ñwiráriníro meáníro iníprírfámani. ³⁶ Íná ámi bí nípepaxí imóníprírfámani. Ayí rípi nánirini. Aníñajowa yarígfápa nero ñweapírfáriní. Goríxoyá díñíyo dání xwáripáyo dání wíápíñimeapírfá enagí nání ayí Goríxoyá níaiwí nimóníro aníñí íníná ñweapírfáriní. ³⁷ Soyíné díñí ‘Pegfáyí wí niwíápíñimeapaxí menini.’ yaiwiaríñagíá aiwí anani niwíápíñimeapírfáriní. Xwíyí fá eníná Moseso íkfá onímíánáña íwí rífa míni ápiáwí wearíñagí wíniñípi nání ríwamíñí nearíná Goríxo xewaníño nání uríniñípi re níriri eañirini, ‘Goríxoní díxí ráwowa Ebírfámo tíni Aisako tíni Jekopo tíni awayá Nwíáonirini.’ Moseso

ríwamíñf e nearíná xiáwowa ríxa pegfá aiwí o ríwamíñf e níriri eañfíní.
³⁸ Goríxo omí e nuríríná omí xiáwowa ríxa pegfámi aiwí Goríxoyá síñwíyo dání wigf díñf sínf síñf eñagí nání e rípañfíní. Goríxo ámá pegfáyf nání Nwáfáomani. Síñf egfáyf nání Nwáfáoríní. Oyá síñwíyo dání ámá níní wí pegfá aiwí, wigf díñf sínf síñf eñagí nání níní sínf síñfíní.” urarfíná
³⁹⁻⁴⁰ ñwí ikaxf eáníñfípi mewegfáwa ámi díñf síxf múnípa nero yaríñf ámi wíní bí míví re urígfawixíní, “Nearéwapíyaríñoxíní, joxí wigf yaríñf sífápi nání nuríríná aga nanf urarfíní.” urígfawixíní.

“Kiraiso niaíwíf goyáorani?” uríñf náníríní.

⁴¹ Jisaso re uríñínigíní, “Ámá pí nání re rarígfáríní, ‘Ámá nene yeáyf neayimíxemeanfa nání aríowayá xwífá piaxíyo dání iwíaronfo sa míf ináyf Depitoyá xiáwo imónínfáríní.’ pí nání rarígfáríní? ⁴²⁻⁴³ Bíkwf Samíyí ríníñfíyo Depito xewaníño ámá aríowayá xwífá piaxíyo dání iwíaronfo nání níriri ríwamíñf rípi eañfíní, ‘Goríxo gf Ámínáomi re uríñínigíní, “Joxí wé náúmíní éf nínwearf joxí tíní míf iníyo xopíráf ríwiimífé nání xwayf nanírí ñweáíríxíní.” Goríxo gf Ámínáomi e uríñínigíní.’ Depito ríwamíñf apí nearíná ⁴⁴ xegf xiáwo nání ‘Gf Ámínáoríní.’ níriri nání aríge xegf xiáwo imóníní?” Jisaso ámá níní “Ámá yeáyf neayimíxemeanfa nání aríowayá xwífá piaxíyo dání iwíaronfoyí raríñwáo ananí Depitomi seáyí e nimónírí nepa Goríxoyá xewaxorfání?” oyaiwípoynírí e uríñínigíní.

“Ñwíf ikaxf eáníñfípi mewegfáwa yarígfápa mepaní.” uríñf náníríní.

⁴⁵ Ámá níní o e raríñagí arfá wiarfíná xegf wiepísaríñowamí re uríñínigíní, ⁴⁶ “Ñwíf ikaxf eáníñfípi mewegfáwa yarígfápa mepa éfíríxíní. Awa ámá weyf oneamépoynírí rapírapf sepiáni níyínímí añf emero ámá makerfá imíxaríge dání ‘Ámínáoxíní.’ onearípoynírí emero rotú añfíyo nípáwirónáraní, aiwá imíxaríge nírémorónáraní, ‘Ámá níyíyá símf símf e onweaneyí.’ níyaiwíro ero ⁴⁷ síwí yáf ríkíníñfíyí yapí amáyá aiwá pírf níní íwíf manarígfápa apíxí aníwayá amípí íwíf urápaníro nání ero amáyá síñwíyo dání Goríxomí xwíyí rírímí níróná aníñf míf nira uro yarígfápa soyfne ení axípi mepa éfíríxíní. Ríwéná Goríxo ámá níyoní mí omómíxímí yarfíná awa xwíyí xwé meáríníprífaríní.” uríñínigíní.

21

Apíxí anf wí ñígwíf waúní tíñf náníríní.

¹ O síní añf Goríxo nání rídíyowá yarígfíwámí ínímí nuréwapíya nemeafíná síñwíf anfíyí wíníñínigíní. Amípí mímúrónígfáyf ñígwíf Goríxo nání tayaríge taríñagfa níwínírí ² apíxí anf uyípeayf imóníñf wí ení ñígwíf rfá iníñf waú nímeáa níbirí tfagí níwínírí ³ xegf wiepísaríñfíyo re uríñínigíní, “Nioní nepa seararíñíní, ‘Apíxí anf uyípeayf imóníñf rí Goríxo nání ñígwíf onímíá sípípíkwí nítrí aiwí Goríxoyá síñwíyo dání amípí mímúrónígfáyf tfáyo seáyí e imónígoí. ⁴ Amípí mímúrónígfáyf wigf ñígwíf xwé ayo dání bí nímearo nítro aiwí apíxí anf ríyí xegf aiwá nání bí yanípaxf ówí tfagí nání íyá seáyí e imónígoí.’ seararíñíní.” uríñínigíní.

“Rídíyowá yarígfíwá píneapfífaríní.” uríñf náníríní.

⁵ Xegf wiepísaríñf wa añf Goríxo nání rídíyowá yarígfíwá nání re rígfawixíní, “Añf riwá nímiríná síñá awíaxf níkíkíróa nuro añf riwá imíríñf mímónípa oenírí amípí nanf ámá Goríxo nání wigfáyf nímearo okíyí egfáríní.” raríñagfa ⁶ Jisaso arfá e níwirí re uríñínigíní,

“Amipí naní soyíné sñwí winarigíá rípi ríwéná ámá wa aní riwá nípínearíná sñá níkíkíróniga uní rípi nípíneaayiro emí mímeámí éáná sñá wo womí siní seáyí e ikwiárinínfámani.” uríagi ⁷ awa yaríñí re wigíawixíní, “Nearéwapíyaríñoxíní, joxí neararíñí apí gíná imónínfáriní? Pí símímajjóníñí neaináná ‘Ríxa nimóníní ayoríani?’ yaiwianíwáriní?” uríagíá ⁸ o re uríñínigíní, “Ámá wa yapí seáiwapíyipírixíní díní píráníñí moríñí. Obaxí níbiro gí yoí níríníro re ríprífaríní, ‘Nioní oníríní. Ríxa ínáríní.’ searáná aríá níwiro númí muxídípaní. ⁹ Soyíné ‘Aní wíyo míxí inaríñoi.’ raríñagíá aríá wíro ‘Ámá nípání míxí íkwínaroaríñoi.’ raríñagíá aríá wíro neríná wáyí mikárínípaní. Apí xámí imónínfáriní. E enagi aiwí apí ríxa nimónímáná enáná soyíné ‘Síá yoparíyi, o weapínfáyí ríxa nimónínñoi.’ miyáiwípa éfírixíní.” nuríri ¹⁰ ámí re uríñínigíní, “Ámá gwí axírí níwiápínímearo ámá xewí wí tñí míxí iníro míxí ináyí woyá woyáyí tñí míxí iníro ¹¹ poboní xwé néra urí aní níyoní aiwá nání dífwí ikeamóníro aní wí e wí e símiárí wímearí aní pírfíyo dání xegí bí nimónírí ekiyíñí ináná ámá wáyí ikáríníprí nání imónírí enfáriní. ¹² Ayí e enfá imóníñagi aiwí siní mimónípa enáná íá níseaxero xeaníñí seaikáríprífaríní. E níseairíná xwíríxí seamepírí nání awí éanarígíe nísearowáiro gwí aníyo níseanwiráiro nioní níxídaríñagíá nání xwíyíá seamearíprí nání míxí ináyíyá sñwí tñí e nání tñí gapímaníyíyá sñwí tñí e nání tñí níseameámí seaupírífaríní. ¹³ E seaipíríá enagi aí ananíríní. Ayí rípi náníríní. Xwíríxí seamearíná nioní nání áwaní uríprí imóníprífaríní. ¹⁴⁻¹⁵ Xwíríxí seamearíná nioní díní níseakíayorí níjía níseaiapírí xwíyíá uríprí nání imóníprí seaimíxímíá enagi nání soyíné xwíríxí seamepíríyí wí prí seawiaíkípa xí meníní. Ayínání soyíné siní íá níseaxírípa enánáyí, díní re mófírixíní, ‘Ananíríní. Xwíyíá pírfí wiaíkímíní nání menjwípepa oemíní. Sa Goríxoyá díníyo dání uríimígíní.’ yaiwírixíní. ¹⁶ Segí sénáíwaraní, sénowarání, séríxímeáowarání, nawíní minígíyífraní, níkumíxínírí emearígíyífraní, míyí seauráná segíyí wíamí píkipírífaríní. ¹⁷ Soyíné nioní níxídaríñagíá nání ámá níní wíkf níseaóníro símí tñí seaipíríá aiwí ¹⁸ Goríxo yeáyí seayímíxemeanfá enagi nání soyíné anípa wí imóníprífámani. Segí dífá wí aí anípa imónínfámani. ¹⁹ Soyíné ení neáníro nioní aníñí níníxídirónáyí, segí dínípi erfíkiemeáníprífaríní.

“Jerusaremí xwíríá ikíxepírífaríní.” uríñí náníríní.

²⁰ “E nerí aí míxí nímeámí bífáyí aní Jerusaremí rípímí awí mudímóagíá níwíníroná ‘Ríxa aní rípi xwíríá ikíxepírí aní ayoríani?’ yaiwírixíní. ²¹ E níwíníroná ámá Judia píropenífíyo ñweagíyí dífwí míñíyo nání éfí yíro ámá Jerusaremí apímí ñweagíyí píní níwíarímí uro ámá apímí bífárwámíní omíñíyo amí amí yarígíyí aní apímí ámí mírémopa ero éfírixíní. ²² Ayí rípi náníríní. Ináyí Goríxo xeaníñí ríá tñí seaikárínfá apíríní. Iná amípí níní nání Bíkíwíyo nírínírí éaníñípi xíxení imónínfáriní. ²³ Iná xeaníñí ríá tñí xwíá tíyo seaímeanfá enagi nání apíxí níaiwí agwí egííwa tñí siní níaiwí amíñí wíarígííwa tñí éfí aníñí mupaxí imóníñagi nání aweyí! Goríxo ámá tíyo wíkf níwónírí xeaníñí wíkararíná ²⁴ míxí nímeáa bífáyí Jerusaremí ñweáyo kirá tñí pípíkímí ero íwí meaníro nání nípíkíomearo wigí aní ayí ayo nání nímeámí umíro epírífaríní. E nemáná émayí níbiro Jerusaremí dáníyíné seáyí e níseaimóníro xwíraimímí níseakíxéa nuro Goríxo ‘Yoparí e imóníwínígíní.’ yaiwíaríñe imóníñáná ríxa re imónínfáriní.

Ámá imóniŋo niweapiríná nánirini.

²⁵ “Sogwí tñni emá tñni sinj tñni ekiyiŋŋinŋi ináná ámá xwíá tŋyo niyoni gwí ararí ŋweagfáyí ayá sŋwí nurorí dŋŋí ríá uxenfarini. Rawirawá eni xwé ayá wí niroga niwiáŋŋimeáísáná nijiri moariŋagi niwiniŋóná ududí wininfarini. ²⁶ Sinj sogwí amipí aŋí pirŋyo enjyí aŋŋni miŋenapfagi niwiniŋóná ‘Xwíá tŋyo ŋweaŋwaéne pí neaiminiri ríá yarini?’ niyaiwiro wáyí níkariniróná eaniramoro wepírfariní. ²⁷ E neróná siŋwí re nanipírfariní. Ámá imóniŋáoní níŋŋimáná enj neániri agwí tñni nawíni wepariŋagi nanipírfariní. ²⁸ E neri aí soyíne sogwí emá amipí ekiyiŋŋi inariŋagi niwiniŋóná ‘Gwŋŋiŋí nearoayironi aŋwi ayorani?’ niyaiwiro píranŋi éf nirománá nioní nání wenŋí niyániri róŋŋixini.” urŋŋiniginí.

Ewayí ikaxí ikfá pikfna nánirini.

²⁹ O awami ewayí xwiŋfá bi re urŋŋiniginí, “Íkfá pikí tñni íkfá nñni eni yarŋŋipí nání dŋŋí mópoyí. ³⁰ Íkfá miŋí inariŋagi niwiniŋóná ‘Ríxa xwiogwírfani?’ yaiwiarigfápa ³¹ sinj amipí ekiyiŋŋinŋi eni axípi inariŋagi niwiniŋóná ‘Goríxo nene xwioxíyo miŋeámí neri neameŋweani ríxa aŋwi ayorani?’ yaiwíŋŋixini. ³² Nioní nepa searariŋini, ‘Ámá agwí ríná ŋweagfáyí siní miŋepa enáná amipí nñni nioní Jerusaremi nání searfápi xixeni nimóninfarini.’ searariŋini. ³³ Aŋfna tñni xwíá rirí tñni anani anípa nimóniri aiwi xwiŋfá nioniyá wí surfma imóninámáni.

“Awíniŋí ŋweáŋŋixini.” urŋŋiniginí.

³⁴ “Míŋŋí maiwí niŋúísáná mŋrogwí ríxa fá niwiáŋŋimixiríná niŋiérori nearíná yarŋŋípa soyíne eni segí waráyo nánini niyaiwiniro aiwá xwé niŋo iniŋí wainí xwé niŋo yaniro nání yarŋŋáyí sfá nioní weapiŋfáyi axípi e seaimeaniginiri dŋŋí tñni ŋweáŋŋixini. ³⁵ Sfá nioní weapiŋfá nání imónifáyi ámá xwíá rirí nirimini ŋweagfáyo niwimóninfarini. ³⁶ Soyíne íníná awíniŋí niŋwearóná Goríxomi yarŋŋí re wíŋŋixini, ‘None amipí neaímeáná enj neánirane múrorane ámá imóniŋoyá sfmimaŋfmini éf rorane yaníwá nání enj bi sixí neaimixeí.’ urŋŋixini.” urŋŋiniginí.

³⁷ Ikwáwiyíná aŋí rídiŋowá yarŋŋíwámí dání ámáyo nuréwapíya núísáná sfápi tñni niŋpeyari dŋwí miŋí Oripiyi riniŋŋipimi sá wémniri nání yagŋrini. ³⁸ O sfá ayí ayo e yarŋŋá ámá nñni wíá móniŋfmi niwiáŋŋimearo omí aŋí rídiŋowá yarŋŋíwámí dání arfá wianiro nání bayagfariní.

22

Jisaso nání mekaxí megfá nánirini.

¹ Sfá Judayí bisfkerfá yisí mayí úrapí nimixiro narigfáyi, sfá Aŋŋnajo Wiáŋí Neamúroagoi riniŋŋiyi —Enjíná sfá ayi Judayo Isipiyí miŋí ináyo fá xenwiráŋŋáná Goríxo níaiwí oxí xamiŋí nñni opkíminiri aŋŋnají oyáo uowáŋŋí aiwi Judayí Goríxo ŋwí ikaxí urŋŋŋipí bisfkerfá yisí mayí úrapí nimixiro niniŋo sipisipí niŋkiŋo ówanŋyo ragí xópé yarfá enagi nání aŋŋnajo ayo múroŋŋiniginí. Ayínáni xwiogwí o o pwéáná sfá ayi nání dŋŋí mopíri nání sipisipí niŋkiŋo bisfkerfá yisí mayí úrapí nimixiro narigfariní. Ríxa sfá ayi aŋwi e imónáná ² apaxípaniŋí imónigfá xwéowa tñni ŋwí ikaxí eániŋŋipí mewegfáwa tñni oxí apíxí nñni nání wáyí nero nání “Jisasomi arire yumí inimi pikianfwiní?” nira warfna ³ Isikarioti dŋŋí Judaso —O Jisasoyá wiepíŋŋiŋí wé wúkaú síkwí waú imónigfáyí worini. Omí Seteno ríwímini nrori dŋŋí uxixéroáná ⁴ o nuri apaxípaniŋí imónigfá xwéowa tñni Judayíyá porisowa tñni xwiŋfá niriŋáŋiro Judaso

re uriniginini, “Soyiné omi íá xiripíri nání nioni arire nerí pasániní umemíarinini?” uráná ⁵ awa yayí nwiniro re urigfawixini, “Joxi e neaiáná nigwí siapanwárinini.” uragfa ⁶ Judaso “Ananirini.” nurimi nuri áamá oxí apíxí epíroyí mīwipa enáná omi pásá umemíniri nání weniní wiaxdiginini.

Aiwá Anínajo Múroagí nání imixigí nánirini.

⁷ Jisaso, sáá bisíkerfá yisí mayí úrapí nimixiro iwamóo nigfáyi —Ayí sáá Anínajo mipíkí Wiárf Múroní nání sipísipí miá nīpíkiro narigfáyirini. Sáá ayi imónáná ⁸ o Pitaomi tñni Jonomi tñni re uriniginini, “Awagwí none aiwá anínajo eníná neamúroagí nání nání nání nuri neaimixípiyi.” uragí ⁹ awaú re urigfisixini, “Joxi ‘Awaú ge nuri pírániní oimixípiyi.’ simónarinini?” uragí ¹⁰ o re uriniginini, “Awagwí aní e nīremóríná iniigí sixí maxirini wo tñni órórf niniríná númi nuri aní o páwíwámi awagwí eni nīpáwiri ¹¹ aniwámi xiáwomi re urfisixini, ‘Yearéwapiyarino re rinói, ‘Nioni gí seaiepisarínayoíné tñni aiwá Anínají Wiárf Neamúroagíyi nání aní awawá ikwíroniní gíwámi dání naníwini?’ Jisaso e rinói.’ nuriri ¹² o aní awawá seáyí emi ikwíroniní xwé wámi aiwá narigfáyí aiwá yeaanipíri mimiauríwí yárininíwámi síwá eaiáná e aiwá ríá neayeáisixini.” uowáraná ¹³ awaú nuri Jisaso urípi xixeni nīwíga nuri aiwá Anínajo Wiárf Múroagíyi nání imixigífisixini.

“Ripi gí warárinini.” uriní nánirini.

¹⁴ Ríxa aiwá nīpíri bíná Jisaso tñni wáí wurimeiarigfáwa tñni aiwá naníro nání nawíni nīnwearo ¹⁵ o re uriniginini, “Nioni síní ríniní mīnimeapa neríná ‘Gí seaiepisarínayoíné tñni xámi aiwá Anínají Neamúroagí nání rīpi onimini.’ aga nīnimónítagí bíarinini. ¹⁶ Ayí rīpi nání seararinini. ‘Aiwá rīpi ámi bī bī nioni tñni xwíá tíyo dání naníwámani. Goríxo xwioxíyo mīmeámí nerí seamenweaníe dání aiwá rīpi nání mīkípi xixeni imóniníarinini. Íná dání nioni ámi nīweapíri nioni tñni nawíni naníwárinini.’ seararinini.” nuriri ¹⁷ kapíxí wá nīmearí Goríxomi yayí nīwimáná re uriniginini, “Kapíxí ríwá yaní niníro nīga úpoyí. ¹⁸ ‘Iniigí wainí ámi bī xwíá tíyo dání nīmíámani. Ríxa Goríxo soyiné xwioxíyo mīmeámí nerí pírániní seamenweaníe dání iniigí wainí ámi íná nīmíárinini.’ seararinini.” nuriri ¹⁹ bisíkerfá bī nīmearí Goríxomi yayí nīwimáná nīkwíriri yaní nīwia nuri re uriniginini, “Nioniyá wará tíyí soyiné arírá seaimíá nání rīdiyowá neríniní imónini. Ríwéná nioni nání díní seainíá nání nioni éapa bisíkerfá kwíriri seaipíri éapa axípi éfrixini.” nurimáná ²⁰ awa ríxa aiwá nīnīmáná enáná bisíkerfá nīmearíná épa kapíxí iniigí wainí ríwoní wá nīmearí re uriniginini, “Goríxo xwíyíá síní bī réoárinípi nání nioni nīperíná gí ragí pútyí iniigí wainí sixí ríwániní imónini. ²¹ E nerí aiwí aríá nípoyí. Ámá nioni nání míyí nuríno nioni tñni nīnwearane aiwá narínwini. ²² Ámá imóniníáoní Goríxo ríní jfáyo axípi nīnīpíkiro aiwí áamá nioni nání mīxíyo míyí nurínomí Goríxo xeaniní xwé winíá enagi nání aweyí!” uragí ²³ wiepísarínowa yaríní re nīga ugíawixini, “None go e winí nání ríá rarínini?” nīra ugíawixini.

“None gíminí go seáyí e imónirfeninói?” rínigíá nánirini.

²⁴ Wiepísarínowa xwíyíá rīpi ení nīrīro símí tñni re rínigíawixini, “None wo go go seáyí e neaimóniri enáná wone símanwíyóniní wurínaníwárinini?” nīrīga waríná ²⁵ Jisaso re uriniginini, “Émáfyá mīxí ináyíyí ámáfyá sínwí e dání seáyí e nīmóniro wá ení bī mé sekaxini

nuriro aiwi wiwaninowa nani re rinarigfarin, 'Sivi niaiwf nani nioni tfamin imonigfayf arira wiarinonirini.' rinarigfarin. ²⁶ Soyfne eni awa yarigfapa axipi e mepani. Segf raroninj imonfoyf segwaooninj imonfwningini. Segf bosoninj imonfoyf senaininj ominj seaiarinoninj imonfwningini. ²⁷ Dinj piraninj mopoyi. Nene pioi rarinwarini? Ama kiki fa ninweamaná aiwá narinjo seayi e imoninorfan? Aiwa rfa nuyeari yanj wiarinjo seayi e imoninorfan? 'Ayf kiki fa ninweamaná aiwá narinjo seayi e imoninorfan.' rarinwarini. Nioni e imoninonni aiwi soyfne tfini ninwearina anani segf okinininj nimoniri arira seaiarinonirini. ²⁸ Soyfne wa iwamfo niwapianiro yarina nioni tfini ef niroro pini ninwiarimi ufamani. ²⁹ Ayinani gf apo 'Joxi mixi inayf nimoniri ama ayo menjearixini.' nininpa ³⁰ nioni eni re seararinini, 'Nioni rixa mixi inayf nimoniri menjearina soyfne nioni tfini nawini aiwa nimaé aiwa niro iniigf niro nero negf Isireriyf gwf wirf wiri we wukaú sikwf wau enjyo xirawayf nininj nimoniro menjearifarin.' seararinini." uriniginini.

"Pitaoxi rfwf nimorfini." urinj nanirini.

³¹ O re uriniginini, "Saimonoxini, Saimonoxini, Seteno soyfne nani Gorixomi smf tfini re urarini, 'Ama wif aiwa sikf tinjyf neyirorina yarigfapa nioni Jisaso wiepisarinj awa enj rfa eaninoniri iwamfo owiwapiyimini.' Obo Gorixomi e urarini. ³² E ner aiwi dinj soyfneya nikwiroarigfapi saminj mepa oeniri Gorixom rixinj seauriyianiginini. Saimonoxini, rwená joxi ami dinj nimori nikinimoniri nioni tfamin nibirina ama nioni nixidarinqafa nani dixf riximeáowa simonarigfayo enj sixf eamixfrixini." uragf ³³ Pitao re uriniginini, "Amináoxini, gwf riyiferani, rpi kiferani, niwawini yeaiprfarin." uragf ³⁴ o re uriniginini, "Pitaoxini, sfa riyimi karfkarf sini raiwá miripa enana xwiyá biaú bi nioni nani re urayirini, 'Jisaso nani nioni majfarin.' urayirini." uriniginini.

Nigwf tfini fa tfini kirá tfini nanirini.

³⁵ O awami re uriniginini, "Nioni xami 'Xwiyá waf emepoyi.' nisearowarinina 'Nigwf wowf tfini arupianj wu tfini sikwf sú ami bi tfini nimaxirimi memepa epoyi.' searowaragf aiwi soyfne amipi wi nani dfwf nikeamoniro remegfawixini?" uragf awa "Oweoi, amipi wi nani dfwf mikeamoninwaniginini." uragfa ³⁶ o re uriniginini, "E ner aiwi agwi soyfne goxi goxi nigwf wowf tinjoxi nimaxirimi ui. Arupianj enanayf eni nimaxirimi ui. Goxi goxi kirá mixf nani enjyf mayoxi enanayf dixf iyfa nipiriri bf érixini. ³⁷ Ayf rpi nani seararinini. Bkwfyo nioni nani re niriniri eanini, 'Rfa kiroarigfayo mepearigfapa om eni nikumixiro axipi mepeprfarin.' niriniri eanini. Amipi nioni nani niriniri eaninjpi xixeni nimoninjo." uragf ³⁸ awa re urigfawixini, "Amináoxini, none mixf nani minj bxaú rixa ripfxaurini." uragfa o "Xwiyá rixa apanirini." uriniginini.

Dfwf Oripio dani Gorixomi xwiyá ririmf winj nanirini.

³⁹ E nirinimi anjyo nipeyari xegf yarinpapa dfwf minj Oripio rininjipimi nani yarina xegf wiepisarinowa eni numi niyiro ⁴⁰ rixa niremorina awami re uriniginini, "Seteno iwamfo miseaiwapiyipa oeniri nani Gorixomi rixinj uripoyi." nurimi ⁴¹ ama sná anani iwanj mopaxf imonine numana xwifayo xominj niyikwimana Gorixomi xwiyá ririmf niwiri ⁴² re uriniginini, "Ape, joxi nisimonirinayf xeaninj nioni nimeanpi kapixf

nioni nímóniñf imóniñf wá anani emi m+wiár+mopaxíriñi. E neri aiwi nioni nimónariñipi mé dixí diñf tñi xixeni anani imónfwinigini.” urarfná ⁴³ aññajf wo siñáni niwimóniri enj sixí weámixiñiniginí. ⁴⁴ E éaná Jisaso rñiñf agwf esiñwñiñf wímeáagf Gorixomi xwiýfá enj tñi nurirfná xegf okiñf niþwerfná ragñiñf niþuri xwíáyo niyóísáná ⁴⁵ Gorixomi xwiýfá ririñf wiarñe dání éf niwiewarómi nuri xegf wieþsarñowa tñf e wenñf éyýf winñiniginí. Diñf sipí wiarñagf nání enj samñf niwóroa nuro sá órowapñagfa niwiniri ⁴⁶ re urñiniginí, “Pí nání soyfné sá wenjoif? Seteno iwamfó miseaíwapñyipa oeniri nání niwiápñimearo Gorixomi rixiñf urfpoi.” urñiniginí.

Jisasomi fá xegfá nánirini.

⁴⁷ Sini e urarfná re enñiniginí. Ámá wí ikwi kwierf biñiarfná ámá Judasoyf riniño —O wieþsarñf wé wúkaú sikwf waú imónigfá worini. O ámáyo nipemeámi niyapiri Jisasomi kíyf miaúñimñiri nání añwi e báná ⁴⁸ Jisaso re urñiniginí, “Judase, ámá imóniñáoni pasá niñimeri kíyf niñiaúñimñiri rñbariñini?” uraná ⁴⁹ Jisaso tñi rogíáwa omi rixa fá xiraniro yarñagfa niwiniro re urigfawixini, “Ámínáoxini, ‘Awami mñf orópoyf.’ rñsimónarini?” nuriro ⁵⁰ wo re enñiniginí. Apaxfpanñf imóniñf seáyi e imóniñoyá xináñiñf nimóniri omñf wiñarñomi mñf rómñiri éyýf pñf niñmoyfñiri arfá wé náumi dáño mñf wirfñeañiniginí. ⁵¹ Arfá mñf wirfñeáagf Jisaso “Pñf wiáfpoi. E mepani.” nuriri ámá arfá mñf wirfñeáomi wé seáyi e nikwiñiri nañf imixiñiniginí. ⁵² Omi nañf niñiximáná apaxfpanñf imónigfá xwéowa tñi porisf añf rñdiyowá yarñgfiwámi awí mearoarñgíáwa tñi Judayf mebaowa tñi awa xfomi fá xiraniro bñáyo re urñiniginí, “Soyfné mñf tñi iwanf tñi fá maxirñgíáyf ámá fwf xauráparñgíáyo fá xiraniro yarñgíápa nianiro rñbariñoif? ⁵³ Nioni sfá ayf ayo añf sipñf rñdiyowá yarñgfiwámi ñweañáná soyfné fá wí mñixirarñgíawixini. E neri aiwi árfwiyíñá obo emearfná soyfné fá niñiraniro nání rñseaimónigoif?” urñiniginí.

Pitao “O nání majfñirini.” urñf nánirini.

⁵⁴ Jisaso e urfagi aí awa omi fá niñero niñéra nuro apaxfpanñf imóniñf seáyi e imóniñoyá añf e mearémóáná Pitao awami rñwíyo yaxdf néra nuri ⁵⁵ ámá wí ákñáyo añfñwámi dání rñf niñearo ñweañagfa niwiniri o eni niþawiri niwimeari e éf ñweañáná ⁵⁶ apñf omñf wiñarñf wí rñf wñf óññáná Pitaomi sfmñañf siñwf niwiniri siñwf agwf niwíga niþeyiri ámá e ñwixapñgíáyo re urñiniginí, “Ámá ro eni Jisaso tñi emearñf worini.” urfagi aí ⁵⁷ Pitao “Oweoi.” nuriri re urñiniginí, “Ine, jíxi rariño nání nioni majfñirini.” nuriri ⁵⁸ niñweámáná enáná ámi wo omi siñwf niwiniri re urñiniginí, “Joxi eni ámá Jisasoyáowa woxñiñf imónarini.” urfagi aí Pitao “Royf, nioni xenwonirini.” nuriri ⁵⁹ niñweañsáná enáná ámá ámi wo ámáyo arfki “Ámá ro eni Gariri piropenisfyo dáño enagi nání nepa Jisaso tñi emearñorini.” urayarfná ⁶⁰ Pitao re urñiniginí, “Royf, joxi rariñfñf nioni majfñirini.” sini e urarfná re enñiniginí. Karfkarf wo rixa rñaiwá rñiniginí. ⁶¹ Karfkarf rñaiwá ráná Jisaso niñimóniri Pitaomi siñwf wináná o Jisaso pñf xámi re urfipi “Karfkarf sini rñaiwá mñf enáná joxi biaú bi ayo ‘Jisaso nání nioni majfñirini.’ urayirini.” urfipi nání diñf winfagi ⁶² niþeyari ákñá bñarñwámi dání ñwf piyf wñrñiniginí.

Iwanf mépero xwñixf mépero egfá nánirini.

⁶³ Ámá Jisasomi íá xirárígfáyí ikayíwí numearíro iwaní níméperíná ⁶⁴ xegí sñwíyo wíá nitárímáná iwaní nearo re nura ugíawixíní, “Wíá nearókiamoarínoxíní, iwaní go ríá reariní? Joxí wíá rókiamoarínoxí enjagí nání ríxa áwaní neareí.” nuríro ⁶⁵ ikayíwí numearíroná ayá wí nuríásáná ⁶⁶ ríxa wíá ónáná Judayí mebáowa xwíríxí imíxarígfáyí, ayí apaxípaníñí imónígfá xwéowa tñní ñwí ikaxí eáníñípi mewegíáwa tñní awí eánáná Jisasomi awa tífámíní níméra níbíro wáríagí ⁶⁷ awa re urígfawixíní, “Joxí yeáyí neayimíxemeání nání aríowayá xwíá piaxíyo dání iwiaroníoyí raríñwáoxí enánáyí, áwaní neareí.” uríagí a iwí o re uríñínigíní, “Nioní nísearíagí a iwí soyíné ‘Neparíní.’ níyawiwo aríá nípíríméoi. ⁶⁸ Nioní ení yaríñí bí seaíanáyí, soyíné áwaní wí nírípíríméoi. ⁶⁹ E nerí a iwí re seararíñíní, ‘Ámá imóníñáoní Goríxo, ení síxí eáníñoyá wé náúmíní ñweámí nání añwí ayoríní. Íníná o tñní nñwearí ónñí imónímáríní.’ seararíñíní.” uríagí ⁷⁰ nowaní re urígfawixíní, “Joxí niaíwí Goríxoyáoxírání?” uríagí o “Soyíné apí níraríñoi.” uríagí ⁷¹ awa re ríñígfawixíní, “None xewaníño xwíyíá meárínípxápi raríñagí aríá wíwáyí nání sñwí wíñarogíá ámí wí níbíro xwíyíá mearípxá mimóníní.” ríñígfawixíní.

23

Omí Pairato tññí e wárígfá náníríní.

¹ E níríníro nowaní níwiápínímearo Jisasomi gapímaní Pairato tññí e nání níméra nuro ² nírémómáná Jisaso nání níxekwímoro Pairatomí re urígfawixíní, “O yapí níneaíwapíya nuri Judayene yaríñwáyí níneawiaíkirí ‘Émáfyá míxí ináyí Sisaomí nígwí takísí nání míní míwipaní.’ nínearírí xewaníño nání re raríní, ‘Nioní ámá yeáyí seayimíxemeámí nání aríowayá xwíá piaxíyo dání iwiaroníáoní, míxí ináyí imóníñáoníríní.’ raríñagí aríá wíwáríní.” uríagí ³ Pairato Jisasomí yaríñí níwia nuríná yaríñí re wíñínigíní, “Joxí Judayíyá míxí ináyí imónínoxírání?” uríagí o “Joxí díxí ríxa apí níraríñíní.” uríagí ⁴ Pairato apaxípaníñí imónígfá xwéowamí tñní ámá e epíroyí egíáyo tñní re uríñínigíní, “Xwíyíá mearípxá imóníñí bí nání pía megínaríñíní.” uríagí a iwí ⁵ awa aríki re urayígfawixíní, “Jisaso Judia píropenísí re amí amí nemerí ámá níní re oyaiwípoyínírí, ‘O negí míxí ináyí imónáná émáyo míxí xífdowáraníwáríní.’ oyaiwípoyínírí nuréwapíya waríñoríní. Garírí píropenísíyo dání néra bíñíyí re ení aí nearéwapíyaríní.” uríagí ⁶ Pairato aríá e níwirí awamí yaríñí re wíñínigíní, “O Garírí píropenísíyo dáníñorání?” uríagí ⁷ awa re urígfawixíní, “Oyí, Jisaso píropenísí gapímaní Xeroto menjweañíyo dáníñorání.” uríagí Xeroto ení íná Jerusaremí ñweañagí nání Pairato o tññí e nání wiowáríñínigíní.

Omí Xeroto tññí e nání wiowárígfá náníríní.

⁸ Judayowa Jisasomí gapímaní Xeroto tññí e nání níméra úáná o eníná dání amípí Jisaso yaríñíyí nání aríá níwirí “Omí sñwí owínímíní.” níyawiwia bagí nání omí sñwí níwínítríná yayí níwínírí “Jisaso emímí bí oníwapíyíní.” níyawiwirí ⁹ yaríñí obaxí níwiayaríñagí a iwí xíoyá bí muríñínigíní. Murípa yaríná ¹⁰ apaxípaníñí imónígfá xwéowa tñní ñwí ikaxí eáníñípi mewegíáwa tñní xwíyíá ríá tññí xekwímóagí ¹¹ Xeroto tñní xegí porisowa tñní uyíñí mero ikayíwí mearíro nemáná rapírapí awíaxí wú míxí ináyowa yíñarígfá imóníñí wú nuyíríro ámí Pairato tññí e nání

wiowáriniginí. ¹² Xeroto tñni Pairato tñni xámi xepixepá rónagíwaú sá ayimi nawíni imónigísisixini.

“O pí éagi íkíayo yekwiroárimíni?” uriní nánirini.

¹³ Jisasomi ámi Pairato tñni e nánini níméra úaná Pairato “Apaxípaniní imónigíá xwéowa tñni Judayí mebaowa tñni áamá nñni tñni obípoi.” níriri ¹⁴ awa ámi báná re uriniginini, “Soyíne xámi áamá ro nimeámí nibrí re níríawixini, ‘O áamá nñni “Émáyo mixí xí dowáraníwáriní.” oyaiwípoi nírini nisearéwapiya emearinorini.’ níríá aiwi soyíne xwíyá umeararígíápi nánini nioní segí sñwí anigíe dání yaríní wiayíagi aiwi omí xwíyá mearipaxí wí mimóniginini. ¹⁵ Xeroto ení pía níwirí aí omí xwíyá mearipaxí bí mimónipa enagi nánini ámi none tñni e nánini seapowárenapíriní. Aríá époi. None omí pikiani nánini uyíni ení bí aga mimónini. ¹⁶ Ayínáni ‘Nioní yarínipi nánini ríneariní?’ oyaiwiníni sa iwaníni níméperi wárimíni.” uráná ¹⁷ Judayí xwiogwí ayí ayo aiwá Aníjajo Múroagi nánini narígíayimi “Émáyi gapimano negí áamá gwí ñweañí wo oneawáriní.” níyaiwiro nánini ¹⁸⁻¹⁹ áamá e epíroyí egíá nawíni nñni xixewiámí re urígíawixini, “Jisasomi nípikiri Barabasomi —O Jerusaremí ñweagíayí wa tñni níwiápínimearo ‘Émáyo mixí oxí dowáraneyi.’ níríro mixí níwiróná áamá pikíagi omí émáyi íá níxero gwí añyo ñwirárigíorini. “Omí neawárii.” uráná ²⁰ Pairato “Jisasomi owárimini.” níyaiwiri áamá ayo ámi bí uríagi aiwi ²¹ ayí ríminí tñni re urayígíawixini, “Íkíayo yekwiroárei. Íkíayo yekwiroárei.” urayarína ²² Pairato ríxa biaú uríí aiwi ámi bí re uriniginini, “Pí nánini? O pí íwí éf nánini íkíayo yekwiroárimíni? Xwíyá omí nímearíni pikipaxí wí imóninagi mívini meáini. Ayínáni iwaníni níméperi wárimíni.” uríagi aí ²³ áamá ayí Pairato omí íkíayo oyekwiroáriníni aríki ámi wíni símí tñni nurayiróná píné Pairatoyá xórórí wigíawixini. ²⁴ Píné oyá xórórí wíagi nánini re uriniginini, “Segí seaimónarínipi xe oimónini.” nuríni ²⁵ áamá nñni wiwanínyí “Neawárii.” uríro —O Jerusaremí ñweagíayí wa tñni níwiápínimeari “Émáyo mixí oxí dowáraneyi.” níríro mixí níwiróná áamá pikíagi omí émáyi íá níxero gwí añyo ñwirárigíorini. O nánini ayí “Neawárii.” uríromí Pairato níwáriní Jisaso nánini wigí dñí yaiwííayo níxídirí porisowa íkíayo yekwiroáripíriní nánini mívini winiginini.

Jisasomi yekwiroárigíá nánirini.

²⁶ Mívini wíaná porisowa omí níméra nurína Jisasomi iwaní mepeayíá enagi nánini ríxa ení meánipa nerí ná neága warínagi níwíniro áamá wo Saimonoyí ríniño —O añí xegí yoí Sairini dánorini. O maiwí amíyo dání Jerusaremí nánini barínomí óf e órorí niníro “O íkíá yoxáipá níkwónimí Jisasomi oxídini.” níyaiwiro omí íkíá yoxáipá sañwíyo níwikwiáriníro níméra warína ²⁷ áamá oxí apíxí obaxí íkwikwierí ríwíminí nuro apíxí obaxí wíwa ení ríwíyo númi nuróná ñwapé tñni ámixíá níwíaxída warínagi ²⁸ Jisaso níkinimónirini re uriniginini, “Jerusaremí dání apíxí riwayíne nioní ñwí mívini mieapa époi. Sewaníníwayíne nánini mieainíro segí niaíwíyo miearo éfrixini. ²⁹ Ayí rípi nánini seararínini. Ríwéná xeaníní ríá tñni seaímeaníá enagi nánini apíxí niaíwí tígííwa wigí niaíwí nánini aga dñí sípí winíá enagi nánini áamá re rípríárini, ‘Apíxí oxí rogííwa tñni síní apíyá niaíwí mixírigííwa tñni apíxí síní niaíwí aminí mívini mívipa yarígííwa tñni íwa yayí owinini.’ rípríárini. ³⁰ Xeaníní api aga xaiwí seaímeaníá enagi nánini áamá díwí mívíyo ‘Nípiérori neáikwarímoi.’ uríro díwí míví onímiápiá wími ení ‘Seáyi e rítí neaii.’ uríro epípríárini. ³¹ Wé róníjóni íkíá

siɲɲiniɲɲɲ ɪmɔniɲaoni aɪ xeaniɲɲɲ ni kárǎyɲɲ nánɲ seɲǎné ɲwɲɲ yariǎǎyɲɲ dání ɲkǎǎ kɲɲɲniɲɲ ɲmɔniǎǎyǎné aɲɲpaxɲ seai kárɲniǎrɲni.” urɲɲnigɲni. ³² Ámá rɲkɲkɲrɲó yariǎǎwaú enɲ Jisaso tɲni nawíni pɲkianɲro nánɲ nɲkumixɲro nɲméra nuro ³³ rɲxa yoǎ́ ámá Mɲɲɲ Gɲxweáɲ rɲniɲe nɲrémoro omɲ ɲkǎǎyɲ nɲyekwɲroárɲmáná mɲdɲmɲdánɲ rɲkɲkɲrɲó yariǎǎwaúmi enɲ yekwɲroárarɲná ³⁴ Jisaso Gorɲxomɲ re urɲɲnigɲni, “Ápe, nioni niarǎǎǎ tɲyɲ awa majǎǎ nimɔnimáná niarɲɲagǎ nánɲ joxɲ yokwarɲmɲ wiii.” urarɲná porisowa Jisasoyá rapɲrapɲ goni goni meámɲnɲréniɲrɲ sárú nero yanɲ inarɲɲagǎ ³⁵ ámá númɲ bǎyɲ e nɲrówapɲro siɲwɲ nɲwɲniɲro Judayɲ ámi náowa enɲ aɲ rɲperɲrɲ numero re rǎǎǎawixɲni, “O ámá wíyo arɲrá wiagorɲni. O nepa ámá arǎowayá xwǎǎ pǎaxɲyo dání iwiaronǎoyɲ rariɲwáo enǎnáyɲ, Gorɲxo nɲrǎpearɲ nene yeáyɲ neayimixemearǎ nánɲ uowárenapɲniɲoyɲ rariɲwáo enǎnáyɲ, xewanɲɲo arɲrá oinɲni.” nɲra warɲná ³⁶ porisowa enɲ ikayɲwɲ numearɲroná iniǎǎǎ wainɲ mɲxɲ yariɲɲpɲ mɲni wianɲro nánɲ aɲwɲ e nɲbɲro ³⁷ re urayǎǎawixɲni, “Joxɲ Judayɲyá mɲxɲ ináyoxɲ enǎnáyɲ, jɲwanɲɲoxɲ éǎ́ mɲni nei.” urǎǎǎawixɲni. ³⁸ “Ámá royɲ mɲxɲ ináyɲ Judayɲyáorɲni.” nɲriɲro ɲkǎǎ wáráyɲ rǎwamɲɲ e neámáná oyá yoxáyɲo xwápiyi seáyɲ émi pǎraugǎawixɲni.

³⁹ Rɲkɲkɲrɲó yariǎǎwaú, Jisasomɲ mɲdɲmɲdánɲ ɲkǎǎyɲo yekwɲroárɲiwaú wó Jisasomɲ ikayɲwɲ nurɲrɲ re urɲɲnigɲni, “Joxɲ nepa ámá yeáyɲ neayimixemearǎ nánɲ arǎowayá xwǎǎ pǎaxɲyo dání iwiaronǎoyɲ rariɲwáoxɲrani? Jɲwanɲɲoxɲ éǎ́ mɲniɲrɲ yawawi enɲ yeamɲniɲ ei.” urǎǎǎ aɲ ⁴⁰ wó “E murɲpani.” nurɲrɲ mɲxɲ re urɲɲnigɲni, “Rɲniɲɲ o mearɲniɲpɲ joxɲ axɲpɲ nɲmearɲ aiwɲ Gorɲxo nánɲ wáyɲ mɲsinarɲniɲrani? ⁴¹ Yawawi yeapɲkíáná ayɲ ananɲrɲni. ɲwɲ yariǎǎwíyɲo dání xixenɲ yeapɲkianɲɲo. Ámá royɲ ɲwɲ bɲ méagi aiwɲ pɲkianɲɲo.” nurɲrɲ ⁴² Jisasomɲ re urɲɲnigɲni, “Joxɲ rɲxa mɲxɲ ináyɲ nimɔniɲrɲ nɲmenɲwearɲná nioni nánɲ dɲɲɲ móɲrɲxɲni.” urǎǎǎ ⁴³ Jisaso re urɲɲnigɲni, “Nepa rɲrarɲni. Agwɲ nioni tɲni aɲɲnamɲ nɲweanɲwii.” urɲɲnigɲni.

Jisaso peɲɲ nánɲrɲni.

⁴⁴ Rɲxa sogwɲ áwɲni e nɲweanǎná re enɲnigɲni. Sogwɲ nɲsǎkwiri aɲ nɲmɲni sǎǎ xaiwɲ nɲyinára nurɲ rɲxa 3:00 p.m. ɲmɔnáná sogwɲ ámi noxárɲrɲ aɲɲnigɲni. ⁴⁵ Sogwɲ sǎkwiarɲɲáná rapɲrapɲ sepiá aɲ sipɲsipɲ rɲdiyowá yariǎǎwá nɲwǎǎ tɲɲmɲni epanɲoárɲniɲú áwɲni e naxɲnowárɲrɲ wúkaú epanɲoárɲniɲnigɲni.

⁴⁶ Jisaso rǎaiwá re rɲnigɲni, “Ápoxɲni, gǎ́ dɲɲɲ oriɲwɲrárɲmɲni.” nurɲmɲ dɲɲɲ yánɲnigɲni. ⁴⁷ Jisaso dɲɲɲ yánǎǎǎ porisowamɲ seáyɲ e ɲmɔniɲo amɲpɲ ayɲ e éagi siɲwɲ e nɲwɲniɲrɲ Gorɲxomɲ yayɲ numeri re rɲnigɲni, “Ámá ro nepa wé róniɲo, sipɲ wí mimixɲpa enomi aɲ pɲkíwɲni.” rɲnigɲni. ⁴⁸ Ámá oxɲ apɲxɲ nɲni Porisowa Jisasomɲ yekwɲroárarɲná siɲwɲ wɲnanɲro bɲmǎǎyɲ sogwɲ sǎkwiarɲrɲ ámi oxárɲrɲ nerɲ Jisaso peri éagi nɲwɲniɲro ayá ǎá nɲxɲrɲniɲmɲ wigɲ aɲ e nánɲ umigǎawixɲni. ⁴⁹ Ámá Jisasoyá xegɲ ɲmɔniɲyɲ tɲni apɲxɲ Gariri pɲropeniǎyɲo dǎɲɲ o tɲni nawíni bǎǎǎwa tɲni ná jɲami onɲmiápi nɲrómáná omɲ pɲkianɲná amɲpɲ api e éagi siɲwɲ wɲnigǎawixɲni.

Jisasomɲ xwǎǎ weyáǎǎ nánɲrɲni.

⁵⁰⁻⁵¹ Ámá wo xegɲ yoǎ́ Josepoyɲ rɲniɲo —O Judia pɲropeniǎyɲo aɲ xegɲ yoǎ́ Arimatia dǎɲorɲni. O Judayɲyá xwɲrɲxɲ mearǎǎǎ mebáyɲ worɲni. O wé róniɲo enagi nánɲ xegɲ wǎǎ Jisasomɲ pɲkianɲro nánɲ mekaxɲ nɲmero yariǎǎǎpɲ nánɲ “Apánɲrɲni.” mɲwimɔniɲɲorɲni. “Gorɲxo xwioxɲyo mɲmeámɲ

neri neamenweanfápi gíní gíná imónínfárani?” niyaiwiro weníjé neri nweanorini. ⁵² O émayí gapimaní Pairato tíjé e nání nuri Jisaso piyomi xwíá weyáriminiri nání yaríjé níwiri Pairato “Oyi.” uríagí nuri ⁵³ Jisaso pikííomí nimeámi níwepíniri xwíá e dání rapírapí apíá weníjé tíni xopíxopí nírori síjáyó áamá óf rixígíáyimi —Ayi áamá síni mítagíáyirini. Ayimi tímíniri nání nimeámi nuri ínimi tíjínigini. ⁵⁴ Sabarfá nání amípí píraníjé nimíxíro tarígíáyimi nítiri aiwí Sabarfá náyi ríxa anwi e enáná tíjínigini. ⁵⁵ Apíxí Gariri píropenisíyo dání númi bííwa “Jisasomi aríge ríá taríni?” niyaiwiro síjwí wínaníro númi nuro síjá ófíyimi síjwí níwíníroná xíomí taríná eni síjwí níwínimi ⁵⁶ wigí anjé e nání nuro Sadéyo Jisasoyá wará xópé éwanígíniri íkíá díá díjé nanjé eaaríjé bí tíni gíní bí tíni píraníjé nimíxíro nítiro sá wegííwa Sabarfáyo njwí ikaxí eáníjépi raríjépa kíkíá njweagíawixini.

24

Jisaso ámi wiápiínimeanjé nánirini.

¹ Sadéyo aga wíá móníjémi íwa íkíá díá tíni gíní tíni xámi píraníjé imíxarígíápi nímeámi nuro ² ríxa Jisaso xwíá weyáriníje nírémore síjá xwáripáyo manjé e éf ráráriníjo mímegwínarí nímega nuri yáni e wenagí níwíníro ³ ófíyimi nípáwiro aí Áminá Jisaso míwenagí níwíníro ⁴ “Píyo geríani?” niyaiwiro ududí níniro ronáná re eníjigini. Áamá wáu egí rapírapí xwíníá eagííwáu símímanjé e rónapígísisixini. Símímanjé e rónapáná ⁵ apíxíwa wáyí níkaríníro símímanjé xwíáyo íkwíróáná awáu re urígísisixini, “Síjé úo nání áamá xwíá weyárarígíe pí nání píá yaríjé? ⁶ Síni re míwenini. Ríxa wiápiínimeánigini. O síni seyíné tíni Gariri píropenisíyo nemeríná searíjépi nání díjé mópoyi. ⁷ Re searíjérini, ‘Néjé Judayí áamá imóníjéoni míyí níníríróná áamá íwí yarígíáyí íá níníxero íkíáyo níyekwíroáripíríá enagí aí ámi síá wíyáú wíyi ríxa nórimáná enáná wiápiínimeámíáriní.’ ríjérini.” uríagí ⁸ íwa Jisaso xwíyíá eníjé uríjé apí nání díjé níwíniri ⁹ xwáripáyo píni níwíárimí nuro wíepísaríjé wé wúkaú síkwí wo awami íwa wíníápi nání repíyí níwíro áamá Jisasoyá xegí imóníjéyo eni níyoní repíyí wigíawixini. ¹⁰ Apíxí repíyí wíarígííwa Magídara dánjé Mariaí tíni Joanaí tíni Jemisomí xínáí Mariaí tíni ámi wíwa tínrini. Íwa wá wúrimeiarígíáwami wigí wíníápi nání áwanjé uríagí aí ¹¹ “Íwa wigí xwíyíá íkíá íwíyo dánínijé raríjé.” niyaiwiro “Nepaxini.” míyaiwipa nero aí ¹² Pítao níwíápiínimearí anjéni nuri xwáripáyo níréómáná nípíkwíniri ínimi weníjé éfíyí wíníjínigini. Rapírapí Jisasomí xopíxopí róníjéni wí e wenagí níwíniri ámi xegí anjé e nání nuríá e enagí wíníjépi nání ududí néra uníjigini.

Wíepísinjé wáu Emeasi nání waríá wímeanjé nánirini.

¹³ Jisasoyá xegí áamá imóníjéyí wáu síá axíyímíni anjé Emeasiyí ríníjépipimí nání nuri —Anjé apí Jerusaremí dání ná jíamíne onímíápirini. ¹¹ kíromita imóníjériní. ¹⁴ Awáu ófíyo nuri Jerusaremíyo amípí Jisasomí wíápi nání repíyí niga nuri ¹⁵ xwíyíá níriga waríá Jisaso xewaníjo anwi e níbirí níwímearí awáu tíni nawíní nuro ¹⁶ awáu Jisasomí síjwí níwíniri aiwí omí mí mómíxí yaríá ¹⁷ Jisaso yaríjé re wíjínigini, “Awagwí anjé nuríá xwíyíá níriga warígípi pí éf nání níriga waríjé?” uráná awáu éf nírómáná símímanjé kípijé níyiri ¹⁸ wíó, Kíríopasoyí ríníjo re uríjínigini, “Áamá níni Jerusaremí urínaníro úfáyo sa jóxini e imóníjépi

nání majfáraní?" urfagi ¹⁹ o yariñf re winñigini, "Jerusalemiyo pí imónñigini?" urfagi awaú re urigfisisini, "Nasareti dánf Jisaso nání rinarinwi. O Gorixoyá sñwíyo dáni áamá nñiyá sñwíyo dáni eni wfá rókiamoarñf enf eánñf wo nimónñi emimf erí xwíyá píránñf urimeri yariño nání rinarinwi. ²⁰ Omí apaxpánñf imónñgá xwéowa tñni negf áminá neameñweagfáwa tñni xwíxí número omí íkfá seáyíyo oyekwíroárfpoyññi émayo miní wíoi. ²¹ Xámí nene dñf re kikayówarini, 'Gorixo nene émayfá gwí ñweañwaénenñf imónñwaéne neaikweañfa nání uowárenapñfo áamá orfani?' Dñf e kikayówarini. Xwíyá apí aí amí bí rípirini. Omí ríxa nípikimáná enáná sfá wíyá wíyí óráná ²² agwí sfá riyimí neneyá apixíwa ayá nearemóoi. Íwa wfá mónñimí áamá xwáripá tñf e nání nuro aí ²³ píf tfo mñwenagf nñwñiro nene ñweañwaé nání nñbñiro re nearáoi, 'Newané xwáripáyo dáni orñá nñwñiranéná aññajf waú nñronapñri "O sñf uñoi." nearñi.' nearfagfá ²⁴ negf áamá wa áamá pífyo tfe nání nuro apixíwa nearfapí sñni axfpi e imónñagf nñwñiro aiwí pífyomí sñwí bí mñwñáoi.' Jisasomí repíf e wíagfí ²⁵ Jisaso re urññigini, "Awagwí majmajfá yarífíwagwíni. Amípí wfá rókiamoagfáwa nññiro rfwamñf eagfapí arfá nñwiri aiwí aññi 'Neparñi.' nñyiwiri dñf mñkwíropa yarífíwagwíni. ²⁶ Awagwí áamá yeáyf seayimíxemeanfa nání arfowayá xwfá piaxfyo dáni iwiaronfoyí raríffo nání re rñyiwiarññi, 'O rññf bí mñmeá ananí mñxí ináyf nimónñi nñkñmí Gorixo tñmñi ñweapaxfñi.' rñyiwiarññi? Oweoi, xámí rññf nñmeámáná rfwíyo nñkñpaxfñi." nurñi ²⁷ rfwamñf Gorixoyáyo amípí xfo nání nñññi eánñfpi Moseso eñe dáni repíf píránñf nñwiéra urí amípí wfá rókiamoagfáwa rfwíyo eagfe dáni eni repíf píránñf nñwiéra urí enñigini. ²⁸ Añf awaú warífie ríxa añwi e nñremófná Jisaso awaú "O wíarñ nñmúrori unñoi." oyaiwípiyññi wíwapfyanfá ²⁹ awaú urakionwíránñi nání re urigfisisini, "Joxí mñyeamúropaní. Sogwí ríxa wéf enagf nání sfá rórññoi. Yawawí tñni sá re oweaneyí." urfagfí awaú tñni sá wémññi nání nawíni añfyo nñpáwiro ³⁰ nñweagfásáná ríxa aiwá nanñiro nerfná Jisaso bisfkerfapí nñmearí Gorixomí yayf nñwimáná nñkwíññi miní wiarfná ³¹ awaú ríxa sñwí mí wómñxípaxf nimónñi omí sñwí mí wómñxáná re enñigini. O awaú sñwí anífie dáni anñññigini. ³² O anññagf nñwññi re rññgísisini, "O tñni ófyo nñbñranéná o xwíyá Gorixoyá rfwamñf eánñfpi píránñf repíf nñyeaiéra barfná yegf xwioxfyo dáni ríxa dñf nífá yeáññi." nñññi ³³ axíná Jerusalemí nání nñwíapññimeámí nuri wiepñsarñf wé wúkaú sñkwí wo egfáwamí tñni áamá awa tñni nawíni ñweagfáyo tñni nñwímeari ³⁴ ayf "Ámináo ríxa wíapññimeáññigini. Saimonomí sññani wimónññigini." rñññagfá arfá nñwiri ³⁵ amípí ófyo néra úfpi nání áwanf nurñi re urigfisisini, "O ríxa bisfkerfá kwírarfná yawawí ríxa sñwí mí wómñxfwísisini." urigfisisini.

Wiepñsñfyo áwññi e éf rónapñf nñññi.

³⁶ Sñni Jisaso nání áwanf e urarfná re enñigini. Xewanñño áamá nñyoní áwññmí dáni sññani rónapññigini. ³⁷ Sññani rónapáná ayf sññf nñpíkinñiro wáyf nñkárññiro "Pífñf siwí womí sñwí rfa wñññwññi?" yaiwiarfná ³⁸ o re urññigini, "Seyfné óf nñkárññiro 'Jisatorfani?' mñyiwí dñf obñbaxí pí nání nñmóá warññoi? ³⁹ 'Ayf Jisatorfani?' yaiwipññi sñkwíyo tñni wéyo tñni sñwí nanfpyí. 'Gfñf tñni enf tñni ení rí rení?' yaiwipññi wé seáyí e nñkwíarñfpyí. Pífñf siwí gfñf tñni enf tñni tñññani?" nurñi ⁴⁰ xegf wé tñni sñkwí tñni sñwá wíagf ⁴¹ ayf yayf seáyimí dáni winaññiro nero aí sñni

“Aga Jisasorfaní?” miyaiwí ududí niwiga warfna o ayí “Piyiní siwímani. O aiwá narini.” oyaiwípoyiniri re uriniginini, “Nioni nini nani aiwá bi meniraní?” uríagi ⁴² ayí peyí pirí bi umeaíáná ⁴³ o nurápiri wigí siñwí anigé dani niniginini.

⁴⁴ O re uriniginini, “Xami nioni sini seyíné tni nemeífná xwiýfá rípi seariganiginini, ‘Ríwamini amipi nioni nani Moseso ñwí ikaxí niri eanipi tni wí rókiamoagfáwa niri eagfápi tni Bíkwi Samíyo niri eanipi tni wí surfma mé aga xixeni nimónifarinini.’ seariganiginini.” nuriri ⁴⁵ awa ríwamini xfo nani Bíkwi Gorixoyáyo eanipi nijfá oimónipoyiniri wigí dñí jfayo naní niwimixiri ⁴⁶ re uriniginini, “Enina dani Bíkwiyo ríwamini re niri eanini, ‘Áma yeáyí seayimixemeanfa nani arfowayá xwífi piaxíyo dani iwiaronfo rñiní nimeari niperi aiwi sfá wíyaú wíyi óráná ámi xwáripáyo dani wiápnimeanfarinini.’ niri eanini. ⁴⁷ Rípi eni niri eanini, ‘Áma omi dñí niwíkwírorinipimi dani xegí imóniníyí xwiýfá rípi wáf wurimeipírfarinini, ‘Segí fwi yarigfáyí ríwíminí nímamoro sanini imónánáyí, Gorixo yokwarimí seaininí.’” Jerusaremí dani aní nímíni wáf e wurimeipírfarinini.’ niri eanini. ⁴⁸ Seyíné amipi nioni nani winfá rípi nani áwaní uriméfrixinini. ⁴⁹ Arfá époyí. Gí ápo enina segí seáwowayá símimaní e dani ‘Nioni segí searfawéyo gí kwíyípi wimífarini.’ urinipi seyíné seaímeanfa nani nioni ríxa seaiapowárimíni. Seyíné Gorixoyá kwíyí émi dani sini ení míseaeámixípa nerfna aní rípimi pñi niwíarimí amí amí mupani. E neri aí ríxa ení seaeámixáná nioni nani amí amí wáf uriméfrixinini.” uriniginini.

Aninami nani peyiní narinini.

⁵⁰ O Jerusaremí dani ayo niwirimeami nuri aní xegí yoí Betaniyí rininipimi niremómáná xegí wé seáyí e nimixiri ayí Gorixoyá dñí tni píraniní onweápoyiniri amipi yarini niwiri ⁵¹ sini niwiarfna Gorixo omi níménapimi ríxa aninami nani peyiniginini. ⁵² Ríxa aninami nani peyíagi ayí e siñwí niwinimí ámi Jerusaremí nani nuro seáyimí seáyimí nimóga nuróná ⁵³ inina aní ridiyowá yarigfiwami nipáwiayiro Gorixomi seáyí e umeagfarinini.

Xwiytá yayt neainarint Jono eantpirint.

Rfwamint ripti “Xwiytá yayt neainapaxt Jono eantpiyti” rintintpirint. O Jisaso wiepisagowa worint. Xewanitno nant niriti nearfna yumfi “Wiepisarint Jisaso dint sixt uyiroyi” niriti eantorint. O Jisaso rixa nipemána nwiápnimeámi antnami nant nipeyimána enána ámi xwiogwfi aga obaxt nipwemána enána rfwamint ripti eantirint. Áma “Gorixo arire imonitjorfanit?” yaiwiarfna Jisaso riri erit antpimi danti nijta imonitrixiniri niriti eantirint. “Óf Gorixo tafminintint inintyi Jisasantani?” niyaiwiro dint nwikwrorintpimi danti dint niyimint imonitjpti tigtayt eni imonitrixiniri niriti eantirint.

Xwiytáoyi rintitno áma imonitjpti nantirint.

¹ Iwamto xwta riri sinti menjána Xwiytáoyi rintitno ina nweantirint. O Gorixo tinti nawini nitweari o tinti xixeni imonitjirint. ² Aga iwamto danti Gorixo tinti nweagtiorint. ³ O Gorixo nerintpimi danti amipti imonitjti niptini imonitjirint. Pi pi imonitjpti wi xegtpti mimont xto nerintpimi danti imonitjirint. ⁴ O dint áma amipti sint imonitnta nant tintjorint. Dint o tintpti, ayt ámayo Gorixo imonitjpti nant wta wokinfa nantirint. ⁵ Wta apti stá yinaritje wta onarfna stápti wi stá uyimixintmani.

⁶ Áma wo —O wayt neameaint Jonoyi rintitjorint. Gorixoyá xwiytá yant wiowarintjorint. Omi Gorixo uowárenapána ⁷ o áma nnti wta apti nant arta niwiro dint ikwropiri nant áwanj urimintiri nant bitjintigint. ⁸ O ámayo wta wókiarintjorint. Sa wta wókiarintno nant áwanj nearmintiri bitjorint.

⁹ Aga nepa wta wókiarintno, ayt rorint. Xwta tityo nant nibirfna Gorixo imonitjpti nant dint mopiri nant wta wókimixintjorint. ¹⁰ O xwta tityo nweantána xwfarit tinti amipti tinti xto nerintpimi danti imonitjti aiwi oxft apixft mí mivómixigtawixint. ¹¹ O áma xegt Judayt tint e nant úagt aiwi mumimintigtawixint. ¹² E nerit aiwi áma omi numimintiro dint wikwtróftayt niaíwft Gorixoyá oimontpoyintiri sintwft wintjirint. ¹³ Ayt niaíwft áma emearigtá yapt imonigtámani. Apixft xirarigtá yapt imonigtámani. Ámayá dinttyo danti eni imonigtámani. Sa Gorixoyá dinttyo danti xegt niaíwft imonigtáirint.

¹⁴ Xwiytáoyi rintitno aga áma nimontiri xwta tityo nene tinti nweantána nene seáyt e o imonitjpti aga xegt bi imonitjagt wintjwanigint. O, Gorixoyá sintintj emiaonjo xto tinti xixeni seáyt e imonitjagt wintjwanigint. Ámaéne wá ayá wi neawianarintjagi wintjwanigint. Gorixo imonitjpti nepa xixeni sintwá neainarintjagi eni wintjwanigint. ¹⁵ O nant wayt neameaint Jono áwanj niritfna wft re rintjintigint, “O nionit re rintjorint, ‘Rfwtyo bitfo nionit sinti menjána o xámti nweantjagi nant nionit seáyt e nimontini.’ rintjorint.” rintjintigint. ¹⁶ Ayt ripti nant “Ámaéne wá ayá wi neawianarintjagi wintirane Gorixo imonitjpti nepa xixeni sintwá neainarintjagi wintirane enjwanigint.” rantjint. O wá nneawianirfna bit onimipti mneawianft xwapft ayá wi nneawianiri arira ámti ámti neaintirint. ¹⁷ Ayt ripti nantirint. Moseo Gorixoyá dint tinti nwt ikaxt niriti rfwamint eant enagt aiwi ayft Jisati Kiraiso neaiwapiyintpimi danti Gorixo wá neawianarintjpti nant nijta imonitirane nepa xto imonitjpti nant nijta imonitirane enwáirint. ¹⁸ Wainá aiwi Gorixomti áma go sintwft wintjirint? E nerit ai Nwta sintintj emiaonjo

—O íniná xanoyá sátyo ηweañorini. Nene “Xano imóniηipi apirfani?” yaiwiani wía neaókímixiηirini.

Wayf neameainf Jono xewanijho nani riniηipi naniirini.

¹⁹ Judayf wí Jerusaremí dani re niyaiwiro, “Wayf umeaiarini Jono áma Gorixoyá diηf tñi yeáyf neayimixemeanfa nani arfowayá xwía piaxfyo dani iwiaronfoyi rariηwáorfaní? Worfaní?” niyaiwiro apaxfpániηf imónigfá wa tñi áma Ripaiyf riniηifyf wa tñi —Ripaiowa anj Gorixo nani ridiyowá yarigfiwámí mewegfáwami sanj uráparigfáwarini. Awa tñi nuro Jonomi “Goxirini?” urfopyiniri uowárána ²⁰ awa nuro omi niwímearo yarini “Goxirini?” wíána o yumfí bi mwi waroparf nini “Aga nepa seararini.” nuriri “Nioni áma yeáyf seayimixemeanfa nani Gorixoyá diηf tñi arfowayá xwía piaxfyo dani iwiaronfoyi rariηonimani. Kiraisoyf rariηonimani.” urfagi ²¹ awa yarini re wigfawixini, “Joxi ayf o menjányf, goxirini? Joxi wía rókiamoagf Eraijaoxirani?” urfagfa o “Ayf nionimani.” urfagi awa “Joxi wía rókiamoagf Isirerene xwayf naniri ηweañwáoxirani?” urfagfa o “Oweoi.” urfagi ²² awa “Joxi ‘Gonirini.’ simónarini? Áma none nearowárenapfáyo áwanj uraniri rariηwini. Jiwanijoxi píoi rinariηini?” urfagfa ²³ o re uriniηigini, “Nioni wía rókiamoagf Aisaiwo riniηipi tñi xixeni áma diηf meanje dani rfaiwá re rariηáonirini, ‘Óf Ámínáo nani pirániηf wimoípoi.’ rariηáonirini.” urfagi ²⁴ awa —Parisiowa uowarfáwarini. ²⁵ Awa yarini re wigfawixini, “Joxi áma yeáyf neayimixemearfa nani arfowayá xwía piaxfyo dani iwiaronfoyi rariηwáoxi mimónipa eri wía rókiamoagf Irajaoxi mimónipa eri wía rókiamoagf nene xwayf naniri ηweañwáoxi mimónipa eri enjánáyf, pí nani ámayo wayf numeaiwa wariniηini?” urfagfa ²⁶ Jono re uriniηigini, “Nioni ámayo wayf numeairfna iniηgf tñini umeaiariniηonirini. E nerí aí seyfné tñi áwinimi roηf wo soyfné siηwf mí mómixforini. ²⁷ Áma nioniyá rfwfyo binfo nani rariηini. Áma nioni nani ‘Wé róniηorini.’ niawiariηagfa aí o aga seáyf e nimóniηagf nani oyá sikwf sú gwí wikweaipaxonimani.” uriniηigini. ²⁸ Jono iniηgf Jodani rapáyo jfaríwámini anj yoí Betani tñiηf e wayf umeaiarfna niwímearo yariniηf apí wigfawixini.

Jisaso sipisipf ridiyowá naniηiηf imóniηf enagf naniirini.

²⁹ Wayf neameainf Jono, sá wenjo Jisaso xfo tñiηf e nani barijagf niwiniri re riniηigini, “Sipisipf miá ridiyowániηf áma nineneni uyfnif yariniηwápi yokwarimf neainfa nani Gorixo neaiapiηo iworini. ³⁰ O re riniáorini, ‘Áma nioniyá rfwfyo binfo nioni sini menjána o ηweaagf enagf nani nioni seáyf e nimóniηorini.’ riniáorini. ³¹ Xámi nioni eni áma nibiri yeáyf neayimixemeanfwiniηigini xwayf naniri ηweañwáomi mí mwiómixipa nerí aiwi o nani gf Isireriyoy wayf numeaiariniηipimi dani wía urókiamóminiηi biniarini.” riniηigini. ³² Wayf neameainf Jono Gorixomi xewaxo wímeañpí nani mfko nimóniri áwanj re neariniηigini, “Nioni kwíyf Gorixoyápi anfnami dani xawiówf yapf niweapiri omi xerweáagf winiηanigini.” niniariri ³³ re neariniηigini, “Xámi nioni eni áma nibiri yeáyf neayimixemeanfwiniηigini xwayf naniri ηweañwáomi mí mwiómixipa nerí aiwi iniηgf tñiηf wayf numeaiwa ouniri nirowárenapiηo re niniηigini, ‘Áma joxi kwíyf niweapiri wímeáagf winirfo nani diηf re yaiwiriηixini, ‘Ámayo wayf numeairfna kwíyf tñiηf numeairi sixf umímonfo, ayf orfaní?’ yaiwiriηixini.’ niniηigini. ³⁴ Gorixo niniηipi tñiηf xixeni

niiwanijoni omi sijnwí niwiniiri náni nímeañjipi náni mfkoni ‘O niaíwí Gorixoyáorini.’ seararijini.” nearijinigini.

Wiepisarijif waú waú awami niwirimeáa ujif nánirini.

³⁵ Wayí neameañjif Jono, sá weño wíápi tñni xegí wiepisarijif waú tñni nawíni éf nrorínná ³⁶ wenijif éfyf winijinigini. Jisaso añj warijagí niwiniiri re rijinigini, “Sipisipí miá ridiyowá náni Gorixo neaiapño iworini.” ríagí ³⁷ wiepisarijowau Jono e ríagí arfá niwiri Jisasomi númi warínná ³⁸ o níkinimóniri winijinigini. Awau númi barijagí niwiniiri re urijinigini, “Pí yaniri númi niбарijini?” uríagí awau re urígfisixini, “Rabai —Negí agapné niriínná ‘Nearéwapiyarinoxirini.’ rarijwápirini. Rabai, joxi añj giwámi wearijirini?” uríagí ³⁹ o re urijinigini, “Awagwí niibri sijnwí winípiyi.” uríagí awau tñni nuro añj xfo wearijiwá sijnwí niwiniiri ríxa sfápi tñni 4:00 p.m. imónijagí náni sfá ayi o tñni e sá wegíawixini. ⁴⁰ Wayí neameañjif Jono Jisaso náni ríagí arfá niwiri númi úíwau wfo Adiruorini. O Saimoni Pitaomi xexirimeáorini. ⁴¹ O xámi nuri xexirimeáo Saimono náni pfa nerí re urémeañjini, “Yawawi áma negí Xibiruyí pñé tñni Mesaiaoyi rarijwáo —O áma yeáyf uyimixemeanfa náni arfowayá xwfa piaxíyo dání iwiaronfoyi rarijforini. Kiraisoyi eni rinijorini. Omi ríxa sijnwí winimeáwi.” nurimi ⁴² niwirimeámi Jisaso tñj e náni nuri wímeánná Jisaso omi sijnwí agwí niwiniiri re urijinigini, “Joxi Jonomi xewaxoxi Saimonoxirini. Rínná dání yoí Sipasoxi —Yoí api Grikíyí pñé niriínná Pitaoyi rarijáfirini. (Yoí mfkípi sijná rinini.) Yoí Sipasoxi riripráfó.” urijinigini.

Piripo tñni Nataniero tñni nánirini.

⁴³⁻⁴⁴ Jisaso, sá weño wíápi tñni Gariri piropenisíyo náni uminiiri nerínná áma womi —O Piripoyi rinijorini. Añj yoí Betisaida dánjorini. Añj api ayf Adiruo tñni Pitao tñni eni añj apimi dánjowaurini. Jisaso Piripoyi rinijomi niwímeari “Joxi nixídei.” uríagí ⁴⁵ Piripo nuri xegí áma womi —O xegí yoí Natanieroyi rinijorini. Omi niwímeari re urijinigini, “Áma Moseso enínná nirií ríwamijif eari wfa rókiamoagíáwa niíro ríwamijif earo egfo ríxa sijnwí winimeáwini. O Nasareti dánj Josepomi xewaxo Jisatorini.” uríagí ⁴⁶ Nataniero áma Gorixo Isireríyo yeáyf uyimixemeanfa náni urowárenapño náni re urijinigini, “Joxi re riyaiwiarijini, ‘Nasareti dání nene ayá sfwí nearopaxí imónijif bi imónipaxirini.’ riyaiwiarijini?” uríagí Piripo re urijinigini, “Joxi niibri sijnwí winei.” nurimi nuri Jisaso tñj e barínná ⁴⁷ o Nataniero barijagí niwiniiri o náni re rijinigini, “Isireríyí wo ámayo yapí bi miwíwapiyarño iworini.” ríagí ⁴⁸ Nataniero ududí niwiniiri re urijinigini, “Aríge nerí joxi nioni náni nijfá imónijini?” uríagí Jisaso re urijinigini, “Piripo sñni rfaiwá mriirípa éfmí joxi íkfá pikínnami íkwapijyio njweañnná sijnwí ranfanigini.” uríagí ⁴⁹ Nataniero re urijinigini, “Nearéwapiyarinoxini, joxi niaíwí Gorixoyáoxirini. Isirerene negí míf ináyoxirini.” uríagí ⁵⁰ Jisaso re urijinigini, “Nioni ‘Joxi íkfá pikínnami íkwapijyio njweañnná sijnwí ranfanigini.’ riríagí náni joxi ‘Gorixomi xewaxorfani?’ niniawiri dnj riníkwíroarijini? Nioni apimi seáyf e imónijif bi yarijagí sijnwí nanirfáirini.” nuriri ⁵¹ omi re urijinigini, “Aga nepa seararijini. Añnnami dání óf inánná Gorixoyá añnajf áma imónijáoni tñj e náni yiri weapiri yarijagfa sijnwí winiprfáirini.” urijinigini.

2

Agá iníigf iníigf wainf oimónirí imixinj nánirini.

¹ Sía wíyaú pwéaná Gariri p̄ropenis̄yo anj̄ b̄i xegf̄ yoƒ Kenai r̄in̄inj̄p̄imi ámá wo ap̄ix̄f̄ meaar̄inj̄agi nán̄i aiwá ap̄i nim̄ix̄iro yar̄fná Jisasom̄i x̄inái anj̄ ayo ŋwean̄áná ² omi t̄f̄n̄i xegf̄ wiep̄isar̄inj̄owam̄i t̄f̄n̄i urepeár̄fá en̄agi nán̄i awa eni n̄ib̄iro ŋwean̄áná re en̄inj̄iḡini. ³ Ámá aiwá ap̄i nán̄i awí eán̄f̄áyf̄ iníigf̄ wainf̄ n̄f̄n̄i nowáráná Jisasom̄i x̄inái re ur̄inj̄inj̄iḡini, “Íwe, wainf̄ n̄f̄n̄i r̄ixa nowáráoi. B̄i s̄n̄i m̄iwen̄ini.” ur̄f̄agi ⁴ Jisaso re ur̄inj̄inj̄iḡini, “Ineyi, jíxi nion̄i pí oen̄ir̄i n̄irar̄inj̄ini? Nion̄iyá enj̄ eán̄inj̄ s̄inj̄án̄i imón̄in̄iyf̄ r̄ínáman̄i.” ur̄f̄agi ⁵ x̄inái ámá aiwá n̄ixero yanj̄ wiar̄igf̄áwam̄i re ur̄inj̄inj̄iḡini, “O pí pí searf̄f̄yf̄ x̄ixeni x̄fd̄poyi.” ur̄f̄agi ⁶ Jisaso s̄inj̄á t̄f̄n̄i xwár̄fá s̄ix̄f̄ im̄ix̄in̄inj̄f̄ wé w̄f̄úm̄i d̄ánj̄ wo — Ap̄i wán̄i wán̄i iwajf̄á ner̄fná 100 ritá iwajf̄á epax̄f̄p̄r̄ini. Judayf̄ wigf̄ yar̄igf̄áp̄i t̄f̄n̄i x̄ixeni ner̄fná Gor̄ixoyá s̄inj̄w̄f̄yo dán̄i am̄p̄i wé rón̄igf̄á imón̄an̄iro igw̄fá w̄imoar̄igf̄ápa yan̄ir̄i yar̄igf̄áp̄r̄ini. Jisaso s̄ix̄f̄ wé w̄f̄úm̄i d̄ánj̄ wo ap̄i wen̄aḡi n̄iw̄in̄ir̄i ⁷ ámá aiwá yanj̄ wiar̄igf̄áwam̄i re ur̄inj̄inj̄iḡini, “Iníigf̄ niwiro iwajf̄á ner̄fná magw̄f̄ époyi.” ur̄f̄agi awa aga iníigf̄ iwajf̄á neróná magw̄f̄ im̄im̄f̄ yáráná ⁸ o awam̄i re ur̄inj̄inj̄iḡini, “Xwár̄fá s̄ix̄f̄ t̄f̄yo dán̄i niwiro n̄imeám̄i nuro seáyf̄ wiar̄igf̄oȳné seáyf̄ e seaimón̄inj̄om̄i m̄ini w̄ipoyi.” ur̄f̄agi awa n̄imeám̄i nuro m̄ini wíáná ⁹ seáyf̄ wiar̄igf̄áwam̄i bosf̄ umiear̄inj̄o aga iníigf̄ r̄ixa wainf̄ imón̄if̄p̄i ḡf̄ḡf̄ ner̄i — O awa iwífe nán̄i majf̄á ner̄i aiw̄i aiwá yanj̄ wiar̄igf̄áwa n̄j̄f̄ar̄ini. O ḡf̄ḡf̄ ner̄i ap̄ix̄f̄ meaar̄inj̄om̄i “Eini.” nur̄ir̄i ¹⁰ re ur̄inj̄inj̄iḡini, “Ámá n̄f̄n̄i iníigf̄ wainf̄ yanj̄ n̄iwia nuróná re yar̄igf̄ar̄ini. Xám̄i awiax̄f̄p̄i yanj̄ n̄iwia núisáná ámá wainf̄ ap̄i r̄ixa n̄in̄imáná en̄áná nanj̄ on̄imíáp̄i imón̄inj̄p̄i yanj̄ n̄iwia war̄igf̄ar̄ini. E yar̄igf̄á en̄aḡi aiw̄i joxi e méini. Joxi xám̄i wainf̄ nanj̄ imón̄inj̄p̄i yanj̄ n̄ineaiap̄ir̄i aiw̄i wainf̄ aga awiax̄f̄p̄i yóm̄inj̄f̄ n̄imer̄i agw̄in̄i neaiapar̄inj̄ini.” ur̄inj̄inj̄iḡini. ¹¹ Jisaso Gariri p̄ropenis̄yo anj̄ Kenayo n̄inj̄wear̄fná em̄im̄f̄ ap̄i iwamf̄ó n̄iw̄iwap̄iyir̄inj̄p̄imi dán̄i enj̄ eán̄inj̄f̄ x̄f̄o imón̄inj̄p̄i s̄iwá winar̄fná xegf̄ wiep̄isar̄inj̄owa s̄inj̄w̄f̄ n̄iw̄in̄iro d̄inj̄f̄ w̄ikw̄f̄rogf̄awix̄ini.

¹² E nemo anj̄ xegf̄ yoƒ Kapaneami r̄in̄inj̄p̄imi nán̄i n̄iwer̄i xegf̄ x̄inái t̄f̄n̄i xex̄ir̄f̄meáowa t̄f̄n̄i xegf̄ wiep̄isar̄inj̄owa t̄f̄n̄i eni nawín̄i n̄iwero e s̄f̄á ár̄fn̄f̄ wí weḡf̄awix̄ini.

Jisaso anj̄ r̄id̄iyowá yar̄igf̄iwám̄i n̄ipáwir̄i enj̄p̄i nánirini.

¹³ Jisaso s̄f̄á An̄fn̄ajo Neamúroagoi r̄in̄inj̄f̄yi anj̄w̄i e imón̄inj̄áná Jerusarem̄i nán̄i n̄iyoari ¹⁴ anj̄ r̄id̄iyowá yar̄igf̄iwám̄i ák̄inj̄áyo n̄ipáwir̄i wen̄inj̄f̄ éf̄yf̄ win̄inj̄inj̄iḡini. N̄igw̄f̄ nán̄i wa bur̄imákau b̄f̄ ero sip̄sip̄f̄ b̄f̄ ero xawiówf̄ b̄f̄ ero yar̄inj̄agf̄a n̄iw̄in̄ir̄i n̄igw̄f̄ senis̄f̄ wiar̄igf̄áwa eni éf̄ n̄inj̄wearo yar̄inj̄agf̄a n̄iw̄in̄ir̄i re en̄inj̄iḡini. ¹⁵ Sám̄i n̄imear̄i s̄ikw̄f̄á n̄iȳirear̄fná sip̄sip̄f̄ t̄f̄n̄i bur̄imákau t̄f̄n̄i m̄ix̄f̄ x̄fd̄owar̄ir̄i xiáwowam̄i eni m̄ix̄f̄ x̄fd̄owar̄ir̄i n̄igw̄f̄ senis̄f̄ yar̄igf̄áwayá n̄igw̄f̄p̄i n̄imear̄i em̄i noyax̄imor̄i wigf̄ íkwianj̄w̄f̄ eni m̄iwíaror̄i nemáná ¹⁶ xawiówf̄ b̄f̄ yar̄igf̄áwam̄i m̄ix̄f̄ re ur̄inj̄inj̄iḡini, “N̄imeám̄i úpoyi. Anj̄ ḡf̄ ápoyá riwá maker̄fá anj̄wán̄inj̄f̄ pí nán̄i im̄ix̄ar̄inj̄oi?” ur̄f̄agi ¹⁷ xegf̄ wiep̄isar̄inj̄owa B̄ikw̄f̄yo r̄fwamin̄j̄f̄ re n̄ir̄in̄ir̄i eán̄inj̄p̄i nán̄i d̄inj̄f̄ win̄inj̄inj̄iḡini, “ ‘Ápox̄in̄iyá anj̄wám̄i pírán̄inj̄f̄ éf̄r̄ix̄in̄ir̄i s̄f̄m̄f̄ n̄ixead̄f̄p̄en̄ir̄inj̄p̄imi dán̄i m̄iyf̄óyo ur̄f̄kw̄inar̄inj̄ini.’ nimón̄ar̄ini.” n̄ir̄in̄ir̄i eán̄inj̄p̄i nán̄i d̄inj̄f̄ win̄inj̄inj̄iḡini. ¹⁸ Judayf̄ ámináowa Jisaso éf̄p̄i s̄inj̄w̄f̄ n̄iw̄in̄iro m̄ix̄f̄ re ur̄igf̄awix̄ini, “Nene ‘E epaxor̄fani?’ siaiwian̄i nán̄i em̄im̄f̄ b̄i r̄ixa r̄ineaiwap̄iyar̄inj̄ini?” ur̄f̄agf̄a ¹⁹ Jisaso re ur̄inj̄inj̄iḡini,

“Soyfne anj riwá pineápoysi. E nerfnáyf, nioni ámi sfá wiyau wiyimi mirimfáriní.” urfagi ²⁰ Judayf ámináowa re urígfawixini, “None anj riwá mirarfná xwiogwí 46 neamúronjwáriní. Joxi anani sfá wiyau wiyimi miripaxoxiraní?” urfagfa aiwi ²¹ o e nurirfná ewayf ikaxf xewanijo nání níriri e uriniginí. ²² Ayináni rfwená Jisaso Gorixoyá dñfyo dání piyf weje dání nwiápnimeámáná enána wiepсарinowa ewayf ikaxf xfo anjwá nání urinijfpi nání dñf nwiniri “Bikwíyo xfo nání niriniri eánijfpi tñi xwiyfá xfo rinijfpi tñi neparini.” niyaiwiro dñf wíkwírogrfawixini.

Jisaso ámá nñi xwioxíyo dání yaiwiarígfápi nání nijfá imónijf nánirini.

²³ Sfá Anjnajo Neamúroagoi rinijfyi nání aiwá imixarígfina Jisaso sni Jerusaremí niñwearfná emimf yarinqagi ámá obaxf e ñweagfáyf sñwí nwiniro omi dñf nwiwíro apaxf mé “Orfani?” yaiwiarinqagfa aiwi ²⁴ xewanijo nepaxijo nimóniri sñáni “Onirini.” níriri áwanj mrowiáronjiginí. O ámá nñi yarígfápi nání nijfá imónijf enagi nání áwanj mrowiáronjiginí. ²⁵ Ámá wigf yaiwiarígfápi xwioxíyo adadf nwiniri nijfá imónijf enagf nání wí ámá nibiro api nání áwanj uripaxomani.

3

Jisaso tñi Nikodimaso tñi xwiyfá rinigfi nánirini.

¹ Ámá wo —O xegf yof Nikodimaso yi rininorini. Gwf mónigfá yof Parisiyi rinijfyf worini. Axo Judayf mebá worini. ² O sfá wiyimi árfwiyimi nuri Jisasomí nwiwearf re uriniginí, “Rabai, ‘Joxi nearéwapiyarñf Gorixo rírowárenapinjaxi imónijini.’ neaimónariní. Gorixo dñf mukikayonána ámá wo emimf joxi yarínjpi epaxf mimóninagf nání rarinini.” urfagi ³ Jisaso re uriniginí, “Aga nepa rírarinini. Ámá giyf giyf seáymi dání meweapa nerfnáyf, Gorixoyá xwioxíyo wí ñweapírfá menini.” urfagi ⁴ Nikodimaso re uriniginí, “Ámá go go ríxa xwé niwiarómáná arige nerí ámi eweanjoi? ‘Ámi xináyá agwfyo páwíáná omi ámi sñf xinái xiripaxf rini.’ níriri rinirarinini?” urfagi ⁵ Jisaso re uriniginí, “Aga nepa rírarinini. Ámá iniigfyo dání eweari Gorixoyá kwífyfyo dání eweari mepa nerfnáyf, wí Gorixoyá xwioxíyo nípawiri ñweapaxf menini. ⁶ Xanfyáumi dání xirarígfápi, ayf warápnirini. Kwífyfyo dání imónarínjpi, ayf dñf sñf imóninjpirini. ⁷ Nioní re rírfápi nání, ‘Joxi “Gorixoyá xwioxíyo ñweáimigini.” nisimónirfná wí seáymi dání ewearfpi nimúropaxfmaní.’ rírfápi nání ududf misinipaní. ⁸ Imñf yarínjpi nání dñf moi. Imñf xegf wimónarinjimani yarfná joxi iwí rarinqagf arfá nwiniri aiwi gimí dání bífpirani, gimí nání úfpirani, joxi nijfá imónarínjmaní. Nijfá mimónipa nerí aiwi ‘Imñf menini.’ rípxfmaní. Kwíyf eni axfpi imónini. Ámá sñf ewearfná sñwí winipaxf mimóninagf aiwi ‘Sñf meweáfyrini.’ rípxf menini.” urfagi ⁹ Nikodimaso re uriniginí, “Joxi nírarinjpi arige nerí imónipaxf rini?” urfagi ¹⁰ Jisaso re uriniginí, “Joxi áminá negf Isírerene nearéwapiyarñf woxi enagf aí nioní rírarinjápi nání majfá rimóninini? ¹¹ Aga nepa rírarinini. None nijfá imónijwáyf nání rírane sñwí winijwáyf nání áwanj rírane yarinqagwi aiwi pñe none rarinjwáyf soyfne aríkwíkwí yarinoi. ¹² Amípi xwfá rírimí imónijfyf nání áwanj searáná soyfne ‘Neparini.’ niyaiwiro dñf míkwíropa yarinqagfa nání amípi anfnamí imóninjpi áwanj nisearírfnáyf, arige nero ‘Neparini.’ niyaiwiro dñf íkwíropíraoi? ¹³ Ámá imónijf —O anfnamí dání weapinorini. O ámá niyoní aiwi oni anfnamí nání

yinqorini. ¹⁴ Enina negi arfowa ama dinqi meane nemerona ama weaxfa sidinqi ofiyi sinqi upirfa nani Moseso ainixi tni weaxfaninqi nimixiri ikfayo niqwirarimanana seayi e mfeyoapi sinqi niwinirinqipimi dani sinqi ugawixini. Ainixi weaxfaninqi imixininqipi niqwirariro mfeyoagfapa ama imoninqomi axipi numfeyoapirfarini. ¹⁵ Ama omi dinqi wikwifofa giyi giyi dinqi niyiminqi tfgayim onipirfa nani omi numfeyoapirfarini. ¹⁶ Ayi ripi nanirini. Gorixo ama niyonni dinqi sixi xwapf ayi wi nuyiri nani xegi niaiwf sinqininqi emiaoqo nene nani wrenapinqiniginini. Ama xewaxomi dinqi wikwifofa giyi giyi maninipa nero dinqi niyiminqi imoninqipi tfgayim onipirfa nani wrenapinqiniginini. ¹⁷ Ayi ripi ewiniginirini Gorixo xegi xewaxomi xwfa ririmni nani uowarenapinqiniginini. O amayo xwiyfa umearwiniginirini muowarenapinqiniginini. Yeayi uyimixemeanwiniginirini uowarenapinqiniginini. ¹⁸ Xewaxomi dinqi wikwifofa giyi giyi Gorixo xwiyfa umearipaxi mimoninqo. E neri aiwi xewaxomi dinqi miwikwifofa giyi giyi Gorixoya sinqininqi emiaoqomi dinqi miwikwifofa enagi nani rixa xwiyfa umearipaxi imoninqo. ¹⁹ Sa mfkf tfo dani Gorixo 'Xwiyfa tfoxini.' uriri 'Xwiyfa mayoxini.' uriri enfarinini. O xwifirimni qweagfay e efixinirini wimonarinqipi wfaninqi wokiqagi aiwi ama wigf yarigfapi sipini imoninqi enagi nani wfa okinqipi nani miwimonipa neri sfa yininqipi nani wimonarinqirini. ²⁰ Ayi ripi nani ama sipini yarigfay nini wfa okinqipi nani aga miwimonni sfa yininqipi nani wimonarinqirini. Wigf yarigfapi wfa okimixinaniginirini wfa okine nani barigfamanini. ²¹ E neri aiwi ama yadiminqi yarigfa giyi giyi Gorixo wimonarinqipi oemirini arfa niwiri yarinqipi sinqani oimonirini wfa okine nani anani barigfarini." urinqiniginini.

Wayf umeainf Jono Jisaso nani rinqipi nanirini.

²² E nemana Jisaso tni wiepisariqowa tni Judia piropenisfo nani nuro wi e awa tni nawini niqwearonana amayo wayf numeaiia warfna ²³ wayf neameainf Jono anfi yof Inoniyi rinqipimi —Anfi api Serimi dani anwi erini. Jono anfi apimi niqwearfna e inigf obaxi wearine enagi nani o eni ama bimiarigfayo wayf numeaiia warfna ²⁴ —Ina Jono sini gwfi anfyo miqwirarinqininarini. ²⁵ Ina Jono xfo xegi wiepisariqowa re egawixini. Niwiapnimearo wigf Judayf wo tni xwiyfa nirinironana Gorixoya sinqwifo dani nanfi imonano nani inigfyo igfa eanarigfapi nani xwiyfa ximiximi niniro ²⁶ e nemowa wayf neameainf Jono tinqi e nani nuro re urigawixini, "Nearwapiyarinqoxini, ama joxi tni inigf Jodani rapayo jarwaminini qweagfio —O joxi awanf nearinqorini. O re yarini. Amayo wayf numeaiia warfni. E warfna oxfi apixi niaiwf nini o tinqi e nani warinqo." uragfa ²⁷ wayf neameainf Jono re urinqiniginini, "Ama wigf dinqfyo dani seayi e imonarigfamanini. Anfnami qweaqo 'Ama o e neri seayi e oimonini.' miyaiwipa nerfnayf, wi e neri seayi e imonipaxfmanini. ²⁸ Xami nioni awanf re seararinqagi arfa nigfarini, 'Nioni Kirasoni, ama yeayi seayimixemeanfa nani arfowaya xwfa piaxfyo dani iwiaronfoyi rarigfonmanini. Omi xami umeawiniginirini nirowarenapinqonirini.' seararinqagi rixa arfa nigfarini." nuririni ²⁹ ewayf xwiyfa bi ripi urinqiniginini, "Apixi qwirarfoyf ayf apixi oyarinini. Apf waf wiinqoyaimanini. E neri aiwi o dami dani ef nrori apixi meao yayf yarinqagi arfa niwirfna xfo eni yayf seayimi dani yarinqirini. Ayinani dinqi nifa nininirini bi onimiapf mininarinini. ³⁰ Nioni rixa yfwf nimoga warfna xewaninqo niwiarori aga nepa nera nuninqo." nuririni ³¹ ami re urinqiniginini, "Ama eramini dano ama niyonni seayi e wimoninqorini.

Ámá xwítá rírímí dánóní aga ámá imónírí amípí xwítá t́yo dání nání rírí yaríñáoníríní. E neríñí aiwí anínamí dánó aga ńyoní seáyí e wimóníní. ³² Xewaníño anínamí dání síñwí wínírí arítá wirí eníyí nání ámáyo áwaní nura waríñagí aiwí wí o áwaní raríñípi mumímínaríñoí. ³³ E seararíñagí aiwí ámá áwaní o raríñípi arítá ńwirí ‘Neparíní.’ yaiwítá gíyí gíyí réníñí raríñoí, ‘Neparíní. Goríxo x́to raríñípi t́níní x́xení yaríñoríní.’ raríñoí. ³⁴ Ayí rípi náníríní. Ámá Goríxo urowárenapíñomí xewaníñoyá kwíyí ayíkwí ḿwíñí enagí nání x́oyá xwíyítá ńra waríñoríní. ³⁵ Xano xewaxomí d́ñí síxí nuyírí amípí ńníní f́áníñí wíepíx́niasíñí. ³⁶ Ámá xewaxomí d́ñí wíkwíroarígítá gíyí gíyí d́ñí ńyímíñí imóníñípi t́gítáyíríní. E nerí aiwí xewaxomí aríkwíkwí wiarígítáyo d́ñí ńyímíñí imóníñípi wímeanítá meníní. Wíkwí Goríxo ámá ayo wónaríñípi aníñí wíkwímonf́aríní.” uríñínigíní.

4

Jisaso t́níní Samariayí apíxí wí t́níní xwíyítá rínígí náníríní.

¹⁻³ Parisiowa arítá re wígfawixíní, “Jisaso wíepísaríñíyí imíxírí wayí umeairí yarítá oyáyí wayí umeaiaríñí Jonoyá wíepísaríñíyo ríxa wíarí múroaríñoí.” arítá e wíagítá aiwí Jisaso xewaníño ámáyo wayí umeaiaríñagí marítái, sa xegí wíepísaríñowa wayí umeaiaríñagítá nání Parisiowa arítá e wígfawixíní. Ámíná Jisaso Parisiowa arítá e wítá enagí nání ńjítá nimónírí ámí Garírí píropenísíyo nání umínírí nání Judía píropenísíyo ṕníní ńwíarímí nurí ⁴ “Aga Samariayí aní t́ñimaní oumíní.” ńyaiwimo imaní nurítá ⁵ Samariayí aní b́i xegí yoí Saikaí ríníñípi —Aní apí xwítá eníná Jekopo xewaxo Josepomí wíñípi t́ñí e anwí eríní. ⁶ Míñíwí Jekopo inígfí iwínítá nání rípiñíwá eríní. Aní apí t́e ńrémómáná sogwí áwíní e ñweañáná aní éfí nání ení samíñí uwéagi inígfí nání ḿnínwí rípiñíwá t́ñí e sá ńñwearí ⁷⁻⁸ wíepísaríñowa aiwá b́i yaníro nání aní apímí nání ríxa numáná enáná Samariayí apíxí wí inígfí iwímínírí baríñagí ńwínírí re uríñínigíní, “Inígfí iwípi b́i onímíní.” urítagi ⁹ í re uríñínigíní, “Aríge simónítagi joxí ‘Inígfí b́i niapetí.’ ńraríñíní? Joxí Judayí woxíríní. Nííní Samariayí apíxí wíní enagí nání ŕraríñíní.” —Judayí Samariayí t́níní wí kumíxínarígítá meñagí nání í e urítagi ¹⁰ Jisaso re uríñínigíní, “Jíxí Goríxo ámáyo anítá wiaríñípi nání ńjítá imónírí nioní ‘Inígfí b́i niapetí.’ rírítáoní nání ńjítá imónírí nerí síñwíríyí, jíxí yaríñí náná nioní inígfí d́ñí síñí sieweapaxí imóníñí b́i siapímínírí éaríní.” urítagi ¹¹ í re uríñínigíní, “Ámínáoxíní, inígfí ayí ná ḿmí ríwóní. Inígfí iwírí nání ení ḿmaxíríñagí nání inígfí iwírí mímóníñíní. Ayínání joxí inígfí d́ñí síñí eweapaxí imóníñípi ge iwíríní? ¹² Joxí ‘Negí aríto Jekopomí —O ḿnínwí ríwá ńrípírí inígfí xewaníño ńrí xewaxowa ńro xegí sipísipí burímákau amípí ńro enoríní. Omí ananí wíarí múronáoníríní.’ ríyaiwinaríñíní?” urítagi ¹³ Jisaso re uríñínigíní, “Ámá inígfí ríwámí nítá gíyí gíyí ńníní ámí inígfí nání winayínf́aríní. ¹⁴ E nerí aiwí ámá inígfí nioní wíápi nítá gíyí gíyí ámí inígfí nání winayínf́a meníní. Ayí rípi náníríní. Inígfí nioní ḿníní wíápi ámá xwíoxíyo inígfí símíñí meaaríñe dání úrúrímí yaríñípáníñí nimónírí d́ñí ńyímíñí imóníñípi íníná ñweapírítá nání wímíxínf́aríní.” urítagi ¹⁵ apíxí re uríñínigíní, “Ámínáoxíní, nííní ámí gwíní yeáyí ḿnínípa oenírí inígfí joxí raríñípi niapetí. Inígfí iwímínírí ḿb́ipa emítá nání ení niapetí.” urítagi ¹⁶ o re uríñínigíní, “Jíxí nurí d́íxí oxomí ńwirímeámí re nání b́ípiyí.” urítagi ¹⁷ apíxí re uríñínigíní, “Oxí mayíníríní.” urítagi Jisaso re uríñínigíní, “Jíxí

‘Oxí mayín+rini.’ n+rari+ñpi xixeni n+rari+ñni. ¹⁸ Ayí r+pi nán+rini. Jíxi oxí wé bi n+pi+ni rimeagí+xir+ni. Jíxi áamá agwi meán+ño dixí oxo menagi nán+ni xixeni nepa n+rari+ñni.” uríagi ¹⁹ apíxi re ur+ñnig+ni, “Ámináox+ni, ‘Joxi e n+rari+ñagi nán+ni wíá rókiamoarigíá woxirí+ni?’ nimónar+ni.” nuriri ²⁰ re ur+ñnig+ni, “Eníiná negí aríowa Gorixomi yar+ñ wiro yayí wiro yan+ro nán+ni díwí rípmi nán+ni bagfár+ni. E nerí aiwí Judayíné re rarigíár+ni, ‘Wí e maríái, sa Jerusaremi dán+ni yayí n+wirí+ni ayí apáni yar+ño.’ rarigíár+ni.” uríagi ²¹ Jisaso re ur+ñnig+ni, “Ineyí, píran+ñ aríá ni. Sía wíyi díwí rípmi dán+raní, Jerusaremi dán+raní, ápo Gorixomi yayí m+wipíríá nán+ni parimonfár+ni. ²² Seyíné yayí wiarigí+o arigén+ñ imón+ñpi nán+ni majíá imón+ño. E nerí aiwí yayí wiar+ñwáo arigén+ñ imón+ñpi nán+ni Judayene n+jfár+ni. Ayí r+pi nán+rini. Gorixo áamáyo yeáyí uyimixemeám+niri yar+ñpi gwí Judayene imón+ñwárími dán+ni yar+ñ enagi nán+ni o, yayí wiar+ñwáo nene n+jfár+ni. ²³ E n+r+r+rí aiwí sía áamá e nero yayí ní+r+x+niri wimónar+ñpi tñni xixeni wiarigíáyí ápo Gorixomi xegí kwíyíyo dán+ni yayí wiro xixeni xíto imón+ñpi nán+ni dñj n+moro yayí wiro wipíríyi ríxa anwi e nerí ríxa parimon+ni. Ayí r+pi nán+rini. Áamá xíto nán+ni e nero yarigíáyí nioni gí yayí niarigíáyí imón+r+x+niri wimónar+ñ enagi nán+ni rar+ñni. ²⁴ Gorixo kwíyíni enor+ni. Ayínán+ni omi yayí wiarigíáyí xegí bi epaxí+mani. Sa kwíyíyo dán+ni yayí wiro xixeni xíto imón+ñpi nán+ni nepa dñj n+moro yayí wiro epaxí+rini.” uríagi ²⁵ apíxi re ur+ñnig+ni, “Mesaiao —Áamá Gorixo yeáyí neayimixemeaníá nán+ni aríowayá xwíá piaxíyo dán+ni iwiaronfoyí rar+ñwáor+ni. O áamá nimón+rí bñfápi nán+ni níni n+jfár+ni. O n+bí+rí+ni amipí n+ni áwanj near+ñfár+ni.” uríagi ²⁶ Jisaso re ur+ñnig+ni, “Oyí, jíxi tñni xwíyíá r+nar+ñgwí ron+rini.” ur+ñnig+ni. ²⁷ E urarí+ni xegí wiep+sari+ñowa, anj jfapimi nán+ni úfáwa ámi n+bíro wen+ñj éfáyí w+ñigíawix+ni. Apíxi wí tñni xwíyíá r+nar+ñagí n+w+niro ududí nero aiwí wo n+wiáp+nimeari xwíyíá bi re mur+ñnig+ni, “Joxi pí uráp+m+niri urar+ñni? Pí nán+ni í tñni xwíyíá r+nar+ñni?” mur+pa éaná ²⁸ apíxi xwáríá s+xí e nít+mí anj jfapimi nán+ni nuri áamáyo re ur+ñnig+ni, ²⁹ “Áamá níni eníiná dán+ni néra bñfápi n+pi+ni nán+ni áwanj n+rari+ñomi nurane sñwí ow+naneyí. O Kiraiso, áamá yeáyí neayimixemeaníá nán+ni aríowayá xwíá piaxíyo dán+ni iwiaronfoyí rar+ñwáo men+rani?” urémeáaná ³⁰ ayí anj+pmi pñni n+wiár+mí Jisasomi sñwí wñf+e nán+ni ugíawix+ni.

³¹ Wiep+sari+ñowa apíxi áamáyo wirimeám+niri úaná “Nearéwap+yari+ñox+ni, aiwá bi nei.” urar+ñagíá aí ³² o re ur+ñnig+ni, “Aiwá nímí nán+ni soyíné majfápi tñjón+rini.” uríagi ³³ wiep+sari+ñowa nepa aiwá nán+ni nearar+niri re r+ñigíawix+ni, “None jfami úaná áamá wo n+bíri aiwá nini nán+ni m+ni ríá wiño?” r+narí+ni ³⁴ Jisaso re ur+ñnig+ni, “Nioni n+rowárénap+ño e éw+nig+niri wimónar+ñpi eri xíto ‘Joxi e éir+x+ni.’ n+r+ñpi xixeni yárirí nerí+nyí, ayí gí aiwán+ñ imón+ni. ³⁵ Seyíné ewayí xwíyíá r+pi m+r+pa yarigíár+ni, ‘Emá waú waú s+n+r+ni. Ríxa múróáná aiwá mianfár+ni.’ m+r+pa yarigíár+ni? Seyíné e n+r+ro aiwí nioni re searar+ñni, ‘N+wiáp+nimearo om+ñyo m+ni m+ni wen+ñj emiamópoyí. Aiwá ríxa yóí nerí mipaxí imón+ni. ³⁶ Agwi aiwá miar+ñj go go om+ñj nerí+ni xegí épi nán+ni n+gwí n+mearí ayí dñj n+yim+ñj imón+pi+ríá nán+ni ríxa yar+ni. Aiwá íwíá urar+ño tñni miar+ño tñni nawíni n+waúni yayí epísi nán+ni e yar+ni. ³⁷ Xwíyíá seyíné re rarigíápi, ‘Wo íwíá ur+ri wo mirí yarigíár+ni.’ rarigíápi, ayí nioni r+rí+pi tñni xixeni r+nini. ³⁸ Nioni gí seaiep+sari+ñáoyné, aiwá soyíné íwíá murigíápi mipírí nán+ni

searowárinjarini. Soyíné aiwá wa iwá urigfápi nimiróná awa aniní miní egfápi miariníoi.” uriniginini.

³⁹ Samariayí, aní jfapimi dáníyí apixí áwaní re urfagi “Ámáo niini eniná dání néra binápi nipiini nání áwaní niriiníoi.” urí enagi nání obaxí o nání diní nwiwíróro nání ⁴⁰ nibiro nwiwíróro nene tñi onweaneyiníro yariní wíagfa o sfa wíyau e weniginini. ⁴¹ Ámá obaxí wíni wíni eni xwíyfa o rarinípi arfa nwiwíróro nání diní nwiwíróro ⁴² apiximi re nura ugíawixini, “Jixi nearípi arfa nwiwíróro nání omi diní mwiwíróroariní. Newaninene eni o xwíyfa rariníagi arfa nwiwíróro ríxa nijfa nimóniri re yaiwiariníni, ‘Ámá niyoní yeáyí uyimixemeámániri biníorfaní?’ yaiwiariníni.” uríawixini.

Gapimaní woyá niaíwomi naní imixiní nánirini.

⁴³ Sfa wíyau wení aní apimi pñi nwiwíróro Gariri piropenisíyo nání uniginini. ⁴⁴ Jisaso xewaniní re riní enagi nání, “Wíá rókiamoiní gomi ámá xegí aní e dáníyí wé ikwianwíyo unwíróroginí? Oweoi.” riní enagi nání ámi Gariri piropenisíyo nání uniginini. ⁴⁵ Ayínání Gariri piropenisíyo rémóná Gariri nweáyí eni aiwá sfa Anínajo Múroagíyi nání Jerusaremíyo nání niyiro ninwíróro amípi xfo yarinípi winigfa enagi nání wigí aníyo rémóná umíminíawixini.

⁴⁶ Jisaso Gariri piropenisíyo aní Kená riníne —E xami aga inigí aí wainí imixiní erini. E niremori nweanáná gapimaní wo xegí íwo simixí nerí aní yoí Kapaneamíyo nweanáná ⁴⁷ xano arfa re winiginini, “Jisaso Judia piropenisíyo pñi nwiwíróro nibiri Gariri piropenisíyo tñi rémónapiníoi.” rariníagi arfa e nwiwíróro Jisaso tñi e nání niyapiri xegí niaíwo ríxa nipéminiri anwi ayo enagi nání o nweapiri gí íwomi naní oimixiniri yariní wíagi ⁴⁸ Jisaso re uriniginini, “Seyíné nioni emimí mepa eri amípi ayá riwamónipaxí mepa eri yariní nínanirínáyí, wí diní níkwírópíriméoi.” urfagi ⁴⁹ gapimano re uriniginini, “Ámináoxini, gí íwo peniginiri joxi aníni weapei.” urfagi ⁵⁰ Jisaso re uriniginini, “Dixí aní uí. Dixí íwo siní uniníoi.” urfagi o xwíyfa Jisaso urípi “Neparini.” niyaiwiri diní níkwíróro xegí aní e nání nurí nurí ⁵¹ óf e sá wení wíapi tñi siní ófyo waríná xegí xináiwániní nimóniro oiní wíarigíáwa óf e óróf niníro re uríawixini, “Dixí íwo ríxa siní úniginini.” urfagi ⁵² o yariní re winiginini, “Gíná naní imóniniginini?” urfagi awa re uríawixini, “Agíná 1:00 p.m. imónáná wará rfa píri pñi wíariginini.” urfagi ⁵³ xano re yaiwiniginini, “Agíná Jisaso ‘Dixí íwo siní uniníoi.’ níríná simixí pñi wíarífaní?” niyaiwiri xfomi diní nwiwíróro xegí íwíaxé eni diní wíkwíróroawixini. ⁵⁴ Jisaso Judia piropenisíyo pñi nwiwíróro ámi Gariri piropenisíyo nemiáná emimí ámi bí api eniginini.

5

Sikwí ikí ení womi naní imixiní nánirini.

¹ Jisaso e nemo ninwéanísáná Judayí wigí yarinígoríxo nání diní moaníro aiwá Jerusaremíyo imixaríná o e nání niyoari niremómáná ² —Jerusaremíyo ákiná íwí wíyi Sipisipíyi rininíyi tñi e ipí wá Xibiruyí pñe tñi xegí yoí Betesaidá rininíwá e riwoníwáriní. Midimidáni ríwíyi nání aní wíamíto wé wú mirinínerini. ³ Aní wíamíto wé bí api miriníne ámá simixí yariníyí tñi siníwí supáriníyí tñi sikwí ikí egíyí tñi sikwí wé kiriní egíyí tñi ayí obaxí e ninwéaro [inígi yaromí éfpi siníwí

owinaneyiniri ηweaarigferini. ⁴ Wainí wainá anjnají Gorixoyá wo niweri ipiwámi yaromí méaná áamá simixí tígíayí go go xámi páwianá xegí wará naní imónariñí enagi nání ηweaarigferini.] ⁵ Jisaso e niremori áamá e ηweaarigíayí wo —O xegí simixípi yaríná xwiogwí 38 múronorini. ⁶ O e wenagi sñwí niwiniri “Simixí eniná dání néra biñorfaní?” niyaiwiri nijfá e nimóniri nání re uriniginini, “Joxi ‘Naní oimónimini.’ rísimónarini?” urfagi ⁷ simixoxe re uriniginini, “Áamá roxiní, ipiwá yaromí éaná áamá ipíyo ninimeari niwáripíri nání mayonirini. Niwaninoní niwiápnimeámi nuri páwimiri yaríná áamá wa xámi páwiarigfárinini.” urfagi ⁸ Jisaso re uriniginini, “Niwiápnimeari dixí íkwianwí nixoperi nimeámi ui.” uráná re eniginini. ⁹ Naní nimóniri xegí íkwianwí nimeámi aní uniginini.

Sfá ayi Sabarfá ayimirini. ¹⁰ Ayinání Judayí amínáowa naní imónfomi re urigfawixini, “Sabarfáyimi enagi nání dixí íkwianwí xe nimeámi ouniri sñwí ranipaxí mimóninwinini. Nwárinini.” urfagfa aí ¹¹ o re uriniginini, “Áamá nioní naní nimixfo, o ‘Dixí íkwianwí nimeámi ui.’ nifagi nimeámi warinini.” urfagi ¹² awa yariní re wigfawixini, “‘Dixí íkwianwí nimeámi ui.’ go ririní?” yariní e wíagfa aí ¹³ áamá o xfomi naní wimixfo nání nijfá mimónipa neri nání áwaní uripaxí mimóniniginini. Ayí rípi nánirini. Jisaso áamá e epíroyí egfáyo áwinimi dakwíagi nánirini.

¹⁴ E nemána enána Jisaso áamá o aní ridiyowá yarigíwámi ronagi niwiniri re uriniginini, “Arfá nií. Simixí joxi yarinípi ríxa naní imóniniginini. ‘Xámi sípimi ámi bi wíarí múroninípi siniginiri nání fwí ámi mepa érixini.’ rirarinini.” uráná ¹⁵ o nuri Judayí amínáowami Jisaso nání re uriniginini, “Naní nimixfo, ayí orini.” urfagi nání ¹⁶ Jisaso Sabarfáyo omi naní wimixfí enagi nání awa “Ririxinií wikárininini.” niyaiwiro iwamfo e wianiro egfawixini. ¹⁷ E wianiro éagfa aiwi Jisaso re uriniginini, “Amipi gí ápo bi pini niwíarí aniní miní néra biñipi nioní ení axípi e neri ámayo arirá wiarinini.” urfagi nání ¹⁸ Judayí amínáowa ríxa mekaxí nimeró “Omi pikíwaninini.” rinigfawixini. O “Sabarfáyo ηwárinini.” rininípi niwiaikiri éfyí nánini marfái, xewaninjo Gorixo nání “Gí áporini.” nifárfá ayí réniní rífyí, “Nioní Gorixo tni xixeni imóninini.” éniní rífyí nání ení e rinigfawixini.

“Ápo amipi faniní nepíxfniasinirini.” uriní nánirini.

¹⁹ Ayinání Jisaso niwiápnimeari “Xaminoní bi osearimini.” nuri xewaninjo nání re uriniginini, “Aga nepa seararinini. Xewaxo xegí diníyo dání amipi wí epaxí menini. Xano yarinípimi sñwí niwiniri apini yarinirini. Pí pí xano yarinípi xewaxo ení axípi e yarinirini. ²⁰ Ayí rípi nání seararinini. Xano xewaxomi diní sixí nuyiri amipi xfo yarinípi síwá wiarinirini. Soyiné ududí epírfá nání emimí xewaxo agwí yarinípimi seáyí e imóniní bi éwiniginiri wiepsinifárinini. ²¹ Xano áamá piyíyo ámi sñí nimixiri diní sixí umímoarinípa xewaxo ení xfo xegí diníyo dání áamá xfo wimónariníyo anani diní sixí umímoarinirini. ²² Rípi ení xano áamá womi xwíyfá umeararinímani. Xewaxo áamá niyoní xwíyfá mearwiniginiri winí enagi nání oní xwíyfá meararinirini. ²³ Áamá nini xanomi wé íkwianwíyo unwiráragfápa xewaxomi ení axípi e érixiniri áamá niyoní xwíyfá mearwiniginiri mimi winirini. Áamá xewaxomi wé íkwianwíyo munwiráripa yarigfáyí xano, uowárenapinomi ení wé íkwianwíyo munwiráragfárinini.” nuri ²⁴ re uriniginini, “Aga nepa seararinini. Áamá xwíyfá nioní rarínapi

arfa niro nioni nirowarenapijomi dñj wikwiroro éfa giyf giyf rixa dñj niyimñj imónñjpi tfgáytrini. Wí xwiyfá meárññpírfá nani mimónñjoi. Sini óf pearigfáyimñni miwarñjoi. Dñj niyimñj imónñj íniná ñweapírfáyimñni warñjoi.” nurirí ²⁵ re urññnigñni, “Aga nepa seararññni. Sfa áma piyñññj imónñgfáy manj Gorixomi xewaxoyá arfa niwiro xfdipírfyi rixa añwi e nerí rixa parimonjoi. Áma arfa niwiro xixeni éfáy dñj niyimñj imónñjpi íniná ñweapírfá nani meapírfáoi. ²⁶ Ayf rñpi nánñrñni. Xano dñj niyimñj imónñjpi mfkf tñjo nimónñri áma xfo wimónarñjyo wiarñjpa xewaxo eni dñj niyimñj imónñjpi mfkf tñjo oimónñri wiññrñni. ²⁷ Rñpi eni xewaxo áma imónñjo enagi nani anani áma niyoní mí ómómiximf winfa nani eni imónñwññgññri íññññj wiepíxññiasññrñni. ²⁸ Nioni searñpi nani dñj ududf mñseainñpani. Ayf rñpi nani seararññni. Sfa áma xwárñpáyo wegfa nñniyf xewaxoyá manj ráná arfa niwiro wiáñññmeapírfáy añwi e nimóga barññagi nani seararññni. ²⁹ Arfa niwiro xwárñpáyo dani niwiáñññmearóná nanj yarigfáy dñj niyimñj imónñjpi íniná píranñj ñweapírfá nani mearo sipí yarigfáy xwiyfá meárññro epírfárñni. ³⁰ Niwanññni gñ dñjyo dani amipi wí epaxf mimónññni. Ápomi arfa wiarññapi tñni xixeni ámayo xwiyfá umeararññrñni. Nioni gñ nimónarññpi mñxífdipa nerí nirowarenapiño wimónarññpi niñxífdiri nani ámayo xwiyfá numearírfná xixeni ayo umeararññrñni.” urññnigñni.

Jisaso nani áwanj rñgfá nánñrñni.

³¹ Ami re urññnigñni, “Soyñé dñj re naiwiarññagfa aiwi, ‘Xewanñjo nani áwanj nearaná ‘Neparñni.’ waiwipaxf menñni.’ naiwiarññagfa aiwi ³² ami wo nioni nani áwanj seararññrñni. Nioni nani ni searírfná ‘Ayf neparñni.’ yaiwipaxfñrñni.” nurirí ³³ re urññnigñni, “Xami segf wami wayf neameañj Jono tññmñni uowaráná o nioni nani áwanj ni searírfná nepaxñj imónñjpi tñni xixeni searññnigñni. ³⁴ Soyñé re rñseaimónarñni, ‘Xewanñjo nani áwanj rñnarññpi aga áma wí rarigfápimi dani sopñj ononñri rarñni.’ rñseaimónarñni? Oweoi, seyñé Gorixo yeáyf seayimñxemeanfa nani wayf neameañj Jono nioni nani searññpi mññj niro seararññni. ³⁵ O uywf ápiáwf wearññpánñj nerí ámayo wfá ókímñxarfná soyñé xegf xwiyfá uywf wññññj imónññaná yayf axínani egfawixñni. ³⁶ O nioni nani áwanj ni searññagi aiwi nioni nani áwanñññj searññpaxf imónñj bi omi seáy e wimónñni. Emñmf amipi gñ ápo e epaxf imónñwññgññri niapññpi nani rarññni. Nioni emñmf ni searírfná api nioni nani áwanj réññj seararññrñni, ‘Xegf xano uowarenapiñorñni.’ éññj seararññrñni. ³⁷ Gf ápo, nioni nirowarenapiño eni nioni nani rixa áwanj searññrñni. Omi soyñé arfa bi wiro xfo imónñjpi sññwf bi wññro megfárñni. ³⁸ Xwiyfá xfo searññyf segf xwioxfyo mñwenñni. Ayññani áma o nirowarenapiñni dñj mñnikwíronjoi. ³⁹ Soyñé dñj niyimñj imónñjpi meáwanñññro Gorixoyá Bkwíyo ía roro pariro yarigfárñni. Rfwamññj ayo nñrññri eánññpi nioni nani áwanj rñññagi aí ⁴⁰ soyñé dñj niyimñj imónñjpi tfgáyf imónñpírfá nani nioni tñámñni mñbñpaxf seaimónarñni.” nurirí ⁴¹ re urññnigñni, “Nioni áma weyf mñmérfñññri bñññni menagi aiwi ⁴² nioni soyñé nani niñfárñni. Soyñé Gorixomi dñj sixf uyarigfóyñnémani. ⁴³ Nioni gñ dñjyo dani bñññni. Gf ápo nññrññpi nirowarenapiñni aiwi soyñé mññmíññarññoi. Áma wo xfo xegf dñjyo dani bánáyf, anani numíñññpaxoyñnerñni. ⁴⁴ Soyñé áma weyf oneamépoynñri ero Gorixo —Oni ñwfá imónññorñni. O weyf

oneameniri xfo wimónariñpi mixídipa ero yarigfoyné, soyfné sini e neróna arige nero diñf níkwíropíraoi? Oweoi!” nuriri ⁴⁵ re uriniginini, “Nioni nani re miniaiwipa époyi, ‘Xanoyá siñwíyo dani nene xwiýfá neaxekwímonfárinini.’ miniaiwipa époyi. Ámá seyfné seaxekwímonfo, ayf Mosesorini. Soyfné omi diñf níwikwímóa nuro re yaiwiarigfárinini, ‘O arirá neainfárinini.’ yaiwiarigfárinini. ⁴⁶ Amipí Moseso niriri eañipi diñf níkwíroro siñwiríyí, nioni nani niriri eañf enagi nani nioni eni diñf níkwíroaníro egfárinini. ⁴⁷ E nerí aí xfo niriri eañipi nani diñf níkwíropa yarigfoyné, soyfné arige nero xwiýfá nioniyápi eni diñf níkwíropíraoi? Oweoi wí e epaxí menini.” uriniginini.

6

Jisaso oxí 5,000 awí éanigfáyo aiwá mini wiñf nánirini.

¹ Jisaso e nurárimo neméisaná ipí Gariri rininíwami —Ipí awá xegí yoí ami bi Taibiriasiyi rininíwárinini. Awami jfariwami dani nani nuri ñweañaná ² ámá obaxí emimí xfo simixí yarigfáyo wiarinipi siñwí níwiga nuro nani epíroyí nero omi númi uxídaríná ³⁻⁴ sía Judayf aiwá Anínajo Neamúroagoi rininíyí nani imixipíri ríxa añwi e imónináná Jisaso dfwíyo nani niyiri xegí wiepísarínowa tñni e éf niñwearo ⁵⁻⁶ Jisaso siñwí aníyí wininiginini. Ámá aga ayá wí epíroyí nero xfo táfamini bimiariñagfa níwiniñf xfo enípi nani nijfá nimóniri aiwi re yaiwiñiginini, “Gí wiepísaríñá Piripo nepa eñf neániri diñf ría níkwíroni? Iwamó owíwapíyiminini.” niyaiwiri re uriniginini, “Ámá tiyí aiwá nípiri nani ge bí nerí wianíwini?” urfagi ⁷ Piripo re uriniginini, “None aiwá óf ininí 200 tñni bí nerane yanf níwiranénáyí, ámá re epíroyí egfáyí aga obaxí imóninagfa nani woni woni bi onimiápi aí meapaxí imóninimeniníoi.” urfagi ⁸ wiepísaríñfíyí wo —O Saimoní Pitaomí xogwáo Adíruoyi rininíorini. O re uriniginini, ⁹ “Íwí woyá bisíkerfá pírawá barí tñni imixinínf wé wú tñni peyí orá biaú tñni neñagi aiwi ámá obaxí epíroyí egfá tño yanf wipaxí rimónini? Oweoi!” urfagi ¹⁰ Jisaso ará xwapí ene nani wiepísarínowami re uriniginini, “Ámá nñni éf onweápoyiniri urípoyí.” urfagi wiepísarínowa Jisaso urípa éaná oxí nñni éf ñweañaná fáfá rófáyí 5,000 imóniniginini. ¹¹ Jisaso ámá nñni éf ñweágfa níwiniñf bisíkerfá pírawá barí tñni imixinínfpi nímeari Goríxomí yayí níwimáná ámá e éf ñweagfáyo yanf nímeri níwia uniginini. Peyí orápiáú eni nímeari axípi neríná wigí onaneyiníro wimónariñpi tñni xixeni níwia uniginini. ¹² Ríxa apáni níniro agwí ími uyíagi níwiniñf wiepísarínowami re uriniginini, “Wí xwirfá mikixepa oépoyiniri níniro táfápi awí eaamépoyí.” urfagi ¹³ awa bisíkerfá pírawá barí tñni imixinínf wé wú apí amáyí níniro táfápi awí neaemero soxí fáfá xwé wé wúkaú síkwí waúmi aumaúmí nero magwí miárigfawixini. ¹⁴ Amáyí emimí Jisaso wíwapíyípi siñwí níwiniñf nani re rinigfawixini, “Neparini. Wí rókiamoariní xwí tño bínfo orini.” rinariñagfa ¹⁵ Jisaso xfomí mixí ináyí imixipíri nani níwimónariñagi aí ayf “fáfá nuxerane mixí ináyo oimixaneyí.” yaiwiaríñagfa diñf adadí níwiri nijfá nimóniri nani ayo e níwárimí xegípi dfwí mñfíyo nani yiniginini.

Jisaso ipí Gaririyo xwiríñwí nosaxa uní nánirini.

¹⁶ Sfápi tñni xegí wiepísarínowa ipí imaní e nani níwero ¹⁷ ewéyo nípiñemoániro Kapaneami nani oriwami dani xemoaníro nani nímeami nuro ríxa sfá yinínáná Jisaso awami sini níwímeáfmi enána re eniginini.

18 Ríwípí xwé eri ípí imeamíkwí eri yarína 19 wiepísaríjowa ewéyo níreaxa nuro síni ípíyo áwíni e kiromita wé wúraní, wé wíúmí dání woraní, núfasána weníjé éfáyí wínigíawixíni. Jisaso ewé títáminí ípíyo xwíríjwí nosaxa baríjagí wínigíawixíni. Síjwí e níwíníro éfí yaríjagí aí 20 o re uríjínigíni, “Ananíre. Nioníríni. Wáyí mepaní.” uríagí 21 awa omí ríxa “Re xemónapei.” uraníro yarína re eníjínigíni. Ríxa ípíyo jíaríwámíni aní wíjé díní níyáiwíro warígíe íwíékíni meagíawixíni.

Ámá yí Jisaso nání pía egíá náníríni.

22 Ámá oríwámí dání bisíkeríá nfe sá wegíáyí wíápí tíni níwíápíni mearo re yáiwígíawixíni, “Agíná ewé ámí wí re míwé ná bání wenagí wíníwanigíni. Nene síjwí wíníjána Jisaso xegí wiepísaríjowa tíni ewépámí mípíxemoánaríjagí níwínírane wiepísaríjowaní nípíxemoáníro waríjagí wínówaríwanigíni.” yáiwíarína 23 ewé wí aní yoí Taibiriasí dání bisíkeríá Ámínáo xegí xanómí yayí níwírí wíagí nfe nání bání 24 ámá e epíroyí egíáyí Jisaso síni wíjé tfe míjweañagí wíníro wiepísaríjowa ení míjweañagí wíníro nerí nání ewé bíáyo nípíxemoáníro Jisaso nání Kapaneamíyo pía yaníro ugíawixíni.

“Nioní aiwá anínamí dáníjíníjé imóníjáoníríni.” uríjé náníríni.

25 Ayí ípíyo jíaríwámíni Jisaso Kapaneamíyo jweañána níwímearo re urígíawixíni, “Nearéwapíyaríjoxíni, joxí re nání gíná bíoxíni?” uríagí 26 Jisaso re uríjínigíni, “Aga nepa seararíjíní. Seyíné emímí nioní seáiwapíyíápí síjwí níwíníroná síwáníjé nísearí seáiwapíyímínírí éápí nání níjé nímoníro nání nioní nání pía ríyaríjoi? Oweoi, seyíné bisíkeríá níwíníroná agwí ímí seayí enagí nání nioní nání pía yaríjoi.” nurírí 27 ewayí xwíyíá re uríjínigíni, “Aiwá píyí pénaríjípí meaaníro nání mepa nero aiwá níwíníjípímí dání díní níyímíjé imónípaxípí meaaníro nání éfírxíni. Aiwá apí ámá imóníjáoní ananí seaiapípaxíríni. Ápo Goríxo ‘Mímíwíároaríjoríani?’ níniáiwírí xfo e éwínígínírí nírfípeañoní aiwá apí ananí seaiapípaxíríni.” uríagí 28 ayí re urígíawixíni, “Nene pí nerína Goríxo ámá e oépoyínírí wimónaríjípí yaníwíní?” uríagí 29 Jisaso re uríjínigíni, “Seyíné rípi neróna Goríxo wimónaríjípí yaríjoi. Ámá xfo nírowarénaríjoni díní níwíníkwírorónáyí, xfo wimónaríjípí yaríjoi.” uríagí 30 ayí re urígíawixíni, “Nene síjwí níwínírane díní ríkwíroaní nání pí emímí neáiwapíyíríni? Joxí aga píyí eríni? 31 Bíkwíyo xwíyíá re níwínírí eáníjépa, ‘O aiwá nípírí nání anínamí dání wíníjínigíni.’ níwínírí eáníjépa negí aríowa ámá díní meañe nemeróna aiwá maná ríníjípí — Aiwá apí Goríxoyá díníyo dání xegípí weagípíríni. Aríowa ámá díní meañe nemeróna aiwá apí nagíaríni.” uríagí 32 Jisaso re uríjínigíni, “Nioní aga nepa seararíjíní. Aiwá enína anínamí dání seaiapíjoi, ayí Moseso-maní. Agwí ení aga aiwá nepaxíjípí anínamí dání seaiaparíjoi, ayí gí áporíni. 33 Aiwá nepaxíjé ápo Goríxo seaiaparíjípí, ayí aiwá anínamí dání níwéapírí ámá xwíá tíyo jweagíá díní níyímíjé tígíáyí imónípíríá nání síxí umímoaríjoríni.” uríagí 34 ayí re urígíawixíni, “Ámínáoxíni, aiwá joxí neararíjípí ínína neaiapírírxíni.” uríagí 35 Jisaso re uríjínigíni, “Aiwá nepaxíjé díní níyímíjé imónípíríápí, ayí nioníríni. Ámá nioní títáminí bíá gíyí gíyí ámí agwí wípaxí meníni. Nioní díní níkwírófá gíyí gíyí ámí ínigí nání bí gwíní yeáyí wípaxí mímoníni. 36 E nísearírí aiwí nioní re searífanigíni, ‘Seyíné emímí nioní enápi síjwí níwaníro aiwí “Oríani?” níniáiwíro díní mímíkwíroaríjoi.’ searífanigíni. 37 E nerí aí ámá ápo

‘Dixíriní.’ níniriri niapiníyí níní xixeni díní nínikwíroro nioni táfáminí bipíríárini. Nioni táfáminí bfáyí míxí wí umáinímfámani. ³⁸ Nioni anínamí dání níweapíríná nioni gí nimónarínípi emfániri weapínáonímani. Nioni nírowárenapíno wimónarínípi emfániri níweapírí nání áamá xfoyá díní tíní nioni táfáminí bfáyí míxí wí umáinímfámani. ³⁹ Nioni nírowárenapíno e éwiníginiiri wimónarínípi, ayí rípirini. Nioni áamá xfo niapiníyí wíyo míyoríripa eri sía yoparíyi imónáná ámi wiápínimeapírífa nání díní sixí umímori emfa nání wimónaríníriní. ⁴⁰ ‘Gí ápo e éwiníginiiri wimónarínípi, ayí rípirini.’ seararínini. O áamá xewaxoní sínwí nínaníro díní níkwírófá gíyí gíyí díní níyímínípi tígíáyí imónípirífa nání wimóniri nioni sía yoparíyimi ayí ámi wiápínimeapírífa nání díní sixí umímómfa nání wimóniri yaríníriní.” uríniginíni.

⁴¹ Judayí xewaníno re ríníípi nání, “Aiwá anínamí dání weapínípi, ayí nioníriní.” ríníípi nání anínúmí níníro o nání ⁴² re rínígíawixini, “Jisaso ro Josepomi xewaxo meníraní? Xaniyaú nání nene majíaraní? O aríge nerí ‘Anínamí dání wepíníneapírini.’ ría rarini?” rínarínagífa ⁴³ Jisaso re uríniginíni, “Pí nání anínúmí níníro rínaríní? ⁴⁴ Áamá wo aí xewanínoyá díníyo dání nioni táfáminí bipaxí menini. Ápo, nírowárenapíno xe o táfáminí ouniri díní ukíkayónánani nioni táfáminí bipaxíriní. Ayí sía yoparíyimi wiápínimeapírífa nání nioni díní sixí umímómfáriní. ⁴⁵ Ríwamíní wía rókiamoagíawa eagíayo re rínini, ‘Goríxo áamá níyoní wíwapíyiníárini.’ rínini. Ayínáni áamá ápo wíwapíyaríná aría wigífa gíyí gíyí níní nioni táfáminí barígíárini. ⁴⁶ Goríxo wíwapíyíní aiwi ayí wí Goríxomi sínwí wínígífa nání mirarínini. Ná woní Goríxo tíní e dání bínáoni ápomi sínwí wíníjarini. ⁴⁷ Aga nepa seararínini. Nioni díní níkwírófá gíyí gíyí díní níyímíní íníná nweapírífa nání tígíáyíriní. ⁴⁸ Aiwá nínirínípimi dání díní níyímíní imónípaxípi, ayí nioníriní. ⁴⁹ Eníná segí seárfawéyí áamá díní meanje nemeróná aiwá manái rínínípi níníro aiwi níjweagíasána pegíawixini. ⁵⁰ Aiwá anínamí dání weapíní rípi xegí bixini. Áamá nínirínáyí, nípepíríámani. ⁵¹ Aiwá díní níyímíní imónípirí nání anínamí dání weapínípi, ayí nioníriní. Áamá gíyí gíyí aiwá rípi nínirínáyí, aníní íníná nweapíríárini. Aiwá áamá xwífa rírímí nweagífa níní díní níyímíní tígíáyí nimóníro íníná nweapírífa nání míní wímíápi, ayí gí warápirini.” uríniginíni.

⁵² Judayí wigípi xwíyífa xímíxímí níníro re rínarínagífa, “Áamá ro aríge nerí xfoyá wará naníwá nání neaiapíníáríani?” rínarínagífa ⁵³ Jisaso re uríniginíni, “Aga nepa seararínini. Seyíné áamá imóníneapíríyá warápi mínípa ero ragípi mínípa ero nerónáyí, díní níyímíní imónínípi tígíáyíné menini. ⁵⁴ Gí wará níro gí ragí níro éfa gíyí gíyí díní níyímíní imónínípi tígíáyí enagífa nání sía yoparíyimi owiápínimeapoyíniri díní sixí umímómfáriní. ⁵⁵ Gí wará rípi aiwá nepaxíní imóniri gí ragípi iniígí nepaxíní imóniri enagí nání seararínini. ⁵⁶ Áamá gí wará níri ragí níri éf go go nioni tíní níkwímíxínírai nawíni imóníníwi. Nioni ení xfo tíní níkwímíxínírai nawíni imóníníwi. ⁵⁷ Ápo, díní níyímínípi míkí tíní nírowárenapíníriní. Ápo e ení enagí nání nioni ení díní níyímínípi míkí tíníneapírí imónínini. Ayínáni go go níbiri nioni nínirínáyí, nioni ení díní míkí tíníneapírí enagí nání xfo ení díní níyímíní íníná nweanífa nání tíní wo imóníníárini. ⁵⁸ Aiwá anínamí dání weapíní rípi nání seararínini. Rípi aiwá eníná negí aríowa níníro níjweagíasána pegíápi yapí mimónini. Go go aiwá rípi nínirínáyí, díní íníná nweanífa nání tíní wo

imóniníárini.” uriniginini. ⁵⁹ Jisaso rotú aní Kapaneamiyo mirininiwámi dáni nuréwapiyiríná e nura uniginini.

Xwiyá dñí ikwíróáná dñí niyimñí imónipaxípi uriní nánirini.

⁶⁰ Ayináni xegí wiepísariniyí obaxí amipí o nuréwapiyiríná nura úpi aría níwiróná re rígfawixini, “Xwiyá o rariniyí ududí ininiyí rarini. Ámá go xixeni aría winiríenino?” rariniyí aivi ⁶¹ Jisaso xegí wiepísariniyí obaxí o rípi nani aninimí irinariniyí níjía nimóniri re uriniginini, “Xwiyá ududí seainipaxí searíapimi dáni róreamioarino? Nioni pini niníwiarimi upiri riseaimónarini? ⁶² Seyíne ámá imóniníoni xewaninoni weapiníe nani ámi peyariniyí ninanirínayí, pí wipiri seaimóniníaríani? Sini pini niníwiarimi upiri nani seaimóniníaríani?” nuriri ⁶³ re uriniginini, “Dñí niyimñí íniná ñweapíra nani wiariniyí, ayí kwíyí Gorixoyápirini. Ámáyí wigí ení eánigía tñi wí e imónipaxí menini. Xwiyá nioni searíapi ámá dñí níkwíroriniyí dñí íniná ñweapíra nani kwíyí eweariniyí. ⁶⁴ E nerí aí wiyíne xwiyá niniyá sini dñí miníkwíroarino.” uriniginini. Jisaso iwamíto dáni ámá xíomi dñí míwíkwírófayí nani níjía imóniri xíto nani miyí uriníto nani eni níjía imóniri eno enagi nani e nuriri ⁶⁵ re uriniginini, “Wiyíne dñí miníkwíroariniyí nani re searíaniginini, ‘Ápo ámá go go nioni tñí e xe ouniri sinwí míwinipa nerínayí, o nioni tñámini wí bípaxí menini.’ searíaniginini.” uriniginini.

⁶⁶ Xwiyá api nura úpi enagi nani xegí wiepísariniyí obaxí omi pini niníwiarimi nuro ámi o tñi nawini bí aní memegíawixini. ⁶⁷ Ayináni Jisaso xegí wiepísariniyí wé wúkaú síkwí waú awami re uriniginini, “Soyíne eni ‘Ríxa pini niníwiarimi owaneyi.’ riseaimónarini?” uríagi ⁶⁸ Saimoni Pitao re uriniginini, “Ámináoxini, none go tñámini waníwini? Xwiyá dñí niyimñí tñwáone imónani nani imóniniyí joxini tñoxirini. ⁶⁹ None ríxa dñí níkwírorane níjía re imóniniwini, ‘Joxi síyikwí mininiyí Gorixo rirípearíoxiríani? Yeáyí neayimíxemeanía nani aríowayá xwía piaxíyo dáni iwaroníoyi rariniwá, ayí joxirini.’ niyaiwirane níjía imóniniwini.” uríagi ⁷⁰ Jisaso re uriniginini, “Nioni ámá wé wúkaú síkwí waú soyíne mísearípeapa reñaniginini? E nerí aí woxí oboxíniyí imóniniyí.” uriniginini. ⁷¹ Isíkarioti dání Saimonomi xewaxo Judaso —O wiepísariniyí wé wúkaú síkwí waú awa worini. O xíto nani miyí uriníto enagi nani e uriniginini.

7

Jisasomi xogwáowa xíomi dñí míwíkwírogía nánirini.

¹ Jisaso e niyárimo néisáná Judayí ámináowa xíomi pikianiro nani mekaxí meariniyí níjía nimóniri nani “Judia píropenisíyo oememini.” míwimóní Gariri píropenisíyo aní emearíná ² aiwá Judayí aní pákí pákí ininiyí niníwiaríná imíxayarígfápi —Aiwá api, ayí eníiná íwiaríawé Moseso tñi nemeróná sení aníyo niníweaxa wagíapi nani dñí winini nani xwiogwí ayí ayo Judayí wigí aníyí pini niníwiarimi nuro sía wé wíumi dání waú wo aní pákí pákí ininiyí niníwearo aiwá imíxarígfápirini. Aiwá api ríxa anwí e imónináná ³ xogwáowa re urígfawixini, “Dixí wiepísariniyí winiyí eni emímí amipí joxi yariniyí sinwí winipiri nani aní re pini niníwiarimi Judia píropenisíyo nani ui. ⁴ Ayí rípi nani rirariníwini. Ámá wo ámá nini xíto nani níjía oimónipoyiniri niníwimónirínayí, xegí yariniyí

ínimí yariñímani. Emímí joxi yariñípi nepa nerínáyí, jìwanìjoxi nurí áamá niyíyá síñwíyo dání síwá winíríini.” urígfawixíni. ⁵ Awa xegí xogwáowa aí dñí mìwìkwíropa nero nání e urígfawixíni. ⁶ Jisaso re uríñnigíni, “Soyíné upíríiná ananí gíní gíná upíríá nání imóníñagí aiwí nioní umfáiná síní mimóníni. ⁷ Ayí rípi nání seararíñíni. Ámá xwíá tíyo dání níniyí soyíné tíni símí tíni inípxí mimóníñoi. E nerí aiwí nioní wigí yarígfápi nání ‘Sípíríni.’ nuríri waropárí wiararíñagí nání símí tíni niaríñoi. ⁸ Segípi aiwá nene xwiogwí o omí imíxayaríñwápi nání yoápoi. Nioní gí umfáiná síní mimóníñagí nání wí umíméini.” ⁹ nurárimí Gariri píropenísíyo ñweaññigíni.

Jisaso aiwá añí pákí pákí iníñíyo niñwearóná imíxarígfápi nání yoañí nánírini.

¹⁰ Jisaso, xexírímeáowa ríxa aiwá api nání yoáfámi enáná xíto ení ámáyo síñwíyo dání míyoá yumíí ínimí niyírí Jerusaremí níremorí ñweañáná ¹¹ Judayí aiwá imíxarígfé xíto nání píá néra nuro “O geríni?” níriğa nuro ¹² ámá e epíroyí egíáyí ikeagígwí ayá wí níriğa nuro wí “Ámá nañoríni.” ríro wí “Oweoi, nañomaní. Ámá niyoní dñí nukínimíxírí xejwímí nipemeámí waríñoríni.” ríro nero aiwí ¹³ Judayí ámináowa nání wáyí nero nání ámá wí o nání ámá símímaní e dání mírínígfawixíni.

¹⁴ Jisaso síá aiwá imíxarígfáyí ríxa áwini e imóníñáná añí rídíyowá yarígfíwámí nání nurí nípáwírí ámáyo uréwapíyaríná ¹⁵ Judayí ámináowa dñí ududí níwiníro re rígfawixíni, “Aríre nerí níjía o raríñípi nímonírí ría raríni? Síkuríá meñoyoi.” raríñagí ¹⁶ Jisaso re uríñnigíni, “Xwíyíá nioní searéwapíyaríñápi nioní gípímani. Nioní nírowárenapíñoyápiríni. ¹⁷ ‘O wimónaríñípi oemíni.’ wimónaríñí gíyí gíyí nioní searéwapíyaríñápi nání níjía nímonírí re yaiwípxíríni, ‘Goríxoyá dñíyo dání ría nearéwapíyaríni? Xíto xegí dñíyo dání ría nearéwapíyaríni?’ níyaiwírí níjía imónípxíríni. ¹⁸ Ámá go go xíto xegí dñíyo dání nírírnáyí, ámá weyí onímépoiñírí yaríñíni. E nerí aí ámá níni ámá xíto urowárenapíñomi weyí oumépoiñírí yaríño, o aga nepaxíñoríni. Yadíminí yaríñoríni. ¹⁹ Eníiná Moseso ñwí ikaxí nírinírí eáníñípi míseaiapípa reññigíni? E nerí aí soyínéyá wo aí ñwí ikaxí eáníñípi píraníñí xídaráñímani. Pí nání soyíné nioní nípíkianíro yaríñoi?” uríagi ²⁰ ámá e epíroyí egíáyí re urígfawixíni, “Imóto xíxéroaríñí roxíni, ámá gíyí rípíkianíro yaríñagí raríñíni?” uríagi ²¹ Jisaso re uríñnigíni, “Nioní emímí ná bíní éagi seyíné síní ududí ikárínaríñoi. ²² Moseso ñwí ikaxí ‘Segí niaíwíyo níxírímáná síá wé wíúmi dání wáú wo múróáná síá ayimí iyí símí síó wákwíríxíni.’ ríñíni. E nísearírí aiwí ayí Moseso maríái, negí aríowa síwí api érowiápíñígfáríni. Ayínáni seyíné segí niaíwíyí ñwí ikaxí ríñíñípi níxídíríñípímí dání nañí oimónípoiñírí Sabaríayo aiwí iyí símí síó wákwiarígfáríni. ²³ Seyíné ‘Nañí nerane ñwí ikaxí Moseso nírinírí eañípi pírfí mívíaíkípa oyaneyí.’ níyaiwíro Sabaríayo ení iyí símí síó wákwiarígfáríni. Seyíné e yarígfá enagi nání pí nání nioní ámá womí Sabaríayo nañí wímíxápi nání wíkfí nónaríñoi? ²⁴ Síñwí tíni níwínaxídíro mírípa époi. Xíto yaríñagípi ení mí nómíxíríná ríríxíni.” uríñnigíni.

Jisaso nání “Kíraisoríani? Woríani?” ríñígfá nánírini.

²⁵ Ámá Jerusaremí ñweagíáyí wí re níra ugíawixíni, “Ámá ro ámá nípíkianíro egíto menírani? ²⁶ Síñwí wíñípoi. Ámá níni aríá egíe síñání nírorí raríñagí aí mebá neameñweagíáwa omí xwíyíá bí muraríñoi.

Awa ‘Ámá ro Kiraiso, ámá yeáyf neayimixemeanfa nání arfowayá xwfa piaxfyo dání iwiaronfoyi rarifwáo, ayf orfani?’ miyaiwipa riyarifo? ²⁷ E neri aí ‘Ámá o Kiraiso, ámá arfowayá xwfa piaxfyo dání iwiaronfoyi rarifwáorfani?’ waiwipaxf menini. Ayf rípi nánirini. Nene xinái xfomi xirife nání nijfa imónifwini. E neri aiwi Kiraiso, ámá Gorixo yeáyf neayimixemeanfa nání urowárenapifno imónifániyf ámá wo ‘E dñorini.’ rípxf menini. Ayináni ‘O Kiraisorfani?’ waiwipaxf mimónifwini.” rarifagfa ²⁸ Jisaso anj rídiyowá yarigfiwámí dání nuréwapiyirfná enj tñni níriri re urifnigini, “Seyfne nepa nioni nání nijfa ero ‘O e dñorini.’ rípxf imóniro yarigfáyfnerani? Nioni gí dñf tñni bñámanti. Nepaxif imónifo —O soyfne majforini. O nioni nrowárenapifrinini. ²⁹ O tñf e dání bñáoni enagi nání o nioni nijfarini. O nioni nrowárenapifrinini.” urfagi nání ³⁰ omí fá xiraniro nero aiwi fá xirípxiná sñni mimónifagi nání fá bñ mixirigfawixini. ³¹ E neri aí ámá e epfroyf egfáyf obaxf wí dñf nífkwíroro re nira ugfawixini, “Kiraíso, ámá yeáyf neayimixemeanfa nání arfowayá xwfa piaxfyo dání iwiaronfoyi rarifwáo nimónirfná emimí ámá ro yarifpimi nímúrori eníarani? Oweoi.” rígfawixini.

Jisasomi fá oxirfpoyiniri urowarigfa nanirini.

³² Parisiowa ámá e epfroyf egfáyf Jisaso nání ikeagígwí e rarifagfa arfa níwiro nání awa tñni apaxfpanifj imónigfa xwéowa tñni dñf axfpi nixiriro Jisasomi fá oxirfpoyiniri rídiyowá yarigfiwámí awí mearoarigfa wami urowárfagfa awa nuro o uréwapiyarife rémóagfa ³³ Jisaso re urifnigini, “Seyfne tñni re bñ onimiápi nñweámoni gí nrowárenapifo tfe nání umíarini. ³⁴ Ríxa úaná seyfne nioni nání pfa nñiro aiwi wí síñwí naniprfámani. Seyfne nioni ñweámíae upaxf wí mimónifo.” urfagi ³⁵ Judayf amínáowa re ríngfawixini, “O gími nání uminiri rarini? Aga gími nání úaná nene o nání pfa megínaníwárinini? Negí amáyf Girikíyf anfyo ñweagfami nání nuri émáyo uréwapiyimfaniri rfa neararini? ³⁶ Xwíyfa o re rípi, ‘Seyfne nioni nání pfa nñiro aiwi wí síñwí naniprfámani. Seyfne nioni ñweámíae upaxf wí mimónifo.’ rípi pí niyaiwiri rfa rifo?” ríngfawixini.

Inigf oyfa tñf nání urif nanirini.

³⁷ Sfá aiwá api imixarigfáyf yoparfyi —Ayi seáyf e imónifíyirini. Sfá ayi imónifaná Jisaso éf nrori enj tñni re ríñnigini, “Ámá inigf nání gwíni yeáyf wí gíyf gíyf nioni tfámni nñbro inigf onípoyi. ³⁸ Nioni dñf níkwírófa gíyf gíyf Bíkwiyo nírini eánif rípi tñni xixeni imóniprfáo, ‘Wíg xwioxfyo ná ínimí dání inigf dñf niyimif imixarifpi oyfa tñf pweníarini.’ nírini eánifpi tñni xixeni imóniprfáo.” urifnigini. ³⁹ Jisaso e níriffná kwíyf Gorixoyá xfomi dñf wíkwírófáyf meaprfápi nání e urifnigini. Íná Jisaso sñni anfnami nipeyiri mikfni pa éiná enagi nání Gorixo sñni xegf kwíyipi amáyo síxí mumímopa yagínarini.

Jisaso nání dñf xixegni tñni nepayoro rígfá nanirini.

⁴⁰ Ámá e epfroyf egfáyf o e rarifagi arfa níwiro wí re nira ugfawixini, “Aga neparini. Ámá ro wfa rókiamoagf nene xwayf naniri ñweañwáorini.” nira warfná ⁴¹ wí re nira ugfawixini, “ ‘Ámá ro Gorixo yeáyf neayimixemeanfa nání arfowayá xwfa piaxfyo dání iwiaronfoyi rarifwáo, Kiraisorini.’ neaimónarini.” nira warfná wí re nira ugfawixini, “Gariri piropenisfyo dñf wo Kiraiso, ámá arfowayá xwfa piaxfyo dání iwiaronfoyi rarifwáo imónipaxfrani? Oweoi, e dñf wo ámá arfowayá

xw'á piax'íyo dání iwiaron'oyi rar'inqwáwo imón'ipax'í men'ini. ⁴² B'ikw'íyo re m'ir'ini'pa reni, 'Kiraiso, ar'íowayá xw'á piax'íyo dání iwiaron'oyi rar'inqwáwo neg'í ar'íwo Depitoyá f'wiár'íawé wo imón'infár'ini. An'í Betirexemi —En'íná Depito xeg'í n'weaager'ini. Omí e dání xir'infár'ini.' m'ir'ini'pa reni?" n'ira nuro nání ⁴³ áamá e ep'íroy'í eg'íáy'í o nání d'inq'í xixeg'íni t'íni nepayoro n'ir'iróná ⁴⁴ w'í "R'ixa f'á ox'íraney'í." n'iwimón'iri a'iw'í omí f'á b'í m'ixir'ig'íawix'ini.

Juday'í meba'owa Jisasomi d'inq'í m'iw'ikw'írog'íá nán'ir'ini.

⁴⁵ R'idiyowá yar'ig'íiwám'í aw'í mearoar'ig'íáwa ám'í nuro apax'ípán'inq'í imón'ig'íá xw'éowam'í t'íni Parisiowam'í t'íni w'ímeááná awa re ur'ig'íawix'ini, "P'í nání omí f'á m'ixir'í an'ipáoy'íné bar'inqoi?" ur'íag'íá ⁴⁶ aw'í mearoar'ig'íáwa re ur'ig'íawix'ini, "En'íná a'iw'í áamá o nearéwap'iyar'inq'ípa wo m'inearéwap'iyag'ír'ini." ur'íag'íá ⁴⁷ Parisiowa ikay'íw'í nur'íro re ur'ig'íawix'ini, "Soy'íné ení r'ixa d'inq'í n'iseak'ini m'ixiri xejw'ím'í n'iseaipemeám'í mupa rejoi?" nur'íro ⁴⁸ re ur'ig'íawix'ini, "Seamen'jwean'jwáone worani, Parisione worani, omí d'inq'í b'í w'ikw'író'irani? Oweoi! ⁴⁹ E ner'í a'í áamá ep'íroy'í eg'íá j'íay'í n'w'í ikax'í n'ir'ini'ri eán'inq'ípi nání p'írán'inq'í n'ij'íá mimón'ipa nero nání Gor'ixoyá s'inqw'íyo dání an'f'ni'p'í'f'á nání ram'ixár'ini'ny'í'f'ini." ur'íag'íá ⁵⁰ Nikodimaso —O ení Parisi wor'ini. Xám'í ár'íw'iyim'í nur'í Jisasomi n'iw'imear'í yar'inq'í w'inqor'ini. O n'iw'iap'ini'mear'í re ur'inq'ini'g'ini, ⁵¹ "Neg'í n'w'í ikax'í n'ir'ini'ri eán'inq'íyo b'í r'ipi r'ir'ini'ni, 'Áamá wom'í x'íwo r'inar'inq'ípi ar'íá m'iw'ipa eri o yar'inq'ípi p'írán'inq'í n'ij'íá mimón'ipa eri nemáná anan'í xw'iy'íá umeár'ipax'í'f'ini.' r'ir'ini'ni?" ur'íagi ⁵² awa ikay'íw'í re ur'ig'íawix'ini, "Jox'í ení Gariri d'inq'í iwox'ir'ani? B'ikw'íyo p'írán'inq'í f'á rori p'íá mer'í ner'íný'í, jox'í re n'iyaiwir'í n'ij'íá imón'ir'í'ni, 'W'íá rókiamoar'inq'í wo Gaririyo dání imónar'inq'íman'í.' n'iyaiwir'í n'ij'íá imón'ir'í'ni." ur'ig'íawix'ini.

Ap'ix'í f'w'í in'inq'í w'ím'í xw'ir'ix'í umeag'íá nán'ir'ini.

⁵³ Áamá n'íni wig'í an'í xixeg'íniyo um'íag'íá a'iw'í

8

¹ Jisaso d'íw'í xeg'í yo'í Orip'iyoyó nání nur'í ² sá wen'jowá w'íá m'ón'inq'ím'í ám'í n'iw'iap'ini'meám'í n'ib'iri an'í r'idiyowá yar'ig'íiwám'í n'ipáwir'í áamá n'íni x'íwo t'íám'ini'ni bar'inqag'íá nání o é'f' n'inqweámáná uréwap'iyar'í'ná re en'inq'ini'ni. ³ N'w'í ikax'í eán'inq'ípi meweg'íáwa t'íni Parisiowa t'íni awa ap'ix'í áamá w'í f'w'í inar'inqag'í w'ini'meá'f'á w'ím'í n'iméra n'ib'iro áw'ini e é'f' nurár'arimáná ⁴ omí re ur'ig'íawix'ini, "Nearéwap'iyar'inq'iox'ini, ap'ix'í r'í f'w'í inar'inqag'í w'ini'meá'f'ir'ini. ⁵ Ap'ix'í r'ín'inq'í imón'inq'íy'í nání n'w'í ikax'í Moseso n'ir'iri ean'í'p'im'í dání re r'ini'ni, 'S'í'jq'á t'íni iwan'í nearo p'ík'í'f'ir'ix'ini.' r'ín'inqag'í a'í jox'í p'íoi r'ir'í'ni?" ur'ig'íawix'ini. ⁶ R'íwéná o Moseso r'inq'ípi n'iw'ia'ikiri xeg'í b'í r'í'f'p'im'í dání xw'iy'íá uxekw'ímoaney'ini'ro iwam'í'f'ó n'iw'iwap'iyiro e ur'íag'íá a'iw'í o íp'í'pá é'f' n'inqweámáná xw'íáyo web'íá t'íni r'íwam'inq'í near'í ⁷ awa ar'í'k'í ám'í ám'í yar'inq'í w'iyar'inqag'íá o ám'í é'f' n'irori re ur'inq'ini'g'ini, "Soy'íné wox'í gox'í f'w'í b'í m'iyar'inq'ox'í xám'í ím'í s'í'jq'á eai." nur'ím'í ⁸ ám'í íp'í'pá é'f' n'inqwear'í xw'íáyo r'íwam'inq'í eaar'í'ná re en'inq'ini'ni. ⁹ Awa Jisaso e ur'íagi ar'íá n'iw'iro won'í won'í Jisaso t'í'jq'í e p'í'ni n'iw'iar'imi nuróná ám'ínáowa xám'í numearo n'íni r'ixa núáná ap'ix'ini'ni xeg'í xew'ini'ni Jisasoyá s'ím'í e é'f' ron'ag'í n'iw'ini'ri ¹⁰ ám'í é'f' n'irori ím'í re ur'inq'ini'g'ini, "Iney'í, ámá'y'í g'im'ini'ri'ni? Ay'í wo xw'iy'íá m'ir'imear'í'f'irani?" ur'íagi ¹¹ í re ur'inq'ini'g'ini, "Ám'ínáox'ini, wo xw'iy'íá m'ini'mear'í'f'irani." ur'íagi Jisaso re ur'inq'ini'g'ini, "Nion'í ení xw'iy'íá w'í r'imear'ímé'ini. D'ix'í an'í ui. Re dání ám'í f'w'í b'í min'ipa é'ir'ix'ini." ur'inq'ini'g'ini.

“Nioni áamá nání uyíwíwíñíñí imóníñáoníríní.” uríñí náníríní.

¹² Jisaso ámi re uríñínigíní, “Nioni áamá xwíá tío ŋweagíá níyoní uyíwí wíáníñí wókímíxaríñáoníríní. Áamá nioni níxídfáayí síá yiniñímíní añí emepíríá meníní. Wíá dñí níyímíñí tígíáyí imíxípaxí imóníñípi wókímíxíníáríní.” uríagí nání ¹³ Parisiowa re urígíawíxíní, “Joxí e rípi jíwaníñoxí símeaní míkoxíñíñí nimónírí áwaní rínaríñagí nání ‘Neparíní.’ níyáiwirane aríá seaianíméwíní.” uríagí ¹⁴ Jisaso re uríñínigíní, “Nioni aí níwaníñoní nání áwaní rínaríñápi, ayí neparíní. Ayí rípi nání seararíñíní. Ge dání ríá bíñanigínírí gímí nání umfárfánírí imóníñípi nání níjía nimónírí nání seararíñíní. E nerí aí soyíné nioni bíñáé náníraní, nioni umíáé náníraní, majía nimóníro nání níraríñoi. ¹⁵ Soyíné áamá xwíá tío dáníyí yarígíápa síñwí tíníní níwíñaxídíro raríñagíá aí nioni áamá womí aí síñwí tíníní níwíñaxídíri xwíyíá mumeeararíñíní. ¹⁶ Nioni xwíyíá numearírí síñwíríyí, nioni gí dñí tíní mepa nerí ápo, nírowárenapíño yá dñíyó dání nerí nání nepa xíxení imóníñípi tíní umearípaxíriní. ¹⁷ Segí ŋwí íkaxí eáníñíyó aí re nírinírí eáníní, ‘Áamá wáú xwíyíá áwaní níriníná axípiní nírinínáyí, xwíyíá api nepa imóníní.’ nírinírí eáníní. ¹⁸ ‘Nioni níwaníñoní nání áwaní searínírí ápo, nírowárenapíño ení nioni nání áwaní searírí yaríñagí nání soyíné nioni seararíñápi nání “Neparíní.” yáiwípaxíriní.’” uríagí ¹⁹ awa re urígíawíxíní, “Díxí ápo ge ŋweaní?” uríagí o re uríñínigíní, “Soyíné nioni nání níjía mimónípa ero gí ápo nání níjía mimónípa ero yariñoi. Soyíné nioni nání níjía nimóníro síñwíríyí, gí ápo nání ení níjía imónáñíro éfáriní.” uríñínigíní. ²⁰ Aní rídíyowá yarígíwámí Goríxo nání nígwí tarígíá tñí e dání nurewápíyíríná xwíyíá api uraríñagí aíwí omí íá xírípírfíná síní mimóníñagí nání íá bí míxírígíawíxíní.

“Nioni umíáé nání soyíné wí upaxí meníní.” uríñí náníríní.

²¹ O ámi re uríñínigíní, “Nioni píní níseawíárímí úaná soyíné nioni nání pía níniro aí segí íwí yarígíápi síní yokwarímí miníñáná pepíríáríní. Nioni umíáé soyíné bípaxí wí mimóníñoi.” uríagí ²² Judayí ámináowa re níra ugíawíxíní, “O ‘Nioni umíáé soyíné bípaxí mimóníñoi.’ ríagí nání xewaníño píkinímínírí nání mínearípa ríyaríní?” níra waríná ²³ o re uríñínigíní, “Nioni eramí dánóníríní. Soyíné bíramí dánoyínéríní. Soyíné xwíá tío dánoyínéríní. Nioni xwíá tío dánónímaní. ²⁴ Ayínání re searíní, ‘Segí íwí yarígíápi síní yokwarímí miníñáná pepíríáríní.’ searíní. Ayí rípi seararíñíní. Soyíné dñí nínikwíroro ‘Ayí oríní.’ míníaiwípa nerónáyí, segí íwí yarígíápi síní yokwarímí miníñáná pepíríáríní.” uraríñagí ²⁵ awa re urígíawíxíní, “Goxíríní?” uríagí Jisaso re uríñínigíní, “Nioni iwamíó dání searagáoní oníríní. ²⁶ Soyíné yarígíápi nání xwíyíá searímearímí nání xwíyíá xwapí xiríñáoníríní. Soyíné aríá míníaríñagíá aíwí nioni nírowárenapíño nepaxíñoríní. Amípi omí aríá wíñápi áamá níní aríá egíe dání raríñáriní.” uríagí aíwí ²⁷ ayí majía nimóníro “Ápo Goríxo nání ríá neararíní?” míyáiwíaríñagíá nání ²⁸ Jisaso re uríñínigíní, “Soyíné áamá imóníñáoní íkfáyo níyekwíróarípírí seáyí e níñímíeyoaríná níjía ‘Ayí oríní.’ imónípírfáriní. Nioni gí dñí tíní amípi bí yaríñámaní. Ápo nírewápíyíñípi níraríñáriní. ²⁹ Íníná nioni nírowárenapíño yayí wíñíaxípiní yariñagí nání nioni píní níñíwíárímí mínú síní dñí níkkáyóní.” uríñínigíní. ³⁰ Xwíyíá api uraríná áamá obaxí dñí wíkwírogíawíxíní.

Ámá áxenwarí inigítáyí nání uríñí nániríní.

³¹ Jisaso Judayí omí díní wíkwírófáyo re uríñiniginí, “Seyíné gí xwiyítá raríñápi díní íá nixíríronáyí, nioniyá gí seaiepisaríñá nepaxíñíyíné imóníñoi. ³² Xwiyítá nepaxíñí imóníñípi nání níjítá nimóníro e nemáná xwiyítá api díní íá nixíríñípi dání áxenwarí minigítáyíné imónípríáríní.” uríagí ³³ wa re urígíawixíní, “Negí aríto Ebrífamoyá íwiárfaweneríní. Eníná dání ámá wayá xináíwanéníñí nimónírane omíñí míviiagwaéne, joxí arige nerí ‘Áxenwarí minigítáyíné imónípríáríní.’ neararíñíní?” uríagí ³⁴ Jisaso re uríñiniginí, “Aga nepa seararíñíní. Ámá íwí yaríñí go go íwí xíto yaríñípiyá xináíñíñí nimónírí áxenwarí winí. ³⁵ Ámá xináíwaníñí nimóníro omíñí wiiarígítáyí aníñí anjwámí xiáwo tñí ñweaarígítámaní. E nerí aí xewaxo íníná aníñí e ñweaaríñíñí.” nurírí ámá e rówapígítáyí re oyaiwípoyínírí, “ ‘Seyíné xináíwayínéñíñí nimóníro omíñí wiiarígítáyíné yapí imóníñoi.’ ríá neararíní?” oyaiwípoyínírí ewayí xwiyítá api nurírí ³⁶ re uríñiniginí, “Ayínání xewaxoní xináíwayínéñíñí nimóníro omíñí wiiarígítáyíné áxenwarí seainíñípi anípa seaimíxiyíáná aga áxenwarí minigítáyíñíñí imónípríáríní.” nurírí ³⁷ re uríñiniginí, “Nioní níjítáriní. Seyíné aríto Ebrífamoyá íwiárfawéyínéñí. E nimóníro aí seyíné gí xwiyítápi segí xwioxíyo aumaúmí miníí enagí nání nioní nípiñíro nání yaríñoi. ³⁸ Nioní ápo tñí níñwearíná síñwí wíníñápi nání raríñáriní. Seyíné ení amípi segí ápo raríñagí arítá wigítápi yarígítáriní.” uríñiniginí.

“Segí ápo oboríní.” uríñí nániríní.

³⁹ Awa re urígíawixíní, “Negí aríto Ebrífamoríní.” uríagí Jisaso re uríñiniginí, “Nepa Ebrífamoyá íwiárfawéyíné enánáyí, xíto yagítá epaxíríní. ⁴⁰ E nerí aí nioní xwiyítá nepání Goríxomí arítá winápi seararíñáoní níniñpiñíro yaríñoi. Soyíné nianíro yarígítápa aríto Ebrífamo wí e meníñiniginí. ⁴¹ Ayínání re searíñí, ‘Segí ápo yaríñípi yaríñoi.’ searíñí.” uríagí ayí re urígíawixíní, “Negí inókíwa íwí niníro neaxírígítámaní. Negí ápo imóníño ná woní Goríxoríní.” uríagí ⁴² Jisaso re uríñiniginí, “Nioní gí díní tñí bíñámaní. Goríxo nírowárenapítági o tñí e píñí níwiárimí bíñá enagí nání Goríxo nepa segí ápo enánáyí, soyíné nioní díní síxí níyipaxíríní. ⁴³ Soyíné nioní xwiyítá raríñá arítá nero aí pí nání níjítá mimónípa yaríñoi? Ayí rípi nániríní. ‘Xwiyítá arítá owianeyí.’ míseaimónaríñagí nání níjítá mimónípa yaríñoi. ⁴⁴ Soyíné niaíwí segí ápo oboyáoyíné enagí nání xíto wimónaríñípa niaíwíyíné ení ‘Axípi oyaneyí.’ seaimónaríñíñí. O eníná dání ámáyo píxíwíró yagoríní. Nepa bí míripaxí imóníño enagí nání pí pí xwiyítá níñíñá yapíñí raríñoríní. O yapí raríño imónírí ámá yapí rarígítá níyíyá xanóníñí imónírí enagí nání gíní gíná yapí níñíñá sa míkí xíto imóníñípi tñí xíxení raríñíñí. ⁴⁵ E nerí aí nioní nepaxíñí imóníñípiñí seararíñagí nání ‘Neparíní.’ níyaiwíro díní mìníkwíroaríñoi. ⁴⁶ Soyíné goxí íwí nání xwiyítá nímeárípaxíríní? Oweoi, wí xwiyítá nímeárípaxímaní. E nerí aí nioní nepání seararíñá pí nání ‘Neparíní.’ níyaiwíro díní mìníkwíroaríñoi? ⁴⁷ Ámá Goríxoyáyí xwiyítá xíoyápi arítá wiarígítáriní. Soyíné Goríxoyáoyíné mimóníñagí nání xwiyítá oyápi arítá mìníaríñoi.” uríñiniginí.

“Aríto Ebrífamo síní menáná nioní ñweaagáríní.” uríñí nániríní.

⁴⁸ Judayí ámináowa omí ikayíwí re urígíawixíní, “None joxí re níñíñíranéná, ‘Ámá sípi roxíyí Samariayí woxíríní. Imíto xíxéroaríñí

roxini.' niriiranená xixeni miriripa réwini?" uríagía ⁴⁹ Jisaso re uriniginini, "Nioni imóó dñí mñixixéroarini. Gí ápomí wé íkwianwíyo unwirararínagi aí soyíné wé íkwianwíyo mñinwirararínjoí. ⁵⁰ Nioni gí dñí tñí seáyí e imóónímánirí mñyarínagi aiwí wo nioni nání 'Seáyí e imóónini.' niaiwíoyí soyíné tñí nioni tñí neapayonfo ñweani. ⁵¹ Aga nepa seararínini. Ámá gíyí gíyí xwíyíá nioniyápi nixídirínáyí, wí nipepíríámani." uríagi ⁵² Judayí ámináowa re urígíawixini, "Joxí e rarínagi nání ríxa nífá re imóóniñwini, 'Joxí imóó xixéroaríní woxini.' nífá e imóóniñwini. Arfo Ebiríamo tñí wíá rókiamoagíáwa tñí pegíáriní. E éagíá aí joxí re rarínini, 'Ámá gíyí gíyí xwíyíá nioniyápi nixídirínáyí, wí nipepíríámani.' rarínini. ⁵³ 'Joxí negí arfo Ebiríamo penomí seáyí e mñwimóniñoxiríní.' neaimónaríní. Wíá rókiamoagíáwa ení pegíáriní. Joxí goniríní yaiwinarínini?" uríagía ⁵⁴ Jisaso re uriniginini, "Niwanínjoni seáyí e nímíeyoánirínáyí, surímá imóónarípaxíríní. Seáyí e nímíeyoarínjo, ayí gí áporíní. O nání soyíné 'Negí Nwíáoríní.' rarígíáriní. ⁵⁵ E niriro aí xfo nání nepa nífá mimóniñjoí. E neríní aiwí nioni nífáriní. 'O nioni majíáriní.' niriínáyí, nioni soyínéniñí yapí rarínáoni imóónipaxíríní. E nerí aí o nioni nepa nífá nimónirí nání xwíyíá oyápi xídarínáriní. ⁵⁶ Segí arfo Ebiríamo sía nioniyáyi nání 'Sínwí wñimíárfani?' niyaiwirí nání yayí winíniginini. Oyi, o sínwí nñanirí yayí seáyími dání winíniginini." uríagi ⁵⁷ Judayí ámináowa re urígíawixini, "Joxí siní xweyanoxí meníyí 'Arfo Ebiríamomí sínwí wñagáoniríní.' rirarínini?" uríagía ⁵⁸ Jisaso re uriniginini, "Aga nepa seararínini. Arfo Ebiríamo siní menáná nioni xámí ñweaagáriní." uríagi ⁵⁹ awa " 'Goríxo tñí xixeni imóóniñoríani?' oniaiwípoyinirí ríá neararínini?" niyaiwiro omí sñá eaníro nání sñá meáagíá aiwí xewanínjo re eníniginini. Yumí nimónirí aní rídiyowá yarígíiwámí dání peyaníniginini.

9

Sínwí supáríní womí naní imíxíní nániríní.

¹ E nemo nipuríná weníní éyí wñiníniginini. Ámá wo xinái xirínje dání sínwí supáríní néra unjo ñweanagi wñaná ² xegí wiepísarínjowa ení sínwí nñwíro yaríní re wigíawixini, "Nearéwapíyarínjoxini, íwí go enípimi dání xinái sínwí supáríní ro xiríniríní? Xfo éagi nánirani, xaniyaú éagí nánirani?" yaríní e wíagíá ³ Jisaso re uriniginini, "Ámá ro íwí éagi maríáí, xaniyaú ení íwí éagí maríáí, sa omí dání emímí Goríxoyá síwáníní iníníá nání e enjo xiríniríní. ⁴ Agwí siní ikwáwíyíná imóónínáná emímí nñrowárenapínjo 'E éwíniginini.' yaiwiarínípi éwaniginini. Árfwíyíná ámá wo emímí mepaxí imóónínáná ríxa anwí e enagi nání rarínini." uriniginini. Dñí re oyaiwípoyinirí, "Xfomí píkiáná árfwíyíníní imóónínáriní." oyaiwípoyinirí e nurirí ⁵ ámi re uriniginini, "Nioni xwíá tñyo nñwearíná ámá nñnyí nání wíá wókímíxínini." nurárimí ⁶ xwíáyo reanwí núrímáná xwíá tñí reanwí tñí yiyí nñdírí amáoyá sínwíyo xópé nñwimáná ⁷ re uriniginini, "Joxí nuri ipí Siroamíyí ríníníwámí nání — Yoí míkí ayí mewáriníní nániríní. E ríníníwámí nání nuri símímaníyo wayí rónei." urowáragí o nuri símímaníyo wayí nñrónímáná re eníniginini. Ríxa sínwí anínjo bñiniginini. ⁸ Ríxa sínwí anínjo barínagi ámá aní xfo tñí e ñweagíáyí sínwí e nñwíro sínwí supárínjo enagi nání éf nñweámáná aiwá nání ríxíní urago barínagi sínwí nñwíro re nñra ugíawixini, "Ámá royí e nñweámáná aiwá nání ríxíní neararínjo meníraní?" nñra waríná

9 wí re nira ugíawixini, “Ayí orini.” nira warína wí “Oweoi, ayí o yapi imóniñiyí worini.” nira warína xewaniño aríki re uriñinigiñi, “Nioni onirini.” urañagi 10 ayí re urigíawixini, “Joxi arige nerí dixí siñwí oxoáini?” uríagía 11 o re uriñinigiñi, “Ámá Jisasoyí rariño xwía bimi reañwí nuriñi yiyí nidiñi gí siñwíyo xópé ninimáná re nriñoi, ‘Joxi ipí Siroamíwami nani nuri wayí rónei.’ nriñagi nioni nuri wayí nironirina re éini. Siñwí noxoari anini.” uríagi 12 ayí re urigíawixini, “Ámá o ge ñweani?” uríagía o “Nioni majíarini.” uríagi 13-14 ámá ayí sía Jisaso xwíapimi reañwí nuriñi yiyí nidiñi omi siñwí naní wimixiñiyi Sabaríayi enagi nani ámá xami siñwí supáragomi Parisiowa tñí e nani nimeira nuro wáraná 15 Parisiowa eni omi yariñí re wigíawixini, “Joxi arige nerí siñwí oxoáirini?” uríagía o re uriñinigiñi, “O xwiríñwí bi tñi gí siñwíyo xópé niáná nioni nuri wayí nironirina siñwí oxoáini.” uríagi 16 Parisiyí wía re nira ugíawixini, “Ámá o Sabaríá nani ñwí ikaxí riniñipimi xopirari niyayiri nani Gorixo tñí e dani biñomani.” nira warína wía re nira ugíawixini, “Ámá íwí yariñiyí wo enánayí, arige nerí emimí o yariñipiniñí imóniñipi epaxirini?” nira nuróná dñí xixegini tñi nepayoro nani 17 ámi siñwí supáragomi re urigíawixini, “O dixí siñwí roxaóí enagi nani pí amáoxini rariñini?” uríagía o re uriñinigiñi, “O Gorixoyá wía rókiamoariñí wo menirani?” uríinigiñi.

18 O xegí siñwí oxoáiyí nani píranini áwaní urañagi aiwi xami siñwí supáragomi aiwi Judayí amináowa aría miwipa nero re yaiwigíawixini, “Nepa siñwí supárago ámi siñwí maninorini.” niyaiwiro “Ámá siñwí oxoáoyá xaniyaú obípiyi.” niriño ayá rixa báná 19 yariñí niwiróná re urigíawixini, “Niaíwí ayagwíyáorani? Ayagwí re rirariñi, ‘Xinái nixiririna siñwí supáriño xiriniñi.’ rirariñi? E xiriniñí enánayí, arige nerí agwi siñwí noxoari anarini?” uríagía 20 xaniyaú re urigíisixini, “Ayí yegí íwo enagi nani yayawi niñíarini. Xinái nixiririna siñwí supáriñí eniyí nani eni yayawi niñíarini. 21 E nerí aí agwi o siñwí oxoáiyí nani yayawi majíarini. Siñwí supáriñiyí woxoáo nani eni yayawi majíarini. Xewaniñomi yariñí wípoyí. Siní onomani. Xewaniño nani áwaní osearini.” urigíisixini. 22 Xaniyaú Judayí amináowa nani wáyí winíagi nani e urigíisixini. Ayí rípi naniñi. Judayí amináowa re rinárigíá enagi nani, “Ámá giyí giyí Jisaso nani waroparí nero ‘ O Kiraiso, ámá yeáyí neayimixemeaná nani aríowayá xwía piaxíyo dani iwiaroníoyí rariñwáorini.’ neaimónarini.’ ránayí, rotú aníyo dani yoí emi kwírimoaníwáriní.” 23 rinárigíá enagi nani xaniyaú re urigíisixini, “Onomani. Xewaniñomi yariñí wípoyí.” uríagi 24 Parisiowa ámi “Siñwí supárago obini.” niriño o rixa báná re urigíawixini, “Joxi Gorixomini seáyí e numíeyoari waroparí inei. Ámá ‘Naní nimixiñoi.’ rariño íwí yariñiyí wo enagi nani none niñíarini. Ayinani waroparí inei.” uríagía 25 o re uriñinigiñi, “O íwí yariñorani? Nanorani? Nioni majíarini. E nerí aí rípi nani nioni niñíarini. Xami siñwí supáragóni aiwi agwi o níipimi dani siñwí noxoari anini.” uríagi 26 awa re urigíawixini, “O pí sírini? Arige nerí dixí siñwí roxoáirini?” uríagía 27 o re uriñinigiñi, “Nioni rixa áwaní searíagi aí aría miniarinói. Arige niyaiwiro ‘Ámi aría osianeyí.’ niriñinói? Soyíné eni rixa xegí wiepísariniñiyí imónaninro miripa riyariñoi?” uríagi 28 awa ikayíwí numearinro re urigíawixini, “Xewaniñoxini xegí wiepísariniñiyí woxirini. None neaiepisagí Mosesoyáonerini. 29 None Mosesomi xwiýá Gorixo uriniñi nani niñíá imóniñwini. E nerí aí ámá oyí e danoríaniri none

majfáriní.” urfagfa 30 áamá o re uriniginí, “Soyfne rarigfápi ududf ninipaxf rarinoi. Soyfne o bñe dáni majfá enagfa aiwi o gf siñwf noxaófrini. 31 Áamá fwf yarigfáyf Gorixomi rixinjf urána arfá miwipa yarinjf enagi nání nene nijfáriní. E neri aí áamá go go Gorixomi wéyo numeri xfo wimónarinjipi nixfdirfnáyf, Gorixo áamáomi arfá niwiri xfo rixinjf urarinjipi nání aríra wipaxfrini. 32 Aga enína dáni aí nene arfá wí re miwinjwáriní, ‘Áamá wo niwiáfrinimeari xinái xirñe dáni siñwf supárinjf womi siñwf oxoáinigini.’ rarinjagfa arfá miwinjwáriní.” nuriri 33 re uriniginí, “Áamá o Gorixo tñj e dáni mibipa neri siñwiriyf, xfo yarinjipi bi epaxf imónimiri éfmani.” urfagi 34 awa mixf re urigfawixini, “fwf ninirinjipimí dáni rixirinjoxini, joxi none rinearéwapiyarinini?” nurimána xegf yof emi kwfrimogfawixini.

Siñwf supárinjfinj imónigfáyf nánirini.

35 Jisaso “Áamá siñwf supáragoyá yof kwfrimóoi.” rarinjagfa arfá e niwiri o nání pfa nemi niwimeámána re uriniginí, “Joxi áamá imóninoi dñj ríwkwfronini?” urfagi 36 o re uriniginí, “Ámináoxini, áamá imónino gorini. Nioni dñj wíkwfrómi nání áwanj nirei.” urfagi 37 Jisaso re uriniginí, “Omí joxi rixa siñwf wininjfrini.” nuriri siñáni re uriniginí, “Joxi tñi rinarigwí roní, ayf onirini.” urfagi 38 o re uriniginí, “Ámináoxini, nioni rixa dñj rikwfronini.” nurimi xfo tñj e xóminjfi niyikwiri yayf winjiginí.

39 Jisaso re riniginí, “Áamá niyoni epayómfa nání xwfa tño nání binjáriní. Áamá siñwf supárigfáyfninj imóninjyf siñwf anjfrí imóniro siñwf anigfáyfninj imóninjyf siñwf supáripfrí imóniro epfrfa nání binjónirini.” ríagi 40 Parisi xfo tñi anj e rówapigfáwa re urigfawixini, “None nání eni ‘Siñwf supárigfoynérini.’ rineararinini?” urfagfa 41 Jisaso re uriniginí, “Soyfne siñwf supárigfoyné siñwiriyf, rfwf ni moarigfápi nání xwiyfá meárinipaxfmani. E neri aí soyfne ‘Siñwf anjwáonerini.’ niro nání rfwf ni moarigfápi nání xwiyfá meárinipfráriní.

10

Ewayf ikaxf sipisipf awí mearoarino nánirini.

1 “Aga nepa seararinini. Go go sipisipf xwfná fwíyo mipáwipa neri wí e dáni ogámf neri nipixemoánirfnáyf, fwf mearinj wo imónini. fwf xauráparinj wo eni imónini. 2 E neri aí xwfná fwíyo páwiarino, ayf sipisipf xiáworini. Awí mearoarino. 3 O xwfná rónñe nání báná fwí e ínina awí roño ówanj wíkwíáná xiáwo xegf sipisipf nání yof ráná xiáwoyá manj arfá niwiri uxfdána níméra nipeyari 4 rixa xfoyá nñi bfaríwámíni enána o xámí umearfná sipisipfyf xiáwoyá manj uminjnarinj enagi nání númí warigfáriní. 5 Xenjwf womi wí númí uxfdipfriméoi. Manj áamá xenjwf woyá uminjnarinjagi niwiniro nání númí muxfdipa nero éf upfráoi.” uriniginí. 6 Jisaso ewayf xwiyfá api urfagi aiwi xfo api nání nijfá oimónipoyiniri uréwapiyiminiri yarinjipi nání nijfá mimónigfawixini.

“Sipisipf píraninj awí mearoarínóni nionirini.” urinj nánirini.

7 O ayf nijfá mimónipa yarinjagfa nání ámi ewayf xwiyfá re uriniginí, “Aga nepa seararinini. Nioni sipisipf xwfná fwíwinj imóninónirini. 8 Nioni sini mibipa enána bigfá gíyf gíyf fwf mearigfáyfninj imóninoi. fwf xauráparigfáyfninj eni imóninoi. E neri aí sipisipfyf wigf manj arfá

mīwigfárini. ⁹ Nioni niwanijoni fwínijf imónijáonirini. Giyf giyf nioniyáyomini fwiapaná yeáyf uyimixemeámfárini. Ará wíwákwínf epírfá nánf fwiapiro peyero nero epírfárini. ¹⁰ fwf mearíño sipisipíyo pípi wimínirf baríñfmani. fwf xaurápirf pípkímf erf xwírfá ikixerf wimínirf baríñagf aiwf xewanijonf rípf wimínirf bñárfni. Ewáranijf érfixinirf dñf niyimijf imónijfpi sixf umímómínirf bñáonirini. ¹¹ Sipisipf nánf píranijf awí mearoaríñáonf, ayf nionirini. Sipisipf nánf awí píranijf mearoaríñáonf sipisipf arírfá wimínirf nerfná ‘Nionf nípikláná ayf ananirini.’ yaiwiaríñárfni. ¹² Nígwf meámínirf awí mearoaríñf wo —O sipisipf xiáwo nimónirf píranijf awí mearoaríño marfái, o sfwí sayf sipisipf roanmínirf baríñagf niwínírfná sipisipf pñf niwíarími éf úáná sfwí sayf rírómf erf xídxífdowárf erf yaríñfírfni. ¹³ O sa nígwf nánf meámínirf yaríño enagf nánf sipisipf nánf nepa dñf moaríñfmani.” nurirf ¹⁴⁻¹⁵ re uríñiniginf, “Sipisipf píranijf awí mearoaríñáonf, ayf nionirini. Ápo tfnf nionf tfnf xíxe mí ómíxinarígwípa nionf tfnf sipisipf nioniyáyf tfnf enf xíxe mí ómíxinaríñwárfni. ‘Nionf gf sipisipf imónijfyo arírfá wimínirf nánf nupeírfná ayf ananirini.’ yaiwiaríñáonirini.” nurirf ¹⁶ re uríñiniginf, “Nionf sipisipf ámf wí —Sipisipf xwfná tfyo dánf imónijfyf marfái, ámf wí enf tñáonirini. Ayf wí aníñf e xe ñweárfixinirf síñwf wíñpaxf mimónijfni. Ayo enf wíniyf tñf e awí neaárfimiginf. Ayf gf manf arfá nñiro xwfná tfyo dánfyf tfnf nawínf imóniro awí mearoaríñf ná wonf axonf tñf imóniro epírfárini. ¹⁷ Ámf síñf nimónirf wíápfñimeámfa nánf sipisipíyo arírfá wimínirf nerfná ‘Nionf niperfná ayf ananirini.’ yaiwiaríñagf nánf ápo dñf sixf niyini. ¹⁸ Nionf ámf xe onípikípoyínirf síñwf míwñípa nerfnáyf, wí nñipíkípaxfmani. Xe onípikípoyínirf síñwf wíñaríñáyf giyf marfái, niwanijonirini. Perf ámf wíápfñimearí emfa nánf enf sixf eánijfpi tñáonirini. Gf ápo o e éwíniginirf sekaxf nñíñf éagf nánf apf e epaxonirini.” uríñiniginf.

¹⁹ Judayf ámínáowa Jisaso e raríñagf arfá nñiro nánf dñf xixegfnf tfnf nepayoro bñ bñ nñíñírónf ²⁰ wfa obaxowa re nñra ugáfawixini “Imfó dñf uxíxéroaríñagf nánf xóxwf nerf rarini. Pí nánf arfá wiaríño?” nñra warfná ²¹ wfa re nñra ugáfawixini, “Xwíyfá o raríñfpi imfó xixéroaríñf wo yapf mñíñaríñini. ‘Ámf imfó dñf xixéroaríñfyf ámf síñwf supárfgfáyo síñwf woxoapaxf imónijñf.’ rñseaimónarini? Oweof.” nñra ugáfawixini.

Jisasomf ríwíf umogfá nánirini.

²² Sfá Judayf eníñá émáyf wa añf rídiyowá yarígfíwámf xórórf nero xwírfá ikixegfá enagf nánf ámf píranijf imíxáragfápf sfá apf nánf dñf winíni nánf awí neáñiro yayf yayarígfápf imónijáná ²³ —Ayf iniá earf imíñf rírf yaríñínárfni. Ínfá Jisaso añf rídiyowá yarígfíwámf nípáwírf añf wíámfó wígf eníñanf míxí ináyf Soromono nánf ríñíñfímíf emearfná ²⁴ Judayf ámínáowa nñwímearo mñf mñf xapíxapf número re urígfawixini, “Gíná jñwaníñoxf nánf xe níjfa oimónífoyínirf nearírfárini? Aníñf yumfí nearírfárfni? Joxf Kiraisoxf, ámf yeáyf neayimíxemearfa nánf arfowayá xwírfá piáxfyo dánf iwiaronfóyf raríñwáoxf enánáyf, síñánf áwanf nearíñeí.” urfágfá ²⁵ Jisaso awamf re uríñiniginf, “Nionf ríxa áwanf searfagf aiwf soyfné ‘Nepa neararini.’ niyáwiro dñf mññkwíroaríño. Emímf gf ápo e éwíniginirf nñíñf nionf yaríñápf síñánf áwanf ayf oríñíñíñf seararíñagf aí ²⁶ soyfné gf sipisipíyfnéníñf mimónípa nerf nánf nionf dñf mññkwíroaríño. ²⁷ Sipisipf nioniyáyf gf manf arfá nñiro nñíñdarígfárfni. Nionf ayo mí nñwómíxírf ²⁸ dñf aníñf íñnfá ñweapírfá nánf mñf wiaríñagf

nání wí anínipírírá meníní. Sipísipí nioniyáyí níníwéú t́níní íá xirínagí nání ámá gíyí nírípíríráríní? ²⁹ Gí ápo sipísipíyí niapíníríní. O ámá niyoní seáyí e wimónínagí nání nioniyá gí imóníníyí ápo níníwéú t́níní ení íá xirínagí nání ámá gíyí urápíríráríní? ³⁰ Nioní t́níní ápo t́níní axowawiríní.” uríagí ³¹ Judayí ámináowa xámí yaníro egíápa śnǎ́ t́níní Jisasomí opíkianeyíníro meaarínagí ³² Jiaso re urínínigíní, “Nioní emímí ápo e éwínigínírí nírínípi obaxí seaíwapíyíáríní. Gímíní gípi seaíwapíyíápi nání śnǎ́ t́níní nípíkianíro yaríníoi?” uríagí ³³ Judayí ámináowa re urígíawixíní, “Amípi naní joxí yarínípi wí nání śnǎ́ t́níní rípíkianírí miyarínwíní. Joxí aga ámáoxí enagí aiwí Nwíáoníríníníní nírínírinípi dání Goríxomí ríperírí umeararínagí nání rípíkianírí yarínwíní.” uríagí ³⁴ Jiaso xíomí wikí wónarígíápi píyíá owépoynírí re urínínigíní, “Segí nǎ́wí ikaxí eánínípi Goríxo re rínípi nírínírí meánípa rení, ‘Nwíáoní re rínánigíní, ‘Seyíné ení nǎ́wíáeyíné imóníníoi.’ rínánigíní.’ nírínírí meánípa rení? ³⁵ Soyíné níjíríní. Xwíyíá Bíkwyó eánínípi wí surímá rínípaaxí mimóníní. Ayínání Goríxo segí aríowami ‘Seyíné ení nǎ́wíáeyíné imóníníoi.’ uríní enagí nání ³⁶ soyíné pí nání ápo nínírípearí xwíá t́yo nírówárénapíní re searána, ‘Nioní Goríxomí xewaxoníríní.’ searána pí nání míxí níníríro ‘Joxí Goríxomí ríperírí umearíníni.’ níríníoi? ³⁷ Nioní emímí gí ápo e éwínigínírí nírínípi mepa nerínáyí, díní níníkwíro ‘Nepa oríní.’ míníaiwípa éfíríxíní. ³⁸ E nísearírí aiwí nioní emímí ápo e éwínigínírí nírínípi nepa nerínáyí, soyíné xwíyíá nioní seararínápi aríá níníro díní míníkwíropa nero aí emímí nioní yarínagí śnǎ́wí nínáníro nání díní níníkwíro ‘Ayí oríní.’ níaiwíríxíní. ‘Ápo t́níní nawíní imónígíwaúríní. Axowaúríní.’ níníaiwíro níjía imónípi nání emímí nioní yarínápi díní íkwírópoyí.” uríagí ³⁹ xámí yaníro egíápa omí íá oxíraneyíníro yaríná ananí éfí múronínigíní.

⁴⁰ Jiaso ámí nurí iniígí Jodaní rapáyo níxerí Jono xámí ámáyo wayí umeainje nání nurí e nǎ́weanána ⁴¹ ámá obaxí xó t́níní e nání níníro re rínayígíawixíní, “Wayí neameainí Jono emímí wí mepa nerí aiwí amípi ámá ro nání ríníyí ríxa xíxení imóníní.” nírínayiróná ⁴² ámí obaxí wí díní wíkwírogíawixíní.

11

Rasaraso pení náníríní.

¹⁻² Ámá wo, Betaní dání Rasarasoyí ríníno simíxí yaríná —Aní ayí xó xegí xexírímeáípaú Mariaí t́níní xínapi Mataí t́níní ípaúyá aní ení eríní. Mariaí ayí apíxí ríwíyo Ámináoyá síkwíyo weríxí níwiwayímómáná d́fá t́níní kwíríníríní. Ímí xexírímeáo Rasaraso simíxí wiarínagí nání ³ xínápxánípaú Jiaso t́níní e nání xwíyíá re uowárígísisíxíní, “Ámináoxíní, aríá ei. Ámá joxí díní síxí uyaríníoyí simíxí yaríní.” uowáríagí aí ⁴ Jiaso aríá e níwiríná re rínínigíní, “Simíxí o yarínípi nípení nánímaní. Ámáyí ení síxí eáníní Goríxoyá śnǎ́wí wínánírí ero Goríxomí xewaxoní yayí seáyí e dání nímeanírí ero epíríá nání simíxí apí wímeaníríní.” urínínigíní. ⁵ Jiaso Mataímí t́níní xínáníními t́níní ípaúmi xexírímeáo Rasarasomí t́níní ayo díní síxí nuyírí aiwí ⁶ “Rasaraso simíxí yaríní.” uríagí aríá níwiríná ámí śfá wíyaú xó nǎ́weanje nǎ́weanínigíní. ⁷ E níweanísáná xegí wíepísaríníowami re urínínigíní, “Ámí Judia píropenísíyo nání owaneyí.” uríagí ⁸ wíepísaríníowa re urígíawixíní,

“Nearéwapiyarinjoxini, ayí xámi sñá tñi ripikiani ege nani ámi numinri rineararini?” uráfgá xfo ikwáwiyiniñí imóninagá nani ⁹ ewayí xwiýfá re uriniginini, “Sogwí iwiapfe dani wée nani awá wé wúkaú síkwí waú tñirini. Ámá ikwáwiyiná aní neríná ná eánarigfámani. Xwíá tfo wíá ókinagá nani síñwí píraniníñí niwínaxída nuro nani ná eánarigfámani. ¹⁰ E nerí aí ámá árwiyimí aní neríná ná eánarigfáriní. Síñwí niwíga upíri wíá mókinagá nani ná eánarigfáriní.” nuriri ayí re oyaiwípoyiniri “Goríxo wimónarinípi níxídiríná ayí ikwáwiyiná aní nemerínaniníñí ríá imónini?” oyaiwípoyiniri ¹¹ e nurimáná awami re uriniginini, “Negí níkumíxiniri emearinwáo Rasaraso simíxí nerí sá wení. E nerí aí nioní saiwiárf wiminiri warinini.” uráfgá ¹² wiepísarínjowa re urigfawixini, “Ámináoxini, sa sání niweríná anani naní imóniníñi.” nuriro ¹³ awa “Rasaraso sa sá wenagá nani ríá neararini?” niyaiwiro e uráfgá aí Rasaraso ríxa péf nani inimi nuriri nani ¹⁴ ámi nípkwini síñani áwaní re uriniginini, “Rasaraso ríxa píyíriní. ¹⁵ E nerí aí soyíné síñwí winipírfipi nani yayí ninarini. O simíxí yaríná nioní xfo tñi mñweáá enagá nani soyíné nioní emíápi síñwí nínaniróná dñí níkwíropíri nani yayí ninarini. O tñí e nani owaneyi.” uráfgá ¹⁶ Tomaso —O xegí yoí ámi bí Didimasoyi rarigíorini. O xfo tñi wiepísaríní wíami re uriniginini, “O tñi nawíni peanfwá nani none ení owaneyi.” uriniginini.

¹⁷ Jisaso Rasarasoyá aní tñí e nani anwi e níbiríná arfá re winiginini, “O ríxa níperi xwáripáyo tígíami enáná sá wíyaú wíyaú pwéfirini.” arfá e winiginini. ¹⁸ Aní Rasarasoyá Betaniyí ríniñe Jerusaremí dani aíwímímani. Sa kiromita waú wo imóninjerini. ¹⁹ Ayínani Judia píropenisfo dání obaxí wí xexírfmeáo Rasaraso péf nani Mataími tñi Mariaími tñi ípaúmi oganí wianiro nani níbíro ípaú tñi ñweanáná ²⁰ Mataí “Jisaso barini.” rínarinagá arfá níwiri óf e wirímiaumini nurí xínaniní Mariaí siní aníyo ñweanáná ²¹ í Jisasomi re urémeaniginini, “Ámináoxini, joxi re níñweari síñwiríyí, gí nírxímeáo nípémíniñi enímani. ²² E nerí aí níni re nípmónariní, ‘Goríxomi pí pí nani yaríní wíyí agwi aí anani xíxeni síiníñi.’ nípmónariní.” uráfgá ²³ Jisaso re uriniginini, “Díxí rírxímeáo ámi níwiápfínímeaníñi.” uráfgá ²⁴ Mataí re uriniginini, “O sá yoparfíyí ámá níni níwiápfínímeaníñi o ení wiápfínímeaníápi nani níni níjfarini.” uráfgá ²⁵ Jisaso re uriniginini, “Ámá píyí egfáyí ámi níwiápfínímearo síñí epíri nani dñí síxí umímoariníyí, ayí nionirini. Nioní dñí níkwírófá gíyí gíyí nípero aí ámi síñí upírfáriní. ²⁶ Ámá síñí nero dñí níkwírófá gíyí gíyí wí anínpírfá menini. Jíxi dñí níni kwírorí ‘O nepa ríá nírarini?’ rínaiwiarinini?” uráfgá ²⁷ í re uriniginini, “Oyí, Ámináoxini, níni joxi dñí níni kwírorí re síaiwiarinini, ‘Kíraisoxí, níaiwí Goríxoyáoxírfani? Ení dani re rígfóxírfani, ‘Aríowayá xwíá píaxíyo dani ámá wo yeáyí neayímíxemeaníá nani íwiaronírfani.’ rígfóxírfani?’ síaiwiarinini.” uriniginini.

²⁸ E nurímí nurí xínaniní Mariaími “Ení.” nuriri yumí re uriniginini, “Nearéwapiyarínjowa níremónapiñí jíxi nani ‘Obini.’ rarini.” uráfgá ²⁹ í arfá e níwiríná aníni níwiápfínímeámi Jisaso tñí e nani uniginini. ³⁰ Jisaso siní aní e níremónapiñí siní Mataí tñi órórí iníe ñweanáná ³¹ Judayí aníyo Mariaí tñi nawíni níñweámáná oganí wiarigfáyí í aníni níwiápfínímeámi peyeáagi níwíniro xexírfmeáo yá xwáripáyo ámíxíá emíniñí nani wariniri númi úagfá ³² Mariaí Jisaso roñe níremori níwínírfíná xfo yá síkwí tñí e nípfkínímeari re uriniginini, “Ámináoxini, joxi re níñweari síñwiríyí,

gí níríxímeáo péminiri enímani.” uríagi ³³ Jisaso í ámixíá yaríhagi níwíniri Judayí í tíni barígíáyí ení ámixíá yaríhagí níwíniri wá níwuniri xwioxíyo dání díní ríá uxearíhagi ³⁴ re uríhínigini, “Seyíné omí ge tígíawixini?” uríagi re urígíawixini, “Ámináoxini, níbirí síhíwí wíneí.” uríagí ³⁵ Jisaso ení híwí earíhínigini. ³⁶ Níwí eáagi Judayí síhíwí e níwíníro re ríagíawixini, “Omí aga díní síxí uyího enagi nání ríá earíhíní?” raríná ³⁷ wí re ríagíawixini, “Ámá royí síhíwí supárhínomí síhíwí míwoxoapa eníraní? Rasaraso síní síhí eními níbirí síhíwíríyí, píyí mepa oeniri síhí imíximíniri mepa epaxíríani?” ríagíawixini.

Jisaso Rasaraso píyomí síhí imíximíní nánirini.

³⁸ Jisaso ámi wá bí níwuníríná oyá xwáripá —Awá síhíá óyí enagi nání síhíá wo píroárhíníhíwáriní. Awá tíhí e níremorí ³⁹ re ríhínigini, “Síhíá ro ríwómópoyí.” uráná penomí xexírímeái Mataí re uríhínigini, “Ámináoxini, nene omí tíhíwáé dání síá wíyáú wíyáú ríxa óríhí enagi nání ríxa píyaní neaeanhíoi.” uríagi ⁴⁰ Jisaso re uríhínigini, “Nioní re mírírípa réanigini, ‘Jíxí díní nínikwírórínáyí, ení eáníhí Goríxoyápi síhíwí wíníríní.’ mírírípa réanigini?” uríagi ⁴¹ wa síhíá emí ríwómóáná Jisaso anínamí síhíwí nanániri re ríhínigini, “Ápoxini, Rasaraso nání ríxíhí wúríyíápi aríá níagi nání yayí siaríhíní. ⁴² Nioní ríxíhí ríránáyí, joxí íníná aríá niaríhagi nání nioní níhíá aiwí oxí apíxí re rogíá tí díní nínikwíróro ‘Goríxo urowárenapíhíoríani?’ oníaiwípoyíniri rírarihíní.” nírimáná re eníhínigini. ⁴³ Ení tíni nírirí ríaiwá re ríhínigini, “Rasarase, íwiapéí.” ráná ⁴⁴ re eníhínigini. Penó íwiapíhínigini. Penó íwiapáná íríkwí wí wéyo tíni síkwíyo tíni xopíxopí róniri rapírapí wú tíni míhíyo xopíxopí róniri enagi nání Jisaso re uríhínigini, “Xopíxopí róníhíyí íkwíkwéámí níwíro wáripoyí.” uríhínigini.

Judayí ámináowa “Jisasomí opíkianeyí.” rínarígíá nánirini.

⁴⁵ Judayí obaxí wí Mariaí tíhí e nání bíáyí Jisaso e éagi níwíníro omí díní wíkwíróagíá aiwí ⁴⁶ wí Parisiowa tíhí e nání nuro Jisaso épí nání áwaní uríagíá nání ⁴⁷ Apaxípaníhí imónígíá xwéowa tíni Parisiowa tíni Jisaso nání xwíyíá imíxaníro nání Judayí mebáowamí awí neáiríro re níriga ugíawixini, “Ámá oyí emímí ayá wí yaríhagi nání aríre yaníwáriní?” níra nuríná ⁴⁸ re rínígíawixini, “None o xegí yaríhípi xe aníhí néra ouniri síhíwí níwínárhínáyí, ámá níni omí díní níwíkwíróro neróná Romí dáníyo —Ámá Romíyí rínígíáyí Judayí símanhíyóníhí ínimi wurínígíáyíriní. ‘Ámá ayo míxí oxídwáraneyí.’ raríná ayí níbirí negí aní rídíyowá yaríhíwáiwá pípinámí ero negí ámáyo ení xwíríá íkíxero epíríxíniri nání arí yaníwáriní?” rínaríná ⁴⁹ wígíyí wo, Kaipasoyí ríního —O xwiogwí omí dání apaxípaníhí imónígíáwamí seáyí e wimóníhíorini. O níwíápínímearí míxí nuríri re uríhínigini, “Soyíné aga níhíá bí mimónígíoyínérini. ⁵⁰ Rípi nání ení díní nehwípero mímoaríhíoi, ‘Negí ámá níni pepíríxíniri ayí ríníhí meaaníri éfápi nání ámá ná woní ríníhí apí nímearí níperínáyí, negí díníyo dání naníriní.’ mímoaríhíoi.” uríhínigini. ⁵¹ O ríhípi xegí díníyo dání míríhínigini. O xwiogwí omí dání apaxípaníhí imónígíáwamí seáyí e wimóního enagi nání wíá nírókiamorí rénhí ríhínigini, “Jisaso negí Judayo arírá níwíríná upeinhíoi. ⁵² Negí Judayí nánini maríái, Goríxoyá níaiwí imónígíá amí gími hweagíáyí ení ámá axíyíníhí imónípíríá nání upeinhíoi.” énhí ríagi nání ⁵³ síá ayimí dání xíomi píkianíro nání mekaxí níra ugíawixini.

⁵⁴ Jisaso xʻomɪ pɪkianɪro mekaxɪ nɪra warɪŋagɪfa nɪnɪ Judayɪ tɪŋɪ e ɔmɪ sɪŋɪnɪŋe memepa nerɪ ɔmɔ dɪŋɪ meanɪ tɪŋɪmɪnɪ omɪŋɪ tɪŋɪ e nɪnɪ nurɪ aŋɪ onɪmɪɔ bɪ Ipɪremɪyɪ rɪnɪŋɪpɪmɪ xegɪ wiepɪsarɪŋowa tɪnɪ nawɪnɪ ŋweaŋɔnɔ ⁵⁵ sɪfɔ Aŋɪnajo Neamuroagoɪ rɪnɪŋɪyɪ aŋwɪ e imonɪŋagɪ nɪnɪ ɔmɔ obaxɪ sɪfɔ ayɪ sɪnɪ mimonɪpa eŋɔnɔ Judayɪ wigɪ yarɪgɪfɔpa Gorɪxo oneamɪmɪnɪrɪ ɪgɪfɔ eɔnanɪro nɪnɪ wigɪ omɪŋɪ tɪŋɪmɪnɪ pɪnɪ nɪwiɔrɪmɪ Jerusaremɪyo nɪnɪ nuro ⁵⁶ e dɔnɪ Jisaso nɪnɪ pɪfɔ nemero aŋɪ rɪdɪyowɔ yarɪgɪwɔyɔ ɔkɪŋɔyo ɪnɪrɪwɔmɪnɪ ɛfɪ nɪromerɔnɔ re nɪrɪga ugɪawɪxɪnɪ, “ ‘O aɪwɔ rɪpɪ nɪnɪ wɪ mɪbɪpa epaxɪrɪnɪ.’ rɪseaimonɪrɪnɪ?” nɪrɪga ugɪawɪxɪnɪ. ⁵⁷ Apaxɪpɔnɪŋɪ imonɪgɪfɔ xwɛowa tɪnɪ Parisiowa tɪnɪ Jisasomɪ fɔ oxɪraneyɪnɪrɔnɔ re rɪnɔrɪgɪfɔ eŋagɪ nɪnɪ “Jisaso ge ge ŋweaŋagɪ ɔmɔ go go nɪwɪnɪrɪfɔnɔ nɪbɪro ɔwanɪfɪ nearɪrɪxɪnɪ.” rɪnɔrɪgɪfɔ eŋagɪ nɪnɪ e nɪrɪga ugɪawɪxɪnɪ.

12

Mariaɪ werɪxɪ naŋɪ bɪ Jisasomɪ sɪkwɪyo iwayɪmonɪfɪ nɪnɪrɪnɪ.

¹ Jisaso sɪfɔ Aŋɪnajo Neamuroagoɪ rɪnɪŋɪyɪ imonɪnɪfɔ nɪnɪ sɪfɔ wɛ wɪfɔmɪ dɔŋɪ wo sɪnɪ eŋɔnɔ o aŋɪ Betaniyɪ rɪnɪŋe Rasaraso, ɔmɪ sɪŋɪ imɪxɪŋo ŋweaŋɪpɪmɪ nɪnɪ nurɪ ŋweaŋɔnɔ ² ɔmɔ aŋɪ apɪmɪ dɔŋɪ wɪ aɪwɔ Jisaso nɪnɪ rɪfɔ nɪyearo Mataɪ aɪwɔ nɪxerɪ yanɪfɪ nɪwɪa warɪnɔ Rasaraso ɔmɔ Jisaso tɪnɪ aɪwɔ narɪgɪfɔyɪ tɪnɪ nawɪnɪ nɪŋweɔmɔnɔ aɪwɔ narɪfɔnɔ re eŋɪnɪgɪnɪ. ³ Mariaɪ werɪxɪ awɪaxɪ nɪgwɪ xwɛ roŋɪfɪ wɔ —Sɪxɪ wɪxɔu eŋɔnɔ xegɪ saŋɪ kɪro wo imonɪpaxɪwɔrɪnɪ. Awɔ nɪmearɪ Jisasomɪ sɪkwɪfɪ sosɪfɔyo nɪwayɪmɔmɔnɔ xegɪ dɪfɔ tɪnɪ kwɪkwɪrɪmɪfɪ yarɪfɔnɔ xegɪ sɪnadɪŋɪfɪ ɔmɔ aŋɪwɔmɪ ŋweagɪfɔyo nɪyonɪ weaɪrɪfɔgɪ aɪ ⁴ Isɪkariotɪ dɔŋɪ Judaso —O wiepɪsarɪŋowa enɪ worɪnɪ. Jisaso nɪnɪ mɪyɪfɪ wurɪmɪfɔnɪrɪ imonɪŋo, ayɪ orɪnɪ. O nɪwiɔpɪnɪmearɪ re rɪŋɪnɪgɪnɪ, ⁵ “Pɪ nɪnɪ werɪxɪfɪ dɪŋɪ naŋɪ eaarɪŋɪfɪ awɔ ɔmɔ K300.00 nɪnɪ bɪ nerane nɪgwɪfɪ meɔwɔpɪ ɔmɔ uyɪpeayɪfɔyo arɪrɔ wɪanɪ nɪnɪ mɪnɪ mɪwɪpa rɛwɪnɪ?” rɪŋɪnɪgɪnɪ. ⁶ O uyɪpeayɪfɔyo dɪŋɪ sɪpɪ nɪwɪrɪ nɪnɪ e murɪfɪ fɔwɪ meaarɪŋorɪnɪ. Ayɪnɔnɪ nɪgwɪfɪ wowɪfɪfɪ o fɔ nɪxɪrɪrɪ nɪnɪ nɪgwɪfɪ wa tɪɔpɪ bɪ fɔwɪ meaarɪŋo eŋagɪ nɪnɪ e rɪfɔgɪ ⁷ Jisaso re rɪŋɪnɪgɪnɪ, “ɪ nɪarɪŋɪpɪ xe owɪnɪrɪ sɪŋwɪfɪ wɪnɪpoyɪ. Sɪfɔ nɪonɪ nɪtɪpɪrɪfɔyɪmɪ e nɪnɪ xe oxɪrɪnɪ. ⁸ ɔmɔ uyɪpeayɪfɪ sɪnɪ seyɪnɛ tɪnɪ anɪŋɪfɪ ŋweapɪrɪfɔ eŋagɪ nɪnɪ ayo gɪnɪ gɪnɔ ‘Arɪrɔ owɪaneyɪ.’ nɪseaimonɪrɪfɔnɔyɪfɪ, anɔnɪ arɪrɔ wɪpaxɪrɪnɪ. E nerɪ aɪwɪ nɪonɪ seyɪnɛ tɪnɪ nawɪnɪ anɪŋɪfɪ re ŋweɔmɪfɔ meŋagɪ nɪnɪ seararɪŋɪnɪ.” urɪŋɪnɪgɪnɪ.

Apaxɪpɔnɪŋɪfɪ imonɪgɪfɔ xwɛowa “Rasarasomɪ enɪ pɪkɪwanɪgɪnɪ.” rɪnɪgɪfɔ nɪnɪrɪnɪ.

⁹ Judayɪ obaxɪ “Jisaso aŋɪ apɪmɪ ŋweanɪ.” rɪnɔrɪŋagɪfɔ arɪfɔ nɪwɪro Jisasomɪnɪ sɪŋwɪfɪ wɪnanɪro marɪfɔfɔ, Rasaraso, sɪŋɪfɪ imɪxɪŋomɪ enɪ wɪnanɪro bɪfɔgɪfɔ aɪwɪ ¹⁰ Apaxɪpɔnɪŋɪfɪ imonɪgɪfɔ xwɛowa xwɪyɪfɔ nimɪxɪro “Rasarasomɪ enɪ pɪkɪwanɪgɪnɪ.” rɪnɪgɪfɔwɪxɪnɪ. ¹¹ Jisaso Rasaraso pɪyomɪfɪ sɪŋɪfɪ imɪxɪŋɪfɪ eŋagɪ nɪnɪ Judayɪ obaxɪ wigɪ ɔmɪnɔowɔ tɪfɔmɪnɪ pɪnɪ nɪwiɔrɪmɪ nuro Jisasomɪ dɪŋɪfɪ wɪkwɪroarɪŋagɪfɔ sɪŋwɪfɪ nɪwɪnɪro nɪnɪ e nɪrɪnɪro mekaxɪfɪ megɪawɪxɪnɪ.

Jisaso Jerusaremɪyo nɪrɛmɔrɪfɔnɔ mɪxɪfɪ ɪnɔyɪfɪ rɛmɔarɪgɪfɔpa rɛmɔŋɪfɪ nɪnɪrɪnɪ.

¹² ɔmɔ obaxɪ aɪwɔ sɪfɔ Aŋɪnajo Neamuroagoɪ rɪnɪŋɪyɪ nɪnɪ imɪxarɪgɪfɔpɪ nɪnɪ Jerusaremɪyo epɪroyɪfɪ egɪfɔyɪfɪ sɔ wegɪfɔ wɪfɔpɪ tɪnɪ arɪfɔ re wigɪawɪxɪnɪ, “Jisaso Jerusaremɪyo re nɪnɪ barɪnɪ.” arɪfɔ e nɪwɪro ¹³ ɪrɪmɪŋɪfɪ eaarɪgɪfɔyɪfɪ wɪ nɪdoro o tɪnɪ ɔfɪ e ɔrɔrɪfɪ ɪnanɪro nɪnɪ nɪmeɔmɪ nurɔnɔ apɪfɪ re nɪra ugɪawɪxɪnɪ, “Gorɪxomɪ seɔyɪfɪ e oumeaneyɪfɪ. ɔmɔ Gorɪxo urowɔrɛnɔpɪŋɪfɪ royɪfɪ oyɔ dɪŋɪfɪ

tíni seáyí e oimónini. O mîxî ináyí Isirerene negorini.” O tíni óf e órórí inanïro apí e nîra warína ¹⁴⁻¹⁵ Jisaso Bîkwíyo re nîrîni eániñîpî tíni xixeni enîinigini, “Saioni —Jerusaremî nânî dîwí yoí bî Saionîrîni. Apimî ñweáyíné sîñwí wîñîpoyî. Segí mîxî ináyo dogí sîpîkíyo nîñweámáná iwo barîñagî nânî amîpî wí nânî wáyí mepani.” nîrîni eániñîpî tíni xixeni o dogí sîpîkî wo nîmearî seáyí e nîxenwearî nîmeámî bîñîinigini. E éagî aiwí ¹⁶ axínáyí wiepîsarîñowa xfo yarîñîpî nânî “Ayí nânî rîa yarîni?” mîyaiwí majfá néra núfasáná Jisaso rîxa níknîrî nîwiápîñîmeámî anînamî nânî nîpeyimáná enáná xfo nânî e nîrîni eániñîpî nânî dîñî wîñîrî ámá ayí xfomî seáyí e numero wigíapî nânî enî dîñî wîñîrî egíawixîni.

¹⁷ Ámá Jisaso Rasaraso xwáriþáyo wenáná “ñwiapei.” nurîni sîñî imîxarína xfo tíni e nîñwearo sîñwí wînarogíáyí o éþî nânî repîyí nîwiéra emearîñagí nânî ¹⁸ ámá epíroyí egíáyí emîmî xfo enî apî nânî repîyí néra warîñagí arfá wíá enagî nânî o tíni óf e órórí inanïro nânî ugíawixîni.

¹⁹ Ayínánî Parisiowa re rîñîgíawixîni, “Sîñwí wîñîpoyî. Ámá obaxí tíni barîñagí nânî none o nânî rîñaríwáþî arîge yaníwîni? Sîñwí wîñîpoyî. Oxí apîxí sîwí nîaiwí níni omî rîxa númî barîñoi.” rîñîgíawixîni.

Émáýí wí Jisasomî sîñwí wînanïro egíá nânîrîni.

²⁰ Ámá sîá aiwá apî imîxarîgíapîmî Gorîxomî seáyí e umeanïro nânî úfáyí wí ámá Gîrikîyî rîñîñîyîrîni. ²¹ Ayí Piripomî —O wiepîsarîñowa wo anî Betîsaida rîñîñî Garîri þîropenîsîyo íkwîrónîñîpîmî dánorîni. Ayí omî nîwîmearo rîxîñî re urîgíawixîni, “Rároxîni, ‘Jisasomî sîñwí owînaneyî.’ neaimónarîni.” uríagí ²² Piripo nurî xexîrîmeáo Adîruomî áwanî nurîmî awaú nuri Jisasomî áwanî uríagí ²³ Jisaso ámá ayo re urîñîñîinigîni, “Ámá imónîñáonî seáyí e nimónîrî íknîmîfa nânî rîxa anî ayorîni.” nurîni ²⁴ ewayí xwîyíá bî xfo peníapî nânî re urîñîñîinigîni, “Aga nepa seararîñîni. Wití siyí wo urí nerî xwíáyo mîpiéropa neríñáyí, xegíþî ropaxîrîni. Urí nerî xwíáyo nîpiéroríñáyí, ná obaxí wepaxîrîni. ²⁵ Ámá xewanîño nânîni ayá rîmîxîñîfî go go anîñîmîxîñîñîrîni. Ámá xewanîño nânîni ayá mîrîmîxîñîfî ámá wíyo nânî enî ayá urîmîxîñîfî go go manîñîmîxîñîfî dîñî nîyîmîñî imónîñîpî tíño imónîñîrîni. ²⁶ Ámá ‘Jisaso wimónarîñîpî éimîgîni.’ yaiwîarîñî go go nionî nîxídfîwîñîgîni. Nionî amî gîmî ñweáámî ‘Jisaso wimónarîñîpî éimîgîni.’ yaiwífî go go xfo enî e ñweanîrîni. Ámá nionî e éirîxîñîrî nimónarîñîpî yarîñî gomî gomî ápo wé íkwîañwíyo uñwîrîrîñîrîni.

Jisaso xfomî þîkipîrîþî nânî urîñî nânîrîni.

²⁷ “Agwî rîná rîxa dîñî rîá nîxearîñagî ápomî þîoi urîmîñîni? ‘Ápoxîni, xeanîñî nionî nímeanîþî “Mîwîmeapa oeni.” osimónîni.’ urîmîñîrîni? Oweoi, rîná apî onîmeanîrî nânî bîñá enagî nânî wí e urîmîmîéni. ²⁸ ‘Ápoxîni, dîxí yoí seáyí e imîxîrî enî sîxí eániñî joxîyáþî ámáyo sîwá wirî éirîxîni.’ rîrarîñîni.” ráná re enîinigîni. Anînamî dánî xwîyíá bî re rîñenapîñîinigîni, “Nionî emîmî joxî nîwîwapîyîrîñîpîmî dánî gí yoí rîxa seáyí e nimîxîrî gí enî sîxí eániñîpî sîwá nîwirî aiwí amî bî tíni sîwá wîmîñîni.” rîñenapîñîinigîni. ²⁹ Xwîyíá e rîñenapîþagî ámá e epíroyí nero rówapîgíáyí arfá e nîwiwo nânî wí “Sa akîrîwî rarîni.” rarína wí “Anînajî wo xfomî urîñoi.” rarína ³⁰ Jisaso ayí e rîñarîñagí arfá nîwirî re urîñîñîinigîni, “Manî apá nionî nânî mîrîñenapîñoi. Seyíné dîñî mopîrî nânî rîñenapîñoi. ³¹ Gorîxo ámá xwíá tíyo dánîyo xwîyíá umeárîni rîxa anîwî

ayorini. Xwía ririmi menweajo —O oborini. Omi xopirári wini eni anwi ayorini. ³² Niiwanijoni xwíami dani seayi e nimfeyoáána nioniyá dñjyo dani áma nñni nioni tfáminni bipírfáriní.” nuriri ³³ xewanijomi ikfáyo niyekwiroáriríná penfápi nani dñj omópoyiniri e urfagi ³⁴ áma e epfroyí egfáyí re urígfawixini, “Negí nwí ikaxí eániñjyo dani ‘Kiraiso, áma yeáyí neayimixemeanfa nani aríowayá xwía piaxíyo dani iwiaronfoyi rarijnáo, anñj íniná nweanfáriní.’ rinñjagi arfá winwá enagi nani joxi arige neri ‘Áma imónijomi nipiikiro ikfáyo niñwiráiro seayi e umfeyoapírfáriní.’ neararijnini? Áma imónijoyí gorini?” urfagía ³⁵ Jisaso xewanijono wfániñj enagi nani ewayí xwiyfá bi nuriri re urijniginini, “Wfápi sfá árñf wíyo seyíné tñj e óninñjoí. Sfá seaóriniñjini sñni wfá óniñáná anj époyí. Áma sfá yiniñjimi yariñfáyí ‘Ami iyí ríwarijnini?’ miyaiwiarígfá enagi nani seararijnini. ³⁶ Wfápi sñni seyíné tñni niñweari seaóniñáná wfápiyá niaíwíyíñeniñj wimónipírfá nani wfápiimi dñj wíkwírópoyí.” urijniginini. O xwiyfá api nurárimí pñni nwiárími nurí pñni nweañjiginini.

Judayí obaxí Jisasomi dñj míwíkwírogfá nánirini.

³⁷ Judayí Jisaso wigí sñjwí tñj e dani emimí ayá wí wíwapíyíagi aí sñni dñj míwíkwíró nero “Ayí orfani?” miyaiwigfawixini. ³⁸ Ayí rípi nani e egfawixini. Xwiyfá wfá rókiamoagí Aisaiayí rinñjo xegí Judayí nani niriri eanj rípi, “Ámináoxini, negí repíyí wiaríñwápi gíyí ‘Neparini.’ niyaiwiro dñj neakwírogfárinini? Oweoi. Ámináoxiniyá enj sixí eániñjipi gíyo sñwá wíáná mí nómiñiro niñfá imónigfárinini? Oweoi.” niriri eanjpi xixeni imóninfa nani Judayí Jisasomi dñj míwíkwírogfawixini. ³⁹⁻⁴⁰ Xwiyfá ámi bi Aisaiáo niriri eanj rípi, “Áma ayí píranñj sñjwí winiro dñj píranñj moro neróná sanñj nimóniro wigí fwi yariñfápi emi nimamoro ámi Gorixo tfáminni upríxiniri sñjwí uprori dñj sfánñj wimixiri enirini.” Aisaiáo e niriri eanjpi xixeni imóninfa nani Judayí Jisasomi dñj míwíkwíropaxí imónigfárinini. ⁴¹ Aisaiáo orñá niwiniríná Gorixo uowárenapiníto níkniri nweañjagi niwiniri nani o nani e rinirini. ⁴² Judayí nñni Jisasomi dñj míwíkwíroaríñjagía aiwi Judayí áminá obaxí wí aí omi dñj niwíkwíroro aiwi Parisiowa negí rotú anjyo dani yof emi neakwírimopríxiniri wáyí nero nani waropárí niniro “Jisasomi xfdaríñáonirini.” miriniñfawixini. ⁴³ Weyí Gorixo umeañjípí nani miwimónipa neri weyí áma umeañjípí nani miwimóniri nani waropárí niniro “Jisasomi xfdaríñáonirini.” miriniñfawixini.

“Nioni raríñápiimi dani áma nñni epayónipírfárinini.” uríñj nánirini.

⁴⁴ Jisaso enj tñni rfaiwá niriri re rinñjiginini, “Nioni dñj níkwíroarígfá gíyí gíyí nionini dñj miníkwíroaríñjoí. Nirowárenapíñjomi eni dñj wíkwíroaríñjoí. ⁴⁵ Nioni sñjwí nanarígfá gíyí gíyí nirowárenapíñjomi eni sñjwí winaríñjoí. ⁴⁶ Áma nioni dñj níkwírófáyí anñj sfá yiniñje miñweapa érixiniri xwía tño wfániñj wókímiñimiri biñárinini. ⁴⁷ Nioni áma xwía tño nweagfáyo xwiyfá umeáríminiri mibí áma niyoní yeáyí uyimixemeámfániri biñárinini. Ayínáni áma xwiyfá nioni raríñápi arfá niniro aí miníxídfá gíyí gíyo nioni wí xwiyfá umeáraríñámani. ⁴⁸ Áma nioni rfwí nñnimoro xwiyfá nioni raríñápi peayí niwianiro éfáyí woni woni xwiyfá meárinipaxípi ríxa weni. Xwiyfá nioni uráná arfá minigfáyo dani sfá yoparfíyimi xwiyfá meárinipaxí enagi nani raríñjini. ⁴⁹ Nioni gí dñjyo dani wí mirí ápo, xewanijono nirowárenapíñjo amípí nioni urimfápi nani sekaxí niríñj enagi nani gí dñjyo dani raríñámani. ⁵⁰ Ápo sekaxí

riņþpimi áamá dñġ níkwírorriņþpimi dánġ dñġ niyĩmĩņġ tĩġġá anĩņġ ínĩná ŋweapĩrĩfa nánġ imónĩpaxĩ enagĩ nánġ nionġ nĩġĩárĩnġ. Ayĩnánġ amĩpĩ nionġ seararĩņápi, ápo nĩriņþĩnġ seararĩņárĩnġ.” urĩņĩnĩgĩnġ.

13

Jisaso wiepĩsarĩņowamĩ síkwĩ sosĩáyo igĩá weaņġ nánĩrĩnĩ.

¹ Aiwá sťá Anġĩnajo Neamũroagoĩ riņĩņġyi nánġ sinġ mimĩxĩpa enáná Jisaso xwťá tĩyo pĩnġ nĩwiárĩmĩ xano tĩe nánġ yinġ anwi ayo enagĩ nánġ o nĩġĩárĩnġ. Ámá xťo xegĩ imónĩġťáyo dñġ sĩxĩ nuya nĩbĩsáná xťo pene nánġ aĩ nuya uņĩnĩgĩnġ. ² Sťápi tĩnġ xťo tĩnġ wiepĩsarĩņowa tĩnġ aiwá api nanĩro nánġ awĩ neánĩmáná Obo re enĩnĩgĩnġ. Saimonomĩ xewaxo Isĩkariotĩ dāņġ Judaso nurĩ Jisaso nánġ mĩyť ourĩnĩrĩ dñġ nĩwĩkwĩrómáná enáná ³ Jisaso xegĩ xano amĩpĩ nĩnġ táníņġ wiepĩxĩniasĩņġ enagĩ nánġ nĩġĩá imónĩrĩ Gorĩxo tťámĩnġ bĩņġpi nánġ nĩġĩá imónĩrĩ ámi xťo tťámĩnġ unťápi nánġ enġ nĩġĩá imónĩrĩ nerĩ nánġ ⁴ aiwá narĩġťe dánġ nĩwiápĩnĩmearĩ xegĩ rapĩrapĩ e páníņġyť nĩpĩrárĩmáná roarĩxĩ wũ nĩmearĩ írĩņġyo níkĩkĩyĩnĩmáná ⁵ inĩġĩ pĩrerĩxĩ wĩnamĩ niwayĩmorĩ wiepĩsarĩņowamĩ síkwĩ sosĩáyo igťá nĩweáa nurĩ roarĩxĩ kĩkĩyĩnĩņũ tĩnġ níkwĩra nurĩ ⁶ rĩxa Saimonĩ Pitaomĩ wimĩnĩrĩ yarĩná re urĩņĩnĩgĩnġ, “Ámĩnáoxĩnġ, joxĩ ġĩ síkwĩyo igťá neámĩnĩrĩ rĩyarĩņĩnġ?” urťagĩ ⁷ Jisaso re urĩņĩnĩgĩnġ, “Nionġ simťpi nánġ agwĩ joxĩ majťá nimónĩrĩ aiwĩ rťwéná ‘E níwapĩyĩmĩnĩrĩ rťa enĩnĩgĩnġ?’ nĩyaiwĩrĩ nĩġĩá imónĩrĩfárĩnġ.” urťagĩ ⁸ Pitaos re urĩņĩnĩgĩnġ, “Ná rťwĩyo aiwĩ joxĩ ġĩ síkwĩyo wĩ igťá nearťá menĩnġ.” urťagĩ Jisaso re urĩņĩnĩgĩnġ, “Nionġ dĩxĩ síkwĩyo igťá mĩreapa nerĩnáyť, joxĩ nionġ tĩnġ nawĩnġ kumĩxĩnĩpaxĩ mimónĩņĩnġ.” urťagĩ ⁹ Saimonĩ Pitaos re urĩņĩnĩgĩnġ, “Ámĩnáoxĩnġ, síkwĩyonġ igťá mĩneapanġ. ġĩ wéyo tĩnġ mĩņġyo tĩnġ aĩ igťá neať.” urťagĩ ¹⁰ Jisaso re urĩņĩnĩgĩnġ, “Iġťá eánĩņġ go go kíyť bĩ meņagĩ nánġ sa síkwĩyonġ igťá eánĩpaxĩ imónĩnġ. Soyĩné kíyť bĩ meņagĩ aiwĩ noyĩnénġ marťá.” urĩņĩnĩgĩnġ. ¹¹ Xťo nánġ mĩyť wurĩno nánġ nĩġĩá nimónĩrĩ nánġ “Noyĩnénġ kíyť mayoyĩnémanġ.” urĩņĩnĩgĩnġ.

¹² Rĩxa síkwĩyo igťá nĩweáa núsáná xegĩ rapĩrapĩ nĩmearĩ nĩyĩnĩrĩ aiwá narĩġťe ámi éf nĩņwearĩ re urĩņĩnĩgĩnġ, “Nionġ seaĩápi nánġ dñġ ‘Ayť nánġ rťa neaiarĩnġ?’ rĩmoņoĩ? ¹³ Soyĩné ‘Nearéwapĩyarĩņoxĩnġ nĩrĩro ‘Ámĩnáoxĩnġ nĩrĩro yarĩġťárĩnġ. E imónĩņáonġ enagĩ nánġ e nĩnĩrĩróná xĩxenġ nĩrarĩġťárĩnġ. ¹⁴ Nionġ Ámĩnáonġ imónĩrĩ searéwapĩyarĩņáonġ imónĩrĩ enagĩ aiwĩ segĩ síkwĩ sosĩáyo igťá seaeáĩnġ. Ayĩnánġ soyĩné enġ segĩ síkwĩyo xĩxe igťá eánĩrĩxĩnġ. ¹⁵ Nionġ rĩxa sĩņwepĩġĩ seaĩwapĩyĩagĩ nánġ nionġ seaĩápa soyĩné enġ axĩpi e nĩġá úrĩxĩnġ. ¹⁶ Aga nepa seararĩņĩnġ. Ámá xĩnáníņġ nimónĩrĩ omĩņġ wĩiarĩņġyť go xegĩ bosomĩ seáyĩ e wimónarĩņĩrĩnġ? Xwĩyťá yaņġ wiowárĩņo enġ urowárĩņomĩ seáyĩ e wimónarĩņĩrĩnġ?” nurĩrĩ ¹⁷ re urĩņĩnĩgĩnġ, “Soyĩné nionġ sĩņwepĩġĩ seaĩwapĩyĩá api nánġ nĩġĩá nimónĩro xĩxenġ nerĩnáyť, yayť seainĩpaxĩ seaĩmeanťárĩnġ. ¹⁸ Nionġ noyĩnénġ nánġ mĩseararĩņĩnġ. Searťpearĩņáoyĩné imónĩġťápi nánġ nionġ nĩġĩá aiwĩ Bĩkwĩyo re nĩrĩnĩrĩ eánĩņġ rĩpi, ‘Ámá nionġ tĩnġ aiwá nawĩnġ narĩġwĩńo nionġ xopĩrárĩ nimĩnĩrĩ síkwĩ nĩmťeyoari sosťá neanťárĩnġ.’ nĩrĩnĩrĩ eánĩņġpi xĩxenġ imónĩwĩnĩġĩnĩrĩ noyĩnénġ searťpeaņárĩnġ. ¹⁹ Soyĩné amĩpĩ rťwĩyo imónĩnĩpi imónarĩņagĩ nĩwĩnĩróná ‘Ayť orťani?’ nĩaiwĩpĩrĩ nánġ agwĩ re dánġ amĩpĩ sinġ mimónĩpa éf mĩ áwaņġ seararĩņĩnġ. ²⁰ Aga nepa seararĩņĩnġ. Ámá nionġ urowárarĩņáyo

umím+n+p+r+á giy+ giy+ nioni+ eni+ n+mím+nar+ñoi+. Nioni+ n+mím+n+p+r+á+y+ n+rowárénap+ñomi+ eni+ umím+nar+ñoi+.” ur+ñ+nig+ni+.

“M+y+ nur+ino Judasor+ni+.” in+mi+ ur+ñ+nán+r+ni+.

²¹ Jisaso e nur+isáná d+ñ+ r+á uxéag+ s+ñ+áni áwan+ñ+ nur+r+i+ re ur+ñ+nig+ni+, “Aga nepa searar+ñ+ni+. Soy+né wox+ m+y+ nur+n+ñoi+.” ur+tag+ ²² xeg+ wiep+sar+ñowa o r+o nán+ maj+á enag+á nán+ k+k+mí nimón+ro s+ñ+w+ nainega nuróná ²³ wiep+sar+ñowa wo —O Jisaso x+o d+ñ+ s+x+ uyñor+ni+. O x+o t+ñ+ e añw+ e éf+ ñweañag+ nán+ ²⁴ Saimoni+ Pitao omi+ s+m+maj+ó n+wir+ñá rén+ñ+ ur+ñ+nig+ni+, “Jox+ yar+ñ+ n+wir+ áamá x+o r+o nán+ áwan+ñ+ rei+.” Én+ñ+ ur+tag+ ²⁵ wiep+sar+ñ+ x+o t+ám+ni+ n+k+n+mónaumaná yar+ñ+ re wiñ+nig+ni+ ‘Ám+náox+ni+, jox+ r+o, ay+ gor+ni+?’ ur+tag+ ²⁶ Jisaso re ur+ñ+nig+ni+, “Aiwápimi múyo neagwir+ wimo, ay+ or+ni+.” nur+máná aiwáp+ múyo neagwir+ Is+kariot+ d+ñ+ Saimonomi+ xewaxo Judasomi+ m+ni+ wiñ+nig+ni+. ²⁷ M+ni+ wíáná Seteno Judasomi+ d+ñ+ x+xéróag+ Jisaso re ur+ñ+nig+ni+, “Jox+ er+pi+ añ+ni+ ei+.” ur+tag+ aí ²⁸ x+o t+ni+ aiwá nar+g+áwa o Judaso e oen+r+i+ ur+fp+ nán+ maj+á nero ²⁹ wí d+ñ+ re yaiwig+awix+ni+, “Judaso nigw+ wow+ x+r+ñ+o enag+ nán+ re r+á ur+ñoi+, ‘Aiwá An+ñ+naj+ Neamúroag+ r+ip+ nán+ nan+fp+ jox+ bí neai+.’ r+á ur+ñoi+? ‘Uyípeay+yo ar+r+á wim+n+r+i+ nán+ am+pi+ bí m+ni+ wi+.’ r+á ur+ñoi+?” yaiwiar+ñá ³⁰ Judaso, múyo neagwir+ wífp+ nurápan+mo ár+fw+yimi+ peyeañ+nig+ni+.

Jisaso ñw+ ikax+ s+ñ+fp+ ur+ñ+nán+r+ni+.

³¹ O r+ixa peyeááná Jisaso re r+ñ+nig+ni+, “Ámá imón+ñ+oni+ r+ixa seáy+ e imón+tag+ ámay+ s+ñ+w+ nan+p+r+i+ r+ixa rínar+ni+. Nioni+ e éag+ n+nan+r+ñá Gor+xoyá en+ s+x+ eán+ñ+fp+ nán+ eni+ niñ+á imón+p+r+áo+. ³² Nioni+ e nimón+r+ñ+fpim+ dán+ Gor+xoyá en+ eán+ñ+ s+ñ+áni nimón+r+ñáy+, nioni+ eni+ seáy+ e n+nim+x+r+i+ n+niin+ñoi+. ³³ G+ niaíwoy+né, s+ni+ soy+né t+ni+ bí on+miápi+ ñweám+ni+. Soy+né nioni+ nán+ p+á nip+r+á enag+ aiwi+ neg+ Judayo re ur+ñ+apa, ‘Nioni+ um+áe soy+né eni+ wí upax+ men+ni+.’ ur+ñ+apa agwi+ soy+né eni+ ax+pi+ searar+ñ+ni+.” nur+r+i+ ³⁴ re ur+ñ+nig+ni+, “Nioni+ ñw+ ikax+ s+ñ+ bí osear+m+ni+. Nioni+ d+ñ+ s+x+ seayar+ñ+apa soy+né eni+ ax+pi+ x+xe d+ñ+ s+x+ yin+r+ix+ni+. ³⁵ Sewan+ñoy+né d+ñ+ s+x+ x+xe n+yin+r+ñáy+, áamá s+ñ+w+ n+sean+ro re seaiaiwip+r+ár+ni+, ‘Oyá wiep+s+ñowar+ñ+ni+?’ seaiaiwip+r+ár+ni+.” ur+ñ+nig+ni+.

“Pitaox+ni+, jox+ r+fw+ n+mor+ni+.” ur+ñ+nán+r+ni+.

³⁶ Saimoni+ Pitao re ur+ñ+nig+ni+, “Ám+náox+ni+, jox+ gi+mi+ um+n+r+i+ nán+ nearar+ñ+ni+?” ur+tag+ Jisaso re ur+ñ+nig+ni+, “Agwi+ nioni+ ume agwi+ jox+ wí m+n+x+d+ipax+ enag+ aí r+fwéná jox+ anan+ n+x+d+r+ár+ni+.” ur+tag+ ³⁷ Pitao re ur+ñ+nig+ni+, “Ám+náox+ni+, pí nán+ ‘Agwi+ jox+ m+n+x+d+ipax+r+ni+.’ n+rar+ñ+ni+? Jox+ éf+ r+mín+m+n+r+i+ nán+ yar+ñá nioni+ n+p+kir+ñáy+, anan+r+ni+.” ur+tag+ ³⁸ Jisaso re ur+ñ+nig+ni+, “Jox+ nepa nioni+ éf+ n+mín+r+i+ nán+ r+p+kipaxox+r+ni+? Aga nepa r+rar+ñ+ni+, ‘Kar+k+r+ s+ni+ r+aiwá m+r+pa enáná jox+ biaú bí nioni+ nán+ ‘O nán+ nioni+ maj+ár+ni+.’ r+r+ni+.’ r+rar+ñ+ni+.” ur+ñ+nig+ni+.

14

“Gor+ixo t+ñ+ e nán+ ó+yín+ñ+ imón+ñ+oni+r+ni+.” ur+ñ+nán+r+ni+.

¹ Wiep+sar+ñ+yo “Soy+né d+ñ+ r+á miseaxepan+.” nur+r+i+ re ur+ñ+nig+ni+, “Gor+xomi+ d+ñ+ wik+r+oro nioni+ eni+ d+ñ+ n+kw+r+oro é+r+ix+ni+. ² An+ g+ ápoyáyo awawá obax+ ikw+rón+ni+. Nioni+ soy+né nán+ añ+ wé searoárim+á enag+ni+.”

náni anj awawá ayf mikwírónpa nerí sñwiriyf, anani áwanj searimínirí enjárini. ³ Nioni nurí anj wé nisearoárimí ámi nñbirí soyfné ení nioni ñweámfaé nioni tñní nawíní ñweapírfá nání nñseairíménapímí umfárini. ⁴ Óf nioni anj apimí nání umfáyi nání soyfné nñjfarini.” urfagi ⁵ Tomaso re urññinigini, “Ámínáoxini, joxi urfe nání none majfá nerane nání arige óf urfáyi nání nñjfa imónñwini?” urfagi ⁶ Jisaso re urññinigini, “Ámá ‘Gorixo tññ e nání úimigini.’ wimónarññyo nání nñwanññoní óyínññ imónññáonirini. Amípí Gorixo nání nepa imónññpí ámá ayo síwá wirí dññ nñyímññ imónññpí síxí umímori yarññáonirini. Ámá wo óf wiyimí dání ápo tññ e nání wimeapaxfmaní. Nionini óf ápo tfe nányínññ imónññáonirini. ⁷ Soyfné nioni nání ‘Orfani?’ nñniaiwiro píranñññ nñjfa nimónñro sñwiriyf, gí ápo nání ení píranñññ nñjfa imónññro egfárini. E nñsearirí aiwí agwí ríná dání soyfné o nání nñjfa nimónñro sñwí winigfárini.” urfagi ⁸ Piripo re urññinigini, “Ámínáoxini, joxi ápo síwá nealáná ‘Ayf apánirini.’ neaimónarini.” urfagi ⁹ Jisaso re urññinigini, “Piripe, nioni soyfné tññ enjíná dání emeñá aiwí joxi nioni nání síñ píranñññ nñjfa mimónñpa reññini? Ámá nioni sñwí nanfá gíyí gíyí ápomí ení winfáyf enagi nání joxi pí nání ‘Ápo ení síwá neai.’ nñrarñññini? ¹⁰ Ápo xewaxoní tññ nawíní imónñrai xewaxoní ápo tññ nawíní imónñrai enagwí nání joxi síñ ‘O xano tññ axowaúrfani?’ nñniaiwirí dññ mññkwíroarñññ reññini? Xwiyfá nioni seararññpí gí dññyo dání seararññamaní. Amípí nioni yarññpí ení ápo, nioni tññ nawíní imónñgwíloyá dññyo dání yarññarini. ¹¹ Xwiyfá nioni re searfápi, ‘Ápo nioni tññ nawíní imónñrai nioni ápo tññ nawíní imónñrai enwi.’ searfápi nání ‘Neparini.’ nñyaiwiro dññ nñkwírópoyí. ‘E oyaneyí.’ mñseaimónñpa nerfnáyf, emímí amípí nioni nñseaiwapíya barfná soyfné sñwí winigfápi nánini ‘Neparini.’ nñyaiwiro dññ nñkwírópoyí. ¹² Aga nepa seararññini. Nioni dññ nñkwíroarigfá gíyí gíyí amípí nioni seaíwapíyarññpí ení epírfárini. Oyí, nioni ápo tfe umfá enagi nání amípí nioni seaíwapíyarññpímí wiárf seáyí e imónññpí aí epírfárini. ¹³ Xewaxoní enj eánñññ ápoyá amáyo síwá nñwirññpímí dání ‘Ápo seáyí e imónññorfnani?’ wíaiwírfxññññ soyfné pí pí nání ápomí rixñññ nurífná xegf xewaxonímí dání nurí rixñññ uránáyf, nioni anani xñxení nñseaimfárini. ¹⁴ Amípí ápomí rixññññ nurífná nionímí dání nurí rixñññ urfápi nioni anani nñseaimfárini.

“Nioní Kwíyí Gorixoyápi urowárímfárini.” urñññ nánirini.

¹⁵ “Soyfné nioni dññ síxí nñnyirfnáyf, nioni sekaxf searññpí xñxení xfdpírfárini. ¹⁶ Nioni ápomí rixñññ uráná arírá seaipaxf imónñññ ámi wo soyfné tññ nawíní anñññ íníná ñweáwinñññññ segf tñámíni urowárénapññfárini. ¹⁷ Kwíyí xfo nání nepa imónñññpíni seaíwapíyarññpí nání rarñññni. Ámá xfomí dññ mññkwíroarigfáyf kwíyí xfoyápmí mí nñwómíxiro nñjfa mimónñpaxf enagi nání arírá wimñññññ enfápi umímññpaxf menñññ. E nerí aí kwíyípi rixá soyfné tññ nawíní imónññññ nání api nání nñjfa imónñññ. Idáná soyfné ení nñseaimearí xwioxfyo seañweanfárini. ¹⁸ Nioni wimiáoyfnénñññ segfpi nñseawárímí umfámani. Ámi soyfné tññ e nání bñmfárini. ¹⁹ Ámá nioni dññ mññkwíroarigfáyf sñwí mññanñpa epírfá nání anwí ayorini. E nerí aí soyfné ámi sñwí nanpírfárini. Nioni ámi sññ emfa enagi nání soyfné ení sññ epírfárini. ²⁰ Sfá soyfné nioni ámi sññ eáná nanpírfáyimí re nñyaiwiro nñjfa imónñpírfárini, ‘O xano tññ imónññññ enjána none xfo tññ imónññññ xfo

none tñni imóniri enagwi nání xfo tñni axonerini.’ niyaiwiro nijfá imónipírfáriní. ²¹ Ámá go go gí sekaxí rariñápi ía nixiriri nixídirínáyí, nioní dñj sîxí niyarñorini. Nioní dñj sîxí niyarñj gomi gomi gí ápo dñj sîxí uyiri nioní uyiri nerí niñwanñoni nání yumí bí mîwí xixeni síwá winímáriní.” uríagi ²² Judaso —Isikarioti dñj Judaso marfái, wiepîsarñowa Judasoyi rinñj worini. O re urññigini, “Ámináoxini, pí éagí nání ámá nñni xwíá tño ñweagíáyo síwá mîwinîpa nerí newanñoneni síwá neainírfáriní?” uríagi ²³ Jisaso re urññigini, “Ámá go go nioní dñj sîxí nñnyirínáyí, xwíyíá nioní rariñápi xídníáriní. Omi gí ápo dñj sîxí nuyiri yawawi o tñmíni nñbirai o tñni nawíni anñj ñweanwáriní. ²⁴ Ámá nioní dñj sîxí mñnyaríáyí nioní rariñápi xídaríámani. Xwíyíá nioní seararíná soyíné arfá niaríápi, ayí nioní gí dñj tñni rariñápi mani. Ápo nirowárenapñoyá dñj tñni rariñápi riní.” nuriri ²⁵ re urññigini, “Nioní sñni soyíné tñni niñwearíná amípi api nání searíni. ²⁶ E nerí aí ríwéná arírá seainfo —O kwíyí Gorixoyápirini. Xfo ámá nioní nixídaríáyo nání urowárenapírfáriní. Api amípi nñni nání seaíwapíyíáná nioní nñseara waríñá nñpini nání dñj seainírfáriní. ²⁷ Nioní soyíné pñni nñseawiárimí nurí aiwi soyíné nioníyá dñj tñni niwayíroníro ñweapírfáriní. Nioníyá dñj tñni niwayíroníro ñweapírfápi nání nñríná ámá xwíá tño dñj wigí dñj tñni yaríápi nání mñrarñini. Nioníyá dñj tñni aga niwayíroníro ñweapírfá nání imónipírfáriní. Ayínáni dñj ríá nñseaxerí wáyí bí minîpa éfríxini. ²⁸ Xwíyíá nioní searfá rípi, ‘Nioní pñni nñseawiárimí nurí ámi seyíné tñj e nání bímáriní.’ searfápi soyíné ríxa arfá nioi. Nioní ápo tñj e nání umi enagi nání soyíné nepa dñj sîxí nñnyirínáyí, yayí seáyimi dání seainímñiri éfrini. Ápo seáyí e nímúrono enagi nání rariñini. ²⁹ Soyíné nioní searfápi xixeni imóníagi niwñírfá dñj níkwíroro ‘Ayí o nearñjpirfani?’ yaiwiro oépoyñiri sñni mimónîpa éfmi seararñini.” nuriri ³⁰ re urññigini, “Xwíá tño menweano —O oborini. O ríxa barñagi nání nioní soyíné tñni niñwearí ámi ayá wí searímíméini. O nioní ení mñneánño enagi aiwi ³¹ ámá xwíá tño dñjyí nñni re niawífríxini, ‘O xanomí dñj sîxí uyñorani?’ niawífríxini ápo sekaxí nññjpi tñni xixeni oemini.” nuriri re urññigini, “Re dání niwiápnímeámi ríxa owaneyi.” urññigini.

15

“Wainí uraxí nepaxñj imóníñpññj imóníñáonirini.” urññj nánirini.

¹ Jisaso ewayí xwíyíá nuriri re urññigini, “Wainí uraxí nepaxñj imóníñpi, ayí nionirini. Wainí omñj xiáwo gí áporini. ² Wireñj nionímí dání neániri ná mñwéyí nñni ápo emi wixímoarñfrini. Wireñj ná wearñjyí nñni xwiogwí wñomi ná xwé wéwñigñiri o emi wñwákwímí niyárimáná mñá imíxárarñfrini. ³ Xwíyíá nioní seararñápipimi dání soyíné ríxa mñánñj inñjoi. ⁴ Soyíné uraxí wireñj eánñjpa axípi nioní neánfríxini. E nerfnáyí, nioní wireñññj axípi soyíné seaeánímáriní. Wainí mñkomi wireñj meánîpa nerfnáyí, ná mñwepaxí imóníñpa soyíné ení nioní wireñññj mñneánîpa nerfnáyí, ná wepaxí menini. ⁵ Nioní uraxí wainí mñkñññj imóníñáonirini. Soyíné uraxí wainí wireñññj imóníñgoyínerini. Ámá nioní wireñññj neánñj go go nioní xfoyá mñkí imóníñáoní enagi nání ná xwéññj wearñfrini. Ayí rípi nánirini. Soyíné nioní pñni nñniwiárimí nurfnáyí, amípi wí epaxí menini. ⁶ Wireñj emi mófyí yeáyí yárarñjpa ámá nioní wireñññj mñneánîpa éf gomi gomi

emi móáná yeáyí yárariní. Wireníf axípi e eníyí awí neaáriti ríá ikeaáráná ríá nowárariní.” nuriri ⁷ re uriniginí, “Soyíne nioní wireníníf neániri xwíyá nioniyápi xídirí nerínáyí, soyíne pí pí seaimónariníyí nání ápomí ríxíníf uráná ananí seainíáriní. ⁸ Soyíne e nero ná xwéníníf nerinípimi dání ení sixí eáníníf gí ápoyápi ámáyo síwá wíáná ‘O seáyí e imóninoríani?’ wíaiwipírfáriní. Soyíne e nerinípimi dání ení ‘Xegí wiepísiníyí wíríani?’ wipímóníníáriní. ⁹ Ápo díníf sixí níyínípa nioní ení díníf sixí seayíniní. Ayínání nioní díníf sixí seayínápi aníníf neayíwiníginí éríxíní. ¹⁰ Soyíne nioní sekaxí searíáyo xíxeni níxídirónáyí, nioní gí ápo sekaxí nírínípi píráníníf xídarínagí nání díníf sixí níyarínípa nioní ení axípi aníníf soyíne díníf sixí seayimíáriní. ¹¹ Díníf nífá bí onímíápi seairí yayí bí onímíápi seainíri oeníri nání mísearariní. Díníf nífá níniri yayí ninarínípa soyíne ení díníf nífá ayá wí seairí yayí seainíri oeníri searariní. ¹² Sekaxí nioní rarínápi rípiriní. Nioní díníf sixí seayarínápa soyíne ení axípi xíxe díníf sixí yiníríxíní. ¹³ Ámá wo xegí ámáyo díníf sixí nuyíríná arírá wimíniri nání upeípi díníf sixí uyarígíápi bí tíní xíxeni mimóniní. Ága seáyí e múróniní. ¹⁴ Soyíne nioní sekaxí seararinápi xíxeni axípi nerónáyí, gí ámáyíne imóniní. ¹⁵ Xínáíwáníníf nímoníro omíníf wíiarígíáyí wigí boso ‘E emíániri nání ríá nearariní?’ míyaiwí majíá imónarígíá enagí nání síní ‘Inókiwayínéníníf imónígíoyínéyí searímíméiní. Amípi ápo níraríná aríá wíná nípiní áwaní níseariri nání ‘Gí ámáoyínéyí searariní. ¹⁶ Soyíne nioní íá níyamíxígíámaní. Ayí nioní soyíne nuro ámáyo nuréwapíyirinípimi dání aiwá níyímíníníf wéríxíniri íá yíyamíximí níseairí searípeanáriní. Ayínání pí pí nání ápomí ríxíníf nurírná nionímí dání nuriri uránáyí, ananí xíxeni seainíáriní. ¹⁷ Sekaxí nioní rarínápi rípiriní. Ága xíxe díníf sixí yiníríxíní.

“Gí seaiepisariníáoyíne enagí nání ámá símí tíní seaipírfáriní.” uriní nániri.

¹⁸ “Ámá xwíá tíyo enípi nániní moarígíáyí soyíne símí tíní seaiarínagíá níwíniríná díníf re móríxíní, ‘None síní símí tíní míneaipa neríná xámí Jisasomí wigíáraní?’ móríxíní. ¹⁹ Soyíne ámá xwíá tíyo wenípi nániní moarígíáyí tíní nawíní nímoníri síñwíríyí, soyíne wigíyí imónaniri éfá enagí nání díníf sixí seayipaxíriní. E nerí aí soyíne ámá xwíá tíyo wenípi nániní moarígíáyí tíní nawíní mimónípa ero ayí tíní axípi mimónípa éríxíniri íá yíyamíximí seairí ená enagí nání ayí símí tíní seaiaríní. ²⁰ Ewayí xwíyá nioní searíá rípi, ‘Ámá xínáíníníf nímoníri omíníf wíiaríníf go go xegí bosomí seáyí e wimónarinímaní.’ searíápi nání díníf móríxíní. Nioní xeaníníf nínikárirónáyí, soyíne ení xeaníníf seaikáripírfáriní. Xwíyá nioniyápi aríá níniro níxídirónáyí, soyíneyápi ení aríá níseairo seaxídirírfáriní. ²¹ E nerí aí nioní nírowárenapíño nání níjía píraníníf mimónípa nero nání soyíne nioní níxídíro ‘Jisasoyáoneriní.’ rarínagíá nání xeaníníf rípi nípiní seaikáripírfáriní.” nuriri ²² re uriniginí, “Nioní níbiri xwíyá murípa nerí síñwíríyí, wigí íwí nero nioní ríwí nímófápi nání xwíyá meárinípaxí imónaniri éfámaní. Nioní ríxa bíñá enagí nání ayí re wí rípaxí meniní, ‘Negí enwápi neríná íwí míyarínwíniri enwáriní.’ rípaxí meniní. ²³ Ámá nioní símí tíní níarígíáyí gí ápomí ení símí tíní wíaríní. ²⁴ Nioní emímí amípi ámá eníná dání aiwí míwíwapíyigíá bí míwíwapíyipa nerí síñwíríyí, wigí íwí nero nioní ríwí nímófápi nání xwíyá meárinípaxí meniní. E nerí aiwí nioní emímí wíwapíyínápi síñwí nínaníro aí nioní tíní gí ápo tíní ení níwawiní símí tíní

yeaiarinhoi. ²⁵ Ríwamihí nioní nání wigí ñwí ikaxí eánihíyo dání eánihí rípi, ‘Míkí menqáí aiwi símí tñí nigfárini.’ nírinirí eánihípi xixeni imónini nání niarinhoi.” urihinigini.

²⁶ Ámi re urihinigini, “Arirá seainfo —O Gorixoyá kwíyípirini. Api nioní ápo tíñí e dání soyíne tíñí e nání urowárenapimfápirini. Api kwíyí Gorixoyápi xfo tíñí e dání nibirí xfo nání nepa imónihípirini seáiwapiyarinhípi nání rarihiní. Api nibiríná nioní nání áwanj searínfáriní. ²⁷ Soyíne nioní ámayo iwamfo nuréwapiya uñaé dání nioní tñí emeagfoyné enqáí nání seáimeañt mfkoyíne ení ámayo nioní nání áwanj uríprfáriní.

16

¹ Soyíne axínáni dñj nínkwírooro nemána óreámioapírxinirí api nípirini seararihiní. ² Ayí re seaipírfáriní. Rotú añyo dání segí yof emi niseakwírímoro aiwi rfwéná xe nimóniríná áma seapíkífáyí Gorixo wimónarinhípirini yaríñwinirí seapíkipírfáriní. ³ Ápo nání nijfá píraníñ mimónipa ero nioní nání ení axípi e mimónipa ero nero nání api seaipírfáriní. ⁴ Xwiyfá nioní searfápi, ayí rípi nání searíini. Xeaníñ api ríxa nimónaríná nioní niseara úápi nání dñj mopírfá nání searíini. Api nání iwamfo soyíne tñí emeñwaé dání áwanj mīsearíñanigini. Sini soyíne tñí nimerí nání áwanj mīsearíñanigini.

Kwíyípi enfápi nání uríñ nánirini.

⁵ “Ríxa nirowárenapíño tíñí e nání waríñagí aí soyíne woxí ‘Joxí gimi nání uríini?’ minirarinhoi. ⁶ Nioní ‘Ríxa numíini.’ searfápi nání soyíne íkññí sípí seaiarini. ⁷ E nerí aí aga nepa seararihiní, ‘Nioní soyíne tñí aníñ re niñwearíná arirá niseaipaxí aiwi píni niseawiárimí nurfná arirá aga seáyi e imónihípi seaipaxíriní.’ seararihiní. Ayí rípi nánirini. Nioní píni niseawiárimí mupa nerfnáyí, arirá seainfomí —Kwíyípi nání rarihiní. Omí murowárenapipa epaxíriní. Nioní nurfnáyí, omí soyíne tfámíni urowárenapimfá enqáí nání rarihiní. ⁸ Kwíyípi nibiríná áma xwíá tíyo dáníyí re yaiwírírxinirí, ‘Nene “fwípi, ayí apírfáni?” moaríñwápi tñí “Wé rónihípi, ayí apírfáni?” moaríñwápi tñí “Gorixo ámayo xwiyfá numeárirfná e winfárfáni?” moaríñwápi tñí apiaú api xejwíni moaríñwárfáni?’ yaiwírírxinirí wíwapíyinfáriní. ⁹ Ayí nioní dñj miníkwíropa yaríñagí nání kwíyípi ‘fwípi, ayí apírfáni?’ oyaiwípoyinirí wíwapíyirí ¹⁰ nioní ápo tíñí e nání yíáná o nínímínimáná soyíne sini síñwí ámi wí minanfá enqáí nání kwíyípi ‘Wé rónihípi, ayí apírfáni?’ ení oyaiwípoyinirí wíwapíyirí ¹¹ Gorixo obo, áma xwíá tíyo menweañomi ríxa xwiyfá umeáriní enqáí nání kwíyípi ‘Gorixo xwiyfá numeárirfná e winfáriní.’ ení oyaiwípoyinirí wíwapíyirí enfáriní.” urihinigini.

¹² Ámi re urihinigini, “Nioní xwiyfá xwapí ámi bí tñí ‘Osearimíni.’ nimónaríñagí aiwi agwí soyíne arfá nipaxí mimóninhoi. ¹³ E nerí aiwi kwíyí amípi nepaxíñ imónihípi nání raríñpi nibiríná Gorixo nání nepáni imónihípi nñí seáiwapiyinfáriní. Api xegí dñj tñí wí mīsearípa nerí ápomíni arfá wiaríñpíni rífná enqáí nání amípi Gorixo nání imónihípi xixeni searéwapíyinfáriní. Amípi rfwíyo imónínfápi nání ení wfá searókiamonfáriní. ¹⁴ Kwíyípi xwiyfá nioní raríñápi wfá nīsearókiamori nioní nání nīsearíri nání nioní seáyi e nimíxínfáriní. ¹⁵ Ápo nioní fáníñ niepíxíniasíñ enqáí nání amípi nñí oyá imónihípi

nioniyáriní. Ayínání nioní re searíiní, ‘Kwíyípi nioní raríhápí arfá nínirí wíá searókiamonfáriní.’ searíiní.” uríhínigíní.

“Íkíníhí sípí niseaísáná yayí seainínfáriní.” uríhínáníriní.

¹⁶ Jisaso ámi re uríhínigíní, “Nioní bí onímiápi soyíné t́níní níhweámáná enáná síhíwí nanípíríméoi. Soyíné segípi ámi bí onímiápi níhweámáná síhíwí nanípíríméoi.” uríhínigíní ¹⁷ wiepísaríhíníyí wa re rínigfawixíní, “O pí enípi nání rífa re áwaní neararíní, ‘Nioní bí onímiápi níhweámáná enáná síhíwí nanípíríméoi. Soyíné segípi ámi bí onímiápi níhweámáná síhíwí nanípíríméoi.’ Rípi ení ‘Ápo t́híní e umínirí raríhíní.’ neararíhínípi pí enípi nání rífa neararíní?” níríníro ¹⁸ re rínigfawixíní, “ ‘Bí onímiápiyí raríhíníyí pí nání rífa neararíní? None x́fo raríhínípi nání níj́fá mimóníhíwíní.” rínaríhínígífa ¹⁹ Jisaso awa yaríhíní owianeyíníro wimónaríhínígífa nání níj́fá nimóníní nání re uríhínigíní, “Nioní ‘Bí onímiápi níhweámáná enáná síhíwí nanípíríméoi. Segípi ámi bí onímiápi níhweámáná síhíwí nanípíríméoi.’ searíhínípi nání yaríhíní níníro rínaríhíní? ²⁰ Aga nepa seararíhíní. Soyíné ámíxíá nero h́wí píyí ẃrínípi rí aiwí ámá xwíá t́yo dáníyí —Ayí Goríxo t́níní xepíxepá rónígíáyíriní. Ayí yayí seáyími dání winíníhíní. Ríná soyíné íkíníhíní sípí niseairí aiwí ŕwéná d́híní nífá seainínfáriní.” nuríní ²¹ ewayí xwíyífá bí rípi uríhínigíní, “Apíxíwa niaíwí níxírínífá yarígíhínípi nání d́híní mópoyí. Apíxí niaíwí síhíwí wanaríná ‘Ríníhíní níníní niaíwí xírímí nání ríxa rínárfání?’ níyaiwirí nání íkíníhíní sípí wiaríhíníriní. E nerí aí ŕwéná niaíwí ríxa níxírímáná niaíwí xírífo nání d́híní nífá winaríhínígífa nání ríníhíní winíhínípi nání arfá ikeamoaríhíníriní. ²² Soyíné ení axíhíníhíní seaimóníní. Agwí soyíné íkíníhíní sípí niseairí aiwí nioní ámi síhíwí seanáná xwíoxíyo d́híní nífá seainínfáriní. Yayí apí ámá wí amípi wí niseaikáríro aí pírfí searapíxí mimóníhínípi nání raríhíní. ²³ D́híní yayí seainíe dání nioní ámi amípi bí nání yaríhíní níhínífámaní. Aga nepa seararíhíní. Ápomí amípi bí nání ríxíhíní nurínífá nionímí dání uránáyí, ananí niseaiapínfáriní. ²⁴ Íníná dání ápomí nionímí dání ríxíhíní murípa néra níb́fásáná aí d́híní nífá seainínfáriní bí onímiápi míseainípa éwínígíníní omí ananí ríxíhíní uríhíníriní. Ríxíhíní uráná seaiapínfáriní.” uríhínigíní.

“Nioní ámá Goríxo t́níní xepíxepá rónígíáyo ríxa xopírárí winíhíní.” uríhíní náníriní.

²⁵ Ámi re uríhínigíní, “Xwíyífá nioní niseara úápi ewayí xwíyífá t́níní niseairí aiwí ŕwéná ewayí xwíyífá t́níní ámi bí mísearí ápo nání síhíní áwaní searímífáíná nimónínfáriní. ²⁶ Íná Goríxomí ríxíhíní nurínífá nionímí dání urípíríméoi. Sewaníhíníyíné ríxíhíní uráná ananí arfá seainífá enígífa nání ‘Íná nioní soyíné nání ápomí ríxíhíní seauríyímífáriní.’ míseararíhíní. ²⁷ Xewaníhíní d́híní síxí niseayírí nání arfá seainífáriní. Soyíné nioní d́híní síxí níyíro ‘Ápo t́híní e dání bíhínífání?’ niaíwíro yaríhínígífa nání xewaníhíní d́híní síxí niseayírí nání arfá seainífáriní.” nuríní ²⁸ re uríhínigíní, “Eníná nioní ápo t́níní h́weagáoní aí o t́híní e dání píhíní níwíarímí xwíá t́yo nání bíhíníriní. Re níhweahínífá xwíá t́yo píhíní níwíarímí ámi o t́híní e nání umíhíní.” uríhínigíní ²⁹ xegí wiepísaríhíníwa re urígífawixíní, “Ayí apíríní. Agwí joxí ewayí xwíyífá t́níní míneararíhíní. Ríxa síhíní áwaní neararíhíní. ³⁰ Agwí none d́híní re nísiawirane níj́fá imóníhíwíní, ‘Amípi níhíní nání níj́forfání? Ámá yaríhíní míwípa éfímí aiwí wígí xwíoxíyo “Yaríhíní apí owímíní.” yaiwiarígíhínípi nání níj́fá imóníhíníforfání? nísiawirane níj́fá imóníhíwíní. Ayínání d́híní re nísiawirane d́híní ríkwíroaríhíní, ‘Joxí

Gorixo tñj e dani biñoxirini.’ rikwíroariniwini.” urtagta ³¹ Jisaso re uriniñigini, “Agwi soyíne dñj rnikwíroarinoi? ³² Soyíne xídxídwóarí seaíáná nioni nígipi pñi niníwiárimí segí anjímí nání xixegíni umipíriná ríxa anwi e nerí ríxa imónini. Soyíne nioni pñi niníwiárimí núagfa aí ápo dñj níkkayonagi nání nioni nígipi ñweapaxímaní. ³³ Soyíne ayá sfwí misearó ‘O tñi ikáriníñwáonerfaní?’ niyaiwiníro kikiá éríxinrí xwiýá nioni niseara bíapi searíariní. Soyíne xwá tño ñweañáná amá Gorixo tñi xepíxepá rónigfáy xeaníñ seakáripírfá enagi aiwi nioni ayo ríxa xopírarí wía enagi nání dñj síxí níniro ñweárixini.” uriniñigini.

17

Wiepisariniño nani rixiniñ wuriniñipi naniñini.

¹ Jisaso xwiýá api nura núsaná anjnamí nání siñwí nanániri re riniñigini, “Ápoxini, nimónini nání ríxa rínarini. Díxí riwaxoni enj síxí eániñj joxiyápi amáyo síwá wimi nání joxi ‘O amá niyoní seáyí e imóniñorfaní?’ oniaiwípoyiniri nírixini. ² Amá joxiyá dñjño dani nioni níxídarigfáyo dñj niyimíñj imóniñipi síxí umímopaxo imóníwiniñiginiñi ‘Amá nñi nání néní tñjoxi imónei.’ niriñj enagi nání rirariñini. ³ Amá rípiñi neriniñpimi dani dñj niyimíñj imóniñipi tígíáy ímónarigíariní. Joxi nání ‘Ñwá imóniño, ayí Gorixorini. Ámi wo miñweanini.’ dñj rimoro Jisasi Kiraisini, joxi nírowárenapiñoni nání ‘Nepa ayí orini.’ dñj nímore yarigfáy, ayí dñj niyimíñj imónarigíariní. ⁴ Joxi o e éwiniñiginiñi niriñipi xixeni nípiñi niyárixírná enj síxí eániñj joxiyápi níwíwapiyiriniñpimi dani seáyí e joxi imóniñipi amá xwá tño dánjño síwániñj wíariní. ⁵ Ápoxini nioni e éa enagi nání xami xwá ríri sini mimónipa enjmi joxi tñi niñwearíná níkiniri ñweaagápi ‘Ámi nioni tñi niñwearíná nioni tñi nawini seáyí e nimóniri axípi oikíniñi.’ osimónini.” nuriri ⁶ re uriniñigini, “Amá xwá tño dánj joxiyá dñj tñi nioni níxídarigfáy joxi imóniñipi nání xixeni níjía oimónipoyiniri wíwapiyiníariní. Ayí amá díxíyí nioni niapiñiyí nání rirariñini. Díxí xwiýá nioni niriñipimi píraníñj níxída níbiro ⁷ ríxa níjía re imóniñoi, ‘Amípi joxi fáníñj niepíxíniasiñj nioni niriñi yaríñapi nípiñi joxi niapiñirini.’ Níjía e imóniñoi. ⁸ Xwiýá joxi niriñipi xewaníñoni ríxa urfá enagi nání níjía e imóniñoi. Xwiýá nioniyápi arfá níniroóná dñj nínikwíroro xixeni re nísiawiro níjía imóniñoi, ‘Gorixo tñámini biñorini.’ nísiawiro ‘Gorixo urowárenapiñorfaní?’ níaiwiáriñoi.” nuriri ⁹ re uriniñigini, “Amá xwá tño dánj ápoxi tñi xepíxepá rónigfáyo arirá owiniñi yaríñj misiariniñi. Amá joxiyá dñj tñi dñj níkwíroarigfáy díxí imóniñagi nání yaríñj siariniñi. ¹⁰ Amípi amá aí nioniyáy ayí joxiyá imónini. Amípi amá aí joxiyáy ení ayí nioniyá imónini. Ayí dñj nínikwíroriniñpimi dani amáyo reníñj urariñoi, ‘Seáyí e imóniño, ayí orini.’ urariñoi. ¹¹ Nioni joxi tñámini bími enagi nání xwáyo re bí tñi sini ñweámiméini. E nerí aí amá rowa sini xwá tño re ñweapírfá enagi nání ápoxini, —Joxi síyikwí míniñj imóniñoxirini. Joxi díxí enj eániñjpi —Enj eániñj joxi neámíxowárinípi nání rariñini. Api tñi píraníñj umérixiniñi. Yawawi nawini imónigwípa ayí ení axípi nawini imónipírfá nání píraníñj umérixiniñi rirariñini. ¹² Nioni awa tñi emearíná enj síxí eániñj joxi neámíxowárinípi tñi nímera níbiri awiniñj numearóa baríná awa wo miyorírinípa nemána aiwi Bíkwiño dani ríwamiñj eániñjpi xixeni imónini

náni awa wonini xewanijo nerinipimi dani yoririnminiri yarini. ¹³ Agwi nioni joxi tñf e nani bimiñi. E neri ai diñf niñá nioni ninarinipa awa eni bi onimiápi miwiní xwé wíwiniñiniri siní xwá tño niñwearina nioni nira warinapi rirarinini.” nuriri ¹⁴ re uriniginini, “Nioni áma ápoxi diñf rikwíroarinijo xwiýá joxiyápi uriná enagi nani áma xwá tño dánýf ayo símí tñi wiarinjo. Nioni xwá tño dñoni mimónipa enápa awa eni xwá tño dánñinif mimóninagfa nani símí tñi wiarinjo. ¹⁵ Awami joxi xwá tño dani owirimeaniri mirirarinini. Sipí wikáranjo xwirá miwikixepa enfa nani joxi piráninif méwiniñiniri rirarinini. ¹⁶ Nioni xwá tño dñoni mimónipa enápa awa eni xwá tño dánñinif mimónipa enagfa nani áma xwá tño dánýf tñi axýf mimóninjo. ¹⁷ Xwiýá joxiyápi aga nepani imóninagi nani áma rowa joxi simónarinif nani xixeni kumixinipiri nani xwiýá api nuréwapiyirinipimi dani piráninif imixirixini. ¹⁸ Joxi xwáyo nani úwiniñiniri nirowárenapinipa xamñoni eni awami uowárinarinini. ¹⁹ Joxi ámayf nani wiwiniñiniri nirowárenapinif tñi xixeni niwaninonni owiimniri nani okumixinimni. Áma rowa eni joxi e érixiniri simónarinif nani okumixinipoyiniri nani joxi wiwiniñiniri nirowárenapinif tñi xixeni owiimni.” nuriri ²⁰ re uriniginini, “Nioni awa nanini rixinif mirirarinini. Awa uréwapiyáná diñf nikwírófáyf nani eni ápoxini rirarinini. ²¹ Ayf nñi axýfininif imónipirfa nani yarinf siarinini. ‘Ápoxi nioni tñi imóniri nioni joxi tñi imóniri egwípa ayf eni yawawi tñi nawini oimónipoyi.’ nimónarinini. Áma nñi diñf ninikwíroro ‘Gorixo uowárenapifagi wearinorfan?’ niaiwirixiniri ‘Áma tiyf axýfininif oimónipoyi.’ nimónarinini. ²² Enf sixf eáninif joxi neámixowárinif awa eni yawawi axowawi imónigwípa axowáninif oimónipoyiniri nani weámixowárinini. ²³ Awa aga xixeni axowáninif oimónipoyiniri nioni awa tñi nawini imóniri joxi nioni tñi nawini imóniri enwini. Áma nñi re niyaiwiro nijfá imónipirfa nani e imóninwini, ‘Gorixo omi uowárenapinirini. Omi diñf sixf uyinipa awami eni diñf sixf uyini.’ niyaiwiro nijfá imónipirfa nani e imóninwini.” nuriri ²⁴ re uriniginini, “Ápoxini, áma joxiyá diñf tñi nixfdarigfá rowa nioni xami joxi tñi niñwearina nikñiri ñweaagápa ámi nikñiri ñweanána sñwí nanipirfa nani nioni ñweámfae awa eni nioni tñi ñweátrixiniri nani nimónarinini. Ápoxiniýa diñf tñi nikñiri ñweaagápi nani rirarinini. Ayf ripi nanirini. Xwá riri siní mimóninána diñf sixf niyinjoxi enagi nani rarinini. ²⁵ Ápoxini, joxi wé róninjoxinini. Joxi nani áma xwá tño dánýf nijfá xixeni mimónipa enagfa aiwi nioni joxi nani nijfá xixeni imóninini. Rowa eni joxi nani ‘O omi uowárenapinorfan?’ nisaiwiro nijfá imóninjo. ²⁶ Joxi imóninif nani awami rixa niwíwapiyiri wía urókiamonarinini. Diñf joxi sixf niyarinipa awa eni winiyo axipi uyipirfa nani ámi bi tñi wíwapiyimñini. Nioni eni awa tñi nawini imónimfa nani ámi bi tñi wíwapiyimñini.” uriniginini.

18

Jisasomi fá xirigfá nanirini.

¹ Gorixomi rixinif e nurárimo xegf wiepisarinjowa tñi nuro írinenf xegf yoñ Kidironiyi rininifpami nixemoro ominif ojkwífi bi oriwami dani ininifpi tñe rémogfawixini. ² Judaso, Jisaso nani miyf urino eni Jisaso tñi xegf wiepisarinjowa tñi inina e awi éanayarigfá enagi nani omiñf ojkwífi api

náni nijjárini. ³ O émayí porisí wami awí eari aní rídiyowá yarigíiwámi awí mearoarigíawami ení Parisiowa tñni apaxípaníñí imónigíá xwéowa tññ e dání awí eari nemáná awa ramixí tñni uyíwí tñni mîxínápi tñni nîxîrimáná ojîkwíipimî nání nuro rémóáná ⁴ Jisaso xíomî wikáríprípi nîpîni nání rîxa nijjá nimónîri nání anwi e nuri re urîñinigiñi, “Soyíné go nání pía yarîño?” uríagi ⁵ awa re urigíawixini, “Nasaretî dání Jisaso nání pía yarîñwini.” uríagíá Judaso xí nání pasáníñí umearîño awa tñni roñáná Jisaso “Ayí nionîrini.” urîñinigiñi. ⁶ “Ayí nionîrini.” uráná awa re egíawixini. Óf nero ríwîminañí úfáyí xwíáyo pikínimeagíawixini. ⁷ Xwíáyo pîkínimeagíá o ámi re urîñinigiñi, “Go nání pía yarîño?” uríagi awa “Nasaretî dání Jisaso nání pía yarîñwini.” uríagíá ⁸ Jisaso “‘Ayí nionîrini.’ rîxa searîanigiñi. Ayínáni nionî nání pía nînirínáyí, áamá rowayí xe oúpoyîrî sîñwí wîñpoyí.” urîñinigiñi. ⁹ Xámi Gorîxomî re urípi, “Áamá joxiyá dîñí tñni xídîrîxîrîrî niapîñíyí womî mîwiorîrîñarîni.” urípi xixeni imónîni nání e urîñinigiñi. ¹⁰ E uraríná Saimonî Pitaó kirá bá nîmîxearî re enîñinigiñi. Mírfî nuri apaxípaníñí imónigíawami seáyí e wimónîñoyá omîñí wîiarîñomî —O xegí yoí Marîkasoyî rîñîñorîni. Omî mîñí rómîrîrî éfyí prîrî noyíkîrî aríá mîñí wirípieañinigiñi. ¹¹ Pírîrî noyíkîrî aríá mîñí wirípieáagi Jisaso Pitaomî mîxí re urîñinigiñi, “Kirápá xegí aníyo ámi upíroî. Xeanîñí kapîxîñíñí ápo o onîrîrî niaparîñípi ‘Mîñîpa oeni.’ rîsimónarîni?” urîñinigiñi.

Jisasomî Anaso tññ e nání nîméra nuro wárigíá nánîrîni.

¹² Émayí porisowa tñni wigí seáyí e wimónîño tñni Judayí aní rídiyowá yarigíiwámi awí mearoarigíáwa tñni Jisasomî íá nîxero gwí nijiro ¹³ xámi Anaso tññ e nání nîméra ugíawixini. Anasomî xîneagwo Kaiapasorîni. Xwiogwí omî o apaxípaníñí imónigíáwa seáyí e wimónîñorîni. ¹⁴ Xámi xegí Judayo re urîño, ayí orîni, “‘Negí áamá nîni pepîrîxîrîrî ayí rîñíñí meaanîrî éfápi nání áamá ná wonî rîñíñí apî nîmearî nîperínáyí, ananîrîni.’ nîmónarîni.” urîñorîni.

Pitaó “Oyá niepîsarîñí wonîmanî.” rîñí nánîrîni.

¹⁵ Omî xîneagwo, Anasoyî rîñîño tññ e nání Jisasomî nîméra waríná Saimonî Pitaó tñni wiepîsarîñíyí ámi wo tñni awaú Jisasomî ríwíyo nîxída nuri apaxípaníñí imónigíawami seáyí e wimónîñoyá aní tññ e nîrémómáná wiepîsarîñí wíomî apaxípaníñí imónigíawami seáyí e wimónîño sîmîmaní oyá nijjá enagi nání o Jisaso tñni aní ákîñáyo ínîmî nîpáwîrî ¹⁶ Pitaó sîni bíarîwámîni íwî e roñagi nání nuri apîxí ákîñá íwíyîmî awí roarîñîmî Pitaó nání nurîmo nîpeyearî nîwirîmeámî íwiaparíná ¹⁷ apîxí ákîñá íwíyîmî awí roarîñî Pitaomî re urîñinigiñi, “Joxî enî áamá royá wiepîsarîñí woxî menîranî?” uríagi o “Nionîmanî.” nurîmî nîpáwîrî ¹⁸ xînáíwánîñí nîmónîro omîñí yarigíáyí tñni aní rídiyowá yarigíiwámi awí mearoarigíáwa tñni e nîrówapîro imîñí rarîñagi nání ríá nîkéámáná ríá imónaríná Pitaó enî ríá oimónîmîñîrî anwi e nuri awa tñni nawîni nîrorî ríá imónarîñaginî.

Anaso Jisasomî yarîñí nîwia uñí nánîrîni.

¹⁹ Apaxípaníñí imónigíawami seáyí e wimónîño Jisasoyá wiepîsarîñíyí nání yarîñí wirî xwíyíá ámayó uréwapîyarîñípi nání yarîñí wirî éagi ²⁰ Jisaso re urîñinigiñi, “Nionî áamá nîyonî sîñánîñe dání uréwapîyarîñarîni. Nionî gîni gíná nuréwapîyîríná rotú aníyo dánîranî, aní rídiyowá yarigíiwámi dánîranî, sa negí Judayí awí éanarigíe dání

uréwapiyariṅá enagi nání ²¹ joxí pí nání nioní yariṅf niariṅini. Nioní xwiyfá urarfná arfá niarigfáyo yariṅf wií. Pí pí urariṅápi nání ayf ananí nijfáriní.” uráná ²² aṅf rídiyowá yariṅfiwámi awí mearoarigfáyf wo aṅwí e éf nírómáná Jisasomí wé tñní nupíkákwirí re uríṅiniginí, “Apaxfpániṅf imónigfáwamí seáyí e wimóniṅomí e nurífná ‘Apáni urariṅini.’ rísimónarini?” urfagi ²³ Jisaso re uríṅiniginí, “Nioní xerwfní níriri sípini rarfnáyf, xerwí rfápi nání áwanf neareí. Nioní nanf rarfnáyf, pí nání iwanf neariṅini?” urfagi ²⁴ Anaso Jisaso siní gwí jiníṅáná apaxfpániṅf imónigfáwamí seáyí e wimóniṅf ámi wo, Kaiapasoyí riniṅo tñf e nání wiowáriṅiniginí.

Pitao “Oyá niep̄saríṅf wonímaní.” ámi uríṅf nánirini.

²⁵ Saimoní Pitao rfá ikeaariniṅe éf nírómáná rfá imónarfná e rówapigfáyf wí re urigfawixini, “Joxí ení xegf wiep̄saríṅfyf woxí meniraní?” urfagfa aí o “Oweoi.” nuríri “Nioní ení wonímaní.” urfagi ²⁶ Apaxfpániṅf imónigfáwamí seáyí e wimóniṅoyá xfnáiwániṅf nimóniro omiṅf wiariṅfáyf wo —O Pitao arfá miṅf wirfpieaṅomí xexirfmeá worini. O ení Pitaomí re uríṅiniginí, “Nioní ojkwfíyo Jisaso tñní nawíni roṅagi síṅwí ranfáoxi meniraní?” urfagi ²⁷ Pitao ámi “Oweoi.” uráná re eníṅiniginí. Karfkarí rfaiwá riniṅiniginí.

Jisasomí Pairato tñf e nání wiowáriṅfá nánirini.

²⁸ Wfá móniṅfmí Kaiapaso tñf e dání émayf gapímanowayá aṅiwámi nání Jisasomí níméra nuro aiwí Judayf ámináowa none nípawiríṅfipimí dání xwirfá ikixenáná aiwá Aṅfnajo Neamúroagoí riniṅfyi nání minípxaf imónaniginiṅí mípawí yariṅagfa ²⁹ gapímanf pírimíá imóniṅo —O émayf wo xegf yoí Pairatoyí riniṅorini. O awa tñf e nání nfwipiri re uríṅiniginí, “Omí pí xwiyfá nání xwiyfá mearaníro níméami baríṅoi?” urfagi ³⁰ awa re urigfawixini, “Ámá ro fwi míyaríṅo eṅánáyf, joxí tfe nání níméami baníréwámani.” urfagfa ³¹ Pairato re uríṅiniginí, “Sewaníṅoyfné níméami nuro segf ṅwí ikaxf rariṅfpi tñní xixeni xwiyfá umearípoyí.” urfagi Judayowa re urigfawixini, “Émáoyfné fwi yariṅfáyo opíkípoyiniṅí síṅwí neanarigfámani.” urigfawixini. ³² Xwiyfá Jisaso xámí re uríṅfpi, “Nioní nínípkirfná e níníro nípkiprfáriní.” uríṅfpi xixeni imónini nání Judayowa Pairatomí xwiyfá e urigfawixini. ³³ Pairato ámi gapímanowa wigf aṅf iwámí nípawímáná “Jisaso obini.” níriri re uríṅiniginí, “Joxí míxf ináyf Judayfyáoxiraní?” urfagi ³⁴ Jisaso re uríṅiniginí, “Díxf dñf tñní riniṅiniginí? Wa rirfagfa riniṅiniginí?” urfagi ³⁵ Pairato re uríṅiniginí, “Nioní díxf Judayf woniraní? Díxf gwí axrí imónigfáyf tñní apaxfpániṅf imónigfá xwéowa tñní joxí níríméami níbiro nioní tñf re ríwáraoi. Joxí pí éagi níméami ríbaoi?” urfagi ³⁶ Jisaso re uríṅiniginí, “Ámá míxf ináyf nimóniro xwfá tfyo meṅweaarigfáyf yapí mimóniṅini. Nioní xwfá tfyo dánfyf míxf ináyf imóníwiniṅiniṅí minírfpeagfá enagi nání xwfá tfyo meṅweaarigfáyniṅf mimóniṅini. Míxf ináyf xwfá tfyo dánf woní nimóniri síṅwiríyf, gí Judayowa fá miníxirípa oépoyiniṅí gí simiṅf nínarigfáyf míxf níwiipaxfíriní. E níriri aí míxf ináyf nioní imóniṅápi xwfá tfyo dánfmani.” urfagi ³⁷ Pairato re uríṅiniginí, “Ayfnáni ‘Joxí míxf ináyf woxíriní.’ nimónarini.” urfagi Jisaso re uríṅiniginí, “ ‘Míxf ináyoxíriní.’ joxí xixeni nírariniṅí. Nioní nepaxiṅf imóniṅfpi ámayo áwanf uríimiginiṅí gí okí níxiriri xwfá tfyo nání bíri eṅáriní. Ámá nepaxiṅf imóniṅfpi

xídarigíá giyí giyí níní nioní aríá niarígíáríní.” uríagi ³⁸ Pairato re uríñiniginí, “Nepaxíñí imóníñípi píriní?” uríñiniginí.

Pairato “Ananí yekwíroárípoi.” ríñí náníriní.

E nurímo Judayí níní tíñí e nání nipeyearí re uríñiniginí, “O xwiyíá meárínipaxí bí raríñagi aríá míwíiní. ³⁹ E nerí aí xwiogwí ayí ayo sía Aníñajo Neamúroagoí rarígíáyi nání aiwá imíxaríná áamá gwí ñweañí wo seawáriaríñáríní. ‘Judayeneyá míxí ináyí imóníño oneawáriní.’ ríseaimónaríní?” uríagi ⁴⁰ ayí xwamiání níwiéra nuro “Omí míneawáripání. Barabasomí —O áamáyá amípi píkióráparíñí woríní. Omí neawárii.” nura ugíawixíní.

19

¹ Ayí Pairatomí e uraríñagíá nání porisowa Jisasomí nímeámí nuro síkwíá nearo ragí pírfí nuyíkíárímáná ² ópiyá eníñíñí imóníñí wírí níkkíyímáná míxí ináyí amíñanñwíñíñí imóníñí míñíyo díkínarígíápa míñíyo udíkiáríro rapírapí ayíá ríñí míxí ináyí yínarígíá wú nímearo omí uyíríro níyárímáná ³ xíto tíñí e añwí e uro “Ámínáoxíní, Judayíyá míxí ináyoxíríní.” uríro wé upíkákwiro níyayímáná enáná ⁴ Pairato ámí nipeyearí re uríñiniginí, “Aríá nípoi. ‘Xwiyíá meárínipaxí bí mírariñagi aríá níwírí nímeámí ríwiaparíní?’ oníaiwípoiñí nímeámí íwiaparíñí.” nuríri ⁵ Jisaso, ópiyá eníñíñí imóníñí udíkiáríro rapírapí ayíá ríñí uyíríro éfo íwiapáná Pairato áamá e awí neaárímáná rogíáyo re uríñiniginí, “Ámá royoí. Síñwí wínípoi.” uríagi ⁶ Apaxípáníñí imónígíá xwéowa tñí añí rídíyowá yarígíiwámí awí mearoarígíáwa tñí omí síñwí níwíníróná xwamiání níwíro “Íkíáyo yekwíroárípoi. Íkíáyo yekwíroárípoi.” uríagíá Pairato re uríñiniginí, “Nioní o xwiyíá meárínipaxí bí mírariñagi aríá níwírí nání sewaníñoyné nímeáa nuro yekwíroárípoi.” uríagi ⁷ Judayowa re urígíawixíní, “O nání negí ñwí ikaxí eáníñíyo dání bí ríníní. Ayo dání ‘Xe síñí ouní.’ rípxí mimóníní. O ‘Níaiwí Goríxoyáoníriní.’ ríníñí enagi nání xe síñí ouní rí síñwí wínípxí meníní. Xe píkoí.” uríagíá ⁸ Pairato xwiyíá apí aríá níwíríná wáyí ámí bí tñí níwíníri ⁹ ámí gapímanowayá añiwámí nípáwírí Jisasomí yaríñí re wíñiniginí, “Joxí gímí dáníoxíríní?” uríagi aí Jisaso xwiyíá bí muríñiniginí. ¹⁰ Xwiyíá bí muraríñagi níwíníri nání re uríñiniginí, “Joxí xwiyíá bí míníri ríyaríñí? ‘O íkíáyo níyekwíroáríri níkwéawárirí mepa epaxoríní.’ ríníaiwíaríñí? Gí díñí tñí níryekwíroáríriná níryekwíroárípxíríní. Níríwáriríná nírwáripaxíríní.” uríagi ¹¹ Jisaso re uríñiniginí, “Eramí ñweaño apí xe oimóníri síñwí míránípa nerí síñwíríyí, joxíyá díñí tñí wí e rípxí imónímíníri éfímaní. Ayínání sípí joxí nírpí xwé nerí aiwí nioní joxí tfe nání níwiowárfoyápi aga seáyí e imóníní.” uríagi ¹² Pairato aríá e níwírí nání omí wárimíníri éfyí Judayí xwamiání níwiayiro re urígíawixíní, “Joxí áamá romí níkwearí níwárirínáyí, émáyínéyá míxí ináyí Sisao tñí níkwímíxíníri emearíñí woxí mimóníñí. Ámá go go xewaníño nání ‘Míxí ináyoníriní.’ nírinírináyí, Sisaomí mamówárimíníri yaríñí enagi nání raríñíní.” uraríñagíá ¹³ Pairato xwiyíá apí aríá e níwírí nání Jisasomí nímeámí wáí e nipeyearí síñá tñí wáí imíxíníñe —Ayí Xíbírúyí píné tñí Gabataí ríníñeríní. E íkwíañwí xwíríxí numeríná éfí ñweaarígíánami éfí níñwearí ¹⁴—Sía ayí Judayí Aníñajo Múroníyi nání aiwá imíxárarígíáyíriní. Ayímí sogwí ríxa áwínímí ñweámíníri enáná Pairato re uríñiniginí, “Síñwí wínípoi. Segí míxí ináyo ríworíní.” uríagi ¹⁵ Judayí

xwamiání re wigíawixíni “Xe nimeáa xe nimeáa oúpoyí. Nimeáa nuro íkíayo yekwíroárípoi.” uraríhagíá Pairato re uríhínigíni, “Segí mixel ináyo ‘Íkíayo oyekwíroáríni.’ ríseaimónaríni?” uríagí apaxípaníhí imónígíá xwéowa re uríawixíni, “Negí mixel ináyí ámi wo meníni. Émáynéyá mixel ináyí Sisao ení negoríni.” uríagíá ¹⁶ Pairato Jisasomí oyekwíroárípoiíní porisowamí tíni wiowáríhínigíni.

Jisasomí yekwíroárígíá nániríni.

¹⁷ Jisasomí aní apimí dání níméra nuróná xewaního íkíá yoxáípa xwaníw níkwónimí nurí wí e xwíá yoí bí Míhí Gíxweái ríníje —Xibírúyí píné Gorígotaí ríníheríni. E nírémoro ¹⁸ e Jisasomí yekwíroárígíawixíni. Níyekwíroáríroná Jisaso áwíni e enáná áamá waú ení mídímídání yekwíroárígíawixíni.

¹⁹ Pairato ríwamíhí bí re níríri nearí yoxáípámi seáyí e pírauñínigíni, “Nasaretí dánhí Jisaso, Judayí mixel ináyoríni.” ríwamíhí e nearí píráuagí ²⁰ Jisasomí yekwíroáríe aní apimí ná íamí mimóníhagí nání Judayí obaxí nípuróná ríwamíhípí —Apí nearíná Xibírúyí píné tíni earí Romíyí píné tíni earí Gírikíyí píné tíni earí enípíríni. Apí íá roaríhagíá nání ²¹ Apaxípaníhí imónígíá seáyí e imónígíáwa Pairatomí re uríawixíni, “Joxí ríwamíhí re níríri meapaní, ‘Judayí mixel ináyoríni.’ níríri meapaní. Sa re níríri eaí, ‘Xewaního “Judayí mixel ináyoníríni.” ríníhoríni.’ níríri eaí.” uríagíá aí ²² Pairato re uríhínigíni, “Nioní eáapí xe oeáníni.” uríhínigíni.

²³ Porisowa Jisasomí ríxa níyekwíroárímáná rapírapí amípí o yíníhípí yaní nímero biaú biaú nítiro nowaní xíxeni nímearo aí xegí soríá gwí bí míkíwéníhú —Ú nímixírná axúni imíxarígíúríni. ²⁴ Ú nání re rínígíawixíni, “None maxepa oyaneyí. Áwíni e nítmáná go go meanírfeníhoíní sárú oyaneyí.” rínígíawixíni. Bíkíwíyo xwíyíá nírinírí eáníhí rípí, “Rapírapí nioní seáyí e yínaríháyí yaní níniro gí soríá meapírí nání go go meanírfeníhoíní sárú egíawixíni.” ²⁵ nírinírí eáníhípí xíxeni imóníni nání porisowa e egíawixíni.

Jisasomí xínái tíni xínísimái tíni Kíríopasomí xiepí Mariaí tíni Magídara dánhí Mariaí tíni íwa íkíá yoxáí Jisasomí yekwíroáríhíníhípámí anwí e roñáná ²⁶ Jisaso xegí xínái e roñagí níwínírí wiepísaríhí xíto díhí síxí uyího ení anwí e roñagí níwínírí xínáimí re uríhínigíni, “Ineyí, díxí íwo iworíni.” nírimáná ²⁷ wiepísaríhómí re uríhínigíni, “Díxí rínái iyíríni.” uríagí wiepísarího síá ayimí dání xegí aníyo nání píraníhí numéra uníhínigíni.

Jisaso peñí nániríni.

²⁸ E nurárimo níjía re nímoníríná “Xano e éwínígíni níriníhípí ríxa nípíní yárfíni.” níjía e nímoníríná Bíkíwíyo xíto nání nírinírí eáníhí nípíní xíxeni oimónírí re ríhínigíni, “Inígí nání nírinírí.” ráná ²⁹ síxí wainí mixel yaríhípí magwí íníhí wá wenagí nání wa íríkwí bí nímearo inígí wainí apimí ígíá neámáná xisopíyí ríníhí wegwíáníhí imóníhíwámí níkiroárímáná xegí maní tíhí e wímíxíagí ³⁰ Jisaso wainí mixel yaríhípí nínimáná “Ríxa píxwínigoí.” nírinírí míhí warí nírinírí díhí níyámíga uníhínigíni.

Porisowa Jisasomí míwíyo ayíhíwí íkírogíá nániríni.

³¹ Síá Jisasomí yekwíroárígíáyí —Ayí aníhíajo Judayo múroní nání aiwá amípí píraníhí nímixíro tarígíáyíríni. Ayí ríxa síá óráná Sabaríá aga seáyí e imóníhíyí nímoníni enagí nání porisowa Jisasomí tíni awaúmí tíni awí

menweañáná sabaríá imóniniginiri Judayf ámináowa nuro Pairatomi re urigfawixini, “Apaxí mé diñf simigwíá niyiniri opépoyiniri sikwíyo enj pírí jeápoyi. Nipéaná wigf warápi oyoaneyiniri enj pírí jeápoyi.” uríagfá ³² porisowa nuro midimidáni yekwiroárigfíwaúmi sikwíyo pírí nijearo aí ³³ Jisaso yekwiroárinije wenñf éfáyf winigfawixini. O ríxa nipéagi niwiniro nání xegf sikwí pírí mijeapa nero aí ³⁴ porisf wo wákwirixá tñni ayinwf ikiróaná axiná iniñf tñni ragf tñni íwiapiniginini. ³⁵ Ámá Porisowa e yarfná sñwf winaronáoni áwanf níríná xixeni aga nepa rinárinini. Nioni rarínápi nijfá xixeni e nimóniri nání seyfné “Neparinini.” yaiwiro diñf ikwíroro éfrixiniri áwanf seararinini. ³⁶ Bíkwyo re niriniri eáninipi xixeni imónini nání porisowa omi e wigfawixini, “Xegf enj bi pírí jeapírfámani.” ³⁷ Bíkwyo ámi bi re niriniri eáninipi, “Ayinwf ikwíroárigfómi sñwf winipírfárinini.” rininipi eni xixeni e imóniniginini.

Jisasomi xwíáyo weyárigfá nánirini.

³⁸ E niyárimáná enáná ámá wo —O Arimatia dánf Josepoyi rininorini. O Jisasoyá wiepísinifwf wo aí Judayf ámináowami wáyf niwiri nání inimi xídarinorini. O Pairato tññf e nání nuri “Jisaso piyo omeáminini.” uráná Pairato xe omeaniri sñwf winíagi o nuri piyomi xwíá weyáriminiri nání nimeámi úaná ³⁹ ámá ámi wo —Xegf yoí Nikodimasoyi rininorini. O xámi áríwiyimi Jisaso tñni xwíyíá rinigfílorini. O eni nibiri íkfá dífá biaú — Bi muríyí rininipi tñni bi earosíyí rininipi tñni apiáurini. Apiáú xámi nawíni nífá megfápiáú xegf sanf 30 kiro imóninipirini. Api tñni piyomi xópé oemini nimeámi nibiri ⁴⁰ awaú piyomi nimeari Judayf wigf ámá piyf níríná yarigfápa rapírapíyo rígwírgwí níróríná íkfá dífá diñf nanf earinipi tñni xópé niyárimáná ⁴¹ nimeámi omñf anwi e ininipimi nání — Omñf api Jisasomi yekwiroárfé dání anwi e enjpirini. Sñjá óf siní ámá mitarigfáyi tñnipirini. Omñf apimi nání nimeáa nuri ⁴² sfá ayi Sabaríá nání Judayf amípi píranñf nimíxiro tarigfáyi imóninagf nání sñjá óf anwi e ininíyimi nání nimeámi nuri e tigfísixini.

20

Jisaso wiápnimeañf nánirini.

¹ Sadéyo wfá móniními siní sfá yinínáná Magídara dánf Mariaí sñjá ófíyimi Jisaso wenje nání nuri wenñf éfíyí wininiginini. Sñjá xwé ófíyimi éf rárárinino siní mipíronf ríxa wí e wenagi niwinimi ² anñni nuri Saimoni Pitaomi tñni wiepísinif wfo, xfo diñf síxí uyinomi tñni niwimeari re uriniginini, “Ámináomi ríxa nexwearo gimí rífa tfawixini? Newané majfárinini.” uríagi ³ Pitao tñni wiepísinif wfo tñni anj e pñni niwiárimí xwáripáyo nání nuri ⁴ ananñni nuri wfo Pitaomi nimúrori xwáripáyo xámi nírémori ⁵ níríkwíniri inimi wenñf yáníyí wininiginini. Rapírapí Jisasomi xopíxopí róninúni wenagi niwiniri aiwi inimi mipáwi wenñf yarfná ⁶ Saimoni Pitao eni ríwíyo nibiri bfaríwáminini éf nírómáná wenñf mé xwáripáyo inimi nipáwiri wenñf éfíyí wininiginini. Rapírapí xopíxopí róninúni wenagi niwiniri ⁷ rapírapí miníyo xopíxopí rogíú wíú tñni nawíni miwé xegf wí e níkróniri wenagi winarfná ⁸ wiepísinif wfo, xámi xwáripáyo rémóo eni nipáwiri rapírapí e imóninagf niwiniri “Neparinini.” niyáwirí diñf wíkwíroniginini. ⁹ Iná awaú Bíkwyo Jisaso ámi xwáripáyo dání niwiápnimeañf nání niriniri eáninipi nání siní píranñf diñf mimopa neri majfá neri nání ¹⁰ ámi egf anj e nání ugfísixini.

Magidara dáj Maríaí Jisasomi síjwá wínijé nánirini.

¹¹ Maríaí xwáripá tñj e anjw e nírómáná njw neari e neríná xwáripáyo ínimi nírkwíniri wenijé yáníyí wínijéinigini. ¹² Jisaso tigé anjínajé waú rapirapí apíá wenj níyínmáná wfo mñjé tígámíni njweari wfo síkwí tígámíni njweari enagí wínáná ¹³ awaú Maríaími re urígísisixini, “Ineyi, jíxi pí nání njw eearijini?” urágí í re urijéinigini, “Gí Ámináo nexweari tfe nání níni májé enagí nání njw eearijini.” nurimáná ¹⁴ níkinimóniri wenijé éyí wínijéinigini. Jisaso daiwo ronagi níwíniri aiwi mí m+wómixijéinigini. ¹⁵ Mí m+wómixíagi Jisaso re urijéinigini, “Ineyi, pí nání jíxi njw eearijini? Go nání pía yarijini?” urági Maríaí omijé xiáwo nírariniri re urijéinigini, “Ápoxini, joxi píyomi nímeámi nuri wí e tírá oenjwíríyí áwanj níret. Níni nuri nímeári nímeámi umíini.” urági ¹⁶ Jisaso “Maríaíxini!” urági í níkinimóniri Xibiruyí píné tñi Rabonaiyi —Apí “Nearéwapiyarínoxini.” níriríná rarígápirini. E urági ¹⁷ Jisaso re urijéinigini, “Nioni síni gí ápo tfe nání mípeyía enagí nání jíxi fá mñixepani. Jíxi nuri áamá nioni gí nírixímeá imónigíáyo re urei, ‘O re ríjoi, ‘Nioni gí ápo Goríxo tfe nání peyarijini. O seyíne eni segí ápo Goríxorini.’ ríjoi.’ urémea.” urági ¹⁸ Magidara dáj Maríaí nuri xegí wiepísinjéyo áwanj re urémeanijéinigini, “Níni Ámináomi ríxa síjwá wíníini. Xfo nírfípi, ayí apirini. Ayí apirini.” nura unijéinigini.

Xegí wiepísinjowa xíomi síjwá wínigíá nánirini.

¹⁹ Sadéyo síá axíyimi síápi tñi wiepísinjowa Judayí ámináowa nání wáyí nero nání anjé wigé njweagíwámi ówanj xáiwí níyárimáná njweanáná re enijéinigini. Jisaso awami áwini e níronapiri re urijéinigini, “ ‘Goríxoyá díjé tñi níwayíroniro onjweápoi.’ nímonarini.” nurimáná re enijéinigini. ²⁰ Wé nírfí ogíúkaú síwá wiri miwí wákwíríxá tñi ikírogíáyí síwá wiri éagí wiepísinjowa Jisaso ámi síjé enagí síjwá níwíníro nání díjé nífá wíaríná ²¹ ámi re urijéinigini, “ ‘Soyíne Goríxoyá díjé tñi níwayíroniro onjweápoi.’ nímonarini. Ápo nioni xwíá tfo nírowárenapíjépa nioni eni soyíne searowárenijéini.” nurimáná ²² awami pírámi imími níwiowárirí re urijéinigini, “Kwíyí Goríxoyápi numíminiro api tñi nawíni emérixini. ²³ Soyíne áamá íwí yarígápi yokwarími nerínáyí, ayí Goríxo eni yokwarími wíarini. Soyíne yokwarími níwiipa nerínáyí, ayí Goríxo eni yokwarími níwíarini.” urijéinigini.

Tomaso Jisasomi síjwá wínijé nánirini.

²⁴ Wiepísinjowa wo, Tomaso —O wiepísinjé wé wúkaú síkwí waú imónigíáwa worini. Xegí yoí ámi bí Didimárorini. O mñjweanáná wía Jisaso wíwaníjowamini wímeáé enagí nání ²⁵ Tomasomi re urígíawixini, “None Ámináomi ríxa síjwá wíníwini.” urágí aí o re urijéinigini, “Nioni wéyo nírfí ogíáyaú níwínípa eri nírfí ogíáyaúmi wé níwíxímopa eri miwí wákwíríxá tñi ikírogíáyími gí wé níwíxímopa eri nerínáyí, díjé wí ‘Nepa orini.’ níyaiwiri wíkwíromíméini.” urijéinigini. ²⁶ Síá wé wíumi dájé waú wo nórimáná enáná ámi xegí wiepísinjowa anjéyo ínimi njweanáná Tomaso eni wía tñi nímeáníro njweanáná Jisaso anjé ówanj níyárinijagi aiwi awami áwini e níronapimáná re urijéinigini, “ ‘Goríxoyá díjé tñi níwayíroniro onjweápoi.’ nímonarini.” nurimáná ²⁷ Tomasomi re urijéinigini, “Díxé wé sími re nínimíxénapiri gí wéyo síjwá nanei. Díxé wé re nínimíxénapiri gí miwíyo níwíxímoí. Síni díjé mñíkwíró mepani. Aga díjé níkwíroi.” urági ²⁸ Tomaso re urijéinigini, “Joxi gí Ámináoxirini. Gí

Nwááoxirini.” uríagí ²⁹ Jisaso re uriniginini, “Joxi sijnwí nínaniri nání ríxa ‘Neparini.’ niyawiwi díní rínikwíróini? Ámá nioní sijnwí mínanipa nero aí ‘Neparini.’ niyawiwi díní níkwírófáyí yayí winínyífrini.” uriniginini.

“Bikwí rípi ámá yí díní wíkwíróríxiniri eánini.” uriní nánirini.

³⁰ Jisaso emimí ámi ayá wí wiepísiñowa sijnwí anígíe dání ení aí apí nání bikwí rípimi ríwamíní bí meánini. ³¹ E nerí aí seyíné Jisasomí díní wíkwíróro “O Kiraiso, ámá yeáyí neayimíxemeaná nání Goríxoyá díní tñi aríowayá xwíá piaxíyo dání iwiaroníoyí raríñwáorfaní?” wíawiro “Goríxoyá xewaxorfaní?” wíawiro éríxiniri ríwamíní rípi nírini eánini. Omí díní níwíkwírórípimi dání díní niyimíní imónínípi tígíáyí imónírxiniri nírini eánini.

21

Wiepísiñ wé wúmi dání waú ámi Jisasomí sijnwí winígíá nánirini.

¹ Jisaso e néísáná xegí wiepísiñowamí ipí Taibiriasíyí ríniníwá —Xegí yoí bí Gaririyí ríniníwáriní. Awá ríwone ámi sijnáni síwá níwinírná rípi eníniginini. ² Saimoní Pitaó tñi Tomaso, Didimasoyí ríniní tñi Gariri píropenísyó aní yoí Kena dání Nataniero tñi Sebediomí xewaxowau tñi wiepísiñí ámi waú tñi awa nerímeáníro nawíní niñwearóná ³ Saimoní Pitaó re uriniginini, “Nioní ubení ipíyo mamówarimí umíini.” uríagí awa re urígíawixini, “None ení joxí tñi waníwini.” nuríro nípeyearo ewéyo nípixemoáníro síá ayimí áríwíyimi peyí nání néra nuro aíwí símí egíawixini.

⁴ Ríxa sogwí xemónapímíniri yaríní tñi Jisaso níbirí ipí imanípá tñi ronagí aíwí xegí wiepísiñowa omí mí mívómíxí éagíá ⁵ Jisaso re uriniginini, “Niaíwíyíné, segí ubení mamówararígíáyo peyí íá mímínípa rení?” uráná awa “Oweoi.” uríagíá ⁶ o re uriniginini, “Ubení ewé námíní mamówáraná peyí bí mímíniníoi.” uríagí o rípi tñi xixení yaríná re eníniginini. Peyí xwé obaxí ayá wí míníagí nání mímíxeapaxí wimóníniginini. ⁷ Mímíxeapaxí wimóníagí wiepísiñí Jisaso díní síxí uyíno Pitaomí re uriniginini, “E nearíto negí Ámínáorini.” uríagí Saimoní Pitaó aríá e níwiri Jisasomí xámí owímeámíniri xegí rapírapí seáyí e yínarínú —Ú níwirárimáná yarínúriní. Ú nímeari níyínímáná ipíyo nímwirí xeamóniginini. ⁸ Ipíyo nímwirí xeamóagí aí wiepísiñí wíá ipí imanípá tñí e anwí e sa 100 mita imónínagí nání ewépámí peyí ubení magwí mínínú ú tñi nímixeáa níbíro ⁹ imanípámí níwíékínímearo weníní éfáyí winígíawixini. Ríá níkeánímáná peyí bí ríkwamíníyo werí bisíkeríá bí ení werí enagí wínaríná ¹⁰ Jisaso re uriniginini, “Peyí soyínéyá ubeníyo mínípi bí nímeámí yapípoi.” uríagí ¹¹ Saimoní Pitaó ewéyo nípixemoániri ubení peyí magwí mínínú imanípá tñe nání nímixeáa bíniginini. Peyí xwéríxaní 153 mínínagí aíwí ubení ú wí maríkinínagí winíniginini.

¹² Jisaso re uriniginini, “Soyíné anwí e níbíro aíwá nípoi.” uríagí xegí wiepísiñowa omí ríxa mí níwómíxíro “Negí Ámínáorini.” níwíawiro nání wo yaríní “Goxirini?” wípaxí mímónípa yaríná ¹³ Jisaso ríá wearínje anwí e nurí bisíkeríá nímeari yaní níwía nurí peyí ení axípi e níwía uníniginini. ¹⁴ Jisaso xwáripáyo dání níwíápínímeámáná wiepísiñowamí xámí biaú síwá níwinímáná ámi síwá winíní bí apíriní.

Pitaomí “Nioníyáyo píraníní umérixini.” uriní nánirini.

15 Rixa aiwá nínimí Jisaso níwíápínimeari Saimoní Pitaomí re uríñiniginí, “Jonomí xewaxo Saimonoxiní, joxí dñí sixí níníyirfná dñí sixí ámá rowa níyigfápimi wiárf nímúrorí ríníyíniní?” urfagi o re uríñiniginí, “Oyí, Ámínáoxiní, nioní dñí sixí rísinápi nání joxí níjfaríní.” urfagi o re uríñiniginí, “Sipísipí miá nímerfná aiwá wiarígfápa joxí ámá nioní tfámíní bfiáyo axípi nerí píraníñf uréwapíyíríxíní.” uríñiniginí. 16 Jisaso ámí bí nurírí re uríñiniginí, “Jonomí xewaxo Saimonoxiní, joxí dñí sixí ríníyíniní? Míniyíní reníní?” urfagi o “Oyí, Ámínáoxiní, nioní dñí sixí rísinápi nání joxí níjfaríní.” urfagi Jisaso “Ámá sipísipí awí mearoarígfápa joxí axípi nerí ámá nioní gf imóníñfyo píraníñf uméríxíní.” uríñiniginí. 17 Jisaso ámí bí nurírí re uríñiniginí, “Jonomí xewaxo Saimonoxiní, joxí dñí sixí ríníyíniní? Míniyíní reníní?” urfagi Pitaó Jisaso ríxa biaú bí “Joxí dñí sixí ríníyíniní?” urfípi nání dñí sipí níwinírí re uríñiniginí, “Ámínáoxiní, amípi nfní nání joxí níjfoxíríní. Nioní dñí sixí ríyínápi nání ení níjfoxíríní.” urfagi Jisaso re uríñiniginí, “Sipísipí aiwá wiarígfápa joxí ení ámá nioní níxídarígfáyo axípi nerí píraníñf uréwapíyíríxíní. 18 Aga nepa ríraríniní. Joxí síní íwf síkíñf nerfná jíwaníñoxí areríxí níyínírí díxí simónífníní wagfíní. E nerí aí joxí ríxa xweyaní nerfná díxí wé wúkaú wímíxáná ámá wí gwí nírijiro joxí ‘Mupa oemíní.’ yaiwiaríñmíní nímeáa rupírfaríní.” uríñiniginí. 19 Wiepísínjowa re oyaiwípoyínírí, “Pitaó penfápi nání rífa neararíní? O e nerí níperíñfípimi dání seáyí e Goríxo imóníñfípi nání síwá neainfárfaní? Oyí.” oyaiwípoyínírí e uríñiniginí. E nurímáná re uríñiniginí, “Joxí níxídeí.” uríñiniginí.

Jisaso wiepísínj xfo dñí sixí uyíño nání ríñfípi náníríní.

20 Pitaó níkinímónírí wiepísínj Jisaso dñí sixí uyíño —O xámi nerímeánímáná aiwápi nínróná Jisaso tfámíní níkinímónaurí yaríñf re wíñoríní, “Ámínáoxiní, míyf ruríno goríní?” uríñoríní. O awaúmi númi baríñagi níwinírí 21 Jisasomí re uríñiniginí, “Ámínáoxiní, ámá romí ení pí wíprfárfaní?” urfagi 22 Jisaso re uríñiniginí, “O nioní ámí añfnamí dání weapímfáíná nání xe ñweáwínígnírí nínimónírfnáyí, ayí dñí joxíyá meñagi nání pí nání níraríniní? Jíwaníñoxíní sa níxídeí.” uríñiniginí.

23 Ayínání ámá Goríxoyá imónígfáyí rípi rínimegfárfíní, “Wiepísínj o wí nípenfámani.” rínimegfá aiwí Jisaso “Joxí níperfámani.” wí murí rípiní uríñiniginí, “O nioní ámí weapímfáíná nání xe ñweáwínígnírí nínimónírfnáyí, ayí dñí joxíyá meñagi nání pí nání níraríniní?” uríñiniginí. 24 O Jisaso wiepísaríñf Pitaomí e uríñoríní. O amípi apí nání áwaní nírirí ríwamíñf eañoríní. Nene o nání níjfé re imóníñwíní, “O áwaní ríñfípi nepání ríníní.” níjfé e imóníñwíní.

25 Amípi Jisaso ení ámí obaxí ayá wí ení enagi aiwí nioní re nímonaríní, “O enípi nípiní nání bíkwíyo ríwamíñf píraníñf nearfnáyí, xwíá tfíyo bíkwí apí déropaxfíní.” nímonaríní.

Wáf wurimeiarigfáwa egfápi nánirini.

Rfíwamini rípi, “Wáf wurimeiarigfáwa egfápiyi” riniñipi Ruko niri eañpirini. O Jisasoyá wiepsagíyí womani. Judayí eni womani. Émáyi dokítá worini. Poro tñi Sairaso tñi émáyi añyo wáf nurimerfina wirimeárogfiorini. O Tiopiraso amipi wáf wurimeiarigfáwa Jisaso rixa añnamí nani nipeyimána enána egfápi nani nijfá oimóniri rfíwamini rípi eañpirini. Rfíwamini nearfina Tiopiraso re oyaiwiniri eañnigini, “Iwamfó ámá Jisasoyá siyikí imónigíyí sa Jerusaremí dani nimóniróna ayí Judayíni imónagfá aiwi Gorixo xfoya kwíyipi sixí umimóána añ apimi wáf nura neméfasána e dani wáf nura numiro Samariayí añyo nura neméfasána ámi nuro émáyi añyo eni nura neméfasána enána émáyi obaxí eni Jisasoyá siyikí nimóga nuróna ayá wí nimóga nuro Judayo múrogfawixini.” oyaiwiniri rfíwamini neari rípi eni oyaiwiniri, “Pitaomi tñi Poromi tñi eni Gorixo nurípearí ení sixí weámixiñowaúrani?” oyaiwiniri emimí amipi Jisaso enípa Pitao xami néra uñipi nani niri eari ámi rfíwíyo Poro néra uñipi nani niri eari eninigini.

¹⁻² Tiopirasoxini, rfíwamini nioni xami niri eañpi, ayí Jisaso iwamfó eri wíwapiyiri enípi tñi e dani sfá xegí wáf wurimeiarigfáwami —Awa xfo rípeañowarini. Awami Gorixoyá kwíyíyo dani sekaxí nurimána xfo añnamí nani peyiñyi tñi e nani niri eañpirini. ³ O riniñi nimeari niperi niwíapfimeámána sfá 40 nóra warfina awa “O ámi siñi rífa ñweani?” oyaiwípoyniri ámi ámi siwá winayiri Gorixo ámá xfoyáyí xwioxíyo míméamí nerí umenweanfápi nani uréwapiyiri nerfina awa siní ududí mé “Ayí orfani?” niyaiwiro niwipimónimána enána re eninigini. ⁴ Awami awí neaárimána sekaxí re uriniñigini, “Ápo ‘Niseaiapimfáriní.’ seariniñipi —Api, ayí nioni searána soyfne arfá niarigfápirini. Api siní miseaímeapa enána añ Jerusaremí tíyo dani niwárimí mupa nero api nani wenini nero ñweárixini. ⁵ Ayí rípi nánirini. Jono wayí niseameairfina iniñgí tñi seameainí aiwi siní sfá obaxí mórípa enána Gorixo xfoya kwíyí tñi wayí seameainífarini.” uriniñigini.

Jisaso añnamí peyiñ nánirini.

⁶ Awa rixa awí neánimána omi yariñi re wigfawixini, “Ámináoxini, enína negí wa mixí ináyí nimóniro negí nearfawéyo umenweagfápa rína dani joxí eni axípi mixí ináyí nimóniri Isirerene xwioxíyo míméamí nimeari neamenwearíarani?” Yariñi e wíagfa ⁷ o re uriniñigini, “Sfá seyfne yariñi niarigfápi nani parimonfayi —Ayi ápo Gorixo xfo xegí neni tñi nimóniriniñipimi dani niri tagíyirini. Ayi nani seyfne nijfá imónipiri mimóniñagi nani áwaní searimiméini. ⁸ E nerí aiwi rípi nani nijfá imónipiri nani áwaní searimíini. Kwíyí oyápi niseaímeari ení sixí seaímixána soyfne nioni seaímeañá mfkoyfne nimóniro ámá Jerusaremí ñweagfáyo áwaní urimero ámá Judia piropenisíyo tñi Samaria piropenisíyo tñi ami ami ñweagfáyo urimero ámá xwífa yoparí ikwíroniniñmí ñweagfáyo aí urimero érixini.” ⁹ E nurárimána awa siní siñwí wínarfina o Gorixoyá dñi tñi nipeyiri wigí siñwí anigíe dani agwí bimí ainiñigini. ¹⁰ Nipeyiri agwí bimí aínána awa siní añnamí siñwí ananiñána re eninigini. Ámá rapírapí apfá wení yiniñfíwaú awa tñi e nironapiri ¹¹ re urigfisisini, “Gariri piropenisíyo dánjoyfne, pí nani re éf

nirómáná anfnamí weniní yáninói? Ámá o, Jisasoyí ríninjo seyfné tfe dání Gorixoyá diní tñí anfnamí nání ríxa nipeyirí aí soyfné sinwí wínarfná peylípa ámi axípi wepíninfnáriní.” urigfisixiní.

Ámá womí Judaso nání wayfá urípeagfá nániríní.

¹² Awa dfwí Oripíyí ríninípiní —Apí Jerusaremí dání anwí e enípiríní. Sabarfáyo Judayí ná jfámí mupa nero aí Jerusaremí dání dfwí miní apí tñí e nání ananí wagfápiríní. Apímí pñí níwiárímí nuro ¹³ ríxa Jerusaremí níremoro aní pákfkí seáyi émi miríniníwámí —Iwá awa sá wearigfiwáríní. Iwámí nání waíwíyo nipeyiro páwigfawixíní. Awa wigí yoí rowaríní. Pitao tñí Jono tñí Jemiso tñí Adíruo tñí Piripo tñí Tomaso tñí Batoromuo tñí Matiyuo tñí Arípíasomí xewaxo Jemiso tñí Saimoní Sereto tñí Jemisomí xewaxo Judaso tñí awaríní. ¹⁴ Ámá awa diní ná biní tfgfáwa nimóniro ámá wí ámi tiyí ení apíxí wíwa tñí Jisasomí xinái Mariaí tñí Jisasomí xexirímeáowa tñí ení awa tñí nawíní awí neánayiro aniní miní Gorixomí xwíyá rírímí wiayarfná ¹⁵ sfá wíyi ámá awí eánfáyí nfní ámá 120 enáná Pitao áwínímí éf nírómáná re uríniginí, ¹⁶ “Gí nírixímeáyfné, eníná míxí ináyí Depito kwíyí Gorixoyápiní dání Judaso nání —O ámá ‘Jisasomí fá oxíraneyí.’ yaiwífáyo o tñí e nání nipemeámí unjoríní. O nání nírirí Bíkfwíyo enípi surfámá imónipaxí mimóninagí nání amípi Judaso enípi ayínání xixení imóniníriní. ¹⁷ O none tñí nemerane yanfwá nání urípeaní enagí nání o ení nearípeaníyí woríní. ¹⁸ (O sipí wikárínípiní dání nígwí meanípi tñí xwíá bí bí nemáná e dání ná neánirfná xegí agwíyo áwínímí narfkínirí agwí amípi nípiní míxeánowiníniginí. ¹⁹ Jerusaremí nweagfáyí nfní o e iní nání arfá níwiro nání wigí pfné tñí xwíá apí yoí Akerídamayí —Yoí mfkí ayí ámá níperi ragí xwíáyo puní nániríní. Yoí e wírigfáriní.) ²⁰ “Xwíyá rípi Bíkfwí Samíyí ríniníyo níriní eáninagí nání Judaso xfo enípi eníriní, ‘Aní oyá yfwí imóníwiníniginí. Ámá wí e múnweapa érxíní.’ Xwíyá apí surfámá imónipaxí mimóninagí nání amípi Judaso enípi xixení imóniníriní. Xwíyá ámi bí rípi Bíkfwí axíyo ení níriní eáníní, ‘O e nimónirí éwinínirí rípeanípi ámá wo xe nimónirí éwiníniginí.’ eáninagí nání ²¹⁻²² noneyá wo anípa imónináná ‘Ayí anániríní.’ rípaaxí meníní. Ayínání ámá none Jisaso tñí emearfná íníná nawíní wagwáyí wo none tñí nawíní Jisaso wíápnímeanípi nání áwaní uranfá nání aga orípeaaneyí. Ámá iwamfó Jono wayí níneameaia wage dání Jisaso xegí xanoyá diní tñí anfnamí nání peyiné nání o tñí emeagwáyí wo nání raríníní.” Pitao e uríagí ²³ ayí ámá waú nání —Wfo Josepí Basabasoyí ríniníriní. Oyá yoí ámi bí Jasítasoríní. Wfo Mataiasoríní. Awaú nání re rínigfawixíní, “Ámá rowaú ananí womí Judaso nání wayfá rípeapaxowaúríní.” níriníro ²⁴ Gorixomí yaríní níwiro re urígfawixíní, “Ámináoxíní, joxí ámá nfní wigí xwioxíyo sipí tñí naní tñí nání imóninípi níjfoxí enagí nání ámá awaú gfmíní go joxí simóníagí rípeáo síwá neaí. ²⁵ Jisaso awa wáf nurímeírxínirí nearípeáagí aí Judaso xfo ‘Aníní apí oimónímíní.’ míwimóní pñí níwiárírí xegí ‘Oumíní.’ wimónarínífní ríxa úf enagí nání joxí o nání wayfá oimónirí siní rípeáo síwá neaí.” Yaríní e níwimáná ²⁶ Judayí wigí yarígfápa neróná “Rowaú gfmíní go xixení ayo imóniríeníní?” níyaiwiro sárúníní nero Mataiasomí wáf wurimeiarigfá wé wúkaú síkwí wo awa tñí axípi imóníní nání sinómí kumíxárigfawixíní.

2

Kwíyípi Gorixomi díní wíkwíroarigfáyo wímeanípi nánirini.

¹ Sfá Pedikosiyi rarigfáyi —Sfá ayi Judayí aiwá omíní síníyo dání mífápi Gorixomi yayí wianíro nání nimeáa nĩbro peaxí tarigfáyirini. Sfá ayi imónináná áamá Jisasomi díní wíkwíroarigfáyi aní wíwá axiwámi awí eánináná re eniniginí. ² Anínami dání ríwípi xwéniní iwí nĩra weapítyí aní ayí nweagíwámi niwáminí árfó inárininiginí. ³ Árfó inárinináná síníwí wíníyí wínigfawixini. Rfá ápiáwíniní imóniní bĩ aípnaníwí nera nurí womini womini ninweaxa úagí xixe síníwí ainenigfawixini. ⁴ Síníwí e ainenarfná re eniniginí. Ayo niyoní Gorixo kwíyí xfoyápi ayá wí sixí umímoniniginí. Sixí umímóáná kwíyípi wimixípi tñni xixeni nero pñé xegí wí wíníyí mĩripaxí imónigfáyi aĩ anani rĩpaxí nimónĩro nĩra ugíawixini.

⁵ Judayí wí —Ayí aní xwíá rĩrĩ nĩrĩminí ami gĩmĩ ikwĩróniníyo xĩrigfáyirini. Gorixomi píraniní oxídaneyĩro aniní miní yarigfáyirini. Ayí nĩbimimáná Jerusaremi urínigfíná ríwípi xwéniní iwí nĩra weapinípi ináriní. ⁶ Iwí nĩra weapáná áamá xwé ayá wí epĩroyí nero Jisasomi xĩdarigfáyi wigí aga pñé xixegĩnĩ tñni nĩra warĩnagfá arfá nĩwĩro nánĩ ududí nero ⁷ ayá nĩrĩwamónĩro díní síní nĩweánĩro re rĩnigfawixini, “Ámá aga pñé xixegĩnĩ tñni rarigfá rowa nowani Gariri pĩropenisíyo dání menĩrani? ⁸ Nowani e dáníwá enagí aiwĩ arĩge nero negí aga pñé oníná dání arfá nĩwĩa unwá xixegĩnĩ tñni neararfná arfá nĩwĩa warĩnwĩni? ⁹ Nene wiene Patiyí rĩninwaéne wiene Midiayí rĩninwaéne wiene Iramiyí rĩninwaéne wiene Mesopotemia dánene wiene Judia dánene wiene Kapadosa dánene wiene Podasi dánene wiene Esia dánene ¹⁰ wiene Pĩrgia dánene wiene Pabiria dánene wiene Isipi dánene wiene Sairini tñnĩmĩnĩ Ribia pĩropenisíyo dánene wiene Romĩ dánene nene nĩbrane re urĩninwaéne —Wiene aga nepa Judayenerini. Wiene Judayí yarigfápi nĩxĩdirane nánĩ nawĩnĩ imóninwaénerini. ¹¹ Ámi wiene Kĩritĩ dánene wiene Arebia dánenerini. E e dánene aiwĩ nĩnenenĩ wine wine awa amĩpĩ Gorixo enĩná ení neánĩrĩ yagíyí nánĩ nĩnearĩfná negí aga pñé xixegĩnĩyo dánĩ rarĩnagfá arfá wĩarĩnwĩni.” E nĩrĩga nuróná ¹² ududí nera nuro ududí nikárinĩro nánĩ wí re nĩrĩga ugíawixini, “Pĩ neáimeani nánĩ rĩa yarĩnoĩ?” nĩrĩga warĩnagfá aiwĩ ¹³ wí rĩperĩrĩ nĩwĩro re nĩra ugíawixini, “Awa wainí sínípi xwé nĩnimáná papĩkĩ nero nánĩ rarĩnoĩ.” nĩra ugíawixini.

Pitao Jisaso nánĩ xwíyí urĩnĩ nánirini.

¹⁴ E nĩra warfná Pitao Jisaso yá wĩepĩsagí wé wúkaú sĩkwí wo imónigfá wíá tñni éf nĩrómáná ení tñni repiyí nerĩ re urĩniniginí, “Gí Judia pĩropenisíyo dáníyífné tñni áamá ami ami dánĩ nĩbro Jerusaremi urínigfáyné tñni nionĩ repiyí seiarfná píraniní arfá ókĩarĩ nĩmónĩro none neáimeápi nánĩ nĩjĩá imónĩpoyĩ. ¹⁵ Ayí rĩpi nánĩ seararĩnĩ. Agwĩ sínĩ 9:00 a.m. áamá wainí xwapí mĩnĩpa yarigfíná imóninagí nánĩ soyfné áamá nionĩ tñni re rogíá rowa nánĩ yaiwĩarigfápi nepa papĩkĩ nero mĩrarĩnoĩ. ¹⁶ Awa yarigfápi, ayí enĩná wíá rókĩamoagí Joeroiyĩ rĩnĩno nĩrĩrĩ eaagí rĩpi, ayí apĩrĩnĩ, ¹⁷ ‘Gorixo re rarĩnĩ, “Sfá yoparĩyí tñnĩná kwíyí nioniyápi tñni áamá nĩnĩ wíyí wíyonĩ ayá wí sixí umímóáná segí niaíwí oxí tñni apĩxí tñni xwíyíá nioniyápi wíá urókĩamoaro segí iwí sĩkĩnĩyí ikwĩkwí yáĩro segí xweyanĩyí orĩná wĩnĩro epĩrĩarĩnĩ. ¹⁸ Iná áamá wíyá xĩnáiwanĩnĩ nimónĩro omíní wĩarigfá oxowamĩ tñni apĩxĩwamĩ tñni ayo aĩ gí kwíyípi tñni sixí

umímóáná xwiyfá nioní nání wáf rókiamopírjáríní. ¹⁹ Nioniyá dñf tñí anj pírfo dání ayá ríwamónipaxf imóniñf iníri xwáf rírímí dání ekiyñf iníri nerfná re enfáríní. Xwáfírímí ragf purí rfá werí sñwirfá awímñññf imóniñf tíri yarfná ²⁰ anj pírfo sogwf sfá yiníri emá ragf rñf imóníri enfáríní. E nemáná eñáná sfá Ámínáoni ámá niyoní mí ómómíximf wimfa nání seáyí e imóniñfí parímonfáríní. ²¹ Ayi sñí míparímopa eñáná ámá dñf níníkwíro ‘Ámínáoxíni, yeáyf neayímíxemeai.’ nírfá niyoní yeáyf uyímíxemeámfáríní.” Goríxo e raríní.’ wáf rókiamoagf Joero e nírii eaagfpi ámá rowa yarfná seyfné axfpi xixení wínaríñoi.

²² “Gf Isíreriyfné, xwiyfá nioní searímí rípi ení arfá nípoyí. Nasaretí dñf Jisaso nání raríñí. O Goríxoyá dñf tñí emímí tñí ayá ríwamónipaxf imóniñfpi tñí amípi bí ámá mepaxf imóniñfpi tñí néra unjímí dání Goríxo síwá rénñf neañfáríní, ‘O nioní nírfearí urowárenapñáoríní.’ síwá éññf neañfáríní. O seyfné tñí nñweafnáná néra unj apí nípíní nání seyfné nñfá imóniñoi. ²³ Eñíná Goríxo xewaníño ‘Apí neríñfímí dání ámáyo yeáyf uyímíxemeámígní.’ niyaiwíríri ipímóaríñfpi tñí xixení segf manfo dání omí ámá Goríxo nání dñf wí mímóarígfáyf yoxáfámí eñf noro niyekwíroáriro píkígfawixíni. ²⁴ Omí píkígfá aiwí pífpi omí anñf gwíññf yínipaxf menagf nání Goríxo níkwearíñfímí dání sñf wímíxáná ámí wíápnímeanígní. ²⁵ Míxí ináyf Depito o nání nírii ríwamíñf re eaagfpi nioní searíñfapí tñí xixeníri, ‘Ámínáo nioní nweañé íníná nweañagf wínaríñanígní. O nioní tñf e anwí e nñweañagf nání óf bí emfámaní. ²⁶ Ayínání gf xwioxfo dání dñf nífá níníníri yayf xwiyfáni raríñí. Apíni marfái, gf wará urf epaxf ríri “Níriní niyimíñf imónímfa nání níxínfáraní? Oyi, e níxínfáriní.” niyaiwirí dñf nískwímorí nweañíni. ²⁷ Ayf rípi náníri. Joxí dñf nioniyá pífñf síwí tfámíni, Xedisíyí ríññf tfámíni níníwárimí onuníri míní erí ámá joxí anñf míní ríxfdaríñáoní xwáripáyo dání píf oeníri sñwf mánaní erí erfá nání dñf nískwímorí nweañíni. ²⁸ Óf dñf niyimíñf imóniñfpi íníná nweámfa náníyí joxí ríxa síwá nñfáríní. Joxí dñf níníkkayorfná nioní tñí nñweañínoxíññf imóníñagf nání dñf nífá bí onímíapí mánaní aga xwé níníñoi.’ Depito e ragfíní. ²⁹ Gf ámáfné ‘Negf arfo Depito nání xwiyfá bí osearenwípémíni.’ nímonaríní. O nípéagf xwáf weyárgfo xwáripá sñí jfe rípiníni. ³⁰ Ayínání eñíná o wáf rókiamoaríñf wo imóníñagf nání re niyaiwirí ‘Goríxo sñfáyo dání “Díxí ráráfawéyf wo míxí ináyf nímoníri joxí menweañfpa axfpi menweanfáríní.” níriñonírfaní?’ niyaiwirí nání ³¹ ná ríwfo imóníñfapí nání nñfá nímoníri Kiraiso, arfowayá xwáf piaxfo dání iwíaronfoyí raríñwáo xwáripáyo dání wíápnímeanfapí nání ríñfíní. Xwiyfá o rñf rípi ‘Joxí gf dñf pífñf síwí tfámíni níníwárimí onuníri míní erí xwáripáyo dání píf oeníri sñwf mánaní erí erfáríní.’ ríñfpi, ayf xfo nání míf Kiraiso nání ríñfíní. ³² Ámá Jisaso ríñño Goríxoyá dñf tñí xwáripáyo dání wíápnímeanfpi nenení neáimeañf mfkoneríní. ³³ Ayínání o Goríxoyá dñf tñí xfo tfámíni nípeyírí seáyí e o imóniñfpi tñí xixení nímoníri wé náúmíni nñweámáná xano xfoyá kwíyf ‘Nioní ámáyo wímfáríní.’ raríñfpi wíagf o ení nene kwíyfpí síxí neáímóagf nání seyfné ududf seinaríñf rípi arfá neairo sñwf neaníro yaríñoi. ³⁴ Ayf rípi nání searíñfíní. Ámá anfnamí nání peyíño, ayf Depitomaní. Xewaníño re ríñfíní, ‘Ámíná Goríxo gf Ámínáomí re uríñígní, “Joxí gf wé náúmíni nweai. ³⁵ Joxí míxí síaníro bífáyo xopírarf ríwímífé nání sñwf naníri nweáírixíni.” omí Goríxo e uríñfíní.’ Depito xewaníño e rñf eñagf nání

‘Anjnamí nání peyiño, ayí omani.’ yaiwipaxírini. ³⁶ Ayinání gí Isireriyí níní aga nǐjǐá rǐpǐ xixeni oimónǐpoyí. Jisaso, seyǐné íkǐáyo yekwíroárǐgǐo, o ayí anjnamí nání peyiñorini. Gorixo o ámináo oimónǐrǐ wimixirǐ áamá yeáyí neayimixemeaní nání arǐowayá xwǐá piaxǐyo dání iwiaronǐoyí rarǐñwáo oimónǐrǐ wimixirǐ enǐrǐni.” Pitao e urǐñnigini.

³⁷ Pitao e urarǐná ayí arǐá nǐwiro íkǐnǐñǐ sǐpǐ nǐwirǐ nání Pitaomǐ tǐnǐ wáf wurimeiarigfá wǐamǐ tǐnǐ re urǐgǐawixini, “Nǐrǐxǐmeáoyǐné, nene arǐ yanǐwini?” urǐagǐa ³⁸ Pitao re urǐñnigini, “Segǐ íwǐ yarǐgǐáyǐ rǐwǐmǐnǐ nǐmamoro áamá nǐnǐ ‘Jisasi Kiraisomǐ dǐñǐ rǐa wǐkwíroarǐñoi?’ seaiawipǐrǐ nání wayǐ meápoyí. E éaná Gorixo segǐ íwǐ yarǐgǐáyǐ yokwarǐmǐ nǐseaiirǐ xǐoyá kwǐyǐpǐ nǐseaiapǐnǐñoi. ³⁹ Ayí rǐpǐ nánirǐni. Kwǐyǐ enǐná dání Gorixo ‘Ámáyo wainǐnǐ nání uowárenapǐmǐfǐrǐni.’ rǐrǐñǐpǐ, ayí re roñwáoneni nání rǐñǐmani. Seyǐné tǐnǐ segǐ nǐaíwǐ tǐnǐ áamá ná jǐamǐ anǐ gǐmǐ ñweagǐáyo —Ámá Gorixo xǐoyá oimónǐpoyinǐrǐ wéyo íá umǐrǐnǐfǐ gǐyǐ gǐyo —Ayo nǐyonǐ nání Gorixo e rǐñǐ enagǐ nání rarǐñnini.” urǐñnigini.

⁴⁰ O xwǐyǐfǐ ámǐ ayá wǐ tǐnǐ woákǐkǐ nǐwirǐ enǐ rǐrémixǐ nǐwia nuri re urayǐñnigini, “Xeanǐñǐ áamá uyǐnǐfǐ yarǐgǐá tǐyo wǐmeanǐpǐ nene enǐ neaímeanǐgǐnǐrǐ wáyǐ nǐseainǐrǐ Gorixo yeáyǐ oneayimixemeanǐrǐ kǐnǐmónǐfǐrǐxinǐ.” urayǐñnigini. ⁴¹ Ayinání áamá Pitao rarǐñǐpǐ nání dǐñǐ nǐkwíroro “Ayí nepaxini.” wǐaíwǐfǐyǐ wayǐ nǐmearo nání sǐfǐ ayimǐ Jisasomǐ xǐdarǐgǐáyǐ tǐnǐ áamá sǐñǐ ámǐ 3,000 kumixǐnárǐgǐawixini. ⁴² Sǐñǐ kumixǐnárǐfǐyǐ anǐñǐ minǐ rǐpǐ néra ugǐawixini. Wáf wurimeiarigfáwa uréwapǐyarǐná arǐá wǐayiro xixé arǐrá inayiro Jisaso penǐpǐ nání dǐñǐ wimonǐ nání aiwá nawǐnǐ nayiro Gorixomǐ xwǐyǐfǐ rǐrǐmǐ wǐayiro néra wagǐfǐrǐni.

Jisasomǐ uxǐdarǐgǐáyǐ egǐápǐ nánirǐni.

⁴³ Wáf wurimeiarigfáwa Gorixoyá dǐñǐ tǐnǐ emǐmǐ ayá wǐ ero ayá rǐwamónǐpaxǐ imónǐñǐpǐ ayá wǐ ero yarǐñagǐa nání áamá nǐnǐ wáyǐ nero “Pǐ oépoyinǐrǐ rǐa neaíwapǐyarǐñoi?” nǐyaiwiro e yarǐná ⁴⁴ Jisasomǐ dǐñǐ wǐkwíroarǐgǐáyǐ nǐnǐ nǐkumixǐnǐro nawǐnǐ nemero amǐpǐ wigǐ imónǐñǐpǐ aǐ tǐnǐ rǐxa nawǐnǐ nǐxǐrǐro ⁴⁵ wigǐ wo amǐpǐ bǐ nání dǐfǐfǐ íkeamónǐfǐgǐ nǐwǐnǐrǐná wigǐ xwǐfǐrǐni, amǐpǐranǐ, nǐgwǐ nání bǐfǐ nero dǐfǐfǐ íkeamónǐfǐomǐ arǐrá nǐwiro e néra wagǐfǐrǐni. ⁴⁶ Sǐfǐ ayí ayo nawǐnǐ nemeróná anǐ rǐdǐyowá yarǐgǐfǐwámǐ awǐ neánqyiro wigǐ wǐnǐyǐfǐ tǐnǐ aiwá nǐnayiróná aiwá nǐnǐrǐ nǐnǐro wǐkǐfǐ tǐnǐ bǐ onǐmiápǐ minǐ aga yayǐ seáyǐmǐ dání nǐnǐro ⁴⁷ Gorixomǐ yayǐ seáyǐ e numero e yarǐná áamá nǐnǐ yayǐ nǐwǐnǐrǐ “Ayí nanǐ inarǐñoi.” yaiwiagǐfǐrǐni. E yarǐná Áminá Gorixo sǐfǐ ayí ayo áamá xǐomǐ dǐñǐ wǐkwíróagǐa nání yeáyǐ uyimixemeaarǐñǐfǐyǐ xámǐ dǐñǐ wǐkwírogǐa wǐnǐyǐfǐ tǐnǐ nawǐnǐ kumixagǐfǐrǐni.

3

Pitao sǐkwǐfǐ íkǐfǐ enǐfǐ womǐ nanǐfǐ imixǐñǐfǐ nánirǐni.

¹ Sǐfǐ wǐyimǐ 3:00 p.m. Judayǐ Gorixomǐ xwǐyǐfǐ rǐrǐmǐfǐ wǐarǐgǐfǐnǐ Pitao tǐnǐ Jono tǐnǐ e yanǐrǐ nání anǐfǐ rǐdǐyowá yarǐgǐfǐwámǐ nání yarǐná ² áamá wo —O sǐnǐ xǐnǐáiyá agwǐyo dání sǐkwǐfǐ íkǐfǐ enǐrǐni. Sǐfǐ ayí ayo xegǐfǐ ámayǐ omǐ íkwǐañwǐyo nǐtǐmáná nǐmeámǐ nuro anǐfǐ rǐdǐyowá yarǐgǐfǐwámǐ íwǐ Awiaxoǐ rǐnǐñǐfǐyimǐ ñwirárayǐgǐforǐni. Ámá anǐfǐ rǐdǐyowá yarǐgǐfǐwámǐ páwǐarǐgǐfǐyo nǐgwǐfǐ nání rǐxǐñǐfǐ ourǐnǐrǐfǐ ófǐ ayimǐ ñwirárayǐgǐforǐni. ³ O Pitao tǐnǐ Jono tǐnǐ anǐfǐ rǐdǐyowá yarǐgǐfǐwámǐ páwǐanǐrǐ yarǐñagǐfǐ nǐwǐnǐrǐfǐ awaúmǐ nǐgwǐfǐ

nání rixinjé uraríná ⁴ Pitao tñni Jono tñni omi sñwé agwé nñwínáriti Pitao re urinjínigini, “Joxi sñwé yeaneí.” uríagi ⁵ o “Nígwé bí niapaniri rarinjí.” niyaiwiri sñwé wñénapíagi aí ⁶ Pitao re urinjínigini, “Nioní nígwé siripáraní, goríraní, mayoní aiwí nioní xirínápiní bí osiapímíni. Enjé síxé eáninjé Nasareti dánjé Jisasi Kiraisoyáyo dání joxi ananí nanjé imónipaxé enjagi nání ‘Níwiápinímeari anjé et.’ rírarinjíni.” nuríri ⁷ xegé wé náúmíni fá níxíríri méfeyoáaná sñni mé re enjínigini. Xegé síkwé sosíapiaú tñni xómínjípiaú tñni ríxa síwé níyiri re enjínigini. ⁸ Enjé tñni níwiápinímeari píraninjé éf nírómáná iwamfó anjé nerí awaú tñni nawíní anjé rídíyowá yarígíiwámí nípáwiri nímwiri nímwiri níxeamóá nemeírná Goríxomí yayí seáyími dání níméra unjínigini. ⁹ Ámá nñni o anjé emerí Goríxomí yayí seáyími dání umerí yarínjagi sñwé níwíníro ¹⁰ omí ríxa mí níwómíxíro “Ámá anjé íwí Awíaxoí ríninjíyimi níñweari nígwé nání rixinjé neararínjo ayí ro oríni.” niyaiwiro nání “Aríge nerí nanjé rífa imónínjo?” niyaiwiro ududé bí onímíapí mé o imónífpí nání dínjé níyága ugíawixíni.

Pitao anjé rídíyowá yarígíiwámí dání urinjé nániríni.

¹¹ Omi nanjé wímíxíagí nání Pitaomí tñni Jonomí tñni nímakíkiyiri anjé wiámfó Soromonoyáí ríninjípimi rojáná ámá nñni mírí níbímíro ududé ikárinaríná ¹² Pitao ámayé e yarínjagí níwíníri nání níwiápinímeari re urinjínigini, “Gí Isíreríyíné, pí nání ududé ayá wí níkáriníro sñwé agwé yeannarínjo? ‘Egé enjé síxé eáninjéyo dáníraní, síwé wé róninjé yarígípimi dáníraní, omí nanjé wímíxíagí anjé yaríni.’ ríyeaiwiarijó? Oweoí! ¹³ Nwéa negé aríowa Ebíríamo tñni Aisako tñni Jekopo tñni awayáomí xewaxo Jisaso ámi seáyí e oimóníri wímíxaríni. O seyíné émayé opíkípoiñíri wíowáraná Pairato ‘Jisaso íwé bí méf enjagi nání gwé níwíkwearí owárimíni.’ wimóníagi aí seyíné Pairatoyá sñwéyo dání ríwé umogíoríni. ¹⁴ Ámá aga wé rónínjoríni. Síyíkwé bí mínínjoríni. Omi seyíné ríwé número ámá píxíwíríyo yarínjé wo nání ‘Neawárití.’ urígíawixíni. ¹⁵ Seyíné dínjé níyímínjé míkí ikinjípí xiáwomí nípíkíro tíagí aiwí Goríxoyá dínjéyo dání xwáripáyo dání níwiápinímeari neáimeanjé míkone wawiríni. ¹⁶ Jisasomí yawawí dínjé wíkwíroarígíwípimi dání ámá síkwé ikí enjé ro —O seyíné sñwé wíníro níjéfa imóníro egíoríni. O apimí dání ríxa síkwé síwéfa yínjo. Oyí, yawawí Jisasomí dínjé níwíkwírorai éwí enjagi nání ámá ro segé sñwéyo dání ríxa nanjé níwómíri síxé kwíyíninjé onjoi. ¹⁷ Ai nírixímeáyíné, nioní níjéaríni. ‘Seyíné Jisasomí ríwé número ná majéfa nero “Goríxo uowárenapínjoríni?” níyaiwí wiaríná segé ámíná seamenjweagíayé ení axípi wígíaríni.’ níwómíaríni. ¹⁸ E nerí aiwí xwíyífa enjíná Goríxo xegé wé rókíamoagíawayá manjéyo dání ámá nene yeáyé neayímíxemeanfa nání xwéfa píaxíyo dání iwíaroníoyí rarínjwáó nání re ragípi, ‘O ríninjé nímeari peníaríni.’ ragípi, apí seyíné wíkarígíapimi dání xixení imónínjíríni. ¹⁹⁻²⁰ Ayínání Goríxo seyíné segé íwé egíapí yokwarímí oneainíri nání dínjé sípí níseairí ríwímíni níwómíro xíó tífámíni kínímónípoi. Goríxo ámi Jisasomí —O aríowayá xwéfa píaxíyo dání iwíaroníoyí rarínjwáó, nene yeáyé neayímíxemeanfa nání urípeanjoríni. Omi nene nání ámi neawárienapíyiri dínjé síxé neamímorí eníyí parímówinjíníri nání segé íwé egíapí ríwímíni níwómíro xíó tífámíni kínímónípoi. ²¹ O xegé dínjé tñni ámi wáiní wáiná weapípaxé meníni. Goríxo amípí sñjé bí imíxíníyí nání —Ayí enjíná dání xegé wéfa rókíamoagíawayá manjéyo dání ragíyiríni. Ayí nání sñni anjénamí wenínjé nerí ñweani. ²² Moseso o nání níriríná re ragí enjagi nání rarínjini, ‘Arírá seainfa nání Ámíná Goríxoyá dínjé tñni segé imónínjéyí wo

wfá rókiamoarinjí nioníninjí nimóniri iwiaronfáriní. Amípi o searíí níní seyíné arfá níwiro xixeni éfrixiní. ²³ Ámá wfá rókiamoarinjí imónfómi arfá mífáfáyí síní wigí Isirerí wínyí tñí nawíní níkumixiníro nweapfrixiníri Gorixo ámá ayí ayo níyoní emí pípikímí enfáriní. Moseso e ragí enagí nání rarínjíní. ²⁴ Gorixoyá wfá rókiamoagfá nowaní, Samueroyí ríninjó wuríyíne dání oyá rfwíyo dání níwuriya bigfáwa ení amípi Jisaso sfá nene nweanwá ríná enjípí nání ragfá enagí nání segí fwí yarigfápi rfwímíní mamópoyí. ²⁵ Xwíyáfá Gorixoyá wfá rókiamoagfáwa níwuriya bagfápi tñí xwíyáfá Gorixo xewaníno negí arfowamí nurífná Arfo Ebríamomí símímanjío dání ‘Díxí iyí axípámí dání ámá gwí wirí wirí níní xwáfá tío nweagfáyo píraninjí wímíximfáriní.’ réroáragfápi tñí apiaú, ayí seyíné nání ríninjagí nání rarínjíní. ²⁶ Gorixo xegí xewaxomí nurípearí nuowárenapífná níyfnéní píraninjí seaimíximfárimí dání segí uyínií yarigfápi píní níwiárimí kíkífá éfrixiníri nurípearí xámí seyíné tñí e nání uowárenapíinjí enagí nání rarínjíní.” urínjínigíní.

4

Pitaomí tñí Jonomí tñí gwí yigfá nániríní.

¹⁻² Awáú ámá ayo síní urarfná apaxfáninjí imónigfá wa tñí anj rídiyowá yarigfíwámí awí mearoarigfáyo seáyí e imóníno tñí Sajusiowa tñí awa níbīro awáú nuréwapíyiri “Jisaso wiápfínimeanjí nání ámá níní ení wiápfínimeapfírfáriní.” urarínjagfí arfá wífá enagí nání wigí xwioxíyo dání dñj rfá ápiáwfninjí níwóroa nuro ³ íá níxiríro ríxa sfá enagí nání wfáriná xwírxí uméwanígníri gwí anjío nwrárigfawixíní. ⁴ E éagfá aiwí Pitao urarfná arfá wífáyí obaxí wí Jisasomí dñj wíkwírogfawixíní. Sfá ayí dñj wíkwírófáyí ámá xámí dñj wíkwírogfáyí tñí níkumíximáná oxí níní 5,000 imóníngíní.

Pitaomí tñí Jonomí tñí xwírxí umegfá nániríní.

⁵ Sá wegfáwa wfá tñí Judayí wigí umenweagfáwa tñí ámináowa tñí nwf íkaxí eáninjípí mewegfáwa tñí Jerusaremíyo awí neáníroná ⁶ apaxfáninjí imónigfáyo seáyí e wimóníno —O Anasoyí ríninjoríní. O tñí oyá ámá axígwíowa Kaiapaso tñí Jono tñí Arekisadao tñí agwíowa ení awí eánfáwa tñí awí neáníro nweanáná ⁷ Pitaomí tñí Jonomí tñí gwí anjío dání nímeámí níbīro awí eánigfáyo áwíní e éf uráfná yarínj re wigfawixíní, “Síkfwí ikí enomí píraninjí níwímíxífná aríge wífíriní? Pí enj eáninjípímí dáníraní, yoí goyápmí dáníraní, neríná awagwí éfípi éfíriní?” urfágná ⁸ Pitao kwíyí Gorixoyápi ayá wí síxí wíninjagí nání níwiápfínimearí re urínjínigíní, “Isirerene neamenweagfóyfné tñí negí ámináoyfné tñí ⁹ yawawí síkwí ikí enj romí nanj imíxíwípi aríge nerí nanj imíxírfáníri agwí níjfná imónaníro nání yarínj yeaiarínjagfá nání ¹⁰ apí nání soyfné níjfná xixeni imónípfíri nání áwanj bí osearímíní. Ámá nanj imóníí re éf ronj ro yawawí Nasaretí dánj Jisasi Kiraisomí dání — Omí Isirerene rfwí umóáná íkfáyo yekwíroárfágná aiwí Gorixo ámí sínj wímíxíagí nání wiápfínimeanjoríní. Omí dání ámá ro nanj imónííriní. ¹¹ ‘O gorfan?’ míyaiwípa époyí. Bíkfwíyo níriníri eáninjípí tñí xixeni sínjá anj mírarígníne ‘Sípíoríní.’ níriní emí mogfo Gorixo nímearí anj xfo mírarínjwámí iwamfo nítiwayírorí eno, ayí ná woní oníriní. ¹² Ámá nene yeáyí neayímíxemeapaxí imóníno nání nínearífná ámá níní xwáfá ríí nírimíní

ηweagfáyo aiwi yoí ámi wo nání níriri neariηímani. Ayí ná woní onírini.” uríηiniginí.

¹³ Xwirixí umearigfáwa Pitao tñi Jono tñi masísá bí mīwí rariηagfi nīwīniróná awaú síkurfá megfíwaú aga kīnixowaú enagfi nání nijfá nimóniro nání ududí nero “Awaú arige neri nijfá awaú rariηgípi imónigfírani?” nīyaiwiróná rīxa síηwí mí nīwómīxīro re yaiwigfawixini, “Awaú Jisaso tñi emeagfíwaúrani?” nīyaiwiro ¹⁴ áamá síkwí ikí ení naní imóní awaú tñi nawíni roηagi nání ámi xwiyfá bí murīpaxí imónigfawixini. ¹⁵ E neri aiwi awaúmi sekaxí “Awagwí xwirixí eamearīηwá re pñi nīwiárīmi bīarīwámīni bí ηweápiyi.” nurīmáná wigfpi xwiyfá nimīxīro ¹⁶ re rīnīgíawixini, “None awaúmi pí wianfwiní? Áamá oxí apīxí nñi Jerusaremí re ηweagfáyí emīmí seáyí e imóniηí éfipi nání rīxa nijfá imóniηoi. Ayínáni none wí ‘Awaú méfírini.’ urīpaxí mimóniηagi aiwi ¹⁷ xwiyfá awaú rariηgípi ámi síni bí tñi nírīga nuro áamá nñi rīnīmepírīxīnīri awaúmi íkwairírī nīwirane ‘Awagwí ámi arfíki bí tñi áamá Jisaso yí rīniηo nání muréwapīyipa eri xwiyfá murīpa eri épiyi.’ ouraneyi.” nírīniro ¹⁸ “Awaú ámi obfīyī.” nírīmáná ηwí ikaxí re urīgíawixini, “Awagwí ámi arfíki bí tñi Jisaso nání muréwapīyipa eri xwiyfá murīpa eri épiyi.” uríagfá aiwi ¹⁹ Pitao tñi Jono tñi re urīgíisixini, “Gíminí gípi Gorīxoyá síηwíyo dání xixeni rífa imónini? Yawawi Gorīxo yeariηipi nīxídīrai nerfína ‘Awaú Gorīxoyá síηwíyo dání naní yarīηi.’ rīseaimónarini? O yeariηipi mé soyfne yeararīgíapi nīxídīrai nerfína ‘Awaú Gorīxoyá síηwíyo dání naní yarīηi.’ rīseaimónarini? Sewanīηoyfne dīηí nīmoro rīpoyi. ²⁰ Ayí rīpi nání rariηwií. Yawawi wīnīgwfípi tñi arfá wigwfípi tñi wí pñi nīwiárīri mīrīpaxí meηagi nání rariηwií.” uríagfí ²¹ awa iwaní mépepaxí imóniηipi nání pía nīmeginīro nání ámi íkwairírī bí tñi nīwia núfasáná áamá nñi awaú éfipi nání Gorīxomi yayí seáyīmi umearīηagfá nání awaúmi sa wārīgíawixini. ²² Áamá emīmí neri naní imīxfío, o xegí xwiogwí rīxa 40 nīmúrori ámináo enagi nání áamá nñi Gorīxomi yayí seáyīmi numéra ugíawixini.

Gorīxomi xwiyfá rīrīmí wigfá nánirini.

²³ Xwirixí umearigfáwa awaúmi wáraná awaú egí nīkumīxīniro yarīgíáyí tñi e nání nuri apaxfpaniηí imónigfá xwéowa tñi wigí Judyayí ámináowa tñi urfá nīpīni nání repiyí nīwia úagfí ²⁴ ayí arfá e nīwimáná dīηí ná bīni tīgíáyí nimóniro Gorīxomi xwiyfá rīrīmí nīwiro re urīgíawixini, “Ámináoxini, joxí anfina tñi xwíarí tñi rawīrawá tñi imīxīri amīpí nñi ayo nīyoní yarīηipi imīxīri enoxīrini. ²⁵ Xwiyfá joxiyá rīpi díxí kwíyfpimi dání negí arfo Depito —O díxí rīnánīηí nimóniri omīηí síiagorini. O níriri Bīkwíyo rīwamīηí re eanfīrini, ‘Émányí pí nání mīxí rífa ápiáwí nīwerfniηí imónigfawixini? Pí nání wigí surfma imóniníapi nání ipīmoarīgíawixini? ²⁶ Áminá Gorīxomi tñi áamá xfoyá dīηí tñi xiáwowayá xwífa piaxfyo dání niwiarori yeáyí uyimīxemeáwīnīgīnīri urfpeanomi tñi awaúmi mīxí ináyí xwífa tfyo dání tñi ámányo umenηweagfáwa tñi mīxí wianīro nání mīxí épīmīxamoro xopīrārí wianīro nání awí neánīro egíawixini.’ Depito díxí kwíyfpí tñi e níriri eanfīrini. ²⁷ Api tñi xixeni aní rīpimi dání mīxí ináyí Xeroto tñi gapīmaní Podiasí Pairato tñi émányí ámi wa tñi negí Isīreriyí tñi díxí riwaxo Jisasomi —O díxí rīnánīηí nimóniri síiarīηorini. Síyīkwí bí mínīηorini. Omi xopīrārí wianīro nání awí eánīgíawixini. ²⁸ E neri aiwi joxí majfá imóniηipi yanīro nání awí reánīgíawixini? Oweoi, sa Gorīxoxí enfina ení neánīríná pí pí e éfīrīxīnīri

ipimoáragfipini yaniro nání awí eánigfawixini. ²⁹⁻³⁰ Ámináoxini, agwi joxi awa ikwairirí nineairo nearfápimi dñj kíkayoí. Nene dixí rináíwanéniñí nimónirane siiarñwaéne dixí enj eaniñyo dání simixí tífáyo píráníñí wimixirane dixí riwaxo Jisaso, siyikwí mínñomi dání emimí bí tñni ayá riwamónipaxí bí tñni wíwapiyirane nerfna ayá igigí mé xwiyfá joxiyápi xixeni uranfwa nání enj sixí bí neaeámixeí.” ³¹ Gorixomi xwiyfá e nurimáná enáná re enjñigini. Anj ayf awí neánro ñweagfiwá sirf nuga unjñigini. Sirf nuga warfna kwíyf Gorixoyápi ayá wí sixí wíññigini. Ayá wí sixí wíññáná xwiyfá Gorixoyápi ayá bí mé xixeni nuréwapya ugáfawixini.

Jisasoyá siyikf imónigfáyf xixe ninowiayf inigfá nánirini.

³² Ámá Jisasomi dñj n-wikwíroro axípi imónigfáyf dñj xixegfni bí bí mimó axípiñi nimóa nuróná re yayagfárini. Wigíyf wo xegf amípi bí enáná “Ayf aga ñgfñirini. Negf imóniñyf womi arírá n-wirfna api wipaxf menini.” yaiwiagfámani. “Wone wone negf amípi, ayf nineneniyániñí imónini.” yaiwiagfárini. ³³ E nero wáf wurimeiarigfáwa enj sixí eániñí Gorixo imóniñipi ámáyo síwá n-wirfna Jisaso xwárípáyo dání n-wiápnimeámi emearñagf siñwí wíñarogfápi nání repiyf wiayarfna Gorixo nanj ayá wí n-wikára unjñigini. ³⁴ Ayf rípi nánirini. Wigíyf wí amípi bí nání aniñf dfwf n-keamóga warñagfa siñwí m-winípa yagfárini. Xwfá tñni anj tñni surfma enjpi tífáyf ñgwí nání bí nero ñgwí xéfapi nimeámi n-biro ³⁵ wáf wurimeiarigfáwami mñni wíáná awa wigf wí dfwf ikeamónarigfáyo wipaxfpi tñni xixeni yanj n-wia wagfárini. ³⁶ E nera nuróná wigf wo Josepoyf riniño —O Judayf aiwf xiáweyf Ripaiyf enagf nání siyikf Ripaiyf worini. Píñwí Saipírasf dání xirñorini. Wáf wurimeiarigfáwa yof siñf bí Banabaso —Yof mfkf ayf enj rirémixf yaríño enagf nánirini. Yof e w-riñforini. ³⁷ O eni xwfá surfma bí tññorini. Api bí nemáná ñgwí xéfpi nimeámi n-birí wáf wurimeiarigfáwa negf uyípeayfyo yanj owípoyñirí mñni winñigini.

5

Ananiaso tñni Sapairaf tñni xiapfxiagwf ayaú nánirini.

¹ Ámá wo xegf yof Ananiasoyf riniño tñni xiepi xegf yof Sapairaf riniñí tñni egf xwfá surfma bí ámáyo ñgwí nání bí neri ² xiagwo xiepi nífá imóniñáná ñgwí xéfi bí xegf yumfí n-timáná bí wáf wurimeiarigfáwa “Ñgwí xéfi n-pñni api neaiaparini.” oyaiwípoyñirí nimeámi nurí mñni wíagi aiwi ³ Pitao re urññigini, “Ananiasoxini, Obo xfo wimónariñipi oenirí dñj rixixéróoxini, pí nání kwíyf Gorixoyápimi yapf wíwapiyimñirí xwfá bí nerfna ñgwí xéfpi bí dixf pñni n-timáná bñni neaiapariniñi? ⁴ Sini bí mepa nerfna dixf mimóniñpíraní? Xwfá api bí nerfna ñgwí xéfpi dixf dñj tñni pí pí ‘Oemini.’ nisimónirfna anani mepaxfpirani? E nimónirí aí joxi pí nání dñj íñimi n-ikwíronimáná ‘Wáf wurimeiarigfáwami yapf owíwapiyimñi.’ yaiwíñigini? Yapf joxi neaiwapiyimñirí éfpi, ayf ámáone marfái, Gorixomi wíwapiyimñirí éñigini.” urfagi ⁵ Ananiaso xwiyfá api arfá n-wimáná re enjñigini. Xwfáyo n-piérori dñj n-yámíga unjñigini. Dñj n-yámíga úáná ámá o éfpi nání arfá wífáyf nñni wáyf níkaríga ugáfawixini. ⁶ O dñj n-yámíga nurí piyf wenagf íwí síkiñowa n-wiápnimearo rapírapf tñni wowf nero nimeámi nuro xwfá weyárigfawixini.

7 Ananiasomi xiepi xegí wí e sepiá bi on+miápi niñweañisáná xegí xia gwomi winíípi nání sını majíí nimóniríná Pitaó tññ e nání nıbırı páwíáná ⁸ o re urıñ+nigıñı, “Nıgwı xwıá bı neríná xéııpi nıpınıpi, ayı rıpi apıranı? Jıxı nıreı.” urıfagı “Ayı rıpi apırını.” uráná ⁹ Pitaó re urıñ+nigıñı, “Ayagwı pí nánı ‘Kwıyı Ámınáoyápi enı eánıñpırıfanrı yapı nıwıwapıyırarı iwamó owıwapıyayı.’ rınısıxıñı? Ámá dıxı ragwo xwıá weyárfáwa rıxa fıwı e rıwa rónapıñoı. Jıxı enı xwıá rıweyárpırı nımeámı rupıráoı.” uráná re enıñıñı. ¹⁰ Í enı Pitaoyá sıkwı tññ e nıpiérorı dıññ nıyámıga unıñıñı. Dıññ nıyámıga úagı íwı sıkıñowa nıwıapıro ípıyı weñagı nıwınıro nımeámı nıpeyero xegı oxo xwıá weyárfıe mıdánıñı e xwıá weyárigfawıxıñı. ¹¹ E éáná Jısayoyá sıyıkı imónıgıfáyı nıñı tññ ayaúmı wımeáıpi nánı arıá wıfá gıyı gıyı tññ wáyı nıkarıga wagfárıñı.

Wáf wurimeiarigfáwa emımı xıxegıñı ayá wı egfá nánıñı.

¹² Wáf wurimeiarigfáwa ámá wıgı tıámıñı mımónıgıfáyı tıe nımeríná emımı tññ ayá rıwamónıpaxı imónıñı tññ néra nuro axıpi nawını nimónıro anı rıdıyowá yarıgıwámı ínıñı awı neánıríná anı wıámó Soromonoyá rınıñpımı awı neánıro yayıagfá aıwı ¹³ Jısayomı dıññ mıwıkwıroarıgıfáyı wáyı nero nánı “Awa tññ awı bı oeánaneyı.” mıyayıwıpa yagfárıñı. E nero aí awa nánı xwıyıfá nıñıróná “Ámá nanıwarıñı.” ragfárıñı. ¹⁴ Ámá ámı ayá wı ayá wı Ámınáomı dıññ wıkwırófáyı oxı tññ apıxı tññ ínıñá sıfá ayı ayo wı tññ wı tññ kumıxınayıgıfárıñı. ¹⁵ Ámá emımı wáf wurimeiarıgıfáwa néra warıgıfápi sıñwı nıwınıro nánı “Negı ámá sımıxıyo Pitaoyá onapámıgı enı aí wıáná nanı imónıpıráoı.” nıyayıwıro wıgı ámá sımıxı yarıgıfáyı nımeámı nuro óf e Pitaó nıpuríná onapámıgı inıpaxımıñı ikwıañwıyo wıráragfárıñı. ¹⁶ Ámá Jerusaremı tññ e anı mıñı mıñı ikwıróñıñıyo ñweagfáyı enı wıgı ámá sımıxı xıxegıñı tıgıfáyı tññ imó xıxéronıyı tññ nımeámı wáf wurimeiarıgıfáwa tññ e nánı bımıáná pıranıñı imımıxımı wıagfárıñı.

Wáf wurimeiarıgıfáwamı xeanıñı wıgıfá nánıñı.

¹⁷ Apaxıpánıñı imónıgıfáyo seáyı e wımónıño tññ xegı nıkumıxınrı emearıgıfáwa tññ —Awa xegı gwı mónıgıfáwa Sajusıyı rınıgıfáwarıñı. Awa tññ wáf wurimeiarıgıfáwamı sıpı dıññ bı on+miápi mıwıayı wı aga sıpı dıññ xwé ayá wı nıwıayıwıro nánı nıwıápınımearo re egfawıxıñı. ¹⁸ Awamı fá nıxero gwı anıyo ñwıráragfawıxıñı. ¹⁹ Gwı anıyo ñwıráragfá aıwı árıwıyımı Ámınáoyá anıñajı wo nıweapırı gwı anıyo ówanı nıkwırı awamı nımıxeámı nıwıapırı re urıñ+nıgıñı, ²⁰ “Soyıné nuro anı rıdıyowá yarıgıwámı éf nırómáná ámá e rówapıgıfáyo xwıyıfá ámá dıññ nıyımıñı imónıpırı nánı rınıñı nıpını nánı uréwapıyıpoyı.” urıfagı ²¹ arıá nıwımowa nuro wıfá nóga warıñı tññ anı rıdıyowá yarıgıwámı nıpáwıro ámá éf rówapıgıfáyo uréwapıyarıná apaxıpánıñı imónıgıfáyo seáyı e wımónıño tññ xegı nıkumıxınrı emearıgıfáwa tññ awı neánımáná negı Isırerıyı mebá parımenı imónıgıfá nowanı tññ xwıyıfá oımıxaneyıñıro nánı “Eñı.” nurıro rıxa awı neánarımáná anı rıdıyowá yarıgıwámı awı mearoarıgıfá wa wáf wurimeiarıgıfáwamı wırmıaupırı nánı gwı anıyo nánı urowáragfá aıwı ²² gwı anıyo nırémorıná awa nánı pıfá nımegıñıro ámı Judayı mebáowa awı eánıgıe nánı nıbıro repıyı nıwıro ²³ re urıgıfawıxıñı, “Gwı anıyo nırémománá ówanı sını xalıwı yáñıñı awı mearoarıgıfáwa fıwı tññ e awı roro enıgıfá nıwınırane aí ówanı nıkwırıane nıpáwırane sıñwı wınıwáyı sını ínıñı ñweañagfá mıwınıwını.” urıfagı ²⁴ anı rıdıyowá yarıgıwámı

awí mearoarigfáyo seáyí e wimóniŋo tñni apaxfpa imónigfá xwéowa tñni arfá e n̄wiróná ududf ayá wí nero re r̄inigfawixini, “Agwí pí imónim̄niri nání rfa yarini?” r̄inarfna re en̄iniginí. ²⁵ Ámá wo n̄irémónapiri áwanf re ur̄iniginí, “Ai, ámá agíná soyfne gwí an̄iyo ŋwirarigfáwa an̄í r̄idiyowá yarigfiwami éf n̄irómáná ámáyo uréwapiyar̄iŋoi.” uráná ²⁶ an̄í r̄idiyowá yarigfiwami awí mearoarigfáwa tñni wigf seáyí e wur̄inigfo tñni awami ámi fá xir̄ip̄ri nání nuro aí awa uréwapiyarfná arfá wiarigfáyf sf̄ŋá neaeap̄rix̄iniri wáyf n̄iwiwo nání awami fá n̄ixero n̄iméra n̄ibiróná uyfni wí m̄imépegfawixini.

Wáf wurimeiarigfáwa Judayf mebaowami masifá m̄iwí urigfá n̄an̄irini.

²⁷ Wáf wurimeiarigfáwami n̄imeáa n̄ibiro Judayf mebaowa awí eánigfe éf uráná apaxfpán̄iŋf imónigfáyo seáyí e wimóniŋo xwiyfá numearifna ²⁸ re ur̄iniginí, “None arfá j̄iyikf n̄iseaorane sekaxf ‘Segf uréwapiyarigfo nání s̄ini muréwapiyipa époyi.’ sear̄tagwi aí soyfne arfki o nání nuréwapiyiróná segf uréwapiyarigfapi r̄ixa Jerusaremi t̄yo niyoní fá menar̄inigoí. None xenwone nání re oneaiawipoyiniri, ‘Awa omi n̄ip̄kiro nání reá roánigfawarfaní?’ oneaiawipoyiniri uréwapiyarigfoynérini.” ur̄tagi aí ²⁹ Pitao tñni wáf wurimeiarigfá wfa tñni re ur̄igfawixini, “Ámá neararigfapi marfái, Gorixo nearar̄iŋf̄ip̄ini p̄rf wiaikipaxf mimóniŋwini. Ayinani soyfne arfá j̄iyikf n̄ineaoiri nearigfapi wiaikiar̄iŋwini. ³⁰ Ayf r̄ipi n̄an̄irini. Jisasomi soyfne n̄ip̄kiróná yoxáyo yekw̄roarigfá aiwi Nwfa negf arfowa en̄iná dání n̄xfda bagfoyá d̄iŋfyo dání o ámi wiápn̄imean̄irini. ³¹ O ayf Gorixo gf wé náúm̄ini on̄iŋweaniri seáyí e n̄iwim̄ixirfná ‘Xiáwowayá xwfa piaxfyo dání iwiaronf wo imóniri m̄ixf ináyf wo imóniri éwiniginí.’ niyaiwiri wim̄ixiŋf̄rini. Isirerene negf fwf yar̄iŋwapi r̄fw̄m̄ini mamorane yokwarimf neaipaxf imónirane yanfwá nání o r̄ixa e nimóniri xanoyá wé náúm̄ini ŋweani. ³² None searar̄iŋwá api s̄iŋwí n̄iw̄inirane nání m̄fkonerini. Kwiyfpi eni ‘Api neparini.’ oyaiwipoyiniri neaiwapiyar̄iŋf̄rini. Noneni marfái, ámá Gorixomi manf p̄rf m̄iwiaikí arfá wífa giyf giyo eni xegf kwiyfpi r̄ixa m̄ini win̄f̄rini.” ur̄igfawixini.

³³ Xwirixf mearigfáwa xwiyfá e rar̄iŋagfa arfá n̄iwiwo wikf rfa ápiáw̄n̄iŋf n̄iwero op̄kianeyin̄iro wimóniŋiniginí. ³⁴ Op̄kianeyin̄iro wimónarfná ámá wo —O xegf yoí Gamerieroyf r̄in̄iŋorini. O Parisi worini. Nwí ikaxf eán̄iŋf̄p̄i uréwapiyar̄iŋf̄ worini. Nuréwapiyirfná nan̄fni neŋwiperi rar̄iŋo en̄agi nání ámá n̄fni wé íkwian̄w̄iyóniŋf ŋwirarigforini. O xwiyfá ur̄ini nání awí eánigfe éf n̄irómáná sekaxf re ur̄iniginí, “Ámá rowami bi on̄miápi b̄fami wár̄ipoyi.” nuriri r̄ixa b̄fami wáráná ³⁵ re ur̄iniginí, “Gf Isireroyfne xwiyfá bi osearim̄ini. ‘Ámá rowami owianeyi.’ yaiwiarigfapi s̄ini mepa neróná xami d̄iŋf píraniŋf mópoyi. ³⁶ Ayf r̄ipi nání searar̄iŋini. En̄iná on̄miápi ámá Tiudasoyf r̄in̄iŋo en̄fpi nání d̄iŋf mópoyi. O xewan̄iŋo nání re r̄in̄iŋiniginí, ‘Ám̄iná seáyí e imóniŋá wonirini.’ n̄ir̄iniri yarfná ámá 400 xwiyfá o r̄iŋfpi arfá n̄iwiwo nání gwí numóniro yarfná émáyf omi p̄kiáná xegf gwí mónigfáwa w̄w̄ini éf umigfawixini. Éf umiagfa nání o oem̄iniri en̄fpi surfmá yar̄iŋiniginí. ³⁷ E nemáná en̄aná ámá ámi wo —Gariri p̄ropenist̄yo d̄an̄f Judasoyf r̄in̄iŋo nání rar̄iŋini. O gap̄iman̄yf ámá n̄fni yoí ŋwirarigfina n̄iwiaip̄n̄imeari xegf d̄iŋfyo dání ámá wí o tñni gwí numóniro ‘Émáyo m̄ixf ox̄fdowaraneyi.’ n̄ir̄iro yarfná omi an̄f̄n̄im̄ixfagfa omi arfá wigfáyf eni w̄w̄ini éf umiamogfawixini. ³⁸ Ayinani ámá rowa yan̄iro yarigfapi p̄rf m̄iwiaikipa nero wé fá um̄ixeán̄f̄poyi. Ámá rowa

Gorixoyá dñtyo dání marfái, wigí dñtyo dání nipimoáriro nerfnáyí, wa awami xopíraráí wipírfá enqáí nání xe éfríxíníri síñwí wínfpoýí. ³⁹ E neri aí awa wigí dñtyo dání marfái, Gorixoyá dñtyo dání nerfnáyí, soyfne xopíraráí wí wipaxí meníni. E owianeyíniro nerfnáyí, Gorixo tñní míxíniñí iníagfá síñwí ainenípírfáíni.” uríñnigíni.

Wáf wurimeiarigfáwami rñniñí wíagfá aí yayí egfá nánirini.

⁴⁰ Xwirixí umearigfáwa Gameriero “E époýí.” urífpí arfá níwiro níxídiro nání wami “Wáf wurimeiarigfáwami níwirimeámi fwiapfpoýí.” nurimáná ríxa nímera fwiapáná síkwfá ragí pírí uyíkímí nero ñwí ikaxí re urígíawixíni, “Jisaso nání síni bí muréwapíyipa éfríxíni.” nuríro wárigfawixíni. ⁴¹ Wáráná awa xwirixí umearigfáwa tññí e dání nípeyearo nuróná re níyaiwiro nání, “Gorixo Jisasomi xídaríñwáone ayá neaimoariñí neaikárfápi xixeni meapaxowarfaníri xe fái xero iwaní mépero éfríxíni síñwí neanírfáni?” níyaiwiro nání yayí nera nuro ⁴² íníná sfá ayí ayo añí rídíyowá yarígíwámi dánírani, ámá añí wíwá wíwámi dánírani, arfki uréwapíyiro wáf urímero neróná “Ámá Gorixo yeáyí neayimíxemeanfá nání uowárenapiño, arfowayá xwáf piaxíyo dání iwiaronfoyí raríñwáo, ayí Jisasorini.” urígíawixíni.

6

Seáyí wipírfá nání ámá wé wífumi dání waú rípeagfá nánirini.

¹ Iná Jisasomi xídarigfáyí ámi wí tñní sayá nímogá nuróná wigí Judayí émáyí tññímíni xírígíáyí wí níwiápnímearo Judayí añí ná tññí e xírígíáyó aníñúmí ikaxí re urígíawixíni, “Negí yaríñwápa sfá ayí ayo aiwá yaní níwia nuróná negí apíxí aníwami soyfne pí nání múroariño?” aníñúmí ikaxí e nura warfná ² Jisasoyá wiepísagí wé wúkaú síkwí waú imónigfáwa níwiápnímearo ámá Jisasomi xídarigfá síyikí imónigfá níyoní “Eñí.” nuríro re urígíawixíni, “None aiwáni yaní seaiapaní nání xwíyáfá Gorixoyá searéwapíyaríñwápi pñí níwiárfírná ‘Ayí naní meníni.’ neaimónarini. ³ Ayínáni negí nírxímeáyíne, negí ámá naníni yarígíápi nání fái roáriniñowa náníni yeyimá nearo wé wífumi dání waú nání nearáná none aiwá yaní níseaiapa emepírfá nání rípeaaníwíni. Ámá kwíyí Gorixoyápi ayá wí síxí wíníri dññí émí saímí moro egfáwa nání raríñwíni. ⁴ Awa aiwá api yaní mearfná noneyí rípiñí mímayo níñinirane aníñí míni yaníwáriní. Gorixomi ríxíñí urírane ámá xwíyáfá oyápi nání xixeni níjía oimónípoýíni uréwapíyirane yaníwáriní.” uríagfá ⁵ ámá Jisasoyá síyikí imónigfá nñí “Apánirini.” níyaiwiro ámá wé wífumi dání waú rowami eyírogíawixíni. Wo Sítipenoyí riniño —O Jisasomi ení neáníri dññí wíkwírorí kwíyípi ayá wí síxí wíníri enorini. Ámi wo Piriporini. Ámi wo Pírokorasorini. Ámi wo Naikenaorini. Ámi wo Taimonorini. Ámi wo Pamenasorini. Ámi wo Nikoraso —O émáyí añí yoí Adiokí dání wo aiwí eníná dání síwí xegí imónigfáyí yarígíápi pñí níwiárimo Judayí yarígíápiñí yaríñorini. ⁶ Ámá awami neyíro wáf wurimeiarigfáwa tññí e nání nímeámi úáná wáf wurimeiarigfáwa awa nání Gorixomi ríxíñí nurimáná ení neániro píraníñí éfríxíniñí wigí wé seáyí e wíkwíarígíawixíni.

⁷ Xwíyáfá Gorixoyápi síni nírigá nemefná ámá Jerusaremi ñweagfá Jisasomi xídarigfáyí ámi wíní ayá wí sayá nímogá nuro apaxípániñí imónigfá obaxí ení arfá níwiro dññí níwíkwírómáná xixeni egíawixíni.

Sitipenomi íá xirigfá nánirini.

⁸ Sitipeno, Gorixo xfomi wá ayá wí wianiri ení sixí weámixiri ení enagi o áamá síñwí anigfe dání emimí seáyí e imóniñipi tñni ayá riwamónipaxí imóniñipi tñni niwíwapiya waríná ⁹ Judayfá rotú aní áamá Áxenwarí Minigfái rininiño awí eánarigfá wa —Wa aní yoí Sairini dánjowarini. Wa aní yoí Arekísadiria dánjowarini. Awa tñni wigí Judayf wíniyí —Wa Sirisia pñropenisño dánjowarini. Wa Esia pñropenisño dánjowarini. Awa tñni niwiápnimearo Sitipeno tñni xwiyfá ximiximí niniro mixí nñriniróná ¹⁰ kwíyí Gorixoyápi sixí wíniñí enagi nání o dñí émí saímí nímori píraniniñí renwipweariñagi nání wí xopirárí niwiri muripaxí imónigfawixini. ¹¹ Xopirárí niwiri muripaxí nimóniro nání wigí wíamí yumí ínimí re urigfawixini, “Omí nuxekwímoro re rípoyi, ‘O negí arfo Mosesomi ripeririniñí umerí Gorixomi umerí yariñagi arfá wíwarini.’ rípoyi.” nurárimí nuro ¹² omí wikí niwóniro íá oxirípoyniri áamá sipfáyo tñni ámináowami tñni ñwí ikaxí eániñipi mewegfawami tñni símirí xwiyfá nura nemero éaná ayí wikí wónfagi nñbiro omí íá ni xero ni meámí nuro Judayf mebaowa awí eánigfe wárigfawixini. ¹³ E nemána áamá omí yapí ouxekwímopoyiniri urfáyí éf nñro re urigfawixini, “O negí aní ñwí riwá nání sipí riri negí ñwí ikaxí eániñipi nání ení sipí riri arfki yariñorini. ¹⁴ Ripi rariñagi arfá wíwá enagi nání rariñwini, ‘Nasareti dání Jisaso aní riwá nipiñari síwí nene xídaníwá nání Moseso nérowiápniri nearagipi xwíwá iwení nání ámí síñí bí érowiápninífarini.’ rariñagi arfá wíwá enagi nání rariñwini.” uraríná ¹⁵ mebaowa xwirixí umearigfe ñweagfáwa nowani omí síñwí agwí niwiniñiróná xegí símimaní aní najowayá símimaniniñí xwini ía eariñagi winiñigfawixini.

7*Sitipeno xwirixí umearigfawami ririmí wiñí nánirini.*

¹ Apaxípaniniñí imónigfáyo seáyí e wimóniño Sitipenomi yariñí re wiñiniginí, “Xwiyfá joxi rixekwímoarigfápi neparani?” urfagi ² o re uriniñiginí, “Nigí nñriximeáyíné tñni ápoyíné tñni xwiyfá bí searimí nání arfá nipoyi. Ení ná negí arfo Ebirfamo aní yoí Xaraniyo nání mú síni xwíwá Mesopotemia rininiñipi ñweañána Ñwíwá aní namí aniniñí seáyí e nimóniri ñweaño xfo tñí e nñronapiri ³ re uriniñiginí, ‘Joxi xwíwá dixí rínái rixiriñe tñni dixí rñriximeáyo tñni pñni niwiárimí xwíwá nioni síwá simfáé nání úrrixini.’ urfagi ⁴ Karidiayí aníyo xfo ñweañe pñni niwiárimí nuri Xaraniyo nñremori nuriniríná xano e nípémána enána Gorixoyá dñíyo dání niñweaxa nñbiri xwíwá agwí seyíné ñweagfápipi ñweagfirini. ⁵ Apimi ñweaagí aiwi Gorixo xwíwá api onimíá bikwi nání aí ‘Aga joxi dixirini.’ nuriri mñwiagí enagi nání o síni síñí niñweari nemeríná ‘Xwíwá rñpi nioni gfirini.’ wí rñpaxí imónagfamani. E neri aí o síni niaíwí memeá enána Gorixo símimaníyo dání re uriniñiginí, ‘Joxi tñni dixí ráríawé tñni segí imóninfa nání seaiapimífarini.’ nuriri aiwi ⁶ rñpñiniñí ení uriniñiginí, ‘Dixí ráríawé nuro áamá aní mídáníyí nimóniro émayí aní wíyo ñweañána omiñí rí tñí niwiro numépero yaríná xwiogwí 400 múronfárimí. ⁷ Dixí ráríawéyo áamá gwí axírimí omiñí rí tñí wiprífáyo xaminiño nioni rí umearáná dixí ráríawéyí e niñweagfasána e pñni niwiárimí nñbiro xwíwá rñpimi dání Gorixoní yayí nñnmero seáyí e nimepñrífarini.’ Negí arfomi xwiyfá e nurimána ⁸ re uriniñiginí, ‘Nioni “E seaiimífarini.” réroaríapi nání dñí morfa nání símimajfó rñpi érixini.’ urfagi Ebirfamo xewaxo Aisakomí

nemearfna rixa sfa wé wúmi dánf waú wo nórimána enána iyf smf sfó wákwiñiniginí. Aisako e dani Jekopomi nemeari iyf smf sfó wákwiñiniginí. Jekopo e dani negf arfo írinqowa wé wúkaú síkwf waú awami nemearfna eni iyf smf sfó wákwiñiniginí. ⁹ Arfo írinqf awa Josepomi sipí dñf ñiwaiwiro ‘Isipiyf anfyo xináinñf nimónrri omñf ñwiirfna, ananrri.’ ñiwaiwiro ñigwí xeaniro nání bí egfawixini. Omi e sipí wíagfa aí sñi Gorixo anñf dñf nukikayori ¹⁰ Isipiyf xeanñf wikarigfe dani éf numínrfa oya dñf tñi Isipiyf mxf ináyf Peroyi rñinjoyá sñwí tñf e dani Josepo dñf nífa winipaxf rri píranñf neñwiperi rri yarñagf ñwñrri nání gapimanf ámináo oimónrri Isipiyf anñf ñyoní tñi xfoyá anñf tñi meñweañfa nání rípeañiniginí. ¹¹ Josepo gapimanf nimónrri meñweañf Isipiyf anfyo tñi Kenaniyf anfyo tñi aiwá nání dfwí nkeamónro siyikf eánigfawixini. Negf arfowa eni aiwá nání pfa neróna bí mñmanipaxf nimónro aiwi ¹² arfo Jekopo xwiyfa ‘Isipiyf anfyo aiwá weni.’ rñarñagf arfa ñwiri nání negf arfo írinqowa iwamfo nuro meaprfá nání uowarñiniginí. ¹³ Ámi rfwyo aiwá bí yanro úaná Josepo xewanño nání áwanñf nurri ‘Segf sérifmeáonrri.’ urfagf Isipiyf mxf ináyf Peroyi rñinño Josepomi xanmírówa tñi xexifmeáyf tñi nání nijfa imónñiniginí. ¹⁴ Josepo gf ápmírówa weaprfrixinri xwiyfa yanñf wiowarfagf epówa o tñf e nání ñweróna oxí apixf niaíwí nñi ayf áma 75 ñwero ¹⁵ Bkwyo nrñinri eánñfpa Jekopo Isipiyf anfyo nání ñweri e dani ñpémána enána negf arfo írinqowa eni e dani pegfawixini. ¹⁶ Piyf awami xwfa weýaranro nání ñmeámi Kenaniyf anfyo Sekemiyf rñinñe nání ñmeámi ñyiro sñá of arfo Ebírfamo Xamomi fwiárfawéyo ñigwí ñwiri bí enfyimi tífawixini.

¹⁷ Rixa Gorixo arfo Ebírfamomi smmanfyo dani ‘Dixf rarfawéyo e ñwiimfáriní.’ urñfpi parmonfayi rixa anwi e imónarfna negf arfowa Isipiyf anfyo dani sayá nimóga warfna re enñiniginí. ¹⁸ Áma arfo Josepo enñpi nání majfa imónñf wo mxf ináyf nimónrri Isipiyf anfyo ñmeñwearfna ¹⁹ negf arfowami nepaxñf pákíní nimónrri wíwapiyiri wigf niaíwí sñf xirfáyf yfwf tñmearifgápimi dani piyf oenri sipí wikarri enorini. ²⁰ O ayo e wikararfna niaíwí wo —O negf arfo Mosesoyi rñinñorini. Gorixoyá sñwfyo dani niaíwí awiaxorini. Omi xinái ñxirri xaniyaú egf anfyo emá waú wo ñmeñweagfisána ²¹ Pero urarñfpa neri piyf oenri nání wí e xegfpi wírarána xfomi xegf xemiái íwo wí e wírarñinñagf ñwñrri ñmeari píranñf ñmerfna xegf xewaxónñf ñméra unñiniginí. ²² Ayinani negf arfo Moseso Isipiyf anfyo síkurfa yagfapi xfo eni síkurfa néisána Isipiyfyá nijfa imónagfapi xñeni ñpini nijfa nimónrri xwiyfa rri omñf erí enfa nání dñf síxí níga wiápnmeañiniginí. ²³ E neri aí xegf xwiogwí nñi rixa 40 imónána re wimónñiniginí, ‘Gf nrifmeá Isireriyó bí nurí sñwí owñmñi.’ ñwimónrri nání nurí ²⁴ wenñf éfyf winñiniginí. Isipiyf wo xfo xegf xexifmeáyf womi sipí ñwikarri iwanñf mépearñagf ñwñrri ‘Gf nrifmeáomi ourakiowarimni.’ ñyiwiri Isipiyomi xfomi eni iwanñf bí oeáminri éfyf piyf ñpikiri tñiniginí. ²⁵ Piyf ñpikiri ñtirfna gf nrifmeáyf re niaiwiþráfoinri éfyf, ‘O yarñfpiimi dani Gorixo gwññf ñweañwaéne nealkweawarimñrri nání rfa yarini?’ niaiwiþráfoinri éfyf xewanño yaiwíþpa axfpi e mñwaiwigfawixini. ²⁶ Sá weño wáfpi tñi xegf Isireriyf tñf e nání nurí waú mxf inarñagfi ñwñrri piyfá owñmñrri nání re urñiniginí, ‘Áma axí rowagwí, pí nani axowagwini iwanñf xaíwí eanarñi?’ urfagf ²⁷ wfomi xaíwí neari xoprarí wimñrri éo arfo Mosesomi ñxoyfpiowarri re urñiniginí, ‘Go simxfagf

joxi neamenweanoxi imóniri xwiýfá píraniní yeaimixipaxoxi imóniri nerí yariní? ²⁸ Joxi aginá Isipiyomi pikinípa nioni eni nikipikimiri riyariní? uríagi ²⁹ arfo Moseso arfá e niwimo éf nuri aní midání wo nimóniri Midianiyí aníyo ninweari apixí nimeámáná niaíwí waú nemeari ninweanisáná ³⁰ ríxa xwiogwí 40 múróáná áamá díní meane dífwí Sainai tñímní emearíná re eniniginí. Íkíá ení tñí wínáina ríá ná mní ápiáwíni wearine dání anínají wo sináni wimóniniginí. ³¹ Arfo Moseso íkíá ana ríá ná mní ápiáwíni wearinagí niwiniríná xfo winarinípi nání ududí nerí ‘Píraniní sinwí owinimíni.’ niyaiwiri anwi e waríná Ámináo re uriniginí, ³² ‘Nioni Nwíá díxí arfowa Ebirámo tñí Aisako tñí Jekopo tñí awa níxídagfoniríni.’ uríagi arfo Moseso sirí nikipikimiri óf níkariní nání ‘Ámi sinwí bí tñí owinimíni.’ miwimónipa yarinagí aiwi ³³ Ámináo re uriniginí, ‘Xwíá joxi roñe nwíá imónine enagí nání díxí síkwí sú yoáreí. ³⁴ Isipiyí aníyo dání gí á máyo umépeaníro wikárarigfápi sinwí winíri amípi níní wikárarigfápi nání “Yeyí!” rarínagí arfá wirí enáoní yeáyí wimiximiginí nání weapariní. Ayínání joxí wiápnímeaí. Nioni “Isipiyí aníyo nání orírowáraumíni.” nimónariní.’ uriniginí.” ³⁵ Sitipeno e nuríri ámi re uriniginí, “Ámá o —O xámi re urígíloríni, ‘Go simixíagi joxi neamenweanoxi imóniri xwiýfá píraniní yeaimixipaxoxi imóniri nerí yariní?’ urígíloríni. O anínají íkíá onimíánáina tñí e dání sináni wimónino ení síxí weámixáná arfowami yeáyí uyimixemeari umenweari éwiniginíri uowárinjo, ayí axo negí arfo Mosesoríni. ³⁶ Negí arfowami Isipiyí aníyo dání nipemeámí unoríni. Aní ayo dání nipemeámí umíniri neríná ayá ríwamónipaxí bí tñí emímí bí tñí niwíwapiya urí ipí ayfá ríní ríwoní tñí e dání wíwapiyiri áamá díní meane nemeróná xwiogwí 40 múroaríná wíwapiyiri enoríni. ³⁷ Rípi eni negí arfo Isírerowami uríno axoríni, ‘Segíyí wo wíá rókiamoariní nioníniní imóníní nání Goríxo rípeanfaríni.’ uríno, ayí axoríni. ³⁸ Negí arfowéyí áamá díní meane awí neáníro nweanáná dífwí míní Sainaiyí rinínipimí niyiri ronáná anínají Goríxoyáo xwiýfá uragoríni. O seyíné níjítá imónipírta nání eni xwiýfá Goríxoyá anípa mimóní aniní íníná rinípaxí imóninípi anínajo rarínagí arfá niwiri ríwamíní nearí wininiginí. ³⁹ E nerí aí negí arfowéyí ‘Mosesomí awayiní arfá owianeyí.’ miwimóní nero ríwí número amípi Isipiyí aníyo wenípi nání ayá sípi niwiri nání ‘Ámi e nání mupaxenerfani?’ niyaiwiníro ⁴⁰ arfo Mosesomí xogwáo Eronomí re urígíawixíni, ‘Joxi nwíá bí nene negí xídaníwá nání neaimíxeí. Nene re dání apí xwanwí níkwónimí nuranéná apí xámi neameaní nání neaimíxeí. Ayí rípi nání rírarínwiní. Ámá Moseso ro, nene Isipiyí aníyo dání ni neaipemeámí bínjo dífwí rípiimí peyíáná pí wímeáagi ámi ríxa miweapariníni? Nene majfáríni.’ nurárimáná ⁴¹ síjá gorí bí awí neáríro apí tñí burímákáú miá xopaikígí nimíxiro nanwí bí burímákáú miápi nání rídiyowá yaníro nání nimeámí nibíro wigí wé tñí imíxíápi nání yayí seáyimí dání néra ugíawixíni. ⁴² Ayínání Goríxo ríwí numorí emá tñí sogwí tñí siní tñí nání xe díní níkwíróa útrixíniri wárininiginí. Wáragí ayí wíá rókiamoagfáwa Bíkwiyo Goríxo nání niwuriyiro eagfá rípi tñí xíxení egíawixíni, ‘Isíreríyíné, áamá díní meane nemero xwiogwí 40 múroaríná nanwí nikipíro rídiyowá wiagíto, ayí Goríxoníraní? Oweoi, nionímani. ⁴³ Isipiyí aníyo píní niwíarimí nuróná senfá aní nwíá xegí yoí Morokíyi rinínípiyá tñí nwíá siníniní imíxiníní Repaníyí rinínípi tñí —Nwíá apiaú sewaníníyíné xídaníro nání imíxígíapiaúríni. Apiaú nimeámí ugíá enagí

nání nioniyá dñf tñni mixí wa nĩbĩro xwĩrfá nĩsealkĩxero seapĩkiomeáfáyo nĩwirimeámi nuro añf xegf yof Babironi tñf e orĩwámi dání wáripĩrfárini.’ Wáf rókiamoagfáwa Gorĩxo nání e nĩwuriyiro rfwamĩnf eagfápi tñni negf arfowéyf xixeni egfawixini. ⁴⁴ Negf arfowa áma dñf meañe nemeróna senfá añf —Senfá añf iwá Gorĩxo Mosesomi ‘Áma nĩmixiróna e éfrĩxini. E éfrĩxini.’ urĩri nĩmixiróna iwá sñwf nĩwĩnaxfda úfrĩxini rĩ sĩwá wiri éána imixagfĩwárinĩ. Iwá Gorĩxo nání nepaxĩnf imónĩnfpi sĩwá wiagiwá eni nĩmeámi emeagfárinĩ. ⁴⁵ Áma dñf meañe nĩmeámi emeagfáwa pegfámi dání ámi wigf nĩaiwfyf xamĩnfyf Josuao tñni senfá añiwá nĩmearo éma gwf wirf wiri negf xwfá rĩpimi ñweaagfáyo Gorĩxo mixí xfadowáñe dání wiwanĩnfyf nurápiro senfá añf Gorĩxomi seáyi e umepĩrfiwa nĩmeámi nĩbĩro nĩpákiróna ayf negf mixí ináyf Depito tñf e nání nĩpákia bagfárinĩ. ⁴⁶ Depito nání Gorĩxo yayf winfagi xfomi Depito rĩxĩnf re urĩñinigini, ‘Ñwáf gf arfo Jekopo rĩxfdagoxi, añf joxi ñwearfa nání wiwá onimĩriyini rĩ sñwf naneĩ.’ urĩnf aí ⁴⁷ añf iwá Depito xamĩño mumĩriyĩñinigini. Umĩriyĩño, ayf xewaxo Soromonorini. ⁴⁸ E nerf aí Gorĩxo, seáyi émi imónĩño añf áma mĩrarigfáyo ñweaarĩñomani. O nání wáf rókiamoagf wo xwiyfá nĩri rfwamĩnf re eañfĩni, ⁴⁹ ‘Ámináo re rĩñoi, “Añfna gf éf ñweámfa nání ikwianwĩnarini. Xwfárimf gf sĩkwf ikwiárimfa nánĩri. Nioni seáyi e seaimónĩñáonf enagf nání pí añf nĩmĩriyipfrafó? Wí e nioni sá ñweámfae giyf erini? ⁵⁰ Re rĩniaiwiarĩñoi, ‘Xwfárf tñni añfna tñni xewanĩño mimĩxĩpa eñfĩni?’ rĩniaiwiarĩñoi?’ Ámináo e rĩñoi.’ Wáf rókiamoagf wo e nĩri rfwamĩnf re eañfĩni.” Sĩtipeno e nurimáná ⁵¹ re urĩñinigini, “Mĩnf sĩwáf nĩyiro áma Gorĩxomi muxfdarigfáyf yarigfápa arikwfkwf nera uro arfá mĩwĩ ero yarigfóyfné iníná kwiyf Gorĩxoyápi sĩwá seainimĩnĩri yarfná mĩrĩrakf inarigfárinĩ. Segf arfowa nera bagfápa axĩpi e yarigfóyfnérini. ⁵² Wáf rókiamoagfáyo negf arfowa xeanĩnf mĩwikárfgá wo rimónĩni? Oweof. Eñíná ‘Gorĩxoyá wé rónĩño bĩnfárinĩ.’ xwiyfá yanf e nĩwiro áwanf uragfáwamf negf arfowa nĩpákia bagfa aiwĩ ríná soyfné awa eñíná dání ragfomf rfwf numoro mĩyf nurĩro nání pĩkigfóyfnérini. ⁵³ Gorĩxoyá ñwf ikaxf rĩnĩnfpi añfnajowa Mosesomi urigfápmf dání tĩgfáyfné imónĩñagfa aí nepa mimáyo nĩtĩnĩro mixfdarigfóyfnérini.” Sĩtipeno e urĩñinigini.

Sĩtipenomf sñfá nearo pĩkigfá nánĩri.

⁵⁴ Xwĩrĩxĩ umeanĩro nání awĩ eánigfáwa Sĩtipeno e rarĩñagf arfá nĩwiróna wĩkf rfá ápiáwĩnĩnf nĩwero nání makĩrfwf nĩmorof yarĩñagfa aiwĩ ⁵⁵ Sĩtipeno Gorĩxoyá kwiyfpi ayá wí sĩxĩ umĩmonf enagf nání añfnamf sñwf agwf anánfíf wĩnĩñinigini. Wáf Gorĩxo tñf e dání pĩrónaparĩñagf sñwf wĩnĩrĩ Jisaso oyá wé náumĩni éf ronagf wĩnĩrĩ nerf ⁵⁶ re urĩñinigini, “Aĩ, nioni rĩxa añfna oxoánĩri enagf wĩnĩrĩ áma imónĩño Gorĩxoyá wé náumĩni éf ronagf wĩnĩrĩ eñĩni.” uráná re egfawixini. ⁵⁷ Arfá nĩpĩrónĩro xwamiánf neróna omf fáf xĩranĩro nání axíná mĩrf nĩpumiro ⁵⁸ fáf nĩxero xixoyfpi nĩméra nuro rĩxa añf apimf ákĩñáyo bĩarĩwámf dání sñfá tñni eanĩro yarigfáwa wigf iyfá nĩpĩrayiro áma wo, Soroyf rĩnĩño oneameinĩro xfóyá sĩkwf tñf e nĩtayimáná ⁵⁹ Sĩtipenomf sñfá tñni neáa ugfawixini. Sñfá tñni neáa warfná o rĩaiwá re rĩñinigini, “Ámĩná Jisasoxini, gf dñfpi orĩñwirármĩni.” nĩrĩmĩ ⁶⁰ xomĩnf nĩyĩkwiri ámi eñf tñni rĩaiwá nĩrĩrfná re rĩñinigini, “Ámĩnáoxini, ‘Omf sĩpĩ wikárfápi nání yokwarĩmf wiimfámani.’ mĩyaiwipa ei.” nurármĩ penĩñinigini.

8

¹ Soro xegí áamáowa Sítipenomi pikiaríná díní sípí bí mīwí “Apáni yarínjo.” yaiwíniginí.

Soro áamá Jisasoyá síyikí imónigfáyo xeaníní wikáríní nániríní.

Síá ayimí dání áamá Jisasoyá síyikí imónigfá Jerusaremi ñweagfáyo xeaníní ríá tíní wikáraríná ayí níní éf numiamoróná wí Judia pìropenisfyo amí amí ñwearo wí Samaria pìropenisfyo amí amí ñwearo nero aiwí wáf wurimeiarigfáwa Jerusaremi dání éf mugfawixíní. ² Áamá Gorixomi píráníní xídaníro nání aníní miní yarigfá wí Sítipeno pìyomí nimeámí nuro xwáfá nìweyárimáná ámixfá nìmero ení tíní ñwí mieáagfá aí ³ Soro re eníniginí. Áamá Jisasoyá síyikí imónigfáyo paimímí nìwia nurí aní wíwá wíwámí nìpáwiri páfá nemerí oxíraní, apíxíraní, íá nìxerí níropémí nurí gwí aníyo nìñwirára uníniginí.

Samaria pìropenisfyo xwíyáfá yayí neainaríní nání wáf urimegáfá nániríní.

⁴ Áamá amí amí xídxídwárí éfáyí éf numiamoróná xwíyáfá Jisaso nání wáf nurímero ⁵ wigí wo, Piripoyí ríníño aní yoí Samaria rínínípmí nìremorí áamá Gorixo yeáyí neayimixemeanfa nání uowárénapiño nání wáf uraríná ⁶ áamá ayá wí o tíní e epíroyí nero o nura unípi arfá wiro emímí o néra unípi síñwí wíníro neróná díní nawíní nimónimáná arfá ókiarí mónigfawixíní. ⁷ Ayí rípi nániríní. O yarínípmí dání imfó díní xixéoarigfáyí áamá ayo píní nìwiárimí nuróná xwamiání nìyárimí uro ení síwímí egfáyí naní imóníro síkwí ikí egfáyí naní imóníro yarínagfá nìwíníro nání omí arfá ókiarí numóníro ⁸ aní apimí dání yayí seáyímí dání néra ugíawixíní.

⁹ Áamá wo —O xegí yoí Saimonoríní. Aní apimí dání xegí ikayíwí tíní ayáf míkí níkirí xegí yarínípi yaríná áamá Samaria pìropenisfyo ñweagfáyí ududí wiagforíní. O e nerí nání “Nioní seáyí e mimóníñáonírífaní?” rínagoríní. ¹⁰ Áamá seáyí e nimónírí menñweagfáyíraní, ínímí wurínigfáyíraní, aní apimí dání níní omí arfá ókiarí numóníro re ragforíní, “Ení síxí eáníní Gorixoyáí rarínwápi xfo imónínípi, ayí axípi o imóníní.” ragforíní. ¹¹ Ayáf míkí níkiríníyo dání xegí néra warínípi yaríná ududí níkaríníro nání arfá ókiarí numóníro e ragforíní. ¹² O nání áamá aní apimí dáníyí síni e yaiwiaríná Piripo xwíyáfá Gorixo xwioxfyo míméámí nerí umenñweanfá nání ríníní yayí neainarínípi nání wáf urírí Jisasi Kiraiso nání wáf urírí yarínagí arfá nìwiróná díní wíkwírogfawixíní. Díní wíkwírófáyí oxíraní, apíxíraní, wayí meagfawixíní. ¹³ Saimono ení aí xwíyáfá Piripo nìra unípi nání “Neparíní.” nìyaiwiri díní nìwíkwírorí wayí meaníniginí. E nemáná Piripomí wí píní mìwiárf aníní síñwí nìwínaxídímerí Piripo emímí tíní ayá rìwamónípaxí seáyí e imónínípi tíní yarínagí nìwíníríná ámi ámi ududí níkaríga uníniginí.

¹⁴ Wáf wurimeiarigfáwa wigí Jerusaremi ñweagfámí dání arfá re nìwiro nání, “Samariayí xwíyáfá Gorixoyá ríxa arfá nìwiro umímínáoi.” arfá e nìwiro nání wigí waú Pitaomí tíní Jonomí tíní uowáríagfá ¹⁵ awaú nìwerí kwíyí Gorixoyápi Samariayo ení wímeaní nání Gorixomí ríxíní urígísisíní. ¹⁶ Ayí rípi nániríní. Áamá ayí Jisasomí díní nìwíkwíroro nání wayí nímearo aiwí kwíyípi síni mìwainígíyíriní. Síni mìwainíí enagi nání awaú Gorixomí ríxíní nurímáná ¹⁷ o omí wé seáyí e ikwíkwíárimí éaná kwíyípi ayo aíníniginí.

18 Saimono wáf wurimeiarigfíwaú wé seáyí e wikwiárarigfípimi dání Gorixo xegí kwíyípi ayo mñni wiarinagí niwñniñi nigwí bi ñroari awaúmi mñni wimñniñi nerí 19 re uriniginíni, “Awagwí yarigfípa nioní ení áamá gíyí gíyí ñyoní wé wikwiáraná kwíyí Gorixoyápi aínñni nání ení sixí eániní awagwí imónigfípi nioní ení bi neámixípiyí.” urfagi aí 20 Pitao re uriniginíni, “Joxi ení sixí eániní imónigwí Gorixo anípa yeaiapiñ rípi ‘Nigwí tñni bí epaxonirñni.’ yaiwiarinagí nání joxi dixí nigwí aí tñni anññirixñni. 21 Dñí joxiyá ‘Awaú yarigfípa oemñni.’ yaiwiarinapi Gorixoyá sñwíyo dání aga naní wí mimóninagí nání joxi yawawi tñni nawíni ñikumixñniñi yawawi yarigwípi epaxí mimóniníni. 22 Ayínání sipí joxi emñniñi éf rípi ríwíñniñi ñimamori jñwaninixi dixí dñíyo dání ‘E oemñni.’ yaiwípi nání ‘Gorixo ananí yokwarímí rífa niññirñniñi?’ ñiyaiwiri rixiní ureí. 23 Joxi yawawi sipí dñí yeaiwiarinapi ayá wí dñí sixí ríyínagí sñwí ñranñiñi fíwí joxi yarínipimi dání gwñiní yáñinagí sñwí ñranñiñi nání rarinñiñi.” urfagi 24 Saimono re uriniginíni, “Awagwí ñrarigfípi wí mñnímeapa oenñi nání aiwaninowagwí Ámínáomi yaríní ñwiípiyí.” uriniginíni.

25 E nemowaú egí sñwí tñni Jisaso emearñná winigfípi nání uriri xwíyíá Ámínáo nání uriri ñyáñmí aní e pñni ñwiáñmí Jerusaremí nání nuríná Samariayí aní obaxí wíyo xwíyíá yayí neainarinapi wáf nura múrogfísixñni.

Piripo áamá Itiopia dñí womí uréwapíyíní nánñiñi.

26 Piripomí anññají Ámínáoyá wo nurñni re uriniginíni, “Joxi ñwiáññimeámí óf Jerusaremí dání aní Gasayí rñinipimi nání inññíyi —Óf ayi áamá dñí meañe inññíyirñni. Ayi tñí e nání ui.” urfagi 27 o ñwiáññimeámí nurí óyí tñí e ñrémorñná weniní éyí wininiginíni. Gapímaní Itiopia dñí wo —O Itiopiayí aníyo menweañí Kadesíyí rñiníyá amípi ayá tñí imóniní ñpñni meweño, ayí orñni. O Jerusaremí dání Gorixomí yayí seáyimí numemo barinagí wininiginíni. 28 O ámi xegí aní e nání nuríñá karí osí íropearinipimi éf ññweámáná xwíyíá Gorixoyá wí rókiamoagí Aisaiao ñrñni eañpi íá ñróa warinagí 29 kwíyí Gorixoyápi Piripomí re uriniginíni, “Joxi nurí osí íropearinipimi ñweañomí wímeat.” urfagi 30 Piripo anññi mññí nurí anwí e dání aríá wíyí wininiginíni. O wí rókiamoagí Aisaiao ñrñni eañpi íá ñróa warinagí aríá ñwiri re uriniginíni, “Joxi íá roarinipi mñkípi nání ríxa ñjía ñimónimáná rñroarinñiñi?” urfagi 31 o re uriniginíni, “Ámá wo mññepísipa nerñáyí, aríge nerí mñkípi nání nioní ñgípi ñjía imónimñniñi?” nurñni re uriniginíni, “Joxi ñixemónapiri nioní tñni onweaaiyí.” uriniginíni. 32 Xwíyíá Bikwíyo eániní o íá roarinagí aríá winípi, ayí rípiñni, “Sipísipí ñpíkianñro nání ñméra warigfápa omí ení axípi ñméra ugíawixñni. Sipísipí miáyo íá wíwákwímí yaríñá ogení bi mñrarinípa o ení axípi maní bi mñyoámoniniginíni. 33 Ayá imíñí wikáraná ámá wo nurakiri ‘fíwí bi menorñni.’ muriniginíni. ñpíkíáná xwíá tñyo bi tñni mñweañí nání xegí ámá imónigfáyo wiwaniníyí wikárigfápi nání go áwaní uriníárñani?” xwíyíá o íá roarinagí wímeañpi ayí apirñni. 34 Itiopia dñí gapímano Piripomí yaríní ñwiri re uriniginíni, “Wí rókiamoago ñrñni eañ apí xewaninjo nání ñrñni eaññani? Ámá wo nání ñrñni eaññani? Joxi ananí áwaní ñrñniñi?” urfagi 35 Piripo xwíyíá Bikwíyo eániní ámáo íá rófpimi dání iwamíó nuréwapíya nurí Jisaso nání repíyí wininiginíni.

³⁶ Awaú sɪnɪ nerɪmeánɪmɪ óf ayimɪ nuri iniɪgɪ wú wearɪɲɪ e nɪrémori Itiopia dánɪ gapɪmano re urɪɲɪnigɪnɪ, “Sɪɲwɪ wɪnei. Iniɪgɪ e wearɪnɪ. Nionɪ ‘Wayɪ omeámɪnɪ.’ nɪnimónɪrɪnáyɪ, pí nɪrakionwɪrárarɪɲagɪ nánɪ wayɪ mɪmeapa epaxɪ imónɪmɪfɪnɪ?” urɪagɪ ³⁷ [Piripo re urɪɲɪnigɪnɪ, “Joxɪ dɪɲɪ bɪ bɪ mamó Jisasomɪnɪ dɪɲɪ nɪwɪkwɪrorɪnáyɪ, ananɪ wayɪ meapaxɪ imónɪrɪfɪnɪ.” urɪagɪ o re urɪɲɪnigɪnɪ, “Jisasi Kiraiso Gorɪxomɪ xewaxorɪnɪ.’ nɪyairɪ nánɪ dɪɲɪ wɪkwɪronɪnɪ.” nurɪrɪ] ³⁸ osɪ íropearɪɲɪpimɪ omɪɲɪ mearɪɲomɪ “Re ikwɪroárei.” nurɪrɪ Piripo tɪnɪ Itiopia dánɪ tɪnɪ nayoari iniɪgɪyo nánɪ nɪweri nɪpáwiri e dánɪ Piripo ámá omɪ wayɪ umeainɪnigɪnɪ. ³⁹ Wayɪ numeairɪ awaú iniɪgɪyo dánɪ nɪmɪnɪmeámɪ peyarɪná re enɪnigɪnɪ. Kwíyɪ Ámɪnáoyápi Piripomɪ anɪnɪ ménapɪɲɪnigɪnɪ. Anɪnɪ ménapáná Itiopia dánɪ gapɪmano Piripomɪ ámɪ sɪɲwɪ bɪ mɪwɪnɪpa nerɪ aiwɪ óf xegɪ warɪɲɪyimɪ nurɪná yayɪ néra unɪnigɪnɪ. ⁴⁰ Piripo wenɪɲɪ éfɪyɪ wɪnɪɲɪnigɪnɪ. “Anɪ xegɪ yoɪ Asɪdotɪ rɪfa rémóɪnɪ?” nɪyairɪ e dánɪ nurɪná anɪ óf e apɪ apɪ ikwɪrónɪɲɪyo xwɪyɪfá yayɪ neainarɪɲɪpɪ wáf nura nɪmúrorɪ anɪ yoɪ Sísaria rɪnɪɲɪpimɪ rémonɪnigɪnɪ.

9

Soro Jisasomɪ dɪɲɪ wɪkwɪronɪyɪ nánɪrɪnɪ.

¹ Soro sɪnɪ ámá Jisasomɪ xɪdarɪgɪáyɪ pɪnɪ wiárɪrɪxɪnɪrɪ éf nɪremori re nɪra nemeɪná, “Jisasomɪ anɪɲɪ nuxɪdɪrónáyɪ, mɪyɪfó rárarɪnɪɲɪyónɪɲɪ urɪkwɪnáná pɪpɪkɪmɪ wianɪwárɪnɪ.” nɪra nemeɪná apaxɪpánɪɲɪ imónɪgɪfáyo seáyɪ e wimónɪɲo tɪɲɪ e nánɪ nuri ² omɪ re urɪɲɪnigɪnɪ, “Nionɪ anɪ yoɪ Damasɪkasi nánɪ nuri Judayene negɪ rotú anɪyo awí eánɪgɪfáyɪ oxɪranɪ, apɪxɪranɪ, gɪyɪ gɪyɪ óf Jisaso tɪámɪnɪ inɪɲɪyimɪ xɪdarɪɲagɪta nɪwɪnɪrɪná fá nɪxɪrɪrɪ gwɪ nɪjiri Jerusaremi re nánɪ nɪmeámɪ bɪmɪfa nánɪ joxɪ payɪ bɪ Judayenyá rotú anɪ wiwá wiwámɪ mewegɪfáwa nánɪ nɪrɪrɪ rɪwamɪɲɪ nearɪ niapowárei.” nurɪrɪ o payɪ nearɪ mɪnɪ wiowáráná ³ Soro payɪ nurápirɪ nɪmeámɪ nurɪ nurɪ nurɪ rɪxa Damasɪkasi tɪɲɪ e anɪwɪ e rémóáná re enɪnigɪnɪ. Anɪnamɪ dánɪ wáf nókienapɪrɪná omɪ wáf wókienɪnigɪnɪ. ⁴ Wáf wókienáná o xwɪfáyo pɪkɪnɪmeáná re enɪnigɪnɪ. Anɪnamɪ dánɪ xwɪyɪfá re rɪnénapɪɲɪnigɪnɪ, “Soroxɪnɪ, Soroxɪnɪ, joxɪ pí nánɪ nionɪ rɪkɪkɪrɪfó nikárarɪnɪnɪ?” urɪagɪ ⁵ Soro re urɪɲɪnigɪnɪ, “Ámɪnáoxɪnɪ, joxɪ goxɪrɪnɪ?” urɪagɪ “Nionɪ Jisasonɪ joxɪ rɪkɪkɪrɪfó nikárarɪnɪnɪ.” urɪɲɪnigɪnɪ. ⁶ E nurɪrɪ re urɪɲɪnigɪnɪ, “E nerɪ aí joxɪ nɪwiápɪnɪmeámɪ anɪ apɪ ikwɪrónɪɲɪpimɪ nánɪ nurɪ e ɲweanáná ámá wo joxɪ aga nerɪpɪ nánɪ áwanɪ rɪrɪnɪɲoɪ.” urarɪná ⁷ Soro tɪnɪ warɪgɪfáyɪ e nɪrówapɪmáná xwɪyɪfá bɪ mɪrɪpaxɪ nimónɪro xwɪyɪfá rɪnénapɪrɪpɪ arɪfá nɪwiro aiwɪ ámá womɪ sɪɲwɪ mɪwɪnɪgɪawixɪnɪ. ⁸ Soro xwɪfáyo pɪkɪnɪmeáe dánɪ nɪwiápɪnɪmearɪ xegɪ sɪɲwɪ noxoari nanɪrɪ aiwɪ amɪpɪ wí sɪɲwɪ wɪnɪpaxɪ mimónɪɲagɪ nánɪ omɪ wéyo fá nɪmaxɪrɪro nɪméra nuro Damasɪkasi nɪrémoro ⁹ nɪɲwearɪná o sɪnɪ sɪɲwɪ mɪwɪnɪpaxɪ nerɪ iniɪgɪ nɪrɪ aiwá nɪrɪ mepa yarɪná sɪfá wɪyáu wɪyɪ órɪɲɪnigɪnɪ.

¹⁰ Ámá Damasɪkasi ɲweanɪyɪ wo —O xegɪ yoɪ Ananiasorɪnɪ. Jisasomɪ uxɪdarɪɲɪ worɪnɪ. Omɪ Ámɪnáo orɪɲá nupárɪrɪ “Ananiasel!” uráná o “Ámɪnáoxɪnɪ, nionɪ ɲweanɪnɪ.” urɪagɪ ¹¹ Ámɪnáo re urɪɲɪnigɪnɪ, “Joxɪ nɪwiápɪnɪmeámɪ óf Awiaxoɪ rɪnɪɲɪyimɪ nánɪ nurɪ anɪ Judasoyáiwámɪ dánɪ ámá anɪ xegɪ yoɪ Tasasi dánɪ Soroyɪ rɪnɪɲo nánɪ yarɪɲɪ wí. ‘O re rɪɲweanɪ?’ Yarɪɲɪ e wí. Ai agwɪ o nionɪ xwɪyɪfá rɪrɪmɪ niarɪɲagɪ nánɪ rarɪɲɪnɪ. ¹² O orɪɲá nɪwɪnɪrɪná re wɪnɪfɪrɪnɪ. Ámá wo, Ananiasoyɪ

riniño nfiwapiři xfo ámi sijnwfi anini nani wé seáyi e wikwiártađi winfi enađi nani eni rariñini.” urtađi ađ 13 re uriniñini, “Ámináoñini, áma obaxfi áma joxi nrariño nani xwiýfá rariñagfa arfa winarini. O áma joxiyá imónigfáyo Jerusaremi dani sipi wikariñipi nani arfa winarini. 14 Apaxfpániñi imónigfá xwéowa payfi nearo wiowárenaptađa nani áma joxi xwiýfá ririñi nisirfina yof Jisasoyi rariñfáyo gwfi yipaxfi nimónimi bñorini.” urtađi ađ 15 Ámináo re uriniñini, “O gf inókiniñi omiñi niariño imóniri yof nioniyapi nani émayo tñi wigfi mxi ináyio tñi dixfi Isireriyoy tñi wáf uriri enfa nani rixa rípeañao enađi nani joxi anani o tñi e nani ui. 16 O nioni nani wáf urimearfi riniñi wímeanfapi nani xamiñoni niñfá niwiri wiwapiyimfariñi.” urtađi 17 Ananiaso arfa e niwimi nuri aniwami ni páwiri wé seáyi e niwikwiárimána re uriniñini, “Jisasomi dñi niwikwírorai nani gf nririximeá imóniñi Soroxini, Áminá Jisaso, of joxi bariniyimfi sijnani simóniño joxi ámi sijnwfi aniri kwíyfi oyapi sixfi rimimori eni nani nirowárenaptađi bariniñi.” urana axina re eniñini. 18 Sijnwfiyo yfaniñi imóniñi upariñipi rixeamioañiniñi. Rixeamioáana o ámi píraniniñi sijnwfi naniñi nani niwiápnimeari wayfi nimeamána 19 aiwá niniñi eni sixfi eaniñiniñi.

Soro Damasikasio niñwearfina uréwapiyiñi naniñini.

Soro áma Jisasomi xfdarigfá Damasikasio ñweagfáyfi tñi sfá wi niñwearfina kikiñi bñ mé re eniñini. 20 Apaxfi mé xegfi Judayfya rotú añi wí e wí e miriniñiño ni páwiemeri Jisaso nani “Ayfi Gorixomi xewaxorini.” urimeñiniñi. 21 E urimearfi xfo rariñagfi arfa wiarigfáyfi nñi aniniñi ududfi niwiniño re nririga ugfiawixini, “Jerusaremi dani áma Gorixomi xwiýfá ririñi niwirfina yof Jisasoyi rariñfáyo rikikiffo niwikarimi bñ, ayfi ro menirani? Áma re daniñi axfipi yariñfáyo eni gwfi niyiri nimeami nuri apaxfpániñi imónigfá xwéowa tñi e wáriminiñi bñ, ayfi ro menirani?” nririga warfina 22 Soro wáf nurimeri píraniniñi niñwipéa nurfina xegfi Judayo ududfi wini nurekariri “Áma Gorixoyeáyi neayimixemeanfa nani uowárenapiño, ayfi Jisasoniñi.” urarfina ayfi o e urariñipi xopirarfi wipaxfi bñ mimónigfawixini.

Judayfi Soromi mekaxfi umegfá naniñini.

23 Sfá ayá wí rixa nimúromána enana xegfi Judayfi Soromi pikianiro nani awi neaniro mekaxfi meagfa aiwi 24 Soro ayfi xfo nani mekaxfi méfapi nani arfa wíagi nani ayfi o éfi uminiñi nani peyeána opikianeyiniño añi api ni pimiñi ákiñayo midmidani fwi ge ge inñe ikwáwiyimirani, arfiwiyimirani, inina aniniñi awi nríoa pwarinađa aiwi 25 xegfi uréwapiyariñiyfi re egfiawixini. Rixa sfá yiniñana Soromi soxfi fá xwé wúmi ni miárimána gwfi niñimána ákiñayo seáyi émi dani awayiniñi ni mamówara wepfina o xwfá mfi de dani ni roámiñimeami uniniñini.

Soro ámi Jerusaremi nani unfi naniñini.

26 Soro rixa Jerusaremi nani nuri e nrémomána xewaniño áma Jisasomi xfdarigfáyfi tñi gwiaumfi oiniñiniñi yarfina ayfi “O eni nene tñi Jisasomi xfdariniwayfi womaní.” niyaiwiro wayfi niwiéra wariñagfa aiwi 27 Banabaso omi sanfi nurapiři wáf wurimeiarigfáwa tñi e nani niwirimeami nuri Soro of e nuri Ámináomi sijnwfi winiri o tñi xwiýfá riniñi enipi nani repiyfi wiri o Damasikasi niñweari Jisaso nani wáf nurirfina ayá igigfi mé urariñipi nani repiyfi wiri eniñini. 28 E enina dani Soro Jisasomi dñi wikwíroarigfáyfi tñi gwiaumfi niniño anani Jerusaremi añi ni pimiñi

nemerfná ayá igigf mé Áminá Jisaso nání nuréwapíya nuri yarfná ²⁹ Judayf émayf tfámíní xirigfáyf níwiápnímearo re egfawixíní. O tñní xwiýfá ximiximí niníro mǎxǎ nírinfasáná rixa “Omí píyo dání pikianiréwíní?” níriníro e yaníro yaríḡagfá aiwí ³⁰ Jisasomí dñf níwíkwíro nání xegf xexirfmeá imónigfáyf omí owikáraneyíníro rinarigfápní nání níjǎfá nimónimáná omí nímeámí añf yoǎ Sisaria nání níwero e dání añf Tasasi tñfímí nání urowáraugfawixíní.

³¹ Ayínání áamá Jisasoýá síyikf imónigfá Judia píropenisfyo ḡweagfáyfraní, Gariri píropenisfyo ḡweagfáyfraní, Samaria píropenisfyo ḡweagfáyfraní, nñní níyopiyárirí níḡwearo dñf síkǎkǎ nomixíga nuróná Ámináo nání wáyf wiro kwíyǎ Gorixoyápní arírǎ wirí yarfná áamá síḡf wíní wíní níkumixíga ugfawixíní.

Pitao Iniasomí nanǎf imixíḡf nániríní.

³² Pitao añf apí apí ikwíróniḡfyo nemerfná añf yoǎ Ridayí rínḡfímí nání níwerí níremorí áamá Gorixoyá imónigfá e ḡweagfáyf tñní níḡwearfná ³³ áamá wo —Xegf yoǎ Iniasoyí rínḡoríní. Xegf eḡf nñní síwímí eḡo eḡagí nání íkwianḡfyo weḡáná xwiogwǎ wé wǎúmí dánǎf wáu wo múroḡoríní. O íkwianḡfyo weḡagí Pitao síḡwǎ níwínirí ³⁴ re uríḡnigíní, “Iníase, Jisasi Kiraiso píraníḡf símíxǎgí nání níwiápnímeari dǎxǎ íkwianḡwǎ kǎroárei.” uráná re eḡnigíní. O axíná wiápnímeanḡnigíní. ³⁵ Níwiápnímeari emearíḡagí áamá añf apí Ridayí rínḡfímí dánǎf tñní áamá ayoxǎ Saroníyí rínḡfímí ḡweagfáyf tñní omí síḡwǎ e níwíníro nání níkínimóníro Ámináo tfámíní dñf wíkwíroḡfawixíní.

Pitao uráná Tabitaí wiápnímeanǎf nániríní.

³⁶ Añf yoǎ Jopayí rínḡfyo apíxǎ Jisasomí xǎdaríḡf wí —Í xegf yoǎ Tabitaíríní. Gíríkíyǎ pǎné tñní Dokasíríní. Í kíkíǎ bǎ mé aníḡf míní áamá uyípeayǎ imónigfáyo nání ayá níwianírí nání sanǎf nurápa waríḡíríní. ³⁷ Í Pitao síní Ridayo ḡweanáná símíxǎ níwerí penḡnigíní. Péagí píyímí píraníḡf igfá nearo añf awawá ikwíróniḡfyo seáyí émí nítimáná ³⁸ “Pitao añf yoǎ Ridayo ḡweaní.” rinaríḡagfá arǎf níwiro Jopa añf apímí dání anwí e eḡagí nání Jisasomí xǎdaríḡf wíḡf wáúmí urowáraná awáu nuri waunǎ ríxíḡf re uríḡfísíxíní, “Joxí nene tñf e nání bei. Síní mepaní.” urǎḡfí ³⁹ Pitao níwiápnímeámí awáu tñní níbíro añf e rémóáná ayǎ añf awawá seáyí émí ikwíróniḡfwámí nání nípeameámí nípeyíro apíxǎ anǎf imónigfíwa xǎo roḡe anwí e éf nírómáná ḡwǎ nearo rapírapí aikǎ amípí nñní í síní wíyǎ tñní níḡwearfná imíxagǎpǎ síwǎ níwia warfná ⁴⁰ Pitao ayo “Wáfímí nání peyeápní.” nurowárimáná xómíḡf níyíkwírí Gorixomí yaríḡf níwimáná apíxǎ píyí weḡímíní níkínimónírí re uríḡnigíní, “Tabitaíxí, wiápnímeai.” uráná re eḡnigíní. Í rixa síḡwǎ noxoari Pitao ḡweanagí níwínirí sǎ wǎríríníḡe dání níwiápnímeari éf ḡweanḡnigíní. ⁴¹ Níwiápnímeari éf ḡweááná Pitao ímí wéyo fǎ níxírímáná nímfeyoari áamá Gorixoyá imónigfáyo tñní apíxǎ aníwamí tñní ení rǎiawá nurírí rixa fwiapáná í ámí síḡf úagí nání ayo míní winḡnigíní. ⁴² Pitao e éfpǎ nání áamá añf Jopayí rínḡḡe nímní ḡweagfáyf arǎf níwiápníróná obaxǎ wí Ámináomí dñf níwíkwíroá ugfawixíní. ⁴³ O síǎ ayá wí Jopa níwerfná áamá wo tñní — O xegf yoǎ Saimonoyí rínḡoríní. Burímákáú wará eḡf erí yeáyf imíxírí yaríḡoríní. O tñní ḡweagfíríní.

10

Anfnajf wo Koniriasomi sijnani uronapinjf nanirini.

¹ Anf yoƒ Sisariayi riniñfipimi áamá wo —O xegf yoƒ Koniriasoyi riniñjorini. Émáyf porisf simiñf niwiniro axe gwf monigfá Itariyi riniñfyo seáyi e imóniñfyf worini. ² “Gorixomi píraninjf ouxfdimini.” niyaiwiri aninj minf yarñjorini. O tñni áamá xegf anfyo ñweagfáyf tñni Gorixo nani wáyf niwiniro nani Judayf uyipeayfyo sanf urápayiri ñgwf mini wiayiri yarñjorini. Ínina Gorixomi xwiyfá ririmf wiayarñjorini. ³ O sfá wiyimi 3:00 p.m. imóniñána oriñá winarfna anfnajf Gorixoyá wo niwimeari re urñjiniñi, “Koniriasoxini!” urfagi ⁴ o sijnwf agwf niwinarñjisána sirf ñpikini re urñjiniñi, “Ámináoxini, pírin?” urfagi anfnajo re urñjiniñi, “Gorixo xwiyfá joxi ririmf wiayarñjipi arfá sirf uyipeayfyo sanf nurápirfna mini wiayarñjipi sijnwf raniri nerf nani yayf winarñjagi nani nirowárenapñjo. ⁵⁻⁶ Agwf joxi áamá wo Saimonoyf riniñjomi —O xegf yoƒ bi Pitaorini. O áamá burimákaú wará enj eri yeáyf imixiri yarñj Saimonoyf riniñjyá anj rawirawá imanfpá tñni miriniñiwami ñweani. Omi wirimiauƒri nani Jopa nani áamá wami uowárei.” ⁷ Anfnajo e nurimi úána Koniriaso xegf aniwami omiñf wiirigfáyf waúmi “Eini.” nuriri simiñf winarñj xfo tñni aninj minf emearñf womi eni —O “Gorixomi píraninjf ouxfdimini.” niyaiwiri aninj minf yarñjorini. Omi eni “Eini.” nuriri awami ⁸ amipi nñni anfnajo urfipi nani repiyf niwimána Jopa nani uowarñjiniñi.

Pitao ikwkwf niyariri winiñfpi nanirini.

⁹ Sá wegfáwa wáƒpi tñni niwiáƒni meami nuro nuro sini of e nuróna Jopa tñj e anwi e rémoanro yarfna Pitao ikwawedf imóniñána Gorixomi xwiyfá ririmf wimini re nani anj xfo wearñjiwami waíwfyo ñixéga ñpeyiri anj rfwf seáyiyo ikwifronñje dani e yarfna ¹⁰ agwf wíagi “Aiwá onimini.” niwimóniri ai ayf aiwá sini riyamf yarfna ikwkwf niyariri ¹¹ weniñf yánfífyf winiñjiniñi. Anfnami dani of ninimána rapirapf xwé wuniñf imóniñf bi midáni biaú midáni biaú fá ñixirimána xwáfyo nani awayini ñimamówara weƒininarñjagi niwiniri ¹² rixa xwáfyo ikwiárinána weniñf éfyf winiñjiniñi. Nanwf xwé xixegfni tñni amipi agwf tñni napéa warñjipi tñni inj xixegfni tñni iwáƒpimi wenagi winarfna re enjiniñi. ¹³ Xwiyfá bi ñirñenapiri re urñjiniñi, “Pitaoxini, niwiáƒni meari nanwf api ñpikiri nei.” urfagi ai ¹⁴ Pitao re urñjiniñi, “Ámináoxini, aga oweoi. Nanwf Judayene ñwf ikaxf eaniñfipimi dani ‘Ñwárinini.’ riniñfipi, ayá ñininiri piaxf neaniƒpaxf imóniñfpi sini minfáoni enagi nani joxi ñirfipi wí emiméini.” urfagi ¹⁵ xwiyfá ami bi re rinenapñjiniñi, “Gorixoniri rixa ‘Ñwáf mimónini.’ rárfipi nani sini dñj re miyaiwipani, ‘Ñininifnáyf, sini ayá ñininiri piaxf neaniƒpaxf imóniñfpirfani?’ miyaiwipani.” rinenapñjiniñi. ¹⁶ Pitao sijnwf winiri arfá wiri éƒpi axfpi biaú bi niwinayimána enána re enjiniñi. Iwáƒpi apaxf mé ñpeyiri anfnami ainiñjiniñi.

¹⁷ Pitao ikwkwf niyariri winiñfpi nani “Pí nani rfa winifini?” niyaiwiri ududf ayá wí nikariga warfna re enjiniñi. Áamá Koniriaso xfo tñj e nani wáf uowáfáwa anj wíyo Saimonoyá anj nani yarñj niwiéra ñbimána rixa ákiñá íwi e ñirónapiro ¹⁸ rfaiwá re rigfawixini, “Áamá Saimono ami yoƒ bi Pitaoyf riniñjo re rñweani?” rfaiwá e rarfna ¹⁹ Pitao ikwkwf niyariri mfkfpi nani “Pí nani rfa winifini?” niyaiwiri dñj e pikinarfna Gorixoyá kwíyipi omi re urñjiniñi, “Arfá ni. Áamá waú wo joxi símeanro nani pfa siarñjo. ²⁰ Wigf dñjyo dani marfá, niwanñjoni awa joxi siriménapiri

urowárenapfá enagi nání joxí níwíápfnimeámi níwepfnrí dñf obibaxf ‘Pí nání rfa yaríñí?’ mímó ananí awa tñí níkumíxíní nawíní úpoyí.” urfagi ²¹ Pitao awa rogfe nání níwepfnrí re uríñínigíñí, “Arfá nípoyí. Ámá soyfné pfa yarígfo, ayf nioní nání yaríñoí. Soyfné pí nání bfoyfnéríñí?” urfagi ²² awa re urígfawixíñí, “Koniriaso —O porisf 100 imónígfáyo seáyí e wimóníñoríñí. Ámá wé róníño níwóníñí Goríxomí wáyf wiaríñoríñí. Díxí Judayf nfní ‘O ámá nanoríñí.’ rarígoríñí. Omí añfnajf wo re urénapíñínigíñí, ‘Joxí xwíyáf o rírníápi arfá wirfá nání omí wirímiauprí nání díxí wamí urowárei.’ urénapíñí nání bfwáoneríñí.” urfagfa ²³ Pitao “Ananí nfwíapíro nioní tñí sá oweaneyí.” uríñínigíñí.

Pitao Koniriasoyá anjwámí nání urfá náníñí.

Sá wenjo wfápi tñí níwíápfnimearí awa tñí nuróná ámá Jopa dánf Jisasomí dñf níwíkwírooro nání xexírfmeá imónígfáwa tñí nawíní nuro ²⁴ ófmí sfá wíyí wegáfáwa níwíápfnimeámi warfná Koniriaso xegf xexírfmeáyf tñí xegf níkumíxíní emearígfáyf tñí awí neaárímáná weníñf nerí ñweañáná Pitao añf apimí Sisariayf ríñíñpimí níremorí ²⁵ añf Koniriasoyáiwámí páwimíñí éyí o Pitao tñí nerímeánífná oyá síkwí tñf e nípkínimearí mñf xwíyáyo íkwíroníñíní. ²⁶ E éagí aiwí Pitao omí áríwí numearí re uríñínigíñí, “Joxí níwíápfnimearí éf roí. Nioní ení sa ámá woníñí.” nuríñí ²⁷ o tñí xwíyáf nírníñí nerímeánímí nípáwirfná ámá obaxf awí neáníro ñweañagfa níwíñí ²⁸ re uríñínigíñí, “Judayene re ríñaríñwápi nání émáyfné xamíñyfné ení níjfa imóníñoí, ‘Nene émáyf tñí gwiaumf níñranénáraní, xwíyáf níñwearanénáraní, apimí dání negf ñwf íkaxf ríñaríñwápipímí wíáíkiaríñwíñí.’ E ríñaríñwápi nání xamíñyfné níjfa imóníñoí. E nerí aí Goríxo nioní re oyaiwíñí oríñá nípáríñínigíñí, ‘Émáyf aí wo tñí gwiaumf minípaxf mímóníñí.’ E oyaiwíñí oríñá nípáríñí enagi nání ‘Émáyf tñí gwiaumf níñífná píaxf eánípaxíñí.’ wí sñí rípxonímání. ²⁹ Goríxo síwá éñíñf níf enagi nání ámá rowa nioní níñimeaníro báná nioní urakímíñí wí murf sa arfá níwíñí númí bfaníñí. Ayíñání yaríñf bí oseaimíñí. Pí nání níñimeáfoníñí?” urfagi ³⁰ Koniriaso re uríñínigíñí, “Nioní agíñá ayímíñí sfápi tñí xíxeni reyáíñá 3:00 p.m. imóníñáná añf ríwámí dání Goríxomí xwíyáf ríñmí wiarfná re eníñíní. Ámá rapírapf xwíñfá eaaríñf yíñíñf wo níróñapíñí ³¹ re níñíñínigíñí, ‘Koniriasoxíñí, joxí Goríxomí yaríñf wiaríñpí arfá sirí joxí ámá uyípeayfyo arírá wíayaríñpí síñwf raníñí nerí nání yayf wíñaríñagí nání nírowárenapíñoí. ³² Agwí joxí ámá wo Saimonoyí ríñíñomí —O xegf yof bí Pitaoríñí. O ámá burímákaú wará ení erí yeáyf imíxíñí yaríñf Saimonoyí ríñíñoyá añf rawírawá imanípa tñí míríñíñíwámí ñweaní. Omí wirímiauprí nání Jopa nání díxí wamí urowárei.’ nírfagi ³³ nioní sñí mé aññí ámá wa joxí síñimeapíñí nání urowáraná joxí naní nerí awa tñí bíñí. Agwí nene Ámínáo ‘Xwíyáf ayo uríñíxíñí.’ ríñíñpí nípíñí arfá wíñíñí nání Goríxoyá síñwf aññe dání awí neáníñí ñweañwíñí.” uríñínigíñí.

Pitao añf Koniriasoyáiwámí dání uréwapíñíñí náníñí.

³⁴ Pitao maní níyoámorí re uríñínigíñí, “Xámí nioní Goríxo yaríñpí nání majfá nerí aiwí agwí ríxa níjfa imóníñíñí. O wí sñmí sñmí e nímerí anímí yaríñíñf epaxomání. ³⁵ Omí wáyf wíro wé róníñf imóníñpí ero yarígfá gíyí gíyí gwí wírf wíríñí dánf imónígfáyf aiwí xfo tñmíñí báná ananí yayíñí níwíñí umímíñaríñíñí. ³⁶ Xwíyáf Goríxo Isírerene yaní neaiapíñf rípi nání seyfné ríxa níjfaríñí. Jisasi Kiraisomí —O Ámínáo

nimóniri áamá niyoní seáyí e wimóniḡorini. Omí dḡḡ wíkwíroariḡwápimi dání Gorixo tḡni piyá wíriniḡaxí imóniḡwini. ³⁷ Jono xámi wayí xegí umeaiḡpi náni wáf nememána enána Gariri dání iwamfó nimóga biri Judia piropenisíyo ami ami imónimeri enḡpi náni xamiḡyíné niḡfáriní. ³⁸ Nasareti dḡḡ Jisaso náni rariḡini. Omí Gorixo niḡpearí xegí kwíyípi wirí enḡ síxí weámixiri éána o Gorixo dḡḡ ukikayonḡḡ náni nemerfána ámayo nanḡni niwiiri áamá obo dḡḡ niḡxérori sípi wikárarḡḡyo niyoní nanḡ imiximeḡpi náni seyíné rixa niḡfáriní. ³⁹ Amípi o negí Judayí anḡyo eri negí anḡ xwé Jerusalemipi mí dání eri enḡpi wone síḡwí winaronḡwáone riwonerini. Omí niḡkironána yoxáyo yekwíroarḡḡa aí ⁴⁰ sáf wiyáú wiyi nórimána enána Gorixoyá dḡḡyo dání niwiáḡniḡmearí áamá síḡwí anḡḡe dání síḡáni wimóniḡniḡini. ⁴¹ Gí áamá Judayí nḡni síḡwí anḡḡe dání marfái, áamá Gorixo enána dání síḡwí winaróḡrixiniḡ neaeýironḡone — None o xwáripáyo dání niwiáḡniḡmeámána enána o tḡni iniḡḡ niḡrane aiwá niḡrane enḡwáonerini. Noneyá síḡwí anḡḡwáé dání síḡáni niḡeaimóniri ⁴² sekaxí re neariḡniḡini, ‘Soyíné nioni náni ámayo wáf urimero “Áamá síḡḡ ḡweagfáyo tḡni rixa pegfáyo tḡni niyoní áwini e niḡweámána wíḡḡ yarigfápi eyeyíromí enfa náni Gorixo rípeano, ayí orini.” Áwanḡ e urimero éḡrixini.’ ⁴³ E neariḡo náni wáf nearókiamoagfá nḡni re nearagfóriní, ‘Áamá omí dḡḡ wíkwírófáyí nḡni xfo wiḡḡpimi dání Gorixo anani yokwarimí wiariḡriní.’ nearagfóriní.” urḡniḡini.

Émayo Kwíyí Gorixoyápi waíniḡ nániḡini.

⁴⁴ Pitaó xwíyá api síni nura warfána re enḡniḡini. Áamá xwíyá o rariḡpi arfá wiarigfáyo niyoní kwíyí Gorixoyápi waíniḡniḡini. ⁴⁵⁻⁴⁶ Kwíyí Gorixoyápi waínána Judayí Jisasomi dḡḡ wíkwíroarigfá Pitaó tḡni bíyá weniḡ éfáyí winḡḡawixini. Xwíyá arfá wiarigfá tiyí rixa píné xixegíni ayí majfá imónigfáyí ríro Gorixomi seáyí e umero yarḡḡḡa niwiníro náni re yaiwigfawixini, “Gorixo xegí kwíyí émayo sípí mḡwí nene xwé ayá wí neaiapiḡpa ayo ení anfa axípi rfa wiarini?” niyaiwiro ududí nikáḡga warfána Pitaó re urḡniḡini, ⁴⁷ “ ‘Áamá kwíyí Gorixoyápi waíní tiyí iniḡḡ tḡni wayí meapaxí mimóniḡo.’ go riniḡo? Oweo, kwíyípi nene neaainḡpa axípi waíní enḡḡ náni áamá wo e ríḡaxí mimónini.” nuriri ⁴⁸ sekaxí re urḡniḡini, “Áamá tḡyo Jisasi Kiraisomi dḡḡ wíkwíroarḡḡḡa náni wayí umeaipoyí.” urána ayí “Joxi nene tḡni sáf ámi wini re onḡweaneyí.’ neaimónarini.” urigfawixini.

11

Pitaó Koniriasoyá aniwámi enḡpi Jerusalemí dání áwanḡ urḡḡ nániḡini.

¹ Wáf wurimeiarigfáwa tḡni áamá Jisasomi dḡḡ niwíkwíroro náni xexirimeániḡ imónigfá Judia piropenisíyo wí e wí e ḡweagfáyí tḡni xwíyá rípi rinarḡḡḡ arfá niwiro “Émayí ení Gorixoyá xwíyápi arfá niwiro dḡḡ wíkwíroarigfáriní.” rinarḡḡḡ arfá niwiro ḡweanána ² Pitaó Jerusalemí náni niyiri rémóána xegí Judayí wí —Ayí Jisasomi dḡḡ niwíkwíroro aiwi re rariḡfáyíriní, “Émayí Jisasomi dḡḡ niwíkwíroróna iyí símí sfo niwákwiniḡ nene imóniḡwápa nimóniróna, ayí ananiriḡni.” rariḡfáyíriní. Ayí wí Pitaomi míxí nuríro ³ re urigfawixini, “Joxi pí náni negí yarḡḡwápi ogámí neri émayí, iyí símí sfo mḡwákwiniḡpa egfáyí tḡni gwiaumí niniri nawini aiwá niḡniḡini?” urfagfá aí ⁴ Pitaó xámi imóníe dání repiyí niwíera nurí nureḡwípea nurfána re urḡniḡini, ⁵ “Nioni anḡ yoí

Jopayo nɨɨwearɨ Gorixomɨ xwɨyɨfá rɨrɨmɨ nɨwirɨná ikwɨkwɨ niyáɨrɨrɨ orɨɨɨ nɨpáɨáná wenɨɨɨ yánɨfáyɨ wɨnɨɨɨɨɨnɨ. Rapɨrapɨ xwé wúnɨɨɨ imónɨɨɨɨ bɨ mɨdánɨ biaú mɨdánɨ biaú nɨxɨrɨmáná aɨɨnamɨ dánɨ awayɨnɨ nɨmamówárɨga weaparɨɨɨɨɨ nɨwɨnɨrɨrɨ nionɨ tɨɨɨ e ikwiárɨnénápáná ⁶ rapɨrapɨ iwáf inɨɨɨmɨ píránɨɨɨ sɨɨwɨ owɨnɨmɨnɨrɨ inɨmɨ sɨɨwɨ agwɨ wɨnɨfáyɨ wɨnɨɨɨɨɨnɨ. Nanɨwɨ áamá iwɨ mearɨgɨfáyɨ tɨnɨ sayɨ tɨnɨ agwɨ tɨnɨ níropéa warɨɨɨɨɨ tɨnɨ inɨ tɨnɨ inɨmɨ wenɨɨɨ nɨwɨnɨrɨná ⁷ aɨɨnamɨ dánɨ xwɨyɨfá re rɨnénápɨɨɨ arɨfá wɨɨɨɨɨnɨ, ‘Pitaoxɨnɨ, nɨwiápɨnɨmearɨ nanɨwɨ apɨ nɨpɨkɨrɨ nei.’ nɨrɨɨɨ arɨfá nɨwirɨ aɨ ⁸ nionɨ re urɨɨɨɨɨnɨ, ‘Ámɨnáoɨnɨ, amɨpɨ “Nɨwáfárɨnɨ.” rɨnɨɨɨpɨ, nɨnɨrɨná piaxɨ eánɨpaxɨ imónɨɨɨpɨ sɨnɨ iwamɨfó gɨgɨ bɨ méáonɨrɨnɨ. Aga wɨ nɨmɨmémɨnɨ.’ urɨɨɨɨ aɨ ⁹ xwɨyɨfá aɨɨnamɨ dánɨ rɨnénápɨfɨpɨ ámɨ bɨ nɨrɨnénápɨrɨ re nɨrénápɨɨɨnɨɨnɨ, ‘Gorixonɨ rɨxa “Nɨwáfá mimónɨnɨ.” rárɨfápɨ nánɨ joxɨ sɨnɨ dɨɨɨ re mɨyáiwipanɨ, “Nɨnɨrɨnáyɨ, sɨnɨ ayá nɨnɨnɨrɨ piaxɨ neánɨpaxɨ imónɨnɨ.” mɨyáiwipanɨ.’ Xwɨyɨfá e nɨnɨrénápɨmáná ¹⁰ xwɨyɨfá apɨ axɨpɨ biaú bɨ nɨnɨrénápɨmáná írɨrɨwáfɨpɨ ámɨ aɨɨnamɨ nánɨ mɨxeánénápɨnɨɨnɨɨnɨ. ¹¹ Mɨxeánénápáná axɨná re enɨɨnɨɨnɨ. Áamá waú wo —Awa Sisaria dánɨ nionɨ tɨɨɨ e nánɨ uowáfáwarɨnɨ. Awa aɨɨ none wearɨɨwáiwámɨ rémónápɨgɨawɨxɨnɨ. ¹² Rémonápáná kwɨyɨfá Gorixoyápɨ re nɨrɨɨɨnɨɨnɨ, ‘Joxɨ awa tɨnɨ ananɨ uɨ. Awa tɨnɨ nawɨnɨ nuróná dɨɨɨ kɨkɨmɨ nimóga nuri “Pɨ nánɨ áamá rowa tɨnɨ warɨɨnɨ?” mɨyáiwipanɨ.’ nɨrɨɨɨ nionɨ tɨnɨ áamá Jisasomɨ dɨɨɨ nɨwɨkwɨroro nánɨ nɨrɨxɨméá imónɨgɨfá wé wɨfúmɨ dánɨ wo rowa tɨnɨ nurane áamá nionɨ nánɨ uowáfáwáfáwarɨ aɨɨwámɨ páwɨáná ¹³ o xegɨ aɨɨyo aɨɨnájɨ wo sɨɨɨnɨ nɨwimónɨrɨ urɨɨɨpɨ nánɨ repɨyɨ nɨneairɨ re nearɨɨɨnɨɨnɨ, ‘Aɨɨnajo re nɨrɨɨnɨɨnɨ, “Dɨxɨ áamá wa Saimonomɨ —Oyá yoɨ bɨ Pitaorɨnɨ. Omɨ wirɨmiaupɨrɨ Jopa nánɨ uowáfáwarɨ.” nɨnɨrɨrɨ ¹⁴ re nɨrɨɨnɨɨnɨ, “Xwɨyɨfá o nɨbɨrɨ rɨrɨnɨfápɨ joxɨ tɨnɨ áamá joxɨyá aɨɨwámɨ wearɨgɨfáyɨ tɨnɨ arɨfá wɨpɨrɨfápɨmɨ dánɨ Gorixoxoyáyɨ seayimɨxemeanfárɨnɨ.” Aɨɨnajo e nɨrɨɨnɨɨnɨ.’ nearɨɨɨ ¹⁵ nionɨ xwɨyɨfá iwamɨfó uréwapɨyarɨná re enɨɨnɨɨnɨ. Kwɨyɨfá Gorixoyápɨ nene xámɨ nɨneáɨmearɨná neaáɨnɨɨpɨ ayo enɨ axɨpɨ waɨnɨɨnɨɨnɨ. ¹⁶ Axɨpɨ waɨnɨɨɨ nɨwɨnɨrɨ xwɨyɨfá Ámɨnáo nearagɨ rɨpɨ nánɨ dɨɨɨ nɨrónɨɨnɨɨnɨ, ‘Jono inɨɨgɨ tɨnɨnɨ wayɨ seameáɨɨɨ aɨwɨ Gorixoxoyáyɨ xegɨ kwɨyɨfá tɨnɨ wayɨ seameáɨnɨfárɨnɨ.’ rɨɨpɨ nánɨ dɨɨɨ nɨrónɨɨnɨɨnɨ. ¹⁷ Gorixoxoyáyɨ nene Ámɨná Jisasɨ Kiraisomɨ dɨɨɨ nɨwɨkwɨrómáná enáná xegɨ kwɨyɨfá anɨfá neaɨɨɨpɨ aɨɨwámɨ ayo enɨ axɨpɨ wɨagɨ nánɨ ‘Nionɨ Gorixoxoyáyɨ xegɨ dɨɨɨyo dánɨ yarɨɨpɨ pɨrɨ urakɨpaxorɨnɨ.’ rɨseaimónarɨnɨ?’ urɨɨɨ ¹⁸ awa xwɨyɨfá Pitao urɨfɨpɨ píránɨɨɨ arɨfá nɨwɨro omɨ ámɨ xwɨyɨfá bɨ murɨfá Gorixoxoyáyɨ seayɨ e numeróná re rɨgɨawɨxɨnɨ, “Gorixoxoyáyɨ dɨɨɨ tɨnɨ émáyɨ enɨ wigɨ fɨwɨ yarɨgɨfápɨ rɨwɨmɨnɨ nɨmamoro dɨɨɨ nɨyɨmɨɨɨ imónɨɨpɨ meapaxɨ imónɨɨɨ.” rɨgɨawɨxɨnɨ.

Adiokɨ ɨweáyɨ wɨ Jisasomɨ dɨɨɨ wɨkwɨróáná imónɨɨpɨ nánɨrɨnɨ.

¹⁹ Xámɨ Sitipenomɨ nɨpɨkɨróná Jisasomɨ dɨɨɨ wɨkwɨróarɨgɨfáyo xeanɨɨɨ nɨwɨkárɨro xɨdɨxɨdowárɨ éagɨfá émáyɨ aɨɨmɨnɨ numiamoróná wɨ xwáfá rawɨrawápámɨ enɨpɨ xegɨ yoɨ Pinisia ɨwearo wɨ pɨrɨɨwɨ Saipɨrasi rɨnɨɨɨyɨmɨ ɨwearo wɨ aɨɨ bɨ xegɨ yoɨ Adiokɨ ɨwearo neróná xwɨyɨfá Gorixoxoyápɨ émáyo muréwapɨyɨ wigɨ Judayonɨ nuréwapɨya nuro aɨ ²⁰ wigɨ wa pɨrɨɨwɨ xegɨ yoɨ Saipɨrasi dánɨ xɨrɨgɨfáyɨ tɨnɨ aɨɨ yoɨ Sairɨnɨ dánɨ xɨrɨgɨfáyɨ tɨnɨ Adiokɨ nɨrémoro wáf nurɨmeróná émáyo enɨ xwɨyɨfá Ámɨná Jisaso nánɨ yayɨ winɨpaxɨpɨ nura emegɨawɨxɨnɨ. ²¹ E yarɨná Ámɨná Gorixoxoyáyɨ dɨɨɨ ukɨkayorɨ enɨ sɨxɨ weámɨxɨrɨ yarɨɨɨɨ nánɨ áamá obaxɨ wigɨ

ŋwíá nání yariḡfápi aríá nikeamoro Ámináo tífáminí níkinimóníro dñf wíkwírogfawixíni.

²² Ámá Jerusaremi dání Jisasoyá s+yikí imónigfáyí xwíyíá rípi rínaríḡagfá aríá níwiro “Adiokíyo émáyí obaxí Jisasomi dñf wíkwíroaríḡoi.” rínaríḡagfá aríá níwiro nání Banabasomi Adiokí nání urowárḡagfá ²³ o nurí aḡf apimi níremorí winíḡnigíni. Goríxo émáyo wá níwianírí ayo wimíxaríḡpí níwiníríná dñf nífá níwinírí eḡf ríremíxí níwírí re uríḡnigíni, “Goríxomi wí ríwí mumó aníḡf miní ayá tñni xídfírixíni.” uríḡnigíni. ²⁴ O ámá naní yariḡo imónírí Goríxoyá kwíyípi ayá wí síxí wínírí Jisasomi dñf ayá wí wíkwírorí yariḡo eḡagí nání e uríḡnigíni. Ámá obaxí Ámináomi dñf wíkwírófáyí axíḡnigíni nimóníro níkwimíxíga waríḡagfá ²⁵ Banabaso Soro nání pífá emínírí aḡf yoí Tasasi nání nurí ²⁶ apimi ḡweaḡagí níwinírí níwirímeámí bífíwaú nawíní Adiokíyo níḡwearíná ámá e dání Jisasoyá s+yikí imónigfáyí tñni awí neánayiro obaxí wíyo nuréwapíya nuríná xwíogwí wo awaúmi e múroḡnigíni. Adiokíyo e íná dání ámá wí ámá Jisasi Kiraisomi uxídaríḡfáyí nání yoí Kirisiteníyí iwamó wírigfáríni.

²⁷ Íná wíá rókiamoaríḡfá wa Jerusaremi píní níwiárími Adiokí nání níweapíro ²⁸ wíḡf wo Agabasoyí ríḡḡo éf nírorí Goríxoyá kwíyíyo dání wíá nurókiamorí re uríḡnigíni, “Aiwá nání xwíá tíyo níyoní aga dífwí ayá wí ikeamónaníwáríni.” E uríḡpí Romíyí míxí ínáyí Kírodiasoyí ríḡḡo meḡweaḡáná dífwí apí ikeamóníḡagfá nání ²⁹ Jisasomi xídaríḡfáyí woní woní xíxegíní níwípaxí imóníḡfápa wíḡf dñf re yaiwíḡfawixíni, “Negí nírixímeá Judia píropenísíyo ḡweaḡfáyo arírá wianíwá nání níḡwí apí apí níḡrane wíowáríwaníḡníní.” níyaiwíro ³⁰ xíxeni e nero níḡwí awí eáfápi Banabaso tñni Soro tñni awaú nímeámí nuri Jisasoyá s+yikí imónigfá Jerusaremi ḡweaḡfáyo wípeḡweaḡfáwamí míní wípísfí nání wíowáríḡfawixíni.

12

Míxí ínáyí Xeroto Jemisomí píkirí Pitaomí gwí uyírí eḡf náníríni.

¹ Íná Judayí míxí ínáyí Xeroto Jisasoyá s+yikí imónigfáyí wíyo ríkíkíríó wíkaríni nání íá níxírírí ² porísí wamí uráná kirá tñni Jonomí xíráo Jemisomí píḡíḡfawixíni. ³ Jemisomí píḡíḡfá nání Judayí yayí yariḡagfá níwinírí Xeroto sípí ámí bí nerí re eḡnigíni. Pitaomí ení íá xíríḡnigíni. Sífá Pitaomí íá xíríḡyí tñíná Judayí Goríxo eḡíná múroḡpí nání dñf mopírí nání bísfkerfá yísí mayí úrapí nímixíro naríḡfíná omí Xeroto íá xíríḡnigíni. ⁴ Omí íá níxírímáná re yaiwíḡnigíni, “Sífá Aḡnáj Neamúroaḡoí ríḡḡf rípi ríxa pwéáná omí gwí aḡfíyo dání nímixearí ámá níní síḡwí aníḡf e dání xwíríxí numerí píḡíḡmíḡníní.” níyaiwírí gwí aḡfíyo níḡwírárírná porísí awí eáníḡfá biaú biaú xíxegíní waú waú awí mearoayípírí nání wáríḡnigíni. ⁵ E wáráná Pitaomí gwí aḡfíyo awí mearoaríḡagfá aí Jisasoyá s+yikí imónigfáyí Goríxo omí arírá owinírí aníḡf miní aríá ríá wé yariḡf níwíera ugíawixíni.

Aḡnáj wo Pitaomí gwí aḡfíyo dání míxearí náníríni.

⁶ Sífá Xeroto “Ayimí omí nímixearí ámá síḡwí aníḡf e dání xwíríxí uméimíḡníní.” yaiwíḡfíyí síní wíá móníḡáná Pitaomí senfá wíríkaú níyárínímáná áwínímí sá weḡáná porísí waú mídmídmání ḡwearí wa gwí aḡfí ówaní níyárímáná bfaríwámí dání awí roro eḡáná re eḡnigíni. ⁷ Ámináooyá aḡnáj wo níronapírí gwí aḡfíyo wíá ókíáráná Pitaomí míwíyo saiwíarf wimínírí nání ayíḡwí núrórí re uríḡnigíni, “Joxí

anjñi wiápñimeai.” uráná re enjñigini. Senfá arfkaú xegf wéyo dáni ikweámioanjinigini. ⁸ Senfá arfkaú ikweámioáagi anjñajo ámi re urññigini, “Dixf arerixf yinri sikwf sú yinri ei.” nuriri o rixa e éaná re urññigini, “Dixf iyfá nifkfyinimf nixfdei.” urfagi ⁹ gwf anj awami dáni omi númi nipeyeari númi nurfná “Anjñajo niri xwiyfá niri yariñpi, ayf nepa rfa niarini?” miyaiwi “Sa oriñá rfa winñini?” niyaiwiri ¹⁰ awau porisf xfo tñf anwi e awi rogfawami múrori jfamf awi rogfawami eni múrori nemána ákñá ówanf ainxf tñf imixññnamf —Anamf pñf nwiárimf nipeyearfná gwf anfyo pñf nwiárimf rixa anj apf ikwíronñpimf emearigfánarini. Ana tñf e rémóaná re enjñigini. Xegfpi fkwimññigini. Xegfpi fkwimññaná nipeyeari óf wiyimf nurfná re enjñigini. Anjñajo rixa pñf nwiárimf úaná ¹¹ Pitaó xegf dñf fá nixiriri re rinññigini, “Ámínáo nionf éf nimínimñiri nánf xegf anjñajo nurowárenapiri Xeroto ‘Gf enf éanñfyo dánf e wikárfimñini.’ yaiwiarñpi pñf urakiri gf Judayf ‘Xeroto omi e wikárfwinñini.’ niyaiwiro dñf wikwímoarigfápi pñf urakiri nerf gwf anfyo dánf nimixeáonirfani? Oyi, e nionirini.” rinññigini. ¹² Dñf e fá nixirimo anj apixf Mariaíyi rinñf wíyá —Ími xewaxo Jonf Makorini. Omi xñái Mariaíyi rinñf yá anj iwámf nánf nurf ámá obaxf anjwámf awi neánármáná Gorixo xfomi arirá owinñiri nánf yariñf nwia warfná niremori ¹³ ákñá fwí mñde dánf iwanf nearf ikaxf rimákíáná apixf wí, anj iwámf xñáññf nimóniri omñf wiariñf wí —Í xegf yof Rodairini. Í iwanf neániri ikaxf rimákíñfagi nánf gorfaniri sñwf owñimñiri nurf ¹⁴ “Goxirini?” nuriri Pitaoyá manf umññfagi nánf dñf nífá wíagi re enjñigini. Xámf ówanf mwfkwíomeá anjñf nurf ayá tñf re urññigini, “Pitaó ákñá ówanfyo bfarwámñf dánf bñraiwo ronf.” urfagi ¹⁵ ámá ayf re urigfawixini, “Jixf xaxá nerf rarñini.” urfagfa aí í axfpi arfki ámí bñ tñf urarfná ayf re urayigfawixini, “Pitaoyá anjñajo rfa ronf?” urayarñagfa aiwi ¹⁶ Pitaó sñf ówanf iwanf nearf ikaxf rimákíarñagf ayf nuro ówanf nkwiro winñfawixini. Pitaó riwo ronagf nwinñiro dñf niyága úagfa aí ¹⁷ Pitaó ayf xwiyfá mñipa oépayñiri wé ówanf nuyimána Ámínáo nwiiri gwf anfyo dánf nimeámf nupeyearfná éfpi nánf repyf nwiéra nurf re urññigini, “Jemisomf tñf negf nrixfmeá imónigfáyo tñf nionf níf apf nánf áwanf urññixini.” nurárimf nipeyeari mñf nánf unñigini.

¹⁸ Rixa wfa ónáná porisf Pitaomf awi mearoarigfáwa o mñweanagf nwinñiro “Pitaó arige nerf rfa unoi?” nññiro ayá ípñfá nñwiráriga warfná ¹⁹ mñxf ináyf Xeroto Pitaó nánf pñf néra nurf pñf nimegñárímáná porisf awi mearogfa awamf yariñf imimf nwiármáná wfamf sekaxf re urññigini, “Awamf nimeámf nuro pikipoyf.” Sekaxf e nurimo Judia piropenisfyo pñf nwiárimf anj yof Sisaria nánf nwerf e urññigini.

Mixf ináyf Xeroto penj nánirini.

²⁰ Xeroto ámá Taia nweáyo tñf Saidonf nweáyo tñf wikf bñ onimiápi mñwónf ayá wí wónarñagf wigf wí awi neánármáná o nweane nánf nññiro xámf Xerotoyá gapimánf seáyi e imónigfá wo tñf —O xegf yof Birasitasorini. O tñf xámf Xeroto wikf wónarñpñf nánf xwiyfá nimixñro re urigfawixini, “Joxf Xeroto wikf neónarñpñf nánf omi xwiyfá nñneurñyiri pñf neawñri. Ámá dixf mñxf ináyomf simañwñyónñf wurññgáyo aiwá bf yariñwáone enagf nánf rñarñwñni.” uráná o re urññigini, “Soyñé tñf nawíni nñrorane seaurñimfárinif.” urfagi awa wenñf nero nweanáná ²¹ sfá Xeroto xwiyfá imixñfá nánf rñññfñf parimóaná o mñxf ináyowa yñarigfápi

okiyfá ninimáná xegf siá ikwianwíf seáyf e imixinininamf ninjwearf xwiyfá rirímf wiarfná ²² ámá awí eánigfáyf rfaiwá niriro re rayigfawixini, “Xwiyfá apf ámá woyá mirinarinini. Apf anfnamf dánf njwáf imóninjf woyáninjf rinarinini.” rayarfná re enjiniginini. ²³ Ayf urarigfápf nánf xewaninjo pfrf nrakiniri “Gorixomini seáyf e numerf rfpoyf.” muripa éagf nánf Gorixoyá anfnajf wo rfninjf wíáná agwf ayinjwíf norfná piyf omoniginini.

²⁴ E nerf aíf xwiyfá Ámináoyá surfmá mimónf sinf nriaga nurf nánf ámá obaxf nkumixiga ugawixini.

²⁵ Banabaso tñf Soro tñf awaúmf nigwf rípf negf nriixímeá imónigfá Jerusaremí njweagfáyo mñf wíisixiniri wíowarigfápf ríxa nyárimáná Jonf Makomf nriwirimeámf Jerusaremí pñf nriwiarimf ámf Adiokf nánf yigfawixini.

13

Banabasomf tñf Soromf tñf wáf urimepisfi nánf nriřpearo urowarigfá nánrini.

¹ Jisasoyá siyikf imónigfá Adiokfyo njweáyf wigf wa wáf rókiamoarigfá imóniro wa uréwapiyarigfá imóniro egfáwa rowarinini. Wo Banabasorini. Ámf wo Simiono xegf yof bf Naijeroyf wriřgorini. Ámf wo Sairini dánf Rusiasorini. Ámf wo Maneyeno —O gapimanf Xeroto tñf nemerfná xwé iwiaronorini. Ámf wo Sororini. ² Ayf awí neániro Ámináomf yayf nriwiro aiwá njwáf njweanáná kwíyf Gorixoyápf re uriniginini, “Banabaso tñf Soro tñf nionf awaú e éisixiniri wéyo fáf umirarinjápf xixeni emepisfi nánf nurřpearo urowarfpoyf.” uráná ³ ayf aiwá njwáf njwearo Gorixomf xwiyfá rirímf wiro néfasáná awaúmf wé seáyf e nriwikwiarimáná urowarigfawixini.

Banabaso tñf Soro tñf priřnjwíf Saipirasipimi dánf wáf urimegfi nánrini.

⁴ Awaúmf kwíyf Gorixoyápf urowarřagf nriwerf anj yof Serusia rfninjřpimi dánf sipixf womf nriřxemoániri ninjweámáná priřnjwíf Saiprasi rfninjřyimi nánf nuri ⁵ sipixof anj yof Saramisiyf rfninjřpimi iwiékñimeááná awaú sipixíyo dánf nayoari Judayfá rotú anj wí e wí e mirininjfyo dánf Gorixoyá xwiyfápf wáf nurimeríná Jonf Mako enf sanj nurápméri ⁶ ríxa priřnjwíf miwf midáni dánf midáni nánf wáf nura neméfisáná anj yof Peposiyf rfninjřpimi nriřmoro winigfawixini. Ámá ayáf mfkf ikinj wo —O Judayf worini. Mimónf wáf rókiamoarinjf worini. Xegf yof Ba-Jisasoyf wriřgorini. ⁷ O tñf priřopenisf apimi dánf piriimiáo —O xegf yof Sejiasf Porasorini. Dñf neyírorf aumaúmf ininorini. O tñf nkumixiniri njweagfíorini. O anj apimi njweanagf Banabaso tñf Soro tñf sinjwíf e nriwiniri wáf urimearfná piriimiáo xwiyfá Gorixof nánf wáf rarigfápf arfá owimniri awaúmf “Eini.” urřagf aíf ⁸ ayáf mfkf ikinjo —Grikiyf wigf pñé tñf Erimiasoyf rfninorini. O piriimiáo Jisomf dñf miwikwřropa oeniri awaúmf xegf dñfyo dánf pfrf rakimniri éagf aiwf ⁹ Soro —O xegf yof bf Poroyf urřgorini. O kwíyf Gorixoyápf ayáf wí sixf winnjagf nánf ayáf mfkf ikinjomf ríxa sinjwíf agwf nriwinárf ¹⁰ mixf re uriniginini, “Oboyá nriáwfninjf imóninjf roxinini, ámá wé róninjf yarřgfá gíyf gíyo pfrf urakimniri yarřnoxirinini. Arřkí yapf wíwapiyiri řwf urápiri néra warřnoxirinini. Ámináo nánf nepaxinjf rfninjřpf joxf aninjf minf yapfnf imoriréfnini?” nuriri ¹¹ re uriniginini, “Agwf nionf re rriřarinini, Ámináo ríxa dñf rikikayóagf nánf joxf sinjwíf nisupárf sáf obaxf wíyo sogwf sinjwíf winirřamanf. rriřarinini.” uráná re enjiniginini. Agwf wfaninjf urárf sáf

uyináriri éagi nání “Ámá go go wéyo íá nínixiriri óf síwá nínirfēnēhoi?” nīyairiri ámá nání páf emeniginini. ¹² E éagi pirimiáo síhwf nīwiniri Jisasomi dīñf wīkwfroniginini. E nerī Ámináo nání uréwapīyarigfīpī nání ududf nīwiga uniginini.

Banabaso tñi Soro tñi Pisidia pīropenīfyo nání nuri Adiokīyo wáf urimegfī nánirini.

¹³ Poro tñi nīkumixiniri emearigfīwaú tñi Peposi pñi nīwiárimī nuro sipixf womi nīpīxemoánīro nīñweámáná nuro Pabiria pīropenīfyo añf xegf yof Pega rīnīñfīpimi iwiékñimeááná nayoaro e dání Joni Mako awaúmi pñi nīwiárimī ámi xegf axf Jerusaremī nání úagf aiwf ¹⁴ Poro tñi Banabaso tñi awaú Pega nīmúrori Pisidia pīropenīfyo añf xegf yof Adiokīyī rīnīñfīpimi nīrēmori Sabarfāyo Judayfya rotú añfyo nīpáwiri éf ñweañáná ¹⁵ ñwf ikaxf eánīñfīpimi bī íá roro wfá rókiamoagfáwa eagfāpimi bī íá roro nīyárimáná rotú añf iwámi mewegfáwa ámá womi awaú éf ñweagfīe nání nurowáiro re urigfawixini, “Re urei, ‘Negf nīrixfmeá imónigfīwagwī, awagwī xwīyfá eñf rīrēmīxf neaipaxf bī eñánáyf, anani nearīpiyf.’ urei.” urowáraná o nuri awaúmi axfpi e uráná ¹⁶ Poro nīwiápnīmeari wé ówanf nuyimáná re urīñiginini, “Gf Isireriyfne tñi émáyf Gorixomi wáyf nīwiro nání nene tñi nawīni awī neánīrane Gorixomi yayf wiarīñwáyfne tñi arfá nīpoyi. ¹⁷ Nwfá Isirerēneyá arfowēyf uxfdagfo, o eñíná negf arfowami neyīrori ayf añf mīdāñyf nīmónīro Isipiyf añfyo ñweañáná oyá dīñf tñi sayá nīmóga numáná eñáná o eñf síxf neániri emīmī nīwīwapīya unīpimi dání añf ayo dání nīwirīmeámi bīñiginini. ¹⁸ Nīwirīmeámi báná ayf ámá dīñf meanē nemeróná xwiogwf 40 pwearfná o ayá nurīmīxiri wé íá numīxeánīfisaná ¹⁹ Kenanīyf añfyo ámá gwf wīrf wīrī wé wfúmī dāñf waú apimi xwīrfá nīkīxeri xwfá wigf ñweagfāpi nurāpīri negf arfowami mīni wīñiginini. Api nīpīni yarfná xwiogwf 450 pwenīginini. ²⁰ Gorīxo e nīwīfisaná oyá dīñf tñi ámá wa anīwá nīmónayiro wfá rókiamoagf Samueroyi rīnīño tñíná nání nīmenīweága nībīfisaná ²¹ negf arfowa Gorixomi re urigfawixini, ‘Mīxf ináyf neamenīweani nání neaimónarini.’ uráná o Kisomi xewaxo, Soromi —O xiáwo írīño Bejīmanoyáorini. Omī mīxf ináyf nání urīpeááná o numenīwearfná xwiogwf ámi 40 pwenīginini. ²² Gorīxo omī surīmá nīmīxiri ámi Depito xamīño mīxf ináyf nīmóniri oudenīweaniri imīxīño nání woákfkf nerī re nearīñiginini, ‘Jesiomī xewaxo Depito ámá nioni dīñf unīwīrārīpaxf wo imónīñagf wīnīñáorini. Nioni nīmónarīñf nīpīni xīxenī enīforini.’ nearīñiginini. ²³ O ‘Depitoyá fīwīarfawēyf wo Isirerīyo yeáyf uyimīxemeanfa nání oimīximīni.’ nīyairiri negf arfowami símīmanīfyo dání urīñfīpa xīxenī nerī ámá Jisasoyi rīnīño imīxīñfīrini. ²⁴ O síni ámáyo piaumīmī mīwinīñáná Jono xámī Isirerīyo nīyonī wáf nemerī ‘Segf fwf yarigfāpi rfwfīmīni mamóáná wayf seameaimīni.’ nurīmeri ²⁵ rīxa Gorīxo e éwīnīginiri wīmīxīyīñfīpī yoparīpī urīmīfāniri nerfná re rayīñfīrini, ‘Seyfne nioni nání “Gorīni.” yaiwīarīhoi? Seyfne wenīñf nerī nīñweagfōnīmani. E nerī aí arfá nīpoyi. Ámá nionīyá rfwīyo bīnfo nioni aga seáyf e nīmúrono eñagi nání xegf síkwf sú gwf wīkwēaipaxf mīmónīñini.’ rayīñfīrini.

²⁶ Gf nīrixfmeá imónigfāyfné, Ebīrfāmoyá fīwīarfawēyfné tñi émá Gorixomi wáyf nīwiro nání ayf tñi re awī eánigfāyfné tñi rīpī osearīmīni. Xwīyfá ámáyo yeáyf uyimīxemeapaxo nānpī nīneneni arfá wiani nání Gorīxo rīxa urowárenāpīñfīrini. ²⁷ Ámá Jerusaremī ñweagfāyf tñi wigf

mebá nimóniro umenweagfáwa tñni omi ayf orfaniri mí miwómixipa ero enjíná dání wáf rókiamoagfáwa o nání níriri ríwamiñf eagfápi — Api Sabarfá ayf ayo dání fá roarigfápirini. Api mfkf nání dñf mimó surfmá fá níroro nání ‘Ayf o nání rfa rinini?’ miyaiwipa ero néfasáná wáf rókiamoagfá awa nírero eagfápi tñni xixeni omi wikarigfawixini. Wáf rókiamoagfá awa nírero eagfápi tñni xixeni niwikariróná ‘Sipioxirini.’ nuro xwiyfá umearigfawixini. ²⁸ E nemowa nimeami nuro omi xwiyfá numeariri pikipaxi imóniñf bi nání pfa nimeginiri aiwi gapimanf Pairatomf ‘Pikoi.’ urigfawixini. ²⁹ Omi nipikiróná wáf rókiamoagfáwa o nání nírero eagfá nipiñi xixeni niwimáná enáná wa yoxáfpami dání niyoami niwepñiro xwáripáyo weyáragfa aiwi re enjiniñi. ³⁰ Gorixoyá dñf tñni xwáripáyo dání ámi wiápnimeaninigiñi. ³¹ Niwiápnimeámáná sfá ayá wí ámá Gariri piropenistyo dání o tñni nawini Jerusaremí nání bigfáyo sñáni wimónayinigiñi. Ayináni sñáni wimónayinif yf negf Isireriyf imóniñfyo áwanf urimepñri nání imónigfáyirini. ³²⁻³³ Yawawi eni xwiyfá yayf seainipaxf ripi searanrai niyaiwimi barinwi. Gorixo negf arfowami smimanfyo dání nurirfná ‘Niseaimfáriní.’ urinipi Jisaso xfoya dñf tñni wiápnimeanipimi dání awayá fwiárfawene rixa xixeni api, xfo urinipi neainfirini. Xwiyfá Bkwf Samiyo sonf biaúyf rininipimi nírini eánif ripi, ‘Joxi Gorixoniyá iwoxirini. Agwi nioni simixáná imónifoxirini.’ Xwiyfá e nírini eánifipi eni xixeni imóniñfirini. ³⁴ Nene dñf re yaiwianfwa nání ‘O Gorixoyá dñf tñni wiápnimeáf yf nání ámi niperi wí pif epaxf menini.’ yaiwianfwa nání Bkwfyo nírini eánifipa Gorixo re urinirini, ‘Depitomf smimanfyo dání nurirfná “Ayá níririmixiri pirániñf siimfáriní.” urinapi joxi eni axfpi nisiimfáriní.’ urinirini. ³⁵ Ayináni o nání Bkwf Samiyo sonf ámi bimi Depito re rinirini, ‘Gorixoxi ámá e wiwiniginiri urinipi anif minf xfdarño joxi xwáripáyo dání xe pif oenri sñwf winifá menini.’ rinirini. ³⁶ Depito imóniñfipi nání nene nijfáriní. O Gorixo e éwiniginiri wimónarinifpi néra núsáná peáná negf arfowa xwfá weyariniñfyo weyáraná pif enjiniñi. ³⁷ E neri aí ámá Gorixoyá dñf tñni wiápnimeanjo wí pif meninigiñi. ³⁸ Ayináni gf nírimeá imónigfáyiné, yawawi seararigwifpi nání xixeni nijfá re imónifoyi. Jisaso enipimi dání Gorixo negf fwf yarinhwápi yokwarimf neaipaxirini. ³⁹ fwf yarinhwá nwf ikaxf Moseso níriri eanfpi xfdarinhwápi dání yokwarimf neaipaxf mimóniñfipi Jisasomf dñf wkwfrowá gene gene xegf xewaxo neainipimi dání anani yokwarimf neairi gwiniñf neajiniñfipi neaikweawariri epaxirini. ⁴⁰⁻⁴¹ Ayináni wáf rókiamoagfáwa nírero eagfá ripi xixeni seaimóniniginiri wáf niseainiri dñf mófirixini, ‘Gorixo rinipimi ikayfwf umeararigfáyiné, xami sñwf niwiniro ududf nemáná anfirixini. Ayf ripi nání seararinini. Nioni sefne tñiná yarinhapi ámá wa áwanf searagfa aiwi sefne agwi aí ná rfwfyo aí bi “Neparini.” yaiwiprfa menini.’ xwiyfá api wáf rókiamoagfáwa nírero eagfápi xixeni seaimóniniginiri wáf niseainiri dñf mófirixini.” urinigiñi.

⁴² Poro tñni Banabaso tñni e nura numowau peyearfná ámá arfá wifáyf rixiñf re urayigfawixini, “Awagwi ámi Sabarfá wfomf dání xwiyfá agwi neararigfipi axfpi anani nearwapiyipisfirani?” urayigfawixini. ⁴³ E nemáná rixa rotú añf tñf e pñni niwiarimi ami ami numiamoróná Judayf obaxf wí tñni émayf Gorixomf wáf niwiro nání Judayfniñf imónigfáyf wí tñni Poromf tñni Banabasomf tñni númi warinagfa awau ámi nura nuriná enj rirémixf niwiri re urigfisixini, “Sefné Gorixo wá nineawianiri neainfipi fá nixiriro nweáfirixini.” urigfisixini.

44 Sabarfá wo ríxa parimóána áma aní apimi nweáyí nápi xwiyfá Gorixoyápi arfá wianiro nání awí eánigfá aí 45 áma ayá wí awaú rarigfípi arfá wianiro nání epíroyí yaríngafá Judayí síngwí e nínwiro sípí díní bí onímíapí mívaiwí ayá wí nívaiwiro nání Poro uréwapíyarínípi pírípírí ero ikayfíwí umearíro egfawixíni. 46 E yaríngafá aí Poro tñí Banabaso tñí ayá igigí bí mívíní re urígfisixíni, “Yawawi aga xwiyfá rípi yegí Judayíné niseamúrorai émáyo xámi urípaxí menjagi nání seyíne xámi seararínwii. E nerí aí xwiyfá rípi arfá mívai aríkwíkwí neróna seyíne áwaní réníní nívaiwíro yarínó, ‘Díní nívíníní imónínípi meapaxí imónigfáyí tñí xixeni mimónínwini.’ Áwaní éniní nívaiwíro yaríngafá nání agwí yawawi seyíne píní niseawiárími émáyo uréwapíyanírai warínwii. 47 Ayí rípi náníní. Ámínáo sekaxí nearíní rípi nwf ikaxí eáníníyo re eáníni, ‘Gorixoní joxí émáyo uyfíníní wí wókímíxírfa nání rínwíráríni. Joxí nioní nání urírápimi dání áma xwí nírímíni gími nweagfáyo yeáyí uyímíxemeámfa nání e oimóníri rírowáríni.’ Goríxo e nínearírná yawawi nání eníníní ríní enjagi nání émáyo uranírai warínwii.” urígfisixíni. 48 E uraríngafí émáyí arfá nívíroná díní nífá nívíní xwiyfá Ámínáoypí naní e rínarínjagi nání re rínígfawixíni, “Apí seáyí e imóníni.” níníro áma Goríxo díní eyíroaríníyí díní wíkwírogfawixíni.

49 Xwiyfá Ámínáoypí aní apí tñí e nímíni rínárímeárná 50 Judayí re egfawixíni. Apíxí seáyí e imónigfá ayí tñí rotú nweaarígfíwámi tñí aní apimi seáyí e nímóníro menjweagfáwami tñí símírí wíagfá ayí Poromí tñí Banabasomí tñí sípí nívíkaríro wígf tñí e dání míví xídwárígfawixíni. 51 Wígf tñí e dání míví xídwáríagfá awaú “Nene sípíni wíkararínwaéneríni?” oyaiwínípoyníri egí síkwíyo xwí síkí xénínípi pírí wíáíkmí nívárími aní yoí Aikoniamíyí rínínípipimi nání ugísisixíni. 52 E nerí aí aní apimi dání Jisasomí díní nívíkwíro uxfídarígfáyí yayí bí onímíapí mívíní yayí seáyími dání niga uro kwíyí Goríxoyápi ayá wí síxí wínínípipimi dání ení neága uro néra wagfáríni.

14

Poro tñí Banabaso tñí Aikoniamí dání egí náníníni.

1 Awaú xámi egfípa Aikoniamíyo nírémómáná Judayíya rotú aníyo níváwiri nuríríná píráníní renjwípearínjagí nání áma xwé ayá wí, Judayí tñí Gíríkíyí tñí áma gwí apíau díní wíkwírogfawixíni. 2 E nerí aiwí Judayí arfá nívíro díní mívíkwíropa éfáyí Gíríkíyí áma Jisasomí díní wíkwíroarígfáyo símí tñí owípoyíníri símírí nívíro yaríngafá nání 3 awaú e ayá wí nínwiaríná “Áma tíyí wí míví nívaiapaxí aí Ámínáo ananí yeamenínó.” nívaiwiri ayá igigí bí mívíní sa nírí ugísisixíni. E yarfná Ámínáo “Awaú neararígfípi nepa rífa neararíní?” owípímónípoyníri gí díníyo dání xe nuríri emímí tñí ayá ríwamónípaxí imónínípi tñí owíwapíyípiyníri ení síxí nívaiwíxa uníníni. 4 E nerí aí áma aní apimi nweagfáyí díní bí biaú nívíro wí Judayí, díní mívíkwíroarígfáyí tñí kumíxíníro wí wáf wurimeiarígfíwámi tñí kumíxíníro neróna re eníníni. 5 Gíríkíyí wí tñí Judayí wí wígf seáyí e nímóníro umenjweagfáyí tñí ayí nívíapínímearo “Awaúmi sípí nívíkarírane síngá tñí opíkianeyí.” níníro yarfná 6 e owianeyíníro yarígfápi nání awaú níjfa nímóníri nání Raikonia píropenífíyo aní símí biaú xegí yoí Rísítírapimi tñí Debípimi tñí nání éfí uri aní mívídmídání ikwíronínípiami ení nání éfí uri nerí 7 aní ayo dání xwiyfá yayí neainarínípi wáf urímegfísisixíni.

Poró tñi Banabaso tñi Risitirapimi dání egfípi nánirini.

⁸ Awaú anj yof Risitirai rininjipimi emearfna áma e dñj wo —O xinái agwíyo dání síkwí ikf enj xirinorini. Xegf síkwíyo enj bi meánñagf nání o bi onimiápi irú nipmíxiri anj yagomani. O éf ninweari ⁹ Poró urarinjipi arfá wiarfna re enjigini. Poró sinwí agwí niwinárfina winíyí wininjigini. Xegf síkwí sípi enjyí nanj wimíxini nání Jisasomi dñj wíkwíroarñagf niwiniri ¹⁰ ímf tñi niri: “Niwiáfnimeari díxí síkwí tñi píraninj éf roí.” urána re enjigini. Úrapí éf niroamori anj enjigini. ¹¹ Poroyá manjyo dání éf niroamori anj yarñagf áma e epíroyf egfáyf sinwí api niwiniro xwíyá nímfeyoaro niri róna wigf Raikoniyá pñé tñi re rigfawixini, “Negf ñwá anfnami ñweagfáwa ríxa áma nimóniro nene tñj e nání riwaú weapfi.” niri ¹² “Banabaso, o negf ñwá Susoyf wírinñorini.” riro Poró xwíyá yanj umeaiarño enagf nání “O negf ñwá Xemisoyf wírinñorini.” riro neróna ¹³ Susoyf wírinño —O nání anj ridiyowá yarigfíwá anj apimi ákñáyo bfaríwami dání umiriyinñorini. Oyá apaxfpanñj imónño urfá iwí yeyf inñj bi nímaxirimi burímákau oxí wo tñi nímera níbirí ákñá íwí e éf nírómáná áma e epíroyf egfáyf tñi “Awaú nání ridiyowá owianeyi.” níwimóniro e wianiro yarfna ¹⁴ wáf wurimeiarigfíwaú, Banabaso tñi Poró tñi ayf “Awaú nání e owianeyi.” rinarinñagf arfá niwiri re egfisixini. Ayf “Nene wianiri yarñwápi awaú aga míwimónarini.” oyaiwípoyniri egf iyfá naxeri áma epíroyf egf áwinimi anj nuri xwíyá ímf tñi nira nuri ¹⁵ re urigfisixini, “Áma tíyiné, pí nání e yeaianiro yarñoi? Yawawi eni seyiné imónigfápa amáwawirini. Yawawi sa rípi nání yarñwií. Seyiné segf ñwáapi níxídróna surfma yarigfápi pñi níwiárfimi Goríxomi —Ñwá nepa dñj tñño ayf orini. O anjna imíxiri xwá imíxiri rawírawá imíxiri nerí amípi nñi ayo yarñjipi imíxñorini. Omi seyiné xídrírfi nání yawawi xwíyá yayf seainipaxí rípi wáf seararñwií. ¹⁶ Áma gwí wírf wírf nñi aga enína dání ninweaxa bigfáyf Goríxo wigf síwíyo xe oxídrípoyniri níwíga níbirí aiwi ¹⁷ xewanño imónñjipi nání yumí míseainí xegf nanj níseaiirñjipimi dání síwánñj níseaiga bíñfiri. Segf omñj ná wearñina wenfa nání oyá dñj tñi iniá eaenarí aiwá pírfpírf iniri yarfna seyiné nñiro yayf niga warigfárfini. Ayínáni o e níseaiirñjipimi dání xewanño imónñjipi nání síwánñj níseaiga bíñfiri.” ¹⁸ Xwíyá e nuriri aiwi áma ayf arfki “Awagwí nání xe ridiyowá oépoyniri sinwí neanfíyí.” urarinñagf awaú anñj miní pírf urakianiri néfisána enána ayf kikiá egfawixini.

Poromi sñjá nearo tigfá nánirini.

¹⁹ Judayf wí Adioki dání biro Aikoniami dání biro nero áma obaxí e ñweagfáyo dñj ukínimíxána “Poromi sípi e owikáraneyi.” wimónarñjipi níxídro re egfawixini. Omi sñjá tñi nearo “Ríxa píyírfani?” níyaiwiro anj apimi dání níropémi nípeyero e wáfagfa aí ²⁰ áma Jisasomi dñj níwíkwíro xídarigfáyf píyo wenje mídmídáni rówapána re enjigini. O ámi wiáfnimeañjigini. Ámi níwiáfnimeari anj apimi nání nuri sá wenjo wáfpi tñi Banabaso tñi anj yof Debi rininjipimi nání nuri ²¹ anj apimi dání xwíyá yayf neainarñjipi wáf nurímerfna áma obaxí Jisasomi dñj níwíkwíro oxídrípoyniri níwimíxárfimi ámi Risitira nání nuri e eni nurára múrori Aikoniami e eni nurára múrori Adioki e eni nurára múrori nerína ²² awaú xámi nura púána Jisasomi uxídigfáyf enj neanro omi pñi míwiárfi anñj miní xídrírfi nání enj ríremíxí níwiéra nuri re urigfisixini, “Xeanñj ayá wí níneámeáa numána enána Goríxoyá

xwioxfyo páwianfwarini.” nuriri ²³ áamá wa Jisasoyá siyikf imónigfáyo wipenweaprfáwa anj apí apimi niwurfpeaaria niweri xámi aiwá ηwá ηwirariniri Gorixomi xwiyfá ririmf wiri néfisána Ámináo, wigf diηf wíkwíroarigfó píraninjf oumeniniri wéyo niwimi ugfisixini.

Poró tñi Banabaso tñi ámi egf aximini ugfi nánirini.

²⁴ E nemowau Pisidia piropenisfyo áwinimi nipuri Pabiria piropenisfyo niremori ²⁵ anj yof Pega rininjpimi xwiyfá Gorixoyapi nurára nimúrori anj yof Ateria rininjpimi nán niweri ²⁶ e dání sipixf womi nipixemoániri niηweámáná nuri Adiokiyo nán nuri —E ayf awau rixa eméifpi wáf emearfná Gorixo wá wianfapimi dání éfisixiniri omi wéyo niwiro wárigferini. E nán nuri ²⁷ niremómáná Jisasoyá siyikf imónigfáyo awi neáiriri amipi awau nemerfná Gorixo enjpi nán repiyf niwiéra nuri Gorixo émayf nikinimóniro diηf onikwírfpoyiniri ówanjininjf wíkwíinjpí nán repiyf niwiri ²⁸ e nemowau Jisasomi uxídarigfá anj apimi ηweáyf tñi nawini sfá ayá wí e ηweagfisixini.

15

Émá Jisasomi xídarigfáyf nán xwiyfá imixigfá nánirini.

¹ Áamá wa Judia piropenisfyo dání niweapiro Adioki niremómáná áamá Jisasomi diηf niwíkwíroro nán wigf xexirfmeá imónigfáyo nuréwapiyiro re urigfawixini, “Seyné Judayene tñi xixeni imónipfri nán negf arfo Moseso rinjpi iyf sfmf sfó miwákwínipa nerónáyf, Gorixo yeáyf seayimixemeapaxf menini.” urarinagfa ² Poró tñi Banabaso tñi xwiyfá sfmf tñi ximiximf niniro xwiyfá ayá wí nriiga niwiápnimearo néfasána áamá e dñj Jisasoyá siyikf imónigfáyf re rinigfawixini, “Poró tñi Banabaso tñi negf wa tñi Jerusaremí nán nuro wáf wurimeiarigfáwa tñi áamá e dñj Jisasoyá siyikf imónigfáyo wipenweagfáwa tñi nerfmeánimáná ‘Iyf sfmf sfó wákwínfpoyi.’ neararigfá rípi nán xwiyfá nimixiróná, ayf nanjrinini.” niriniro ³ uowárauáná awa xwá Pinisiayi rininjpimi tñi Samaria piropenisfyo tñi nipurná anj apí apimi Jisasomi diηf niwíkwíroro nán xexirfmeá imónigfá wíyoní wíyoní émayf Gorixo tfáminí kinimónigfápi nán e e áwanj nura nimúroróná yayf niwimóá ugfawixini.

⁴ E nemowa rixa Jerusaremí niremoro anj e dñj Jisasoyá siyikf imónigfáyf tñi wigf wipenweagfáwa tñi wáf wurimeiarigfáwa tñi yayf wiemeáná Poró tñi Banabaso tñi awau émayf tñj e emearfná Gorixo egf wéyo dání néra unj nipini nán repiyf wiarfná re enjiginini. ⁵ Parisi imónigfá Jisasomi diηf wíkwíroarigfá wa niwiápnimearo re rigfawixini, “Émá Jisasomi diηf wíkwíroarigfáyf negf iyf sfmf sfó wákwínarinjwápi mepa epaxf wí mimónini. Ayf ηwf ikaxf negf arfo Moseso eanjpimi mixídipa nerfná, ‘Ayf ananirini.’ uripaxf mimónini. Ayo nuréwapiyirane ‘Apimi aninjf miní xídfrixini.’ uríwaniginini.” rigfawixini. ⁶ Ayfnáni wáf wurimeiarigfáwa tñi Jisasoyá siyikf imónigfáyo wipenweagfáwa tñi apí nán xwiyfá imixanro nán awi neánro ⁷ rixa xwiyfá ayá wí rírowiágf ninfasána enána Pitao niwiápnimeari re riniginini, “Gf nrixifmeá imónigfoyné, xámi dání émayf xwiyfá yayf neainarinjpi arfá wiro diηf wíkwíroro epírfá nán soyfnéyá wo iwamfo wáf uríwinigininiri Gorixo eyíroηo, ayf nioní enagi nán soyfné nijfárinini. ⁸ Nioní ayo wáf urimeáná Gorixo —O ámayá xwioxfyo imóninjpí nñi nán nijfá imóninorini. O xegf kwíyipi nene neaiapinjpá axípi miní niwirinjpimi

dáni síwá réniŋf neaiŋfiri. Émáƒ eni dŋf niniƒkwíroróná, ayf ananiri. Síwá éniŋf neaiŋfiri. ⁹ Judayene xegf bi neaiiri émáyo xegf bi wiiri enjmani. Nene neaiiŋpa axípi ayf eni dŋf wíkwíroariŋagfa níwiniŋf yokwarimf wiŋfiri. ¹⁰ Ayinani soyfne Gorixo wikf oneaoniri pi nani yariŋoi? Nwaf ikaxf Moseso eanŋpimi dani sanf negf arfowa anani nimeami upaxf mimonŋfipi —Apf, ayf nwf ikaxf negf arfowa oxídaneyinirona nixfidipaxf mimonŋfipiri. Apf pi nani éma Jisasomi dŋf wíkwíroariŋfáyo wikwiaraniro yariŋoi? Soyfne Gorixo ayo miwikwiariŋfipi wikwiaraniro nerŋfipimi dani Gorixo nene wikf oneaoniri yariŋoi. ¹¹ Nene dŋf wí re mimó, ‘Nwaf ikaxf eanŋfipi xídarŋwápimi dani yeáƒ neayimixemeapaxfiri.’ wí mimó dŋf re neaipimónini, ‘Áminá Jisaso émáyo wá níwianiri ayo nani wayfá upeŋfyo dani Gorixo yeáƒ uyimixemeaarŋfipa Judayene eni axípi e yeáƒ neayimixemeaarŋfiri.’ Dŋf e neaipimónini.” urŋinigiŋi.

¹² Awí eanigfáwa xwiyfá bi mirf sinf arfani níwiro yarfna Banabaso tŋf Poro tŋf éf nirori xwiyfá nuriri emimf tŋf ayá riwamónipaxf imonŋf tŋf awaú émáƒ tŋf e wáf urimearfna Gorixo egf wéyo dani wíwapiyŋfipi nani repiyf níwiri ¹³ rixa nírariŋfana enana Jemiso níwíapfniŋmeari re urŋinigiŋi, “Gf nírixímea imonigfoyŋfne, xwiyfá nioniyá bi eni arfá nípoyi. ¹⁴ ‘Gorixo émáƒ nani wí dŋf mímooarini.’ yaiwiagwá aiwi xewanŋo émáƒ wí nioniyá imonifrixiŋfiri níwíeyírorŋfipimi dani áma ayf nani monŋfipi iwamfó síwá neaiŋfiri. Apf nani Saimono rixa repiyf neaiŋoi. ¹⁵ Agwi o nearfipi, ayf wáf rókiamoagfáwa Depitoyá fwiarfawé nani níriro eagfá rŋf tŋf xixeni imonini, ¹⁶ ‘Apf nŋfni nimonifana enana Gorixonf ámi níbirf anŋf segf mŋxf ináyf Depitoyá pŋneamioagiwá ámi mirimfarini. Aniwá xwírfá ikixenŋfipi ámi nímiririŋf sŋf imiximfarini. ¹⁷ Ayf rŋf nani e emfarini. Judayf gwaf axíri marfá, áma gwaf wírf wírf nŋfni Ámináonf tŋfámni obfpoyniri nani ámi apf e mirimfarini. Ayf éma nioniyá imonifrixiŋfiri wéyo fá umŋfayf nionf tŋfámni obfpoyniri ámi mirimfarini. ¹⁸ Ámináonf xwiyfá rŋf seyŋfne níjfa oimónfpoyniri enina dani searŋfoni searŋfiri.’ Xwiyfá wáf rókiamoagfáwa eagfá apf tŋf Saimonf nearfipi tŋf xixeni imonini. ¹⁹ Ayinani dŋf nioniyá eni rŋfiri. Éma Gorixo tŋfámni ukŋnimonarigfáyo upupígf miwikaripa oyaneyi. ²⁰ Nwaf ikaxf eanŋf nŋfni nani miwikwiaripa nemana aí sa payf wí nearane re urfwanigiŋi, ‘Judayene xwírfá neainipaxf imonŋf rŋf rŋf mepa éfrixini. Áma wí mimónf nwfá imonŋfipi nani ridiyowá yarigfápi mŋfipa éfrixini. Apixf nímearfna sewini nímeanipa éfrixini. Nanwf gwaf sŋwfyo xírfana ragf sinf enŋfipi mŋfipa éfrixini. Rakiwf eni mŋfipa éfrixini.’ Apfni payf nearane urfwanigiŋi. ²¹ Áma enina dani néra níbiri nene nweanwá rina eni Sabarfá ayf ayo anŋf apf apimi áma wa nwf ikaxf Moseso eanŋpimi dani fá roro uréwapiyiro yarŋagfa nani émáƒ Judayene xwírfá neainarŋfipi nani níjfa imonŋf. Ayinani rfwamŋf apfni nearane e urfwanigiŋi.” urŋinigiŋi.

Émáƒ nani payf nearo wiowarigfá naniŋi.

²² Wáf wurimeiarigfáwa tŋf Jerusaremŋf dani Jisasoyá síyikf imonigfá nŋfni tŋf wigf wipenweagfáwa tŋf eni dŋf ná bŋf níxiriŋf re rŋnigfawixini,

“Negf wí Poro tŋf Banabaso tŋf payf nímaxiriŋf upfiri nani nírfpearanénáyf nanfiri.” níriŋf Judasomf —O xegf yof

ámi bi Basabatorini. Omi tñni ámi wo Sairasomi tñni —Awaú Jisasomi dñf n+wikw+roro nán+ xexir+meá imónigfáyo seáy+ e imónigfíwaúrini. Awaúmi nír+pearo ²³ pay+ re nír+nir+ eán+ñfpi wiowárigfawixini, “Wáf wurimeiar+ñwáone tñni Jisasoyá siyikí imónigfáyo umen+weañwáone tñni nene segí sér+x+meá imón+ñwaéne sey+né negí nír+x+meá imónigfáy+né nán+ —Wiy+né añf yo+ Adiokiyo ñweagfáy+né, wiy+né Siria piropen+s+yo ñweagfáy+né, wiy+né Sirisia piropen+s+yo ñweagfáy+nerini. Sey+né nán+ pay+ r+pi neari wiowárenapar+ñwini. Sey+né niy+nen+ yay+ oseainini. ²⁴ None r+xa arfá re wíwárin+ni, ‘Negíy+ wí none “Soy+né nuro e urf+poi.” murf+wám+ ay+ sey+né tfe nán+ n+biro searéwap+yariná dñf rfá seaxer+ dñf sim+gwfá seayinir+ enfir+ni.’ arfá e wíwá enag+ nán+ ²⁵⁻²⁶ none r+xa dñf ná b+ni tñni nimónimáná ‘Ay+ r+pi neranéná nanfir+ni.’ neaimónfir+ni, ‘Ámá negí wami nír+pearane Banabasomi tñni Soromi tñni —Awaú nene dñf six+ uyñwáwaúrini. Negí Áminá Jisasi Kiraiso nán+ wáf nur+meriná yo+ may+ nimón+ri urimegfíwaúrini. Awaúmi tñni negí wami tñni sey+né tñf e nán+ nurowárenap+r+ni, ay+ nanfir+ni.’ neaimónfir+ni. ²⁷ Ay+náni rfwam+ñf re eaar+ñwáp+ Judaso tñni Sairaso tñni awaú manf tñni en+ anan+ áwanf searfisix+nir+ urowárar+ñwini. ²⁸ None xwiyfá nim+x+ranéná kwíy+ Gor+xoyáyo dán+ re r+nfwanig+ni, ‘Ñw+ ikax+ ayá wí san+n+ñf imón+ñfpi m+wikwiár+pani.’ r+nfwanig+ni. Ñw+ ikax+ émáy+né aga p+ni m+wiár+pax+ imón+ñfpi, ay+ r+pi+nir+ni. ²⁹ Ámá wigí mimón+ ñw+fá imón+ñfpi nán+ ridiyowá yarigfápi m+n+pa éfir+x+ni. Rakiw+ m+n+pa éfir+x+ni. Nanw+ gwí sinwíyo xiráná ragf sin+ enag+ nán+ m+n+pa éfir+x+ni. Ap+x+ nimearoná sew+ni m+meán+pa éfir+x+ni. Sey+né nene rfwá ap+ni e nerónáyf, ay+ apán+ yar+ño+. Negí xwiyfá ap+r+ni.”

E nír+ro pay+ eagfawixini. ³⁰ E nemowa m+n+ wiowáraná awa pay+ nimeámi Adioki nán+ niwero nírémómáná ámá e dánf Jisasoyá siyikí imónigfáyo awí neaarimáná pay+ m+n+ wíagfá ³¹ ayf fá níróróná xwiyfá enf r+rém+x+ niwiro eán+ñag+ nán+ dñf nífá win+ñ+nig+ni. ³² Dñf nífá winarfná Judaso tñni Sairaso tñni awaú en+ wáf rókiamoar+gíwaú enagfi nán+ wigí xexir+meá imónigfáyo xwiyfá ayá wí bi tñni enf r+rém+x+ niwiri enf six+ niwím+x+ri egfisix+ni. ³³ E nemowaú sfá wí e niñweagfisáná enáná awaúmi ámi wigí uowárigfáwa tñf e nán+ nurowáriro yay+ wiowáragfá nán+ xexir+meá imónigfá e ñweagfáyo p+ni n+wiár+m+ kiki+fá néra ugfisix+ni. ³⁴ [Jerusarem+ nán+ nuri aiwi Sairaso “Adiokiyo ámi bi tñni niñwearfná, nanf emf+ni.” yaiwin+nig+ni.] ³⁵ Awaú e éagfi aí Poro tñni Banabaso tñni Adiokiyo niñweari ámá obax+ wí tñni nawín+ xwiyfá Ámináoyáp+ wáf ur+meri uréwap+yiri egfisix+ni.

Poro tñni Banabaso tñni ewáramónigfí nánir+ni.

³⁶ E nemowaú r+xa sfá wí múróáná Poro Banabasomi re ur+ñ+nig+ni, “Yawawi ámi nurai añf ap+ apim+ xwiyfá Ámináoyáp+ wáf nur+merainá ámá Jisasomi dñf n+wikw+roro nán+ yegí nír+x+meá imónigfáy+ arige rfa ñweañ+nir+ sinw+ ow+n+meaiyi.” urfag+ ³⁷ Banabaso “Ay+ anan+r+ni.” niyaiwir+ “Jon+ Mako en+ yawawi tñni nawín+ owaney+.” wimónfag+ aiwi ³⁸ Poro arfki re urar+ñag+ nán+ni, “Xám+ wáf ur+mean+rane nuranéná sin+ nápi oyaney+nir+ nán+ mú Pabiria piropen+s+yo dán+ p+ni niyeawiár+m+ uño ámi yawawi tñni nawín+ niwir+meám+ mupa oyaiyi.” urar+ñag+

náni ³⁹ mîxí nîrînowieánfísáná apimî dâni newáramónîri Banabaso Joni Makomî nîwirimeámi nuri sipîxí womî nîpîxemoánîri nîñweari pîrîñwí Saipîrasîyi rîñîñpîmî nâni ugísisîxîni. ⁴⁰ E nâni úagí aí Poro Sairasomî nîmearî xexîrîmeá imónigfáyí awaú wáf emearîná Ámînáo wá nîwianîri uméwîñigîni omî wéyo mîni wíáná e dâni pîni nîwiárîmî nuri ⁴¹ Siria pîropenîsîyo tîni Sirisia pîropenîsîyo tîni áwîni e nuri anî apî apimî nîrémómáná ámá Jisasoyá sîyikí imónigfá wíyí wíyo nuréwapîya nuríná enî sîxí wîmîxîgísisîxîni.

16

Poro Timotiomî nîwirimeámi unî nânîrîni.

¹ Poro anî Debiyi rîñîñpîmî nîrémorî ámi nuri Risîtraî rîñîñpîmî nîrémorîná wîñîñigîni. Ámá Jisasomî xîdarîgíyí wo —O xegí yoí Timotiorîni. Xînáí Jisasomî dîñî wîkwîroarîñî wîrîni. Í Judayí enagi aí omî xano Gîrikîyîrîni. ² Ámá Risîtra ñweáyí tîni Aikoniamî ñweáyí tîni Jisasomî dîñî nîwîkwîroro nâni xexîxexîrîmeá imónigfáyí Timotio nâni “Ámá anî worîni.” rarîgîforîni. ³ O nâni Poro “Yawawi tîni nawîni oemeaneyî.” nîwimónîrî nâni omî nîmearî iyí sîmí sîó wákwiñîñigîni. Ayí rîpî nâni e enîñigîni. Judayí arîwámîdâni ñweagfáyí nîni o xegí xano Gîrikîyí enagi nâni xîo iyí sîmí sîó mîwákwiñîñîpî nâni nîjîá e imónigfá enagi nâni Poro negí Judayo wáf urîmearîná omî arîá mîwîpa epîrîxîñîrî iyí sîmí sîó wákwiñîñigîni.

⁴ Anî apî apimî nurára nîmúroróná xwîyíá wáf wurimeaiarigfáwa tîni Jerusaremîyo Jisasoyá sîyikí imónigfáyo wîpenweagfáwa tîni awa xwîyíá nîmîxîróná rîñîñgíá rîpî, “Negí ñwí ikaxí eánîñî rîpîmîni émá Jisasomî dîñî nîwîkwîroro nâni negí nîrîxîmeá imónigfáyí ogámí mepaxí imónîni. Apîmîni nîxîdîróná apánîrîni.” e rîñîñgíápî nâni áwanî nurára múroarîñagíá nâni ⁵ anî apî apimî ámá Jisasoyá sîyikí imónigfáyí dîñî wîkwîroarîñîpî enî neánîro xáiwí íá nîxîrîro nâni sîá ayí ayo ámá ámi wí Jisasomî dîñî nîwîkwîroro wîñîyí tîni kumîxîñîñîgîrîni.

Poro Tirowasîyo nîñwearîná orîñá wîñîñîpî nânîrîni.

⁶ E nemowa pîropenîsî biaú Pîrigia tîni Garesia tîni rîñîñpîaú tîñîmîni warîná kwíyí Gorîxoyápi xe Esia pîropenîsîyo nâni nuro ámá e ñweagfáyo xwîyíá yayí wîñîpaxîpî wáf urîmétrîxîñîrî sîñwí mîwîñî urakiowárîñîñîni. ⁷ Awa ámi wîmîni nâni nîkîñîmónîro nuro rîxa Maisia pîropenîsîyo nîrémómáná Bitinia pîropenîsîyo nâni owaneyîñîrî yarîná ámi kwíyí Jisasoyápi xe oupoyîñîrî sîñwí mîwîñî urakiowárîñîñîni. ⁸ Awa Maisia pîropenîsîyo nîmúroro anî Tirowasîyi rîñîñpîmî nâni nîwero ⁹ nîrémómáná sîá ayimî árîwîyimî Poro sá wenáná orîñá wîñîñîyí wîñîñîñîni. Ámá Masedonia pîropenîsîyo dâñî wo éfî nîrorî waunî rîxîñî “Joxî Masedonia re nâni nîbîrî arîrá neai.” urarîñagî orîñá e nîwîñîrî nâni ¹⁰ none (rîwamîñî rîpî eanónî tîni) re yayîwîñîñîni, “Gorîxo rîxa ámá ayo e dâni wáf ourîmépoyîñîrî sîwá nîneairî orîñá rîa neapárarîni?” nîyáiwîrane Masedonia tîámîni nâni píyo wanîrêwîñîrî pîá neranéná sipîxí wo e nâni umîñîrî yarîñagî wîñîñîñîni.

Ridiaí nîkîñîmónîrî Jisasomî dîñî wîkwîronî nânîrîni.

¹¹ E nemone sipîxomî nîpîxemoánîrane nîñwearane anî Tirowasîyi rîñîñpîmî dâni pîni nîwiárîmî nurane pîrîñwí Samotiresîyi rîñîñpîmî tîñî e nâni nîmeámi nurane nîmúrorane sá wenwáone wáfîpî tîni anî

Niaporis+yí r+n+ñ+pimi tñj e nání nimeámi nurane wiárf nímúrómáná ¹² e dání anj Piripaiyí r+n+ñ+pimi —Anj Masedonia piropenisfyo ikwíronñ seáyi e imónñfyí, ayí bí Piripairñí. Romiyí nñbñro anj apimi dání anj nñmñro ñweagfápirñí. Apimi none nñremómáná sfá obaxí wí e nñwearane ¹³ Sabarfáyo “Iniigfí wearñú tñj e áamá Gorixomi xwiyfá rñrñmí wiarigferñí.” nñyaiwirane anj apimi nání ákñá fwíyo nñpeyearane iniigfí e wearñj ú tñj e nání nñwerane éf nñweámáná apixí e awí neánñro ñweagfíwami xwiyfá yayf neainarñjpi urarfná ¹⁴ apixí wí —Í xegf yoí Ridiarñí. Anj Taiatairai r+n+ñ+pimi dñjñrñí. Í rapñrapf ayfá rñj nñgwí xwé ronjpi nñgwí xení nání bí yarñjñrñí. Judayf mimónñj aí Gorixomi wáyf nñwiri nání yayf wiarñj wírñí. Í xwiyfá Poro rarñjpi arfá nñwiri Gorixó í xwiyfá api dñj ñkwíropaxí oimónñrñ xwioxfyo píranñj wimixáná í “Poro neararñjpi neparñí.” nñyaiwiri Jisasomi dñj wñkwíronñjñí. ¹⁵ Jisasomi dñj nñwñkwírorñ rñxa wayf nñmearñ áamá xegf anjwámí í tññí nawíní ñweagfáyf ení wayf nñmearo e nemáná í re nearñjñigñí, “Soyfne re nñniaiwirónáyf, ‘Neparñí. Ámínáomi dñj wñkwíróf wírñí.’ nñniaiwirónáyf, gí anjwámí nání nñbñro ananí sá wepñrñréoi?” Anñj miní e nearayíagi nání í tññí uñwanigñí.

Poromi tññí Sairasomi tññí gwí anjyo ñwirárñgí fá nánñrñí.

¹⁶ E nemone sfá wíyi Gorixomi xwiyfá rñrñmí wiarigfe nání warfná apixí wí —Í áamá wíyá xñnánññjñ nimónñrñ omññj wiarñjñrñí. Imfó xñxéroarñjñpimi dání áamá sññí majfá imónñgíapi áwanj urékwearñjñrñí. Áamá imí xiáwowánñjñ imónñgífáwa í ámányo áwanj urékwearñjñpimi dání nñgwí xwé urápayarñgíñrñí. Í none tññí ófymí óróf nñññrñéná ¹⁷ í Poro tññí none númí nñneaxfdirñ arfki rfaiwá re nñra neaxfdirññigñí, “Áamá rowa Nwáfá wíyo nñmúrñrñí aga seáyí émi imónññomi xñnánñwánññjñ nimónñro omññj wiarñgífáwarñí. Óf Nwáfá e imónñño nene yeáyf neayimñxemeanfa nání inññyí nání wáf neararñgífáwarñí.” nñra neaxfdirññigñí. ¹⁸ Ámí ámí sfá ayá wíyo axfpi e nñneaxfdirfná e rayarñjagi nání Poro rñxa anñj bí onñmiápi mñwinñpa yarñjagi nání nñkññimónñrñí imfó imí xñxéroarñjñpimi mñxí re urñññigñí, “Jisasi Kiraisoyá enj éánññfyo dání sekaxí re rñrarññí, ‘Apixí rñmí pññí nñwiárñmí ut.’ rñrarññí.” uráná re enññigñí. Sññí mé imfó api imí pññí nñwiárñmí uññigñí. ¹⁹ Imí pññí nñwiárñmí úáná xanowánññjñ imónñgífáwa re nñyaiwiro, “Óf apixí rí áwanj rékwearñjñpimi dání nñgwí meayarñjwáyí rñxa anñpá imónñgoí. Ámí bí sññí meapaxí mimónññí.” nñyaiwiro Poromi tññí Sairasomi tññí fá nñxero makerfá imñxarñgífe nání nñropémí nuro gapñmanowa sññwí anñgífe dání xwírxí oumeaneyññro nñmeámi nuro ²⁰ awa tññj e nñwárñro re uxekwñmogfawixñí, “Áamá Judayf rowaúyf áamá negf anj rñpimi ñweagfáyo nearakiowárñpaxf yarñjagfí nání nene píranññjñ mññweapaxf neaimónñrñí. ²¹ Sñwí nene Romiyene imónññagwí nání gapñmanñyñnyá sññwíyo dání ananí fá xñrñrane xfdñrane epaxí wí mimónññpi áamá rowaú wáf neararññí.” uráná re enññigñí. ²² Áamá e epñroyf egfáyf ení nñwiápññmearo awaúmi mñxí wianñro yarfná gapñmanowa egf iyfá nupñrñro porisf wami sekaxí re urñgíawixñí, “Soxf mépépyí.” urñagfá ²³ iwanj rñpi rñpi nñmépeayimáná nñméra nuro gwí anjyo nñwárñrófná gwí anjyo awí mearoarññomi re urñgíawixñí, “Joxí awaúmi éf mupaxí imónññjñ ñwirárarñjwápi nññwirárñmáná píranññjñ awí mearóñrññí.” ²⁴ Sekaxí e uráná awaúmi gwí anjyo nñmeámi nñpáwiri

awawá ná ínimí ikwíróniḡpimi nání nimeámi nípawiri e niḡwirárirfána re enḡnigini. Egí síkwí íkfá wára winami níwiximori wára wina tñi níwakíríwiárimáná rokimi yárinḡnigini. ²⁵ E wikáríagfa aí ríxa áriwegí imóniḡáná Poro tñi Sairaso tñi Goríxomi xwiyfá rírimí wiri yayí umeaniri nání soní ríri yarinḡagí áamá gwí anḡyo ḡweagfáyí arfá wiarfána re enḡnigini. ²⁶ Poboní xwfá aí tñi yaiwiámí méáná gwí anḡwá nímirírfána síḡá piará xwfámí eapiniḡyí ríwómimimiri nerfána re enḡnigini. Gwí anḡ ówaní nñi fkwínowiri senfá áamáyo yárinḡyí nñi íkweánowiri enḡnigini. ²⁷ Gwí anḡwámí awí mearoarḡo sá weḡe dání níwiápfnímearí wenḡḡ éyí winiḡnigini. Gwí anḡ ówaní fkwínowinḡagí níwiniḡrí “Gwí ḡweagfá níniyí ríxa éf úfawixini.” níyawiḡrí áamá ayí éf úfá nání gapimanowa nioni nípiḡipíríxiniḡ xegí kirá nímixearí ríxa píkinimiri éyí ²⁸ Poro enḡ tñi rfaiwá nuriri re urḡnigini, “ḡiwanḡoxi mípiḡinipani. Gwí ḡweanḡwáone nínoneni síni riwone ḡweanḡwini.” urḡagí ²⁹ o awí mearoarḡfá wíamí “Uyíwí nímixáromeaénapípoi.” nura mírí nípawiri wáyí winḡagí enḡ óf níkarḡga Poro tñi Sairaso tñi tíḡfíe nípiḡinimearí ³⁰ awaúmi nímixeámi nípeyearí bíaríwámíni nírómáná re urḡnigini, “Ápowagwí Goríxo yeáyí níyimixemeani nání pí emfíni?” urḡagí ³¹ awaú re urḡḡisixini, “Áminá Jisasomi dḡḡ wíkwíróáná Goríxo yeáyí níyimixemearí áamá díxí anḡwámí joxi tñi ḡweagfáyo ení yeáyí uyimixemeaniḡoi.” urḡḡisixini. ³² E nuriri omí tñi áamá xegí anḡwámí ḡweagfá níyoni tñi xwiyfá Ámináo nánipi rírimí wíáná ³³ síni áriwegí imóniḡagí aiwí o awaúmi “Eini.” nuriri iwanḡ mépéfáyo igfá níweámáná re enḡnigini. Wayí meari áamá xegí anḡwámí ḡweagfáyí ení wayí mearo nemáná enáná ³⁴ o awaúmi xegí anḡwámí nímeáa nípawiri aiwá níxerí mñi níwirfána xfo tñi áamá xegí anḡwámí ínimí ḡweagfáyí tñi “Ríxa Goríxomi dḡḡ wíkwírówaénerfaní?” níyawiḡro nání yayí seáyimi dání néra ugíawixini.

³⁵ Gapimanowa wíapí tñi níwiápfnímearo porisí wami awí mearoarḡo tñi e nání xwiyfá yanḡ re wiowarḡfawixini, “Omí ‘Áamá awaúmi wárei.’ urípoi.” wiowarḡagfá awa nuro urána ³⁶ o xwiyfá apí Poromi áwanḡ nuriri re urḡnigini, “Gapimanowa nioni nání xwiyfá yanḡ re wiowarénapáoí, ‘Awaúmi owáriní.’ wiowarénapíagfá nání awagwí anani níwiapíri kíkí fá néra úpiyí.” urḡagí aí ³⁷ Poro re urḡnigini, “Yawawi Romíyíwawi imóniḡagwí aí mfkí wí meḡagí aí gapimanowa, xwiríxí níyeamero áamá obaxí síḡwí anḡḡe dání iwanḡ yeamepero gwí anḡyo yeḡwirárirro egfáwa ínimí níyeamixearo yeawáraníro rírarḡoi? Oweoi, aga wí e yeaipaxí mimónini. Wiwanḡnowa níbiri ‘fwiapípiyí.’ yearána peyaníwí.” urḡagí ³⁸ porisowa xwiyfá Poro urípi ámi nímeáa nuro gapimanowami repíyí níwiḡro “Awaú Romíyí waúrini.” urḡagfá awa arfá níwiróná wáyí níkariniro ³⁹ nuro awaúmi píyípiyí nuriro gwí anḡyo dání nímixearo níwárfóná arfkí wauní ríxḡḡ re urayigíawixini, “Awagwí anḡ rípiḡmí pñi níneawiárimí nurfána ‘Ayí naníriní.’ neaimónariní.” urayarinḡagfá ⁴⁰ awaú gwí anḡyo dání nípeyearí anḡ apíxí Ridiaíyí riniḡyíaiwámí nání nuri nípawiri áamá Jisasomi dḡḡ níwíkwíroro nání egí xexírímeá imóniḡfáyí tñi e nawini nerimeániro xwiyfá ámi bí tñi enḡ ríremíxí níwiárimí ugíawixini.

17

Tesaronaika ḡweáyí Poromi tñi Sairasomi tñi iwanḡ weaníro egfá nánirini.

1 E nemoa e dání nuro anj biau Abiporisi tñi Aporonia tñi riniñpiaúmi nímúróa nuro anj Tesaronaika riniñpimi —Anj apimi Judayf wigf rotú anj wiwá miriniñpimiriñi. Apimi niremómána 2 Poro xegf íniná yariniñpa e eni axfp nerf Sabarfá wiyau wiyimi Judayf wigf rotú anjyo awí neániro ñweañána niwimeari Bikwf Gorixoyáyo dání nurenwipéa nuríná 3 ayf re oyaiwipoyiniri urayiniñgini, “Bikwfyo dání api api niriñiri eániñagi nání áma yeáyf neayimixemeanfa nání Gorixoyá ññf tñi arfowayá xwfá piaxfyo dání iwiaronfoyi rariñwáomi wa pikíána rññf o nimeari xwáripáyo dání wiápnimeañpí apimi wí nímúropaxf mimónini.” oyaiwipoyiniri mfkfp nání uréwapiyiri mññf niróa uri nerfna re urayiniñgini, “Áma Jisasoyi riniñf ro, nioni wáf searariñáo, o ayf áma yeáyf neayimixemeanfa nání arfowayá xwfá piaxfyo dání iwiaronfoyi rariñwáorini.” urayiniñgini. 4 E nuriniñpimi dání Judayf wíyo ññf ukiniñmixfagi ayf ññf “Neparini.” niwipimóniri nání Jisasomi ññf niwkwíroro Poro tñi Sairaso tñi nawíni nkumixiniro Grikíyf Gorixomi wáf niwiro nání yayf umearigfáyf obaxf tñi anj apimi seáyf e nimóniro menweagfáwayá apixf wíwa tñi eni ññf niwkwíroro nání awaúmi nkumixinayiro yarfná 5 Judayf Jisasomi ññf niwkwírófáwa awaúmi sipí ññf niwaiwiro nání niwiápnimearo re egfawixini. Makerfá imixarigfe dání áma sipíyf wa Poromi tñi Sairasomi tñi wikf niwóniro mixf wipri nání smfárxwíró niwiemero ayf ríxa ikwkwierf niga uro wikf niwóga uro yariniñgá niwiniñro niwirimeámi anj apimi áwiniñm niñpuróna mixfni nepmíxamóa niñpuro Poro tñi Sairaso tñi anj Jesonoyáiwámi rfa ñweañiniñro e nání nuro awaúmi áma negf anj rñpimi ñweagfáyfya sññwí anigfe dání xwírxí oumeaneyiniñro anj iwámi pñf fkwieámf nera niñpáwiro 6 awaú nání pfa niñmeginiñro nání Jesonomi tñi Jisasomi ññf niwkwíroro nání xexirfmeá imónigfá wami tñi fá niñxero anj apimi ññf gapmanowa tñf e nání niñropémi nuróna rfaiwá re niñra ugfawixini, “Áma anj xwfá niñmíni ikwíroniñfyo ñweagfáyf wigf yarigfápi mé pñni owiárfpoyiniri sipíni urekariñgáwa ríxa nene eni niñnearekariñro yariniñoi. 7 Awa Jesono numíniñiri xegf aniwámi nání niñpemeámi unowarini. Awa ñwf ikaxf negf mixf ináyf Sisao rññpí niwíaiñkiro xegf bi nera nuro re rariñgáwarini, ‘Segf mixf ináyf Sisao, ayf surfma mixf ináyorini. Wo omi seáyf e wimóniñjo xegf yof Jisasorini.’ rariñgáwarini.” rfaiwá e niñra nuro 8 áma e epíroyf egfáyf tñi anj apimi ññf gapmanowa tñi ayf rfaiwá e rariñgáfa arfá niwiro smf níroniro wikf niwóga niwiápnimearo 9 gapmanowa xwírxí numéfasána Jesonowa ámi axfp bi mepa oépoyiniri niñgwf bi nurápiñro wariñgáwixini.

Poro tñi Sairaso tñi Beriayo egfipi naniñini.

10 Sfá ayimi arfwiyimi Jisasomi ññf niwkwíroro nání xexirfmeá imónigfáyf Poromi tñi Sairasomi tñi fá xirpñriñiriñiri ríxa anj Beriái riniñpimi nání éf uowarfagfa awaú nuri anj apimi niremorína Judayfya rotú anj e miriniñiwámi niñpáwiri xwíyfá yayf neainariñpí wáf urigfisixini. 11 Judayf Beriá ñweáyf —Ayf Judayf Tesaronaika ñweagfáyf yapí mimóniñoi. ññf píranñf eyíroarigfáyf enagi nání seáyf e wimóniñoi. Ayf smf niñeadfpéniñro “Xwíyfá Poro nearariñpí arfá owianeyi.” niwimóniro sfá ayf ayo re niñyaiwiro, “O nearariñpí, ayf Bikwfyo niriñiri eániñpí tñi nepa xiñeni rfa imónini?” niñyaiwiro Bikwfpi fá niñróa uro pfa niñméra uro neróna 12 obaxf wí Jisasomi ññf wkwíroro Grikíyf anj apimi ññf seáyf e imónigfáyf wí oxí tñi apixf tñi eni ññf wkwíroro yarfná re eniñgini. 13 Judayf Tesaronaika ñweagfáyf xwíyfá rñpi, “Beriayo eni Poro

xwiyfá Gorixoyá wáf urarini.” rinarinagí arfá niwiro re egfawixini. Aní apimi nani nuro áma e dáníyí Poromi mixí owípoyinri símráwxwíró wieméaná áma obaxí ríxa epíroyí nero wikí niwóga wiápinimeagfawixini. ¹⁴ Áma obaxí ríxa epíroyí nero wikí niwóga wiápinimearínagí Jisasomi díní niwikwíroro nani xexíxexírimeá imónigfáyí síñwí e niwiniro re egfawixini. Apaxí mé Poromi rawírawá tñí e nani éf urowárigfawixini. Poromi rawírawá tñí e nani éf nurowáriro Sairaso tñí Timotio tñí síni e ñweanáná ¹⁵ áma Poromi éf nimíga úfáyí omi sá obaxíyo niméra núfasáná aní Atenisiyi ríninípimi níremoro e dani wáraúaná o ami sekaxí re urowáriniginí, “Sairaso tñí Timotio tñí nioní tñí e nani bípaxí imóninánáyí, aníni bísixini.” urowaráná omi e niwárimí ugfawixini.

Poro Atenisi dani wáf uriní nánirini.

¹⁶ Poro Atenisi dani awaú nani weniní nerí niñwearfá aní apimi mimóní ñwáf imóniníyí —Ayí xopaikigí xixegíni áma imixigfáyíriní. Ayí aga ayá wí ami ami nimini éf nurárara uninagí niwiniri nani símí níronimi nemerfá ¹⁷ Judayíyá rotú aníyo nípáwiayiri ayí tñí éma Gorixo nani díní moarigfáyí tñí xwiyfá riniro sá ayí ayo makerfá imixarigfá nani nuayiri áma o eméiná e rówapigfáyí tñí xwiyfá riniro néra nurfá ¹⁸ ámayo uréwapiyarigfá Epikurianiyi rínigfá wa tñí Sítóikiyi rínigfá wa tñí Poro tñí ximiximí xwiyfá rínigfawixini. O wáf nurirfá Jiaso nani uriri áma xwáripáyo dani wiápinimeapírfá nani uriri yarínagí nani wa peayí niwianiro re rigfawixini, “Áma xwiyfá rírowiárf emeariní ro pí xwiyfá nearimiri ríra rarini?” riro wa “O anínamí dání ñwáf imónigfá áma aní midáníyíyá nani nearimiri ríra rarini?” riro nero ¹⁹⁻²¹ omi niwirimeami nuro —Áma Atenisi dáníyí tñí áma aní midání aní apimi urínigfáyí tñí kikiáfá bí mé aniní miní pí pí xwiyfá síñ rínípi arfá wiro áwaní uriro yaníro nánini yarigfáyíriní. Ayí omi niwirimeami nuro Ariopagasiyi ríninípami dani xwiyfá réwapínarigfá nani niwirimeami nuro re urigfawixini, “Xwiyfá síñ joxí wáf neararínipi nene píraniní arfá nisirane níjáfá imónani nani áwaní neareí. Ayí rípi nani rírarinwiní. Xwiyfá joxíyá nínearfá nene síni arfá miwiarinwápi rarínagí nani xwiyfá mfkípi nani níjáfá imónani nani rírarinwiní.” urfagfá ²² Poro Ariopagasi tñí e dani éf nírómáná re uriniginí, “Atenisi dáníyíné, segí ñwáf imóninípi nímeróná awayini ayá tñí wéyo umearínagfá síñwí seaniní. ²³ Ayí rípi nani searariní. Xami nioní aní rípimi nemeí segí ñwáf éf nurárara uniníyo —Ayo seyfne yaríní niwiro seáyí e umearigfáyorini. Ayo píraniní síñwí mí nómixa nurfá winfaniginí. Éf urárarininí bimí rfwaminí rípi ‘Ñwáfá nene majfáó nánirini.’ eáninagí winfaniginí. Ayínani ñwáf seyfne majfá nimóniro aiwi yaríní niwiro seáyí e umearigfá nani áwaní bí osearimini. ²⁴ Ñwáfá xwáfá ríri nírimini imixiri amípi níni arími eníyí imixiri eno, o anínamí tñí xwáfárimí tñí Ámináo seáyí e wimóninó enagí nani díní re yaiwipaxí mimónini, ‘O aní nanwí rídiyowá yanfá nani negí wé tñí nírarinwáyo ñweaarínirini.’ díní e yaiwipaxí wí mimónini. ²⁵ Xewaninó áma níyoní wigí dínípi síxí umímori síñ nímoniro aní upaxí imónipíri nani wimixiri amípi níni áma nípíri nánirani, yínipíri nánirani, wimixiyiri yarínó enagí nani rípi ení yaiwipaxí mimónini, ‘O amípi wí nani dífwí ikeamónarinagí nani negí wé tñí arírá wipaxorini.’ Díní api ení yaiwipaxí wí mimónini. ²⁶ Ñwáfá o xewaninó re níyaiwiri, ‘Áma gwí arí arí e e ñweapírfáriní. Gwí arí arí xífáíwa xiríprfíiná íná íná

imónínfáríní.’ n̄yawiwiri an̄iñíní neyíroárímáná áamá ná woni im̄ixiñf̄pimi dání áamá gwí wirí wirí n̄n̄n̄ nimóga b̄iñwáríní. ²⁷ Áamá gwí arí arí n̄n̄n̄ xewan̄iño nání p̄fá néra nuro ám̄ir̄ín̄iñf̄ neróná s̄iñwí win̄imeap̄f̄r̄f̄a nání x̄fo en̄f̄ ap̄i e en̄f̄r̄íní. E nerí aí o nene x̄ixeḡíní ñweañwá gene gene t̄ñf̄ e dání ná j̄f̄am̄i m̄ineaimóníní. ²⁸ Ayí r̄ipi nání searar̄iñíní. Segí sor̄ixowa aí re r̄iḡf̄ápi, ‘Nene eni Ñwáfá neameañeneríní.’ r̄iḡf̄ápi t̄ñí x̄ixeni nene en̄f̄ eán̄iñf̄ oyáyo dání imón̄irane ñwearane añf̄ emerane yar̄iñwini. ²⁹ Nene Ñwáfá o neameañene imón̄iñagwí nání d̄iñf̄ re m̄iyaiwipa oyaneyí, ‘Nepa Ñwáfá imón̄iño imón̄iñf̄pi, ayí ámaéne d̄iñf̄ n̄imorane wé t̄ñí xopaik̄iḡf̄ imón̄iñf̄ ñwáfá s̄iñáyo dání im̄ixar̄iñwápirani, s̄iñá gor̄f̄yo dání im̄ixar̄iñwápirani, s̄iñá sir̄ipáyo dání im̄ixar̄iñwápirani, sa ap̄n̄iñf̄ r̄f̄a imón̄íní?’ m̄iyaiwipa oyaneyí. ³⁰ Ayínání Ñwáfá o —O Gor̄ixoríní. O áamá xámí o nání majf̄á nero wiḡf̄ ñwáfápiríní n̄iméra biḡf̄ápi nání peá n̄imor̄i kiki f̄a n̄iwia n̄ib̄iri aiwí agwí áamá am̄i ḡim̄i ñweaḡf̄a n̄iyoni re nearar̄íní, ‘Segí f̄wí yar̄iḡf̄ápi nání r̄f̄w̄f̄m̄íní n̄imamoro san̄iñf̄ nimón̄iro ñweápoiyí.’ nearar̄íní. ³¹ Ayí r̄ipi nání e nearar̄íní. O s̄f̄a w̄iyimi áamá xwí f̄a r̄ir̄i n̄ir̄im̄íní ñweañwáyo xwíyí f̄a p̄irán̄iñf̄ n̄ineamear̄ir̄f̄n̄a woni woni negí yar̄iñwápi nání yar̄iñf̄ im̄im̄f̄ neain̄f̄a nání r̄ixa r̄ar̄iñf̄r̄íní. Nene xwíyí f̄a neamear̄ínf̄o eni r̄ixa r̄ípear̄iñf̄r̄íní. Nene ‘R̄ípear̄iño, ayí or̄f̄an̄i?’ yaiwian̄f̄wá nání o péo ám̄i s̄iñf̄ ner̄i owiápir̄n̄imean̄ir̄i en̄f̄ s̄ix̄f̄ weám̄ixáná wiápir̄n̄imean̄ir̄íní.’ Poro e uráná re en̄iñiḡíní. ³² Áamá e awí eán̄iḡf̄áyf̄ Poro xwíyí f̄a “Xwár̄ipáyo dání wiápir̄n̄imeañf̄r̄íní.” r̄f̄aḡf̄ ar̄f̄a n̄iwiróná wí r̄iper̄ir̄í wiḡf̄awix̄íní. Wí “Xwíyí f̄a jox̄i nearar̄iñf̄pi r̄f̄wéná ám̄i b̄i t̄ñí ar̄f̄a sian̄f̄wár̄íní.” ur̄iḡf̄awix̄íní. ³³ E uráná Poro réwap̄f̄nar̄iḡf̄e dání p̄n̄i n̄wiár̄im̄i úaḡf̄ aí ³⁴ áamá wí —Ox̄f̄ wo xeḡf̄ yo f̄ Daionisiasoyi r̄in̄iñor̄íní. O Ariopagasi dání réwap̄f̄nar̄iḡf̄áyf̄ wor̄íní. Ap̄ix̄f̄ wí xeḡf̄ yo f̄ Damarisíyi r̄in̄iñf̄r̄íní. Áamá ám̄i wí eni nawín̄ir̄íní. Ayí omi n̄ikum̄ix̄ín̄iro núm̄i nuro Jisasom̄i d̄iñf̄ w̄ikw̄f̄roḡf̄awix̄íní.

18

Poro Koriniyo n̄iñwear̄f̄n̄a en̄f̄pi nánir̄íní.

¹ Poro e nem̄i Aten̄is̄i p̄f̄n̄i n̄wiár̄im̄i añf̄ yo f̄ Korin̄i r̄in̄iñf̄pimi nání nur̄i e ² n̄irémómáná áamá Judaȳf̄ wo —Xeḡf̄ yo f̄ Akwiraoyi r̄in̄iñor̄íní. X̄in̄ái Podasi p̄iropen̄is̄f̄yo dání x̄ir̄iñor̄íní. Xiepi xeḡf̄ yo f̄ P̄irisirair̄íní. Rom̄iȳf̄ m̄ix̄f̄ in̄áyf̄ K̄irodiaso Judaȳf̄ añf̄ apim̄i ñweaḡf̄a n̄iyoni sekax̄f̄ re ur̄iñf̄ en̄aḡf̄ nání “Rom̄i añf̄ r̄ipimi dání p̄f̄n̄i n̄ineawiár̄im̄i úf̄r̄ix̄íní.” ur̄iñf̄ en̄aḡf̄ nání ayáú Itari p̄iropen̄is̄f̄yo p̄f̄n̄i n̄wiár̄im̄i Korin̄i nání s̄iñf̄ biḡf̄íyaúr̄íní. Ayaúmi Poro n̄iwímeari ³ n̄igw̄f̄ om̄iñf̄ o yar̄iñf̄pi ayáú eni yar̄iḡf̄í en̄aḡf̄ nání ayáú t̄ñí nawín̄i n̄iñwearo sen̄f̄a añf̄ pákip̄f̄r̄f̄a nání im̄im̄ix̄im̄f̄ nero n̄iñwearóná ⁴ Poro Sabarf̄a ayí ayo Judaȳf̄yá rotú añf̄yo nání nur̄i ayí t̄ñí Ḡirik̄iȳf̄ t̄ñí eni re owip̄imón̄ir̄i, “Xwíyí f̄a Gor̄ixoyápir̄im̄i dání Jisaso nání nearar̄iñf̄pi nepar̄íní.” owip̄imón̄ir̄i ayí t̄ñí nawín̄i rotú añf̄yo dání xwíyí f̄a x̄im̄ix̄im̄f̄ nin̄iro r̄inayiḡf̄awix̄íní.

⁵ E néra nur̄f̄n̄a Sairaso t̄ñí Timotio t̄ñí Masedonia p̄iropen̄is̄f̄yo dání n̄ib̄iri Porom̄i wímeááná o xeḡf̄ n̄igw̄f̄ om̄iñf̄ yar̄iñf̄pi p̄f̄n̄i n̄wiár̄im̄áná Sabarf̄áyon̄i mar̄f̄ái, s̄f̄a ayí ayo Judaȳf̄ t̄ñf̄ e nání nuayiri p̄irán̄iñf̄ ur̄éwap̄iyim̄in̄ir̄i ner̄f̄n̄a woák̄k̄f̄ re wiayin̄iñiḡíní, “Áamá yeáyf̄ neayim̄ixemeañf̄a nání ar̄f̄owayá xwí f̄a piax̄f̄yo dání iwiaron̄f̄oyi rar̄iñwáo, ayí Jisator̄íní.” ⁶ E urayar̄f̄n̄a ayí r̄ixa x̄ixewiám̄f̄ nur̄iro ikaȳf̄wí uráná Poro xeḡf̄ iȳf̄a n̄ip̄ir̄ir̄i sik̄f̄ xén̄iñf̄pi p̄r̄f̄ wiaík̄im̄f̄ yar̄iñiñiḡíní. P̄f̄r̄f̄

wiaikímí niyáriti re uriniginini, “Seyíné anínánáyí sewaniníyíné ríá meáritnífáyo dání anínipíríárini. Seyíné aríá mñiarinagfa nání nioní wí nixímeapaxímani. Agwi nioní seyíné pñí niseawiárimí ríxa é máyo wáf urimínirí riwoní warinini.” urariniginini. ⁷ E nurárimo pñí niwiárimí nuri aní á má woyá —O xegí yoí Titiasí Jasítasoyí ríninorini. Goríxo nání wáyí niwirí nání yayí umeariní worini. Xegí aní Judayíyá rotú aníyo dání oriwámi dání mirinínorini. Oyá aniwámi nání nuri e dání xwíyíá uraríná re eniginini. ⁸ Judayí wo —Xegí yoí Kírísipasorini. Judayíyá rotú aníyo awí eánarigfáyo seáyí e umenweanorini. O tñí á má o xegí aniwámi wearigfáyí tñí Poro urarinípi aríá niwiro Jisasomí dñí niwíkwíroro é máyí Korini nweagfáyí obaxí ení aríá niwiro dñí wíkwíroro wayí mearo yaríná ⁹ sá wiyimí Ámináo re eniginini. Poromí orinjá nupáriti re uriniginini, “Joxí wáyí mñsinípa oeni. Xwíyíá nioní nání joxí nura warinípi pñí niwiárfí siní aniní nura úirixini. ¹⁰ Ayí rípi nání rírarinini. Nioní joxí dñí ríki kayonagi nání á má mñxí sífápmí dání wí ríniní sinínfámani. Á má aní rípmí nioní dñí níníkwírípírfá nání nígfí imóniníyí obaxí enagi nání rírarinini.” uríagi nání ¹¹ o aní apimí ninwearí Goríxo nání nurewapiya waríná emá 18 múroniginini.

¹² Judayí Koriniyo nweagfáyí, Romíyí wo xegí yoí Gario pírimíáo nimónirí Gíríkiyí píropenísí e menweanáná, Judayí dñí axípi tñníní nimóníro niwiáfnímearo Poromí xwíyíá oumeáraneyiníro wáf pírimíá Gario xwíríxí umeariníe nání nimeámi nuro ¹³ Poromí nuxekwímoro re urígfawixini, “Á má ro á má Goríxomí yayí numeróná nwf íkaxí ríninípmí niwiaikíro xegí bñ nero é rírxinirí dñí xenwímíní ukínímíxarínorini.” uríagfa aí ¹⁴ Poro ríxa maní exoáminirí yaríná pírimíá Gario Judayí ayo re uriniginini, “Poro íwí éfí sínwíyí, ríki kíríó éfí sínwíyí, nioní re yaiwimínirí éáriti, ‘Á má rowa uxekwímoarigfápi aríá niwiríná, ayí ananirini.’ yaiwimínirí éáriti. ¹⁵ Soyíné uxekwímoarigfápi, ayí xwíyíá tñníní yoí tñníní segí nwf íkaxí eáninípmí dání ríninípi nání o tñníní mñxí rínarinagfa nání segípi xwíyíá nimíxíro eyírópoyí. Nioní ‘Xwíyíá api oseaeýíroimíní.’ mñnimónarini.” nurirí ¹⁶ xwíríxí umeariníe dání mñxídámí wíowáraparíná á má wí re egíawixini. ¹⁷ Judayí wigí rotú aníyo awí eánarigfáyo seáyí e umenweanomí —O xegí yoí Sotenisorini. Omí fá nixero pírimíá Gario xwíríxí umeariníe mídániníe iwaní mépearinagfa aí o dñí sípí wí mñwí kíkíá eniginini.

Poro ámi Siria píropenísíyo nání nuri Adiokíyo rémoní nánirini.

¹⁸ Poro siní sá ayá wí e ninweanísáná á má e dání Jisasomí dñí niwíkwíroro nání xexírímeá imónigfáyo yayí niwiárimo Siria píropenísíyo nání úimiginirí sípíxí womí nípíxemoánirí Pírísirai tñníní Akwirao tñníní ení nawíní nípíxemoánirí o tñníní nuro Poro Goríxomí dñí niwíkwíroro nání nwfá nweanípi nání aní xegí yoí Segíría ríninípmí dání dñá nírónirí ¹⁹ ríxa aní Epesasi ríninípmí nírémoro Poro ayaúmi aní apimí niwárimí Judayíyá rotú aní e miriníninwámi nání nuri nípáwirí ayí tñníní xwíyíá níríníro ²⁰ ayí “‘Joxí siní bñ tñníní ninweámoxí úirixini.’ neaimónarini.” uríagfa aiwí o “‘Ananirini.’ mñwimóní ²¹ yayí niwiárimí nuríná re uriniginini, “Goríxo niwimónirínáyí, nioní ananí ámi re seaíménapímíárini.” nurárimí nuri sípíxíyo nípíxemoánirí Epesasi pñí niwiárimí nuri nuri ²² sípíxo ríxa aní Sisaria ríninípmí iwiékínímeááná Poro nayoáminímeámi Jerusaremi nání niyirí Jisasoyá síyíkí imónigfáyo yayí niwiára nímúroairí aní yoí Adiokíyo nírémorí ²³ e sá wí ninweanísáná pñí niwiárimí nuri xwíá

yoʼ Garesia riniʼi Piriʼgia riniʼi ene —Ayʼ xfo xami wáf urimejerini. E nipurina áma Jisasomi dɛnɛ wɛkwɛroarigfáyo xwiyfá ámi bi tɛni nurini enɛ sixi nɛweámixára múroniginini.

Aporoso Epesasiyo tɛni Koriniyo tɛni dani uréwapɛyini naniʼini.

²⁴⁻²⁵ Judayʼ wo —Xegʼ yoʼ Aporosorini. Anɛ yoʼ Arekisadɛria dani xiriɛnɛ worini. Xwiyfá niriʼina nenwɛperi émʼ saimʼ rariɛorini. Bɛkwɛ Gorixoyáyo niriʼini eániɛpi nipiɛni aumaúmʼ inɛorini. Óf Ámináomi xɛdɛpaxɛyi nani píraniɛnɛ uréwapɛyigfo enagɛ nani ámayo Jisaso nani uriri píraniɛnɛ uréwapɛyiri nerina sɛmʼ nɛxeadɛpɛniri uréwapɛyarɛorini. E neri aɛ wayʼ Jono umeaiagɛpi nani nɛjɛfá imóniɛorini. O Epesasiyo nɛrɛmori ²⁶ Judayfá rotú anɛyo iwamfo nɛpawiri ayá igigʼ mé xwiyfá Gorixo nani urariɛnagɛ aɛ Pɛrisirai tɛni Akwirao tɛni o apini nani rariɛnagɛ arfá nɛwirina omi nɛwirimeámi nuri óf Gorixomi xɛdɛpaxɛyi nani bi, o sɛni majfá enɛpi nani áwanɛnɛ nuriri ámi bi tɛni píraniɛnɛ uréwapɛyigfɛsixini.

²⁷ Aporoso “Nioni Gɛrikiyɛ pɛropenɛsiyo nani úmigiɛni.” wimónána áma Epesasi dani Jisasomi dɛnɛ nɛwɛkwɛroro nani xexirfmeá imónigfáy omi dɛnɛ sixi numímowarɛro payʼ bi nearo Gɛrikiyɛ pɛropenɛsiyo nɛweagfá Jisasomi dɛnɛ wɛkwɛroarigfáy nani rɛwamɛnɛ re eagfawixini, “Áma ro seaimeánána yayʼ tɛni nɛpemeámi úrɛxini.” Rɛwamɛnɛ e nearo wiowaránána o nuri e nɛrémómánána áma Gorixo wá wianariɛnagɛ nani Jisasomi dɛnɛ wɛkwɛroarigfáyo xegʼ nuréwapɛyiriɛnɛpimi dani arɛrɛ nɛwirina arɛrɛ bi onimiápi mɛwiɛniginini. ²⁸ Ayʼ rɛpi naniʼini. O áma obaxɛ sɛnɛwʼ anigfɛ dani Judayʼ xenɛwʼ nɛmoro rariɛgɛfá tɛni ximɛximʼ ninɛro niriʼinónána o Bɛkwɛ Gorixoyáyo dani mɛnɛ niriʼi “Áma yeáyʼ neayimɛxemeanfá nani arfowayá xwífá piaxɛyo dani iwiaronɛoyi rariɛwáo, ayʼ Jisatorini.” nuririna xwiyfá mɛmúropaxɛ imóniɛnɛpi nuriri xórórɛ bi onimiápi mɛwiɛniginini.

19

Poro ámi Epesasiyo nɛrɛmori e dani enɛ naniʼini.

¹ Poro, Aporoso sɛni anɛ yoʼ Koriniyi riniɛnɛpimi nɛweanána, o dɛwɛni enɛmɛ áwinimɛ nɛpumánána ámi anɛ yoʼ Epesasiyo nɛrɛmori Jisasomi xɛdarigfá wíyo nɛwimeari ² yariɛnɛ re wiɛniginini, “Soyfne Jisasomi dɛnɛ wɛkwɛroánána kwíyɛ Gorixoyápi seaimeanɛoyfnerani?” urɛnagɛ awa re urigfawixini, “Xwiyfá re riniɛnɛpi, ‘Gorixoyá kwíyɛ bi nɛweani.’ riniɛnɛpi aɛ rinarɛnagfá sɛni arfá bi mɛwiɛnɛwonerini.” urɛnagfá ³ o re urɛniginini, “Wayʼ nɛmearónána pí wayʼ meagfoyfnerini?” urɛnagɛ awa “Wayʼ Jono umeaiagɛpi axɛpi meanɛwonerini.” urɛnagfá ⁴ o re urɛniginini, “Wayʼ Jono umeaiagɛpi, ayʼ áma re oyaiwípoyniri umeaiagɛpirini, ‘Áma ayʼ wigʼ fwi yariɛgɛfápi rɛwɛmɛni mamófáyfɛrɛni?’ oyaiwípoyniri umeaiagɛpirini. O ámayo wayʼ api numeairina re uragfɛrini, ‘Áma nioniya rɛwíyo binfomi dɛnɛ wɛkwɛrórɛxini.’ O e urago, ayʼ Jisaso nani uragfɛrini.” urɛnagɛ ⁵ awa Poro e urɛpi arfá nɛwiro wayʼ áma Áminá Jisasomi dɛnɛ nɛwɛkwɛrorina meariɛgɛfápi meagfawixini. ⁶ Wayʼ api meánána Poro wé seáyɛ e wikwiaránána re eniginini. Kwíyɛ Gorixoyápi áma awami waɛnɛniginini. Kwíyɛpi waɛnánána awa xwiyfá mɛkɛ api apimi dani anani rɛro wáfá rókiamoarigfánɛnɛ rɛro egfawixini. ⁷ Áma e egfáwa nowani wé wúkaú sɛkwɛ waú awarini.

⁸ Poro anɛ apimi nɛnɛwari Judayfá rotú anɛyo nɛpawiri ayá bi mé xwiyfá nura nuri áma ayʼ re owipimóniri, “Ayʼ áma Gorixo xfo xegʼ xwioxíyo mɛmeámʼ neri umeɛnɛwaniápi nani áma ro nearariɛnɛpi, ayʼ neparini.”

owipimóniri nurenwipéa nuri ηweanáná emá waú wo ríxa nímúrómáná enáná ⁹ Judayí wí dñí wakísí niníro Poro raríñpí pírí nīwīákiro áamá obaxí epíroyí egíá síñwí anigíe dání óí Goríxo tñí e nání inñíyí nání Jisasomí xídarigíáyí nání ikayíwí raríñá o ayo píní nīwīárímí nuri áamá Jisasomí dñí nīwīkwíroro nání wiepísaríñí wíníñí imónigíáyo nīwírimeámí xíto tñí nawíní nuro síá ayí ayo aní xwíyíá réwapínarigíá Tiranasoयीwámí dání nurenwipéa unñigíní. ¹⁰ O e yaríñagí nání áamá Judayíraní, Gírikíyíraní, Esia píropenísíyo ηweagíáyí nñí Poroyá maníyo dání xwíyíá Ámínáo nánípí aríá wiaríñá xwiogwí waú múronñigíní.

Sipaomí xewaxowa imíó mīxí ousánowáraneyíníro egíá nániríní.

¹¹ Poro Goríxoyá dñí tñí emímí xegí bí áamá síñwí mīwīnarigíá imóníñpí yaríñagí nání ¹² iríkwíraní, roaríxíraní, o kwírínaríñpí áamá nurápímí nuro áamá símíxí yarígíáyí tñí e nání nīmeámí úáná símíxí ayí píní wīárírí áamá imíó dñí xíxéroaríñíyí tñí e nání nīmeámí úáná imíó píní nīwīárímí urí yagíríní. ¹³ Judayí aní wí e wí e nemero “Imíó mīxí umáinipaxoneríní.” rínarigíáyí wí re yagíríní. “Imíó áamá romí xíxéroaríñíyí mīxí umáinowáraneyí.” nīyaiwiro iwamíó yoí Jisasoyáyo dání mīxí umáinowáraníro neróná imíóyo re nura wagíáríní, “Nioní yoí Poro wáf neararíño, Jisasoyí ríníñomí dání ríraríñagí nání áamá xíxéroaríñí romí píní nīwīárímí utí.” nura nuro nemeríná ¹⁴ Judayíyá apaxípáníñí imóníñí xwé wo —Xegí yoí Sipaoyí ríníñoríní. Omí xewaxowa wé wíúmí dñí waú imónigíáwa ení axípi e yaníro yaríñá ¹⁵ imíó awa urarígíto re uríñigíní, “Nioní ananí Jisasomí mí ómíxírí Poro nání nījíá imónírí enagí aiwí soyíné goyínéríní?” uráná re enñigíní. ¹⁶ Áamá imíó dñí xíxéroaríño nīmawírí nīxeamomerí awamí xopírárí wíáná ríníñí xáíwí wíníagíta aní iwámí dání éí nuróná aikí urítríáwa ugíawixíní. ¹⁷ Aní iwámí dání éí nuróná aikí urítríáwa úfáyí nání áamá Judayíraní, Gírikíyíraní, Epesasi ηweagíáyí nñí aríá nīwīáríro nání wáyí níkaríníro Ámíná Jisasoyá yoí níríroná seáyí e numero ¹⁸ Jisasomí dñí wíkwírófáyí obaxí wí nībayiro wigí yarígíápi waropárí wiro wíá urókiamóníro nīyayiro ¹⁹ wigíyí obaxí wí ayáí xíxegíní yarígíáyí wigí ikayíwí síñwí wínaxídfwanígnírí bíkwíyo ηwíráríníñíyí nīmeámí nībíro áamá nñíyá síñwíyo dání ríá níkeaárímáná nígwí bíkwí ríá íkeaárípi bí neróná tarígíápi íá níróróná nñí K50,000 imónímínírí éagí wínígíawixíní. ²⁰ Apí nīpíní nímóga waríñá xwíyíá Ámínáo nánípí suríamá mímóní wí e wí e síní xwé níríga emearíñagí nání áamá ámí ámí ayá wí kumíxinayígíawixíní.

Epesasi ηweagíáyí símímíákwí nero egíá nániríní.

²¹ Apí ríxa nímónímáná enáná Poro Goríxoyá kwíyípímí dání re yayíwínñigíní, “Nioní nuri Masedonia píropenísíyo áwínímí urí Gírikíyí aníyo áwínímí urí nīyárímoní Jerusaremí nání úímígní.” E nīyaiwiríñá re ríñígní, “Nioní ríxa Jerusaremíyo nání nuri nírémoríñáyí e dání wí e nání xámí mupaxí nímónírí nuri aní Romíyí ríníñpímí síñwí wínímígní.” nírírí ²² áamá xíomí seáyí wíiarígníwáúmí —Egí yoí Timotiomí tñí Erasítasomí tñí awáúmí Masedonia píropenísíyo nání nuowárírí aí o síní ámí bí tñí Esia píropenísíyo ηweanáná ²³ áamá wí nīwíápínímearo óí Goríxomí xídarigíáyí nání mīxí nírínowieáníríñá símímíákwí onímíápi megíawixíní. ²⁴ E egíñá áamá wo —Xegí yoí Demítíriasoríní. O xegí nígwí omíñí neríñá amípí síñá sirípa tñí

imixarigfápi yariñiyí worini. Esia piropenisíyo ñweáyí wigí ñwáfá xwépi — Api xegí yoí Atemisiyi riniñipirini. Api wigí aní ridiyowá yariñiwámi éf urárariniñipi imóniniñipi siripá tñni wigí ñwáfá onimiá bia anani ñimeámi nuro wigí aní xixegíniyo tipírfá nani imixarigfáyí worini. Ámá omiñí xfo yariñipa axípi neróná ñigwí onimiá mearigfámani. ²⁵ O ámá omiñí xfo yariñipa axípi yariñiwámi tñni ámá omiñí xegí bi onimiápi yariñiwámi tñni awí neaári re uriniñigini, “Gí ámaoyíne, soyíne ñijfáriní. Omiñí none yariñwá rípi naniñi ñigwí wí mñeamúroariní. ²⁶ Ámá Poroyi riniño negí aní Epesasiyoní marfái, negí Esia piropenisíyo ñimíni ení yariñipimí soyíne sñwí wñiro arfái wiro yariñifáriní. O ámá wigí ñwáfá ía xirarigfá imóniniñipi ríwí oumópoyiní re urariniñori, ‘Ñwáfá ámá wé tñni imixarigfápi nepaxiñí mimónini. Mimóní ñwáfáriní.’ E urariniñagi nani ámá obaxí arfái ñiwiro ñwáfá nene imixariniñwápi ríxa ríwí umogfáriní. ²⁷ None o rariñipi xe oriníni sñwí ñiwñiranényí, ñigwí omiñí none nerane ñigwí mñeamúroarinípi peayí wianipaxí imóniniñapi marfái, rípi ení imóniniñifáriní. Aní ridiyowá yariñiwáiwá, negí ñwáfá Atemisiyi riniñipi nani mñiriniñiwá nani ení peayí ñiwianíro ‘Sipirini.’ rípxí imónini ñwáfá apixí imónini í, ámá Esia piropenisí tío ñweagfá tñni tñni xwáfá ñimíni ñweagfáyí tñni yayí umearigfí ení surímá ñimónini xwáfá iweri enifáriní.” urfagi ²⁸ awa arfái ñiwiróná wikí bi ayíkwí mñwónfagi ení tñni ríaiwá re ñira ugíawixini, “Epesasi ñweañwaényá ñwáfá Atemisipi, ayí seáyí e imóniniñipi.” ñira nuro ²⁹ aní ñipimíni ríaiwá rírowiámí niga nurfána ámá tñni re egíawixini. Wáf ámá awí eánarigfíe nani nawíni xwamiání nera mñrí nuro ámá Masedonia piropenisíyo dání Poro tñni emearigfíwaú —Egí yoí rowaúmi Gaiasoyi riniñomi tñni Arisitakasoyi riniñomi tñniñini. —Awaúmi ía ñixero níropémí úaná ³⁰ Poro ámá wikí tñni awí eánarigfíe piyífá xwíyífá bi ourimíniñi yariñá ámá Jisasomí xídarigfáyí xe ouníni sñwí mñwíñarífána ³¹ gapímaní Esia piropenisí ayo umenweagfá wa —Awa Poro tñni ñikumixiniñi emearigfáwarini. Awa xwíyífá Poro nani nurowáiróná re urayigíawixini, “Aríki ámá awí eánigfíe nani mupani.” urarífána ³² ámá awí eánigfíe dani xwamiání nero wa wigí bi nani ríro wa wigí bi nani ríro neróná arikikí niníro nani ámá nápi arfái kwíkwíkwíkwí nero “Ayí rípi nani awí eáníwaénerfani?” mñyaiwipa nero ³³ wa Judayí wigí wo Arekísadaoyi riniño xwíyífá rírimí oneaiiníni wáraná ámá e epíroyí egfáyí wí “Ayí o nani awí eáníwaénerfani?” yaiwiarífána o re oyaiwípoyníni, “Judayí rífa api neamearigfámani.” oyaiwípoyníni xwíyífá ourimíniñi nani wé ówaní uyimíniñi éyí re egíawixini. ³⁴ Awa o Judayí wo enagi sñwí mí ñiwómixiñi nani nawíni axíni ñirayiro ayá wí ríaiwá re nura ugíawixini, “Epesasi ñweañwaényá ñwáfá Atemisipi, ayí seáyí e imónini.” Aníñí miní e ñira nuro ñira nuro ³⁵ gapímanowayá payí weaiariño ñibíni ámá epíroyí egfáyo pírfí wiaikímí ñiyárimáná re uriniñigini, “Episasi ñweagfóyíne, ámá wo sñni majfá re rimónini, ‘Episasi ñweagfáyí aní ridiyowá yariñiwá wigí ñwáfá xwé Atemisiyi riniñipi nani mñiriniñiwá tñni ñwáfá api anínamí dani piérónapiñipi tñni menweagfáyíriní.’ Ámá wo sñni majfá e rimónini? Oweoi. ³⁶ Nioni searfá api ámá wo ‘Ayí nepamani.’ rípxí mimóniniñagi nani soyíne ñiyopiýára oseauñi. Úrapí mikárinípa époyí. ³⁷ Ayí rípi nani searariniñi. Ámá soyíne ía ñixemí bífa rowaú negí aní ridiyowá yariñiwáiwámi dani amípi bi fíwí mñmeapa eri negí ñwáfá imóniniñi nani ikayíwí aí bi mñriipa eri éfiwaúrini. ³⁸ Xwiríxí nani mimóniniñi nani gapímanowa xwiríxí arfái wianíro nani mññweapa reñoi? Ayínaní

Demitiriaso tñni omiñf axípi yarigfáwa o tñni nawíni kumixinigtáwa tñni áamá womi xwiyfá oumearanro nerónáyí, xwiyfá umeararigte nání ríxa nuro e dání xixe oxekwímonípoi. ³⁹ Soyíné xwiyfá sñni wí tígíáyíné enánáyí, xwiyfá nání sía awí eánariñwáiná dání ríírixíni. ⁴⁰ Ayí rípi nání searariñni. Agwí none éwapíñf wá rípi míkí mayí enagi nání gapímanowa ‘Píyo dání awí neánro rírowiámí niníro simímiákwí éoi?’ nearáná ‘Xwiyfá anani urípaxí imónaníwini.’ ríseaimónariñni? Oweoi, ríxa gapímanowa xwiyfá neamearípaxí imóniñwini.” ⁴¹ Gapímanowayá payí weaiariño e nuríísáná áamá e awí eánigfáyo xixegíni urowárapíniñni.

20

Poro ámi Masedonia Píropenisíyo emerí Girikiyí aníyo emerí ení nánirini.

¹ Áamá xwiyfá rírowiámí niníro simímiákwí yarigfá pñni níwiáiro kikiá yaríná Poro áamá Jisasomí xídarigfáyo xfo tññf e nání “Eini.” nuríri ríxa báná ení ríremíxí níwiri yayí níwiárimí Masedonia píropenisíyo nání úimigíniñni e dání pñni níwiárimí ² nurí píropenisí apimi áwiniñni nípuríná áamá e ñweagfá Jisasomí dññf wíkwírogfáyo ení ríremíxí ayá wí níwiéra nípurí Girikiyí aníyo níremorí ³ e ñweañáná emá waú wo ríxa ní múrómáná enáná ríxa Siria píropenisíyo nání úimigíniñni sípíxí womi píxemoánimíniñni éyí Judayí wí o nání mekaxí rínaríñagfá nání ámi dññf re yaiwiñniñni, “Ámi Masedonia píropenisíyo nioni bíñáimani oumíni.” níyaiwirí imani nurí ⁴ áamá rowa ení o tñni nawíni ugíawixíni. Wo Beria dññf Pirosomí xewaxo Sopataoríni. Ámi waú Tesaronaika dññf Arisítakaso tñni Sekadaso tñni awaúrini. Ámi wo Debi dññf Gaiasoríni. Ámi wo Timotioríni. Ámi waú Esia píropenisíyo dññf Tikikaso tñni Tíropimaso tñni awaúrini. ⁵ Awa nioni tñni Poromí tñni xámi níyeamearo Tírowasí dání yawawi nání weníñf nero ñweañáná ⁶ Judayí Goríxo múroníyi nání dññf mopíri nání sía bískerfá yisí mayí nímixíro narígfáyí ríxa pwéáná yawawi Píripai e dání pñni níwiárimí nurai sípíxí womi nípíxemoánirai níñwearai sía ríxa wé wú yeamúróáná awami Tírowasíyo níwímearei e ñweañáná sía wé wíúmí dññf waú neamúroniñni.

Yutikaso píyomi Poro síñf imíxiñf nánirini.

⁷ Sadéyo nene aiwá nírane rosapá imíxirane yani nání awí neániranéná Poro áamá e dññf awí eáníáyo xwiyfá nuríírná “Wíáríná ríxa aní úimigíniñni.” níyaiwirí nání xwiyfá aníñf miní xwíá nímirí níra nurí ríxa áriwegí imónáná ⁸ aní awawá seáyí e ikwíroníñf nene awí neánimáná xwiyfá arfá wiaríñwáwámi ramíxí obaxí míxároáriniñagi aí ⁹ íwí síkíñf wo —O xegí yoí Yutikasoríni. O pípíwíyo níñweámáná Poro aníñf miní xwiyfá xwíá nímirí nura warírná arfá níwiri sá nífasí níyayíísáná ríxa sá dññf mamó níweárirí re eníniñni. Pákíkf wíxáú wá ikwíroníñf seáyí e enowámi dání pírimioañniñni. Pírimioááná áamá níwepíniñni nímearírná xwíámi píyí wéñagi meágfá aiwí ¹⁰ Poro níwepíniñni íwí síkíñf seáyí e nupíkákwiníri nímíkwíyínimáná re uríniñniñni, “Seyíné dññf sípí níseaipani. Ámi síñf eníñoi.” nurími ¹¹ ámi nípeyirí ayí tñni nawíni aiwá níkwírirí nínimáná ayí tñni xwiyfá níriña núfasáná ríxa wíá nóga waríñf tñni Poro pñni níwiárimí úagi ¹² ayí íwí síkíñf o ámi síñf éagi nímeámi wígf aní e nání nuro dññf wíá bí onímiápi níwóniñniñni.

Poro Tírowasíyo pñni níwiárimí Mairitasíyo nání uní nánirini.

13 Poro “Awa anj Asosiyi riniñipimi nani sipixyo warina nioni xwáyo úimigini.” niyaiwiri none sipix womi nipixemoánirane Asosyo nani nurane xfo nani wenijf nerj nweanwá nani of neaimoif enagi nani none omi xami numearane sipixomi nipixemoánirane Asosi nani nurane nremorane nweanana 14 Poro rixa xwáyo nibiri anj apimi neaimeana o tni nerimeanimi sipixyo nurane anj Mitirini riniñipimi nremorane 15-16 e dani pini niwiarimi nurane sipixomi sa wenwone pirijwf Kaiosiyi riniñipimi oriwami dani nimurorane ami sa wenwone pirijwf Semosiyi riniñipimi nremorane Poro nioni Esia piropenisyo nremori niñwearina sfa ayá wí nimuroniginri re yaiwiariniñigini, “None anjni nuranenayf, sfa Judayeneyá Pedikosiyi riniñiyi sini mipwefimi enana Jerusalemi rémoanwari? Ayinani Epesasi múróimigini.” yaiwiarinj enagi nani none Epesasi miwiékini meá nimurorane ami sipixomi sa wenwone anj Mairitasiyi riniñipimi rémonwanigini.

Poro Jisasoyá siyikf imónigfá Epesasi nweáyo wipeñweagfáwami urinj nanirini.

17 Poro Mairitasyo nremomana e dani ama Jisasoya siyikf imónigfá Epesasiyo nweagfáyo wipeñweagfáwa nani re uowariniñigini, “Awa obfpoi.” nuowariri 18 awa rixa o tñj e nani bana re uriniñigini, “Sfa nioni segf Esia piropenisf tyo iwamfo rémonayimi dani pini niseawiarimi unayi nani seynef tni nawini niñwearina pi pi enapi nani soynef nijfari. 19 Seynef tni niñwearina Amináoyá xinaininiñj nimoniri o nani waf niwurmeiri nisearirina seayf e mimonipa nerj inimi niseaimoniri enarini. Seynef nani dñj sipi niarñagf nani wainf waina nwf niseaeayiri enarini. Judayf nioni nani mekaxf nriñarñagfa nani xeanñj obaxf nimeañj aiwi 20 nioni wé fá mimixeánf xwiyfá seynef arfa niwiro nixfdiróna nanj seaimixipaxipi wí yumfi miseai nerj ama obaxf siñwf anigfe daniñani, anj xixegfyo inimi daniñani, nisearewapiyiri enarini. 21 E nerina Judayfnerani, Grikifnerani, ayá nisearemorj re searayinarini, ‘Segf fwf yarigfapi rfwimini nímamoro Gorixo tfamini nikinimónirina negf Aminá Jisasi Kiraisomi dñj wikwrópoi.’ searayinarini.

22 Arfa nipoji. Agwi kwiyf Gorixoyapi o Jerusalemi nani úwiniginiri nikikayonagf nani anj apimi rémóna pi pi nimeanfapi nioni majfa aiwi, sa e nani warini. 23 E rémóna pi pi nimeanfapi nioni majfa enagi aiwi anj api apimi múroarina Gorixoyá kwiyfpi ayá re niremoariniñiri, ‘E rémóna gwí riyiro xeanñj seaikariro epifari.’ 24 Ayá e niremoarñagf aiwi, nioni dñj miñwirariniñini. Ayinani miñj yfwf niriimi e nani anani warini. Siñj umfa nani ‘Ayf seayf e imóniñpirani?’ miyaiwi, pi pi nikariprfa ai gf xami nera biñapa sini axipi nera nurj ripini nerfnayf, ‘Ayf seayf e imóniñpirani?’ nimonarini. Aminá Jisaso re niyaiwiri sekaxf nriñipi, ‘O Gorixo amáyo wá wianñj enagi nani xwiyfá yayf winipaxipi wáf nriñimeíwinigini.’ niyaiwiri sekaxf nriñipi yoparipi nipini wáf nurarimerina ‘Ayf seayf e imóniñpirani?’ nimonarini.

25 Arfa nipoji. Nioni seynef tñjmi nemi xwiyfá ama Gorixomi dñj wikwróarigfáyo xegf xwioxfyo mimeamf nerj umenweanfapi nani wáf searimearñayfne, niyneni ami gf smimanñj bi siñwf naniprfa menpi nani nioni nijfari. 26-27 Ayinani ayá re searemoariniñiri, ‘Enina dani Gorixo “Re éimigini.” yaiwiariniñipi nani nioni áwanj nisearirina wé fá mimixeánf nipini xixeni seararñá enagi nani ama niyfya wo aninana “Poro rfa nimearñoi.” ripaxf imóninfa menini.’

seararini. ²⁸ Ámá Jisasoyá imónigfá sewanijoyiné umenweagfápimi rikikiríó wiarigfoyné imóniprixiniri wáyf seainwinigini. Ámá Gorixoyá siyikf imónigfá niyoní —Ayf nání yoxáipámí dání nupeirfá xewanijo gwíniñf roayíroáriñfyrini. Ayo niyoní numenwearfá Gorixoyá kwíyfpí sipisipf awí mearoarigfápa axfpí awí umearórixiniri seaimixárijoyiné xixeni píranijf umenweárixini. ²⁹ Ayf ripf nání seararini. Nioni ríxa pfní niseawiárimí úaná ámá sfwí sayf sipisipf roarigfápánijf nimónimí seyfné tfámíni nibiro ámá soyfné umenweagfáyo xe nanf oépoyniri síñwí míwiní xwirfá seaikxeayiprfáriní. ³⁰ Ayf ripf nání ení seararini. Segfyf wa ení niwiápnimearo re niyaiwiro yapf wíwapiyiprfáriní, ‘Jisasomí xfdarigfáyf wigf wíniyo pfní niwiárimí nionini onixdfpoyí.’ niyaiwiro yapf wíwapiyiprfáriní. ³¹ Ayínání nioni seyfné tfini niñwearf xwiogwí waú wo nimúroarfná woxini woxini nání dñf sípí niseairi ñwí tfini enf ríremixf searínápi bí pfní míwiárf anijf minf yayinápi nání rfwfmíni mímamó síñwí tfini anijf minf éfrixini. ³² Agwí nioni Gorixo seamenfa nání xegf wéyo seawárirí soyfné xwíyfa o ámá niyoní wá niwianiri enfpí nání dñf wíkwíropfí seawárirí yarini. Xwíyfa apí ananí sfkfkf seaomixiri amípi nanf Gorixo ámá nioni gf imónijfyo wímgíniri imónijfpí meapaxfyfné seaimixiri epaxf imónini. ³³ Nioni seyfné tfini niñwearfná segf woyá sfñá gorfrani, sfñá siripáraní, rapírapfrani, wí síñwí fwf míwininárini. ³⁴ Nioni seyfné tfini niñwearfná enápi sewanijoyiné niñfáriní. Amípi wí mísearápf ‘Pí yiniri pí niri emfíni?’ niyaiwiri nerfná wé gf rúmí dání ñgwí omijf neri ñgwí nimearí bí nerfná nioni gf bí eri ámá nioni tfini ñweaarigfáyo ení bí wiiri enáriní. ³⁵ Amípi nfní nioni enápi nerfná ríxa re seaíwapiyinárini. Ámá sipíyaf seáyf neri mntpaxf imónijfyo arírá wírixini. Xwíyfa Ámína Jisaso rñf ripf, ‘Yayf mni wiaríño winarínfpí yayf uráparíño winarínfpimi seáyf e imónini.’ xwíyfa apí ení rfwfmíni mímamó dñf mófrixini.” uriniginí.

³⁶ Poro xwíyfa apí nipini nurárimí xómijf niyikwiri awa tfini Gorixomí xwíyfa rírimf niwiro ³⁷⁻³⁸ awa xwíyfa Poro “Gf sfmímanf ámí bí síñwí naniprfámani.” uríf enagf nání dñf sípí niwiri ñwí nearo omí nimakfkíyayiro kíyf nímiaúnayiro xfomí nimeáa nuro sípíxf tñf e wárigfawixini.

21

Poro ámí sípíxfyo nípxemoániri unf nánirini.

¹ E nemone awamí pfní niwiárimí ámí sípíxfyo nuranéná niyakía mú irínií piríñwí yof Kosiyf riniñfpimi níremorane sá wenwáone nurane piríñwí Rosiyf riniñfpimi níremorane e dání nurane anf yof Pataraf riniñfpimi niwiékfnimearane ² e nayoarane sípíxf ámí wo Pinisia píropenisfyo nání umíniri yaríñagf niwinirane omí nípxemoánirane niñweámáná nimeámi nurane nurane ³ piríñwí yof Saiprasiyf riniñfpí wé onamíñúmíni enáná nimúrorane nurane nurane xwíyfa re rínárijf enagf nání, “Anf yof Taiayf riniñfpimi sípíxf royá sanf e tfwaniginí.” rínárijf enagf nání none Siria píropenisfyo anf apimí niwiékfnimeámáná ⁴ e nayoarane ámá Jisasomí xfdarigfáyf nání pfá nemerane ayf tfiní sfá wé wúmí dñf waú ñweanáná ayf kwíyf Gorixoyáyo dání Poromí re urayigfawixini, “Joxi Jerusaremíyo nání wí nurí xwiríñwí mosaxipani.” nurayiro ⁵ sfá none ayf tfiní ñweani imónijfyf nfní ríxa óráná anf apimí pfní niwiárimí nurane ayf tfiní wigf apíxf tfiní wigf niaíwf tfiní níneameámi

nuro rawirawá imanǵ e dání xómǵ nǵyǵkwirane Gorixomi xwiyǵá rǵrǵmǵ nǵwimáná yayǵ ninowárimǵ ⁶ none sipixomi pǵxemoánáná ayǵ wigǵ anǵ e nánǵ ugǵawixǵnǵ.

Agabaso Poromǵ íkwairǵrǵ winǵpǵ nánǵrǵnǵ.

⁷ E nemone Taia pǵnǵ nǵwiárimǵ nurane anǵ yoǵ Toremesǵyǵ rǵnǵǵpǵmǵ nǵrémómáná nayoarane áamá Jisasomǵ dǵǵ nǵwǵkwǵroro nánǵ negǵ nǵrǵxǵmeá imónǵǵáyo yayǵ nǵwirane ayǵ tǵnǵ sǵá ayǵ sá wenǵwáone ⁸⁻⁹ wǵápi tǵnǵ e dání pǵnǵ nǵwiárimǵ nurane anǵ Sisariayǵ rǵnǵǵpǵmǵ nǵrémómáná nayoarane anǵ xwiyǵá yayǵ winǵpaxǵ wáf urarǵǵ Piripoyǵ rǵnǵǵo —O enǵnǵ wáf wurimeiarigfáwami seáyǵ wǵrǵxǵnǵrǵ wé wǵúmi dǵǵ wáú rǵpeánǵǵowa worǵnǵ. O xegǵ xemǵáíwa —Íwa Gorixomǵ nánǵ wǵá rókiamoarǵǵíwarǵnǵ. Apǵyá wǵpaú wǵpaú íwa tǵǵorǵnǵ. ¹⁰ Oyá anǵyo nǵpáwirane o tǵnǵ sǵá wǵ ǵweanǵáná wǵá rókiamoarǵǵ wo —Xegǵ yoǵ Agabasorǵnǵ. O Judia pǵropenǵsǵyo pǵnǵ nǵwiárimǵ nǵweapǵrǵ ¹¹ none nǵneaimearǵ orǵǵá ikaxǵ nǵnearǵrǵ re enǵnǵǵnǵ. Poroyá arerǵxǵ nurápiǵrǵ xegǵ wéyo tǵnǵ sǵkwǵyo tǵnǵ nǵjǵrǵnǵrǵ re rǵǵnǵǵnǵ, “Kwǵyǵ Gorixoyápi rǵǵpǵ rǵpǵrǵnǵ, ‘Arerǵxǵ rǵrǵ xǵáwomǵ Judayǵ Jerusaremǵ dǵnǵ axǵpǵ re gwǵ nuyiro émáyo mǵnǵ wǵpǵrǵárǵnǵ.’ Kwǵyǵ Gorixoyápi rǵǵpǵ apǵrǵnǵ.” nearǵagǵ ¹² none arǵá e nǵwiranéná none tǵnǵ áamá e ǵweáyǵ tǵnǵ Poromǵ waunǵ rǵxǵǵ re urayǵǵwanǵǵnǵ, “Joxǵ Jerusaremǵ nánǵ mǵyipanǵ.” urǵagwǵ aí ¹³ Poro re nearǵǵnǵǵnǵ, “Seyǵné pí nánǵ ǵwǵnǵ ǵwǵnǵ nearo íkǵnǵǵ sǵpǵ nǵpaxǵ nǵkǵrǵǵǵoǵ? Awa nionǵ gwǵ nǵjǵránáyǵ, ‘Ayǵ ananǵrǵnǵ.’ nǵyaiwirǵ nánǵnǵ e nánǵ mǵwarǵǵnǵ. Ámǵnǵ Jisasomǵ xǵdarǵǵagǵ nánǵ nǵpǵkǵánáyǵ, ‘Ayǵ ananǵrǵnǵ.’ nǵyaiwirǵ nánǵ enǵ warǵǵnǵ.” nearǵagǵ ¹⁴ none omǵ urakǵpaxǵ mimónǵagǵ nǵwǵnǵrane omǵ xwiyǵá ámi bǵ murǵ re rǵnǵǵwanǵǵnǵ, “Ámǵnǵo ‘Omǵ wǵmeáwǵnǵǵnǵ.’ yaiwǵarǵǵpǵ re wǵmeáwǵnǵǵnǵ.” rǵnǵǵwanǵǵnǵ.

Poro Jerusaremǵyo nǵrémomǵ Jisasoyá sǵyǵkǵ imónǵǵáyo umenǵweagǵáwami repǵyǵ winǵ nánǵrǵnǵ.

¹⁵ E nemone sǵá ayǵ rǵxa neamúrǵóáná none yúrǵrǵ nemáná rawirawá pǵnǵ nǵwiárimǵ Jerusaremǵyo nánǵ nǵyirane ¹⁶ Sisaria dǵnǵ áamá none pǵnǵ nǵwiárimǵ yarǵǵwaé dǵǵ Jisasomǵ xǵdarǵǵáyo wá tǵnǵ nǵyirane awa none anǵ Nesonoyá —O Saipǵrasǵ pǵrǵǵwǵpǵmǵ dǵǵ worǵnǵ. Enǵnǵ dǵnǵ Jisasomǵ dǵǵ nǵwǵkwǵrorǵ xǵdagǵ worǵnǵ. “Oyá anǵyo sá owépoyǵ.” nǵyaiwiro nánǵ nǵneaipemeámǵ nǵneayiro e neawárigǵawixǵnǵ.

¹⁷ E nemone rǵxa Jerusaremǵ nánǵ nǵyirane e rémóáná áamá Jisasomǵ dǵǵ nǵwǵkwǵroro nánǵ negǵ nǵrǵxǵmeá imónǵǵáyo yayǵ nǵneairo nǵneamímǵnǵagǵa ¹⁸ sá wenǵwáone wǵápi tǵnǵ Poro tǵnǵ none nǵwiápnǵmeámǵ Jemiso tǵǵ e nánǵ nurane Jisasomǵ dǵǵ wǵkwǵroarǵǵáyo wǵpenǵweagǵáwa enǵ Jemiso tǵnǵ awǵ eánǵǵáná ¹⁹ Poro rǵxa yayǵ nǵwimáná xǵo émáyǵ tǵǵmǵnǵ wáf nurǵmerǵnǵ Gorixomǵ xǵoyá wéyo dǵnǵ wiemenǵ bǵ bǵ nánǵ repǵyǵ nǵwiéra úagǵ ²⁰ awa arǵá nǵwiróná Gorixomǵ seáyǵ e numero re urǵǵawixǵnǵ, “Gwǵáoxǵnǵ, negǵ Judayǵ sǵpǵ ayá xwé wǵ Jisasomǵ dǵǵ wǵkwǵronǵagǵa joxǵ rǵxa nǵjǵá imónǵǵnǵ. Ayǵ nǵnǵ negǵ ǵwǵ ikaxǵ enǵnǵ dǵnǵ nǵrǵnǵrǵ eánǵǵpǵmǵ xǵdanǵro nánǵ sǵmǵ xeadǵpénarǵǵoǵ. ²¹ Ayo áamá wǵ joxǵ nánǵ re urǵǵawixǵnǵ, ‘Poro émáyǵyá anǵyo nemerǵnǵ negǵ Judayǵ émáyǵ tǵámǵnǵ ǵweagǵáyo re uréwapǵyarǵǵrǵnǵ, “ǵwǵ ikaxǵ negǵ arǵo Moseso nǵrǵrǵ eanǵpǵmǵ pǵnǵ wiáǵro sǵwǵ negǵ arǵowa érowǵápnǵǵápmǵ mǵxǵdǵpa ero nero segǵ nǵaiáwǵ iyǵ sǵmǵ sǵo mǵwákwǵpa éǵrǵxǵnǵ.” Áamá ayo Poro e uréwapǵyarǵǵrǵnǵ.’ ²² E urǵǵá enǵagǵ nánǵ arǵ yanǵwǵnǵ? Negǵ Judayǵ

Jisasomi xídarigfá anj rípmi táfamini ηweagfáy anani joxi bífpi nání ríxa arfá níwipírf enagi nání ²³ xwiyfá none ríraní rípi axípi éríxini. Negf ámá ηwáf ηweagfá waú waú ηweaηoi. ²⁴ Joxi awa tñni níkumíxiniro nene xwíraimímf neainaríηípi anípa imóninfa nání yaríηwápi awa tñni nawíni nero ámi nanj imóníríxini. E nerfna waú waú awa wigf dfa níroniro xwíraimímf winaríηípi anípa imóniro nanjwí Goríxo nání rídiyowá wiíro epírfá nání bf wííríxini. Joxi none ríraríηwápi axípi e nerfna ámá nñni re yaiwipírfaoi, ‘Poro nání neararigfápi mfkf mayíriní. O eni negf ηwf ikaxf eáníηípmi níxídrí píraníηf yaríηorini.’ yaiwipírfaoi. ²⁵ E nísearirane aí enína xwiyfá nímixíranéná ‘Émá Jisasomi díηf wíkwíroarigfáyf negf ηwf ikaxf eáníηf nípmi níxídríxinirí uraníréwini?’ níriníranéná re rínaríηwanigini, ‘Njwf ikaxf rípiáú rípiáú pñni wíarípaxf mimónini.’ nírinírane payf re nearí wáríηwanigini, ‘Nanjwí ámá wí mimóní ηwáf imóníηf nání rídiyowá éfápi mñnipa éríxini. Rakiwf eni mñnipa éríxini. Nanjwí síηwíyo gwf xíráná ragf síni enagi nání mñnipa éríxini. Apíxf nímearoná sewini mímeánipa éríxini.’ Apiaú apiaú nání nearí wiowaríηwanigini.” urfagfa ²⁶ Poro sá weηo wáfápi tñni ámá ηwáf ηweagfá waú waú awamí níwirimeámí nurí xwíraimímf winaríηípi anípa imóníwiniηinirí yarigfápa xfo tñni nawíni wigf yarigfápa nemána o anj rídiyowá yarigfíwámí nípáwiri apaxfpaníηf imónigfáyo áwanj re uríηiniηini, “Sfá ámá awa xwíraimímf winaríηípi anípa imóninfa nání yarigfápi nípmi néfasána Goríxo nání xixegfni woní woní rídiyowá wipírfáyí sfá ayimíriní.” uríηiniηini.

Judayf Poromí anj rídiyowá yarigfíwámí dání míxf wigfá nánirini.

²⁷ E nemo sfá wé wífumi dánj waú awa xwíraimímf winaríηípi anípa imóninfa nání yarigfápi ríxa yoparípi anjwí e imónimñnirí yarfna Esia píropenisfyo dánj Judayf wí Poro anj rídiyowá yarigfíwámí ηweaηagi níwiniro re egfawixini. Ámá e epíroyf egfáyo símírírf níwiemero omí fá níxero ²⁸ rfáiwá re rígfawixini, “Negf Isíreriýfne ríxa símíηf neainfpoýf. Ámá re roñf royf ámá xwáf nímmi ηweagfáyo nuréwapíyemerí ámá negf gwf axf imóníηwárf nání uréwapíyirí negf ηwf ikaxf eáníηípi nání uréwapíyirí negf anj rídiyowá yaríηwá riwá nání uréwapíyirí nerfna api nípmi nání ‘Sípíriní.’ uraríηorini. Sa apinini marfái, ámá Gíríkíyí wí anj rídiyowá yaríηwá riwámí nípemeámí níwíapíríηípmi dání ηwáf imóníηf re ríxa xórórf eníriní.” níriro ²⁹ —Xámí ámá Esia píropenisfyo dánj Tíropimasoyf ríniηo Poro tñni anj apimi nawíni emearíηagfí wínfá enagi nání xewf re mogfawixini, “Poro omí rídiyowá yaríηwáiwámí ínimi nípemeámí fíwíapíηorini.” xewf nímoró nání rfáiwá enj tñni níriróná e níriro ³⁰ ámá anj apimi ηweagfá nñni símímiákwf e yarigfápi arfá níwiro míf níbimiro Poromí fá níxero rídiyowá yarigfíwámí dání níropémi peyeáaná apaxf mé ówanj nñni níyára ugfawixini.

Romíyf porisowa Poromí urápigfá nánirini.

³¹ E nemowa Poromí nípkianiro nání yarfna ámá wí porisowámí seáyf e imóníηomí xwiyfá re urémeagfawixini, “Jerusaremí ηweáyf nñni símímiákwf inarini.” urémeágfa ³² o ananñni xegf porisf wamí tñni awamí seáyf e wimónigfáwamí tñni níwirimeámí Poromí píkianiro yarigfá nání wéána ayf porisowa tñni wigf seáyf e wimóníηo tñni weaparíηagfa níwiniro ámi Poromí iwanj meá pñni wíarígfawixini. ³³ Pñni wíaríagfa porisowamí seáyf e wimóníηo anjwí e níbirí Poromí fá níxeri xegf porisf

wami re uriniginini, “Gwí senfá wirfkaú tñi yípoyi.” nuriri ayo yariní re wiarinagini, “Ámá ro gorini? O pí érinini?” ³⁴ Yariní e wiarinagi aiwi ámá e epíroyí egfáyí xwamiání niri ro wí xegí bi nání riro wí xegí bi nání riro nero arikikí yarinagí o arfá kwíkwíkwíkwí niri nání o yariní wiarinipi e dání nijfá píraniní imónipaxí menagi niwini re uriniginini, “Porisoneyá aniwami nání nimeámi úpoyi.” uríagi ³⁵⁻³⁶ omi niméra warfána ríxa ámá e epíroyí egfáyí númi nuro ríaiwá ímí tñi “Rurápapikiarinói?” niri ríga warfána awa ríxa aní iwami sfhá waíwí tñi e niremorfána ámá Poromi pikianiro yarinigí urápapikianiro yarinagí nání omi seáyi e nimíeyoaro nixirimi peyigfawixini.

Poro Judayí xfomi umeararigfápi owákwimniri urinipi náninini.

³⁷ Porisowa ríxa wigí aniwami nimeáa páwianiro yarfána awami seáyi e wimóninomi Poro re uriniginini, “Nioni xwiyfá bi anani ririniréini?” uríagi o re uriniginini, “Ai, joxi Girikiyi píné anani rarinini. ³⁸ Ayinani re nimónarinini, ‘Joxi ámá Isipiyí xámi re rino, “Émáyo mixí xdfwaniginini.” niri ámá 4,000 gwí mónigfá, Iríkiarigfái rinihowami niwimeámi ámá dñi meaje nání uño, ayí joximanini.’ nimónarinini.” uríagi ³⁹ Poro re uriniginini, “Ámá joxi rarinino, ayí nionimanini. Nioni aní onimíá yof mirinini bimi dánonimanini. Sirisia piropenisíyo aní Tasasiyi rinihipimi dání Judayí wonirinini. Wauní rixini bi oririnini. Ámá tíyo xwiyfá ouriniri anani sinwí naniréini?” nuriri ⁴⁰ o ríxa anani xe ouriniri sinwí winána Poro sfhá waíwíyo e nirimáná ámá ayí xwiyfá miripa oépoyiniri wé ówaní nuyiri ríxa ninifá imónaráná wigí Xibiruyí píné tñi nuriri re uriniginini,

22

¹ “Rárowayfne, ápowayfne, xwiyfá ámá wí nixekwímoarigfápi wákwimniri searáná anani arfá nipirreoi?” uríagi ² arfá wíyfá Poro nurirfána wigí Xibiruyí píné tñi rarinagi arfá niwiro erówarí aí bi mé aga ninifá imónarfagí Poro ámi re uriniginini, ³ “Nioni Judayí wonirinini. Sirisia piropenisíyo aní yof Tasasiyi rinihipimi gí nóki nixirinoni aí aní rhipimi dání xwé iwiaronáonirinini. Negí nearéwapiyagí Gameriero niniréwapiyirfána nwi ikaxí eáninipi negí arfowa neiapigfápi nani aga xixeni píraniní nirewapiyiní enagi nani agwi seyfne Gorixomi oxídaneyiniri sfmí nixeadípeniro yarinigfápa nioni eni axipi e imónináonirinini. ⁴ Ayinani eniná nioni ámá Óf ‘Gorixo tfáminí imóninói.’ rinihipimi dñi wíkwíroarigfá aninimiximniri nani xeaniní niwiri oxíyorani, apixíyorani, gwí niyiri gwí aníyo wáragáonirinini. ⁵ Negí apaxfpaniní imóniní xwé tñi negí áminá mebá imónigfáwa tñi eni ‘O nepa e yagorini.’ searipaxí imóninói. Awa negí Judayí aní yof Damasikasíyi rinihipimi nweagfáyí nani payí nearo niapowaráná nioni ámá e nweagfá óf axíyimi xfdarigfáyí eni aní rhipimi dání rinihipí meáfirixiniri ayo íá nixeri gwí niyimáná ámi re nani nimeámi bimfa nani aní rhipimi pfní niwiarimí nurí Damasikasíyo nani unaniginini.

Poro “Api yarfána Gorixo nikinimixinini.” uriní náninini.

⁶ “E nemoni nurí nurí Damasikasí tñi anwi e rémominiri neri ríxa ikwawedí enána re eniginini. Anfnami dání wíá sinwí miminí iní xwé bi nókiárenapiniginini. ⁷ Wíá api nókiárenapána nioni xwfáyo nipfkinimeari arfá wíyfá xwiyfá bi re nirinénafagi winaniginini, ‘Soroxini, Soroxini, pí nani xeaniní nikáraninini?’ nirinénafagi ⁸ re uriniginini, ‘Ámináoxini,

joxi goxi rini?’ urfagi o ‘Nioni Nasreti dñf Jisasoni joxi xeanif nikararionirini.’ nifagi ⁹—Ámá nioni tñi warigfáwa wáf nókiárenapfpi píranif sñwí nwinaxfdiro aiwi o tñi xwiyfá rinarigwíomí arfá npi kwini mwigfawixini. ¹⁰ ‘Joxi xeanif nikararionirini.’ nifagi re urifanigini, ‘Ámináoxini, nioni pí oeniri nrarifini?’ urfagi Ámináo re nrifiniginini, ‘Joxi nwiápnimeámí Damaskasi jfapimi nani nurí e rémóaná ámá wo nisimeari e éwiniginiri riripeañapi nani áwaní ririnihoi.’ nifagi ¹¹ nioni wáf api sñwíyo nini pirori sini sñwí mimif niniiri sñwí manipaxí niarifagi nani ámá nioni tñi warigfáwa wéyo árfwí nini maxiro Damaskasiyo nani nini méra nuro e nrémori ñweañaná ¹² ámá wo, xegí yof Ananiasoyi riniho —Judayí añf apimi ñweagfáyí nñi ‘Ámá awiaxí worini.’ rinaforini. Negí ñwí ikaxí riniifpi bi múroagomani. Anif miní nipiini xixeni axípi xfdagorini. ¹³ O nibiri nioni tñf añwi e nrómáná re nrifiniginini, ‘Gí nríxímeáo imónif Soroxini, dixí sñwí ámi anei.’ nráná re enanigini. Gí sñwí ámi naniri omí sñwí winifanigini. ¹⁴ Omí sñwí wináná o re nrifiniginini, ‘Ñwáf negí arfowa xfdagfo joxi e éwiniginiri wimónarifipi nani nijfá eri Wé Rónihomi eni sñwí winiri xfoyá maníyo dani xwiyfá rarfná arfá wiri oeniri riripeañirini. ¹⁵ Ámá niyoní xfo nani áwaní nurirfná jwanifjoxi wáf nrókiárirfná sñwí winiri arfá wiri éfpi nani repiyí wirfá nani riripeañirini. ¹⁶ Ayinani joxi pí nani sini yomif yarifini? Ríxa nwiápnimeari wayí meai. Joxi Ámináomi rixif urifpimi dani dixí fwí yarifipi yokwarimí nisiiri wayí píranifinif rironihoi.’ nifagi nioni axípi e enanigini.

“Gorixo Poroni émayí tñimini nrowarifiniginini.” urif nánirini.

¹⁷ “E nemoni ámi Jerusaremi nani nibiri añf ridiyowá yarifwá riwámi dani xomif niyikwiri Ámináomi xwiyfá ririmi nwiirfná ikwíkwí niyáriti wenif éayí ¹⁸ Ámináo re nrarifagi winifanigini, ‘Joxi sñwí naniri arfá niri enípi nani añf rípmi dani uráná arfá misipa epírf enagi nani joxi sini mepani. Aníni añf rípmi pñi nwiárimí ui.’ nifagi ¹⁹ nioni re urifanigini, ‘Ámináoxini, nioni éwapfnagapi ámá re ñweáyí nñi nijfá imónihoi. Ámá joxi nani dñf rikwíroarigfáyo nioni fá nixeri gwí añíyo nñwiráriti iwaní nimeperí yagáoni enagi nani wiwanifíyí ríxa nijfá imónihoi. ²⁰ Joxi nani wáf urimeagí Sitipenomí pikigífná nioni añwi e nrómáná “Ayí omí npi kironá apáni yarifhoi.” niyaiwiri omí pkiarfná wigí iyfá awí mearonanigini.’ urfagi aí ²¹ Ámináo re nrifiniginini, ‘Joxi ui. Nioni ná jfamí émayí tñimini nrowárimfá enagi nani joxi anani ui.’ nrifiniginini.” urifiniginini.

Porisí seáyí e imóniho Poromí éf uminif nánirini.

²² Ámá e epíroyí egfáyí Poromí arfá niwia nibfasáná aiwi xwiyfá “Émayí tñimini nrowárimfáriti.’ nrifirini.” rfe nani arfá nwiimáná xwiyfá xwamiání nríro ímí tñi re rigfawixini, “Ámá e imóniho xe onweaniri sñwí winipaxí mneaimónarini. Ríxa rurápapkiarifhoi?” ²³ Xwamiání e nira nuróná wikí ayíkwí nwióga mwarifagi nani wigí iyfá nwiirayiro úpirixá mmeámí yáníro xwfá sikf úpirixá mmeámí yáníro yarifagfá ²⁴ porisí seáyí e imóniho sekaxí re urifiniginini, “Omí porisone negí añf riwámi nimeáa nípáwiro ámá ayí xwamiání nwiiróná rfá tñf wianíro yariffapi mfkípi nani waropárf oneainiri nani síkwfá ragí pírí nuyikiro yarifí imímf wípoiyí.” urfagi ²⁵ awa omí nimeáa nípáwiro síkwfá ragí

pírí uyikianiro nání gwí jíáná Poro Porisí aṅwí e roṅomi re uríṅṅiní, “‘Romíyíyá ṅwí ikaxí re ríniní,’ rísimónaríní, ‘ ‘Ámá Romíyí womí mǫkǫpí nání pǫá mé xámí síkwíá eápoiyí.’ ríniní.’ rísimónaríní?” uríagí ²⁶ poriso aríá e níwimáná seáyí e wimóníṅo tíṅf e nání nurí re uríṅṅiní, “Ámá Romíyí romí joxí pí wimíníri yariṅṅiní?” uríagí ²⁷ porisí seáyí e imóníṅo Poro tíṅf e nání nípáwirí re uríṅṅiní, “Jíwaníṅoxí níreí. Joxí Romíyí woxírani?” uríagí o “Oyí.” uríagí ²⁸ porisí seáyí e imóníṅo re uríṅṅiní, “Nioní gapímanowamí nígwí xwé wíáná ‘Romíyí woxíríní.’ níńíriro nímixíǫfáriní.” uríagí Poro re uríṅṅiní, “Gí inókí tíńí ápo tíńí enjína dání Romíyí wímixíǫfápaú enagí nání nioní gí nókí níxíríṅe dání Romíyí imóníṅá woníríní.” uríagí nání ²⁹ porisí síkwíá ragí pírí nuyíkiro yariṅf wianíro nání gwí járfáwa wáyí níwinírí omí wáramogfawixíní. Wígí porisí seáyí e wimóníṅo ení “Poro Romíyí worfani?” níyaiwirí níjǫá nímonímáná “Omí senfá tíńí gwí jípoiyí.” uríagí enagí nání wáyí winíṅṅiní.

Poro xwíyíá wákwínimíníri nání Judayí mebáowa awí eánigfíe dání uríṅf náníriní.

³⁰ Poriso, sá weṅo wíápi tíńí Judayí omí uxekwímoarigfápi nání xixení níjǫá oimónimíníri omí níkwewárímáná wamí sekaxí re urowárapíṅṅiní, “Apaxípáníṅf imóníṅfá xwéowa tíńí Judayí mebáowa tíńí awí oeánfpoiyí.” nurowárapírí awa ríxa awí eánaráná Poromí nímera níwepíníri awa síṅwí anigfíe éf uráraríṅṅiní.

23

¹ Poro mebáowamí síṅwí agwí níwináríri re uríṅṅiní, “Gí nírixímeáoyíné, Goríxo síṅwí aníṅáná amípí nioní iwamfó dání sfá ríyimi nání enápi nípíní aí nání díṅf níyaikiroríná bí nání ayá síwí míníró díṅf peá nunaríní.” uríagí ² apaxípáníṅf imóníṅf xwéowá, Ananiasoyí ríníṅo ámá Poro tíṅf e aṅwí e rogíáyo “Omí wé maṅfíyo upíkákwpoyí.” uráná ³ Poro Ananiasomí re uríṅṅiní, “Kíkéróníṅf ínímí pípíwí enagí aí seáyí e xwíá naṅfíníṅf eáníṅf roxíní, Goríxo joxí ení wé nírupíkákwiníṅo! Joxí negí ṅwí ikaxí nírinírí eáníṅfpa xwíríxí nímemíníri e éf níṅwearíná ṅwí ikaxí apimí ogámí nerí ‘Omí wé upíkákwpoyí.’ urífpí nání ‘Ayí apání yariṅṅiní.’ rísimónaríní?” uríagí aí ⁴ ámá e rówapíǫfáyí míxí re uríǫfawixíní, “Joxí ananí apaxípáníṅf imóníṅf xwéomí ikayíwí uraríṅoxírani?” uríagí ⁵ Poro re uríṅṅiní, “Nírixímeáoyíné, ‘Apaxípáníṅf imóníṅf xwé worfani?’ míyaiwí nerí ríńí. Xwíyíá Bíkwíyo re nírinírí eáníṅagí nání, ‘Joxí segí seáyí e nímonírí seamenṅweagfá wo nání xwíyíá sípí bí mírípaní.’ nírinírí eáníṅagí nání o seáyí e imóníṅfpi nání níjǫá nímonírí síṅwiríyí, wí e rímínírí éámani.” nurírí aí ⁶ mebáowa wa Sajusi imónírí wa Parisi imónírí enagí níwinírí gí Parisi rowa gwí onímónípoiyíní ení tíńí re uríṅṅiní, “Nírixímeáoyíné, nioní Parisi woníríní. Parisi imóníǫfí wíyaúyá xewaxoníríní. Nioní ‘Ámá pegíáyí ámí níwiápfínimeapírífáriní.’ níyaiwirí díṅf kíkayonagí nání xwíríxí nímearíǫfoníríní.” uraríná ⁷ Parisiowa tíńí Sajusiowa tíńí wíwíní míxí nírinínowieáníro díṅf bí biaú níxíríro yaní epayóníǫfawixíní. ⁸ Ayí rípi náníriní. Sajusiyí re raríǫfáyíriní, “Ámá pegíáyí ámí wíápfínimeapaxí meníní. Aníńají wí meníní. Kwíyí ení meníní.” raríǫfáyíriní. E nerí aí Parisiyí “Nípíní ananí imónípaxí imóníní.” raríǫfáyíriní. Apimí dání díṅf bí biaú níxíríro yaní nepayóníro ⁹ xixewíámí nírinínowieága nuro ṅwí ikaxí eáníṅfímí mewegfá Parisiowayá wa níwiápfínimearo Sajusiowa tíńí xímíxímí níńíro nírinóná

re urigfawixini, “Ámá ro íwí bî éo mimóniŋagi winiŋwini. Anŋinají worani, kwíyí bîrani, omi xwíyí uránáyí, ayí pí eniŋoi?” nuriro ¹⁰ xixewiámí ayá wí nîrinowieága wiápnimeaaríná porisí seáyí e imóniŋo Poromi midimidáni mimixeawiámí niniróná omi didiyimí nero pikipírîxinîrî xegí porisowami sekaxí re uowáraiŋinigiŋi, “Soyíné nîwepîniro ení neániro ayo Poromi nurápiro negí porisí aní riwámi nánî nîmeámi yapípoi.” uowáráiná awa xixeni o urípa e egfawixini.

¹¹ Poro sáa ámi rîxa wiyimí árîwiyimí sá wenána Ámináo miwímidáni nurónapiŋi re urinigiŋi, “Joxi diŋí sixí ínei. Jerusaremi tíyo dani xwirixí rimearíná joxi nioni nánî ‘Sîŋwí e winîrî arfá e wirî enárîni.’ urariŋpa émayíyá aní xwé Romiyo ení axípi urîrîfá enagi nánî diŋí sixí ínei.” urinigiŋi.

Judayí Poro nánî mekaxí megfá nánîrîni.

¹² Wíapi tîni Judayí wí Poro nánî mekaxí nîmeróná awá ŋwá nîŋwiráŋiŋi sîŋá womi dani re rinigfawixini, “None iniŋí minîpa erane aiwá minîpa erane néra nurane Poromi pîkiwáé dani ámi nîpaxí imónanîwáŋi.” nîrîniro ¹³ —Ámá mekaxí nîmero “Sîŋá romi dani rarîŋwini.” rigfáwa ámá 40 wiáŋí múrogfáwarini. ¹⁴ E nemowa apaxípanîŋí imónigfá xwéowa tîni Judayí ámináowa tîni tígíe nánî nuro yumí re urigfawixini, “None awá ŋwá nîŋwiráŋiŋiŋi sîŋá womi dani re rinîwáŋi, ‘Poromi sinî mîpîkîpa neranéná aiwá bî aiwí mîmepaxí imóniŋwini.’ Sîŋá womi dani e rináŋwá enagi nánî ¹⁵ soyíné tîni mebaowa tîni ámi xwirixí nîwiro yariŋí wiayanîrónîŋí nimóniŋo porisíyo seáyí e wimóniŋomi wáf re urepeáŋipoyí, ‘Joxi none Poromi ámi pîráníŋí yariŋí wiani nánî nîmeámi weapeí.’ urípoi. None omi nîpîkiani nánî yumí áyá eánanîwini. Poromi nîmeáa nîweapîrî sinî anwi e mîbîpa enána nîpîkianîwáŋi.” urigfawixini.

¹⁶ Poromi xexîrîmeáíyá niaíwo “Awa yumí áyá eánariŋoi.” rinariŋagfá arfá nîwirî porisowayá aniwámi nánî nurî nîpáwiri Poromi áwaní uríagi ¹⁷ o porisí womi “Eini.” nurîrî re urinigiŋi, “Íwí sîkîŋí ro diŋí porisí seáyí e simóniŋomi xwíyí wí áwaní urîni nánî o tîŋí e nánî nîpemeámi ui.” uríagi ¹⁸ o íwí sîkîŋomi nîpemeámi porisí seáyí e wimóniŋo tîŋí e nánî nurî re urinigiŋi, “Poro, gwí ŋweaŋo ‘Eini.’ nîniŋîrî re nîriŋoi, ‘Íwí sîkîŋí ro xwíyí wí diŋí seáyí e simóniŋomi urîni nánî o tîŋí e nánî nîpemeámi ui.’ nîrîŋí nîpemeámi barîŋiŋi.” uríagi ¹⁹ porisíyo seáyí e wimóniŋo omi wéyo fá nîxîrîrî nîmeámi aigí wí e nánî nurî aigípi nîŋweámáná yariŋí re winîŋiŋi, “Xwíyí joxi áwaní nîrîrîpi pí xwíyíŋîrîni?” uríagi ²⁰ o re urinigiŋi, “Judayí xwíyí ná bîni sîmí e nîta nuróná re rinîwáŋiŋi, ‘Poromi ámi mîkîpi nánî yariŋí bî wianîŋîŋí nimónîrane porisíyo seáyí e wimóniŋomi yapí re uréwapîyíwanîŋiŋi, “Wíaríná joxi Poromi mebaowane xwirixí ámi bî umeanîwá nánî nîmeámi weapîrîŋîrîni.” urîwanîŋiŋi.’ rinîwáŋiŋi. ²¹ Ámá 40 wiáŋí múrogfáwa awá ŋwá nîŋwiráŋiŋiŋi sîŋá womi dani re rinîwáŋiŋi, ‘Omi pîkiwáé nánî aiwá minîpa erane iniŋí minîpa erane éwanîŋiŋi.’ nîrîniro omi pîkianîro nánî rîxa yumí áyá neániro ŋweaŋagfá nánî awa nuowáŋepîro yariŋí síaná arfá mîwîpanî. Awa joxi rîxa re uráná, ‘Wíaríná nioni Poromi soyíné tîŋí e nánî anani nîmeámi weapîmîŋîrîni.’ uráná nánî xixeni nîrináriro wenîŋí nero ŋweaŋoi.” uríagi ²² porisí seáyí e imóniŋo íwí sîkîŋomi arfá jîyikí norî re uowáŋîŋiŋiŋi, “Xwíyí joxi repíyí nîniŋî áwaní nîrîrîpi nánî ámá womi aí ‘Nioni omi e urîni.’ murîpanî.” uowáŋîŋiŋiŋi.

Poromi Pirimiá Piriso tñf e nán wiowárñf nánrñi.

²³ Porisf seáyf e imónño xegf porisf áminá imónigfáyf waúmi “Eñi.” nurñrñ re urññnigññi, “Awagwí porisf éf tññ mñxf yarñgfáyf 200 apimi ‘Nikññrñ ñweápoýf.’ urñri osfyo ññweámáná mñxf yarñgfáyf 70 apimi ‘Nikññrñ ñweápoýf.’ urñri wákwñrñxá tññ mñxf yarñgfáyf 200 apimi ‘Nikññrñ ñweápoýf.’ urñri nemáná rñxa árñwñyimi 9:00 p.m. imónáná añf yoñ Sisariayf rññññfñpimi nánñ upñrñ nánñ awí eaárñpiyñ. ²⁴ Osf wí enñ Poro seáyf e éf ññweámáná unñ nánñ ññmeari omñ éf numíga nuro pñrimiá Piriso tññf e wárñpoýf.” nurñrñ ²⁵ payf re rññññf wñnánññf rñwamññf eaññnigññi,

²⁶ “Nionñ Kirodiasñ Risiasonñ payf rñna pñrimiá Pirisoxñ tññf e nánñ neari wñrénarññññi. Negf áminá seáyf e imónññoxñ nionñ yayf bñ osimññi.

²⁷ Judayf áamá romñ fá ññxñrñro rñxa ññpñkianñro yarññagfá nionñ arfá ‘Romñyf worññi.’ ññwirñná gñ simññf ññnarñgfáyf tññ mñrf nurane omñ éf umñññwanigññi. ²⁸ Nionñ omñ uxekwñmoarñgfápi mñkñpi nánñ ññjñfá imónñmñ nánñ wigf Judayf mebaowa xwñyfá imñxarñgfé nánñ ññmeámñ nurñ aiwñ ²⁹ omñ xwñyfá nuxekwñmoróná none pñkipaxf bñ urñro gwñ yipaxf bñ urñro mñyarññagfá ññwññrñ xwñyfá wigf ñwñ ikaxf eánñññpimi dánñ wñwanññyf mñxf rñnarñgfápi nánññ uxekwñmoarññagfá wññññanigññi. ³⁰ Ámá wo ññbñrñ áwanñf re ññráná, ‘Judayf Poromñ pñkianñro nánñ yumñí mekaxf mearññoi.’ ññráná nionñ sññ mé omñ joxñ tññf e nánñ ññwiowárénarñrñ áamá omñ uxekwñmoarñgfáyo sekaxf re urñanigññi, ‘Nuro pñrimiáoyá sññwñ añññe dánñ uxekwñmóñrñxññi.’ urñanigññi. Ayf xwñyfá rñxa apñrññi.”

³¹ Porisowa wigf seáyf e wimónñño sekaxf urñfpa axñpi nero árñwñyimi Poromñ ññméra nuro añf yoñ Adipatrñsñyf rñññññpimi ññrémore ³² rñxa wfá ónáná porisf sñkwf tññ warñgfáwa xe osfyo ññweámáná mñxf yarñgfáwa Poromñ ananñ re dánñ ññméra oupoýññrñ pññ ññwiárñmñ ámñ wigf porisf aññwámñ nánñ úagfá ³³ awa ññméra nuro rñxa Sisariayo ññrémore pñrimiáo tññf e nánñ nuro payf mññ ññwiuro Poromñ enñ xfo tññf e ññwárñróná “Ayf rorññi.” urñagfá ³⁴ pñrimiáo payfna nuráñrñ rñxa fá ññrómáná “Ro áamá nionñ umenñweañáyo dánñf worññani? Mñ dánñorññani?” ññyaiwñrñ Poromñ yarññf re wññññññi, “Pñropenñsf gñyo dánñoxñrññi?” urñagi Poro “Sirisia pñropenñsfyo dánñonñrññi.” urñagi ³⁵ o re urññññññi, “Ananñrññi. Ámá joxñ rññekwñmoarñgfáyf rémónarñáná ññxf xwñrñxf arfá simñárññi.” nurñrñ wamñ sekaxf re urññññññi, “Omñ gapñmanñ añf mñxf ináyf Xeroto mñragiwámñ ñññwñrñrñro menñweápoýf.” urññññññi.

24*Piriso Poroyá xwñrñxf arfá wññf nánñrññi.*

¹ Rñxa sfá wé wú óráná apaxñpánññf imónññf xwéo, Ananiaso tññ Judayf meba imónñgfáyf wa tññf áamá womñ —O xwñrñxf neróná xwñyfá wññyarññf worññi. O xegf yoñ Tetarasorññi. Omñ ññwirñmeámñ Sisaria nánñ ññwero pñrimiáomñ ññwñmearo xwñyfá Poromñ xwñrñxf umeanñro nánñpi urñagi ² Poromñ “Eñi.” nurñro o rñxa báná Tetaraso Poromñ nuxekwñmorñná pñrimiáomñ re urññññññi, “Negf áminá awiaxf seáyf e imónññf Pirisoxññi, joxñ neamenñweañagi nánñ nene mñxf bñ minñ kikiñññ ñweañáná xwiogwñ rñxa obaxf pwéññññi. Joxñ ñññf pñránññf neñwñperi ññneamenñwearñná amñpi eññná dánñ ññpñkwñññ mimónññfpi ñññf joxñyfá tññf gwñ axñrñ imónññwaéne neaeyñroiarññagi nánñ agwñ rñxa nanñ ññmóga warññwññi. ³ Negf añf gñmñ gñmñ apñ ññpññi e neaññño, ayf joxññi

enagi nání nene nijfárini. Ayínáni yayf tñni rírarinwini. ⁴ E neri aiwi nioní ayá wí áxémá siáraná aniní sininiginiri joxi neaiinípi nání ayá wí rírímiméini. Sa wauní rixiní ripini orírímíni, ‘Joxi ayá nínearimixiri pñé bi onirípoyniri sinwí neanei.’ orírímíni. ⁵ Ámá Poroyí rininí royí síwí arfkióniní neaikárarinorini. Negí Judayí xwíá niyoni nweagfáyo mixí épmixamoarinorini. Negí ámá arfowa nínearíwapiya bigfápi arfá nkeamoro yof siní Nasaretene nírínro kumixinayífápi, ayí o mfkí ikiníriní. ⁶ Negí aní rídiyowá yarinwáiwá aí xórórí emíniri yarinagi níwíniranená íá xirinwaniginí. [Negí nwí ikaxí eaninípi rininípa xwirixí oumeaneyinirane íá xiríagwí aiwí ⁷ porisí seáyi e imóniní Riasoyí rininíjo mixí nimónimí nibiri ení neániri omí xfo nínearápíwerí ⁸ sekaxí re neariniginí, ‘Ámá romí xwirixí umeaniri éfáyíné pírimíáo sinwí tñí e dání uméfirixini.’ nearowáfagi nání baringwini.] Ayínáni amípi none rírarinwápi nání xewaninoxi yariní níwia nurinípimi dání ananí none uxekwímoarinwápi nání xixeni níjía imóniríini.” Tetaraso e nuriri ⁹ Judayowa ení Poromí nuxekwímore pírimíáomí re urígíawixini, “Amípi Poro nání rírípi neparini.” urígíawixini.

¹⁰ Pírimíáo Poro ríxa xwiyfá oriniri níkinimóniri sinwí wináná Poro re uriniginí, “Joxi ámá gwí rírímí nímenweari xwirixí nímeámí bayífáyo arfá níwiéra warfna xwiogwí obaxí rímúronoxi enagi nání nioní nijfárini. Ayínáni joxiyá sinwíyo dání xwiyfá wákwínimí nání nírírná ‘Ayí ananirini.’ níyaiwiri yayí ninarini. ¹¹ Ámá rowa re rírípaxirini, ‘O Goríxomí yayí wimíniri nání Jerusaremíyo rémoje dání síá ayá wí marfái, wé wúkaú síkwí waúni wóríniginí.’ rírípaxirini. ¹² Nioní aní rídiyowá yarígíwámí dánirani, rotú aníyo dánirani, aní apimí wí e dánirani, wa tñni xwiyfá mixí rínarinagi sinwí nínaníro mixí épmixamoarinagi nínaníro megíawixini. ¹³ Agwí níxekwímoarígíá renípiyfí pírimíáoxi ‘Nepaxini.’ yaiwiri nání ení mfkí bi síwá sipaxí mimóniní. ¹⁴ E neri aí awa ríríá rípiní, ayí neparini. Nioní Nwíá negí arfowa xídagfomí nuxídíríná Óf Goríxomí xídarígíayiyí rininíyimí dání xídarinárini. Ámá óf ayimí xídarígíayí nání awa re rarígíárini, ‘Negí arfowa nínearíwapiya bigfápi arfá nkeamoro pñni wíarígíárini.’ rarinagíá aí nioní síní amípi negí nwí ikaxí Moseso níriri eanípi tñni xixeni imóninípimi dñí wíkwírorí amípi wíá rókíamoagfáwa níríro eagfápimi dñí wíkwírorí enini. ¹⁵ ‘Ámá pegfáyí nñni wé rónígíáyírani, uyíní egfáyírani, nñni ámi níwíápínimeapírfárini.’ níyaiwiri Goríxomí dñí ukíkayoníni. Wiwaninowa ení axípi e níyaiwiro dñí ukíkayoní. ¹⁶ Nioní dñí e níyaiwiri nukíkayorí nání Goríxoyá sinwíyo dánirani, ámáyá sinwíyo dánirani, pí pí neríná ayá sípí mñnipa oeniri aniní miní wé níróniri oemíniri yarinárini. ¹⁷ Wí e emeagáoni xwiogwí wí ríxa nímúrófími ámi gí aní e nání nibiri nígwí bi gí ámá gwí axírí imónígíáyíyá uyípeayíyo mñni wirí Goríxo nání rídiyowá níwiiri éimiginiri nímeámí nibiri ¹⁸ ríxa xwiraimímí nininípi anípa éwiniginiri yarinwápi níyárimáná aní rídiyowá yarinwáiwámí nípáwiri e éimiginiri bñápi yarfná ayí sinwí nanímeagfawixini. Sinwí nanímeááná nioní ámá ayá wí tñni epíroyí neri símímiákwí mé aga kikiíá yarinagi aí Judayí Esia píropenisíyo dání wí ¹⁹ —Ayí nioní nání xwiyfá bi tígíayí enánáyí, níbíro joxiyá sinwí tñí re dání nínixekwímore sinwiríyí, naní imónimíniri éfirini. ²⁰ Ayí joxi tñí re mñbipa éagíá nání nioní Jerusaremíyo mebáowa awí eánigíe dání xwirixí nínímeróná xwirixí nápi sinwí winígíápi nání re rogíá rowa wiwaninowa áwaní ‘Ná ripirini.’ orirípoyi. ²¹ Mepa

oenwiriyí, awa Jerusaremíyo dání xwirixí nimearíná xwiyfá nioní ímí tñí re uríjá rípiní ‘Nioní “Ámá pegfáyí ámí wiápínimeapírfáriní.” niyaiwiri kikayonagí nání agwí soyfne xwirixí nimearíjoi.’ uríjá apíní nání joxiyá sijnwí tñí e dání nixekwímpaxíriní.”²² Poro e uríagí aí pírímíá Piriso ámá Óf Goríxo Tfámíníyí ríníjyímí xídarigfáyí nání bí níjfé imóníf enagí nání sfá xwirixí píráníjé wímíxínfáyí nání ná jfe níta nurí re uríjínigíní, “Porisí seáyí e imóníjé, Risiaso weapáná segí xwirixí píráníjé seaimíxíyímírfáriní.” nurí ²³ porisí Poromí awí mearoaríjomi re uríjínigíní, “Joxí omí awí nimearorí aiwí gwíni míyáripa érixíní. Xe eríró eméwínigíní. Xegí níkumíxíníri emearigfáyí omí arírá wianíro bánáyí, pírí murakipaní.” uríjínigíní.

Piriso tñí xiepí Dirusirai tñí Poromí arfá wigí náníriní.

²⁴ Sfá wí ríxa nórímáná enáná Piriso tñí xiepí Dirusirai —Í Judayí apíxí wíríní. Í tñí ípaú Poromí awí mearogíe níremorí “Ámá wa omí nimeámí obípoyí.” nuríri Poro ríxa níbirí “Kiraisí Jisasomí díjé níwíkwíroríná, ayí apíriní.” repíyí níwiéra waríjagí arfá wiaríná ²⁵ o “Wé róníjé nerfíná, ayí apíriní.” uríri “Nípfreáníri nerfíná, ayí apíriní.” uríri “Goríxo ámá níyoní mí ómómíxímí nerfíná, ayí apíriní.” uríri yaríná Piriso ríxa wáyí winfagí re uríjínigíní, “Joxí ámí awí rímearooaríge nání uí. Ríwéná nioní ámí ananí arfá simfá nání nínimónírfíná ‘Eíní.’ rírfímírfáriní.” nurárimí ²⁶ níjwearfíná Poro nígwí bí oniapíníri díjé e nukíkayorí wainí wainá re yayagíriní. “Ámá wa Poromí níwirímeámí obípoyí.” nuríri Poro báná o tñí xwiyfá rínayagíriní. ²⁷ E yayaríná xwiogwí waú ríxa pwéáná ámá síjé wo, xegí yof Posiasí Pesítasoyí ríníjé pírímíáo nímoníri Piriso imóníjéfpí urápáná Piriso re eníjínigíní. Judayí nioní nání yayí owinípoyíníri wíwapíyímíníri nání Poro xe gwí onjweaníri wáriníjínigíní.

25

Poro Romíyí míxí ináyo xwirixí píráníjé nímixíyíwínigíníri uríjé náníriní.

¹ Pesítaso, pírímíá síjé imóníjé píropenísí o menjweaníyo níremómáná ríxa sfá wíyau wíyí óráná aní Sisaria ríníjéfpímí píní níwiárimí Jerusaremí nání níyírí rémóáná ² apaxípáníjé imónígfá xwéowa tñí Judayí wigí seáyí e wímónígfáwa tñí omí níwímearo Poro nání áwaní nuríroná nuxekwímoayíro awayíní ríxíjé re urígfawíxíní, ³ “Poromí negí neaimónaríjéfpí wianí nání ananí ‘Oyí!’ nearíréíní? ‘Poromí Jerusaremí tñí re nání wa nímeámí yapírfírxíní.’ neaimónaríní.” nuríro ayí ínímí “Óf e áyá neánírane píkiwaníjíní.” níyaiwíro e uríagíá aiwí ⁴ Pesítaso re uríjínigíní, “Poro síní Sisaria gwí njweaní. Níwaníjóní e nání umfá nání anwí e imóníní. ⁵ Ayínání segí Judayíné seáyí e seaimónígfáwa nioní tñí nawíní úwaníjíní. Ámá o íwí seaikáríjé enánáyí, ananí xwiyfá umeapírfíriní.” uríjínigíní.

⁶ Pírímíá Pesítaso e nurínírfíná sfá wé wúkaúrání, wé wíúmí dání waú woraní, síní mímuíronáná Jerusaremí píní níwiárimí Sisaria nání níwerí e níremorí sá wenó wíápi tñí síá íkwianwí xwirixí mearígfánámí éf níjweámáná sekaxí re uowáriníjíní, “Poromí níwirímeámí bípoyí.” uowáráná ⁷ wa nuro Poromí nímeámí báná Judayí Jerusaremí dání weapfáyí Poromí mídímidání nírówapímáná xwiyfá míwákwínípaxí

imóniḡf ayá wí nuxekwímoayiro aiwí Pírimiaó “Neparini.” yaiwini nání mfkí bī siwá wipaxí mimónipa egfawixini. ⁸ E yaríná Poro xwiyfá owákwínimínirí nuriri re uriniginini, “Nioni negí Judayí ḡwí ikaxí eáninḡpí bī pírí m+wiaikí eri rídiyowá yarigfiwámí eni xórórí bī mé eri Romiyí mixí ináyí Sisaomí eni sipí bī m+wikárí eri enárini.” uríagi ai ⁹ pírimia Pesitaso Judayí xfo nání yayí owinḡpoyiniri Poromí re uriniginini, “Nioni díxí xwirixí Jerusaremí dání arfá sirí xwiyfá awa ríxekwímoarigfápi eyeyírómf eri emfa nání ‘E nání anani oumíni.’ rísimónarini?” uríagi aí ¹⁰ Poro re uriniginini, “Siá ikwianḡwí xwirixí mearigfá Sisaoyá manḡyo dání imixárininḡf rínamí dání xwirixí ninimēpaxí imóniḡe ríxa re ronini. Ayí wí e dání xwirixí anani nimepaxí mimónini. Joxi nijfárinini. Nioni gí Judayo íwí bī m+wikárinḡniginini. ¹¹ íwí eri sipí imóniḡf n+ipikipaxípi bī eri enáoni enánáyí, ‘M+n+ipikipani.’ rípaxonimani. E nerí aí awa xwirixí nimearigfápi mfkí mayí imóninánáyí, áamá wo awa omí wigí dḡḡf tḡni owíḡpoyiniri mḡni n+wiwipaxí mimónini. Ayínáni yariniḡf re osimini, ‘Mixí ináyí Sisao xewaninḡo nigí xwirixí arfá níwíniginini.’ nimónarini.” uríagi ¹² pírimia Pesitaso xegí gapimaní yariniḡf wiemeanfa nání inimi wurinigfá wa tḡni xwiyfá n+rinimáná re uriniginini, “Joxi ‘Sisao arfá níwíniginini.’ rífyí nání o tḡḡf e nání rírowáranfwarini.” uriniginini.

Poro nání Pesitaso Agiripaomi áwanḡf urinḡf nánirini.

¹³ Ríxa sfá wí órífmi enána Judayíyá mixí ináyí wo —O xegí yof Agiripaoyi rininḡorini. O tḡni xexirímeái Benaisí tḡni ípaú pírimia sḡḡf Pesitasomí yayí owiaiyiniri Sisaria nání nibiri e nerí ¹⁴ sfá obaxí e ḡweanána pírimia Pesitaso xwirixí Poroyá nání mixí ináyí Agiripaomí áwanḡf nuriri re uriniginini, “Áamá wo, Piriso gwí ḡwirárago ḡweani. ¹⁵ Nioni Jerusaremíyo nání nurí urinḡnáná apaxípaninḡf imónigfá xwéowa tḡni Judayí wigí mebáowa tḡni omí xwiyfá nuxekwímorore n+rigfawixini, ‘Joxi omí “Nepa sipí ayíkwí m+wikárinḡoxirini.” nuriri negí neaimónarinḡpí wiani nání neiapei.’ n+rfagfá aí ¹⁶ nioni awamí re uriniginini, ‘Romiyene re yariniḡwámani. Áamá xfomi uxekwímoarigfáyí tḡni siní nawíni axí e awí neániro omí xwiyfá ayí uxekwímoarigfápi nání wákwínimínirí siní m+riḡpa enána amíná áamá wigí wimónarinḡpí xe owíḡpoyiniri wiariniḡwámani.’ uriniginini. ¹⁷ Ayínáni awa re nání n+weapíro awí eánána nioni siní mé wáfpi tḡni xwirixí nání siá ikwianḡwínami éf ninḡweámáná wamí re uriniginini, ‘Áamá omí n+wirímeámí bḡpoyí.’ uríagi ¹⁸ omí nimeámí báná uxekwímoarigfáwa éf n+roro nuxekwímoróná íwí m+wákwínipaxí imóniḡf nioni ‘Apí nání uxekwímoḡríríreoi?’ yaiwinḡapi nání muxekwímo nero ¹⁹ sa wigí ḡwíá imóniḡpí nimepero ‘Apí neríná api neríná, ayí ananirini.’ rínarigfápi nání mixí riníro áamá piyí wo Jisasoyi rininḡo —O nání Poro ‘Siní sḡḡf ḡweani.’ rarinḡorini. O nání mixí riníro egfawixini. ²⁰ E yariniḡagfá n+winiri nioni re yaiwinḡniginini, ‘Xwirixí nápi nijfá imónimi nání arige nerí píraninḡf yariniḡf wiayimíniréini?’ n+yaiwiri dḡḡf ududí ninariniḡagi nání omí re uriniginini, ‘Nioni díxí xwirixí Jerusaremí dání arfá sirí xwiyfá awa ríxekwímoarigfápi eyeyírómf eri emfa nání “E nání anani oyimini.” rísimónarini?” uríagi aí ²¹ Poro yariniḡf re niniginini, ‘ “Mixí ináyí Sisao xewaninḡo gí xwirixí arfá ninfa nání fá n+xiriri onimeḡweani.” nimónarini.’ n+rfagi porisí wamí sekaxí re uriniginini, ‘Nioni Sisao tḡḡf e nání wiowárimfaé nání awí mearófirixini.’ uriniginini.” Pírimia Pesitaso

e uríagi ²² Agiripao re uriniginini, “Nioni eni áamá omi arfá bi owimini.’ nimónarini.” uríagi “Wáfáriná joxi eni anani arfá wirfárinini.” uriniginini.

Agiripao tñi Benaisi tñi Poromi arfá wigí nánirini.

²³ Sá wegí wáfá tñi Agiripao tñi Benaisi tñi ípaú okiyfá ninfisána wá nimóniga wigí aní xwé awí eánarigfiwám nípawiri porisíyo seáyí e wimónigfáwa tñi áamá aní apimi seáyí e nimóniri menweagfáwa tñi eni nawini nípawiro éf nweanáná pírimiá Pesitaso wami sekaxí nuriri Poromi ríxa nírimeámi báná ²⁴ re uriniginini, “Míxí ináyí Agiripaoxi tñi áamá nñi yawawi tñi re awí eánigfáyíné tñi xwíyí bi osearimini.” nuriri re uriniginini, “Áamá ro nání Judayí nñi nioni aní rípimi nweanánaraní, Jerusaremí nání úánaraní, gí arfá enaé dání ími tñi ‘Xe síhí ouni.’ míneaimónarini.’ nírayerigfá romi síhíwí wínípoi. ²⁵ Omi yaríní níwia nuri aiwí íwí o enípi nání píkípaaxí imónihí bi nání pía megínarínaniginini. Xewaníno ‘Sisao xwíríxí nioniyá arfá níwíniginini.’ níríagi nání nioni omi Sisao tñí e nání wiowárimfa nání ríxa ráriní. ²⁶ E nerí aí xwíyí negí míxí ináyí áminá Sisao nání ‘Poro e eníriní. E eníriní.’ níriri payí nearí wiowárimfa nánipi síní pía nímegíniri nání nioni omi áamá níyínéni yaríní wiayiro míxí ináyí Agiripaoxi anípaxí wiayiri mfkí iperí epírípimi dání o xwíyí nioni anani payí eapaxí bi searini nání omi seyíné tñí re nání ‘Eini.’ uríini. ²⁷ Ayí rípi nánirini. ‘Gwí nweaní wo xíomi uxekwímoarigfápi nání ríwamíní meá sa níwiowáriníyí, ayí xaxáníhí nerí emíini.’ nimónarini.” uriniginini.

26

¹ Agiripao Poromi re uriniginini, “Joxi díxí eni anani rei.” uríagi Poro wé nímómáná xwíyí wákwinimíni nání re ríniginini, ²⁻³ “Míxí ináyí Agiripaoxi, joxi síwí Judayene yarínwápi nñi níjfa erí nene ‘Apí nerínáyí, Goríxomi píraníhí xfdarínwini.’ nírínirane díhí xíxegíni moaríwápi nání níjfa erí eníni. Apí nípini aga níjfa xíxeni imónihoxi enagi nání nioni joxi arfá ene dání amípi Judayí níxekwímoarigfápi nání níwákwinimíni rími nání aga yayí ninarini. Ayínáni wauní ríxíní rípi orírini, ‘Gí xwíyí níwákwinimíni rarínápi joxi arfá níniríná aníhí mísínipa oeni.’ nimónarini.

⁴ Nioni enína síní onímíáiná dání agwí re nání néra bíhapi nání Judayí nñi níjfarini. Onína dání gí gwí axíri imónigfáyí tñi níhweari Jerusaremí dání xwé iwíaronáriní. ⁵ Enína dání nioni Parisiyí —Judayí Goríxomi oxfdaneyíniro neróná díhí xíxegíni bi bi moarigfápipimi dání gwí nímóga ugí ayí ayo níyoni Parisiyí rínigfáyí nwa xenwírínigfápi wíníyíyáyo seáyí e múroni. Ayí Goríxomi níxídiróná yarigfápa nioni eni níxída bíhapi nání Judayí nñi níjfarini. Áamá ayí ‘Áwaní oraneyí.’ níwimónirínáyí, ‘Nepa Poro e yagorini.’ níripaxíriní. ⁶ Agwí nioni Goríxo negí arfowami nuriri símímaníyo tñínípi nání ‘Neparini.’ níyaiwiri díhí ukíkayonagi nání ayí xwíyí nímearíní. ⁷ Negí Judayí gwí wíri wíri wé wúkaú síkwí waú eni ikwáwíyimirani, áríwíyimirani, ínina Goríxomi yayí umero xdíro neróná re níyaiwiro nání, ‘Nene Goríxo negí arfowami nuriri símímaníyo tñínípi imónani nání éwaniginini.’ níyaiwiro nání díhí axípi ukíkayonoi. Míxí ináyoxini, axí api nání nioni díhí ukíkayonagi nání nígí Judayí xwíyí níxekwímoaríní. ⁸ Goríxoyá díhí tñi pegfáyí wíapínimearigfápi nání seyíné pí nání ‘Wí “Neparini.” yaiwipaxí mimónini.’ yaiwiarigfáriní?

⁹ Eníná ni+wan+ñoni eni re yaiwiagáon+rini, ‘Yoí Nasareti dánj Jisasomi diñj wikwíroarigfáy xe oépoyiniri sñwí winipaxí mimónini. Xwiríá oikixém+niri nání ayá wí nerína, ayí nanj yarini.’ yaiwiagáon+rini. ¹⁰ E ni+yaiwir+ñjyo dáni Jerusaremíyo rípi yagáriní. Apaxípaniñj imónigfá xwéowa ‘Ámá Jisasomi diñj wikwíroarigfáyo gwí yipaxox+rini.’ niniriro niri+peáaná nioni nuri ayo gwí yemerí gwí anjyo ñwiráriní nerína apini yagámani. Xwiríxí numeranéná ‘Opíkípoi.’ ríáyí tñni nioni eni ní+kum+x+niri ‘Opíkípoi.’ ragáriní. ¹¹ Rotú anj ayí ayo nipáwiemerí ríniñj ni+wiemerína ‘Jisasomi sñni diñj mi+wikwíroarini.’ niri+ro ikayíwí umearípoi+niri wíwap+yagáriní. Nioni ámá ayí nání wikí ríá ápiáw+niñj nónariniñj nání ayí nuro émayí anjmi aí ñweañáná nioni eni númi nuri fá ni+xira wagáriní.

Poro “Nioni apí ni+winir+ñj+ñjimi dáni kinimóniñj+rini.” uriniñj nánirini.

¹²⁻¹³ “Míxí ináyoxini, nioni e néra nurína apaxípaniñj imónigfá xwéowa nioni Damasikasí nání nuri ámá anj apimi Jisasomi diñj wikwíroarigfáyo eni fá xiríwinigini+niri ninirípearo payí nearo niapowáraná nioni anj apimi nání nuri sñni ójyo nurína ríxa ikwawedí enáná wíá bi anjnamí dáni ókiénapfagi winiñanigini. Sogwí wíá nókirína anariniñj tñni xixeni marfái, aga seáyí e imóniñjpi midimídáni nókiaríagi winiñanigini. Nionini marfái, ámá nioni tñni ugíáwa eni winigíawixini. ¹⁴ Niñoneni xwíáyo nipíkíni+meámáná nioni arfá wíáyí Xibiruyí pñné tñni xwi+yíá bi re rinénapfagi winiñanigini, ‘Soroxini, Soroxini, joxi pí nání nioni xeaniñj níkarariniñj? Joxi Jisasomi ríniñj owim+niri nerína j+wan+ñjoxi ayiñwíniñj omónariniñj.’ rinénapfagi arfá ni+wiri ¹⁵ yariniñj re winiñanigini, ‘Ámináoxini, goxirini?’ uríagi o re niriñjiniñj, ‘Nioni Jisasoni joxi xeaniñj níkarariniñj. ¹⁶ E nerí aí joxi ni+wiápni+mearí éf roí. Nioni rípi emi nání joxi tñni simónini. Joxi nioni nání ámayo wáf nuri+yemerí agwí sñwí nanariniñj rípi nání áwanj uriríá nání riri+peáini. Apini áwanj uriríá nání marfái, amipi ríwíyo síwá simfápi nání eni áwanj uriríá nání riri+peáini. ¹⁷ Nioni dixí gwí axírí imónigfáyí sipí sikáraníro yarína éf ríminiri émayí —Ayí joxi nioni nání wáf uriríá nání rírowárimfáyirini. Ayí sipí sikáraníro yarína éf ríminiri simfáriní. ¹⁸ Ayí rípi nání joxi émayí tñni rírowárimfáriní. Joxi wáf nura wariniñjimi dáni ayí ni+wiápni+mearo sñwíniñj noxoaro wigí nerína sía yiniñjimiñj yarigfápi pñni ni+wiárimí wíá óniñjimiñj nání kinimóníro Seteno meñweañjimi dáni pñni ni+wiárimí Gorixo meñweañjimiñj kinimóníro yarína nioni wigí íwí yarigfápi yokwarimí wiiri ámá nioni diñj ninikwírooro nání nioni gí imónigfáyí tñni kum+xáriní emíá nání joxi émayí tñni rírowárimfáriní.’ niriñjiniñj.” nuriñj ¹⁹ re uriniñjiniñj, “Míxí ináyí Agiripaoxini, ayináni oriñj anjnamí dáni nipárenapfápi wí pírí mi+wiaikí nerí ²⁰ re néra unjariñj. Iwamíó Damasikasíyo dáni uréwapiyiri Jerusaremí dáni eni uréwapiyiri Judia piropeniñjyo niyoní dáni uréwapiyemerí émayí tñniñj eni uréwapiyemerí nerína re nura unjariñj, ‘Segí íwí yarigfápi ríwímiñj mamoro Gorixo tñniñj ukiniñjimiñj nero ámá sñwí ni+seanaxí+di+merína “Wigí íwí yarigfápi ríxa ríwímiñj ni+mamoro nání ríá yariniñj?” sea-iawipaxí imóniñjimiñj éf+ríxini.’ nura unjariñj. ²¹ Nioni e néra unjoni enagi nání Judayí wí ni+wiápni+mearo anj rídiyowá yariniñjwáimi dáni fá ni+ni+xiriñj rípi+kianíro éagíá aiwi ²² Gorixo arirí ní enagi nání agwí nioni onixwéyíne sñwí anigíe dáni éf niriómáná ‘Wíá rókiamoagfáwa tñni Moseso tñni “E nimóniniñj+rini.” ragíapiniñj ríxa imóniñj+rini.’ searariniñj. ²³ ‘Awa re

ragfárini, “Ámá yeáyí neayimixemeanfa náni Gorixoyá dñj tñni arfowayá xwíá piaxíyo dání iwiaronfomi rñniñj wímeanfárini.” nñiro ámi rñpi ragfárini, “Xewanño xwáripáyo dání wiápnimeanfá enagí náni o iwamfó xwíyíá wíánñj imónñj Gorixo ámáyo yeáyí uyimixemeanfápi náni Judayo tñni émáyo tñni wáf urñfárini.” ragfápi ríxa axípi e imónñjfrñni. seararñni.” urññinigñni.

²⁴ Poro xwíyíá wákwinimñni náni e nura warfná pñrimiáo Pesitaso ímí tñni re urññinigñni, “Poroxini, joxi xaxá nerí rarñni. Dixí nñjfa xwé imónñjpi xaxá rñmearñni.” urñagí aí ²⁵ Poro re urññinigñni, “Ámína seáyí e imónñj Pesitasoxini, nioni xaxá nerí mñrarñni. Nepaxñj imónñjpiñni seararñni. Dñj síxí nñyíñmána seararñni. ²⁶ Ayí rñpi nánñni. Míxí ináyí ro amípi nioni seararñjapi náni nñjfa imónñjagí náni dñj sñj neánarñni. Api, ayí inñmi pñni mimónñj enagí náni ‘Omí wiárf mñmúropaxí imónñni.’ nímónarñjagí náni omí nñtamíxwññni murí nñpñni repíyí nñwiéra warñni.” Pesitasomi e nurñmáná ²⁷ re urññinigñni, “Míxí ináyí Agñripaoxini, ‘Wíá rókiamoagfáwa nñiro eaagfápi nepa rñniñni.’ rñyaiwññni? Joxi dñj e yaiwñjoxi enagí náni nioni nñjfarñni.” urñagí ²⁸ Agñripao Poromi re urññinigñni, “Axínáni ná bñni nññrñfná ‘O Jisasomi dñj wíkwñropaxorñni.’ rñniaiwññni?” urñagí ²⁹ Poro re urññinigñni, “Nioni ‘Gorixomi rñññj bñ oseaurñyimñni.’ nímónarñni. Joxi nánñni marfái, ámá sfá rñyimí arfá niarñgíá nñni nioni ná bñni searánarñni, anñj miní searánarñni, nioni Jisasomi dñj wíkwñroarñjapa nñyñnñni ení axípi nñwíkwñrooro nioni imónñjapa axípi oimónñpoyññni nímónarñni. Nioni gwí nñyigíá rñpi seyñné ení axípi oseayípoyññni mñseararñni.” urññinigñni.

³⁰ Míxí ináyo tñni pñrimiáo tñni Benaisí tñni nñwiápnñmearo ámá ayí tñni nawíni éf ñweagfáyí ení nñwiápnñmearo ³¹ wiwñni wí e éf nñrómáná re rññgíawixñni, “Ámá o anani nñpñkipñni nánñrñni, gwí ñwirárñpñni nánñrñni, fñwí bñ menñrñni.” nñññiro ³² Agñripao pñrimiá Pesitasomi re urññinigñni, “Ámá o ‘Míxí ináyí Sisao xwñrñxí nionñyá nñeyíroíwñññni.’ mñrñpa nerí sññwñrñyí, ayí anani kíkíá wárñpaxññni.” urññinigñni.

27

Poromi Romíyí anñyo náni sipixíyo wiowarñgíá nánñni.

¹ Ríxa none náni re rárñññáná, “Romíyí anñyo Itariyí rñññjñpimi náni sipixíyo owiowarñneyí.” rárñññáná porisí 100 bimi seáyí e wimónñj wo —O simññj wíñarñgíá Sisaoyái rñññjñpi worñni. O xegí yoí Juriasoyí rñññorñni. O Poromi tñni gwí ñweagfá wamí tñni níméra ounñni wiowarñáná ² Adñramitiamí dññyíyá sipixí wo Esia pñropenñsí tññj rññwámñni umñññi yarññagí nñwñññrñne ámá wo xegí yoí Arisñtakaso — O Masedonia pñropenñsíyo anñ yoí Tesaronaika dññorñni. O tñni nawíni nñpñxemoánñrñne nññwearfná xwñfapimi pñni nñwiárñmi nurane ³ sipixomi sá weñwáone wñfápi tñni anñ yoí Saidonñyí rñññjñpimi niwíékññmearane ay-oááná Juriaso Poromi ayá nurñmñññni náni xegí nñkumññññni emearñgíáyí mñrññj owípoyñññni ayí tññj e náni xe ounñni sññwí wññññññni. ⁴ Ámi sipixomi nñpñxemoánñrñne anñ apimi pñni nñwiárñmi nuranéná imññj sñmñmñni nñneaxemí barññagí náni nñyákía nurane náni pñrññwí Saipñrasiyí rñññjñpimi orñwámí dání nñmeámí nurane ⁵ imaññpámí nuranéná Sirisia pñropenñsíyo tñni Pabiria pñropenñsíyo tñni nímúróa nurane Risia pñropenñsíyo anñ yoí Mairai rñññjñpimi niwíékññmearane nayoámáná ⁶ porisí 100 bimi seáyí e wimónñño Arekñsadñria dññyíyá sipixí wo Itari

piropenisyoyu uminiri yarhagi niwiniri nimeami nneauri o tni sipixomi nixemoinirane ⁷ anj apimi pni niwiarimi nurane sipixo awayini awayini warhagi nani sfa ayá wí nóroa nurane rfa meakiroarhagfa niwinirane anij min nerihipimi dani anj yof Naidasiyi rinihipimi tñj e anwi e nremomana imij smimini nneaxemi barhagi nani niyacia nurane xwfa simini imonij Sarimoniyi rinihipimi nimurorane pirihwi yof Kiritiyi rinihipimi oriwami dani niyakirane ⁸ sipixi omij mearigfawa rfa nneakiroro sa anij min nerihipimi dani Kiriti tñj imanipami nixida nipurane wí e “Rawirawa simini riwonj Nanj Imonijoi” rinihe —E anj Rasia rinihipimi dani anwi erini. E remonwanigini.

⁹ Sfa ayá wí rixa norimana enana Judayí fwí yarigapi Gorixo yokwarimí wiinj nani dñj mopri nani aiwa njfa njwirarinarigfayi eni rixa muromi enana xwiogwí nani rawirawa samij miwearhina enagi nani Poro arfa jiyikí nori ¹⁰ re urinjigini, “Amoyné, gí dñj re nimonarini, ‘Agwi none re pni niwiarimi ami sipixomi nimeami nuranenayí, xwirfa ikixenipaxirini.’ nimonarini. ‘Sanj nimeami warhwapí tni sipixo tni aninifa nani marfaí, none eni annanwarini.’ nimonarini.” urfagi ai ¹¹ porisí 100 bimi seayi e wimonij sipixomi omij mearij tni sipixomi xiáwo tni awau rarigipi nani dñj nifa wiagi nani omi Poro yopa murigininjigini. ¹² Ayí ipi simini riwonj sipixo njweahipimi xwiogwí nani rawirawa siwfa yaná sipixi piranij wepaxe mimonijagi nani ama ná sipixiyu njweagapi re rinarigawixini, “Anani e epaxí enanayí, re dani pni niwiarimi sipixomi nimeami nurane ipi simini riwonj yof Pinikasiyi rinihawami —Simini riwonj awa pirihwi Kiritipimi axi riwamini riwonjarini. Xwfa midani midani wiapnimeanj enagi nani e rawirawa winwi mé enerini. Sogwí wearhimi dani riwonaripihwarini. Awami nremorane rawirawa siwfa yarina awami njweawanigini.” rinarigawixini.

Rfwipi xwe éana rawirawa imeamkwí enj nanirini.

¹³ Imij rawirawa tñj riwami dani sipixomi Pinikasi tñj e awayini nixemi upaxipi barhagi niwinirona “Simini riwonj none rarwawami nani anani sipixomi nimeami upaxirini.” niyaiwiro ainixi gwíyo dani mamowarinij ípeahipi nimixearo sipixomi nimeami nurona pirihwi Kiriti imanipa tñj e anwi e dani nixida nípuro ¹⁴ sini ná jamini e munjana re eninjigini. Rfwipi ikfa jijimí epaxí bi —Imij api yof Miwimini Barihpiyi rinihipirini. Api tñjimi dani niweapiri ¹⁵ sipixomi xejweana sipixi smí imij barhimi mimopaxí enagi nani negí waniri yarhwaé nani pni niwiarirane “Imij xe nimeera oneauni.” niyaiwirane e yarina ¹⁶ none pirihwi yof Kodayi rinihipimi oriwami dani nipurina imij bi onimiapi yimaronana ewé sipixomi dñj níropemi warhwapí anij min nerihipimi dani nimixeaa nibirane sipixo tñj e enana ¹⁷ sipixomi ikwiaranirane nani nimixeaa niyapirane nikwiarimana sipixi xweo oronowiginiri sami tni xegí sipixi miwí midimidani nixemi nibiro gwí nija nipwemana sipixo enj tni nixemi nuri xwfa ipi seayi e riwonana inimi anwi e imonihipimi —Api yof Sairitasiyi rinihipi Apirika dani anwi erini. Apimi sipixo anini nurina sixi uroniginiri wayí winfagi sipixo awayini ouniri ainixi gwí yurarinij ípearhpi nimamowariro níropemi nurona imij xe nneaxemi oneaniri winjwanigini.

¹⁸ Sipixomi sa wejwawone wapi tni sipixo wiapnimeari eamori nera warhagi awa sipixo nayí oeniri sanj wí emi nimeamí nero ¹⁹ sa

wenwáone wíápi tñni sipixí omiñf mearigfáwa wiwanijowa sipixomi sanf unijf ikweari ñwirárirí yarigfáyf bi emi mimeámf egfawixini. ²⁰ Rfwiipi sfmí tñni anijf sipixomi xenweaarfná sfá obaxí ayá wí órfagi aí síñf tñni sogwf tñni bi anarñagí síñwf m+winipa nerane nání “Ámíni ríwaríñwini?” niyaiwirane síñwf m+winaxídiipa nerane nání diñf “Wí e niwiékfnimearane síñf waníwáriní.” niyaiwia waríñwápi diñf peá nímónirane “Ríxa nanínaníwáriní.” niyaiwia nurane ²¹ awa sfá ayá wí neamúroarfná nimeamíwiáronigínirí ayá sfwf uoarñagí nání aiwá m+nf néra numáná enáná Poro niwiápnimeari ámayo áwini e nírómáná re uríñiniginí, “Ámáoyfné, nioní searíñápimi arfá níniro nínixídiro piríñwf Kírítíyo pñni niwiárimí sipixó nimeámí mupa nero síñwiríyí, segí amípi xwirfá ikixénirí anípa imónirí éfpíyí wí e emínirí éfmaní. ²² E seararñagí aiwi sipixí ro xwirfá níxénirí aí ámáone wí anínaníwá meñagí nání diñf peá mímóní siní diñf síxí oseainíni. ²³ Ayí rípi nání seararñiní. Sfá ríyiminí áríwíyimi Goríxo —Nioní ámá oyáyf imóníñá woníriní. Oyá aññajf wo nioní tññf e nírónapirí ²⁴ re níríñiniginí, ‘Poroxini, joxí Romíyí añíyo ananí nírémorí míxí ináyf Sisao xwiríxí rímenfe sfmímanj e uroríáriní. Ayínáni siní wáyf m+sinípaní. Arfá nií. Goríxo joxí tñni ámá sipixí romí ñweagfáyf tñni niyfnéni xe síñf oúpoyínirí yaiwíf enagí nání woxí aí iniígf namipaxímaní.’ ²⁵ Aññajo e níríf enagí nání soyfné diñf síxí oseainíni. Ámáoyfné, nioní Goríxomi diñf re wíkwíroníni, ‘Nioní nírífpi xixeni nímóníniñoi.’ niwíkwírorí nání e seararñiní. ²⁶ E nerí aí imíñf siní níneaxemi warfná piríñwf bimí síxí úroaníwáriní.” uríñiniginí.

²⁷ None ríwípi rawírawá Ediríayi ríñíñf wámi sipixomi níneaxemi warfná ríxa sfá wé wúkaú síkwí waú waú imóníyimi áríwegf imónáná sipixí omiñf mearigfáwa “Xwíá bi tññf e ríxa añwi erfani?” niyaiwiro ²⁸ gwí e e kíkwírfá neáríga puñrí tñni iwamfó neróná “Xwíá siní ná mímíraní? Sa mímí onímíápiraní?” yaiwiarígfá rí nímearo nímamówá ríro iwamfó síñwf niwínanaxídiróná xwíá siní ná mímí enagí nání 40 mita imóníñagí niwíniro ámi bi tñni núfasáná ámi bi nímamówá ríro xwíá tññf e ríxa 30 mita enagí niwíniro ²⁹ sipixí imíñf níxemi nurfná wí e síñáyo síxí úronigínirí sipixí ámi bi tñni níxemi mupa oenirí ikwémíñíyo dání ainíxí ípearíñf wíríkaú wíríkaú nímamówá rímáná wfá aññni oónirí wígf ikayíwf níra ugíawixini.

³⁰ Sipixí omiñf mearigfáwa sipixomi pñni niwiárimí éf owaneyíníro ámayo yapf niwíwapíyiro “Sipixí sfmíyo dání ení ainíxí ípearíñf bi mamówáranirí yaríñwini.” nuríro ewépa rawírawáyo ikwíá rínaná apámi nípíxemoánirí éf owaneyíníro ríxa mamówá rírná ³¹ Poro porisf 100 bimí seáyí e wimóníñomí tñni xegf porisowami tñni re uríñiniginí, “Ámá sipixí omiñf mearigfá rowa sipixí romí none tñni míñweapa nerfnáyf, soyfné síñf nuro xwíá tññf e rémopíríméoi.” uráná ³² porisowa mírí niwiápnímearo ewépa gwí niyímáná awayini mamówá rígfá rí míñf niwákwíro rawírawáyo mamówá rígfawixini.

³³ Wíá óñíne nání Poro ení rírémíxí niwínia nurí re urayíñiniginí, “None ríwípi rípi nání ayá sfwf nearoarñagí nání aiwá m+nf mímíwíáikf nínírane yarfná sfá obaxí ríxa nóra nurí agwí ríxa wé wúkaú síkwí waú waú imóníñíyirini. ³⁴ Ayínáni nioní ení rírémíxí níseairí ‘Aiwá bi nímearo nípoyí.’ seararñiní. Sewaníñíyfné aiwá níníro oerfíkiemeánípoyínirí seararñiní. Woxí aí bi maníniipa epírí enagí nání seararñiní.” nurímáná ³⁵ bisfkerfá bi nímearí wígf síñwf anígfé dání aiwá apí nání Goríxomi

yayf numemáná níkwíriri ríxa naríná ³⁶ áamá nfní ení ríxa dínf wáf bí wónfagi aiwá bí nimearo niníro ³⁷ —Áamá sípíxíyo nweanwáene ayf 276 eneriní. ³⁸ Nene ríxa apání nínimáná sípíxo nayf oenírí wítf aiwá mínf wápi rawírawáyo emí míméámí egfawixiní.

Sípíxo síxí núrórí orónowiníjé náníríní.

³⁹ Ríxa wáf ónáná árfwiyimí “Xwáf bí anjwí eriní.” yaiwífápi síjwáf níwíníróná mí mómíxípa nero aí símínf ríwónf bí iníkiní wíáronjagi níwíníro e epaxf enánáyf, sípíxo nímeáa níyirane e oiwiékínímeaneyínírí éfáyf ⁴⁰ wa gwáf ainíxí ípeaarínjé mamówárinínjépi rawírawáyo ípeane amí xe oépeanírí níkwéawára pwaríná wa imínjépi símínf ríwónfípímí nání níxemí oneaunírí sípíxoyá rapírapí nemíméa nípeyíro soná ení níkwéaro iníkiní wíáronje nání omínjé níméra waníro yarínjagfá aí re enínigíní. ⁴¹ Sípíxo xwáf ínímí enáná rawírawá akwínfáná ríwónje síxí núrórí símí xwáfáyo xaiwáf noranjárínírí nání wíjwáf bí mepaxf imónínjána rawírawá sípíxí íkwémínjéyo miákwíayíáná sípíxo ríxa orónowiarínjagi wínigfawixiní. ⁴² Sípíxo ríxa orónowiarínjagi níwíníro porisowa xámí re rínárigfá enjagi nání “Sípíxo sípí éánáyf, áamá gwáf nweagfá none awí mearoarínjwáowa iníbé neáa éf upíríxínírí pípíkímí éwanígíní.” rínigfápa “Ríxa opíkianeyí.” rínarínjagfá aiwí ⁴³ porisowamí seáyí e wimónínjo “Poromí níméra nurí Romíyí anjéyo xíxeni rémówanígíní.” níyaiwírí nání awa wianíro yarínjagfá pírfí nurakírí sekaxf re nearínjínigíní, “Áamá iníbé warínjagfá ríxa nímwírí níxeamoro iníbé neáa nuro imanj e iwiékínímeápoi. ⁴⁴ Iníbé mívarínjagfá íkíá wáraní, sípíxo ororómí inífpírání, fá níxírímáná níkwíarínjaga nuro imanj e iwiékínímeápoi.” nearfagi nene axípi e nerane nání wo aí inínigf mínámí nínenení imanj e iwiékínímeanjanígíní.

28

Poromí Morítayo nweanáná wimónínjépi náníríní.

¹ Nene wo manfní nínenení imanj e níwiékínímeámáná áamá e dánjyí “Pírínjwáf ríyí xegf yoí Morítá rínínjéyíríní.” rarínjagfá arfá níwirane ronáná ² ayf none neaiapaníro nání ayá tfní nero iniá anínjé siyamfó erí imínjé rírí yarínjagi nání rfá níkeámáná nínenení níneaipemeámí nuro rfá tfní e neawárfagfá aí ³ Poro rfá kírinjé bia awí nearí sarfáwá nerí nímeáa níbírí rfá íkeaárarfná re enínigíní. Weaxfá wo rfá usínfagi níréníméámí níwíapírí Poroyá wéyo sídínjé norí ríríwínínigíní. ⁴ Ríríwíagi wé éf míxeááná sídíro síní yekwíronjagi áamá pírinjwáf ayimí dánjyí síjwáf e níwíníro wíwíní re rínigfawixiní, “Áamá ro rawírawáyo mínámí aí áamá píkíxwírfó enjé wórfaní? Ayínání njwáf anjnamí dánjé imónínjéyí ‘Xe síjé mupa oeni.’ yaiwíarínjagfá dání weaxfá sídínjé rífa onjé?” rínfagfá aiwí ⁵ Poro weaxfáomí wíwífá nírorí rfá níkeaárímáná rínínjé bíkwí onímíápi aí mívínínjínigíní. ⁶ Rínínjé bíkwí onímíápi aí mívínínjé aiwí áamá ayf “O xegf wé ríxa nímnínínjé.” yaiwíro “Ríxa nípiérorí píyí nenínjé.” yaiwíro nero nání síjwáf níwíníro níjwearo ayá wí síjwáf níwíníro níjweagfásáná “Sípí apí wímeanínjé.” yaiwíarínjagfá mívíméáagi níwíníróná ámí dínjé síjé bí nímoró re nírfaga ugíawixiní, “Áamá ro njwáf anjnamí dánjé imónínjéyí wórfaní?” nírfaga ugíawixiní.

⁷ None iwiékínímeáwáé áamá pírinjwáf apimí áamá níyoní seáyí e nímníní meñweanjoyá omínjé bí inínjé eriní. O xegf yoí Pabíríasoyí rínínjériní. O yayf níneairí níneaipemeámí nurí none sfá wíyáú wíyí o tfní níjwearane

míranj neaiaríná ⁸ Pabiriasomi xano ríá pírí wiayiri agwí xoxí urori wiarinagí nání “O simixí wení.” rarinagí Poro aríá e níwiri o wenje nání nuri nípáwiri Gorixomi yarínj níwimáná wé seáyí e níwikwiáiriri nanj imixiniginí. ⁹ Nanj nimiximáná enáná ámá pírinjwí apimí nweagfá simixí yarigfáyí níní Poro omí nanj imixípi nání aríá níwiro o tñj e nání bayaríná nanj imimiximí eniginí. ¹⁰ E yaríná ámá ayí wéyo níneamero aiwá amípi nanj bí níneaiapa nuro none ríxa pírinjwí apimí píni níwiárimí waniri yaríná óf e sípíxíyo nuranéná aiwá nanfwa nání anípa bí neaiapowárigfawixíni.

Poro Romíyo rémonj nánirini.

¹¹ None pírinjwí apimí emá waú wo nweanwáone sípíxí Arekisadírria dánj wo —Rawirawá xwiogwí nání síwíá yinagí nání pírinjwí apimí e níwewanísáná umíniri yarínorini. O sípíxí símí ikayíwí tñi imixinínjpi ámá ayá waúninj sípíxomi símí e imixinínjorini. Sípíxomi nípíxemoánirane pírinjwí apimí píni níwiárimí nurane ¹² anj yof Sairakusiyí ríninjipimí níwiékínimearane sá wíyá wíyi e wenwáone ¹³ ámi sípíxomi nípíxemoánirane níyakía nurane anj yof Ríjiamiyí ríninjipimí nírémorane e sá wenwáone wíápi tñi iminj rawirawá tñjmi dánj yaparinagí níwínirane sípíxomi nímeámí nurane omí sá wenwáone wíápi tñi simíní ríwonj yof Putioraiyí ríninjwámí nírémorane nayoámáná ¹⁴ re yaiwinwaniginí, “Ámá Jisaomi dñj níwikwíroro nání nírixímeá imónigfáyí anj rípiimí re wí ríá nweanjo?” níyaiwirane píá nerane wí tñi ríxa nerímeánirane ayí “Síá wé wíúmí dánj waú nene tñi anani re nweapaxíraní?” nearíagí ayí tñi wíniyí nearíápa e nweanwaniginí. Apí apí néra níbíwasáná Romí anj tñj e rémonwaniginí. ¹⁵ Romíyo nweagfá nírixímeá imónigfáyí wí none nání “Awa óyimi baríjoí.” rínarinagí aríá níwiro óf e owírimeaneyíníro níbiróná wí anj Apiasí tñj e makeríá imixarigíe awí roro wí Ámá Anj Mídánj Níbíro Sá Wearigíiwá Wíkaú Wíwáyí ríninjipí tñj e awí roro egíáyo Poro síjwí níwíniríná Gorixomi yayí numerí dñj síxí íníniginí.

¹⁶ None ríxa Romí náyo rémóáná gapímanowa Poromí gwí anjyo mñwirárí anj wíwámí xegípi nweanáná porisí awí mearoarínjo xe awí omearoniri síjwí wínigfawixíni.

Poro Romíyo dání wáf urínj nánirini.

¹⁷ Poro sá wíyá wíyi ríxa nóráná “Judayí áminá imónigfá Romíyo re nweagfáyí obípoyí.” nírirí awa ríxa o tñj e awí eánáná re uríniginí, “Gí Judayíné, nioní negí Judayo xwíríá wíxémíniri wí mepa erí síwí eníná dání negí aríowa érowiápnígíápi pírinj wíáikímíniri wí mepa erí éagí aiwí Jerusaremiyo dání gwí níyigítoní negí Judayí Romíyo mñni níwigíárini. ¹⁸ Romíyo mñni níwíagí ayí xwíríxí nínímero yarínj níniayiróná íwí nioní nípíkipaxí bí mejání imóninagí nínaníro nání ríxa Poromí kíkíá owáraneyíniri éagí aiwí ¹⁹ negí Judayí pírinj wíáikímí nero ‘Wáripaxomani.’ rígfawixíni. E rarínagí nioní síjwí e níwíniri ‘Go aríá enje dání ráná xe kíkíá ouníri nímixípiríáraní?’ níyaiwiri nání re uríniginí, ‘Romíyí míxí ináyí Sisao gí xwíríxí aríá níwíniginí.’ uríniginí. Nioní negí Judayí nání xwíyíá bí uxekwímómíá nání mírarínini. ²⁰ E nígíá apí nání áwanj searímíniri nání ‘Awamí síjwí níwíniri xwíyíá urímí nání obípoyí.’ ríaniginí. Ámá Isírerene yeáyí neayímíxemeaníá nání dñj ukíkayoarinwáomí nioní dñj ukíkayonagí nání gwí ainíxí rírí níyinini.”

urijinigini. ²¹ E urfagi awa re urigfawixini, “Judia piropenisfo dani joxi nani payf bi mimeanwarini. Negf wo e dani eni nibiri repiyf ninearfnarani, awanf ninearfnarani, joxi nani sipi bi minearfnani. ²² E neri ai ‘Dijf joxi yaiwiarif ripi, “Gorixomi piranif xfdarigfayf api apf nerifpimi dani piranif xfdarigfari.” yaiwiarifpif arfa osianeyf.’ neaimonarini. Ayf none ripi nani arfa niwirane nijfa imonifagwi nani rirarifwini. Ama Of Gorixo tfamini inifiyiyi rinfiyimi nixfdiro gwf monigfayf nani ama ami ami nweagfayf ‘Ayf nanf miyarifo.’ rinarigfa nani none nijfari.” urigfawixini.

²³ Judayf aminana awa “Sfa ayimi Poro xwiyfa nearnfa nani awi eanfwanigini.” nifnariro sfa ayi rixa imonana obaxf anf xfo nweanwami nani bana wfa monifmif dani sfapi tni nani Gorixo amayf xegf xwioxfyo mimeamf neri umenweanfapi nani awanf nurifna repiyf niwiera urf nioni Jisasomif diff wikwifroarifapa ayf eni owikwifpoyiniri o nani nurewapiyifna nwf ikaxf Moseso nifiri eanfipimi dani tni wfa rokiamoagfawa nifiro eagfapimi dani tni mif nif nirfa urf neri nura warfna ²⁴ wa xfo urarifpif arfa niwiro “Neparini.” wipimofagf aiwf wa arfa niwiro diff mikwifrogfawixini. ²⁵⁻²⁷ Awa e nero Poro urarifpif nani diff bi biauf nimoro nani xwiyfa na bini rinfaripaxf mimonf yarfnana Poro xwiyfa yoparf ripi urana omi pni niwiarimif ugfawixini, “Kwiyf Gorixoyapf wfa rokiamoagf Aisaiaoyf rinfifomif ‘Joxi ama ayo nuri e urfirixini.’ urana o nuri negf arfoweyo aga xixeni re urifnini, ‘ “Seyfne arfa nera nuro ai nijfa wi imonifrfamani. Sifwf naga nuro ai diff ‘Ayf apifani?’ wi moprfamani.” ’ urfirixini. Ayf ripi nanirini. Wigf diff tni nera warigfayf mif sfanfif imonagfa nani rirarifnini. Wigf sifwf misuparipa ero arfa miprfonipa ero nero sifwifryf, wigf sifwf tni sifwf aniro arfa ero diff piranif neyiforo moro wigf fwf yarigfayf rfwfminif mamoro eanfayf, Gorixonif piranif wimixipaxf rini.’ Aisaiao Gorixo nani e niwuriyifna negf arfoweyo imonagfapi tni aga xixeni nifiri wurifnini. ²⁸ Ayfnani seyfne aga nijfa re imonifpoyf, ‘Gorixo xfo nene yeayf neayimixemeaminiri enpif nani waf urarigfawa rixa emayo ourfipoyiniri nani uowarifnini. Ayf arfa wifrfarini.’ yaiwipoyf.” ²⁹ [Poro e urana Judayf mifmifxeawiamf niga nuro omf pni niwiarimif ugfawixini.]

³⁰⁻³¹ Poro e anf xfo bf eniwami nifweari ama xfomif xwiyfa onweaneyiniri bafayo yayf niwimorif xwiyfa Gorixo amayf xegf xwioxfyo mimeamf neri umenweanfapi nani waf nurif inimif bif mimonf Aminana Jisaf Kiraiso nani urewapifarfna ama wi pif urakianiro mepa egfawixini. E yarfnana xwiogwf wau mufoniginif.

seyíné tñj e niseaímeari searéwapiyarfná seyíné kwíyípmi dání ámi bi tñni yóf imóniro s'k'k'k' ámi bi tñni nomixiga up'ri nání nioni aga nibiri s'ijwí seanimi nání nimónarini. ¹² Nioni seyíné niseaímearfná nionini enj s'ixí seaímiximi nání maríái, seyíné eni Jisasomi dñj n'iw'kw'roro píráníj x'f'dar'ijag'fa seanri nioni eni dñj n'iw'kw'rori píráníj x'f'dar'ijagi nan'iro ner'ij'ipimi dání x'ixe enj s'ixí ímixinani nání rar'ijini.

¹³ Gí n'irixímeáyíné, seyíné r'ipi nání majfá ep'rixiniri nání áwanj osearimini. Ayá wí seyíné tñj e nání b'ímiginiri ner'í aí am'ipí bi p'rf n'irakiayíagi nání seyíné bi sini s'ijw'f m'isean'ijáriní. “Nioni éma amí g'imi ñweag'fáy'f tñj e nemerí wáf urarfná wí arfá n'niro Jisasomi dñj w'kw'rog'fápa seg'f wí eni nioni urarfná ax'f'p' w'kw'ró'rixiniri seg'f t'fáminí b'ímiginí.” nimónarini. ¹⁴ Nioni áma n'iyoni k'inxí imónig'fáyorani, wauy'f imónig'fáyorani, dñj émf saím'f mog'fáyorani, majfá imónig'fáyorani, áma ayo n'iyoni xw'y'fá yay'f neainar'ij'ipi ur'im'fa nání yoxá'n'ij'f inár'ini. ¹⁵ Ay'náni nioni áma Romí ñweag'fáyíné eni xw'y'fá yay'f seain'ipax'f'p' wáf searim'fa nání s'ím'f d'f'pénar'ijini.

“Xw'y'fá yay'f neainar'ij'ipimi dání Gorixo yeáy'f neayim'ixemeaar'ij'ir'ini.” ur'ij'f nánir'ini.

¹⁶ Xw'y'fá yay'f neainar'ij'ipimi dání Gorixo dñj w'kw'ró'fáyo n'iyoni — Xámí Judayo yeáy'f uyim'ixemeari émayo eni yeáy'f uyim'ixemeari epax'f enagi nání xw'y'fá api nání nioni ayá bi mé anani wáf r'imear'ijáriní. ¹⁷ Ay'náni nene “Gorixo arige ner'í áma ámi wé rón'ij'f x'fo imón'ij'ipi wim'ixin'fárfani?” n'iyaiwirane udud'f neain'ipax'f'mani. Ay'f r'ipi nánir'ini. Xw'y'fá yay'f neainar'ij'ipimi dání Gorixo w'fá rén'ij'f neaókím'ixár'ij'ir'ini. Áma Jisasomi iwam'fó dání dñj n'iw'kw'róa numáná ámi xeg'f bi mé sa an'ij'f w'kw'roar'ig'fáy'f, ay'f wé rón'ig'fáy'f wim'ixar'ij'ir'ini. Bikw'fyo dání re n'ir'ini eán'ij'ipi, “Áma Gorixoní dñj n'kw'róag'fa nání ‘Wé rón'ig'fáriní.’ rár'ijáy'f dñj n'iyim'ij'f t'g'fáy'f imón'ip'fárfani.” n'ir'ini eán'ij'ipi nioni searar'ijápi tñni xixeni imón'ijagi nání searar'ijini.

Áma Gorixomi r'f'w'f umog'fá nánir'ini.

¹⁸ Gorixo áma wé rón'ij'f x'fo wimónar'ij'ipi mé r'ik'ik'ir'fó yar'ig'fáy'f — Ay'f wig'f r'ik'ik'ir'fó yar'ig'fápi neróná Gorixo nání nijfá imón'ipax'f imón'ij'ipi r'f'w'f'mini mamoar'ig'fáy'f'ini. Áma ay'f nání Gorixo an'f'namí dání wik'f wón'fagi nání p'rf umamon'f'p' r'ixa s'ijáni piaum'ím'f in'ini. ¹⁹ Ay'f r'ipi nání rar'ijini. Gorixo áma x'fo nání re yaiwipax'f'p'f, “O imón'ij'ipi, ay'f api r'fa imón'ini?” yaiwipax'f'p'f yum'fí m'iwimón'f s'ijáni imón'ini. Gorixo xewan'ijo imón'ij'ipi nání s'iwá win'ij'f enagi nání rar'ijini. ²⁰ Xewan'ijo imón'ij'ipi — Api s'ijw'f tñni s'ijw'f win'ipax'f mimón'ijagi aí en'íná an'f'na im'ixiri xw'fárfí im'ixiri ene dání áma apimi s'ijw'f n'iw'in'ir'fná “X'fo imón'ij'ipi, ay'f ap'ir'fani?” yaiwipax'f'f'ini. “Enj am'ipí api im'ix'ijo eán'ij'ipi ná r'f'w'fyo aí wí sam'ij'f wen'fámani.” yaiwiri “X'fo im'ix'ij'ipimi xeg'f bi n'iwimón'iri nání aga seáy'f e r'fa wimón'ini?” yaiwiri epax'f'f'ini. Ay'náni áma Gorixomi wí yap'f re uréwap'iyipax'f men'ini. “Nioni joxi imón'ij'ipi nání majfá nimón'iri nání n'p'kwin'f mimón'ij'f enáon'ir'ini.” ur'ipax'f men'ini. ²¹ En'íná áma ay'f sini xixeni “Gorixo api r'fa imón'ini?” n'iyaiwiro aiw'f re eg'fawix'ini. O Njw'fáyo enagi nání wé íkwian'w'fyo t'ipax'f'pa m'it'ipa ero am'ipí x'fo im'ix'ij'ipi nání yay'f m'iwipa ero wig'f dñj n'omorfná maj'majfá ikár'iniro dñj xenw'f'ni n'ímóa núfasáná dñj r'fá xeyán'ig'fáy'f imón'iro eg'fawix'ini. ²² “Dñj émf saím'f mon'waéner'ini.” n'ir'iro aiw'f maj'majfá ikár'ini'g'fáy'f nimón'iro ²³ Njw'fá m'ipé

anijé imónijomí mumímíní ríwí numero mimóní njwá bí fá oxiraneyinro ámarani, injrani, odipirani, nanwé onimiápiarani, xopaikigé bí nimixiro “Negí njwá imónijípi, ayí rípirini.” rigfawixiní.

Ámá Gorixomí ríwí numoríná egfápi nánirini.

²⁴ Gorixo ámá e majimají níkarinro yaríjagá nínwíníná wigé feapá winaríjípimí dání sípí imónijípi xé oikíripeánípojíní síjwé wíníjínigíni. Síjwé e wíníjagí wíwaníjíyí piaxé eámíxínígfawixiní. ²⁵ Ayí rípi nání Gorixo e enjírini. Ámá ayí nepa imónijé Gorixo nánípi ríwí umoro yapé imónijípi fá xiriro nemáná amípi níni imíxíjomi —O anijé miní yayé umepaxorini. “Ámá níni e éríxini.” nimónaríjorini. Omí yayé numero fá míxírí xó imíxíjípimíni fá xiriro wéyo umero yaríjagá nání Gorixo e enjírini. ²⁶ Ayínáni Gorixo wigé feapá winaríjípimí dání piaxé weánipaxé imónijípi xé oikíripeánípojíní síjwé wíníjagí apíxíwa oxé nímeániríná xiríníríxíníni imónijípi píni níwíáriro apíxé wí tñni nípikwíni mimónijípi niga ugíawixiní. ²⁷ Oxowa ení apíxé nímeáro xiríníríxíníni imónijípi píni níwíáriro “Oxé wí tñni íwé oinaneyí.” níyáiwiro aga símí níxeadípeníroná oxé wí wí tñni íwé níniro piaxé weánipaxé imónijípi inígfawixiní. Ayínáni “Wigé néra ugíápi tñni xixeni píri Gorixo umamónípi ríxa wímeanjírini.” raríjini.

²⁸ Ámá “Gorixo apí imónijorfaní?” níwíáiwiro símí e mítinípa yaríjagá nání o wigé “Sípi e e oyaneyí.” yáiwíarígfápi nání xé míjé niga úríxíníni síjwé wíníjínigíni. Síjwé e wíníjé enagí nání ayí amípi nípikwíni mimónijé ámá mepaxé imónijípi néra nuro re yarígfáriní. ²⁹ Nípikwíni mimónijé níni nání míjé iníro ríkíkíríó epaxé imónijé níni nání míjé iníro anímí yaríá epaxé imónijé níni nání míjé iníro “Ámá wí ríá omeárínípojí.” yáiwíarígfápi nání míjé iníro yarígfáriní. Apíni yarígfámaní. Rípi ení ayá wí yarígfáriní. Síjwé íwé wíníro “Amípi apí níni meapaxípirini.” bí onímiápi níyáiwí ayá wí yáiwiro níwíápínímeáro ámá píkiro símíráxwíró ero yapé wíwapíyiro ámá wí nání nuríná sípí owímeaníni uríro únúníjé wíkaríro mímáyíó wíro ³⁰ xwíyíápai unwíríríro Gorixo nání símí tñni ero ámayó xíxewíámí ríníro míxé kíníro míxé meakíníro sípí imónijé ámá síní níjé mimónígfápi éwapíníro xínáíxaneyó mané wíákiro yarígfáriní. ³¹ Rípi ení yarígfáriní. Majíá íkaríníro díjé unwírírípaxé mimónípa ero wíyo díjé sípí míwípa ero wá míwíanípa ero yarígfáriní. ³² E yarígfáyé Gorixo re ráríjípi nání níjé nímoníro aiwí, “Ámá sípí apí yarígfáyé wí síjé upaxímaní. Pepaxírini.” ráríjípi nání níjé nímoníro aiwí sípí apí imónijípi níxída nuro apíni mé sípí seáyé e imónijé rípi ení nero íwé apí néra warígfáyo weyé ayá wí meararígfáriní.

2

“Gorixo ámá níyoní mí ómómíxímí neríná wigé egfápi tñni xixeni wíiníáriní.” uríjé nánirini.

¹ Ayínáni ámá wíyo xwíyíá umeararígfá wíyínéní wíyínéní bí osearímíní. Síá yoparíyímí Gorixo ámá níyoní mí ómómíxímí yaríná “Ayí nání íwé apí enjírini.” urípaxé imónijípi tígfáyínemaní. Ayí rípi nánirini. Ámá íwé yarígfápi nání xwíyíá umeararígfáyíné, seyíné ení íwé axípi yarígfáyíné enagí nání wínyó xwíyíá numearíroná sewaníjéyíné eníni jé mearínarígfá enagí nání Gorixo mí ómómíxímí seaiaríná xwíyíá bí urípaxé imónípírfámaní. ² Rípi níyáiwí níjé imóníjwíni, “Ámá sípí e yarígfáyo

Goríxo xwiyíá numeáriri pirí numamorína xenwíni bi mé xixeni ayo ríá wiarini?” yaiwinwini. ³ Íwí axípi nero aí segí wíniyí íwí yarigíápi nání xwiyíá umeararigíáyíne, wíniyo numeariróna segí axípi egíápi nání píoi yaiwinaríno? “Xwiyíá Goríxo neamearíníapimi ananí múropaxenerini.” riyaiwinaríno? ⁴ Goríxo segí íwí yarigíápi ríwímini omamópoyiniri wá niseawianiri seaiinípi nání majíá nimóniróna rípi eni ríseaimónariní, “O wá ayá wí neawianiri pirí apaxí mé míneamamó eri okinimónipoyiniri xwapí ayá wí xwayí naniri ñwearí yaríinípi peayí wianípaxí imóninípi yarini.” ríseaimónariní? ⁵ Oweoi, seyíne ñiní wakísí niniróna segí íwí yarigíápi ríwímini mímamoarigíáyo dání sía Goríxo sipí áma yarigíápi nání wikí ríá ápiáwíniñí níweri pirí umamoníayi nání xfo pirí seamoníápi wíni wíni ikwíkwarimíniñí yáraríno. ⁶ Bíkwyo re niriniri eáninípa, “Goríxo ámayo pirí numamorína woni woni xixegíni wigí nera ugíápi tñni xixeni pirí umamoníariní.” niriniri eáninípa eníariní. ⁷ Áma Goríxo yayí neameri seáyí e neaimixiri negí wará urí mepaxí neaimixiri ñiní niyimíniñí tñwaéne neaimixiri éwinigíniñí epaxípi tñni xixeni nero pñni míwiarí aniní miní yarigíáyo o pirí numamorína ñiní niyimíniñí tígíáyí imónipíri nání wimíxíníariní. ⁸ E nerí aí áma wiwaníniñí nánini ñiní mómoro xwiyíá nepaxiní imóninípi aríkwíkwí níwiro nípikwini mimóninípimi xídarigíáyo pirí numamorína xegí wikí ríá ápiáwíniñí wearinípimi dání pirí umamoníariní.

⁹ Áma sipí yarigíá ayí ayo xeaniní mimeniníwí ayíkwí mírípaxí imóninípi wímeaníariní. Judayí e yarigíáyo anípaxí níwímeri aí émáyí e yarigíáyo eni wímeaníariní. ¹⁰ Api e níwiri aí áma naní yarigíá ayí ayo seáyí e umeri wé ikwaníwíyo ñwiráriní níwayirónoro ñwearíri nání wiiri eníariní. Judayí e yarigíáyo anípaxí e níwiiri aí émáyo eni wiiníariní. ¹¹ Goríxo ámayo pirí numamorína símí símí e nímeri pirí umamoníamani. Sa áma wigí egíápi tñni xixeni pirí umamoníá enagi nání raríniñí. ¹² Áma Goríxoyá ñwí ikaxí eáninípi mayí nimónoro íwí yarigíáyí anínipíri nání xwiyíá numeárirína ñwí ikaxí eáninípimi dání numeáriri “Joxi xwiyíá e eániní api níwiaíkirí enírfani?” nuriri umeáriníamani. E nerí aí ñwí ikaxí eáninípi tígíá íwí yarigíáyo o apimi dání xwiyíá nuriri umeáriníariní. ¹³ Ayí rípi nánirini. Áma xíoyá ñwí ikaxí eáninípimi nepa míxídf surímá aríá wiárfáyí nání Goríxo ñiní re yaiwiníamani, “Nioniyá sñwíyo dání wé róniní imónigíáyírfani?” yaiwiníamani. Áma aríá níwimáná xixeni xídarigíáyí nánini “Wé róniní imónigíáyírfani.” ráriníariní. ¹⁴ Émá — Ayí ñwí ikaxí eáninípi mayí imónigíáyírfani. Ayí wigí ñiní ñwí ikaxí eáninípi ríniñípa nerónáyí, ñwí ikaxí eáninípi mayí imóninagíta aiwi wigí ñiníyo dání re yaiwiarigíáriní, “Mepaxí imóniri ananí nepaxí imóniri enípi, ayí apírfani?” yaiwiarigíáriní. ¹⁵ Ayí pí pí neróna wigí ñiníyo dání “Nioní e nerína sipí ríá yaríniñí?” yaiwiníro “E nerína naní ríá yaríniñí?” yaiwiníro yarigíápi síwá réniñí inarigíáriní. Ñwí ikaxí Bíkwyo eáninípa negí xwioxíyo eni axípi éniñí reánini? Síwá éniñí inarigíáriní. ¹⁶ Xwiyíá yayí neainaríniñí nioní raríniñí ríniñípa sía Goríxo xegí xewaxo Jisasomi dání áma wigí egíápiraní, ñiní ínimí ikwíroarigíápiraní aí, píró wíniñí imónaná áma níyoní wigí egíápi tñni xixeni pirí umamoníariní.

“Judayí ñwí ikaxí eáninípimi ñiní níwíkwíroro aí wiaíkiarigíáriní.” uríniñí nánirini.

¹⁷ E nerí aí wiyíne “Nene Judayí wíriníñwaénerini.” rínarigíáyíne re yarigíáriní. Ñwí ikaxí Moseso eanípimi ñiní níwíkwíroróna “Negí

apimi xídaríñwápimi dání Goríxo yeáyí neayimíxemeaníáriní.” ríro seáyí e nimeníro “Ámá Goríxoyá ayá tíñwaéne imóníñwini.” ríro yarígfáriní. ¹⁸ Seáyí e nimeníro “Goríxo ámá e éfríxinírí wimónaríñpí tíni xixeni ríxa níjía imóníñwini.” ríro “Ñwí ikaxí eáníñpimi dání nearéwapíyigíene enagi nání naní imóníñpimi síñwí mí nómixirane ‘Apí naní imóníñpírini.’ rípxenerini.” ríro yarígfáriní. ¹⁹ “Ámá síñwí supárigíáyo nene síñwí tíñwaéne ananí nipemeámí upaxenerini.” yaiwinarígfápa seyíné dñí re níyaiwiníro dñí síñá eáníro, “Émáyo uréwapíyipaxí imónígfáyí ámá wímani. Ayí nenenírini.” níyaiwiníro dñí síñá eáníro “Émáyo Goríxo nání majía nero síá yiniñfíníñfí emearígfáyo wía wókímixípxí imónígfáyí ámá wímani. Ayí nenenírini.” yaiwiníro yarígfáriní. ²⁰ “Ámá dñí mamó nerí aríki yarígfáyo ayíyumí wípxí imónígfáyí, ayí nenerini.” yaiwiníro “Ámá síni niaíwí dñí mogíáyo uréwapíyipaxí imónígfáyí, ayí nenerini.” yaiwiníro “Ñwí ikaxí eáníñpí tíñwaéne enagwí nání míkí amípí nání níjía imónírane nepaxíñfí imóníñpíni rírane yaríñwaénerini.” yaiwiníro yarígfáriní. ²¹ Seyíné e e níyaiwiga warígfápi nepa nimónírínáyí, ámá wíyo uréwapíyarígfáyíné pí nání sewaníñfíné míréwapíni yarígfáriní? Ámáyo “Íwí mímeapaní.” nuríro aí seyíné ení íwí mímeá yarígfáyínérani? ²² “Meánígfáyíné, íwí minípaní.” nuríro aí seyíné ení íwí miní yarígfáyínérani? “Ámá xopaikígfí nímixíro ‘Negí ñwíápi, ayí rípirini.’ rarígfápi nání xwíría neainarini.” níróro aí seyíné aní ñwía xopaikígfí nání míríníñfíyo nípáwíro íwí mímeapa yarígfáraní? ²³ Weyí nimeníro “Ñwí ikaxí eáníñpí tíñwaéne mimónípa renwini?” rarígfáyíné, apimi níwíákiríná pí nání “Ayí Goríxomi ayá míwímó wé íkwíñwíyo uñwíráraríñwini.” yaiwíarígfáriní? ²⁴ Judayíné “Goríxomi xídaríñwini.” níróro aí sípí apí apí yarígfáyíné enagi nání Bíkíwíyo xixeni rípi nírinírí eáníni, “Sípí seyíné yarígfápi dání émáyo Goríxomi ikayíwí umeararígfáriní.” E nírinírí eáníñpí seyíné nání xixeni ríni.

“Ámá iyí símí síó wákwínarígfápi dání Goríxoyá imónarígfámani.” uríñfí náníriní.

²⁵ Judayíné ñwí ikaxí eáníñpí xixeni níxídirónáyí, segí síwí “Ámá o Goríxoyá imóníñfí woríani?” yaiwípirí nání iyí símí síó wákwínarígfápi naní seaiipaxí aí ñwí ikaxí eáníñpí níwíákirínáyí, iyí símí síó níwákwíníro aí naní seaiipaxí mimóní nerí níwákwínígfáyí yapí imóníñoí. ²⁶ Ámá iyí símí síó níwákwínígfáyí ñwí ikaxí eáníñpí xixeni níxídirónáyí, iyí símí síó níwákwínígfá aí Goríxo “Ayí ámá níoníyáyíriní.” yaiwíaríñagi nání wákwínígfáyíñfí imóníñoí. ²⁷ Judayíné ñwí ikaxí eáníñpí tígfáyíné imóníro iyí símí síó wákwíníro egíáyíné aí apimi wíákiánáyí, émáyo — Ayí iyí símí síó níwákwínarígfáyíriní. Ayí níwákwínígfá aí ñwí ikaxí eáníñpí tíni xixeni yarígfápi dání seyíné xwíyía seaxekwímopaxí mimónípa epíríáraní? Oyí, xwíyía seaxekwímopaxí epíríáriní. ²⁸ Ayí rípi nání seararíñfí. Segí waráyo igí wegíá bími dání ámá Goríxoyá imónarígfámani. Wákwínaríñfí ámá Goríxoyá wímíxípxí imóníñfí ení iyí símí seyíné síó wákwínarígfápi. ²⁹ Oweoi, ámá nepa Goríxoyá imónígfáyí wígfí xwíoxíyo íními dání e imónarígfáriní. Wákwínaríñfí ámá xíoyá wímíxípxí imóníñfí, ayí wígfí dñíyo dání imónarígfáriní. Ñwí ikaxí eáníñpí xídarígfápi dání maríá, kwíyí Goríxoyápi dání ámá oyá

imónarigfárini. Ámá e imónigfáyo wíniyí seáyí e umepírfámani. Goríxoni umenfárini.

3

“Judayí xwiyfá Goríxoyá eáninípi tígáyíri.” uriní nánirini.

¹ Ámá iyí símí stó wákwínarigfápimi dání Goríxoyá imónipaxí menjagi nání píyo dání Judayene émáyo múronwini? Negí wákwínarinjwápimi dání aga pí naní neaiiariníri? ² Ai, nene Judayene enjagwi nání amípi naní bí bí obaxí neaiméaniní. Naní bí bí obaxíyí xírání imóninípi, ayí ripirini. Goríxo xwiyfá xfóyápi Judayí nixídiro mewérixiniri neaiariníri. ³ Judayí diñí níwíkwíro xwiyfá apimi xaíwí fá mixelipa egfá enjagi nání píoi ripaxíri? “‘Ayí diñí níwíkwíro xaíwí fá mixelipa egfá nání Goríxo ‘Naní e niseaimfárini.’ urárinípi arfá ikeamonfárini. Xixeni e enfámani.’ ripaxíri.” riseaimónarini? ⁴ Aga oweoi! Ámá níní yapí rarigfá imóninagfá aí Goríxo nání wí e ripaxí menini. Nepáni níriri xegí rarinípi tñí xixeni yáraniní. Bíkwíyo dání axípi re rinini, “Ámá ‘Goríxoxi fwi nene enwápi nání xwiyfá neameáraninípi xixeni neameáraniní.’ riripírfáriní. Joxi xwiyfá rimeáraníro yaríná xopírarí wirfáriní.” rininagí nání re yaiwinini, “Goríxo rarinípi tñí xixeni yáraniní?” yaiwinini. Ayínáni “O xegí Judayo ‘E niseaimfárini.’ urárinípi wí arfá ikeamonfámani.” searariní.

⁵ E nerí aí Judayene Goríxomi maní níwiaíkirane sipí enwápimi dání o nearinípi tñí xfo xixeni píraniní xídarinípi sináni piaumimí ninirínáyí, píoi ripaxíri? Ámá wí nene níwiaíkirane sipí yarínagwi sinwí níneariníyo dání “Neparini. Ámá wímani. Sa Goríxoní xfo rinípi tñí xixeni yáraniní.” yaiwírinagfá nání nene re ripaxíri, “Goríxo Judayene wíkwí níneariní pírf níneariní nípíkwini míyarinini.” ripaxíri? “Ámá diñí nípíkwini mamó rarigfápa nímori rfa rarinini?” nímónarini. ⁶ Oweoi, wí e ripaxí menini. “Judayene sipí enwápi nání Goríxo pírf níneariní nípíkwini míyarinini.” ripaxí enánáyí, o arige nerí ámá niyoni ení pírf umamopaxí imónini? O ámá niyoni ení pírf umamopaxo enjagi nání wí e ripaxí menini. ⁷ Ámá wo re nírini, “Ámá wí nioní Goríxomi maníyo níwiaíkirí sipí yarínagí sinwí níneariní re yaiwírfáoi, ‘Ámáyo xfo xegí urárinípi símí e nítiniri xixeni xídariní, ayí ámá wímani. Sa Goríxorini.’ E níyaiwíro omí yayí numerínáyí, pí nání o nioní fwi éapi nání xwiyfá nínimeáriní pírf nímamopaxíri? Sipí nioní éapimi dání ámá Goríxo yarínípi nání diñí naní nímoro yarínagfá nání nioní arige pírf nímamopaxíri?” Ámá wo e nírini. ⁸ Ámá o e nírini nipa enánáyí, ámá wí nioní yapí nínixekwímore repíyí “Poró e níra wariníri.” rarigfápa axípi re oraneyí, “Naní imóninípi sináni imixani nání ne sipí néra owaneyí.” oraneyí. E niseariní aí ámá e rarigfáyí xixeni xwiyfá meárinírfáriní.

“Ámá wé róniní imónigfáyí wí menini.” uriní nánirini.

⁹ Ayínáni píoi raniréwini? “Judayene seáyí e imóniní bí neaiméaní enjagi nání émáyo seáyí e wimóniníwini.” raniréwini? Wí e raniméwini. Ayí ripí nánirini. Nioní xámi níríná “Ámá nínene Judayenerani, Gírikíyenerani, negí fwi yarínwápi neaikwarípeárinini.” ríxa rarfá enjagi nání wí e ripaxí menini. ¹⁰ Bíkwíyo dání ripí ripí níra uníníyí nioní seararinípi sopiní nonini. Bíkwíyo wí e ripí nírini eánini, “Ámá wí

aga wé rónigfá mimóniṅoi. Wo aí e mimónini. ¹¹ Ámá wí nijfá nimóniro ‘Arige neri Gorixomi ínimi wurínimíniréini?’ yaiwiarigfámani. ¹² Nfni omi rfwf umóagfa nání oyá sṅwṅyo dání ríxa sipí imóniṅoi. Wí wé róniṅf imóniṅfpi yarigfámani. Wo aí e mīyarṅfṅini.” nṅrṅnṅrṅ eánini. ¹³ Ámí wí e rṅpi eni nṅrṅnṅrṅ eánini, “Wigf maṅfyo dání rarigfápi xwáripá oxoámioaṅáná piyaṅf eaariṅfṅpṅniṅf imónini. Yapf owíwapṅyaneyṅniro ayá wí nṅra warigfáṅini. Weaxfá sidṅf norfna ámá pṅkiariṅfpa wigf xwiyfá nṅrṅróná axfpi yarṅfṅini.” eni nṅrṅnṅrṅ eánini. ¹⁴ Ámí wí e rṅpi eni nṅrṅnṅrṅ eánini, “Xwiyfá ámáyo ikayfwf umeariro ramixiro yarigfápi wigf maṅfyo magwf rároni.” eni nṅrṅnṅrṅ eánini. ¹⁵ Ámí wí e “Ayf ámá opṅkianeyṅnṅrṅ aga símf xeadfṅpṅnarigfáṅini. ¹⁶ Ayf nemerigfē aga uyfnií nṅwikárfasána ríxa ‘Yeyi!’ rarfna pṅni nṅwiárimṅ warigfáyṅini. ¹⁷ Óf ámá nṅwayṅróniro ṅweapṅri nání imóniṅfymṅ wí warigfámani.” eni nṅrṅnṅrṅ eánini. ¹⁸ Ámí wí e “Ayf ‘Gorixoxe seáyí e imóniṅorṅani?’ nṅyaiwiro wí wáyf wiarigfámani.” eni nṅrṅnṅrṅ eánini. Apṅ apṅ nṅra unṅfṅyf nionṅ searariṅapṅ tṅni xixenṅrṅni.

¹⁹ Nene nijfá re imóniṅwini. Ámá nṅmṅni ṅweagfáyf Gorixomi xwiyfá maṅf nexoámoro murṅpaxf imóniro oyá sṅwṅyo dání xwiyfá meáṅnṅpaxf imóniro epṅrfa nání pí pí ṅwf ikaxf eánṅfṅpimṅ dání rṅnṅfṅpṅ Judayene, apimṅ xṅdfṅrṅxṅnṅrṅ nearepeáṅṅene neararṅni. ²⁰ Ayf rṅpi nánṅrṅni. Ámá wí “ṅwf ikaxf eánṅfṅpimṅ píranṅf oxṅdfṅmṅni.” nṅyaiwiro éfáyf apṅ tṅni xixenṅ mé wiwanṅfṅyf “Nionṅ nṅwiaṅkiri fwf éáonṅrṅani?” nṅyaiwinṅrṅ nijfá e imónarigfáṅini. Ayṅnání ámá ṅwf ikaxf eánṅfṅpimṅ nṅxṅdfṅrṅfṅpimṅ dání wí Gorixoyá sṅwṅf tṅf e dání wé rónigfáyf imónipṅrṅfá menṅni.

“Ámá Jisasomṅ dṅf wṅkwṅrófáyf wé róniṅoi.” urṅf nánṅrṅni.

²¹ E neri aí agwṅ ríná óf Gorixoxe xṅoyá sṅwṅf tṅf e dání ámá wé róniṅf oimónṅpoyṅnṅrṅ wimṅxáṅṅfṅyi xewanṅṅo ríxa síwá neaiṅfṅrṅni. ṅwf ikaxf Moseso eṅíná nṅrṅrṅ eanṅfṅpṅ tṅni xwiyfá wfá rókiamoagfáwa nṅrṅro eagfápi tṅni apiaú óf agwṅ ríná Gorixoxe ámá wé róniṅf oimónṅpoyṅnṅrṅ wimṅxáṅṅfṅyi nání nṅrṅrṅ sopṅfṅ norṅ aiwṅ wé róniṅf apṅ ámá wiwanṅfṅyf ṅwf ikaxf eánṅfṅpimṅ nṅxṅdfṅrṅfṅpimṅ dání imónṅpaxṅpṅmani. Xegf bṅ imónṅfṅpṅrṅni. ²²⁻²³ Ayf rṅpi searariṅni. Gorixoxe ámá go go Jisasi Kiraisomṅ dṅf wṅkwṅroariṅagṅ nṅwṅnṅrṅfna “Gf wé róniṅf worṅni.” rárarṅfṅrṅni. Ayf rṅpi nánṅrṅni. Ámá nṅnenenṅ fwf nerane Gorixoxe seáyí e imóniṅf apṅ éṅrṅxṅnṅrṅ imónṅfṅpṅ mé písfí weáṅṅwá eṅagwṅ nání o Judayo xegf bṅ wiirṅ é máyo xegf bṅ wiirṅ neri yeáyf uyimṅxemeanfámani. Dṅf wṅkwṅrófá gṅyf gṅyf nṅni nání o “Dṅf wṅkwṅroariṅfáyf, ayf gf wé rónigfáyṅini.” rárarṅfṅrṅni. ²⁴ Gorixoxe wṅnyf eni xixe bṅ onṅpoyṅnṅrṅ mṅneaiṅ wá nṅneawianṅrṅ Kiraisi Jisaso nṅneapeirṅfna nearoayṅronṅfṅpimṅ dání “Gf wé rónigfáyṅini.” rárarṅfṅrṅni. ²⁵⁻²⁶ O ámá “Jisaso nene anṅnanṅgṅnṅrṅ nání wayfá neapeṅfṅrṅani?” nṅyaiwiro dṅf wṅkwṅroariṅfápi dání wigf fwf yarigfápi yokwarimṅ wiimṅgṅnṅrṅ omṅ ámáyá sṅwṅf anṅgṅe dání rṅdiyowánṅf wiáṅfṅrṅni. E nerfna “Niṅwanṅṅonṅ wé róniṅf imónṅfṅpṅ tṅni xixenṅ yarṅṅrṅni.” éṅfṅf nṅrṅrṅ síwá neaiṅfṅrṅni. Ayf rṅpi nání rarṅṅni. Eṅíná dání Gorixoxe kikiṅfṅnṅf neri “Ámá fwf éfápi nání axína pírf oumamómṅni.” mṅyaiwí sa nṅmúroa núsfaná agwṅ ríná ámá nṅni “Neparṅni. Gorixoxe wé róniṅf imónṅfṅpṅ tṅni xixenṅ yarṅṅrṅni.” yaiwipṅrṅfá nání xewaxomṅ e wiáṅfṅrṅni. Ayṅnání Jisasomṅ dṅf wṅkwṅrófá gṅyf gṅyf nání anani “Wé rónigfáyṅini.” rṅpaxorṅni.

27 Ayínáni áamá go “Nwí ikaxí Moseso níriri eanípimi xídarínápimi dáni wé róniñf imóniñáonírini.” níriri mixí meakínipaxí imónini? Oweoi, nwí ikaxí eáninípi xídarigfápimi dáni marfái, sa Jisasomi dñf wíkwíroarigfápimi dáni wé rónigfáyf imónarigfá enagí nání áamá e rípaxí imónigfáyf wí menini. 28 Ayínáni re neaimónarínfíni, “Gorixo ‘Áamá ayf wé rónigfáyfíni.’ níríríná wigí nwí ikaxí eáninípi xídarigfápimi dáni rárarínfímani. Jisasomi dñf wíkwíroarigfápimi dánini e rárarínfíni.” E níneaimóniri uréwapíyarínwáriní. 29 “Gorixo Judayoni yeáyf uyimixemeanfa nání imóniñorini.” riyaiwiaríño? “Émáyo eni yeáyf uyimixemeanfa nání mimóniñorini.” riyaiwiaríño? Oweoi, émáyo nání eni imóniñorini. 30 O ná woni imóniño enagí nání “Áamá ayf gí wé rónigfáyfíni.” níríríná bi bi yarínagfá níwínírínápimi dáni e rárínfámani. Iyf símí sfo wákwínigfáyfíni, sfo míwákwínigfáyfíni, sa Jisasomi dñf wíkwíroarínagfá níwínírínápimi dánini “Wé róniñf imónigfáyfíni.” rárínfíni. 31 Nene re níriranénáyf, “Áamá Jisasomi dñf wíkwíroarigfápimi dánini Gorixo ‘Ayf wé rónigfáyfíni.’ rárarínfíni.” níriranénáyf, “Nwí ikaxí eáninípi xwíá oiweniníri yarínwini.” ríseaimónarini? Aga oweoi! E níriranénáyf, nepa nwí ikaxí eáninípi sfkfki nomixiri yarínwini.

4

“Ebirfamo Gorixomi dñf wíkwíróagi nání ‘Wé róniñorini.’ rárínfíni.” uríñf

1 Negí arfo írino, Ebirfamo —O nene yapi imóniñorini. O xegí enípi nání dñf nímorane “Gorixo apimi dáni ‘Áamá wé rónigfáyfíni.’ rárarínfíni?” níriranéná píoi raníwini? 2-3 Arfo Ebirfamo xewaniño ení neániri enípimi dáni Gorixo “Gí wé róniñorini.” níríriri síñwiriyf, xewaniño anani mixí meakíninipaxíni. E neri aí Bíkwyo dáni píoi nírini eánini? “Ebirfamo ‘Gorixo nepa nírariní.’ niyaiwiri dñf wíkwíróagi nání o nání Gorixo ‘Wé róniñorini.’ yaiwiarínfíni.” nírini eáninagí nání Gorixoyá síñwí tñf e dáni mixí meakíninipaxí wí mimónini. 4 Nene níjfa rípi imóniñwápi nání dñf omoaneyi. Áamá wo o xegí nígwí omíñf éfpi nání nígwí wíáná, “Anípa wífpíni.” yaiwiarínwámani. “Xegí omíñf éfpi nání xixeni wífpíni.” yaiwiarínwáriní. 5 Nígwí omíñf yarínwápi nání dñf e niyaiwirane aí áamá Gorixo “Wé rónigfáyfíni.” rárarínfíni nání dñf nímoranéná “Ayf wigí egfápi tñf xixeni rfa wiarini?” wí yaiwipaxímani. Áamá nioní gí ení neániri yarínápimi dáni Gorixo “Wé róniñorini.” oriniri mé sa omí —O áamá fwi yarigfáyf xíomi dñf wíkwíróagfa níwíníríná anani “Wé rónigfáyfíni.” rárarínorini. Omí dñf níwíkwírorínáyf, o “Ayf dñf níkwíroarínagfá nání gí wé rónigfáyfíni.” yaiwiarínfíni. 6 Nioní seararínápi tñf xixeni enína mixí ináyf Depito yayf áamá níwanínoni ení neániri píraníñf oemini yarigfápimi dáni marfái, yayf dñf wíkwíroarigfápimi dáni Gorixo “Gí wé rónigfáyfíni.” ráríagi nání winarínípi nání xwíyá bi eni níriri re ríñfíni, 7 “Áamá wigí ríkikíró yarigfápi Gorixo yokwarimf wiíñf gíyf gíyf yayf owinini. Áamá wigí fwi egfápi Gorixo ríxa yokwarimf wiíagi nání ámi ríwéná xwíyá mímeárinítrfá imónigfá gíyf gíyf yayf owinini. 8 Áamá wigí fwi egfápi nání Ámináo ríxa dñf peá nímorí nání ámi ‘Sípi e enorfani?’ míwaiwipa enfáyf yayf owinini.” Depito e ríñfíni. 9 “Yayf áamá Gorixo ‘Wé rónigfáyfínerini.’ uráfípi dáni winipaxí imóniñípi, ayf áamá iyf símí sfo wákwínigfáyfíni nánini.” ríseaimónarini? Sfo míwákwínigfáyf nání

eni menirani? Bíkwiyo xwiýá re niriñiri eániñipi, “Gorixomi Ebirfamo diñf wikwíróagi nani ‘Gí wé róniñf worini.’ yaiwiáriñirini.” niriñiri eániñipi nene miñf iroariñwá enagi nani re nimónarini, “Yayf api sfo miwákwiniñfáyf nani enirini.” nimónarini. ¹⁰ Ebirfamo arige enána Gorixo “Wé róniñoriñi.” ráriñirini? Iyf símf rixa sfo wákwiniñfmirani, sini sfo miwákwiniñfmirani? Rixa sfo wákwiniñána marfái, sini sfo miwákwiniñána ráriñirini. ¹¹ Ayf rfwiyoni Gorixo sekaxf re uriñinigini, “Igi wenfpi nainenirina ‘Nioni Gorixoyá wonirfani?’ yaiwirfa nani iyf símf sfo wákwinef.” urfagi o diñf sini sfo miwákwiniñána wikwíróagi nani “Gorixo ‘Wé róniñoriñi.’ ráriñonirfani?” yaiwini nani igi api enirini. Ayinani Ebirfamo amá iyf símf sfo miwákwiniñfá aí Gorixomi diñf wikwíróagfa nani “Wé róniñfáyirini.” rárariniñipi nani iwamfo épeño enagi nani wigf xiáwo íriniñiñf imónini. ¹² Sfo wákwiniñfáyf nani eni wigf xiáwo íriniñiñf imónini. Diñf miwikwíró sfoñi wákwiniñfáyf marfái, amá sfo niwákwiniñro aí Ebirfamo sfo miwákwiniñána Gorixomi diñf wikwíronfpa axfpi wikwíroarigfáyf nani eni wigf xiáwo íriniñiñf imónini.

“Ebirfamo diñf wikwíroariniñpimi dani Gorixo símimanfyo dani uriñipi wimeañirini.” uriñf naniñini.

¹³ Ebirfamo ñwá ikaxf riniñipimi xdariniñagi naniñani, oyá iyf axfpa imóniñfáyf xfdiprfáf enagi naniñani, Gorixo xegf símimanfyo dani “Dixf iyf axfpa imóniñfáyf tñi añf nimini segf imóniñfárini.” uriñfmani. Xfomi diñf wikwíróagi nani “Wé róniñoriñi.” ráriñi símimanfyo dani e uriri enirini. ¹⁴ Amá diñf miwikwíró ñwá ikaxf eániñipimini xdarigfáyo Gorixo Ebirfamomi símimanfyo dani “E niseaiimfárini.” uriñipi nepa niwimeari siñwiriyf, amá Gorixomi diñf wikwíroarigfáyf surfmá ero xwiýá Gorixo uriñipi surfmá xwfanf uxewieárirf epaxirini. ¹⁵ Ayf ripi naniñini. Amá ñwá ikaxf eániñipimi xixeni oxfdiminiñiri éfáyf wigf niwiaíkiriniñpimi dani Gorixo pirf umamonfápi nani yarigfárini. E nerf aí ñwá ikaxf miriniñpa enánayf, niwiaíkipaxf imóniñipi eni menini. ¹⁶ Ayinani Gorixo Ebirfamomi “Joximi dani amá niyoni nañf wiimfárini.” uriñipi amáyo niwimearfná xegf bñ mimónf ininá amáyo wá niwianirf anipá wiiariñápi tñi xixeni oimónirf nani amáyf nñi xfomi diñf wikwíroarigfápimi daniñi owimeañirf enirini. Ñwá ikaxf eániñipi tgfáyoni owimeañirf enifmani. Ebirfamo Gorixomi diñf wikwíronfpa wikwíroarigfá gifyf gifyo eni owimeañirf enirini. O diñf wikwíroariniñwápi épeño enagi nani nineneniñyá negf arfo íriniñiñf imóniñoriñi. ¹⁷ Bíkwiyo xwiýá ripi “Gorixonf amá gwf wirf wirf obaxf ayá wí nani xiáwo íriniñoxi imóniñwiniñginiñiri simixfñi.” niriñiri eániñipi nioni searariñápi tñi xixeni imóniñagi nani rariñini. Ayinani Gorixo —O amá pegfáyf ami wiápnimeaprf nani diñf sixf uyirf amipi sini mimóniñipi oimónirf riri yarini, ayf orini. Ebirfamo diñf wikwíronfo, ayf axorini. Ayinani o “E niseaiimfárini.” uriñipi bñ arfá mikeamonini. Sini símimanf e tñini. ¹⁸ Ebirfamo Gorixo “Dixf rárfawéyf obaxf e imóniñfárini.” niriñipi xixeni niñimeari amá gwf wirf wirf obaxfíyfá xiáwo íriniñi imóniñimiginiñiri yagfíriñi. E nerf Gorixo “E niseaiimfárini.” uriñipi nani diñf niñmorfná “‘Apimi dani xixeni e niñimeañfárini?’ niyaiwirf diñf wikwíropaxfmani.” wimónfagi aí niñmeáwiniñginiñiri aniniñf Gorixomi diñf niwikwírorf niwikwífmóa uniniñgini. ¹⁹ E nerf xewaniño imóniñipi nani diñf niñmorfná “Xwiogwf nioniñyá 100 nani añwi e enagi nani rixa yfwf imóniñáonirfani?” yaiwirf “Gf apixf Seraí eni rixa rfpáiwf imóniñfárini?” yaiwirf nerf aiwi Gorixomi diñf wikwíronfpi bñ miwáramó

anijé íá nixíra nuri ²⁰ Goríxo xegí símimanjéyo dání “Dixí apixí Seraí niaíwí wo xirínfáriní.” uríjépi nání dñé níwíkwíroríná dñé bí bí mímó omí yayí numeri ené neága nuri xegí dñé wíkwíronjépi xaiwí íá nixíra unjíniginí. ²¹ Xaiwí íá nixíra nuríná re yaiwíjíniginí, “Goríxo ‘Níseaiimfáriní.’ níríjépi e mepaxorífaní? Oweoí, aga xixeni e epaxorífaní.” yaiwíjíniginí. ²² Ayínání Bíkwyó nírínirí eáníjépa Goríxo Ebírfamo dñé e wíkwíroaríjagí níwínirí nání “‘Gí wé róníjé worífaní?’ yaiwíjíniginí.”

²³ Bíkwyó dání “‘Gí wé róníjé worífaní?’ yaiwíjíniginí.” nírínirí eáníjépi, ayí Ebírfamo náníní míríníní. ²⁴ Nene dñé neaimonfa nání ení nírínirí eáníní. Goríxomi —Oyá dñé tñí Ámíná Jisaso xwáripáyo dání wiápínímeanjériní. Omí dñé wíkwíroaríjagwí nání “Gí wé rónígáýfáriní.” rárinífene dñé neaimonfa nání ení nírínirí eáníní. ²⁵ Negí íwí yaríjwápi yokwarímí neaiínfa nání rídíyowáníjé wirí nene nání “Wé rónígáýfáriní.” rínfa nání xíoyá dñé tñí xwáripáyo dání wiápínímearí eno, ayí Jisaso dñé wíkwíroaríjwáoríní.

5

“Goríxo ámá xíó tñí nawíní imónífríxínirí Kiraiso enjépipímí dání píyá neawírinjériní.” uríjépi nániríní.

¹ Ayínání Goríxo nene Jisasomí dñé wíkwíroaríjagwí síjwí níneanirí “Wé rónígáýfáriní.” ráraríjé enagi nání re rípxáriní, “Nene negí Ámíná Jisasi Kiraiso neaiinjépipímí dání ríxa Goríxo tñí nawíní píyá wíriníjwíní.” rípxáriní. ² Jisasomí dñé wíkwíroaríjwápipímí dání Goríxo xíó ámáyo wá níwianirí wiaríjépi nání xe níjfa imóníro apí wímeáýfí imóníro oépojínirí síjwí neaníjeneríní. E imóníjwaéne seáyí e Goríxo imóníjépi síwá neaiwíniginirí dñé wíkwímoaríjwápi nání dñé nífa neainaríní. ³ Apí náníní dñé nífa neainaríjémaní. Xeaníjé nene neaiméaríjépi nání ení dñé nífa neainaríjériní. Ayí rípi nániríní. Xeaníjé neaiméaaríjépi, ayí xaiwí neaimíxíní nání rífa neaiméaarínirí dñé nífa neainaríjériní. ⁴ Nene pí pí neaiméaaríjépi xaiwí níneaimíxa úáná Goríxoyá síjwíyo dání mímíwíaró yaríjwaéne imónaríjwáriní. Mímíwíaró yaríjwaéne imóníjagwí naineníranéná “Seáyí e Goríxo imóníjépi síwá neainínfáriní?” níyáiwirane dñé ikwímoaríjwáriní. ⁵ Dñé e níkwímoránéná rípaíwíníjé wí meaaníwámaní. Ayí rípi nániríní. Goríxo xegí kwíyí síxí neaimímonjépipímí dání xewaníjé síwá réníjé neainíjé enagi nání, “Nioní seyíné nání aga wá nonaríjóniríní.” Síwá éníjé neainíjé enagi nání dñé níkwímoránéná wí rípaíwíníjé meaaníwámaní. Dñé “E neaiméanfáriní?” níyáiwirane wíkwímoaríjwápi xixeni neaiméanfáriní.

⁶ Ayí rípi nání “Dñé wíkwímoaríjwápi nání rípaíwíníjé meaaníwámaní.” seararíjíní. Xámí Goríxomí ríwí umoagwaéne ené ófíníjé nerane xewaníjéne yeáyí yímíxemeánanirane nání wí mímóníjáná Goríxo xe oenirí wímóníjíná ámá Kiraiso yeáyí neayímíxemeámánirí nání neapeinjériní. ⁷ Ámá wé róníjé wo nání arírá wímígínirí ananí pepaxí imónígáýfí obaxífaní? Oweoí, aga wíní wíná áríní wa ámá nané wo nání arírá wímígínirí mñé wínpaxí imónarígáriní. ⁸ E neríjé aiwí nene ríxa ámá wé róníjé nímonímáná enáná maríáí, nene síní uyíní wiaríná Kiraiso neapeinjépipímí dání Goríxo nene nání dñé sípí neainjépi nání neaiwápiyíní. ⁹ Ayínání re níyáiwirane aiwí, “Jisaso níperíná xegí ragí púpi ígáníjé neaeámóáná nene nání Goríxo ‘Wé rónígáýfáriní.’ ráriníjériní.” níyáiwirane aiwí rípi anjépxá yaiwíjwíní,

“Ríwéná Goríxo ámáyo pírf numamorfná Kiraiso enípimi dáni yeáyf neayimixemeanfáriní.” yaiwiñwini. ¹⁰ Ayf rípi seararíñini. Nene Goríxo tñni xepixepá róniñaná xewaníño xegf xewaxo penípimi dáni xfo tñmíni bípaxf oimónífoyiníri píyfa neawfíñf enagf nání rípi añpaxf yaiwiñwini, “Goríxo ámáyo pírf numamorfná ríxa píyfa neawfíñfene xewaxo níwiápnímeari síñf imóniñfími dáni yeáyf neayimixemeanfáriní.” yaiwiñwini. ¹¹ Apí nánini díñf nífa neainaríñfmani. Nene negf Ámína Jisasi Kiraiso —O nene Goríxo tñni nawíni imónanfwa nání píyfa neawfíñfíni. O díñf sípi níneairfná neaiiñfpi nání díñf nímoranéna “Xano Goríxo eni apíñfí imóniñfíni?” níyaiwirane yayf seáyími dáni yaríñwáriní.

“Adamo enípimi dáni ámá xwíyfa meárinígfá nimóniro aí Jiaso enípimi dáni wé rónígfá imónígfáriní.” uríñf náníñini.

¹² Ayínáni ámá wo manf wiaíkiñfími dáni xwfa tño ñweagfáyf nñni íwf epírfá nání épenfíriní. Ámá o íwf neríñfími dáni penf enagf nání ámá nñni eni wigf íwf neríñfími dáni pearígfápí xímeanfíriní. ¹³ Nwí ikaxf eáníñfpi síni menáná ámá íwf néra wagfa aiwi ñwf ikaxf “Apí mepaní. Apí mepaní.” ríñfí bí síni menf enagf nání Goríxo wiwaníñfyf ayá udunípaxf enfpi íkwf wínamí níñwírara pweagfmani. ¹⁴ E neríñf aiwi nene níjfa re imóniñwini. Ámá Adamo tñf e dáni níñweaxa níbíro Moseso tñf e nání ñweagfáyf nñni nípea wagfáriní. Ámá nñni Adamo —O ámá ríwíyo bíño neaiínfapi nání díñf moaní nání áríxáñfí neaiiñfíni. Ámá nñni o wiaíkiñfpa míwíalkipa nero aí nñni nípea wagfáriní.

¹⁵ E nerí aí Goríxo wá níneawianíri anípa neaiiñfími dáni imóniñwápi, ayf Adamo enípimi dáni imóniñwápi tñni xixeni meníni. Ayf rípi nání seararíñini. Ámá o wiaíkiñfími dáni ámá obaxf pegfa aiwi rípi nání añpaxf yaiwiñwini, “Goríxo ámáyo wá wianíri ámáyo, Jisasi Kiraisoyí ríñiño ayá nurímíxíri enípimi dáni wiiri enfpi Adamo enípimi seáyí e ní múrorí ámá obaxf ayá wíyo wímeanfíriní.” yaiwiñwini. ¹⁶ Rípi nání eni díñf nímoranéna “Goríxo wá níneawianíri neaiiñfími dáni imóniñwápi, ayf Adamo enípimi dáni imóniñwápi tñni xixeni meníni.” yaiwianíwini. Adamo wiaíkiñf ná bímíni dáni ámá xwíyfa meárinígfáyf imónígfáriní. E neríñf aiwi Goríxo ámá ayá wí wiaíkiaríñagfa níwíñmáná ayf eni xixeni onífoyiníri míyaiwí wá níwianíri wiíñfími dáni ámá obaxf wé róniñagfá ráríñfíyí imónígfáriní. ¹⁷ Nioní searfápi, ayf rípi seararíñini. Ámá wo Goríxomí manfyo wiaíkiñfími dáni ámá nñni pearígfá aiwi rípi imónanfwapí añpaxf imónini. Nene Goríxo wá ayá wí níneawianíri wínyf eni wigf onífoyiníri mé anípa “Wé rónígfáyfneríni.” nearáriníñene Jisasi Kiraiso neaiiñfími dáni díñf níyíñfípi tññwaéne imónirane xfo tñni nawíni seáyí e imónirane yanfwaríni. ¹⁸ Ayínáni nene díñf rípi moaníñni, “Ámá ná woní wiaíkiñfími dáni ámá nñni xwíyfa meárinípaxf imónígfáyf imónígfápa ámá ná woní níperi wé róniñf enípimi dáni ámá nñni ‘Xwíyfa mayíyíriní.’ rínarípaxf imónígfáyf imóniro díñf níyíñfípi tífáyf imónípaxf imóniro egfáriní.” moaníñni. ¹⁹ Ayf rípi seararíñini. Ámá wo Goríxo “E éríxíni.” uríñfpi wiaíkiñfími dáni ámá obaxf íwf yarígfáyf imónígfápa ámá ná woní Goríxo “E éríxíni.” uríñfpi arfa níwirí xixeni xídíñfími dáni ámá obaxf “Wé róniñf imónígfáyfneríni.” uráriníñfyf imóníprfáriní.

²⁰ Ámá re oyaiwífoyiníri, “Aí, bí onímíapi míwíalkiaríñwini. Aga ayá wí wiaíkiaríñwini.” oyaiwífoyiníri Goríxo Mosesomí ñwf ikaxf níriníri

eán+ñpí wéyo íá um+r+ñ+r+ñ. E nerí aí xfo ámá ayá wí n+wiakía ug+ápí tñni xixení wá n+wiaga mú wiarf n+múrorí n+wiaga uñ+r+ñ. ²¹ Ámá nñni wigí fwí ner+ñpimi dání pear+g+ápa nñni ení Gor+xo wá n+wian+r+ñ “Wé rón+ñ ímón+g+áy+r+ñ.” rárar+ñpimi dání d+ñ+ñ n+y+m+ñpí —Apí negí Áminá Jisasi Kiraiso en+ñpimi dání neaímeaar+ñp+r+ñ. Apí t+g+áy+ñ ímón+p+r+ña nání wigí n+wiakía ug+ápí tñni xixení wá n+wiaga mú wiarf n+múrorí n+wiaga uñ+r+ñ.

6

“Kiraiso tñni nawíni ikár+ñ+ñwaéne xfo tñni perane wiáp+ñ+mearane en+ñwaén+ñ+ñ ímón+ñ+ñw+ñ.” ur+ñ+ñ nán+r+ñ.

¹ Gor+xo fwí ámá ayá wí n+wiakía war+g+ápí tñni xixení wá n+wiaga ú+m+g+ñ+r+ñ yar+ñ+g+ñ nání píoi ran+ñw+ñ? “ ‘Gor+xo ámi bi tñni wá oneawian+r+ñ ámi fwí bi tñni néra owaneyí.’ oraneyí.” r+seaimónar+ñ? ² Oweoi, aga wí e m+r+pa oyaneyí. Sini fwí mepa oépoy+r+ñ r+xa p+y+ñ+ñ ímón+ñwaéne ar+ge nerane fwí néra wan+ñw+ñ? ³ Ripi nání sey+ñé s+ñi maj+á rimón+ñoi? Nene Kiraisi Jisaso tñni ikár+ñ+ñwaéne ímónani nání wayí n+mearan+ñ+ñ, nene ení xfo pen+ñpán+ñ+ñ n+perane xfo tñni nawíni ikár+ñ+ñ nání wayí mean+ñwár+ñ. ⁴ Ay+náni negí wayí mean+ñwápimi dání Kiraiso tñni nawíni nikár+ñ+r+ñá xfo n+peri xw+áyo weyár+ñ+ñpán+ñ+ñ nene ení n+perane xw+á neaweyár+ñ+ñen+ñ+ñ ímón+ñwan+ñ+ñ. Kiraiso n+pémáná xanoyá en+ñ eán+ñ+ñ múrón+ñ+ñ ímón+ñpí tñni ámi s+ñ+ñ nerí wiáp+ñ+mear+ñpa nene ení xami fwí nání d+ñ+ñ s+ñ+ñ uyagwápí p+ñ+ñ n+wiár+rane s+ñ+ñ im+r+ñ+ñ mimón+ñpí ox+rane+y+r+ñ wayí n+mearan+ñ+ñ xw+á neaweyár+ñ+ñen+ñ+ñ ímón+ñwan+ñ+ñ. ⁵ Nene xfo tñni nawíni nikár+ñ+rane nání xfo pen+ñpa nene ení pen+ñwaén+ñ+ñ ímón+ñagwi nání r+pi ení a+ñ+paxí ímón+ñ. Xfo wiáp+ñ+mear+ñpa nene ení ax+pi wiáp+ñ+mear+ñwár+ñ. ⁶ Nene n+ñ+ñ re ímón+ñagwi nání e r+ipax+r+ñ. fwí nání s+ñ+ñ áxenwarí min+pa yan+ñwá nání xami d+ñ+ñ s+ñ+ñ uyagwápí s+ñ+ñ muyipa é+r+ñ+ñ nene Jisaso tñni nikár+ñ+r+ñ nání x+omi yoxá+pami n+yekw+roár+róná xami fwí nání d+ñ+ñ s+ñ+ñ uyagwápí ení yoxá+pam+ñ+ñ yekw+rón+ñ+ñ. ⁷ Ayí ámá r+xa pé+áy+ñ s+ñ+ñ fwí nání áxenwarí miní gw+ñ+ñ wíkweawár+á en+g+ñ nání rar+ñ+ñ. ⁸ Kiraiso péáná nene en+ñ+ñ pen+ñwa en+g+ñ nání d+ñ+ñ n+wikw+r+ñ rane r+pi ení yaiwin+ñ, “O tñni nawíni d+ñ+ñ n+y+m+ñ ímón+ñpí tñ+ñwaéne ímónan+ñwár+ñ.” yaiwin+ñ. ⁹ Ayí n+ñ+ñ r+pi ímón+ñagwi nání e yaiwin+ñ. Kiraiso n+pémáná xwár+páyo dání n+wiáp+ñ+mear+ñ nání ámi bi pen+ñam+ñ. P+yí ámá pear+g+ápimi s+ñ+ñ ar+á wiax+d+ñ+ña nání mimón+ñ. ¹⁰ Ayí r+pi nán+r+ñ. O n+per+ñá ná winán+ñ fwí ámá yar+g+ápí nání pen+ñ+ñ. E nerí aí r+xa n+wiáp+ñ+mear+ñ s+ñ+ñ nimón+r+ñ n+ñwear+ñá Gor+xomi wé íkwian+ñyo ouñw+r+r+ñ+ñ nání ñweani. ¹¹ Ay+náni sey+ñé ení “Nene r+xa pen+ñwaén+ñ+ñ ímón+ñwaéne fwí nání s+ñ+ñ áxenwarí miní en+ñwaéner+ñ+ñ?” yaiwin+ro “Kiraisi Jisaso tñni nawíni ikár+ñ+ñwápimi dání Gor+xomi wé íkwian+ñyo ouñw+r+r+ñ+ñ nání s+ñ+ñ ímón+ñwaéner+ñ+ñ?” yaiwin+ro é+r+ñ+ñ.

¹² Ay+náni “Negí wará n+pepaxí ímón+ñ+rí fwí nání m+ñ+ñ inar+ñwápí s+ñ+ñ yaní nání áxenwarí xe n+neaiga ouni.” m+yaiwipani. ¹³ Segí s+ñw+r+ñ, wérani, fwí nání feapá seaináná “Ayí api nání r+ña ímón+ñ+ñ?” n+yaiwimáná “Apí tñni xe fwí oem+ñ+ñ.” n+yaiwiri s+pi mepani. Ámá n+pémáná ámi s+ñ+ñ ímón+g+áy+ñé, sewan+ñ+y+ñé an+ñ+ñ Gor+xoyá oimónaney+r+ñ m+ñ+ñ win+ñpoyí. Segí wérani, s+ñw+r+ñ, api tñni Gor+xo nání wé rón+ñ ímón+ñpí oyaney+r+ñ ení omí m+ñ+ñ+ñ win+ñpoyí. ¹⁴ Sey+ñé Gor+xoyá

sijwíyo dání áamá wé róniñj ímónipírífa nání ñwí ikaxí nírínirí eáninípí íá mîseaxeñwiráriní Gorixo ayá nîsearîmîxirí arírá seaiarîñagí nání íwí nání íeapá seainarîñpimi aríá wiaxíðipírífa nání mimónipa éírîxîní.

“Wé róninípí yanî nání áxeñwarî inîñwaénerîní.” urîñj nánîrîní.

¹⁵ Ayínání píoi raniréwîní? “Ñwí ikaxí nírínirí eáninípí mîseaxeñwiráriní rîxa Gorixo ayá nînearîmîxirí arírá neaiarîñagí nání ananî íwí néra owaneyî.” raniréwîní? Oweoi, aga wí e rîpaxí menîní. ¹⁶ Seyíné bikîrainí warîgíáwa yarîgíápí nání re mîyaiwîpa reñoi, “ ‘Mîraxwí o nîmenî nání oyá xînáínîñîñjî nimónîrî omîñj owiimîní.’ nîyaiwirî e nimónîrîñáyí, o pí pí urîpîmî aríá wiaxíðinîfa nání xegí xînáínîñjî imónîñorîní.” mîyaiwîpa reñoi? Bikîrainí warîgíáwa yarîgíápa seyíné enî axîpî imónîñoi. “Íwí nání íeapá neainarîñpí yanî nání rimónîñwîní?” nîyaiwîro apîní íá nîxîrîrónáyí, xînáíwayînéñîñjî nimónîro apî néra núfasáná anîñîpíríárîní. E mepa nero “Gorixo wimónarîñpí yanî nání rimónîñwîní?” nîyaiwîro íá nîxîrîrónáyí, xînáíwayînéñîñjî nimónîro xîxenî aríá yîmîgí néra núfasáná wé rónîñjî imónîpíríárîní. ¹⁷⁻¹⁸ E nîsearîrî aiwî seyíné xámi íwí yanîro nání xînáíwayînéñîñjî nimónîro áxeñwarî ninîro aiwî agwî sinî e mîyarîñoi. Rîxa xwîyíá searéwapîyarîná aríá nîwîro xîrîgíápî xîxenî oxídaneyîñîro yarîñoi. Seyíné íwí nání íeapá seainarîñjî áxeñwarî ninîro gwîñîñjî seayîñagípî rîxa seaíkweawárîñjî eñagí nání wé rónîñjî imónîñpî epírífa nání apîmî xînáíwayînéñîñjî imónîgíárîní. Ayínání Gorîxomî yayí wiarîñîní. ¹⁹ Ámaéne xwîyíá aríá nîwiranéná añîní “Ayí apî nání rífa rarîní?” mîyaiwî yarîñwaéne eñagí nání nionî ðîñjî re yaiwîñîní, “Xegí rîñîñpî tîñî nîrîrîná apaxí mé nîjía mimónipa epaxí eñagí nání sa ámaéne yarîñwápî tîñî nîkumîxîrî ourîmîní.” nîyaiwirî seararîñîní. Xámi seyíné segí wé nánîranî, síkwí nánîranî, “Ayí apî tîñî íwí nání rífa imónîñîní?” nîyaiwîro xe apî tîñî nîpîkwîñî mimónîñpî ero rífa kíroo oyaneyîñîrî neróná rîkîkîrîfó ámi bî tîñî bî tîñî yagíápa agwî ríná re éírîxîní. Segí wé nánîranî, síkwí nánîranî, “Ayí apî tîñî wé rónîñjî imónîñpî emî nání rífa imónîñîní?” nîyaiwîro apî yanî nání áxeñwarî oinaneyîñîro éírîxîní. E nerîñjîpîmî dání síyîkwí mínîgíáyíné imónîñîrîxîní. ²⁰ Ayí rîpî nání seararîñîní. Xámi seyíné íwí yanîro nání xînáíwayînéñîñjî nimónîro áxeñwarî ninîroná wé rónîñjî imónîñpî nání éírîxîñîrî mîseaxeñwirárîñîñîrî. ²¹ Segí íwí xámi yagíápî nání “Pínî yagwáríani?” nîyaiwîro ayá seainarîñpî pí nanjî seaiîagírîñî? Ámá apîmî dání sa anîñîpírífa eñagí nání nanjî bî seaiîagímanî. ²² E nerî aí seyíné íwí epírífa nání íeapá seainagípîmî dání rîxa gwîñîñjî seaíkweawárîñjîyíné nimónîmáná Gorîxo wimónarîñpî epírífa nání xînáíwayînéñîñjî nimónîro yarîñagífa nání nanjî rîpî seaiîarîñî. Síyîkwí bî mínîgíáyíné seaimîxîrî ðîñjî nîyîmîñpî tîgíáyíné imónîpírî seaimîxîrî yarîñî. ²³ Ayí rîpî seararîñîní. Ámá nîgwí omîñjî neróná wigí éfápî nání nîgwí meaarîgíápa ámá íwí éfápîmî dání anîñîpíríárîní. E nerî aiwî Gorîxo xîxe nání mîniapí anîpá neaiaparîñpî —Apî ðîñjî nîyîmîñjî imónîñpîrîñî. Apî negí Ámîná Jisasi Kiraíso tîñî nawínî ikárîñîñwaéne neaiaparîñîrîñî.

7

“Peñwaéneñîñjî imónîñwaéne ñwí ikaxí eáninípí sinî íánîñjî mîseaxeñwirárîñîñî.” urîñjî nánîrîní.

¹ Gí nîrîxîmeáyíné, ámá mîpé sinî sijî nîñwearíná ñwí ikaxí rîñîñpîmî xíðipírífa nání uxenwirárîñîñpî nání sinî majía rimónîñoi? Ñwí ikaxí

riniñpí nání nijfá imónigfáyíné enagí nání rariñini. ² Ewayí ikaxí rípi nání dñí nímoranéná nioní searariñápi anani dñí mopaxírini. Apíxí oxí nimeániríná ñwí ikaxí “Oxí nimeániríná o tñi anijf kumixinirínini.” riniñpimi dání oxo sini ñweañáná o tñi nawíní ñweañá nání fáníñf xerwirárinini. E nerí aí oxo niperfnáyí, ñwí ikaxí ími xegí oxo nání fáníñf xerwirárininiñpimi ríxa rakiowárinini. ³ Ayínáni iyá oxo mipe sini sñí ñweañáná omi pñi nñwiarími nurí womí meánáná “Ámá o oyá apíxirini.” ríprfárinini. E nerí aí iyá oxo péanáyí, ñwí ikaxí o nání fáníñf xerwirárininiñpimi ríxa rakiowárinif enagí nání í nurí womí meánfagi aí “Ámá o oyá apíxirini.” ríprfámani.

⁴ Ayínáni gí nrixímeáyíné, ámá pegfáyí pí pí ñwí ikaxí riniñpí sini fáníñf mñxerwirárinigfápa seyíné eni Kiraiso tñi nawíní ikárinigfáyíné, xfo penfipimi dání ríxa pegfá enagí nání sini ñwí ikaxí eániñpimi dání wé róniñf oimónaneyiníro xfdíprfá nání fáníñf mñseaxerwirárinini. Seyíné eni ámá wo tñi —O nípémáná ámi sñí nerí wiápnimeañorini. Seyíné eni ámá o tñi nawíní nñkumixiníro Gorixo nání neróná íkáf sogwí nanf wearíñfna yapí imónírxinirí ñwí ikaxí nñrinirí eániñpí sini fáníñf mñseaxerwirárinini. ⁵ Ayí rípi nánirini. Nene sini Jisasomi dñí mñwíkwíró ámá wigí dñíyo nixídiróná yarigfápa neranéná fwí nání feapá neainaríñpí ñwí ikaxí eániñpimi dání síwániñf neapiomeaagírinini. E yagí enagí nání anñnanfwa nání íkáf sogwí sipí wearíñfna yapí yagwárinini. ⁶ E nerí aí ríxa penwaéneniñf nimónirane nání ñwí ikaxí eániñf xámi fáníñf neaxerwirárininiñpimi dání gwíniñf neaíkweawárinínerini. Ayínáni agwí nene Goríxomi nuxídiranéná xámi ñwí ikaxí rfwamíñf eagfápimíni sñwí nñwí naxídirane yagwápimi mé ámi sñí bí, xfoyá kwíyí neaíwapíyaríñpimi nixídirí yaríñwini.

“Ñwí ikaxí nñrinirí eániñpí fwí nání síwá neapiomeaaríñfíni.” uríñf nánirini.

⁷ Ayínáni píoi raniréwini? “Ñwí ikaxí eániñpí sipírinini.” raniréwini? Oweoi, wí e rípací menini. Nñwaníñoni ñwí ikaxí eániñpí ía mñropa nerí sñwiríyí, aríge nerí “E nerfná ayí fwí rfa yaríñini?” yaiwimíniñf enárini? Ñwí ikaxí “Amípí wayá sñwí fwí mñwiniñpa eríni.” riniñpí meániñpa nerí sñwiríyí, nioní aríge apí nání nijfá nimónirí “Sñwí fwí nñwiniñfná ayí fwí rfa yaríñini?” yaiwimíniñf enárini? ⁸ fwí nání feapá ninaríñpí ñwí ikaxí “Sñwí fwí mñwiniñpa eríni.” riniñpimi dání anani amípí xíxegíni sñwí fwí owíniñirí nání síwá nipiomeañfírinini. Sñwí fwí wíniñmfa nání apí apí síwániñf nipiomeáagi apí e enárini. Ñwí ikaxí “E mepaní. E mepaní.” riniñpí mñriníñpa nerí sñwiríyí, fwí nání feapá neainaríñpí síwá wí mñneapiomeapaxí imónimíniñf ení meñagi nání searariñini. ⁹ Enífná nioní ñwí ikaxí eániñpí nání majfá nimónirfná “Anani nañonirini.” nñyaiwinirí maiwí ñweaagárinini. Ífná fwí nání feapá ninaríñpí nñimeámi sáníñf nñmewéagi aiwí nioní ñwí ikaxí eániñpí nání ríxa nijfá nimónirfnáyí, fwí nání feapá ninaríñpí saiwiáríniñf niñfírinini. E níagi nání nioní “fwí yaríñáonirfani?” nñyaiwinirí “Goríxoyá sñwíyo dání anññimígnirí yaríñáonirfani?” yaiwiníñanigíni. ¹⁰ “Ñwí ikaxí eániñpí nioní nñxídirfná dñí nñyimíñf imónimfa nání imóniñfprfani?” xámi dñí e nñyaiwirí aí píraníñf nijfá nimónirfná apí síwá réniñf niñfírinini, “Joxí dñí nñyimíñf imóniñoxímani. Nanñnirfárinini.” Síwá éniñf niñfírinini. ¹¹ fwí nání feapá ninaríñpí ñwí ikaxí eániñpimi dání síwá nñipiomearfná yapí nñníwapíyirí nánñmfa nání niñf enagí nání rariñini. ¹² Ayínáni re nñyaiwirane

nijfá imóniηwini, “Nwí ikaxí eániηípi Gorixo táfamini imóniηagi nání awiaxí imóniηípirini. Nwí ikaxí eániηípimi dání sekaxí riniηíyí níní awiaxí imónini. Wé róniηí imóniηípi nání riniηí naní imóniηípi nání riniηí yariniηíyíriní.” E niyaiwirane nijfá imóniηwini. ¹³ Ayináni “Naní imóniηí api nioni aníni mfa nání nimixiηíriní.” rimini rini? Oweoi, wí e ripaxí mimónini. Gorixo nioni ripiaú yaiwíwini gini rí íwí nání íeapá ninariniηípi xe íwí enífa nání wíwapíyiri aníni nfa nání wimixiri oeniri siniηwí naniniηigini, “íwí nání íeapá ninariniηípi re enírfani? Nwí ikaxí pimi dání —Api naní imóniηípirini. Apimi dání aníni mfa nání nimiximini rini enírfani?” yaiwiri “Nwí ikaxí riniηípimi dání síwá nipiomeaariniηagi nání íwí ayí aga xwirfá ninipaxí imóniηípirini?” eni yaiwiri éwini gini rí íwí nání íeapá ninariniηípi xe íwí enífa nání wíwapíyiri aníni nfa nání wimixiri oeniri siniηwí naniniηigini.

“Íwí nání íeapá neainariniηípi áxenwariniηí neaiárariniηíriní.” uriniηí nánini.

¹⁴ Nene nijfáriní. Nwí ikaxí eániηípimi dání kwíyí Gorixoyápi xfo wimónariniηípi nání síwá neaiariniηagi aí íwí nání áxenwarí ninariniηoni enagi nání nioni gí nimónariniηípimi xfdariniηáriní. ¹⁵ Ayí rípi searariniηini, “Nioni yariniηápi nání ududí ninarini. ‘Api oemini.’ nimónariniηípi mé sipípi, xwirfá ninariniηípi aí yariniηáriní.” searariniηini. ¹⁶ Nioni “Sípi api mepa oemini.” nimónariniηípi neríniáyí, ayí “Nwí ikaxí riniηípi naní imónini.” riniηípi tni xixeniniηí rini rini woákíki yariniηini. ¹⁷ Ayináni “Nioni sipí api oemini.” nimóniniηagi nání e yariniηámani. íwí íeapá ninariniηí gí xwioxíyo nironiηípimi dání ninána sipí e yariniηáriní. ¹⁸ Nioni “Naní imóniηípi oemini.” ninimónini aiwí wí mepa nerí nání diniηí re niyaiwiri nijfá imóniniηini, “Gí xwioxíyo —Nioni gí diniηíyo dání ninimónini rini xfdariniηápi nání riniηini. Gí xwioxíyo nipi kwini mimóniηípiní rífa niniηini?” niyaiwiri nijfá imóniniηini. ¹⁹ Ayí apirini. “Naní imóniηípi oemini.” nimónariniηípi mepa nerí sipí “Mepa oemini.” nimónariniηípi yariniηáriní. ²⁰ Nioni “Sípi mepa oemini.” nimónariniηípi yariniηá enagi nání ayí niwaniniηoni “Sípi api oemini.” nimóniniηagi nání e yariniηámani. íwí íeapá ninariniηí gí xwioxíyo nininiηípimi dání yariniηáriní.

²¹ Ayináni nioni inína yariniηárimi dání siniηwí re animeánini. “Naní oemini.” nimónariniηoni sipí nání íeapá ninariniηí gí xwioxíyo nininiηípi pírfí ninariniηíriní. ²² Gí diniηí tni ηwí ikaxí Gorixo riniηípi nání diniηí nini moríni “Ayí naníriní.” niyaiwiri yayí ninariniηagi aiwí ²³ gí xwioxíyo nininiηípimi dání niariniηípi xegí bi imóniniηagi animeániniηini. Gí xwioxíyo nipi kwini mimóniniηí nininiηípi, ayí ηwí ikaxí Gorixoyá gí diniηí tni “Api naní rífa riniηini?” yaiwiariniηápi tni apiaú mixiniηí inariniηi. Api nininiηípi íwí nání íeapá ninariniηípi nání gwiniηípi jariniηáriní. ²⁴ Ai, nioni e imóniniηáoni enagi nání íkiniηípi sipí nimixárinini. Wará aníni mfa nání imóniniηíri tniηáoni íwí nání íeapá ninariniηí gwiniηípi jariniηípi go níkweawáripaxí imóniniηini? ²⁵ Ai, negí Áminá Jisasi Kiraiso neaiiniηípimi dání Gorixo neaikweawáripaxí imóniniηagi nání omi yayí owianeyi. Ayináni nioni nira úapi, ayí rípi searariniηini, “Nioni gí diniηí tni ‘Nwí ikaxí Gorixo riniηípi oxídimini.’ ninimónini aiwí íwí nání íeapá ninariniηípi nání gwiniηípi jariniηípimi —Api nipi kwini mimóniniηí gí xwioxíyo nininiηípirini. Apimi xfdariniηáriní.” searariniηini.

8

“Gorixo wimónariñpimi xídaníwá nání oyá kwíyípi neaiariñrini.” uríñf nánirini.

¹ Ayínáni Kiraisi Jisaso tñni ikáriniñwaéne omi dñf wíkwíróána “Wé rónigfáyíriní.” riniñpimi tñni xixeni nimónirane nání siní xwíyífá bñ neamearípaxí mimóniñwini. ² Gorixoyá kwíyípi —Apí Kiraisi Jisaso tñni ikáriniñwaéne dñf niyimíñf tññwaéne imónani nání neaimixariñpíriní. Apí dñf neaxixéroariñpimi dání íwí nání íeapá neainariñf nene neaaníniñmixariñpí neaikweawáriñf enagí nání “Siní xwíyífá neamearípaxí mimóniñwini.” searariñni. ³ Nwí ikaxí eániñpí tñni xixeni oxídaneyíniñríná nípíkwini mimóniñf xwioxíyo neainiñpimi dání ení mñneaeánariñagí nání nene mepaxí imóniñwápi, ayí Gorixo neaiñrini. Xegí xewaxo —O wará íwí nání íeapá neainariñene inñwápa axípi inñorini. O negí íwí yariñwápi yokwarimí neaiini nání Gorixo rídiyowániñf oeniri niwírenapíriná íeapá neainariñpí nání gwíniñf neajáriñpimi xwíyífá umeáriñrini. ⁴ Agwí nene nípíkwini mimóniñf negí xwioxíyo neainiñpimi niñdíriñpimi dání maríái, xegí kwíyípi e éfrixiniri e éfrixiniri síwá neaiariñpimi niñdíriñpimi dání ñwí ikaxí Gorixo xío riniñpí tñni xixeni xídaní nání íeapá nání gwíniñf neajáriñpimi xwíyífá umeáriñrini.

⁵ Ámá nípíkwini mimóniñf wigí xwioxíyo inñpimi xídarigfáyí apini símí e tñnarigfárini. Ámá Gorixoyá kwíyípi síwá wiariniñpimi xídarigfáyí ení apí símí e tñnarigfárini. ⁶ Ámá nípíkwini mimóniñf wigí xwioxíyo inñpí símí e tñnarigfáyí naníniñpírfá aiwí ámá Gorixoyá kwíyípi síwá wiariniñpí símí e tñnarigfáyí dñf niyimíñf tígíyí imóniro niwayiróniro ñwearo epírfárini. ⁷ Ayí rípi nánirini. Ámá nípíkwini mimóniñf xwioxíyo inñpí símí e nítiniri yariñfáyí “Ñwí ikaxí Gorixoyápi xídiñpaxenerfani?” mñyaiwí nero nání omi símí tñni niwiro yariñfáyíriní. E yariñfáyí ñwí ikaxí Gorixoyá wí epaxí mimónigfáyíriní. ⁸ Nípíkwini mimóniñf xwioxíyo inñpí yani nání imónigfáyí Gorixo yayí winíñfá nání ení wí epaxí menini.

⁹ Nípíkwini mimóniñf xwioxíyo inñpimi xídarigfáyí e nimóniro aí seyíné axípi gwíniñf mñseajáriní Gorixoyá kwíyípi apí éfrixiniri apí éfrixiniri síwá seaiariñpimi xídarigfáyínerini. Kwíyí Gorixoyá nepa segí xwioxíyo searonánáyí, e imónigfáyínerini. Ámá go gomi Kiraisoyá kwíyípi mñronánáyí, ayí oyáo mimóniñagí nání searariñni. ¹⁰ Kiraiso xegí kwíyípimi dání segí xwioxíyo searonánáyí, íwí egfápi nání segí wará nípérfírfá nání ríxa imóniñagí aí Gorixo “Wé rónigfáyíriní.” ríxa ráriñf enagí nání segí dñfpi ríxa niyimíñf imónini. ¹¹ Kwíyí Gorixoyápi —Apí Jisaso xwáripáyo dání wiápinimeañpíriní. Apí segí xwioxíyo searonánáyí, Kiraisi Jisaso, píyí éána ámi síñf wimixiño seyíné ení segí warápi —Apí urí epaxí imóniñpíriní. Segí warápi xegí kwíyí seyíné searonípi dání síñf seaimixinírfárini.

“Kwíyí Gorixoyápi xíoyá niaíwí imónani nání neaimixiñrini.” uríñf nánirini.

¹² Ayínáni gí níríxímeáyíné, rípi osearimíni, “Gorixo naní bñ ríxa e neaiiri bñ siní neaiiri enífá enagí nání nene nípíkwini mimóniñf negí xwioxíyo inñpimi xídaní nání siní fániñf mñneaxenwíraríniñf ríxa xegí kwíyípi síwá neainariñpimi xídaní nání fániñf neaxenwíraríniñf.” osearimíni. ¹³ Ayí rípi nání searariñni. Seyíné nípíkwini mimóniñf inñpimi niñdíronáyí, naníniñpírfárini. E neri aí Gorixoyá kwíyípi

seaiwapiyarinþimi nixdirinþyo dáni íwí nání feapá seainarinþi pikímoarigfápáninþ nerínayí, dinþ n+yimínþ tígáyíné imóniprírínþi. ¹⁴ Ámá Gorixoyá kwíyþi xe nineaipemeámi úwiniginiri xixeni xfdarigfáyí, ayí Gorixoyá niaíwíninþ imóninþoi. ¹⁵ Ayí rþi nánirínþi. Kwíyí Gorixo sixí seamímonþi, ayí ámi xfomi wáyí owípoyiniri gwí omínþ yarigfáyínéninþ imóniprírínþi nání seaimixinþmani. Oweoi, kwíyí o neaiapinþi niaíwí xfoya piaxí mearinþ wíninþ oimónipoyiniri seaimixinþrínþi. E neaimixinþpimi dáni Gorixomi “Ápoxinþ, Raráoxinþ.” urarinþwárinþi. ¹⁶ Nene negí dinþ nimorane “Niaíwí Gorixoyaénerfanþ?” n+yaiwinþranéná oyá kwíyí xaminþi sopinþ neawarinþrínþi. ¹⁷ Nene niaíwí Gorixoyaéne enagwi nání o minþ neaiapimfánirþi tinþi meanþwárinþi. Apþi nimearanéná Kiraiso tñni nawínþi meanþwárinþi. Rfninþ o meanþpa agwí ríná nene enþ xe oneámeáwínayí, rfwéná o tñni neaiapimfánirþi tinþi nimearanéná o tñni nawínþi nikfnirane seáyþ e imónanþwárinþi.

“Rfwéná Gorixo tñni ninþwearane seáyþ e imónanþwárinþi.” urinþ nánirínþi.

¹⁸ Nionþ aþnamþi dáni seáyþ e imóninþ nene neámeanþþi nání dinþ nimorfná dinþ re yaiwiarinþarínþi, “Apþi aga seáyþ e imóninþ enagþ nání rfninþ agwí ríná nímeaarinþþi, ayí sipípiarfanþ?” n+yaiwiri paimimþ wiarinþarínþi. ¹⁹ Amþiþi Gorixo xwíá tþyo nimixinþi tinþ íkþaranþ, nanþwranþ, ámaranþ, nþpini xegí niaíwí imónigfáyí piaumimþ wininþþi nání smþ nixeadþpénþro weninþ nero þweanþoi. ²⁰⁻²¹ Ayí rþi nání e neri þweanþoi. Amþiþi o imixinþþi Adamo íwí épéáná urí nera úwiniginiri ramixinþyí aninþ miramixárinþpa eri seáyþ e imóninþ niaíwí Gorixoyaéne gwfninþ neaikweaawaráná imónanþwáþi tñni axþi imónirþi éwiniginiri ramixárinþrínþi. Amþiþi xfo imixinþþi xegþi ramixárinþþmani. Rfwéná ámi píraninþ imixþimiginiri Gorixo ramixárinþrínþi. ²² Nene nijþarínþi. Apixí niaíwí xiriminþirþi nání “yeyþ” riri rfninþ winiri yarínþpa amþiþi nñni Gorixo imixinþyí enþ ámi miramixárinþinþ imónimfánirþi nání axþfninþ “yeyþ” riri rfninþ winiri yarínþrínþi. ²³ “Yeyþ” riri rfninþ winiri yarínþþi, ayí apþni marþái, ámaéne Gorixoyá kwíyþi —Apþ amþiþi ná rfwíyo neaiapimfánirþi nþwákwinþinþ neaiapinþþrínþi. Apþ tñwaéne enþ Gorixo negí waráþi sinþ inani nání nearoayírori xfo xegí piaxí neamenþ nání neaimixinþ enfná nání “yeyþ” nþrþrane xwayí nanþrane þweanþwinþ. ²⁴ Gorixo yeáyþ neayimixemeáagþ nání amþiþi nanþ xfo neaiinþþi nání dinþ nþwikwþmori þweanþwinþ. E neri aí amþiþi nene dinþ nþwikwþmóa warinþwáþi rixa nþneámeari sinþwriyí, sinþi apþ oneámeanþrþi dinþ wikwþmopaxí menþni. Ámá dinþ wikwþmoarigfáþi rixa wímeááná sinþi apþ nání dinþ mþwikwþmopa yarínþagþa nanþ rarínþni. ²⁵ E neri aí nene “Gorixo seáyþ e imóninþ apþ neaimixinþarínþi.” yaiwiarinþwáþi sinþ mþneámeapa enþáná dinþ nþwikwþmoranénayí, smþ nixeadþpénþrane gínþ gíná neámeanþrþenþoinþri aninþ minþ xwayí nanþri þweaarinþwárinþi.

²⁶ Negí dinþ wikwþmoarinþwáþimi dáni dinþ sixí inarinþwápa Gorixoyá kwíyþi enþ omi dinþ owikwþroaneyinþri nerfná enþ meáninþwaéne arþrá neaiarinþrínþi. Omi rixinþ nurþranéná “Apþ urþpaxþrþanþ?” mþyaiwí majþá yarínþagwi aí kwíyí xaminþþi xwiyþá tñni murþpaxí imóninþ ararixí nþrþrfná apaxþpáninþ nimónirþi neaurþyarínþrínþi. ²⁷ Neaurþyarfná Gorixo —O anani ámayá xwioxþyo adadþ nþwiri pí pí dinþ moarigfáþi nání nijþá imónarinþorinþi. O xegí kwíyþi xfoya ámaéne nání nþneaurþyirfná gí ámayí e imónirþixinþri wimónarinþþni neaurþyarínþagþ nání pí pí urarinþþi nání anani nijþá imóninþi. ²⁸ Nene nijþá re imóninþwinþi. Amþiþi nñni Gorixomi dinþ

síxí uyarígtáyo wímeaaríñpí naní imóníñpíraní, sipí imóníñpíraní, oyá dñí tñí naní wimíxínfa nání wímeaaríñríní. Ámá xfoyá imóníñríní yaiwiáragípi tñí xixení imóníñríní wéyo ía umíríñño e wiíaríñríní. ²⁹ Ayí rípi nání. Ámá amípi nñí síní mimóníñnáná xfo yeáyí uyimíxemeanfa nání xámí nífá imóníñño xewaxo imóníñpa ayí ení axípi nimóníñná Kiraiso xiráóníñ imóníñ xogweá obaxíñño tñño imóníñ ení nání repearíñríní. ³⁰ Repearíñño apíni nírí pñí mívíarí ámá xfoyá imóníñríní wéyo ía umíríñríní. Wéyo ía umíríñño apíni nírí pñí mívíarí “Gí íwo upeíñpimí dání dñí wíkwíroaríñño nání wé róníñ imóníñríní.” ráríñríní. E ráríñño apíni nírí pñí mívíarí seáyí e xfo imóníñpa ayí ení axípi imóníñríní nání wimíxíñríní.

“Díñ sipí Goríxo nene nání neaiaríñpí wí pírí rakípaxí mimóníñí.” uríñ nání.

³¹ Goríxo apí apí e neaiññ enagí nání píoi ranírewíni? O nene tñí nawíni imóníñagwí nání go símf tñí neaipaxí imóníñí? Oweoi, wí e mimóníñí. ³² O xegí xewaxomí kíyí mímíuñ nene nání xe opíkípoyníni uowárenapíñ enagí nání nene re mívíwípaxí reñwíni, “O ayí ení xixe onípoyíni mívíwí xfoyá xewaxo anípa wírenapíñ nání amípi xfomí píraníñ xídpaxí imóníñ nání imóníñpí ení ananí neaiapíñríní.” mívíwípaxí reñwíni? ³³ Goríxo ía yíyamíxmí neaiñene go xwíyí neaxekwímopaxí imóníñí? Oweoi, wí e mimóníñí. Nene nání “Wé róníñ imóníñríní.” ráríñ, sa Goríxo enagí nání ³⁴ ámá go negí íwí enwápi nání xwíyí neamearíñpaxí imóníñí? Oweoi, ayí rípi nání wí e mimóníñí. Jisasi Kiraiso —O nene nání peñoríni. Apíni mé amí nívíapíñmearí xano tñí xixení nimóníñí xegí wé náumíññweañoríni. Eññweañná apaxípáníñ nimóníñ ríññ neauríyaríñoríni. O apaxípáníñ nimóníñ ríññ neauríyaríñagí nání ámá xwíyí neamearíñpaxí wo meníni. ³⁵ Kiraiso nene nání díñ sipí nírí neaiñpí pí pírí rakípaxí imóníñí? Xeaníñ neaímeánáraní, rímewá níneairíñáraní, ámá wí xwíraimí neaikíxéánáraní, aiwá nání dífí níkeamóníranénáraní, íkwauyíxí nimóníranénáraní, ámá wí mívíó ráríyáyo nene nuríkwíníñáraní, kirá tñí rírómí neaiaríñáraní, apí níríni níneaimearí aiwí Kiraiso díñ sipí nírí neaiñpí wí pírí rakípaxí mimóníñí. ³⁶ Nioní seararíñapí Bíkíño níríni eáníñ rípi tñí xixení imóníñí, “Nene Goríxoxíñyaéne imóníñagwí nání íníná pípíkímí neaiñro yarígtáríni. ‘Nanwí nípíkianíwá nání rífa imóníñí?’ nívíwíro píkiarígtápa neaiapíkiarígtáríni.” Níríni eáníñ apí nioní seararíñapí tñí xixení imóníñí. ³⁷ Apí níríni neaímeaaríñagí aiwí negí díñ síxí neayíñomí dání xopíráríññ níríwíranéná mífí nívíwíxírane xopírárí wíaríñwáraní. ³⁸ Nioní rípi aga nípímóníñí, “Nene nípéríñáraní, síní xwíá tño nñweañáraní, aññajíraní, imíórani, amípi agwí ríná imóníñpíraní, amípi ríwéná imóníñpíraní, aññ píríño dññ ení eáníñ imóníñríní, ³⁹ aññají tññmíni imóníñpíraní, xwánají tññmíni imóníñpíraní, ai amípi nñí Goríxo imíxíñño wí díñ sipí o nene nání neaiaríñpí —Apí Ámíná Jisasi Kiraiso neaiñpímí dání síwá neaiñpíraní. Apí wí pírí rakípaxí meníni.” nípímóníñí.

9

“Gí Judayí obaxí Jisasomí ríwí umogí enagí nání gí díñ rífa níxearíni.” uríñ nání.

1 Nioní Kiraiso t́nńi ikárinńáonńi enagńi nánńi agwńi nionńi searimńipi nepa searimńinńi. Gorixoyá kwíyńipi neaiwapńyarńńipimńi nńixńidńrńná dńńńi nńiyaikirorńi “Ayńi ananńrńfanńi? Sipńrńfanńi?” nńiyaiwirńi pńkńnarńńápńi nionńi yapńi mńiseararńńagńi nánńi sopńńńi nńiwarńinńi. 2 “Gńi Isńrerńyńi Jisasomńi rńwńi numoro ‘Yeáyńi neayimńxemeanńa nánńi urowárėnapńinńo, ayńi omanńi.’ yaiwiarńńagńa nánńi ínńná nionńi dńńńi rńńa nńixerńi íkńńńi nńuyimńinńi erńi nńiarńinńi.” seararńńinńi. 3 Gorixo Poronńi sńinńi Kiraiso t́nńi nawńinńi mikárinńipa oenńi peá nńinńimorńi emńi nńimoarńńńipimńi dánńi nionńi gńi nńirńxńimeáyńi —Ayńi gńi ámá gwńi axńrńi imónńigńfáyńi nánńi rarńńinńi. Ayńi Kiraisomńi dńńńi wńkwńropńrńi nánńi arńrńa wńpaxń enńánáyńi, “Xe peá onńimonńi.” nimónńipaxńrńinńi. 4 Ayńi gńi Isńrerńyńi nánńi rarńńinńi. Gorixo xegńi piaxń menńi wimńxńńyńrńinńi. Moseso t́nńi ámá dńńńi meanńi e nemeńńná Gorixoyá apákńkń inarńńńipi sńńwń wńinagńfáyńrńinńi. Gorixo “E nńiseaiimńfárńinńi.” réroárńńńipi arńńa wiagńfáyńrńinńi. Nwńi ikaxńi Moseso eanńńipi meagńfáyńrńinńi. Omńi yayńi wianńro nánńi epaxń imónńńńipi nánńi nńjńa imónńigńfáyńrńinńi. Sńmńmanńńyo dánńi Gorixo “E nńiseaiimńfárńinńi.” urńńńyńrńinńi. 5 Xiáwo írńńńi xámńi imónńigńfáwa, ayńi ayńyárńinńi. Ayńyá xiáwńyo dánńi yeáyńi neayimńxemeanńa nánńi imónńńo ámá imónńńńrńinńi. Amńipi nńyonńi seáyńi e wimónńńo, ayńi orńinńi. O Gorixo, anńńńi ínńná nene yayńi umepaxń imónńńorńinńi. “E éwanńgńinńi.” nimónńarńinńi.

Ámá Gorixo fńa yamńxárńńyńi nánńi urńńńipi nánńrńinńi.

6 Gńi Judayńi nápi Jisasomńi rńwńi umogńa enagńi aí “Xwńyńa Gorixo ayo ‘E nńiseaiimńfárńinńi.’ urńńńipi pńsńi weárńinńi.” rńpaxńmanńi. Ayńi rńpi nánńrńinńi. Negńi arńo Jekopoyá fńwiárńawéyńi nńńi omńi dánńi nemeága nuro nánńi Isńrerńyńi aiwńi wń Gorixoyá mimónńńagńa nánńi nńńi nepa Isńrerńyńi imónńigńfámanńi. 7 Ebńrńamoyá fńwiárńawéyńi nńńi enńi xńoyá enagńi aí nńńi Gorixoyá nńaiwńńńńi imónńigńfámanńi. Oweoi, enńńná Gorixo Ebńrńamomńi re urńńńinńigńinńi, “Dńxńi rńrńawé nepaxńńi imónńigńfáyńi segńi nńaiwń wamńi dánńi marńńańi, Aisakomńi dánńinńi nemeága upńrńfárńinńi.” urńńńinńigńinńi. 8 Ayńi rńpi nánńi seararńńinńi. Gorixo nńaiwń Ebńrńamo emeanńyńi nńńi nánńi “Ayńi nńaiwń nepaxńńi imónńigńfáyńrńanńi?” mńiyaiwńi sa nńaiwń xńo Ebńrńamomńi sńmńmanńńyo dánńi xwńyńa urńńńipimńi dánńi emeanńyńi nánńi “Ayńi nepaxńńi imónńigńfáyńrńanńi?” nńiyaiwirńi rńńrńinńi. 9 Ebńrńamomńi sńmńmanńńyo dánńi re urńńńi enagńi nánńi, “Xwńogwńi wńomńi rńńánńńi imónńáná Serańi nńaiwń wo rńxa xńrńńáná ámńi bńmńfárńinńi.” urńńńi enagńi nánńi rarńńinńi. 10 “Gorixo apńinńi enńi enagńi nánńi seararńńinńi.” marńńańi, Rebekańi ámá ná wonńi, negńi arńo Aisakoyá nńaiwń ayńań agwńi enńáná enńńipimńi dánńi enńi axńpi sńwá rénńńi neaiarńinńi. Ámá nepa xńoyá imónńigńfáyńi ámá emeanńarńgńfápmńi dánńi imónńarńgńfámanńi. 11 Nńaiwń ayńań Iso t́nńi Jekopo t́nńi sńinńi mńxńrń agwńyo nerńńná sńinńi nanńi bńi erńi sńpńi bńi erńi mepa enńáná Gorixo ámá xńo yarńńńipi nánńi re oyaiwńpoyńinńi, “O ámá nionńyá oimónńpoyńinńi fńa nńyamńxárńrńńáyńi, wńwanńńyńi wigńi nanńi epńrńfápiranńi, sńpńi epńrńfápiranńi, apńi nánńi dńńńi nńimorńi fńa yamńxárńńmanńi. Sa xewanńo e emńánńi enńwńpeáragńpi nánńi dńńńi nńimorńi ámáyo fńa yamńxárńńrńinńi.” Dńńńi e oyaiwńpoyńinńi 12 Rebekańi re urńńńinńigńinńi, “Xńrńao xogwáomńi ínńmńi wurńńinńfárńinńi.” urńńńinńigńinńi. 13 Bńkwńyo dánńi re rńńńńipi, “Gorixonńi xogwáo Jekopo nánńi nńnimónńrńi aí xńrńao Iso nánńi mńnimónńarńinńi.” rńńńńipi nionńi “Gorixo xńo wimónńarńńńipi yárarńńrńinńi.” seararńńapńi t́nńi xńxenńi rńńinńi.

14 Ayńńánńi pńoi ranńrėwńinńi? “Gorixo ámáyo fńa nńyamńxárńrńńa enńpi nńpńkwńinńi menńrńinńi.” ranńrėwńinńi? Oweoi, wńi e rńpaxń mimónńinńi. 15 Ayńi rńpi nánńrńinńi. Moseso Gorixomńi rńxńńi urńńá Bńkwńyo nńrńinńi eánńńpa Gorixo re urńńńinńigńinńi, “Ámá nionńi wá owianńmńinńrńńa ananńi wá wianńmńinńi. Ámá

nioní ayá urimiximíniríná ananí ayá urimiximíní.” 16 Gorixo e uriní enagi nání ayí áamá wigí díní tñí “E oimónaneyí.” yaiwiarinagí nání íá yamixárininíyí imónarigíámani. E i oimónaneyiníro aniní miní yarínagí nání íá yamixárininíyí imónarigíámani. Sa Gorixo wá wianarinípimi dání íá yamixárininíyí imónarigíámani. 17 Bikwíyo dání Moseso tñíná Gorixo Isipíyí míxí ináyomi re uriní enagi nání nene ananí díní axípi mopaxíriní, “Nioní xopírátí síápmi dání ení eániní nioniyá siní piauimí iníri yof nioniyá xwíá nírímíní yaní niwéa uri éwiniginíri nioniyá díní tñí joxí míxí ináyí nimóníri menjewanoxíriní.” 18 Gorixo e uriní enagi nání nene re niyaiwirane níjía imóninwini, “Áamá ‘Wá owianimíní.’ wimóniníyo wá wianariníriní. Áamá ‘Díní wakísf oinípoyníri owimiximíní.’ wimóniníyo díní wakísf iníprí nání wimixariníriní.” niyaiwirane níjía imóninwini.

“Gorixo nipikwini mīyarini.” rīpaxí mimónini. uriní nánirini.

19 Seyíné re níripíráoi, “Joxí neararinípi nepa enánáyí, Gorixo pí nání áamá wigí sípí egíápi nání siní ayairí wiariníriní? O ‘Áamá xe apí apí oimónípoi.’ yaiwiarinípi áamá go pírf urakipaxí imónini? Oweoi, wí e mimóninagí nání rarínwini.” E níráná 20 re searimíní, “Seyíné pí áamáyné nimónimáná Gorixomi xixewiámí wiariní? ‘Xwáríá síxí xwíá tñí imíxífwá imixariníomí ‘Niwání imóninípi pí nání e nimíxíni?’ urinínoi.’ riseaimónarini? 21 ‘Xwáríá síxí imixariní xwíá axí xéipimí dání xwáríá síxí wíxaú nimíxiríná wíwá ayí aiwá ríá nání imíxíri wíwá ráf síxí yiníntá nání imíxíri epaxí mimónini.’ riseaimónarini?” searimíní. 22 Gorixo “Áamá íwí egíápi nání wikí nóninípi owíwapíyiminí.” wimóníri “Pírí umamómí nání gí ení eáninípi síwá owíwapíyiminí.” wimóníri nerí aí áamá xwáríá síxí xwíríá ikíxeníwíniginíri ipímoárininíyíniní imónigíáyo apaxí mé pírf mumamó kikiá nerí sa siníwí níwíga warínagí nání áamá go xixewiámí níwirí “Joxí nipikwini mīyarini.” uripaxí imónini? 23 O áamá xwáríá síxí wá wianíimiginíri ipímoáriníyíniní imónigíáyo —Ayí ení seáyí e xfo imóninípi bí imóníríxiníri eníná dání ipímoáriníyíriní. Ayo wá wianaríná áamá níní siníwí níwíníro re yaiwíríxiníri, “Seáyí e Gorixo imóninípi, ayí xegí bí imóniní apíríani?” yaiwíríxiníri wíníyo apaxí mé pírf mumamó kikiá néra uníriní. 24 Áamá xwáríá síxí wá wianíimiginíri ipímoáriníyíniní imónigíáyf, ayí neneníriní. Nioniyá oimónípoyníri wéyo íá neaumírinínerini. Gí Judayí wieneni íá neaumírinímani. Émá wíyo ení íá umíriníriní. 25 Nioní “Gorixo émayí ení nioniyáyí oimónípoyníri wéyo íá umíriníriní.” seararinípi eníná xwíyíá wíá rókiamoagí Xoseao Bikwíyo níriní ení rípi tñí xixeni rínini, “Áamá Gorixoniyá mimónigíáyf nání ‘Gí áamáriní.’ ríri áamá díní síxí muyipa enáyí nání ‘Gí díní síxí uyínáyíriní.’ ríri emíáriní. 26 Aní nioní ‘Áamá nígíynémani.’ urinípi nání re rípríáriní, ‘Niaíwí Nwíá díní níyiminí tñíoyáyíriní.’ rípríáriní.” Xoseao e níriní eníriní. 27 Eníná wíá rókiamoagí Aisaiayí ríniní Isíreríyíyá íwiárfawéyf nání níriní re ríníriní, “Isíreríyíyá íwiárfawéyf áamá obaxí iníki rawírawápámí eníyf imóninípa imóninagí aiwí Gorixo árínípmi yeáyí uyimíxemeaníáriní. 28 Áminá Gorixo ‘Xwíá tíyo nweagíáyo pírf umamómiginí.’ rínípi níyáriní siní mé pírf umamóáriní enagi nání rarínini.” Aisaiayí e níriní eníriní. 29 “Gorixo xegí Judayo wá mīwianípa nerínáyí, wí yeáyí uyimíxemeaníyf imónipaxí meníni.” oyaiwípoyníri nání Aisaiayí ámi rípi ení ríníriní, “Ámináo —O anínaní níní síminí wínarígoríni. O Isírerene

negí áamá bí xe onweápoynírí sñwí mñeanípa neri sñwíríyí, áamá aní Sodomíyí ríníñíþímí ñweáyí tñní Gomorayí ríníñíþímí ñweáyí tñní nñní aníá imónagíápa nene ení imónanírí enwáríní.” nírírí eaníríní.

“Judayí xenwí xídarígíá enagí nání wé rónígíáyí mimónígíáríní.” uríñí náníríní.

³⁰ Ayínání nene píóí raníréwíní? Sa rípi raníwíní. Émáýí wí “Goríxo áamá nání ‘Gí wé rónígíáyíríní.’ níráríríná ayí apímí dání ráraríñírfání?” níyáiwíro “Wé róníñwáyí” oimónaneyíníro aníñí miní mepa nero aí apí tñní xixení imónígíawixíní. Wé róníñí Goríxo áamá Jisasomí dñí wíkwíroaríñagíá níwíníríná ráraríñíþí apí tñní xixení imónígíawixíní.

³¹ E imóníñagíá aí Isíreríyí ñwí ikaxí ríníñíþímí níxídiríñíþímí dání wé róníñí oimónaneyíníro aníñí miní neróná wé róníñí ñwí ikaxí eáníñíyo ríníñíþí tñní xixení mimónígíawixíní.

³² Ayí pí nání apí tñní xixení mimónígíawixíní? Ayí Jisasomí dñí níwíkwíroríñíþímí dání oimónaneyíníro mé wigí dñí tñní ñwí ikaxí ríníñí ríþímí níxídiríne oimónaneyíníro yaríñagíá nání wé róníñí apí tñní xixení mimónígíawixíní.

Ayí Jisasomí —Judayí Jisasomí níþíkiro aí “Goríxomí xewaxomí wí þíkíþaxenemaní. Ayínání o Goríxomí xewaxomani.” rarígíá enagí nání o sñá áamá níkiríþeaánírí ná eánarígíóníñí imóníñoríní. Omí níkiríþeaáníro náníñí eánígíawixíní.

³³ Bíkwíyo dání apí nání xixení re nírinírí eáníní, “Aríá éþoyí. Goríxoní dñwí Saioníyí ríníñíþímí —Apí Jerusaremíyo ríníní. Apímí áamá níkiríþeaánírí ná eáníro símírírí wirí epíríá nání sñá wo e tñní. E neri aí omí dñí wíkwírófáyí xíto ríñíþí tñní xixení wiíníá enagí nání ayá wí epíríámani.” Bíkwíyo dání xixení e nírinírí eáníní.

10

“Judayí náþí Kiraisomí dñí mñwíkwífrogíá enagí nání Goríxo yeáyí uyímíxemeañímani.” uríñí náníríní.

¹ Gí nírixímeáyíné, Goríxo gí Isíreríyo yeáyí uyímíxemeáwínígínírí íkíníñí sípí níaríñagí nání omí ríxíñí aníñí miní wuríyaríñáríní. ² E neri aí ayí yeáyí mñyímíxemeáníñoí. Nioní ayí yarígíáþí nání píraníñí dñí íá níxírírí nání áwaní raríñíní. Ayí Goríxomí oxídaneyíníro símí níxeadíþéníro nero aí píraníñí dñí neñwíþémáná mñyaríñoí. ³ Ayí ríþí nání seararíñíní. Ayí “Áamá e yarígíáþímí dání Goríxo ‘Wé rónígíáyíñéríní.’ uraráríñírfání?” níyáiwíríná xenwí yáiwíarígíáríní.

Xenwí dñí re níyáiwíro, “Negí píraníñí yaríñwáþímí dání Goríxo ‘Wé rónígíáyíñéríní.’ nearíníáríní.” níyáiwíro apíní níxídiríro nání Goríxomí yeáyí símanwíyóníñí mñwurínípa ero “Apí neróná wé rónígíáyíné imóníþírfáríní.” ráríníñíþímí mñxídirípa ero egíá enagí nání seararíñíní.

⁴ Gí Judayí dñí re moarígíáþí, “Ñwí ikaxí ríníñíþímí níxídiríñíyo dání wé róníñwaéne imónaníwáríní.” Dñí e moarígíáþímí Kiraiso þírí wíakímoníríní. E ení enagí nání omí dñí wíkwírófá gíyí gíyí nání Goríxo “Wé rónígíáyíríní.” ráríníáríní. ⁵ Moseso áamá wé rónígíá imóníþírí nání ñwí ikaxí eáníñíþímí xídarígíáyí nání nírinírí ríwamíñí nearíná réníñí ríñíríní, “Áamá wé rónígíá imóníþírí nání ñwí ikaxí eáníñí ríþí níþíní yarígíáyí xixení e neríñíþímí dání dñí níyímíñí tígíá imóníþírfáríní.”

⁶ Wé róníñí áamá ñwí ikaxí eáníñíþímí xídarígíáþímí dání imóníñíþí nání Moseso e ríñí enagí aíwí dñí wíkwírówáþímí dání “Áamá wé rónígíáyíríní.” ráríníñene Kiraiso yeáyí neayímíxemeañí nání ríxa níweapírí níþémáná ámí wíáþínímeañí enagí nání Bíkwíyo dání

niríniri eáninpa re rarínwáriní, “Re miyaiwinipani, ‘Aninami nani gene peyaníwárfani?’ miyaiwinipani. Ayí xwiyá ‘Apimi dani Gorixo amayo yeáy uyimixemeaníariní.’ rininipi ará wianíwá nani Kiraisomi aninami dani gene nipeyirane nipemeami weapaníwá nani rarínini. ⁷ Ripi eni miyaiwinipani, ‘Siririkí sírfwí mayí imóninimí nani gene weaníwárfani?’ miyaiwinipani. Ayí Kiraisomi ami dani gene niwepínirane nipemeami yapaníwá nani rarínini.” ⁸ Bikwíyo xwiyá Gorixoyápi nani píotí rinini? Ripi re rinini, “Xwiyá api ná jfami mimónini. Anwi e segí símmanj tñj e imóninagí nani api anani xwiyá riro dñj moro epaxí imónini.” Bikwíyo e rinini. Xwiyá amá Jisasomi dñj wíkwíróríxiniri none wá rarínwápi nani rarínini. ⁹ Xwiyá api, ayí ripirini. Amáyne ayá mé Jisaso nani “Ámináorini.” niriri woákíki erí “O Gorixoyá dñj tñi xwáripáyo dani wíapínimeanirini.” niyaiwiri dñj wíkwírorí nerínáyí, Gorixo yeáy seayimixemeaníariní. ¹⁰ Ayí ripi seararinini, “Gorixo amá wo Jisasomi dñj wíkwíroarinagí niwiniríná ‘Wé róninorini.’ rariri manjyo dani woákíki yarínagí niwiniríná yeáy uyimixemeari yarínirini.” seararinini. ¹¹ Nioni seararinápi Jisaso nani Bikwíyo dani re niríniri eáninpi tñi xixeni seararinini, “Ámá omi dñj niwíkwírorínáyí, xío rinipi tñi xixeni wiiní enagí nani ayá wí winífa menini.” niríniri eáninpi tñi xixeni rarínini. ¹² Ayí ripi nánirini. Áminá dñj nineneni wíkwíroarinwáo —O amá aríra neaíwiniginiri yarínj wiarígí niyoní wá bi onímiápi miwianí ayá wí wianarinorini. O ná woní enagí nani Judayo xegí bi wiiri émáyo xegí bi wiiri yarínmani. ¹³ Bikwíyo re niríniri eáninpi ripi “Giyí giyí Ámináo yeáy oniyimixemeaniri yarínj wífáyo yeáy uyimixemeaníariní.” niríniri eáninpi nioni seararinápi tñi xixeni axípi rininagí nani seararinini. ¹⁴ Amá wo gí Judayí nani re níránáyí, “Kirisomi dñj miwíkwírogí enagí nani aríge nero yeáy oneayimixemeaniri yarínj wípíráoi? O nani ará miwigíáy enagí nani aríge nero dñj wíkwíropíráoi? Amá wo o nani wá murínj enagí nani aríge nero ará wípíráoi? ¹⁵ Gorixo amá wa wá urípíra nani muowárinj enagí nani aríge nero wá urípíráoi?” Amá wo Poroni rarínápi pírf nírakimíniri nani e níránáyí, re urímíni, “Bikwíyo dani ‘Ámá xwiyá yayí winípaxí imóninipi wá urímeanígíáyí nurémeanína ayí awíaxíriní.’ niríniri eáninagí nani wá urípíra nani Gorixo ríxa muowáripa reniniginí? ¹⁶ Wá ourímépoyniri uowáragí aí Judayí nani xwiyá yayí winípaxípi píraninj xixeni ará niwiro míxídigíawixini. Wíá rókiamoagí Aisaiao Bikwíyo re niriri eanirini, ‘Ámináoxini, none áwanj urarinwápi giyí ará níneari dñj íkwíroarinjoi? Oweoi, wí e miyarínjoi.’ Niriri eanj api nioni seararinápi tñi xixeni imóninagí nani rarínini. ¹⁷ Ayínani nene nijá rípi imóninwini. Amá xwiyá Kiraiso nani ará niwirínjyo dani dñj wíkwíroarinígíariní. Amá wí xwiyá api wá uranígíapimi dani ará wiarígíariní.” urímíni. ¹⁸ Amá wo “Xwiyá Kiraiso nani wá rarígíapi Judayí nepa ará rífa wígwíawixini?” níránáyí, re urímíni, “Aga ríxa ará wígwíawixini. Bikwíyo dani re niríniri eánini, ‘Ámá xwíá ríri nírimini nweagíáyí wígwí manj ríxa ará wígwíawixini. Amá anj nímini nweagíáyí wígwí xwiyápi ríxa ará wígwíawixini.’ niríniri eáninagí nani ‘Judayí ríxa ará wígwíawixini.’ rarínini.” urímíni. ¹⁹ Ami amá wo “Xwiyá wá uranígíapi nani Judayí mají imóninagírfani?” níránáyí, re urímíni, “Oweoi, émayí aí nijá imóninánáyí, ‘Judayí nijá mimóninagíariní.’ rípaxí menini.” urímíni. Moseso Gorixo nani re niwuríyiri eanj enagí nani

rariñini, “Judayíne Goríxoni áamá xenwí wíyo píraníñí meariñagí sñwí nñaniríná sipí dñí wíaiwipírfáriní. Áamá seyíne ‘Majfá imónigfáyíriní.’ wíaiwiarigfáyo píraníñí meariñagí sñwí nñaniríná wikf wónipírfáriní.” Moseso e niwuriyiri eañí eñagí nání rariñini. ²⁰ Judayí “Goríxo émayo marfái, nenení neamímínínírfáriní.” yaiwiaríñagfá aí wíá rókiamoagí Aisaiáo ení xwíyíá Goríxo nání niwuriyiríná ayá igigí mé nerí re niwuriyiri eañíriní, “Áamá omí ge dání winímeaniréwiníri miyarigfáyí Goríxoni ríxa sñwí nanimeagfáyíriní. Áamá Goríxoni nání yariñí miwipa egfáyo niñwaníñoní xámí piaumímí winíñáriní.” Émayí nání Aisaiáo e níriri ríwamíñí nearí aiwí ²¹ gí Isireriyí nání Goríxo ríñí rípi ríwamíñí eañíriní, “Ayí Goríxoni tfámíni obípoyíníri aníñí miní wé awiá niwíaxfídírfá ná mé áamá maní niwíaiákirí ríwí sñwíá yiri yariñí wé awiá wíaxfídíñáriní.” níriri eañíriní.

11

“Isireriyí áríní bimí Goríxo wá wianaríñípi wímeaaríní.” uríñí nániríní.

¹ Ayínání “Goríxo xegí Isireriyó ríxa aníñíni ríwí umoníriní.” rímíniréini? Oweoi, wí e rípañí meníni. Nioní ení Isireriyí woníriní. Ebírfamoyá íwiárfawéyí woníriní. Siyikí Bejímano tñí imóníñá woníriní. Nioní e imóníñáoní aí Goríxo wí ríwí mínímoní eñagí nání “‘Isirerí niyoní ríxa aníñíni ríwí umoníriní.’ rípañí meníni.” seararíñíni. ² O xegí ámayo —Ayí amípi sñí mimóníñáná íá yiyamíximí eñíyíriní. Ayo wí ríwí umonímaní. Wíá rókiamoagí Iraiáo nání Bíkwyó níríníri eáníñípi sñí majfá rimóníñoi? O Goríxo ayo ení xixe ríwí umówinigíníri xegí Isireriyí nání aníñímí ikaxí nurírfá re uríñíni, ³ “Ámináoxíni, díxí wíá rókiamoarigfáwamí nowamíni píkiro joxí nání rídiyowá epírfá nání íráf oníñíyí pípinamí ero éfá eñagí nání joxí dñí ríkwíroná yoparoní ñweañíni. Nioní ení nípíkiaró nání ríxa pía niaríñoi.” uríñí aí ⁴ Goríxo píoi uríñíni? “Joxíni marfái, áamá níní nioníyá imóníñíyí 7,000 imóníni. Ayí wayá ñwíá xopaikí gí imóníñí Bfariyí ríñíñípi xómíñí niyíkwiro yayí mumeariñíyíriní.” uríñíni. ⁵ Ayínání eñíñá e imóníñípa agwí ríná ení axípi áríní wí Goríxo xegí wá wianaríñípi tñí xixeni nerírfá íá neayamíxíñí áríní wiene ñweañwíni. ⁶ Goríxo ámayo íá nuyamíxírfá xegí wá niwianaríñípi dání íá uyamíxíñí eñagí nání “Ámaéne naní bí yariñagwí niñeaníri nání íá neayamíxíñíriní.” yaiwipaxí meníni. Áamá naní yariñagfá nání íá nuyamíxíri sñwíriyí, wá wianaríñípi mimóní, mimóní wá wianaríñípi imónímíníri eñíriní. ⁷ Ayínání píoi rípañíriní? Isireriyí wé róníñí apí oimónaneyíniro aníñí miní yariñípi mimónípa egfá aiwí áamá Goríxo xegí dñí tñí íá uyamíxíñíyíni xixeni imóníñírfáriní. Wíniyí Goríxoyá dñíyó dání wigí dñí ríxa wakísf iníñírfáriní. ⁸ Nioní seararíñípi tñí xixeni Bíkwyó dání re níríníri eáníñípa, “Ayí dñí píraníñí niñoro ‘Goríxo apí neaíwapiyimíníri ríá yariñí?’ miyaiwí éfírxíni káká sñwí aníri aríkwíkwí arfá wirí dñí xaxá merí epíri wimíxíñí eñagí nání apí e néra níbfásáná agwí ríná ení sñí yariñí.” Bíkwyó dání e níríníri eáníñípa agwí ríná xixeni dñí wakísf inaríñoi. ⁹ Depito ení re ríñíriní, “Ayí ‘Niwayíroníri ñweañwíni.’ niyaiwiro maiwí ñweañáná aiwá yayí yaníro nání niñíxiro naríñípi dñí Goríxoxíniyá tñí xe sipogwíñí imóníri mífreníñí imóníri éwiníñíni. Xe níkiñípeañíri ná eánaríñíñí imóníri ríá meañíñíñí imóníri éwiníñíni. ¹⁰ Goríxoxí yariñípi nání sñwí anopasíñípi nání joxíyá dñí tñí sñwí

xe stá uyiniri joxi yariniipi nani majta nero ikarinarigtapi xe aninj aiwa fa xweningi nimearfkwinimi emero érxixini.” Depito e riniipa gi Juday napi xixeni api nero dini wakisi inarinoi.

“Juday manj wiaikigfa enagi nani Gorixo émayné yeáy seayimixemeaarini.” urinj naniini.

¹¹ Ayinani ama wo yarini re nianay, “Juday Jisasomi dini miwkwiropa nero nikiripeaniri na neanirfningi nerona aninj axipi e imonarfwaniginiri egfaran?” Yarini e nianay, re urimfni, “Aga oweoi, ay wiaikigfa enagi nani Gorixo émayo yeáy uyimixemeaarini. Juday o émayo nanj wiinarinagi sinwi niwinirona sipi dini niwiiwiro Jisasomi dini owkwírópoyiniri nani e yarini.” urimfni. ¹² Ay manj wiaikigfa enagi nani agwi rina Gorixo ama xwta tyo nweagfa winyo nanj ayá wí niwiri aiwi Juday Gorixo fa uyamixinj nini rixa Jisasomi dini niwkwírorfny, émayo eni nanj xwap ayá wí wiinfarin. Juday nikiripeaniri na eanigfa enagi nani Gorixo émayo nanj ayá wí niwiri aiwi Isireri Gorixo fa uyamixinjy nini Jisasomi dini niwkwírorfny, émayo niwirfna xami nanj wiinipa mé ami seay e imoninjipi wiinfarin.

¹³⁻¹⁴ Agwi Romiyo nweagfa émayné xwiyfa bi osearimni. Gorixo émayo waf ouriniri nirowarenapijoni enagi nani nioni e nerfna ripi eni yarinarini. Gi ama gw axiri imonigfay “Gorixo émayo nanj rfa wiinarini?” niyaiwiro sipi dini wiiwiarigtapimi dani wierfkiemeamiginiri xfo émayo ouriniri nirowarenapijipi yarinarini. E nerfna “Gorixo e éwiginiri nirowarenapijipi seay e imoninjipirfani?” niyaiwiri yay tni nera warinarini. ¹⁵ Ay ripi searinjini, “Gorixo Isireriyó rfwf umonjipimi dani ama xwta tyo nweagfa winy tni xfo nawini piyfa wrfnigfay imoninjagfa nani Isireriyó ami numimnirfna ay rixa xwarpayo dani wiapnimeafayinj imoniprfarin. ¹⁶ Biskerfa iwamfo nimixirfna xami bi onimiapi nixer ‘Ripi, ay Gorixo nanipirini.’ niyaiwiri tana napi nipi Gorixoyaninj imonariniipa Juday fwiarfawewa Gorixoyá imonigfa enagi nani rfwyó imonigfay eni axipi oyá imoniprfarin. Ikfa pipinj wiri ‘Gorixo naniririni.’ niyaiwiri nitirfny, renj eni oyá imoninjipa Judayya xiáwo irinjy Gorixoyá imonigfa enagi nani rfwyó imonigfay eni axipi oyá imoniprfarin.” searinjini. ¹⁷ E ner ai eway xwiyfa ripi osearimni, “Gorixo xeg Judayo rfwf numorfna ikfa oripf renjini bi nóreari émayné —Seyné renj oripf ama iwta urarigfa marfa, oripf xegpi yaparinjipimi daninj renj eanigfaynerini. Seyné Gorixo nimeari winy renj eanigfe seanwirarfi enagi nani seyné oripf pipinjipimi dani iniigf ninfna Judayya xiáwo irinjyó Gorixo nanj wiagfipimi dani iniigfningi nini renj winy tni piraninj renj onarigtarin. ¹⁸ E ner aiwi Judayo Gorixo rfwf numorfna renjini óreanjy nani warixayné mimonipa époy. Warixane oimónaneyinironay, xami piraninj dini niyaikirori re mórfxini, ‘Renj pipinj nani iniigf imixarinjwamani. Pipinjy —Ay Judayya xiáwo irinjyirini. Ay nene nani iniigf imixarinjirini.’ mórfxini.” osearimni.

¹⁹ Éma Jisasomi dini wkwíroarigtayné re niranay, “Nene neanwirarimniri nani ayo óreanjirini.” niranay, ²⁰ re searimfni, “Seyné anani rarinoi. Ay Jisasomi dini miwkwíroarinjagfa nani óreanjirini. E ner ai seyné eni piyo dani marfa, sa dini wkwíroarigtapimi dani óreae seanwirarinjyéné imonigfayné enagi nani wa mimonipa ero way ero érxixini.” searimfni. ²¹ Gorixo “Renj ikfa bimi dani nóreari njwirarinj marfa, ikfa na apami dani eaninjipi xe oéanini.” niyaiwi óreanj enagi nani

émáyíné ení “Xe oeánini.” miyaiwí axípi neaóreanigini “Wáyí érixini.” searariñini. ²² Ayínáni Gorixo ámáyo wá n>wianiríná wiri wikí tñi n>wiríná wiri yaríñipi nání dñí mórixini. Jisasomi dñí miwikwíropa neríñipimi dání nikirípeánirí náníñí eánigíáyo Gorixo wikí tñi n>wiri aiwi émáyíné wá seawianarini. Seyíné dñí wikwíroarigíapimi dání aníñí wá seawianipaxí imóniñánáyí, ayí anani wá n>seawiaga unfárini. E mepa nerínáyí, seyíné ení seawákwimo nányi. ²³ Reñí óreamoníñiñí imónigíáyí ení dñí miwikwíró yarigíápi rixa emí n>imoro dñí wikwíroánáyí, Gorixo wigí óreane dání ámi ñwiráriníñi. Gorixo anani ámi ñwiráripaxí enagi nání rariñini. ²⁴ Émáyíné Gorixo íkíá oripí xegípi yapariñinami dání nóreari áma aiwá omíñí neríná mepa yarigíápa nerí ámayánami seanwiráñiñí enagi nání xegí anami dání óreanípi añipaxí ámi wigí axínamí ñwiráripaxí imóniñagi nání searariñini.

“Gorixo ámi Isireriyoyeáyí uyimixemeanfárini.” uríñí nánirini.

²⁵ Gí n>rixímeáyíné, seyíné “Nene dñí émi saímí monywaénerini.” niyaiwiníro “Gorixo xegí Judayo aníñini emí moníñini.” yaiwipríxinirí xwiýá yumí imóniñí rípi nání majíá oimónípoynirí minimónarini. Xwiýá yumí imóniñípi, ayí rípiñini. Éma Gorixo íá uyamixiñíyí nñi xfo tñamini bípríe nání Isireriyí nápi dñí wakís niga upríñini. ²⁶ E néra numáná enáná Gorixo Isirerí niyoní yeáyí uyimixemeanfárini. Nioni searariñápi Bikwíyo dání xwiýá n>iriniñí eáníñí rípiáú sopíñí n>warini, “Éf neamíníño dñwí Saioni —Dñwí Saioniyí riniñípi Judayíyá añí e nání riniñípiñini. Éf neamíníño dñwí Saioni ñweañwaéneyáo nimónirí Jekopoyá íwiárafawene uyíñí yaríñwápi emí neawiaíkímoníñini.” n>iriniñí eánirí ²⁷ ámi wí e “Gorixoní wigí íwí egíápi yokwarimí n>wiiríná ‘Rípi n>wiimíñini.’ réroárimíñini.” n>iriniñí eánirí enípiáú nioni searariñápi tñi xixenirini. ²⁸ Judayí xwiýá yayí neainipaxí imóniñípi ríwí numero nání Gorixomi sími tñi wiarigíáyí imóniñagíá nání Gorixo émáyíné naní seaiarini. E nerí aí Gorixo wigí xiáwo íriñíyoye íá uyamixiñí enagi nání xfoýá dñí síxí uyíñíyí imóniño. ²⁹ Gorixo wá n>wianiríná anípa n>wiri nioniyá oimónípoynirí wéyo íá numiriríná ámi yarápmíó miwiaríño enagi nání rariñini. ³⁰ Émáyíné eníñá Gorixomi wiaíkiagíá aiwi agwi ríná Judayí xamíñíyí wiaíkiariñagíá nání Gorixo seyíné ayá searimixarini. ³¹ Judayí Gorixo émáyíné ayá searimixariñagi n>winiríná sípi dñí n>seaiawiri ámi xfo tñamini kinimónáná xamíñíyoye ení ayá urimixinífa nání émáyíné wiaíkiagíápa ayí ení axípi nero xíomi wiaíkiariño. ³² Gorixo áma niyoní Judayorani, émáyorani, ayá urimixíimiginiñí “Áma nñi gí maní n>wiaíkiarigíáyíñini.” n>iririniñí gwíñiñí yáñiñini.

“Gorixo dñí émi saímí monjo enagi nání yayí uméwanigini.” uríñí nánirini.

³³ Gorixo dñí émi saímí moriñíñí imónirí enípi aga seáyí e imóniñagi nání nioni mñí síñá weánipaxíñini. Nene ámaéne dñí o “E éimigini.” niyaiwirí monípi nání aníñí miní yaríñí niga nurane aí “E rífa moní?” yaiwipaxene menini. Nene dñí o n>imori yaríñípi nání aníñí miní “Aríge n>imori rífa yarini?” niyaiwirane aí m>íkiñí nání xixeni dñí mopaxene menini. ³⁴ Nioni searariñápi Bikwíyo dání re n>iriniñí eáníñípi tñi xixenirini, “Ámináo dñí moariñípi nání áma wí niñíá rimóniño? Oweoi. Omí áma wí píraníñí dñí ureñwípegíarani? Oweoi. ³⁵ Áma gíyí wíniyí xami wífápi nání xfo wipaxí imóniñorini? Oweoi.” n>iriniñí eáníñípi nioni

seararínápi t́ni x́xeni imónini. ³⁶ Amípí ńni oyá d́nǵ t́ni imóniri xegí imóninǵpa oyá d́nǵ t́ni śni imóniri o nánini imóniri enǵagi nánirarínini. Nene ínina omi seáyí e numéra úwanigini. “E éwanigini.” nimónarini.

12

“Ridiyowá Gorixo wimónarínǵpi inǵwanigini.” urínǵ nánirini.

¹ Ayínani gí níríxímeáyíné, Gorixo wá neawianayarínǵagi nání enǵ rírémíxí b́i osearímíni. Nanǵwí noní Gorixo nání ridiyowá yáraríǵfápa sewanínǵyíné ení o nání ridiyowá śnǵ śyikwí míninǵ x́o wimónarínǵpíninǵ oimónaneyíniróná “Negí d́nǵyo ox́d́naneyí.” ḿiyaiwí “Oyá d́nǵyoní ox́daneyí.” ńiyaiwiro xamínǵyíné ḿni winǵríríxini. E neróná Gorixomi yayí umeaníro nání epaxǵpi t́ni x́xeni yarinǵoi. ² Gorixomi mǵxǵdaríǵfáyí yaríǵfápa axǵpi mé “E éfíríxini.” wimónarínǵpi nání nǵjǵá imónipírí nání segí d́nǵ xámi moagǵápi xe śnǵ b́i oneaimíxínirí śnǵwí winǵríríxini. Xe d́nǵ śnǵ b́i oneaimíxíniríná x́o wimónarínǵpi —Apí awiaxí imóniri oyá śnǵwíyo dání apáni imóniri wé róninǵ imóniri enǵpírini. Apí nání anani nǵjǵá imónipaxírini. ³ Nioní Gorixo wá ńn-wianirí niinǵpimí dání ńyínéni woxini woxini rǵpi osearímíni, “ ‘E imóninǵáonírǵani?’ ńiyaiwiníríná d́xí imóninǵpi nání nímúrorí ‘Seáyí e imóninǵáonírǵani?’ ḿiyaiwinípaní. ‘E imóninǵáonírǵani?’ ńiyaiwiníríná d́nǵ wǵkwíroaríǵfá woxini woxini Gorixo e epaxo e epaxo oimóniri simíxínǵpi nání d́nǵ nímori d́xí nepa imóninǵpi t́ni x́xeni ‘E imóninǵáonírǵani?’ yaiwiníríni.” osearímíni. ⁴ Negí wará ná wirími dání wéraní, síkwíraní, b́i b́i inínwini. B́i b́i inínwápi t́ni axǵpini yarínwámani. Xíxegíni yarinǵwáriní. ⁵ E imóninǵpa axǵpi Kiraiso t́ni ikárinínǵwaéne ení re imóninǵwini. Obaxene aiwí omi d́nǵ wǵkwíroarínǵagwí nání ńneneni axǵpi wará ná bimi dání síkwí wé ayí imóninǵpáninǵ nimóniri ikwíronínwini. ⁶ Ńneneni wá neawianínǵpi t́ni x́xeni ńneaiiríná xíxegíni e epaxí e epaxí oimónipoyínirí neaimíxínǵ enǵagi nání xíxegíni epaxí imóninǵwápi t́ni x́xeni oyaneyí. Gorixo xwíyǵá x́oyápi wǵá urókiamófíríxínirí neaimíxánáyí, negí d́nǵ wǵkwíroarínwápi t́ni x́xeni e éwanigini. ⁷ Negí wíníyo arírǵá wíríxínirí neaimíxánáraní, wíníyo wíwapíyíríxínirí neaimíxánáraní, ⁸ enǵ rírémíxí wíríxínirí neaimíxánáraní, x́xeni e éwanigini. Negí wíníyo negí amípí ńnowiaýí inǵríríxínirí neaimíxánáyí, sípí mǵwí éwanigini. Negí wíníyo oumenǵeápoyínirí neaimíxánáyí símí nǵxadǵpénírane éwanigini. Negí wíníyo wá wianǵríríxínirí neaimíxánáyí, kǵpínǵ mǵyí yayí t́ni éwanigini.

“Kiraiso t́ni ikárinǵfáyíné api api néra úfíríxini.” urínǵ nánirini.

⁹ Segí wíníyo d́nǵ sípí nǵwiríná mimóní mǵwíwapíyipa éfíríxini. Sípí imóninǵpi rǵwímíni nímamori nanǵ imóninǵpi fǵá xíríxini. ¹⁰ Xexíxexírímeáyí ayá rírímíxí niníro píraninǵ menaríǵfápa inǵríríxini. Negí wíníyo wéyo umeaneyíníro símí xeadǵpéníxini. ¹¹ Rǵwí síwǵá mǵyí nírǵkwínirí éfíríxini. Ámináomi nǵxǵdíróná x́oyá kwíyǵpi e nífíríxínirí seaimíxarinǵpimí śnǵwirǵáninǵ wiaxǵdǵríríxini. ¹² Ámináo seainǵápi nání d́nǵ ikwímoaríǵfápipimí dání d́nǵ nífǵá seainǵwínigini. Xeanínǵ seaiméááná xwámámí wíríxini. Ínina Gorixomi ríxínǵ urayíríxini. ¹³ Ámá Gorixoyá imóníǵfáyí wí d́wǵ ikeamónarínǵgǵa nǵwíniríná segí b́i ḿni wíríxini. Ámá anǵ mǵdánǵ wí seaiméááná segí anǵyo nání nípemeámi úfíríxini. ¹⁴ Ámá rímewá seaiaríǵfáyo Gorixo nanǵ wíwínigínirí ríxínǵ uríxini. Ayo uramíxǵwínigínirí ríxínǵ murí nanǵ imíxǵwínigínirí ríxínǵ uríxini.

15 Ámá yayí yariḡagí nīwīnīróná ayí tīnī nawīnī yayí ero ḡwí eaariḡagí nīwīnīróná ayí tīnī nawīnī ḡwí earo éfrīxīnī. 16 Segí wīnīyo nānī “Wífo sipíorīnī. Wífo naḡorīnī.” mīyaiwīpanī. Ná bīnī axīpīnī mófrīxīnī. “Seáyí e imónīḡwaéneríanī?” mīyaiwīnīpa nero ámá yunīḡfáyí tīnī ananī ḡwiaumí nīnīro eméfrīxīnī. “Nene dīḡfí émí saímí moḡwaéneríanī?” mīyaiwīnīpa éfrīxīnī. 17 Sipí seaikáráná seyíné enī xīxe sipí mīwikárīpanī. Ámá nīnī “Apí nerífná xīxenī rífa yarīnī?” yaiwīarīḡfápí nānī dīḡfí nīmoro éfrīxīnī. 18 Dīḡfí mīxífnīnī níkwímorí mēpa éfrīxīnī. Ananī nepaxí eḡánáyí, ámá nīnī tīnī pīyítá nīwīrīnīro ḡweáfrīxīnī. 19 Gí dīḡfí síxí seayīḡáyíné, rīkīkīrító seaikáríáyo seyíné enī “Pírí oumamoaneyí.” nīyaiwīro mé Goríxo wíktí rífa ápiáwīnīḡfí wónīḡfípe xe ayo wímeáwīnīḡfí nīrī síḡwí wīnīfrīxīnī. Bīkwíyo dānī rīpí nīrīnīrī eánīḡagí nānī seararīḡnī, “Rīkīkīrító yarīḡfápí nānī ‘Goríxonī pírí umamótmīḡfí.’ nīmónarīnī. Rīkīkīrító seaikáríáýíné maríái, nīwanīḡonī pírí numamorí rīnīḡfí wīmíárīnī.’ Ámīnáo e rīḡfírnī.” Bīkwíyo dānī e nīrīnīrī eánīḡagí nānī “Sewanīḡfíýíné ‘Pírí oumamoaneyí.’ nīyaiwīro xīxe mīwīpa éfrīxīnī.” seararīḡnī. 20 E mēpa nero Bīkwíyo dānī re nīrīnīrī eánīḡfípa éfrīxīnī, “Joxí tīnī símí tīnī inarīḡfáyí agwí wīarīḡagí nīwīnīrīfná aiwá mīnī wīrīfnī. Gwīnī yeáyí wīarīḡagí nīwīnīrīfná inīḡfí nīwīrī wīrīfnī. E nīwīrīfná wīḡfí sipí seaiarīḡfápí nānī ayá wīmórīfnī.” Bīkwíyo dānī e nīrīnīrī eánīḡfípa éfrīxīnī. 21 Rīkīkīrító seaikáríáyo xīxe sipí nīwīrónáyí, ayí seyíné xopírárīnīḡfí seaiarīḡoí. Sewanīḡfíýíné pírí oumamoaneyí nīrī nerónáyí, sewanīḡfíýíné samīḡfí nīḡfí imīxīnarīḡoí. Seyíné e mēpa nero naḡfí nīwīrónáyí, xopírárīnīḡfí wīarīḡoí. Ayínānī sa apīnī éfrīxīnī.

13

“Gapīmaníyo símanḡfíýónīḡfí yeáyí wurífnīwanīḡfí.” urīḡfí nānīrīnī.

1 Ámá ayí ayí gapīmaníyo símanḡfíýónīḡfí yeáyí wurífnīfrīxīnī. Gapīmaní wí nīmónīróná wīḡfí dīḡfíyo dānī imónarīḡfámanī. Goríxoyá dīḡfíyo dānī imónarīḡfárnī. O xe oimónípoynīrī síḡwí wīnarīḡfíýí nī gapīmaníýí imónarīḡfá eḡagí nānī rarīḡfí. 2 Ayínānī gapīmaníyo ámá ḡiyí wīaīkīanīro nerífnáyí, ayí Goríxo “E oimónípoynī.” yaiwīnīpí enī pírí rakīanīro yarīḡoí. Ámá e éfáyí rífa meaarīnanīro yarīḡoí. 3 Ayí rīpí nānī seararīḡnī. Goríxo gapīmaní nīmónīro seamenḡweagíáyí naḡfí yarīḡfáyo eḡfí óf wīmīxífrīxīnīrī wīmīxīḡfímanī. Sipí yarīḡfáyo eḡfí óf wīmīxífrīxīnīrī wīmīxīḡfírnī. “Neamenḡweagíáyí nānī wáyí mēpa oemīnī.” nīseaimónīrīfnáyí, naḡfí nī erífnī. E yarīḡagí síḡwí nīseanīrīfnáyí, yayí seamepíríárīnī. 4 Seamenḡweagíáyí Goríxo seyíné naḡfí seaiífrīxīnīrī wīmīxīḡfí eḡagí nānī seararīḡnī. E nerí aiwí seyíné sipí nerífnáyí, eḡfí óf erífnī. Gapīmaníýí kīkífá éwanīḡfí nīrī iwaní fá rīxīrīḡoí? Oweoí, Goríxo sipí néra warīḡfáýí re oyaiwípoynīrī, “O nene nānī wíktí wónīḡagí nānī gapīmaníýí pírí e rífa neamamoarīḡoí?” oyaiwípoynīrī seamenḡweagíáyí sipí yarīḡfáyo pírí umamófrīxīnīrī wīmīxīḡfí eḡagí nānī seararīḡnī. 5 Ayínānī nene ayo símanḡfíýónīḡfí yeáyí wurífnīwanīḡfí. “Pírí mīneamamopa epírífa nānīnī símanḡfíýónīḡfí yeáyí wurífnīwanīḡfí.” maríái, “Nene woní woní negí yarīḡwápí nānī nīyaiwīnīrīfná ‘Ayo símanḡfíýónīḡfí nīwūrīnīrīfná, apānī yarīḡwānī.’ yaiwīaníwá nānī enī símanḡfíýónīḡfí yeáyí wurífnīwanīḡfí.” seararīḡnī. 6 “Apānī rífa yarīḡwānī?” yaiwīaníwá nānī enī gapīmaníyo nīḡwí takísí nānī mīnī wīarīḡwārīnī. Goríxo neamenḡweáfrīxīnīrī wīmīxīḡowá

píráníñf neameñweaaníro nání aníñf minf yaríñagfa nání seararíñini.
 7 Seameñweagfa giyo pí pí mñni wipaxf imóníñfpi anani mñni wífríxini.
 Takisf nání pí pí nigwf wipfrfa nání imóníñfáyo sa anani mñni wífríxini.
 Símanwfyóníñf yeáyf wurfníprfa nání imóníñfáyo e wurfnífríxini. Wé
 íkwianwfyo umepfrfa nání imóníñfáyo e uméfríxini.

“Wíniyo dñf sipí nñwirfná ñwf ikaxf rññfpi tñni xixeni yaríñoi.” uríñf nánirñni.

8 Seyfné fwf éfápimi dání “Nigwf neaipei.” searipaxfyfné mimónípa éfríxini. Apí mimónf “Dñf sipí neai.” searipaxípiñni imónífríxini. Pí nání marfái, áma wo wíyo dñf sipí nñwirfná ñwf ikaxf eáníñfpi tñni xixeni yaríñf enagí nání raríñini. 9 Bñkwfyo dání rípi rípi rññfíyf, “Meáníñfáyné wí tñni fwf minípani. Nñwiápnímeari áma mñpkipani. fwf mñmeapani. Amípi wayá nání sñwf fwf mñwñpani.” apí apí rññfíyf tñni sekaxf ámi bñ ení rññf enánáyf, nñni nawíni nñkwierorfná sekaxf ná bimíni, Jisaso “Jñwaníñoxi nání dñf sipí inaríñfpa áma wíyo nání dñf sipí wífríxini.” rññfipimi íkwíkwírf iníñagí nání seararíñini. 10 Áma wo womi nepa dñf sipí nñwirfná sipí bñ wiaríñfmani. Ayfnáni “Áma wigf wíniyo dñf sipí nñwirfnáyf, ñwf ikaxf rññfíyf tñni xixeni yaríñoi.” seararíñini.

“Jisaso weapñfáyi añwi e enagí nání píráníñf éwaníñni.” uríñf nánirñni.

11 Rípi ení osearimñni. Agwf ríná nene ñweañwáiná nání seyfné nñjfa imóníñoi. Sfá Kiraiso nñweapñf yeáyf neayimíxemeanfáyi nene dñf iwamfó wñkwíróaná ná jñami imóníñfpa sñni e mimóníñagí nání sá wegíñfáyné wíápnímeapaxíná ríxa rínarñni. 12 Sfá nñyiga nñsáná ríxa wíá nókia waríñfpa sfá nene xwíá tñyo ñweañfwá nání imóníñfíyf ríxa nóra warñni. Kiraiso weapñfá nání añwi e imóníñagí nání áma aikf nñfrífrí taríñfápa amípi sipí áríwíyíná yaríñfápi pñni wíárrane áma mñxí nání íkñnaríñfápa amípi nañf íkwáwíyíná yaríñfápi fá xírrane oyaneyf. 13 Áma íkwáwíyíná píráníñf yaríñfápa neranéná papíkf erane uyñni erane mepa éwaníñni. Áma wí tñni fwf inírrane iyf ede dání onaríñfápi monípa éwaníñni. Xeaníñf rññmerane sipí dñf yaiwinírrane mepa éwaníñni. 14 E mepa nerane negf Ámína Jisasi Kiraiso wimónaríñfpi aikññf nñyíñirane fwf nání feapá neainaríñfpi yani nání wí dñf mñmopa éwaníñni.

14

“Séríxímeáyo xwíyfa numearíro ‘Sipí yaríñoi.’ murípani.” uríñf nánirñni.

1 Áma Jisasomi dñf nñwñkwírorfná wigf dñf samíñf nñwero ududf nñwiníro “Apí nerfnáyf, Goríxo negf yaríñwápi nání yayf enífríñoi?” yaiwinaríñfáyo seyfné anani umímíñfpoi. Ayf tñni xwíyfa xímíxímí iníprf nání umímíñfprf nání mñseararíñni. Nññni nero umímíñfprf nání seararíñni. 2 Áma Jisasomi dñf nñwñkwírorfná wigf dñf ení neáníro wí ududf mñwinípa nero “Apí nerfnáyf, Goríxoyá sñwfyo dání anani yaríñwñni.” yaiwinaríñfáyf pí pí reaxf winíprf anani naríñfárñni. Áma Jisasomi dñf nñwñkwírorfná wigf dñf samíñf wearíñfáyf nañwf mñnf aiwáni naríñfárñni. 3 Áma “Pí pí reaxf winíprf anani nñpaxífrñni.” nñyaiwiro naríñfáyf áma “Nañwf nññpaxímani.” nñyaiwiro mñnaríñfáyo peayf mñwianípa oépoi. Áma nañwf mñnaríñfáyf ení pí pí reaxf winíprf anani naríñfáyo xwíyfa numearíro “Nñpíkwíni mñyaríñoi.” murípa oépoi. Ayo Goríxo ríxa umímíñf enagí nání raríñini. 4 Pí pí anani naríñfáyo

xwiyá numeariro “Nipikwini miyaríñoi.” urarigá giyíné áma woyá xináiwániñi nimóniro omiñi wiariigáyo xwiyá numeariranényi, “Apáni yaríñwini.” riseaimónarini? Oweoi, xwiyá numearirina “Sipi yaríñoi.” uriri numimniri “Anani yaríñoi.” uriri epaxo ná woni wigí bosíworini. Ayí nañwí nínirínarani, minipa nerínarani, wigí bosíwo —O Áminá Goríxorini. Oyá diñi tñi xíomi diñi niwíkwíroa upaxí enagí nani o anani umimnínfáriní.

⁵ Áma wí “Sía ayi wí tñi xixeni mimónini. Goríxoyá siñwíyo dani ayá tñiyi ría imónini?” yaiwiarigáriní. Wí “Sía wíyi seáyí e mimóni nñi Goríxomi yayí umeañwá nani apáni ría imónini?” yaiwiarigáriní. Áma ayí ayí “Sía wíyi seáyí e imóniníraní? Nñi axípi imóniníraní?” niyaiwirina “Nioni e riyaíwiariní?” niyaiwiri ipimónífríxiní. ⁶ Áma “Sía ayi seáyí e imóniníyirífaní?” niyaiwiro xídarigáyi Ámináo nene yaríñwápi nani yayí owininri nani e yarigáriní. Áma pí pí reaxí winípi narigáyi ení Ámináo nene yaríñwápi nani yayí owininri nani narigáriní. Ayí anani níniróna wigí narigápi nani Ámináomi yayí wiarigá enagí nani raríñini. Áma nañwí minarigáyi ení Ámináo nene yaríñwápi nani yayí owininri nani “Api minipa oyaneyi.” niyaiwiro xídarigáriní. Ayí ení wigí narigápi nani Goríxomi yayí wiarigáriní. ⁷ Ayí rípi seararínini. Negíyo wo xíomini yayí winini nani siñi ñweapaxímani. Xíomini yayí winini nani “Opémíni.” yaiwipaxímani. ⁸ Nene siní siñi niñwearina ayí Ámináo nene yaríñwápi nani yayí owininri yaríñwáriní. Pí pí nerina Ámináo yayí owininri yaríñwáriní. Niपरina ení yayí owininri pearíñwáriní. Ayínani nene niपरinani, siní siñi niñwearinani, newaníene yayí inaníwaniri mé sa Ámináo yayí winínta nani éwanigini. ⁹ Ayí rípi nani seararínini. Kiraiso áma pegíyo tñi mipé siní siñi ñweagíyo tñi wigí Ámináo imónimániri ríxa niपरí ámi wiápnímeaní enagí nani seararínini. ¹⁰ Kiraiso áma niyíya Ámináoni imónimigini niपरí wiápnímeaní aí diñi samíñi wegíyíné pí nani segí séríxímeá diñi ení eániní tígíyo xwiyá numeariro “Sipi yaríñoi.” uraríñoi? Diñi ení eániní tígíyíné ení pí nani segí séríxímeá diñi samíñi wegíyo peayí wianaríñoi? Goríxo áma niyoní xwírxí umeníyi nineneni neamení enagí nani seararínini. ¹¹ Bíkwyo dani re níninri eánini, “Ámináo re ríñrini, ‘Aníñi noní ñweañáoni, niñwaníñoni imóninápimi dani seararínini. Áma nñi Goríxoní nani xómíñi niyíkwiróna yayí nínimero woákíki níniróna “Niyoní nani Ámináoxi, ayí joxirini.” nírípírfáriní.’ Ámináo e ríñrini.” Bíkwyo dani e níninri eáninagí nani “Áma nineneni xwírxí neameníriní.” seararínini. ¹² Ayínani nene niñfá re imóninwini. Pí pí newaníene enwápi nani Goríxo xwírxí neamearína “Ayí api nani e enwáriní. E enwáriní.” nura waníwáriní.

“Séríxímeáyo óreámioapaxí imóninípi miwíwapíyipaní.” uríñi nánirini.

¹³ Áma niyoní xwírxí umenío, ayí Goríxo enagí nani Jisasomi diñi wíkwíronwaéne xwiyá xixe nimearinirane “Nipikwini miyaríñoi.” rinaríñwápi siní mírínipa nerane diñi píraniní re neyírori éwanigini, “Negí níríxímeá sipí epírxiniri níkirípeañípaxí imóninípirani, nóreámioapaxí imóninípirani, bí miwíwapíyipa éwanigini.” Diñi e neyírori éwanigini. ¹⁴ Nioni Áminá Jisaso tñi ikárinínápimi dani niñfá nimóniri diñi re niyaiwiri nipimónini, “Pí pí áma narigápi nínirina bí piáxí weánípaxí menini.” niyaiwiri nipimónini. E neríñi aí áma “Api

níniríná piaxí neánipaxírfani?” yaiwiarígíá gíyí gíyí ayíni aiwá apí piaxí weánipaxí imónini. ¹⁵ Segí dñí tñi “Apí anani nípaxípirini.” niyaiwiro níniróná wíwapíyarígíápimi dání séríxímeá axípi nemáná “Sípí imóniñipi níaonirfani?” niyaiwiri xwiríá níxénirínáyí, “Ayo sñi dñí sñi nñirane píranñí umeariñwini.” riseaimónarini? Kiraiso yeáyí uyimíxemeámánirí upeñí enagi nání séríxímeáyo segí narígíápimi dání xwiríá mñwikíxepani. ¹⁶ Ayínáni segí “Anani nípaxípirini.” niyaiwiri narígíápimi séríxímeá wí nñseaxídiro axípi nerñipimi dání piaxí nñweánirínáyí, áamá wí segí yarígíápi nání “Ayí sñi imóniñipi yarñoi.” rípiríxini apí e mepani. ¹⁷ Ayí rípi nání seararñini. Goríxo, xwioxíyo páwianíwáomi ínimi nñwurñiranená ayí xwiyíá iniígí tñi aiwá tñi nání “Apí nípaxírfani. Apí mñnípaxírfani.” raníwá nání ínimi wurñnarñwámani. Ayí wé róniñí imóniñipi xídirane áamá tñi piyíá wñrñirane kwíyí Goríxoyápimi dání dñí nífá neainirí yaníwá nání ínimi wurñnarñwáriní. ¹⁸ Áamá e nero Kiraisomi xídarígíá gíyí gíyí Goríxo “Ayí apáni yarñoi.” yaiwiri áamá “Ayí mñmñwiáro xixeni yarñoi.” rñro yarígíáyí enagi nání rarñini. ¹⁹ Ayínáni “Nene yarñwápimi dání áamá nñwayíróñro ñwearo wigí dñí wñkwíroarígíápi yóí imóniro epaxí imóniñipini oyaneyi.” niyaiwiro xaiwí íá xirírfixini. ²⁰ Aiwá segíyí wí “Ñwíárini.” yaiwiarígíápi nínirñipimi dání Goríxo emñirí yarñipi mñpñneamóniñí oyaneyi. Pí pí áamá narígíápi Goríxoyá sñwíyo dání anani nípaxí imóniñagi aí áamá bñ nñnirí wíyo óreámioanirí wimíxáná ayí sñi yarini. ²¹ Nanwí nínirínáraní, iniígí wainí nínirínáraní, pí pí neríná apimi dání segí séríxímeá óreámioapaxí imóniñipi mepa nerónáyí, ayí naní yarñoi. ²² Seyíné woxini woxini Goríxo sñwí ranñe dání “Iniígí wainí tñi nanwí tñi nání emíápi nání e ipí rñyayiwñini?” niyaiwiro ipímónírfixini. Áamá iniígí wainí tñi nanwí tñi nání dñí nñyaikirómáná “E neríná ayí ananirini.” yaiwinarígíápi xídarígíáyí wigí dñipi “Nioni sñini yarñini.” mñyayiwñipa yarñagíá nání yayí winarñirini. ²³ E nerí aiwí áamá wigí dñí tñi “Nioni apí níniríná Goríxoyá sñwíyo dání nñpñkwini mimóniñáná ríá narñini?” yaiwinarígíápi nñwiaínirí nerínáyí, wigí dñíyo dání “Sípí ríá yarñini?” yaiwinarígíáriní. Ayí “E neríná apánirini.” yaiwinarígíápi tñi xixeni mé nñwiaínirí nání wigí dñipimi dání “Nioni sñini yarñini.” yaiwinarígíá enagi nání rarñini. “Goríxoyá sñwíyo dání ayí e anani epaxenerini.” mñyayiwñí enípi aríki nerínáyí, ayí íwí yarñoi.

15

“Negí neaimónarñipimini mñxídní wñnyí wimónarñipimi ení xídníwanígní.” urñí nánirini.

¹ Nene Jisasomi dñí nñwñkwíroranéná dñí ení eánñí tññwaéne negí neaimónarñipi nánini mñxídní re yaiwíwanígní, “Áamá Jisasomi dñí nñwñkwíroro aí wigí dñí samñí wegíáyí amípi Goríxoyá sñwíyo dání anani epaxí imóniñipi nání ududí nero ‘Nepa e epaxímani.’ niyaiwiro xídarígíáyírfani?” nñwñwimáná nñyunírane éwanígní. ² E neranéná nene dñí samñí wegíáyo naní wñnarñwápimi dání sñkíki oomíxaneyinirí wigí yayí winípaxí imóniñipimi xídníwanígní. ³ Ayí rípi nání seararñini. Kiraiso aí xegí wimónarñipimini mñxídní xíxo Goríxomi urñipi nání Bñkwíyo re nñrñirí eánñípa, “Áamá joxí ikayíwí rñmeararígíápi ayí nioni ení nñrñirini.” Bñkwíyo dání apí nñrñirí eánñípa Goríxo wimónarñipimini xídní enagi nání re seararñini,

“Negí neaimónaríñpimi mîxîdnî dîñî samîñî wegíáyî wimónaríñpimi xîdîwanîgîni.” seararîñîni. ⁴ Xwîyîfá enîná Bîkwîyo nîrîrî eagíá gîyî gîyî nene íá nîroranéná éwapîñîwanîgîni eagíárîni. íá nîroranéná anîñî minî xîdîpaxî imónîrane dîñî sixî íñîrane enwápimi dánî dîñî Gorîxo neaiinîfápi nánî ikwîmófrîxîni eagíárîni. ⁵ “Gorîxo —O áamá dîñî sixî íñîro xîfomî anîñî minî xîdîro epîrî nánî ananî wimîxarîñorîni. O seyîné ‘Kiraisî Jisaso enîpa nerane oxîdaneyî.’ nîyaiwiróná dîñî axîpîni xîrîro nawîni nimónîmáná píranîñî ñwearo éfrîxîni seaimîxîwîniñîni.” nimónarîni. ⁶ “Seyîné dîñî axîpîni tígíáyîné nimónîro nánî manî ná bâmî dánîñîñî nîrîro omî —O negí Ámîná Jisaisî Kiraisomî xanorîni. Omî seáyî e uméfrîxîni e seaimîxîwîniñîni.” seararîñîni.

“Kiraiso ‘Émáyo enî yeáyî uyimîxemeáîmîgîni.’ yaiwinîñîpî tîni xîxenî e enîñîni.” urîñî nánîñîni.

⁷ Ayînánî Kiraisomî dîñî wîkwîroarîñwaéne yarîñwápimi dánî áamá Gorîxomî seáyî e umepîrîfá nánî “Kiraiso neamîmîñîñîpa negí wîniyo enî oumîmînaneyî.” nîyaiwirane xîxe mîmîñîwanîgîni. ⁸ Nionî seararîñápî, ayî rîpîrîni. Kiraiso “Gorîxo dîñî uñwirárîpaxî imónîñorîfani?” yaiwinîrane “Arîowamî Gorîxo wigî sîmîmanîyo dánî ‘Nîseaiimîfárîni.’ réroárîñîpî xîxenî neaiinîfárîni?” yaiwinîrane yanîwá nánî xîo iyî sîmî sîo wákwinîñwaéneyá inókîñîñî nimónîrî arîrá neaiñîrîni. ⁹ Judayene arîrá neaiñîni marîfá, émáyo enî Gorîxo wá nîwianîrî winî enagî nánî xîfomî yayî uméfrîxîni ayo enî Kiraiso arîrá winîrîni. Émáyo nánî nionî seararîñápî Bîkwîyo nîrîñîrî eánîñî tîyî tîni xîxenî imónîñagî nánî seararîñîni. Wí e ayî re nîrîñîrî eánîni, “Ayînánî áamá émáyo arîfá egîe dánî Gorîxoxî nánî woákîkî wirî dîxî yoî nîrîrîfá sonîyo dánî rîrî emîfárîni.” nîrîñîrî eánîni. ¹⁰ Ámî wí e enî re nîrîñîrî eánîni, “Émáyoñé Gorîxo xegî Judayî tîni yayî éfrîxîni.” nîrîñîrî eánîni. ¹¹ Ámî wí e enî re nîrîñîrî eánîni, “Émáyoñé nîyînéni Ámînáomî yayî uméfrîxîni. Áamá nîmîni ñweagíáyî nîni yayî uméfrîxîni.” nîrîñîrî eánîni. ¹² Ámî wífá rókîamoagî Aisaiio nîrîrî eanîpimi enî re nîrîñîrî eánîni, “Xíáwo Jesioyá piaxîyo dánî wo niwiarorîfá mîxî ináyî nimónîrî émáyo umenîweanfárîni. Émáyo dîñî ‘Píranîñî neaiinîo, ayî orîfani?’ nîyaiwiro wîkwîmopîrîfárîni.” nîrîñîrî eánîñagî nánî seararîñîni. ¹³ “Gorîxo —O áamá dîñî ‘O nanî e neaiinîfárîni?’ nîyaiwiro wîkwîmoarîgîfápi nánî wimîxarîñorîni. O seyîné xîfomî dîñî nîwîkwîrorîfá dîñî nîfá seainîrî nîwayîrónîro ñwearo epîrîfá nánî xwapî ayá wí seaiîwîniñîni.” nimónarîni. Seyîné enî eánîñî oyá kwîyîpî enî sixî seaeámîxîñîpimi dánî “Gorîxo e neaiinîfárîni?” nîyaiwiro dîñî nîwîkwîmorîfá ayá wí wîkwîmófrîxîni “Gorîxo apî seaiîwîniñîni.” nimónarîni.

Poró xîo émáyo wá urîmîéñîpî nánî yayî winîñî nánîñîni.

¹⁴ Gî nîrîxîmeáyîné, nionî enî seyîné nánî dîñî re nîseaiiwîrî nîpîmónîni, “Ayî wigî wîniyo nanî wiipaxî imónîñîpî nánî nîjîfá imónîro wîwîni xîxe éwapîñîpaxî imónîro egíáyî enagî nánî wîniyo nanî imónîñîpî onîmiápî bî mîwîi xwapî ayá wí nîwîia warîgíárîni.” nîseaiiwîrî nîpîmónîni. ¹⁵ E nîsearîrî aî seyîné xwîyîfá bî bî dîñî seaimómî nánî payî rîna neáa nurîfá ayá igigî mé nîrîrî eáárîni. Ayî rîpî nánîñîni. Gorîxo wá nîñîwianîrî ¹⁶ Kiraisî Jisaso nánî émáyo wá urîwîniñîñîrî nîrîfpeañîrîni. Émáyo xegî kwîyîfá áamá xîoyá wimîxarîñîpimi dánî aiwá peaxî tîñîñî Gorîxo wimónarîñîpîñîñî oimónîpoyîñîrî nionî áamá apaxîpá nimónîrî yarîgíánîñî

nerífná xwíyíá Goríxo tífáminí imóníñfí yayí neainípxáí imóníñfí wáf uraríñáriní. ¹⁷ Ayínáni Kiraisí Jisaso tñni ikáríniñáoní enagí nání Goríxomí nuxídirífná yaríñápi nání m+xí meakíniñípxáíriní. ¹⁸⁻¹⁹ Nioní seáyí e níkaríniñí amípí wí nání m+rí sa Kiraiso nioní yaríñápipimí dání enjípí náníni orímíni. Nioní émayí tññmíni wáf uríri Goríxoyá kwíyípi enjí nímiñíñfípimí dání emímí tñni ayá ríwamónípxáí imóníñfí tñni wíwapíyirí yarífná ayí aríá níniro nání Jisasomí dññfí wíkwírogíáriní. Ayínáni iwamó Jerusaremí dání néra neméísáná Iririkamí píropenísí tññfí e nání amí amí nemerífná xwíyíá Kiraiso nání yayí neainípxáípi nímiñí fí meáríñanigíni. ²⁰ Apí e nerífná “Kiraiso nání níjía imóníñfámí ourímémíni.” mímimóní “Majía imóníñfámí ourímémíni.” níyáiwirí e enjáriní. “Ámá wo síñá añí nání xámí tíwayíroníyo omírímíni.” mímimóníñfí enagí nání e enjáriní. ²¹ “Majía imóníñfámí ourímémíni.” nínimóníri enjápí Bíkwiyo re níriñíri eáníñfípi tñni xixení imóníni, “Ámá o nání síni murémeáníñfíyí síñwí wíniñfíáriní. O nání xwíyíá aríá míwígíáyí níjía imóníñfíáriní.” E níriñíri eáníñfípi tñni nioní enjápí tñni xixení imóníni.

“Sípení nání nurífná Romíyo imaní seamúrómfáriní.” uríñfí náníriní.

²² Ayínáni seyíné tífáminí obímíniñí xwapí ayá wí nínimóníri aí e enjápí áxenwárf níniñá waríñagí nání wí níbípaxí níimóníñfímaní. ²³ E nerí aí nioní tífá rímíni wí e síni urímepaxí míimónípa erí xwiogwí obaxí ní múroarífná ení ámi ámi “Romíyí tífáminí úimígíni.” níimónayirí enjí enagí nání ²⁴ nioní “Sípení píropenísíyo nání nurífná seyíné ení síñwí níseaga seamúrómígíni.” níimónaríni. “Seyíné tñni xwíyíá níseañwaxa seamúroarífná gí dññfí bí yayí oníniñíri óf e nání aiwá bí niapowárfírixíni.” níimónaríni. ²⁵ “E éimígíni.” nínimóníri aí anígwi ámá Goríxoyá imóníñfí Jerusaremí ñweagíáyó arírá wímíniñí e nání waríñíni. ²⁶ Ámá Goríxoyá imóníñfí Masedonia píropenísíyo tñni Gíríkí píropenísíyo tñni ñweagíáyí, ayí ámá Goríxoyá Jerusaremíyo ñweagíá dífwí ikeamónarígíáyó arírá wíwaníñíniñí raúroaríñíñfí enagí nání nioní nígwí apí nímeámi e nání waríñíni. ²⁷ Wíwaníñfíyí wígí dññfí tñni yayí nero “E éwaníñíni.” ríniñfíawíxíni. E nerí aí “Émayí ayo arírá míwípaxí imóníñfíáyíriní.” ríseaimónaríni? Oweoi, Judayí Jisasomí dññfí wíkwírogíáyó dání émayí xwíyíá yayí neainaríñfípi aríá níwíro dññfí níwíkwírorífná kwíyí tífíáyí níimóníro nání wíwaníñfíyí ení ayo wígí amípí bí tñni arírá wípaxí enagí nání raríñíni. ²⁸ Ayínáni wígí raúroaríñíñfíapí nímeáa nurí míni níwíri “E nírémorífná éimígíni.” níimónaríñfípi nípiñí níyárimoní Sípení píropenísíyo nání nurífná seyíné tññimani seamúrómfáriní. ²⁹ Nioní re níyáiwirí níjía imóníñíni, “Seyíné tññmíni níbírí seaímeááná Kiraiso nanjí nínealirífná bí onímíapí mínealíní ayá wí nealíníáriní.” níyáiwirí níjía imóníñíni.

³⁰ Gí nírixímeáyíné, anígwi enjí ríremíxí bí rípi oseaimíni. Seyíné negí Ámífná Jisási Kiraiso nání dññfí moro negí nírixímeá nání dññfí sípí wíáníwá nání kwíyípipimí dání imóníñwápi nání dññfí moro nero Poroní tñni nawíní gwí níimóníro nioní nání aníñfí míní Goríxomí ríxíñfí nuríyírfírixíni. ³¹⁻³² Nioní Goríxo níwimóníriñfípipimí dání seyíné tífáminí yayí tñni níbírí seyíné tñni xwíyíá níñwearíñfípipimí dání dññfí síxí ínímífná nání ríxíñfí re nuríyírfírixíni, “Judía píropenísíyo ñweagíá xwíyíá yayí neainaríñfípi aríá míwí wíakiarígíáyí omí wíñápipimí dání éf umínei.” nuríyírfírixíni. Nioní Jerusaremí nírémorífná ení ámá Goríxoyá e ñweagíáyí arírá nioní wímíapí nání yayí wíñwíniñíniñí Goríxomí ríxíñfí nuríyírfírixíni.

³³ Gorixo —O anani áamá nîwayîróniro ñweapîrî nâni wimîxarîñorîni. O seyîné dîñî seakîkayówinîgîni. “Apî e éwinîgîni.” nimónarîni.

16

Yayî Poro wiowâriñîpî nâniîrîni.

¹ Nionî negî nîrîxîmeáî Pibíyî rîniñî —Í Jisasoyá siyikî imónîgîá Segîria ñweagîáyo sanî wurînaroarîñî wîrîni. “Í apîxî awiaxî wîrîni.” seararîñîni. ² Í seyîné tíámîni nîbirîná seyîné “Í enî Ámînáo tíni ikárîniñî wîrîfanî?” nîyaiwiro umímîniîrîxîni. E nerîná úrapî mîwî áamá Gorixoyá imónîgîá wigî wînyo umímîniîpaxî imónîñîpa axîpî numímîniro pí pí nâni ikeamónîagi nîwîniîróná arîrá wîrîxîni. Ayî rîpî nâniîrîni. Í áamá ayá wíyo arîrá wirî nionî enî arîrá nîrî yarîñî enagi nâni rarîñîni.

³ Pîrisiraímî tíni xiagwo Akwiraomî tíni “Poro yayî eaiwârenapîñoi.” urîpoyî. Ayaú nionî Kiraisî Jisasomî nîxîdîrî yarîñapî nâni gwî nîmónîgîyaúrîni. ⁴ Nionî éfî nîniîmîniîrî nâni yoî mayî nimónîri egîyaú enagi nâni Gorîxomî yayî wiarîñârîni. Nionîni marîáî, éamá Jisasoyá siyikî imónîgîá nîmîni ñweagîáýfî enî ayaú nâni yayî wiarîgîárîni. ⁵ Jisasoyá siyikî imónîgîá xîomî yayî wianîro nâni anî ayaúyáiwámi awî eánarîgîáyo enî “Poro yayî seaiwârenapîñoi.” urîpoyî.

Epinitasomî —O gî dîñî sixî uyiñáorîni. Esia pîropeniîsîyo áamá nîni sîni enáná xámi Kiraisomî dîñî wîkwîronjo, ayî orîni. Omî enî “Poro yayî siowârenapîñoi.” urîpoyî.

⁶ Mariaímî —Í seyîné arîrá oseaimîniîrî anîñî minî enîrîni. Ímî enî “Yayî siowârenapîñoi.” urîpoyî.

⁷ Adîronikasomî tíni Juniasomî tíni awaúmi enî “Yayî eaiwârenapîñoi.” urîpoyî. Awaú nionî tíni axîgwîonerîni. Awaú nionî tíni nawîni gwî anîyo ñweañwáwaúrîni. Nionî sîni Kiraisomî dîñî mîwîkwîronjáná awaú xámi o tíni ikárîniîgîíwaú imónîgîîrîni. Wáî wurîmeiarîgîá seáyi e imónîgîáýfî waúrîni.

⁸ Abîrietasomî —O Ámînáoyá wo nionî dîñî sixî uyiñáorîni. Omî enî “Yayî siowârenapîñoi.” urîpoyî.

⁹ Ebanomî —O Kiraisomî nîxîdîrî yarîñwápi nâni gwî nîmónîñîyî worîni. Omî tíni gî dîñî sixî uyiñáo, Sîtekisomî tíni awaúmi enî “Yayî Eaiwârenapîñoi.” urîpoyî.

¹⁰ Aperisomî —O Kiraisomî nîxîdîrîná mîmîwiáro píranîñî xîdarîñagi wînarîñwá worîni. Omî enî “Yayî siowârenapîñoi.” urîpoyî.

Arisîoburasoyá anîwámi wearîgîáyo enî “Yayî seaiwârenapîñoi.” urîpoyî.

¹¹ Yegî axowawi Xerodionomî enî “Yayî siowârenapîñoi.” urîpoyî.

Nasisasoyá imónîgîáyo —Ayî Ámînáoyá wî imónîgîáýfîrîni. Ayo enî “Yayî seaiwârenapîñoi.” urîpoyî.

¹² Tîraipinaímî tíni Tîraiposaímî tíni —Ípaú Ámînáomî nîxîdîrîná áamá wî enî oxîdîpoyîniîrî rîwî nîrîkwîniîrî anîñî minî yarîgîípaúrîni. Ípaúmi enî “Yayî eaiwârenapîñoi.” urîpoyî.

Gî dîñî sixî uyiñáo, Pesisomî —O Ámînáomî nîxîdîrîná wîniyîfî enî dîñî owîkwîrîpoyîniîrî anîñî minî yarîñorîni. Omî “Yayî siowârenapîñoi.” urîpoyî.

¹³ Rupasomí —O Ámináomí nixídíríná mowíá x́daríηomani. Omí “Yayí siowárenapíηoi.” nuríroná xínáimí —Í omí xínái ǵf inókíníηf imóníηíríní. Ímí ení e urípoyí.

¹⁴ Asigíritasomí t́nń Pírigonomí t́nń Xemisomí t́nń Patírobasomí t́nń Xemasomí t́nń negí níríxímeá awa t́nń ηweagfáyo ení “Yayí seaiwárenapíηoi.” urípoyí.

¹⁵ Pirorogasomí t́nń xiepí Juriaímí t́nń Neriasomí t́nń xínapímí t́nń Oribasomí t́nń ámá Goríxoyá imónígfá ayf t́nń ηweagfáyo ení “Yayí seaiwárenapíηoi.” urípoyí.

¹⁶ Jisasoyá síyikf imónígfáyfné yayf niníroná yayf óf eánenfíríxíní. Jisasoyá síyikf imónígfá ηweagfá apí apí nípíní yayf seaiwárenaparíηoi.

“Ámá xepíxepá orónaneyíníro seaiwapíyarígfáyf síηwí wínaxfdfíríxíní.” uríηf náníríní.

¹⁷ Gf níríxímeáyfné, enf rírémíxí bí rípi oseaimíní. Seyfné ámá míxí orínfípoyínírí seaíepísiro óreámioápoynírí seaíwapíyiro yarígfáyo —Ayf none seaíwapíyíηwápi níwíalkiro xegf bí seaíwapíyaníro yarígfáyfíní. Ayo síηwí wínaxfdfípoyní. Síηwí níwínaxfdfíroná ayf t́nń gwíaumf minípa époyí. ¹⁸ Ayf rípi nání seararíηíní. Ámá e yarígfáyf nepa Áminá Kiraisoyá xínáíwáníηf nímóníro omíηf wíiarígfáyfmaní. Reaxf wínaríηfpi náníní díηf nímoro yarígfáyfíní. Ayf díyímánf ikaxf nuríro weyf umeararígfápímí dání ámá maíwí “E neaiwapíyaníro rfa yaríηoi?” míyaiwí egfáyo yapf wíwapíyarígfáríní. ¹⁹ “Romí ηweáyf xwíyíá yayf neainaríηfpi ríwí mumó píraníηf x́daríηoi.” ríníηfpi anf nímíní yanf íwénímenf enagf nání nioní seyfné nání yayf ninaríní. E nerf aí ámá nioní seararíηáyf yapf seaíwapíyipfíríxínírí seyfné nanf imóníηfpi nání díηf émf saímí moro sípí imóníηfpi nání majfá ero oimónfpoynírí nímónaríηagf nání raríηíní. ²⁰ Nioní seararíηápi seyfné xíxeni nerfnáyf, Goríxo —O ananí ámá níwayíroníro ηweapfírfá nání wímíxaríηoríní. O síní mé obomí xopíráf níwímáná seyfnéyá suyímanfíyo wárínfáríní.

“Áminá Jisaso wá seawianfwnígíní.” nímónaríní.

“Ámá tíyf yayf seaiwárenapáoi.” uríηf náníríní.

²¹ Timotio —O Kiraisomí nixídírí yaríηápi nání gwí nímóníηf woríní. O yayf seaiwárenapíηoi. Nioní t́nń axfígwíowa, Rusiaso t́nń Jesono t́nń Sosipatao t́nń ení yayf seaiwárenapáoi. ²² Tetiasoní —Nioní Poro áwanf nírarfná payf rína eaaríηáoníríní. Nioní ení Ámináooyáyfné yayf seaiwárenapííní. ²³ Gaiaso —O Poroní xegf anfyo ηweanáná píraníηf nímearíηoríní. Jisasoyá síyikf imónígfá anf rípímí ηweagfáyf xegf anfyo awí eánfírfí nání umímínaríηoríní. O ení yayf seaiwárenapíηoi. Erasítaso —O anf rípímí dánf gapímanfíyá nígwí menjweanoríní. O t́nń xogwáo Kwotasó t́nń awaú ení yayf seaiwárenapíí. ²⁴ [Áminá Jisasi Kiraiso seyfné níyfnéní wá seawianfwnígíní. “E imónfwnígíní.” nímónaríní.]

“Goríxomí seáyímí uméwanígíní.” uríηf náníríní.

²⁵⁻²⁶ Seyfné xwíyíá yayf neainaríηfpi —Xwíyíá apí Jisasi Kiraiso nání nioní wáf uraríηápi t́nń xíxeniíní. Apí eníná dání ínímí yumfí imóníηfpiríní. Ínímí yumfí nímóga bagf aiwí agwí ríná ríxa wfá wókímíxíníηfpiríní. Émá nímíní ηweagfáyf wí arfá níwíro díηf owíkwírópoynírí Goríxo —O aníηf nonf ηweanoríní. O eníná dání “E imónfwnígíní.” raríηfpa wfá rókíamoagfáwa eagfápi wáf

urimeariηwápimi dáni é má nīmīni ηweagíáyí tīηí e rīxa sīηáni áwaní rīnárīniηípīrīni. Xwīyíá apī xaiwí íá oxirípoyīnīrī seaimīxīpaxo, ayí Gorīxorīni. ²⁷ Dīηí é mī saīmī morī ηwíá imónīrī eno, ayí onīrīni. Omī Jisasi Kiraiso neaiīηípī nánī dīηí nīmōrīηípīmī dánī yayí seáyí é mī oumeaneyí. “E éwanīgīni.” nīmónarīni.

Pay# Poro Koriniyo nweáy# nán# xám# ean#nar#n#.

Pay# r#na Jisasoyá s#yik#y# an# yo# Koriniyo nweag#áy# nán# Poro xám# n#r#r# ean#nar#n#. An# ap# G#rik#y# p#ropen#s#yo xw# b# imón#n#p#r#n#. Poro émáy# an#yo wá# nur#mer#ná an# apim# en# n#r#mori (Wá# wur#meiar#g#á 18:1-17) xwiogw# wo n#n#wear# nur#wap#yiri# ámi wo s#n# en#án# áw#n# e dán# w# e nán# nur# n#n#wear#ná ar#á re wi#n#nig#n#, “Jisasoyá s#yik# imón#g#á Koriniyo nweáy# n#p#kw#n# m#yar#n#o#.” r#nar#n#ag#á ar#á n#wiri# pay# ay# Porom# yar#n# owianey#n#ro near# wiow#r#n#p# en# n#mear# nán# pay# r#na near# wiow#r#n#nig#n#. Ay# Jisasom# d#n# n#w#kw#roro aiw# s#n# niaíw# p#opia yap# imón#ro #w# s#n# Jisasom# d#n# m#w#kw#ropa ner#ná eg#ápi #á x#r#ro yar#n#ag#ápi nán# m#x# nur#r# ean#nig#n#. X#om# yar#n# pay# near#n#p#im# dán# wig#ápi nán# en# áwan# nur#r# ean#nig#n#.

1 Poron# —Nion# Gor#xo xeg# n#wimón#r#n#p#im# dán# g# íw# Jisasi# Kiraisoyá wá# wur#meiar#n# wo imón#w#n#nig#n#r# w#yo #á num#r#n#on#r#n#. Nion# neg# n#r#x#meáo, Soteniso t#n# naw#n# n#n#wear#ná ² s#yik# Jisasoyá imón#g#á an# Koriniyo nweag#áy#né nán# —Sey#né Kirais# Jisaso t#n# naw#n# ik#r#n#ig#áy#né en#ag# nán# s#yikw# mín# imón#r#x#n#r# sear#pean#y#n#ér#n#. Sey#né ámá an# n#m#n# g#m# g#m# nweag#á neg# Ámin# Jisasi# Kiraisom# — O Ámin# ay# t#n# nene t#n# nán# naw#n# imón#n#or#n#. Om# yay# wiar#g#áy# n#n# t#n# naw#n# xewan#n#oy# imón#r#x#n#r# w#yo #á seaum#r#n#y#n#ér#n#. Sey#né nán# pay# r#na near# món#par#n#n#. ³ “Neg# ápo Gor#xo t#n# Ámin# Jisasi# Kiraiso t#n# awaú wá seawian#ri sey#né n#way#r#on#ro nweap#ri# nán# sea#iri éisix#n#.” nimón#ar#n#.

“Gor#xo seaiap#n#p# nán# yay# wiar#n#ár#n#.” ur#n# nán#r#n#.

⁴ Sey#né Kirais# Jisaso t#n# ik#r#n#ig#áy#né en#ag# nán# Gor#xom# nur#r#ná x#o wá n#seawian#r#ná nan# seaim#x#n#p# nán# d#n# n#mori# ín#ná sey#né nán# yay# wiar#n#ár#n#. ⁵ Ay# r#p# nán# rar#n#n#. Kiraiso t#n# ik#r#n#ig#áy#né Gor#xo wá n#seawian#ri nan# imón#n# b# b# n#seaim#x#r#ná réwap#n#pax# imón#ro n#j#á imón#pax# imón#ro ep#r#á nán# b# on#mi#ápi s#x# m#seam#mó n#p#n# ay# w# seam#mon#r#n#. ⁶ Xw#y#á Kiraiso nán# yan# seaiap#n#w#ápi xwiox#yo s#k#k#n#n# seaom#x#n#n#ag# nán# ⁷ neg# Ámin# Jisasi# Kiraiso ámi xw#á t#yo nán# n#weap#ri# piaum#m# in#w#n#nig#n#r# xway# nan#ri# n#n#wear#on# e e epax# imón#r#x#n#r# xeg# kw#y#p#im# dán# s#x# seam#mon#p# nán# d#w# w# mikeam#n#n#o#. ⁸ Jisasi# Kiraiso s#á x#o ámá n#yon# mí ómóm#x#m# en#áyi nán# s#k#k# n#seam#xa nun#á en#ag# nán# xw#y#á m#seaxekw#mopax#y#né imón#p#r#ár#n#. ⁹ Gor#xo —O sey#né xeg# xewaxo, neg# Ámin# Jisasi# Kiraiso t#n# naw#n# gwiaum# in#ig#áy#né oimón#poy#n#r# w#yo #á seaum#r#n#or#n#. O anan# ámá ikwi#r#n#pax# imón#n#o en#ag# nán# “O x#xen# e neain#ár#an#?” yaiwipax#r#n#.

“Jisasoyá s#yik# imón#g#áy#né yan# mepay#on#pan#.” ur#n# nán#r#n#.

¹⁰ G# n#r#x#meáy#né, g# d#n# t#n# mar#á#i, neg# Ámin# Jisasi# Kiraiso e wiwap#y#iw#n#nig#n#r# n#r#pean#p#im# dán# en# r#r#ém#x# b# oseaim#n#. Sey#né n#y#n#n#n# xw#y#á ax#p# r#ro p#rán#n# n#x#r#n#ro nweap#ri# nán# x#xeg#n# yan# mepay#on#pa ero d#n# ax#p# moro d#n# aga ná b#n# #á x#r#ro nero nwe#r#x#n#. ¹¹ G# n#r#x#meáy#né, ámá K#rowioy# w#

nĩbĩro seyĩné nání nĩnĩrĩróná “Ayí mĩxĩ rĩrowiágĩ inarĩñoĩ.” nĩrĩfá enagĩ nání seararĩñĩ. ¹² Wiyĩné wiyĩné rĩpĩ rĩpĩ rarĩgĩfá enagĩ nání seararĩñĩ. Wiyĩné “Poró neaiepĩsĩarĩñenerĩnĩ.” rarĩná wiyĩné “Aporoso neaiepĩsĩarĩñenerĩnĩ.” rarĩná wiyĩné “Pĩtao neaiepĩsĩarĩñenerĩnĩ.” rarĩná wiyĩné “Kĩraiso neaiepĩsĩarĩñenerĩnĩ.” rarĩgĩfá enagĩ nání enĩ rĩrĩmĩxĩ seararĩñĩ. ¹³ “Kĩraiso ná wonĩ imónĩñagĩ aĩ sĩyĩkĩ oyá imónĩgĩfáyĩ xĩxegĩnĩ yanĩ epayónĩpaxĩrĩnĩ.” rĩseaimónarĩnĩ? “Poró nene arĩrĩ neainĩfá nání ikĩfáyo yekwĩroárĩgĩfárĩnĩ.” rĩyĩwĩarĩñoĩ? Seyĩné wayĩ nĩseameairĩná Poromĩ oxĩdĩpoyĩnĩrĩ yoĩ nionĩyá nĩrĩro wayĩ seameaigĩfárĩnĩ? ¹⁴⁻¹⁵ Nionĩ segĩyĩ wĩyo wayĩ mumeaĩpa nerĩ aĩ Kĩrĩsĩpasomĩ tĩnĩ Gaiasomĩ tĩnĩ awaúmĩnĩ wayĩ numeairĩ nání Gorĩxomĩ yayĩ wĩarĩñĩ. Ayĩnání ámá wĩ re rĩpaxĩ menĩnĩ, “Poroyá yoĩ nĩrĩrĩfá wayĩ neameaigĩfenerĩnĩ.” rĩpaxĩ menĩnĩ. ¹⁶ Ayĩ neparĩnĩ. Ámá Sĩtepanasoyáyo enĩ wayĩ umeainĩpĩ nání rĩxa dĩñĩ nĩnĩfagĩ aĩwĩ ámĩ wĩyo enĩ wayĩ umeainĩfárĩnĩ? Nionĩ rĩxa dĩñĩ mĩnĩnarĩnĩ. ¹⁷ Ayĩ rĩpĩ nání rarĩñĩnĩ. Kĩraiso ámáyo wayĩ umeaĩwĩnĩgĩnĩrĩ nĩrowárĩnapĩñĩmanĩ. Xwĩyĩfá yayĩ neainarĩñĩ xĩfó nánípĩ wáf nurĩmeĩwĩnĩgĩnĩrĩ nĩrowárĩnapĩñĩrĩnĩ. Kĩraiso yoxáfpámĩ nĩperĩfá neainĩpĩ surĩfá enĩgĩnĩrĩ wáf nurĩmeĩwĩnĩgĩnĩrĩ nĩnĩrowárĩnapĩrĩfá ámá wigĩ dĩñĩyo dánĩ émĩ saĩmĩ nĩmoro urėwapĩyarĩgĩfá urėwapĩyĩwĩnĩgĩnĩrĩ nĩrowárĩnapĩñĩmanĩ.

“Enĩf eánĩrĩ nĩjĩfá seáyĩ e imónĩrĩ Gorĩxo enĩpĩ Kĩraiso sĩwá neainĩfárĩnĩ.” urĩñĩf nánírĩnĩ.

¹⁸ Xwĩyĩfá Jĩsaso yoxáfpámĩ nene nání neapeĩñĩpĩ nání ámá nanĩnanĩro yarĩgĩfáyĩ re rarĩñagĩfá aĩ, “Xwĩyĩfá apĩ majĩfá nĩkárĩnĩro rarĩgĩfá rĩrĩnĩ.” rarĩñagĩfá aĩ nene Gorĩxo yeáyĩ neayĩmĩxemeaarĩñene re yaiwĩñwĩnĩ, “Jĩsaso ikĩfá yoxáfpámĩ penĩpĩmĩ dánĩ Gorĩxo enĩf eánĩñĩf xegĩ imónĩñĩpĩ sĩwá neainĩfárĩnĩ?” yaiwĩñwĩnĩ. ¹⁹ Nionĩ rarĩñapĩmĩ Bĩkwĩfyo re nĩrĩnĩrĩ eánĩñĩpĩ sopĩñĩf nĩwarĩnĩ, “Gorĩxonĩ ámá ‘Dĩñĩf émĩ saĩmĩ moarĩñwaénerĩnĩ.’ yaiwĩnarĩgĩfáyo mĩrĩrakĩ wĩmĩfárĩnĩ. ‘Dĩñĩf imegĩf yegĩ moñwaénerĩnĩ.’ yaiwĩnarĩgĩfáyo dĩñĩf mĩxĩxeyáikĩf wĩmĩfárĩnĩ.” E nĩrĩnĩrĩ eánĩñĩpĩ nionĩ rarĩñapĩmĩ sopĩñĩf nĩwarĩnĩ. ²⁰ Ayĩnání Gorĩxo e wĩnĩfá enagĩ nání ámá rĩná dāñĩf imónĩgĩfá “Dĩñĩf émĩ saĩmĩ moarĩñwaénerĩnĩ.” yaiwĩnarĩgĩfáyĩ arĩrerĩnĩ? Nwĩf ikaxĩf eánĩñĩpĩ mewegĩfáyĩf enĩ arĩrerĩnĩ? “Xwĩyĩfá xĩmĩxĩmĩf nĩnĩrĩ mĩrarĩñwaénerĩfani?” yaiwĩnarĩgĩfáyĩf enĩ arĩrerĩnĩ? Ámá Gorĩxomĩ dĩñĩf mĩwĩkwĩfroarĩgĩfáyĩf “Dĩñĩf émĩ saĩmĩf nĩmorane rarĩñwaénerĩnĩ.” rarĩgĩfá rĩ nání o rĩxa re oyaiwĩpoyĩnĩrĩ mĩneaiwápiyĩpa enĩfani, “Nepa dĩñĩf émĩ saĩmĩf nĩmoro rarĩgĩfá rĩmanĩ. Majĩfá nĩkárĩnĩro rarĩgĩfá rĩrĩnĩ.” oyaiwĩpoyĩnĩrĩ mĩneaiwápiyĩpa enĩfani? ²¹ Ayĩf rĩpĩf nání rarĩñĩnĩ. Gorĩxo xewanĩño dĩñĩf émĩ saĩmĩf nĩmorĩfá ámá xĩfomĩf dĩñĩf mĩwĩkwĩf ró “Dĩñĩf émĩ saĩmĩf nene negĩf moarĩñwápi mĩ nĩxĩdĩranéná ananĩ xĩfoyáf ámaéne imónĩpaxĩrĩnĩ.” yaiwĩarĩgĩfáyĩf apĩ xe oimónĩpoyĩnĩrĩf sĩñwĩf mĩwĩnĩf xwĩyĩfá none wáf rarĩñwápi mĩ —Apĩ “Majĩfá ikárĩnĩñĩpĩrĩnĩ.” rarĩgĩfá rĩrĩnĩ. Apĩmĩf dánĩnĩf ámá nepa dĩñĩf wĩkwĩfroarĩgĩfáyo Gorĩxo “Yeáyĩf uyĩmĩxemeaĩmĩgĩnĩ.” wĩmónĩñĩf rĩnĩ. ²² Gĩf Judayĩf xwĩyĩfáf apĩf neparĩfaniĩf ipĩmónanĩf náníf emĩmĩf bĩf oneaiwápiyĩpoyĩnĩrĩf wĩmónarĩñĩf rĩnĩ. Émá yĩf xwĩyĩfáf apĩf neparĩfaniĩf ipĩmónanĩf náníf nĩjĩfáf seáyĩf e imónĩñĩf bĩf onearėwapĩyĩpoyĩnĩrĩf wĩmónarĩñĩf rĩnĩ. ²³ E e wĩmónĩfagĩf aĩwĩf none wáf nurĩmeranénáf xwĩyĩfáf rĩpĩf wáf urarĩñwá rĩnĩ, “Ámáf Gorĩxo yeáyĩf uyĩmĩxemeaĩwĩnĩgĩnĩrĩf náníf uowárĩnapĩñomĩf yoxáfpámĩf yekwĩroárĩgĩfawixĩnĩ.” urarĩñwá rĩnĩ. E urarĩfáf émá yĩf “Xwĩyĩfáf majĩfáf inĩñĩpĩf rĩfá rarĩñoĩ?” yaiwĩarĩgĩfá rĩnĩ.

Gí Judayí “Símírí neaiaríñpí ríá raríñoi?” yaiwiarígfáríni. ²⁴ E nerí aí xíoyá imónaníwá nání wéyo íá neaumíríñene Judayeneraní, Gírikíyeneraní, xwíyíá apí aríá níwiranéná re yaiwiaríñwáríni, “Kiraiso níperí níwiápínímearíñpímí dání Goríxoyá ení síxí eáníñí tñí dñí émf saímí o moñpí tñí síwá neañíñí?” yaiwiaríñwáríni. ²⁵ Ayí rípi náníñí. Ámá dñí re yaiwiarígfápi, “Goríxo majíá níkaríníñí yaríni.” yaiwiarígfápi, apí aí pí pí níjía ámá imónígfáyo wíarí nímurorí seáyí e wimóníni. “Goríxo ení samíñí níwerí yaríni.” yaiwiarígfápi, apí ení aí pí pí ení eáníñí ámá imónígfáyo wíarí nímurorí seáyí e wimóníni.

²⁶ Gí nírixímeáyíné, Goríxo gí ámá oimónípoyníñí wéyo íá seaumíráná íná seyíné imónígfápi nání dñí nímoróná “Poró ayí apí nání ríá neararíni?” yaiwípaxíñí. Nioníyáyí oimónípoyníñí wéyo íá níseaumíríñí segíyí obaxí wí níjía ámá wígf dñíyo dání imónarígfápi xwé bí imóníñáná wéyo íá seaumíríñí? Segíyí obaxí wí xwéríxayíné imóníñáná wéyo íá seaumíríñí? Segíyí obaxí wí ení ríñí nímoró ámáyo umenweañáná wéyo íá seaumíríñí? Oweoi. ²⁷ O ámáyo yeáyí uyimíxemeámíñí nání neríñá ámá “Negí dñíyo dání dñí émf saímí moñwaéneríni.” yaiwinarígfáyo ayá wimómíñí nání “‘Majíá íkaríñí imóníñpíríni.’ rarígfápímí oxídímíni.” níyaiwirí eníñí. Ámá “Ení síxí eáníñwaéneríni.” yaiwinarígfáyo ayá wimómíñí nání “‘Ení meáníñpíríni.’ rarígfápímí oxídímíni.” níyaiwirí eníñí. ²⁸ Ámá xíomí míxídarígfáyí “Apí seáyí e imóníñpíríñí?” yaiwiarígfápi anípa imíxímíñí nání “Amípi ayí peayí níwianíro ‘Sípíríni.’ rarígfápímíñí, ‘Mípímóníñíñí.’ rarígfápímíñí, sa apímí oxídímíni.” níyaiwirí eníñí. ²⁹ Ámá wo aí Goríxoyá síñwí tñí e dání míxí meakíñíñpaxí mímorípa éwíñgíñí apí apí níyaiwirí eníñí. ³⁰ E nerí aí xewaníño neaiñpímí dání Kiraisí Jísaso tñí nawíní íkaríñíñwaéneríni. Omí dání Goríxo dñí émf saímí xíto moaríñpí dñí síxí neamímorí xíoyá síñwíyo dání ámá wé róníñwaéne neaimíxíñí ámá nioníyá síyíkwí míníñí imóníñíñíñí wimóníñpí neaimíxíñí negí íwí yaríñwápímí dání gwíñíñí nearoayírorí eníñí. ³¹ Goríxo Kiraisomí dání apí apí neaiñí enagí nání Bíkwíyo re níñíñí eáníñpí, “Ámá míxí nímeakíñíróná ámá wí nání míxí nímeakíñí Ámínáo nání míxí meakíñípoyní.” níñíñí eáníñpí xíxeni xídíñíñí.

2

“Níseaímearíñá Jísaso náníñí searéwapíyíñíñí.” uríñí náníñí.

¹ Gí nírixímeáyíné, nioní iwamíto níseaímearí xwíyíá Goríxoyá íñímí imóníñpí wáf nísearíñí “Poró níjía seáyí e imóníñoríñí?” oníaiwípoyníñí xwíyíá xwé imóníñí rarígfápi tñí searíñí ámaéne negí dñíyo dání dñí émf saímí moaríñwápí tñí searíñí mé ² dñí rípiñí moñáríni, “Ámí bí gí dñí tñí gíwí nímixíñí murípa oemíni. Sa Jísasí Kiraisomí íkíá yoxáfpámí yekwíroarígfápi náníñí ouréwapíyímíni.” nímorí apíñí seaíwapíyíñíñí. ³ Nioní seyíné tñí níñwearíñá ení samíñí níñíwerí ñweañáríni. Wáyí erí óf erí nerí ñweañáríni. ⁴ Nísearéwapíyíñíñí, wáf nísearíñíñí, xwíyíá ámá “Apí seáyí e imóníñpíríñí?” yaiwiarígfápi bí tñí níkwímíñíñí dání dñí oseakíñíñíñíñí nerí mísearí emímí ení eáníñí Goríxoyá kwíyíñí dání níseaíwapíyíñíñí searéwapíyíñíñí. ⁵ E enápi, ayí rípi nání enáríni. Seyíné Goríxomí dñí níwíkwíróróná ámaéne “Dñí émf saímí moaríñwíni.” yaiwinaríñwápímí níwíkwíró Goríxoyá ení eáníñpímí dñí owíkwírópoyníñí e nerí seaíwapíyíñíñí.

“Nijfá Gorixoyápi xegf kwíyfpimi dánini imónipaxfrini.” urif nánirini.

6 E niseariri aí none áamá Gorixomi dñf wíkwíroarigfá yóf imónigfáyo nijfá dñf émf saímf mónifpimi dáni imónif bñ urarñwáriní. Nijfá api áamá ríná dñf imónigfápimi dánimani. Nijfá api ení áamá ríná dñf seáyf e nimóniro menweagfáyf —Ayf anñnaniro yarigfáyfrini. Ayfyá imónigfápimi dánimani. 7 Nijfá dñf émf saímf mónifpimi dáni imónif nioní seararñápi, ayf Gorixoyá yumfí imónifpírini. Api ínimi imónifagi nání áamá “Gorixo enfápi nání nijfá oimónaneyf.” nñwimóniro aiwi wiwanñfyf dñf mopaxf mimónini. Api Gorixo anñna tñni xwfarí tñni sñni mimixipa enje dáni yumfí dñf enwípeárñpírini. Nene xfo tñni anñnami ñweanfwa nání enwípeaarñpírini. 8 Áamá ríná dñf seáyf e nimóniri menweagfáyf wí Gorixo yumfí dñf enwípeárñpí nání nijfá mimónigfáriní. Ayf nijfá nimóniro sñwñryf, Áminá enñ eánif nene yeáyf neayimixemeanfa nání Gorixo imónifpí neaíwapññomf wí íkfáyo yekwíroáraníro egfámani. 9 None rarñwápi nání Bìkwíyo dáni xixeni re nñrini eánini, “Amípi Gorixo áamá xfomi dñf sixf uyarigfáyo wipmoárñpí, ayf áamá wí sñwñ mñwñipa ero arfá mñwipa ero ‘Neaípmoárñpí, ayf apírfani?’ nñyaiwiri dñf mñmopa ero yarigfápirini.” E nñrini eánifpí none seararñwápi tñni xixeni imónini. 10 Gorixo nene nání neaípmoárñpí áamá wigf dñf tñni dñf mñmopaxf imónifagi aiwi Gorixo xegf kwíyfpimi dáni ríxa wfá nearókiamonfrini. Ayf rñpi nánirini. Xegf kwíyfpí nemi amípi nñni nání nijfá imónini. Amípi Gorixo yumfí enwípeárñpí nání aí nijfá imónini. 11 Áamá go áamá wo yumfí dñf moarñpí nání nijfá imónini? Oweoi, áamá o yumfí dñf moarñpí xewanñoyá dñfpiñi api nání nijfá imónini. Kwíyf Gorixoyápi ení axfpi imónini. Áamá wo aí dñf Gorixo moarñpí nání nijfá mimónipaxf nerí aí xegf kwíyfpini nijfá imónif enagi nání Gorixo yumfí neaípmoárñpí nání anani wfá nearókiamopaxfrini. 12 Gorixo wá nñeawianiri e e epaxf imónifrixiniri sñwiá sixf neamímonf nñpini nání nijfá imónanfwa nání o kwíyf áamá xwfa tfo xfomi mñxfdarigfáfyf imónifpí sixf mñeamímó xfo tñf e dñfpi sixf neamímonfrini. 13 Ayñnání none Gorixo wá nñeawianiri sñwiá sixf neamímonfpi nání nñsearéwapñyirñá xwfyfá áxwñajeneyá dñf émf saímf nñmorane réwapñnarñwápmi dáni mñsearéwapñyí xwfyfá Gorixoyá kwíyfpí nearéwapñyífo dáni searéwapñyarñwáriní. Áamá Gorixoyá kwíyfpí tfgfáyo kwíyfpí nearéwapñyífpí píránif ureñwípearñwáriní. 14 E nerí aí áamá kwíyf Gorixoyápi mayf imónigfáyo o wá nñeawianiri e e epaxf imónifrixiniri xegf kwíyfpimi dáni sixf neamímonfpi nání nurírfányf wí mímñpaxfmani. Ayf rñpi nánirini. Áamá ayf áamá wí Gorixoyá kwíyfpimi dáni yarñagfa nñwñróná kwíyfpimi dánini mí omñpaxf imónifagi nání dñf píránif neyíro “Gorixoyá kwíyfpimi dáni rfa yarñoi?” yaiwipaxf mimónifoi. Ayñnání api e mñyaiwí majfá neróná “Áamá ayf majfá nikárñiro rfa yarñoi?” yaiwiarigfáriní. 15 E nerí aí áamá Gorixoyá kwíyf tfgfáyf amípi bñ nání dñf neyíro “Ayf mñkf apimi dáni rfa imónini? Apimi dáni rfa imónini?” yaiwipaxfrini. Kwíyfpí tfgfáyf e yaiwipaxf aiwi mayfyf ení kwíyfpí tfgfáyf imónigfápi nání wí dñf eyíropaxf menini. 16 Nioní seararñápi tñni xixeni Bìkwíyo re nñrini eánini, “Áamá gñyf Ámináo dñf moarñpí nání nijfá imónifoi? Oweoi. Gñyf omñ uréwapñyipaxf imónifoi?” E nñrini eánifagi aiwi nene oyá kwíyfpí tññwaéne dñf Kiraiso moarñpí axfpi moarñwaénerini.

3

*“Searéwapiyaríñwáone sa Goríxomi xínáíwanéníñf imóníñwáoneríní.”
uríñf náníríní.*

¹ Gí níríxímeáyíné, nioní e nisearírí aí xámi seyíné tñní nñweari nisearéwapiyiríná áamá kwíyípi tígá wíyóníñf searéwapiyipaxí mimónígááríní. Áamá kwíyípi mayí imónígá Goríxomi mixelarígáyo uréwapiyaríñwápa axípi searéwapiyíñáríní. Áamá Kiraisomi iwamó nixídíríná o tñní ríxa ikárínígááyíné aiwí sñní pfofia yapí imóníñáná searéwapiyíñáríní. ²⁻³ Seyíné niaíwí pfofia aiwá mññpaxíñíñf imóníñagá nání xwíyá íñimí imóníñpí nisearéwapiyiríná aiwá mñseaiapí amíñíñíñf seaiapíñáríní. Agwí ríná aí seyíné kwíyípi oseaiwapíyímññíñf yaríñfípímí mixeldí segí dññf tñní feapá seainaríñfípímí nixídíro sñní aiwá nñpaxíñíñf mimóníñoí. Seyíné segí wíñíyo sñní sipí dññf wíaiwíro sñmí tñní iníro nerónáyí, “feapá neainaríñfípímí xídítrane sipí áamá Goríxomi mixelarígááyí yarígápa erane mepa yaríñwíñí.” rñseaimónaríní? ⁴ Ayí rípi nání e seararíñíñí. Seyíné yaní nepayóníro wíyíné “Nene Poromíñí xídaríñwáéneríní.” ríro ámi wíyíné “Aporosomíñí xídaríñwáéneríní.” ríro nerónáyí, re rñseaimónaríní, “Áamá Goríxomi mixelarígááyí yapí mepa yaríñwíñí.” rñseaimónaríní? ⁵ Seyíné píraníñf dññf yaikirópoyí. Aporoso pí ríña imóníñí? Poroní pí ríña imóníñíñí? Sa Ámínáoyá xínáípwíñíñf nímóníraí yawawí xixegíñí pí pí éisixíñíñí fía yeaumíráná yarígwíwawíríní. Yawawí apíñí yarígwíípímí dání seyíné Goríxomi dññf wíkwírogááríní. ⁶ Nioní iwamó wáí nisearíríná aiwá iwíáníñf seauríñáríní. Aporoso ríwíyo nisearéwapiyiríná aiwá apí yeáyí enígníñíñí iniígníñf seapíseameñfíñíñí. Yawawí e egwíwawí aiwí seyíné Goríxoyá dññíyo dáníñí aiwá ná nerápíríñíñf yapígááríní. ⁷ Ayíñání gíñmíñí go aiwá iwíá uríñfíraní, gíñmíñí go iniígní pñseañfíraní, ayí ananíríní. Sa Goríxoyá dññíyo dání aiwá ná yaparíñf enagí nání xfo náníñí “Seáyí e imóníño, ayí oríñí?” yaiwipaxíñíñí. ⁸ Aiwá iwíá uríño tñní iniígní pñseañño tñní awaú wfo wíomí seáyí e mñwimóníñí. Nñwaúní xixení axípi imóníñí. Sía Goríxo ámayo yayí wimónfáymí awaúmí yayí nñwimoríñá wfo xegí enípi tñní xixení wíirí wfo xegí enípi tñní ení xixení wíirí eníáríní. ⁹ Yawawí Goríxomi xínáípwíñíñf nímóníraí e éisixíñíñí wimónaríñfípí yaníraí nání gwí nawíñí mónígwíwawí enáná seyíné oyá aiwá omíñfíyíñéníñf imóníñagá nání raríñíñí.

Uréwapiyarígááyí nání aní mñrarígááyí tñní rñramíñíyí ení náníríní.

Seyíné Goríxoyá xegí aníwáníñf ení imóníñoí. ¹⁰ Nioní Goríxo wá nññwianírí e nímóníñí éwíñígníñíñí sñxí nímímoníñfípímí dání áamá sññá aní mñraníro nání dññf émí saímí moarígápáníñf neríñá píraníñf nisearéwapiyirí sññá xámi tñwayíronígníñí. Sññá xámi nññwayírómáná enáná áamá ámi xamíñf wo e dání nñmíra peyaríní. E nerí aí seyíné sññá xámi tñwayíróñíñomí dání omíraneyíñíróñá úrapí mé woxíñí woxíñí xixegíñí píraníñf dññf nímorí mñrñrñxíñí. ¹¹ Seyíné nñjía re imóníñoí. Sññá iwamó tñwayíróñíño, ayí Jisasi Kiraisoríní. Sññá ámi sññf wo tñwayíróñíñpaxí mimóníñí. Omí dáníñí seáyí e nñmíra peyipaxíñíñí. ¹² Omí dání aní nñmíra nñpeyíríná áamá wí sññá gorí tññíraní, sññá sirípá tññíraní, sññá ayá tññf imóníñfíyí tññíraní, mñríro wíñíyí íkía tññíraní, ówí tññíraní, ará sñyíki tññíraní, mñríro yaríñoí. ¹³ Áamá xixegíñí nñmíra ugíápi sía Kiraiso weapíñfáymí áamá nñnenení sññwí wñnaní nání sññání imóníñfááríní.

Sinani imonana re yaiwianwarini, “Ani nimirona ayi tni mirigifanini?” yaiwianwarini. Ayi ripi nanirini. Sa ayimi rai ninipimi dani sinwi winaxidanwarini. Xixegini mirigifapi wiyaya rai nana “Ay Gorixomi diti niwikwiroro ai rai nipaxi imoniti tinititi mirigifanini?” yaiwirane wiyaya rai nimirini e ai sini mirinijagi niwiranenayi, “Ay Gorixomi diti niwikwirorona piraniti nixidiro rai minipaxi imonitipi tinititi mirigifanini?” yaiwirane yanwarini. ¹⁴ Ani ama giyi giyi sija xami tiwayironijomi seayi e nimir peyigifapi rai min sini mirinijanayi, ama ayo Gorixo yayi wimonfarini. ¹⁵ Ani ama giyi giyi nimir peyigifapi rai nowaranayi, “Ani riwa miraritinini.” yaiwigifapi anipa imoniti enagi aiwi Gorixo yeayi nuyimixemearina ani xiawyo rai nimir yarina raiyo dantiti umixeanfarini.

“Seyne Gorixoya ani wiwaniti imonitioi.” uriti nanirini.

¹⁶ Ani Gorixo tni awi eanarigiwaniti imonigifayine imonitipi nani seyne sini majia rimonitioi? Oya kwiyipi seyne aniwantiti imonitipimi inimi seanweantipi nani eni sini majia rimonitioi? ¹⁷ Ama giyi giyi ani Gorixo tni awi eanarigiwami xwira sealkixeanayi, iwa nioniyaiwani imonitipinirini imixiti enagi nani xomi eni xwira wikixenfarini. Seyne niyineni, ayi ani iwaniti imonitijagi nani raritinini.

“Segiyi wone mineamfeyoapani.” uriti nanirini.

¹⁸ Ama woxi “Niwanitoni diti emi saimi mononirini.” niyaiwinirini yap mewapinipani. Segiyi wo “Nioni ama rina danyiyaya sinwiyoyo dani diti piraniti emi saimi mononirini.” niyaiwinirinayi, nepa Gorixoya sinwiyoyo dani diti emi saimi mononita nani diti api pin niwiarimana wigiti sinwiyoyo dani majia ikarinaniti wo imonitipinini. ¹⁹ Ama Gorixomi mixidarigifayi “Nene diti emi saimi moariniwarini.” yaiwinarigifapi, ayi Gorixoya sinwiyoyo dani majimajia nikariniro yarigifapi enagi nani seararitinini. Bikwiyoyo dani nioni seararitipi tni xixeni ripi nimirini eanijagi nani raritinini, “Ama ‘Diti emi saimi moariniwarini.’ yaiwinarigifapimi dani sipogwi wioarinfayo opikinipoyinirini yarino, ayi Gorixorini.” nimirini eanijagi nani raritinini. ²⁰ Ami wi e eni bi ripi nimirini eanini, “Amin Gorixo nijfarini. Ama ‘Diti emi saimi monwaenerini.’ yaiwinarigifayi wigiti diti tni enwipearigifapi surima imonitini.” nimirini eanini. ²¹ Ayinani negi nearewapiyarigifayi womi seayi e numfeyoarane “Omini xidariniwaenerini.” miripa oyaneyi. Ayi ripi nani seararitinini. Amipi nini ayi seyne arira seainta nanirini. ²² Poronirani, Aporosorani, Pitaorani, xwira ririrani, seyne sini siji niwearinarani, niperinarani, amipi agwi rina imonitiyifranini, rfiyo imonitifayifranini, nniyi ayi seyneya imonitini. ²³ Seyne eni Kiraisoya imonitioi. O eni Gorixoya imonitio enagi nani “Negi nearewapiyarigifayi womi seayi e mimixipa oyaneyi.” seararitinini.

4

“Gorixo ama xioya imonigifayo yarigifapi nani piriro umenfarini.” uriti nanirini.

¹ Seyne wai rimeariniwone nani diti nimirona ripini moronini, “Awa Kiraiso api erixinirini wimonaritipi epiri nani xegi xinaiwaniti imonigifawarini? Xwiya oya yumii rinitipi awani wuriyipiri nani xegi bosiwowaniti imonigifawarini?” yaiwiririni. ² “Boswi nimiroro

yarigítáyí wigí dñí tñi amípí ayá wí nerfnáyí, ayí apáni yaríñoi.” yai-wiaríñwámani. “Sa ná bñi boso uraríñpí tñi xixeni dñí uñwiráripaxí imóníñpí nerfnáyí, ayí apáni yaríñoi.” yaiwiaríñwámani. ³ Ámá opisí aníyo dání xwiríxí mearígíá wírani, seyínerani, segí dñíyo dání nioni gí yaríñápi nání piríró nñimerfnáyí, ayá síwí bñ mñnró “Apí, ayí ananírñi.” yaiwimíñi. Niñwaníñoni aí gí yaríñápi nání piríró nñmenírñi “E éapi nanírñani? E éapi sipírñani?” yaiwinaríñámani. ⁴ Nioni dñí peá nunírñi “fíwí bñ méáonírñi.” nñyaiwinírñi aiwí “Xwíyíá mayoní imóníñiñi.” wí ríripaxí meníñi. Nioni yaríñápi nání piríró epaxí imóníño, ayí ná woní Áminá Goríxoríñi. ⁵ Ayínání sñi imóníñaná seyíné ámá wíyo xwíyíá mumeárípaní. Ámináo —O nñbirfná amípí sá yiníñmíñíñí imóníñíyí wíá okímíxírñi ámá dñí ínimi nñkwírómáná egíápirani, rígíápirani, nípñi sññání imíxírñi enforíñi. O weapíñe nání xwayí naníro ñweáírñiñi. Íná dání xixegíñi womíñi womíñi yayí nñneamerfná wo xegí néra uñpí tñi wo xegí néra uñpí tñi xixeni nearíñfárñi.

“Seyíné seáyí e seáyí e nñmeníróná naníñmani.” uríñf nánírñi.

⁶ Gí nñríxímeáyíñé, payí rñna nearíñá ewayí xwíyíá nioni tñi Aporoso tñi nání nñra waríñápi, ayí seyíné dñí píraníñí nñmoro “Poró nene yaríñwápi nání rña neararíñi?” oyaiwípoyíñi nání nñra waríñiñi. Seyíné yawawí nání nñra waríñápi nání dñí nñmoróná Bíkwyíyo nñrñiñi eáníñpí ogámí mepa nero seáyí e mímónípa nemáná wíyo imímí wimíxíro wíyo seáyí e umíeyoaro mepa éfírxíñiñi seararíñiñi. ⁷ Seyíné nání ámá gíyí “Seáyí e imónígíáyíñi.” yaiwiaríñoi? Oweoi, wí e mñseaiaríñoi. Amípí seyíné imónígíápi Goríxo wí síxí mñseamímóní reñoi? Oweoi, amípí seyíné imónígíápi o síwíá síxí seamímóníñi. O síwíá síxí seamímóní enagí nání pí nání seáyí e mímóníro síxí mñseamímopa ení náníñíñí mñxí meakíñinaríñoi. ⁸ Neparñani? Seyíné ríxa aiwá xwé nñnróníñí agwí ímí rñ seayíñi? Ríxa amípí wí mñmúrónígíáyíñé mímóníro rñ ñweañoi? None sñi sipíáníñí mímónírane ñweañaná seyíné ríxa mñxí ináyí mímóníro rñ ñweañoi? Aí, none ení seyíné tñi nawíñi mñxí ináyí mímónírane seáyí e imónanfíwá nání re neaimónaríñi, “Seyíné nepa ríxa mñxí ináyí mímóníro, sññwiríyí naní imónímñiñi eníñiñi.” neaimónaríñi. ⁹ Nioni dñí re mímónaríñagí nání seararíñiñi, “Wáí wurímeaiaríñwáone Goríxo aga síwíá neawaríñoneríñi. Ámá xwiríxí numemáná ‘Ríxa opíkípoyí.’ rárñiñíyíñíñí imóníñwáoneríñi. Pí pí nñiñi sññwí tígíáyí —Aníñajírñi, ámáraní, nñiñi sññwí nñneaníro ríptá neamearíprí nání áwíñimi yaríñwáone imóníñwíñi.” mímónaríñi. ¹⁰ None Kiraisomí nñxfíñe nání majímajíá ikárñiñwáone aí seyíné o tñi nawíñi níkaríñiñi nání ríxa dñí naní imóníñpíñi tígíáyíñeríñi. None ení samíñí neawenone aí seyíné ríxa ení eánígíáyíñeríñi. None peayí neawianígíone aí seyíné seáyí e seaimíxígíoyíñeríñi. ¹¹ Eníñá dání agwí ríñá nání none agwí nání erane inígí nání neainírñi iyíá íríkwíñi pánírane ámá wé tñi neaupíkákwiarígíone imónírane aní sá weanfíwá nání wí mayone enagí nání aní xwiríñimerane ¹² negí wé tñi omíñí aníñí miní erane ámá ríperírñi neaíáná píraníñí naníñi umearíñe xeaníñí neaíáná xwámámí wirane ¹³ ikayíwí neamearáná píyíá xwíyíá uríñe yaríñwáoneríñi. Xwíá rírí nñrímíñi dñíyí ráí neaimoarígíoneríñi. Ámá nñiñi none piaxí eanjí íyanwíñíñí neaimoarígíoneríñi. Agwí ríñá ení apí sñi e neaimoaríñoi.

“Poroní ikaníñf níaxídfírxíñi.” uríñf nánírñi.

¹⁴ Ríwamini nioní neáa warinjá apí seyíne ayá oseaimómíniri meá niaíwí gí dñí sñxí seayináyínenini dñí íá oxirípoyiniri eaarini. ¹⁵ Seyíne Kiraisomi píranini xídipírta nání yayíwí seamearigíayí nepa íá miropaxí enánayí, segí áponinini imóniníáoní ayí obaxí menini. Nioní xwiyíá yayí seainipaxí imóninípi iwamíó wáí niseariríná seyíne Kiraisí Jisaso tñni nawíni ikárinipírri nání nioní seamearigíayínenini imóniníagíta nání seararini. ¹⁶ Segí áponinini imóniníáoní, ayí nioní enagí nání ení rirémixí rípi oseaimini, “Nioní yarínápa axípi ikanini niaxídírrixini.” osearimini. ¹⁷ Nioní seararínápi oépoyiniri xámi Timotiomí —O gí dñí sñxí uyiri dñí uñwiráriní enáorini. Kiraiso nání wáí urínápipimi dání dñí wíkwíróagí nání gí íwóniní imóniníorini. Omi seyíne tñmíni urowárenapiníriní. O ríxa niseaimearíná nioní Kiraisomi nixídíríná yarínápi —Apí nioní ami ami nemeríná Jisasoyá siyikí imónigíá niyoní uréwapíyarínápirini. Apí nání o dirírí seainiñoi.

¹⁸ Wiyíne nioní mibípa emíta náninini seáyí e seáyí e nimeniro wárixayíne imónarini. ¹⁹ E nerí aí Áminá Gorixo niwimóniríná nioní siní mé seyíne tñmíni nibirí wárixayíneyá xwiyíápi aríá miseaí segí ení neániro seáyí e imónigíápi apimi dání rí rimónarigíawixiniri sñwí seanaxídímíáriní. ²⁰ Ámá manípáni rarínagíta niwiníranéná “Ayí Gorixoyá xwioxíyo páwipíríayíriní?” yaiwiariníwámaní. Ení neániro uxídarínagíta niwiníranéná “Ayí oyá xwioxíyo ñweáyíriní?” yaiwiariníwá enagí nání seararini. ²¹ Seyíne gíminí gípi nání seaimónarini? “Poró siyikí nearani nání iwaní nimeámi bíwinigini.” riseaimónarini? “Dñí sñxí neayarínípi neaíwapíyini nání nípéní nimónimáná bíwinigini.” riseaimónarini?

5

Wigí wo xanoyá apíxí tñni íwí niniri meánigípi nání mixí uriní nánirini.

¹ Xwiyíá bí rípi seyíne nání rinimearini, “Jisasoyá siyikí imónigíá Koriníyo ñweagíayí wí íwí inarini.” rinimearini. Íwí apí emá Gorixomi mixídarigíayí aí xe oinípoyiniri sñwí miwinarigíápi nání seararini. Segí wo xanoyá apíxí tñni íwí ninayífísáná meánigí enagí nání rarini. ² Íwí apí siní enáná pí nání wárixayíne imónarini? Sipí apí yarínomi segí siyikí imónigíápipimi dání nípáiro mopaxí enagí nání apí e nemáná ñwí nearo sñwiríyí, ayí naní yaniri egíáriní. ³ Nioní ná jámí niñwearí aí gí dñípi seakikayonáoní seyíne tñni ñweaarínápániní sipí apí enomi ríxa xwiyíá umeáriníriní. ⁴⁻⁵ Áminá Jisaso nirowárinípipimi dání dñí re moáranigini, “Ayí awí neániróná nioní siní dñí ukíkayonáná ení eániní Áminá Jisasoyápipimi dání xwiyíá axí rípi rinírixini, ‘Xe íwí apí yaríño náomini xwiríá wikixenía nání Seteno tñni owáraneyí. Ríwíyo sía Ámináo biníayimi xegí dñípi yeáyí uyimíxemeanía nání agwí Seteno tñni owáraneyí.’ rinírixini.” dñí e moáranigini.

“Ámá sipí enomi emi parimórixini.” uriní nánirini.

⁶ Seyíne wárixá imónarigíápi aga naní menini. Yisí bí onímiápi tñagí aí bisíkeríá nípimíni íkwianwí eapínáraríná nípini nímiga warinípi nání seyíne níjía mimónípa reñoi? ⁷ Yisí onímiápi táná bisíkeríá nípimíni íkwianwí eapínárarinípa axípi xámi íwí ná woní éfí aí ámá obaxí axípi xénipaxí enagí nání seyíne bisíkeríá sñinini imónipírri nání yisí xámininini imóninípi emi kwírimópoyi. Seyíne ríxa bisíkeríá yisí mayí sñinini imóniníagí aí seararini. Ayí rípi nánirini. “Judayene Gorixoyá

ríxa rípaíwíninþ meaarariþoi. Dixí womi xwíríxí mumé xe onikáriniri nerínáyí, “Ayí apáni yariþoi.” searimþini. Xwíríxí mumé amípi xe íwí onirápini nerínáyí, “Ayí apáni yariþoi.” searimþini. ⁸ E neri aí seyíne wí e mepa nero sípi ikáriniro íwí rápeniro yariþoi. Séríxímeáninþ imónigfáoo aí api e wikárarinþoi. ⁹ Goríxo ámá ríkikíró yariþáyí xe xfoyá xwioxíyo opáwípoyiniri síþwí míwínipa eníþapi nání seyíne síní nijfá mimónipa reþoi? Seyíne xenwíni nimoro yapíninþ méwapínipani. Ámá íwí niniri rípeánarigfáyíraní, wigí þwíápimi fá xírarigfáyíraní, oxí wo apíxí wí tñní íwí inarigfáyíraní, oxí wo wíoo tñní “íwí oinaiyí.” wimónarigfáyíraní, oxí wo wíoo tñní iyí onarigfáyíraní, ¹⁰ íwí urápekíxearigfáyíraní, amípi wayáyo síþwí íwí wínarigfáyíraní, iniþgí xwé niniro papíkí yariþáyíraní, ikayíwí umeaararigfáyíraní, majfá níwikárimáná íwí uráparigfáyíraní, ámá e yariþáyí wí Goríxo gí xwioxíyo xe onweápoyiniri wí síþwí wínnfá menini. ¹¹ Xámi wiyíne api bí yagfáyíne imóninþagfa aí Áminá Jisasi Kiraiso tñní kwíyí negí ápo Goríxoyápi tñní egfípimi dání Goríxo segí yagfápi ríxa igfáninþ seaeámori síyikwí míninþíyíne imónírxiniri seaimíxiri xwíyí fá mayí imónigfáyíne imónírxiniri seaimíxiri eníriní.

“Ámá náomi dání pí pí neróná Goríxomi seáyí e umepaxí imóninþpini éþoyí.” urinþ nánirini.

¹² Seyíne re niyaiwiarinþagfa aiwi “Pí pí ‘Oemini.’ níneaimónirfná anani epaxenerini.” niyaiwiarinþagfa aiwi apimi níþimíni dání nanþ seaimíxipaxí menini. Amípi nioní “Oemini.” nínimónirfná api anani nepaxoní aiwi wí nánini xe míþ níþniga ouniri síþwí wínnfámani. ¹³ Ámá íwí inarigfá wí íwí wíwaninþíyí yariþápi nání re oyaiwípoyiniri, “Ananirini. Ámá nápi, ayí api nání menirani?” oyaiwípoyiniri ewayí ikaxí rípi rarigfáriní, “Aiwá ayí agwú nánirini. Agwú ení ayí aiwá nánirini.” E rarigfápi nepa rínnþagi aiwi Goríxo agwú tñní aiwápi tñní aníþa imíxinnfáriní. E neri aí ámaéne íwí inaníwá nání menini. Ámináo wimónarinþpini yaníwá nání imóninþwini. Ámináo ení ámá nápi nanþ oimóníþoyiniri yariþíriní. ¹⁴ Goríxo sa negí Áminá Jisaso owiáþínimeaniri síþwí wimíxinnþmani. Nene ení wiáþínimeaníwá nání xegí enþ eáninþpimi dání síþwí neaimíxinnfá enþagi nání rarinþini.

¹⁵ Seyíne Kiraisoyá síyikípi imónigfáyíne enþagi nání xfoyá náþimi dání seyíne bí bñnínþ imónigfápi nání síní majfá rimóninþoi? Ayínnani nioní oyá náþimi dání bñnínþ imóninþáoní níyónimí nuri apíxí iyí ede dání warigfá wími níþkumíxinnirfná “Ayí ananirini.” riyaiwiarinþoi? Oweoi, wí e yaiwipaxí menini. ¹⁶ Ámá apíxí iyí ede dání warigfími kumíxinnigfá gíyí gíyí, ayí xí tñní nawíni nimóniro ná ayí ná bñnínþ imónigfápi nání seyíne síní majfá rimóninþoi? Bíkwíyo dání xwíyí fá rípi “Ayaú níþkumíxinnirfná ná ayí ná bñnínþ imónigfíriní.” níriniri eáninþagi nání seararinþini. ¹⁷ E neri aí ámá Ámináo tñní nawíni kumíxinníyí o tñní nawíni nimóniróná kwíyí axípi tíþfáyí imónarigfáriní. ¹⁸ Ámá wí tñní íwí inaníniniri wáyí nero éf úríxiní. Pí pí íwí ámá yariþfá wínníyí náomi bñaríwámíni nero aí apíxí tñní íwí inarigfápi xegí bí imónini. Náomi ínimí dání nero nání wíwaninþíyí xwírí fá ikíxenarigfáriní. ¹⁹⁻²⁰ Segí ná xíþegíni imónigfápi, ayí kwíyí Goríxoyápi nání —Api Goríxo síxí seamímóáná seaáinnþpíriní. Api nání segí wará aníninþ imónigfápi nání seyíne síní majfá rimóninþoi? Goríxo Jisaso neainþpimi dání ríxa bñnínþ neainþ enþagi nání ríxa xfoyá

imóniḡwini. Sini sewaniḡyínyá mimóniḡo. Ayináni seyíné segí nápimi dání pí pí neróná Gorixomi seáyi e umepaxí imóniḡpini érixini.

7

Ámá meániḡfáyí nání uriní nánirini.

¹ Seyíné payí nearo yariní nigítapi nání áwaní bi osearimini. Oyi, ámá apixí bi mímeapa nerínáyí, ayí naní yariḡo. ² E niseariri aí íwí xixegíni ámá inarigítapimi dání íeapá seainipaxí enagi nání oxí woxí woxí dixí apixí meari apixí wíyi wíyi eni dixí oxí meániri érixini. ³ Apixí wíyi “Gí oxo íá onixirini.” nisimóniríná xiagwoxi ími xe íá xirírixini. Oxí woxí “Gí apixími íá oxirimini.” nisimóniríná xiepiyi eni “Xe íá onixirini.” yaiwírixini. ⁴ Xiagwoxi, ayí dixí nápi nání xiáwoximani. Dixí apixí dixí nápi nání xiáírini. Xiepiyi eni, ayí dixí nápi nání xiáíyimani. Dixí oxo, ayí jíxiyá nápi nání xiáworini. ⁵ Ayináni wiyagwí wiyagwí “Íá oxirinaiyi.” niriniríná aríá mé miní xixe “Oyi.” rinísisixini. Sía áríní Gorixomi xwiýá rirímí wiani nání xixe “Oweoi.” niriniríná, ayí ananirini. E niseariri aí sía “ ‘Oweoi.’ orinaiyi.” yaiwíípi ríxa nórimáná enána ámi íá xirinísisixini. Ayí rípi nánirini. Woxí woxí “Ámá wí tñni íwí inanípi nání mihí minípa oemini.” nisimóniri aí xixeni api eminiri nání ení mireániḡagi nání Seteno ámá wí tñni íwí iniri nání rirípeáwiniginiri “Ámi íá xirinísisixini.” searariḡini. ⁶ “Sía áríní Gorixomi rixiní urípiri nání xixe ‘Oweoi.’ niriniróná, ayí ananirini.” searariḡapi sekaxí e érixiniri mipsearariḡini. Niseaimóniríná xe e érixiniri siḡwí seanariḡini. ⁷ “Ámá nñni nioni apixí mímeapa enáoni yapí nimóniríná, ayí ananirini.” nimónarini. E nerí aí Gorixo ámá o omi xixegíniyo wá níwianiri níwiiríná wíyo meániḡpaxí oimónípoiḡini wiiri wíyo mímeániḡpaxí oimónípoiḡini wiiri ení enagi nání searariḡini.

⁸ Segí ámá sini mímeániḡfáyí tñni apixí aníyí tñni nání rípi osearimini. Ayí mímeániḡáoni yapí sini anihí e nimóniróná naní yariḡo. ⁹ E niseariri aí rípi eni osearimini. “Ámá wí tñni íwí inaní nání mihí mîneainípa oyaneyi.” niseaimóniri aí xixeni api yaníro nání ení mipseaeáinípa nerónáyí xe meánírixini. “Nímeániḡpíri nání dñí sipi níwia nurínáyí, naní menagi nání xe meánírixini.” searariḡini. ¹⁰ Ríxa meániḡfáyíné nání ḡwí ikaxí rípi —Api nioniyápi maríái, Ámináo rinípirini. Api osearimini. Apixí meániḡfíwa wigí oxowami níwárimí mupani. ¹¹ E mepa nerí níwárimí nurínáyí, ámi oxí mímeání kikiíá ḡweárixini. “Kikiíá onweámini.” mímimónípa nerínáyí, ámi xiagwo tñni kumixinírixini. Xiagwowa eni wigí apixíwami emi mímopa érixini.

¹² Ámá xamihí wíniyíné xwiýá rípi —Api Ámináo rinípirimani. Nioniyápirini. Api eni osearimini. Ámináomi dñí wíkwíroníyí woxí apixí dñí mímimóniríná wí rímeániḡáná í sini “Anani meániḡáomini omeániḡini.” níwimóniríná xiagwoxi ími emi mímopa érixini. ¹³ Apixí Ámináomi dñí wíkwíroníxi, oxí dñí mímimóniríná wómí meániḡíxi enánáyí, o sini “Gí apixí meanái tñni anihí onweámini.” níwimóniríná omi níwárimí mupa érixini. ¹⁴ Ayí rípi nání rarini. Oxí Ámináomi dñí mímimóniríná wo aríge nerí Gorixoyá wo imónipaxíriní? Ayí xegí xiepi dñí wíkwíroní tñni nawíni nemerihípimi dání Gorixomi dñí níwíkwírori ámá xíoyá wo imónipaxíriní. Apixí dñí mímimóniríná wí eni xegí xiagwo, dñí wíkwírono tñni nawíni nemerihípimi dání ámá

Gorixoyá wí imónipaxírini. Apí mepa nero píní nīwiarinimi nurónáyí, segí niaíwí Gorixoyá wí mimóní oyá sīñwíyo dání piaxíníñí eánigfáyí imónipírixiní. Nioní seararínápi xixeni nerínáyí, oyá imónipírírini. ¹⁵ E nīsearírí aí Gorixomi dīñí mīwīkwíroní meánigfíio “Gí apíxí Gorixomi dīñí wīkwíroní rimi nīwárimí oumíní.” nīwimóníríná xiepíxi xe píní nīwiarimi onunírí sīñwí wīnírixiní. Dīñí mīwīkwíroní meánigfíí “Gí oxí Gorixomi dīñí wīkwíroní romí nīwárimí oumíní.” nīwimóníríná xiagwoxi xe píní nīwiarimi onunírí sīñwí wīnírixiní. Nīseawárimí ugáfáyné sīnī áxenwarí inigfáyí yapí mimóníñoi. Gorixoxo nīwayíróníro ñweáírixinírí nánipí ríxa wéyo íá neaumíríñene enagí nání raríní. ¹⁶ Oxí dīñí mīwīkwíroní womí xiepíxi, jíxi dīxí oxomi píní mīwiarípa nerí o tñí nīñwearíná sīñwepígí nīwirínípmí dání wierfkiemearfárfani? Mīwierfkiemeapa erfárfani? Jíxi majfárfani. Apíxí dīñí mīwīkwíroní wímí xiagwoxi, joxí ení í tñí nīñwearíná sīñwepígí nīwirínípmí dání wierfkiemearfárfani? Mīwierfkiemeapa erfárfani? Joxí ení majfárfani. Ayínáni segí áamá Gorixomi dīñí mīwīkwírogfá meánigfáyo nīwárimí mupa éfrixínírí seararíní.

“Segí imónífirixinírí yaní seadimixínípi imónífirixiní.” uríní nánírini.

¹⁷ Seyíné woxíní woxíní Ámíná Gorixoxo ayí xixegíní apí apí e imónífirixinírí yaní seadimixínípi, o ayí nioniyá áamá oimónípoiñírí wéyo íá seaumíráná imónigfápi axí apíní “Xe oimónímíní.” nīyaiwiro imónífirixiní. Gorixoyá sīyíkí nimónírí amí gími ñweagfá nīyoní sekaxí axípi urimearínáriní. ¹⁸ Segíyí wo Judayo enagí nání iyí símí sfo wákwíníñáná Gorixoxo o áamá nioniyá oimónírí wéyo íá numírírínáyí, áamá o “Iyí símí sfo wákwíníñípi arige nerí yo mīyimíníréni?” mīyaiwipa éwínigíní. Segíyí wo iyí símí sfo mīwákwíníñáná Gorixoxo nioniyá oimónírí wéyo íá numírírínáyí, áamá o Judayí woníníñí oimónímínírí iyí símí sfo mīwákwínípa éwínigíní. ¹⁹ Ayí rípi nánírini. Iyí símí sfo nīwákwínírínáraní, mīwákwínípa nerínáraní, Gorixoyá sīñwíyo dání ná ayo mimóníní. Oyá sīñwíyo dání “Ná ayo imóníní.” yaiwiarínípi, ayí sekaxí xfo rínípmí xídarigfápinírini. ²⁰ Ayínáni áamá woxíní woxíní, seyíné Gorixoxo áamá nioniyá oimónípoiñírí wéyo íá seaumíráná pí pí xixegíní imónigfápi xe apíní nimóníro ñweáírixiní. ²¹ Woxí Gorixoxo áamá nioniyá oimónírí wéyo íá rumíráná áamá woyá xínáixíníñí nimónírí omíní wīaríníoxí nimónírínáyí, ududf bī mirínípa nerí “Nioní sīnī axí apíní nimóníríná, ayí ananírini.” yaiwírixiní. E nerí aí xínáixíníñí nimónírí omíní wīaríníoxí áamá áxenwarí minigfáyíníñí imónipaxf enánáyí, ananí xínáixíníñí nimónírí omíní wīarínípi píní nīwiarírí kíkífá úfrixíní. ²² Xínáixíníñí nimónírí omíní wīaríníoxí, ayí rípi nání “Ududf bī mirínípaní.” ríraríní. Gíyí Ámíná Gorixoxo áamá nioniyá oimónípoiñírí wéyo íá umíráná áamá wíyá xínáíwáníñí nimóníro omíní wīarígfáyí enánáyí, ayí sīnī apí imóníñagfá aí Gorixoxo ríxa gwí roayíroníyírini. Gíyí Ámínáo áamá nioniyá oimónípoiñírí wéyo íá umíráná áxenwarí minigfáyí enánáyí, ayí xfo wimónarínípi epírfa nání xegf xínáíwáníñí omíní wīarígfáyí imóníñagfá nání “Ududf mirínípaní.” seararíní. ²³ Jisaso neaiínípmí dání Ámínáo bíníñí nīseairí gwí searoayíroní enagí nání áamá wíyíyá xínáíwayínéníñí mimónípa éfrixíní. ²⁴ Gí níríxímeáníñí imónigfáyíné, Gorixoxo áamá nioniyá oimónípoiñírí wéyo íá seaumíráná pí pí xixegíní imónigfápi o xegf sīñwíyo dání apíní imónífirixiní.

Ámá m+meán+g+áy+ nán+ ur+ñ+ nán+r+ñ+.

²⁵ Sey+né á+amá s+ñ+ m+meán+g+áy+ nán+ pay+ near+ yar+ñ+ nig+áp+ nán+ Á+min+áo sekax+ b+ m+n+r+ñ+ a+iw+ nion+ —Nion+ Á+min+áo wá n+n+wian+r+ñ+ niñ+pim+ dán+ xw+y+á d+ñ+ uñw+r+r+pax+ imón+ñ+p+ searar+ñ+áon+r+ñ+. Nion+ g+ d+ñ+y+o dán+ b+ osear+m+ñ+. ²⁶ Xean+ñ+ nea+meám+n+r+ñ+ yar+ñ+p+ r+ixa nea+meaar+ñ+ enag+ nán+ nion+ d+ñ+ re moar+ñ+ñ+, “Á+amá agw+ pí pí imónar+g+ápa an+ñ+ ax+p+ e imón+r+x+ñ+. ‘E ner+ñáy+, ay+ nan+r+ñ+.’ nimónar+ñ+.” Nion+ d+ñ+ e moar+ñ+ñ+. ²⁷ Wox+ r+ixa ap+x+ meanox+ enánáy+, “Í+mi ar+ge wár+m+n+r+é+ñ+?” niy+iw+r+ mepan+. Wox+ ap+x+ m+meañox+ enánáy+, “Ap+x+ ar+ge ner+ meám+n+r+é+ñ+?” niy+iw+r+ mepan+. ²⁸ E n+sear+r+ñ+ aí wox+ ap+x+ n+mear+ñá ay+ íw+ b+ m+yar+ñ+ñ+. Ap+y+á+x+ en+ ox+ n+meán+r+ñá ay+ íw+ b+ m+yar+ñ+ñ+. E ner+ aí xean+ñ+ meán+g+áy+ s+ñ+ xw+á t+yo ñweañáná w+mean+áp+ sea+meañ+g+ñ+r+ñ+ searar+ñ+ñ+. ²⁹ G+ n+r+x+meáy+né, e n+sear+r+ñá r+p+ñ+ñ+ searar+ñ+ñ+, “J+isaso weap+n+áy+ nán+ r+ixa añw+ ayo enag+ nán+ á+amá ap+x+ r+ixa meag+áy+né re nimón+ro é+r+x+ñ+. Ap+x+ mayowa á+xenwar+ min+pa nero nán+ ‘Gor+xo wimónar+ñ+p+ñ+ oem+ñ+.’ niy+iw+ro yar+g+áwa yap+ nimón+ro é+r+x+ñ+. ³⁰ Á+mi+x+á yar+g+áy+né á+mi+x+á m+yar+g+áy+ yap+ nimón+ro é+r+x+ñ+. D+ñ+ ni+á seainar+ñ+y+ñé d+ñ+ ni+á m+winar+ñ+y+ñ yap+ nimón+ro é+r+x+ñ+. Am+pí b+ nero t+g+áy+né am+pí may+y+ñ yap+ nimón+ro é+r+x+ñ+. ³¹ Om+ñ+ ner+ñá am+pí xw+á t+yo wen+pim+ dán+ om+ñ+ yar+g+áy+né á+amá ap+ nán+ wí udud+ m+winar+g+áy+ñ yap+ nimón+ro é+r+x+ñ+.” Am+pí agw+ r+íná xw+á r+r+ím+ en+y+ñ imón+ñ+pa an+ñ+ imón+n+á men+ñ+. Xeg+ b+ imón+n+á nán+ añw+ ayo enag+ nán+ searar+ñ+ñ+. ³² “Am+pí ayá wí nán+ udud+ mir+n+pa oépay+.” n+nimón+r+ñ+ nán+ searar+ñ+ñ+. Á+amá ap+x+ m+meag+áy+ Á+min+áo nion+ yar+ñ+p+ nán+ yay+ owin+n+r+ñ+ nán+ o yay+ win+pax+ imón+ñ+p+ñ+ nán+ d+ñ+ n+m+óa war+g+ár+ñ+. ³³ E ner+ aí á+amá ap+x+ meag+áy+ “G+ ap+x+ñ yay+ owin+n+r+ñ+ nán+ ar+ge em+n+r+é+ñ+?” niy+iw+ro ap+ nán+ d+ñ+ n+m+óa nuro ³⁴ d+ñ+ b+ biaú íá x+rar+g+ár+ñ+. Ap+x+ s+ñ+ ox+ m+meán+g+íwa t+ñ+ ap+y+á+wa t+ñ+ íwa wí wí re yaiwiar+ñ+r+ñ+, “Ni+ñ+ g+ ná+p+ t+ñ+ d+ñ+p+ñ+ t+ñ+ s+yikw+ m+ñ+ñ+ Á+min+áo g+ á+amá e oimón+poy+n+r+ñ+ wimónar+ñ+p+ñ+ t+ñ+ x+xen+ oimón+m+ñ+.” niy+iw+r+ñ+ o nán+ wiipax+ imón+ñ+p+ñ+ nán+ñ+ d+ñ+ moar+ñ+r+ñ+. E ner+ aí ap+x+ r+ixa ox+ meán+g+íwa wí wí ax+p+ e yar+ñ+man+. “G+ oxo yay+ owin+n+r+ñ+ nán+ ar+ge em+n+r+é+ñ+?” niy+iw+r+ñ+ xw+á t+yo dán+ imón+ñ+p+ñ+ nán+ d+ñ+ n+m+óa war+ñ+r+ñ+. ³⁵ Nion+ searar+ñ+p+ñ+ nan+ñ+ onin+r+ñ+ m+searar+ñ+ñ+. Sewan+ñ+y+ñé n+x+d+r+ñá nan+ñ+ oseain+r+ñ+ searar+ñ+ñ+. Nion+ á+xenwar+ñ+ os-eaim+n+r+ñ+ m+rar+ñ+ñ+. Sey+né nan+ñ+ imón+ñ+p+ñ+ nero am+pí pí pí imón+ñ+p+ñ+ nán+ m+m+wia+í+k+ñ+ m+seain+pa yar+ñá “Á+min+áo wimónar+ñ+p+ñ+ oyaney+.” niy+iw+ro oépay+n+r+ñ+ nán+ searar+ñ+ñ+.

³⁶ Á+amá go go “Ap+y+á nion+ nán+ r+x+ñ+ñ+ nur+yig+ím+ñ+ n+p+k+w+ñ+ñ+ m+wikárar+ñ+ñ+.” niy+iw+r+ñáy+, í xwé nimón+r+ñ+ r+ixa meapax+ imón+ñ+g+ñ+ s+ñw+ñ+ w+n+r+ñ+ “Í+mi r+ixa omeám+ñ+.” niy+iw+r+ñ+ m+ñ+ñ+ nin+r+ñ+ nán+ “Kiki+á b+ epaxon+man+.” yaiwin+r+ñ+ ner+ñáy+, xe o xeg+ wimónar+ñ+p+ñ+ ner+ñ+ í+mi omean+. E ner+ñá, ay+ s+pí b+ m+yar+ñ+ñ+. Anan+r+ñ+. ³⁷ E ner+ aí go go “Ná b+ñ+ ap+ oem+ñ+.” r+n+ñ+p+ñ+ nán+ d+ñ+ s+ix+ñ+ í+n+r+ñ+ feapá win+pax+ imón+ñ+p+ñ+ xe m+ñ+ñ+ onin+n+r+ñ+ mimón+pa eri xewan+ño xeg+ d+ñ+y+o dán+ “Ap+y+á nion+ nán+ r+x+ñ+ñ+ nur+yig+í kiki+á onwean+.” yaiw+r+ñ+ ner+ñáy+, ay+ nan+ñ+ yar+ñ+. ³⁸ Ay+nán+ á+amá ap+x+ñ xeg+ r+x+ñ+ñ+ wur+yig+ím+ñ+ n+mear+ñá, ay+ nan+ñ+ yar+ñ+. Á+amá ap+x+ñ xeg+ r+x+ñ+ñ+ wur+yig+ím+ñ+ m+meapa ner+ñá, ay+ en+ñ+ nan+ñ+ ner+ñ+ seáy+ñ+.

e imóniḡḡpi yarini.

³⁹ Apixí wiyá oxo sini mipe ḡweañána anḡḡ re yaiwíwiniḡḡni, “Oyá apixini rimóniḡḡni?” yaiwíwiniḡḡni. E neri aí xegí oxo rixa niperínáyí, sini omi mimeáni “Go gomi omeánimini?” niwimóniríná, anani meánfwiniḡḡni. E neri aí áamá sipfá imóniḡḡ womi mimeáni Jisaso tñni ikárinḡḡáyí womini meánfwiniḡḡni. ⁴⁰ Ámi nimeániríná, anani enagi aiwi nioni ḡḡ diḡḡ ayí rḡpi nimónarini, “Í ámi mimeáni sini anḡḡ apixí aní niḡweañáyí, yayí oxí tñni niḡweañána wininḡḡpimi seáyí e imóniḡḡpi wininḡḡrini.” nimónarini. “Nioni eni Gorixoyá kwíyí tñḡañoniráni?” niyaiwirí searariḡḡni.

8

Naḡwí mimóní ḡwḡápi nání ridiyowá inḡḡḡpi nání urḡḡ nánirini.

¹ Seyíne payí nearo naḡwí áamá wigí mimóní ḡwḡá imóniḡḡpi nání ridiyowá yarḡḡápi nání yarḡḡḡ nigḡápi nání bi osearimini. Ayí neparini. Seyíne ríwamḡḡ nearo nriḡḡápa Jisasomi diḡḡ wikwíronwaéne nineneni rixa niḡḡá imóniḡḡwaénerini. Ayí nepa imóniḡḡagi aiwi rḡpi osearimini. Áamá “Rixa niḡḡá imóniḡḡañoniráni?” niwimóniríná, diḡḡ apimi dání wárika imónarḡḡárini. E neri aí áamá wíyo diḡḡ sipí niwirí arírá niwiríná apimi dání Jisasoyá siyikí imóniḡḡwaéne sḡḡḡkí ámi bi eámixinarḡḡwárini. ² None go go “Amípi bi nání rixa niḡḡá imóniḡḡañoniráni?” niyaiwinirínáyí, niḡḡá Gorixo “Áamá nñni e oimónḡḡpoyí.” wimónariḡḡpi tñni sini xixeni wí mimóniḡḡorini. ³ E neri aí go go “Niḡḡá imóniḡḡañoniráni?” niyaiwiní Gorixomi diḡḡ sixí nuyirínáyí, Gorixo “Áamá o nioniyá imóniḡḡ woráni?” yaiwini. ⁴ Ayínáni ḡḡwí áamá wí wigí ḡwḡápi nání ridiyowá nemána ámi makerfá imixaríná Jisasoyá imóniḡḡáyíne bí nero narḡḡápi nání rḡpi osearimini. Nene niḡḡárini. Xwḡá tḡyo mimóní ḡwḡápi obaxí enagi aiwi bi nepaxiḡḡ imóniḡḡpimaní. Niḡḡini nepa ḡwḡá mipimóniḡḡpirini. ḡwḡá nepa imóniḡḡpi, ayí ná woni Gorixonirini. ⁵ Áamá wí re rarḡḡárini, “ḡwḡá rḡpi aḡḡnamí dāḡḡpirini.” Wí “Xwḡárimí dāḡḡpirini.” rarḡḡárini. ḡwḡá rarḡḡá api bi “Nepa ḡwḡá imónini.” rinḡḡpirini. Bi “Kwíyí seáyí e imóniḡḡ tñḡrini.” rinḡḡpirini. Api api obaxí ayá wí imóniḡḡagi aiwi ⁶ nene nání ḡwḡá imóniḡḡpi, ayí ná woni Gorixorini. O negí áporini. Amípi nání mḡḡkí ikiḡorini. Áamá xfo nání imóniḡḡwaéne ayí onirini. Nene nání seáyí e imóniḡḡpi eni “Pirini?” marfái, ayí ná woni Áminá Jisasi Kiraisorini. Omi dání Gorixo amípi nñni imixiri sḡḡḡ nene imóniḡḡwápi neaimixiri enorini.

⁷ E neri aí áamá Jisasomi diḡḡ wikwíroarḡḡáyí nñni niḡḡá api nimóniro “Negí ḡwḡá xídagwápi ná mḡḡkí mayí imóniḡḡpiráni?” yaiwiarḡḡámani. Segíyí wí Jisasomi sini diḡḡ mḡwikwíró neríná wigí ḡwḡápi fá niḡḡira niwagfásána yarḡḡáyí enagfá nání mimóní ḡwḡápi nání ḡḡwí ridiyowá inḡḡpi niniróná “Ayí ḡḡwí ḡwḡá imóniḡḡpi nání ridiyowá éḡápi rfa narḡḡni?” niyaiwiro wigí diḡḡ pḡwiniḡḡ imóniḡḡápi dání “Niḡḡkwini miyarḡḡni.” niyaiwiro nání apimi dání piaxí niweániri udunarḡḡrini. ⁸ E neri aiwi aiwá minipa yarḡḡwápi dāḡḡrani, narḡḡwápi dāḡḡrani, Gorixo neamiminarḡḡmani. Minipa neríná oyá siḡwḡyo dání siyikwḡpianeniḡḡ imónariḡḡwámani. Niniríná eni oyá siḡwḡyo dání seáyí e imónariḡḡwámani. ⁹ E neri aí áamá Jisasomi diḡḡ niwḡkwíroro aí wigí diḡḡ yóḡniḡḡ mimóniḡḡáyí wiyíne anani niḡḡaxí imóniḡḡpi narḡḡagfá niḡḡseaniro nání ayí eni ninimána “Niḡḡkwini mimóniḡḡpi rfa éwini?”

níyáiwiríngípmi dání óreámioapríxínirí dínj tñní níríxíní. ¹⁰ Ámá Jisasomí dínj níwíkwíro aiwí síní dínj yófníngí mimóníngíáyí segí ámá “Nwá ríníngí rípi ná míkí mayíríní.” yaiwiaríngí wo nhwá imóníngí apí nání anj rídíyowá yaríngíwamí níhweámáná aiwá rídíyowá éfápi naríngí níwíníróná “Nene ení ananí nípaxenerfani?” níyáiwíníro enj síxí nínímáná nípráo. ¹¹ Ríxa níró wíngí xwioxíyo dání wá mívókípa nerí udunáná re searímíni, “Seyínéyá níjía imóníngíápímí dání síní yófníngí mimóníngíáyí tiyí —Ayí segí séríxímeáníngí imóníngíáyíríní. Kiraiso upeíngíyíríní. Ámá ayí seyíné níjía níró ‘Pí pí nhwá ámá mewegíá nepa mimóníni.’ yaiwiaríngíápímí dání ríxa xwíría íkíxenáo.” searímíni. ¹² Ayínání nene negí níxímeá dínj síní yófníngíáyí sípí e wíkarírane ayí wíngí dínj “Apí neranéná nípkwíní míyaríngíwíní.” yaiwinaríngíápímí wíákirane neríngípmi dání Kiraisomí ení sípí wíkaríngíwíní. ¹³ Ayínání níngíwí naríngíápímí dání gí níxímeá imóníngíáyí óreámioapaxí enjánáyí, ayí nóreámioaro uduníngínirí níngíaga ná ríwíyo dání aiwí ámí gíwí bí nímfámani.

9

“Wá wurímeiaríngíwáone nísearíngíápímí Poroní wí searíngíámání.” uríngí náníríní.

¹ “Ó áxenwarí iníngíoríní.” ríníaiwiaríngí? “Jisasoyá wá wurímeiaríngí wo mimóníni.” ríníaiwiaríngí? “Ó negí Ámíná Jisasomí sínjwí mívíníngíoríní.” ríníaiwiaríngí? “Ó Ámínáo nání wá nínearíngíápímí dání dínj wíkwíronhwáéne meníní.” níyáiwinaríngí? ² “Poró Jisasoyá wá wurímeiaríngí womaní.” níaiwiaríngíáyí wí enjánáyí aí seyíné anjípaxí níngí wá wurímeiaríngí imóníngíápí nání “Ríxa xíxení níjía imóníngí.” níróngí. Poroní wá searáná seyíné ríxa Goríxo tñní nawíní íkíríníngíáyí níróngíápímí dání ámányo áwanj ríníngí uraríngí, “Ó nepa Jisasoyá wá wurímeiaríngí woríní.” uraríngí.

³ Ámá pairí níaríngíápí wíáíkímínirí nání rípi nura waríngíaríní, ⁴ “Jisasoyá wá wurímeiaríngíwáone nání re níneaiwíro ríraríngí, ‘Awa yaríngíápí nání níngíwí nání wayíá iníngí níro aiwá níro epaxí mimóníngí.’ níneaiwíro ríraríngí? ⁵ ‘Wá wurímeiaríngí wá tñní Ámínáomí xogwáowa tñní Pítao tñní awa apíxí nímeáro apíxí tñní nawíní emearíngíápí Porówa axípi wí e epaxí mimóníngí.’ níneaiwíro ríraríngí? ⁶ Apí níyáiwíro ríraríngí? Rímíní rípi níyáiwíro ríraríngí? ‘Wá wurímeiaríngí wá wíngí níngíwí omíngí píní wíarípaxí aiwí Poró tñní Banabaso tñní awaúní aiwá nípsí nání níngíwí omíngí yaríngíápí píní wíarípaxí mimóníngí.’ níyáiwíro ríraríngí? ⁷ Síngí wíngíwá ámá wo níngíwí oníngíápímí wíngíwí gíyí ríxa enj nímeámáná wíwaníngí upírowáringíaríní? Oweoí, wí e epaxí meníní. Ámá gíyí aiwá omíngí níróngí níngíwí yaríngíaríní? Oweoí, apí ení wí epaxí meníní. Ámá gíyí búríngíákáú níróngí wíwaníngíyí amíngí níngíwí yaríngíaríní? Oweoí, apí ení wí epaxí meníní. ⁸ Níngíwí ámá dínj móaríngíápímí níngíwí ríra raríngí? Oweoí, nhwá íkaxí Moseso níngíwí eanjípmí dání ení axípi e ríníní. ⁹ Apímí dání re níngíwí eáníní, ‘Búríngíákáú tñní wíngí aiwá exwexwímí neríná bí níngíwí oenírí manj gíwí níngíarípaní.’ níngíwí eáníngíápí ‘Goríxo búríngíákáú náníní dínj níngíwí ríngíaríní.’ níngíwí níngíwí? ¹⁰ ‘Ayí ámaéne nání ení dínj níngíwí níngíwí enjíríní?’ níngíwí níngíwí? Oyi, ayí ámaéne nání ení ríngíaríní. Moseso ámá aiwá níngíwí uríngí nání xwíá

yuní níkixéa warigfáyí tñi aiwá yóí éána miarigfáyí tñi nñi nawíni wigí bí níprífa nání dñí níkwímore érixiniñi e ráriñrini. ¹¹ Wáf wurimeiarñwáone xwiyfá Gorixoyápi nisearirfná aiwá iwfanñí seu-rarñagwi aí re riseaimónarini, ‘Aiwá iwfanñí neaurarigfápimi dání bí nímiro aiwá níprí nání nínearápirónáyfrani, aikí yíníprí nání nínearápirónáyfrani, ayí naní mñyarñoi.’ riseaimónarini? ¹² ‘Ámá wí anani nisearápiro nípaxí enánáyí, ayí none añpaxrini.’ nimónarini.” rarñárini.

E nerí aí none nisearápíaxí imónñípi mñsearápñwáriní. Ámá xwiyfá yayí neainípaxí urarfná “Amípi wí nearápaniro nání rfa yarñoi?” níyaiwiro dñí mñwíkwíropa eprixiniñi nisearápíaxí nimónrane aí wí mñsearápí dñwí ikeamónñwápimi xwámámí wiñwáriní. ¹³ Ámá amípi añí rídiyowá yarigfiwámi ínmi enñyo mearigfáwa aiwá níprí nání iwámi wenípi mearigfápi nání seyíne níjfa mimónpa reñoi? Ámá nanwí Gorixo nání nímeámi báná rídiyowá wiarigfáwa rídiyowá wííapi bí nímearo narigfápi nání ení seyíne níjfa mimónpa reñoi? ¹⁴ Axípi Áminá Jisaso sekaxí re rñrini, “Ámá xwiyfá yayí seainípaxípi wáf nurimeiarigfáwa apimi dání aiwá níprí nání meárixini.” ¹⁵ Ámináo sekaxí e rñí aí nioní seyíne tñi níñwearfná wí mñsearápí nerí agwi ení apí bí nioní oniapfóyiniñi payí nearí mñseamónaparñini. Ayí rípi nání seararñini. Nioní aiwá nisearápirí mñní nerí néra unápi nání míxí meakñinarñapi ámá wo aiwá níniapirfná nísanñonwiráriniñini nání “Nioní xámi péimigini.” nimónarini. ¹⁶ Arfá nípoyí. Nioní xwiyfá yayí neainípaxípi wáf nisearirfná Gorixo e éwiniñiniñi sekaxí nírowárenapñí enagi nání e yarñapi nání níwanñoni míxí meakñiníaxí wí menini. Nioní Gorixo e éwiniñiniñi nírowárenapñípi mepa nerfnáyí, sfá wí nioní majfá nórípaxrini. ¹⁷ Gí dñí tñi “Wáf ourímemini.” nínimónri síñwiríyí, “Gorixo yayí nimopaxípi eminiñi yarñini.” rípaxrini. Gí dñí tñi “Wáf ourímemini.” mñnimóní Gorixo sekaxí nírowárenapñí enagi nání nerfnáyí, aríge níyaiwirí “O yayí nimopaxípi yarñini.” rímñini? ¹⁸ Ayínáni pípimi dání nioní yayí nimopaxrini? Nioní ámáyo xwiyfá yayí neainípaxípi wáf nurirfná apimi dání urápíaxí imónñípi murápípa nerñíyo dání yayí nimopaxí imónñípi yarñini.

“Ámá pí pí imónigfápa nioní ení imónarñárini.” urñí nánirini.

¹⁹ Nioní nepa ámá womí xínáinñiniñí nimónri omñí wíarñáoni menagi aí ámá ayá wí Jisasomí oxídfóyiniñi nání nioní gí dñíyo dání ámá níyfyá xínáinñiniñí nimónri omñí wíarñáoni imónñini. ²⁰ Nioní gí Judayí tñi níñwearfná Jisasomí dñí owíkwírópoyiniñi ayññí nimónri yarñárini. Nwí ikaxí rññípiimi ñwá mñxenwiráriniñáoni aiwí gí Judayí apimi ñwá xenwiráriniñíyí tñi nawíni níñwearfná, “Nioní aríge yarfná ayí Jisasomí dñí wíkwíropfáoi.” níyaiwirí nání nioní ení apimi ñwá xenwiráriniñáoni imónarñárini. ²¹ Gí Judayí tñi níñwearfná ayññí nimónri aiwí ámá Gorixoyá ñwí ikaxí rññípiimi ñwá mñxenwiráriniñíyí tñi nawíni níñwearfná, ayí Jisasomí dñí wíkwírófrixiniñi nioní ení ñwá mñxenwiráriniñáoni imónarñárini. Nioní ñwí ikaxí rññípiimi míxídfí nerí marfáí, Kiraiso rññípiimi xídarñáoni enagi nání rarñini. ²² Nioní ámá ení samñí wegíyí tñi nawíni níñwearfná ayí Jisasomí dñí wíkwíropfí nání nioní ení ení samñí níwenñi nimónri uréwapíyarñárini. Ámá nñi wíyo erfkiemeáimiginiñi ayí pí pí imónigfápa nioní ení axípi e

imónariñáriní. ²³ Nioní apí nípini yariñápi, ayí rípi nání yariñáriní. Xwiyfá yayí neainipaxí imóniñípi uráná arfá nípíri nání yariñáriní. Xwiyfá apí ámayo naní wimixariñípi nioní ení onímeaníri e yariñáriní.

“Gorixo yayí neaimoníwiniñíri Jisasomí píraníñí ouxfdaneyí.” uríñí nániríni.

²⁴ Ámá yamiyamúrónigí inarigfáyí níní aníni nero aí ná woní, múróo xfo dñí niyaiwirí niyirí meaaríñípi nání seyíne níjía mimónípa reñoi? Ayínáni seyíne ení Jisasomí níxídiróná yamiyamúrónigí nero xámi rémoarigfápániñí éríxini. ²⁵ Ámá re yaiwiarigfáyí, “Nífá xixegíni yaníro nání awí eánarigfáe nání nurí wíniyo múrómíginí.” yaiwiarigfáyí wíwaníñíyí ení síxí ímíxinaníro nání pí pí mñí wínaníñípi arfá níkeamoro ení síxí eámíxinarigfáriní. E yariñíyí urí imíxinipaxí imóniñípi bí meaaníro nání yariñagfá aí nene urí imíxinipaxí mimóniñípi meaanírane nání yariñwini. ²⁶ Ayínáni nioní Jisasomí níxídiróná yamiyamúrónigíniñí níníri íríní xixeni waríñáriní. Wé neánírná xaríxarí nerí meá píraníñí sopíñí norí nírómáná xixeni eariñáoníri. ²⁷ Níwaníñoní ení síxí oímíxinímíníri nání náoní iwaníñíñí eáníri pí pí nioní mñí ninaríñípi arfá oíkeamómíníri nání iwaníñíñí eáníri yariñáriní. Ayí rípi nání e yariñáriní. Nioní ámá wíyo wáf re nuríméísáná, “Kiraísomí níxídiróná yamiyamúrónigíniñí níniro xídiríxini.” nuríméísáná enáná Gorixo “Ayí tñí yamíñíyí mimóniñíni.” níriníginíri e yariñáriní.

10

“Sípí Judayeneyá neáríaweyí yagfápa mepa éwaníginí.” uríñí nániríni.

¹ Gí nírixímeáyíne, negí neáríaweyí yagfápi nání dñí mopíri nání bí osearímíni. Ayí níní Moseso Isipíyí aníyo dání níwirímeámí nurírná agwí Gorixo nípemeámí úwiniñíni tñípi mímí símanwíyóníñí íní mímí níñweámáná númí wagfáriní. Níní ení ipí Ragí ríñoyí ríniñwá níxeróná mídímídáni eadíkíowáríniñáná áwínímí níxéa ugíawixini. ² Níní agwípímí símanwíyóníñí níñweaxa uro ipíwámí xero neróná Moseso tñí nawíní aní níkaríníro néra ugíawixini. ³ Aiwá mayí e nemeróná aiwá maná ríniñí Gorixoyá kwíyíyo dání imóniñípi ayí níní níga wagfáriní. ⁴ Iníñí mayí e nemeróná Gorixoyá kwíyíyo dání símíñí meañú ayí níní nagfáriní. Síñá iníñí símíñí meago —O wíniyí úfámí númí emeagoríni. O, ayí Kiraíso nání raríñíni. ⁵ E neríñí aiwí ayí nápi yariñípi nání Gorixo wíki níwóníri ámá dñí meañe dání amí amí opépoyníri níwíkára wagfáriní.

⁶ Ayí amípí apí apí néra nuróná pegfápi dání nene nání síñwepí gí neainíni. Ayí sípí imóniñípi nání mñí inagfápa nene ení axípi mñí mínípa éwaníginí síñwepí gí neainíni. ⁷ Ayí wí wí gíñwíwípi níxídiróná Bíkíwíyo dání re níriníri eáníñípi tñí xixeni re egíawixini, “Ámayí aiwá níro iníñí níro epíri nání níñweagfásáná ríkíkíró inaníro nání wíapíni meagfáwixini.” níriníri eáníñípi tñí xixeni e egíawixini. Nene ayí yagfápa nerane mimóníñwí imóniñíyo wí míxí dípá éwaníginí. ⁸ Ayí wí fíwí iníñíyápa —fíwí e iníñíyápi nání Gorixo pírf umamópoyíni uráná ámá xíomí píraníñí xídarí gíyí sía axíyímí ámá fíwí inarí gíyí, níní 23,000 imóní gíyí pípíkímí emegfápi nání raríñíni. fíwí ayí e inagfápa nene ení axípi e mínípa éwaníginí. ⁹ Ayí wí Ámíná Gorixo nepa ení eáníñorfaníri iwamfó wíwapíyagfápa —E wíwapíyáná oyá dñí tñí ámá ayo weaxfá sídñí óagí nání pegfíná nání raríñíni. E iwamfó wíwapíyagfápa nene ení míwíwapíyápa éwaníginí. ¹⁰ Ayí wí Gorixomí aníñúmí wírinagfápa

—Aniñúmí e wirínáná aníñají á máyo xwiríá wikíxeariño pikinípi nání raríñini. Goríxomi aniñúmí wirínagíapa nene ení axípi e mepa éwanigíni. ¹¹ Api api e niwímeáa unípi wigí winíyí éf oweayimeánipoyiníri sñwepigíñini wirí nene agwí ríná sía yoparíyi ríxa nimóníná ñweañwaéne íkwairíri neainíá nání Bikwíyo ñwiráriníñipiríni. ¹² Ayínání “Goríxomi píraníñí xídaríñáoni ayí yagíapa wí epaxonímani.” yaiwinaríñí goxí goxí, jíwaníñoxí axípi nerí aníñimigíñini píraníñí meníñiríxini. ¹³ “Ení eánigíáyíñaniñí á máyo iwamíto wíwapíyarigíápi axípi míneaiméa xegí bí imóníñipi neaiméaríni.” miyaiwipani. Goríxo —O á má dñí wikwíarínipaxí imóníñoríni. O iwamíto á má seaíwapíyíáná seyíne xwámámí míwipaxí imóníñipi xe oseáíwapíyípoyiníri wí sñwí seaníñá meníni. Á má wí xe iwamíto oseáíwapíyípoyiníri sñwí níseaniríñá seyíne xopírará wípírá nání ení xwámámí wípaxíyíne seaimíxiyíníñini.

Rídiyowá mimóní ñwíápi nání iníñipi nání uríñí náníñini.

¹⁴ Gí nírixímeáyíne, Goríxo negí neáríawéyo naní wíagi aiwí obaxí ayá wí wigí sipí neríñíyo dání xwiríá ikíxenagíá enagi nání nene dñí nímorane mimóní ñwíápi wí míxirípa nerane api tíñí e dání éñíñí owaneyí. ¹⁵ Dñí tígíáyíne, nioní dñí tígíáyó uraríñápa axípi nísearímíñiri yaríñápi nání sewaníñíyíne dñí níyaikiroro “Sípírání? Nanírání?” yaiwípoyí. ¹⁶ Kapíxí iniigí wainí iníñipi —Api Ámíná Kiraiso nene nání níneapeiríñá ragí punípi nání dñí neainíñá nání imóníñipiríni. Nene níñiranéná Goríxomi yayí wiaríñwápiríni. Iniigí api níñiranéná o tñí mímíñínípa yaríñwáraní? Aiwá o níneapeiríñá xío náo ríñíñí winíñipi —Api nání dñí neainíñá nání níkwíríri naríñwápiríni. Aiwá api níñiranéná ení o tñí nawíní mímíñínípa yaríñwáraní? ¹⁷ Aiwá níkwíríri naríñwá api ná bini enagi nání nene á má obaxene imóníñagwi aiwí ná bini dání níkwíríri naríñwáyo dání síyikí ná bini mimónípa renwíni? ¹⁸ Gí Isireríyí yarigíápi nání ení dñí mópoyí. Rídiyowá éfápi narigíáyí Goríxo, e íráf oníño tñí míñinarigíáríni. ¹⁹ Nioní searímíñiri yaríñápi seyíne ríxa dñí rímoní? “Rídiyowá á má Goríxomi míxídarigíáyí wigí mimóní ñwíápi nání yarigíápi, ayí nepaxíñí imóníñipi nání ría neararíni?” ríyaiwiaríñoi? “Wigí ñwíá imóníñipi ení, ayí nepaxíñí imóníñipi nání ría neararíni?” ríyaiwiaríñoi? ²⁰ Oweoi, wí e searímíñiri miyaríñini. Rípi oyaiwípoyiníri seararíñini, “Á má Goríxomi míxídarigíáyí wigí rídiyowá yarigíápi Goríxo nání rídiyowá mé wigí mimóní ñwíá kwíyí sipí tíñipi nání rídiyowá yarigíárání?” oyaiwípoyiníri seararíñini. Seyíne wigí rídiyowá éfápi níñiróná kwíyí api tñí nawíní míñínípiríxiniñiri seararíñini. ²¹ Wí re miyaiwinípa éríxini, “Nene anani kapíxí Ámínáo neaiñipi nání dñí moaníwá náníwá nírane mimóní kwíyíyí náníwá nírane epaxeneríni. Nene anani aiwá Ámínáo nánípi nírane mimóní kwíyíyí nání rídiyowá éfápi nírane epaxeneríni.” miyaiwinípa éríxini. ²² “Rídiyowá mimóní ñwíá nánípi naríñwápipi dání Ámíná Goríxo wikí dñí neaiwiní nání símírí wíwanigíni.” ríseaimónaríni? “Ení eáníñí nene eáníñwápi xíoyápipi seáyí e imóníñagi nání pírfí neamamopaxenemáni.” ríyaiwinaríñoi?

“Goríxomi yayí umepaxí imóníñipini éwanigíni.” uríñí náníñini.

²³ Wiyíne re rarigíápi, “Pí pí ‘Oyaneyí.’ níneaimóníñí nene anani epaxíríni.” rarigíápi nepa níñiro aiwí api bí neríñípimi dání píraníñí imíxínarigíámani. Goríxomi dñí wikwíronñwaéne “Pí pí ‘Oyaneyí.’

nineaimónirfná anani epaxenerini.” yaiwinarinwápi nepa imóninagá aiwi api bi nerinipimi dáni síkíktí omixinarinwámani. ²⁴ Segíyí wo “Naní niwaninonini nímeani nání arige eminiréini?” miyaiwipa eri “Naní áamá tíyo eni wímeani nání arige eminiréini?” yaiwiri éwiniginini. ²⁵ Pí pí gíwí áamá wí makerfá imixarigée dáni bí yarigíapi seyíne anani bí nero niniróná ayá síwí searoniginiri “Mimóní nwáapi nání ridiyowá éfápirani? Ridiyowá mepa éfápirani?” yarini minipa éfirixini. ²⁶ Bíkwiyo dáni “Xwá ririrani, amipí xwá tíyo enipirani, nini Ámináoyá imónini.” niriniri eaninagá nání “Pí pí gíwí enipi anani nipaxenerini.” seararinini. ²⁷ Áamá Jisasomi diní miwíkwíroní wo “Aiwá bí onaneyi.” searepearána seyíne “Anani Owaneyi.” niseaimónirfná, sa nuro ayá síwí searoniginiri pí pí aiwá seiapípi nání “Wígí mimóní nwáapi nání ridiyowá éfápirani? Mepa éfápirani?” miyaiwipa nero anani nífirixini. ²⁸ E neri aí áamá wo áwaní re nisearirfnáyí, “Gíwí rípi nwá imóninipi nání ridiyowá inípirini.” nisearirfnáyí, áwaní searfo nání diní nímoro o seyíne narinagá niseanirfná “Gíwí api Jisasomi diní wíkwíroarigéa tíyí minipaxí imóninipi pí nání rfa narinopi?” niyaiwiri ayá síwí uroniginiri minipa éfirixini. ²⁹ Seyíne niniróná “Nipikwini miyarinwini.” niyaiwiro ayá síwí searoniginiri mirarinini. Áwaní searfo “Ayí nipikwini miyarinopi.” niseaiawiri ayá síwí uroniginiri rarinini. E seararinagá nání áamá wo niwíapinimeari re nirininopi, “Nene anani nepaxí imóninipi pí nání áamá wí ayá síwí uropaxí imóninipimi dáni ámi mepaxí imóninwini? ³⁰ Nioni gíwí api niniri Gorixomi yayí niwirfnáyí, gíwí nioni yayí wíapi nání mfkí píyo dáni pairirí nipaxí imónini?” Áamá wo e nirinini aí ³¹ rípi osearimini, “Seyíne gíwí ninirónarani, iniigí ninirónarani, pí pí nerónarani, áamá wí siní niseaniróná ‘Gorixomi diní niwíkwíroro nání rfa yarinopi?’ oseaiawipoyiniri omi seayi e uméyoapaxí imóninipi éfirixini.” osearimini. ³² Judayirani, Girikiyirani, áamá Gorixoyá siyikí imónigíayirani, ayí omi siní xídipaxí enánáyí, nene oyá siníwíyo dáni anani epaxí aí ayo óreámioapaxí imóninipi mepa éwaniginini. ³³ Nioni yarínápa seyíne eni axípi éfirixini. Nioni pí pí nerfná niwaninonini nánini ayá tñni mimení “Áamá obaxíyo Gorixo yeáyí uyimixemeanfa nání omi diní owíkwírfpoyiniri arige neri ayo ayá tñni umemfárfani?” niyaiwiri ayí yayí winipaxí imóninipini yarinarini.

11

1 Nioni Kiraiso yagípi ikaniní wiarinápa seyíne eni nioni ikaniní nífirixini.

“Apixíwa miníyo wí pánfirixini.” uriní nánirini.

2 Seyíne nioni nání ininá diní arfá mikeamó Jisasomi xídarinwaéne yarínwápi nání nioni seaiékwíkwíyinápi xaiwí fá nixiriyo yarínagá nání yayí bí oseaimini. ³ Seyíne seaiékwíkwíyinápi xaiwí fá nixiriyo aí “Rípi nání eni níjía oimónipoyi.” nimónarini. Kiraiso áamá oxí niyoni seayi e wimóniri oxowa xiepiwami seayi e wimóniro Gorixo Kiraisomi seayi e wimóniri eni. ⁴ Ayínáni oxí go go Gorixomi rixiní nurirfnarani, oyá xwiyfápi wíá nurókiamorfnarani, wí miníyo nipákinimáná e nerfnáyí, o xegí seayi e wimóninomi —O ayí Kiraisorini. Omi ayá wimoarini. ⁵ E neri aí apixí gí gí miníyo wí midíkinipa nemáná Gorixomi rixiní nurirfnarani, oyá xwiyfápi wíá nurókiamorfnarani, í xegí seayi e wimóninomi —O ayí xegí xiagworini. Omi í ayá wimoarini. Apixí e yarigííwa re imónigííwa

tíni xixeni imóniḡoi. Íwami gwí niyiríná ayá xwé owininri d́á ńni róáná mḡḡ wáḡ nero nání ayá winariḡiwa tíni xixeni imóniḡaǵa nání rariḡini. ⁶ Apixí ḡiyí “Mḡḡyo wí mḡpákínipa oemini.” niwimónirínáyí, wigí d́á ńni ení rónírixi. E niseariri aí apixí d́á ńni róánáyí mḡḡ wáḡ nimóniri nání ayá niwinirínarani, úrapí róánáyí wiwiá f́a niweri nání ayá niwinirínarani, mḡḡyo wí pákínirixini. ⁷ Ayí rípi nání rariḡini. Gorixo áamá oxí iwamó nimixiri nítiríná seáyí e xewaniḡóniḡ imóniḡipa wimixiḡḡ enḡḡ nání oxíyí Gorixo x́o imóniḡipi síwaniḡḡ niwiniri nání omí rixiḡḡ nurirínarani, oyá xwiýápi ẃa nurókiamorínarani, amípi wí mḡḡyo mḡpánipa éríxi. E neri aí apixíyí wigí f́wiagwíyí imóniḡápi síwaniḡḡ niwiniri nání ayí Gorixomi rixiḡḡ nurirínarani, oyá xwiýápi ẃa nurókiamorínarani, amípi wí mḡḡyo pánírixi. ⁸ Ayí rípi nánirini. Eníná Gorixo áamá oxí nimixiríná apixími dání bí niyori imixiḡḡmani. Apixí nimixiríná oxomi dání bí niyori imixiḡḡrini. ⁹ Apixími oxo arirá wíwinḡḡniri imixiḡḡmani. Oweoi, apixí oxomi arirá wíwinḡḡniri imixiḡḡrini. ¹⁰ Ayínáni “Oxíyí apixíyo seáyí e ŕa wimóniḡoi?” yaiwípiri nání imóniḡipi wí apixíwa mḡḡyo pánírixi. Íwa pí pí yarigápi aḡínají síḡwḡ ẃnaxídariǵa enḡḡ nání rariḡini. ¹¹ E searariḡḡ aiwi oxí Ámináo tíni nawíni níkariniríná “Nioni apixí mayoni neri aí sopiḡḡ noniri yariḡáonirini.” rípaḡḡ menini. Apixí ení Ámináo tíni nawíni níkariniríná “Oxí mayini neri aí sopiḡḡ noniri yariḡáinirini.” rípaḡḡ menini. ¹² Neparini. Gorixo apixí iwamó nimixiríná ayí oxíyo dání niyori imixiḡḡrini. E neri aí rípi ení neparini. Oxí ńni apixíwa xirariǵarini. E neri aí apixírani, oxírani, pírani, amípi nḡpini ḿḱ iḡiḡo, ayí Gorixorini.

¹³ Sewaniḡíyíné xwiýá nioni searariḡá rípi nání dḡḡ niyaikiroro “Sípirani? Nanírani?” yaiwípoyi. Apixíwa amípi bí mḡḡyo mḡpákínipa nemána Gorixomi rixiḡḡ nurirínáyí, “Anani yariḡoi.” ríseaimónarini? “Anani miyariḡoi.” ríseaimónarini? ¹⁴ Ámaéne negí imóniḡwápimi dání síwá réniḡḡ neainariḡḡrini. Áamá oxí d́á sepiá xirá enána ayí ayá winipaxí imónini. ¹⁵ E neri aí apixí d́á sepiá enána ayí dḡḡ níf́a winipaxí ení. Negí imóniḡwápimi dání síwá éniḡḡ neainariḡḡrini. Pí nání marf́a, Gorixo apixíwa rítí inírixiñiri d́á sepiá wiḡḡ enḡḡ nání sepiá enánáyí “Dḡḡ níf́a winipaxí ení.” searariḡini. ¹⁶ Áamá wí “Xwiýá Poro rariḡḡ rípi nání xixewiaḿ ouraneyi.” niwimóniríná rípi urimíni, “None ámi xegí bí yariḡwámani. Síyikí Jisasoyá imóniḡá amí amí ḡweaǵáyí ení xegí bí x́dariǵámani. Ayí nioni ŕapini yariǵarini.” urimíni.

“Aiwá Ámináo nání dḡḡ oneaininiri imixariḡwápi úrapí mḡimapani.” uríḡḡnánirini.

¹⁷ Seyíné Gorixomi yayí wianiro nání awí neániróná naní mimóní sípípiñi nimóniri yariǵa enḡḡ nání ámi sekaxí rípi níriríná segí yariǵápi nání weyí nimeariri searimiméni. ¹⁸ Xámi rípi searimíni. Nioni áamá wí re rariḡaǵa arf́a wiḡárini, “Jisasoyá síyikí imóniḡá Koriníyo ḡweaǵáyí Gorixomi yayí umeaniro nání awí neániróná nawíni mimóní yaní epayónariǵarini.” rariḡaǵa arf́a niwiri “Bí nepa e ŕa yariḡoi?” yaiwiarinini. ¹⁹ Ayí neparini. “Seyíné dḡḡ ná bíni nímoro axípiñi mimóniḡáynérini.” nimónarini. Seyíné re yaiwinípiri nání “Negíyí wiene Jisasomi xixeni níxídirane mḡmíwiároarḡwaéne, ayí anerani?” yaiwinípiri nání xixegíni yaní nepayóniro yariḡoi. ²⁰ Ayínáni seyíné awí neániróná “Aiwá Ámináo nání ‘Dḡḡ oseaininiri nírixiñi.’ neariḡipi

narinwini.” niyaiwiro aiwi nepa minarinoi. ²¹ Ayí rípi nánirini. Awí neániro aiwá níniróná niyínéni sini mé aiwá xixegíni ríá yeaárípi anjini niyoaro xixegíni niniro nání wiyíne agwíni nweanána wiyíne iniigí wainí xwapí nínimáná papíkí yarigíarini. ²² Pí nání e yarigíarini? Aiwá niro iniigí niro epírta nání segí anj meniraní? Jisasoyá siyikí seyíne imónigápimi peayí owiananeyiniri e yarigíarani? Séríxímeá aiwá nání dífwi ikeamónarigíayo ayá owimoaneyiniri e yarigíarani? “Poró weyí neamearipaxí imóninipi yariniwini.” riseaimónarini? Oweoi, api néra warinagíá nání wí weyí seamearimfámani.

Aiwá Ámináo xfo nání dñf winíwiniginiri imixinipi nání uriní nánirini.

²³ Xwiyíá nioni enína searéwapiyinápí gí dñfyo dání misearéwapiyinárini. Ámináo nirewapiyiníyo dání searéwapiyinápí, ayí rípirini. Sía Áminá Jiaso nání Judaso pasá uméyimi Ámináo aiwá bí nímeari ²⁴ aiwá api nání Gorixomi yayí niwimáná níkwiriri re riniginí, “Rípi gí waráini. Seyíne nání ridiyowániní inímpirini. Soyíne nioni seaimípi nání dñf seainínta nání nioni éapa axípi e yayíríxini.” uriniginí. ²⁵ Awa ríxa aiwá nínimáná kapíxí iniigí wainí ininí wá nímeari xegí yarínípa axípi nemána re riniginí, “Gorixo xwiyíá siní ‘E níseaímíarini.’ raúroarínipi ‘Nepa xixeni níneaímíaríni?’ oyaiwípoyniri nioni níperína gí ragí púyí iniigí wainí sixí ríwániní imónini. Ínina soyíne iniigí ríwá nínirína nioni nání dñf seainínta nání níríxini.” uriniginí. ²⁶ Seyíne o rinípi nero aiwá api niro iniigí awá niro nerínipimi dání o ámi weapínte nání wáf réniní nira warigíarini, “Ámináo nene nání ríxa neapeinirini.” Eniní nira warigíarini.

“Ámináo ayá aiwápi gíyíne úrapí nínirína xwiyíá meárinipaxí yarinoi.” uriní nánirini.

²⁷ Ámá gíyí xámi píraniní dñf míyaikiró Ámináo ayá winípaxí imóninipi ero aiwáraní, iniigíraní, xfo nání dñf winíni nánípi úrapí niro nerónáyí, warápi tñni ragípi tñni xóróríniní nero nání xwiyíá meárinipaxí imóninoi. ²⁸ Ayínání ámá woxí woxí, “Nanj imóninipi ría yarini? Sípi imóninipi ría yarini?” niyaiwiri yarini niga núnsána aiwá api tñni iniigí awá tñni xe níríxini. ²⁹ Ayí rípi nánirini. Ámá aiwá api tñni iniigí awá tñni nínirína “Ámináo xegí warápimi dání neainí enagi nání ría narini?” míyaiwipa nerínáyí, ayí xwiyíá meárinaníro nání narinagíá nání rarini. ³⁰ Sa míkí apimi dání segí obaxí wí simíxí nero niyípe nímoniri ero wí ríxa piyí ero egíarini. ³¹ Nene xámi negí yarínwápi nání yarini niga nurane “Nanj ría yarini? Sípi ría yarini?” niyaiwirane dñf píraniní nímixinimáná aiwá api nínirane sinwíríyí, Kiraiso xwiyíá bí níneameárirí siyikí neareáminiri enímani. ³² E nerí aí agwí rína Ámináo xwiyíá níneameárirína ríwéná nene ámá xfomi míxídarigíayo tñni nawíni xwiyíá umeárimiginiri ríxa xwiyíá níneameárirí siyikí nearearini. ³³ Ayínání gí níríxímeáyíne, aiwá nioni seararínápí naníro nerímeánirína axína nawíni píraniní onaneyiniri ríwíyo rémoarigíayí nání weniní nerí nwearíni. ³⁴ Seyíne aiwá api níniróná úrapí nero xwiyíá meárinipíríxini segíyí wí agwí ení míweáninánáyí sini míbipa neróná wigí aniwámi dání aiwá níríxini. Aiwá api nání xwiyíá bí sini níwenagi aí ámi níseaímearína searímíarini.

12

“Kwíyíþimi dání epaxí imónigfáþi bi bi imónini.” uríþjaf nánirini.

¹ Gí níríxímeáyíné, seyíné payí nearo Goríxo xegí kwíyíþi síxí seamímoníþimi dání e e epaxí imónífríxínirí seaimíxíþí seyíné yaríþjaf nígfáþi nání “Seyíné xe majfá nero oéþoyí.” mínimónarini. ² Seyíné síni Goríxomi míxíþípa neróná seaigfáþi nání níjfá imóniþoi. Ámáya mimóní þwíá imóniþíþyo —Ayí xwíyíá bi ríþaxí mimóniþíþífrini. Ayo oxíþíþoyínirí yapí pí pí seaieþísiáná seyíné nepaxínirí xídagfáþi nání níjfá imóniþoi. ³ Ayínáni “Seyíné níjfá re oimóníþoyí.” nimónarini. Ámá wí Goríxoyá kwíyíþimi dání nírífríná wí re ríþaxí menini, “Jisaso xewaníþo roapíkiníþorini.” ríþaxí menini. Ámá wí Goríxoyá kwíyíþimi dání míríþa nerínáyí, “Jisaso negí Ámínáorini.” ení wí ríþaxí menini.

⁴ Kwíyíþimi dání e e epaxí imónífríxínirí síxí umímoaríþíþi xíþegíni imóniþagí aiwí kwíyí axíþi ná bini imóniþíþimi dánini yaríþgífrini. ⁵ E neríþjaf dání ámáyo seáyí e e wífríxínirí Ámínáo wímíxaríþíþi xíþegíni enagí aiwí Ámínáo, ayí ná woní axorini. ⁶ Ananí nepaxí imónigfáþi xíþegíni imóniþagí aiwí Goríxo, ayí ná woní e e epaxí imónífríxínirí ení síxí weámíxaríþíþi. ⁷ E neríþjaf aiwí o ámá xíþoyá imónigfá níní xíþe arírá inífríxínirí womini womini xegí kwíyíþyo dání epaxí imóniþíþi bi bi þajaf wiaríþíþi. ⁸ Bi bi þajaf níwíríná ámá wo kwíyíþimi dání xe ðíþí émí saímí níþmorí ámáyo þíráníþjaf uríþaxí oimónirí wírí wo kwíyí axíþimi dání xe níjfá seáyí e nimónirí þíráníþjaf uréwapíþíþaxí oimónirí wírí ⁹ ámi wo kwíyí axíþimi dání xe ðíþí ayá wí oníkwíronirí wírí ámi wo kwíyí axíþimi dání xe ení síxí neánirí ámá síþíxí yaríþgíþyo þíráníþjaf owímíxínirí wírí ¹⁰ ámi womí emíþmí epaxí oimónirí wírí ámi womí xíþoyá xwíyíá wíá urókíamopaxí oimónirí wírí ámi womí ámá wí kwíyí þimi dání raríþjafá arfá níwíríná adadí níwírí “Ayí kwíyí apimi dání ríá raríþoi?” yaiwíþaxí oimónirí wírí ámi wo ámá gwí wírí wírí xwíyíá míkí apí apimi dání ananí ríþaxí oimónirí wírí ámi womí xwíyíá míkí apí apimi dání arfá níwírí þajaf umeaipaxí oimónirí wírí yaríþíþi. ¹¹ Goríxo ámá wíyí wíyo þajaf xíþegíni e e níwíá nurí aiwí kwíyí axí ná þimi dánini e e epaxí imónífríxínirí níwímíxífríná womí þíþi owímíniríná apí wiaríþíþi. Ámi womí þíþi owímíniríná apí wiaríþíþi.

“Obaxene imóniþagwi aiwí wará ná bíníþíþí imóniþwini.” uríþjaf nánirini.

¹² Ámáya wará ná bini enagí aiwí náþimi dání wé síkwí amíþi xíþegíni bi bi imónini. Waráþimi dání amíþi xíþegíni bi bi imóniþíþí níní obaxí imóniþagí aiwí náþi ná bínirini. Ámá Kiraisoyá síþikíþi imónigfáþí ámá waráþi tíní ríramíþíþí imóniþaxífrini. ¹³ Ayí ríþi nánirini. Nene —Wiene Judayenerani, wiene Gíríkíþyenerani, wiene xínáíwanéniþí nimónirane omíþjaf wíiaríþwaénerani, wiene áþenwarí míþneainí negí ðíþí tíní emearíþwaénerani, —Nínenení ení kwíyí axíþimi dánini síþikí ná bini imónani nání wayí neameairo kwíyí axíþini neaínirí ení enagí nání raríþini. ¹⁴ Nene níjfá re imóniþwini. Ámá waráþi, ayí ná bini mimóní síkwífrani, wéraní, míþífrani, xíþegíni bi bi imónini. ¹⁵ Síkwú xwíyíá ríþaxí nimónirí re ránáyí, “Niúní wéúni mimóniþagí nání náþíya bíníþani.” ránáyí, “ ‘Náþimi dání bi imóniþíþiþani.’ yaiwíþaxífrini.” ríþeaimónarini? Oweoi. ¹⁶ Arfána ení re ránáyí, “Níþnani síþwíþíni meþagí nání náþíya bíníþani.” ránáyí, “ ‘Náþimi dání bi imóniþíþiþani.’ yaiwíþaxífrini.” ríþeaimónarini? Oweoi. ¹⁷ Náþi níní síþwíni enánáyí,

arige nerí aríá epaxírini? Nápi nipiini aríáni enjánáyí, arige nerí diñf weánipaxírini? ¹⁸ Nápi, ayf axípi ná bini mimónini. Siñwíraní, aríáraní, api api e nimóga úwiniğiniñi Gorixo xío wimóniñiñpa diñf neyírori nimixiri tñfírini. ¹⁹ Warápi dani amipi síkwíraní, wéraní, xixegíni imóniñiñpa mimóní axí ná bini nimónirínáyí, warápi arige imónipaxírini? Oweoi, e nerínáyí, wará xegí imóniñiñpa bi imónipaxí menini. ²⁰ Negí wará imóniñiñpi, ayf rípiñini. Warápi dani amipi xixegíni wéraní, síkwíraní, imóniñiñpi ayf obaxí aiwi warápi, ayf ná biniñini. ²¹ Siñwíyi xwíyíá rípañi nimónimáná wéumi wí re urípañi menini, “Ná sañf mñirápariñúxi, pí nani júxi tñni nawíni imónimñini? Niñyini anani niğipi ñweapaxíyiniñini.” urípañi menini. Miñyí eni síkwúmi wí re urípañi menini, “Ná sañf mñirápariñúxi, pí nani júxi tñni nawíni ñweámñini? Niñyini anani niğipi ñweapaxíyiniñini.” urípañi menini. ²² Oweoi, pí pí nápi dani imóniñf “Enf meániñfírani?” yaiwiaríñwápi meñánáyí, omiñf amipi nene nápi dani yaríñwápi niğipi epaxí menini. ²³ Nápi dani imóniñf “Nañf onimiápi imóniñfírini.” yaiwiaríñwápi nene anani píraníñf okiyíá mearíñwáriní. Nápi dani imóniñf siñáni mímepaxí imóniñfíyí píraníñf rítí yaríñwáriní. ²⁴ E nerí aí pí pí nápi dani imóniñf “Awiáñf imóniñfírani?” yaiwiaríñwápi, ayf rítí mepaxí imóniñfagi nani wí e yaríñwámaní. Gorixo ámá warápi nimixiri pí pí nápi dani enípi niñwiráriní “Nañf onimiápi imónini.” yaiwiaríñwápi seáyi e imóniñwiniğiniñi ñwiráriní. ²⁵ Nápi dani imóniñfíyí mídímídani mímearóniñpa ero xixe píraníñf meniro epíríá nani e ñwiráriní. ²⁶ Nápi dani imóniñf bi ríniñf winána nápi dani imóniñf nipiñf ríniñf wináriní. Bi imóniñfipiñi yayí umeána nipiñf diñf niíá niwiga waríñfiriñi.

²⁷ Kiraisoyá siyikípi imóniğíáyíné oyá warápiñf imóniro wiyíneni wiyíneni oyá nápi dani síkwíniñfiraní, wéniñfiraní, xixegíni imóniro enoi. ²⁸ Gorixo ámá xíoyá siyikípi imóniğíáyí xixegíni bi bi nimóga úríxiniriñi rípeañfiriñi. Wí wáf wurímeiaríğíáyí imóniro wí xewaníñoyá xwíyíápi wíá urókiamoaríğíáyí imóniro wí uréwapíyaríğíáyí imóniro epíríá nani rípeañfiriñi. Xiráni xiráni imóniñf api api niñfípeámáná ámi wí emimí epíríá nani imóniro wí simixí yaríğíáyó nañf wimixipíríá nani imóniro wí díwí ikeamónaríğíáyó arírá wipíríá nani imóniro wí pí pí omiñf yaríğíáyó mepíríá nani imóniro wí ámá gwí wirí wirí xwíyíá míkí api apimi dani rípiñf nani imóniro epíríá nani rípeañfiriñi. ²⁹ Níni wáf wurímeiaríğíáyí rimóniñoi? Níni wíá rókiamoaríğíáyí rimóniñoi? Níni uréwapíyaríğíáyí rimóniñoi? Níni emimí yaríğíáyí rimóniñoi? ³⁰ Níni simixíyo nañf imixipíríá nani rimóniñoi? Níni gwí wirí wirí xwíyíá míkí api apimi dani rípiñf nani rimóniñoi? Níni xwíyíá míkí api apimi dani raríğíápi yañf umeaipíríá nani rimóniñoi? Oweoi. ³¹ E niñsearíñf aí seyíné woxini woxini, “Gorixo ámá e e epaxí imónifírxiniñi kwíyípiñi dani síxí umímoaríñf api api enagi aí sa seáyi e imóniñfipiñi oimónimñini.” niñyiwiriñf símí xeadípenírxiniñi.

13

“Ámáyo nepa diñf sípi niñwiríñá rípi rípi yaríğíáriní.” uríñf naniñini.

“Arige nerí Gorixo wimónariñipi tñni xixeni yaniréwiniñf?” niñseaimóniríñá epíríápi nani áwanf bi oñsearimñini.

¹ Nioni gwí wirí wirí xwiyfá mfkí ámáraní, anínajírání, rarigfápimi dání ananí rípxí nimónírí aí ámányo dñf sipí mñwipa nerínáyf, surfímá nírárírí berí ikaxí níríríná yaiwínñf yáranñf pánñf imónímñí. Sonf udfá xámi mñwirárípa nemáná eáaná rarñf pánñf ení imónímñí. ² Nioni xwiyfá Gorixoyápi wfá rókiamopaxí imónírí amípi nñní o éimigñírí enwípeárñf ínñmí imónñf pñ nání nñfá imónírí amípi nñní ámá “Ayf apí rfa imóníní?” nñyawiwo nñfá imónigfápí nání nñfá imónírí nerí aí ámányo dñf sipí mñwipa nerínáyf, surfímá imónímñí. Nioni Gorixomí dñf enf neánírí nñwíkwírorñf pimi dání “Df wí rípxí ná jfe uí.” urípxí nimónírí aiwí ámányo dñf sipí mñwipa nerínáyf, surfímá imónímñí. ³ Nioni gí iyfá fá amípi yanf nñmerí uyípeayfyo nñwirí aí ámányo dñf sipí mñwipa nerínáyf, wí nanf nimíxípxí menñní. Negí womí píkianíro yaríná niaíwomí wáríprí nání re nurírí aí, “Nioni fá nñxíríro rfa nñwioárípoyi.” nurírí aí ámányo dñf sipí mñwipa nerínáyf, nioní éápi wí nanf nimíxípxí mimóníní.

⁴ Ámá wínyo dñf sipí nñwiríná pípi marfái, rípi yarigfáríní. Sipí wínyf wífápi apaxí mé pírf umamoarigfámani. Ayá nurímíxírí nanf imónñf pñ nñ wíiarigfáríní. Wínyo sipí dñf wí wíaiwiarigfámani. Wínyo dñf sipí wíiarigfáyf wíwanñf yf míxí meakñnñro wáríxa imóníro ⁵ uyñí wíkaríro yarigfámani. Amípi nenení aríge nerí neaímeanírfenñjoñnñ mepa ero apaxí mé sfmí rññf mñwinípa ero f wí wínyf wíkarfápi nání sfmí xwanwí níkwónímí memepa ero yarigfáríní. ⁶ Nñpíkwíní mimónñf yarigfápí nání dñf nífá mñwiní wé rónñf imónñf yarigfápí nání dñf nífá wínanñf rñ. ⁷ Ámá wínyo dñf sipí wíiarigfáyf pí pí wímeáaná “Xe oneaímeaní.” yaiwiro dñf wíkwíroarigfápí wí pñní mñwíárípa ero amípi nñní Goríxo nñwíiríná nání dñf níkwímoreo ñwearo pí pí sipí imónñf wímeáaná xwámámí wiro yarigfáríní.

⁸ Ámányo dñf sipí wíarñwápi ná rfwíyo aí wí anípa imónínfá menagí nání anñf fá xírípxíríní. E nerí aiwí Goríxoyá kwíyfpimi dání wfá rókiamopaxí imónñwápirání, xwiyfá mfkí apí apímí dání rípxí imónñwápirání, pí pí nñfá imónñwápirání, apí nñpñní anípa imónínfáríní. ⁹ Nioni seararñfápi nání áwanf bí osearímñní. Agwí ríná nene Goríxoyá kwíyfpimi dání nñfá imónñwápi sa bñní bñní imónñwíní. Oyá xwiyfá wfá rókiamoarñwápi nñpñní marfái, bñní bñní rókiamoarñwáríní. ¹⁰ E nerñf aiwí Kiraiso nñweapírí amípi Goríxo éimigñírí yarñf pñ ríxa yóf imónáná agwí ríná nene bñní bñní imónñwápi anípa imónínfáríní. ¹¹ Nioni seararñfápi niaíwí tñní ríramñf yf oemñní. Eníná nioní sfñní niaíwí nimóníríná niaíwí rarigfápa xwiyfá axfpi rñní niaíwí yaiwiarigfápa axfpi yaiwirí niaíwí dñf moarigfápa axfpi morí néísáná aí ríxa ámínáoní nimónímáná niaíwí yarigfápí sfñní fá míxírí pñní wíarñfáríní. ¹² Agwí nene Goríxo éimigñírí yarñf pñ nání nñfá bñní bñní imónñwápi xíxíeá sfá yíkínñfyo dání nene sfñwí nñpíkwíní mainenarñwápi tñní ríramñf yf oemñní. Agwí ríná xíxíeáyo sfmímanñf rñ agí nñwíní rane aiwí rfwéná nepa o tñní xíxéní sfmímanñfyo sfñwí ainenanf wáríní. Agwí ríná nene bñní bñní nñfá nimónírí aí rfwéná xfo nene nání xíxéní nñfá imónñf pa nene ení xfo nání nñfá imónanf wáríní. ¹³ E nerñf aiwí agwí ríná Goríxomí dñf wíkwírorane o neaiínfápi nání dñf íkwímoreane wínyo dñf sipí wirane yarñwá biaú bí apí anñfñní imónínfápiríní. Biaú bí apí bí seáyí e imónñf pñ, ayf ámányo dñf sipí wíarñwápiríní.

Kwíyíþimí dání epaxí imóniþíþí nání ámi bí uríþí nániríni.

¹ Seyíné “Ámáyo dñí sþí owianeyí.” nýyaiwiro aníþí miní xíðíírixíni. E nero aí Goríxo apí apí e imóníírixíni kwíyíþimí dání seaimíxaríþí “Apí apí oimónaneyí.” nýyaiwiro símí nixeadíþéníro aiwí ná bíni ayí oyá xwíyíá ámáyo wíá urókiamopaxí imóníþíí nání aníþaxí símí xeadíþéníírixíni.

² Ayí ríþí nání seararíþíni. Ámá gíyí gíyí gwí wirí wirí xwíyíá míkí wínyí majíá imónígíþimí dání níríírnáyí, ayí ámáyo muraríþí. Wínyí xwíyíá míkí apí nání majíá imóniþagíá nání Goríxomíni nuríí kwíyíþimí dání yumíí imóniþí rariþí. ³ E nerí aí gíyí gíyí xwíyíá Goríxoyáþí wíá nírókiamorónáyí, ayí ríþimí dání ámáyo síkí wómíxíro ení ríremíxí wiro dñí wíá wókímíxíro epaxíþí urarígíáíni. ⁴ Ámá xwíyíá míkí xegí wíyo dání rariþí go go, ayí xewaníþí síkí omíxinaríni. Ámá Goríxoyá xwíyíáþí wíá rókiamoaríþí go go, ayí Goríxo wimónaríþí uríþimí dání Jisasoyá sýyíkíþí imónígíáyo síkí wómíxaríþíni. ⁵ Nioní “Seyíné nýínéni xwíyíá míkí bí bimí dání oríþoyí.” nínimóníí aiwí aga aníþaxí ayá wí nimónaríþí, ayí ríþíni. “Goríxoyá xwíyíáþí wíá orókiamópoyí.” nimónaríni. Ayí ríþí nániríni. Wíá rókiamoaríþí go go Jisasoyá sýyíkíþí imónígíáyo nuríírná xí uríþimí dání síkí nímómíxí nání xwíyíá míkí xegí wíyo dání rariþí go gomí seáyí e wimóniþagí nání rariþíni. Xwíyíá míkí xegí wíyo dání rariþí go go ráná ámá wo nímíþíni meari Jisasoyá sýyíkíþí imónígíá wínyí o ríþimí dání síkí owómíxíni yaní numeairírná ení ananiríni. ⁶ Gí níríxímeáyíné, ríþí nání píraníþí dñí móþoyí. Nioní seyíné tñí e nání nímíxí xwíyíá míkí wíyo dání nímísearíírnáyí, “Apí wí naní neaimíxíþaxí imóníni.” rímímónaríni? Oweoi. Nioní xwíyíá Goríxo wíá nímókímíxí níríþíþí mímísearípa nerírnáraní, níþíá o nání nioní imóniþá bí mímísearípa nerírnáraní, xwíyíá oyáþí bí wíá mímísearókiamopa nerírnáraní, bí mímísearéwapiþípa nerírnáraní, sa xwíyíá míkí wíyo dání mímíseara nurírnáyí, aríge nerí naní wí seaimíáíni? Oweoi, wí e epaxímaní.

⁷ Dñí mayí imóniþíþí, pékákíraní, gitáraní, ayí axíþí imóníni. Yaiwíníþí nýyáíri nímíkwíni írí mímíreþepa nerírnáyí, ámá aríge “Ayí apí ríá rariþí?” yaiwíþaxíriþí? Ámá kwíyíþimí dání xwíyíá míkí wíyo dání ení níríírnáyí, ámá aríá mímíwíarígíáý aríge nerí “Ayí apí ríá rariþí?” yaiwíþaxí imóníni?

⁸ Ámá mímíxí nání awí roþí xowíenþomí dání ríaiwá oríniþí pírámi nímíkwíni mepa nerírnáyí, ámá gíyí “Mímíxí nání ríaiwá íyí ríráoi?” nýyaiwiro éwaiíkí tñí níkníþí tñí aríkíþaxíriþí? Oweoi, pírámi nímíkwíni mepa nerírnáyí, wí e epaxí meníni. ⁹ Seyíné ení ámá wíyo kwíyíþimí dání xwíyíá míkí xegí wíyo dání nuríírnáyí, ámá aríá seaiarígíáý aríge nero “Apí nání ríá neararíþí?” nýyaiwiro níþíá imóniþaxíriþí? Oweoi, seyíné urarígíáþí mímíþanwí upaxí imóníni.

¹⁰ Ayí neparíni. Xwíá rírimí xwíyíá míkí xíxegíni tñí rarígíáþí obaxí imóníni. Xwíyíá bí míkí mayí imóniþímaní. Níni míkí tñí imóníni. ¹¹ E nerí aí ámá wo xwíyíá míkí nioní majíá imóniþíþimí dání rariþagí aríá nímíwírná “Émáýí woríani?” yaiwímíni. Xíó ení nioní aríá mímíwíaríþagí nímínanírná “Émáýí woríani?” níaiwíníþí.

¹² Seyíné Goríxo apí apí imóníírixíni kwíyíþimí dání síxí seamímíoaríþíþí “Oimónaneyí.” nýyaiwiro símí nixeadíþéníro yarígíáýné imóniþagíá nání pí pí neróná ríþí éírixíni. Kwíyíþimí dání epaxí imóniþwáþimí dání Jisasoyá sýyíkí imóniþwaéne ení síkí omíxíniþaxí imóniþíþí oyaneyíniro ayá wí néra úírixíni.

¹³ Ayínáni segíyí wo kwíyíþimí dání xwíyíá míkí seyíné majíá imónígíáþimí dání nímísearíírnáyí, aríá mímíwíarígíáýné yaní seaimíniþí

náni Gorixomi rixiŋí uríwiniŋini. ¹⁴ Ayí rípi náni searariŋini. Nioni gí áamá aríá niarigíe dani xwiyíá míkí xegí bimi dani Gorixomi rixiŋí nuriríná gí diŋí aí tñni murí sa maŋípami dani nurirínáyí, “Apí ourimini.” niyaiwirí murípa éa enagí náni nioni ríápi bí naŋí miniiarini. ¹⁵ Ayínáni nioni pí eminiréini? Nioni Gorixomi rixiŋí nurirínarani, soŋí niriŋí omí yayí numerínarani, xwiyíá míkí bí bimi dani maŋípá tñni nuriri aí “Ayí apí ríá urariŋini?” niyaiwirí gí diŋí tñni eni nawíni uríwiniŋini. ¹⁶ Seyíné e mepa nero Gorixomi yayí niwiríná diŋí tñni nawíni murí xwiyíá míkí bí bimi, seyíné majíapimi daniŋni nurirínáyí, áamá sipíá imónigíá seyíné tñni nawíni awí eánarigíáyí arige nero “Ayí ríápi xixeni e imóniwiniŋini.” ríparini? Oweoi, xwiyíá míkí seyíné rarigíápi aríá miwipaxí nimóniro náni wí e ríparí menini. ¹⁷ Seyíné e nerínáyí, Gorixomi píraníŋí yayí niwiro aiwi wíniyo síkí kíkí miwomixí ududí iní wikáraríŋagíá náni searariŋini. ¹⁸ Seyíné kwíyípimi dani xwiyíá míkí wíyo dani ayá wí niriŋí aí nioni eni kwíyípimi dani xwiyíá míkí bí bimi dani seáyí e ni seamúrori náni Gorixomi yayí wiaríŋarini. ¹⁹ E nimóniri aí Jisasoyá siyikí imónigíá bí tñni nerimeániri wigí aríá egíe dani xwiyíá míkí bí bimi dani nuriríná “fá miropaxí imóniŋípi ourimini.” minimónarini. Oweoi, “Poroi ipí ríneaiwariŋini?” oyaiwípoiŋiri sa “Xwiyíá míkí nioni niŋíá imóniŋápi dani nuriri ‘Ayí apí ríá urariŋini?’ yaiwimípi áríní ourimini.” nimónarini. “E neríná seáyí e imóniŋípi yariŋini.” nimónarini.

²⁰ Gí niriŋí meáyíné, seyíné niaíwí onimiá diŋí mi maxirípa époi. E ni seariri aí niaíwí píopia íwí oyaneyinro siní diŋí mi moarigíápa seyíné eni axípi imónipoyí. E nero diŋí ni moríná áminá yapi mófrixini. ²¹ Isireriyí aríá miwiaríŋagíá náni Gorixo áamá wí e dáníyí mi xí ni meámi nibiro xwiríá wikixérixiniŋiri ríŋípi náni ŋwí ikaxí eániŋíyo re niriŋiri eániŋí, “‘Gorixoní áamá míkí wí e dáníyíyá xwiyíá míkí bí tñni áamá tíyo uriri wí e dáníyíyá maŋípimi dani uriri emía enagí aiwi nioni wí aríá nipiŋíamani.’ Ámináoni e rariŋini.” niriŋiri eániŋí. ²² Ayínáni nene re yaiwiŋwini, “Gorixoyá kwíyípimi dani xwiyíá míkí nene majíá nimóniri aí rariŋwápi, ayí áamá omí ríxa diŋí wikwíroarigíá wíniyí aríá ni neairóná óf níkariniŋí ‘Ayí ení eániŋí Gorixoyápi dani ríá yariŋoi?’ oyaiwípoiŋiri mimónini. Sa omí diŋí miwikwíroarigíáyí óf níkariniŋí ‘Ayí ení eániŋí Gorixoyápi dani ríá yariŋoi?’ oyaiwípoiŋiri imónini.” yaiwiŋwini. E neri aí oyá xwiyíápi, nene wíá urókiamoaríŋwápi, ayí áamá xíomi diŋí miwikwíroarigíáyí aríá ni neairóná “Ení eániŋí Gorixoyápi dani ríá rariŋoi?” oyaiwípoiŋiri mimónini. Sa xíomi diŋí wikwíroarigíáyí e oyaiwípoiŋiri imónini. ²³ Ayínáni áamá Jisasoyá siyikí imónigíáyíné awí neairóná niyínéni xwiyíá míkí seyíné majíá bí bimi dani nira waríná áamá sipíá imónigíáyí wírani, áamá siní Gorixomi diŋí miwikwírogíáyí wírani, ni seaimearo niŋwearóná “Áamá tíyí xóxwí yariŋíáyí menirani?” rípiŋíarini. ²⁴ Seyíné wí e mepa nero niyínéni xwiyíá Gorixoyápi wíá ni rókiamóa waríná áamá sipíá imónigíáyí wírani, áamá siní Gorixomi diŋí miwikwírogíáyí wírani, ni seaimearo niŋwearóná seyíné rarigíá ni pimini dani “fíwí awa rarigíápi miyariŋwaénerani?” niyaiwiro wairíŋí iníro “Apí nene náni eni ríá rariŋoi?” niyaiwiro ayá miŋimíŋí roro nemáná ²⁵ sipí imóniŋí wigípi yumí egíápi náni waroparí nero miŋí xwíáyo níkwíroníro Gorixomi yayí numero “Neparini. Gorixo seyíné diŋí seakí kayoni.” rípiŋíarini.

Gorixomi yayí umeaníro náni nerimeániróná epaxípi náni uríŋí nániŋini.

²⁶ Gí niriþmeáyíné, pí oyaneyinri neararinri? Seyíné awí neániróná woxi sonj searéwapiyini nání imóniri woxi xwiýfá bi searéwapiyini nání imóniri woxi xwiýfá Gorixo wíá wókímixíþpi bi searinri nání imóniri woxi xwiýfá míkí bi bimí dání bi searinri nání imóniri woxi xwiýfá míkí bi bimí dání riníþpi bi yanj seameaini nání imóniri neri aí nipiñi nerfna Jisasoyá siyikí imónigfáyíné síkíkí omixinipiri nání éfrixini. ²⁷ Segíyí wí “Xwiýfá míkí bimí dání ouraneyi.” niwimónirfna obaxowa xe onearipoyinri siñwí miwinipani. Waúñiraní, waú woraní, ayf apánirini. Axíná nawíni oríþoyinri siñwí miwinipani. Wo xámi nirimáná wo ríwíyo ríwinigini. E yaríná wo yanj seameaiwinigini. ²⁸ Ámá wo xwiýfá yanj seameaipaxí meñánáyí, xwiýfá míkí api apimi dání rarigfáwa Jisasoyá siyikí imónigfáyínéyá arfá egíe dání manjpa tñni siñání miripa nero wigí dñíyo dání Gorixo tñni nawíni inimi riníþrixini. ²⁹ Awí neániróná segí xwiýfá Gorixoyápi wíá rókiamoarigfáyí waúraní, waú woraní, awa xe xwiýfá searíþrixini. Rixa searáná wínyí o nepa kwíyíþimi dání rfa rariniri pfa número mí ómíþþrixini. ³⁰ E neri aí segíyí wo éf niñweari wíá rókiamoarinj womi arfá wiarfna Gorixo xwiýfá bi wíá wókímixánáyí, o xwiýfá api áwanj searinri nání dao xámi rariño pñni wiárfwinigini. ³¹ Nioni seararinjapi niþdíroná seyíné niyíñeni nijfá imóniro enj ríremixí iniro epírfá nání woxi woxi ananí wíá nírókiamóá upaxí imóniñoi. ³²⁻³³ Nene nijfaraní. Gorixo yaiwininj yaríñomaní. “Xwiýfá niþeayiri neri oríþoyi.” miwimóní “Niþwayirori oríþoyi.” wimónarinjagi nání wíá rókiamoarigfáwa kwíyíþimi dání rókiamopaxí imóninjþpi tñni úrapí mirí píráninj dñí fá niþiríro ríþrixini.

Gorixoyá siyikí imónigfá wí e wí e ñweagfá nñni yarigfápa ³⁴ siyikí oyá Korinþyo ñweagfáyíné ení awí neániróná apíxiwa xwiýfá wí miripa oéþoyi. Awí neániranéná apíxiwa xe xwiýfá onearipoyinri siñwí miwinipa yaríñwá enagi nání rariñini. Nwí ikaxí eáninjyo dání rininjpa oxoyíné simañwíyoninj seauríníþrixini. ³⁵ Íwa Jisasoyá siyikí imónigfáyí awí eánigíe dání xwiýfá nírírfná ayá winipaxí yaríñagfa nání wíni wíni “Api nání nijfá oimónimini.” niwimónirfna añj xixegíniyo dání oxomi yaríñj wíwinigini. ³⁶ Seyíné seáyi e seáyi e mimónipani. “Xwiýfá Gorixoyápi nene tfámíni míkí imóniñwaénerini.” riþaiwinaríñoi? “Xwiýfá oyápi Korinþyo ñweañwaénerini tfámíni riníþrini.” riþeaimónarinri?

³⁷ Ámá goxi goxi “Nioni Gorixoyá xwiýfápi wíá rókiamoaríñá wonirini.” niþaiwinirfñarani, “Oyá kwíyí síxí nimímonjþimi dání e epaxí nimóniri yaríñáonirini.” niþaiwinirfñarani, xwiýfá nioni niriþi eaaríñá rípi nání dñj re yaiwíþrixini, “Poró sekaxí Ámináo uríþimi dání rfa niriþi eañríaní?” yaiwíþrixini. ³⁸ Ámá go go e miþaiwipa yaríñagi niwinirfnáyí, seyíné ení “O nepa Gorixoyá wíá rókiamoarinj wo menini.” yaiwíþrixini. ³⁹ Ayínáni gí niriþmeáyíné, Gorixoyá xwiýfá wíá orókiamaneyinri símfí xeadíþeniroyá kwíyí tñni xwiýfá míkí bi bimí dání seyíné rarigfápi þrí mirakíñpa ero éfrixini. ⁴⁰ E nero aí Gorixomi yayí umeañiro nání awí neániróná pí pí seyíné yarigfápi nipiñi niþwayiroro píráninj éfrixini.

15

Jisaso niþémáná xwáripáyo dání wiáþniþmeañþi nánirini.

¹ Gí niriþmeáyíné, xwiýfá yayí neainaríñj nioni wáf searíñapi —Api seyíné arfá ninirífná “Neparini.” niþaiwiwo dñj niwíkwíroro íkía xwíá aí tñni nerfna síkíkí noniri roaríñpa seyíné ení axípi xwiýfá api tñni

síkíki noniri rogápirini. Apí nání diriri oseaimini. ² Seyíne nioni wáf seariniápi anini miní xaiwí íá nixira nurónáyí, Gorixo apimi dání yeáyí seayimixemeaníarini. Seyíne sini xaiwí íá rixirinoi? E mepa nerínáyí, surímá wíkwíropaxíriní. ³ Nioni wáf nisearíná xwiyíá xiráni xiráni imónini seariniápi —Apí nioni eni enína aríá winápirini. Apí, ayí rípirini. Kiraiso nání enína Bíkwiyo dání niriniri eáninipa o nene íwí yariniwápi yokwarimí neaiinífa nání niperi ⁴ xwíá niweyárimáná enána Bíkwiyo dání “O niwíapínimeaníarini.” niriniri eáninipa sía wíyau wíyi nórimáná enána Gorixoyá dñí tñi wiápínimeanínigini. ⁵ Niwíapínimeámo Pitaomi sináni nurónapiri ríwíyo xegí wiepísiní wé wúkaú síkwí waú awami sináni urónapinínigini. ⁶ E nemáná ámi ríwíyo xíomi dñí wíkwírogíáyí —Ayí 500 apimi wiárf múrogíáyíriní. Nioni payí rípi eaariniá ríná wíni wíni ríxa nípero aiwí náyí sini nweano. Apimi ná wináni axína sináni urónapinínigini. ⁷ E nemáná ríwíyo xegí xogwáo Jemisomi sináni nurónapimáná wáf wurimeiarigíá nowamini eni sináni urónapinínigini. ⁸ E néisáná nioni —Nioni apíxiwa niaíwí nixiróná kwíyí wiárigíáyí woninini imóniníáonirini. Nioni awami aga ríwí náyo yoparípi sináni nimóninínigini. ⁹ Ayí rípi nání rarini. Nioni ámá Gorixoyá siyikí imónigíáyo xeanini wíkaragáoni enagi nání wáf wurimeiarinwá nigí wíá niwamini siyikwínini imóniníáoni, ayí nionirini. Gorixoyá siyikí imónigíáyo xeanini wíkaragá enagi nání nepa “Wáf wurimeiarini imónini woxini.” niripaxí menini. ¹⁰ E neri aí Gorixo wá niníwianiri niinipimi dání agwí ríná nioni imóniníápi imóninini. O wá niwianinipi surímá niwianinimani. Oweo, nioni anini miní neri nání wáf wurimeiarinwá nigí wíamí múronáriní. E neri aí niwaninoni eni eáninipimi dání neri múronámani. Nioni enápi sa Gorixo wá niwianinipimi dání ená enagi nání rarini. ¹¹ Ayínáni seyíne awami wigí maníyo dání aríá niwirínáraní, nioníyáyo dání aríá ninirínáraní, wáf ninonení seararinwá seyíne dñí wíkwírogíápi, ná biní ayí apirini.

“Ríwéná pegíáyí nñi wiápínimeapírfáriní.” urini nánirini.

¹² None wáf nisearíná “Kiraiso Gorixoyá dñíyo dání wiápínimeanínigini.” seararinwá enagi nání segíyí wí dñí arige niyaiwiro “Pegíáyí ámi siní nero wí wiápínimeapírfá menini.” rarigíarini? ¹³ Ayí rarigíápa ámá pegíáyí nepa niwíapínimeapa nerínáyí, “Kiraiso aí Gorixoyá dñí tñi wiápínimeanímáni.” ranigini. ¹⁴ Kiraiso Gorixoyá dñí tñi niwíapínimeapa neri sinwiriyí, xwiyíá none wáf seararinwápi ná mayí imóniri seyíne dñí wíkwíroarigíápi ná mayí imóniri epaxíriní. ¹⁵ Sipí imónini api yaniri enwá aí ámi bí rípi ámá yapí rarigíáyí yapí imónaniri enwáriní. None “Gorixoyá dñíyo dání Kiraiso wiápínimeaníriní.” xenwí raniri enwá enagi nání “Yapí rarigíáyí yapí imóninwini.” ríparini. Pegíáyí nepa Gorixoyá dñíyo dání niwíapínimeapa nerínáyí, “Kiraiso eni Gorixoyá dñí tñi wiápínimeanímáni.” ríparini. ¹⁶ Ayí rípi nání rarini. Ámá pegíáyí Gorixoyá dñí tñi niwíapínimeapa nerónáyí, “Kiraiso aí wí wiápínimeanímáni.” ranigini. ¹⁷ Kiraiso Gorixoyá dñí tñi niwíapínimeapa neri sinwiriyí, seyíne dñí wíkwírogíápi siwíá wíkwíro ro segí íwí yarigíápi nání sini xwiyíá meárinipaxí imóniro yaniro egíarini. ¹⁸ Ámá Kiraisomi dñí niwíkwíroárimáná pegíáyí eni ríxa aninini aninaniro egíarini. ¹⁹ Nene re niyaiwirane, “Nene nipémáná enána Kiraiso wí aríá neainínámani. Sa xwíá rírimini emearíná Kiraiso aríá

neainínfáriní.” E niyaiwirane omíni díní níkwímoranéáyí, áamá íkíníñí sípí wipaxí imóníñí niyoní nání nene añipaxí neaipaxíriní. Ayí Kiraiso nepa xwáripáyo dání mīwiápnímeapa ení enjánáyí nání raríñíni.

²⁰ Nioní e nísearírí aiwí Kiraiso níperi wenímí dání Gorixoyá díní tñí wiápnímeaníriní. O áamá ríxa pegfáyí nání xámí níwiápnímeafná omíñíyo aiwá níwákwiní wí xámí miarígíápáníñí wiápnímeaníriní. ²¹ Ayí rípi nání seararíñíni. Áamá wo sípí yagípimí dání ámaéne pearíñwáriní. E yaríñwápa áamá ámí wo enípimí dání ení wiápnímeaníwáriní. ²² Nínenení Adamo tñí ikáríñíñwaéne imóníñagwí nání pearíñwáriní. E yaríñwápa Kiraiso tñí ikáríñíñwaéne neperane aiwí ámí síñí nerane wiápnímeaníwá enagi nání raríñíni. ²³ Wiápnímeapírfáyí wigí imónáná wiápnímeapírfáriní. Kiraiso aiwá níwákwiní wíníñí xámí wiápnímeaníriní. Omí dání ríwíyo xíto weapáná xegí imónígíáyí wiápnímeapírfáriní. ²⁴ O ámí añínamí dání níweapírfáriní amípí nene tñí ríná imóníñípi yoparípi imónínfáriní. Íná añíñajíraní, ámaraní, omí maní pírfí wiaíkiarígíá gíyí gíyí, ení eánígíáyí imóníro néní tígíáyíñíñí imóníro meñweagíáyí imóníro egíayo anípa níwimíximáná áamá xíoyá xwioxíyo mīmeámí nerí umenweaníáyí xano Gorixomí símanwíyóníñí wuríñpírí wiínfáriní. ²⁵ Ayí rípi nání raríñíni. Gorixo áamá Kiraiso tñí símí tñí inarígíayo xopírárí níwirí íkwiañwí xegí síkwí ikwiáriníñáníñí wimíximíyíní nání mīxí ináyí nimónírí meñweanífáriní. Bíkwyó api nání e nírinírí eáníñagi nání raríñíni. ²⁶ Símfí tñí inarígíí yoparí anípa imíximíñápi, ayí píyí nene pearíñwápiríní. ²⁷ Bíkwyó bí rípi xixení nírinírí eáníni, “Gorixo amípí níní omí símanwíyóníñí wimíximíyíñíriní.” nírinírí eáníñagi aí ananí re yaiwipaxíriní, “Amípí níníyí ríníñípi, ayí amípí níní Kiraisomí símanwíyóníñí oimónírí wimíximíyíño ení nání mīriníni.” yaiwipaxíriní. ²⁸ Amípí nípiní xewaxomí símanwíyóníñí yeáyí wuríñíñáná o díní re nímorí enífáriní, “Gí ápo Gorixo amípí niyoní ámayorání, amípíyorání, seáyí e níwimónírí oumenweanírí xewaníñoní amípí nípiní símanwíyóníñí níximíyíñomí símanwíyóníñí yeáyí owuríñimíni.” nímorí e enífáriní.

²⁹ “Áamá pegfáyí wiápnímeapírfáriní.” seararíñwápi nepa mímóníñánáyí, pí nání wiyíné segí pegfá wíníyo naní owimíxaneyíñíro ámí wayí meaarígífáriní? “Pegfáyí wí wiápnímeapírfámaní.” rarígíápi nepa imóníñánáyí, pegfá wíníyo naní rípi oimíxaneyíñíro neróná pí nanípi owianeyíñíro epaxíriní? Oweoi, sa surímá epaxíriní. ³⁰ “Pegfáyí wiápnímeapírfáriní.” raríñwápi nepa mímóníñánáyí, pí nání Jisasoyá wá wurímeiaríñwáone yoí mayí imónanírí yaríñwíni? ³¹ Gí nírixímeáyíné, síá ayí ayo nemeafná “Nioní nípémíáoníríni.” yaiwinaríñápi símfí e nítinímí emearíñáriní. E seararíñagi aí “Xewaníño seáyí e nímónírí raríni.” mīniaiwipaní. Seyíné negí Ámíná Kiraisí Jisaso tñí aní ikáríñíñwaéne nímóníríne nání nioní mīxí nímeakíñírí “Nípémíáoníríni.” yaiwinaríñápi símfí e nítinímí emearíñíni.” seararíñíni. ³² “Pegfáyí wiápnímeapírfáriní.” raríñwápi nepa mímóníñánáyí, nioní pí nání añí Epesasiyí ríníñípi níñwearífná xwíyíá Gorixoyápi aríki wá urímeminírí nání yoí mayí nímónírí áamá wí sídfí iní rírómí yaríñípáníñí yarígíáyí tñí nawíní mīxí iníñáriní? Pípi naní oniinírí e eníñíni? E nerí aí pegfáyí nepa mīwiápnímeapa nerífnáyí, áamá wíníyí re rarígíápa, “Apaxí mé pearíñwaéne enagi nání amípí wí nání ‘Aríge oyaneyí?’ mīyaiwí sa maiwí iníígfí nírane aiwá nírane oyaneyí.” rarígíápa nioní ení axípi e ríipaxíriní.

³³ E nerî aî áamá yapî oneaiepisípoyînrî sîñwî mîwînipanî. Áamá rîá kîroarîgîfáyî tînrî nîkumîxînrî nawînrî nemerónáyî, seyîné nanî yarîgîfápi pîrî nîseawiaîkîro sipî imónîñpî yapî seaiepisípîrîxînrî seararîñînrî. ³⁴ Seyîné xaxá yarîgîfápi pînrî nîwiárîmáná píránîñî dîñî nîmoro segî fîwî yarîgîfápi enî pînrî wiárîrîxînrî. Segîyî wî nepa Gorîxo nánî dîñî mîmonîoî. Ayînánî ayá seainîpaxîpî rînrî.

“Pegîfáyî nîwiápînrîmearóná wará ámî xegî bî ninîmî wiápînrîmeapîrîfárînrî.” urîñî nánîrînrî.

³⁵ Áamá wî yarîñî re nîpîráoî, “Áamá pegîfáyî ámî arîge nero wiápînrîmeapîrîfárînrî? Wará ámî gîmînrî gîpî ninîmî wiápînrîmeapîrîfárînrî?” nîráná ³⁶ re urîmîgînrî, “Majîmajîfá îkárînarîgîfá tîyîné, ‘Aiwá siyî wiároarîñwáyî urî nerî mîpiéropa nerînýyî, nerápîrî nîyapîpaxîrînrî.’ rîseaimónarînrî? Oweoî, xámî urî nerî nîpiérománá rîwîyo nerápîrî yaparîñînrî.” urîmîgînrî. ³⁷ Siyî seyîné wiároarîgîfápi witî siyîranî, ámî xegî wîranî, nîwiáróá nurînýyî, rîxa nerápîrî nîyapîmáná imónîñpî wiároarîgîfáranî? Oweoî, siyî anîpápi wiároarîgîfáranî. ³⁸ Seyîné siyî anîpápi wiároarîñagîfá aî Gorîxo “Apî nerápîrî oyapînrî.” yaiwiarîñpî tînrî xîxenî nerápîrî yaparîñînrî. Siyî apî apî xegî îwîranî, enîranî, apî tînrî xîxenî imónîñpî xîxegînrî apî yapî pîfá orîxînrî imîxarîñînrî. ³⁹ Wará nînrî axîpî minînrî. Áamá wará xegî enî bî inînrî. Nanîwî wará xegî enî bî inînrî. Inî wará xegî enî bî inînrî. Peyî wará xegî enî bî inînrî. ⁴⁰ Amîpî anînamî dájî pîfá rîxîñîyî tînrî xwîfárimî dájî pîfá rîxîñîyî tînrî nánî enî dîñî mópoyî. Awîaxî amîpî anînamî dájî pîfá rîxîñîyî imónîñpî xegî bî imónînrî. Awîaxî amîpî xwîfárimî dájî pîfá rîxîñîyî xegî bî imónînrî. ⁴¹ Wîfá ónarîñîyî nánî enî dîñî mópoyî. Sogwî wîfá ókiarîñpî xegî bî imónînrî. Emá wîfá ókiarîñpî xegî bî imónînrî. Sîñî wîfá ókiarîñpî enî xegî bî imónînrî. Sîñî nînrîyî enî wîfá ókiarîñîyî axîpî mimónînrî. Xegî bî xegî bî imónînrî.

⁴² Áamá pegîfáyî nîwiápînrîmearóná wará inîpîrîfápi nionî nîra warîñápînrîñî imónînrî. Wará agwî ríná ninîrane ñweañwápî —Apî urî epaxî imónîñpîrînrî. Apî xwîfá weyárarîñwá enagî aî urî mepaxî imónîñpî ninîmáná wiápînrîmeanîwáranî. ⁴³ Wará nene xwîfá weyárarîñwápî, ayî sipî imónîñagî aî sîñî ninîmî wiápînrîmeanîwápi, ayî aga awîaxî imónîñpîrînrî. Wará xwîfá weyárarîñwápî enî meánîñpî imónîñagî aî sîñî ninîmî wiápînrîmeanîwápi enî eánîñî imónîñpîrînrî. ⁴⁴ Wará nene xwîfá weyárarîñwápî xwîfá tîyo dájî imónîñagî aî sîñî ninîmî wiápînrîmeanîwápi, ayî anînamî dájî kwîyîpiyá wará imónînrî.

Wará xwîfá tîyo dájî imónîñpî enagî nánî re yaiwîpaxîrînrî, “Anînamî dájî kwîyîpiyá wará imónîñpî enî rîfá wenî?” yaiwîpaxîrînrî. ⁴⁵ Bîkwîyo dánî apî tînrî xîxenî imónîñî rîpî rînrîñagî nánî rarîñînrî. “Áamá iwamîfó imónîñî Adamomî Gorîxo nimîxîrîná dîñî sixî umímonî enagî nánî o dîñî tîñî wo nimónîmî sîñî wagîrînrî.” rînrîñagî aî Adamomî rîwîyo imónîño —O Kiraisorînrî. O áamáyo dîñî nîyîmîñpî sixî umímonîfá nánî kwîyî imónîñorînrî. ⁴⁶ E nerî aî anînamî dájî kwîyîpiyá wará xámî imónarîñwámanî. Wará xwîfá rîrîmî dájîpî nimónîmáná rîwîyo anînamî dájî imónîñpî inantîwáranî. ⁴⁷ Áamá Gorîxo iwamîfó imîxîño xwîfá tînrî imîxîñî enagî nánî xegî wará xwîfárimî dájî inarîñwápî imónagîrînrî. E nerî aî áamá rîwîyo imónîño —O Kiraisorînrî. O wará anînamî dájî imónîñpî imónîñînrî. ⁴⁸ Xwîfá tîyo ñwearîgîfá gîyî wará áamá xwîfá tînrî imîxîñîño inagîpa inarîgîfáranî. Anînamî ñwearîgîfá gîyî wará áamá anînamî dájî inîñîpa axîpî inarîgîfáranî. ⁴⁹ Ayînánî dîñî re oyaiwianeyî, “Agwî nene

wará áamá xwítá tñni imixinñjo inagtpa rixa ninrane nání ríwéná wará áamá anñnamí dáño inññpa inañwáriní.” oyaiwianeyí.

⁵⁰ Gí níríxímeáyíné, rípi osearimíni. Áamá wará íkítá iwí wínánññ mimóní sñni gíwí tñni enñ tñni nene imónññwápi Gorixoyá xwioxíyo wí ñweapaxí meníni. Negí wará urí epaxí imónñññpi amípi urí mepaxípi tññ e ñweapaxí mimóníni. ⁵¹⁻⁵² Nioní rarññápi nání ududí ríseainaríni? Ai, nioní yumí xwíyítá Gorixoyápi áwanñ bñ osearimíni. Gorixomí dññ wíkwíroarññwaéne nñnenení mñpepa nerane aí pékákí yoparñpi ráná sñni mé ápianwí norímíxírí yarññpa nñnenení ámí wará xegí bñ imónañwáriní. Pékákí ráná pegíáyí wará urí mepaxí imónñññpi ninímí wiápnñmearo sñni sññ ñweañwaéne wará xegí bñ inñrane yaníwáriní. ⁵³ Ayí rípi seararññni. Íná negí wará urí epaxí imónñññpi sñni anññ miní axípi imónñpaxímaní. Urí mepaxí imónñññpi íkíkí inññáríni. Íná negí wará ñpepaxí imónñññpi sñni anññ miní axípi imónñpaxímaní. Mñpepaxí imónñññpi íkíkí inññáríni. ⁵⁴ Negí wará piyí erí urí erí epaxí imónñññpi xegí bñ nimónñrí piyí erí urí erí mepaxí imónñññpimí rixa íkíkí ináná Bíkwíyo dání re nñrññrñ eánññpi tñni xixení imónññáríni, “Piyípiyí rñññpi rixa anñpá imixiníni. Rixa xopírará winíni.” ⁵⁵ Xwíyítá axí ámí wí e eánññ rípi ení xixení imónññáríni, “Piyí rññxíni, ‘Sñni á máyo xopírará wipaxípnñrñni.’ rñsimónaríni? Oweoí, sñni e wí epaxípxí meníni. Piyí rññxíni, ‘Á máyo píkímí nání sñni sidññ opaxípnñrñni.’ rñsimónaríni? Oweoí, sñni e wí epaxípxí meníni.” Íná nání e nñrññrñ eánññpi tñni ení xixení imónññáríni. ⁵⁶ Íwí ámaéne yarññwápi dání Piyípi sidññññññ norí neapíkipaxí imónñni. Pípi dání maríái, nene Gorixoyá ñwí ikaxí rññññpimí nñwiaíkiríná íwí yarññwáriní. Ayínání “Piyípi ñwí ikaxí rññññpimí dání enñ eánñññ nimónñrñ á má píkipaxí imónñññrñni.” rñpaxírñni. ⁵⁷ E nerí aí Gorixomí yayí owianeyí. O negí Ámíná Jisasi Kiraiso neañññpimí dání Piyípimí xopírará wipaxí neaimíxññrñni. ⁵⁸ Ayínání gí níríxímeáyíné, dññ wíkwíroagíapi xaiwí íá nñxíróná bñ éf mímíxeánñpa éfrixíni. Ámínáomí nuxídiróná ríwí nñrñkwínñrñ yaríagíapi wí surímá imónññña menagí nání “Nene xíto ‘É éfrixíni.’ rññpi bñ onímíápi neríñáyí, ayí apánñrñni.” mñseaimóní anññ miní xwapí ayá wí éfrixíni.

16

Nígwí á má Gorixoyá wíñño nání awí eaaríagíapi nání urññ nánñrñni.

¹ Agwí seyíné payí nearo “Á má Gorixoyá imónñgíá Judia píropenísíyo ñweagíáyo nñgwí wianíwá nání awí eaarññwíni.” nñrñgíapi nání bñ osearimíni. Nioní Jisasoyá sñyíkí imónñgíá Garesia píropenísíyo wí e wí e ñweagíáyo “Nígwí awí eámeámí neríñá api éfrixíni. Api éfrixíni.” uréwapíyññpi seyíné ení axípi nero re éfrixíni. ² Nioní rixa seyíné tññ e nñseaimearí ñweaññá seyíné nñgwí ámí wí awí eámeámí mepa epírfá nání Sadé ayí ayo awí neánñróná woxíni woxíni omññ néfásáná nñgwí meáfápi tñni yamññyí nñróná píránññ xegí wí e yómññ tññrññ. ³ Ríwéná nioní seyíné tñe nñrémoríñá á má seyíné re nñyaiwiro rípeáfáyo, “Nígwí rípi ananí Jerusaremí nání nñmeámí upaxíyírñni.” nñyaiwiro rípeáfáyo payí wí nearí wíowárimíáríni. ⁴ E nerí aí “Ayí tñni nuríñá ananñrñni.” nimónánáyí, nioní ayí tñni waníwáriní.

“Ríwéná seyíné tñámíni bñmíáríni.” urññ nánñrñni.

⁵ Ríwíyo nioní Masedonia píropenisíyo imaní nìbírì seaíménapímáráni. “Masedonia píropenisí tñmíní xámí úimígini.” nimónariḡagí nání rariḡini. ⁶ Imaní nìbírì nìseaíménapímáná seyíné tñni ayá wí onímiápi ḡweámáráni? Emá rawírawá imeamíkwí yaríḡpí nípimíní seyíné tñni ḡweámáráni? Nioní majáráni. Sa seyíné tñni nìḡweámoní ámí gímíní “Oumíní.” nìnimóníríná seyíné nioní óf e dñḡ síxí níga umá nání niapowáripíríráni. ⁷ Ayí rípi nání rariḡini. Nioní “Agwí síḡwí nìseaga oseamúrómíní.” mìnimónaríní. “Seyíné tñni ayá wí ḡweámígini.” nìnimónírì dñḡ e ikwímoná ḡagí nání rariḡini. Ámínáo xe éwínígínírì síḡwí nìnanírínáyí, e emáráni. ⁸ E nerí aiwí sá Judayene Pedikostí ríníḡyí imóníe nání Epesasiyo re ḡweámáráni. ⁹ Pí nání maráí, nioní yaríḡpí nání pírfí mákímí nianíro yaríḡfá obaxí ḡagí aiwí Goríxo áamá ayá wí xfo nání dñḡ wíkwíropírì nání ouréwapíyínírì ówanḡnḡḡ níkwiḡnḡríní.

¹⁰ Timotio nìseaímeárínáyí, nioní Ámínáo nání nemi uréwapíyaríḡapa o ení axípi uréwapíyaríḡ ḡagí nání seyíné tñni nìḡweáríná ayá síwí muropa ení nání pírániḡfí wéyo uméfríxíní. ¹¹ Segíyí wí Timotiomí xe peayí owianípoynírì síḡwí mívínípa éfríxíní. O tñni níríxímeá imóníḡfáyí wí tñni nawíní nioní tñḡfí re nání bípírífa nání weníḡfí nerí ḡweanḡagí nání o “Ámá tñ naní nìniro niowáráo.” yaiwíwínígínírì seyíné omí pírániḡfí wéyo níméra nuro nioní tñḡfí e nání bínfá nání wírénapíríxíní.

¹² Negí níríxímeá imóníḡfí Aporoso nání xwíyí rípiríní. Nioní negí níríxímeá wí seyíné tñmíní nurowárenapíríná omí ḡfí ríremíxí ayá wí wíagí aiwí o “Ríná seyíné tñḡfí e nání obímíní.” mívimónaríníní. E nerí aí “Seyíné tñmíní bípaxí imóníḡfíní.” nívimóníríná bínfáráni.

Yoparípi nuríríná uríḡpí náníríní.

¹³ Seyíné pírániḡfí awíníḡfí ḡwearo dñḡfí wíkwíroḡfápi xaíwí fá xíríro dñḡfí síxí íníro ḡfí eáníro éfríxíní. ¹⁴ E neróná pí pí seyíné yaríḡfápi áamáyo dñḡfí sípí nívíríḡfíyo dání éfríxíní.

¹⁵ Gí níríxímeáyíné, nioní ḡfí ríremíxí bí rípi oseaimíní. Sítepanasepówa nání seyíné nífáráni. Ámá Gíríkí píropenisíyo dánḡfíyí epówa aiwá nívákwiní miaríḡfápa Jisasomí xámí dñḡfí nívíkwíroo uxídíḡfepówaríní. Wíḡfí dñḡfíyo dání “Ámá Goríxoyá imóníḡfáyo arírá owianeyí.” yaiwíḡfápi nání símí e nítíníro yaríḡfepówaríní. ¹⁶ Seyíné áamá éniḡfí imóníḡfáyo yeáyí nívuríníro áamá ayí tñni níkumíxíníro ríwí níríkwínímáná Goríxoyá imóníḡfáyo arírá wiaríḡfá gíyo ení yeáyí wurínífríxíní.

¹⁷ Sítepanaso tñni Potunetaso tñni Akaikaso tñni awa nioní tñḡfí e nání nìbírì seyíné nìbírì mìníipaxí imóníḡfípi arírá níagífa nání nioní dñḡfí nífá ninaríní. ¹⁸ Awa nioní dñḡfí síxí nímímoro seyíné ení dñḡfí síxí seamímoro éagífa nání seáyí e imóníḡfáwa iwa rífanírì síḡwí mí wómíxípoiyí. ¹⁹ Jisasoyá síyíkí imóníḡfá Esia píropenisíyo dánḡfíyí yayí seawárenapariḡoí. Akwirao tñni xiepí Pírísiráí tñni ayaú ḡfí aníyo dání Jisasoyá síyíkípi imóníḡfá awí eánaríḡfáyí tñni nawíní yayí nìseawárenapíríná seyíné ení Ámínáo tñni nawíní ikáriníḡfáyíné ḡagífa nání yayí bí onímiápi mìseawárenapariḡoí. ²⁰ Negí níríxímeá re dánḡfíyí níní ení yayí seawárenapariḡoí. Sewaníḡfíyíné yayí níníroná xíxe yayí óf eánínípoiyí.

²¹ Xámí neága unípi áamá wo nioní ráríná eáf aiwí agwí nioní Poroní ḡfí wé tñni yayí nìseawárenapírì ríwamíḡfí rípi nearí wírenapariḡíní. ²² Ámá gíyí gíyí Ámínáomí dñḡfí síxí muyipa nerínáyí, xe oroapíkínípoiyí. “Ámínáo

ríxa oweapíni.” nimónaríni. ²³ “Áminá Jisaso wá seawianíwíngíni.”
nimónaríni. ²⁴ Kiraisí Jisaso tíni nawíní ikáríniñwaéne enagí nání niyínéni
díñí síxí níseaya úimíngíni. “E éimíngíni.” nimónaríni.

Payí Poro Koriníyo ηweáyí nání ríwíyo eañnaríní.

Payí rina Jisasoyá siyikíyí aní yoí Koriníyo ηweagfáyí nání Poro ríwíyo níriri eañnaríní. Aní apí Gírikíyí píropenísíyo xwé bí imóníηpíríní. Payí Poro Koriníyo ηweáyí nání xámi níriri eañna nearíná díní níkinimóníro píraníηí éfríxinírí mǎxí nurírí eañ nání emá bí nípwemáná eñána “Ayí nimóníro yarígíapí nání Taitaso síηwí níwíniauiní ourowárimíní.” níyáiwírí urowáragí Taitaso síηwí níwínaumí níbirí áwaní réníηí uríηínigíní, “Wí mǎxí joxí uríηípímí dání ríxa nísaníro nero aiwí wí ‘Poro pípímí dání sekaxí nearípaxírání?’ níróro arfíkí yaríηoi.” Éníηí uríagí nání Poro payí rina níriri nearíná nípení xwíyíá bí urírí mǎxí bí urírí xwíyíá xwíyíxá bí urírí nerí eañínigíní.

¹ Poroní —Nioní Goríxo wimóníηpímí dání Kiraisí Jisasoyá wá wúrimeiaríηá woníríní. Nioní tǎní negí nírixímeá Timotío tǎní yawawí siyikí Goríxoyá imónígíá Koriníyo ηweagfáyíné tǎní oyá ámá imónígíá Gírikíyí aníyo wí e wí e ηweagfáyíné tǎní nání payí rina nearí mónaparíηwí. ² Negí ápo Goríxo tǎní Áminá Jisasi Kiraiso tǎní awaú wá seawianírí seyíné níwayíróníro ηweapírí nání seaimíxírí éisixíní.

Xeaníηí wímeáagi aí Goríxo ikíηwí umíríηpí náníríní.

³ Goríxo —O negí Áminá Jisasi Kiraisomí xano imónírí oyá Nwíáo imónírí enjoríní. Omí yayí níwirane seáyí e umíeyoaneyí. Wá wianarígíá ámáyo wímeaaríηí nípíní mǎkí ikíηoríní. Ámá pí pípi nání díní sípí wiaríηíyo míηí ikíηwí umírarígíapí mǎkí ikíηo, ayí oríní. ⁴ O míηí ikíηwí neamíraríηípa nene ení axípi pí pí xeaníηí wímeááyo míηí ikíηwí umíráníwá nání pí pí xeaníηí neaímeááná míηí ikíηwí neamíraríηíríní. ⁵ Ríníηí Kiraiso ámáyo arírá owimínírí neríná wímeañpí nene ení ayá wí neaímeaaríní. E nerí aí xífo neaíηpímí dání Goríxo míηí ikíηwí ayá wí neamíraríηíríní. ⁶ Xeaníηí none neaímeáápi, ayí seyíné seaerfíkiemeaarane míηí ikíηwí seamírirane yaníwá nání neaímeaaríní. Míηí ikíηwí Goríxo neamíraríηípi, ayí seyíné míηí ikíηwí seamíráníwá nání ení neamíraríηíríní. Nepa míηí ikíηwí seamíraríηwaéyíné eñánáyí, xeaníηí none xwámámí wiaríηwápa seyíné ení xeaníηí axípi imóníηpí xwámámí wípaxíyínéríní. ⁷ None re níyáiwírí níjǎá imóníηwíní, “Ríníηí none meaaríηwápi seyíné ení axípi meaarígíáríní. Ayínání Goríxo míηí ikíηwí neamíraríηípa seyíné ení axípi seamíraríηíríní.” níyáiwírí níjǎá nimónírane nání díní re níyáiwírane ikwímoaríηwápi síkíká oníní, “Seyíné ení neáníro pí pí seaímeáápi ananí xwámámí níwíro ηweapíríáríní.” yáiwíaríηwápi síkíká oníní.

⁸ Negí nírixímeáyíné, ayí rípi nání seararíηíní. Xeaníηí none Esia píropenísíyo ηweañáná neaímeañpí “Seyíné síní majǎá oimónípoyí.” míneaimónaríní. Xeaníηí ríá tǎní none ení neánírane aí xwámámí míwípaxí imóníηpí neaímeáagi “Arí yaníwíní?” níyáiwíríná “Ríxa nípeaníréwíní?” yáiwíηwáríní. ⁹ Aí, newaníηone “Ení eáníηwáonerání?” níyáiwírane díní míηwírání sa Goríxomí —O ámá pegíáyí wíápnímeapíríá nání wímíxaríηoríní. Omíní none díní uηwíráníwá nání síkwíá neaíηpí neaíηínigíní. Síkwíá neaíηí apí ámá opisí aníyo dání xwíríxí aríá níwimáná “Ríxa píkipoyí.” raríηo

ríxa “Awami pikípoyi.” ránániní neainiginí. ¹⁰⁻¹¹ E neri aí nene maní umónani nání mímúropaxí imóniní apimi dání Goríxo éf neamíniníriní. Ríwíyo bí ení éf neamíniníriní. “Ámí ríwíyo bí maní umónipaxípimi umónaniri yaríná éf neamíniníriní.” niyaiwiri díní wikwímoarínwáo seyíné none nání ríxiní níneauriyirínipimi dání arírá níneairíná ananí éf neamíniníriní. Goríxo éf neamínariní agí nínwíníroná re niyaiwiro, “O ámá obaxene ríxiní wuríyarínwápi arírá níneairí nání Porowami wá nínwianiri xeaniní wímeáfpimi dání éf umíniníriní?” niyaiwiro none nání omí yayí wípíriní.

Koriníyo ámí munípi nání áwaní uríní nániní.

¹² Ayí rípi nání míxí meakíniníriní. “None naní rífa wiinwaniginí? Sípi rífa wiinwaniginí?” yaríní e niníranéná re yaiwinarínwini, “Goríxomi míxídarígíayo síyikwí míniní nimónimáná wiirane omí píraniní nuxídiríná epaxípi nepání wiirane nerane aiwí seyíné ayí aní paxí e seaiinwaniginí.” yaiwinarínwini. Ayí “Níjía ámá wigí díníyo dání imónarígíapimi dání maríáí, Goríxo wá nínwianiri ení síxí neaimíxinípimi dání ayo e wiirane seyíné aní paxí e seaiirane enwaniginí.” niyaiwirané nání míxí meakíniníriní. ¹³⁻¹⁴ None seyíné nání payí nearí nínseamónapíriná ríwaminí seyíné fá nírooro níjía mimónipaxípi nearí wírenaparínwámani. Sa ríwaminí seyíné ananí fá nírooro níjía imónipaxípi nearí wírenaparínwáriní. Agwí seyíné none e oyaneyiniri nearí wírenaparínwápi nání “Awa ayí apí nání rífa yaríní?” niyaiwiro xíxeni nínwianíriní agí aiwí seyíné rípi epírfá nání díní seaikwímonwini. Ríwéná seyíné none yarínwápi nání “Awa ayí apí nání regíawixiní?” niyaiwiro none e oyaneyiniri yarínwápi tíní xíxeni neaiwípírfá nání díní seaikwímonwini. Seyíné “Porowa e yaníro nání regíawixiní?” xíxeni nínwianíriní, síá Áminá Jisaso weapíníayimi none seyíné nání ayá wí míxí seameakíniníriní seyíné ení none nání míxí neameakíniníriní.

¹⁵ Seyíné “Ayí nepariní. Poro aga seáyí e oimónimíniri payí nearí mónapínímani. Sa nene nání ayo píraniní owimíximíniri nearí mónapíníriní?” Seyíné ananí e yaiwípíri nání díní nínwianíriní re yaiwianiginí, “Xámí seyíné tíní e nání nínwianíriní díní síxí biaú seamímómíginí.” yaiwianiginí. ¹⁶ E niyaiwíriná ayí rípi yaiwianiginí, “Masedonia píropenisíyo nání nuríná seyíné tínímaní xámí numáná ámí Masedonia píropenisíyo dání nínwianíriní Judia píropenisíyo nání nuríná óf e díní síxí níga umífa nání bí niapíriníriní ámí seyíné tíní aximani bímíginí.” yaiwianiginí. ¹⁷ Nioní e yaiwianí enagí nání seyíné re rínwianíriní, “Poro ‘E éimíginí.’ niyaiwíriná díní ikwíroayiri míxeari neri yaiwianíriní.” rínwianíriní? “O ‘Rípi éimíginí.’ niyaiwíriná sípí imónarínipimi dání niyaiwiri nání sa díní ikwírori míxeari yaríníriní.” rínwianíriní? ¹⁸ Pí pí Goríxo rarínípi díní uníwíriní paxípa xwíyífa none searínwápi ení díní uníwíriní paxípi searínwaniginí. Xwíyífa none searínwápi wí díní ikwírori míxeari yarínwámani. ¹⁹ Ayí rípi nání searíníriní. Íwí Goríxoyáo, Kiraisí Jisaso —O nání nioní tíní Sairaso tíní Timotio tíní none wáf searínwáoriní. O díní ikwírori míxeari yarínímaní. Oweoi, xegí díní niyaiwiri ikwírópí aníníriní ikwíroaríní enagí nání searíníriní. ²⁰ Goríxo símímaníyo dáníriní “E nínwianíriní. E nínwianíriní.” nínwianíriní obaxí rarínípi “Ayí nepariní.” yaiwianíriní nání síwániní iníno, ayí Kiraisoriní. O e imóniní enagí nání Goríxomi

seáyí e umeaníwá nání yoparípi níríranéná Jisasi Kiraisoyá yoí rírane “Apí e imóníwínigíni.” rírane yaríñwáríni. ²¹ Seyíné tíni none tíni níneneni Kiraiso tíni nawíni ikárinaníwá nání síkíki neaomíxaríño, ayí Goríxo xewaníñoríni. Wáí raríñwápi nání nearípeano, ayí axoríni. ²² “Ayí oyáríani?” oyaiwípoyíni rí yaríñípa nene ení neaiñíríni. Xegí kwíyípi níneaiapíríná nene “O réoáríñípi nípi ní xíxeni níneaiínfáríni.” yaiwianíwá nání kwíyípi tíni ikíyíñíñí neaiáríñíríni.

²³ Nioní apaxí mé seyíné tíñí e nání níbirí míxí searáná díñí ríá seaxenígíni rí “Ámí Koriníyo nání míbipa éimígíni.” yaiwíñanigíni. Nioní díñí e yaiwiaríná Goríxo, síñwí naníño ananí sopíñí nopaxíríni. ²⁴ None seáyí e níseaimónírane seyíné díñí ikwíropaxí imóníñípi “Ayí rípi níni.” osearane yíni míyaríñwíni. Seyíné Jisasomí díñí níwíkwíroróná sírí muní nero wíkwíroarígíá enagí nání none Goríxomí níxídíranéná seyíné díñí nífá seainífa nání sa seyíné tíni nawíni omíñíñíñí éwanígíni rí imóníñwíni.

2

¹ Ayínání nioní seyíné nání díñí yaní nímeníri re yaiwíáríñanigíni, “Nioní seyíné tíñí e nání níbirí míxí searíapimí dání díñí sípí seaipaxí míseaimíxípa éimígíni.” yaiwíáríñanigíni. ² Ayí rípi nání e yaiwíáríñanigíni. Nioní níbirí míxí nísearíri díñí sípí níseaimíxírínáyí, áamá wí gíyí nioní díñí yayí nímpírífáríani? Oweoi, seyíné e níseairínáyí, áamá nioní díñí yayí nímpírífá wí meníni. ³ Ayínání nioní míbí payíni nearí wírénapíñanigíni. “Nioní báná yayí nímpaxíyíné míxí searíapimí dání díñí sípí míseaimíxípa éimígíni.” nínimóníri nání payíni nearí wírénapíñanigíni. “Nioní yayí nínaríná seyíné ení seainaríñíríni.” yaiwíaríñápi “Apí aga nepa imóníni.” nípímóníñí enagí nání raríñíni. ⁴ Ayí neparíni. Xámí nioní payí nearí níwírénapíríná díñí ríá samíñí míníxé ayá wí níxearíná ñwí tíni eañanigíni. Payí ana díñí sípí oseainíri meañanigíni. Seyíné rípi nání níjía oimónípoyíni rí eañanigíni, “Poró nene nání díñí sípí níwíríná xwapí ayá wí ríá wíaríni?” oyaiwípoyíni rí eañanigíni.

“Sípí éomi ríxa yokwarímí wíñáríni.” uríñí náníri ni.

⁵ Segí áamá xegí sípí neríñípi mí dání díñí sípí neaimíxíño nepa nioní díñí sípí mímímíxíñíríni. Seyíné díñí sípí seaimíxíñíríni. Níyínéni díñí sípí míseaimíxípa nerí aí wíyínéni díñí sípí seaimíxíñíríni. Omí ayá ríá wepaxí imóníñípi mí rípa éimígíni rí apíni seararíñíni. ⁶ Áamá omí síyíkí níwearíná segíyí nápi weagíapi “Ayí apáníri ni.” nímónaríni. ⁷ Ayínání díñí sípí íwí xewaníño neríñípi mí dání wínaríñípi aníñí rítí wíarínígíni rí agwí seyíné ámí síyíkí bí míweá yokwarímí níwíiro míñí ikíñwí umíríríxíni. ⁸ Ayínání ení rírémíxí rípi oseaimíni. O “Áamá tíyí nioní díñí síxí níyarígíyíríani?” oyaiwíni rí naní wí wííríxíni. ⁹ Payí ana nioní nearí níwírénapíríná re níyaiwírí eañáríni, “Nioní payí nearí uríapi nípi ní nání aríá yímígí epíríreoi? Aríkwíkwí nípíríreoi?” níyaiwímáná iwamíó seaiwápíyímíni rí nání payí ana eañáríni. ¹⁰ Seyíné áamá xegí sípí épi nání yokwarímí wíánáyí, nioní ení ananí yokwarímí wíaríñáríni. Ayínání nioní áamá omí nepa yokwarímí wíipaxí imóníñí bí eñánáyí, yokwarímí níwíiríná seyíné nání “Aríge nerí arírá wíimífáríani?” níyaiwírí Kiraisoyá síñwí tíñí e dání yokwarímí wíñáríni. ¹¹ None xíxe yokwarímí mímípa neríñípi mí dání Seteno yapí níneaiépsimáná

xopíraráf neainigíniri nání áamá íwá éomi yokwarímáf wiinjáriní. Obo yapf neaiepésimíniri yarínjipi nání nijfá imóninjagwi nání rarínjini.

Poró anj Tírowasiyo níjweaxa múronj nánirini.

¹² Xámi nioní xwiyfá Kiraiso nání yayf neainarinjipi wáf urímíniri nání anj Tírowasiyo nání nurí níremorfná Ámináo ówanjíninj nfkwiifpimí dání ananí e epaxf imóninjáoní naineniri aiwi ¹³ negf nírixfmeá Taitaso segf tífáminí dání siní mibipa éagi nání pfa nímegíniri dínj sípí niarinjagi nání iwieáninjagíní. Ayínání nioní Tírowasi jweáyo pfní níwiárími Masedonia píropenísíyo nání bíjanigíní.

“Wáf níwurímeiranéná ámányo sinadinjíninj wearinjwáriní.” urinj nánirini.

¹⁴ Taitaso nání dínj sípí niarinjagi nání iwieáninjáoní aiwi agwi Goríxomí yayf wiarínjini. Ayf rípi nání yayf wiarínjini. O Kiraiso pí pí imóninjípimí xopíraráf wipaxo oimóniri wimíxínjirini. Apíní marfái, o ge ge níneaipemeámi umíniri nerfná xopíraráf wipaxíyf oimónípoyíniri níneaimíxiri níneaipemeámi warínjirini. Ayf rípi nání ení yayf wiarínjini. Goríxo none wáf wurímeiarínjwápimí dání anj níminí xwiyfá Kiraiso nání ríninjipi “Ayf apírání?” oyaiwípoyíniri yarínjirini. Xwiyfá o nánipi awfí dínj eaarínj bíninj anj níminí rínárímenjípíriní. ¹⁵ Ayf rípi nánirini. Sinadinj Kiraiso Goríxomí dínj nanj oweaniri rfa íkeaaráná nanj wearinjípíninj imóninjipi, ayf none imóninjwíní. None sinadinj Goríxo yayf winarinjípíninj imóninjwápi neáa nurfná áamá Goríxo yeáyf oneayimíxemeaniri yarígíáyf tñj e neáa urí áamá nanfnaniri yarígíáyf tñj e neáa urí yarínjirini. ¹⁶ Áamá maiwí nanfnaníro yarígíáyf xwiyfá wáf rímeiarínjwápi arfá níwiróná “Anfnanfáwárfání?” yaiwípíri nání píyanj pearígíápíninj wearinjirini. E nerí aí áamá Goríxo yeáyf neayimíxemeáwínigíniri wimónarígíáyf xwiyfá api arfá níwiróná “Dínj níyímínj tñjwaéne imónanfáwárfání?” yaiwípíri nání sinadinj sínj jweapírfápíninj wearinjirini. Xwiyfá api wáf nírímerfná e epaxíyf gíyíriní? ¹⁷ E epaxf imóninjwáyf, ayf nonerini. Ayf rípi nánirini. Áamá obaxf xwiyfápi wáf nírímerfná “Negf yarínjwápimí dání nígwf meaní nání rfa yarínjwíní?” níyaiwíro úrapí yarígíápa wí míyarínjwáonerini. Xwiyfápi wáf nírímerfná nepání nímoníri Goríxo api e éríxíniri nearípeanjipi tñí xixeni nírirí yarínjwáriní. Kiraiso tñí níkárinmáná Goríxoyá síjwáf tñj e dání rarínjwá enjagi nání “E epaxf imóninjwáyf, ayf nonerini.” seararinjini.

3

“Xwiyfá sínj réroárinjipi nání wáf wurímeiarínjwáonerini.” urinj nánirini.

¹ Nioní e seararinjagi nání seyfné “Porowa ámi ríxa weyf mearinarinjoi.” ríseaimónariní? Oweoi, seyfné none wáf nírímeranéná yarínjwápi nání nijfá imónípíri nání áamá wí seáyí e níneamféyoaro “Porowa wáf nírímerfná imíninj míyarígíáwarini.” níriro payf wina neaeaiarígíonemaní. Áamá wí ení none yarínjwápi nání nijfá imónípíri nání seyfné “Porowa e yarígíáwarini.” níriro payf wina neaeaiarígíonemaní. Wa nání e níriro payf weaipaxf aiwi none nání wí e nírirí payf neaeaipaxímani. ² Payf “Porowa e imónígíáwarini.” níriníri eáninjípíninj seyfné ríxa imóninjoi. Negf payfninj imónígíáyfné negf mímányo tñínjagwi nání wí peá seamopaxífnemaní. Payfninj seyfné imónígíápi áamá nfní nijfá

nimóniro ía roariḡtá enagi nánri rariḡini. ³ Payíniḡt seyíne imóniḡtápi siwá réniḡt inariḡtáriní. Kiraiso xewaniḡo niriḡt eanḡpíniḡt imóniḡwini. Siwá éniḡt inariḡtáriní. None searéwapiyiḡwápimi dánri Kiraiso payí seyíne imóniḡtápiḡtáriní nearíni iniḡt ríwamḡt eánariḡtápi tñni meá Nwíá anḡt siḡt imóniḡoyá kwíyípi tñni seaeḡtáriní. Moseso tñniḡá Gorixo ḡwí ikaxí nuríḡtá sḡḡáyo eanḡpániḡt meá ámayíneýá diḡtápiḡt seaeḡtáriní.

⁴ None Kiraisoyá diḡtáyo dánri Gorixo nánri diḡt sḡḡá neaeánariḡt enagi nánri rariḡini. ⁵ “Newaniḡone imóniḡwápimi dánri wá rimeapaxí imóniḡwini.” wí yaiwinipaxonemani. Wá rimepaxí imóniḡwápi, ayí Gorixo neaimixiḡtápiḡt dánri e imóniḡwini. ⁶ O ámi siḡt bi “E niseaimíḡtáriní.” niriḡt réoáriḡtápi wá nurimeipaxí imóniḡtápiḡtáriní neaimixiḡtáriní. Siḡt réoáriḡtápi apí ámá ḡwí ikaxí eániḡtápiḡtápi nixídiḡtápiḡtápi dánri onixídiḡtápiḡtápi réoáriḡtápiḡtápiḡtápi. Kwíyípi nipemeámí neawariḡtápiḡtápi dánri onixídiḡtápiḡtápi réoáriḡtápiḡtápiḡtápi. Nwí ikaxí eániḡtápiḡtápi ámá “Xixeni oxídaneyí.” niyaiwiro aí apimi wiaikiariḡtá enagi nánri pemixariḡtáriní. E nerí aí xegí kwíyípi ámayo diḡt niyimḡtápi siḡt umímoariḡtá enagi nánri xwíyíá siḡt réoáriḡtápiḡtápi nánri wá nurimeipaxí imóniḡtápiḡtápiḡtápi neaimixiḡtáriní.

Siḡt réoáriḡtápiḡtápi xámi réoáriḡtápiḡtápi seáyí e wimóniḡtápiḡtápiḡtápi.

⁷ Gorixo xegí ḡwí ikaxípi sḡḡá piárayo akireḡtápi niḡtápi niḡwáriḡtápi Isireriyó mñni wíáná wíá xíto piḡtápiḡtápi nerí ókímiḡtápiḡtápi ení siḡtáni wimóniḡtápiḡtápi. Apí Mosesomi wíá wókímiḡtápi oýá símimaniḡtápi xwíniḡtá eanḡtápi. Xwíniḡtá o eanḡtápi awayini awayini neayípoáa warḡtápi aí axiná siḡt ení tñni xwíniḡtá eanḡtápi nánri aríowa siḡtápi mimiḡtápi winariḡtápi nánri siḡtápi mimiḡtápi imóniḡtápiḡtápi. Nwí ikaxí eániḡtápi apí, ámá pemixariḡtápi imóniḡtápi uráraná Gorixoyá wíá piḡtápiḡtápi nerí ókímiḡtápiḡtápi tñni ení siḡtáni imóniḡtápi enagi nánri ⁸ “Xwíyíá siḡt re réoáriḡtápiḡtápi ‘Kwíyípi ámaéne anani nineaáiniḡtápi diḡt niyimḡtápi tñniwaéne neaimixiḡtápiḡtápi.’ riniḡtápi ḡwí ikaxí eániḡtápiḡtápi wíarí niḡtápi wíá mókímiḡtápiḡtápi imóniḡtápiḡtápi? ⁹ Xámi réoáriḡtápiḡtápi —Apimi dánri ámá aníniḡtápi nánri xwíyíá meáriḡtápiḡtápiḡtápi. Apí awiaxí imóniḡtápi aiwi siḡt réoáriḡtápiḡtápi —Apimi dánri Gorixo “Ámá wé róniḡtápiḡtápiḡtápi.” ráriḡtápi nánri imóniḡtápiḡtápiḡtápi. Apí xámi réoáriḡtápiḡtápiḡtápi seáyí e niwimóniḡtápiḡtápiḡtápi awiaxí imóniḡtápiḡtápi. ¹⁰ Re rípaḡtápiḡtápi, “Xámi réoáriḡtápiḡtápi awiaxí aiwi siḡt réoáriḡtápiḡtápi sogwíyo uyíwí miḡtápiḡtápiḡtápi peá unariḡtápiḡtápi umixiḡtápi enagi nánri ríxa supíkiḡtápiḡtápiḡtápi imóniḡtápiḡtápiḡtápi.” rípaḡtápiḡtápi. ¹¹ Ayí rípiḡtápi nánri e rípaḡtápiḡtápi. Xwíyíá xámi réoáriḡtápiḡtápi —Apí opíniḡtápiḡtápi neayípoáa warḡtápiḡtápi imóniḡtápiḡtápiḡtápi. Apí awiaxí imóniḡtápiḡtápi aiwi xwíyíá siḡt réoáriḡtápiḡtápi —Apí yaxwí miréoáriḡtápi anḡtápi réoáriḡtápiḡtápiḡtápi. Apí awiaxí nimóniḡtápi xámi imóniḡtápiḡtápiḡtápi awiaxí seáyí e múnriḡtápi enagi nánri rariḡini.

¹² None “Xwíyíá siḡt réoáriḡtápiḡtápi wí neayípoáa uníá meníni.” niyaiwirane diḡt sḡḡá neaeánḡtápi nánri wá niriḡtápiḡtápi ayá igigí bi mé rimeariḡtápiḡtápi. ¹³ None Moseso yagípa wí yariḡtápiḡtápi. O re yagorini. Xegí símimaniḡtápi dánri xwíniḡtápi eanḡtápi neayípoáa waríni ḡt Isireriyí siḡtápi mimiḡtápi oépiḡtápiḡtápi símimaniḡtápi rapírapí aximíto bi tñni ríḡt inagíḡtápi. ¹⁴ E searariḡtápi aiwi wigí diḡt wakísi inagíḡtápi. Ai síá ríyi tñni e nánri gini gini xwíyíá xámi réoáriḡtápiḡtápi íá uroíáni rapírapí aximíto axípi tñniḡtápi wigí diḡtápi siḡt ikwáriḡtápiḡtápi. Ayí rípiḡtápi nánri wigí diḡtápi siḡt ikwáriḡtápiḡtápi. Ámá Kiraiso tñni nawíni

nikárinirinjípimi dáni rapirapí aximfópi Gorixo yípmoarinjírini. ¹⁵ E neri aí gí Isireriyí gíní gíná eníná dáni sía riyi tíjé e nání njwí ikaxí Moseso eanjípi ía nroróná rapirapí aximfó bi siní wigí dínjyo íkwarimoárinini. ¹⁶ Siní wigí dínjyo íkwarimoárinjagí aiwi Ámináo táfamini níkinimóniri dínjé níwíkwírorónáyí, rapirapí wigí dínjyo íkwarimoárinjípíninjé yípmónarigfáriní. ¹⁷ Áminá táfamini kinimónipíro, ayí Gorixoyá kwíyípirini. O xwíyíá síjé níréoáriróná kwíyí apí nání réoárinjírini. Ámináo yá kwíyí apí ámá gíyo níwainirónáyí, ayí njwí ikaxí eáninjípimi dáni áxenwarí minigfáyí imónipaxírini. ¹⁸ Ayínáni Ámináomí dínjé wíkwíroarinjwá nínene ní xfo imóninjípi nání síwáninjé níwiniranéná negí símmanjé rítí bi mininjagí nání wíá Ámináo ónarinjípi negí símmanjéyo dáni xwínfáninjé weámíxarinjírini. E neróná nene wíá xfo seáyí e nimóniri ónarinjípi tñí xixeni imónanfá nání wíá ámí bi ámí bi nógáninjé warinjwini. Ámináo ayí kwíyípirini. Apimi dáni xfo imóninjípininjé nimóga warinjwini.

4

“Wáf urarinjwápimi dáni Gorixo wíá wókímíxarinjírini.” urinjé nánirini.

¹ Ayínáni Gorixo wá níneawianirinjípimi dáni xfo imóninjípi nání ámáyo síwáninjé winíwanigíniri nínearípeáagí nání siní aninjé ayá ríá neawearini. ² E neri aí ámá ayá neaininiginiri ínimí yarigfápi wí “Anani oyaneyí.” rarinjwámani. Ináyíninjé nimóniri yapí owiepísaneyíniri wí yarinjwámani. Xwíyíá Gorixoyápi ení níriranéná náiroayiri neri rarinjwámani. Apí apí mepa nerane sa xwíyíá nepaxinjé imóninjípi síjání wíá rókiamoarinjagwí ámá e sínjwí níneaniróná “Awa apáni yarínjé.” neaiwipíríá nání Gorixoyá sínjwí neaninjé dáni e yarinjwáriní. ³ Xwíyíá yayí neainarinjé none wáf urarinjwápi rítíninjé níwinirónáyí, sa ámá anínaniro yarigfáyo rítíninjé winarinjírini. ⁴ Ayí rípi nání rítíninjé winarinjírini. Xwíyíá Kiraiso —O pí pí Gorixo imóninjípi tñí xixeni axípi imóninjorini. Xwíyíá o wá níneawianiri seáyí e imóninjé neaininjépi wíá neaókímíxarinjírini. Xwíyíá yayí neainarinjé apí nánipi ámá Kiraisomí dínjé míwíkwíró anínaniro nání yarigfáyo wíá míwókímíxípa oeniri wigí njwíá imóninjé —O, ayí oborini. O dínjé píripírí winjé enagí nání xwíyíá apí rítíninjé winarinjírini. ⁵ None wáf níriranéná newaninjéone seáyí e oimónaneyíniri nání wáf urarinjwámani. Jisasi Kiraiso nání “Negí Ámináorini.” urirane none nání “Jisasomí xídarinjwá enagí nání segí sénáíwanéninjé nimónirane omínjé seaiarinjwáone imóninjwini.” urirane yarinjwáriní. ⁶ Ayí rípi nání e yarinjwáriní. Gorixo —O amípi níni iwamfó nímixiróná “Sía yíkiárinjípi wíá oónini.” ríjorini. Rípi yarínjé, ayí ení axorini. O wá níneawianiri seáyí e neaininjépi —Apí Kiraisoyá símmanjéyo dáni xwínfáninjé neaeámíxarinjípirini. Apí nání níjé oimónípoyniri negí dínjéyo wíá neaókímíxarinjírini. E neaininjé, ayí axo enagí nání rarínjini.

“Xeaninjé neaímeaarinjagí aí wáf raní nání siní ayá ríá neawearini.” urinjé nánirini.

⁷ Wáf níriméíríxíniri nínearípeanjípi, ayí ayá tínjípininjé imóninjípirini. Apí tínjwáone enjé meání xwárfá síxí xwíá tñí imíxíninjíninjé nimónirane saminjé imóninjwáonerini. Ámá aríá níneairóná re yaiwipírí nání e imóninjwáonerini, “Enjé eáninjé seáyí e imóninjé xwíyíá yayí neainarinjípimi dáni neaímeápi wáf rímearigfáwayámani. Sa Gorixoyáriní.” yaiwipírí

náni samíñf e imóniñwáonerini. ⁸ Xeaniñf xixegíni neaikárarinagí aiwi sumíniñf imóniñwáonemani. Wainá neaímeáfpí náni ududf neainarinagí aiwi negf diñf aníñf niyoámiga míneaunonerini. ⁹ Ámá wí míxí neaxfdowáríagfa aiwi Goríxo wí neaiepísamoaríñonemani. Iwanf níneaeari neatfagfa aiwi aníñf eaníramorí wearíñwáonemani. ¹⁰ Íníná wáf nírimeranéná rípi niyaiwirane yaríñwáonerini, “Negf Jisasomi pikigfápa none eni níneapíkirínáyf, ananírini.” niyaiwirane yaríñwáonerini. Ámáyf none e yaríñagwi síñwáf níneaníróná “Jisaso níperí aiwi ámi síñf nímonírí ñweañagí nání rífa yaríñoi?” yaiwíprí nání api e yaríñwáonerini. ¹¹ Íníná xwáfá tfo ami gími nemeranéná Jisasomi xídaríñwáone enagí nání yoí mayf nímonírane emearíñwáriní. Ámáyf wará pepaxf tñf imóniñwáone yoí mayf nímonírí yaríñagwi níneaníróná “Jisaso ámi síñf nímonírí añfnami ñweañagí nání rífa yaríñoi?” yaiwíprí nání e nímonírí emearíñwáriní. ¹² Ayínání rípi rípxáriní, “None wáf nírimeranéná níneaxeanípxaf imóniñwáonerini. E nerí aí e imóniñwápimi dání seyfné ríxa diñf níymíñf tfgfáyfné imóniñoi.” rípxáriní.

¹³ Ámá wo, Bíkwiyo dání “Nioní Goríxomi diñf níwíkwírorí nání ámáyo uríñanigíni.” riniño diñf wíkwíroagípa none eni axípi e wíkwíroaríñwáonerini. Ayínání Jisasomi diñf níwíkwírorane nání xwíyáfa yayf neainaríñfpi ámáyo wáf uraríñwáriní. ¹⁴ Níjfa re imóniñagwi nání wáf uraríñwáriní. Áminá Jisaso xwáripáyo dání owiápnímeanírí síñf wimíxíño none eni xfomi síñf wimíxíñfpa axípi síñf níneaimíxírí seyfné tñf nawíní gwiaumf níneairí Jisaso tñf e neawárinfáriní. Níjfa e imóniñagwi nání wáf uraríñwáriní. ¹⁵ Ayf seyfné nanf oseaiianeyínírí nání yoí mayf imónírane neaxeanípxaf imónírane yaríñwáriní. Ámá Goríxoyá xfo wá níwianíríñfipimi dání sayá nímogá nuróná ayf omí yayf ayá wí níwiéra warígfápipimi dání “Goríxo seáyí e imóniñorfaní?” wíaiwípxaf imóníwínígnírí yoí mayf imónírane neaxeanípxaf imónírane yaríñwáriní.

“Añfnami dání neaímeanfápi sfmímanf e nítinírane nání diñf síxí ínarinwáriní.” uríñf nánírini.

¹⁶ None api nání diñf nímorane nání Kiraiso nání wáf uraní nání síni ayá rífa neawearini. Negf warápi xeaniñf neaímeaaríñfipimi dání ríxa sípi nímogá waríñagí aí diñfpi ní sífa ayf ayo síñf bí síxí ínariníriní. ¹⁷ Ayf rípi nání sífa ayf ayo negf diñfpi síñf bí síxí ínariníriní. Xeaniñf agwi ríná neaímeáfipimi xwámámí níwiéra úwáyf nání Goríxo yeáyf níneayimíxemearfná seáyí e imóniñfpi neaiínfáriní. Api nání diñf nímoranéná “Xeaniñf none neaímeaaríñfpi axíná ná bínníñf neaímearí onímíapiáníñf neaímearí yaríñfání?” niyaiwirane peayf wianaríñwáriní. “Sa sípi agwi ríná neaímeaaríñfpi nání diñf arfá ikeamopaxípi tñf xixeni Goríxo nanf neaiínfámani. Ámi wíarf imóniñf bí tñf neaiínfáriní.” yaiwiaríñwáriní. ¹⁸ Ayf sípi agwi ríná neaímeaaríñfpi —Api síñwáf tñf síñwáf wínpaxf imóniñfpirini. Apimi síñwáf níwíñranéná e yaiwiaríñwámani. Amípi ríwíyo Goríxo yeáyf níneayimíxemearfná neaímeanfápi —Api agwi nene síñwáf tñf síñwáf wínpaxf mímoníñfpirini. Api sfmímanf e nítinífná e yaiwiaríñwáriní. Ayf rípi nání raríñini. Síñwáf tñf agwi ríná wíñaríñwápi aníñf marfái bí onímíapi imónífnfáriní. E nerí aí agwi ríná síñwáf tñf míwíñaríñwápi íníná aníñf imónífnfá enagí nání raríñini.

5

“Wará sɨɨ́f imónanɨwápi nánɨ dɨɨ́f nɨmorɨɨ́pimi dánɨ dɨɨ́f six́f ínariɨwárɨni.” urɨɨ́f nánɨrɨni.

¹ Nene nijfá re imónɨɨagwi nánɨ rɨwɨyo neaímeanɨápi sɨmɨmanɨf e tɨnɨɨwɨni. Xwɨá tɨyo nɨɨwearanéná senɨá anɨyo ɨweaarɨɨwápi —Ayɨf negɨf warápi nánɨ rarɨɨɨni. Nɨperane negɨf warápi rɨxa nɨpɨneamioarɨnɨɨf nerɨf ná negɨf dɨɨ́pi six́f ínánɨwá nánɨ anɨf Gorɨxo neaimɨxɨyɨɨf wiwánɨɨf imónɨni. Wará api áamá imɨxɨgɨfámani. Gorɨxo imɨxɨɨf eanagɨf nánɨ anɨnamɨ ínáná anɨɨf minɨf imónɨnɨápirɨni. ² Wará agwi ríná negɨf dɨɨ́pi six́f ínɨwápi sɨni six́f nínɨrane xwɨá tɨyo nɨɨwearanéná wará sɨɨ́f anɨnamɨ imónɨɨf negɨf dɨɨ́pi six́f wínánɨwápi owínaneyɨnɨrɨ nánɨ yeyɨnɨɨf nɨrɨrane ɨweaɨwɨni. ³ Wará sɨɨ́pimi negɨf dɨɨ́pi six́f nɨwínɨranéná wará mayɨf nɨmónɨrane dɨɨ́pɨni mɨɨweapa yanɨwá enagɨf nánɨ apimi six́f owínaneyɨnɨrɨ yeyɨnɨɨf rarɨɨwárɨni. ⁴ Wará agwi dɨɨ́f six́f ínɨwápi sɨni nínɨranéná wará sanɨf neaunarɨɨagɨf nánɨ yeyɨnɨɨf rarɨɨwárɨni. Dɨɨ́pɨni nɨmónɨrɨ ɨɨweaneyɨnɨrɨ mɨrarɨɨwɨni. Ayɨf wará nɨyɨmɨɨf imónɨɨpi nɨpepaxɨf imónɨɨpimi rɨtɨf enɨfá nánɨ wará anɨnamɨ imónɨɨpimi six́f nɨwínɨrane ɨɨweaneyɨnɨrɨ yeyɨnɨɨf rarɨɨwárɨni. ⁵ Wará sɨɨ́pimi six́f wínánɨwá nánɨ neaipɨmoɨo, ayɨf Gorɨxorɨni. O “Wará sɨɨ́pimi six́f wínánɨwá nánɨ rɨxa neaipɨmoárɨɨenerɨani?” oyaiwɨpoyɨnɨrɨ xegɨf kwɨyɨfpi nɨneaiapɨrɨ ikɨyɨɨnɨɨf neaiárɨɨrɨni. ⁶ Ayɨnánɨ pí pí xeanɨɨf neaímeaarɨɨagɨf aiwɨf dɨɨ́f e nɨmorɨɨpimi dánɨ dɨɨ́f six́f níga warɨɨwárɨni. Nene nijfárɨni. Sɨni wará xwɨá tɨyo nɨɨwearɨná imónɨɨwápi six́f nínɨranéná Ámɨnáo tɨɨf e mɨɨweaɨwɨni. ⁷ Omɨ negɨf sɨɨwɨf tɨf tɨni sɨɨwɨf nɨwɨnɨrɨɨpimi dánɨ bɨ enɨf six́f nínɨrane mé sa dɨɨ́f nɨwɨkwɨrorɨɨpimi dánɨ enɨf six́f nínɨrane yarɨɨagwi nánɨ rarɨɨɨni. ⁸ “Sɨni wará urɨf epaxɨf imónɨɨf rɨpimi dɨɨ́f six́f nɨwínɨrane wáf ranɨwá nánɨ dɨɨ́f six́f ínɨwɨni.” nɨsearɨrɨ aɨf negɨf dɨɨ́pi wará rɨpimi dánɨ nɨyoámɨga nurɨ Ámɨnáo tɨɨf e ɨɨweanɨrɨ aga neaimónarɨɨrɨni. ⁹ Ayɨnánɨ xɨfo tɨɨf e ɨweaanɨwáínaranɨ, sɨni xɨfo tɨni mɨɨweá xwɨá tɨyo nɨɨwearanénáranɨ, “E éwanɨgɨni.” yaiwiarɨɨwápi, ayɨf rɨpɨrɨni, “Xɨfo yayɨf winɨpaxɨf imónɨɨpɨni éwanɨgɨni.” ¹⁰ Ayɨf rɨpi nánɨ e yaiwiarɨɨwárɨni. Kiraiso áamá nɨyonɨ sɨɨwɨf mí ómómɨximɨf nerɨf ná nɨnenenɨ enɨf sɨɨwɨf mí ómómɨximɨf neainɨfá enagɨf nánɨ xɨfoyá sɨmɨmanɨf tɨɨf e dánɨ éf roanɨwárɨni. Xwɨá tɨyo nɨɨwearɨná winɨ wine nanɨf imónɨɨpɨranɨ, sɨpí imónɨɨpɨranɨ, enwápi tɨni xɨxenɨ pɨrɨf neamamonɨfá enagɨf nánɨ sɨni xwɨá tɨyo nɨɨwearanéná “Xɨfo yayɨf winɨpaxɨfpi éwanɨgɨni.” yaiwiarɨɨwárɨni.

“Áamá sɨɨ́fɨnɨɨf imónɨɨwɨni.” urɨɨ́f nánɨrɨni.

¹¹ Nene “Ámɨná Jisaso sɨɨwɨf mí ómómɨximɨf neainɨfárɨni.” nɨyaiwirɨ nijfá e nɨmónɨrane nánɨ wáyɨf neainarɨɨrɨni. Ayɨnánɨ áamá nɨkɨnɨmónɨro omɨ dɨɨ́f owɨkwɨrópoyɨnɨrɨ wáf nurɨmeranéná píranɨɨf arɨfáyo nurémóa warɨɨwárɨni. Gorɨxoyá sɨɨwɨyo dánɨ rɨxa sɨɨánɨ piaumɨmɨf inɨɨagwi nánɨ o none yarɨɨwá nɨpɨni nánɨ xɨxenɨ nijfá imónɨni. Seyɨné enɨf none nánɨ dɨɨ́f nɨmoróná re oneaiawɨpoyɨnɨrɨ dɨɨ́f wikwɨmonɨwɨni, “Porowa dɨɨ́f ínɨmɨ nɨkwɨrónɨmáná mɨyarɨgɨfárɨni. Wigɨf yarɨgɨfápɨ wí ínɨmɨ mimónɨf nɨpɨni sɨɨánɨ piaumɨmɨf rɨfá inɨni?” oneaiawɨpoyɨnɨrɨ dɨɨ́f wikwɨmonɨwɨni. ¹² None e searɨagwi nánɨ “Porowa rɨxa api mimónɨgɨfáwa enagɨf nánɨ ámɨ weyɨf mearɨnarɨɨo.” rɨseaimónarɨni? Oweoɨ, wí e mɨyarɨɨwɨni. Sa seyɨné none yarɨɨwápi nánɨ rɨxa nijfá xɨxenɨ

nimónimáná rípi oépoyinri searariḡwini. Seyíne áamá wí tñi —Áamá siḡwí manigíe dáni yarigfápi nání diḡf mamó sa áamá siḡwí anigíe dánini yarigfápi nání “Naní imónigfáyirini.” moarigfáyirini. Seyíne áamá diḡf e moarigfáyí tñi xwiyfá nriiniróná none m+xí nneameakñiro wa none nání xerḡwí rarigfápi oyanípoyinri searariḡwini. ¹³ Áamá wí “Porowa majimajfá nikárinri yarigfáwarini.” rarigfápi “Ayí neparini.” niseaimónirínáyí, re yaiwíríxini, “Sa Gorixomi oxídaneyinri nero nání e rfa imóniḡo?” yaiwíríxini. “Porowa diḡf píranḡf fá nixirimáná yarḡo.” niseaimónirínáyí, “Awa nene arírá neaiprfa nání e rfa imóniḡo?” yaiwíríxini. ¹⁴ Pípi nání diḡf nimoriḡpimi dáni nípíreániri yarḡwámani. Kiraiso wá nneawianri neaiḡpi nánini diḡf nimoriḡpimi dáni nípíreániri xámi sipí nera wagwápi pñi nwiáiriri yarḡwáriní. O niperfna áamá nñi nání wayfá pení enagí nání diḡf re yaiwiáriḡwini, “Apimi dáni áamá nñi niperinḡf rfa egfawixini?” yaiwiáriḡwini. ¹⁵ Ayí áamá diḡf niyimḡpi tígáyí wiwanḡyí nánini diḡf nimóniro nimeniro mé arírá winfa nání nípémáná ámi wiápnimeanḡo xfo nánini diḡf nimoro éfrixiniri áamá nñi nání wayfá peniniginí.

¹⁶ Ayínáni Jisasomi diḡf wíkwíronwá ríná dáni áamá womi siḡwí mí niwómixirane “E imóniḡorfaní?” niwíaiwirína warárimini siḡwí niwinirane mí wómixariḡwámani. Ayí neparini. Xámi none Kiraisomi siḡwí mí niwómixiranéna warárimini siḡwí niwinirane “Nipikwini meḡorini.” niwíaiwirane aí agwi sñi wí e siḡwí mí niwómixirane yaiwiariḡwámani. ¹⁷ Áamá go go Kiraiso tñi nawíni nikárinirfna áamá siḡf wóniḡf imóninḡo. Ai, e nimónirfna sipí xámi imónagfpi ríxa nanñiri siḡf bi imóninḡo.

“Áamá nñi ámi xfo tñi gwiaumf inipfri nání wimixiḡfiri.” urḡf nánirini.

¹⁸ Áamá siḡf imóniḡwápi nání mfkí ikiḡo, ayí Gorixorini. O Kiraiso neaiḡpimi dáni niyopiýárimáná xfomi sfmf tñi wiarḡwaéne ámi áamá xfoýá imónani nání neaimixiḡfiri. E nerí none ení áamáyo áwanḡf re urimeaanfwá nání, “Áamá sñi xfomi sfmf tñi wiarigfáyíne ámi áamá xfoýá imónipfri nání ríxa seaimixiḡfiri.” Áwanḡf e urimeaanfwá nání nearípeanḡfiri. ¹⁹ Nioní searariḡapi, ayí rípirini. Gorixo xegí xewaxo Kiraiso neaiḡpimi dáni áamá nñi ámi xfo tñi nawíni imónifrixiniri neaiminiri yarini. Nene wiaikḡwápi sñi diḡf fá mixirí ríxa yokwarimí nneaiiri nání peá moní. Api nerí none ení wáf nurimeranéna xwiyfá re rinḡpi, “Gorixo ríxa neaiḡpimi dáni ámi xfo tñi nawíni imónipaxirini.” rinḡpi urfrixiniri nearípeanḡfiri. ²⁰ Ayínáni none xwiyfá Kiraiso yanḡ neiapowarḡpi wuriyariḡwáonerini. Noneyá manḡyo dáni urarfna Gorixo xewanḡo einñiḡf urariḡfiri. Áamáyo Kiraiso nání rixiḡf re wuriyariḡwáriní, “Gorixomi sfmf tñi wiarigfáyíne áamá xfo tñi anani gwiaumf inani nání xe oneaimixiniri siḡwí winḡpoyí.” wuriyariḡwáriní. ²¹ Ayí rípi nání e wuriyariḡwáriní. O fwf bi meḡo aí Gorixo none o tñi nikárinḡpimi dáni áamá xfo “Wé rónigfáyirini.” rárinfáyí imónifrixiniri omí negí fwf yarḡwápi niḡwiráirí fwf yarḡf wóniḡf niwimixiri xe opikípoyinri siḡwí winḡiniginí.

6

Wáf wurimeiarigfáwami wimeariḡpi nánirini.

1 Ámá xfo tñni nawíni gwiaumf inipfri nání o tñni nawíni yaríhwaone enagwi nání enj rirémixf niseairiri rípi osearaneyi, “Gorixo wá seawianíhíyfné xe surfmá oneaímeaniri mepani.” osearaneyi. 2 Ayf Bikwíyo rípi nírini eáníhagi nání seararíhwiní, “Gorixoní rixíhí seyfné nírarihápi arfá seaipaxíná ríxa arfá seaíhagíni. Sfá ámayfné yeáyf seayimíxemeámfa nání imónáná ríxa arfá seaíhagíni.” Api Bikwíyo nírini eáníhagi nání píraníhí arfá ókiarí nímónípoi. Gorixo arfá neaipaxíná, ayf rínáriní. Sfá o yeáyf neayimíxemeámfa nání imóníhíyi, ayf ríyirini. Ayfnání “Gorixo wá níneawianiri neaiíhípi xe surfmá oneaímeaniri mepani.” seararíhwiní. 3 Wáf wurímeiaríhwaone nemeranéná negf yaríhwapí nání xwíyfa míneamearípaxf oimónaneyiniri ámá none yaríhagwi síhíwí níneaniróná óreámioapaxf imóníhípi bí yaríhagwi síhíwí míneanípa oépoiiniri aníhí miní yaríhwarini. 4 Pí pí neranéná “Ámá awa Gorixomi xínáiwáníhí nímóniro píraníhí omíhí wíaríháwaráni?” oneaiawípoiiniri yaríhwarini. E neranéná pí pí xeaníhí neaímeápi xwámámí wirane aníhí neainípaxí imóníhí neaímeaaríhípi xwámámí wirane díhí rfa neawepaxí imóníhípi xwámámí wirane yaríhwarini. 5 Iwaní neamepearfnáraní, gwí ahíyo neahwíraráfnáraní, sípí owikárpoyiniri símíráxwíró yaríháyí íkwíkwierí niníro neaiarfnáraní, xwámámí wíaríhwarini. Omíhí aníhí miní okíhí tñni erane ehwaónerini. Si rorane agwíni erane ehwaónerini. 6 None nání “Awa Gorixomi xínáiwáníhí nímóniro píraníhí omíhí yaríháwaráni?” oneaiawípoiiniri rípi ení yaríhwarini. Íkwíráfnáníhí nímóniri erane nepaxíhípi nání níhíá imónirane saníhí imónirane wá níwumíxirane arfá wirane Gorixoyá kwíyí neaainífpimi dání erane mímóní imóníhípi míwíwapiyí ámayo nepa díhí sípí níwirane erane 7 xwíyfa nepaxíhí imóníhípi yaní urirane ení eáníhí Gorixo neaimíxífpimi dání erane yaríhwarini. Ámá míxí nání imóníhípi fá xírarihápa none nemeranéná wé róníhí yaríhwapí wfa tñnaníwá nání wé onamíhí tñni fá xírirane xíxe míxí wíaníwá nání wé náú tñni fá xírirane yaríhwaónerini. 8 Wí yayf neamero wí paimamí neairo neaiaríhíonerini. Wí none nání repíyí níwíroná “Sípí yaríháwarini.” uríro wí “Naní yaríháwarini.” uríro yaríhíonerini. Nepáni yaríhwaóne aiwi wí “Yapf neaiepísaríháwaráni?” neaiawíaríháriní. 9 None nání wí “Porowa gowaráni? ‘Awa nání ámá obaxí níhíá imóníhíoi.’ ríseaimónarini?” raríhagfa aí ámá obaxí none nání nepa níhíá imóníhíoi. None amí amí nemeranéná yof mayf nímónirane aí síní hweahwiní. Síyikf neaeaaríhíone imóníhíagwi aiwi síní wí míneapíhíonerini. 10 Íkínihí sípí neaiaríhíagí aiwi íníná díhí níhá neainaríhíriní. “Awa amípi nání díwí ikeamóníháwaráni?” neaiawíaríhíagfa aí none xwíyfa yayf neainaríhípi wáf urarfná ámá obaxí arfá neairíhípimi dání Kíraisó tñni nawíni níkariníro nání amípi mímúroníháyí yapí imónaríháriní. “Amípi bí fá mímáxíháwaráni.” neaiawíaríhíagfa aí amípi Kíraisó neaiíhípi bí míneamúroníonerini.

“Síhání seararíhíwá enagwi nání seyfné ení xixeni neaiípoi.” uríhí nánirini.

11 Koriniyo hweáyfné, api api níseara nuranéná yumí bí míseai síhání ríwáriní. E nísearíranéná seyfné díhí síxí seayíhwaóne síwáníhí seainíwáriní. 12 None díhí síxí muyipa oyaneyiniri wí éwáonemáni. Sewaníhíyfné awamí díhí síxí muyipa oyaneyiniri éfá enagí nání nawíni

mimóniŋwani. ¹³ Ayináni xanoni gí niaíwíyo uripaxí rípi osearimíni, “Xixe oinaneyi. None diŋí sixí seayaríŋwápa seyíné eni neayípoyi.” osearimíni.

“Diŋí mīwīkwīrogríáyí tīni gwí mīmónipani.” uríŋí nánirini.

¹⁴ Jisasomi diŋí mīwīkwīroarígríáyí tīni wigí yarígríápi oyaneyiniri wí gwí mīmónipani. Ayí rípi nání seararíŋini. “Ámá wé róniŋí imóniŋípiŋi yarígríáyí tīni maŋí wiaíkiarígríáyí tīni axípiŋi epírfa nání imónipaxí imónini.” riseaimónarini? “Axíná wíá óniri sía yiniri epaxírini.” riseaimónarini? ¹⁵ “Kiraiso tīni Obo tīni diŋí axípiŋi xírini.” riseaimónarini? “Kiraisomi diŋí wīkwīrogríáyí diŋí moro diŋí mīwīkwīrogríáyí diŋí moro neróná axípi bī mopaxírini.” riseaimónarini? ¹⁶ “Gorixoyá aŋí ŋwíá —Iwámí dání nene yayí umeariŋwáiwáriní. Iwá tīni ŋwíá ámá menweaarígríápi tīni anani axí e kumixáripaxírini.” riseaimónarini? Oweoi, nene Ŋwíá aníŋí síŋí imóniŋoyá aŋí ŋwíáiwániŋí imóniŋagwi nání wí e yaiwipaxímani. Nioni seararíŋápi Gorixo xewaníŋo ríŋí rípi tīni xixeni seararíŋini, “Nioni gí ámáyí tīni nawíni darónimíárini. Nioni wigí Ŋwíáoni imóniŋáná ayí gí ámáyí imónipíríárini.” Ámináo e niriŋi nání ¹⁷ ámá xegí imónigríáyo rípi eni uríŋírini, “ ‘Ámá Gorixoní diŋí mīnīkwíró wigí ŋwíáyo xídarígríáyí tīŋí e dání nīmīxeámīnīmī xegí bī imónigríáyíné imónírīxini.’ Ámináoni e seararíŋini. ‘Wigí ŋwíá imóniŋípiŋi —Apimi dání piaxí seaeánipaxí imóniŋípiŋirini. Apimi bī onimíá amáf mīróní aníŋini wé íá ayímeaénírīxini. Seyíné e nerónáyí, nioni anani seamíminímíárini. ¹⁸ Nioni segí áponi imóniŋáná seyíné gí niaíwí oxoyíné imóniro niaíwí apíxíwayíné imóniro epíríárini.’ Ámináoni —Nioni eŋí eánigríá níyoní seáyí e wimóniŋáonirini. Nioni e raríŋini.” Xwiyíá api Bīkwíyo niriŋiri eániŋagi nání “Jisasomi diŋí mīwīkwīroarígríáyí tīni wigí yarígríápi oyaneyiniri wí gwí mīmónipani.” seararíŋini.

7

¹ Negí diŋí sixí seayíŋwáyíné, Gorixo negí símimaŋí e dáníŋiŋí e nearíŋí eŋagi nání ámaéne pí pí ayá neadunipaxí yaríŋwápi, diŋí piaxí neaeámixaríŋípirani, wará piaxí neaeámixaríŋípirani, nípiŋi ígíáníŋí oeamínaneyi. Gorixomi wáyí níwiríŋípiŋi dání síyikwí míníŋwaéne oimónaneyiniri wé roáríwaníŋini.

Koriniyo ŋweáyí kīnīmónigríá eŋagi nání Poro yayí winíŋí nánirini.

² Seyíné none diŋí sixí neayípoyi. Ayí rípi nání raríŋini. Segíyí womi aí sípi bī mīwikáríŋwáriní. Segíyí womi sípi bī wikáraríŋwámani. Womi amípi bī íwí urápiŋwámani. ³ Nioni e niriŋíná “Poro xwiyíá neamearimíniri rarini.” riseaimónarini? Oweoi, nioni rixa re searáríárini, “None diŋí sixí ayá wí seayíŋwáone eŋagi nání seyíné péánáyí, none eni nípepaxí neainíárini. Seyíné siní ŋweaŋáná none eni siní ŋweapaxí neaimóniníárini.” searáríá eŋagi nání wí e seaimónipaxímani. ⁴ Seyíné xámí searíŋápi xídipírfa nání bī onimíápi maríái, aga diŋí ayá wí síŋá neánarini. Seyíné nání míxí níseameakíniríná eni ayá wí seameakínaríŋarini. Xeaníŋí níní none neaímeáŋí seyíné nání diŋí nímoríŋípiŋi dání awayini íkíŋwíŋiŋí nímiriniri diŋí ayá wí níá nínaríŋírini.

⁵ None aŋí Tírowasíyo píní níwiárími nípurí Masedonia píropenisíyo níréómáná aí kíkíá ŋweapaxí bī mīneaímeá rípi rípi oyaneyiniri éwáyí sípini sípini neaímeaaríná ámá wí tīni xwiyíá xímíxímí níniŋi níŋinirane

negí xwioxfyo dáni wáyf neainri yariŋagwi aiwi ⁶ Gorixo —O áma rixa yopa nimeginriŋipimi dáni diŋf sixf mningfáyo miŋf ikiŋwfnŋf umirariŋorini. O Taitaso ámi neaímeáfipimi dáni miŋf ikiŋwfnŋf neamriŋfriŋi. ⁷ Taitaso neaímeáfipimi dánini Gorixo miŋf ikiŋwfnŋf neamriŋfmaní. Seyfne omi numimnro miŋf ikiŋwf umirigfápi nani repiyf nneairfna apimi dáni eni Gorixo ikiŋwfnŋf neamriŋfriŋi. Taitaso repiyf nneairfna seyfne Poroni ámi siŋwf nananro nani íkfnŋf sipí seaiariŋfpi nani repiyf neairi “Negí nipiŋwini miyarŋwápimi dáni Poromi ayá rfa wimoariŋwini?” niyaiwiro nani ŋwf eairigfápi nani repiyf neairi Poroni arfá nianro nani siní ayá rfa seawearŋfpi nani repiyf neairi eŋf eŋagi nani ámi aga yayf seáyimi dáni bi tŋni ninŋnigini. ⁸ Payf xámi nioni neari seamónapiŋána fá nroróna aga diŋf sipí seaiŋf eŋagi aiwi “Nioni ana pí nani neari wiowariŋarfaní?” niyaiwiri diŋf sipí niŋfmaní. E neri aí seyfne fá nroróna axínani diŋf sipí seainariŋagi siŋwf nseairfna nioni eni diŋf sipí bi onimiápi niŋnigini. ⁹ E neri aí agwi nioni yayf ninarini. Seyfne diŋf sipí seaípi nani yayf mininí ayf diŋf sipí seaípimi dáni segf sipí yariŋfápi rfwfmni mamofa eŋagi nani yayf ninarini. Seyfne diŋf sipí nseairfna ayf Gorixo seaimixariŋfpi tŋni xixeni seaíf eŋagi nani xwiyfá none searfwápimi dáni wí xwirfá miseaikxéwá eŋagi nani rariŋini. ¹⁰ Ayf rŋpi nani searariŋini. Áma diŋf sipí Gorixo wimixariŋfpi tŋni xixeni niwirfna apimi dáni wigf sipí yariŋfápi rfwfmni mamoarigfáriŋi. E neróna diŋf sipí api Gorixo yeáyf uyimixemeanfa nani nipemeámi warŋf eŋagi nani ámi diŋf sipí niwirí “Pí nani e rfa yariŋini?” yaiwinipaxfmaní. E neri aí Gorixo wimixariŋfpi tŋni xixeni marfái, áma wigf diŋfyo dánini diŋf sipí niwirfna ayf wiwanŋfyf anfnprfa nani nipemeámi warŋf eŋagi nani rariŋini. ¹¹ Ai diŋf sipí seaíf gf payf eanápimi dáni Gorixo seaimixfpi, api seyfne diŋf píranŋf nímoro amípi nanf xixegfni epfŋfpi seaimixfriŋi. Apimi dáni Gorixo anŋni smirrf seaíana sipí éoya xwiyfápi mineaxfnpa oenri apaxf mé píranŋf imixigfawixini. Apimi dáni eni nipiŋwini miyarigfápi nani wikf óniŋfawixini. Apimi dáni eni Gorixo nani wáyf seainŋnigini. Apimi dáni eni none ámi siŋwf nananro nani íkfnŋf sipí seaiŋnigini. Apimi dáni eni nioni searfápi xfdpfrí nani diŋf rfa seawenŋnigini. Apimi dáni eni sipí yariŋfáyo siyikf ureaani nani oimónaneynro egfawixini. Seyfne api api néra úfapimi dáni siwá renŋf neainigfawixini. Sipí éf Poro nearfo nani nene wí ayá miŋf miŋf minearoarini. Siwá éniŋf neainigfawixini. ¹² Ayinani áwanf rŋpi osearimni. Nioni neari nseamónapiŋána sipí éo nani diŋf nímori payf ana neari mónapiŋámani. Sipí wikarfo nani eni diŋf nímori neari mónapiŋámani. Ayf seyfne Gorixoyá siŋwf tŋf e dáni re yaiwinfrixinri neari mónapiŋáriŋi, “Ayf neparini. Porowa nearigfápimi píranŋf xfdanfwa nani nene siní diŋf rfa seawearini.” yaiwinfrixinri payf ana neari mónapiŋáriŋi. ¹³ Seyfne rixa xixeni e yaiwinfa eŋagi nani none rixa píranŋf miŋf ikiŋwfnŋf mirarinfwáriŋi.

Miŋf ikiŋwfní mirarinfwámani. Diŋf niífa eni neainfriŋi. Seyfne niyfneŋi Taitasomi numimnriŋipimi dáni diŋf sixf umimogfa eŋagi nani o yayf néra neaímeáf eŋagi nani none eni diŋf niífa ayá wí neainfriŋi. ¹⁴ O ámi neaímeáana seyfne tŋf e nani nurowarfná mixf seameakfnŋápi nani bi ayá mininíariŋi. None seyfne tŋni niŋwearfná amípi nŋni seariŋwápi nepáni seariŋwápa omi seyfne nani mixf nseameakfnriŋa urŋwápi eni seyfne numimnriŋipimi dáni nepa xixeni imónŋnigini. ¹⁵ O seyfne niyfneŋi numimnrona of ero wáyf inro nero píranŋf arfa owianeyinri

imónigfápi nání dñí n+wínirfná ámi xwapf ayá wí dñí sixf niseaya warini. ¹⁶ Agwí nioni “Ayf pí pí neróná xixeni epfráfó.” niseaiawiáriti dñí stñá neánarñf enagi nání dñí yayf ninarini.

8

“Masedonia ñweáyf wínyo arirá wianiro nání ñigwí ñiroaáiro ñweañó.” urñf nánirini.

¹ Negf ñirixfmeáyfné, Jisasoyá siyikf imónigfá Masedonia piropenisfyo añf api apimi ñweagfáyf nanf Gorixo wá wianñfipimi dání egfápi ñjffá imónipfriti nání áwanf bñ osearaneyi. ² Xeanñf rfmewá wipaxfpi ñwímeañfipimi dání “Enf rfa eánñó?” ñiro iwamfó wíwapfýlagfa aí api peá numixiro dñí nífá ayá wí winñiniginí. Wiwanñfýf uyípeayfnñf imónigfáyf aiwi Jisasomi dñí wíkwíroarigfá wínyo arirá owianeyñiri ñigwí ñiroarfná bñ onimiápi mñroá aga ayá wí roaárigfáriti. ³ Wigf wínyo arirá wianiro nání ñigwí ñiroaro wipaxfpi tñí xixeni ñiroaro aiwi wigf dñí tñí apimi ñmúrooro ámi bñ tñí roaññagfa sñwí wíronañwáone enagi nání rarñini. ⁴ Ayf arfkí rixñf re ñearigfawixini, “Ámá Gorixoyá siyikf imónigfá Judia piropenisfyo ñweagfáyo wínyf arirá wiarigfápa nene ení arirá wianí nání xe ñigwí fáyo oroápoyniri sñwí neañpoyf.” ñearigfawixini. ⁵ E neróná none “E epfráfó.” ñiyaiwirane dñí ikwímonwápi tñí xixeni mé xámi Áminá Gorixo pí pí wimónarñfpi oxfdaneyñiro ñpáwimáná o wimónarñfpi ñixfdíroná Porowane ení neañwiapigfawixini. ⁶ Ayfnáni Taitasomi seyfné tñf e nání nuowáritfná enf rirémixf ñwirí re urñwaniginí, “Iwamfó Korinño ñweáyf joxí tñí negf wínyo arirá wianfwa nání wá ñwianirane ñigwí fáyo oroaneyñiro egfápa ámi nero ñigwí xámi ‘Api roáwaniginí.’ rarigfápi tñí xixeni yárfrixini.” urñwaniginí. ⁷ Pí pí seyfné neróná ámá wí yarigfápipimi múroarigfáyfné ñimóniro yarigfáriti. Gorixomi dñí ñwíkwírorónarant, api nání amáyo áwanf nuríronarant, api nání ñjffá ñimóníronarant, Gorixo wimónarñfpi yaniro nání sfmf ñixeadfpéníronarant, none nání dñí sipí none seaimixñwápipimi dání ñiseairfnarant, api ñipini neróná múroarigfáyfné ñimóniro yarigfá enagi nání segf wínyo arirá wianiro nání ñigwí ñiroaróná ení múroarigfáyf yapí ñimóniro yárfrixini.

“Seyfné ení roaárfrixini.” urñf nánirini.

⁸ “Poró sekaxf ñiriti ñeararini.” miyaiwipani. Gf dñí rípiní enagi seararñini. Nioni wínyf Judia piropenisfyo ñweáyo arirá wianiro nání sfmf ñixeadfpéníro yarigfápi nání repfýf seáfná seyfné ení síwá réññf oneaipoyñiri seararñini. Negf Judia piropenisfyo ñweáyf nání nepa dñí sipí neainarini. Síwá éññf oneaipoyñiri seararñini. ⁹ Seyfné negf Áminá Jisasi Kiraiso wá ñneawianiri neaññfpi nání ríxa ñjffá imónñagfa nání rarñini. O añfnami ññwearfná amípi mímúronñño ñimóniri aiwi seyfné yeáyf seayimixemeámániri xwáf tñyo nání ñbñfná uyípeayónñf ñimóniri seyfné añfnami dánf amípi mímúronigfáyfné imónipfrita nání seaññirini.

¹⁰ Seyfné Judia piropenisfyo ñweagfáyo arirá owianeyñiri yarigfápi nání dñí nionfya, ayf rípirini. Xwiogwí aga xámi pwenomi seyfné iwamfó ñigwí roaárigfápi agwí nera nuro yoparfpi ñyáritfnáyf, “Ayf ananirini.” ñimónarini. Iwamfó ñigwí roaárigfáyf, ayf seyfné aiwi xámi oyaneyñiri wimónarigfáyf, ayf axfýfné enagi nání seararñini. ¹¹ Ayfnáni ñigwí “Api oroaneyf.” rarigfápi ríxa ñipini roaárfpoyf. Iwamfó oyaneyñiríná dñí rfa seaweñfpa yoparfpi ñiroaáritfná seyfné roaáripaxf

imóni+ñipi tñi xixeni roaári+pir+ta náni xe diñi r+á seawéw+ingini. ¹² Ayí r+ipi náni searari+ñini. Giyí giyí amá wíyo ar+rá wianiro náni “Ni+gwí api roaári+wanigini.” niyaiwimáná am+ipi roaári+paxí imóni+ñipi tñi xixeni roaáránáyí, Gor+xo “Ayí anan+rini.” wiaiwiar+ñir+ni. Am+ipi ayí m+iroaári+paxí imóni+ñipi “Roaári+fr+ixini.” wí yaiwiar+ñomaní. ¹³ Ni+gwí sear+ipi+r+áyí kiki+á ñweap+r+ta náni sey+né an+ñi seaikár+m+n+r+ neri mirari+ñini. Ayí eni sey+né tñi xixeni apáni t+g+áyí oimón+poy+n+r+ rari+ñini. ¹⁴ Jisasoyá siyikí imóni+g+áyí wí am+ipi wí m+múróni+g+áyí imóni+ñaná wí d+fwí ikeamóni+g+áyí mimóní n+ni apáni t+g+áyí imóni+pir+ta náni agwí riná am+ipi ayá wí sey+né t+g+ápi d+fwí ikeamóni+g+áyo ar+rá wiar+ñoi. Sey+né eni r+wéná am+ipi wí náni d+fwí ikeamóni+ro ayí eni am+ipi ayá wí t+g+áyí imóni+ro ner+ináyí, ar+rá seaip+r+ár+ini. ¹⁵ Bi+kwíyo dáni en+ná Isireriyí amá diñi meañe nemeróná eg+ápi náni re n+r+n+r+ eán+ñipi nioni searari+ñápi tñi xixeni imóni+ñagi náni searari+ñini, “Amá aiwá maná r+n+ñipi xwé meá+áyí xwé n+mearo aí wigí n+paxí imóni+ñipi seáyí e t+g+áyí mimóni+g+awixini. Amá on+miápi meá+áyí on+miápi n+mearo aí aiwápi náni d+fwí ikeamóni+g+áyí mimóni+g+awixini.” n+r+n+r+ eán+ñipi nioni searari+ñápi tñi xixeni imóni+ñagi náni rari+ñini.

“Taitasomi tñi amá waúmi tñi uowárénapar+ñini.” ur+ñi nán+rini.

¹⁶ Nioni sey+né ar+rá seaimí náni diñi r+á n+wear+ñi+pa Gor+xo Taitaso eni sey+né ar+rá seainí náni diñi r+á owen+r+ wim+xar+ñagi náni yayí owianeyí. ¹⁷ Ayí r+ipi náni “Taitaso eni sey+né ar+rá seainí náni diñi r+á wear+ni.” searari+ñini. “Joxí Korin+yo ñweáyí tñi e náni amí n+neauipaxox+rani?” uráná “Anan+rini.” r+í enagi nán+ní m+searari+ñini. Xewan+ño eni “Oum+ni.” niyaiwiri s+ímí n+xead+pén+r+ náni xegí diñi tñi sey+né tñi e náni bar+ñagi náni searari+ñini. ¹⁸ None omí tñi negí n+r+xí+meáyí womí tñi eni uowárar+ñwini. O xw+y+á yayí neainar+ñipi wáí nur+mer+ná en+pi náni Jisasoyá siyikí imóni+g+á amí g+mí ñweag+áyí ni+á nin+ro íá earoár+n+g+or+ni. ¹⁹ O ap+ni imóni+ñomaní. R+ipi eni imóni+ñor+ni. Jisasoya siyikí imóni+g+á Masedonia pi+ropen+sí t+yo ñweag+áyí o none Judia pi+ropen+síyo ñweáyo ar+rá wian+wa náni ni+gwí Jisasoyá siyikí imóni+g+á api apimí urápi+mear+ná Porowa tñi nawíni n+kum+x+n+r+ eméw+ing+n+r+ ur+peá+or+ni. Amá wí none ni+gwí awí eaamear+ñagwi n+nean+róná Amínáomi seáyí e um+eyoaro none náni “Wigí win+yo ar+rá wip+r+ náni diñi r+á wear+g+áwar+ani?” neaiawiro ep+r+ta náni r+ipi yar+ñwini. ²⁰ D+fwí ikeamóni+g+á náni ni+gwí yan+ ewan+ nimóni+ro xwéni xwéni n+roaro neaiapowáráná yar+ñwápi náni amá wí “Porowa ni+pi+kw+ni miyar+ñoi.” neamear+pi+r+x+n+r+ píran+ñi niñw+perane amá o tñi nawíni urápi+mear+ñwini. ²¹ None pí pí oyaney+n+r+ neranéná Amínáo “Ayí e neróná wé rón+ñi imóni+ñipi yar+ñoi.” yaiwiar+ñipi náni diñi n+morane aiwi api nán+ní diñi n+morane yar+ñwáonemaní. Amá “E neróná wé rón+ñi imóni+ñipi yar+ñoi.” yaiwiar+g+ápi náni eni diñi n+morane yar+ñwáone enagi náni searari+ñwini.

²² Awaú tñi negí n+r+xí+meá amí womí tñi eni uowárénapar+ñwini. “O none pí pí urar+ñwápi xixeni x+d+n+r+en+ñoi?” niyaiwirane “Api ei. Api ei.” ur+ñwápi dáni iwam+ó wíwap+yayíáná o ar+ki xixeni x+dar+ñagi win+ñwáor+ni. O sey+né “Ni+gwí api roaári+wanigini.” rár+g+ápi tñi “Xixeni n+roaári+pir+oi.” niyaiwiri diñi s+ñá weánar+ñagi náni “Nioni eni san+ ur+naróm+ni.” niyaiwiri awaú tñi bar+ni. ²³ Taitaso náni sey+né r+xa

nijfá imóniŋoi. O xwiyfá yayf neainariŋfpi wáf urimeaanfwi nání gí gwí mónigwíí worini. Seyné seáyf seaianirai nání nawini nimóniri yarigwíí worini. O tñni nawini barigfiwaú awaú Jisasoyá siyikí imónigfá piropenisí tŋyo ŋweagfáyf uowáfáwaúrini. Egf nerigfípimi dání Kiraisomi seáyf e umfeyoaaarigfiwaúrini. ²⁴ Ayináni áamá waú wo awa nibiro siŋwf seanŋáná “Nene áamáyo diŋf sípí wiiariŋwaénerini.” rarigfápi “Neparini.” oyaiwípoyiniri api e iwamfó éfrixini. Seyné e éánáyf Jisasoyá siyikí imónigfá api api seýné nání re seaaiwipfífáriní, “Ayf áamáyo diŋf sípí niwiri wiiarigfáyfífáriní?” yaiwipfífáriní. None seýné nání mixí nimeakfíniri urinwápi nání ení “Apáni nearigfawixini.” yaiwipfífáriní.

9

Nigwf arirá wianiro nání awí eaamearigfápi nání uriní nánirini.

¹ Nigwf Judia piropenisí ŋweáyo arirá wianí nání awí eaamearinwápi nání payf rípi seýné nání niriŋf nearíná “Mfíkí menagí nání surfímá niriŋf rífa eaariŋini?” nimónarini. ² Seyné api yaniro nání diŋf rífa seawearinŋfpi nání nijfá nimóniri nání e nimónarini. Íníná Jisasoyá siyikí imónigfá Masedonia piropenisí tŋyo ŋweagfáyf arfá egfe dání weyf niseameariríná re rayarinwáriní, “Xwiogwf xámi pweagomi Jisasoyá siyikí imónigfá Grikí piropenisíyo ŋweagfáyf api éwaniginiŋf ríxa érowiápinigfáriní.” E rayarinwápiní dání Masedonia ŋweáyf wigf áamá nápi nene ení axípi éwaniginiŋf ayá rowfá wiarini. ³ “Payf rína surfímá niriŋf rífa eaariŋini?” nimónfagi aiwí seýné nání mixí nimeakfíniri rayarinwápi surfímá imóniniginiriŋf negf niriŋfmeá waú wo awami uowárenapariniŋf. Ayf áamá re ŋweagfáyo “Koriniyo ŋweáyf nigwf fáyo roapfiri nání ríxa nipi moárimáná ŋweaŋoi.” uríapi seýné nepa xixeni e oépoyiniri áamá rowami uowárenapariniŋf. ⁴ Ríwéná Masedonia dání tŋyf wí nioni tñni nibiranéná seýné ríxa nipi moárimáná miŋweaŋagfá siŋwf niseanirínáyf, none “Ayf ríxa nipi moárimáná ŋweaŋoi.” niyaiwirane diŋf síŋfá neaeánariŋfipimi dání ayá neaininiginiriŋf nání searariŋini. Seyné ení ayá miseainipa enfáraní? ⁵ Ayináni nioni re nimónigoí, “Negf niriŋfmeá awa xámi nini mearo nioni siní mirémóami enáná nigwf seýné negf símimanf e dání ‘Niroari wianfwarini.’ neararigfápi ‘Ríxa ipi moárfipoyí.’ searipfiri nání ouowárimini.” nimónigoí. Nioni niremoríná nigwf api nání simiriŋf seaífápiní dání marfái, segf diŋfyo dání xixeni apáni ipi moárininwagf winifimiginiriŋf awami uowárenapariniŋf.

“Yanf ewanif nimóniro roaárfírixini.” uriní nánirini.

⁶ “Poró pí yaiwianí nání rífa nearariniŋf?” niyaiwirínáyf, ewayf xwiyfá rípi nání diŋf mópoyí. Áamá aiwá xwé iwáfá urfó aiwá xwé minfáriní. Onimiá urfó onimiá minfáriní. Ewayf xwiyfá api áamá wigf winiyo arirá wianiro nání nigwf niroaro wiarigfápi nání ritaminiŋyf niniri rinini. Xwé niwiríná Gorixo wiífpi xwé imónini. Onimiá niwiríná Gorixo wiífpi onimiá imónini. ⁷ Ayináni niyfnéni xixegfni áamá arirá wianiro nání nigwf niroaríná wikf diŋf niyaiwimánaraní, áamá wo símeaxfídí seaíanaraní, niroari mini miwí xámi “Nigwf niwiríná api wíwaniginiŋf.” yaiwiarigfápi nání diŋf nímoro niroaro mini wírixini. Áamá wigf winiyo arirá wianiro nání nigwf fáyo niroaríná yayf tñni roaariŋfáyo Gorixo diŋf síxí uyarinŋf enagí nání rariŋini. ⁸ Ai o seýné aikf yinipfíra nánirani, aiwá nipiŋfá nánirani, apáni tŋgfáyfné imóniro áamá dfwf ikeamónigfáyo arirá wipfiri nání imónigfápi tñni xixeni mimóní múroro epfíra nání anani seáyf e

seaim+xipaxorini. ⁹ Nioni searari+nap+ t+ni B+kw+yo d+ni +m+ w+ r+on+g+ay+ yar+g+ap+ n+ni re n+r+n+r+i e+ni+np+i t+ni xixeni im+on+ni, “O yan+ ewan+ nim+on+r+i d+w+ ikeam+on+g+ay+ wiar+ni+r+ni. Ay+n+ni o w+ n+wian+r+i wi+n+pi n+ni Gor+xo n+ r+w+yo aiw+ w+ d+ni+ pe+ mon+f+mani.” E r+n+ni+pi nioni searari+nap+ t+ni xixeni im+on+ni+g+i n+ni rar+ni+ni. ¹⁰ Gor+xo —O aiw+ om+ni+ yar+g+ay+ i+w+ i+w+a ur+pr+i n+ni m+ni wir+ aiw+ ni+pr+i n+ni m+ni wir+ yar+ni+ni. O am+pi sey+ne Kiraisom+ d+ni+ w+kw+roar+g+a w+niyo ar+r+ wip+r+i n+ni en+ m+ni seai+pr+i say+ nim+xa ur+ en+f+r+ni. E yar+na +m+ aiw+ om+ni+ xw+ n+r+o n+u+f+san+ aiw+ xw+ miar+g+apa sey+ne en+ yan+ ewan+ nim+on+ro wiar+g+ap+im+ d+ni ax+pr+n+ni+ e ep+r+f+r+ni. ¹¹ Sey+ne g+ni g+na d+ni+ re yaiwiar+na, “Anan+ yan+ ewan+ nim+on+rane neg+yo owianey+.” yaiwiar+na Gor+xo sey+ne xw+ni m+ni wipax+ im+on+pr+fa n+ni am+pi w+ m+m+ur+on+g+ay+n+ni+ seaim+x+n+f+ni. E seaim+x+n+f+ en+g+i n+ni seg+ s+er+x+me+yo ar+r+ wian+ro n+ni ni+gw+ xw+ni roar+g+ap+ Porowane n+sear+pr+rane n+me+am+ nurane wian+r+i yar+ni+g+w+ si+ni+ n+nean+r+on+ r+xa Gor+xom+ yay+ wip+r+f+r+ni. ¹² Ay+ r+pi searari+ni. Ar+r+ wian+ro n+ni sey+ne yar+g+ap+ +m+ Gor+xoy+ am+pi w+ n+ni d+w+ ikeam+on+g+ay+ xixeni ar+r+ wi+ran+ro nero aiw+ ap+ni m+yar+ni+. Sey+ne yar+g+ap+im+ d+ni +m+ obax+ Gor+xom+ yay+ se+y+ e ni+wiera war+ni+. ¹³ Ay+ r+pi rar+ni+ni. +m+ay+ sey+ne ni+gw+pi wian+ro yar+ni+g+a si+ni+ n+sean+r+on+ r+pi seaiaiwip+r+f+r+ni, “Nene si+ni+ an+ni+wa+ d+ni +m+ ay+ xw+y+a wo+ak+k+ inar+g+ap+ —Ap+ yay+ neainar+ni+ Kiraiso r+ni+pr+ni. Ap+ ar+a y+m+g+ nero xixeni r+a x+d+ar+ni+?” n+seai+iwiro n+ni Gor+xom+ se+y+ e um+f+yoap+r+f+r+ni. R+pi en+ seaiaiwip+r+f+r+ni, “Nene t+ni w+niyo t+ni ar+r+ neaian+ro n+ni m+ni neaiapax+ im+on+ni+pi n+m+ur+oro xw+ni r+fa neaiapar+ni+?” n+seai+iwiro n+ni en+ Gor+xom+ se+y+ e um+f+yoap+r+f+r+ni. ¹⁴ E nero sey+ne n+ni r+x+ni+ n+seaur+yir+on+ sey+ne Gor+xo +m+yo w+ n+wian+r+na +m+ wianar+g+ap+im+ wi+r+ n+m+ur+or+ wianar+ni+pi t+ni yar+g+ay+ne im+on+g+a en+g+i n+ni sey+ne n+ni ik+n+ni+ sip+ win+f+r+ni. ¹⁵ Gor+xo xeg+ xewaxom+ ni+w+r+en+ap+r+na neai+n+pi —Ap+ am+pi b+ t+ni r+tam+ni+y+ mepax+ im+on+ni+pr+ni. Ap+ n+ni yay+ owianey+.

10

X+o n+ni rar+g+ap+ xw+o oe+am+n+r+i ur+ni+ n+ni+r+ni.

¹ Agw+ Poron+ —Nioni +m+ w+ re rar+g+on+r+ni, “Neney+ si+ni+ t+ni+ e d+ni ay+ igig+ ner+ aiw+ nene si+ni+ man+ni+wa+ d+ni ay+ nepe+r+m+an+ni+ni+ pay+ near+ rar+ni+ni.” rar+g+on+r+ni. Nioni Kiraiso xw+a t+yo nemer+na ni+pen+r+i away+ni yago en+g+i n+ni ² r+x+ni+ r+pi osear+im+ni, “Nioni seg+ t+ni+ e n+r+em+on+na ay+ igig+ me+ ner+ +m+ ‘Porowa Kiraisom+ m+x+d+ar+g+ay+ yar+g+apa yar+g+awar+ni.’ neai+iwiar+g+awam+ s+m+ t+ni m+x+ r+a t+ni ur+m+ap+ sey+ne en+ sear+m+fa n+ni m+nim+x+pan+.” ³ None xw+a t+yo ni+nwearan+na +m+ Gor+xom+ m+x+d+ar+g+ay+ t+ni ni+nwearane aiw+ ay+ d+ni+ moar+g+ap+im+ d+ni d+ni+ ni+morane m+x+ inar+ni+wa+onem+ni. ⁴ Am+pi none m+x+ n+ni x+r+ni+w+ap+ +m+ ay+ x+rar+g+ap+ m+x+r+ni+w+ni. None x+r+ni+w+ap+ s+m+ t+ni inar+ni+w+api+y+ on+f+ im+on+ni+pi xw+r+fa ik+x+ean+f+w+ n+ni Gor+xoy+ en+ e+ni+ni+ im+on+ni+ t+ni+pi x+r+ni+w+ni. ⁵ Ap+ fa ni+x+r+ne re yar+ni+w+ni. P+ p+ +m+ wig+ d+ni+yo d+ni x+ni+ ne+n+w+ip+em+ana +rowi+ap+inar+g+ap+ pr+r+ wia+kirane xw+y+a “Se+y+ e im+on+ni.” rar+g+a +m+ Gor+xo n+ni ni+ni+ mim+on+pa oe+poy+n+r+i mud+f+moar+ni+pi pr+r+ wia+kirane nerane +m+ n+ni p+ p+ “Oyaney+.” ni+yaiwiron+na Kiraisom+ ar+a y+m+g+ wip+r+i n+ni wig+ d+ni+pi

íániní xirárariníwini. ⁶ Seyíné nioní searíápi ríxa aríá yímgí niariníagí niseaníríná nioní áamá wigí níwíakíarígíápi tíní pírf umamómíá nání ríxa ipimóniníni. ⁷ Seyíné waráriminí síjwí níwiníro yariníoi. Segí wo “Kiraisoyá ayá tíní imóniníáoní ayí, nioníríní.” níyaiwinírí díní síná neánírínáyí, xíto Kiraisoyáo imóninípa none ení Kiraisoyáone imóniníagwí nání ámí xewaníno díní xenjwí neaiawíarínípi nání díní níyaikirorí none imóniníwápi tíní xíxeni neaiawíwinígini. ⁸ Ámináo none néní tígíáyíniní oimónípoynírí nínearípearíná seyíné xwíríá míseaikíxé Jisasomí píraníní xídípirí nání ení síxí seaímíxani nearípeaní eníagí nání níwanínoní míxí ayá wí nímeakíninírí aí ayá bí ninínímeníníoi. ⁹ “Payí Poro eaarínípi nene íá níroranéná ení síríníwí neainíní nání ríá eaaríní?” oyaiwípoynírí meariníní. ¹⁰ Wa nioní nání re rarígíáriní, “O payí nearíná xwíyíá ríá tínípi níriní eaaríníoi aiwí áamá síjwí anígíe dání ‘Ení eáníno iworaní?’ wí wíaiwípaxí mimóniníoríní. Xwíyíá níriníná píraníní irí mírépearíníoríní.” ¹¹ Nioní nání e rarígíáwa níjía re imóníírixíní. None seyíné síjwí míneanígíe dání payí nearíná imóniníwápa ámí segí síjwí anígíe dání neranéná axípi nímonírane yaníwáriní. ¹² None ayá nepearímáná áamá seáyí e nímoníro weyí menarígíáwa nání ríramíníyí níriníne “Awáníní imóniníwini.” wí rípxonemani. “Nawíní níkumíxínírane imóniníwini.” ení wí rípxonemani. E nerí aí áamá ayí wigí wo nání “Apání ríyaríní? Sípí ríyaríní?” níyaiwiróná wíwaníníyí yarígíápi tíní síjwí níwiníaxídíro “O apání yaríní.” rarígíáriní. Wigípi ríramíníyí níga warígíáriní. E neróná sa majímajíá níkaríníro yariníoi. ¹³ Wa e yariníagí aiwí none míxí nímeakíníníranéná saníní none neatinípi nání díní mamó nerane wíarí ní múrorane míxí meakínínínaníméwini. Goríxo wáí uríméírixínírí nínearípearíná none nání saníní neatinípi —Apí seyíné ení ínímí nweagíápiríní. Apí nání díní nímorane míxí meakínínínaníwini. ¹⁴ Seyíné saníní Goríxo neatinípi ínímí nweagíáyíné eníagí nání none seyíné tíní e nání níbírí xwíyíá Kiraiso nání yayí neainarínípi nání wáí nísearíríná saníní Goríxo neatinípi wí wíarí ní múrorane eníwámaní. ¹⁵ Ayínání none míxí nímeakíníníranéná saníní Goríxo neatinípi wí wíarí ní múrorane áamá wa omí níxídíroná éfápi nání none xenjwone weyí menaríníwámaní. Wí e mé díní re níyaiwirane ikwímoníwini, “Seyíné Jisasomí díní níwíkwíroro ení neága nuróná none épearíníwápmí dání saníní Goríxo neatinípi tíní xíxeni xwé ní móga upírfáriní.” níyaiwirane ikwímoníwini. ¹⁶ Seyíné e ní móga nurónáyí, none ananí seyíné tíní e oríwámi dání nweagíáyí tíní e nání aí nurane xwíyíá yayí neainarínípi wáí urírane yaníwáriní. E nerane áamá wa Goríxo urowáriníe dání wáí ríméfápi xenjwone weyí mímearinípa yaníwáriní. ¹⁷ E nerí aí Bíkíwíyo re nírinírí eáníní, “Go go míxí nímeakíníríná Ámináo enípi nání míxí meakíníwínígini.” nírinírí eáníní. ¹⁸ Ayí rípi nání xwíyíá apí míní nírorí seararíníni. Áamá wíwaníníyí weyí mearinarígíáyí nání Ámináo “Mímíwíaró yarígíáyírfání?” yaiwíarínímaní. Xewaníno síjwí níwiníaxídírí píraníní yariníagí níwinímáná weyí umeararíníyí náníní “Mímíwíaró yarígíáyírfání?” yaiwíaríníriní.

11

Mimóní wáí wurímeiarígíáwa nání uríní náníríní.

¹ Agwí xe Poro majíá níkarínírí xegí enípi nání míxí bí omeakínínírí síjwí nanípoyní. E seararíníagí aí ríxa síjwí e nanaríníoi. ² Ayí rípi

náni “Xe mîxí bî omeakínînrî sîjwí nanípoyî.” seararîjînrî. Gorîxo seyíné naní imónîpîrîfá nánî dîjî rîfá wearîjîpa nionî enî nîwearînrî. Seyíné áamá yapí seaíwapîyanîro yarîgífá wíyo arífá nîwîro mîxídfî sînrî apîyáíwayínrînrî imónîjâná Kiraisomî seanwîrîrîmîfá nánî oxí ná womî omînrîjî meánîrîxînrî searéroárîjî enagî nánî seyíné nánî dîjî rîfá nîwearînrî. ³ E nerî aî enîná sidîro Ipîmî yapí nîwîwapîyîrîfná xegí ináyînrîjî imónîjîpîmî dánî wîwapîyîjîpa áamá wa seyíné enî yapí nîseaíwapîyîro xejwîmî dánî nîméra seawarîfná seyíné sînrî íkwîrîfnánînrî nîmónîro Kiraisomînrî píránînrî mîxídfîpa epîrîxînrî wáyí ninarînrî. ⁴ Seyíné rîpî rîpî yarîjagífá nánî seararîjînrî. Áamá wa Jisaso nánî rînrîjîpî xîxenî mîsearí xegí bî seararîfná seyíné ananî arífá wiarîgíárînrî. Kwíyí none searána seaainîjîpî marífá, xegí bî nánî searána xe oneaainînrî arífá wiarîgíárînrî. Xwíyífá yayí seainarîjî none wáf searîjwápî marífá, xegí bî imónîjîpî searána ananî arífá wiarîgíárînrî.

⁵ Ai nionî wí re yaiwiarîjâonîmanî, “ ‘Kiraisoyá wáf wurîmeiarîjwá seáyî e imónîjwâonerînrî.’ rînarîgífáwa nionî imîmî nîmîxîjîjî.” yaiwiarîjâonîmanî. ⁶ Nionî áamá sîjwí anîgíe dánî xwíyífá nîrîrîfná irí mîrêpearîjâonîrîfani? Irí rêpearîjâonîrîfani? Nionî majíárînrî. E nerî aiwî nijífá xwíyífá yayí neainarîjîpî nánî imónîjâpî bî onîmiápî mimónînrînrî. Ai none seyíné tînrî nîjwearane pí pí neranéná “Porowa nijífá seáyî e imónîgífáwarînrî?” oyaiwípoyînrînrînrî sîwá seainîjwárînrî. ⁷ Nionî seyíné kwíyí emaxînrîpîrîfá nánî Gorîxoyá xwíyífá yayí neainarîjîpî wáf nîsearîrîfná nîgwí bî mîsearâpîjâpîmî dánî sîyîkwîpînrînrînrî imónîjânrînrî. Nionî e enâpî nánî “Porosîpî neaikârîjînrînrî.” rîseaimónarînrî? ⁸ Nionî xâmi seyíné searêwapîyimî nánî Jisaso yá sîyîkí imónîgífá wínyí nîgwí nîmónapáná nionî íwînrîjî urâpîjanîgînrî. ⁹ Ayí rîpî seararîjînrî. Nionî seyíné tînrî jwearjâná negí nîrîxîmeá Masedonia pîropenîsîyo dánjîyí wí nîbîro amîpî nionî dîwí ikeamónîjâpî xîxenî niapîgífá enagî nánî segíyí womî aî anînrî wí mîwikârîjanîgînrî. Pí pí nerîfná Korinî jwearíné anînrî oseaikârîmînrînrî menjanîgînrî. Rîwéná ámi nîseaímearîfná enî axîpînrî emíárînrî. ¹⁰ Xwíyífá Kiraiso nánî nepaxînrî imónîjîpî ífá xîrîjâonî aga nepa re seararîjînrî, “Nionî ‘Korinî jwearíyo nurêwapîyîrîfná nîgwí bî murâparîjânrînrî.’ nîrînrî mîxí meakínînrînrînrî segí Gîrîkî pîropenîsîyo nîmînrî yaní niwéa warîfná áamá wo áwînrî e dánî nîrakinífámanî.” seararîjînrî. ¹¹ “Porosîpî nánî rîfá e neararînrî?” rîseaimónarînrî? “Dîjî sîxí mîneayarîjî enagî nánî neararînrî.” rîseaimónarînrî? Oweoî, nionî dîjî sîxí seayarîjagî nánî Gorîxo nijíárînrî. ¹² Dîjî sîxí seayarîjâonî aiwî “Kiraisoyá wáf wurîmeiarîjwá seáyî e imónîjwâonerînrî.” rînarîgífáwa “Porowa wáf nîrîmerîfná yarîgífápa axîpî yarîjwâonerînrî.” nîrîro weyí mearînarîgífápî mîwiáróîmîgînrînrî nîgwí mîsearâpî yarîjâpî axîpînrî néra umíárînrî. ¹³ Ayí rîpî nánî e néra umíárînrî. Áamá nionî seararîjâwa sa mimóní wáf wurîmeiarîgífáwarînrî. Áamáyo yapí wîwapîyanîro nánî yarîgífáwarînrî. “Kiraisoyá wáf wurîmeiarîgífá warînrî?” oneaiwípoyînrînrî wigí imónîgífápî rîtî nînrîro xegí bî imîxînrînrînrînrî. ¹⁴ Awa nánî seararîjâpî nánî dîjî nîpîkînrîro ududí mîseainîpanî. Seteno aî xegí imónîjîpî ananî rîtî nînrînrî anînrînrî wífá ókîmîxarînrînrî wónînrî imónarînrînrînrî. ¹⁵ Ayînrînrî oyá xînrînrînrî nîmónîro omînrî wîarîgífáwa wigí imónîgífápî rîtî nînrîro áamá sîjwí tînrî e dánî áamá wé rónîgífá oimónîpoyînrînrî yarîgífáyí imónîgífápanînrî imónáná sîrî mîpîkînrîpanî. Yoparf imónînrî wigí egífápî tînrî xîxenî Gorîxo pîrî umamonífá enagî nánî rarîjînrî.

Wáf niri meríná wimeanípí nání uríní nániríní.

¹⁶ Xámi ríápi ámi dirírí nerí bí osearímíní. Nioní míxí meakínímípi nání “Poró majfá níkárínírí rarínjoríní.” mñiaiwipaní. E nísearírí aí síní “Poró majfá níkárínírí rarínjoríní.” nñiaiwirónáyí, nioní segí arfá egíe dání míxí meakínímí nání seyíné majfá ikárínaríní wo weyí mearínaríná xe oenírí síjwí wínarígíápa nioní ení síjwí nanípoýí. ¹⁷ Nioní míxí nímeakínínírí searímípi Ámináo e ourínírí wimónarínípi tñí xixení searímíméíní. Aga majfá níkárínírí “E yarínáoníríní?” nñyáiwírí díní síjá neánaríní woníníjé nímonírí searímííní. ¹⁸ Ámá obaxí wigí ení eánígíápímí dání egíápi nání míxí meakínínarígíá enagí nání nioní ení axípi bí míxí meakínínímííní. ¹⁹ Díní émí saímí mogíáyíné ámá wa majfá níkáríníro rarínjagía arfá níwiróná ananí yayí tñí arfá wiarígíáyíné enagí nání nioní ení segí arfá egíe dání míxí bí meakínínímííní. ²⁰ Aí ámá wa seyíné áxenwarí seaianíro nání njwí ikaxí xegí bí searékíkwíyíánáraní, segí amípí seamíwiárekíxéánáraní, yapí níseáíwapíyíríníjímí dání segí amípí íwí searápánáraní, wíwanínjowa seáyí e nímfeyoáníro páimímí seáíánáraní, wé tñí símímaníjyo seaupíkákwiánáraní, xe oneáípoýínírí síjwí wínarígíáyíné enagí nání raríníní. ²¹ Xámi nioní seyíné tñí níjwearíná awa seaikárarígíápa axípi seaikárímí nání ení meánínáoní enagí nání aga ayá ninaríní.

E nerí aí nioní ríxa majímajfá níkárínírí wa ayá nepeárímáná pí pí míxí meakínínarígíápi nání nioní ení míxí meakínínímííní. ²² Awa “Xíbírúone imónínjwíní.” rarínjagía aí nioní ení woní menírání? Awa “Ísírerone imónínjwíní.” rarínjagía aí nioní ení woní menírání? Awa “Ebírfamoyáoneríní.” rarínjagía aí nioní ení oyá woní menírání? ²³ Aí “Nioní ríxa xóxwí nerí raríníní.” nímonáriní. Awa “Kíraisomí xínáíwanéníní nímonírane wíarínjwáonéríní.” rarínjagía aí nioní Kíraisomí níxídírí níwíiríná awamí wíarí seáyí e ní múrorí yarínáoníríní. Níríkwinímáná omíní aníní míní nerí múroarínáoníríní. Gwí ámi ámi níjwírárígíoní riwoníríní. Iwaní ámi ámi ayá wí nímépegíoní riwoníríní. Nípepaxí xwapí níkárígíoní riwoníríní. ²⁴ Gí Judáyí wé wú íá nínxéayíro iwarogí nínxémépea nuróná 39 imónayíní nání neaayígíoníríní. ²⁵ Romíyí biaú bí íá nínxéayíro wegíwí tñí iwaní neaayígíoníríní. Bíní síjá tñí nearí nítgíoníríní. Biaú bí sípíxíyo nuríná sípíxí sípí éáná rawírawáyo píeroayínáoníríní. Sfá wíyímí rawírawáyo íkwíárínímenáoníríní. ²⁶ Wáf urímémínírí nání aní níkíróríná ínígí waxí ámi ámi ní mároayípaxí enoníríní. Ámi ámi nírápekíxéayípaxí nígíoníríní. Gí gwí axírí imónínjwáyí sípí níkaráyípaxí egíoníríní. Émáýí ení sípí níkaráyípaxí egíoníríní. Aní xwéyo nemerínáraní, ámá díní meanje nemerínáraní, rawírawáyo nurínáraní, mímoní nírxímeá imónígíáyí tñí e nemerínáraní, anínayípaxí néra emenáoníríní. ²⁷ Omíní ríá tñí aníní míní neríníjímí dání okíní níwenoníríní. Sfá obaxíyo sí ragáoníríní. Agwíní yayagáoníríní. Inígí nání gwíní yeáyí níayagoníríní. Aíwá náníraní, iyfá náníraní, aní náníraní, ámi ámi díwí íkeamónayagáoníríní. ²⁸ Apí tñí ámi bí síní nísearípa nerí aíwí sfá ayí ayo Jísasoyá síyíkí imónígíáyí nání “Omí nuxídíróná aríge ríá yarínjoríní?” nñyáiwíríníjímí dání díní saní nunaríní. ²⁹ Wo Jísasomí píráníní oxídímínírí nerí samíní wéáná nioní ení díní sípí níarínjagí nání ení samíní níwearíníriní. Womí ámá wí xenwímíní níméra warínjagía nání íwí éáná nioní díní ríá níxearíníriní.

³⁰ Míxí meakínínarínjápí wí píní míwíarípaxí nímoníagí nání amípí

nioni enj meánipa neri enjapi —Apí nání áamá dñj nímoríná “Poro enj saminj wearinjorfaní?” yaiwiarigfápiriní. Apí nání eni iwamfó níriri mǐxǐ meakíninimfíní. ³¹ Gorixo —O negí Áminá Jisasomi xano imóniri Nwáao imóniri enjoriní. Aninj íníná seáyí e numéra upaxoriní. O nioni yapí miseararinjá enjagi nání nijfá imóniní. ³² Nioni enj meání neri enj rǐpi nání mǐxǐ omeakíninimíní. Enjíná nioni anj Damasikasiyí rininjǐpimi njwearjáná mǐxǐ ináyí Aretasoyá kiapixo fá nixiraníro nání xegí siminj wínarigfáyo ákínjá fwí nyoní awí nurára unjiginí. ³³ E éagi negí nrixímeáyí wí nioni soxí fáyo ninimiárirí gwí nijármáná ákínjá pǐpǐwí wiyimi dání awayini nímamówára ninipiéroro nání oyá amáyí wí fá minixegfawixiní.

12

Poro anjnamí dání orinjá tewíninj nánirini.

¹ Mǐxǐ nimeakíninirinǐpimi dání nanj bǐ neaiipaxí menjagi aiwí wí pǐnǐ wíaripaxí mimóninjini. Ayínáni Ámináo wfá nókimixinjǐpi tǐnǐ oyá dñjyo dání orinjá wininjápi tǐnǐ apiaú nání eni xwiyíxá níriri mǐxǐ meakíninimfíní. ² Nioni áamá Kiraiso tǐnǐ ikárininj wó enjǐpi nání orimíní. Gorixo anjnamí nání uménapijoriní. Omí uménapije dání xwiogwí wé wúkaú síkwí waú waú rixa pwenjriní. O dñjǐpini rfa peyiniginí? Náo eni rfa peyiniginí? Nioni majfáriní. Sa Gorixo nijfáriní. ³ Áamá o anjna —E áamá síyikwí míní nimóníro sírǐ muní njweagferriní. E nání njpeyirfná —Dñjǐpini rfa peyiniginí? Náo eni rfa peyiniginí? Nioni majfáriní. Sa Gorixo nijfáriní. ⁴ E nání njpeyirfná xwiyfá seáyí e imóninj enjagi nání dñj nímori áwanj miripaxǐpi arfá wirí xwiyfá Gorixo xe amáyo áwanj ourfwíniginiri síjwí mǐwínarinjǐpi arfá wirí enjriní. ⁵ Áamá e yarínomí nioni weyf umearipaxí aiwí níwaninjoni weyf bǐ mǐmearinipa nemáná aí enj saminj njwenjǐpi nání wí njwiamómiméini. ⁶ Nioni nepa “Weyf omearinimíní.” ninimónirfnáyí, nepaxinj imóninjǐpini rǐmǐ enjagi nání “Majmajfá ikárininjorfaní?” wí niaiwiipaxí menini. E neri aí áamá nioni nání dñj nímoróná nioni nimerfná uréwapíyaríngagi arfá niro síjwí naníro egfápi nání wíarf ogámí nero orinjá wininjápipimi dánini “O seáyí e e imóninjorfaní?” niaiwipárixiniri “Ámí weyf bǐ omearinimíní.” minimónarinini.

Obo Poromí xe enj saminj owimixiniri Gorixo síjwí wininj nánirini.

⁷ Gorixo nioni awiaxí imóninjǐpi nání orinjá áamá mǐtewínarigfápi nǐtewínirinǐpimi dání wári mimónipa éwiniginiri enj wiyi omí ayíjwí ówiniginiri síjwí naninjiginí. Enj ayi nepa enj nání mirarinjini. Nioni wári mimónipa oeniri oboyá xwiyfá yanj urimeiarigfáyí wó iwanjíninj nǐnearí saminj nimixini nání síjwí wininjiginí. ⁸ Apí nání Ámináomi rixinj nurirfná pǐnǐ oníwíariniri biaú bǐ urayíagi aí ⁹ o nioni rixinj urfáyí tǐnǐ xixeni miní re niriniginí, “Áamá síjwí njseanirfná re yaiwiipaxí enjagi nání, ‘Saminj wegíáyí Gorixo enj njwímixirinǐpimi dání enj síxǐ weámíxíagi rfa yaríngot?’ yaiwiipaxí enjagi nání nioni wá nǐrǐwianiri siarínápipimi joxí fá nixirirfnáyí, ayí apánirini.’” niriniginí. Enirininj enjagi nání nioni enj eáninj Kiraisoyápi aninj enj síxǐ onímixiniri enj saminj njwearinjǐpi nání ududí mininí yayí tǐnǐ mǐxǐ meakíninimfíní. ¹⁰ Ayínáni nioni enj saminj njwerfná Kiraiso enj síxǐ nímixinjǐpimi dání enj síxǐ eánarinjá enjagi nání nioni wáf urimearfná amǐpí áamá enj saminj wepaxí imíxarinjǐpi nímeáánáraní, áamá paimímǐ níkáranáraní, dñj rfa njwepaxí

imóniŋipi nímeáánáraní, rímwá níánáraní, xeaniŋí níkáranáraní, api nípiní nání “Ayí ananirini.” yaiwiarinári.

Wigí yarigápi nání ayá sŵí uoariní nání uriní nánirini.

¹¹ “Nioni míxí nímeakíniniríná nira weapápi majímají níkáriniri ríáriní.” nimónariní. E nerí aí sewaniníyíné míxí api omeakíniniri nímixágá nání api e éáriní. Nioni nání wa rarigápa siyikwápininíŋí nimóniri aí “Kiraisoyá wáŵ wurímeiarinwá seáyí e imóninwáonerini.” rinarinigáwa wí mímúrogóni enagi nání seyíné weyí nímeari sŋwíríyí, xixeni epaxí imóniŋipi tñí yaníro egíáriní. ¹² Ayí rípi nání searariní. Nioni seyíné tñí nŋwearíná Kiraisoyá wáŵ wurímeiarigá nepaxiní imónigáwa emímí ero ayá ríwamónipaxí imóniŋipi ero yarigápi aríkí aniní miní seaíwapiyayinári. ¹³ Jisasoyá siyikí imónigá wínyo níwíwearíná wéyo umearinápa seyíné ení axípi níseamemáná aí wiamonápi, ayí rípinirini. Nioni aiwá ními nání nígwí bí nísearápiri aniní míseaikáriniginí. Sípí e seainápi nání ananí yokwarímí níipíríréoi?

¹⁴ Aríá nípoyí. Ríxa biaú bíŋáoní ámí bí bímíniri nání imóniní. Ámí bí bímíniri nání nimóniri aí aniní seaikárimámani. Segí amípi bí mísearápí sa seyíné tñí nawíní dŋí síxí níniri onweaneyiniri bímfá nání rariní. Seyíné níjáriní. Niaíwíyí xaniyaúmí amípi arírá wí míginiri awí eámeámí yáripaxímani. Xaniyaú niaíwíyó arírá owiaiyiniri amípi bí awí eámeámí yáripaxíriní. Segí sénomí, ayí nioni éniní imónináoní enagi nání rariní. ¹⁵ Seyíné arírá seaimí nání gí amípi níní emí nímoríná ayí yayí tñí emí mómáriní. Arírá seaimí nání níyoríniniríná ayí yayí tñí yorínimáriní. Nioni e nerí dŋí síxí ayá wí seayarinagi nání seyíné sa bí onímíapi dŋí síxí níyipíríréoi? ¹⁶ Nioni seyíné tñí nŋwearíná aniní wí míseaikáriná aiwí ámá wí re searípráoi, “O sŋwí samamí nerí íwí nerinípiní dání yapí seaiepsiníriní.” E searípráoi aiwí wí e míseaikáriniginí. ¹⁷ Ámá nioni seyíné tñé nání nurowárenapirinípiní dání ení yapí níseaíwapiyiri íwí bí mísearápiniginí. ¹⁸ Taitaso seyíné tñí e nání bíni nání ení ríremíxí wiowáriniginí. Negí nírixímeá o tñí bíno ení níkumíxiri wírenapiniginí. Taitaso yapí níseaíwapiyiri segí amípi bí rísearápiniginí? Oweoi, wí e mejiniginí. Xámí none seyíné níseaíwearíná enwápi nání píraniní dŋí mópoyí. Taitaso “Píraniní e oemini.” níyaiwiri seainípa none ení axípi nerane omí númí iríkwíniní ní mikeánipa renwaniginí?

¹⁹ Xwíyá rípi íá níroróná aniní re ríneaíwiariníoi, “Porowa wigí egápi nání xwíyá wákwínaníro nání ríra rarínoi?” ríneaíwiariníoi? Negí dŋí síxí seayinwáyíné, wí e oneaiwíwípiniri mírarinwini. Sewaniníyíné Kiraisomí níxídiróná ení neáníro xídpírífa nání Goríxoyá sŋwí tñí e dání Kiraiso awa e ourípoyiniri neaimíxinípiní ení nímixiri seararinwini. ²⁰ Nioni ámí seyíné tñí e níremóriná “Naní ayí e imóninagá owinimíni.” níyaiwia bímfápi tñí xixeni mímoní xegí bí imónináná seaímeámiginiri ayá sŵí níroariní. Seyíné ení “Poró awayini nímonímáná oneámeani.” yaiwiarigápi tñí xixeni nímonímí míseaímeá wí nómí seaímeámiginiri ayá sŵí níroariní. Seyíné sŋí sŵí tñí níwíápíga uro sípí dŋí níyaiwiga uro wí ríá ápiáwíniní nóga uro rírowíámí niga uro ikayíwí níwearíga uro mímayó níróga uro wárxá nímogá uro míxí népéga uro yarínagá sŋwí seanímiginiri nání searariní. ²¹ Nioni ámí níbirí níseaíwearíná segí sípí yarigápiní dání Goríxo ayá nímogá segí sŋwí anígé dání nŋwí eámiginiri ayá sŵí níroariní. Xámí segíyí wí íwí nero wigí

íwí inigítápirani, íwí niniri rípeánigítápirani, piaxí weánipaxí imóniñipi egítápirani, ríxa ríwímini mímamó sini yaríñagíta sñwí niseaniríná ñwí eámiginiri rariñini.

13

Íkwairirí nìwiríná uríñipi nániríní.

¹ Seyíne tíñí e nání ríxa biaú biñáoni ámi bi bimárini. Ríxa niseaímeaníná xwíyítá Bikwíyo nírini eániñí rípi “Xwíyítá nimixiríná sñwí wínarótá waúraní, waú woraní, sopíñí norónáyí, ‘Apí nepa ríta imónini?’ yaiwipaxírini.” nírini eániñípimi nixídírane xwíyítá imixanítwáriní. ² Xámi nìbimáná ámi ríwíyo nìbiríná íkwairirí seaiñápa agwí seyíne sini miseaímeapa neríná segí íwí éfáyo tíni íwí méfá wínyíne tíni nání payí nearí íkwairirí seawárenaparíñini. Nioní ámi bi nìbiríná ámá íwí yarígtáyí sini xe oépoyniri sñwí wínimfámani. ³ Seyíne dñí re yaiwiaríñagí nání e emárini, “Nene ‘Kiraiso nepa Poromí dání rariñirini.’ yaiwiani nání o e oneaíwapiyini.” yaiwiaríñagíta nání e emárini. O píraníñí owimiximiri neríná samíñí nìwerí seaiaríñomani. Ení tíni seaiaríñorini. ⁴ Eníná o samíñí weñáná íkíta yoxáfpámi yekwíroarígtá aiwí Goríxoyá ení eániñípimi dání ámi sñí ñweañorini. Xíto tíni nawíni ikáriníñwá enagí nání ení samíñí weñwáone aiwí seyíne tíñí e nání nìbirane píraníñí seaimixaniri neranéná sñjo tíni nawíni nìkumixinirane imóniñwá enagí nání ení eániñí Goríxoyá tíni seameanítwáriní.

⁵ Seyíne woxini woxini “Nepa Kiraisomí dñí wíkwíroaríñá wonirfani? Míwíkwíroaríñá wonirfani?” nìyaiwiniri iwamó inírixini. Se-waníñíyíne woxini woxini sñwí ainenaxídírixini. “Jisasi Kiraiso tíni mñíñiñwaénerini.” nìyaiwiniro sñwí mí nómixiniro nñfá mimónipa reñoi? E nìseariri aí sñwí nainenaxídíriná mñwíarótáyí imóniñánáyí, “Kiraiso tíni mñíñiñwaénerini.” nìyaiwiniro sñwí mí ómixinípaxí menini. ⁶ E nìseariri aí nioní dñí re sealkwímonini. Seyíne none sñwí nìneanaxídíroná ríxa mímñwíarówáone imóniñagwí neanaríñoi. ⁷ Seyíne sipí wí mepa oépoyniri Goríxomí rixíñí seauriyaríñwáriní. Ámá wí re oneaiaiwípoyniri, “Porowa Koriní ñweáyo wáf nurímeríná wí mímñwíarogíawixini.” oneaiaiwípoyniri seauriyaríñwámani. “Porowa mñwíarogíawixini.” neaiaiwiaríñagíta aiwí seyíne naní imóniñipi tíni xixeni epíri nání Goríxomí rixíñí seauriyaríñwáriní. ⁸ Ayí rípi nánirini. None pí pí neranéná xwíyítá nepaxíñípimi dñí mñwíkwíropa oépoyniri wí yaríñwáonemani. Apimi dñí wíkwíropaxípiní yaríñwáonerini. ⁹ None ení samíñí neawéagí aí seyíne ení neáníro Kiraisomí xídariñagíta niseaniríná yayí yaríñwáriní. Seyíne yóí oimónípoyniri Goríxomí rixíñí seauriyaríñwáriní. ¹⁰ Ayí rípi nání agwí nioní seyíne tíni mñweá wí e dání nñweámáná payí rina eearíñini. “Nioní segí tíñí e nání nìbiríná Goríxo néní tíñóníñí oimóniri nimixiñípimi dání ríta tíñí os-eamemini.” mñnimónariñagí nání payí rina nearí wírenaparíñini. Ayí rípi nání rariñini. Goríxo néní tíñóníñí oimóniri nñnimixiríná ámá xíomí dñí wíkwíroarígtáyo uyíni uméwíñiginiri nimixiñímani. Eníni wímíxíwíñiginiri nimixiñíriní.

Yoparípi uríñí nániríní.

¹¹ Negí nìrixímeáyíne, yoparí rípi nearíná yayí seawárenaparíñini. Seyíne yóí oimónaneyiníro aníñí miní ero nioní ení ríremíxí seaiaríñápi aríta ókiarí móniro dñí axípinini xídíro piyítá wero érixini. Seyíne

e nerónáyí, Gorixo —O áamá nání dīñí sipí seainí nání seaimixiri piyáá wepírí nání seaimixiri enorini. O ííná dīñí seakikayonfáriní. ¹² Gorixomi dīñí wīkwírogfáyíné yayí niniróná yayí óf eánenfíríxini. ¹³ Gorixoyá áamá nioní tñí re ηweagfáyí yayí seawárenaparíhoí. ¹⁴ “Seyíné niyínení Áminá Jisasi Kiraiso wá seawianírí Gorixo dīñí sipí seairí oyá kwíyípi nawíni seakumixárirí éwínigini.” nimónariní.

Payí Poro Garesia p̄ropenís̄yo ηweáyí nán̄i eañnar̄in̄i.

Payí r̄ina Jisasoyá siyik̄íyí p̄ropenís̄ yoʼ Garesiayo ηweaḡáyí nán̄i Poro eañnar̄in̄i. Poro xámi émáyí añ̄í t̄ñ̄im̄in̄i wáʼ nura nemeṝn̄á Garesia p̄ropenís̄yo nán̄i nuri añ̄í obax̄í e e ikw̄rón̄iη̄yo wáʼ nura emeñ̄in̄iḡin̄i (Wáʼ wur̄imeiar̄iḡáwa 13:1-14:26). E nemo ámi wí e nán̄i nuri yar̄n̄á Judayí wí Garesia p̄ropenís̄yo nán̄i nuro áma Poro xw̄iyá Jisaso nán̄i r̄in̄iη̄ȳ yayí win̄ipax̄ípi wáʼ urar̄n̄á Jisasom̄i d̄iη̄ȳ w̄ikw̄roḡáyo x̄eñw̄ nur̄ewap̄iȳiro r̄eñ̄iη̄ȳ ur̄iḡáwix̄in̄i, “Jisasom̄i d̄iη̄ȳ n̄iw̄ikw̄roro aiw̄i iȳí s̄ím̄í s̄ío m̄iw̄ákw̄in̄ipa ero ηw̄í ikax̄í Moseso n̄ir̄ir̄i eañ̄ipim̄i en̄i p̄irán̄iη̄ȳ m̄ix̄íd̄ipa ero nerón̄áyí, Gor̄ixoyáȳné imón̄ipax̄íman̄i.” ur̄iḡápi nán̄i Poro n̄ij̄fá nimón̄imán̄a payí r̄ina n̄ir̄ir̄i eañ̄in̄iḡin̄i. X̄eñw̄ ur̄ewap̄iyar̄iḡáyí r̄f̄w̄í numoro sa Jisaso nán̄i ur̄ewap̄iȳin̄ipi d̄iη̄ȳ ikw̄ró̄r̄ix̄in̄ir̄i n̄ir̄ir̄i eañ̄in̄iḡin̄i.

1-2 Poron̄i —Nion̄i Kiraisoyá wáʼ wur̄imeiar̄iη̄á won̄ir̄in̄i. Áma wí Gor̄ixo nán̄i wáʼ wur̄imeiw̄in̄iḡin̄ir̄i n̄irowár̄enap̄iḡáman̄i. Wí Gor̄ixoyá wáʼ wur̄imeiar̄iḡá wo imón̄fw̄in̄iḡin̄ir̄i n̄ir̄f̄eaḡáman̄i. Ápo Gor̄ixo — O Jisasi Kiraiso xw̄ar̄ipáyo dán̄i owiá̄p̄n̄imean̄ir̄i s̄iη̄ȳ wim̄ix̄iη̄or̄in̄i. O t̄ñ̄i Kiraiso t̄ñ̄i awaú n̄ir̄f̄eaḡáñ̄on̄ir̄in̄i. Nion̄i t̄ñ̄i neḡí n̄ir̄ix̄ímeá re ηweaḡá n̄ñ̄i t̄ñ̄i Gor̄ixoyá siyik̄í imón̄iḡá Garesia p̄ropenís̄yo añ̄í b̄i bimi ηweaḡáȳné nán̄i payí r̄ina near̄i món̄apar̄iη̄wi. ³ “Neḡí ápo Gor̄ixo t̄ñ̄i neḡí Ámin̄á Jisasi Kiraiso t̄ñ̄i wá seawian̄ir̄i seȳné n̄iwaȳrón̄iro ηweap̄r̄i nán̄i seaim̄ix̄ir̄i oépiȳi.” nimón̄ar̄in̄i. ⁴ Kiraiso nene áma Gor̄ixom̄i m̄ix̄ídar̄iḡáyí yar̄iḡápa m̄epa yan̄f̄wá nán̄i uȳñ̄i yar̄iḡá r̄in̄á dán̄i gw̄ñ̄iη̄ȳ neaikwean̄i nán̄i eñ̄in̄iḡin̄i. E ner̄n̄á neḡí ápo Gor̄ixo “E éw̄in̄iḡin̄i.” yaiw̄iη̄ȳpi t̄ñ̄i x̄ix̄en̄i ner̄i nene f̄w̄í yar̄iη̄wápi yokwar̄im̄í neaim̄in̄ir̄i nán̄i yoxá̄pám̄i xe on̄ip̄k̄ipoȳin̄ir̄i eñ̄in̄iḡin̄i. ⁵ Aȳin̄án̄i ín̄in̄á Gor̄ixom̄i yayí num̄era úwan̄iḡin̄i. E éwan̄iḡin̄i.

“Xw̄iyá yayí neainar̄iη̄pi ná b̄in̄i imón̄in̄i.” ur̄iη̄ȳ nán̄ir̄in̄i.

⁶ Nion̄i seȳné yar̄iḡápi nán̄i udud̄í xwé ninar̄in̄i. Seȳné s̄in̄i mé Kiraiso wá n̄iseawian̄ir̄i seaiñ̄ipim̄i dán̄i Gor̄ixon̄iyá oimón̄ipoȳin̄ir̄i wéyo f̄á seaum̄ir̄iη̄om̄i n̄iw̄iepīsamoár̄im̄i nuro mimón̄í xw̄iyá yayí neainar̄iη̄ȳ bimi ox̄f̄daneȳn̄iro yar̄iη̄aḡá nán̄i udud̄í xwé ninar̄in̄i. ⁷ Ap̄i nepa xw̄iyá yayí neain̄ipax̄í b̄iman̄i. Áma wí seȳné ayá n̄isearemoro xw̄iyá Kiraiso nán̄i yayí neain̄ipax̄í imón̄iη̄ȳpi naíroaȳir̄i ik̄ix̄ean̄iro yar̄iη̄aḡá nán̄i rar̄iη̄in̄i. ⁸ Ámaone aír̄an̄i, añ̄íñ̄aj̄ wo aír̄an̄i, xw̄iyá yayí neainar̄iη̄ȳ nion̄i xámi wáʼ n̄isear̄ir̄n̄á sear̄ar̄iη̄ápi t̄ñ̄i x̄ix̄en̄i m̄isear̄í xeḡí b̄i n̄isear̄ir̄n̄áyí, xe roap̄ik̄ín̄f̄wan̄iḡin̄i. ⁹ N̄isear̄ir̄n̄á r̄ixa e sear̄ar̄iη̄wá aiw̄i ámi ax̄ípi b̄i osear̄im̄in̄i. Giȳí giȳí xw̄iyá yayí neainar̄iη̄ȳ nion̄i wáʼ sear̄ar̄n̄á ar̄f̄á niḡápi t̄ñ̄i x̄ix̄en̄i m̄isear̄í xeḡí b̄i n̄isear̄ir̄n̄áyí, xe roap̄ik̄ín̄f̄r̄ix̄in̄i. ¹⁰ “Poro áma n̄ñ̄i x̄fo yar̄iη̄ȳpi nán̄i yayí owin̄ir̄i rar̄in̄i.” r̄iseaimón̄ar̄in̄i? Oweoi, áma mar̄f̄ái, Gor̄ixon̄i nion̄i yar̄iη̄ápi nán̄i yayí owin̄ir̄i yar̄iη̄in̄i. “Poro áma sírogw̄í t̄ñ̄áon̄i oimón̄im̄in̄ir̄i yar̄in̄i.” r̄iseaimón̄ar̄in̄i? Nion̄i áma sírogw̄í t̄ñ̄áon̄i oimón̄im̄in̄ir̄i ner̄i s̄iη̄w̄ir̄iȳí, Kiraisoyá x̄in̄áin̄f̄n̄iη̄ȳ nimón̄ir̄i om̄iη̄ȳ wiar̄iη̄áon̄i imón̄im̄in̄ir̄i eñ̄áman̄i.

“Xw̄iyá nion̄i wáʼ sear̄ar̄iη̄ápi Gor̄ixo wáʼ nókim̄ix̄iη̄r̄in̄i.” ur̄iη̄ȳ nán̄ir̄in̄i.

11 Niriixímeáyíné, xixeni imóniñ rípi osearimíni. Xwiyá yayí neainariñ nioni wáf seariñápi áamá wí érowiápnigfápmáni. 12 Áamá wo rariñagí arfá wiñápmáni. Áamá wo nirewapiyiniñpmáni. Oweoi, sa Jisasi Kiraiso xewanijo wáf nókimixiniñpirini. 13 “Gí Judayí Gorixomi píraniniñ oxídaneyinro yarigfápa nioni eniná nerfna yagápi nani seyíne ríxa arfá wigfawixini.” nimónarini. Gorixoyá siyikí iwamfó imónigfáyo xeaniniñ ríá tñiñ niwikárirí anipá imixárfimiginiñ yagáriní. 14 Gí arfowa érowiápnigfápi oxídiminiñ nerfna gí nirkwí wa nioni tñiñ xixeni imónagfámani. Nioni gí arfowa nérowiápniro ninaiwapiya bigfápi oxídiminiñ ayá ríá niweagí enagí nani nioni tñiñ xixeni imónagfámani. 15-16 Nioni e yagáoni aiwí Gorixo —O gí inókí sini mniixí enána wá nniwianiniñpimi dání xfoyáoni oimóniri nani wéyo fá numirñorini. O Poro gí iwo nani émayo wáf nurimeiwiniñiniñ niwimóniri o nani wáf nókimixiniñ axiná nuri wáf nókimixípi nani áamá wí tñiñ xwiyá bí miriniñwanigini. 17 Wáf wurimeipírfá nani xami nimónigfáwa Jerusaremi ñweagíe nani wí muñanigini. Sa Arebiayíyá añfómíniñ nuri e dání ámi añí Damaskasiyí riniñpimi nani unanigini. 18 E nemoni xwiogwí ríxa waú wo pwéána “Pitao tñiñ xwiyá ñweáimigini.” niyaiwiri Jerusaremi nani nuri o tñiñ niñwearfna sfá wé wúkaú síkwí wú yeamúroarfna 19 wáf wurimeiarigfá wfami siñwí mwinipa néra numána aí Jemiso, Ámináomi xogwáomíniñ siñwí wniñwanigini. 20 Xwiyá agwí nioni neari wírenapariniñápi Gorixoyá siñwí tñiñ e dání “Yapí bí mirariñini.” niñseariri eariñini. 21 Pitao tñiñ xwiyá niñweámoni ámi añí Siria piropenisfyo tñiñ añí Sirisia piropenisfyo tñiñ nikwíroniga unipi tñiñ e nani unanigini. 22 Nioni e ená enagí nani íná Kiraisoyá siyikí imónigfá Judia piropenisfyo añí api apimi ñweagíyí nioni sini siñwí minanigfá enagí nani símmaní mí mniómixipaxí nimóniro 23 wigí winiyí sa xwiyá rípi rinariñagí arfá wiayigfawixini, “Nene xami xeaniniñ ríá tñiñ neaikárijó sini axípi e mé ríxa xwiyá nene diñí wíkwíroariñwá xwirfá oikixémíniñ enípi wáf rimearini.” rinariñagí arfá niwiayiro 24 “Ayí Gorixo omí wiémogí nani ríá e yarini?” niyaiwiro nani yayí umegfawixini.

2

Wáf wurimeiarigfá wíá Poromi umíminigfá naniñini.

1 Xwiogwí wé wúkaú síkwí waú waú nememoni Banabaso tñiñ nerimeánirai Taitasomi niwiriameámi ámi Jerusaremi nani unwanigini. 2 Nioniyá diñí tñiñ marfái, Gorixoyá diñí tñiñ wáf wurimeiarigfá gí wíá —Awa áamá wí “Winiyo seayi e wimónigfáwarfani?” waiwiarigfáwarini. Awa tñiñ xwiyá ñweáimiginiñíná nuri xwiyá yayí neainariñ nioni émayí añfyo wáf urariñápi nani áwaní nurémearfna awa “Joxi wáf nuriñfna xami néra biñípi tñiñ agwí yariniñpi tñiñ suríma yariniñ.” niriñríxiniñ xami awami ínimí áwaní urariñanigini. 3 E éagi aí Taitaso, nioni tñiñ úo —O Girikiyí worini. O nani aí awí eaníge dání re wí mniñrigfawixini, “Iyí símí sini sfó mniwákwiniñáná nene tñiñ nawini kumixiniñpaxomani. Xami iyí símí sfó owákwipoyí.” wí mniñrigfawixini. 4 Mimóní niriixímeá imónigfáyí —Ayí nene gwíniñí ñweañwaéne imónirane re yaiwirane “Kiraisomi diñí niwíkwíroriniñpimi dánini wé róniniñ wiene imónipaxfmani. Omí diñí niwíkwírómáná ñwí ikaxí eániñpimi niñdriñpimi dání Gorixoyá siñwíyo dání wé róniniñ wiene imónipaxfíni.” yaiwirane yanfwa nani gwíniñí neañwiráraniniñ egfáyíniñ. Ayí Kiraisomi diñí wíkwíroariñwápmi

dáni ñwí ikaxí eániñpimi xfdani nání áxenwarí minñwaéne sñwí íwí neani-meaniro nání áamá kikiíá imónigfá wíniñ nimóga neaimeagfáyíñi. ⁵ Ayí xenwí rarigfápi none wí arfá niwirane mixídlí xwiyfá yayí neainarñí nepaxñí imónñpí seyíne tífamini sñni anñí nriñga unfa nání ayo pírí niwiaíkirane enwanigñi. ⁶ Apñi maríái, wáf wurimeiarigfá “Wíniyo seáyí e wimónigfáwarfani?” waiwiarigfáwa —Awa xámi Ámináo tñni emeagfáwa aí “Ayí ananñiñi.” yaiwiarñáwarñi. Gorixo ámayo símí símí e mumeaññí enagí nání rarññi. Awamí xwiyfá nioní wáf rimeaññápi nání áwanñí urémeáaná re wí minñrigfawixñi, “Joxí wáf nriñírná xwiyfá ni múrorí rarññi, ayí rípiñi.” wí minñrigfawixñi. ⁷ Wí e minñriipa nero sa diñí rípi naiwigfawixñi, “Gorixoyá diñíyo dání iyí símí sío miwákwíñipa yarigfáyo wáf urññi urowarñorñani? Pitaonegí Judayo wáf urññi urowarñípa émayo wáf urññi urowarñorñani?” naiwigfawixñi. ⁸ Gorixo iyí símí sío wákwíñigfáyo wáf urññi Pitaomi enñí sñxí wimixñípa nioní ení émayo wáf urññi enñí sñxí nimixñí enagí nání rarññi. ⁹ Apí nñiaiwiro mí nñómixiro “Gorixo Poromi wá niwianñi e wiññíñani?” nñiaiwiro nání Jemiso tñni Pitaonegí Jono tñni —“Awa añí iyí norañíga puññíñí imónigfáwarfani?” waiwiarigfáwarñi. Awa axípiñi re rñnárígwixñi, “None Judayí añmñi wáf urañwáñi. Poro tñni Banabaso tñni awaú émayí añmñi wáf urípiñíñi.” nriñiro yawawi “Awa tñni nñkumixñiñi yarñwáonerñani?” yaiwiani nání siganixí niyeairo yayí yeawarigfawixñi. ¹⁰ E neróná yawawi “Apí oyaiyi.” niyeaimónñi símí xeadípenarigwípiñi nriñáñiro rípiñi yearigfawixñi, “Awagwí áamá re ñweagfá dñwí ikeamónigfáyo diñí nñmori arírá bi owaiyiññi éfisisñi.” yearigfawixñi.

Poronegí Pitaomi áamá sñwí anigfá dání mixí urññi náníñi.

¹¹ E nerí aí Pitaonegí Adiokí rññíñpimi nání nñbirñá xewanño xwiyfá meaññipaxí bi ikarññagí nání nioní mimáyo dání niwiaíkirí xfómi “Nñpíkwíñi miyarññi.” urññanigñi. ¹² Ayí rípi nání e urññanigñi. Áamá Jemiso tífamini sñni mñremónapipa enáná Pitaonegí ananí áamá éma tñni nñkumixñiñi aiwá nawíñi nagíñi. E nerí aí áamá awa —Awa re rarigfáwarñi, “Émayí Jisasomi diñí niwíkwírooro aí iyí símí sío miwákwíñipa nerñáyí, Gorixoyá imónipaxímani.” rarigfáwarñi. Awa rémónapáná Pitaonegí ríxa wé fá nñmíxeaññi sñni émayí tñni nñkumixñiñi aiwá nawíñi nagíñi. Awa nání wáyí nerí e yagíñi. ¹³ Judayí Jisasomi diñí wíkwíroarigfá Adiokíyo ñweagfáyí “Pitaonegí fá nñmíxeaññiñá xixeni miyarññi.” niwimónñi aí ayí ení Pitaonegí axípi éwapñigfawixñi. E nero wigí éwapñíñpimi dání diñí Banabasoyápi ení pírí yípakwigfawixñi. ¹⁴ E éagfá aiwí nioní ayí xwiyfá yayí neainarñípi píraññí fá mñxíñipa nero apí tñni nepa xixeni miyarññagfá niwññírná Pitaomi áamá nñni arfá egfá dání re urññanigñi, “Joxí Judayí woxí aí yegíyí yarigfápa íníná mé émayí yarigfápa nimónñi yarñoxí enagí nání pí nání émayí re oyaiwípoiññi wíkarñmññi yarññi, ‘Judayí yarigfápa nimónñi mepa nerañáyí, nñpíkwíñi miyarññi.’ oyaiwípoiññi pí nání wíkarñmññi yarññi?” urññanigñi.

“Jisasomi diñí wíkwírófapimi dáníñi Gorixo ‘Wé rónigfáyíñi.’ rárarññiñi.” urññi náníñi.

¹⁵ Ámi re urññanigñi, “Yawawi yegí inókípaú yeaxíñgíe dání émayí imónñrai ñwí ikaxí rññíñpimi wiaíkiarigwíñwawi imónñrai mé Judayí

imónigwíwawirini. ¹⁶ E imónigwíwawi enagi aí Gorixo ámá ηwí ikaxí Moseso eanipi xídarigfápimi dani wí ‘Wé rónigfáyirini.’ mirarí ámá Kiraisi Jisasomi dñj wíkwíroarigfápimi dani ‘Wé rónigfáyirini.’ rárarñj enipi nani nijá nimónirai nani yawawi Gorixo yegí ηwí ikaxí eánñjipimi xídarigwíipimi dani marfái, yegí Kiraisi Jisasomi dñj wíkwíroarigwíipimi dani ‘Wé rónigfáiwaúrini.’ rárinfa enagi nani yawawi aí Kiraisomi dñj wíkwírogwíisixini. O ámá wo aí ηwí ikaxí eánñjipi xídarñjipimi dani ‘Wé rónñjorini.’ wí rárinfa menagi nani Kiraisomi dñj wíkwírogwíisixini. ¹⁷ Yaiwanñowawi ηwí ikaxí eánñjipi nixídirainá yarigwíipimi dani marfái, Kiraiso neaññjipimi dñj wíkwíroarigwíipimi dani Gorixo ‘Wé rónigfíwagwíirini.’ yeararññjwawi oimónaiyirini nerfna Judayeneyá ηwí ikaxí ‘Api api éfirixini.’ rññjipimi wiaikigwíwawi imónigwíirini. E imónigwíwawi enagi nani re ríparani, ‘Kiraiso ámá fwí epíri nani wiepísarñjorini.’ ríparani? Oweoi, wí e ríparí mimónini. ¹⁸ Anj nioni pñeáññáiwa ámá nñmírñnýf, ‘Nwí ikaxí eánñjipimi wiaikiarñjoxirini.’ nñrípaxirini. Ayf rípi rarññini, ‘Nioni Judayeneyá ηwí ikaxí rññjipi ríwí nñmorfna nepa sipí bi méagi aí xámi api nixídirñjipimi dani wé rónñjoni imónimigñirini ena emi monapi ámá fá nixirñnýf, “Nwí ikaxí eánñjipimi wiaikiarñjoxirini.” nñrípaxirini.’ rarññini. ¹⁹ Ayf rípi nánrini. Nioni sini ηwí ikaxí eánñjipimi oxídimñirini nerfna nijá re imónñjarini, ‘Apimi dani ámá wí Gorixoyá sñwíyo dani wé rónigfáyí imónipaxímani.’ Nijá e nimónirini nani sini apimi nixídimi nani ríxa pegfáyí wonñññj imónirini Gorixomini nixídirini dñj wíkwírómi nani sñj egfáyí wonñññj imónirini enarini. ²⁰ Nioni Kiraiso tñni nawíni ríxa íkíá yoxáfpami pegwíionirini. Ayf rípi rarññini, ‘Nioni Gorixoyá dñj tñni Kiraiso tñni nawíni íkárññgíionirini.’ rarññini. Nioni pí pí yarññapi gí dñjyo dani yarññamani. Kiraiso nioni dñj íkíki ninñj enagi nani oyá dñjyo dani yarññarini. Sini xwíá tñyo nñwearfna pí pí yarññapi, ayf Gorixoyá xewaxomi —O nioni nani dñj sipí nñwinirini yorñññjorini. Omñni dñj nñwíkwírori yarññarini. ²¹ E nerfna Gorixo nioni wá nññwianirini niññipi peá moarññamani. Nwí ikaxí eánñjipimi nixídirñjipimi dani ámá nepa wé rónigfáyí imónññányf, ayf Kiraiso penipi surfma peárípaxirini.” urññanigini.

3

Dñj nñwíkwírorññjipimi dani imónipaxípi tñni ηwí ikaxípi nixídirññjipimi dani imónipaxípi tñni nánrini.

¹ Majímajfá íkárññarigfá Garesia ηweagfáyíné, ámá go dñj pñrípírf seaíagi yarññoi? Kiraisomi yoxáfpami yekwíroaráná nene nani neaññjipi nani nioni seyíné tñni nñwearfna píranñj repiyí nñseaiéra uná enagi nani sewanñyíné sñwí tññññj wññigfá enagi nani rarññini. ² Nioni yarññ bñ rípiní oseaimini, “Gorixo xegí kwíyípi nñseaiarñfna seyíné ηwí ikaxí Moseso eanipimi xídarññagfá nñseanirini seaiarññrani? Xwíyá Kiraiso nani rñññjipi arfá nñwiro dñj wíkwíróagfá nñseanirini mñseaiarññpa enññrani?” ³ Seyíné aríge nero majímajfá ayá wí íkárññarññoi? Iwamfó íná Gorixoyá oimónaneyññro kwíyípi enj seaimñññjipimi dani nera núfasána agwí segí enj eánñgíapimi dani yóf oimónaneyññro rñyarññoi? ⁴ Kiraisomi dñj wíkwíróána seaímeanj nñpini surfma rñseáímeanññnigini? “Oweoi, api surfma wí mñseáímeanññnigini.” nimónarini. ⁵ Gorixo xegí kwíyípi síxí nñseayirini emimí nñseáíwapññirfna seyíné ηwí ikaxí Moseso eanipimi xídarññagfá nñseanirini nani seaiarññarññani? Xwíyá yayí neaññññj

imóniñipi arfá niwiro diñf wikwíroagfa niseaniri nani miseaiwapiyipa yariñfrani?

⁶ Bikwíyo re niriñiri eániñi, “Ebirfamo Gorixo uríipi diñf wikwíroagi nani ‘Wé róniñf imóniñf worini.’ rariñfiriñi.” ⁷ E niriñiri eániñagi nani diñf re mórixini, “Giyf maríái, diñf Gorixomi wikwíroarigfáy Ebirfamoyá fwiárfawé imónigfáyfiriñi.” mórixini. ⁸ Eníñá Gorixo re enwípeáriñf enagi nani “Émáyf nioni diñf níkwíroáná ‘Wé rónigfáyfiriñi.’ rarfimigini.” niriñiri enwípeáriñf enagi nani Bikwíyo niriñiri eániñfpa Ebirfamomi xwíyfá yayf winariñf imóniñf rípi uriñinigini, “Joximi dáni áma ríxf wírf wírf egfáyo niyoni nanf wiimfáriní.” uriñinigini. ⁹ Ayinani re ripaxfiriñi, “Gorixo áma xfómi diñf wikwíroarigfá giyf giyo Ebirfamo, diñf wikwíronomi tñni nawini nanf wiñfyfiriñi.” ripaxfiriñi. ¹⁰ Rípi nani eni diñf nimorfina axípi yaiwipaxfiriñi. Áma ñwí ikaxf Moseso eañfipimi níxfdiríñfipimi dáni Gorixoyá siñwíyo dáni wé róniñwaéne oimónaneyiniri yariñfá nñni oyá siñwíyo dáni sa anñnimixinipírfá nani xwíyfá meárinigfáyf imóniñfo. Bikwíyo re niriñiri eániñagi nani rariñini, “Áma ñwí ikaxf Bikwíyo eániñf api api niyoni xixeni míxfdiipa yariñfá giyf giyf Gorixoyá siñwíyo dáni sa nanñnimixinaníro nani xwíyfá meárinariñfo.” niriñiri eániñagi nani rariñini. ¹¹ Bikwíyo rípi eni niriñiri eániñagi nani rariñini, “Áma diñf wikwíroagfa nani Gorixo ‘Wé róniñfo.’ rariñfyf diñf niyimíñf tífá imónipírfáoi.” niriñiri eániñagi nani diñf re yaiwiáripaxfiriñi, “Áma wo ñwí ikaxf eániñfipimi xfdaríñagi nani Gorixo ‘Wé róniñoxiriñi.’ uráripaxf mimónini.” yaiwiáripaxfiriñi. ¹² Wé róniñf oimónaneyiníro ñwí ikaxf xfdarigfápi, ayf Gorixomi diñf wikwíroarigfápi tñni xixenimani. Rípi Bikwíyo niriñiri eániñagi nani rariñini, “Áma ñwí ikaxf eániñfpi xfdarigfáyf bi aí miwiamó wigf xixeni níxfdiríñfipimi dánini diñf niyimíñf tífáyf imónarigfáriní.” niriñiri eániñagi nani rariñini. ¹³ Judayene ñwí ikaxf eániñfipimi dáni nanñnanfá nani xwíyfá meáriníñwaéne imóniñagi aí Kiraiso xewaníño nene nani xwíyfá neameáriníñfina wanñnimixfápipimi dáni gwíñiñf nearoayíronfiriñi. Ayf rípi niriñiri eániñagi nani searariñini, “Áma pikíáná íkfáyo yekwíroárinigfá giyf giyf Gorixoyá siñwíyo dáni anñnimixinaníro xwíyfá meárinigfáyfiriñi.” niriñiri eániñagi nani “Kiraiso nene nani xwíyfá neameáriníñfipimi dáni gwíñiñf nearoayíronfiriñi.” searariñini. ¹⁴ Ebirfamomi sfmímanfyo dáni Gorixo “Nanf e niseaiimfáriní.” réroáriñfipi émayo eni wímeari Judayene Gorixo negf arfowami sfmímanfyo dáni “Nígf kwíyípi niseaiapimfáriní.” ríñfipi nene Kiraiso neaiñfipi diñf wikwíroaríñwápipimi dáni neaimeari enfa nani gwíñiñf nearoayíronfiriñi.

“Ñwí ikaxfpi niriñina Ebirfamomi ‘Niseaiimfáriní.’ uriñfipi xwífa oiweniniri ríñfmani.” uriñf naniñini.

¹⁵ Gf niriñimeáyiné, ámaéne yariñwápi nani xwíyfá bi osearimíni. Áma wo xwíyfá ríxa nireóaríñina “E nisiimfáriní.” nuriri nani “Joxi rírfápi íkf siñagi níkwírimónimfámani.” éniñf nuríñáyf, ríwéná ámi omíwiárominiriñi neri wí ríñfáraní? Ámi siñf bi gíwí nímixiri wí ríñfáraní? Oweoi. ¹⁶ Gorixo Ebirfamomi tñni iyf axfápami tñni sfmímanfyo dáni “Díxf iyf axfápami dáni nanf niseaiimfáriní.” réroáriñfipi nuriri iyf axfápáyf niriñina Ebirfamoyá fwiárfawé obaxf nani míf ná woni Kiraiso nani ríñfiriñi. ¹⁷ Nioni osearimíniñi searariñápi rípi imónini. Wigf sfmímanfyo dáni “Nanf e niseaiimfáriní.” nuríñmána enána xwiogwí ríxa

430 nímúrómáná enáná n̄wí ikax̄p̄i nur̄r̄i aiw̄i x̄ámi “E n̄iseaiimf̄ár̄ini.” nur̄r̄fná “Ík̄f̄ s̄n̄jagi n̄ikw̄r̄imón̄m̄f̄ámani.” éniñf̄ ur̄ár̄iñf̄p̄i n̄áni w̄i rak̄iniñf̄mani. Aȳin̄áni re nimónar̄ini, “ ‘E n̄iseaiimf̄ár̄ini.’ ur̄ár̄iñf̄p̄i Gor̄ixo w̄i xw̄f̄á oiwen̄in̄ri en̄f̄mani.” nimónar̄ini. ¹⁸ N̄wí ikax̄f̄ r̄in̄iñf̄p̄i x̄f̄dar̄iñw̄ápimi d̄áni Gor̄ixo nene n̄áni neaip̄imoár̄iñf̄p̄i neaímeapax̄f̄ nimón̄r̄fnáȳf̄, nene re yaiwian̄iḡini, “O ‘N̄iseaiimf̄ár̄ini.’ réroár̄iñf̄p̄imi d̄iñf̄ w̄ikw̄r̄oar̄iñw̄ápimi d̄áni neaímeapax̄f̄mani.” yaiwian̄iḡini. E ner̄i aí Eb̄r̄f̄amom̄i s̄m̄iman̄f̄yo d̄áni “N̄iseaiimf̄ár̄ini.” réroár̄iñf̄p̄imi d̄iñf̄ w̄ikw̄r̄oñf̄p̄imi d̄an̄ini w̄imeañf̄ en̄jagi n̄áni d̄iñf̄ w̄i e yaiwian̄im̄éw̄ini.

¹⁹ E searar̄iñjagi n̄áni ámá wo re n̄ir̄in̄iñjoi, “N̄wí ikax̄f̄ r̄in̄iñf̄p̄imi x̄f̄dar̄iñw̄ápimi d̄áni Gor̄ixo nene n̄áni neaip̄imoár̄iñf̄p̄i nepa m̄ineaiímeapax̄f̄ nimón̄r̄fnáȳf̄, pí n̄áni n̄wí ikax̄f̄p̄i near̄iñf̄r̄f̄ani?” n̄ir̄in̄iñjoi. Ai aȳf̄ Eb̄r̄f̄amoyá iȳf̄ ax̄f̄p̄á imón̄iñjoi —“Om̄i d̄áni nan̄f̄ n̄iseaiimf̄ár̄ini.” ur̄iñjoi, aȳf̄ or̄ini. O imón̄f̄e n̄áni “f̄w̄f̄ nene yar̄iñw̄áp̄i x̄f̄oyá man̄f̄ n̄iwiaik̄iri r̄f̄a yar̄iñw̄ini?” oyaiw̄ipoȳin̄ri n̄wí ikax̄f̄p̄i near̄iñf̄r̄ini. N̄wí ikax̄f̄ ap̄i Gor̄ixo an̄fn̄ajf̄yá man̄f̄yo d̄áni apax̄f̄p̄án̄iñf̄ imón̄iñf̄ wom̄i ur̄iñf̄p̄ir̄ini. ²⁰ Ámá wo apax̄f̄p̄án̄iñf̄ imón̄iñjoi ap̄i ur̄in̄ri nurowár̄fná xewan̄iñjoi ap̄i ur̄in̄imen̄iñjoi. E ner̄i aí Gor̄ixo “E n̄iseaiimf̄ár̄ini.” nur̄r̄fná ámá apax̄f̄p̄án̄iñf̄ imón̄iñf̄ wom̄i murowár̄f̄ wayá s̄m̄iman̄f̄yo d̄áni urar̄iḡf̄apa ax̄f̄p̄ e en̄f̄r̄ini.

²¹ Ámá wo re r̄in̄iñjoi, “Gor̄ixo xw̄iȳf̄á Eb̄r̄f̄amom̄i s̄m̄iman̄f̄yo d̄áni ‘E n̄iseaiimf̄ár̄ini.’ nur̄imáná ámi r̄f̄w̄f̄yo xeḡf̄ ámáyo n̄wí ikax̄f̄p̄i nur̄r̄fná ikweakw̄m̄f̄ ner̄i m̄ir̄ipa ren̄in̄iḡini?” Ámá wo e ráná “Oweoi, w̄i e r̄ipax̄f̄mani.” ur̄im̄f̄ini. Gor̄ixo n̄wí ikax̄f̄ ámá n̄ix̄f̄dir̄iñf̄p̄imi d̄áni d̄iñf̄ n̄iȳim̄iñf̄ imón̄ip̄r̄f̄a n̄áni imón̄ipax̄f̄ bi n̄ir̄ri s̄iñwir̄iȳf̄, aȳf̄ n̄wí ikax̄f̄ ap̄i x̄ixen̄i x̄f̄dar̄iñjaḡf̄a n̄iw̄in̄ir̄fná “Ḡf̄ s̄iñw̄f̄yo d̄áni w̄é rón̄iḡf̄áȳfn̄ér̄ini.” ur̄ipax̄f̄ imón̄im̄in̄ri en̄f̄r̄ini. ²² E ner̄i aí r̄f̄wam̄iñf̄ B̄ikw̄f̄yo neán̄ir̄iñf̄yo d̄áni ámaéne neḡf̄ f̄w̄f̄ yar̄iñw̄áp̄i n̄áni Gor̄ixo gw̄fn̄iñf̄ neayár̄aḡf̄r̄ini. Ámá Jisasi Kiraisom̄i d̄iñf̄ w̄ikw̄r̄oar̄iḡf̄áyo sa e yar̄iḡf̄áp̄imi d̄áni “E n̄iseaiimf̄ár̄ini.” réroár̄iñf̄p̄i t̄ni x̄ixen̄i wiin̄f̄a n̄áni ámaéne f̄w̄f̄ yar̄iñw̄áp̄i n̄áni n̄wí ikax̄f̄ neán̄ir̄iñf̄yo d̄áni gw̄fn̄iñf̄ neayár̄aḡf̄r̄ini.

“N̄wí ikax̄f̄p̄i Kiraisom̄i d̄iñf̄ w̄ikw̄r̄ófr̄ix̄in̄ri yaȳf̄w̄f̄ neamen̄f̄r̄ini.” ur̄iñf̄ n̄án̄ir̄ini.

²³ Xw̄iȳf̄á d̄iñf̄ w̄ikw̄r̄oar̄iñw̄áo n̄án̄ip̄i s̄ini m̄ir̄in̄ipa enáná n̄wí ikax̄f̄ eán̄iñf̄p̄i yaȳf̄w̄f̄ n̄ineam̄éra n̄ib̄r̄i xw̄iȳf̄á ap̄i s̄iñán̄i imón̄f̄e n̄áni gw̄fn̄iñf̄ neayár̄aḡf̄r̄ini. ²⁴ Aȳf̄ r̄ip̄i searar̄iñjini. N̄wí ikax̄f̄ eán̄iñf̄p̄i Kiraiso t̄niñf̄ e n̄áni n̄ineaipemeám̄i neaun̄f̄a n̄áni yaȳf̄w̄f̄ n̄ineam̄éra baḡf̄r̄ini. Ámá Kiraisom̄i d̄iñf̄ w̄ikw̄r̄oar̄iñjaḡf̄a n̄áni Gor̄ixo “Ḡf̄ s̄iñw̄f̄yo d̄áni w̄é rón̄iñjoi.” rárar̄iñf̄ en̄jagi n̄áni nene ap̄i e imón̄an̄f̄wá n̄áni yaȳf̄w̄f̄ n̄ineam̄éra baḡf̄r̄ini. ²⁵ X̄ámi yaȳf̄w̄f̄ n̄ineam̄éra baḡf̄ aí xw̄iȳf̄á d̄iñf̄ w̄ikw̄r̄oar̄iñw̄áo n̄án̄ip̄i r̄ixa nimón̄iñjagi n̄áni yaȳf̄w̄f̄ neamen̄iñf̄p̄imi s̄ini x̄f̄d̄ipax̄f̄ men̄ini.

“D̄iñf̄ w̄ikw̄r̄oar̄iñw̄áp̄imi d̄áni Gor̄ixoyá n̄iaíwene imón̄iñw̄ini.” ur̄iñf̄ n̄án̄ir̄ini.

²⁶ Seȳfn̄é n̄iȳfn̄eni Kiraisi Jisasom̄i d̄iñf̄ w̄ikw̄r̄oar̄iḡf̄áp̄imi d̄áni o t̄ni naw̄ini nikár̄in̄ro n̄áni n̄iaíw̄f̄ Gor̄ixoyá imón̄iḡf̄áȳfn̄ér̄ini. ²⁷ Kiraiso t̄ni oikár̄inaneȳin̄ro n̄iȳfn̄eni waȳf̄ n̄imearo x̄fo imón̄iñf̄pa oimón̄aneȳin̄ro rap̄irap̄f̄ w̄un̄iñf̄ ȳin̄iḡf̄ar̄ini. ²⁸ Seȳfn̄é n̄iȳfn̄eni Kiraisi Jisaso t̄ni naw̄ini ikár̄in̄iñjaḡf̄a n̄áni wiȳfn̄é Judaȳf̄ imón̄iḡf̄áȳfn̄er̄ani, wiȳfn̄é Ḡrikiȳf̄ imón̄iḡf̄áȳfn̄er̄ani, wiȳfn̄é wayá x̄in̄aíwán̄iñf̄ nimón̄iñro

omíñf wiiarígfáyfnérani, wiyfné omíñf wayápi epíri nání áxenwarí minígfáyfnérani, wiyfné oxíyfnérani, wiyfné apíxíyfnérani, niyfnéni síyikí ná bñni imóniñagfa nání Goríxoyá síñwíyo dání anani imónini. ²⁹ Kiraiso tñni nawíni ikárniígfáyfné enagí nání Ebírfamoyá iyf axípa imóniñoi. Ayínáni xfomi símímaníyo dání “Níseaiimfárini.” réroáríñfpi seaiiníáyfné imóniñoi. Segf arfo Ebírfamoyá dñfpi meapírfáyfnéníñf imóniñoi.

4

“Nwf ikaxípmi níxídirfná gwfníñf neayáragf aí Kiraiso nearoayíroníñfni.” uríñf nánirini.

¹ Ewayf xwiyfá rípi osearimini. Xano wiepíxífniasinfo síni onímiá nimónirfná xanoyá amípi nípiní meanfo enagí aiwi xínáiwáníñf nimóniro omíñf wiiarígfáyf yapí imóniñoirini. ² Sía xano ráriñfyi imóníe nání omí ámá wí yayfwf umero xfoya omíñf síñwí uwínaxídiro yarígfórini. ³ Xámi nene ení niaíwenéníñf imónagwárini. E nimónirane xwiyfá sírimíñf éwapfnígfápi —Apí, ayf re rinarígfápirini, “Apí mepaní. Apí minípaní.” rinarígfápirini. Apí oyaneyiníri níxídiranéfná gwfníñf neayáragf enagí nání gwí omíñfniñf yagwárini. ⁴ Nene e yagwá aiwi Goríxo “Ína imóníwínígní.” yaiwiáríñfyi imónáná xegf xewaxomi xwíá tfoyo nání uowárénapíñinígní. Omí apíxí wí uxíriñf íñwí ikaxí eáníñfpmi níxídirane gwí yárinagwáyf imóníñwá womí uxíriñf enorini. ⁵ Goríxo piaxí níneamerí xfoya niaíwenéníñf imónani nání íñwí ikaxí níxídiríñfpmi dání gwfníñf yárinagwaéne nearoayírówínígníñf uowárénapíñinígní. ⁶ Agwí “Goríxoyá niaíwenerfani?” oyaiwinífoyiníri xegf xewaxoyá kwíyípi —Apimi dání Goríxomi nurífná “Ápoxini. Ápoxini.” uraríñwápirini. Apí ríxa síxí seamímoníñfni. ⁷ Ayínáni íñwí ikaxí apí apí xídiríñf nání síni gwí omíñf yarígfáyfnéníñf mimóniñoi. Ríxa xfoya niaíwíyfné imóniñoi. Xfoya niaíwíyfné enagí nání xfo seaiñfpmi dání xegf dñfpi meapírfáyfné imóniñoi.

“Seyfné yarígfápi nání aga ayá síwf níroarini.” uríñf nánirini.

⁸ Xámi Goríxo nání síni majfá nimónirí nání míxídirpa nerfná íñwíá segf dñf tñni imíxígfápi —Apí nepa íñwíá imóníñfpmantí. Apí omeñweaneyiníri nání gwfníñf seayáriníñfyfné nimóniro yagfárini. ⁹ E nero aiwi seyfné ríxa xfomi níxídiro ámá xfoya imóniñagfa nání —Apí rípxaf aí ámá xfoya oimónífoyiníri xewaníño seaimíxíñf enagí nání e níriñfná “Ayf xixeni rímfíni.” nimónarini. Ríxa xfoya oimónífoyiníri seaimíxíñf enagí nání seyfné dñf aríge nímore axímfíni níknínmóniro ámi Judayfá xwiyfá sírimíñf éwapfnígfápmi —Apí píraníñf seaimíxípxaf wí mimóníñfpirini. Apimi aríge níyaiwiro ámi oxídaneyiníri yaríñoi? Ámi Judayf íwamfó érowiápnígfápi níxídiríñfpmi dání gwfníñf oyárinaneyiníro ríyaríñoi? ¹⁰ Seyfné Judayf sía ayimí “E epaxíriñfni.” rarígfápi xídiro emá síñf nání sía ayimí “E epaxí imónini.” rarígfápi xídiro Goríxo nání dñf mopíri nání sía ayí imónáná “Aiwá nimíxíro e éríxini.” rarígfápi xídiro xwiogwí síñf imónáná “E epaxíriñfni.” rarígfápi xídiro yaríñagfa nání seararíñfni. ¹¹ Seyfné e yarígfápi nání aga ayá síwf níroarini. Nioní seyfné tñni níñwearfná aníñf miní nísearéwapíyirí aí “Síwiá searéwapíyínarfani?” nimónaríñagí nání ayá síwf níroarini.

¹² Gí níríxímeáyfné, wauní rípi osearimini, “Nwf ikaxí ríñíñfpmi dání gwfníñf yíroníñáoni imóníñápa seyfné ení axípi imónífoyí.” osearimini. Nioní ení seyfné imónígfápa sa ámá woní imóniñagí nání seararíñfni.

Nioni seyfné seaímeááná seyfné sipí wí m+nikárigfawixini. ¹³ Seyfné nijfáriní. Iwamfó iná dání xwiyfá yayf neainariniþi wáf nisearirfná ríraminiþ nimóniri nání seariniþanigini. ¹⁴ Nioni ríraminiþ imóniniþi seyfné xwirfá seainimniri enj aiwi seyfné wí peayf n+nwianiro rfwf m+nimó Gorixoyá anfnajf wom+raní, Kiraiso xewaninjom+raní, nimimnirfniniþ n+mimnigfawixini. ¹⁵ Nioni wáf searfná seyfné “Xwiyfá yayf neainipaxþi arfá wianfwaéne, nene mimóniniþw reþwiní?” niyaiwiniro yayf seaininiþi gimí n+moró yariniþo? Iná e epaxf nimóniri sinqwiriyf, niapaniro nání segf sinqwí aí yónipaxf imóniniþagfa sinqwí seaniniþa enagi nání searariniþi. ¹⁶ Nioni nepaxiniþ imóniniþi tñi xixeni neari searariniþagi nání seyfné “O sfmf tñi neaimfniri yarini.” ríseaimónariniþ? ¹⁷ Ámá nwf ikaxf riniþiþi tñi gwfniniþ seayáraniro yarigfáyf mepí niseatiniro aiwi nanf seaíwapiyaniþo nání mepí seatinarigfámaniþ. Poroni rfwf n+nimómáná noneyá sírogwf oimónipoyiniþi seayiniþwroaniro yariniþo. ¹⁸ Nanf seaíwapiyipfri nání mepí nitiniróná ayf ananiriniþ. Nioni seyfné tñi nweanánani marfái, nioni m+nweanagi aiwi nanf seaíwapiyipfri nání mepí nitiniróná ayf ananiriniþ. ¹⁹ Gf niaíwfniniþ imónigfáyfné, rfniniþ apixíwa niaíw xiraniro iná winariniþpa nioni eni seyfné xeqwimi warigfáþi pñi n+wiáriro Kiraiso imóniniþpa imónipfri nání ámi axþi e n+niga wariniþ. ²⁰ E niseariri aí m+xini m+searf n+penf xwiyfáni searimi nání seyfné tñi onweáminiri nání ikfniniþ sipí niariniþ. Seyfné xeqwimi warigfáþi nání ududf ninariniþagi nání searariniþi.

Xegai tñi Seraí tñi nání niriþfná ewayf xwiyfá bi uriniþ nániriniþ.

²¹ Nwf ikaxf riniþiþimi xidariniþwáþimi dání Gorixoyá sinqwíyo dání wé róniniþwaéne oimónaneyiniþi yarigfáyfné, yariniþ bi rþi oseaiminiþ, “Nwf ikaxf eániniþiþimi dání riniþiþi nání nepa dñf m+moarigfáyfnéraniþ?” ²² Bikwíyo dání xwiyfá bi rþi nání niriþiri eániniþagi nání oseariminiþ. Ebirfamo niaíw waú emeaagfriþi. Wfo x+náiniþ nimóniri omniþ wiiariþi xiriþoriniþ. Wfo xegf xieþi —Í x+náiniþ nimóniri omniþ m+wiipa yariniþiriþi. Í xiriþoriniþ. ²³ X+náiniþ nimóniri omniþ wiiariþi xiriþo sa apixíwa oxí tñi nemero niaíw x+rariþgáþa xiriþoriniþ. Xieþi, x+náiniþ nimóniri omniþ m+wiipa yariniþi xiriþo Gorixó Ebirfamomi s+m+manfyo dání “E nisiimfáriní.” uriniþiþimi dání xiriþoriniþ. Bikwíyo api nání niriþiriþi eániniþiþi nání oseariminiþ. ²⁴ Xwiyfá íþaú nání riniþiþiþi agwi ríná imónariniþ bi tñi ríraminiþiyf niniri rþpaxfriþi. Íþaú xwiyfá Gorixó rariþf biaú nániriniþ. Xwiyfá bi —Api nwf ikaxf riniþiþiriþi. Api dfwf Sainaiyi riniþiþi tñi e dání rariþiþiþi, ayf Xegai nániriniþ. Niaíw í xiriþiyf x+náiwániniþ nimóniro omniþ wiiþrfá nání imóniniþyfriþi. ²⁵ Dfwf Sainaiyi riniþiþiþi Arebia imóniniþ. Api Jerusaremi agwi ríná imóniniþiþi tñi ríraminiþiyf niniri imóniniþiþiriþi. Ámá anj apimi nweáyf x+náiwániniþ nimóniro omniþ wiiarigfáyfniniþ imóniniþagfa nání rariþiniþ. ²⁶ Ámá anj apimi nweáyf x+náiwániniþ nimóniro omniþ wiiarigfáyf imóniniþagfa aí ámá Jerusaremi anfnami imóniniþiþimi nweáyf ríxa gwfniniþ yíronigfáyfriþi. Anj api Kiraisomi dñf wíkwíronwaéne negf nókininiþ imóniniþiþiriþi. ²⁷ Bikwíyo dání anj apixf íþaú tñi ríraminiþiyi apiaú nání xwiyfá rþi niriþiriþi eániniþagi nání searariniþi, “Apixf niaíw m+xirf oxí ronixi yayf ériþixiniþ. Jíxi apixf niaíw nixiriþfná rfniniþ winariniþiþi sñi m+sinipa yariniþixi manf nexoari meanf ríriþixiniþ. Niaíw apixf meawarf sinixiyá obaxf nimóga nuro píraniniþ meániniþyá niaíwíyo múropfá enagi nání meanf ríriþixiniþ.” niriþiriþi

eán+ηagí nání searar+η+íní. ²⁸ Gí nír+xí+meáy+né, Ebr+ámomí s+m+man+η+yo dání Gor+xo “E nísíim+fár+íní.” urár+η+ípimí dání Aisako x+r+η+ípa ax+ípí e imón+g+áy+né+íní. ²⁹ Íná niaíw+ ap+x+ ox+ t+íní nemero x+rar+g+ápa x+r+η+o, o niaíw+ Gor+xoyá kwíy+ípimí dání x+r+η+omí xean+η+ wíkarag+r+íní. Agwí ení ax+ípí e xean+η+ seaikáran+ro yar+η+oi. ³⁰ E seaikáran+ro yar+η+ag+fa aiwí Bík+wíyo dání píoi r+ín+íní? Ay+ re nír+ín+í eán+íní, “Xínáín+η+ nímón+rí om+η+ wíiar+η+ímí t+íní xeg+ niaíwomí t+íní m+ix+ x+dowárei. Xínáín+η+ nímón+rí om+η+ wíiar+η+iyá xewaxo t+íní d+ix+ ap+ixí, r+náín+η+ nímón+rí om+η+ m+siipa yar+η+iyá xewaxo t+íní awaú n+waúni d+ix+ d+η+ípí t+g+íwaú nímón+rí am+ípí xanox+iyá m+imeapa é+isix+ín+í r+rar+η+íní.” nír+ín+í eán+íní. ³¹ Ay+ín+ gí nír+xí+meáy+né, Kiraisomí d+η+ wíkw+roar+η+waéne x+náín+η+ nímón+rí om+η+ wíiar+η+iyá niaíwenén+η+ mímón+η+w+íní. X+náín+η+ nímón+rí om+η+ m+wiipa yar+η+iyá niaíwenén+η+ imón+η+w+íní.

5

“Gw+ín+η+ yírón+η+waéne ámi gw+ yár+ín+ipax+ mímón+pa éwan+g+íní.” ur+η+ nán+ín+í.

¹ Pípi oimón+ípoy+ín+í mar+á+í, gw+ yírón+η+waénén+η+ oimón+ípoy+ín+í Kiraiso gw+ín+η+ neaikweawár+η+r+íní. Ay+ín+ sey+né en+ neán+ro ηweá+r+ix+íní. Ámi ηw+ ikax+ípí n+ix+d+irane gw+ om+η+ yan+fwá nání od+ípí sámí xe oneay+ípoy+ín+í s+ηw+ m+w+ín+pa é+r+ix+íní.

² Nioní Poroní sear+m+ípí ar+á ókiar+ n+món+ípoy+í. Nw+ ikax+ r+ín+η+ípí n+ix+d+ír+η+ípimí dání wé rón+η+ imón+íp+rí xe iy+ s+m+ s+ó oneawák+wí+poy+ín+í s+ηw+ n+w+ín+rónáy+, Kiraiso n+per+fná áma n+yoní nání en+ípí nan+ wí seaim+ix+ipax+ men+íní. ³ Áma xe iy+ s+m+ s+ó oneawák+wí+poy+ín+í s+ηw+ w+inar+g+á wíy+ wíy+né ámi dir+r+ b+ oseaim+íní. Apí e nerónáy+, ηw+ ikax+ r+ín+η+iy+ b+íní x+d+ipax+mani. Nípiní x+d+í+r+ix+íní. ⁴ Seg+ ηw+ ikax+ r+ín+η+ípí x+d+ar+g+á+pimí dání Gor+xo “Wé rón+g+áy+né+íní.” near+fw+ín+g+ín+í yar+g+áy+ r+ixa Kiraiso t+íní gw+ín+η+ íkwam+ix+ín+g+ár+íní. Gor+xo wá n+seawian+rí seai+η+ípí r+ixa r+fw+m+íní n+mamoro yar+η+oi. ⁵ Wiy+né e yar+η+ag+fa aí nene Kiraisomí d+η+ n+wikw+ror+η+ípimí dání d+η+ re ikw+mon+η+w+íní, “Nw+ ikax+ x+d+ar+η+wá+pimí dání mar+á+í, Gor+xo xewan+η+ ner+η+ípimí dání ‘Wé rón+g+áy+né+íní.’ near+ín+ín+í.” n+yaiwirane oyá kwíy+ípí en+ s+ix+ neaim+ix+ípimí dání d+η+ e ikw+mon+η+w+íní. ⁶ Ay+ r+ípí searar+η+íní. Áma Kirais+ Jisaso t+íní níkar+ín+r+fná r+ixa iy+ s+m+ s+ó wákwin+η+áná níkar+ín+r+fnáraní, m+wákwin+η+áná níkar+ín+r+fnáraní, ay+ anan+ín+íní. E nerí aí Gor+xo wimónar+η+ípí oyaney+ín+r+fná ep+r+ípí, ay+ r+íp+ín+íní. Kiraisomí d+η+ n+wikw+ror+η+ípimí dání ámayo d+η+ s+ípí n+wiwo ar+rá wiar+g+á+p+ín+íní.

⁷ Sey+né iwam+ó Kiraisomí nux+d+íroná áma yam+yamúrón+g+ nín+róná a+η+íní wíar+ múroar+g+áy+ yapí nímón+ro yag+ár+íní. E nero aí go seap+ron+agí xwíy+á nepax+η+ imón+η+ípí s+íní xixen+ m+ix+d+ar+η+oi? ⁸ D+η+ sey+né agwí fá x+r+g+á+pí Gor+xoniyá oimón+ípoy+ín+í wéyo fá seaum+r+η+omí dání ar+á wig+á+p+mani. ⁹ Eway+ xwíy+á ámaéne rar+η+wá r+ípí nání d+η+ mópoy+. Bis+ker+á s+η+ípimí yis+ b+ on+miá+pí táná n+m+ín+ íkwian+η+w+ eap+ín+arar+η+r+íní. Sey+né yar+g+á+pí ap+ín+η+ mímón+pa rení? ¹⁰ E n+sear+rí aí “Sey+né nan+ xixen+ imón+η+ípí nep+r+ár+íní.” n+seaiawir+ nání d+η+ s+η+á neánar+íní. Sey+né Ámináo t+íní íkar+ín+g+á en+agí nání “D+η+ xeg+ b+ m+ix+r+ nioní x+r+η+á ax+ípí n+ix+r+íp+ráoi.” n+seaiawir+ nání d+η+ s+η+á neánar+íní. Ayá searemoar+η+o go go en+agí aiwí “Gor+xo anan+ pí+r+ umamon+fár+íní.” nímónar+íní.

¹¹ Gí nír+xí+meáy+né, nioní yar+η+ápí nání píran+η+ d+η+ mópoy+. Nioní

ámá wí rarigfápa xwiyfá yayf neainarñpí wáf nírimerfná nepa rípi nírñfnáyf, “Jisasomi dñf nñwkwñrori aiwi iyf sñmf eni sfó wákwínfpoyi.” nírñfnáyf, pí náni gf Judayf sñni xeanñf níkararñoi? Nioni nepa e nírñf sñwñriyf, Judayf “Kiraiso nene náni yoxáf pámi neapeñfñni.” urarñápi arfá nñniróná apimi dáni sñmirñf ninñro óreámioapaxfmani. ¹² “Ámá ayá searemoarigfáyf wigf iyf sñmf sfó nñwákwññro pñni wiárigfápi sfó wñwákwñmf inayíññni.” nimónarñni.

¹³ Gf nññxfmeáyfné, Gorixoyá gwf mñyññgáyfné oimónfpoyññf wéyo fáf seaumñññfñné imónññagfá aiwi “Pí pí náni feapá neainarñpí yanf wá náni ñwf ikaxf rñññpimi dáni gwñññf neaíkweawáñññenerfani?” nñyawiwo api mepa éñññni. E mepa neróná dñf sñpí inarigfápimi dáni xñxe arñrá niga úñññni. ¹⁴ Nwf ikaxf nñpñni, ayf xwiyfá ná bññ rñpimi íkwñkwñfññni, “Jñwanññoxi dñf sñpí inarññpa ámá wñyo eni axfpi wñññni.” rñññf apimi íkwñkwñfññni. ¹⁵ E nerñ ai seyfñné api minf sñwí xñxe sñwí nñróga wiáñññmeaarññpáñññf nimónñro xñxe rñrómf inñpñññññni náni íkwairñf seaiarññni.

feapá winarññpimi dáni epaxfpi tñni kwíyfpí nípemeámí warññpimi dáni epaxfpi tñni nánññni.

¹⁶ Nioni seararñápi, ayf rñpññni. Gorixoyá kwíyfpí xe nñneaipemeámí ounñf sñwñ nñwñññónáyf, pí pí mññf seainarññpí xe oneainñññf epññfámani. ¹⁷ Ayf rñpñ nánññni. Mññf seainarññpí, ayf kwíyfpimi xwámámf wimñññf yarññññni. Kwíyfpí eni mññf seainarññpimi xwámámf wimñññf yarññññni. Mññf seainarññpí tñni kwíyfpí tñni ámá mñdñmñdñni nñmearorñ mñxf inarigfáññññf imónññagfí náni rarññni. Ayñññni kwíyfpí xe nñneaipemeámí ounñf sñwñ nñwñññónáyf, amñpí mññf seainarññpimi dáni oyaneyñññf seaimónarññpí anani epaxf mimónñni. ¹⁸ Kwíyfpí xe nñneaipemeámí ounñf sñwñ nñwñññónáyf, ñwf ikaxf eánññpí xñdñpññf náni gwññññf mñseayáñññni. ¹⁹ Mññf inarigfápi nánñ ámá nñyññññf sññññf seaimónñni. Mññf ninñróná rñpñ yarigfáññni. fñf inñro piáxf weánñpaxfpi ero rñpeánññro náni yarigfápi ero ²⁰ ñwfápiimi mewero ayáf ero sñmf tñni inñro mñxññf rññro sñpí dñf yaiwinñro mñxf kññro xñxewiámf rññro ewáramónñro xepñxepá rónñro ²¹ sñwñ fñf wññro inñgñ xwapf nññmáñá papñkf ero papñkf neróná uyñññf ero xñxegññf api api imónññpí eni ero yarigfáññni. Enññá íkwairñf seainápa ámi axfpi íkwairñf oseaimñni. Ámá api api yarigfáyññni, apñññf imónññpí eni yarigfáyññni, ayf Gorixoyá xwioxfyo wí páwipññfámani. ²² E nerñ ai ámá kwíyf Gorixoyápi xe nñneaipemeámí ounñf yarigfáyf rñpñ yarigfáññni. Ámáyo dñf sñpí wiwo dñf nñfá winñf nñwayñññro ñwearo ayññf xe óf oneaimópoyñññf sñwñ wññro ayá urñmñxñro píranññf wiwo ámá dñf unñwñrárñpaxfpiñni ero ²³ ayá rññmñxf wipaxf imónñro nñpñreánñro yarigfáññni. Nwf ikaxf bimñ dáni api nñpññf rñññpí bi “Mepañ.” mññññni. ²⁴ Ámá Kiraisñ Jisasoyá imónñgáyf wigf xámñ nñpñkwññf mimónñgáfpi —Api sñpí náni mññf wññro feapá winñf yarigfáñññni. Api rñwf nñmorññá rñxa yoxáf páñññññf nñyekwñroáññro pñkiárñgñawixññni. ²⁵ Kwíyfpí dñf nñyñmññf rñxa sñxf neamímonñf enagñ náni api nñneaipemeámí ounñññf yarññpa oxñdaneyñ. ²⁶ Negf wíyf wíyññé mñxf mñmeakññññpa oyaneyñ. Sñmñsf mainenñpa erane sñpí dñf mñyaiwinñpa erane oyaneyñ.

6

“Xixegññf bi bi arñrá inñññññni.” urññf nánñññni.

1 Gí níríxímeáyíné, segíyí wo uyínií éagi níwínímeárínáyí, kwíyípi nípeameámi seawaríníyíné sípí éomi awayini sanjionwirárííxíni. E neróná seáyí e nimóníro “Sípí xíó éípa nene wí epaxenemani.” níyáiwipa éííxíni. Seyíné ení íwí axípi epíríxíníri seararíní. 2 Segí wíníyí díní ududí wínaríní imónínípi wí wímeáagi níwínírnáyí, arírá wíííxíni. Xíxe e iníííxíni. Seyíné e nerónáyí, ñwí ikaxí Kiraiso rínípi xíxeni tñni yaríní. 3 Ámá wo “Nioní seáyí e imónínáoníríní.” níyáiwínaríníagi aí o nepa seáyí e mimónínánáyí, ayí xewaníní yapí éwapínaríní. 4 Woxíní woxíní díxí yarínípi píraníní síñwí anaxídíneí. E neríná xewaníníoxí “Apání yaríní.” nísimóníríná ayí míxí meakínínpaxíríní. E nerí aí ámá wí tñni ríramíníyí níníri “Nioní yarínípi wí yaríngápi tñni xíxeni mimóníní.” níyáiwíníri míxí mímeakínínpání. 5 Níyínéni xíxegíní segí yaríngápími dání seaímeanfá enagi nání raríní.

6 Ámá xwíyífá Goríxoyápi uréwapíyaríníyí wígí amípi naní imóníníyí bí nímeáro wígí uréwapíyaríníomi bí míní wíííxíni. 7 Yapí re méwapínípa éííxíni. Ámá wí Goríxomi majímajífá níwíkarímáná ríperírí umepaxíríní. Ámá pí pí aiwá íwífá nura núfásáná xíxeni apí miaríngfá enagi nání raríní. 8 Ámá íeapá wínarínípi ní yaríngfáyí, ayí ámá omíníyí aiwá íwífá uraríngfáyí yapí imóníní. Aiwá yóf éípi miaríngfápa wígí egfápími dání nímiríníngí neríná nanínípíríáríní. E epírífa aí ámá kwíyípi nípeameámi warínípi míxídarángfáyí wígí egfápími dání nímiríníngí neríná díní níyímíníngí tígíyí imónínípíríáríní. 9 Ámáyo naní níwíia nuranénáyí, aníní neainíagi aí naní wíiaríníwápi píní míwíarípa éwaníngíní. Ení samíní míneawepa nerí píní míwíarípa nerínáyí, aiwá míwáíná naníní mianfáwá enagi nání seararíní. 10 Ayínání síní epaxí nimóníríná ámá níyoní naníní wííwaníngíní. Negí Ámínáomi díní wíkwírogrfá nawíní imóníngfáyo ayí anípxaxí wíianfáwáyírní.

“Kiraiso yoxáfápmí dání neainíngípi náníní míxí meakínínpaxíríní.” uríní nánírní.

11 Ríwamíní nioní gí wé tñni nearíná xwéní xwéní neáa waríná rípi seyíné mí ómíxípoiyí. 12 Ámá iyí símí síó owákwínípoiyíníri xíxoyípií seamearíngfáyí, ayí wígí wíníyí “Apání e imóníngfáyí rífa yaríní?” onea-íaiwípoiyíníri síó seawákwianíro yaríngfáyírní. Ayí Judayí nene Jisaso yoxáfápmí neainíngípmíní díní wíkwíroaríníagwí níneaníróná xeaníní neakárípiííxíníri e yaríngfáyírní. 13 Ayí wí ñwí ikaxí ríníngí nípi ní xíxeni yaríngfáyí mimóníníngfá aiwí seyíné síó seawákwífápi nání wáííxa imónaníro nání seyíné iyí símí síó owákwíaneyíníro wímónarínírní. 14 Ayí e yaríníngfá aí nioní pípi nání seáyí e nímerí rímíméíni. Ámíná Jisaxí Kiraiso yoxáfápmí níperíná neainíngípi náníní níííri yayí emíni. Ayí rípi nánírní. Kiraiso yoxáfápmí neapeínípmí dání ámá Goríxomi míxídarángfáyí yaríngfápi síní emífa nání píyíníngí imóníní gí síñwí wíníngé dání “Wígí yaríngfápi ení píyíníngí rífa imóníní?” yáiwírí eníni. 15 Síó níwákwínírní ayí ananíríní. Míwákwínípa neríná ayí ení ananíríní. Goríxo ámí xegí kwíyípmí dání síngí wí oimónípoiyíníri neaimíxíípi, ayí anípxaxí imóníní enagi nání seararíní. 16 Ámá nioní seararíní apí ífa níxííro xídarángfáyo Goríxo wá wíaníní níwayíróníro ñweapírí nání wííri éwíníngíní. Isírerí xíoyá imóníngfáyo ení e éwíníngíní.

17 Nioní Jisasomi xídarángfápi nání íwaní nímépeayíngfápi ígí rííxa níweníagi nání wíyíné nioní díní rífa níxepaxí ámí bí mepa éííxíni. 18 Gí

niriximeáyiné, Áminá Jisasi Kiraiso wá seawianaripimí dání dīñf sixí
oseamímoni. “E oeni.” nimónarini.

Payí Poro Epesai ηweáyí nání eañnaríní.

Payí rína Jisasoyá s̄yikí imónigíá aní yoí Epesaiyo ηweagíáyí nání Poro eañnaríní. Aní apí Esia p̄ropenis̄yo nikwíroníga uní n̄pimíní seáyí e imónagíp̄ríní. Poro émáyí anímíní xwiyíá yayí winipaxípi wá nura nemeríná aní apimi iwamíó eméiná Sabaríá ná woní e ηweañnigíní (Wáf wurimeiarigíá 18:18-21). E nemo ámi wí e wí e neméísaná ámi r̄fwíyo e nání nurí n̄ηwearí uréwapiyaríná xwiogwí waú wo múronnigíní (Wáf wurimeiarigíá 19:1-41). E nemo ámi wí e emearíná omí íá n̄xero gwí aníyo ηwiráríe dání payí rína nearí Tikikasomí wiowárñnigíní.

¹ Poroní —Nioní Goríxo Kiraisí Jisasoyá wáf wurimeiaríní wo imóníwinigínirí xegí d̄ñí t̄n̄í n̄r̄p̄eañoniríní. Nioní payí rína ámá Goríxoyá imónigíá Epesai ηweáyíné —Seyíné segí nawíní ikárñnigíó, Jisasomí nuxídiróná píráníní uxídarigíáyíneríní. Seyíné nání nioní payí rína nearí mónaparíní. ² “Negí ápo Goríxo t̄n̄í Ámíná Jisasi Kiraiso t̄n̄í wá seawianirí seyíné n̄wayíroníro ηweap̄r̄í nání seaiirí éisixíní.” nimónaríní.

“Kiraiso t̄n̄í ikárññwaéne Goríxo naní imóníní apí apí neaiññríní.” uríní nániríní.

³ Goríxo ámá d̄ñí n̄yimíní t̄gíáyí nimóníro anínamí ηweáññr̄xínirí n̄wimíxiríná naní wiñarínípi, apí n̄p̄n̄í Kiraiso t̄n̄í ikárññwaéne r̄ixa neaiññí enagí nání omí yayí uméwanigíní. ⁴ O xwíarí siní mimíxímí dání nene oyá s̄ñwíyo dání s̄yikwí mínñwaéne imónirane xwiyíá m̄neamearipaxí imónirane yaníwá nání Kiraiso t̄n̄í nawíní ikárññwápimí dání íá ȳyamíximí neaññnigíní. ⁵ O eníná dání nene nání d̄ñí sipí winí enagí nání “Ámá nioní íá ȳyamíximí wíáyí Kiraiso wiiníapimí dání gí niaíwí piaxí memíáyíníní wimíximíginí.” yaiwiárñnigíní. Xegí d̄ñíyo dání “E éimíginí.” n̄wimónirí nání e yaiwiárñnigíní. ⁶ Nene re n̄yaiwirane seáyí e umeaníwá nání e n̄yaiwiárirí eníriní, “O wá n̄neawianiríná b̄ onímiápí m̄neawianí nene o xegí d̄ñí s̄ixí uyiño t̄n̄í nawíní ikárññwaéne enagwí nání ‘Ayí ení x̄ixe niíññr̄xíní.’ m̄wimóní xegí xewaxo anípá w̄r̄énañññr̄aní?” n̄yaiwirane seáyí e umeaníwá nání e n̄yaiwiárirí eníriní. ⁷ Nene Kiraiso t̄n̄í ikárññwaéne enagí nání o yoxáípamí n̄perí xegí ragí púpimí dání Goríxo gwíñíní nearoayírorí xwiyíá x̄oyápi n̄wiaíkirane yarínwápi yokwarímí neaiirí eníriní. E n̄neaiiríná Goríxo wá onímiápí n̄neawianirí neaiñññr̄aní? ⁸ Oweoi, aga wá ayá wí n̄neawianirínípipimí dání nearoayírorí yokwarímí neaiirí ení enagí nání raríní. O d̄ñí émf̄ saímí n̄mori amípi n̄n̄í nání n̄j̄f̄á imóníño enagí nání ⁹ xewaníño e éimíginirí wimónínípi t̄n̄í xixení neríná eníná dání Kiraiso eníapimí dání ámá nání e wiimíginirí enwípeárínípi —Apí ámáyá s̄ñwíyo dání ín̄mí imónínípiríní. Apí nání nene wíá neaókímíxíníriní. ¹⁰⁻¹¹ Eníná dání enwípeáríní apí, ayí amípi n̄n̄í anínamí t̄n̄í xwíarímí t̄n̄í imóníníyí “Kiraisomí s̄mañwíyóníní ín̄mí wurínaníwá nání rimóníníwiní?” n̄yaiwiro xixení e imóníññr̄xínirí enwípeárínípiríní. S̄f̄á e enwípeárínípi imóníwinigínirí r̄n̄aríníníyí nimóniríná oyá d̄ñí t̄n̄í xixení e imónínífaríní. Pí pí o d̄ñí neñwíperíná “E éimíginí.” n̄wimónirí yaiwiárínípi s̄wiá mé apí t̄n̄í xixení yárarínípa eníná dání Kiraiso t̄n̄í ikárññwaéne nání “Ámá

ayf nioniyá imónfrixini.” n+wimóniri yaiwiáragipi tñni xixeni neri e neaimixinirini. ¹² Judayene —Ámá xámi Kiraisomi dñf n+wikwímoro re yaiwigíáyf, “O neaiñpimi dáni Gorixo yeáyf neayimixemeanfáriní.” yaiwigíáyf nání nene xámi siñwí ipenwaénerini. Nene “Aga seáyf e imóniño, ayf Gorixorfaní?” n+yaiwirane seáyf e umeanfwa nání xfoyaéne neaimixinirini. ¹³ Seyfne eni Kiraiso tñni ikárinigfáyfne enagi nání xwiýfá nepaxinif imóniñf yanf seaiapigfápi —Apí Gorixo yeáyf seayimixemeanfá enagi nání yayf seainarñpíriní. Apí seyfne arfá n+wiróna dñf wíkwírófá enagi nání Gorixo xfoyá imónfrixiniri xegf kwíyf s+mimanñyo dánññf “N+seaiapimfáriní.” ráriñpi tñni ikiyñññf seaiarñfñf. ¹⁴ Kwíyf neaiapñpi tñni ríxa ikiyñññf neaiarññagi nání dñf re monwini, “Gorixo ‘N+seaiimfáriní.’ ráriñf sñni m+neaimañpi tñni xixeni n+neaiinfáriní. Xfo ‘Nioni tñni nñwearo nioniyáyf imónfrixini.’ yaiwiarñpi tñni xixeni imónanfwa nání gwñññf neaikwamixinifáriní.” Dñf anñf e monwini. Nene “Aga seáyf e imóniño, ayf Gorixorfaní?” n+yaiwirane seáyf e umeanfwa nání xegf kwíyfpi tñni ikiyñññf neaiarñfñf.

“Gorixomi seyfne nání rixinif seuriyarñfñf.” urñf nánirini.

¹⁵⁻¹⁶ Gorixo api api e seaiñf enagi nání nioni eni ámá wí re rarññf, “Epesasi ñweáyf Áminá Jisasomi dñf n+wikwíroro ámá Gorixoyá imónigfá nñf nání dñf sipí wiarññf.” rarññf arfá wiñae dáni nioni seyfne nání Gorixomi yayf n+wiayirfna wí pñni wiárarññamaní. Rixinif nurirfna seyfne nání dñf nímori ¹⁷ rixinif re seuriyarñfñf, “Negf Áminá Jisasi Kiraisoyá Nwáoxini, seáyf e rimepaxí ápo Gorixoxini, Epesasi ñweáyo ananí re wiirixini. Joxi dixf kwíyfpimi dáni ayf dñf émf saimf mopfñf nání s+k+kf womixiri dixf imóniñpi nání xixeni nijfá imónipfñf nání wfá wókímixiri érixini.” seuriyarñfñf. ¹⁸⁻¹⁹ Seyfne rípi rípi n+yaiwiro nijfá xixeni imónipfñf nání rixinif seuriyarñfñf, “Gorixo nioniyáyf nimóniro nioni tñni ñweárixiniri wéyo fá neaumirñf dñf ikwímoarñwápi, ayf apfñfñf?” yaiwiro “Xfoyaéne awiaxf imóniñf neaimañfpi —Apí ayá tñf s+m s+m e mepaxí imóniñpíriní. Apí, ayf apfñfñf?” yaiwiro “Xfoyá enf sixf eaññf pñf m+wiaákipaxí imóniñpi —Apí aga seáyf émi imóniñpíriní. Ámá xfomi dñf wíkwíroarigfáyo dñf sixf wímoarñpíriní. Apí, ayf apfñfñf?” yaiwiro epfñf nání o segf dñf wfá seaókímixinífa nání omí rixinif seuriyarñfñf. Xfoyá enf sixf eaññf dñf wíkwíronwaéne sixf neaimoarñf api pípi marfái, ²⁰ enf sixf eaññf Kiraiso xwárpáyo dáni owiápnimeañfñf siñf wimixiri aññamí xfoyá wé náúmñf onweañfñf wimixiri enfpi, ayf xfomi dñf wíkwíronwaéne dñf sixf neaimoarñf axfñfñf. ²¹ Wé náúmñf ñweañf, o giyf giyf seáyf e nimóniro wínyo seáyf e umenweaarigfáyorani, giyf giyf nénf tñwaéne nimóniri onweañfñfñf yarigfáyorani, giyf giyf enf eaññf nimóniri omenweañfñfñf yarigfáyorani, giyf giyf áminá nimóniri yarigfáyorani, pí pí yoí omñf xixegñf yarigfáyfá n+wfñf rarigfáyorani, ayo n+yoni kwíyf imónigfáyorani, ámá imónigfáyorani, n+yoni o aga wiárf seáyf e wimóniñfñf. Agwi rínani marfái, ná rfwíyo eni anñf e seáyf e n+wimóniri ñweañfñf. ²² Gorixo amípi nñni amáraní, amípirani, Kiraisoyá suymanñwíyo wurñfñfñfñf wimixinirini. O amípi n+yoni nání Ámináo imóniño enagi nání ámá xfoyá siyikf imónigfáyo mññyínñf wimóninífa nání eni wimixinirini. ²³ O mññyínñf imóniñfñf ámá oyá siyikf imónigfáyf xegf warárinñf imóniño. Mññyi tñni warárf tñni nawíni enánf wará noní xixeni imónarñfpa Kiraiso —O amípi nñni Gorixo

oseainini. ¹² Íná Kiraiso tñni mikumixini xegí bi nimóniro ná jfaminijí ñweaagíarini. Gwí Isireriyíyá imónigfári —Ari Gorixo nioniyári oimóniri fá yamixinjirini. Ari tñni seyíné wigíyí wí imónagíamani. Xwiyí fá gwí arími símímanj e dani “E niseaimfáriní.” réroaríjipi seyíné eni niseakumixiri misearagíyínerini. Seyíné áamá Gorixomi mixídarigíyí tñni ní kumixiniróná ríwéná nanj api neaiméaníaríaniri dñj níkwí moro xwayí naniri ñweaagíamani. Gorixo náni bí níj fá imónagíamani. ¹³ Ení ná seyíné e nimóniro Gorixo táfamini ná jfaminijí ñweaagí fá aiwi agwí rí ná Kiraisi Jisaso tñni nawíni ikárinigí fá enagí náni o niseapeirí ná xegí ragí púfpimi dani nipemeámi Gorixo tñjimini añwi éniñj seabíjirini. ¹⁴ Émá yíné Judayí tñni síní símí tñni minípa epírí fá náni píyí fá neawírinjirini. E nerí fá émá yíné Judayí tñni símí tñni inagí fá, api xwínánijí niseamudí mori píronjipi xó péfpimi dani xwí fá ní píneamorí niñj nerí áamá apiáú síyikí ná bíni imónipisi náni imixinjirini. ¹⁵ Xwínánijí niseamudí mori píronjipi —Api ñwí ikaxí eániñjyo “E éríxini. E éríxini.” níriñj sekaxí níra unjipi tñni “E mepani. E mepani.” níriñj ñwí ikaxí níra unjipi tñni ayo eániñjpirini. Api ríxa síwiá imixinjirini. Ayí émá yíné tñni Judayí tñni áamá apiáú nion tñni ní kárinirijipimi dani síyikí ámi síñj ná bíni oimóniri ñwí ikaxí eániñjipi síwiá imixinjirini. E nerí fá áamá apiáúmi píyí fá wírinjirini. ¹⁶ Yoxáfpámi penjipimi dani áamá apiáú símí tñni inagí fá xwapí fá eaáriñj síyikí ná bíni oimóniri ní kumiximáná Gorixo táfamini nipemeámi uri emíaniri ñwí ikaxí eániñjipi ná mayí síwiá imixinjirini. ¹⁷ O ní birí émá yíné, Gorixo tñj ná jfaminijí ñweagí fá yíné tñni Judayí, o tñj añwi éniñj ñweagí fáyo tñni wá re searí jirini, “Niyínéni tñni nawíni imónipíri náni ríxa píyí fá seawírinjirini.” searí jirini. ¹⁸ O, negí wo imóniño ápo Gorixo táfamini ñweaenagí náni Judayene tñni émá yíné tñni anani xegí kwíyí neaiapí njipimi dani anani o tñjimini upaxí imóniñwini. ¹⁹ Ayí náni seyíné síní wí ení yíné mimóniñoi. Síní xejwí yíné mimóniñoi. Oweoi, ríxa áamá Gorixoyá imónigí fá yí tñni kumixiníñoi. Ríxa Gorixoyá íwí axé wí yínéniñj imóniñoi. ²⁰ Ayí rípi seararí jini. Gorixo añj wíwá nímirí rí fá wá wurí meiarigí fáwá tñni wí fá róki amoarigí fáwá tñni nítiwayí rómáná émá yíné eni seá yí e niseaikwiárimáná nímiri peyarí njipí niñj imónini. Añj iwá náni síñj fá xámi nítiwayírori tñniño, ayí Kiraisi Jisasinini. ²¹ Añj níwáni o enjipimi dani píranijí ní kíkí róni ga uri xwé nimóga uri yarí jnagí náni añj ñwí fá Ámínáo náni wíwá imónarinini. ²² Émá yíné eni Kiraiso tñni ikárinigí fá yíné enagí náni o añj Gorixo xegí kwíyí pimi dani ñweanfá náni iwá nímiri ní peyírí fá xóyá síyikí imónigí fá wíniyí tñni niseakumixiri nímiri peyarini.

3

*“Gorixo yumí enwípeáragípi wí fá wókímíxfwínigíniri nírfípeañjirini.”
uríñj nánirini.*

¹ Gorixo émá yíné tñni Judayene tñni nawíni neakumixinjí enagí náni Poroni —Nioní Kiraisi Jisaso náni émá yíné wá searí mearí jnagí náni gwí níñwirarigí fonirini. ² Ai “Gorixo nioní wá níniwianiri émá yíné wá searí mí fá náni nírfípeañjipi náni seyíné ríxa arí fá rí fá wí fáwixini?” ní mónarinini. ³ Xwiyí fá nene yumí neaimóniñjipi Gorixo wí fá nókímíxfagí náni api náni níj fá imóniñjini. Api náni ríxa bí onímiápi rífwamí niñj nearí searí ini. ⁴ Seyíné api fá níroróná re yayíwipaxírinini, “Gorixo ení ná dani e émígíniri yumí yayíwíariri Kiraiso agwí rí ná neaimixiri enjipi náni

nijfá Poro imóniñipi, ayf apirfani?” yaiwipaxirini. ⁵ Ámá eniná dání neweáa bagfáyf api nání xe nijfá oimónipoyiniri wfá wókímixiñimani. E mepa nerí aí agwi ríná kwíyípmi dání xegf wáf wurimeiarigfáwami tñi wfá rókiamoarigfáwami tñi yumí enwípeáragf api nání anani wfá wókímixarini. ⁶ Yumí Gorixo enwípeáragf wfá neaókímixíípi, ayf rípirini. Émáyné xwíyfá yayf neainaríñipimi dñf níkwíroróná Kiraisi Jisaso tñi nawíní ikárinígíáyfné imónigfápimi dání seyfné Judayf tñi nawíní Gorixo ipimoáríñipi meapaxf imóniro ayf tñi níkwímixínimáná siyikf ná bñi imóniro Gorixo “E niseaiimfáriní.” sñmímanjyo dání réroáríñipi ayf tñi nawíní seaimeapaxf imóniro egfáyfnérini. Yumí Gorixo enwípeáragf wfá neaókímixíípi, ayf apirini. ⁷ Gorixo xwíyfá api wáf nurimeíwínigíniri nínirípearíná “Omíñíní e niñfá nání wá níwianiri anipá e owiimíni.” yaiwíñipi tñi xixeni niiri “Enf sixf owímíximíni.” yaiwíñipi tñi xixeni niiri nerí nírepearíñiri. ⁸ Ámá Gorixoyá imónigfáyo onaxfíkwíni imóniñáoni, ayf nioni imóniñá aiwí o émáyo awiaxf xegf bí imóniñf Kiraiso neaiñipi —Api aga seáyf émi imóniñf enagf nání ámá wigf dñfyo dání wí “Ayf apirfani?” yaiwipaxf mimóniñipirini. Api nání wáf uríwínigíniri Gorixo wá api e níwianiri nírepearíñiri. ⁹ Ámá Gorixo ayo e wíimíginiri yumí yaiwiáragfpi nání re yaiwíprfá nání, “Gorixo nerfná xfo yaiwiáragfpi tñi xixeni enirfani?” yaiwíprfá nání wáf wókímíxíwínigíniri ení nírepearíñiri. Xámí Gorixo —O amípí nñni imíxiñorini. O ínimi rípi yaiwiáragfpi nání, “Ámáyo yeáyf uyímíxemeámfá nání api éimíginí.” yaiwiáragfpi nání “Ámá xe anani nijfá oimónipoyí.” míyawi yumí níwia wagíriní. ¹⁰ Agwi ríná aníña tñimíni néní tígíáyf tñi áminá imónigfáyf tñi Gorixo ámá xixegíni imónigfáyf níkwímíximáná siyikf ná bñi wímíxaríñagf síñwí níwíníroná “Níjfá xixegíni Gorixo imóniñipi sixf ínínáná níkwioámíga eairíñipi yapí rfa imóniñi?” yaiwíprfá nání eniná dání ámáyo yumí níwia wagíriní. ¹¹ Api e nerfná xfo eniná dání “E éimíginí.” yaiwiáragfpi —Api negf Áminá Kiraisi Jisaso neaiñipimi dání xixeni yárinípirini. Api tñi xixeni eníñigíni. ¹² Kiraiso tñi níkwírorane nání ayá igígf mé epaxíriní. “Gorixomi ríxiñf bí ouraneyí.” níneaimónírfná omí dñf níwíkwíroríñipimi dání “Anani arfá neainíñoi.” níyawiirane o tñámíñíñí nurane ríxiñf urípaxf imóniñwíni. ¹³ Ayínáni nioni re osearimíni, “Nioni seyfné arírá seaimíniri yaríñapi nání xeaníñf rípi nímeáfpi nání Gorixomi níwíroná anígwí manjf ríñíñf mearínanígíniri kíkífá mepani.” osearimíni. Nioni nímeáfpi, ayf apimi dání seyfné seáyf e imóniprfa nání nímeaaríñagf nání seararíñini.

“Gorixo enf sixf seaímíxíwínigíniri seauríyaríñarini.” uríñf nánirini.

¹⁴⁻¹⁵ Ayínáni nioni ápo Gorixomi —O gwí arí arí aníñami ñweagfáyorani, xwíarími ñweagfáyorani, ayo níyoní emeanorini. Omi ríxiñf urímíniri nání xómíñf níyíkwiri re uraríñarini, ¹⁶ “Joxí Epesasi ñweáyo joxíyá kwíyípmi dání enf sixf weámíxei. E nerfná joxí píraníñf ríxídíprfá nání seáyf e xewaníñoxí níkníni imóniñipi tñi wigf dñf enf sixf weámíxei.” uraríñarini. ¹⁷ Ámá anf wíwámí nípáwirfná yarígfápa Kiraiso segf dñf wíkwíroarígfápimi dání níwíapiri oseañweaniri ríxiñf “Enf sixf weámíxei.” seauríyaríñarini. Íkfá xwífáyo pípiñf níwárirí xaíwí roaríñípa seyfné ení axípi e nero Gorixo wá seawianíñipimi pípiñíñíñf níwárirí xaíwí róríxiñiri seauríyaríñarini. ¹⁸⁻¹⁹ Seyfné e níwíronáyf, ámá Gorixoyá segf wíniyf nñni tñi Kiraiso nene nání dñf sípí wiaríñipi —Dñf

sipí o wiarin̄ipi ámaéne negí wíyo wiarin̄wápi t̄ni xixeni mimón̄ni. Api aga seáyí e ná émi imón̄in̄pir̄ni. Api nán̄i áma nijfá nimón̄iro aí “Yoparí e iyí rimón̄ni?” n̄r̄r̄i nijfá xixeni mimón̄ipax̄pir̄ni. Api nán̄i seyfné d̄in̄j̄ n̄imoro “Ayí api ip̄i rimón̄ni?” yaiwip̄r̄f̄r̄ni. E nerónáyí Gor̄xo nimón̄ri yarin̄ipi n̄ip̄ni nán̄i d̄in̄j̄ sixí seaímopax̄r̄ni. ²⁰⁻²¹ Gor̄xomi — O nene r̄ix̄in̄j̄ nur̄ranéná “E neaii.” ur̄rane “E epaxor̄f̄ni?” yaiwirane yarin̄wápi neaiipaxomani. Xfóyá en̄j̄ sixí eán̄in̄ipi r̄ixa neamímon̄f̄yo dán̄i aga seáyí émi wiár̄f̄ múropax̄ imón̄in̄ipi neaiipaxor̄ni. Om̄i Kiraisi Jisasoyá s̄iyik̄f̄ imón̄in̄waéne, o t̄ni nawín̄i ikár̄in̄in̄waéne ín̄iná an̄in̄j̄ min̄f̄ yayí numéra úwan̄igin̄i. Áma ríná dán̄i gín̄i gíná n̄wean̄waéne yayí numéra wan̄f̄wá nán̄i imón̄ar̄f̄w̄in̄igin̄i. “E éwan̄igin̄i.” nimón̄ar̄ni.

4

“Kiraisoyá s̄iyik̄f̄ imón̄in̄waéne oyá wararí imón̄in̄w̄in̄i.” ur̄in̄j̄f̄ nán̄r̄ni.

¹ Ayinán̄i Ámináo nán̄i wáf̄ r̄imearin̄j̄apimi dán̄i gwí n̄in̄wir̄ar̄igin̄oni en̄j̄ r̄irém̄ix̄f̄ b̄i r̄ip̄i oseaim̄ni. Áma wí seyfné emear̄in̄j̄aḡfa s̄in̄wá n̄isean̄iróná d̄in̄j̄ re seaiaiwip̄r̄fa nán̄i, “Gor̄xo ayí nan̄j̄ e imón̄f̄r̄ix̄in̄ri wéyo fá um̄r̄in̄ipi t̄ni xixeni ayo r̄fa yarin̄oi?” seaiaiwip̄r̄fa nán̄i fá seaum̄r̄in̄ipi nán̄i d̄in̄j̄ n̄imoro píran̄in̄j̄ éf̄r̄ix̄in̄i. ² Yun̄ḡf̄áyfné imón̄f̄r̄ix̄in̄i. Ámáyo awayini méf̄r̄ix̄in̄i. Áma wí uyfní n̄iseaikár̄r̄náyí aí xe oneaikár̄poȳin̄ri s̄in̄wá w̄n̄f̄r̄ix̄in̄i. Ayí nán̄i d̄in̄j̄ sipí n̄iseair̄in̄ipimi dán̄i íkwian̄wí weap̄n̄f̄r̄ix̄in̄i. ³ Kwíyíf̄ Gor̄xoyápi seyfné nawín̄i ikár̄in̄ip̄r̄i seakum̄ix̄in̄j̄ en̄aḡi nán̄i p̄iyfá seaw̄r̄in̄j̄f̄yfné gwiaum̄f̄ nin̄r̄in̄ipimi dán̄i an̄in̄j̄ ap̄ni e imón̄f̄wan̄igin̄iro xaíwí fá x̄r̄f̄r̄ix̄in̄i. ⁴ Ayí r̄ipi nán̄i seararin̄in̄i. Wará Jisasoyá s̄iyik̄f̄ imón̄in̄waéne imón̄in̄wár̄i ná w̄r̄in̄i imón̄in̄w̄in̄i. Kwíyíf̄ n̄ineneni neaim̄ean̄ipi en̄i ná b̄ini imón̄ni. Gor̄xo nion̄yá oimón̄f̄poȳin̄ri wéyo fá n̄ineaum̄r̄r̄ná “Xfó neaiin̄f̄ap̄i, ayí ap̄r̄f̄ani?” yaiwian̄i nán̄i neaim̄ix̄in̄ipi b̄i b̄i mimón̄f̄ ax̄ip̄ni imón̄in̄j̄aḡi nán̄i d̄in̄j̄ “E neaiin̄f̄r̄ni.” n̄iyaiwirane wikw̄moarin̄wápi en̄i ná b̄ini imón̄ni. ⁵ Negí Ámináo en̄i ná won̄r̄ni. D̄in̄j̄ wikw̄roarin̄wápi en̄i ná b̄in̄r̄ni. Wayíf̄ Kiraisomi d̄in̄j̄ n̄iw̄kw̄rómáná mearin̄wápi en̄i ná b̄ini imón̄ni. ⁶ Gor̄xo —O áma n̄f̄ni emean̄or̄ni. Om̄i n̄f̄ni siman̄w̄f̄yón̄in̄j̄ wur̄n̄ḡfor̄ni. N̄iyon̄i x̄fó wimón̄arin̄ipimi dán̄i wim̄ix̄arin̄or̄ni. N̄iyon̄i d̄in̄j̄ uk̄kayon̄or̄ni. O en̄i ná won̄r̄ni.

⁷ Api n̄ip̄ni ná b̄ini ná b̄ini nimóga un̄aḡi aiwi o Jisasoyá s̄iyik̄f̄ imón̄in̄waéne wá n̄ineawian̄ri ayí e epax̄f̄ e epax̄f̄ imón̄f̄r̄ix̄in̄ri sixí neamímon̄f̄pi x̄ixeḡf̄ni sixí neamímon̄f̄r̄ni. E nerfná s̄ip̄f̄i m̄ineai Kiraiso wá n̄ineawian̄ri neaiin̄ipi t̄ni xixeni neamímon̄f̄r̄ni. ⁸ Ayinán̄i B̄ikw̄yó dán̄i Kiraiso nán̄i re n̄r̄in̄ri eán̄ni, “O émi nán̄i n̄ipeyirfná pikior̄ap̄f̄yíf̄ aga ayá wí n̄iméra yiri ámáyo wá n̄iwian̄ri an̄ipá b̄i m̄ini wir̄i en̄f̄r̄ni.” B̄ikw̄yó dán̄i e n̄r̄in̄ri ean̄ni. ⁹ Xw̄iyfá “O émi nán̄i n̄ipeyirfná” r̄in̄in̄ipi pí nán̄i r̄in̄ni? Ayí o s̄in̄i an̄nam̄i nán̄i m̄ipeyipa nerfná xám̄i xw̄f̄ar̄im̄i ín̄r̄wám̄ini p̄iyin̄j̄ siwí an̄m̄ini wep̄n̄in̄jo en̄aḡi nán̄i r̄in̄ni. ¹⁰ Wep̄n̄in̄jo, ayí peyin̄jo axor̄ni. N̄ipeyirfná am̄ipí n̄f̄ni Gor̄xo “E imón̄f̄w̄in̄igin̄i.” yaiwiarin̄ipi xixeni imón̄in̄fa nán̄i oem̄in̄ri an̄j̄ p̄ir̄f̄yo wiár̄f̄ seáyí r̄iwám̄ini peyin̄in̄igin̄i. ¹¹ Xw̄iyfá nion̄i m̄in̄j̄ iróá r̄ipi, “Ámáyo wá n̄iwian̄ri an̄ipá b̄i m̄ini wir̄i en̄f̄r̄ni.” m̄in̄j̄ iróá api, ayí r̄ipi nán̄r̄ni. Kiraiso áma wíyo wáf̄ nur̄meif̄r̄ix̄in̄ri wim̄ix̄in̄r̄ni. Wíyo wáf̄ n̄irókiamóif̄r̄ix̄in̄ri wim̄ix̄in̄r̄ni. Wíyo s̄ini Gor̄xomi m̄ix̄idar̄iḡf̄ayo áwan̄j̄ nur̄róná óf̄n̄in̄j̄ imop̄r̄fa nán̄i mis̄f̄ imón̄f̄r̄ix̄in̄ri wim̄ix̄in̄r̄ni.

Wíyo ríxa Goríxomi xídarígíáyo umenwearo uréwapíyiro éfírxíníri pasítá wimíxíníri. ¹² Goríxoyá imóníñwá níneneni xíxe arírá inípxáf imónaníwá nání woneni woneni apí apí e níneaimíxa unífríní. Kiraisoyá wará nene iníñwá rí sayá nimóga unífa nání xíxe arírá inípxáf imónaníwá nání apí apí e níneaimíxa unífríní. ¹³ Nene Goríxo apí apí e níneaimíxa unípimi dání xewaxomi díní axípi wíkwírorane o nání xíxeni níjía imónírane neranéná bíní bíne maríáí, axeneni imónaníwá rí. Yóí Kiraiso imóníñpí nene ení apí tíní xíxeni imónaníwá nání apí apí e níneaimíxa unífríní. ¹⁴ Goríxo apí apí e níneaiia uní enagi nání agwí nene síní pítópia yapí imónípxáf mimóníñwíní. Ewé imeamíkwí neríná mamówá rí rí míteyoarí néra waríñpa, imíñí neríná níxemi urí níxemi bí rí néra waríñpa nene ení axípi síní e epaxí mimóníñwíní. Xwíyíá nepa mimóníñí xegí bí xegí bí nearéwapíyaníro yarígíapimi dání síní níxemi neaurí níxemi neabí rí epaxí mimóníñwíní. Ayí rípi seararíñí. Ámá nepaxíñí nimóníro wígí ináyíñí nímoníríñpimi dání yapí nearéwapíyaníro éfíáyo síní aríá yímígí wípxáf mimóníñwíní. ¹⁵ E mimónípa nerane xíxe wá níwianeníranéná xwíyíá nepa rarígíapíní íá xíríwanígíní. Apí níxíríranénáyí, nene pí pí neríná yóí imóníñwaéne nimóga nurane Kiraiso tíní píraníñí kumíxínaníwá rí. O wará rí imóníñwaéne nání míñíyí imóní. ¹⁶ O míñíyíní imóníñáná oyá síyíkí imóníñwaéne xíto neaimíxaríñpimi dání wé síkwí úpíkwí sanwí ayí níwíkwírónrí imóníñpáníñí imóníñwíní. Apí nípíní e imóníwínígíní imóníñpí tíní xíxeni neríñíyo dání íkwírónrí. Apí apí e imóníwínígíní imóníñpí tíní xíxeni nero díní sípí nínrínáyí, wará ní ríní xwé níwiaróa urí ení síxí ínírí néra unífríní.

“Xámí yagíápi yará nípmoro síñí bí ñwírárínífríxíní.” uríñí nání rí.

¹⁷ Ayínání nioní Ámínáo tíní ikáríníñáoní íkwairí rí bí oseaimíní. Ámá Goríxo nání majía imóníñpí yarígíápa síní mepa éfírxíní. Ámá ayí amípí suríma imóníñpí nání díní moarígíáyí enagi nání raríñí. ¹⁸ Sípípi nání díní nípmoro nání wígí díní síá yímíxínarígíáríní. Majía ikáríníro díní wakísí íníro yarígíá enagi nání díní níyímíñí Goríxo ámá xítomí díní wíkwíroarígíáyo síxí uyaríñpí tígíáyí mimóníñoí. ¹⁹ Wígí díní síñáníñí imóníñagi nání ayá bí yarígíámani. “Íwí inaníwá nání ríá imóníñwíní?” níyaiwiro símí xeadípenarígíáríní. Pí pí piaxí weánípxáf imóníñpí aí síní mé wíarí yarígíáríní. ²⁰ Ayí e yaríñagía aiwí seyíné Kiraiso nání nísearéwapíyíríná wí e searéwapíyígíámani. ²¹ Nioní re nimónaríní, “Seyíné Kiraiso nání ríxa aríá wígíáríní. Ámá Jisaso tíní ikáríníñpí epaxí imóníñpí ríxa searéwapíyígíáríní.” nímonaríní. Ámá Jisasomí xídarígíáyíní nepaxíñí imóníñpí nání níjía imóníñpí enagi nání raríñí. ²² E éfírxíní ríxa searéwapíyígíápi, ayí rípiríní. Seyíné síní Jisasomí díní míwíkwíropa neríná sípí imónagíápi —Apí seyíné sípí néra wagíapimi dání síñání imóníñpí rí. Íwí nání míñí inarígíapimi dání xwíríá seaíkíxémíní nání yapí seaíwapíyímíní ení rí. Apí yaráníñí pímófríxíní. ²³ Ámí bí seyíné ríxa searéwapíyígíápi, ayí rípiríní. Segí díní moarígíápi ámí síñí bí yárío ínífríxíní. ²⁴ Ámí bí searéwapíyígíápi rípiríní. Seyíné ámí ámá síñí oimónípoyíní Goríxo seaimíxíyípi —Apí Goríxo xewaníño imóníñpí imóníñpí rí. E nímoníróná nepaxíñí nímoníríñpimi dání wé róníñí ero Goríxo wimónaríñpí ero epaxí rí. Apí seyíné ñwírárínífríxíní.

Enj rirémixí bî wijí nánirini.

²⁵ Ayínáni segí yapí rarigíápi emi nimómáná woxini woxini áma seaímeaarigíá giyí giyo xwiyíá nuriríná nepaxinípiini uríirixini. Nene Kiraisoyá wará axírímí dáníniní ninirane xixe ikwíkwírí ininwaéne enagi nání rariñini. ²⁶ Seyíné wikí niseaóniri aiwi wikí seaóníipimi dání “Xe sipí oemini.” niyaiwiri e mepa érixini. Wikí xwapí ayá wí nóga mupa érixini. Sini niseaónirínáyí, sogwí ipímeáí e dání píni wiáiríirixini. ²⁷ E nero obo ayí íwí érixiniri xe yapí oneaiwapiyiniri sinwí mîwînipa érixini. ²⁸ Íwí meaarigíáyí ámi íwí bî mîmeapa érixini. E mepa nero ríwí nîrîkwínímáná wigí wé tîni omíní xixeni imóninípi nero áma amípí nání dîwí ikeamónarigíáyo arírá wíwaniginiri érixini. ²⁹ Segí maníyo dání sipí xwiyíá bî aí mîrîpa érixini. Áma pí pí xwiyíá urípaxí imónigíáyo wigí imónigíápi tîni xixeni nuriríná dîñí sixí inípaxí imóninípiini uríirixini. Gíni gíná nuriróná naní owimîxaneyinîro nání dîñí wíá wónipaxí imóninípiini uríirixini. ³⁰ Seyíné sipí neriníipimi dání kwíyí Goríxoyápi dîñí ríá uxepaxí imóninípi wí mepa érixini. Kwíyípi, ayí sía yoparíyi Goríxo gwíniní seaikweanfa nání ríxa ikiyiníniní seaíarinípi enagi nání searariní. ³¹ Dîñí wí sía mîyîkínîpa érixini. Mîxí wí rípaxí mimónîpa érixini. Wikí ríá ápiáwíniní mónîpa érixini. Xwamiání wí mepa érixini. Xwiyíápai wí muñwiráripa érixini. Sími tîni wí mîwîpa érixini. ³² Api api mepa nero xixe dîñí sipí inîro wá wianenîro érixini. E neróná Goríxo Kiraiso seaíiníipimi dání segí wikárigíápi yokwarímí seaíinípa seyíné eni xixe yokwarímí iníirixini.

5

¹ Seyíné niaíwí Goríxo dîñí sixí seayiníyíné enagi nání omi ikaniní wiáxdíirixini. ² Kiraiso —O ámaéne naní neaimîximîniri nání yoxáipámi xe onípikípoyiniri neríná Goríxomi píyíá wírfamiginiri ridíyowániní niniri omi sinadiní naní weañorini. O nene nání dîñí sipí nîwiríná neaiinípa nene eni pí pí neranéná “Ámáyo dîñí sipí nîwiriníipimi dání ríá yarínwini?” niyaiwinirane naníni wíwaniginí.

³ Seyíné áma Goríxoyá imónigíáyíné enagi nání áma wí seyíné nání rîpi rîpi rípaxí oimónípoyiniri sinwí mîwînipa érixini, “Ayí íwí api inígíawixini. Píaxí weánipaxí api egíawixini. Amípí wí mîneamúropa oeniri aniní miní yarínnoi.” Api api rípaxí oimónípoyiniri sinwí mîwînipa érixini. Seyíné api api wí mepa érixiniri searariní. ⁴ Seyíné riperirí nîrîróná xwîraimímí ininí bî mîrîpa érixini. Sipí ikaxíraní, xwiyíá miponíníraní, bî mîrîpa érixini. E mepa nero Goríxomi xífo seaíinípi nání yayí wíirixini. ⁵ Seyíné rîpi nání ríxa nijíá imóninagíá nání rariñini. Áma íwí inarigíáyíraní, wigí xwioxíyo píaxí eámîxinarigíáyíraní, áma amípí wí mîneamúropa oeniri aniní miní yarigíáyí —Ayí amípí mîneamúropa oeniri yarigíápi wigí ñwíániní nimîxîro mearigíáyíriní. Áma ayíraní, ayí níníyí wo aí Kiraiso tîni Goríxo tîni awaúyá xwioxíyo wí nîñweanfámani.

“Goríxoyá wíá ókinípiní néra eméwaniginí.” uríní nánirini.

⁶ Seyíné sipí api api oépoyiniri yapí searepísipírixiniri awíniní ñweáirixini. Áma Goríxomi maní wiaíkiarigíáyí api api yarigíáyí enagi nání o xegí wikí wóninípi pírf umamonfa enagi nání searariní. ⁷ Ayínáni seyíné ayí tîni nîkumîxinîro mepí mîtinípa érixini. ⁸ Eníná seyíné sipí api api néra nuróná sía yinínífmíniní emeagíáyíné imónagíá aí agwi ríná Ámínáo tîni níkaríniníipimi dání wíá omîxiníñe emearigíáyíné

imóniηagfa nani searariηini. Ayinani wfa omixiniηe yariηgfa wiyfneηiηi nimóniro éfrixini. ⁹ Ámá wfa omixiniηe emeariηgápimi dani pí pí nanj imóniηfpirani, pí pí wé róniηf imóniηfpirani, pí pí nepa imóniηfpirani, nipiηi yariηgfa enagi nani rariηini. ¹⁰ Api api nerónáyf, Ámináo wimónariηfpí nani éwapfnfrixini. ¹¹ Ámá sfá yiniηfmíni emeariηgáyf tñi nkumixiniro sipí ayf yariηgápi —Apimi dani ámáyo nanj wí wiipaxf menini. Apimi dani ámá xwirfáni ikixéniηpaxfpí imónini. Api mepa éfrixini. E mepa nero ámá nñi “Sfá yiniηfmíni emeariηgáyf yariηgápi sipí rfa imónini?” oyaiwípoynri uyfwf wfániηf wómixirfñi. ¹² fwi wigf yumfí yariηgápi nerfnani marfái, sa api nani nriηfná aí ayá neainpaxf enagi nani xwiyfá rpi nriηi eáapimi neámiméni. ¹³ E nerí aí amípi ámá yariηgáyo wfa wómixána “Api nanj rfa imónini? Sipí rfa imónini?” yaiwipaxfrñi. Wfa wómixána amípi siηáni nimóniηfpimi dani wfa ónariηf enagi nani rariηini. ¹⁴ Ayinani ámá sipí yariηgáyo xwiyfá rpi Bikwíyo dani uriniηi, “Sá wenj roxiηi, rixa rikewónei. Ámá piyf wegfe dani rixa wiápfñimeai. E éána Kiraiso wfa rómixiniηoi.” uriniηi.

¹⁵ Ayinani seyfné nemeróna siηwí tñi nmero majfá nikárinri yariηgáyf yapí mé dñf émf saimf moariηgáyf yapí éfrixini. ¹⁶ Ríná ámá sipí xwapf ayá wí yariηgíná enagi nani seyfné siηi nanj imóniηfpí epaxína imóniηánáyf, e éfrixini. ¹⁷ Ayinani agwf seyfné xaxá mikárinpa nero Ámináo “E éfrixini.” wimónariηfpí nani niηfá oimónaneyniηro éfrixini. ¹⁸ Iniηgf papíkf yariηgápi xwapf niηro papíkf mepa éfrixini. Xwirfá seaikixepaxf enagi nani searariηini. Gorixo wimónariηfpí yanfwa nani xfoyá kwíyfpí xe neaxixerówiniginiηi éfrixini. ¹⁹ Seyfné xwiyfá nriηniηóna soηf Gorixo neaiiηfpí nani riηiηfpí tñi seanj Kiraiso naniηi tñi soηf oyá kwíyf naniηi tñi nriηro riηfrixini. Ámináomi yayf numeróna manj tñi soηf nriηro aí dñf tñi eni rfrixini. ²⁰ Pí pí seyfné seaimeaariniηfpí nipiηi nani ápo Gorixomi yayf wífrixini. “Negf Áminá Jisasi Kiraiso tñi ikárinniηagwi nani yayf wipaxfrfani? Oyi, e epaxfrñi.” niyaiwiro e éfrixini. ²¹ Nene arfá niwirane wáyf wiηwáo Kiraiso enagi nani simanwfyóniηf xixe yeáyf urfnñfwanigini.

Wigf xiepiwami uriniηfpí naniηi.

²² Xiepiwayfné, Áminá Jisasomi simanwfyóniηf yeáyf wurfnariηgápa segf oxowami eni simanwfyóniηf yeáyf wurfnfrixini. ²³ Kiraiso ámá xfoyá siyikf imóniηgáyo —Ayo gwfnniηf roayiroηf enagi nani xfoyá warárinniηf imóniηoi. Ayo Kiraiso mniηfyiniηf wimóniηfpa oxowa wigf apixíwayá mniηfyiniηf imóniηagf nani rariηini. ²⁴ Kiraisoyá siyikf imóniηgáyf xfomi simanwfyóniηf wurfnariηgápa apixíwayfné eni segf oxowa pí pí nani searána arfá niwiro simanwfyóniηf wurfnfrixini.

Wigf xiagwowami uriniηfpí naniηi.

²⁵ Xiagwoyfné, Kiraiso xegf siyikf imóniηfyf nani dñf sipí niwiri aríra winfa nani xe yoxáfpami onipikípoynriηi eniηpa oxoyfné eni segf apixíwami dñf sipí wífrixini. ²⁶ O e nerfna xegf siyikf imóniηfyf pípi imónfwiniginiηi marfái, “Dñf wikwíroηwini.” rána igfá eámonfpimi dani ikwiráfnaniηf oimónfpoynriηi eniηrini. ²⁷ Xfoyá siyikf imóniηfyf xegf sfmimanfmíni niηwirárinriηf imiηniηf mimóniηagf owiniηiniηi e eniηrini. Rapirapf midunipa eri kikwiηwf meakínpa eri eniηyf yapí imóniηagf owiniηiniηi eri siyikwf mínpa eri xwiyfá meárinpaxf mimónipa eri enagi siηwí owiniηiniηi eri e eniηrini. ²⁸ Ayinani oxoyfné woxini woxini jfwaniniηoxi

dijé sɪpí niniri píráníjé menaríjépa segé apíxíwami eni dijé sɪpí niwiro píráníjé uméfríxini. Meánigfípimi dáni wará ná bini imóníjagfi nání áamá xiepími dijé sɪpí niwiríná xfo eni nawíni dijé sɪpí inaríjé enagi nání raríjini. ²⁹⁻³⁰ Nene nijjárini. Xegé warápimi áamá go peá mónaríjéfrini? Oweoi. Kiraiso xfoyá warárimi dáni síkwé wé iníjéyíjéni imóníjagwi nání xfoyá siyiké imóníjwaéne píráníjé neamearíjépa áamá níni eni axípi aiwá niro píráníjé menaniri ero yarígá enagi nání raríjini. ³¹ Bíkwoyo dáni re nírini eánini, “Ayínáni oxo xaniyaú pini niwiárimi xegé apíxi tni níkumíxíniríná sini xixegéni mimóné ná ayé ná bíníjéni imónarígífrini.” ³² E nírini eánijépi xwíyá xwé yumí imóníjé bini nání eni rini. “Kiraiso tni áamá xfoyá siyiké imóníjéyí tni nání rini.” nimónarini. ³³ E neri aiwi oxoyéne woxini woxini sewaníjeyéne dijé sɪpí inarígápa segé apíxíwami eni dijé sɪpí axípi wífríxini. Apíxíwayéne eni segé oxowa searíapi xixeni ará niwiro wéyo uméfríxini.

6

Niaíwíyo uríjépi nánirini.

¹ Niaíwíyéné, Ámináo tni nawíni ikárinigfáyéne segé ápowami tni inókiwami tni xixeni mané ará wífríxini. E nerónáyé, ayé xixeni imóníjépi yaríjagá nání raríjini. ² Nwé ikaxé wé wúkaú Goríxo nira nuríná re ríjéyí “Seyéne xixeni níxídirínáyé, nanépi seáimeanfáfrini.” ríjéyí xámi ríjépi, ayé rípi, “Segé ápowami tni inókiwami tni wé íkwianwíyo njwiráfríxini. ³ Xwíá tíyo njweanáná nané imóníjépi seáimearí xwiogwé obaxé seamúrori ení nání ayo wé íkwianwíyo njwiráfríxini.” ríjépi apirini.

Xanowami uríjépi nánirini.

⁴ Xanoyéne, niaíwíyí wiké ónipaxé imóníjépi nání uyéni mímé Áminá Jisasomi xídarígáyé epaxé imóníjépi wiepísiri xfo ríjépi uréwapíyiri éfríxini.

Xináíwayénéníjé nimóníro omíjé wíiarígáyo uríjépi nánirini.

⁵ Xináíwayénéníjé nimóníro omíjé wíiarígáyéne, segé bosé xwíá tíyo njweagfáwami wáyé wiro ené síríríjéwé wiro nero ará yémígé wífríxini. Kiraiso ríjépi ará niwiro xídarígápa bosowami yapé mívíwapíyí píráníjé yómíjé nimóníro sekaxé seararígápi tni xixeni éfríxini. ⁶ Wí bosowa weyé oneamépoyiniri wigé síjéwé anígé dánini nepáníjé nimóníro yarígápa mé seyéne Kiraisoyá xináíwayénéníjé nimóníro omíjé wíiarígáyéne enagi nání Goríxo “E éfríxini.” wimónaríjépi nero ayá tni segé bosowami ará wífríxini. ⁷⁻⁸ Xináíwáníjé nimóníro omíjé wíiarígáyéfrani, omíjé wíipíri nání áxenwaré minígáyéfrani, nínyé pí pí nané yarígápi nání Ámináo píri numamoríná wigé yarígápi tni xixeni wíiná enagi nání seyéne nijjárini. Ayínáni segé bosowami seararígápi neróná “Áamá wí nánini míyaríjéwini. Negé Áminá Goríxo nání eni yaríjéwini.” níyaiwiro yayé tni éfríxini.

Bosowami uríjépi nánirini.

⁹ Wigé Bosoyéne eni omíjé seaiarígáwa yómíjé nimóníro seáíjépa axípi e nero píráníjé uméfríxini. Bosé seyéne seamearí ayo umearí eno anénamé njweanorini. Wí símí símí e nímeré yarígáyéni mimóníjéni. O e imóníjé enagi nání seyéne nijjá imóníjé. Ayínáni segé omíjé seaiarígáwami éfrí uremoarígápi píni wíarífríxini.

“Míxé nání ikínfríxini ní neaiaríjépi ikínfríxini.” uríjépi nánirini.

10 Yoparı osearımınırı imónıñıpi rıpirını. Seyñé Ámináo tını ikárıngıfá enagi nání enı sıxı inıfırıxını. “Enı sıxı o xegı inıñıpımı dání enı sıxı inıfırıxını.” seararıñını. 11 Seyñé obo xegı ináyınıñı nimónıñıpımı dání yapı seaiepsımınırı yarına xaıwı nimónıro xıxe mıxı wıpaxı imónıpırfa nání Gorıxo apı tını nıkınımáná mıxı owıpoyınırı neaiapıñıpi nıpını nıkınırı éfırıxını. 12 Aga áamá tını mıxı inarınwá enagi nání mıseararıñını. Pı pı kwıyı rfa kıroarını anı pırıyo yarınıpi —Apı wı wıyo seáyı e nıwımónırı umearınıpırını. Wı nénı tını imónıñıpırını. Wı anına tını xwıfarı tını ikwırónınımı nımını sfá yınınımını nweaarıgıfáyo umenwearınıpırını. Apı nıpını tını nene mıxı inarınwá enagi nání rarınını. 13 Ayınanı sfá mıxı xwıraımımı owıkáraneyınıro seaıpırfa gıyı gıyı imónáná éf nıwınımı mú xopırarı nıwıera núfasáná sını enı neánırı awı ropırfa nání amıpı Gorıxo mıxı nání ikınfırıxını neaiapıñıpi nıpını ikınfırıxını. 14 Ayınanı rıpi rıpi nefásáná enı sıxı nınırı xaıwı éf rófırıxını. Xwıyfa nepanı imónıñıpi arerıxınıñı yınfırıxını. Sıwı wé rónıñı imónıñıpi sorfa mıxı nání éf noyıkınınfa nání yınıgıfápınıñı yınfırıxını. 15 Xwıyfa yayı neainarınıpi —Apı Kiraiso ámaéne neaiñıpımı dání áamá xfo tını anı imónıpaxıpırını. Xwıyfa yayı neainarını apı wáf urımeanıro imónıpırı nání áamá mıxı inanıro nání sıkwı sú yınarınıgıfápa yınfırıxını. 16 Apı nıpını nıyınımáná dını seyñé Kiraisomı wıkwıroarınıgıfápi áamá nıkınınıñı imanarınıgıfápınıñı nımanımı úfırıxını. Nıkınınıñı ana tını nımanımáná éf obo rfa onınırı rfa nıyınımáná ónapıfıpi nıpını supıkıpaxı enagi nání seararıñını. 17 Yeáyı Gorıxo seayımıxemeanıpi áamá mıxı mınıñı mıneaoxoapa oépoyınırı arıxı dfkınarınıgıfápa dfkınfırıxını. Xwıyfa Gorıxoyápı, xfoya kwıyıpımı dání seaıwapıyarınıpi kirá mıxı nání xırarınıgıfápınıñı xırfırıxını. E nefásáná enı sıxı nınırı xaıwı éf rófırıxını.

18 Apı apı nerına anıpa éfırıxınırı mıseararıñını. “Gorıxo arıra neaıwınıgınırı inına kwıyıpımı dání rıxınıñı urıro yarını wıro éfırıxını.” seararıñını. Ayınanı seyñé maiwı bı mé sıñwı sıñwı tını nero pı pı seaımeáfı xwámámı nıwıro áamá Gorıxoyá imónıñı nını nání rıxınıñı wurıyırıxını. 19 Nionı xwıyfa yayı neainarınıñı yumfı imónıñıpı nání masısfa mınınıf áwanı urımınırı manı yámoarına Gorıxo ananı woákıkı wıpaxonı nımıxınfa nání enı rıxınıñı nurıyırıxını. 20 Xwıyfa apı yanı wurımeiarınıñı enagi nání gwı nweanını. “Nionı ayá igıgı mé e rfımıgınırı imónıñıpı tını xıxenı urımfa nání rıxınıñı nurıyırıxını.” seararıñını.

Tikikaso nání urınıñı nánırını.

21 Tikikaso —O negı nırıxımeáfı dını sıxı uynıwáorını. Ámináo nání wáf nurıranéná dını unwırarınıpaxı yarınıñını. O nıseaımearına seyñé nionı pı pı nerı nweanıpı nání nıñfa imónıpırı nání nıpını nání áwanı searınıñı. 22 Ayı rıpi nání uowárenaparınını. O nıseaımearı áwanı searána seyñé “Porowa e nimónıro rfa nweanı?” yaiwıro dını wfa seaónırı epırfa nání uowárenaparınını.

23 Gı nırıxımeanınıñı imónıgıfáyıñé, seyñé nıwayırónıro nwearo segı dını nıwıkwırórınıpımı dání xıxe dını sıpı inıro epırfa nání ápo Gorıxo tını Áminá Jısaı Kiraiso tını awáu dını seakıkayóısıxını. 24 Áamá negı Áminá Jısaı Kiraisomı dını sıxı nuyırına ámı dını peá nımorı pını mıwıarınıgıfáyo nıyonı Gorıxo wá wıanfınıgını.

Payí Poro Piripai ηweáyí nání eañínaríní.

Payí rina Jisasoyá s+yikí imónígfá aní yoí Piripai ηweagfáyí nání Poro eañínaríní. Aní apí Masedonia p̄ropenisfyo xwé biríní. Poro émáyí aní tñmíní xwiyfá yayí win+paxí imóníñpí wáf nura nemerfná aní apimi ení wáf uriméagi áamá wí Jisasomí dñj wíkwírogfawixíní (Wáf wurimeiarígfáwa 16:12-40). E nemo xwiogwí obaxí ríxa nímúrómáná enáná ámi wí e emearfná omí fá nixero gwí aníyo nñwiráři awí nñmenweagfásáná aní yoí Romíyo nání níméra nuro e gwí aníyo ηwiráraná Piripai ηweáyí arfá nñwiro nñgwí bí Poro nání awí nearo Epapírodaitasomí wiowáfagfa o xamñjo yayí nerí payí rina e dání nearí axomí wiowáfññgíní.

¹ Poroní tñní Timotio tñní —Yawawi xwiyfá Kiraisoyá wáf wurimeianírai nání xínáipawínñf nímónírai wiariğwíwawiríní. Yawawi áamá Piripai ηweagfá Goríxoyá imóníro Kiraisí Jisaso tñní ikáríníro egfáyíné niyfnéni nání —segí seaipenweagfáwa tñní seáyí seaíiarígfáwa tñní aí niyfnéni nání payí rina nearí mónaparíñwií. ² “Negí ápo Goríxo tñní Ámíná Jisasi Kiraiso tñní wá seawianíri seyfné nñwayíroníro ηweapírtí nání seaíiri éfisixíní.” nímónaríní.

“Seyfné nání Goríxomí yayí wiaríñáríní.” uríñf náníññí.

³ Íníná seyfné nání dñj nínnáná Goríxomí yayí wiaríñáríní. ⁴⁻⁵ Nioní sfá seyfné Goríxomí dñj wíkwírogfáyimi dání agwí ríná nání xwiyfá Jisaso nání wáf wurimeianí nání nawíní ikáríníñwáyíné enagi nání omí gíní gíná ríxíñf nñseauríyirfná dñj nífní ninaríñagí uraríñáríní. ⁶ Nioní dñj re yaiwiaríñáríní, “Goríxo —O seyfné xfomí dñj wíkwíróáná iwamfó píraníñf seaímíxíñoríní. O sfá Jisaso weapínfáyí nání seyfné yóf ámi bí tñní bí tñní nímóga upírfá nání píraníñf nñseaimíxa unfáríní.” Dñj e nñyiwirí nání dñj sñá nñseaeánírtí omí yayí e wiaríñáríní. ⁷ Ayí rípi nání seyfné nání yayí nñninírfná “Ayí xixení ayo ninaríñáríní.” nímónaríní. Nioní xwiyfá Jisaso yayí neainaríñpí nání gwí aní tñyo nñwearfnáraní, xwiyfá nñmeararígfápí orakínímínírtí nñrírínáraní, apí sopíñf oomínírtí nñrírínáraní, seyfné Goríxo wá nñnñwianírtí e éwínígnírtí nñrífpeañoní tñní nawíní ikáríníñagfa nání nioní dñj síxí seayíñí. ⁸ Kiraisí Jisaso seayaríñpa nioní ení dñj síxí nñseayirí nání síñwí oseanímínírtí íkñññf sípí niaríní. “Poro nepa nene síñwí neanímínírtí nání íkñññf sípí rfa wiaríní?” nñseaimónírfná Goríxo nioní e yaríñagí síñwí naníñf enagi nání raríñí. ⁹ Seyfné nání Goríxomí ríxíñf nñseauríyirfná rípi uraríñáríní, “Wígf wíníyí nání dñj sípí nñwiro arírá inarígfápí sayá nímíxa úfrixíní. Úrapí néra mú aga xixení nñfá nímóníro ‘Goríxo áamá e éfrixínírtí wímónaríñpí, ayí apírfaní?’ yaiwiro dñj nñyaikiroro ‘Sípí imóníñpí, ayí apírfaní?’ Naní imóníñpí, ayí apírfaní?’ yaiwiro neróná dñj sípí nñnñro arírá inarígfápí sayá nímíxa úfrixíní.” Goríxomí seyfné nání ríxíñf nñseauríyirfná apíñí uraríñáríní. ¹⁰ Ayí rípi nání apí seauríyaríñáríní. Seyfné agwí ríná dání sfá Kiraiso weapínfáyí nání mímónf yarígfáyí yapí mímónípa ero xwiyfá seaxekwímopaxí mímónípa ero epírfá nání dñj nñyaikiroro “Síwí wé róníñf imóníñpí, ayí apírfaní?” oyaiwípoyínírtí ríxíñf seauríyaríñáríní. ¹¹ Apí seyfné nerfná Jisasi Kiraiso seaimíxaríñpími dání íkfá sogwí naní nñwerfná yaríñpa seyfné síwí wé róníñf imóníñpí ayá wí éfrixínírtí ríxíñf

e seauriyariñáriní. Ámá wí seyíné e yariñagía sñwí niseaniróná “Wé róniñí ayí yariñgíapí míkí ikinjo, ayí Gorixorfaní?” niyaiwiro omí yayí umero seáyí e umíeyoaro epírfá nání rixiñí e seauriyariñáriní.

“Nioni gwí ñweañagi nání xwiyá Jisaso nánipi yaní niwéa waríni.” uríñí nániríni.

¹² Gí níríxímeáyíné, seyíné rípi nání “Nijá oimónípoi.” nimónaríni. Amípi sípi nioni nímeáí rípi xwiyá yayí neainariñípi mí pírí rakínipaxí mimóní nioni nímeáípi dání ámi bí tñni yaní niwéa uní. ¹³ Ayí rípi searariñíni, “Míxí ináyoyá simiñí wínarígíá añí riwámí awí rogíáyí tñni wí re ñweagíá nñni ení ‘Poró Kiraisomí xídaríñagi nání gwí rífa ñweaní?’ níríro nijá e imóniñoi.” searariñíni. ¹⁴ Ayí rípi ení searariñíni, “Negí níríxímeá añí rípi mí ñweagíáyí nápi nioni gwí ñweañáná Goríxo arírá niaríñagi sñwí nñnaníro nání omí ámi bí tñni dñí nñwíkwíro wáyí mñwiní ení síxí nñniro Goríxoyá xwiyá nání ananí wáí rariñoi.” searariñíni. ¹⁵ Ayí neparíni. Wíniyí Poroní sípi dñí niyaiwiro xwiyá rírowiágí ero yariñgíáyí enagi nání Kiraiso nání wáí rariñagía aiwí wíniyí nepa nioni nání dñí naní nñniyaiwiro wáí rariñoi. ¹⁶ Dñí naní e nñniyaiwiro yariñgíáyí, ayí nioni nání dñí síxí nñniyiro nání re yaiwiaríñgíaríni, “Xwiyá yayí neainariñípi xídaríñagwí nání xwiyá neameáraníro yariñgíapí pírí urakíwiniñíni Goríxo rípeañjo, ayí Pororfaní?” E niyaiwiro wáí uraríñgíaríni. ¹⁷ E neríñí aiwí sípi dñí niyaiwiaríñgíáyí, ayí nepa “Wé róniñí oyaneyí.” niyaiwiro mé nioni gwí ñweañáná xwiyá ámi bí tñni umeáraneyíni yariñoi. “Poromí nñmúrorane seáyí e owimónaneyí.” niyaiwiríñípi dání wáí uraríñgíaríni. ¹⁸ Apiaú xíxegíni e yariñgíapí nání pioí rímiñíni? Wíniyí nepa mimónípa nemáná manípaní wáí uraríñagía nñwíniñínaní, wíniyí nepa nimónímaná wáí uraríñagía nñwíniñínaní, nñpiaúni Kiraiso nání níríro wáí rariñagía nání nioni yayí yariñíni.

“Nioni siní mípé niñwearíñá Kiraisomí seáyí e umepírfá imóniñípi éimíñíni.” uríñí nániríni.

Oyí, nepa yayí emíni. Ayí rípi nániríni. ¹⁹ Nioni re níríri ipimóniñíni, “Rixiñí seyíné nioni nání Goríxomí nuríyiro kwíyí Jisasi Kiraiso neawírenapiñípi arírá nírí yariñípi dání gwí nioni ñweañáná rípi ríxa nñniwáripírfaríni.” níríri ipimóniñíni. ²⁰ Nioni dñí níkwímorí “Nepa e éimíñíni.” yaiwiaríñapí nání ámá wí aí ayá nimopírfá meníni. Ámá sñwí nñnaníroná “Kirisomí nñxídirí nání seáyí e imóniñí apí rífa yariñíni?” nñniyaiwiro omí yayí umepírfá nání nioni wáí nírímeríñá iníiná ayá igigí mé ení síxí neámíxíniñí yariñápa agwí ení siní axípi e éimíñíni. “Xe sñí ouníri nñniwárirónáraní, nñniñíkirónáraní, Kiraisomí yayí umepaxí imóniñípi éimíñíni.” nimónaríni. ²¹ Nioniyá dñí ayí rípiríni. Siní xwíá tñyo niñwearíñá Kiraisomí yayí umepaxí imóniñípi emíaríni. E nerí aí ríxa nñperíñá xwíá tñyo niñwearíñá nímeáípi seáyí e imóniñípi nímeaníaríni. ²² Nioni siní mípé niñwearíñáyí xwiyá yayí neainariñípi wáí nurímeríñá íktá sogwí wearíñíyí yapí wepaxí aiwí gímiñí gípi éimíñíni imónimíaríni? Siní ñweáimíñíni imónimíaríni? Ríxa péimíñíni imónimíaríni? Nioni majíaríni. ²³ Nñpiaúni ananí imónimíñíni nání ríxa ayagwí imíxáraníniñíni. Nioni nñpémáná nurí Kiraiso tñni niñwearíñá dñí nioniyá “Ayí awíaxíriñíni.” niyaiwirí aiwí “Nioni e neríñáyí, siní seyíné arírá seaipaxímaní.” yaiwiaríni. ²⁴ Ayínaní nioni seyíné arírá seaimífa nání mípé xwíá tñyo ñweámífa nání “Ayí añipaxíriñíni.” nimónaríni. ²⁵ Nioni apí nání “Neparíni.”

n̄iyaiwir̄i n̄inip̄imón̄ir̄i n̄áni seȳíné Gor̄ixomi d̄iñ̄j̄ n̄iw̄ikw̄ror̄íná none searéwap̄iyiñwápi xaiw̄í f̄á n̄ix̄ira uro d̄iñ̄j̄ ni f̄á seain̄ir̄i en f̄a n̄áni re n̄iyaiwir̄i nij̄f̄á imón̄iñ̄j̄ni, “Nioni agwi r̄íná mipé s̄ini n̄iñweari seȳíné ar̄irá seaimi n̄áni em f̄ár̄ini.” n̄iyaiwir̄i nij̄f̄á imón̄iñ̄j̄ni. ²⁶ Nioni ámi seȳíné t̄f̄ám̄ini b̄im f̄apimi d̄áni seȳíné Kiraisi Jisaso t̄ni ikár̄iniñag f̄a n̄áni yaȳí seáȳimi d̄áni ep̄r̄f̄a n̄áni “Nioni s̄ini mipé n̄iñwear̄íná ámi b̄i ar̄irá seaim f̄a n̄áni imón̄iñ̄j̄ni.” nimón̄ar̄ini.

“Ax̄ȳín̄iñ̄j̄ nimón̄iñ̄j̄ x̄w̄iȳf̄ápi xaiw̄í f̄á x̄ir̄f̄rix̄ini.” ur̄iñ̄j̄ n̄án̄ir̄ini.

²⁷ Pí pí n̄inimón̄ir̄ínáȳí, úrapí mé áma x̄w̄iȳf̄á Kiraiso n̄áni yaȳí neainar̄iñ̄j̄pi d̄iñ̄j̄ w̄ikw̄roar̄ig f̄áȳí epax̄ípiñ̄i x̄d̄f̄rix̄ini. Nioni ámi n̄ib̄ir̄i s̄iñw̄í n̄isean̄ir̄ínar̄ani, ámi m̄ib̄í seȳíné yar̄ig f̄ápi n̄áni sa ar̄f̄áni n̄iwir̄ínar̄ani, re rar̄iñag f̄a ar̄f̄a wim f̄a n̄áni, “Ax̄ȳín̄iñ̄j̄ nimón̄iñ̄j̄ x̄w̄iȳf̄a yaȳí neainar̄iñ̄j̄pi xaiw̄í f̄á x̄ir̄ar̄iñ̄j̄oi.” rar̄iñag f̄a ar̄f̄a wir̄i “Áma api p̄r̄ip̄r̄f̄ yan̄iñ̄j̄ yar̄ig f̄áyo w̄ákwian̄iñ̄j̄ n̄áni p̄ir̄aniñ̄j̄ n̄ikum̄ix̄iniñ̄j̄ d̄iñ̄j̄ ná b̄ini f̄á n̄ix̄ir̄iñ̄j̄ yar̄iñ̄j̄oi.” rar̄iñag f̄a ar̄f̄a wir̄i em f̄a n̄áni “P̄ir̄aniñ̄j̄ d̄iñ̄j̄ w̄ikw̄roar̄ig f̄áȳí epax̄ípiñ̄i x̄d̄f̄rix̄ini.” searar̄iñ̄j̄ni. ²⁸ “Áma p̄r̄f̄ urakian̄ir̄i yar̄ig f̄áyo Piripai ñweáȳí wáȳí m̄iw̄í yar̄iñ̄j̄oi.” rar̄iñag f̄a ar̄f̄a wim̄iḡini. Aȳí seȳíné wáȳí m̄iyar̄iñag f̄a s̄iñw̄í n̄isean̄ir̄ónáȳí, “Nene an̄f̄nan̄f̄wá n̄áni imón̄iñ̄j̄waéne en̄aḡi n̄áni r̄f̄a neaiwap̄iyar̄iñ̄j̄oi?” yaiwin̄ip̄r̄i n̄áni seȳíné s̄iwán̄iñ̄j̄ winar̄iñ̄j̄oi. E neróná sewan̄iñ̄j̄ȳíné eni “Gor̄ixo yeáȳí neayim̄ix̄emeañ̄apimi d̄áni ayo múroan̄f̄wár̄f̄ani?” yaiwin̄ip̄r̄i n̄áni s̄iwán̄iñ̄j̄ inar̄iñ̄j̄oi. ²⁹ Gor̄ixo Kiraisomi d̄iñ̄j̄ ow̄ikw̄rópoȳiniñ̄j̄ s̄iñw̄í sean̄iñ̄j̄man̄i. Om̄i nux̄íd̄ir̄f̄n̄á r̄in̄iñ̄j̄ b̄i eni wimeáwin̄iḡiniñ̄j̄ s̄iñw̄í sean̄iñ̄j̄ en̄aḡi n̄áni áma wí p̄r̄f̄ searakian̄iñ̄j̄ yar̄f̄n̄á x̄w̄iȳf̄a yaȳí neainar̄iñ̄j̄pi xaiw̄í f̄á x̄ir̄f̄rix̄ini. ³⁰ En̄íná nioni seȳíné t̄ñ̄m̄ini wá emear̄f̄n̄á áma wí n̄ip̄ikw̄ini m̄inikár̄ipa yar̄f̄n̄á s̄iñw̄í nan̄ig f̄ápi t̄ni agwi r̄íná eni “Poromi ámi sip̄í wikár̄ar̄iñ̄j̄oi.” rar̄iñag f̄a seȳíné ar̄f̄a e wiar̄ig f̄ápi t̄ni ax̄ípi seȳíné eni seaimeaar̄iñaḡi n̄áni searar̄iñ̄j̄ni.

2

“D̄iñ̄j̄ ax̄ípiñ̄i f̄á n̄ix̄ir̄ir̄i éf̄rix̄ini.” ur̄iñ̄j̄ n̄án̄ir̄ini.

¹ Kiraiso seaiñ̄j̄pimi d̄áni d̄iñ̄j̄ w f̄a b̄i m̄iseaón̄ipax̄f̄ran̄i? O wá seawian̄iñ̄j̄pimi d̄áni m̄iñ̄j̄ ik̄iñw̄í m̄iseam̄ir̄ipax̄f̄ran̄i? Seȳíné kw̄ȳí Gor̄ixoyápi t̄ni m̄ikum̄ix̄iniñ̄j̄pa ren̄j̄oi? Seḡí imón̄iḡf̄áȳí t̄ni d̄iñ̄j̄ sip̄í in̄iñ̄j̄ wá wianen̄iñ̄j̄ min̄ipax̄f̄ran̄i? ² Api n̄ip̄ini nepa imón̄iñ̄j̄aḡi n̄áni “Poró d̄iñ̄j̄ ni f̄á on̄imiápi m̄iw̄in̄í ayá wí owin̄iniñ̄j̄.” n̄iseaimón̄ir̄íná r̄ip̄i éf̄rix̄ini. D̄iñ̄j̄ ná b̄ini ax̄ípiñ̄i f̄á n̄ix̄ir̄ir̄i éf̄rix̄ini. D̄iñ̄j̄ sip̄í inar̄ig f̄a ax̄ípiñ̄i f̄á n̄ix̄ira úf̄rix̄ini. Ax̄ȳín̄iñ̄j̄ imón̄ir̄ix̄ini. Api oyaneȳin̄iróná d̄iñ̄j̄ ná b̄ini t̄niñ̄j̄ n̄imoro r̄in̄f̄rix̄ini. ³ Seȳíné sip̄í n̄imón̄imáná mepa ero wár̄ixaȳíné n̄imón̄imáná mepa ero éf̄rix̄ini. Wox̄ini wox̄ini re yaiwin̄ir̄ix̄ini, “Nioni s̄iyikw̄f̄p̄niñ̄j̄ imón̄iñ̄j̄áná ḡí wí seáȳí e r̄nimón̄iñ̄j̄oi?” yaiwin̄ir̄ix̄ini. ⁴ Seȳíné re m̄iyaiw̄í, “Nioni ḡí d̄iñ̄j̄ e n̄imón̄ar̄iñ̄j̄piñ̄i n̄ix̄íd̄iranéná aȳí apán̄ir̄iniñ̄j̄.” m̄iyaiw̄í áma wí wimón̄ar̄iñ̄j̄pi eni “Anani oyaneȳi.” yaiw̄ir̄ix̄ini.

“Kiraiso s̄iyikw̄f̄p̄niñ̄j̄ nimón̄ir̄iñ̄j̄pimi d̄áni Gor̄ixomi seáȳí e um̄f̄eyoan̄f̄r̄iniñ̄j̄.” ur̄iñ̄j̄ n̄án̄ir̄ini.

⁵ Seȳíné Kiraisi Jisaso yapi pákín̄í n̄imón̄iñ̄j̄ o x̄w̄f̄a t̄f̄yo n̄áni n̄ib̄ir̄f̄n̄á d̄iñ̄j̄ mon̄j̄pa seȳíné eni ax̄ípi m̄óf̄rix̄ini. ⁶ O Gor̄ixo imón̄iñ̄j̄pa aga nepa n̄imón̄ir̄i aiw̄í wí re m̄iyaiwin̄iñ̄j̄niñ̄j̄ni, “Gor̄ixo t̄niñ̄j̄ x̄ix̄eniñ̄j̄ imón̄iñ̄j̄ápi wí

míwáramopaxí imóniñini.” mîyaiwí neri ⁷ e imóniñipi pîni niwiárimí aga áamá wóniñí nimóniríná omiñí wiinfa nání Gorixoyá xinái wíniñí imóniñinigini. ⁸ Áamá imóniñipa nimónimáná xewaninjo siyikwípiníñí nimóniri Gorixo uríipi arfá niwiri xixeni xídiniñigini. Ayí nîpenfa nánini marfái, yoxáipami yekwiroaráná penfa nání aí Gorixo uríipi arfá niwiri xixeni xídiniñigini. ⁹ Jisaso e éf enagi nání Gorixo seáyí e numfeyoarí yoí wíyo niyoní seáyí e múroniñipi wíriñinigini. ¹⁰ Ayí rîpi nání e eniñigini. Anjnamí ñweáyfrani, xwáfayo ñweáyfrani, xwáfárimí inimi ñweáyfrani, nîni yoí Jisasoyá arfá niwiróná xómiñí niyikwiro yayí umero ¹¹ woákíki niwiróná “Niyoni nání Ámináo, ayí Jisasi Kiraisorini.” rîro epírfá nání Gorixo omí numfeyoarí yoí seáyí e imóniñipi wíriñinigini. Kiraisomí áamá seáyí e uméfárimí dání ápo Gorixomí ení seáyí e umepírfáriní.

“E éfirixiniri yeáyí seayimixemeaníyíné xixeni apí éfirixini.” uríipi nánirini.

¹² Gí dîñí sixí seayináyíné, Jisaso “Gí dîñí tîni bí oemini.” mîyaiwí Gorixo uríipi arfá niwiri xixeni nixídiríná siñwepígí neainí enagi nání seyíné xámí Gorixo rîñipi arfá yímigí niwiro xixeni yagfápa nioni seyíné tîni ñweañánani marfái, agwí ríná nioni tîni mîñweá segípi niñwearíná aí axípi e arfá yímigí niwiro píraníñí xidífrixini. Xixeni píraníñí nixídiróná omí wáyí wiro óf wiro nero naní e éfirixiniri yeáyí seayimixemeaníyíné xixeni axípi éfirixini. ¹³ Xfo wimónariñipi “E oyaneyí.” seaimóniro xixeni e ero epíri nání síkíki seomixarínjo, ayí xfo enagi nání raríñini.

“Seaímeápi nání aníñumí ikaxí mîrî yayíni éfirixini.” uríipi nánirini.

¹⁴ Pí pí seyíné yarigfápi neríná aníñumí ikaxí mîrîpa ero xwíyáfá ximiximí niniri mîrîpa ero éfirixini. ¹⁵⁻¹⁶ Segí yarigfárimí dání áamá wí xwíyáfá seaxekwímpoxí mimónipa ero siyikwí mínigfáyíné imóniro oépoyniri “Aníñumí ikaxí mîrîpa ero xwíyáfá ximiximí niniri mîrîpa ero éfirixini.” seararíñini. Niaíwí Gorixoyaníñí imónigfáyíné siní xwáfá tîyo niñwearóná áamá xarixarí ero uyínií ero yarigfáyí tîni niñwearo aí xwíyáfá mîseaxekwímpoxíyíné oimónipoyiniri e seararíñini. Seyíné áamá sípí ayí tîni niñwearo xwíyáfá dîñí niyimíñí imóniñipi meapírfá nání rîniñipi nuriróná wíaniñí wómixarínjo. Seyíné aníñí e néra nurónáyí, síá Kiraiso weapínfáyimi nioni dîñí re seaiaiwimfáriní, “Nioni niyunimáná aníñí miní wíwapíyínápi surfímá mimóní ríxa xixeni rí ripímónigoí?” nîseaiaiwiri mîxí seameakínimfáriní. ¹⁷ Seyíné Gorixomí dîñí niwíkwíro xídarigfápi, ayí nanwí o nání ridíyowá yarigfápiníñí imónini. Nioni seyíné omí píraníñí oxídípoyniri niyunimáná seaíwapíyaríná áamá wí nîpíkíaná ragí nioniyá púpi, ayí iniñgí wainí ridíyowá seyíné yarigfápi ríá ápiáwí xwé oweniri seáyí e iwayimófápiníñí imóniníñini. Nioni nîpíkíaná aí seyíné Gorixomí píraníñí oxídípoyniri ríxa seaíwapíyínámi nîpíkííá enagi nání ananí nioni niñgí nímeápi nání yayí eri seyíné nání yayí eri emfáriní. ¹⁸ Seyíné ení axípi nioni yayí yaríñápa segí seaímeápi nání yayí ero nioni nímeápi nání yayí ero éfirixini.

Timotio nání uríipi nánirini.

¹⁹ “Áminá Jisaso ‘Ananirini.’ niwimónirínáyí, nioni síá áríní wí nîpwémáná enáná Timotio seyíné tîñí e yaxwí nénapiri seyíné imónigfápi nání áwaní nîráná dîñí wáfá nóniñfa nání urowárfimigini.” nimónarini. ²⁰ Áamá nioni tîni re ñweagfáyí wo seyíné nání dîñí nîmoríná Timotio moaríñipa mîmoaríñí enagi nání “Omí urowárfimigini.” seararíñini. O

nepa seyíné nání “Arige ría imóniŋoi?” niyaiwiri mimáyo tñiŋorini. Ámá re ŋweagfáy wí axípi mimóniŋoi. ²¹ Ayí Kiraisi Jisaso api nání dñf omópoyiniri wimónariŋfpi nání dñf mamó wigf wimónariŋfpi náníni moarigfá enagi nání omi seyíné tñf e nání uowárfimigini. ²² O mimiwiáro Kiraisomi píranñf xfdarñño enagi nání seyíné nijfáriní. Xámi nioni xwiyfápi wáf urimearfná niaíwí xanomí sañf urápariŋfpa nerí sañf nírapiŋorini. ²³ Ayínáni “Amípi nioni niprfápi nání ríxa anñfni nijfá nimónarimáná uowárfimigini.” nimónarini. ²⁴ E nerí aí nioni dñf re niyaiwiri ipimóniŋini, “Timotioni marfái, niwanññoni eni Ámináooya dñfyo dání sini mé seyíné tfámini bimfáriní.” niyaiwiri ipimóniŋini.

Epapírodaitaso nání urñf nánírini.

²⁵ E nerí aí nioni dñf re yaiwiárfini, “Epapírodaitaso —O gf níríxímeáonñf imóniŋf worini. Jisaso nání wáf urariŋwápi nání gwí móniŋwáyf worini. Xwirixí nimearigfá rípi nání eni gwí nimóniŋfyf worini. Seyíné nioni tñf e nání uowárenapáná sañf nírónaronñyf worini. ‘O nioni tñni re sini ámi bi tñni oŋweani.’ niyaiwirfná nañfmaní. Ámi seyíné tñf e nání ouowárenapimíni.” yaiwiárfini. ²⁶ O seyíné nání íkññf sipí wirí seyíné xwiyfá “O Romíyo nírémómáná simíxí wení.” rinarigfápi arfá wífá enagi nání dñf ría uxeñf yariŋagi nání seyíné tñfmini ouowárenapimíni. ²⁷ Xámi o nepa simíxí xwé nerí ríxa nípémíniri éf aiwi Goríxo wá wianfipimi dání ámi nañf enñigini. Omíni wá míwianf nioni eni wá niwianññigini. Ayí rípi nání searariŋini. Epapírodaitaso niperfnáyf, Poro dñf sipí ayá wí winiŋniri wá niwianññi nañf imíxñf enagi nání “Nioni eni wá niwianññigini.” searariŋini. ²⁸ Ayínáni seyíné omi siŋwí niwiniróná dñf nífá seainiri nioni “Piripai ŋweáyf sini Epapírodaitaso nání ‘Simíxí xwé yariní.’ ría yaiwiarñoi?” niyaiwirí ududf ninarñfpi eni pñni wiárfi oniniri aga ayá wí “Seyíné tfámini ouowárimíni.” nimónarini. ²⁹ Ayínáni o ámi seaímeááná “Negí Ámináo tñni ikárññwáyf worfani?” niyaiwiro yayf tñni numíminiro yayf umero ámá onñf imónigfáyf nání “Seáyí e imónigfáyrfani?” yaiwiro éfrixini. ³⁰ O “Kiraiso wimónariŋfpi owiimíni.” niyaiwirí nerfná ríxa nípémíniri enf enagi nání searariŋini. O seyíné aŋwí e meŋagi nání arírá mñipaxí imóniŋfpi xewanñño Poromi owimíniri nñirfná yoí mayf nimóniri ríxa nípémíniri enf enagi nání searariŋini.

3

Iyf sfmí sfó wákwínarigfápimi dñf wikwíroarigfáyf nání urñf nánírini.

¹ Gf níríxímeáyíné, xwiyfá yoparf bi rípi osearimíni. “Ámináo tñni ikárññwaénerfani?” niyaiwiniro dñf nífá seainfwinigini.

Xámi rfwaniŋf neari seaipowáriénapiŋapi ámi axípi nearfná animimí mñiarññagi eaariŋini. Nioni e nerfná ámá wí yapf seaíwapiyipríxiniri siŋwí rírimíxí seaimf enagi nání rarññini. ² Ámá sfwí uyñif yariŋfyf yapf imónigfáyf —Ayf sipí imóniŋfpi yariŋfáyrfini. Dñf xenwí re moarigfáyrfini, “Iyf sfmí sfó wákwínarigfápimi dání Goríxoyá siŋwíyo dání ámá wé rónñf imónarigfáriní.” Xenwí e niyaiwiro sfó rónigfáyrfini. Ámá ayf seyíné yapf seaíwapiyipríxiniri siŋwí tñni éfrixini. ³ Ayf rípi nání searariŋini. Nene Goríxo kwíyf neaiapiŋpimi dání omi yayf umerane Kiraisi Jisaso neaiñfpi nání seáyí e umerane yariŋwaénerini. Negí imóniŋwápimíraní, newanññene yariŋwápimíraní, dñf niwikwírorane

dñf re miyaiwiarñwaénerini, “Apiaúmi dani anani Gorixoyá sñwfyó dani wé rónipaxf imónñwini.” niyaiwirane dñf sñá neaeánarñfmani. Sfo wákwínñwaénerani, mñwákwínñwaénerani, Gorixoyá sñwfyó dani nepa sfo wákwínñf imónñgfáyf, ayf nene Kiraisomi dñf nñwñkwñrorñfñpimi dani e imónñwini. ⁴ Nioni gf imónñjápñrani, niñwanññoni yagápñrani, apiaú nani dñf nñmorñná “Apánñrfani?” niyaiwiri dñf sñá neánñpaxf aiwi apiaúmi dani wé rónñf imónñpaxf meñagf nani dñf wí e niyaiwiri dñf sñá neánarñfmani.

“Xámi dñf sñá nñeága wagñpñ paimñmf wiarññini.” urñf nánññini.

Áma wí “Newanññene apáni imónñwini.” niyaiwiro dñf sñá weánarññagf aí nioni aññpaxf imónññini. ⁵ Ayf rñpñ nani seararññini. Sfa inókí nñxñrññe dani sfa wé wñfumi dñf waú wo óráná iyf sñmf sfo nñwákwñgñonññini. Isñrerñyf wonññini. Sñyikf Bejñmanoyápimi dññonññini. Gf nieárñawé Xibñruyf wonññini. Nwf ikaxf eánññfñpimi nioni Parisi imónññá wonñ eñagf nani xñxenñ xñdarññá wonññini. ⁶ Gf nieárñawé érowiápññgfápñ xñxenñ oxñdñmññññí éáyf sñmf nñxeadñpññññí nerñná Jisasoyá sñyikf imónñgfáyo xeanññf wikárñmeagáonññini. Áma ñwf ikaxf eánññfñpimi nñxñdñññfñpimi dani wé rónñf yarñgfápa nioni enñ e xñxenñ yarññá eñagf nani áma ayairñrf wí nñpaxf mimónññáonññini. ⁷ E nerñ aiwi Kiraisomiññ aññf dñf wñkwñrómfá nani xámi pí pí dñf sñá nñeága wagñpñ agwñ rñná rñxa paimñmf wiarññárññini.

“Wé rónñf Kiraiso neaññfñpimi dani imónñpaxfññ oimónñmññini.” urñf nánññini.

⁸⁻⁹ Apññ marñfái, gf Ámñná Kiraisñ Jisaso nani nñjñá xñxenñ nimónñññá imónññápñ, ayf nioni Judayf wo nimónñññfñpimi dani imónñagápñrani, niñwanññoni yagápñrani, nñmúrónññí seáyf e imónññagf nani “Xámi yagápñ rñxa sñpí imónññini.” yaiwññini. Ai, o nñññpñ nani dñf nñmorñná “Xámi dñf sñá neánagfñpñ, ayf sñkñpñánññf imónññfñpñrfani?” yaiwññini. Anññf Kiraiso tññ kumñxñññraí o tññ nawíññ ikárññññí emñá nani e yaiwññini. “Wé rónñf xewanññoni ñwf ikaxf eánññfñpñ xñdarññápimi dani imónñpaxf eñfñpñ oimónñmññini.” mñnimónñf wé rónñf Kiraisomi dñf wñkwñróáná imónñpaxf eñfñpñ —Apñ Gorixó áma xewaxomi dñf wñkwñróarññagfá nñwñññññá “Wé rónñgfáyññini.” rárarññfñpññini. “Apññ oimónñmññini.” nimónñarññagf nani “Xámi dñf sñá neánagfñpñ, ayf sñkñpñánññf rimónññini?” yaiwññini. ¹⁰ Eñf eánññf Kiraiso nñperñ ámi wiápñññmeañfñpñ nioni enñ axñpñ nñmearñ rññññf o meañfñpñ axñpñ mearñ dñf o niyaiwiri penñfñpñ axñpñ yaiwiri emñá nani o tññ erñmeánñgñfñonñ imónññmñgññññí “Sñyikwñpñánññf imónññfñpñ rñá imónñaganñññini?” yaiwññini. ¹¹ Pegñáyf nñwiápñññmearññá nioni dñf nñyñmññf tññáonñ imónñmñá nani re nimónñarññini, “Kraisó tññ erñmeánñgñfñonñ imónññmñgññini.” nimónñarññini.

“Áma yamñyamúrónñgfñ nñññóná yarñgfápa yarññáonññini.” urñf nánññini.

¹² “Nioni Gorixó dñf ‘Poro e imónñwññgññini.’ nñaiwññfñpñ tññ rñxa xñxenñ imónñññini.” mñseararñññini. “Rñxa yóf imónñññini.” mñseararñññini. E mñsearñpa nerñ aí Kiraisñ Jisaso Poro e imónñwññgñññññí fá nñyamñxññfñpñ tññ xñxenñ imónññmñgññññí sñmf nñxeadñpññññí nera warñññini. ¹³ Nñrñxñmeáyñné, “Nioni apñ tññ rñxa xñxenñ imónñññini.” mñyaiwí rñpññí fá nñxñrññí yarñññini. Xámi imónñagápñ nani arñfá nñkeamorñ sññ mñmónñpa eñfñpñ nani dñf nñmorñ yarñññini. ¹⁴ E nerñná áma yamñyamúrónñgfñ nñññóná ipñmoárñññfñpñ omeañeyñññro íkñfá oraññárññññe nani irñññí

warigfápa nioní ení Gorixo nene nání ipimoárinjápi —Apí Kiraisí Jisaso neaiinjápi dání dínj niyimínj anjnamí dání imónanfáwá nání Gorixo wáf nearepearinjápirini. Apí meáimiginíri axípi éinj neri iríni warinjini.

¹⁵ Dínj yóf imóninjwaéne dínj xegí bí mímó nioní seararínjápini mówaniginí. Seyné dínj nioní nimorí seararínjápí marfái, dínj xegí bí fá nixirónáyí, Gorixo apí nání ení wáf seaókímixinfáriní. ¹⁶ E neri aí dínj nanj nene ríxa nimorane xirinjwápi xaíwí wakírimixíwaniginí.

“Nioní ikaninj níaxfdípoi.” urinj nánirini.

¹⁷ Nírixímeáyíné, síjwepígí nioní enjápimi níaxfdípoi. Síjwepígí none yarinjwápa yarigfáyo ení síjwí mí ómixaxfdípoi. ¹⁸ Ayí rípi nání seararínjini. Ámá obaxí wigí dínjyo níxdiróná yarigfápimi dání rénj níriro síwá neainarínjoi, “Xwíyá Kiraiso yoxáfpámi yekwíroaráná neaiinjápi nání ríninjápi nání míneaimóní o tñi xepixepá róninjwini.” Énj níriro síwá neainarínjoi. Ámá e yarigfáyí nání ríxa ámi ámi searayiniginí. Agwí ení síjwirixí tñi seararínjini. ¹⁹ Ayí rípi nánirini. Ámá ayo Gorixo anínimixinfáriní. Wigí agwí wiarinjápi nánini mínj inarigfápi, ayí njfáninj xirarigfáyrini. Wigí yarigfápi ayá wimopaxí imóninjagí aiwí weyí menarigfáriní. Amípi xwí fá tño wenjpi nánini símí símí e nitiníro yarigfáriní. ²⁰ Ámá ayí e yarínjagí fá aí ayí rípi nání “Síjwepígí nioní enjápimi ikaninj níaxfdípoi.” seararínjini. Nene anjnamí njwanfwaénerini. Áminá Jisási Kiraiso e dání níweapíri yeáyí neayimíxemeáwíniginíri weninj neri njwanfwaénerini. ²¹ O níweapíri negí wará urí epaxí imóninj tñi xíoyáninj oimónípoi niri neaimíxáná awíaxí oyá imóninjpa axípi e imónanfáwáriní. Ayí xegí enj eáninj amípi níní iními onurínípoi niri wimíxipaxí imóninjápi tñi negí warápi oyáninj neaimíxíyíní fá enjagí nání seararínjini.

4

¹ Ayínání dínj síxí seayínjáyíné, síjwí seanímíniri nání íkíninj sípi niarínjáyíné, Jisasomí píránj níxdirínjápimi dání dínj ní fá nímixíro Gorixo e éwíniginíri nírféááná mímíwíaró enjápí nání síwáninj níriro yarigfáyínerini. Seyné iríwá mé “Ámináo tñi ikárininjwaénerfani?” níyaiwiníro xaíwí dínj síxí níriro njweáfríxini.

Apíxí wípaúmi urinj nánirini.

² Yuodiaíxi tñi Sidikíxi tñi enj ríremíxí bí oeaimíni. Aípagwí Ámináo tñi ikáriníngípagwí enjagí nání nawíní nimóníri njweápiyí. ³ Aí, xwíyápi wáf uranfwi nání ríkwíninj nímoníri gwí nawíní mónígwííoxíni, joxí apíxí ípaú dínj ná bíní xirípsí nání wimíximíniri éiríxini. Nioní tñi xwíyá fá yayí neainarínj imóninjápi wáf urímeaní nání gwí nímoníngípaú enjagí nání rarínjini. Ípaú Kíremedo tñi wí fá nioní tñi wáf urarínjwáowa tñi ení gwí nímoníri nawíní egípaú enjagí nání rarínjini. Ayíyá yóf íkwí dínj níyimínj imóninjápi meapírfánami njwírárinini.

“Awayini éfríxini.” urinj nánirini.

⁴ Seyné íníná “Ámináo tñi ikárininjwaénerfani?” níyaiwiníro yayí éfríxini. Ámi axípi diríri bí oseaimíni. E níyaiwiníro yayí éfríxini. ⁵ Ámá níní “Ayí sanígfáyírfani?” seaíaiwípirí nání awayini nípení nímoníro éfríxini. Ámináo weapíní fá nání ríxa anjwí e enjagí nání seararínjini. ⁶ Wí ududí míseainípaní. Pí pí seaímeááná Goríxomí urífríxini. Omí nurífná ríxinj “Ananí e neaii.” uríro yayí wíro éfríxini. ⁷ E nerónáyí, seyné Kiraisí

Jisaso tñni nawíni ikárinígá enagi nánni nwayíroniro kikiá nweapíri nánni Gorixo anani e seaimxiníáriní. Nwayíroniro kikiá nweapíri nánni Gorixo seaimxiníápi, api nánni áamá xixeni nijá oimónaneyiníro aiwi wí “Ayí apíríani?” yaiwipaxí mimóniníápiriní. Gorixo api tñni seaimxánáyí, wí dñí sipi seaimxiri ududí seainri epaxímani.

“Naní imóniníápi nánni dñí nimoro érixini.” uriní nánriini.

⁸ Níriximeáyiné, yoparí bi rípi osearimíni. Pí pí nepa imóniníápi tñni pí pí seáyí e umepaxí imóniníápi tñni pí pí wé róniníápi imóniníápi tñni pí pí siyikwí míniníápi imóniníápi tñni pí pí awiaxí imóniníápi tñni pí pí weyí umearigá imóniníápi tñni —pí pí síwí yadimíníápi imóniníápirani, pí pí síwí yayí umepaxí imóniníápirani, api nípiní nánni dñí pikíníárixini.
⁹ Amípi nioní seaíwapiyáná seyiné “Neparini.” niyaiwiro umímínigápi —Api aríá niro síñwí nanaxídiro egíápiriní. Api néra úrixini. E néra nurónáyí, Gorixo —O xíoyá dñí tñni áamá nwayíroniro kikiá nweapíri nánni wimixarínorini. O xegí dñí tñni seakikayoníáriní.

“Seyiné nioní nánni dñí nimoarigápi nánni yayí ninarini.” uriní nánriini.

¹⁰ Emá ayá wí ríxa nípwémáná enáná seyiné ámi nioní nánni dñí nimoro amípi wí wiowárenapíagi nánni “Ámínáo tñni nawíni ikáriníáoníríani?” niyaiwiri yayí ayá wí yariníni. Xámi íná nioní nánni dñí nímoro aiwi nioní anwi e menagi nánni saní nírápíaxí mimóniníápi nánni nioní nijáriní.
¹¹ Nioní amípi wí nánni díwí níkeamóniri nánni mísearariníni. Nioní ríxa re niyaiwiri éwapíníáriní, “Pí pí nimóníányí, ayí anani xe oimónimíni.” niyaiwiri éwapíníáriní.
¹² Nioní wireníní meáníáoní nimóniri níjwearínáraní, sírí muní nimóniri níjwearínáraní, “Ayí ananirini.” niyaiwiri kikiá nweámí nánni ríxa néwapíniri níjá imóniníni. Pí pí wí nímeáánaraní, agwí ímí níniyirínáraní, agwí nínírínáraní, “Ayí ananirini.” niyaiwiri kikiá emí nánni ínimi imóniníápi nánni ríxa néwapíniri níjá imóniníni.
¹³ Api, ayí rípiriní. Kiraiso ení síxí neámíxíníápi dání pí pí nímeááná “Ananirini.” niyaiwiri kikiá nweapaxíriní.
¹⁴ E neriní aiwi xeaniní rípi nímeááná seyiné arírá owianeyiniri nígápi weyí seamearíaxí nígáriní.
¹⁵ Piripai nweáyiné, nionini maríáí, sewaniníyiné ení rípi nánni níjáriní. Iwamíó nioní xwíyá yayí neainariní wá níríríná Masedonia píropenísíyo píní níwiárimí unáiná Jisaso yá siyikí imónigá aní bimi nweagápi maríáí, seyínéní nioní saní nírápaniro nánni wiowárenapíyigíawixini.
¹⁶ Nioní píní níseawiárimí nurí síní ná jíami mú aní Tesaronaikayo e nweanáná ná bini míwiowárenapíyigíawixini. Biaú wiowárenapíyigíáriní.
¹⁷ Ámi bi wiowárenapírixiniri mísearariníni. Seyiné nioní nánni wiowárenapíyigíá enagi nánni Gorixo naní seaíwínigíniri searariníni.
¹⁸ Amípi níní seyiné wiowárenapípi nímearíná xixeni nímeari aí ámi suríma wí epákwínowíniginí. Wiowárenapáná Eparírodaitaso nímeami bípi ríxa meáá enagi nánni nioní ríxa apánirini. Seyiné saní nírápaniro wiowárenapíápi, ayí Gorixo nánni rídiyowá sinadiní naní eariníápiníápi imóniníni. Api sinadiní weááná dñí yayí winíápiníápi imóniníápiriní.
¹⁹ Nwíá nioní xídarínáo, o seyiné Kiraisi Jisaso tñni nawíni ikárinígáyiné enagi nánni amípi seyiné díwí íkeamónigápi níseaiapíríná “Amípi níní nanípi nánni mímúróníáoníríani?” niyaiwiri seáyí e imóniníápi seaíápiníáriní.
²⁰ Negí ápo Gorixomi áamá níní aniní miní seáyí e umíeyoáwaniginí. “Api e éwaniginí.” nímonariní.

Yayí wiowárinjipi nánirini.

²¹ Nioni “Ámá Jisasi Kiraiso tñni ikárinigíá niyonni yayí niwíírixini.”
nimónarini. Nírixímeá nioni tñni re ηweagíáyí eni yayí seaiwáranjoí.

²² Ámá Gorixoyá re ηweagíá nñni yayí niseaiwáriro aí ámá Gorixoyá mǐxí
ináyí Sisaoyá anfyo omíηí wíiarigíáyí anipaxíriní. ²³ Áminá Jisasi Kiraiso
wá niseawianiri dñí seakikayówinigini.

⁹ Seyíné nání áwaní e yearémeaní enagi nání sía iwamíó aría wigwíyi dání píní wí míwiárí seyíné nání Goríxomí ríxíñí niseauriya warígwíríní. Ríxíñí niseauriya nurainá seyíné rípi rípi oimónípoynírí urarígwíríní. Seyíné áamá Goríxoyáyí e éríxínírí wimónaríñípi nání níjía onímíápi mimóní aga xíxeni nimóníroná díní émf saímí moro kwíyí oyápi seaaíníñípi dání “O imóníñípi apírání?” níyaiwiro síñwí mí wómíxíprí nání imóníro oépoynírí urarígwíríní. ¹⁰ Seyíné api api nimónímáná rípi rípi epíría nání ríxíñí seauriyarígwíríní. Segí pí pí yarígtá nípi nání Goríxo yayí winínfa nání Ámínáoyá áamá imónígtáyí epaxípi tñí xíxeni néra úríxínírí ríxíñí e seauriyarígwíríní. Seyíné áamá seaikwiárínípaxí imóníñí xíxegíní epíría nání ení seauriyarígwíríní. Níjía Goríxo nání imónígtápi sayá nímixa upíría nání ení seauriyarígwíríní. ¹¹ Seyíné pí pí seaímeáaná yayí tñí “Ananíríní.” níyaiwiro xwámámí wípría nání Goríxo xegí ení síxí eáníñípi dání —Apí xío níktínírí seáyí e imóníñípríní. Apímí dání ení seaímíxínfa nání ení ríxíñí seauriyarígwíríní. ¹² Áamá ápo Goríxo tñí wía óníje ñweapíríáyí imóníprírápi seyíné ení axípi e imónípaxí seaímíxíñí enagi nání seyíné ení wía xío óníje ñweapíríáríní. Ayínání seyíné omí yayí umepíría nání ení ríxíñí seauriyarígwíríní. ¹³ O sía yíníje obomí símanwíyóníñí wurínagwaé dání níneaíkwamíxírí xegí xewaxo, díní síxí uyíñoyá xwíoxíyo ñweáríxínírí neawaríñí. ¹⁴ O xegí xewaxo neapeíñípi dání nínearoayíroríná negí íwí yaríñwápi yokwarímí neaíñí.

Kiraiso, níyoní seáyí e wimóníño nání uríñí náníríní.

¹⁵ Kiraiso, nene síñwí winíñwáo, o Goríxo, nene síñwí mívínípaxí imóníño nání “E imóníñorání?” yaiwianíwá nání piaumímí neainaríñí. Amípí níní Goríxo imíxíñípi seáyí e múroñoríní. ¹⁶ Ayí rípi nání “Seáyí e múroñoríní.” seararíñí. O amípí xwíáyo eníyírání, anínamí eníyírání, síñwí wínípaxí imóníñíprání, mívínípaxí imóníñíprání, pí pí kwíyí ení eáníro seáyí e imóníro yarígtáyírání, api nípi nání Goríxo nímixíríná xewaxoyá wéyo dání imíxíñí. Apí nípi nímixíríná oyá wéyo dání imíxíñí maríá, api nípi omí yayí umepíría nání ení imíxíñí enagi nání raríñí. ¹⁷ O amípí síní mimónípa enímí ñweaagoríní. O xegí ení eáníñípi dání amípí síní xegí wenípa wení. ¹⁸ Míñíyímí wará nípi nímixíríní wuríníñípa Kiraiso míñíñí imóníñomí xíoyá síyíkí imónígtáyí ínímí wuríníñí nání seáyí e wimóníñoríní. Xegí síyíkí imónígtáyó míkí ikíñoríní. Amípí nípi nání xírání xírání imóníro imónínfa nání xwárípayó dání níwíápnímearíná óí imomeañoríní. ¹⁹ Ayí rípi nání seararíñí. Goríxo xewaníño “Nioní imóníñá nípi nímixíríní gí íwomí xe síxí owíní.” wimónaríñí enagi nání xewaxo xíxeni e imóníñí. ²⁰ Goríxo amípí níní xwía tío eníyírání, anínamí eníyírání, amípí níní xegí xewaxo éppímí dání píyía wíráríníwanígnírí ení. Sípi áamá wíkararígtápi nání xegí xewaxo yoxáppámí yekwíroaráná xegí ragí púpímí dání yíyí xópé níóníñí imónímánírí ení.

“Goríxo xío tñí gwiaumí inípaxí imónaníwá nání neaimíxíñí.” uríñí náníríní.

²¹ Xámí seyíné díní sípi moro sípi ero yagíapímí dání Goríxomí símf tñí wíro o tñí nawíní mimóní xepíxepá róníro yagíáyíné enagi aiwí ²² o xegí xewaxo áamá nimónírí yoxáppámí penípi dání xío tñí nawíní gwiaumí inípaxí imónípría nání seaímíxíñí. Xegí síñwí aníje dání éf seauraráná seyíné síyíkwí míngíáyíné imóníro ígtáníñí eámónígtáyíné

imóniro xwiyfá m̄seaxekw̄mopax̄ imóniro ep̄r̄fa nán̄i e seaim̄x̄in̄r̄in̄i. ²³ E searar̄in̄q̄i aí seȳné xwiyfá yaȳ neainar̄in̄p̄i —Ap̄i an̄j̄ n̄im̄n̄i n̄weaḡf̄ayo r̄ixa wá̄f ur̄im̄en̄wá̄p̄ir̄in̄i. Poron̄i en̄i wá̄f ur̄im̄em̄fa nán̄i imón̄in̄p̄ir̄in̄i. Ap̄i seȳné aga xaíw̄f f̄a n̄ix̄ira uro d̄in̄j̄ n̄iw̄kw̄r̄oróná sir̄f̄ mun̄f̄ ero xwiyfá ap̄i iwam̄f̄o ar̄f̄a n̄iw̄iróná “Nepar̄in̄i. Gor̄ixo nan̄j̄ e neaiin̄f̄ar̄in̄i.” yaiwiḡf̄ap̄i nán̄i sin̄i d̄in̄j̄ n̄iw̄kw̄m̄oá uro nerónáȳf̄, Gor̄ixo seȳné r̄ixa siyikw̄f̄ m̄in̄iḡf̄áȳné imón̄in̄áná xeḡf̄ sin̄w̄f̄ an̄in̄je dán̄i éf̄ seaur̄ar̄in̄f̄ar̄in̄i.

“R̄in̄in̄j̄f̄ mear̄i wá̄f ur̄ir̄i yar̄in̄in̄i.” ur̄in̄j̄f̄ nán̄ir̄in̄i.

²⁴ Seȳné ar̄ir̄á seaim̄n̄r̄i yar̄f̄n̄á r̄in̄in̄j̄f̄ nímeáf̄ r̄ip̄i nán̄i yaȳf̄ ninar̄in̄i. R̄in̄in̄j̄f̄ Kiraisom̄i sin̄i m̄w̄imean̄f̄in̄j̄f̄ imón̄in̄p̄i nion̄i onin̄n̄r̄i yar̄in̄in̄i. Aȳf̄ r̄ip̄i searar̄in̄in̄i. Gor̄ixo n̄in̄r̄ip̄ear̄f̄n̄á nion̄i ámá Kiraisoyá siyik̄f̄ imón̄iḡf̄ayo —Aȳf̄ x̄f̄oyá war̄ar̄in̄in̄j̄f̄ imón̄iḡf̄áȳr̄in̄i. Ayo ar̄ir̄á wim̄n̄r̄i yar̄f̄n̄á xean̄in̄j̄f̄ w̄imeáw̄in̄gin̄r̄i n̄ir̄ip̄ear̄f̄p̄i, ap̄i n̄ip̄in̄i x̄ixen̄i on̄imean̄r̄i yar̄in̄in̄i. ²⁵ Émá imón̄iḡf̄áȳf̄yá x̄in̄áin̄in̄j̄f̄ n̄iw̄imón̄imáná wá̄f wur̄imeim̄fa nán̄i n̄ir̄ip̄eáaḡf̄ nán̄i ámá x̄f̄oyá siyik̄f̄ imón̄iḡf̄áȳnéyá s̄en̄áin̄in̄in̄j̄f̄ nimón̄r̄i ar̄ir̄á seaim̄n̄r̄i yar̄in̄áon̄ir̄in̄i. Émáý̄né xwiyfá Gor̄ixoyá̄p̄i rok̄w̄f̄pá seaim̄fa nán̄i e nimón̄r̄i yar̄in̄áon̄ir̄in̄i. ²⁶ Xwiyfá ap̄i xámíná dán̄i ámá n̄in̄weaxa baḡf̄a n̄iyon̄i ín̄im̄i r̄in̄ár̄in̄in̄j̄f̄p̄i aí agw̄i r̄in̄á ámá Gor̄ixoyá imón̄iḡf̄ayo r̄ixa piaum̄m̄f̄ win̄in̄i. ²⁷ Xwiyfá ín̄im̄i r̄in̄ár̄in̄in̄j̄f̄ ap̄i —Ap̄i “Gor̄ixo émá imón̄iḡf̄ayo nan̄j̄f̄ ayá w̄i wim̄x̄iyin̄f̄ar̄in̄i.” r̄in̄ár̄in̄in̄j̄f̄p̄ir̄in̄i. Ap̄i nán̄i Gor̄ixo émáý̄f̄ aí n̄ij̄f̄á oimón̄f̄poȳin̄r̄i wimón̄in̄r̄in̄i. Ín̄im̄i r̄in̄in̄j̄f̄ ap̄i, aȳf̄ “Kiraiso seȳné t̄in̄i naw̄in̄i imón̄in̄j̄ōi.” r̄in̄in̄j̄p̄ir̄in̄i. Aȳin̄án̄i seȳné re n̄ir̄iro d̄in̄j̄f̄ ikw̄f̄moar̄in̄j̄ōi, “Gor̄ixo seáý̄i e Kiraiso an̄j̄nam̄i nán̄i n̄ipeyimáná imón̄in̄j̄p̄i t̄in̄i x̄ixen̄i neaim̄x̄in̄f̄ar̄in̄i.” n̄ir̄iro ikw̄f̄moar̄in̄j̄ōi. ²⁸ Xwiyfá o nán̄i yaȳf̄ neainar̄in̄p̄i wá̄f nur̄iran̄ená ámá n̄iyon̄i íkwair̄ir̄f̄ wirane d̄in̄j̄f̄ nēj̄w̄ip̄emáná ur̄irane yar̄in̄wár̄in̄i. Ámá Kiraiso t̄in̄i ikár̄in̄iḡf̄áȳf̄ r̄ixa yó̄f̄ imón̄in̄áná x̄f̄oyá s̄m̄iman̄j̄f̄ e éf̄ ur̄ár̄f̄wan̄igin̄r̄i e yar̄in̄wár̄in̄i. ²⁹ Nion̄i e yár̄im̄f̄án̄r̄i r̄f̄w̄f̄ n̄ir̄f̄kw̄in̄imáná an̄in̄j̄f̄ min̄f̄ yar̄in̄in̄i. “Kiraiso xewan̄in̄j̄ō en̄j̄f̄ six̄f̄ ayá w̄i n̄im̄x̄in̄j̄p̄i t̄in̄i x̄ixen̄i e yár̄im̄f̄án̄r̄i an̄in̄j̄f̄ min̄f̄ yar̄in̄in̄i.” searar̄in̄in̄i.

2

“Yap̄f̄ seaíwap̄iyip̄ir̄ix̄in̄ir̄i yar̄in̄in̄i.” ur̄in̄j̄f̄ nán̄ir̄in̄i.

¹ “Seȳné r̄ip̄i nán̄i n̄ij̄f̄á oimón̄f̄poȳi.” nimón̄ar̄in̄i. “Seȳné nán̄i t̄in̄i an̄j̄ Reodisia n̄weáý̄f̄ nán̄i t̄in̄i ámá ḡf̄ s̄m̄iman̄j̄f̄ sin̄i m̄i m̄in̄óm̄ix̄iḡf̄áȳf̄ nán̄i t̄in̄i nion̄i r̄f̄w̄f̄ n̄ir̄f̄kw̄in̄r̄i an̄in̄j̄f̄ min̄f̄ r̄f̄a t̄in̄j̄f̄ yar̄in̄j̄ap̄i nán̄i n̄ij̄f̄á oimón̄f̄poȳi.” nimón̄ar̄in̄i. ²⁻³ Aȳf̄ t̄in̄i seȳné t̄in̄i d̄in̄j̄f̄ six̄f̄ ín̄iro d̄in̄j̄f̄ sip̄i inar̄iḡf̄áp̄im̄i dán̄i ir̄ikw̄f̄in̄in̄j̄f̄ ikeán̄iro ep̄r̄fa nán̄i e yar̄in̄in̄i. Xwiyfá yum̄f̄i r̄in̄ár̄in̄in̄j̄f̄p̄i x̄ixen̄i n̄ij̄f̄á nimón̄iróná “Aȳf̄ ap̄im̄i dán̄i am̄ip̄i m̄im̄úrón̄in̄waén̄en̄in̄j̄f̄ r̄fa imón̄in̄w̄in̄i?” yaiwip̄ir̄fa nán̄i en̄i e yar̄in̄in̄i. “Xwiyfá Gor̄ixoyá yum̄f̄i r̄in̄ár̄in̄in̄j̄f̄p̄i nán̄i —Ap̄i Kiraiso nán̄i r̄in̄in̄j̄p̄ir̄in̄i. Ap̄i nán̄i x̄ixen̄i n̄ij̄f̄á imón̄ip̄ir̄fa nán̄i yar̄in̄in̄i.” searar̄in̄in̄i. D̄in̄j̄f̄ ém̄f̄ saím̄f̄ Gor̄ixo mor̄i d̄in̄j̄f̄ en̄w̄iper̄i en̄j̄p̄i —Ap̄i ayá t̄in̄in̄in̄j̄f̄ imón̄in̄j̄p̄ir̄in̄i. Ap̄i nán̄i ámáyo n̄ij̄f̄á wim̄x̄ipaxo wo mar̄f̄á̄i, sa Kiraisor̄in̄i. ⁴ Ámá w̄i wiḡf̄ xwiyfá d̄in̄j̄f̄ seak̄in̄im̄ix̄ipax̄f̄ imón̄in̄j̄p̄im̄i dán̄i —Ap̄i yap̄f̄ r̄in̄in̄j̄f̄ aí nepa imoar̄iḡf̄áp̄ir̄in̄i. Ap̄im̄i dán̄i yap̄f̄ seaíwap̄iyip̄ir̄ix̄in̄ir̄i Kiraiso nán̄i e searar̄in̄in̄i. ⁵ Nion̄i seȳné t̄in̄i m̄in̄weapa ner̄i aiw̄i d̄in̄j̄f̄ seak̄ikayon̄in̄i. Seȳné Kiraisom̄i d̄in̄j̄f̄ n̄iw̄kw̄r̄oróná sir̄f̄ mun̄f̄ ero íȳf̄ wiám̄f̄ yar̄iḡf̄áȳn̄en̄in̄j̄f̄ imón̄iro yar̄in̄j̄aḡf̄a nán̄i d̄in̄j̄f̄ yaȳf̄ ninar̄in̄i.

*“Wé searoárinínyíné enagi nání piyínyí ikayíwípi dínyí míkwiropani.”
urínyí nániríni.*

⁶ Seyíné nemeróná xwíyíá Áminá Kiraisi Jisaso nání rinínyípi xámi umímínigíá tñni xixeni ámá o tñni ikárínigíáyí epaxí imónínyípa axípi e éfríxíni. ⁷ E nero Kiraisi Jisaso nání searéwapíyigíápi íkíá pípiñí ná ínimi wearínyípánínyí imóníro aní íkíá xwíyíá xaiwíyo dání mírinarínyípánínyí imóníro Kiraiso nání searéwapíyíáná dínyí wíkwírogíápi pírányínyí dínyí síxí íníro o seaiínyípi nání yayí bí onímiápi mé ayá wí ero éfríxíni.

⁸ Ámá wí piyínyí ikayíwí rinínyípi —Api nepa míkí mayípiríni. Ámá wigí dínyíyo dání nérowiápníro rarígíápiríni. Kiraiso nání rinínyípi maríáí, sa ámá omí míxídarígíáyí wigí amípi xixegíni nepa mipímónipaxí imónínyípia nání rinínyípiríni. Api searéwapíyaníro éáná dínyí níwíkwírooro xídpíríxíni rí sínyí níyápirómí memepani. ⁹ Ayí rípi nání seararínyíni. Goríxo imónínyípi bí onímiápi maríáí, nípiñi Kiraisomi síxí ínini. Xegí nápiñi nípiñi síxí ínini. ¹⁰ O —Gíyí gíyí seáyí e nimóníri wíyo umenweaarígíáyorani, gíyí gíyí néní tígíáyorani, níyoní o seáyí e wimónínyorani. O tñni ikárínigíáyíné enagi nání Goríxoyá sínyíyo dání díwí wí míseaikáríní ríxa wé searoáriníni. ¹¹ O tñni ikárínigíáyíné enagi nání iyí símí síó wákwínigíáyíné eni imónínyoi. Nepa wé tñni ámá iyí símí síó wákwínarígíápi nání mírarányíni. Kiraiso iyí símínyínyí síó níseawákwiríná sípí oyaneyíniro mínyí inagíápi —Api nípikwíni mimónínyí xwioxíyo íninyípiríni. Api seawákwínyípi nání rarínyíni. ¹² Seyíné wayí nísearóná iniigíyo íá seaurímíxáná Kiraiso tñni nawíni xwíá weyárínigíáyínényínyí nimónímáná Goríxo o xwáripáyo dání owiápnínyímeaníri wínyípi nání dínyí wíkwírogíápi dání o tñni nawíni wíápnínyímeagíáyínényínyí imónínyoi. ¹³ Seyíné xámi níwíáikía nuro sípí yaníro nání mínyí inagíápi níxídíro nání ámá anínyímíxínaníro imónagíáyíné enagi aiwí Goríxo xegí xewaxo Jisaso tñni dínyí níyímínyí tígíáyíné oimónínyoyíni seaimíxínyíri. E nerí negí níwíáikía wagwápi nípiñi eni yokwarímí neaiínyíri. ¹⁴ Ayí rípiñi neríná e neaiínyíri. Nwí ikaxí eánínyíyo dání rinínyí nene wíáikíagwápi nání xwíyíá neaxekwímopaxí imónínyípi Kiraisomi íkíápámi yekwíroáráná Goríxo api eni íkíápámínyínyí yekwíroárínyípi dání anípa imíxínyíri. ¹⁵ O ríxa pí pí kwíyí seáyí e nimóníri menweaarígíáyorani, néní tígíáyí imónínyínyí, Kiraiso yoxáípámi níperíná enípi dání xopírará níwimáná ámá níni re oyaiwínyoyíni, “Goríxo ayo ríxa mígí ríá wímíxányoi?” oyaiwínyoyíni wigí sínyí tígíe dání níméra púnyínyí eníri.

*“‘Api api nímusíroríná nípikwíni míyarínyoi.’ searáná aríá míwipani.”
urínyí nániríni.*

¹⁶ Ámá wí seyíné aiwá bí narínyagíá sínyí níseaníro “Nípikwíni míyarínyoi.” searánáraní, iniigí bí narínyagíá níseaníro “Nípikwíni míyarínyoi.” searánáraní, síá xwíogwí o omí Goríxo nání dínyí oneainíni yarígíáyo seyíné kíkíá yarınyagíá níseaníro “Nípikwíni míyarínyoi.” searánáraní, síá emá sínyí wo imónáná yarınyagíápi míxídarínyagíá níseaníro “Nípikwíni míyarínyoi.” searánáraní, Sabaríáyo yarınyagíápi míxídarínyagíá sínyí níseaníro “Nípikwíni míyarínyoi.” searánáraní, wí ayí seararígíápi aríá míwipa éfríxíni. ¹⁷ Ayí rípi nání seararínyíni. “Api api neróná Goríxomi pírányínyí xídarínyoi.” seararígíápi ámá náo baríná onapámígí inarínyínyínyí imóníni. Api nípiñi, ayí nene Kiraiso neaiínyípi nání mí neorínínyípi imóníni. Ná, ayí Kiraiso xíó imóníni. ¹⁸ Ámá wí “Goríxo nene nání yayí owiníni oyaneyíni ríni epaxíri.” yaiwíarígíápi

seyíné mîxîdîpa yarîḡagî sîḡwî nîseanîro “Nîpîkwîni mîyarîḡoi.” nîsearîro “Sewanîḡyîné sîyîkwîpiânîḡ mimónarîḡoi. Anḡnajîyo íniḡni nîwurîniro yayî mûmearîḡoi.” searânáyî, arîá mîwî sa paimîmî éríxîni. Ayî rîpi nânî seararîḡini. Ámá e nîrîro yarîḡáýî nepa sîḡwî náyi tîni mîwîniḡpa nerîḡpîmî dâni e rîro mîkî ná mimónîḡaná nîpîkwîni mimónîḡ wîḡî xwîoxîyo íniḡpîmî dâni wârîxa imónîro yarîḡáýî eḡagî nânî seararîḡini. ¹⁹ Xwîyîá Kiraiso nânî rîniḡî rîpi enî íá mîxîrarîḡáýîrîni. Nene oyá sîyîkî imónîḡwaéne wararî imónîḡwîni. O mîḡyî imónîni. Wararî xómîḡî tîni wîkî tîni eḡagî nânî xegî imónîḡpa imónîḡrîrîni. Wararî mîḡyîmî íkîkî winîḡagî nânî xwé nimóga warîḡpa oyá sîyîkî imónîḡwaéne axîpi omî mîḡyîmîniḡî íkîkî winîḡwá eḡagî nânî Gorîxoyá dîḡyîo dâni nimóga warîḡwîni.

“Mîpîmónîpaxî imónîḡpîa nânî rîniḡîpi arîá mîwîpanî.” urîḡî nânîrîni.

²⁰⁻²¹ Kiraiso nîperîná seyíné o tîni íkârîniḡáýîné eḡagî nânî o tîni nawîni pîyî egîáýînéniḡî imónîḡárîni. Ayînânî seyíné ámá omî mîxîdarîḡáýî wîḡî amîpî xîxegîni nepa mîpîmónîpaxî imónîḡpîa nânî rîniḡîpîmî sîni xîdîpaxîyîné mimónîḡoi. Seyíné e imónîḡagîa nânî arîre nero ámá omî mîxîdarîḡáýî tîni nawîni nimónîrónîḡî wîḡî rarîḡápi yarîḡoi? Nwî ikaxî “Apî íá mîmaxîrîpanî. Apî ḡîḡî bî mepanî. Apî amáf aî mîrónîpanî.” rarîḡápi arîá bî mîwîpanî. ²² Ayî rîpi nânî seararîḡini. Nwî ikaxî apîniḡî nîrîga uḡîpi, ayî sa amîpî aîwârani, iniḡḡrani, nene nînîfáná anîpá imónarîḡpîni nânî rîniḡî. Apî sa amáyî érowîápîniro éwapîniro yarîḡápirîni. ²³ Apî rarîḡáýî Gorîxomî yayî owianeyîniḡî dîḡî ámá moarîḡápirîni xîdîro “Gorîxo dîḡî níá owîniḡî ámá wîwanîḡyî sîyîkwîpiânîḡî oimónîpoyî.” rîro “Gorîxo dîḡî níá owîniḡî iwanî oeanîpoyî.” rîro neróná nepaxîḡî pákîniḡî nimónîro rarîḡá eḡagî nânî seyíné xenwî re wîaiwîpaxîrîni, “Ámá e rarîḡáýî nepa dîḡî émî saímî nîmoro rîa rarîḡoi?” Xenwî e wîaiwîpaxî aîwî wîḡî rarîḡápi, ayî ámá nîxîdîrîḡpîmî dâni íwî nânî íeapá winarîḡpîmî wî pîrî rakîpaxî mimónîḡpîrîni.

3

“Anḡnamî imónîḡpî nânî dîḡî íkwîróríxîni.” urîḡî nânîrîni.

¹ Gorîxo Kiraiso xwârîpáyo dâni owîápîniḡî ámî sîḡî nîwîmîxîrîná seyíné enî axîpîniḡî sîḡî seaimîxîḡî eḡagî nânî sîwî anḡnamî dâni —Anḡnamî seáyî eyî Kiraiso seáyî e nimónîrî Gorîxoyá wé náúmîni ḡweanḡrîni. Sîwî nanî e dâni imónîḡpî arîḡe imónanîwârîfanîrî anîḡî minî néra úríxîni. ² “Seyíné sîwî sîpî xwîá tîyo imónîḡpî nânî dîḡî mîkwîró anḡnamî imónîḡpî nânî dîḡî íkwîróríxîni.” seararîḡini. ³ Ayî rîpi nânî seararîḡini. Kiraiso péaná seyíné enî o tîni nawîni íkârîniḡáýîné eḡagî nânî rîxânîḡî pegîárîni. Ámá nîperîná xâmi yagîápi pîni wîararîḡápa seyíné Kiraiso tîni rîxânîḡî pegîáýîné enî axîpi nero xâmi yagîápi pîni wîarîḡá eḡagî nânî seararîḡini. Ayî dîḡî nîyîmîḡî seyíné Kiraiso tîni imónîḡápi —Apî Gorîxo tîni axî e imónîḡpîrîni. Apî ámá sîḡwî nîseanîróná anopasîniḡpaxî imónîḡagî nânî enî seararîḡini. ⁴ Kiraiso —O dîḡî nîyîmîḡî nene imónîḡwápi mîkî íkîḡrîni. O rîxa sîḡânî piaumîmî ináná seyíné enî o tîni imónîḡápi piaumîmî inîpîrîfârîni. Piaumîmî nîniḡóná Kiraiso níkîniḡî seáyî e imónîḡpa seyíné enî axîpi nimónîro yarîná ámá sîḡwî mîseanopasîniḡî mí seaómîxîpîrîfârîni.

“Sipipi mepa éfrixini.” urijf nánirini.

⁵ Ayináni “Gf wé síkwf amipí, ayf fwf api nání rfa imónini?” niyaiwiri xe fwf api nání mifj oninirini mé “Api eminirini nání rixa áma piyfinifj imóniníáonirifani?” yaiwinfirixini. E niyaiwiniro fwf minipa éfrixini. Piaxf weánipaxf imóninifpi mepa éfrixini. fwf nání mifj minipa éfrixini. fwf nání feapá seainarifpi xe oneaininirini síjwí mifwinipa éfrixini. Ayá tñf wí mifnimúropa oenirini mepa éfrixini. Áma ayá tñf bi mifnimúropa oenirini yarigfáyf Nwáfá nepa imóninjo nání difj mamopa nero api nánini neróna wigf njwánifj nimixiro yarigfá enagi nání seararini. ⁶ Ayf rípi nání “Api api mepa éfrixini.” seararini. Áma píf nifwiaikiro e yarigfáyo Gorixo píf umamonfá enagi nání seararini. ⁷ Eniná seyfné Gorixomi píf wiaikiarigfáyf tñf níkumixiniro neróna seyfné eni e néra wagfárinini. ⁸ Seyfné xámí axípi e néra wagfáyfné aiwí agwí ríná rípi rípi wí mepa éfrixini. Wikf móninipa éfrixini. Wikf rfa ápiáwfinifj mifwénipa éfrixini. Únúdifj mifwikaripa éfrixini. Xwiyáfai mifjwifrárifa éfrixini. Ikayfwf mumearipa éfrixini. ⁹ Yapf mifwinipa éfrixini. Ayf rípi nání “Api api mepa éfrixini.” seararini. Seyfné xámí imónagfápi emi nímoró síni e nimóniróna sípi yagfápi pñf nifwiárimáná ¹⁰ ámi rixa síjyfné imónigfá enagi nání seararini. Difj síj agwí ríná seyfné imónigfápi Gorixo xewaninjo imóninifpi nání xixeni níjfa oimónifpoyinirini seaimixinifrinini. Api difj xfo imóninifpa oimónifpoyinirini síni anifj axípinini ámi bi tñf bi tñf níseaimixa warini. ¹¹ Áma difj síj tífáyfné níseaimixa warinagi nání wiyfné Gírikifynéranini, wiyfné Judayfnéranini, ayf ananirini. Wiyfné iyf símf stó wákwínigfáyfnéranini, mifwákwínigfáyfnéranini, ayf eni ananirini. Wiyfné émáifnéranini, kñixifynéranini, ayf eni ananirini. Wiyfné xínáifwayfnéneifj nímoniro omifj wifiarigfáyfnéranini, omifj wifpíf nání áxenwarf minigfáyfnéranini, ayf eni ananirini. Ná bñf xwé imóninifpi, ayf Kiraiso tñf ikárinigfápirini. O nípinini seáyf e wimóninorini. Pí pí áma imónigfápi omi difj níwikwifroróna ananini o tñf ikárinipaxifrinini.

“Xixe difj sípi infirixini.” urijf nánirini.

¹² Gorixo fá yiyamiximf seairf áma nioniyá oimónifpoyinirini seaimixirini difj síxif seayirini egfáyfné enagi nání rípi éfrixini. Wifniyo wá wianfirixini. Difj sípi eni wifirixini. Seáyf e seáyf e mimónif síyikwifpiayfnéneifj imónifrixini. Niyapenimáná urfirixini. Ananifni murf xe of oneaimópoyinirini éfrixini. ¹³ Segyf pí pí sealkárfagfa aí seyfné eni xixewiámf mifwipa éfrixini. Segf wo sípi sealkárfagi nání xwiyfá umearipaxf enánayf, yokwarimf wifirixini. Ámínáo yokwarimf seainifpa axípi e wifirixini. ¹⁴ Api api nípinini nero aiwí anipaxf epaxípi, ayf rípirini. Xixe difj síxif yinfirixini. E neróna píranifj nawifni kumixinifpífá enagi nání seararini. ¹⁵ Kiraiso seyfné piyfá seawifrif enagi nání omi wí píf mifwiaikí segf wifnyf tñf píranifj níkumixiniro njweáfrixini. Seyfné Kiraisoyá síyikf imónigfá wifnyf tñf níkumixiniro píranifj onjweáfpoyinirini fá seaumifrifnyfné enagi nání seararini. Ininá Gorixomi yayf wifayifirixini. ¹⁶ Xwiyfá Kiraiso nání rñinifpi seyfné aumaúmí infirixini. Segf sonf tñf seanf tñf api níriróna nírewapifniro íkwairif iniro yarigfápinini dání xwiyfá o nání rñinifpi aumaúmí infirixini. Sonf tñf seanf tñf api níriróna manfpani míf “Gorixo e neainifrifani?” niyaiwiro omi xwioxf aí tñf nífá níseainirini yayf wifirixini. ¹⁷ Pí pí seyfné nírirónaranini, pí pí nerónaranini, “Ámíná Jisasomi inimi wurfinifjwaénerfani?” niyaiwiro áma

xfoyáyf epaxfpini éfrixini. E neróná “Kiraiso nene nání e neaiñfrfani?” niyaiwiro ápo Gorixomi yayf wífrixini.

Xiepiwami tñi xiagwowami tñi urijf nánirini.

¹⁸ Apixíwayfne, segf oxowami simañwýónijf wurfnfrixini. Áminá Jisaso tñi ikárinigfíwayfne e epaxf enagf nání seararini. ¹⁹ Oxoyfne segf apixíwa nání dñj sípí seaíwinigini. Narírmf mñwipa éfrixini.

Niaíwýo tñi xanowami tñi urijf nánirini.

²⁰ Niaíwýfne, segf inókiwa ápowa sekaxf pí pí searána arfá yfmigf wífrixini. E neróná Ámináo yayf winipaxfpf yarñagfa nání seararini. ²¹ Xanowayfne, segf niaíwýo éwapiyf niwirfna mñxnijf mñyomñpá éfrixini. Segf niaíwýf dñj anijf rakiárinpfrxinirf seararini.

Bosowami tñi omijf wiirigfáyo tñi urijf nánirini.

²² Xináíwayfnénijf nimóniro omijf wiirigfáyfne, segf bosowa pí pí searána arfá niwiro xixeni éfrixini. Segf bosowayá sñwf anigfe dánini e éfrixinirf mñseararini. Omijf yarigfáyf yapf nimóniro wiepñsarigfápa mé “Ayá tñi oyaneyi.” niyaiwiro éfrixini. Seyfne Ámináomi wáyf wiirigfáyfne enagf nání seararini. ²³ Omijf wiirigfáyfne pí pí nerfnáyf “Ámá nánini rñwiirñwini?” niyaiwiro úrapf yarigfáyf yarigfápa mé “Áminá Jisaso nání rñwiirñwini?” niyaiwiro píranijf yarigfáyf yarigfápa seyfne eni e nero ayá tñi éfrixini. ²⁴ Seyfne nijfárin. Ámá wí marfái, Áminá Jisaso yayf nñseaimorí Gorixo “Nañf e nñseaimfárin.” rárinjfpf seañnfá enagf nání seararini. Bosf seyfne wiirigfo, ayf Áminá Kiraiso enagf nání seararini. ²⁵ Gñyf gñyf sípini néra nurfnáyf, Gorixo pñrf numamorfná mñmearó sípí ayf éfápf tñi xixeni pñrf umamonfá enagf nání seararini.

4

¹ Bosoyfne, “None eni bosf añfnami wo tñwáonerfani?” niyaiwiro segf inókiwánijf nimóniro omijf seaññarigfáyo neñwipero píranijf numerfná epaxfpini tñi xixeni uméfrixini.

“Gorixomi rixijf neauriyífrixini.” urijf nánirini.

² Seyfne Gorixomi rixijf nurfóná xaíwf niwakrfmñxinimáná nñra úfrixini. E neróná dñj yaíkiá nñmómáná mepa ero yayf wiro éfrixini. ³ E neróná none nání eni rñxnijf neauriyífrixini. None xwýfá Kiraiso nání enjína dánf inñmñ imónagfpf —Xwýfá apf nionf gwf ñweañpñrini. Apf ámayo woákíkf wianfwa nání “Óf wimoi.” nurfiro rixijf neauriyífrixini. ⁴ “Nionf apf nñrñfná sñjánf áwanj urñmñgini.” nimónarñjfpf tñi xixeni urñmfá nání rixijf neauriyífrixini.” seararini.

⁵ Seyfne ámá Jisaso yá síyikf mimónigfáyf tñi niñwearóná dñj ém f saím f nñmómáná éfrixini. Ínina ayf tñi niñwearóná “Ayf Gorixo nání dñj mopaxína rñnáfani?” niyaiwiro wé rónñjfpfni éfrixini. ⁶ Ínina xwýfá nurfóná segf xwýfá aiwáyo saxf nñmoróná awfí yarñjfpánijf nñmñxiro urñfrixini. E neróná ámá seyfne yarñj seáfá ayf ayo “Apf urñpaxfrini.” niyaiwiro xixeni urñpaxf imónñjfpf tñi urñpñfárin.

Tikikaso tñi Onesimaso tñi nání urijf nánirini.

⁷ Nionf nikárarigfá nñpñni Tikikaso —O negf nñrñxñmeá dñj síx f uyñwáorini. Dñj ñwñrárñpaxf imónñjfpfni yarñjorini. Ámináo nání

wáf urani nání gwí móniŋwá worini. O nibiri áwaní searínfáriní. ⁸ Ayí rípi nání uowárenaparini. O niseaimeari áwaní searáná seyíné “Porowami wímeaariŋipi, ayí apíríani?” yaiwiro diŋí wía seaóniri enfa nání uowárenaparini. ⁹ Nioní Tikikasomí tñní Onesimasomí tñní —O ení negí níríxímeáyí imóniŋí worini. Diŋí unwírárípaxí neaiiarinorini. Negí diŋí síxí uyiŋwáorini. Omi ení segí tñí e nání uowárenaparini. Awaú amipi none re neaimónariŋipi nání áwaní searípísíi.

“Ámá tiyí yayí seaiwárenaparinoi.” uriniŋí nánirini.

¹⁰ Arisitakaso —O nioní tñní nawíni gwí ŋweagwílorini. O seyíné yayí seaiwárenaparini. Mako —O Banabasomí xoayorini. O ení yayí seaiwárenaparini. O seyíné tñí e rémónapánáyí, o nání nioní xámi bí seariŋá enagi nání yayí wíríxini. ¹¹ Jisaso —O yoí bí ámi Jasitasoyí wíriniŋorini. O ení yayí seaiwárenaparini. Judayí nñní enagi aiwí Porone ámá wí ení Goríxomí diŋí níwíkwíroriŋipimí dání oyá xwioxíyo ŋweáírixiniri wáf rimeariŋwápa axípi nero gwí móniŋwáwa, ayí waú woní awarini. Rípi ení nioní diŋí wía nóniŋfáwarini. ¹² Epapíraso —O segíyí worini. Jisasi Kiraisoyá xínáiniŋí nimóniri omiŋí wiariŋí worini. O ení yayí seaiwárenaparini. O Goríxomí xwiyíá rírímí níwiríná símí níxeadípeniri seyíné nání aníŋí miní ríxíŋí seariyariniŋí. Seyíné yóí imóniro “Goríxo ámá xíoyá e éírixiniri wimónariŋipi, ayí apíríani?” yaiwíaríro éírixiniri ríxíŋí seariyariniŋí. ¹³ O seyíné nání tñní sérixímeá imóniŋí Reodisia ŋweáyí nání tñní sérixímeá imóniŋí Xiraporisi ŋweáyí nání tñní íkíniŋí sípí wiarinagi síŋwí wínariná enagi nání searariŋini. ¹⁴ Ruko —O dokítá nene diŋí síxí uyiŋwáorini. O ení yayí seaiwárenaparini. Dimaso ení yayí seaiwárenaparini.

“Poro yayí níwíowáriní uriniŋí nánirini.

¹⁵ Seyíné segí sérixímeániŋí imóniŋí Reodisia ŋweáyo “Poro yayí seaiwárenaparinoi.” urípoyí. Nibaími tñní ámá Jisasoyá síyikí imóniŋí íyá aniwámi awí eánariŋí tñní ení “Poro yayí seaiwárenaparinoi.” urípoyí. ¹⁶ Seyíné payí nioní eariŋá rina segí awí eániŋíe dání íá níroárimáná ámi Jisasoyá síyikí imóniŋí Reodisia ŋweagíáyí ení íá orópoyiniri wíríxini. Payí nioní ayí nání eána seyíné ení nurápiro íá róírixini. ¹⁷ Akipasomí re uríírixini, “Joxi Ámínáo tñní ikárininorini enagi nání o e éírixiniri rírípeariŋipi nání diŋí nímorí xíxeni nípiŋí yáíírixini.” uríírixini.

¹⁸ Poroní níwaninoní gí wé tñní yoparí rípi yayí níseaiwárenapiri eariŋini. Nioní nání “O síni gwí ríŋweani?” níyiwiro Goríxomí ríxíŋí nuriyíírixini. “Goríxo wá seawianíwiniŋini.” nimónarini.

Payí Poro Tesaronaika ηweáyí nání xámi eañnaríní.

Payí rina Jisasoyá siyikí imónigá aní yoí Tesaronaika ηweagfáyí nání Poro xámi eañnaríní. Apí Masedonia piropenisfyo aní xwé biríní. Poro émáyí anímíní xwiyfá yayí winipaxí imóniñipi wáf nurimeríná aní apimí uráná émáyí obaxí Jisasomí dñí nñwkwírorí aiwí Judayí e ηweáyí áríní wí dñí wñkwírogfawixíní. Judayí Jisasomí dñí mñwkwírófáyí émáyí obaxí Poromí arfá wiarñagfá nñwñiro nání sipí dñí nñwñiwiwo omí mixí xfdowáráná Poro aní wí e nání éf nurí e dání Jisasoyá siyikí imóníá Tesaronaika ηweáyí arige rfa imóniñoiní Timotio sñwí onñwñiauíní uowáfagi o sñwí nñwñnaumo nñbirí Poro rixa Koriníyo nñremorí ηweañáná nñwimearí repiyí nñwirí yaríñí Tesaronaika ηweáyí wífapí nání áwaní uráná Poro payí rina eañnigíní (Wáf wurimearígfáwa 17:1-4).

¹ Poroní tñní Sairaso tñní Timotio tñní none Jisasoyá siyikí imónigá Tesaronaika ηweáyíné —Seyíné ápo Goríxo tñní Áminá Jisasi Kiraiso tñní nawíní ikárínigfáyíneríní. Seyíné nání payí rina nearí mónaparíñwñí. “Awaú wá seawianíri seyíné nñwayíróñro ηweapíri nání seaiiri éisixíní.” neaimónaríní.

Tesaronaika ηweáyí xixení arfá wiro xfdíro egfá nániríní.

² None íníná seyíné nání Goríxomí yayí nñwirane rixíñí nuríranéná seyíné nání ení seauriyaríñwáríní. ³ Seyíné Áminá Jisasi Kiraisomí dñí nñwkwíroríñipimí dání nuxfdíroná rfwí nñrkwíñiríníñí egfapí nání arfá mikeamopa erane omí dñí sixí nuyiro nání aníñí miní egfapí nání ení arfá mikeamopa erane o ámi weapfwinígníñí weníñí nerí ηweaarígfapí nání ení arfá mikeamopa erane nerane mimáyo nñtñirane nání ápo Goríxomí nuríranéná rixíñí seauriyaríñwáríní. ⁴ Negí nñrñxímeáyíné, Goríxo dñí sixí nñseayirí fá yiyamíximí seainípi nání none nñjía imóniñwñí. ⁵ Ayí rípi nání nñjía e imóniñwñí. Xwiyfá yayí neainaríñipi wáf nñsearémearíná mañpá tñní xwiyfáni mñsearéwapíñiñwanigíní. “Xwiyfá apí nepa imóníní.” neaipmónaríná emíñí ení eáníñí imóniñf bí ení kwíyípimí dání seaíwapíñiñwanigíní. None seyíné tñní nññwearanéná enwápí —Apí seyíné arírá oseaianeyíníñí enwápíñí. Apí nání seyíné nñjía imóniñoi. ⁶ Seyíné none enwápí nání ení ikaníñí neairo Ámináomí ikaníñí wiro egfáríní. E neróná xwiyfá yayí neainaríñipi xixení arfá nñwiro nñxírdíroná xeaníñí ayá wí seaímeáagí aiwí yayí kwíyí sixí seamímópí tñní nñxída ugfáríní. ⁷ Seyíné e nñxída nuróná amá Kiraisomí dñí wñkwíroarígfá Masedonia piropenisfyo ηweagfáyo tñní Gírikí piropenisfyo ηweagfáyo tñní ayo nñyoní sññwepígf wígfáríní. Kiraisomí nuxfdíroná xeaníñí seaímeáagí aiwí yayí tñní aníñí nuxfdíñipimí dání sññwepígf wígfáríní. ⁸ Ayí rípi nání seararíñíní. Xwiyfá seyíné Ámináo nání nñrígá úfapí amá rfaíwá nñremeága warígfapáníñí nñrígá nuríná Masedonia piropenisfyo tñní Gírikí piropenisfyo tñní apiaúminí mñríníñnigíní. Aní nñmíní seyíné Goríxomí dñí wñkwírófapí nání arfá wiarígfawixíní. Rixa arfá wífa enagi nání none ámi aní bimí nñremoríná seyíné nání bí tñní rípxí meníní. ⁹ Ayí rípi náníñí. Amá nñníní none seyíné tññí e

náni bání nĩeamímĩnĩro egfápi nání repiyí inĩro seyíné Gorixo, nepa ŋwáfá dĩŋfĩ nĩyĩmĩŋfĩ tĩŋfĩ imónĩŋomĩ uxfdĩpĩrĩ nání nĩkĩnĩmónĩmáná segfĩ ŋwáfápipimĩ rfwfĩ umogfápi nání repiyí inĩro ¹⁰ seyíné Gorixomĩ xewaxo — O xwáripáyo dání owiápfĩnĩmeanĩrĩ sĩŋfĩ wimĩxĩŋorĩnĩ. fwi ámá yarĩgfápi nání Gorixo wikfĩ ríá ápiáwfnĩŋfĩ nĩwónĩrĩ rfwéná pĩrĩ umamonfápipimĩ dání éfĩ neamímĩnarĩŋorĩnĩ. Ayfĩ womani. Sa Jisasorĩnĩ. O aŋfĩnamĩ dání weapĩnĩe nání seyíné xwayfĩ nanĩrĩ ŋweaarĩgfápi nání repiyí inĩro yarfná wĩmeaarĩŋwá eŋagĩ nání none ámĩ bĩ tĩnĩ urĩpaxfĩ mimónĩŋwĩnĩ.

2

Porowá Tesaronaika ŋweáyfĩ tĩnĩ nĩŋwearfná eŋfĩpi nánírĩnĩ.

¹ Gfĩ nĩrĩxĩmeáyfné, seyíné nĩjfarĩnĩ. None seyíné tĩŋfĩ e nĩseaimearfná wáf yopa mĩseamearĩgĩnĩŋwanĩgĩnĩ. ² Sini seyíné tífámĩnĩ mĩsearémeapa nerĩ aŋfĩ Piripaiyo wáf emearfná apimĩ dāŋfĩyĩ xeanĩŋfĩ neaikárfĩro rĩkĩkĩrfĩó neairo egfápi nání seyíné rĩxa nĩjfarĩnĩ. E neaikárfĩagfĩa aiwĩ e pfnĩ nĩwĩarĩmĩ seyíné tífámĩnĩ nĩbĩrĩfná ámá obaxĩ pĩrĩpĩrĩ neaianĩro yarĩŋagfĩa aĩ Gorixo dĩŋfĩ sĩxĩ neamímófpimĩ dání masĩsfá bĩ mĩneainĩ xwĩyífá yayfĩ neainarĩŋfĩpĩ xĩxenĩ nĩseara uŋwanĩgĩnĩ. ³ Ámá xwĩyífá yayfĩ neainarĩŋfĩpĩ dĩŋfĩ oĩkwĩrópoyĩnĩrĩ nurĩranéná nepa mimónĩŋfĩpimĩ dání wĩ urarĩŋwámanĩ. Nĩpĩkwĩnĩ mimónĩŋfĩpĩ owikáraneyĩnĩrĩ wĩ urarĩŋwámanĩ. Yapfĩ owĩwapĩyaneyĩnĩrĩ urarĩŋwámanĩ. ⁴ E mepa nerane Gorixo “Porowa mĩmĩwĩároarĩgfáwarfani?” nĩyaiwirĩ xwĩyífá yayfĩ neainarĩŋfĩpĩ wáf uranfwa nání dĩŋfĩ neaŋwirárfĩŋfĩ eŋagĩ nání xfo rĩfĩrĩxĩnĩrĩ wimónĩŋfĩpĩ tĩnĩ xĩxenĩ axfĩpĩnĩ urarĩŋwárfĩnĩ. Ámá wĩ nene nání yayfĩ owĩnĩpoyĩnĩrĩ urarĩgfápa none axfĩpĩ e wĩ murĩ Gorixo —Negfĩ xwioxfĩyo adadfĩ neaiarĩŋo, ayfĩ orĩnĩ. O none nání yayfĩ owĩnĩnĩrĩ negfĩ rarĩŋwápi ámáyo urarĩŋwárfĩnĩ. ⁵ Seyíné nĩjfarĩnĩ. None seyíné tĩŋfĩ e nĩseaimearfná rĩxĩŋfĩ remeanĩ wĩ mĩsearĩŋwanĩgĩnĩ. Rĩpĩ nání enĩ Gorixo sopĩŋfĩ neapaxfĩ imónĩnĩ. fwi searápanĩrane nání dĩŋfĩ ínĩmĩ nĩkwĩrómáná nĩremeá xwĩyífá bĩ mĩsearĩŋwanĩgĩnĩ. ⁶ None Kiraisoyá wáf wurĩmeiarĩŋwáone imónĩŋagwĩ nání ananĩ oneaĩpoyĩnĩrĩ searĩpaxfĩ imónĩŋagwĩ aĩ seyíneranĩ, ámá wĩranĩ, seáyĩ e oneamearĩpoyĩnĩrĩ wĩ enĩ meŋwanĩgĩnĩ. ⁷ None seyíné tĩnĩ nĩŋwearanéná nĩpenĩmáná awayĩnĩ nĩseairane apĩxĩ sĩnĩ niaíwĩ pfo tĩŋfĩ xegfĩ niaíwĩyo dĩŋfĩ nĩŋwirárfĩrĩ umearĩŋfĩpa axfĩpĩ e seainĩŋwanĩgĩnĩ. ⁸ None dĩŋfĩ sĩxĩ nĩseayĩrane nání “Xwĩyífá yayfĩ neainarĩŋfĩ Gorixo tífámĩnĩ imónĩŋfĩpĩ áwanfĩ ouraneyĩ.” nĩneaimónĩrĩfná dĩŋfĩ arfá nĩkeamónĩmáná seyíné nání aga íkĩnĩŋfĩ sipĩ neaiarĩŋagĩ nání yoĩ mayfĩ nimónĩmĩ seyíné tífámĩnĩ emeŋwanĩgĩnĩ. ⁹ Gfĩ nĩrĩxĩmeáyfné, “Omĩŋfĩ none seyíné tĩnĩ nĩŋwearanéná anĩŋfĩ minĩ ríá tĩŋfĩ eŋwápi nání sĩnĩ dĩŋfĩ seainarĩnĩ.” nĩmónarĩnĩ. Xwĩyífá Gorixoyá yayfĩ neainarĩŋfĩpĩ wáf nĩsearĩranéná aiwá none nanĩ nání anĩŋfĩ seaikáranĩgĩnĩrĩ árfwĩyĩranĩ, ikwáwĩyĩranĩ, rfwfĩ nĩrĩkwĩnĩmáná omĩŋfĩ wé tĩnĩ ínĩná yagwárfĩnĩ. ¹⁰ None Kiraisomĩ dĩŋfĩ wĩkwĩroarĩgfáayfné tĩnĩ nĩŋwearanéná sĩyĩkwfĩ mĩnĩŋfĩpĩnĩ erane wé rónĩŋfĩpĩnĩ erane xwĩyífá mĩneaxekwĩmopaxfĩ imónĩŋfĩpĩ erane eŋwápi nání seyíné sopĩŋfĩ neapaxfĩfnérĩnĩ. Gorixo enĩ sopĩŋfĩ neapaxfĩ imónĩnĩ. ¹¹ None xanowa wigfĩ niaíwĩyo pĩránĩŋfĩ umearĩgfápanĩŋfĩ axfĩpĩ e seamearĩŋwápi nání seyíné nĩjfarĩnĩ. Woxĩnĩ woxĩnĩ e nĩseameranéná wairĩrĩ seairane eŋfĩ rĩrémĩxĩ seairane dĩŋfĩ sĩxĩ seamĩmorane eŋwárfĩnĩ. ¹² Seyíné ámá Gorixoyá —O ámá xfoyá xwioxfĩyo ŋweapĩrfáyo seáyĩ e xfo imónĩŋfĩpĩ bĩ ouxfĩmeáwĩnĩgĩnĩrĩ wéyo fá seaumĩrarĩŋorĩnĩ. Oyá ámá

píráníņf nixđdiróná epaxípi seyíné api tńni xixeni éřixínri api api e seaiņwanigini.

¹³ Ripi nání eni íníná Gorixomi yayf wiaríņwárini. None nibirane xwiyfá Gorixoyápi yanf seaiapána seyíné xixeni arfá nineairóná xwiyfá ámáoneyá bńniņf arfá mĩneainf xwiyfá nepaxiņf imóniņfpiņiņf arfá neaigfawixini. Xwiyfá api —Api Kiraisomi diņf wıkwřrogfáyíne diņf seaimoariņfpirini. Api nepa xwiyfá oyápi eņagi nání arfá e neaigfawixini.

¹⁴ Gf nıřixĩmeáyíne, ámá Kiraisi Jisaso tńni ikáriniğfá, siyikf Gorixoyá Judia piropenisıyo imóniğfáyo wımeanıpa seyíné eni řixa seaımeanıniğini. Wigf Judayf xeaniņf wikáriğfápa seyíné eni segf gwf axıyf xeaniņf seaikáriğfawixini. ¹⁵ Gf Judayf wıá rókiamoagfáwami nıpiķia nıwagfasána Áminá Jisasomi piķiro none eni mıxı neaxđdowáři eđfáyřini. Ayf ámá Gorixo yayf winariņıyf rimóniņoi? Aga oweoi. Ámá niyonı sımı tńni wiarığfáyřini. ¹⁶ None xwiyfá émáyf arfá nıwiro diņf wıkwřróána Gorixo yeáyf uyimıxemeanıfpi wáf murımepa oépyiniři pıřıpıřı neaianıro yarığfáyřini. E nerıņfipimı dání wigf řwf pákřkř nera úfápi řixa yurřnowiarini. Ayınáni Gorixo řixa wikf nıwóniri ayo pıřf umamoarini.

Poró ami siņwf winimiri nání wimóniņf nániri.

¹⁷ Gf nıřixĩmeáyíne, none ayf yapı wı mimóniņwini. None segf tıņf e dání mıxı neaxđdowářána negıpi ami wı e bi onımiápi niņweámána —Íná none sini sımımanıyo siņwf mıseanıpa nerane aí diņf arfá wı mıseaikeamonıwanigini. Ámi wı e negıpi bi onımiápi niņweámána ami seyíné tńni oņweaneyiniři aga ikńniņf sipı nıneairı e yanı nání sımı xeadıpenıwanigini. ¹⁸ Awaú tńni Poroni tńni —Nioni ayf ná bini marfá. None segf tıámıni “Obaneyı.” neaimónıagi aí Seteno pıřf nearakiņiğini. ¹⁹ Ayf řipi nání segf tıámıni “Obaneyı.” neaimóniņiğini. Gorixo none yayf neaimonıfa nání imóniğfáyf, ayf seyíné menıřani? Diņf niřa neainıřa nání imóniğfáyf, ayf seyíné menıřani? “Ná tiyf řımeáwini?” yaiwianıřa nání imóniğfáyf, ayf seyíné menıřani? Jisaso ami báná oyá siņwf aniņe dání none igıgf bi mé seyíne wáf nısearıřanéna naniņf eņwápi nání ranıřwářini. ²⁰ None seáyı e nimónıřane diņf niřa neainıřápi, ayf seyíne eņagi nání rariņini.

3

Timotio eņf sixf oweámıřiniři uowáriğfı nániri.

¹⁻² Ayınáni seyíne nıseawářimı re nání nibıřanéna amıpi seaımeáfpi nání majřa nimóga núwasána “Majřa oimónaneyı.” sini mıneaimónıpaxı nerřná re egwřisixini. “Yawawi Timotio, negı nıřixĩmeáo —O Gorixoyá xwiyfá Kiraiso nání yayf neainariņfpi wáf wurımeinıfa nání imóniņıyf worini. O aņf Atenısiyi řiniņf řipimı yeawářána ayf ananıřini.” niyairai segf tıámıni nuowářenapıřainá Kiraisomi diņf wıkwřróáfpi xaiwf řa xıřıpıřı nání eņf sixf seaeámıřiri diņf sixf seamımorı éwiniğiniři uowářenapıgwřisixini. ³ Segıyf wo aí xeaniņf seaımeáf apimı dání ududf mıwinıpa oenıři Timotio api e éwiniğiniři uowářenapıgwřisixini. E nerai aí eņina dání Gorixo “Xeaniņf api ayo xe wımeáwiniğini.” yaiwiarıņene imóniņagwi nání sewaniņıyfıne niřfářini. ⁴ Xámı seyíne tńni sini niņwearanéna “Rřwéna xeaniņf nıneámeanıņoi.” mısearayıpa reņwanigini? Api řixa nıseámeaagi nání seyíne “Rıpi apıřanı?” niyairi řixa niřfá imóniņoi. ⁵ Ayınáni Timotiomı uowářenapıņanığini. Řixa seyíne imóniğfápi nání “Sini majřa oimónimıni.” mınimónıpaxı nerřná o seyíne Kiraisomi

dijf wíkwírogfápi sñi píránijf rfa wíkwíronojñiri mí seaómixínfa nání uowárénapiñanigñi. “Ámáyo yapf wíwapiyarñjo —O oborñi. O seyñé Kiraisomi pñi owiárfpoyñiri yapf seaiwapiyáná none anijf minf enwápi anipá imóniñigñiri uowárénapiñanigñi.” seararñiñi.

Timotio Poromf yayf xwiyfá urémeañf nánirñi.

⁶ E éagf aiwi agwi Timotio seyñé tífamñi pñi niseawiárimñi nñbiri xwiyfá yayf yeainpaxfpiñi áwanf yearémeáñigñi. Seyñé sñi Kiraisomi dijf wíkwíroro xixe dijf sipi inñro yarññagfa sññwf seanfñpi nání áwanf yearémeáñigñi. None nání dijf nñmoróná wá seaunñri none seyñé nání “Sññwf owñnaneyi.” neaimónarññpa seyñé axfpi Porowamñi sññwf owñnaneyñiri íkñññf sipi seairñ yarññagfa sññwf seanfñpi nání enñ áwanf yearémeáñigñi. ⁷ Gf nñrixímeáyñé, Timotio api áwanf yearémeáf enagf nání dijf rfa neaxepaxf imóniñfpi tñi xeaniñfpi tñi api nñpñi neaimaarñná dijf sipi mñneaf dijf sixf inññwanigñi. O re yearfagf nání, “Kiraismoi sñi píránijf dijf wíkwíroarññoi.” yearfagf nání dijf sixf inññwanigñi. ⁸ Seyñé enñ neánñro Ámñnáo tñi ikárññigfápi xaíwf fá nñxirónáyf, none seáyf nikárññirane ñweapaxf enagf nání seararñiñi. ⁹ Gorixomñi seyñé nání yayf anijf minf nñwirane aí yayf seyñé nání wipaxfpi tñi xixenñ mimóniññwñi. Ayf pí nánñi marfáñ, seyñé nání yayf nñwiranéná dijf nífá onñmiá neainarññmanñ. Ayá wí neainarññf enagf nání rarññiñi. ¹⁰ Segf sñmñmanñf sññwf nñseanñrane Kiraisomñi anijf píránijf dijf wíkwíropfñrfa nání sñi mimóniñgñapi osearéwapiyaneyñiri anijf minf ikwáwiyirani, árñwñyirani, waunf rñxññf urarññwárñi.

Poro Tesaronaika ñweáyf nání rñxññf wurñññf nánirñi.

¹¹ Negf ápo Gorixoi tñi Ámñná Jisaso tñi awaú none seyñé tññf e banfwa nání “Ámñ óf neaimóisixñi.” nñmónarñiñi. ¹² None seyñé nání dijf sipi nñneairñ arñrá seaiarññwápa seyñé enñ axfpi xixe dijf sipi ninñro arñrá ninñrónarñi, wññyf nání dijf sipi nñwiñro arñrá nñwirónarñi, ayá wí epñrfa nání “Ámñnáo e seaimñxñwññigñi.” nñmónarñiñi. ¹³ Ámñná Jisaso ámá xfo xegf imóniñgñayf tñi ámñ nñweapñrñná seyñé negf ápo Gorixoi sññwf anññe dánñ xwiyfá mñseaxekwñmopaxf imónñro sñyikwñ mñññgñayfñé imónñro epñrfa nání sfkñkñ seaomñxñwññigñi.

4

“Gorixoi wimónarññfpiñi éfñññi.” urññf nánirñi.

¹ Gf nñrixímeáyñé, nionñ payf rñna yoparfpi nearñná Ámñná Jisaso wáf nurñmeíñññññriñi nearowárññf enagf nání ayá tñi nerñ enñ rñrémñxf bñ rñpi oseaianeyi. Seyñé nñmeróná Gorixoi yayf winpaxfpi epñrfa nání searéwapiyññwápi tñi rñxa xixenñ yarññoi. E nero aí apimñ nñmúroro ámñ bñ tñi oyaneyññro éfñññi. ² Sekaxf rñññf Ámñná Jisaso nearññpeaññe searéwapiyññwápi nání seyñé nññfá imóniññagfa nání rarññiñi. ³ Gorixoi seyñé e éfñññññriñi wimónarññfpiñi ayf rñpñrñiñi. Sñyikwñ mñññgñayfñé imónñññññi. Ámá wí tñi fñwñ bñ minñpa éfñññiñi. ⁴ Meánñgñayfñé ámñ wí tñi fñwñ bñ minñ Gorixoyá sññwñyo dánñ sñyikwñ mñññf imóniññfpiñi ero ámáya sññwñyo dánñ weyf seamearñpaxf imóniññfpiñi ero nero xixenñ meánñññññi. ⁵ Émáyf —Ayf ámá Gorixoi nání dijf mñmoarññgñayfñiñi. Ayf fñwñ inaññro nání mññf ninñro sñmñ xeadñpénarññgñapa mepa éfñññiñi. ⁶ Segf sérñññmeánññf imóniññgñayfñyá apñxf tñi fñwñ oinaneyññro yapf nñwímearñ nñwero sipi

miwikáripa érixini. Xámi seyíne tñi niñwearanéná áwanj searirane erirí seairane enwápa xixeni áma íwí api éfáyo Ámináo pirí umamonfá enagi nání seararini. ⁷ Gorixo nene áma wí tñi íwí inanfá nání nioniyáyí imónírixiniri wéyo ía neaumirini. Gí siyikwí minigfáyí imónírixiniri wéyo ía neaumirini. ⁸ Ayínáni rípi nání dñj móríxini. Gíyí gíyí nioní seararini ríwíminí nímamorínáyí, ayí ámayoni ríwí mumoarino. Ayí Gorixomi —O nene siyikwí míninjí imónani nání xegí kwíyípi owaíniniri síxí neamímoarino. Omí ríwí umoarino.

⁹ Séríxímeá nání dñj sípí níseairi arirá niwiríná epaxípi nání Gorixo xewanino ríxa seaíwapiyinjí enagi nání none aí wí ríwaminjí neari searipaxí mimóninwini. ¹⁰ Séríxímeá segí Masedonia piropenifyo ami gími ñweagfáyo nání ríxa dñj sípí níwiro arirá wiarino. Gí nírixímeáyíne, seyíne e yarínagfá aí ámi bí rípi oépayiniri yarinjí oseaimini. Seyíne dñj sípí e wiarigfápi ámi xwé bí tñi nimóga úrixini. ¹¹ Porowa xámi sekaxí nearigfápa xixeni píraninjí oimónaneyiniro érixini. Awayini yapeninwaéne oimónaneyiniri ero wí yarigfápi marfái, negí yarínwápiní oainenaxídaneyiniri ero negí ominjí ení nírkwinímáná oyaneyiniri ero érixini. ¹² E nerónáyí, níprí nániraní, yíníprí nániraní, dñwí mikeamónipa ero áma Gorixoyá mimónigfáyí re seaíwipaxípi ero, “Ayí wé róninjí imóninjípi yarino.” seaíwipaxípi ero epírfá enagi nání seararini.

“Ámináo ámi weapána pegfáyí wiápínimeapírfáriní.” urinjí nánirini.

¹³ Gí nírixímeáyíne, áma re niyaiwiri, “Gí áma piyí ro Gorixo sínjí wimixána níwiápínimeanfáriní.” niyaiwiri mikwímoarigfáyí iwíeánarigfápa seyíne ení axípi miwíeánipa érixiniri péfáyí imónipírfápi nání xe majfá oimónipoyiniri níneaimónariní. ¹⁴ Jisaso nípémáná ámi wiápínimeanfirini. E enjpi nání nene ríxa “Neparini.” niyaiwirane dñj íkwíronwini. Ayínáni Jisaso enj api re yaiwiarínwápipimi sopinjí woní, “Áma Jisasomi dñj níwíkwíroríná péfáyo Gorixo xegí tñj e nání o tñi nawíní nímeámí unfáriní.” yaiwiarínwápipimi sopinjí woní. ¹⁵ Rípi ranípi, ayí Ámináo rínpirini. O ámi báná nene síni sínjí ñweañwaéne omí wímeaaní nání pegfáyo xámi umeanfámaní. ¹⁶ Íná anjnamí dání apí bí enj tñi ríniri anjínajfyo xiráóninjí imóninóyá manj ríniri pékákí Gorixoyá ríniri yaríná Ámináo xewanino anjnamí dání weapínfáriní. Anjnamí dání weapána áma xíomí dñj wíkwírogfá ríxa pegfáyí xámi sínjí nero wiápínimeapírfáriní. ¹⁷ Ríxa níwiápínimeámáná enána síni sínjí ñweañwaéne ení Ámináomí anj pírfyo wímeaní nání ayí tñi nawíní agwípi tñj e nání neayoaánapínfáriní. ¹⁸ Ayínáni segíyí wí wigí áma péáná xwíyífá apí nuríro mñj íkñwí umírfírixini.

5

“Ámináo binfáyi nání sínjwí tñi ñweáwanigini.” urinjí nánirini.

¹ Gí nírixímeáyíne, Ámináo weapínfáyi nání seyíne ríxa arfá wigfá enagi nání ríwaminjí bí neari áwanj searipaxí mimónini. ² Rípi nání seyíne ríxa níjfé imóninagfá nání rarini. “Áma aríwiyimi íwí meaarigfáyí ríná bípríreoi?” miyaiwipa yaríná barigfápa Ámináo ení axípi “Ríná binírfenino?” miyaiwipa enána binfáriní. Api nání seyíne ríxa níjfé imóninagí nání rarini. ³ Ayí re raríná, “Ríxa níwayíroniri ñweañwini. Amípi wí nání wáyí neainipaxí mimónini.” raríná síni

mé rímewá inipaxí ríá tñj wímeanfárini. Ríniñj apixíwa niaíwá xiraniróná nawínáni winariñjpa axípi wímeáána apimi wí urakínipírfá menini. ⁴ Gí níríxímeáyíné, seyíné sfá yiniñjmini memearigfáyíné enagi nání Ámináo niweapíri niseaímeafána áamá íwí xaurápiiminiri wímeáána sirí pikínarigfáyí yapi pikínipaxí mimónigfáyínerini. ⁵ Niýínéni wíá ónariniñjmini nemero ikwáwiyiná yarigfáyíné imóniñjagfa nání searariñjini. Nene sfá yiniñjmini nemerane áríwiyimi yariniñjwaénemani. ⁶ Ayínáni Jisasomi dñj mîwîkwírogfáyí sfá o weapínfáyí nání síñwí maní maiwí sá wearigfápa mepa éwanigini. Síñwí tñni niñjwearane pîreánfwanigini. ⁷ Ayí ripi nání searariñjini. Áamá sá wearigfáyí áríwiyimi wearigfárini. Áamá iniigí xwapí niniro papíkí yarigfáyí áríwiyimi niniro papíkí yarigfárini. ⁸ E neri aí nene ikwáwiyiná emeariniñjwaéne imóniñjagwi nání pîreánfwanigini. Áamá mîxí inaniro nání ikínarigfápa nene axípi Goríxomi dñj wîkwírorane dñj síxí uyirane yariniñjwápi sorfá mîxí nání yínarigfápánini yínirane “Goríxo yeáyí neayimixemeanfárini.” niyaiwirane ikwímoariniñjwápi aríxí mîxí nání dñkínarigfápánini dñkínirane éwanigini. ⁹ Goríxo xegí wikí ríá ápiáwíniñj weariniñjpi wímeáwiniñjini neaiwiáriniñjnenemani. Negí Áminá Jisasi Kiraiso neaiñjipimi dání yeáyí uyimixemeáimiginiñj neaiwiáriniñjenerini. ¹⁰ Nene siní ñjweañána niweapírfánarani, penwámi enána niweapírfánarani, xfo tñni nawíni ñjweañfá nání neapeiniñjini. ¹¹ Ayínáni xixe mñj ikiniñjwí miriniro síkíki omixiniro éfrixini. “Seyíné ríxa e inarigfápi siní niga úfrixini.” searariñjini.

“Apí apí éfrixini.” nura unjpi nánirini.

¹² Gí níríxímeáyíné, bi ripi éfrixiniñj yariniñj oseaimini. Segí arírá seaianiro nání aniniñj miní yarigfáyí —Ayí Ámináo yá dñjyo dání seamenjwearo searéwapiyiro epíri nání imónigfáyírfini. Ayo seyíné wéyo umepíri nání éfrixini. ¹³ Áamá ayí sanj searapaniro yariniñjagfa nání dñj síxí uyiro wé ikwianjwíyo ñjwírariro éfrixini. Séríxímeá tñni xepíxepá miróní nawíni nimóniro ñjweáfrixini.

¹⁴ Gí níríxímeáyíné, bi ripi eni éfrixiniñj yariniñj oseaimini. Segí áamá ríwí síwíá yigfáyo yumíxiro ayá igigí yarigfáyo dñj síxí umímoro i wegíyo arírá wiro éfrixini. Áamá niyoní nurírfána símeaxídí mîwí wigí dñj tñni “E oyaneyi.” niyaiwirfána e éfrixiniñj síñwí wíñfrixini. ¹⁵ Áamá sipí seaikárfáyo seyíné eni pírfí numamoro sipí mîwikárfápa éfrixini. Pí pí seaikárariniñjagfá aí “Negí wíniyo arige nerfána nanj wianiréwini?” niyaiwiro e wianiro nání éfrixini. Áamá niyoní aí e wianiro nání éfrixini. ¹⁶⁻¹⁷ Ínina dñj nífá seainfwanigini. Ínina Goríxomi rixiniñj urírfrixini. ¹⁸ Pí pí seaímeáána Goríxomi yayí wírfrixini. Kiraisí Jisaso tñni nawíni ikárfiniñjgáyíné Goríxo e éfrixiniñj wimónariniñjagí nání rariniñjini. ¹⁹ Seyíné kwíyí Goríxoyá yariniñjipimi pírfírfí mîwípa nero ²⁰ apimi dání xwíyífá wíá rókiamoarigfápi paimímí mîwípa éfrixini. ²¹ E mepa nero aí wíá nisearókiamorfána “Xwíyífá ripi Goríxo tfámíni imóniniñjpi rariniñjini.” searánáyí, pírfániñj pífá nímeaxídmáná nanj imóniniñjpiñj xaíwí fá xiriro ²² sipí imóniniñjpiñj nipiñj ríwí umoro éfrixini.

²³ Goríxo —O áamá niwayiróniro ñjweapírfí nání mfkí ikinorini. “O seyíné síyikwí mñniñj nimóniga nuro yof imónipírfí nání seaimíxfwanigini.” nimónarini. “Áminá Jisasi Kiraiso báná seyíné xwíyífá seaxekwímopaxí mimónipa epírfá nání Goríxo segí dñjpiñj marfáí, warápi eni

searíkiemeáwínigini.” nimónarini. ²⁴ Nioniyáyí imóníírixiniri wéyo íá seaumírariŋo —O áamá wikwiárinipaxí imóniŋorini. O xixeni api api e seaínfáriní.

²⁵ Gí níríxímeáyíné, none nání eni rixiŋí neauriyíírixini. ²⁶ Séríxímeá giyí giyo yayí níwiríná yayí óf weáníírixini. ²⁷ Ámináo arfá eje dání sekaxí rípi osearimini, “Payí rina nímearíná séríxímeá niyoni íá urowieméírixini.” ²⁸ “Negí Áminá Jisasi Kiraiso wá seawianfwinigini.” nimónarini.

Payí Poro Tesaronaika ηweáyí nání r'wíyo eaηínarini.

Payí rina Jisasoyá siyikí imónigá aηí yoí Tesaronaika ηweagfáyí nání Poro r'wíyo eaηínarini. Ayí payí Poro xámi neari wiowárinina nimearo fá nroro aiwí sini dñí xewíni nímoro “Jisaso aηínami dání rixa weapínini.” niyaiwiro wáyí nero ηweaηána áma wí Poromi api nání urémeáagfa o sfá Jisaso aηínami dání weapíníayi tñíná imóníníapi nání píraníηí uréwapíyiminiri payí ámi rina eaηínigini.

¹ Poroni tñni Sairaso tñni Timotio tñni none Jisasoyá siyikí imónigá Tesaronaika ηweáyíne —Seyíne negí ápo Gorixo tñni Áminá Jisasi Kiraiso tñni nawini ikárinigfáyínerini. Seyíne nání payí rina neari mónaparíηwini.

² Ápo Gorixo tñni Áminá Jisasi Kiraiso tñni awaú wá seawianiri seyíne niwayiróniro ηweapíri nání seaiiri éisixini.

“Seyíne nání Gorixomi yayí wiaríηwárinini.” uríηí nánirini.

³ Negí nrixímeáyíne, seyíne Jisasomí dñí níwíkwíroróná dñí mímíxeá ámi xwapí ayá wí tñni níwíkwíróa uro xixe dñí sipí niniro arírá inarígápi wí píni míwíarí sini ámi bi tñni bi tñni néra uro yaríηagfa nání none kikiá ηweapaxí mimóníηwini. Sa seyíne nání Gorixomi yayí wipaxí imóníηwini. “E neranéná ayí xixeni imóníηpí yaríηwini.” neaimónarini. ⁴ Seyíne e yaríηagfa nání siyikí Gorixoyáyo wá níwímeranéná seyíne nání míxí re seameakínaríηwárinini, “Xeaníηí wikáriro rikikírío wikáriro wiaríná aí xwámámí níwiro sini Jisasomí dñí níwíkwíróa waríηoi.” uraríηwárinini.

Gorixo ámáyo pírf numamorína enfápi nánirini.

⁵ Seyíne e yarígápipimi dání rípi wíá neaónini. Gorixo ámáyo mí ómómíximí níwiri wigí egfápi tñni xixeni wiínfápi nání dñí nímoranéná “Apánirfani?” yaiwipaxírinini. Ayínáni seyíne oyá xwioxíyo ηweáwanigíniri yaríná xeaníηí seaikáraríηagfa nání o seyíne nání re rárínfárinini, “Ayí anani nioni tñí e ηweapaxíyírinini.” rárínfárinini. Api seyíne yarígápipimi dání wíá neaónini. ⁶ Ai Gorixo áma xeaníηí seaikárarígáyo pírf numamorí xeaníηí axípi wíána “Ayí xixeni imóníηpíni rífa yarini?” yaiwianíwárinini. ⁷ Xeaníηí seaikárarígáyo pírf níwíaikímori kikiá seyíne seaηwirárinini none neaηwirárinini yaríηagi níwíníranéná “Ayí eni xixeni imóníηpíni rífa yarini?” yaiwianíwárinini. Áminá Jisaso síηáni piaumímí niniri xegí aηínají ení eánigfáyí tñni aηínami dání níweapírfná rífa ápiáwí xwé aípínaηwí yaríηpí tñni xixeni e enfárinini. ⁸ E neríná áma Gorixo nání dñí mímopa ero xwíyíá negí Áminá Jisaso nání yayí neainaríηpími míxídfí arikwíkwí ero yarígáyo pírf umamonfárinini. ⁹ Áma ayo wigí egfápi nání xwírfá níwíxeri pírf numamorína seáyí e xío xegí ení eáníηpími dání imóníηpí “Xe síηwí onanfóyi.” míyaiwí xegí símímaní tñí e dání aníηíni wieawárinífarini. ¹⁰ Negí Ámináo áma xíoyáyí imónírfíxiniri wiínpími dání seáyí e umfeyoaro dñí wíkwíroarígáyo níni míηí síηá weániro oépoyniri aηínami dání níweapírfná pírf e umamonfárinini. Seyíne mífkone repíyí enwápi dñí níkwíroro nání ína seyíne ení ayí tñni nawini omí seáyí e umepírfárinini.

Poro Gorixomi ríxíηí wuríyíηpí nánirini.

11 Ámináomi seyíné seáyi e umepírfa enagi nání íníná seyíné nání Gorixomi rixinj seauriyarinjwáriní. Gorixo e imónírxixiní wéyo fá seauriyarinjipi tñi xixeni ayo seaimíxíwínigíní seauriyarinjwáriní. Nanj imóninjipi oyaneyiní seaimónarinjipi nipiní tñi Jisasomí dñj níwíkwíroro nání wíníyo sanj urápanyiní seaimónarinjipi tñi apiaú tñi xixeni epírfa nání xegí enj eáninjipi tñi seaimíxíwínigíní seauriyarinjwáriní. 12 E nerinjipimí dání seyíné omí seáyi e umíeyoaro xfo ení seyíné seáyi e seamíeyoari iníprífa nání Gorixomí seyíné nání e seauriyarinjwáriní. O tñi Áminá Jisasi Kiraiso tñi wá seawianígí enagi nání xixe seáyi e míeyoánipírífaríní.

2

Xwiyá xórórí yaríño nání urinj nániríní.

1 Gí níríxímeáyíné, xwiyá re rininjipi, “Negí Áminá Jisasi Kiraiso ámí weapáná nene o tñi nawíní awí eánanfáriní.” rininjipi nání rípi érxixiní yaríñj oseaimíní. 2 Kwíyí bimí dániraní, xwiyá amá yanj wiowárfa bimí dániraní, payí “Porowa nearo wárenapigíápiríní.” rarígfá bimí dániraní, ayá nísearemorí re rininjánáyí, “Sía Ámináo weapínfáyi ríxa imóninjiríní.” rininjánáyí, siní mé dñj úpiríxá níseapeyirí ududí míseainípaní. 3 Amá wo aí pípimí dání yapí oneaíwapíyiní sñjwí mívínípa érxixiní. Xámí amá obaxí Gorixomí manj xowiaíkmí wiro amá xwiyá xórórí yaríño piaumímí iníri nemáná enáná ayí ríwíyo sía ayí imónínfá enagi nání raríñjíní. Amá xwiyá xórórí yaríño Gorixo wanínímíxiníforíní. 4 Gorixomí aníñj símí tñi wiaríñjoríní. Pí pí ñwíá amá nímixíro meñweaarígfápirání, pí pí kwíyí amá dñj unwírarárígíápirání, páimímí nímerí xewaníño ayo seáyi e míeyoánínfáriní. E neríná anj Gorixo nání rídíyowá yarígfíwámí nípáwirí amá obaxí sñjwí anígfé dání éf níñweámáná xewaníño re urínínfáriní, “Níwaníñjóní Gorixoníriní.” urínínfáriní. 5 Xámí nioní siní seyíné tñi níñwearíná apí nání searíñjapí siní dñj míseainaríniraní?

6 Amá o Gorixo xe piaumímí iníwínigíní ipímoáríñjíná imónínfá nání agwí siní omí bí wakírímíxiní. Omí wakírímíxiní nání seyíné níjfaríní. 7 Obo amá obaxí manj Gorixoyápi xórórí oépoyíní inímí dání ríxa níwíwapíya waríñjagí aí omí wakírímíxaríñjipi Gorixo emí mamónfá nání níwakírímíxa unfáriní. 8 Xíomí wakírímíxaríñjipi Gorixo níyoámáná enáná xwiyá oyápi xórórí yaríño siní inímí mímoní ríxa sñjání piaumímí inínfáriní. Omí Áminá Jisaso níweapírí sogwíníñj píripírí neríñjipimí dání samíñj níwímíxíri xegí madíñjipi tñi píkinfáriní. 9 Xwiyá xórórí yaríño ríxa sñjání nímonírí níñwearíná Seteno xewaníñjyá enj síxí eáníñjipimí dání enj síxí weámíxínfá enagi nání o amáyí “O Goríxorfaní?” oní-aiwípoyíní yapí níwíepísíríná emímí ayá wí erí amá ayá níwamónípaxípi erí enfáriní. 10 E neríná amá anínaníro yarígfáyo xegí uyíní neríñj bí bimí dání yapí wíwapíyáná xewaníño e oníaiwípoyíní yaríñjipi tñi xixeni wíaiwípírífaríní. Ayí re mívimóní, “Gorixo yeáyí neayímíxemeanfá nání xwiyá Jisaso nání nepaxíñj imóninjipi arfá owianeyí.” mívimóní ríwí umogfá enagi nání xwiyá xórórí yaríño yapí wíwapíyipaxíriní. 11 Ayí ríwí umogfá enagi nání Gorixo dñj xejwí omópoyíní wímíxaríná xwiyá xórórí yaríño pí pí yapí wíwapíyínfápi arfá níwiro ayá síwí uróagi “Neparíní.” yaiwípírífaríní. 12 Amá xwiyá Jisaso nání nepaxíñj imóninjipi

dijf m+kwf+ro wigf sipi imon+ij+pi yan+ro nan+ dijf nifa win+ij+yo Gor+xo xwi+yfa umear+ina nan+ dijf xenwf omopoy+in+ri wim+x+in+far+in+.

“Searéwap+i+jwápi xaiwf fá xir+fr+ix+in+.” ur+ijf nan+ri+in+.

¹³ Negf nri+xímeáy+né, Áminá Jisasi Kiraiso wá seawian+ij+y+né, sey+né nan+ kiki+fa jweapaxf mimon+ij+w+in+. Sa sey+né nan+ in+ina Gor+xomi yay+ni wipaxf imon+ij+w+in+. Gor+xo xegf kwiy+ipim+ dani si+yikwf min+ig+ayf oimón+ipoy+in+ri seaim+xiri sey+né xwi+yfa nepax+ijf imon+ij+pipim+ dijf ikw+ro yari+g+apim+ dani yeayf uyim+xemeam+fan+ri en+ina dani fa yiyam+xim+f seainf enagf nan+ omi yay+ni wipaxf imon+ij+w+in+. ¹⁴ Gor+xo sey+né api imon+fr+ix+in+ri xwi+yfa yayf neainar+ijf nene waf sear+ij+wápipim+ dani wéyo fá n+seaum+ri+r+ina negf Áminá Jisasi Kiraiso nik+in+ri seayf e imon+ij+pa sey+né en+ bi e imon+fr+ix+in+ri wéyo fá seaum+ri+r+in+ri. ¹⁵ Ay+náni negf nri+xímeáy+né, enf sixf nin+ro xwi+yfa riréwap+igf inar+ij+wá man+ij+yo dani searéwap+i+jwápirani, pay+yo dani searéwap+i+jwápirani, xaiwf fá nix+ra ú+ri+ix+in+.

¹⁶⁻¹⁷ Negf apo Gor+xo —O wá n+neawian+ri in+ina enf sixf im+x+inan+fa nan+ neaim+xiri ayá n+near+m+x+ri+ij+pipim+ dani awiax+ xfo neaiin+ap+ nan+ wen+ijf ner+ jwean+fa nan+ neaim+xiri enor+in+. O t+ni negf Áminá Jisasi Kiraiso t+ni awau enf sixf seaim+xiri sey+né pi pi xwi+yfa nanf imon+ij+pi r+ro pi pi nanf imon+ij+pi ero ep+r+fa nan+ seaim+xiri éisix+in+.

3

“Gor+xomi r+ix+ijf neaur+yí+fr+ix+in+.” ur+ijf nan+ri+in+.

¹ Negf nri+xímeáy+né, payf r+na yopar+pi near+ina rip+ osear+m+in+. Xwi+yfa Ámináo nan+ waf r+near+ij+wápi yanf niwéa nur+ sey+né eg+ápa am+ am+ yayf t+ni ar+fa wip+ri nan+ Gor+xomi r+ix+ijf neaur+yí+fr+ix+in+. ² O áma nri+kw+in+ mimon+ij+pi ero sipi ero yari+g+ayf xean+ijf neaikáran+ro yari+g+apim+ dani éf oneamín+in+ri en+ r+ix+ijf neaur+yí+poy+. Áma n+ni omi dijf m+wikw+roar+ig+ayf enagf nan+ rar+ij+in+.

³ Negf Áminá Jiaso áma ikwiár+in+ipax+pi yari+jo enagf nan+ none re neaimónar+in+, “O enf sixf seaeam+xiri sipi imon+ij+o —O, ayf obor+in+. O xwir+fa seaik+xen+ig+in+ri éf seamín+ri en+far+in+.” neaimónar+in+. ⁴ Ámináo+yá dij+yo dani sey+né nan+ re niyaiwirane dijf s+ijá neaeánar+in+, “Sekaxf none ur+ij+wápi wí p+ni m+wiár+ agwi xixeni x+d+ro r+w+yo en+ xixeni nix+da uro ep+r+far+in+.” niyaiwirane dijf s+ijá neaeánar+in+. ⁵ Sey+né “Gor+xo nepa wá neawianar+ijor+fan+?” niyaiwiróna nij+fa ámi bi t+ni imon+ro Kiraisomi sipi wíana enf sixf nin+ri xwámám+ wiin+pa ero ep+r+fa nan+ Ámináo yay+wf seaméw+in+ig+in+.

“Aiwá nri+fr+ri nan+ omi+jf é+fr+ix+in+.” ur+ijf nan+ri+in+.

⁶ Negf nri+xímeáy+né, Áminá Jisasi Kiraiso nearowár+ij+one enagwi nan+ sekaxf rip+ osear+m+in+. Sér+xímeá gi+yf gi+yf riréwap+igf inar+ij+wá none searéwap+i+jwápi m+x+d+ miyun+pa ner+ kiki+fa yar+náyf, ayf t+ni gwiaum+ min+pan+. ⁷ Ayf rip+ nan+ sekaxf api searar+ij+in+. Pipi x+d+ipax+y+né mar+fa, none sey+né t+ni ni+jwearan+na s+ijwep+igf seaiwap+i+jwápipim+ x+d+ipax+y+né enagf nan+ sey+né nij+far+in+. None wí nri+preán+ri mé memen+jwanig+in+. ⁸ None aiwá wí siwíá m+searapan+ijwanig+in+. An+ijf m+seaikáripa éwanig+in+ri ar+wíyínar+ani, ikwáwíyínar+ani, r+wí nri+fr+kwín+mána nigwf omi+jf r+fa t+ijf an+ijf min+ ner+ij+pipim+ dani bf nerane ni+jwanig+in+. ⁹ “Aiwá an+ipá m+nearapan+ipaxawa imon+ij+ag+fa nan+ e eg+awix+in+.”

riseaimónarini? Oweoi, seyíné sɨwepigɨ seaiwapɨyɨwápimi xɨdɨɨrixini e enwanigini. ¹⁰ Seyíné nijfáriní. None sini seyíné tɨni nɨwearingená sekaxɨ re searayɨwanigini, “Ámá ‘Omɨɨf mepa oemini.’ wimónarigɨáyo aiwá mɨni mɨwipa éɨrixini.” searayɨwanigini. ¹¹ “Poró pí nánɨ rɨa e neararini?” mɨyaiwipani. Segɨyɨ wí nánɨ xwɨyɨá re rɨnarɨɨagɨ arɨá nɨwirane nánɨ rarɨɨwini, “Wí omɨɨf mé sɨɨwɨ nɨyáɨrómɨ nemeróná xwɨyɨá mɨmayfónɨ néra warɨɨoi.” rɨnarɨɨagɨ arɨá nɨwirane nánɨ seararɨɨwini. ¹² Nene Áminá Jisasi Kiraiso tɨni nawini ikárinɨɨwaéne enagɨ nánɨ wiyíné e yarigɨáyíné sekaxɨ nɨsearɨrane enɨ rɨrémixɨ rɨpɨ oseaianeyi, “Píránɨɨf nɨyunɨri nɨɨweámáná segɨ omɨɨf éɨfapimi dánɨ nɨmiro nɨɨrixini.” ¹³ Negɨ nɨriximeáyíné, segɨ winɨyɨf nánɨ enɨ rɨrémixɨ e nɨseairɨ aí nanɨf yarigɨáyíné segɨ yarigɨápɨ nánɨ anɨɨf nɨseainɨri pɨni mɨwiárɨpani. ¹⁴ Segɨyɨ wí none seararɨɨwápɨ “Arɨá mɨwipa oyaneyi.” wimónarigɨáyo sɨɨwɨf mɨ nɨwómixɨro “Ayɨ Poró nearɨɨpɨ arɨá mɨwiarigɨáyɨrɨani?” nɨyaiwiro ayá winɨwɨnɨgɨnɨri ayɨ tɨni gwiaumɨ minɨpani. ¹⁵ E nero aí “Ayɨ nene tɨni sɨmɨsɨ eainɨɨwáyɨrɨani?” mɨyaiwí ségwáo sɨpɨ yarɨná “Gɨ gwɨáorɨani?” nɨyaiwiro dɨɨf píránɨɨf omonɨri ikwairɨrɨf nɨwirɨná urarigɨápa urɨɨrixini.

Yayɨ nɨwiowárɨrɨná urɨɨf nánɨrɨni.

¹⁶ Ámináo —O ámá nɨwayɨrónɨro ɨweapɨrɨpɨ nánɨ mɨkɨf ikiɨorini. O pí pí seámeágɨf aí nɨwayɨrónɨro ɨweapɨrɨf nánɨ seaimɨxɨwɨnɨgɨni. ¹⁷ Porónɨ niɨwanɨɨonɨ gɨf wé tɨni yoparɨf rɨpɨ nearɨf yayɨ seaiwárénaparɨɨni. Nionɨ payɨf nearɨná yoparɨf sɨrɨwɨf e apɨ eánɨɨagɨ nɨwɨnɨrɨná “Poró eanɨrɨani?” yaiwipɨrɨf nánɨ e eaarɨɨárini. ¹⁸ “Áminá Jisasi Kiraiso nɨyɨnéni wá seawianɨwɨnɨgɨni.” nimónarini.

Payí Poro Timotio nání xámi eañnaríní.

Payí rina Timotio nání Poro xámi eañnaríní. Timotio Esia piropenisíyo dánoríní. Xano émayí wo aiwí xínái Judayí wíríní. Poro émayí añmíní xwiýfá yayí winipaxí imóniñpí wáf nurimeríná nioní tñí nawíní wáf riméwinigíní rípeañoríní (Wáf wurimeiarígfáwa 16:1-3). Poro tñí nawíní ami ami neméfisáná xwiogwí waú wo Epesasiyo niñwearí uréwapíyine dání “Ríxa wí e nání oumíní.” niwimóniríná Timotiomi “Joxí síní re niñwearí Jisasoyá siyikí imónigfáyo umenweárixíní.” nurárimí nurí añf wí e dání pñí niwiárimí niñwiríná sekaxí uríñápi tñí xixeni éwinigíní payí rina nearí o tñí e nání mónapíñigíní.

¹ Poroní —Nioní Kiraisí Jisasoyá wáf wurimeiaríñá woniríní. Goríxo — O niñwearí nene yeáyí neayimixemeañoríní. O tñí Kiraisí Jisaso —O nene neairiménapínfa nání dñí níkwímorí ñweañwáoríní. O tñí awaú Poro wáf yeaurimeínfa nání imóníwiniñgíní níñpeagfíoniríní. ² Nioní payí rina Timotioxi —Joxí nioní wáf rímeañpimí dání Kiraisomí dñí wíkwíroní enagí nání gí piaxí rímeañpí woxíñíñí imóniñoxiríní. Joxí nání payí rina nearí mónapíñigíní. “Ápo Goríxo tñí negí Áminá Kiraisí Jisaso tñí awaú wá ríwianíri ayá rírimixíri joxí niñwayíroní ñwearí nání siiri éisixíní.” nimónaríní.

“Xwiýfá wigí dñí tñí nipímorí rarígfáyo wiaikírixíní.” uríñf nániríní.

³ Nioní Epesasiyo pñí niwiárimí Masedonia piropenisíyo nání umíníri neríná ríñpápa ámi axípi orírimíní. Joxí Epesasiyo niñwearí áma xwiýfá Jisaso nání nepaxíñpí nimusíroro xegí bí uréwapíyarígfáyo pñí niñwiaikímorí “Apí e muréwapíyipaní.” ureí. ⁴ “Píyíñf ikayíwí ríñíñpimí tñí arfowa eníná dání wigí niaíwí nemeága nuro yoí wíñíñpimí tñí apiaúmi manaxídípaní.” ureí. Apimí nanaxídírnáyí, Goríxo “Nioní dñí niñkwíroríñpimí dání gí imónigfáyo numeírixíní.” yaiwinípi tñí xixeni mé wigí dñí tñí nipímoró síwiáni ríñwanarígfá enagí nání raríñí. ⁵ Ayí wigí wíñíyo nání nepa dñí sípí winínfa nání “Sekaxí e urírixíní.” ríraríñí. Áma ayí apí xixeni níxídírnáyí, dñí ínimi bí níkwírómáná mirí ero dñí niñyákirorí “Nepa Goríxo wimónaríñpí ríña yaríñwini?” niñyáwiríná esís bí miní ero Jisasomí dñí niñkwíroríná síñrowiárf mepa ero epaxíriní. Apí apí neríñpimí dání wigí wíñíyo nání dñí sípí winínfa enagí nání e urírixíní. ⁶ Ayí rípi nání ríraríñí. Áma wa apí apimí pñí niwiáriro nání ríxa xaxá nero araríxíñíñf raríñoi. ⁷ Awa wigí dñíyo dání nipímorí rarígfápi nání majfá nero re niñyáwiníro rarígfápi, “Níjfa mimóníñwí reñwini? Bíkwíyo e e ríñíñpí, ayí apí apí nání ríñíñí.” rarígfápi nání ení majfá nero aí ñwí ikaxí eániñpí nání negí wíyo uréwapíyaní nání oimónaneyíñíro yaiwinarígfáwaríní.

Ñwí ikaxí eániñpí nání uríñf nániríní.

⁸ Yawawí níjfaríní. Ñwí ikaxí eániñpí, ayí nañf imóníni. E nimóníñagí aí Goríxo ñwí ikaxí ríñpí ayí áma wigí dñí tñí nipímorí rarígfápi sopíñf onírixíní ríñmaní. ⁹ Goríxo e érixíníñí wimóníñpí tñí xixeni neríná ayí re yaiwípráoi, “Ñwí ikaxí ríñíñf áma wé rónigfáyf nánímaní. Ayí áma xwiýfá xowiaikímí yarígfáyf tñí uní yarígfáyf tñí nániríní. Áma Goríxomí ríwí ríwámíní mamóarígfáyf tñí íwí yarígfáyf tñí nániríní.

Ámá Gorixomi paimim wiarigáy tñi aríki imónigáy tñi nánirini. Xaniyaumi pikiarigáy tñi pikioym yarigáy tñi nánirini. ¹⁰ Ámá apixí wí tñi íwí inarigáy tñi oxí waúniraní, apixí wípaúniraní, onarigáy tñi ámá pikimeaarigáy tñi yapí rarigáy tñi ‘Síná romi dání rirariñini.’ nurimáná ná miyarigáy tñi ayí nñi nánirini. Nwí ikaxíyí, ayí xwiyá naní imóniñyo pí pí wiaikiarigáy nání ení riniñi.” yaiwipíraoi. ¹¹ Xwiyá apí, ayí xwiyá seáyí e imóniñí, nene yayí neainariñipi tñi xixeni imónini. Apí Gorixo —O ámá nñi yayí umepaxí imóniñorini. O xwiyá nioni ñiñí ñiniñwirárití wáí nurimeíwiniñinirí nírípeañipi nání rariniñi.

Poró xómi wá wianñipi nání yayí wiñí nánirini.

¹² Negí Áminá Kiraisí Jisasomí yayí wiarinjarini. O “Poró ñiñí ñwiráripaxoríani?” ñiniñiwirí xwiyá oyápi wáí uriméwiniñinirí ñiniñípeañí ení sixí neámixiñí enaqí nání omí yayí wiarinjarini. ¹³ Xámi nioni omí ikayíwí umearirí ámá xóyá siyikí imónigáyo xeaniñí ríá tñiñí wikárití aríki númi nurí anñí mixelí wiaxídirí yagáoni aiwi nioni omí ñiñí miwíkwíropa nerí nání majíá nikáritirí e yariñaqí nání o ayá ñiniñimixirí apí e niñirini. ¹⁴ Nioni sipí imóniñí e yagáoni aiwi negí Áminá Kiraisí Jisaso wá xwapí ayá wí ñiwianíagi ámá xó tñi nawíni nikáritiríñá ñiñí wíkwírorí ñiñí sixí uyirí yarigápi nioni ení axípi nímeaniniginí.

¹⁵ Xwiyá “Kiraisí Jisaso ámá íwí yariñwaéne yeáyí neayimixemeaná nání xwíá tñyo nání biñirini.” riniñipi ñiñí ñwiráripaxípirini. Ámá nñi aríá ñiwiro “Neparini.” yaiwipaxípirini. Nineneni íwí yariñwaéne aiwi ayí yarigápi tñi xixeni mé seáyí e imóniñipi yagáoni, ayí nionirini. ¹⁶ Nioni e imóniñáoni aí Jisási Kiraiso ámá xó nání re owiaiwiñoyinirí, “O apaxí mé píriñí mumamó ámá wigí íwí yarigápi ríwíminí umamopíri nání xwayí ñiwiniñí kikiñá ñweariñoríani?” owiaiwiñoyinirí nioni ayá ñiniñimixirí yeáyí ñiyimixemeanirini. Kiraiso e neriniñipi dani ámá ríwíyo ñiñí ñiwíkwírorí ñiñí ñiyimíñí tígíá imónipíráyí nání nioni, íwí xwapí yagáoni siñwepígí niñirini. ¹⁷ Ayináni Gorixo, añínamini mixelí ináyí anñí miní imóniño —O wí mipe yariñorini. Ámá siñwí winiñpaxí mimóniñorini. Ná woní oní ñwíá nepaxiñí imóniño, ayí orini. Omí anñí íniñá seáyí e uméyoarane yayí umerane néra úwaniginí.

“Xámi ririniñwápi nání ñiñí ñimori xopírárí wírixini.” uriniñí nánirini.

¹⁸ Timotioxi, gí íwoxiníñí imóniñoxi, agwí payí rina nearí “Joxí érixini.” rirariñápi, ayí xwiyá xámi joxí ríwíyo eríápi nání Gorixoyá ñiñíyo dani wíá ñirókiamoríñá ririniñwápi tñi xixeni axípi rirariñini. Xwiyá apimi dani ñiñí sixí ñiniñí xopírárí wírixini. ¹⁹ E nerí ñiñí wíkwíroariñwápi xaíwí íá xirirí ñiñí ñiyaikirorí “Nepa naní ríá yariñini?” ñiyaiwiríñá esisí bi minariñipi siñwí ainenaxídirí érixini. Ámá wa “Joxí e érixini.” rirariñápi ríwíminí ñimamoro mepa neróná siní Jisasomí ñiñí miwíkwíró ewé sínáyo sixí núrorí xwiríá ikixenariñípa axípi e inigíawixini. ²⁰ Ayí waú ríwaúriní. Xaimeniaso tñi Arekisadao tñi awaúriní. Awaú “Gorixomí ikayíwí umearipaxowawimani.” oyaiwinípiyinirí Seteno xe xeaniñí owikáritirí miní wiñarini.

2

“Ámá nñi nání Gorixomí rixiñí wuríyírixini.” uriniñí nánirini.

¹ Ámá Jisaso yá siyikí imónigáy e érixinirí ririmíyí seáyí e imóniñipi, ayí rípirini. Ámá nñi nání Gorixomí rixiñí wuríyiro yariñí wiuro yayí

wiro éfrixini. ² Dɪŋf wɪkwɪroarɪŋwaéne piyá werane kikiá ŋwearane yanwá nani Gorixo negf mixf ináyyo tɪni gapimanf neamenweaarigfá giyf giyo tɪni wigf dɪŋf píranɪŋf owimixinirf rixɪŋf wurɪyífrɪxinɪ. Nene “Gorixomf nixídro nani píranɪŋf e rfa yarɪŋo?” neaiawipaxf imónɪŋfpi erane ámayo yadimɪŋf imónɪŋfpi wirane yanwá nani rixɪŋf wurɪyífrɪxinɪ. ³ Ámá e nerónáyf, Gorixoyá sɪŋwɪyo dani nanf ero apani imónɪŋfpi ero yarɪŋagfá nani “Rixɪŋf wurɪyífrɪxinɪ.” rarɪŋni. O nene yeáyf neayimixemeaarɪŋorini. ⁴ Ámá nɪni xwɪyá mfkf nepaxɪŋf imónɪŋfpimi mí nómixiro dɪŋf omópoyɪnirf wimónarɪŋorini. Apimi mí ómixána yeáyf uyimixemeámfanirf nani wimónarɪŋorini. ⁵ Nene nijfárinɪ. Nwá nepa imónɪŋfpi, ayf ná woni Gorixorini. O tɪni xfomf sipi wikárarɪŋwaéne tɪni nani wáwɪŋf imónɪŋo, ayf eni ná woni Kiraisi Jisasorini. ⁶ O Gorixo íná e éwɪnɪgɪnirf wimónɪŋíná imónáná ámá nɪneneni negf fwf yarɪŋwápi gwɪnɪŋf neaikweawárfmfánirf neapeɪnɪgɪni. Xfo nɪneapeirɪŋfpimi dani síwá rénɪŋf neaɪfrɪni. Gorixo ámá nɪyonf yeáyf uyimixemeámfanirf nani wimónarɪŋorini. ⁷ Nionf Kiraiso e neaɪŋfpi nani wáf nurimeiarigfáyf wo nimónirf áwanf nurimeíwɪnɪgɪnirf Gorixo nɪnɪrɪpearf —Aga yapf bi mɪrarɪŋni. Nepani rarɪŋni. Gorixo nɪnɪrɪpearf émayf manf nionyáyo dani xwɪyá nepaxɪŋf imónɪŋfpi arfá niro dɪŋf wɪkwɪroro epírfá nani uréwapɪyimfáonf imónimf nani nimixɪfrɪni. ⁸ Ayínani ge ge Jisasoyá síyikf imónigfáyf Gorixomf yayf owianeyɪnɪro awí neánróná “Oxowa omf rixɪŋf urfɪfrɪxinɪ.” nimónarini. Ayf “Oxf síyikwá mɪnɪpa nemána wigf wɪnɪyo wikf mɪwónɪpa ero xɪxewiámf mɪrɪnɪpa ero yarigfáwa wé seáyf e nɪmfeyoaro fepá nemána rixɪŋf urfɪfrɪxinɪ.” nimónarini.

Apixíwa epaxfpi nani urɪŋf nánirini.

⁹ Apixíwa eni ámá Gorixomf yayf owianeyɪnɪro awí eánarigfɛ nani nɪbɪróná píranɪŋf niteánro aikyf xixeni wigf yɪnɪpaxfpi nɪyɪnɪmɪ bɪfrɪxinɪ. Ámá weyf onearɪpoyɪnirf dɪfá okiyá ero nɪgwí okiyá inɪro rapɪrapf nɪgwí xwé ronɪyf yɪnɪro mé ¹⁰ apixf “Niaíwí Gorixoyáíwanexini.” rɪnarigfíwa epaxfpi wigf ámayo arɪfá nɪwirɪŋfpimi dani okiyánɪŋf inɪfrɪxinɪ. ¹¹ Apixíwa oxowa uréwapɪyarfná xwɪyá mɪrf inɪmɪ nɪwurɪnɪro arfá wɪfrɪxinɪ. ¹² Apixíwa xe oxowamf seáyf e nɪwimónɪro ouréwapɪyɪpoyɪnirf wɪnarɪŋámani. “Íwa xwɪyá mɪrf ero oxowamf manf arfá wiro éfrixini.” nimónarini. ¹³ Ayf rɪpi nani rarɪŋni. Eníná Gorixo ámá nimixɪfná xámf imixɪŋo, oxf Adamomf nimiximáná rfwɪyo apixf Ipímf imixɪfrɪni. ¹⁴ Ayf rɪpi nani eni rarɪŋni. Obo yapf wɪwapɪyɪŋo, ayf Adamomfmani. Ipímf yapf wɪwapɪyáná í xwɪyá Gorixo urɪŋfpi wiaíkinf enagf nani “Apixíwa xwɪyá mɪrf ero oxowamf manf arfá wiro éfrixini.” rarɪŋni. ¹⁵ Nionf e nɪrɪrf aɪ apixíwa Gorixomf dɪŋf nɪwɪkwɪróa uro ámayo dɪŋf sipi nɪwia uro síyikwá mɪnɪŋf imónɪro niteánirf ero nerónáyf, niaíwí xɪrarigfápimi dani erfkiemeánɪrɪfárinɪ.

3

Síyikf Jisasoyá imónigfáyo wipenweagfáwa nánirini.

¹ Xwɪyá re rɪnɪŋfpi dɪŋf ŋwɪrɪrɪpaxf imónɪŋfpirini. “Ámá Gorixoyá síyikf imónɪŋf bimf” go go “Oumenweámni.” nɪyaiwirfnáyf, “Nionf api e oemni.” wimónarɪŋfpi, ayf awiaxfrini. ² Ayínani Gorixoyá síyikf imónɪŋyf bimf wipenweanf go go rɪpi rɪpi imónwɪnɪgɪni. Xwɪyá numeárɪpaxf imónwɪnɪgɪni. Apixf ná wɪnɪ meáwɪnɪgɪni. Dɪŋf nɪpɪkwɪni

mimóniñf nání míkikayó nanf náníni kíkayówinigini. Dñf nanf nimori ámayá sñwfyó dání wé róniñf imóniñfipini éwinigini. Wé íkwianwfyó uñwiráripaxf imónfwinigini. Ámá wímeááná nipemeámi nurí aiwá míranf wíwinigini. Wíniyo uréwapiyipaxf imónfwinigini. ³ Iniñf nñrñá papíkf yarígfápi nání mñf minípa éwinigini. Wáwinñf nimónri apaxf mé mñf mimónípa eri awayini wirí éwinigini. Mñf nípéa memepa éwinigini. “Nígwf bí aí mñmúropa oeni.” yaiwiarígfápi wí dñf fá mñmaxrípa éwinigini. ⁴ Xegf sfwí niaíwí píránñf méwinigini. E nerñá niaíwíy xanoyá manf arfá wiro wéyo umero éfríxinri éwinigini. ⁵ Ámá majfá nerí xegf sfwí niaíwí píránñf mumeapa nerñáyf, “Goríxoyá siyikf imónígfáyf bimf anani píránñf umenweapaxríni.” riseaimónarini? Oweot, e nerñáyf, píránñf mumeñweapaxf enagf nání raríñf. ⁶ Jisasomi sní aí dñf nñwíkwírori nñfdrñá negf neaipenweañf wo oimónri sñwí mñwinípa éfríxinri. O e nimónri nání wárf imónarñá obo seáyf e seáyf e nimónri náníñf neánri xwíyá meárinñfpa o ení xwíyá meárinigini nání raríñf. ⁷ Ámá wí xegf yof ráná dñf Jisasoyá siyikf imónígfáyf néyáyo dáníni marfá, sipfáyfá dñfyo dání ení “Nañorini.” yaiwiarígfó, o seaipenweáwinigini. Dñf e mñwíaiwiarígfó enánáyf, ámá wí nñwíápñmearo o ayá wimopaxf enípi nání ráná awí oboyá ñwirárinigini nání raríñf.

Jisasoyá siyikf imónígfáyó seáyf wíiarígfáyf nánriñf.

⁸ Ámá go go “Jisasoyá siyikf imónígfáyó seáyf wíiaríñá woní oimónmíni.” nñwimónriñáyf, dñf fá xriño imónfwinigini. Nanf rriñf sipí rriñf mepa éwinigini. Iniñf papíkf yarígfápi nání mñf minípa éwinigini. “Amípi wí mñmúropa oeni.” nñyáiwirí fwí urápmñriñf mepa éwinigini. ⁹ Apí apí mepa nerí xwíyá eníñá dání yumfí imónñf Goríxo wfá ókímíxinípi nání sní ududf mñwiní “Aga nepa ríá rñniñf?” nñyáiwirí xaíwí fá xírfwinigini. ¹⁰ Jisasoyá siyikf imónñwaéne seáyf neaipaxf imónñf worfaniñf xámi iwamfó iwamfó wíwapíyífríxiní. E nerñá ríxa mñmñwíaró nerí wí xwíyá mumeáripaxf imónñfpi néra waríñagf nñwiníronáyf, xe e oimónri sñwí wñfríxiní. ¹¹ Apíxiwa ení dñf fá xírfáyf imónfríxiní. Mñmayfó mñropa ero dñf nñpíkwini mimónñf nání míkikayó nanf náníni kíkayoro éfríxiní. Pí pí nerñá ámá dñf ñwiráripaxfipini éfríxiní. ¹² Jisasoyá siyikf imónígfáyf né seáyf seaiiarígfáwa apíxí ná wíni meáfríxiní. Wígf sfwí niaíwí píránñf méfríxiní. ¹³ Ayf rípi nání “Seáyf seaiiarígfáwa apí apí éfríxiní.” raríñf. Jisasoyá siyikf imónígfáyó seáyf wíiarígfá gíyf gíyf píránñf nñwíronáyf, ayo wé íkwianwfyó uñwiráripfí enagf nání raríñf. Kiraisí Jisasomi dñf wíkwíroarígfápi nání wíyo áwanf nuríñá ení ígígf mé anani urípaxf imónípfí enagf nání raríñf.

“Joxí ámá Goríxoyáyf epaxípi nání nñfá oimónri eaaríñf.” uríñf nánriñf.

¹⁴ Nioní xwíyá rípi rfwamíñf neáa nuríñá “Ríxa ríñá nñbri símeámígní.” nñyáiwirí dñf síkwímoníni. ¹⁵ E nerí aiwí nioní mñbipaxf nimónánáyf, joxí nñfá re imónriñá nání payf ríña eaaríñf. Ámá Goríxoyá gwí imónígfárf —Arí ámá Goríxo, dñf mñkí íkíñoyá siyikf imónígfáyfríni. Íkfá xwíyá xaíwípññf nimónri xwíyá nepaxíñf imónñfipimi sopíñf warígfáyfríni. Ayf Goríxo e éfríxinriñf wimónaríñfpi tñf xixeni nerñá epaxípi nání joxí nñfá imónriñá nání eaaríñf. ¹⁶ Aga neparíni. Xwíyá nene dñf íkwíroaríñwápi, Goríxo wfá mókímíxípa enáná sní nñfá mimónípa enwápi —“Apí aga seáyf émi imónñfpirfaniñf?” nñyáiwirane

rariñwápirini. Ayináni seaní niriñanéná rípi rariñwárini, “O siñáni áamá imóniri kwíyípi ‘O aga wé róniñorini.’ owiaiwípoyiniri neaiwapiyiri enorini. Aníñajowa siñwí winaxídiro xwíyíá o nání rininiñpi añí nimini rinimeri enorini. Áamá xwíá tíyo ñweagíáyí diñí wíkwíroro Gorixoxo añíñami nání wíñaniri enorini.” rariñwárini.

Áamá Jisasomi ríwí número kwíyí xegí bimi xídiñí ríáyí nánirini.

4

¹ Kwíyí Gorixoyápi rixa áwaní re rémíxamoníriní, “Sía yoparíyí tíñiná áamá wí Jisasomi siní diñí míwíkwíró ríwí númeroiná re epírfáriní. Kwíyí ámí xegí bimi —Api áamá yapí wíwapiyariniñpi. Apimi xídiro áamá kwíyí apimi dání uréwapiyarigíáyí rariñgíápi aría wiro imíoyo dání éwapíñarigíápi aría wiro epírfáriní.” Gorixoyá kwíyípi áwaní e rémíxamoníriní. ² Apimi dání uréwapiyarigíáyí yapí owíwapiyaneyiniri yarigíápi dání wíwapiyarigíáriní. Wigí diñípi íwí ayá wí yarigíápi dání rixaxí óriñagi nání íwí nero aí “Ayí íwí ría yariniñ?” niyaiwiríná esisí bi minarigíáriní. ³ Ayí “Apixí míméániñpaní.” riro “Aiwá api ñwíáriní. Minípaní.” riro yarigíáyíriní. E nerí aí nene xíomi diñí niwíkwírorane xwíyíá nepaxíñí imóniñpi nání diñí moariñwaéne Gorixoxo aiwá api api nání yayí ninimáná níñixiniñí imíxiniñí. ⁴ Ayí rípi nání rariñini. Amípi Gorixoxo imíxiniñí níñi nañíriní. Wí ríwíminí mamopaxí mimónini. Nene Gorixomi yayí niwirane nípaxíni imóniñagi nání rariñini. ⁵ Gorixoyá siñwíyo dání aiwá nípiñi ananí nípaxí imóniñagi nání rariñini. Ayí xewaníño amípi níñi iwamíó nimíxiniñá “Nípiñi nañíriní.” riniñipi dání nípaxí imóniri nene niñiranéná api nání yayí wiariniñwápi dání nípaxí imóniri enagi nání rariñini.

“Ririxímeáyo uréwapiyiri Gorixomi píraníñí xídiñí nání iwamíó éwapíñirí ériñini.” uriniñí nánirini.

⁶ Xwíyíá api joxí yegí níñixímeáyo nuréwapiyirínáyí, surímá wí mé áamá Kiraisí Jisasoýá xínáiwaníñí nimóniri omíñí xixeni níwiiríná yarigíápa axípi e eríáriní. Joxí e neríná aiwá niñiriñipi dání ení sixí eánariñwápa axípiñíñí joxí xwíyíá nene diñí wíkwíroariñwápi —Api xwíyíá píraníñí reñwipéniñí joxí níxída wariniñpi. Nepaxíñí imóniñpi. Apimi dání ení sixí eániríáriní. ⁷ E nerí aí piyiniñí ikayíwípi —Api sa xwíá tíyo daniñpi. Niaíwí diñí mímogíápiñi nípaxípi. Apimi diñí bi míkwíró aríkwíkwí níwiéra nuri áamá Gorixomi xixeni níxídiñí yarigíápi tíni xixeni ería nání áamá nífá yaníro nání iwamíó éwapíñarigíápa axípiñíñí iwamíó éwapíñirixini. ⁸ Ayí rípi nání “Áamá Gorixomi xixeni níxídiñí yarigíápi tíni xixeni ería nání iwamíó éwapíñirixini.” rirariñini. Wará rírowá oneaiñiri nání iwamíó níréwapíñiriniñpi, apimi dání nañí onimíapi neaiipaxíriní. E nerí aí Gorixomi xixeni xídaníwá nání iwamíó níréwapíñiriniñpi, apimi dání nañí ayá wí neaiipaxíriní. Agwí ríná siní xwíá tíyo niñwaranénarani, ríwíyo añíñami niñwaranénarani, nañí neaiipaxí enagi nání rariñini. ⁹ Xwíyíá api, ayí diñí ñwiráñipaxí imóniñpi. Áamá aría niwirí xídiñipaxípi. ¹⁰ Ayí ríwíyo añíñami niñwaranénarani, siní xwíá tíyo niñwaranénarani, Gorixomi xixeni xídaníwá nání iwamíó níréwapíñiriniñpi dání nañí neaiíwiniñirí agwí ríná ríwí níñkwíniñmána aníñí miní yariniñwáriní. Nene Ñwíá diñí noní imóniño —O áamá niyoní yeáyí uyimíxemeámíñiri enorini. Xíomi diñí wíkwíroariñwaéne añipaxí yeáyí neayimíxemeaariniñí. “O nene e

neaiinárini.” niyaiwirane dñj níkwímorane nání anñj miní yarñwárini.
 11 Xwiyfá apí nñpini sekaxí uríri uréwapiyiri éirixini.

“Dixí nerñjípimi dání sñwepigí wíríxini.” urñj nánirini.

12 Joxi sini áma ríá mirñjoxi aí xe peayí onanípoyiniri sñwí mñwinipani. Joxi wé ikwianwíyo rñwirárípíri nání Jisasomi dñj wíkwíroarigfáyí epaxí imónñjípí nání sñwepigí wíríxini. Jíwanñjoxi nñra nurñjípimi dání sñwepigí wirí nemerfná píranñjñ nerñjípimi dání sñwepigí wirí wíniyo dñj sipí nñwirñjípimi dání sñwepigí wirí dñj ñwirárípaxípi nerñjípimi dání sñwepigí wirí íkwíránánñjñ nimónirí nerñjípimi dání sñwepigí wirí éirixini. 13 Nioni bímfáé nání wenñjñ nerí nñjwearfná Goríxomi yayí umeanñro nání awí eánarigte dání xwiyfá Goríxoyápi fá nuroimáná apimi dání uréwapiyiri ení rñrémixí wirí éirixini. 14 Xámí Jisasoyá siyikí imónigfáyo wipenweagfáwa joxi erfápi nání Goríxoyá dñjñyo dání wíá rókiamoro wé seáyí e sikwiárñro éaná Goríxo xegí kwíyípimi dání e epaxí oimónirí dñj síxí símonjípí dñj yaíkiá mñmopani. 15 Xwiyfá “Joxi e éirixini. E éirixini.” rñrarñjápí nñpini xixeni wé oroárímñiri éirixini. Áma gíyí gíyí sñwí nñranñroná joxi xwiyfá nioni “E éirixini.” rñrarñjápí nerí wé nñróa warñjagí ranípírfá nání e éirixini. 16 Jíwanñjoxi yarñjípí nání sñwí ainenaxdíri uréwapiyarñjípí nání ení sñwí ainenaxdíri éirixini. Kikiáfá bí mñjweá arfíki e yayíríxini. Ayí rñpi nánirini. Joxi e nerfná jíwanñjoxi erfkiemeánirí díxí manj arfá siarigfáyo erfkiemearí erfá enjagi nání rarñjini.

5

“Ámayo píranñjñ owimiximñiri nurñfná díxíyo urarñjpa urfírixini.” urñj nánirini.

1 Ámñnápia wími píranñjñ owimiximñiri nerfná xwamiánf tñni muripani. Díxí ápowami nñpenf urarñjpa urfírixini. Íwí síkñjowami píranñjñ owimiximñiri nerfná díxí rñgwáowami urarñjpa nñpenf urfírixini. 2 Apianjpiami nurñfná díxí rinókíwami urarñjpa urfírixini. Apíyáiwami nurñfná íkwíráf wínanñjñ nimónirí rñnapíwami urarñjpa urfírixini.

Apíxí aníwa nání urñjípí nánirini.

3 Apíxí aní wí úmayí imónñjagí nñwinñfná wéyo uméirixini. 4 E rñrarñjagí aí apíxí aní gí gí niaíwí tñjñ imónñrñni, fwiárñawéyí tñjñ imónñrñni, enánáyí, ayí epírfá seáyí e imónñjípí rñpñrini. Wigí imónigfáyo wéyo umepírfá nání éwapññfírixini. Wigí xaníyaú umegíípa wíwanñjñyí ení rñxa xwé niwiarorfná axípi umepírfá nání éwapññfírixini. E nerónáyí, Goríxo yayí winarñjípí yarñjagfa nání rarñjini. 5 Apíxí aní aga úmayí imónñjñ gí gí Goríxo arírá oninñri dñj wíkwímoarñjñrini. E nerfná árñwíyimñrñni, íkwáwíyirñni, omí rñxñjñ uríri yarñjñ wirí yarñjñrini. 6 E nerí aí apíxí aní gí gí “Pí enñjoi?” niyaiwirí mñjñ winarñjñpini “Oemñni.” nñwimónñrñnáyí, sini sñjñ nimónirí nñjwearí aí aga penñññjñ imónñni. 7 Apíxí aníwayá niaíwíyí tñni fwiárñawéyí tñni píranñjñ numero xwiyfá murípaxí imónñfírixinñri nioni rñrarñjápí sekaxí nura úirixini. 8 Ayí rñpi nání “Nioni rñrarñjápí sekaxí nura úirixini.” rñrarñjini. Áma go go xegí imónñjñyo mumepa nerfná Jisasomi dñj wíkwíroarñjípí rñwí rñrñwámñni nñmamori sipí áma dñj mñwíkwíroarigfáyí yarígfápimi nñmúrori aga sipí

imóniñipi yarini. E neri aí go go xanipiaúmi mumepa nerína ayf aga añipaxf sipi imóniñipi yarini.

⁹ Apixf anf wí sini xwiogwf 60 mímúropa enána ikwf Jisasoya siyikf imónigfáyne apixf aniwami arirá wianfwaníro nání wigf yof ñwirárarigfánami mñwiráripa érixini. E neri aí í oxf ná womini píraninjf meánagi enagi winiri ¹⁰ “Sanf píraninjf nearáparinjiní.” rariñagfa arfá wiri “Xegf niaíwf píraninjf meagirini.” rariñagfa arfá wiri áma añf midánfyo aiwá mirañf yagi imóniñagi winiri áma Gorixoyáyo arirá nñwirfna siyikwfpñinjf nimónimáná arirá wiagi imóniñagi winiri áma wí ñinjf rfá uxeariñagi nñwinirfna seáyf wiagi imóniñagi winiri pí pí nanf imóniñipi “Oemini.” nñyiwiri ñinjf wíkwíroagi imóniñagi winiri nerínaíf, íyá yof anani ikwfnami ñwirárfrixini. ¹¹ E neri aí apixf anf sini apianfpa mimónipa egfíwayá yof mñwiráripa érixini. Ayf rípi nání rariñini. Apixf anf sini apianfpa mimónigfíwa “Ámi oxf wo tñni oinaiyf.” wimónaná sini Kiraiso nání ñinjf mamóninjf nero “Ámi womi omeánimini.” wimónarinjf enagi nání rariñini. ¹² Íwa e nerónáíf, oyá símimanfyo dánininjf re rárigfápi, “Ámi oxf míméanf sa Kiraiso tñni níkarinirfna apánirini.” rárigfápi rñwfmini mamoarigfá enagi nání xwiyfá meárinigfíwa imónarigfáriní. ¹³ Rípi eni yarigfá enagi nání rariñini. Omñjf bi mé kikiáf néra waníro nání néwapfga nuro aí nepa kikiáf bi yarigfámani. Añf iwá iwámi nemeróná xwiyfá mímayfó roro wiárf nñrémore xwiyfá répiroro neróná xwiyfá píraninjf nñipaxf mimóniñipi rariñini. ¹⁴ Ayfnáni “Apixf anf sini apianfpa mimónigfíwa re érixini.” ñimónariní. “Ámi oxf níméaníro niaíwf nñixiríro umérfrixini.” ñimónariní. Íwa e neróná áma Jisasomi ñinjf mñwíkwíró nene nání wíkf neaóninjfyf wo íwa apini yariñagfa nñwinirfna “Íwa sipi yariñoi.” nearipaxf wí imóninífamani. ¹⁵ E neri aí apixf anf wíwa Setenomi xñdipfri nání ríxa Jisasomi pñni nñwiárimí wigfmi warigfá enagi nání rariñini. ¹⁶ Apixf Kiraisomi ñinjf wíkwíroarigfá gñyf gñyf wigf apixf anf enánáyf, Jisasoyá siyikf imónigfáyo anñjf wíkaripfrixiniri wíwaninjfyf íwami píraninjf número arirá wírfrixini. Ayf Jisasoyá siyikf imónigfáyf apixf anf úmayf imónigfíwami arirá wípfra nání rariñini.

Jisasoyá siyikf imónigfáyo wipenweagfáwa nánirini.

¹⁷ Jisasoyá siyikf imónigfáyo wipenweagfá numenwearfna nanf nero píraninjf yarigfáwa yayf owininiri aiwáraní, ñigwíraní, mñni wiarigfápi “Biaú mñni wipaxowarfaní?” nñyiwiro wé ikwianfwo ñwirárfrixini. Wipenweagfá xwiyfá Gorixoyápimi dání enf rñémixf wiro uréwapfiro yaníro nání anñjf minf yarigfáwa nání ayf añipaxfíni. ¹⁸ Bñkwíyo dání xwiyfá rípiáú nñriniri eáninagi nání rariñini, “Burímákaú wítipi exwexwímf oeniri xwirinwf xapixapf nosaxa pwarfna bi mñnipa oeniri manf gwí mñkírfwipani.” nñriniri eániri “Ñigwf omñjf yarigfáyf wigf omñjf egfápi nání ñigwf meapaxfíni.” nñriniri eániri enagi nání wipenweagfáyf re yaiwírfrixiniri rariñini, “Neaipenweagfáwami yayf owininiri mñni wiarñwápi biaú mñni wipaxowarfaní?” yaiwírfrixiniri rariñini.

¹⁹ Áma ná woni nñwiápnímeari Jisasoyá siyikf imónigfáyo wipenweañf womi xwiyfá nuxekwímore “Sipi yarini.” rñránáyf, arfá mñwipani. E neri aí sñjwf wñnarófáyf waúraní, waú woraní, enánáyf, ayf anani arfá wírfrixini. ²⁰ Wipenweagfá arfki fwf yarigfáyo Jisasoyá siyikf imónigfá

nıyíyá sıńwı anıgıe dání mıxı urıırixını. Wa enı wáyı nero axıpi mepa epııra nání “Nıyíyá sıńwı anıgıe dání urıırixını.” rırarıñını. ²¹ E neri aı nionı Gorıxoyá sıńwı tıñı e dání tıñı Kiraisı Jisasoyá sıńwı tıñı e dání tıñı anıñajı xfo ía yıyamıxımı enıyíyá sıńwı tıñı e dání tıñı xwıyía joxı mııımúropaxı imónıñı rıpi orııımını. Joxı nionı wıpeñweagıáwa nání rırarıñapı nerına wı nání “Ámá nionıyáyııanı?” nıyaiwiri nıyınwırónrı mepa éırixını. Wı dıxıyonı sımı sımı e nımerı mepa éırixını. Xıxenı wıgı yarıgıápı tıñı wııırixını. ²² Joxı ámá wo ayá tıñı nımearı Jisasoyá sıyıkı imónıgıáyo wıpeñweañı wo imónıwınıgıñrı nıwımıxırı wé seayı e mıwikwıarıpanı. Apaxı mé wıpeñweañı wo oımónrı wımıxána fıwı ayı yarıgıápı rıxımeanıgıñrı rarıñını. Joxı fıwı bı mé ikwıráınaxınıñı imónıwınıgıñrı rarıñını. ²³ Timotioxi, ínına aga sımıxı agwıyo sıayarıñıpi nañı sıñı nání aga inıgıñı mıñıpa neri marısıná nání wayía inıgı wainı bı tıñı nııırixını. ²⁴ Sıpı ámá wa éıápı sıñanıñe dání éıá enagı nání sıñı pıá mıñıñána aı rıxa sıñanı imónarıñrıñı. E nimónrı aı sıpı wa éıápı ínımı dání éıá enagı nání pıá néfasána enána sıñanı imónarıñrıñı. ²⁵ Axıpi énıñı nañı wa éıápı sıñanıñe dání éıá enagı nání sıñanı imónarıñrıñı. E nimónrı aı nañı wa yumıí éıápı anıñı yumıí imónarıpaxımanı.

6

Ámá xınáıwánıñı nimónıro omıñı wııarıgıáyı nánrıñı.

¹ Ámá xınáıwánıñı nimónıro omıñı wııarıgıáyı wıgı bosowa nání “Awamı wéyo umerane xıxenı arıá yımıgı wirane epaxowarıanı?” nıyaiwiro apı e wııırixını. Awa Gorıxo nání sıpı mıııpa ero none ámáyo uréwapıyarıñwápi nání sıpı mıııpa ero oépoyınrı rırarıñını. ² Go go xegı bosı Jıasomı dıñı wıkwıroarıñı wo enánáyı, dıñı re nıwııwırı paimımı mıwıpa éwınıgıñı, “Xfo enı gı Jıasomı dıñı wıkwıroarıgıwı wo enagı nání sa gı nıııxımeanıñı imónıñı woranı?” E nıwııwırı paimımı mıwıpa neri rıpiñı yaiwıwınıgıñı, “Gı bosı omıñı wııarıñáo Jıasomı dıñı wıkwıroarıñı wo imónrı Gorıxo dıñı sıxı uyarıñı wo imónrı enı enagı nání arıá yımıgı nıwırı omıñı owıımını.” yaiwıwınıgıñı. Xınáıwánıñı nimónrı omıñı wııarıgıáyı nání rırarıñapımı dání sıyıkı Jıasoyá imónıgıá joxı tıñı e ñweagıáyo uréwapıyırı enı rıremıxı wırı éıırixını.

Mımónı uréwapıyarıgıáyı nánrıñı.

³ Ámá go go xwıyía nionı rırarıñapı marıáı, xegı bı imónıñıpi —Apı xwıyía pıranıñı réwapınıgıápı tıñı xıxenı mımónıñıpıñı. Xwıyía negı Ámına Jıası Kiraisı rıñıpi tıñı xıxenı mımónıñıpıñı. “Gorıxomı pıranıñı nıxıdırına epaxı, ayı apıñı.” rıñıpi tıñı xıxenı mımónıñıpıñı. Xwıyía xegı bı imónıñı apı ía xırarıñı go go ⁴ warı nimónrı aı aga nıjıá nañı bı mımónıñorını. O xwıyía rırowıámı inarıgıápı nání wı tıñı orınaneyınrı sımı xeadıpénarıñrıñı. Xwıyía xımıxımı nıñıro rarıgıápı nání enı wı tıñı orınaneyınrı sımı xeadıpénarıñrıñı. E yarıñıpımı dání ámá sıpı dıñı yaiwınıro xwıyía mıxımıxewıámı inıro ikayıwı rınıro anıdıñı yaiwınıro ⁵ xıxewıámı rınıro yarıgıárını. Ámá e yarıgıáyı dıñı xeyanıñı imónıro xwıyía Jıası nání nepaxıñı imónıñıpi bı sıñı mıxénıñı imónıro egıáyıñı. Xeñwını re yaiwıarıgıárını, “Gorıxomı nıxıdırıñıpımı dání amıpı xwé meapııra nánrıñı.” yaiwıarıgıárını.

“Ía xıñıñı apánrıñı.” yaiwıarıgıáyı tıñı e mıyaiwıarıgıáyı tıñı nání urıñı nánrıñı.

⁶ Ayf e yaiwiarinagfa aÍ ámá “Amípí nioní íá xirínápi, ayf apánirini.” yaiwiarigfáyf Gorixomí nixfdirínipimí dání amípí Gorixo “E wíimigini.” yaiwiarínipí wí mimúrónigfáyfirini. ⁷ Inókíwa neaxirigfe dání amípí wí tñf imóninwaéne íá neaxirigfáraní? Péwaé dání ení amípí wí nimeámi wanfáraní? Oweoi. ⁸ Ayfnáni sa aiwá naní nániraní, aikf yínaní nániraní, apáni enánáyf, dñf re oyaiwianeyí, “Nene íá xirínwápi ayf apánirini.” oyaiwianeyí. ⁹ E nerí aÍ ámá amípí wí mímúropa oenirí yarigfáyf re yarigfáraní. Amípí wí nánini ayá sfwf nuroríná mñf sixf nínirínipimí dání wiwanínfyf mtréyónínf pikínarigfáraní. Ayf majfá nikáriníro amípí rfwéná xeanínf wímeapaxf imóninipí nání ikfnínf sipí wiarínfirini. Maiwí e néra núfasáná rfwéná sfwá nerí piéropírfáraní. ¹⁰ Ayf rípi nání rarínini. Ámá nígwf nánini dñf sipí n#wiríná ayf íwf xixegfni oépoyinirí wipemearínfirini. Ámá wí nígwf nánini ikfnínf sipí n#wirínipimí dání xwíyfá nene dñf ikwíroarínwápi ríxa pñí n#wiárimí majímajfá néra xewífmí nuro rfnínf meárinarínagfa nání rarínini.

“Píránínf nerí dñf niyimínipí xaiwí íá maxírfirixini.” urínf nánirini.

¹¹ “Gorixo ‘Timotio e éwinigini.’ wimónarínipí tñí xixeni oemini.” yaiwiarínoxí, sipí apimí píranínf éf menfirixini. E neríná “Wé rónínf imóninipini oemini.” yaiwirí “Gorixomí píranínf nixfdiríná epaxípiní oemini.” yaiwirí “Omí anínf dñf owíkwírómíni.” yaiwirí “Ámáyo dñf sipí owimíni.” yaiwirí “Pí pí nímeáfpi xwámámf oemini.” yaiwirí “Ámáyo nípíyiní owimíni.” yaiwirí éfirixini. ¹² Joxí Jisasomí dñf n#wíkwíroríná ámá “Xfo xopírarf nínírfenínof?” niyaiwiníri ení neánirí ení menarigfípa axípi éfirixini. E nerí dñf niyimínf joxí e oimónirí wéyo íá rumirínipí xaiwí íá maxírfirixini. Joxí naní imóniní dñf wíkwíronípi ríxa ámá obaxí arfá egfe dání waroparf winí enagí nání rírarínini. ¹³ Gorixo —O pí pí dñf tñf imóninipí nání mfkf ikinorini. O tñí Kiraisí Jisaso —O míf ináyf Podiasí Pairato xwírfíxí umearíná xfo nání waroparf xixeni inínorini. O tñí awaú arfá egfíe dání xwíyfá joxí mímúropaxf imóniní rípi orírmíni. ¹⁴ Joxí sekaxí Áminá Jisási Kiraiso nínearimí peyinípi xixeni éfirixini. E nerí Jisaso sínáni piaumímí infé nání joxí rídunípaxf imóninipí mepa néra urí ámá xwíyfá “O sipí yarini.” rímeapaxf imóninipí mepa néra urí éfirixini. ¹⁵ Gorixo moáriníná nimóniríná o sínáni piaumímí inínfáraní. Ayf rípi nání rarínini. Gorixo yayf xfo winarínipí nání xewanínfo mfkf ikinorini. Ná woní oníni seáyí e imóninorini. Míxf ináyf nímíni nweagfáyo seáyí e wimóninorini. Áminá niyoní ení seáyí e wimóninorini. ¹⁶ Anínf noní nweanfo, ayf ná woní oníriní. Wfá o ómíxarínipí ináyfnínf píroarínagí nání ámá anwí e pupaxomaní. Ámá wí sínwf wínigfomaní. Wí ení sínwf wínípaxf imóninomaní. Omí ámá nínenení seáyí e uméwanígní. O anínf íníná neameñweáwinígní. “E imóníwínígní.” nimónarini.

Ámá amípí wí mímúrónigfáyf epaxípi nánirini.

¹⁷ Ámá agwí ríná amípí wí mímúrónigfáyo re urfirixini, “Wárfíxayfné mimónípa ero amípí seyfné mífseamúroarínipí nání ‘Anínf íá xíranfáraní. Wí anípa imónínfá meníni.’ mífaiwípaxf enagí nání apimí dñf mñwírfárfpa ero éfirixini. E mepa nero Gorixo —O yayf oneainínírfpi nínaiapírfná xwapf ayá wí neaiaparínorini. Omíni dñf unwírfárfpoyí.” urfirixini. ¹⁸ Rípi ení urfirixini, “Ámáyo naníni wíiro saní nurápiróná onímíapí muráf ayá wí urápiro yaní ewaní imóníro amípí bí wáwuní

oimoaneyinro tiro érixini. ¹⁹ Seyné e nerónáyí, nepa amipí ayá tñí imóniri nipémáná ríwíyo seaímeanfa imóniri enjipi awí eámeámí yárarinjoí. Apí diñí ñwiráripaxí imóninipirini. Apí diñí niyimñí imóninipipi maxiripírífa nání sñánñí eánarigíápirini.” E urfirixini.

“Nioni nira weapíápi sñimanñimini tinei.” urñí nánirini.

²⁰ Timotioxi, nioni e érixiniri diñí rñwirárinjápi ríwíminí mitipani. Sñimanñimini tinei. Ámá Gorixomi mixelarigíáyí xwiyá íkíá iwíyo dání rarigíápi tñí xwiyá ikweakwímí rinarinipi —“Apí xixeni nijá imóninipirini.” niriro aí yapí rarigíápirini. Apí tñí gí tñí e dání xe orípoyinri sñwí miwinipa érixini. ²¹ Ayí ámá wí “Xwiyá apimi dání nijá imóninwaénerini.” nirinirinipimi dání ríxa majímajífa néra xenwími ugá enagi nání rarinini.

“Gorixo wá ríwianíwíniginí.” nimónariní.

Payí Poro Timotio nání r'wíyo eañnarini.

Payí rina Timotio nání Poro ná r'wíyo eañnarini. Poro ámi añí yoí Romíyo gwí niñwearná Timotio siní Epesasiyo niñweari Jisasoyá siyikí e imónígfáyo umeñweañaná Poro “Nioní niþkipíri añwi ayorfaní?” niyaiwirná Timotio ení neága nuri pí pí wímeáþimi xopírarí wipaxí imóníwiniñiniri payí rina nearí ðiñí sixí umímonñiniñí.

¹ Poroní —Nioní Gorixo wimóníagi nání Kiraisí Jisasoyá wáí wurimeiaríñá wonirini. O tñí nikárinriñíþimi dání ðiñí niyimíñí imóniñwá Gorixo negí símímaníyo dáníñíñí “Apí seaimfáriní.” nearíñíþi nání wáí wurimeíwiniñiniri niñípeañonirini. ² Nioní Timotioxi —Joxí gí niaíwoxíñí ðiñí sixí ríyinaóoxini. Joxí nání payí rina nearí mónaparíñini. “Negí ápo Gorixo tñí Áminá Kiraisí Jisaso tñí awaú wá ríwianiri ayá ririmixiri joxí niwayíroniri ñweari nání siiri éfisixini.” nimónarini.

“Joxí nání Gorixomi yayí wiaríñarini.” uríñí nánirini.

³ Nioní aníñí ikwáwiyirani, áríwiyirani, Gorixomi joxí nání rixíñí niñuruyiríñá omí —O nioní yaríñí re niniríñá “Negí aríowa omí píraníñí niñíðiróná yagíapa nioní ení axíþi xídaríñáoniraní?” yaríñí e niniríñá esisí bi mñiní xídaríñáorini. Omí joxí nání rixíñí niñuruyiríñá yayí wiaríñarini. ⁴ Nioní yayí nisiárími niñbiríñá joxí ñwí neawáríagi raníñáþi nání ðiñí niñmoríñá ámi ðiñí niñfá ayá wí niníñfá nání “Siñwí oranímíni.” niyaiwiri ikíñíñí sipí niaríñirini. ⁵ Joxí nání ðiñí niñmoríñá ðiñí re ninaríñirini, “O mimóní ðiñí wíkwíronomaní. Aga nepa Jisasomi ðiñí wíkwíronorini.” ðiñí e ninaríñirini. ðixí ríái Roisí xámi wíkwírori ðixí ríñái Yunisí ení wíkwírori yagíapa joxí ení “Axíþi wíkwíroarini.” nimónarini.

“Xwíyíá yayí neainaríñíþi nání ayá misinípani.” uríñí nánirini.

⁶ Ayínání ðiríri ríþi osimíni. Nioní gí wé seáyí e sikwiáraná Gorixo e epaxo imóníwiniñiniri simixíñíþi —Apí ríxa ríñayíni yáriníñíþirini. Apí ámi ríá ápiáwí xwé oeniri píramí yaríñwápáníñí inírixini. ⁷ Ayí ríþi nání ríraríñini. Gorixo kwíyí ayá igigí neainíþaxí imóníñíþi mñeaiapí ení neánirane ñweañfá nání neaimixiri amáyo ðiñí sipí wianíwá nání neaimixiri awayini niñíreánirane yaníwá nání neaimixiri ení nání imóníñíþi neaiapíñí enagi nání raríñini.

⁸ Ayínání negí Áminá Jisasi Kiraiso nání wáí nuriríñá ayá wí misiní anani wáí urírixini. Nioní o nání wáí urimearíñagi nání gwí niñwirárigítoni nání ení ayá misinípa éwiniñini. E mepa nerí Gorixo ení sixí símixíñíþimi dání re yaiwírixini, “Nioní ení Poro enípa axíþi nerí xwíyíá yayí neainaríñíþi wáí uraríñáþimi dání xeaníñí niñimearíñáyí, ananirini.” yaiwírixini. ⁹ O nene yaríñwáþi nání ðiñí niñmori yeáyí niñeayimíxemeari gí amá siyikwí mñígfáyí oimóníþoyiniri wéyo íá neaumiríñímaní. Eníñá dání “Nioní wá niñwianiri e wiimfáriní.” yaiwiáragíþi nání ðiñí niñmori yeáyí niñeayimíxemeari nioníyáyí oimóníþoyiniri wéyo íá neaumiríñirini. O xwíá siní mimixíñíñá re niyaiwiríñíþimi dání wá neawianíñirini, “Kiraisí Jisaso amáyo yeáyí uyimíxemeáwiniñiniri uowáríimígní.” niyaiwiríñíþimi dání wá neawianíñirini. ¹⁰ Eníñá dání wá e neawianíñí enagi aí agwí ríñá Kiraisí Jisaso —O yeáyí neayimíxemeaní nání neaiñorini. O ríxa xwíá tíyo niñbiríñíþimi

dáni Gorixo “Wá seawianimfáriní.” rárinjipi rixa sijnáni piaumimf ininjirini. Xwiyfá nene yayf neainarinjipimi dáni Jisaso wáf neaókímixáná re niyaiwirane nijfá imóninjwini, “Pearinjwápimi Jisaso xopiráfimf iyf riwinjiginí? Dínj niyimínj nene manínf aninj nweanf wá nání ipi ríneaiapinjiginí?” niyaiwirane nijfá imóninjwini. ¹¹ Xwiyfá yayf neainarinj apí nání áwanj urimeri wáf urimeri uréwapiyemerí éwinjiginiri nírípeañonirini. ¹² E nírípeañoni enjagi nání xeaninj rípi nímeanjirini. E nerí aí apí nání nioní ayá wí mininarinini. Ayf rípi nání ayá wí mininarinini. Gorixo, nioní dínj wíkwíronjáo nání nioní nijfáriní. “O xwiyfá yayf neainarinj wáf ríméwinjiginiri nání fáninj niepfxfniasinjipi sfá Jisaso weapinfáyí imóníe nání ananí menjweapaxorini. Ámá ámi sijnj xegf bí tñí sayá nimixiri ríprírxiniri menjweapaxorini.” nimónarinjagi nání ayá wí mininarinini.

¹³ Xwiyfá enjwípeárininjf, nioní xamjoxi e dáni wáf uriri uréwapiyiri éwinjiginiri sijnwepígf siarfná arfá ninjipi xaíwí fáf xirfírxini. Kiraisi Jisaso tñí nawíni níkarinirfná dínj wíkwírori dínj sixf uyiri nerinjipimi dáni xwiyfá apí xaíwí fáf xirfírxini. ¹⁴ Xwiyfá ayá tñj imóninj fáninj siepfxfniasininj apí kwíyf Gorixoyápimi dáni —Apí siyikwí bí mininjipirini. Dínj neaxixéronjpirini. Apimi dáni fáninj siepfxfniasininjipi fáf nixiriri menjweáirixini.

“Esia píropenisfyo dánjyf níniepísamóárimí ugáfawixini.” urinj nánirini.

¹⁵ Joxi nijfáriní. Esia píropenisfyo dánj Jisasomí dínj wíkwíroarígfáf nfní níniepísamóárimí ugáfawixini. Níniepísamóárimí nuróná wigf wáu Pigeraso tñí Xemoseniso tñí awáu ení níniepísamóárimí ugáfisixini. ¹⁶ E nerí aí “Áminá Jisaso Onesiporasomí tñí ámá xegf anjwámí wearígfáyo tñí ayá urímíxíwíniginí.” nimónariní. Ayf rípi nánirini. O ámi ámi dínj sixf nímímoayinjirini. Nioní gwí nweañáoní nání aiwí ayá míwiní ¹⁷ anj Romí rípi nírémónapirfná nioní nání ayá tñí páf néra nuri nímeanjiginí. ¹⁸ Ayínání “Sfá negf Áminá Jisaso ámá nýoní mí ómómíximf enfáyimí omí ayá urímíxíwíniginí.” nimónariní. Nioní siní Epesasíyo nweañáná seáyf o niinjipi nání ení joxi rixa nijfá imóninjini.

2

“Xwiyfápi wíyo ení fáninj wíepfxfniasíirixini.” urinj nánirini.

¹ Ayínání gf níawfninj imóninjoxi, joxi re niyaiwinirinjipimi dáni, “Kiraisi Jisaso tñí nawíni íkarininjáoní enjagi nání Gorixo wáf wí miníwianípa yarínjraní?” niyaiwinirinjipimi dáni enj sixf éanéí. ² Xwiyfá nioní ámá obaxí arfá egf e dáni rarfná arfá ninjipi joxi ení ámá dínj unwiráripaxí imónígfáyo áwanj nuriri fáninj wíepfxfniasíirixini. Ayf e dáni xaminj wíyo uréwapiyipaxí imóníprífa nání rírarinjini.

“Jisasomí xfdarínjagi nání síkáfápi xwámámf wíirixini.” urinj nánirini.

³ Ewayf xwiyfá bí rípi nání dínj moí. Síminj wínarígfáyf wamí wímeanjipi nání ududf mirínípa nero wigf míxí ináyomí enj neáníro númí uxfdarígfáwa yapí joxi ení axípi e nimónirí Kiraisi Jisasomí níxídirfná símeanjipi nání ududf mirínípa nerí xe onímeanirí xfdíirixini. ⁴ Síminj wínarígfáwa síminj wínarinjwáo none yarínjwápi nání yayf owininiri pí pí omínj ámá sfá ayf ayo yarígfápi xe nawíni rígwírgwíninjí oeániniri mé ná bini xfo wimónarinjipini yarígfáriní. ⁵ Ewayf xwiyfá rípi nání ení dínj moí. Yamíyamúrónígf inarígfá go go yamíyamúrónígf inípríri nání xiáwo

ráríþpimi xixeni arfá m+wí an+ñj winfagi nán+ manj n+wiałkiri xegf dñj tñni áw+ni e n+yaimi n+yapirfnáyf, yayf n+wimori yamiyamúrónigf nin+rfná múróomi m+ni winfpi wipaxf men+ni. ⁶ Ewayf xw+yfá r+pi nán+ eni dñj moi. Ámá n+r+kwin+r+ omiseáyf éo, o xámi wfwami n+múrori aiwá n+miri n+ipaxor+ni. ⁷ Ewayf xw+yfá nioni n+ra weapar+ñjáyf nán+ dñj moi. Joxi e nerfná Ámináo sim+x+ñj+pimi dán+ re yaiwipax+r+ni, “Ayf api nán+ rfa r+ni+ni? Api nán+ rfa r+ni+ni?” yaiwipaxf enagf nán+ “Api nán+ dñj moi.” r+r+ñj+ni.

⁸ Joxi Jisasi Kiraiso nán+ arfá wí mikeamopani. Nioni xw+yfá yayf neainar+ñj+pi wáf n+r+rfná re rar+ñj+pa “O n+ipémáná ámi xwár+fpáyo dán+ wiápf+n+meañor+ni. Negf arfo m+x+ ináyf Depitoyá +wiár+awéyf wor+ni.” E rar+ñj+pa o xixeni api e imón+ñor+ni. ⁹ Nioni xw+yfá api wáf urar+ñj+gaf nán+ “O n+ip+kwin+ miyar+ni+ni.” n+ni+iwiro xean+ñj n+nikárayiro ámá r+k+kirfó yar+gfáyo gwf ñw+rárar+gfápa api eni api eni nigfár+ni. Nioni gwf n+ñw+rár+gfá aiwi xw+yfá Gor+xoyápi eni gwfn+ñj m+ñw+rár+ni+ni. ¹⁰ Xw+yfá Gor+xoyápi eni gwfn+ñj m+ñw+rár+ni+ñj+gaf nán+ nioni ámá Gor+xo xegf fá y+yam+x+m+ enfyf nán+ dñj n+mori nioni nikárar+gfápi n+pip+ni xwámám+ wiar+ñj+ni. Ámá ayf Kiraisi Jisasomi dñj w+k+wíróáná o tñni nawín+ nikár+n+r+ñj+pimi dán+ yeáyf uyim+xemear+ añnam+ xfo tñni an+ñj seáyf e nimón+ro ñweap+rfa nán+ wim+x+r+ éwin+g+ni+r+ e yar+ñj+ni. ¹¹ Xw+yfá re r+ni+ñj+pi nene dñj ñw+rár+ipax+pi+r+ni, “O tñni nikár+n+r+ñj+pimi dán+ penwaénen+ñj enánáyf, dñj n+y+m+ñj eni tñjwaéne nimón+r+ o tñni ñweanfwár+ni. ¹² Nene pí pí neaímeá+yo xwámám+ n+wiranénáyf, wíyo eni seáyf e n+wimón+rane xfo tñni nawín+ umenweanfwár+ni. Nene ‘O negf Ámináomani.’ n+r+ranénáyf, xfo nene nán+ eni ‘Ayf nán+ nioni majfár+ni. Gf ámá wímani.’ r+n+fár+ni. ¹³ Nene íníná dñj neañw+rár+ipax+pi mepa yar+ñj+gwf aiwi o sa an+ñj dñj uñw+rár+ipax+pi yar+ñj+ni. Ámi sñj b+ nim+x+r+ r+ipaxf mimón+ño enagf nán+r+ni.” Xw+yfá e r+ni+ñj+pi nene dñj ñw+rár+ipax+pi+r+ni.

“Uréwapiyar+gfáyf xw+yfá x+m+x+m+ nin+ro m+r+ni+pa é+r+x+ni.” ur+ñj nán+r+ni.

¹⁴ Xw+yfá nioni r+r+r+ñj+pi ámá joxi tñj e ñweagfáyo dir+r+ wí+r+x+ni. E nerfná Gor+xo sñjw+ an+ñe dán+ joxi r+per+r+ xw+yfán+ñj b+ m+r+ aga nepa sekaxf re urf+r+x+ni, “Xw+yfá nán+ x+m+x+m+ nin+ro m+r+ni+pa époyf.” urf+r+x+ni. X+m+x+m+ nin+ro r+nar+gfápi ámá wíyo nanf b+ wiar+ñj+man+. Arfá wiar+gfáyo xw+rfa wik+xear+ñj enagf nán+ rar+ñj+ni. ¹⁵ Gor+xo “Timotio m+m+wiároar+ñj wo rfa imón+ni+ni?” osiaiwin+r+ an+ñj minf é+r+x+ni. Xw+yfá nepax+ñj imón+ñj+pi xegf r+ni+ñj+pa n+renw+ipéa nuri urf+r+x+ni. E ner+ re é+r+x+ni. Ámá wigf om+ñj nerfná nanf éfá enagf nán+ “Ámá om+ñj nioni éap+ sñjw+ n+w+n+rfnáyf, ayá nin+ipaxf+man+.” yaiwiar+gfáyf yar+gfápa ax+pi é+r+x+ni.

Sipi xw+yfá Gor+xomi m+x+d+pa nerfná r+ro íkfa +wíyo dán+ r+ro yar+gfápi gf tñj e dán+ orfpoy+ni+r+ sñjw+ m+w+ni+pa é+r+x+ni. Ayf r+pi nán+ rar+ñj+ni. Xw+yfá íkfa +wíyo dán+ rar+gfápi, ayf Gor+xomi m+x+d+pa ep+rfa nán+ ná jfe x+xoy+pi+ mfoar+ñj+r+ni. ¹⁷ Ámá ayf wigf pfné e rar+gfápi oremán+ñj xwé nimóga unfá enagf nán+ rar+ñj+ni. Ámá e rar+gfáyf wigf wáu Xaimeniaso tñni Pairitaso tñni awaúr+ni. ¹⁸ Awaú xw+yfá nepax+ñj imón+ñj+pi pfn+ n+wiár+r+ maj+majfá néra xenwfm+

nuríná re rarigíwaúrini, “Kiraisomi dñj wíkwírówaéne negí dñj sñj neaimixíipimi dáni ríxa wiápínimeáwá enagi nání nípémáná negí warápi ámi ríwéná bi wiápínimeanfámani.” raríngafí nání amá dñj wíkwírogfá wí midimidáni ayagwí imixárínfárini. ¹⁹ Wí midimidáni ayagwí imixárínfá enagi aiwí xwiyfá Gorixoyápi sñjánñj eáarinini. Xwiyfá oyápi sñjá añj nímíróná sñjá iwamóo nitíwayírori tígíapí wí míkwierómioá xaiwí sñjánñj eánñjipi yapí imónini. Sñjánñj eánñjipimi ríwamñj rípiáú nírini eánini, “Ámá xíoyá imónígíáyí ayí Ámináo o nífárini.” rini “‘O gí Ámináorini.’ rarigfá gíyí gíyí wigí sipí yarígíapí ríwímini umamórixini.” rini enípiáú apimi nírini eánini.

“Gorixomi seáyí nanj wiipaxoxi imónírixini.” uríñj nánini.

²⁰ Añj xwé wíwámi sixí xíxegíni weni. Sixí awíaxí sñjá gorí tñnirani, sñjá sirípa tñnirani, imixinñjipini míwenini. Úrapí sixí íkíá tñnirani, xwíá tñnirani, imixinñjipi ení wí weni. Wíniyí ayá tñni mearígíapirini. Wíniyí ayá tñni mímearígíapirini. ²¹ Ayínáni amá gíyí gíyí sipí api nípini nání igfánñj eánígíáyí, ayí amá Gorixomi seáyí nanj wiipaxíyítrini. Sixí ayá tñni mearígíawánñj imóniñoi. Xíto “Awá tñni e éimigini.” wimónarñjipi nání raríñj imóniñfánñj imóniñoi. Sixí ríxa dñj peyeañfá yapí mimóní añj xiáwo siní awá tñni aiwá ríá yeaanpaxí imóniñwá yapí imóniñoi. Sixí pí pí nanj imóniñjipi nerína meámániri wí e píranñj nimixinro weníwá yapí imóniñoi. ²² Ayínáni íwí sikínoyíne íeapá seainíipi pírfí níwiaikíarimi éfí úrixini. “Wé rónñj imóniñjipimini oiponimini.” yaiwiri “Xwiyfá nepaxñj imóniñjipimi dñj níkwíróa oumíni.” yaiwiri “Ámáyo dñj sipí owimíni.” yaiwiri “Ámá tñni piyíá owírinaneyí.” yaiwiri nerí amá íkwíráfnánñj imónígíapimi dáni Ámináo arírá oneainiri urarígíáyí tñni nawíni xixeni e érixini.

“Xwiyfá ikweakwímf rarígíapí arfá míwí píranñj wé urórixini.” uríñj nánini.

²³ E nerí aí xwiyfá majímajfá níkarinro dñj ríá níxeyánimáná ikweakwímf rínarígíapí bi xe oníxímeaniniri sñjwí míwínipa érixini. Joxí nífárini. Xwiyfá api nírinóná sa xímíximíni ninro rínarígíá enagi nání raríñjini. ²⁴ Ámináooyá xínáinñj nimóniri omñj wíiarígíá gíyí gíyí xwiyfá xímíximí ninro mírípa érixini. E mepa nero amá nñni nání wá wumíxiro píranñj uréwapíyípaxí imóniro “Sipí amá ayí níkarfápi ananirini.” yaiwiro érixini. ²⁵ Uréwapíyarfá manj pírfí wíaikímí yarígíáyo awayini xwiyfá nuríro píranñj wé uroanro érixini. Ayí “Xwiyfá nepaxñj imóniñjipi, ayí apíríani?” níyaiwiro xixeni e waropárf epírfa nání xámi imónígíapí Gorixoyá dñj tñni ríwímini mamórixiniri awayini xwiyfá nuríro píranñj wé urórixini. ²⁶ Amá ayí ámi dñj fá níxiríro awí obo —O xíto wimónarñjipi oépoyniri yapí wíwapíyínorini. O awí ñweañj manj umónfápipimi dáni ayí nurakínarimi úrixiniri awayini xwiyfá nuríro píranñj wé urórixini.

3

“Jisasomi oxídimini.” yaiwiarñjagi aí amá sipí xíxegíni epírfa nání sanj runífarini.” uríñj nánini.

¹ Joxí rípi nání dñj irónei. Sfá yoparf imóniñyí tñjíná Jisaso weapínfáyi siní mimóniñáná “Omí anñj ouxídaneyí.” yaiwiarígíáyo sanj wunípaxí imóniñjipi wímeanírinini. ² Ayí amá sipíyí rípi rípi epírfa enagi nání raríñjini. Wíwanñjini dñj sipí iníro nígwí nání íkíññj sipí iníro míxí

meakñnñiro wáríxa imóniro ikayfwi riro xínáixaneyo aríkwfkwf wiwo áamá amípí nanf bñ wíagfa aí yayf mñwipa ero pí pí ñwfa imónññpñ wñwífa rñrómf ero ³ úríxñmeáyo dññf sñxñ muyipa ero sñmñsf neainñroná pñyfa mñwñññpaxf imóniro sipí owímeanññ mñmayfó rñro pí pí feapá winarññpñ mñwiaíkipaxf imóniro pí pípi oyaneyñññ neróná ímf tññf ero pí pí nanf imónññpñ nánñ wíkf óññro ⁴ wígf wññyfa aí nánñ mñyfa urñro pasá umero ayá nepearñmáná úrapí ero wíwanññyfa nánñ “Seáyi e mimónñpa renwñññ?” yaiwinñro amípí nerñná Gorñxo yayf winarññpñ nánñ íkññññf sipí bñ mñwí wíwanññyfa yayf winarññpñññ nánñ íkññññf sipí wiwo epñrñfárñññ. ⁵ Mimónñ xwñyfa nññro “Gorñxomñ pñránññf xñdanñro rñfa yarñññ?” oneaiawípoynñññ nero aiwi oyá enñf eánññf xñomñ xñdñpñrñfa nánñ wímñxñpaxf imónññpñmñ rñwñf umopñrñfárñññ. Ámá e yarñgñfáyf tññf e yarñróñrñxñññ. ⁶⁻⁷ Ayf áamá ayfya wí rñpñ yarñgñfa enagñf nánñ “Ayf tññf e yarñróñrñxñññ.” rñrarnñññ. Wígf xwñyfa pñyñpñyfa urarñgñfápñmñ dánñf anñf ákññáyo nñpáwiwo apñxñf wígf fñwñf éfápñmñ dánñf ayá udunarñññwamñ —Íwa dññf nñpñkwñññ mñmaxñrñgñfíwarñññ. Wígf mññf winarññpñmñ dánñf sipí oyaneyññññ nñpemeánñmñ warñgñfíwarñññ. Nñjñfá oimónaneyññññ anññf mññf néwapñññññf aí xwñyfa nepaxññf imónññpñpñ tñññ xñxenñ nñjñfá mimónarñgñfíwarñññ. Íwamñ yapñf wíwapñyarññá arñfá nñwiwo nánñ gwñyónññf nñkñrñpeaññññ ñweañññ. ⁸ Enññá Janiso tñññ Jaboriso tñññ awañú Mosesomñ manñf pñrñf wiaíkmñf yanñri nánñ egññpa áamá sipí ayf —Ayf dññf rñfá xeyánñgñfáyf enagñf nánñ dññf nñpñkwñññ mñmoarñgñfáyrñññ. Xwñyfa nepa imónññpñmñ dññf mñkwñfroarññgñfá nánñ Gorñxo rñwñf umonñyfañññ. Ayf enñf awañú egññpa axñpñf xwñyfa nepaxññf imónññpñpñ pñrñf wiaíkmñf yanñro yarñgñfárñññ. ⁹ Enññá yegñf Isñrerñyfa wígf awañú Mosesomñ manñf pñrñf wiaíkmñf owiaiyññññ yarñgñfípñf sññwñf nñwññaxñdñroná “Majñmajñfá nñkárñññññ rñfa yarññññ?” yaiwiagñfápa agwñf rññá enñf áamá nñññf sipí yarñgñfáyf wígf yarñgñfápñf sññwñf mñf nómñxñroná “Majñmajñfá nñkárññññro rñfa éfawixñññ?” yaiwipñrñfá enagñf nánñ xwñyfa nepaxññf imónññpñpñ pñrñf wiaíkmñf yanñro yarñgñfápñf sñpúrñf epñrñfárñññ.

“Nionñ rñréwapñyññápñf xañwñf fá xñrñrñxñññ.” urññf nánñññññ.

¹⁰ Joxñf nionñf tñññf nemerai sññwñf nanaxñdagoxñf enagñf nánñf nionñf ámányo uréwapñyemeagápñranñf, nemerññá yagápñranñf, e oemññññf yagápñranñf, Gorñxomñf dññf nñwñkwñf róa wagápñranñf, wíkf mñwónñpa nerñf awayñññf yagápñranñf, áamá nánñf wá nunagñpñranñf, xeanññf xwámámñf wíagápñranñf, apñf nñpñññf yagápñf nánñf joxñf nñjñfárñññ. ¹¹ Nionñf anñf Adíokñyñf rññññf pñmñf tñññf Aíkoníamñyñf rññññf pñmñf tñññf Rísñññrañf rññññf pñmñf tñññf anñf apañú apñmñf wáf urñmearññá xeanññf nñkárñfagñf nánñf rññññf nñmeañpñf nánñf enñf joxñf nñjñfá imónñññññ. Xeanññf rñfá tññf nñkárayñagñfá aí xwámámñf wññárñññ. Apñf nñpñmñññf dánñf Ámññáo éf nñmímññññññ. ¹² Aí, áamá Kírañsñf Jísasof tñññf nawíññf íkárññññf enagñf nánñf omñf pñránññf oxñdaneyññññf yarñgñfá nñyonñf enñf xeanññf wímeanñfárñññ. ¹³ Ámá sipí yarñgñfáyf tñññf mimónñf yarñgñfáyf tñññf wígf sipí yarñgñfápñf sayá nñmñxa nuróná wíyo yapñf wíwapñyñro wíwanññyfa oboyá dññfyo dánñf yapñf éwapñññro epñrñfárñññ. ¹⁴ E epñrñfá enagñf aí xwñyfa joxñf rñréwapñyññápñmñf dánñf nñjñfá imónñññññ “Apñf nepaxññf imónññpñpñrñññññ?” yaiwíárñññf enñf pñf wí arñfá mñkeamó xañwñf fá xñrñrñxñññ. Ayf rñpñf nánñf rñrarnññññ. Joxñf nene xwñyfa apñf rñrññwaéne nánñf “Ayf dññf ñwñrárñpaxñfyrñññññ?” nñyaiwirñf pñránññf nñjñfá imónñññññ ¹⁵ onññá dánñf rñwamñññf Gorñxoyá nñrñññññf eánññf pñf nánñf nñjñfá imónñññññf enagñf nánñf rñrarnñññññ. Rñwamñññf nñrñññññf eánññf apñf joxñf fá nñrorñññf pñmñf dánñf dññf émñf saímñf monñpñf morñfa nánñf sñwánññf sñpemeaññf Kírañsñf Jísasomñf dññf wñkwñf róf pñmñf dánñf yeáyf rñyímñxemeaññfa

náni siwániḡ sipemeari epaxḡrini. ¹⁶ Gorixoyá ríwamiḡ níriḡni eániḡ nípiḡni xíoyá kwíyḡpimi dáni níriro eagḡpḡrini. Nepa imóniḡpḡ náni nearéwapḡyipaxí imóniḡ xenwí yariḡwápi náni siwá neaipaxí imóniḡ ayiyumí neaipaxí imóniḡ wé róniḡ imóniḡpḡ yaníwá náni yayíwí neamepaxí imóniḡ enḡpḡrini. ¹⁷ Xwiyíá api áamá Gorixoyá imóniḡḡáyí rípiáú epíḡḡa nániriḡni. Xíto “E éḡrixiḡni.” wimónariḡpḡ epíḡḡa náni enḡ siḡí eániro pí pí naḡ imóniḡpḡ epíḡḡa náni ipimóniḡro epíḡḡa nániriḡni.

4

“Xwiyíá Gorixoyápi wáḡ uriri xixeni eri éḡrixiḡni.” urinḡ nániriḡni.

¹ Kiraisi Jisaso níweapiḡi áamá níyoni siḡáni níwimónimána míxí ináyḡniḡ neri áamá xíoyáyí xwioxíyo míméámí eri pegḡáyorani, sini siḡí nimóniḡi ḡweagḡáyorani, womi womi pḡa nímera uri enḡa enagi náni o tḡni Gorixo tḡni awaú siḡwí anḡḡíe dáni xwiyíá apimi joxi wiáḡ mímúropaxí imóniḡ rípi oririḡmíni. ² Xwiyíá Gorixoyápi wáḡ uririḡxiḡni. “Aríá owianeyi.” wimónariḡagi níwiniḡrínáraní, “Aríá mīwipa oyaneyi.” wimónariḡagi níwiniḡrínáraní, wáḡ uriri náni ipimóniriḡxiḡni. Áamá Gorixoyá imóniḡḡáyí sipí yariḡḡa níwiniḡríná wigí yariḡḡápi náni ayá owuduniḡni míxí uriri “Pḡni wiáḡpoyi.” uriri éḡrixiḡni. Jisasomi píranḡi ouxḡdḡpoyiniḡ enḡ rirémíxí wírixiḡni. Api api neri aí apaxí mé naḡ mimónariḡḡa níwiniḡríná wikí tḡni murí awayini nuréwapḡya úiriḡxiḡni. ³ Ayí rípi náni rirariḡni. Xwiyíá enwípeárinḡpḡi áamá paimimí níwiro aríá mīwí epíḡríná ríxa anwí eriḡni. Ayí api aríá mīwí re epíḡfárinḡni. Xwiyíá xegí bḡ imóniḡpḡni aríá owianeyiniḡ wigí wimónariḡpḡi tḡni xixeni uréwapḡyariḡḡáyini nímeáro awí eámeámniḡ epíḡfárinḡni. ⁴ Xwiyíá nepaxiḡ imóniḡpḡi ríwimíni nímamoro píyḡi ikayíwíyo aríá níwiro xídaníro náni epíḡfárinḡni. ⁵ Ayí e epíḡḡa enagi aí joxi diḡi naḡni nímori xixeni iríni éḡrixiḡni. Pí pí símeápi sa xwámámí wiri áamáyo xwiyíá yayí neainariḡpḡi wáḡ urimeminiḡ eri Kiraisoyá xínáixniḡi nimóniḡ omiḡi wiiríá náni imóniḡoxi áamáyo e wiíwiniḡniḡi imóniḡpḡi tḡni xixeni eri éḡrixiḡni. ⁶ Ayí rípi náni rirariḡni. Gorixo náni naḡwí ridiyowá neríá ápiáwí xwé oweniri iniḡí wainí iwayimóarḡḡápániḡi nioni ḡí ragí ríxa iwayimóaníro yariḡoḡi. Nioni nípiḡipíḡe anwí ayo enagi náni rariḡni. ⁷ Nioni Kiraisomi nuxḡdiríá áamá “Xíto xopírará níniḡfeniḡoḡi?” níyaiwiniri enḡ neániḡ enḡ menariḡḡápániḡi yáḡáoniriḡni. Áamá yamíyamúroniḡi níniḡróná yoparí e múroarḡḡápániḡi yáḡáoniriḡni. Xwiyíá nene diḡi íkwíroariḡwápi wí mímíwiáro xaiwí íá níxira úáoniriḡni. ⁸ Ayínáni áamá yamíyamúroniḡi níniḡróná xámí múróomi yayí wimóarḡḡápa nioni náni eni ríxa imónariḡpḡi, ayí rípiḡni. Ámináo —O áamáyo pḡa nímeríá xixeni wigí yariḡḡápi tḡni wiariḡoriḡni. O yayí nínimori Kiraiso enḡpimí dáni “Wé róniḡoxiriḡni.” níriḡriniḡápiḡni. Api nioni nániniḡ mimóniniḡ. Ayí áamá ḡiyí Kiraiso negí siḡwí anḡwaé weapíwiniḡniḡi wimónariḡḡáyí náni eni imóniniḡ.

“Nioni tḡiḡ e náni anḡni bírixiḡni.” urinḡ nániriḡni.

⁹ Timotioxí sini mé nioni tḡiḡ e náni bíḡa náni anḡiḡ míni éḡrixiḡni. ¹⁰ Ayí rípi náni rirariḡni. Dimaso amípi áamá Gorixomí míxídarḡḡáyí yariḡḡápi náni wimóniḡagi níniépísamoáriḡi anḡi Tesaronaiḡayo náni úiniḡni. Kireseniḡo eni Garesia píropeniḡíyo náni úiniḡni. Taitaso eni Darimesia píropeniḡíyo náni úiniḡni. ¹¹ Ruko xegí xewiniḡ nioni tḡni ḡweanwiḡi. Ayínáni joxi Makomí níwirimeámí bírixiḡni. O saḡi

nirónaropaxí imóniŋo eŋagi nánì rìrarìŋì. ¹² Nionì Tikikaso rìxa aŋí Epesasiyo nánì uowáríarì. ¹³ Joxì nìbirírná gí iyá nìpánoyí aŋí yoí Tirowasiyo Kapasoyá aniwámì pínì wiárìŋáú tñnì bìkwí tñnì nìmeáxa bírìxì. E nerírná “Bìkwí sipìsipí wará tñnì imìxìniŋí, apì aŋìpaxíríani?” nìyaiwirì apì enì nìmeáxa bírìxì.

Arekisadao nánì urìŋí nánìrì.

¹⁴ Amìpì ainìxí tñnì imìxarìŋí Arekisadao, o aga sipí nikárìŋì. E nikáríagi aí Ámináo xfo nikárìŋí tñnì xixenì pírí umamoníarì. ¹⁵ O aga sipí nikárìŋí eŋagi nánì joxì enì ámá omì sŋwí nìwìnaxídìrì éirìxì. O none uréwapiyemearìŋwápi mìmìwialkí emìnìrì nánì mírìmírì niaxídìŋí eŋagi nánì rarìŋì.

“Ámá nìniepìsamoárìmì úagí aí Gorìxo éf nìmímìniŋí.” urìŋí nánìrì.

¹⁶ Iwamíto xwìrìxí nìmearírná nionì wákwínìmìrì xwìyíá urarírná ámá wo sopìŋí mìnó nñnì nìniepìsamoárìmì úfawìxì. “E nífápi nánì Gorìxo xwìyíá bì mumearìpa éwìniŋì.” nìmónarì. ¹⁷ Ayí nìniepìsamoárìmì úagí aiwì Ámináo wí mìnìepìsamó eŋí sìxí nìmìxìŋí eŋagi nánì nionì aŋí xwìrìxí niarìgíwámì dánì xwìyíá nionì wáf rìmearìŋápi urarírná émáyí aŋí amì gímì dánìyí aríá nigíarì. Ai, maŋí nionì umónìŋápimì dánì Ámináo éf nìmímìniŋí. ¹⁸ Ayínánì nionì nìjírì. Nionì sìnì xwíá tŋyo ŋweañáná pí pí Poromì sipí owikáraneyìrì nífápi Ámináo ananì éf nìmímìniŋí. aŋínamì xfoyá xwìoxíyo oŋweanìrì yeáyí nìyimìxemeaníarì. Ayínánì omì íníná seáyì e numíeyoáa úwanìŋì. Apì e éwanìŋì.

Yayí nìwiowárìrná urìŋí nánìrì.

¹⁹ Joxì Pìrisiraímì tñnì Akwiraomì tñnì ayaúmì tñnì Onesiporasepówamì tñnì ámá ayo “Porò yayí seaiwárènapìŋoi.” urìrìxì. ²⁰ Re nánì nìbirírná Erasitaso aŋí Korinìyo urìniŋí. Tìropimaso simìxí yarìŋagi aŋí Mairitasìyo wárìŋárì. ²¹ Ríwìpì yarìŋíná sìnì mimónìŋáná sìnì mé aŋí bírìxì. Yubiuraso tñnì Pudenisò tñnì Rainaso tñnì Kìrodiao tñnì yegí nìrìxímeá re ŋweagíyí nñnì tñnì yayí siowárènapìŋoi. ²² Ámináo wá rìwianìrì dñŋí rìkìkayorì éwìniŋì. Apìrì.

Payí Poro Taitaso nání eañnarini.

Payí rina Taitaso nání Poro eañnarini. Taitaso Judayí womaní. Émáýí worini. Poro émáýí añyo xwiyá yáyí winipaxípi wáí urimearíná ará n>wiri Jisasomi diñí wíkwíronorini. Poro tñni nawini emegí worini (Wáí wurimeiarigáwa 15:2, 2 Korini 7:6-7, 8:6,16). Jisasoyá siyikí imónigá piriñwí yoí Kiritiyí riniñipimi ñweagáyo umenweawiniñiniri urípeañorini. O e niñweari umenweañaná Poro wí e dáni “Numenwearíná e epaxí e epaxí tiyí rimónini?” yaiwiniñiniri payí rina neari wiowáriniginini.

¹ Poroni —Nioni Gorixoyá xináinñiñí nimóniri omiñí wiiaríñá wonirini. Jisasi Kiraisoyá wáí wurimeiaríñá wonirini. Ayí Gorixo áma nioniyá oimónipoyiniri íá yiyamiximí yagíyí xíomi diñí wíkwírooro xwiyá nepaxiñí imóniñipi —Apí áma Gorixomi píraníñí niñdíroná epaxípi nánipirini. Apí nání xixeni niñí ía imóniro epíra nání wáí wurimeiaríñá wonirini. ²⁻³ Nioni diñí re niyaiwiri wíkwímonini, “Áma Gorixomi diñí wíkwíroarigáyí wí maníñí aníñí ñweapíra nání diñí niyimíñí sixí umímoníarini.” niyaiwiri niwíkwímoríná wáí wurimeiaríñá wonirini. Diñí niyimíñí apí, ayí Gorixo —O yapí wí ripaxomaní. O amípi wí sini mimixaríñimí dání re ráriñipirini, “Diñí niwíkwíropíráyí diñí niyimíñí tígáyí imónipírarini.” ráriñipirini. Xewaníño ráriñíná imónáná áma xwiyá xíoyá wáí urírixiniri nurowárenapiríñipimi dání xwiyá apí siñáni wáí óniñirini. Xwiyá apí Gorixo —O yeáyí neayimixemeañorini. O nioni xwiyá apí ámayo wáí urimemí nání “Apí Poromi íaníñí wiepíxíniasiimíñini.” ráriñirini. ⁴ Nioni Taitasoxi —Joxi diñí nene ikwíronwápa ikwíronoxi enagi nání gí niaíwíñí imóniñoxirini. Joxi nání payí rina neari mónaparíñini. Negí ápo Gorixo tñni Kiraisi Jiaso —O nene yeáyí neayimixemeaníorini. O tñni awaú wá ríwianiri joxi niwayíroniri ñweari nání simixiri oépiyi.

Áma Jisasoyá siyikí imónigáyo wipenweapaxíimónipíráwa nánirini.

⁵ Ayí joxi rípi éwiniñiniri piriñwí yoí Kiritiyí riniñipimi ríwariñarini. Nioni sini píraníñí wé míroaríapi joxi wé roariri nioni ríraríñápa añí gípi gípi Jisasoyá siyikí imónigáyí ñweagápi áma wí wipenweapíra nání urípeari éwiniñiniri e ríwariñarini. ⁶ Áma wo nání “Omi orípeámini.” niyaiwiríná “Apí apí e imóniñoríani?” niyaiwiri siñwí winaxídírixini. Áma wí xwiyá mumeáripaxo enagi siñwí winiri apíxí ná wíni meño enagi winiri xegí niaíwí Jisasomi diñí wíkwírooro áma wí xwiyá re umearipaxí mimónipa ero, “Ayí rikikíró nero aríkwíkwí yarigáyíriní.” umearipaxí mimónipa ero enagí siñwí winiri nerínáyí, ananí rípeárixini. ⁷ Taitasoxini, ayí rípi nání ríraríñini. Áma Jisasoyá siyikí imónigáyo wipenweagáwa Gorixoyá bosíwowániñí nimóniro umearigáwa enagi nání áma wí awami xwiyá mumeáripaxí imónírixini. Ayí wigí diñí tñnini míxídiñipa ero añíni wíkwí ríá ápiáwíñiñí míwónipa ero iniñí papíki yarigápi nání símí míxadípenipa ero míxí mípepa ero “Amípi apí nioni meapaxíriní.” niyaiwiro íwí urápaniro nání mepa ero érixini. ⁸ Apí apí e mepa neróná áma añí mídáníyo aiwá mírañí ero ámayo naní imóniñipi owianeyiníro íkíñiñí sipí wiro diñí ía xirigáyí nimóniri ero xixeni imóniñipini ero siyikwí mínigáyí imóniro

nipréaniri ero érixini. ⁹ Ámá xwiyá enwipéniñf imóniñfimi pírf rakímí yariñfáyo apimi dání ení rirémixí wirí wigí dñfyo dání rariñfápimi xopiráf wirí epaxí imónipírfá nání xwiyá dñfñwírípaxí none ámayo uréwapiyarñwápi tñni xixeni imóniñfipi ení xaiwí fá xirírixini.

Mimóní uréwapiyariñfáyo nánirini.

¹⁰ Ayí rípi nání “Ámá api api imóniñfáyoní urípeárixini.” rirariñini. Ámá “Jisasoyá siyikí imóniñfáyo uréwapiyariñfá woní imónimígní.” yaiwinariñfáyo obaxí ayí waumínií ero surímá xwiyá rñwaniri ámayo yapí wíwapiyaniro uríro yariñfáyo rini. Ámá e yariñfáyo obaxí re rariñfáyo rini, “‘Gorixomí pirániñfí ouxídmíni.’ níwimónirífná Jisasomí dñfñ níwíkwírorí aí iyí símí sío níwákwínirífná ayí anípaxí epaxí rini.” rariñfáyo rini. ¹¹ Ayí wayá amípi íwí ourápaneyniro muréwapiyipaxí imóniñfipi uréwapiyariñfápimi dání ámá wíyá síwí niaíwí aí tñni rixa ayagwí ayónariñfá enagí nání wigí uréwapiyariñfápi xe uréwapiyípoyniri síñwí míviniñfá imóniñwini. Sa píroáripaxí imóniñwini. ¹² Enífná wíwaníñfáyo Kiritiyí wo —O wigí dñfñ émí saímí moñfí worini. O re níri eañfíni, “Kiritiyí aníñfí yapí rimeariñfáyo rini. Síwí sayíniñfí imóniñfáyo rini. Aiwá ímí tñni níro ríwí síwí yiro yariñfáyo rini.” ¹³ E níri eañfíni nepa rini. Ayínání mimóní uréwapiyariñfáyo míxí rífná tñfí arífná ófyo dání urírixini. Ayí Jisasomí dñfñ níwíkwírorífná samíñfí wegíapi ení síxí eámixiniro ¹⁴ Judayíyá piyíñfí ikayíwípi nání arífná ókiarí mímónipa ero ámá xwiyá nepaxíñfí imóniñfipi ríwíni mímogíyo sekaxí rariñfápi arífná mívipa ero epíri nání míxí rífná tñfí urírixini. ¹⁵ Ámá íkwíráníñfí imóniñfáyo amípi apia níní nání “Wé sía neayíkinípaxímaní.” yaiwariñfáyo rini. E yaiwariñfáyo aí ámá íkwíráníñfí nimóniñfí Jisasomí dñfñ níwíkwíropa yariñfáyo amípi apia níní nání “Wé sía neayíkinípaxí rini.” yaiwariñfáyo rini. Wigí dñfñ sípíwí imóniri erí dñfñ níyaikirófná “Api piáxí eánípaxí rani? Meánípaxí rani?” moariñfápi sía uyíkiniri erí enagí nání e yaiwariñfáyo rini. ¹⁶ Ayí manípami dánini waroparí niniróná re rariñfáyo rini, “Nene Gorixo nání dñfñ moñwaénerini.” níriro aiwí wigí yariñfápimi dání waroparí riniñfí inariñfáyo rini, “O nání wí dñfñ moñwaénemani.” rariñfáyo rini. Wigí yariñfápi nání Gorixo xwírífná winiri omí arikwíkwí wiro naní imóniñfí bí epaxí mímónipa ero enagí nání rariñfáyo rini.

2

Ámá rífná rígná nánirini.

¹ Ayí e yariñfáyo aí jiwaniñoxí nuréwapiyirífná xwiyá enwipéniñfí imóniñfipi tñni xixeni urírixini. ² E nerífná ámá rífná rígnáwami re urírixini, “Nípikwíni mimóniñfí imóniñfipi dñfñ míkikayopa ero ámínáowa yapíni pákíní imóniñfí dñfñ naní fá xíro époi. Jisasomí dñfñ níwíkwírorífná samíñfí mívipa ero ámayo dñfñ sípi wiro wí sípi seaikáfná xwámámí wiro neróná samíñfí mívé époi.” urírixini.

Apiñfáyo nánirini.

³ Apiñfáyo ení re urírixini, “Pí pí neróná siyikwí mívígníwayíné nimónimáná ero sípi owímeaniri xwiyá mímáyó mívopa ero iniñfí papíkí yariñfápi nání míví mívipa ero apiyá imóniñfíwami naní imóniñfipi nání wíwapiyiro époi.” urírixini. ⁴ “Apiyá imóniñfíwami wigí oxowami tñni niaíwíyo tñni dñfñ síxí nuyirífná wípaxípi nání wíwapiyiro ⁵ dñfñ naní fá xíripi nání wíwapiyiro íkwíráníñfí imóniñfáyo imónipíri

nání wíwapiyiro omiseáyiwa oimónfopoyinrí wíwapiyiro wá níwunírí arírá wípírí nání wíwapiyiro wigí oxowami píráníf yeáyí wuríníprí nání wíwapiyiro éfíríxíní. Ámá wí apiyá imónígfíwa e mepa yarínagfa níwíníríná xwiyá Goríxoyá nání ‘Sípíríní.’ rípríxínírí apí apí epírí nání wíwapiyípoi.” uríríxíní.

Íwí Síkiñowa náníríní.

⁶ Íwí síkiñowa ení pí pí neríná dínf nanf íá níxíríro epírí nání enf rírémíxí wíríxíní. ⁷ Joxí pí pí neríná díxí nanf yarínfíprí tíní íwí síkiñf imónígfáwami síñwepígf wíríxíní. Nuréwapíyíríná nanf imónínf bí tíní sípí imónínf bí tíní gwí nímorí muréwapíyipa erí ámínáowa yapí pákíní nímónírí erí ⁸ xwiyá enwípénínfíprí —Apí ámá wí “Sípíríní.” rípxí nímónínfípríní. Apí uréwapíyírí éfíríxíní. Joxí tíní xewíxewí rónígfáyí ayá winírí nene nání xwiyá sípí bí mírípaxí imóníro epírífa nání apí “E éfíríxíní.” ríríní.

Xínáiwánínf nímóníro omínf wíarígfáyí náníríní.

⁹ Xínáiwánínf nímóníro omínf wíarígfáyo enf rírémíxí re wíríxíní, “Segí bosowami símanwíyónínf wuríníro yayí winípxíprí wíro xíxewíámí wí murípa ero ¹⁰ wigí amípí wí éfí nímínípa ero dínf seanwírírípaxí imónínfíprí wíwapiyiro époi.” uríríxíní. Xínáiwánínf nímóníro omínf wíarígfáyí pí pí neróná apí apí e níxídirínfípímí dání xwiyá Goríxoyá —O yeáyí neayímíxemeaarínóríní. Xwiyá oyápímí okiyánínf yaroaríná ámá “Xwiyá apí sípímani.” yaiwíprífa nání apí “E uríríxíní.” ríríní.

“Goríxo wá neawianarínjo enagí nání ríxa síñánípiaumímí iníní.” urínf náníríní.

¹¹ Ayí ríprí nání “Jisasomí dínf wíkwírogíáyí apí apí éfíríxíní.” ríríní. Goríxo wá níneawianírí “Wíímígní.” yaiwíaragfí Jisaso níweapírínfípímí dání ámá níyoní ríxa síñání piaumímí winínfíní. O ámá níyoní yeáyí uyímíxemeámánírí nání enfíprí síñání piaumímí inínfíní. ¹²⁻¹³ Ayí nene síní xwífa tíyo níñwearane yayí neainínfáprí nání dínf wíkwímoarínwáprí nání wenínf nerí níñwearanéna Goríxo re yaiwianí nání xegí wá neawianínfíprí wífa neaókímíxínfíní, “Goríxo nene ámá omí ríwí ríwámíní nímamóríná yarígfáprí píní wíarírane ámá omí míxídarígfáyí mínf winarínfíprí píní wíarírane nerane dínf tíní erane wé rónínf erane Goríxomí píráníf níxídiríná epaxíprí erane yaníwá nání ríneawíwáprí?” yaiwianí nání xegí wá neawianínfíprí wífa neaókímíxínfíní. Yayí neainínfíprí nání dínf wíkwímoarínwáprí, ayí Jisasi Kiraiso —O negí Nwífa seáyí e imónínóríní. Nene yeáyí neayímíxemeaarínóríní. Yayí neainínfíprí nání dínf wíkwímoarínwáprí, ayí o wífa sogwínínf pípríprí yarínfíprí tíní síñání nímónímí weapínfápríní. ¹⁴ O negí ríkíkírífo yarínwáprí nípímíní dání gwínínf neaíkweawárírí ámá níoníyáyíní nímóníro imínfíprí mé naníní oépoiínfíprí ígfánínfíprí neaeámorí éímígnírí xewanínjo xe onípíkípoiínfíprí síñwí wínínfínígní.

¹⁵ Íníná níoní ríríní ríprí díxí tínf e ñweagíáyo urírí oxídfopoyínfíprí enf rírémíxí wírí ámá xwiyá ríprí tíní xíxení míyarígfáyo míxí urírí éfíríxíní. E neríná ámá wo níoní xe páimímí onínfíprí síñwí níwínípa nerí nénf tíñjoxí nímónírínfípímí dání éfíríxíní.

3

“Xámí yagwáprí mé wé rónínf imónínfípríní éwanígní.” urínf náníríní.

¹ Joxi áamá Jisasomi dñj wíkwíroarigfá joxi tñj e ηweagfáyo re nuriri diriri wiayirixini, “Gapimanfyorani, neni tñgáyorani, simanfýónñj yeáy wurinro arfá yimigf wiwo époyi. Pí pí imirñj mimónñjpi epiri nani ipimónfpoi. ² Áamá wíyo xwiyfápai mñwiráripa ero wikf tñni xwiyfá rarigfáyñé mimónpa ero époyi. Awayini samñj imónro áamá nñyon wé íkwianfýyo umero époyi.” nuriri diriri wiayirixini. ³ Ayf rñpi nani rirarñini. Nene eni enina dñj nanf bñ mimó majfá ikarinagwaenerini. Manf wiaikiagwaenerini. Yapf éwapñagwaenerini. feapá neainarñj xixegñi imónñjpin erane mñj neainarñj xixegñi imónñjpin erane yani nani gwññj neayagenerini. E nera nuranená áamáyo sipi wikarani nani imónirane sipi dñj waiwirane smf tñni oneaipoyinri wíwapñirane newanñene eni smf tñni inirane yagwaenerini. ⁴ Nene e imónagwaéne aiwi Gorixo —O nene yeáyf neayimixemeaññorini. O áamá nñni nani wá wuniri wá wianiri yarñjo enagi nani wfá nñeakímixirfna ⁵ nene yeáyf neayimixemeaññirini. Imirñj mimónñj newanñene wé nñronirane yarñwápi nani dñj nñmorini nani yeáyf neayimixemeaññman. Xewanñjo wá nñeawianiri nani yeáyf neayimixemeaññirini. Ayf fwf nene yarñwápi yokwarimf nñeairfna xfoyá kwíypimi dáni —Apñ igfánñj neaeámoaññpimi dáni áamá ámi sñj imónñwaéne neaeweari dñj nñymñj tñjwaéne neaimixiri enñpñini. Apimi dáni yeáyf neayimixemeaññirini. ⁶ Apñ nñeaiapñfna sipf mñeai Jisasi Kiraiso, negf yeáyf neayimixemeañjo neaiññpimi dáni ayá wí neawfrenapññirini. ⁷ Ayf o wá nñeawianirññpimi dáni “Wé rónigfáyñirini.” rariñene imónirane dñj nñymñj imónñj nene e oimónaneyñiri dñj ikwímoaññwápi tñjwaéne imónirane yanfwá nani kwíypñ neawfrenapññirini.

⁸ Xwiyfá api, ayf nepa áamá dñj ñwiráripaxf imónñpñirini. Ayñnani apñ nani nurirfna samñj nimónimáná murf enf neánimáná urfirixini. Áamá Gorixomi dñj wíkwíroarigfáyf píranñj nero imirñj mimónñjpi —Apñ nanf imónñjagi nani áamáyo sa nanfni wiipaxñpñirini. Apñ arige nerf yanfwáfanri smf xeadfpenñpñfna nani e urfirixini. ⁹ E nerf aí áamá majmajfá nikarinro xwiyfá miximixeawiamf inarigfápi rarñjagfa nñwinirfñarani, arfowa enina dáni wigf niaíwf nemeága nuro yo f wñrñgápi nani rarñjagfa nñwinirfñarani, ñwf ikaxf éanñpñ nani xwiyfá ximiximf ninro rarñjagfa nñwinirfñarani, ayf tñni wí nñkumixññiri mñrpani. Xwiyfá ayf rarñgápi nanf imónñpñimi xfdani nani neaipaxf mimónñjagi nani rarññini. Sa miponñj xwiyfá enagi nani rarññini.

¹⁰ Áamá gñyf gñyf Jisasoyá sñyikf imónigfáyo xewixewí oimónfpoiñiri wíwapñyarñjagfa nñwinirfñá erirf biaú wíagf aiwi arfki yarñjagfa nñwinirfñá rfwf umóirixini. ¹¹ Joxi nñjárini. Áamá e yarñgáyf wigf dñj sfá nñyimixñiro fwf nera warñgápiimi dáni xwiyfá meáñnarigfá enagi nani rarññini.

Yayf nñwiowárñfna urññpñ nññirini.

¹² Nioni rñxa dñj neyíroniri “Rfwpí yarññina añf rñxa Nikoporisñy rññpimi ñweámigñini.” yaiwiarñj enagi nani nioni Atemasomñran, Tikikasomñran, joxi tñj e nani nuowárññáyf, joxi enf neániri nñbñr añf apimi nñeáñrñini. ¹³ Sinaso —O xwñrñxf wññwñpeiarñj worñni. O tñni Aporoso tñni egf añf nurina amipí wí nani dfwf mikeamónpa eri of e dñj sñxf nñga uri epñfñi nani “Bñ wiowárññmñgñini.” nñyairi aññj minf éñrññini. ¹⁴ Negf imónigfáyf íkfá ná mñwearññññj mimónpa ero Gorixomi píranñj

nixdíróná imirirí mimónirípí epírfa nání ayí ení áamá d'wí ikeamónig'áyo arirá wipaxípi éwapínírixini.

¹⁵ Nioní t'ni re ηweag'áyí n'ni yayí siowárenaparirwini. Ámá nene Gorixomí d'irí wikw'roariragwí nání d'irí sixí neayarig'áyo “Poro yayí neawárenaparini.” uriririxini. “Seyné niy'není Gorixo wá seawian'winigini.” nimónarini.

Payí Poro Pairimono nánì ean̄narìni.

Payí r̄ina Pairimono nánì Poro ean̄narìni. Pairimono áamá an̄j yoí Korosi n̄weáyí worìni. Am̄pí wí m̄múroḡorìni. Xinán̄niḡ n̄imón̄r̄i w̄iariḡfáyí wí en̄i t̄ḡorìni. Oyá xinán̄niḡ n̄imón̄r̄i om̄niḡ w̄iariḡfáyí wo, Onesimasoyi r̄iniḡo re en̄niḡni. f̄wí n̄w̄ikár̄im̄i éf̄ nuri Rom̄yo n̄rémori Poro, e gwí n̄wean̄om̄i n̄w̄imeariḡp̄imi dán̄i ámi d̄niḡ émóaḡi Poro payí neari Onesimasom̄i n̄wiowár̄r̄n̄á Pairimono yokwar̄im̄i n̄wiiri oum̄im̄in̄r̄i neari wiowár̄niḡni.

¹ Poroni —Nioni Kiraisi Jisasom̄i n̄x̄d̄r̄i yar̄niḡp̄i nánì gwí an̄fyo n̄niḡwir̄ar̄iḡon̄r̄ini. Nioni t̄ni negí n̄r̄ix̄f̄meá Timotio t̄ni payí r̄ina neari món̄apar̄niḡwi. Pairimonox̄i, yegí d̄niḡ s̄ix̄ r̄iyiḡw̄íox̄i —Joxi yawawi t̄ni nawíni Jisasom̄i n̄x̄d̄r̄i yar̄niḡwá nánì gwí món̄niḡwá wox̄r̄ini. ² Joxi t̄ni negí n̄r̄ix̄f̄meái Apiaí t̄ni Akipaso t̄ni —O none t̄ni negí nawíni roariḡwá worìni. O t̄ni Jisasoyá s̄iyik̄ imón̄iḡfá joxiyá an̄j iwámi awí ean̄ar̄iḡfáyí t̄ni ayí n̄ni en̄i aí t̄ni nánì payí r̄ina neari món̄apar̄niḡwi. ³ “Negí ápo Gor̄ixo t̄ni Áminá Jisasi Kiraiso t̄ni awaú wá seawian̄r̄i seȳné píran̄niḡ n̄waȳr̄on̄ro n̄weap̄r̄i nánì seaiiri éfisix̄ni.” n̄imón̄ar̄ini.

“Joxi yar̄niḡp̄i nánì yayí ninar̄ini.” ur̄niḡ nán̄r̄ini.

⁴⁻⁵ Nioni negí Gor̄ixom̄i xw̄iyfá r̄r̄im̄i n̄wir̄i joxi nánì r̄ix̄niḡ n̄rur̄iyir̄n̄á arfá re n̄wir̄i nánì, “O áamá Gor̄ixoyá imón̄iḡfá n̄yon̄i d̄niḡ s̄ipí n̄wir̄i ar̄r̄á wir̄i Áminá Jisasom̄i d̄niḡ w̄ikw̄r̄ori yar̄niḡor̄ini.” Arfá e n̄wir̄i nánì joxi nánì r̄ix̄niḡ n̄rur̄iyir̄n̄á Gor̄ixom̄i yayí wiar̄niḡár̄ini. ⁶ Joxi nene t̄ni nawíni Kiraisom̄i d̄niḡ w̄ikw̄roariḡagw̄i nánì nawíni ikár̄in̄niḡwáp̄imi dán̄i “r̄ip̄i re oimón̄ni.” n̄imón̄ar̄ini, “Am̄pí nan̄j Kiraisom̄i nux̄d̄r̄n̄á epax̄i imón̄niḡwá n̄p̄in̄i nánì x̄ixen̄i n̄j̄fá oimón̄ni.” n̄imón̄ar̄ini. ⁷ Gí n̄r̄ix̄f̄meáox̄in̄i, joxi áamá Gor̄ixoyá imón̄iḡfáyo d̄niḡ s̄ipí n̄wir̄i ner̄niḡp̄imi dán̄i d̄niḡ s̄ix̄ um̄imón̄j̄ en̄aḡi nánì nion̄i yayí ayá wí n̄nin̄r̄i d̄niḡ nífá ninar̄ini.

Pairimonom̄i Onesimaso nánì r̄ix̄niḡ wur̄niḡ nán̄r̄ini.

⁸⁻⁹ Ayinán̄i Poroni —Nioni r̄ixa xweyan̄on̄i ner̄i Kiraisi Jisasom̄i nux̄d̄r̄n̄á yar̄niḡp̄i nánì gwí n̄wean̄áon̄r̄ini. Nioni yawawi Kiraiso nánì nawíni gwí món̄niḡw̄íwawi en̄aḡi nánì mas̄s̄fá bi m̄s̄í “O e ner̄f̄n̄áyí nan̄j imón̄niḡp̄i yar̄ini.” yaiwiar̄niḡp̄i e é̄r̄ix̄in̄r̄i sekax̄i bi r̄r̄ipax̄i aiwi d̄niḡ s̄ix̄i yinar̄iḡw̄íwawi en̄aḡi nánì awayin̄i r̄ix̄niḡ bi or̄r̄im̄in̄i. ¹⁰ Onesimaso —O nion̄i gwí an̄j t̄fyo n̄niḡwear̄n̄á wáf ur̄f̄ap̄imi dán̄i Gor̄ixom̄i d̄niḡ w̄ikw̄roariḡni en̄aḡi nánì gí íwón̄niḡ emeááor̄ini. “O nánì r̄ix̄niḡ bi owur̄iyim̄in̄i.” n̄imón̄iḡo. ¹¹ Xámi “Ȳf̄wí imón̄niḡor̄ani?” wiaiwiaḡo aiwi agw̄i joxi t̄ni nion̄i t̄ni n̄wawin̄i d̄niḡ uḡwir̄ar̄ipax̄i imón̄niḡor̄ini. ¹² Agw̄i nion̄i om̄i joxi t̄ni e nánì nurowár̄r̄n̄á gí d̄niḡ aí t̄ni n̄x̄eyán̄r̄niḡ w̄f̄ren̄apar̄niḡni. ¹³⁻¹⁴ Nioni xw̄iyfá yayí neainar̄niḡp̄i wáf ur̄mear̄niḡáon̄i en̄aḡi nánì gwí an̄fyo n̄wean̄áná “Onesimaso nion̄i t̄ni n̄niḡwear̄i joxi nánì wayfá ar̄r̄á onini.” n̄nimón̄r̄i aiwi joxi “Ayí anan̄r̄ini.” s̄in̄i m̄in̄r̄ipa en̄ánáyí, “E ap̄i xe oem̄in̄i.” m̄inimón̄f̄aḡi nánì ámi joxi t̄ni e nánì urowár̄en̄apar̄niḡni. Joxi “Poro sekax̄i n̄r̄f̄p̄imi dán̄i oem̄in̄i.” miyaiwí d̄ix̄i d̄niḡfyo dán̄i “Xe Poro t̄ni n̄niḡwear̄i ar̄r̄á owini.” yaiwir̄fá nánì om̄i joxi t̄ni e nánì úrowár̄en̄apar̄niḡni. ¹⁵ Ayí r̄ip̄i nánì r̄r̄ar̄niḡni. O ámi an̄niḡ joxiyá imón̄in̄fá nánì bi on̄miápi p̄in̄i n̄r̄iwár̄im̄i n̄b̄r̄i n̄wean̄f̄r̄ani? ¹⁶ O s̄in̄i d̄ix̄i r̄inán̄niḡ n̄imón̄r̄i om̄niḡ siar̄niḡo aí s̄in̄i

axí apini mimóní apimí nímúrorí Jisasomí dñí níwíkwírorí nání gí nírixímeá dñí síxí uyiñáóníñí imóníñíñí. E nimóníñí aiwí joxí añipaxí “Ríxa gí nírixímeáóníñí imóníñí woríñí?” wíaiwipaxoríñí. ¹⁷ Ayínání “Poro nioní tñí nawíní gwí mónígwííoríñí?” níniawiríñáyí, Onesimaso símeááná nioní nímímíñímíñíñí eñípa omí ení axípi umímíñíñíñí. ¹⁸ E níñíñíñí aí o pñí níñíwíárímí nuríñá sípí nísikárímí uñípiraní, amípí íwí rírápíñípiraní, ananí nioní ríyíparómíñíñí. ¹⁹ Poroní níwaníñoní gí wé tñí ríwamíñí rípi “Nioní ríyíparómíñíñí.” níñíñí eaaríñíñí. Ayí joxí ení mañí nioníyáyo dání raríñá Jisasomí dñí wíkwíróagí nání joxí nioní ení níyíparópaxí imóníñípi nání míríñípa éímíñíñí. ²⁰ Gí nírixímeáoxíñí, Áminá Kiraiso tñí nawíní ikáríñígwííoxí eñagí nání nioní ríxíñí rírápí xíxení níñíñíñí. E neríñáyí, apini mé dñí síxí ení nímímoríñíñí.

²¹ “Aríá yímígí níñíñí.” nísiawirí dñí síñá neánaríñagí nání re nínimóníñí payí eaaríñíñí, “Joxí nioní rírápíñí mé apí nímúrorí ámí seáyí e imóníñí bí tñí eríñíñí.” nínimóníñí payí ríña eaaríñíñí. ²² Ríxíñí ámí bí rípi oríñímíñí, “Añí awawá nioní wepaxí imóníñíwá óf nímoáríñíñí.” oríñímíñí. Ayí rípi nání ríraríñíñí. Seyíné Goríxomí ríxíñí nuríyaríñíñí dání oyá dñí tñí gwí añíyo dání níwáráná seyíné tñámíñí bíímíñíñíñí dñí níkwímorí nání raríñíñí.

Yayí níwiowáríñí uríñípi náníñí.

²³ Eparíraso —O ení Kiraisí Jisasomí uxídaríñí wo eñagí nání nioní tñí nawíní gwí ñweagwííoríñí. O joxí nání yayí síowáréñapíñí. ²⁴ Mako tñí Arisítakaso tñí Dimaso tñí Ruko tñí —Awa Jisasomí níxídíro yaríñagí nání gwí nímóníñíñíñí. Awa ení yayí síowáréñapíñíñí. ²⁵ “Áminá Jisasi Kiraiso aníñí wá níseawiaga úwíñíñíñí.” nímónaríñí.

Payí áamá Xibiruyí nání eáníñnaríní.

Payí rina Judayí Jisasomí dñí nîwîkwîroro nání oyá sîyîkî imónîgîá aní bimí ñweagîáyí nání eagîánariní. Xibiruyí rîñîñpî wigî pîné rarîgîápi tîñî nîkumîxinîrî rîñîñagî nání yoí e wîrîñîñî. Payí rina eaño yá yoí mîñwîrîrîñîñagî nání “Ámá o nîrîrî eañîrîñî?” yaiwîpaxî mimónîñnarínî. Jisaso rîxa anîñnamî nîpeyimáná xwîogwî rîxa obaxî nîpwémáná enáná payí eaño Judayí Jisaso yá sîyîkî imónîgîá ayo xeanîñ wîmeaayîrîñagî nání anîñ Jisasomí dñí mîwîkwîró pîñî nîwîárîro xámî yagîápi ámî fá xîrîpîrîxinîrî nîrîrî eañîñîñî. Ayí re nîyaiwîro anîñ sîñî imónîñpî xaiwî fá xîrîpîrîxinîrî nîrîrî eañîñîñî, “Anîñajî nîyonî Jisaso seáyî e mîwîmónîpa renî? Mosesomî enî seáyî e mimónîpa renî? Apaxîpánîñî imónîgîá xwéowamî enî seáyî e mîwîmónîpa renî? Rîdîyowá xîo ná wîñánî neaiinîñpî apaxîpánîñî imónîgîá xwéowamî ámî ámî neaiiarîgîápi seáyî e mimónîpa renî?” nîyaiwîro anîñ Jisasomîñî dñî nîwîkwîróa úrîxinîrî nîrîrî eañîñîñî.

“Ríná Gorîxo xegî xewaxo enîpîmî dánî nearîñîñî.” urîñî nánîñîñî.

¹ Gorîxo enîñá wîá rókiamoagîáwa rîwamîñî earo xîxegîñî ero egîápi mî dánî xîoyá xwîyî fá negî arîowéyo ayá wî nura nîbayîsáná ² agwî sîá yoparîyî tîñî ríná xegî xewaxo xwîyî fá rîrî amîpî wîwapîyemerî enîpîmî dánî nearîñîñî. Xegî xewaxo amîpî imónîñpî nîpîñî nánî xiáwo imónîwîñîñîñî urîpeañîñî. Omî dánî anîñna tîñî xwîárî tîñî imîxinîñîñî. ³ O Gorîxo nîkîñîrî seáyî e imónîñpî axîpî enî aupákîkî inarîñîñî. Xano yapî pákîñî imónîñîñî. Sogwî sîñî emá amîpî nîpîñî oyá xwîyî fá enî eánîñî rîñîpîmî dánî xomaxîñîñî yárîñîñagî nánî xegî imónîñpa sîñî imónîñî. Xewanîño íwî ámá yarîgîápi nánî yokwarîmî wiipaxî oimónîrî nîwîárîmáná nîpeyîrî Nwîá seáyî é mî imónîñoyá wé náúmîñî éf ñweanî.

“Gorîxomî xewaxo anîñajîyî seáyî e múrónîñî.” urîñî nánîñîñî.

⁴ Gorîxo o e imónîwîñîñîñî nîrîpîrî nîwîmîxîrîñá anîñajî e imónîrîxinîñî urîpeañîpîmî aga seáyî e wîárî imónîñpî tîñî xîxenî seáyî e wîmîxinîñîñî. ⁵ Omî Bîkwîyo nîrîñîñî eánîñî rîpî Gorîxo urîñîpa anîñajî gîyo axîpî urîñîñîñî, “Joxî rîxa gî íwoxî oimónîrî simîxîárîñî. Agwî ríná joxîñîñî semeáárîñî.” E urîñîpa anîñajî gîyo axîpî urîñîñîñî? Oweoi, wî e murîñîñî. Xewaxo nánî ámî bî re rîñîpa anîñajî gîyî nánî axîpî rîñîñîñî, “Nionî xegî xanonî imónîmîñîñî. O gî íwo imónîñîñî.” rîñîpa axîpî anîñajî gîyî nánî rîñîñîñî? Oweoi, wî e mîrîñîñî enagî nánî “O ayo seáyî e wîmónîñî.” nîrîrî eaarîñîñî. ⁶ Xegî nîaiwî xámîñîñî emeanomî xwîá rîrîmî nánî wîrînapîñî nánî nîmónîrîñá Bîkwîyo nîrîñîñî eánîñî rîpî enî rîñîñîñî, “Anîñajî Gorîxonîyáyî nîñî omî nupîkîñîmearo seáyî e uméñîñîñî.” rîñîñî enagî nánî o seáyî e wîmónîñî. ⁷ Anîñajî nánî Bîkwîyo re nîrîñîñî eánîñî, “Gorîxo xegî anîñajî —Ayí xîo sekaxî urîpî tîñî xîxenî seáyî wiipîrî nánî imónîgîáyîñîñî. Ayí imîñîñîñî imónîrîxinîñî wîmîxîrî rîá ápiáwîñîñî imónîrîxinîñî wîmîxîrî yarîñîñîñî.” Anîñajî nánî e nîrîñîñî eánîñagî aiwî ⁸ xewaxo nánî re nîrîñîñî eánîñî, “Gorîxoxîñî, dîxî ámáyo numenwearîñá ná rîwîyo aí sîñî axîpî anîñî umenwearî pí pí wé rónîñî imónîñpî tîñî xîxenî nerî umenwearî erîárîñî. ⁹ Joxî wé rónîñpî nánî simónîñî unîpî nánî mîsimónîpa erî yarîñagî nánî Gorîxonî dîxî Nwîáonî nîrîrîpîrî ámá dîxî imónîgîáyo seáyî e simîxîagî nánî dñî

niáá sínarini.” E niriñiri eániñagi nani “Xewaxo aññajfyo seáyi e rfa wimónini?” yaiwipaxirini. ¹⁰ Xewaxomi urinj rípi eni niriñiri eániñi, “Ámináoxini, iwamfó dani amipi nini wí sini mimóniñaná joxi xwfa riri ikwírori añña dixí wé tñi imixiri enirini. ¹¹ Api aninifá enagi aiwi joxi sini aninj miní ñwearfáirini. Añña tñi xwfarí tñi iyfá ñipánoyf urf nerfna yariniñpániñf imónaná ¹² joxi iyfá ñixoperi tarigfápa axípi e tirfáirini. Ámá iyfá urú emi ñimori sñj wú pánarigfápa axípi aññami tñi xwfarími tñi e imixirfáirini. E neri aí joxi imóniñipi aninj miní sini axípi nimóniri xwiogwí dñj ñimori fá ropax mimóni ñipweri aí joxi wí mipepa erfáirini.” Xewaxomi e nuriri aí ¹³ ámi axomi re urinjpa aññajf gíyo eni urinjirini, “Nioni ámá joxi símf tñi siarigfáyo xopiráf ñwir íkwianwí dixí síkwí ikwiáirfánaniñf simixiyimfá íná nani nioni imóniñápa xixeni axípi nimóniri gí wé náumini éf ññweari weninj neri ñwea.” Xewaxomi e urinjpa aññajf gíyo axípi urinjirini? Oweoi. ¹⁴ Xewaxo rixa e imóniño enagi aiwi aññajf nini ayf sa kwíyfyirini. Gorixo sekaxí urfípi xixeni seáyf wiipiri nani imónigfáfyirini. Ámá xfo xegf yeáyf uyimixemeanfáyo arirá uwiipiri nani urowárariniñfyirini.

2

“Jisaso neaiñipi símimanjfmíni tinírxini.” urinj nánirini.

¹ Xewaxo aññajfyo seáyi e wimóniño enagi nani xwíyfá o nani arfá wiñwápi pñi ñiwáirirane ewé gwí ñiyáiriniñaná ná jfami nikwiáriga warinjpa axípi e yanigñiri apimi xaíwí fá ñixirirane píraninj xfdwanigini. ² Ayf rípi nani searariniñi. Enina Gorixo negf arfowéyo aññajf uriro wíwapiyiro éfapimi dani uragípi aí pñf wiaikigfá mimónipa eri ámá xwíyfá apimi ogámí nero pñf wiaikigfá ayf ayo Gorixo xixeni pñf umamor enj enagi nani ³ agwi rina nene rípi wí yaiwipaxene menini, “O awiaxí neri yeáyf neayimixemeanfa nani neaiñipi rfwí nukinimoranényf, anani pñf o neamamonfapimi dani nurakinárimi upaxirini.” yaiwipaxene menini. Xami Áminá Jisaso xewanño Gorixo yeáyf neayimixemeámñiri neaiñipi nani ñnearimáná enaná ámá omi arfá wigfáwa nene “Neparini.” yaiwiani nani sopinj noro wáf neararfna ⁴ Gorixo eni nene “Neparini.” yaiwiani nani emimf tñi ayf riwamónipaxí imóninj tñi amipi xixegfni ámá mepaxí imóninj tñi sopinj noa unjirini. O xfo wimónarinjpi tñi xixeni ámá awa kwíyfpimi dani emimf epaxí oimónfpoyñiri wiñjpi tñi egfapimi dani sopinj noa unjirini.

Yeáyf neayimixemeanfápi nani mfkf ikiño Jisasorini.” urinj nánirini.

⁵ Gorixo ámá añf sñj imóninfarími —Ari nani nioni niriñi rfwaminj eeariniñi. Arimi ñweaprfáyf Gorixo aññajowami simañwíyóninj yeáyf wurñiprfá nani rariniñmani. ⁶ E neri aí ámá wo Gorixomi urinj rípi Bkwíyo wí e niriñiri eániñagi nani “Ámáyf Gorixoyá dñj tñi amipi ñiyoni seáyi e ñiwimóniprfáirini.” nene re yaiwipaxirini, “Ámáyf pí imóniñagfa nani Gorixoxi ayf nani dñj ñimori umearinjirini? Ayf joxi anani peayf wianipaxíyf enagi nani rariniñi. ⁷ Aninj marfái, bi onimiápi nani ámá aññajfyo inimi owimónfpoyñiri ñwáiriri aí ámi rfwíyo dani wé ikwianwíyo unwiráiriri seáyi e wimixiri nerfna seáyi e numfeyoari [amipi nini joxi dixí wé tñi imixiniñyo seáyi e ñiwimóniri oudenweáirixiniñi urfpeañirini.] ⁸ Joxi aññajfraní, amipirani, nini ámáyo inimi wurñfwñigñiri wimixinjirini.” Bkwíyo e niriñiri eániñi. Gorixo

n̄n̄n̄i ámáyo yeáȳ wur̄n̄w̄n̄ḡn̄r̄i n̄w̄im̄x̄r̄n̄á paȳkeȳ b̄i mim̄x̄pa en̄j̄ en̄aḡi n̄án̄i nene re yaiwipax̄r̄n̄i, “Ámáȳ Gor̄xoyá d̄n̄j̄ t̄n̄i am̄p̄i n̄yoni seáȳ e r̄fa wimón̄n̄i?” yaiwipax̄ āi agw̄i r̄n̄á nene am̄p̄i n̄n̄i ámáyo ín̄m̄i imón̄n̄aḡi mí m̄wóm̄x̄ar̄n̄w̄n̄i. ⁹ E ner̄i aiwi ámá Gor̄xo on̄miáp̄i n̄án̄i an̄n̄ajowam̄i ín̄m̄i wim̄x̄n̄om̄i r̄ixa mí wóm̄x̄n̄w̄ar̄n̄i. O, aȳ Jisaso n̄án̄i rar̄n̄j̄n̄i. O Gor̄xo nene n̄án̄i wá n̄neawian̄r̄i p̄írán̄n̄j̄ e w̄iim̄ḡn̄r̄i yaiwiár̄aḡp̄i t̄n̄i x̄ixen̄i ner̄n̄á ámá n̄inenen̄i n̄án̄i neapein̄fa n̄án̄i on̄miáp̄i b̄i an̄n̄ajowam̄i ín̄m̄i wimón̄w̄n̄ḡn̄r̄i wim̄x̄n̄j̄r̄n̄i. Ín̄m̄i e n̄wimón̄r̄n̄á r̄n̄n̄j̄ n̄imear̄i pen̄j̄ en̄aḡi n̄án̄i Gor̄xo r̄ixa wé íkwian̄w̄ȳo ūn̄wir̄ar̄r̄i seáȳ e wim̄x̄r̄i en̄j̄r̄n̄i. ¹⁰ Gor̄xo —X̄fom̄i dán̄i am̄p̄i n̄n̄i imón̄r̄i n̄n̄i en̄i o n̄án̄i imón̄r̄i en̄i. O re en̄j̄r̄n̄i. Ámá obax̄ xeḡi f̄wix̄en̄n̄j̄ nimón̄ro xewaxo ník̄n̄r̄i seáȳ e imón̄n̄j̄pa ax̄p̄i imón̄p̄r̄fa n̄án̄i om̄i r̄n̄n̄j̄ ayá wí wímean̄j̄p̄im̄i dán̄i wé uroár̄im̄ḡn̄r̄i ner̄n̄á x̄ixen̄i imón̄n̄j̄p̄i t̄n̄i en̄j̄r̄n̄i. “Yeáȳ neayim̄x̄emean̄fa n̄án̄i ap̄án̄i m̄f̄k̄ íkipaxo, aȳ Jisaso r̄an̄i?” w̄iaiwip̄r̄i n̄án̄i Gor̄xo e en̄j̄r̄n̄i. ¹¹ Jisaso — O ámáȳ Gor̄xoyá imón̄f̄r̄ix̄n̄r̄i wim̄x̄ar̄n̄j̄or̄n̄i. O t̄n̄i ámá Gor̄xoyá x̄fo im̄x̄n̄j̄ȳ t̄n̄i wiḡi xano ná wom̄i dán̄n̄i eweaḡáȳ en̄aḡi o aȳ n̄án̄i ayá m̄win̄f̄ anan̄i “Ḡf̄ n̄r̄ix̄meá imón̄ḡáȳr̄n̄i.” rar̄n̄j̄r̄n̄i. ¹² O Gor̄xom̄i re ur̄n̄j̄p̄i B̄ikw̄ȳo n̄r̄n̄r̄i eán̄n̄aḡi n̄án̄i rar̄n̄j̄n̄i, “Jox̄i n̄án̄i ḡf̄ n̄r̄ix̄meáyo ‘E imón̄n̄j̄or̄n̄i. E imón̄n̄j̄or̄n̄i.’ our̄im̄n̄i. Ámá jox̄i seáȳ e r̄imep̄r̄i n̄án̄i awí eán̄ḡáyo áw̄n̄m̄i dán̄i nion̄i jox̄i seáȳ e r̄imem̄n̄r̄i n̄án̄i son̄j̄ or̄imear̄im̄n̄i.” n̄r̄n̄r̄i eán̄n̄j̄ en̄aḡi n̄án̄i rar̄n̄j̄n̄i. ¹³ Xw̄iȳf̄a Jisaso Gor̄xo n̄án̄i r̄n̄j̄ r̄ip̄i en̄i re n̄r̄n̄r̄i eán̄n̄i, “Nion̄i om̄i aga x̄ixen̄i d̄n̄j̄ ūn̄wir̄ar̄im̄f̄ar̄n̄i.” Xw̄iȳf̄a ám̄i axo r̄n̄j̄ r̄ip̄i en̄i re n̄r̄n̄r̄i eán̄n̄i, “Ámá Gor̄xo n̄iaíw̄f̄ nemear̄n̄n̄j̄ niap̄n̄j̄ȳ, aȳ āi t̄n̄i naw̄in̄i r̄iyener̄n̄i.” en̄i n̄r̄n̄r̄i eán̄n̄j̄ en̄aḡi n̄án̄i re searar̄n̄j̄n̄i, “Jisaso aȳ n̄án̄i ayá m̄win̄f̄ anan̄i ‘Ḡf̄ n̄r̄ix̄meá imón̄ḡáȳr̄n̄i.’ rar̄n̄j̄or̄n̄i.” searar̄n̄j̄n̄i.

“Jisaso nepa ámá imón̄n̄j̄n̄i.” ur̄n̄j̄ n̄án̄r̄n̄i.

¹⁴ Aȳn̄án̄i n̄iaíw̄f̄ rar̄n̄j̄ȳf̄ war̄ar̄im̄i dán̄i ḡf̄w̄f̄ t̄n̄i en̄j̄ t̄n̄i t̄ḡáȳf̄ imón̄ḡf̄a en̄aḡi n̄án̄i xewaxo en̄i ax̄p̄i imón̄n̄j̄n̄i. Xewan̄n̄jo n̄iper̄n̄j̄p̄im̄i dán̄i ámáyo an̄f̄a wim̄x̄pax̄ imón̄n̄om̄i —O aȳ obor̄n̄i. Om̄i m̄iḡf̄ wim̄x̄r̄i ¹⁵ ámá ín̄n̄á nan̄n̄an̄ḡn̄r̄i w̄iwan̄n̄j̄ȳf̄ wáȳf̄ ner̄n̄j̄p̄im̄i dán̄i gw̄n̄n̄j̄ n̄weaḡáyo níkwear̄n̄n̄j̄f̄ wár̄r̄i éim̄ḡn̄r̄i war̄ar̄im̄i dán̄i ámá ḡf̄w̄f̄ t̄n̄i en̄j̄ t̄n̄i t̄ḡáȳf̄ imón̄ḡf̄apa ax̄p̄i e imón̄n̄j̄n̄i. ¹⁶ Aȳf̄ nepar̄n̄i. O an̄n̄aj̄ȳo ar̄r̄á owim̄n̄r̄i ner̄n̄á e mimón̄n̄j̄n̄i. Ámá Eb̄r̄famoyá iȳf̄ ax̄p̄a imón̄ḡf̄ayo ar̄r̄á owim̄n̄r̄i n̄án̄i ner̄n̄á wará aȳ in̄ḡf̄apa ax̄p̄i in̄n̄j̄n̄i.

¹⁷ Aȳn̄án̄i o apax̄p̄án̄n̄j̄ imón̄n̄j̄f̄ xwé wo nimón̄mán̄a xeḡi xex̄r̄f̄meán̄n̄j̄f̄ imón̄ḡf̄ayo p̄írán̄n̄j̄f̄ ayá ur̄im̄x̄r̄i Gor̄xo x̄fo ur̄n̄j̄p̄i n̄án̄i d̄n̄j̄ ūn̄wir̄ar̄ipax̄ imón̄n̄j̄p̄i er̄i ner̄n̄á f̄w̄f̄ ámá yar̄iḡf̄ap̄i yokwar̄im̄f̄ w̄iipax̄ oimón̄r̄i r̄id̄yowá yar̄iḡf̄apa ax̄p̄i r̄id̄yowán̄n̄j̄f̄ in̄m̄n̄r̄i n̄án̄i p̄ip̄i in̄pax̄f̄ mar̄f̄á, sa wará xeḡi xex̄r̄f̄meáȳf̄ in̄ḡf̄ap̄i in̄pax̄f̄ en̄aḡi n̄án̄i x̄fo en̄i ax̄p̄i e in̄n̄j̄n̄i. ¹⁸ R̄n̄n̄j̄f̄ wímean̄j̄p̄im̄i dán̄i obo iwam̄f̄o w̄iwap̄iȳn̄jo en̄aḡi n̄án̄i ámá obo agw̄i r̄n̄á dán̄i óreám̄ioá̄r̄ix̄n̄r̄i w̄iwap̄iyar̄n̄j̄ȳo en̄i ar̄r̄á wipax̄f̄ imón̄n̄jo en̄aḡi n̄án̄i rar̄n̄j̄n̄i.

3

“Moseso seáȳ e imón̄aḡf̄ wo en̄aḡi āi Jisaso aga seáȳ e w̄iár̄f̄ múron̄i.” ur̄n̄j̄ n̄án̄r̄n̄i.

1-2 Aȳnán̄i ḡf̄ n̄ir̄ix̄meáȳné, —Seȳné Gor̄ixo aḡnami d̄áni x̄foyá imón̄f̄rix̄in̄r̄i wéyo fá seaum̄ir̄iḡȳf̄nér̄in̄i. Seȳné Jisaso n̄áni d̄iḡf̄ émó̄f̄rix̄in̄i. Gor̄ixo nene t̄iḡf̄ e n̄áni urowár̄enap̄iḡo, aȳf̄ or̄in̄i. Apax̄f̄p̄an̄iḡf̄ imón̄iḡf̄ xwéó, nene “Apimi d̄iḡf̄ wikw̄f̄roar̄iḡwár̄in̄i.” rar̄iḡwáp̄imi p̄ir̄an̄iḡf̄ x̄f̄d̄f̄f̄rix̄in̄r̄i ar̄ir̄á neain̄n̄fa n̄áni imón̄iḡo, aȳf̄ or̄in̄i. Moseso en̄iná ámá Gor̄ixoyá aḡf̄n̄iḡf̄ imón̄iḡf̄áyo numeir̄fn̄á x̄ixen̄i wiin̄f̄pa ámá Gor̄ixo x̄fo wimón̄ar̄iḡf̄p̄i e éwin̄iḡin̄r̄i ur̄f̄peáagi n̄áni x̄ixen̄i wiin̄o, aȳf̄ axo Jisator̄in̄i. O n̄áni p̄ir̄an̄iḡf̄ d̄iḡf̄ émó̄f̄rix̄in̄i. ³ Aȳf̄ r̄ip̄i searar̄iḡin̄i. Aḡf̄ wiwá n̄áni “Nan̄iwár̄in̄i.” n̄ir̄iro m̄iḡf̄ s̄iḡá n̄imeeán̄iro aiw̄i aḡf̄ iwám̄i m̄ir̄iḡo n̄áni aga m̄iḡf̄ s̄iḡá seáȳi e umeeán̄ipax̄f̄r̄in̄i. Ax̄f̄p̄i e imón̄iḡf̄pa Moseso n̄áni m̄iḡf̄ s̄iḡá umeeán̄ipax̄f̄ imón̄iḡagi aiw̄i Jisaso n̄áni aȳf̄ aḡipax̄f̄ m̄iḡf̄ s̄iḡá umeeán̄ipax̄f̄r̄in̄i. ⁴ Aḡf̄ aȳf̄ aȳf̄ wí xeḡf̄p̄i mimón̄f̄ n̄fn̄i ámá m̄ir̄ar̄iḡf̄á aiw̄i am̄ip̄i n̄fn̄i imón̄iḡf̄p̄i im̄ix̄iḡo, aȳf̄ Gor̄ixo en̄agi n̄áni rar̄iḡin̄i. ⁵ Aȳf̄ r̄ip̄i n̄áni en̄i “Jisaso n̄áni d̄iḡf̄ p̄ir̄an̄iḡf̄ émó̄f̄rix̄in̄i.” searar̄iḡin̄i. Moseso en̄iná ámá Gor̄ixoyá aḡf̄n̄iḡf̄ imón̄iḡf̄áyo x̄ixen̄i p̄ir̄an̄iḡf̄ numeir̄fn̄á ámá x̄in̄áiwán̄iḡf̄ nimón̄iro wiḡf̄ bosowami p̄ir̄an̄iḡf̄ n̄iw̄iiróná yar̄iḡf̄ápa ax̄f̄p̄i éniḡf̄ ner̄i am̄ip̄i Gor̄ixo r̄f̄w̄f̄yo r̄in̄f̄ápi n̄áni woák̄k̄f̄ wiḡf̄ aiw̄i ⁶ Kiraiso Moseso nimón̄ir̄i en̄f̄pa ax̄f̄p̄i nimón̄ir̄i en̄f̄man̄i. Om̄i wiár̄f̄ n̄imúr̄ori re en̄f̄r̄in̄i. Niáwa ámá xanowayá imón̄iḡf̄áyo p̄ir̄an̄iḡf̄ numeir̄fn̄á yar̄iḡf̄ápa Kiraiso ax̄f̄p̄i e ner̄i ámá xanoyá aḡf̄n̄iḡf̄ imón̄iḡf̄áyo x̄ixen̄i p̄ir̄an̄iḡf̄ umeiḡf̄r̄in̄i. Nene wará sar̄f̄wá m̄imár̄in̄f̄ nerane “Jisaso e n̄neaiin̄f̄ar̄in̄i.” n̄iyaiwirane d̄iḡf̄ wikw̄f̄moar̄iḡwáp̄imi d̄áni sáȳf̄ nimón̄ir̄i rar̄iḡwáp̄i an̄iḡf̄ min̄f̄ xaíw̄f̄ fá n̄ix̄ira nuranénáȳf̄, aȳf̄ aḡf̄ Gor̄ixoyán̄iḡf̄ imón̄iḡw̄in̄i.

“Man̄f̄ p̄r̄f̄ wiaíkiaḡf̄áyf̄ d̄iḡf̄ six̄f̄ ín̄f̄f̄rix̄in̄r̄i en̄e m̄iḡweaaḡf̄ar̄in̄i.” ur̄iḡf̄ n̄án̄ir̄in̄i.

⁷ Aȳnán̄i Gor̄ixo xeḡf̄ kw̄ȳf̄p̄i t̄fn̄i B̄ikw̄f̄yo d̄áni r̄iḡf̄ r̄ip̄i t̄fn̄i x̄ixen̄i seḡf̄ seár̄f̄awéyf̄ man̄f̄ n̄iwiaíkiro d̄iḡf̄ six̄f̄ ín̄f̄f̄rix̄in̄r̄i imón̄iḡe ḡweaaḡf̄aman̄i, “Agw̄i r̄iná man̄f̄ Gor̄ixon̄iyá searar̄iḡagi ar̄f̄á n̄in̄iróná ⁸⁻⁹ en̄iná seḡf̄ seár̄f̄awéyf̄ ámá d̄iḡf̄ meañe nemeróná yaḡf̄ápa mepa éf̄rix̄in̄i. Aȳf̄ ḡf̄ man̄f̄ xowiaik̄im̄f̄ n̄in̄iro nepa en̄f̄ eán̄iḡor̄f̄an̄r̄i iwam̄f̄ó níwap̄iȳiro neróná xwiogw̄f̄ 40 pwear̄fn̄á nion̄i em̄im̄f̄ n̄iw̄iwap̄iya uḡápi s̄iḡw̄f̄ n̄iw̄iḡa nuro aí wiḡf̄ d̄iḡf̄ wak̄is̄f̄ nin̄iro r̄f̄w̄f̄ n̄imoaḡf̄ar̄in̄i. E yaḡf̄ápa seȳné en̄i ax̄f̄p̄i mepa éf̄rix̄in̄i. ¹⁰ Aȳnán̄i seḡf̄ seár̄f̄awé íná ḡweaḡf̄áyf̄ n̄áni wik̄f̄ n̄iwón̄ir̄i re r̄iḡan̄iḡin̄i, ‘Aȳf̄ ín̄iná d̄iḡf̄ xer̄w̄fn̄i moro Gor̄ixon̄i sekax̄f̄ urar̄iḡap̄imi m̄ix̄f̄d̄ipa ero yar̄iḡf̄áyf̄r̄in̄i.’ n̄ir̄ir̄i ¹¹ wik̄f̄ r̄f̄á ápiáw̄n̄iḡf̄ n̄iwón̄ir̄fn̄á s̄iḡá wom̄i d̄án̄fn̄iḡf̄ re r̄ár̄iḡan̄iḡin̄i, ‘Xw̄f̄á d̄iḡf̄ six̄f̄ ín̄ip̄r̄f̄a n̄áni wip̄imoár̄in̄ar̄im̄i wí n̄iḡweap̄r̄f̄áman̄i.’ r̄ár̄iḡan̄iḡin̄i.” Seḡf̄ seár̄f̄awé íná ḡweaḡf̄áyf̄ B̄ikw̄f̄yo d̄áni e n̄ir̄in̄r̄i eán̄iḡf̄p̄i t̄fn̄i x̄ixen̄i nero Gor̄ixom̄i man̄f̄ p̄r̄f̄ n̄iwiaíkiro n̄áni d̄iḡf̄ six̄f̄ ín̄f̄f̄rix̄in̄r̄i en̄e wí m̄iḡweaaḡf̄ar̄in̄i.

“Neár̄f̄awéyf̄ Gor̄ixom̄i man̄f̄ wiaíkiaḡf̄ápa mepa éwan̄iḡin̄i.” ur̄iḡf̄ n̄án̄ir̄in̄i.

¹² Ḡf̄ n̄ir̄ix̄meáȳné, wiȳné sip̄i nero arikw̄kw̄f̄ n̄iwir̄iḡp̄imi d̄áni Nw̄f̄á wí m̄ipé an̄iḡf̄ s̄iḡf̄ imón̄iḡom̄i r̄f̄w̄f̄ umó̄f̄rix̄in̄r̄i p̄ir̄an̄iḡf̄ aw̄in̄iḡf̄ meḡweán̄f̄rix̄in̄i. ¹³ Wiȳné f̄w̄f̄ néra nur̄iḡf̄p̄imi d̄áni yap̄f̄ néwap̄in̄iro d̄iḡf̄ wak̄is̄f̄ nin̄iróná Gor̄ixom̄i r̄f̄w̄f̄ umop̄f̄rix̄in̄r̄i s̄f̄á B̄ikw̄f̄yo d̄áni Agw̄iȳf̄ r̄in̄iḡf̄yi sin̄i imón̄iḡánáȳf̄, sin̄i epax̄f̄ en̄ánáȳf̄, s̄f̄á aȳf̄ ayo x̄ixe en̄f̄ r̄ir̄ém̄ix̄f̄ inaȳf̄rix̄in̄i. ¹⁴ Aȳf̄ r̄ip̄i n̄áni searar̄iḡin̄i. D̄iḡf̄ Kiraisom̄i iwam̄f̄ó d̄áni n̄iw̄ikw̄f̄roranéná wará sar̄f̄wá m̄imár̄in̄f̄ nerane xaíw̄f̄ fá x̄ir̄iḡwáp̄i an̄iḡf̄ xaíw̄f̄ fá n̄ix̄ira nurane neḡf̄ pean̄f̄waé n̄áni sin̄i xaíw̄f̄ fá n̄ix̄ira nuranénáȳf̄, nepa Kiraiso t̄fn̄i ikár̄in̄iḡwaéner̄in̄i. ¹⁵ B̄ikw̄f̄yo re n̄ir̄in̄r̄i

eánijápi tñni xixeni nerijápipimi dáni anani dñj wíkwíroariñwápi xaiwí fá nixira upaxírini, “Agwí Gorixo searariñagi arfá niwiróna enína segí searfawéyí omi manj xowiaikímí niwiróna dñj wakísí niniro nani rfwí umoagfápa seyíne eni axípi e mepa érixini.” E niriñiri eánijápi tñni xixeni neranénáyí, dñj wíkwíroariñwápi xaiwí fá nixira wanfwarini.

¹⁶ Ayí rípi nani searariñini. Ámá Gorixo rariñagi arfá niwiróna manj xowiaikímí wiagfáyí, ayí giyírini? Nñni ayí ámá Moseso Isipiyí añyo dáni wirimeáána e pñni niwiárimí wagfáyí menirani? ¹⁷ Xwiogwí 40 api pwearfána Gorixo ámá giyo wikí niwóga wagírini? Ayí axíyí íwí nero ámá dñj meañe dáni nípéa emeagfáyí menirani? ¹⁸ Ámá Gorixo sfñáyo dáni nurirfána “Xwí e niñwearóna dñj sixí íñfrixiniri enjírímí wí niñwearfámani.” uragfáyí giyírini? Ayí axíyí xfómi manj pírí wiaikiagfáyí menirani? ¹⁹ Ayínani nene nijfá re imóniñwini. Nearfawé ína ñweaagfáyí dñj míwíkwíropa nero nani Gorixoyá xwí dñj sixí íñfrixiniri enjírímí wí nírémoro ñweaagfámani.

4

“Nene dñj sixí ínanfwa nani imóniñe sñni imónini.” urñj naniñiri.

¹ Ayínani Gorixo ayí dñj sixí íñfrixiniri negí nearfawéyo sfmimanjyo dáni urijápi sñni enagi nani xfo ámáyo eyeyíromí nerfána wiyíne nani re seaiawinígini, “Ayí e ñweapaxí mimóniñoi.” seaiawinígini wáyí nerane píranñj oyaneyí. ² Negí nearfawéyí ámá dñj meañe nemeróna xwíyá xwí dñj sixí íñfrixiniri enjírímí nani yayí winipaxí imónijápi arfá wiagfápa nene eni axípi arfá winwáriní. Ayí arfá niwiro aí arfá niwiróna dñj míwíkwíropa nero nani surfma arfá niwiáriro xwí dñj sixí íñfrixiniri imóniñrímí mírémó ámá dñj meañe dáni penowigfawixini. ³ Dñj wíkwíroariñwaéne dñj sixí íñfrixiniri enjé páwiarñwáriní. Ayí Gorixo rípi rñj enagi nani “Dñj sixí ínanfwa nani imóniñe ríxa rífa neaipmoárinini?” niyaiwirane nijfá imóniñwini, “Gorixoní manj niwiaikiarigfáyo wikí rífa ápiáwññj niwónirfána sfñá womí dánññj re ráriñanigini, ‘Xwí ayí dñj sixí íñpírfa nani wipmoáriñápipimi wí niñwearfámani.’ ráriñanigini.” Xwíarí tñni añña tñni imixáñe dáni amípi nipiñi xfo imixápi ríxa yárinñagi aiwí xwíyá api e rññnigini. ⁴ Bíkwyó wí e sfá wé wúmi dñj wo nimónimána Sabarfá imóniñyi nani re niriñiri eánini, “Gorixo sfá wé wúmi dñj wo pwearfána amípi nimíxa núsaná pñni niwiárirí Sabarfá imóniñyimi kikiá niñweari dñj sixí íñjírini.” niriñiri eánini. ⁵ Ámi wí e dñj sixí íñpaxe nani re niriñiri eánini, “Xwí dñj sixí íñpírfa nani Gorixoní wipmoáriñápipimi wí niñwearfámani menini.” niriñiri eánini. Xwíyá apiaú niriñiri eániñagi nani “Nene dñj sixí ínanfwa nani imóniñe ríxa rífa imónini?” niyaiwirane nijfá imóniñwini.

⁶ Enína xwíyá xwí dñj sixí íñpírfa nani imóniñrímí nani yayí winipaxípi arfá wiagfáyí Gorixomi manj xowiaikímí néra warññaga nani dñj sixí íñfrixiniri enjé xe ñweárixiniri sfñwí mwinípa enjé erí wíni e xe ñweárixiniri sfñwí winíñfá erí enagi nani ⁷ re niyaiwirane nijfá imóniñwini, “Nene dñj sixí ínaní nani imóniñe ñweaanfwaína nani Gorixo ríxa sfá ámi wíyi ráriñirini.” Bíkwyó dání sfá ayi, ayí Agwíyí rñññyirini. Nearfawéyí arfá míwigfáe dání ná rfwíyo Gorixo manj míxí ináyí Depitoyáyo dání xwíyá Bíkwyó nioni xami mñj iroarfápi niriñiri re rññnigini, “Agwí manj Gorixoníyá searariñagi arfá niniwóna dñj

wakisf minipa époyi.” rihf enagi nani “Nene dhf sixf inanfwáiná rfa imónini?” yaiwiarhwarini. ⁸ Josuao negf nearfawéyo xwfa dhf sixf inffrixiniri ene nipemeami nurf niremorfná dhf sixf Gorixo e inffrixiniri wimónihfpi nepa niniro shwiriyf, ayimi dani rfwyo Gorixo sfá dhf sixf inanfwá nani imónihf ámi wiyi nani riminiri enjmani. ⁹ Ayinani nene re niyaiwirane nihfá imónihwini, “Sfá Gorixo amipi nfi nimixarimána dhf sixf inihfyinihf imónihf axfpi áma xfoya imónigfáyf nani dhf sixf iniprfina sini imónini.” yaiwinwini. ¹⁰ Dhf sixf inffrixiniri enfpimi páwino, xfo Gorixo xwfa amipi nfi imiximf niyarimána kikiá nerf dhf sixf inihfpa axfpi e nerf xegf e éwiniginiri urfpeanfpi niyarimána xewanho rixa dhf sixf niniri hweani. ¹¹ Ayinani nearfawéyf manf Gorixomi prf niwiaikiro shwepigf neaiwapiyagfapimi nixdirane omi rfwf umoaniginiri dhf sixf inffrixiniri ene hweawaniginiri anihf minf nerane piránihf nrfkwirane oyaneyf. ¹² Ayf rihf nani seararhini. Xwfyá Gorixoyápi pí pí oeniri wimónarhifpi tñf xixeni epaxf imóniri enj éaniri enjpirini. Xegf hwá yinihfnihf imónihfpi kirá manf midimidani wenf nfiyf hwá yinihfpi tñf xixeni mimónini. Kirá aga hwá yinihf bá xómihf xfáyo tñf enj wíwyo tñf dakwipaxfpa xwfyá oyápi ámayo wairrf niwirfná wigf xwioxfo fá nmiáriniri ayá tñf dhf tñf kumixinne dakwiarhfrini. Pí pí áma dhf moro pí pí “Eminiri oemini.” wimóniri yarigfápi eyeyíromf yarihfrini. ¹³ Amipi nfi Gorixo —Pí pí éwápi nánirani, rfwápi nánirani, yarihf imimf nealána “Ayf api nani e rfarini. E éarini.” uranfáyo, ayf orini. Amipi nfi o imixihfyf xegf shwf anne dani wí pñf imónipaxf menini. Amipi nfi xegf shwfyo dánihf ni pararimána shjani imónini.

“Negf apaxfpanihf imónihf xwéo Jisasorini.” urihf nánirini.

¹⁴ Nene apaxfpanihf imónihf xwé wo —O rixa anfnámini peyino, ayf Gorixomi xewaxo Jisasorini. Apaxfpanihf imónihf xwé o tñhwaéne enagi nani woáfkf nerane “Apimi dhf wikwifronwini.” rarihwápi xaiwf fá oxiraneyf. ¹⁵ Ayf rihf nani rarihfni. “Negf apaxfpanihf imónihf xwéo nene wé rónihf imónihfpi ni oyaneyiniri nerfná enj meánf yarihagwi nneanirfná wí dhf sipi mneaiarhfrini?” rseaimónarini? Oweof, nene fwf oépyiniri neaimearhifpi o eni fwf oeniri wímeáagi aiwi wí fwf menjo nani nene wí e waiwipaxf menini. Sa “Samihf nimóniri yarihagwi nneanirfná anani dhf sipi neaiarhforani?” waiwipaxfrini. ¹⁶ Negf apaxfpanihf imónihf xwéo e imónihf enagi nani amipi samihf neaimixipaxf imónihfpi wí neaimeána Gorixo —O ámayo ayá xwapf urimixarhforini. O wá neawianiri ayá nearimixiri oeniri wará sarfwá mimárinipa nerane oyá siá ikwianwfná tñf e anwi énihf úwaniginf.

5

¹ Apaxfpanihf imónigfá xwé wo wo nowani fwf wigf áma yarigfápi nani Gorixoyá iráf onne nani niwuriyiro aiwá peaxf utiro ridiyowá wiuro epfafa nani xfo wigf imónigfáyo dani éfnihf niyoarf urfpearhnowarini. ² Awa eni wé rónihf imónihfpi ni oyaneyiniri nero aí enj neániro miximopaxf wíagfa nani wigf áma majfá nero xehwfmni kinimónfáyo anani awayini mimeyówarf wipaxowarini. ³ Wé rónihf imónihfpi ni oyaneyiniri nero aí enj neániro miximopaxf wíagfa nani wigf áma fwf yarigfápi nani ridiyowá wiarigfápa fwf wíwanihowa yarigfápi nani eni ridiyowá minipaxf mimónigfáwarini. Awa eni aga ninipaxowarini. ⁴ Áma wo xewanho wé ikwianwfyo nihwirariniri xfo xegf dhfyo dani

r̄ixa w̄fá wókím̄ix̄ir̄i ámá aiwá ḡíḡ ner̄fná n̄j̄fá aw̄fí yar̄iḡ ímón̄iḡp̄i nán̄i imón̄ar̄iḡfápa ax̄p̄fn̄iḡ e nero an̄fnam̄i dán̄i Gor̄ixo neaiap̄iḡp̄i nán̄i n̄j̄fá imón̄iro kw̄iȳf̄ oyápi ámá w̄yo t̄fn̄i naw̄ín̄i wain̄ir̄i ⁵ ámá aiwá aw̄fí imón̄iḡp̄i ḡíḡ ner̄fná “Nan̄j̄ ímón̄in̄i.” yaiwiar̄iḡfápa xw̄iȳfá Gor̄ixoyápi t̄fn̄i en̄j̄ eán̄iḡf̄ o yeáȳf̄ n̄neayim̄ixemear̄i neamen̄wean̄fná imón̄iḡp̄i t̄fn̄i ax̄p̄i ḡíḡfn̄iḡ ner̄fná “Nan̄j̄ ímón̄in̄i.” yaiwiro néfasáná ⁶ d̄iḡf̄ w̄ikw̄f̄roar̄iḡfápi r̄f̄w̄fm̄in̄i n̄imamor̄fnáȳf̄, aȳf̄ Gor̄ixom̄i xewaxom̄i ikaȳf̄w̄f̄ oumear̄f̄poȳfn̄ir̄i ám̄i yoxáfp̄ám̄fn̄iḡf̄ yekw̄f̄roárar̄iḡḡf̄a nán̄i ám̄i xw̄iȳfá kin̄imón̄f̄r̄ix̄fn̄ir̄i ur̄ipax̄f̄ imón̄iḡp̄i b̄i men̄in̄i. ⁷ Aȳf̄ r̄ip̄i nán̄i searar̄iḡfn̄i. Xw̄fá iniá ám̄i ám̄i near̄i aínáná ámá aiwá om̄iḡf̄ f̄w̄fá ur̄fáȳf̄ nán̄i aiwá nan̄j̄ yapar̄iḡp̄i, aȳf̄ Gor̄ixo aiwá nan̄j̄ oyap̄fn̄ir̄i xw̄iȳfá t̄fn̄i pírán̄iḡf̄ im̄ixar̄iḡp̄ir̄in̄i. ⁸ E ner̄i aí xw̄fá iniá ám̄i ám̄i near̄i nain̄ir̄i aiw̄i aiwá nan̄j̄ miyap̄f̄ ará en̄j̄ t̄fn̄i k̄sónárar̄iḡp̄i, aȳf̄ ráfn̄iḡf̄ imón̄iḡp̄i en̄ḡḡf̄ nán̄i Gor̄ixo r̄ixa n̄ram̄ix̄im̄fn̄ir̄i nán̄i imón̄ir̄i ár̄fá yim̄fn̄ir̄i nán̄i imón̄ir̄i en̄j̄p̄ir̄in̄i.

⁹ D̄iḡf̄ six̄f̄ seaȳiḡáȳfné, nion̄i m̄ix̄f̄ e n̄isear̄ir̄i aiw̄i “Seȳfné nion̄i m̄ix̄f̄ sear̄fápi miyar̄iḡoi.” nimón̄ar̄in̄i. “Óf̄ Gor̄ixo yeáȳf̄ seayim̄ixemean̄fá nán̄i imón̄iḡf̄yim̄fn̄i x̄f̄dar̄iḡoi.” nimón̄ar̄in̄i. ¹⁰ Aȳf̄ r̄ip̄i nán̄i searar̄iḡfn̄i. Gor̄ixo x̄ixen̄i mimón̄iḡp̄i t̄fn̄i miyar̄iḡo en̄ḡḡf̄ nán̄i am̄ip̄i seȳfné x̄f̄om̄i n̄ix̄f̄d̄iróná ero ámá xeḡf̄ imón̄iḡfáyo ar̄ir̄á wiḡfápi s̄in̄i n̄iwir̄iḡf̄yo dán̄i s̄iwá rén̄iḡf̄ win̄iro “Nene Gor̄ixoxi d̄iḡf̄ six̄f̄ r̄iȳiḡw̄in̄i.” s̄iwá én̄iḡf̄ win̄iro yar̄iḡfápi nán̄i o w̄i ar̄fá ikeamopax̄f̄ men̄in̄i. ¹¹⁻¹² Seȳfné r̄f̄w̄f̄ s̄iwá n̄iyir̄i mé ámá en̄j̄ neán̄iro Gor̄ixom̄i d̄iḡf̄ w̄ikw̄f̄roro “Xewan̄iḡo óf̄ oneaimon̄i.” yaiwiro yar̄iḡfáyo dán̄i Gor̄ixo s̄fm̄iman̄f̄yo dán̄i “N̄isiim̄fár̄in̄i.” ur̄iḡp̄i w̄imeaar̄iḡf̄yo ikan̄iḡf̄ wiax̄f̄d̄ip̄r̄i nán̄i seȳfné wiȳfnén̄i wiȳfnén̄i am̄ip̄i n̄fn̄i oneaimēan̄fn̄ir̄i d̄iḡf̄ ikw̄f̄moar̄iḡfápi seaimēan̄fē nán̄i an̄iḡf̄ min̄f̄ r̄f̄w̄f̄ n̄iyun̄iro d̄iḡf̄ nikw̄f̄móa úf̄r̄ix̄in̄i.

“Gor̄ixo r̄iḡf̄pim̄i d̄iḡf̄ n̄iwikw̄f̄móa úf̄r̄ix̄in̄i.” ur̄iḡf̄ nán̄ir̄in̄i.

¹³⁻¹⁴ En̄j̄iná Gor̄ixo Eb̄ir̄f̄amoyá s̄fm̄iman̄f̄yo dán̄i B̄ikw̄f̄yo n̄ir̄fn̄ir̄i eán̄iḡf̄ r̄ip̄i ur̄iḡfn̄iḡfn̄i, “Nion̄i pírán̄iḡf̄ sim̄ix̄ir̄i d̄ix̄f̄ rár̄fawéyo sayá wim̄ix̄ir̄i nem̄fár̄in̄i.” ur̄iḡfn̄iḡfn̄i. E s̄iḡfá wo ar̄fá en̄j̄ dán̄fn̄iḡf̄ nur̄ir̄fná ámá wo x̄f̄om̄i seáȳi e múrón̄iḡo ar̄fá en̄j̄ dán̄i r̄ipax̄f̄ men̄ḡḡf̄ nán̄i xewan̄iḡo nán̄i n̄ir̄fn̄ir̄i ur̄iḡfn̄iḡfn̄i. ¹⁵ Aȳfnán̄i Eb̄ir̄f̄amo yóm̄iḡf̄ nimón̄ir̄i “Gor̄ixo n̄ir̄iḡp̄i xeḡf̄ d̄iḡf̄ t̄fn̄i xe óf̄ nimów̄in̄iḡfn̄i.” n̄iyaiwir̄i wen̄iḡf̄ ner̄i n̄iḡwean̄isáná en̄j̄áná w̄imean̄iḡfn̄i. ¹⁶ Ámá “Nepa nearar̄in̄i.” oyaiw̄ipoȳfn̄ir̄i nur̄iróná n̄iyim̄iḡf̄ imón̄iḡf̄ seáȳi e wimón̄iḡf̄ bim̄i dán̄i urar̄iḡfár̄in̄i. Ámá xw̄iȳfá xim̄ix̄im̄f̄ nin̄iro n̄ir̄fn̄iróná xw̄iȳfá ap̄i r̄fápim̄i dán̄i san̄j̄nar̄iḡfn̄i. ¹⁷ Aȳfnán̄i Gor̄ixo ámá x̄fo Eb̄ir̄f̄amom̄i s̄fm̄iman̄f̄yo dán̄i ur̄iḡp̄i w̄imean̄fáȳf̄ re oyaiw̄ipoȳfn̄ir̄i, “Gor̄ixo ar̄f̄om̄i ‘Nan̄j̄ e n̄iseaim̄fár̄in̄i.’ ur̄iḡp̄i ám̄i ná r̄f̄w̄f̄yo aiw̄i xeḡf̄ d̄iḡf̄ n̄ikin̄imón̄ir̄i kikífá epax̄f̄man̄i.” oyaiw̄ipoȳfn̄ir̄i s̄iḡfáyo dán̄fn̄iḡf̄ n̄ir̄ir̄fná xewan̄iḡom̄i dán̄i n̄ir̄fn̄ir̄i e ur̄iḡp̄i nán̄i ám̄i sop̄iḡf̄ wár̄iḡfn̄iḡfn̄i. ¹⁸ Gor̄ixo, yap̄i mir̄ipax̄f̄ imón̄iḡo “S̄fm̄iman̄f̄yo dán̄i r̄irar̄iḡfn̄i.” ur̄iḡp̄i s̄iwíá imón̄ipax̄f̄ men̄ḡḡf̄ aiw̄i ám̄i s̄iwíá mimón̄ipax̄f̄ b̄i xewan̄iḡom̄i dán̄i ur̄in̄iḡf̄ en̄ḡḡf̄ nán̄i nene anan̄i en̄j̄ six̄f̄ neám̄ix̄in̄ir̄i ḡwean̄w̄in̄i. Nene —Gor̄ixo yeáȳf̄ neaim̄ix̄f̄w̄in̄iḡfn̄ir̄i o t̄fám̄in̄i éf̄ nurane s̄iman̄w̄f̄yón̄iḡf̄ yeáȳf̄ wur̄fn̄iḡwaéner̄in̄i. Nene o neaiin̄fá nán̄i d̄iḡf̄ wikw̄f̄moar̄iḡwápi xaiw̄f̄ f̄á x̄iran̄i nán̄i en̄j̄ six̄f̄ neám̄ix̄in̄ir̄i ḡwean̄w̄in̄i. ¹⁹ Nene d̄iḡf̄ wikw̄f̄moar̄iḡwá apim̄i dán̄i d̄iḡf̄ s̄fk̄fk̄f̄ nom̄ix̄in̄irane ḡwean̄w̄in̄i. S̄fk̄fk̄f̄ on̄iḡf̄wá en̄ḡḡf̄ nán̄i an̄j̄ r̄id̄iyowá yar̄iḡf̄iwám̄i awawá ḡw̄fáwám̄i rap̄irap̄f̄ epan̄j̄oár̄in̄iḡúm̄i

ínir̄iwám̄in̄ín̄in̄j̄ anan̄i páwiar̄in̄wár̄in̄i. ²⁰ Ín̄im̄i e Jisaso r̄ixa an̄in̄j̄ ín̄iná nán̄i apax̄pán̄in̄j̄ imón̄in̄j̄ xwé Merikisedeko imón̄in̄j̄pa ax̄p̄i nimón̄imán̄a nene ar̄ir̄á neain̄in̄fa nán̄i xám̄i n̄ineameáa páw̄in̄j̄r̄in̄i.

7

Merikisedeko, apax̄pán̄in̄j̄ imón̄in̄jo nán̄i ur̄in̄j̄ nán̄ir̄in̄i.

¹ Merikisedeko —O m̄ix̄ in̄áȳ an̄j̄ Serem̄iȳ r̄in̄in̄j̄pim̄i umen̄weaagor̄in̄i. Nw̄á seáȳ e imón̄in̄joyá apax̄pán̄in̄j̄ imón̄in̄j̄or̄in̄i. O Eb̄ir̄amo m̄ix̄ in̄áȳ waú waú awam̄i xop̄ir̄ar̄i n̄iyár̄imo weapar̄iná óf e órór̄f nin̄ir̄iná Gor̄ixoyá d̄in̄j̄yo dán̄i nan̄j̄n̄i owímean̄ir̄i xw̄iȳfá b̄i t̄n̄i nan̄j̄ wim̄ix̄in̄j̄or̄in̄i. ² Am̄ip̄i Eb̄ir̄amo p̄kiomeáfp̄i yan̄j̄ wé wúkaú n̄imemán̄a b̄i m̄n̄i wiño, aȳ Merikisedeko or̄in̄i. Xeḡf yōf Merikisedekoȳ r̄in̄in̄j̄p̄i, aȳ xám̄i neḡf aga p̄néyo dán̄i m̄ix̄ in̄áȳ wé rón̄in̄j̄ umen̄weaar̄in̄j̄oȳ r̄ar̄in̄wáp̄ir̄in̄i. O Serem̄i dán̄j̄ m̄ix̄ in̄áȳoȳ r̄in̄in̄j̄p̄i en̄i neḡf aga p̄néyo dán̄i m̄ix̄ in̄áȳ áma n̄iwaȳr̄ón̄iro n̄weap̄ir̄i nán̄i wim̄ix̄ar̄in̄j̄oȳ r̄ar̄in̄wáp̄ir̄in̄i. ³ B̄ikw̄fyo dán̄i xw̄iȳfá b̄i m̄ir̄in̄in̄j̄aḡi nán̄i o nán̄i re r̄ipax̄r̄in̄i, “O xano t̄n̄i x̄iná t̄n̄i maȳf er̄i xeḡf f̄wiár̄fawé en̄i maȳf er̄i en̄j̄or̄in̄i. S̄fá x̄iná x̄ir̄in̄j̄yi mimón̄in̄pa er̄i s̄fá x̄fo pen̄fáyi mimón̄in̄pa er̄i en̄j̄or̄in̄i. Aȳnán̄i o n̄iaíw̄f Gor̄ixoyáón̄in̄j̄ imón̄in̄jo en̄j̄aḡi nán̄i apax̄pá an̄in̄j̄ min̄f imón̄in̄j̄or̄in̄i.” r̄ipax̄r̄in̄i.

⁴ Seáȳ e Merikisedeko imón̄in̄j̄p̄i nán̄i b̄i d̄in̄j̄ mópoȳf. Neḡf ar̄fo ír̄in̄jo Eb̄ir̄amo am̄ip̄i awiáx̄f imón̄in̄j̄ w̄i m̄ix̄ ner̄i p̄kiomean̄j̄ȳf yan̄j̄ wé wúkaú n̄it̄imán̄a b̄i m̄n̄i wiño aȳ or̄in̄i. ⁵ Ripaioyá f̄wiár̄fawé apax̄pán̄in̄j̄ imón̄in̄j̄fáwa Gor̄ixoyá n̄w̄f ikax̄f r̄in̄in̄j̄p̄i t̄n̄i x̄ixen̄i n̄ix̄d̄iro nán̄i wiḡf ax̄ȳf, aȳ en̄i Eb̄ir̄amoyá f̄wiár̄fawéȳf imón̄in̄j̄aḡf aiw̄f wiḡf am̄ip̄i yan̄j̄ wé wúkaú méf̄ap̄i b̄i ur̄apar̄iḡfár̄in̄i. ⁶ E ner̄i aí Merikisedeko, Ripaioyá f̄wiár̄fawéȳf wo mimón̄in̄j̄aḡi aiw̄f Eb̄ir̄amo, Gor̄ixo s̄m̄iman̄j̄yo dán̄i “E n̄iseaiim̄fár̄in̄i.” ur̄in̄jo n̄ip̄kiomeari yan̄j̄ wé wúkaú méf̄p̄i b̄i Merikisedeko nur̄ap̄ir̄i om̄i nan̄j̄ b̄i owímean̄ir̄i xw̄iȳfá b̄i t̄n̄i nan̄j̄ wim̄ix̄in̄j̄in̄iḡin̄i. ⁷ Xw̄iȳfá r̄ip̄i áma w̄i “Nepaman̄i.” n̄iyaiwiri r̄ipax̄p̄iman̄i. Nan̄j̄p̄i owímean̄ir̄i xw̄iȳfá b̄i t̄n̄i wim̄ix̄ar̄in̄jo, seáȳ e wimón̄in̄j̄or̄in̄i. Nan̄j̄p̄i wímeáo, om̄i s̄iman̄w̄fyon̄in̄j̄ ín̄im̄i wur̄f̄in̄j̄or̄in̄i. ⁸ Ripaioyá f̄wiár̄fawéwa —Awa n̄ipep̄f̄r̄fa nán̄i imón̄in̄j̄fawar̄in̄i. Awa wiḡf ax̄ȳf yan̄j̄ wé wúkaú méf̄ap̄i b̄i nur̄ap̄ir̄óná aȳf áma n̄ipep̄f̄r̄fawani ur̄apar̄iḡf aiw̄f Merikisedeko nur̄ap̄ir̄iná x̄fo nán̄i B̄ikw̄fyo r̄in̄in̄j̄pa an̄in̄j̄ n̄wean̄jo ur̄ap̄in̄j̄in̄iḡin̄i. ⁹⁻¹⁰ R̄ip̄i en̄i r̄ipax̄r̄in̄i, “Eb̄ir̄amo yan̄j̄ x̄fo méf̄p̄i Merikisedeko t̄n̄i óf e órór̄f nin̄iri m̄n̄i wíaná Ripaio —Oyá f̄wiár̄fawé wiḡf w̄in̄iȳf yan̄j̄ wé wúkaú méf̄ap̄i b̄i ur̄apar̄iḡfáwami xiáwor̄in̄i. O en̄i s̄in̄i xeḡf xiáwo Eb̄ir̄amoyá k̄im̄in̄j̄yo ín̄in̄j̄aḡi nán̄i xiáwo Eb̄ir̄amo yan̄j̄ n̄imer̄i Merikisedekom̄i w̄fpa én̄in̄j̄ ner̄i m̄n̄i wiñ̄in̄iḡin̄i.” r̄ipax̄r̄in̄i.

Apax̄f xám̄in̄j̄pá s̄in̄i e en̄aná s̄in̄j̄ imón̄in̄j̄f ámi bá nán̄i ur̄in̄j̄ nán̄ir̄in̄i.

¹¹ En̄iná Gor̄ixo n̄w̄f ikax̄f x̄fo r̄in̄j̄p̄i Mosesom̄i m̄n̄i n̄iwir̄f̄ná Ripaioyáȳf apax̄pán̄in̄j̄ imón̄in̄j̄p̄ir̄fa nán̄i r̄ar̄in̄j̄in̄iḡin̄i. Apax̄f Ripaioyáȳf imón̄in̄j̄fápá Gor̄ixo apá e en̄f̄ap̄i nán̄i imón̄f̄win̄in̄iḡin̄ir̄i r̄ar̄in̄j̄p̄i t̄n̄i aȳf x̄ixen̄i nero wé n̄iroár̄iro s̄in̄w̄ir̄iȳf, apax̄f ámi xeḡf b̄i imón̄in̄j̄f bá, Erono imón̄in̄j̄pán̄in̄j̄ mar̄fái, Merikisedeko imón̄in̄j̄pán̄in̄j̄f imón̄in̄j̄f bá imón̄im̄n̄ir̄i en̄j̄man̄i. ¹² Apax̄f Ripaioyáȳf imón̄in̄j̄pá apán̄i mimón̄in̄j̄aḡi nán̄i ámi bá imón̄in̄j̄r̄in̄i. Aȳnán̄i n̄w̄f ikax̄f n̄ir̄in̄ir̄i eán̄in̄j̄f ax̄f̄p̄in̄i s̄in̄i nimón̄in̄pax̄f̄man̄i. Ámi b̄i en̄i imón̄in̄pax̄r̄in̄i. ¹³ Ámin̄á Jisaso, Gor̄ixo e r̄in̄j̄oȳf Ripaioyáomani. Gw̄f wir̄im̄i dán̄j̄or̄in̄i. Xeḡf gw̄f ar̄im̄i dán̄j̄ wo en̄iná r̄id̄iyowá er̄i apax̄pán̄in̄j̄f imón̄ir̄i yaḡfman̄i. ¹⁴ N̄ij̄fá re imón̄in̄j̄w̄in̄i. Neḡf Ámin̄á Jisaso Judaoyá

gwírími dání imóniñírini. Nwí ikaxí Gorixo riñí Moseso eañpi Judaoyáy wí apaxípaniñí imónipíra nání níriri meañnigini.

“Jisaso apaxí Merikisedeko imóniñípaniñí imóniñírini.” uríñí nánirini.

¹⁵ Apaxí xegí bi imóniñí bá, Merikisedeko imóniñípaniñí nimónirínáyí, nioní re searíapi ríxa siñáni wíá órironí, “Nwí ikaxí níriniñí eániñí axípiñí siñí imónipaxímaní. Ámi bi nimónipaxíriní.” seararíapi ríxa siñáni wíá órironí. ¹⁶ O apaxí Merikisedeko imóniñí apá nimóniríná ñwí ikaxí re riníñíyo dání, “Ámá gwí arími dáníyíraní, e imónigíáyíraní, ayíni apaxípa imónipaxíriní.” riníñíyo dání imóniñímaní. Oweoi, o sa xegí eñí eániñíyo dání dñí maníñipaxí imóniñípi tñño eñagi nání imóniñírini. ¹⁷ Bìkwíyo níriniñí eániñí rípi nioní seararíñapi tñni xixeni eñagi nání raríñini, “Joxi apaxípa Merikisedeko imóniñípa axípi e nimóniri aníñí íníná ñweárixini.” Gorixo e uríñípi nioní seararíñapi tñni xixeni eñagi nání raríñini. ¹⁸ Sekaxí xámi riníñí wí eñí neániñí arírá neaipaxí imóniñí bi mírinaríñagi nání Gorixo ríxa peá ñimori tñírini. ¹⁹ Ayí ñwí ikaxí Moseso neaiapíñipimi ámá ñixídiróná wé róniñí imónigíáyí mimónipaxí eñagi nání raríñini. E nerí aí Gorixo Kiraisomi negí apaxípa wimíxíñí eñagi nání dñí nene ríxa agwí ríná wikwímoaríñwápi xámi ñwí ikaxí riníñípiñí ikwímoagwápiñí seáyí e múronini. Apimi dánini nene Gorixo tñí e añwi éniñí upaxíriní.

²⁰⁻²¹ Gorixo Jisasomi apaxípa ñiwimíxiríná xewaníño nání sñá aríá eje dáníñí níriniñí imíxíñírini. Ripaioyáyí apaxípa nimóniróná Gorixorani, ámá worani, xámi “Sñá romí dání ríraríñini.” raríñwápa muríñiñáná imónagíárini. E nerí aí nioní seararíñáomi Gorixo Bìkwíyo níriniñí eániñí rípi uríñinigini, “Ámináoni ‘Joxi apaxípa nimóniri aníñí íníná ñweárixini.’ níriniñá sñáyo dáníñí ríráoni ámi gí dñí tñni ñikiniñimóniri wí wiaikímíámani.” uríñinigini. ²² Ayínáni nene “Gorixo ‘E ñiseaiimíárini.’ réroaríñí seáyí e imóniñí bi xixeni neaiiníárini.” yaiwianíwá nání Jisaso negí ikíyíñí neaiaríñóniñí imónini.

²³ Apaxípa xámi imónigíáwa pearígíáwa eñagi nání aníñí imónipaxí menini. Ayínáni obaxí nimóga wagíárini. ²⁴ E nerí aiwi Jisaso aníñí ñweañño eñagi nání apaxípa o imóniñípi aníñí píri tñweañpíriní. ²⁵ Ayínáni o ámá xíomi dñí ñiwíkwíroríñíyo dání Gorixo tñí e añwi éniñí úfáyí ñni nání Gorixomi ríxíñí wuríyíná nání aníñí ñweañño eñagi nání agwíraní, ná ríwíyorani, aníñí yeáyí uyimíxemeapaxorini.

²⁶ Apaxípaniñí imónigíá go go maríái, xwé imóniñí wo o imóniñípa nene nání xixeni imónini. Siyikwí bi mínípa erí xwíyíá bi uxekwímopaxí mimónípa erí piaxí weániñipaxí imóniñí bi muxénípa erí eñorini. Íwí yarígíáyí yapí wayíá mimónípa nerí aga xegí bi imóniñorini. Gorixoyá dñí tñni añínamí seáyí ríwámíni peyíñorini. ²⁷ Apaxípa xámi seáyí e imónigíáwa sía ayí ayo Gorixo wiwaníñowa wigí íwí yarígíápi yokwarimí oneaiiníro xámi rídiyowá ñiyárimáná ríwíyo dání íwí wigí ámá yarígíápi nání rídiyowá wiirígíápa Jisaso axípi e wí epaxomani. Xewaníño íwí bi meño eñagi nání ámáyo yeáyí uyimíxemeámíniñí nawínáni rídiyowániñí wiiníñí eñagi nání wí e epaxomani. ²⁸ Ayí rípi nání “Apaxípaniñí imónigíá go go maríái, xwé imóniñí wo o imóniñípa nene nání xixeni imónini.” seararíñini. Ámá ñwí ikaxí riníñípiñí dání apaxípa oimónípoiñirí rípeáíáwa wé róniñípiñí oyaneyíniñí nero aí eñí neániñí míximopaxí wigíáwarini. E nerí aí xewaxo axípi e éniñí imóniñomani. Gorixo, Mosesomi ñwí ikaxípi ñurímáná xegí xewaxo apaxí amípi ñipiñí aníñini

náni sipear̄m̄f̄ yár̄fw̄in̄iḡin̄r̄i imón̄in̄j̄pá imón̄fw̄in̄iḡin̄r̄i xewan̄in̄jo náni s̄in̄j̄áyo dán̄in̄j̄f̄ n̄ir̄in̄r̄i ur̄f̄peañ̄r̄in̄i.

8

Nene nán̄i añ̄nam̄i dán̄j̄ apax̄pán̄in̄j̄f̄ imón̄in̄j̄f̄ xwéo nán̄r̄in̄i.

¹ Xw̄iȳf̄á nion̄i rep̄iȳf̄ néra úa kum̄ix̄in̄ayin̄j̄p̄i, aȳf̄ r̄ip̄ir̄in̄i. Neḡf̄ apax̄f̄ xwé imón̄in̄j̄pá x̄ixen̄i nepa seáȳf̄ e imón̄in̄i. O r̄ixa añ̄fn̄am̄in̄i N̄w̄f̄á aga seáȳf̄ e wiár̄f̄ imón̄in̄j̄oyá siá íkwian̄w̄f̄na t̄f̄n̄j̄ e nán̄i n̄ipeyir̄i o t̄f̄n̄i x̄ixen̄i nimón̄in̄r̄i nán̄i oyá wé náúm̄in̄i éf̄ n̄wean̄i. ² O apax̄f̄pá ám̄an̄i nimón̄in̄r̄fn̄a yar̄iḡf̄ápa ax̄f̄p̄i ner̄f̄ sen̄f̄á añ̄f̄ m̄f̄k̄f̄ ikin̄iwám̄i dán̄i —Iwá ámá wo r̄f̄kár̄in̄iwám̄an̄i. Sa Gor̄ixo r̄f̄kár̄in̄iwár̄in̄i. Iwám̄i dán̄i yar̄in̄j̄or̄in̄i. ³ Apax̄f̄pán̄in̄j̄f̄ imón̄iḡf̄á xwé wo wo nowan̄i Gor̄ixo wiḡf̄ ámá nán̄i yaȳf̄ owin̄r̄i r̄id̄iyowá wīiro peax̄f̄ utiro ep̄r̄f̄a nán̄i r̄f̄peán̄iḡf̄á en̄aḡi nán̄i Jisaso en̄i apax̄f̄pán̄in̄j̄f̄ imón̄in̄j̄f̄ xwé wo en̄aḡi nán̄i ámá xeḡf̄ imón̄iḡf̄áyo nán̄i r̄id̄iyowá b̄i m̄wiipa epax̄f̄ mimón̄in̄j̄f̄r̄in̄i. O en̄i ámá n̄fn̄i nán̄i r̄id̄iyowá b̄i wiin̄j̄r̄in̄i. ⁴ Ámá xw̄f̄á t̄f̄yo dán̄j̄ apax̄f̄pán̄in̄j̄f̄ imón̄iḡf̄áwa n̄w̄f̄ ikax̄f̄ r̄in̄in̄j̄p̄im̄i n̄ix̄f̄diro r̄id̄iyowá wīiro aiwá peax̄f̄ utiro yar̄iḡf̄á en̄aḡi nán̄i o sin̄i xw̄f̄á t̄f̄yo n̄in̄w̄ear̄i s̄in̄wir̄iȳf̄, apax̄f̄pán̄in̄j̄f̄ imón̄in̄j̄f̄ wo imón̄im̄in̄r̄i en̄f̄man̄i. ⁵ Apax̄f̄pá xw̄f̄á t̄f̄yo imón̄iḡf̄áwa m̄f̄k̄f̄ Kiraiso añ̄fn̄am̄i dán̄i en̄j̄p̄i m̄iyar̄iḡf̄áwar̄in̄i. Wiḡf̄ xw̄f̄á t̄f̄yo dán̄i neróná yar̄iḡf̄ápi sa onapám̄iḡfn̄in̄j̄f̄ Kiraiso añ̄fn̄am̄i yar̄in̄j̄p̄i nán̄fn̄in̄j̄f̄ yar̄iḡf̄á en̄aḡi nán̄i rar̄in̄j̄in̄i. Moseso Gor̄ixo nán̄i sen̄f̄á añ̄f̄ xw̄f̄á t̄f̄yo r̄f̄kár̄im̄in̄r̄i yar̄fn̄a o pírán̄in̄j̄f̄ er̄ir̄f̄ n̄iwir̄i re ur̄in̄j̄p̄i nion̄i searar̄in̄j̄áp̄im̄i sop̄in̄j̄f̄ n̄iwar̄in̄i, “Jox̄i sen̄f̄á añ̄f̄ riwán̄in̄j̄f̄ xopaik̄iḡf̄ or̄f̄kár̄im̄in̄r̄fn̄a d̄f̄w̄f̄ m̄in̄j̄p̄im̄i dán̄i siwá sin̄j̄ápi x̄ixen̄i n̄ix̄f̄dir̄i r̄f̄kár̄f̄ir̄ix̄in̄i.” Gor̄ixo Mosesom̄i e ur̄in̄j̄p̄i nion̄i searar̄in̄j̄ápi t̄f̄n̄i x̄ixen̄i imón̄in̄j̄aḡi nán̄i “Apax̄f̄pá xw̄f̄á t̄f̄yo dán̄j̄ imón̄iḡf̄áwa sa Kiraiso añ̄fn̄am̄i dán̄i yar̄in̄j̄p̄i nán̄i onapám̄iḡfn̄in̄j̄f̄ yar̄in̄j̄oi.” yaiwin̄j̄w̄in̄i. ⁶ E ner̄f̄ aí agw̄f̄ r̄iná Gor̄ixo Jisaso apax̄f̄pán̄in̄j̄f̄ wo nimón̄in̄r̄i e nīiw̄in̄iḡin̄r̄i ur̄f̄peañ̄j̄p̄i apax̄f̄pá xw̄f̄á t̄f̄yo n̄weaḡf̄áwa e éf̄r̄ix̄in̄r̄i ur̄f̄peañ̄j̄p̄im̄i seáȳf̄ e múrón̄in̄j̄aḡi nán̄i o yar̄in̄j̄p̄i en̄i seáȳf̄ e wimón̄in̄i. Agw̄f̄ r̄iná xw̄iȳf̄á Gor̄ixo r̄f̄w̄f̄yo réroár̄in̄j̄p̄i —Ap̄i Jisaso neaiin̄j̄p̄im̄i dán̄in̄i imón̄ipax̄f̄ en̄j̄p̄ir̄in̄i. Ap̄i en̄i xám̄i réroár̄aḡf̄p̄im̄i seáȳf̄ e múrón̄in̄i. Aȳf̄ r̄ip̄i nán̄r̄in̄i. R̄f̄w̄f̄yo s̄fm̄iman̄j̄yo dán̄i “Nan̄j̄ e e n̄iseaiim̄f̄ár̄in̄i.” réroár̄in̄j̄p̄i, aȳf̄ xám̄i Mosesom̄i n̄w̄f̄ ikax̄f̄ nur̄ir̄fn̄a s̄fm̄iman̄j̄yo dán̄i “Seȳfn̄é pírán̄in̄j̄f̄ n̄in̄ix̄f̄dir̄óná e e n̄iseaiim̄f̄ár̄in̄i.” réroár̄aḡf̄p̄im̄i seáȳf̄ e múrón̄in̄i. ⁷ Xw̄iȳf̄á xám̄i Gor̄ixo Mosesom̄i nur̄ir̄fn̄a réroár̄in̄j̄p̄im̄i dán̄i o “Ḡf̄ ámá n̄w̄f̄ ikax̄f̄ ap̄im̄i n̄ix̄f̄dir̄óná pírán̄in̄j̄f̄ imón̄if̄r̄ix̄in̄i.” wimón̄in̄j̄p̄i t̄f̄n̄i x̄ixen̄i nimón̄i ro s̄in̄wir̄iȳf̄, ám̄i r̄f̄w̄f̄yo b̄i réroár̄im̄in̄r̄i en̄f̄man̄i. ⁸ Gor̄ixo ámá ayo ayair̄ir̄f̄ win̄j̄f̄ en̄aḡi nán̄i nene en̄i re yaiwipax̄f̄r̄in̄i, “Xw̄iȳf̄á x̄fo xám̄i re n̄ir̄ir̄i réroár̄aḡf̄, ‘Ḡf̄ ámáȳf̄ n̄w̄f̄ ikax̄f̄p̄im̄i n̄ix̄f̄dir̄óná pírán̄in̄j̄f̄ e imón̄if̄r̄ix̄in̄i.’ réroár̄aḡf̄p̄i x̄fo wimón̄in̄j̄p̄i t̄f̄n̄i x̄ixen̄i imón̄in̄j̄f̄man̄i.” yaiwipax̄f̄r̄in̄i. Aȳin̄án̄i B̄ikw̄f̄yo dán̄i re n̄ir̄in̄r̄i eán̄in̄i, “Ámin̄áon̄i re searar̄in̄j̄in̄i, ‘Ar̄f̄á époȳf̄. Gor̄ixon̄i ḡf̄ ámá Is̄irer̄iȳf̄ t̄f̄n̄i Judaȳf̄ t̄f̄n̄i nán̄i xw̄iȳf̄á “Nion̄i e e n̄iseaiim̄f̄ár̄in̄i.” s̄in̄j̄f̄ b̄i réroár̄im̄f̄á nán̄i añ̄w̄f̄ er̄in̄i. ⁹ Nion̄i wiḡf̄ f̄wiár̄f̄awéyo ámá n̄iaíw̄f̄ m̄im̄eyówár̄f̄ n̄im̄éra war̄iḡf̄ápa Is̄ip̄iȳf̄ añ̄f̄yo dán̄i n̄im̄éra nur̄fn̄a xw̄iȳf̄á réroár̄aḡápi ap̄fn̄in̄j̄f̄ imón̄in̄j̄p̄i nán̄i m̄irar̄in̄j̄in̄i. Aȳf̄ nion̄i s̄in̄in̄j̄fn̄a réroár̄f̄a ap̄im̄i x̄ixen̄i m̄ix̄f̄dar̄in̄j̄aḡf̄a n̄iw̄in̄r̄i nán̄i nion̄i en̄i x̄ixen̄i peá numori r̄f̄w̄f̄ umon̄an̄iḡin̄i. ¹⁰ Ámin̄áon̄i re rar̄in̄j̄in̄i, ‘Xw̄iȳf̄á r̄f̄wéná “Ḡf̄ Is̄irer̄iȳo e e n̄iw̄im̄f̄ár̄in̄i.” réroár̄im̄f̄ápi, aȳf̄ r̄ip̄ir̄in̄i. Ḡf̄ n̄w̄f̄ ikax̄f̄ r̄in̄in̄j̄p̄i wiḡf̄ xw̄iox̄f̄yo aumaúm̄f̄ wiár̄ir̄i n̄wir̄ar̄ir̄i n̄iyár̄imáná

nion̄i aȳyá Nw̄áon̄i imón̄im̄fár̄in̄i. Aȳ en̄i ámá nion̄iyá imón̄ip̄r̄fár̄in̄i.
 11 Nion̄i aumaúm̄ e wiáráná wiḡt̄ imón̄iḡfáȳt̄ wí n̄wiáp̄n̄imearo wiḡt̄
 wín̄iyó nuréwap̄iyiro “Gor̄ixo nán̄i n̄ij̄fá imón̄ipoȳt̄.” ur̄ip̄r̄fá men̄in̄i. Ámá
 n̄n̄i siyikw̄n̄in̄j̄t̄ imón̄iḡfáȳr̄an̄i, xwér̄ixaran̄i, n̄n̄i nion̄i nán̄i r̄ixa n̄ij̄fá
 imón̄iḡfáȳt̄ imón̄ip̄r̄fá en̄aḡi nán̄i wí e ur̄ip̄r̄fáman̄i. 12 Aȳ r̄ip̄i nán̄ir̄in̄i.
 Nion̄i ayá ur̄im̄ix̄ir̄i wiḡt̄ f̄w̄t̄ yar̄iḡfápi yokwar̄im̄t̄ n̄wiir̄fná d̄in̄j̄t̄ peá
 mor̄i em̄fá en̄aḡi nán̄i rar̄in̄in̄i.’” B̄ikw̄f̄yo e n̄ir̄in̄ir̄i eán̄in̄i. 13 Gor̄ixo
 xw̄iȳfá s̄in̄j̄t̄ réroár̄in̄j̄pi n̄ir̄in̄fná xám̄in̄j̄pi ír̄ikw̄n̄in̄j̄t̄ im̄ixam̄on̄in̄iḡin̄i.
 Am̄ip̄i ír̄ikw̄n̄in̄j̄t̄ im̄ixam̄on̄ar̄in̄j̄pi r̄ixa n̄ikeam̄óga war̄in̄aḡi nán̄i apax̄
 mé an̄fnar̄in̄j̄r̄in̄i.

9

Apax̄fá xwé imón̄iḡfáwa Gor̄ixo nán̄i nan̄w̄n̄i r̄id̄iyowá yar̄iḡfá nán̄ir̄in̄i.

1 Xw̄iȳfá Gor̄ixo xám̄i réroár̄in̄j̄pi nur̄in̄fná xeḡt̄ ámá n̄b̄iro x̄fomi
 yaȳt̄ numeróná “Nene e n̄wiir̄fná x̄fó wimón̄ar̄in̄j̄pi r̄fá yar̄in̄w̄in̄i?”
 n̄iyaiwiro ep̄r̄fá nán̄i wiékw̄fkw̄f̄yir̄i x̄fó nán̄i an̄j̄t̄ n̄w̄fá xw̄fá t̄fyo
 imón̄in̄j̄wá nán̄i wiékw̄fkw̄f̄yir̄i en̄in̄iḡin̄i. 2 An̄j̄t̄ n̄w̄fá iwá, aȳ sen̄fá an̄j̄t̄
 r̄f̄kár̄in̄in̄j̄wár̄in̄i. Awawá óf e ikw̄r̄ón̄in̄j̄wám̄i uȳf̄w̄t̄ obax̄t̄ n̄ik̄ik̄iroár̄iga
 un̄jáná m̄ixároar̄iḡfápi t̄n̄i aiwá íkw̄ian̄w̄t̄ Gor̄ixo nán̄i peax̄t̄ tar̄iḡfána
 t̄n̄i bis̄fker̄fá Gor̄ixo nán̄i peax̄t̄ tayar̄iḡfápi t̄n̄i awám̄i wen̄er̄in̄i. Awá
 yōf awawá n̄w̄fáwáȳt̄ rar̄iḡfáwár̄in̄i. 3 Rap̄irap̄t̄ áw̄in̄i e epan̄joár̄in̄in̄j̄m̄i
 ín̄ir̄iwám̄i d̄án̄i awawá ám̄i wá ikw̄r̄ón̄in̄i. Awá xeḡt̄ yōf awawá n̄w̄fá seáȳt̄
 e imón̄in̄j̄wáȳt̄ rar̄iḡfáwár̄in̄i. 4 Awawá ná ín̄im̄i ikw̄r̄ón̄in̄j̄wám̄i Gor̄ixom̄i
 d̄in̄j̄t̄ nan̄j̄t̄ owean̄r̄i r̄fá ikeaar̄ip̄r̄fá nán̄i s̄in̄j̄t̄ gor̄t̄ t̄n̄i im̄ix̄in̄in̄j̄pi t̄n̄i
 bokis̄t̄ xw̄iȳfá Gor̄ixo réroár̄in̄j̄pi nán̄i im̄ix̄in̄in̄j̄wá t̄n̄i ap̄i awawá awám̄i
 e wen̄i. Bokis̄t̄ awá nim̄ix̄imáná s̄in̄j̄t̄ gor̄t̄ t̄n̄i yop̄ir̄im̄t̄ yar̄in̄in̄j̄wár̄in̄i.
 Bokis̄t̄ awám̄i ín̄im̄i xwár̄fá six̄t̄ s̄in̄j̄t̄ gor̄t̄ t̄n̄i im̄ix̄in̄in̄j̄wám̄i ín̄im̄i
 aiwá yōf maná r̄in̄in̄j̄pi t̄n̄i eran̄j̄t̄ Eronoyá wir̄in̄j̄t̄ eán̄in̄j̄wá t̄n̄i s̄in̄j̄t̄
 piará Gor̄ixo n̄w̄fá ikax̄t̄ ur̄in̄j̄pi eán̄in̄j̄na t̄n̄i bokis̄t̄ awá aȳt̄ ap̄i ap̄i
 ín̄in̄j̄wár̄in̄i. 5 Awá “Seáȳt̄ e Gor̄ixo imón̄in̄j̄pi, aȳt̄ ap̄ir̄fani?” oȳ-
 aiw̄ipoȳn̄ir̄i xopaik̄iḡt̄ an̄fnaj̄t̄ f̄w̄t̄ m̄id̄án̄i wúkaú wú m̄id̄án̄i wúkaú wú
 on̄in̄j̄wá seáȳt̄ e n̄w̄r̄ár̄in̄in̄j̄wár̄in̄i. Awá n̄weaḡf̄ie ín̄ir̄iwám̄in̄i Gor̄ixo
 yokwar̄im̄t̄ oneaiin̄r̄i raḡt̄ w̄iw̄fá eaaraȳar̄iḡf̄er̄in̄i. Ap̄i ap̄i nán̄i rep̄iȳt̄
 n̄iseaiéra ur̄i p̄ir̄an̄in̄j̄t̄ áwan̄j̄t̄ “Ap̄i, aȳt̄ ap̄i nán̄i imón̄in̄i. Ap̄i nán̄i imón̄in̄i.”
 n̄iseara ur̄i epax̄in̄á r̄inám̄an̄i.

6 Am̄ip̄i ap̄i ap̄i r̄ixa e n̄iyár̄imáná apax̄fá imón̄iḡfáwa awawá óf
 e ikw̄r̄ón̄in̄j̄wám̄i Gor̄ixo yaȳt̄ oneain̄r̄i yar̄iḡfápi ep̄r̄fá nán̄i ín̄in̄á
 páwiyar̄in̄aḡfá aiw̄i 7 awawá ná ín̄im̄i ikw̄r̄ón̄in̄j̄wám̄i apax̄fá xwéó,
 on̄in̄i xwiogw̄t̄ o om̄i ná b̄in̄i páwiar̄in̄j̄r̄in̄i. N̄ipáwir̄fná an̄ipáo
 páwiar̄in̄j̄man̄i. f̄w̄t̄ x̄fó t̄n̄i xeḡt̄ ámá t̄n̄i maiw̄i nero yar̄iḡfápi Gor̄ixo yok-
 war̄im̄t̄ oneaiin̄r̄i raḡt̄ nan̄w̄n̄i r̄id̄iyowá éf̄piyá b̄i n̄imeám̄t̄ páwiar̄in̄j̄r̄in̄i.
 8 Apim̄i d̄án̄i kw̄iȳt̄ Gor̄ixoyápi s̄iwá rén̄in̄j̄t̄ neaiar̄in̄i. Awawá óf e
 ikw̄r̄ón̄in̄j̄wá s̄in̄i apax̄fá imón̄iḡfáwa opáwipoȳn̄ir̄i nán̄i ikw̄r̄ón̄in̄j̄áná
 óf nene an̄fnam̄i páwian̄f̄wá nán̄i imón̄in̄j̄yi s̄in̄i s̄in̄j̄án̄i mimón̄in̄i. 9 Awám̄i
 d̄án̄i yaḡfápi Kiraiso agw̄i r̄iná en̄j̄pi nán̄i neaiwap̄iyar̄in̄j̄r̄in̄i. Awám̄i d̄án̄i
 Gor̄ixo nene nán̄i yaȳt̄ owin̄in̄r̄i nán̄i imón̄in̄j̄pi neróná r̄id̄iyowá wiro
 peax̄t̄ tiro yar̄in̄aḡfá aí ámá e w̄il̄fáȳt̄ d̄in̄j̄t̄ w̄fá n̄wón̄iro re yaiwin̄ipax̄t̄
 men̄in̄i, “Apax̄fá imón̄iḡfáwa r̄id̄iyowá e niíf̄ayo d̄án̄i Gor̄ixo r̄ixa yok-
 war̄im̄t̄ niíf̄ en̄aḡi nán̄i oyá s̄in̄w̄f̄yo d̄án̄i r̄ixa wé rón̄in̄j̄t̄ imón̄in̄j̄on̄ir̄fani?”
 yaiwin̄ipax̄t̄ men̄in̄i. 10 Aȳt̄ r̄ip̄i nán̄ir̄in̄i. “R̄id̄iyowá neróná e éf̄rix̄in̄i. E

éfr̄ix̄ini.” r̄iniñ̄ipi sa “Aiwá n̄ro iniñ̄ḡ n̄ro iḡfá x̄ixeḡni eán̄ro éfr̄ix̄ini.” r̄iniñ̄j̄ imón̄iñ̄ipi en̄agi nán̄i e yaiwipax̄man̄i. E e r̄iniñ̄j̄ api “Apimi dán̄i áamá x̄wiox̄f̄ nan̄j̄ imón̄ipax̄f̄r̄ini.” m̄ir̄iniñ̄j̄pir̄ini. Api, aȳf̄ x̄fo am̄ipi s̄iñ̄j̄ im̄ix̄n̄f̄e nán̄i wiékw̄fkw̄iȳiñ̄j̄p̄ni en̄agi nán̄i rar̄iñ̄ini.

Kiraiso xewan̄iño r̄id̄iyowán̄iñ̄j̄ wiiniñ̄j̄ nán̄ir̄ini.

¹¹ E ner̄i aí Kiraiso am̄ipi nan̄j̄ neaímeaar̄iñ̄ipi nán̄i apax̄f̄pá x̄wé wo nimón̄ir̄fná sen̄fá añ̄j̄ x̄wfá t̄fyo r̄fkar̄in̄iñ̄iwám̄i m̄ipáwí añ̄nam̄i páwiñ̄inigiñ̄i. E n̄ipáwir̄fná sen̄fá añ̄j̄ wé roár̄in̄ir̄i aga seáyi e imón̄ir̄i en̄ñ̄iñ̄j̄ wiwám̄i páwiñ̄inigiñ̄i. Iwá áamá r̄fkar̄iḡfiwáman̄i. X̄wfá t̄fyo dán̄iwáman̄i. Añ̄nam̄i r̄fkar̄in̄iñ̄iwár̄ini. ¹² N̄ipáwir̄fná memé r̄id̄iyowá éf̄piyá raḡf̄ran̄i, bur̄imákau miá r̄id̄iyowá éf̄piyá raḡf̄ran̄i, n̄imeámi aga ñw̄fá imón̄iñ̄e m̄ipáwí xewan̄iño r̄id̄iyowán̄iñ̄j̄ nin̄imáná xeḡf̄ raḡf̄ n̄imeámi nawínán̄i páwiñ̄inigiñ̄i. Aȳnán̄i an̄iñ̄j̄ íníná ñwean̄f̄wá nán̄i yeáyf̄ neayim̄ixemeañ̄or̄ini. ¹³ Áamá Gor̄ixoyá s̄iñ̄w̄fyo dán̄i x̄wir̄fá win̄iñ̄ánáȳf̄ apax̄f̄pá imón̄iḡfáwa memé raḡf̄ t̄ñi bur̄imákau ox̄f̄yf̄ raḡf̄ t̄ñi bur̄imákau sip̄ik̄f̄ r̄fá n̄f̄f̄ k̄ik̄inax̄fá t̄ñi apiaú api wé t̄ñi n̄imeaāyir̄i wiwifá n̄ir̄oá úáná áamá x̄wir̄fá in̄iḡfápi Gor̄ixoyá s̄iñ̄w̄fyo dán̄i nan̄j̄ imón̄ar̄iḡfá en̄agi nán̄i ¹⁴ raḡf̄ Kiraisoyá —O s̄iyikw̄f̄ b̄i m̄in̄iño aí kw̄iȳf̄ n̄iȳim̄iñ̄j̄ imón̄iñ̄ipi ar̄ir̄á wiar̄fná xewan̄iño r̄id̄iyowán̄iñ̄j̄ in̄iñ̄or̄ini. Oyá raḡf̄ puñ̄j̄pi añ̄ipax̄f̄ neḡf̄ x̄wiox̄f̄yo iḡfán̄iñ̄j̄ neaeámoar̄iñ̄f̄r̄ini. Am̄ipi nene an̄ñ̄im̄ix̄inani nán̄i yar̄iñ̄wápi iḡfán̄iñ̄j̄ neaeámoar̄iñ̄j̄ en̄agi nán̄i diñ̄j̄ w̄fá n̄ineaoñ̄ir̄i “f̄w̄f̄ éwápi nán̄i s̄ini ayá m̄ineadun̄ini.” yaiwiar̄iñ̄wár̄ini. Ñw̄fá an̄iñ̄j̄ s̄iñ̄j̄ imón̄iño wimón̄ar̄iñ̄j̄pi éfr̄ix̄in̄ir̄i iḡfán̄iñ̄j̄ neaeámoar̄iñ̄f̄r̄ini.

“O péf̄pimi dán̄i x̄wiȳfá s̄iñ̄j̄ réroár̄iñ̄iñ̄j̄pi m̄f̄rogw̄f̄ r̄ixán̄iñ̄j̄ wiar̄imón̄iñ̄f̄r̄ini.” ur̄iñ̄j̄ nán̄ir̄ini.

¹⁵ Kiraiso n̄iper̄fná xeḡf̄ raḡf̄ púf̄pimi dán̄i áamá x̄wiȳfá Gor̄ixo xámi réroár̄iñ̄iñ̄j̄pi p̄f̄r̄f̄ wiaikiḡfáyo gw̄ñ̄iñ̄j̄ n̄iroaȳror̄i nán̄i x̄wiȳfá s̄iñ̄j̄ réroár̄iñ̄iñ̄j̄pi nán̄i wáwuñ̄j̄ imón̄iñ̄or̄ini. Áamá Gor̄ixo nion̄iyá imón̄f̄r̄ix̄in̄ir̄i wéyo f̄á wum̄ir̄iñ̄f̄yo am̄ipi x̄fo wiḡf̄ s̄m̄iman̄j̄yo dán̄i “N̄iseaiim̄fár̄ini.” nur̄ir̄i réroár̄iñ̄iñ̄j̄pi x̄ixen̄i wímeari an̄iñ̄j̄ íníná imón̄ir̄i en̄fa nán̄i wiḡf̄ wáwuño imón̄iñ̄f̄r̄ini. ¹⁶ X̄wiȳfá Gor̄ixo réroár̄iñ̄iñ̄j̄pi, aȳf̄ áamá s̄ini n̄iñ̄wear̄fná “Nion̄i péáná am̄ipi nion̄iyá áamá aȳñ̄i meáfr̄ix̄ini.” n̄ir̄ir̄i paȳf̄ eaár̄iñ̄fnán̄iñ̄j̄ imón̄ini. Paȳf̄ xano n̄ir̄ir̄i t̄iñ̄j̄pi xeḡf̄ n̄iaíw̄f̄ n̄ix̄d̄iro am̄ipi meañ̄iro ner̄fná xámi áamá n̄ñ̄i n̄ij̄fá nimón̄iro “Xano r̄ixa iȳf̄ r̄ipéñ̄inigiñ̄i?” yaiwiar̄iñ̄áná e meapax̄f̄r̄ini. ¹⁷ Paȳf̄ ana eaár̄iño s̄ini m̄ipepa ner̄fná paȳf̄ ana s̄ini sur̄f̄mána imón̄ar̄iñ̄f̄r̄ini. Aȳf̄ r̄ip̄i nán̄ir̄ini. Paȳf̄ ana near̄i t̄iño s̄ini s̄iñ̄j̄ ñweañ̄áná r̄ixa x̄fo r̄iñ̄j̄pi m̄f̄rogw̄f̄ r̄ixán̄iñ̄j̄ n̄iwiar̄imón̄ipax̄f̄ mimón̄ini. X̄fo r̄ixa n̄iper̄fná x̄ixen̄i n̄iwiar̄imón̄ipax̄f̄ imón̄ini. Paȳf̄ ana xiáwo n̄iper̄iñ̄j̄pimi dán̄i r̄ixán̄iñ̄j̄ wiar̄imón̄ar̄iñ̄f̄na imón̄ar̄iñ̄j̄pa x̄wiȳfá Gor̄ixo réroár̄iñ̄iñ̄j̄pi en̄i raḡf̄ púf̄pimi dán̄i r̄ixán̄iñ̄j̄ wiar̄imón̄ar̄iñ̄j̄pi imón̄ar̄iñ̄f̄r̄ini. ¹⁸ Nan̄w̄f̄ b̄i m̄ip̄k̄ipa nero s̄iñ̄wir̄iȳf̄, x̄wiȳfá Gor̄ixo xámi réroár̄iñ̄iñ̄j̄pi r̄ixá win̄iñ̄j̄ n̄iwiar̄imón̄im̄in̄ir̄i en̄j̄man̄i. Aȳnán̄i api aí nan̄w̄f̄ p̄k̄iáná raḡf̄ puñ̄j̄pimi dán̄i wiar̄imón̄iñ̄inigiñ̄i. ¹⁹ Aȳf̄ r̄ip̄i searar̄iñ̄ini. Xámi Moseso sekax̄f̄ ñw̄f̄ ikax̄f̄ eán̄iñ̄j̄pimi dán̄i r̄iniñ̄j̄ n̄ip̄ni xeḡf̄ Is̄irer̄iyo nura núisáná bur̄imákau miá t̄ñi memé t̄ñi apiaú r̄id̄iyowá éf̄piyá raḡf̄ t̄ñi iniñ̄ḡf̄ t̄ñi n̄imeámáná ará f̄w̄f̄ x̄isop̄f̄yf̄ r̄iniñ̄j̄pi n̄imeari sip̄isip̄f̄ f̄á aȳfá r̄iñ̄j̄ b̄i t̄ñi nawín̄i gw̄f̄ n̄ik̄ir̄f̄wímáná iḡfá near̄i B̄ikw̄f̄pimi wiwifá ear̄i áamá n̄iyoni wiwifá ear̄i ner̄fná ²⁰ re ur̄iñ̄inigiñ̄i, “Raḡf̄ r̄ipimi dán̄i x̄wiȳfá Gor̄ixo ‘Seȳñé api e x̄d̄f̄r̄ix̄ini.’ n̄inear̄ir̄i réroár̄iñ̄j̄pi r̄ixa r̄ixán̄iñ̄j̄ wiar̄imón̄ar̄ini.” ur̄iñ̄inigiñ̄i. ²¹ Ax̄f̄pi e sen̄fá

anj̄ r̄f̄k̄ar̄in̄ij̄wám̄i raḡ t̄n̄i w̄iwíá rori six̄t̄ am̄ip̄i ín̄im̄i wen̄j̄yo w̄iwíá rori en̄j̄niḡin̄i. ²² Aȳinán̄i raḡt̄ w̄iwíá n̄iróa nur̄in̄j̄p̄im̄i dán̄i am̄ip̄i ayá wí ŋw̄í ikax̄t̄ r̄in̄in̄j̄p̄i t̄n̄i x̄ixen̄i iḡt̄á eámón̄in̄j̄p̄in̄in̄j̄ imónar̄in̄j̄r̄in̄i. R̄id̄iyowá ner̄i raḡt̄ m̄ip̄upa ner̄f̄náȳt̄, Gor̄ix̄o f̄w̄í ámá eḡf̄ap̄i wí yokwar̄im̄f̄ wiir̄in̄j̄man̄i.

“Kiraiso n̄iper̄in̄j̄p̄im̄i dán̄i f̄w̄í nene yar̄in̄j̄wáp̄i rit̄f̄ yár̄in̄j̄r̄in̄i.” ur̄in̄j̄ nán̄ir̄in̄i.

²³ Sen̄f̄á anj̄ r̄f̄k̄ar̄in̄ij̄wáran̄i, six̄t̄ am̄ip̄i iwám̄i ín̄im̄i wen̄j̄p̄ir̄an̄i, ap̄i n̄ip̄in̄i —Aȳf̄ m̄f̄k̄f̄ an̄f̄nam̄i wen̄j̄p̄i t̄n̄i ram̄ix̄in̄j̄á imón̄in̄j̄p̄ir̄in̄i. Ap̄i n̄ip̄in̄i r̄id̄iyowá Moseso ner̄i raḡt̄ w̄iwíá n̄iróa úp̄im̄i dán̄i iḡt̄á eámón̄in̄j̄p̄in̄in̄j̄ imón̄ipax̄t̄ en̄aḡi aí m̄f̄k̄f̄ an̄f̄nam̄i wen̄j̄p̄i r̄id̄iyowá éf̄ seáȳi e imón̄in̄j̄p̄im̄i dán̄in̄i iḡt̄á eámón̄in̄j̄p̄in̄in̄j̄ imón̄ipax̄t̄r̄in̄i. ²⁴ Kiraiso awawá ŋw̄f̄á imón̄in̄j̄ ámá ikw̄f̄roḡf̄á wám̄i —Awá m̄f̄k̄f̄wám̄an̄i. Sa m̄f̄k̄f̄ imón̄in̄j̄f̄wám̄i dán̄i ram̄ix̄in̄j̄áwár̄in̄i. Kiraiso awám̄i m̄ip̄áwin̄in̄iḡin̄i. An̄f̄nam̄i m̄f̄k̄f̄ imón̄in̄j̄f̄wám̄in̄i n̄ip̄áwir̄i nene nán̄i ar̄ir̄á owim̄in̄ir̄i Gor̄ix̄oyá s̄m̄iman̄j̄ e ŋwean̄i. ²⁵ O xwiogw̄í aȳf̄ ayo apax̄f̄p̄an̄in̄j̄ imón̄iḡf̄á xwéowa wiwan̄in̄j̄owayá raḡt̄ mar̄f̄á, raḡt̄ r̄id̄iyowá éf̄ápiyá n̄imeám̄i awawá ŋw̄f̄áwám̄i páwiayar̄iḡf̄ápa ám̄i ám̄i n̄iwan̄in̄on̄i r̄id̄iyowá owinayim̄in̄ir̄i e n̄ip̄áwir̄i m̄in̄j̄wean̄in̄i. ²⁶ Apax̄f̄p̄an̄in̄j̄ imón̄iḡf̄á xwéowa r̄id̄iyowá yayar̄iḡf̄ápa r̄id̄iyowá owinayayim̄in̄ir̄i ner̄i s̄in̄j̄w̄ir̄iȳt̄, Gor̄ix̄o xw̄f̄ár̄i t̄n̄i an̄f̄na t̄n̄i im̄ix̄in̄j̄e dán̄i ám̄i ám̄i n̄ip̄áwiayir̄in̄á r̄f̄in̄in̄j̄ n̄iwinayipax̄t̄ imón̄im̄in̄ir̄i en̄j̄r̄in̄i. E ner̄i aí r̄in̄á s̄f̄á yopar̄f̄ȳt̄ t̄ŋíná ná b̄in̄i r̄id̄iyowán̄in̄j̄ n̄iwiin̄ir̄in̄j̄p̄im̄i dán̄i f̄w̄í ámá yar̄iḡf̄ap̄i rit̄f̄ owiim̄in̄ir̄i xw̄f̄á t̄f̄yo nán̄i b̄in̄j̄niḡin̄i. ²⁷⁻²⁸ Ámá n̄f̄n̄i an̄in̄j̄f̄ s̄in̄j̄ ŋweapax̄t̄ mimón̄f̄ ná b̄in̄i n̄ip̄émáná en̄jáná Gor̄ix̄o mí ómóm̄ix̄im̄f̄ win̄f̄ár̄in̄i. Ná b̄in̄i pear̄iḡf̄ápa Kiraiso en̄i ámá n̄f̄n̄i f̄w̄í yar̄iḡf̄ap̄i yokwar̄im̄f̄ owiim̄in̄ir̄i ax̄p̄i ná b̄in̄i r̄id̄iyowán̄in̄j̄ n̄iwiin̄ir̄i pen̄j̄niḡin̄i. R̄f̄wéná ám̄i b̄i n̄ib̄ir̄in̄á ámá f̄w̄í yar̄iḡf̄ap̄i yokwar̄im̄f̄ owiim̄in̄ir̄i nán̄i m̄ib̄f̄ ámá x̄fo nán̄i s̄m̄f̄ n̄ix̄ead̄f̄p̄en̄iro xwaȳf̄ nan̄ir̄i ŋweaḡf̄áyo an̄in̄j̄f̄ yeáȳf̄ uyim̄ix̄emeaár̄im̄in̄ir̄i b̄in̄f̄ár̄in̄i.

10

“R̄id̄iyowá xw̄f̄á t̄f̄yo dán̄i yar̄iḡf̄áyo dán̄i yokwar̄im̄f̄ wí seaiipax̄t̄ men̄in̄i.” ur̄in̄j̄f̄ nán̄ir̄in̄i.

¹ Ŋw̄f̄ ikax̄t̄ n̄ir̄in̄ir̄i eán̄in̄j̄p̄i, aȳf̄ nepa Gor̄ix̄o s̄m̄iman̄j̄f̄yo dán̄in̄in̄j̄f̄ “Nan̄j̄ e e n̄iseaiim̄f̄ár̄in̄i.” ur̄in̄j̄p̄i t̄n̄i x̄ixen̄i m̄f̄k̄f̄ ayo mimón̄f̄ m̄f̄k̄f̄ ap̄i nán̄i sa onapám̄iḡf̄in̄in̄j̄f̄ inar̄in̄j̄p̄i imón̄in̄i. Sa e imón̄in̄j̄f̄ en̄aḡi nán̄i xwiogw̄í aȳf̄ ayo onapám̄iḡf̄ inar̄in̄j̄f̄ r̄in̄in̄j̄p̄im̄i n̄ix̄f̄d̄iróná r̄id̄iyowá ax̄f̄n̄i yayar̄iḡf̄ápip̄im̄i dán̄i ámá “Gor̄ix̄o t̄ŋin̄j̄ e an̄j̄wi éin̄in̄j̄f̄ oum̄in̄i.” yaiwíf̄áȳf̄ wé roár̄in̄iḡf̄áȳf̄ imón̄ipax̄t̄ wí men̄in̄i. ² R̄id̄iyowá yayar̄iḡf̄ápip̄im̄i dán̄i nepa xwiogw̄í iḡf̄án̄in̄j̄f̄ eámón̄iḡf̄áȳf̄ nimón̄iro s̄in̄j̄w̄ir̄iȳt̄, d̄in̄j̄f̄ w̄f̄á n̄iwón̄imáná s̄in̄i “f̄w̄í éápip̄im̄i dán̄i s̄in̄i ayá n̄idun̄in̄on̄ir̄f̄an̄i?” yaiwin̄ipax̄t̄ wí men̄aḡf̄a nán̄i ám̄i r̄id̄iyowá b̄i mepax̄t̄ imón̄an̄iro eḡf̄ár̄in̄i. R̄ixa p̄f̄n̄i wiáran̄iro eḡf̄ár̄in̄i. ³ E ner̄i aí r̄id̄iyowá xwiogw̄í aȳf̄ ayo yayar̄iḡf̄ápip̄im̄i dán̄i wiḡt̄ f̄w̄í yar̄iḡf̄ap̄i nán̄i d̄in̄j̄f̄ wimoar̄in̄j̄r̄in̄i. ⁴ Aȳf̄ r̄ip̄i nán̄ir̄in̄i. Bur̄imákaū ox̄f̄ran̄i, memér̄an̄i, r̄id̄iyowá éf̄ápiyá raḡf̄yo dán̄i f̄w̄í yar̄iḡf̄ap̄i yokwar̄im̄f̄ wiipax̄t̄ wí men̄in̄i.

⁵ Aȳinán̄i Kiraiso xw̄f̄á r̄ir̄im̄i nán̄i weap̄im̄f̄án̄ir̄i nimón̄ir̄in̄á B̄ikw̄f̄yo n̄ir̄in̄ir̄i eán̄in̄j̄f̄ r̄ip̄i xanomi re ur̄in̄j̄niḡin̄i, “Jox̄i ‘Ámá aiwá peax̄t̄ t̄iro nan̄j̄w̄f̄ n̄ip̄ikiro r̄id̄iyowá ero oépoiȳ.’ m̄isimón̄ipa ner̄i aí nion̄i nán̄i ámá wará b̄i nim̄ix̄in̄j̄r̄in̄i. ⁶ Gor̄ix̄ox̄in̄i, jox̄i ámá r̄id̄iyowá ner̄f̄n̄á Gor̄ix̄o

negf yarinqwápi nání yayf owiniri bi minf noni rfa ikeáararigfápi nání yayf misinipa eri ridiyowá fwf yarinqwápi Gorixo yokwarimf oneaiiniri yarigfápi nání yayf misinipa eri yarinoxirini. ⁷ Ayináni nioni nání Bikwí xopininqfnami dání rininqfpi tfni xixeni re ririniganigini, ‘Gorixoxini, joxi simónarinqfpi oemini rixa riwoni bfini.’ ririniganigini.” urinqiniginí. ⁸ Kiraiso re nurimána, “Gorixoxini, joxi áma aiwá peaxf otfpoyiniri misimónipa eri nanwf nipi kiro ridiyowá oéfpoyiniri misimónipa eri áma ridiyowá nerfna Gorixo yayf owiniri bi minf noni rfa ikeáararigfápi nání misimónipa eri ridiyowá wigf fwf yarigfápi Gorixo yokwarimf oneaiiniri yarigfápi nání misimónipa eri yarinqini. Api nipi yarinqagfa aí joxi yayf wí misinarinini.” Kiraiso áma ridiyowá api api nwf ikaxf niriniri eáninqfipimi rininqfpi tfni xixeni yarinqagfa aiwi Gorixomi xwiyfá api e nurimána ⁹ re urinqiniginí, “Joxi simónarinqfpi oemini bfaoni riwonirini.” E urinqf enagf nání o ridiyowá amipi nipi áma xami nera wagfápipi swiá imixiri xewaxo ridiyowá infpini seáyi e ikwfkwiniginí. ¹⁰ Jisasi Kiraiso xano e éwiniginiri wimónarinqfpi nixdiri xewaninqo nawinani ridiyowáninqf ininqfipimi dání ámaéne Gorixo áma xwioxf igfaninqf eámónigfáyf imónfirixiniri wimónarinqfpi imóninqwáriní.

“Kiraiso ridiyowáninqf seaiininqfipimi dání yokwarimf seaiipaxfirini.” urinqf nánirini.

¹¹ Apaxfpaninqf imónigfá nowani sfá ayf ayo anj ridiyowá yarigfiwámi éf nírómána wigf yarigfápi neróna ridiyowá áma fwf yarigfápi wí yokwarimf wiipaxf mimóninqfipini ámi ámi yayarigfá aí ¹² Kiraiso axfpi e miyarinini. O fwf yarinqwápi yokwarimf neaiimini nání ridiyowáninqf ninirfna nawinani fwf yarinqwápi aninqf xwapfraf eáarinfa imóninqfpi nemána nipeyiri ámi Gorixo tfni xixeni nimóniri oyá wé náumini éf nweaniginí. ¹³ E éf ninqweari xano áma omi smf tfni wiarigfáyo xopirarf nwiiri ayo sikwí wikwiárinfa nání wimixiyinte nání xwayf naniri nweani. ¹⁴ Ayf rípi nání rarinqini. O ridiyowá ná bini ninirinqfipimi dání áma Gorixo xwioxf igfaninqf eámónigfáyf imónfirixiniri wimónarinqfyf aninqf e imónipfraf nání wé roárinirini.

¹⁵ “O xwioxf igfaninqf eámónanfwa nání sipearimf yárinirini.” seararinqapi kwíyf Gorixoyápi eni Bikwíyo niriniri eáninqfipimi dání axfpi niri sopinqf warini. Bikwíyo niriniri eáninqf rípi nirinimána, ¹⁶ “Ámináoni re rarinqini, ‘Xwiyfá rfwéná “Gf imónigfáyo e e nwiimfáriní.” réroárimfápi, ayf rípirini. Gf nwf ikaxf wigf xwioxfyo aumaúmí wiáriní nwiráriní emfáriní.’” nirinimána ¹⁷ ámi re rininqiniginí, “ ‘Wigf fwf egfápi nání tfni rikikirfó egfápi nání tfni ámi wí dinqf nininfámani.’ Ámináoni e rarinqini.” E rininqagf nání “Kwíyfpí eni Bikwíyo niriniri eáninqfipimi dání axfpi nineariri sopinqf warini.” seararinqini. ¹⁸ fwf api Gorixo rixa yokwarimf neaiinqf enagf nání sint xfo yokwarimf oneaiiniri nání ámi ridiyowá epaxf menini.

“Wará sarfwa mimárinf Gorixo tfáminí úwaniginí.” urinqf nánirini.

¹⁹ Ayináni gf niximeáyfne, Jisaso niperfna xegf ragf punfyo dání nene wará sarfwa mimárinf anani Gorixo tfnf e awawá nwfá seáyi e imóninqfwámi páwipaxene imóninqwiní. ²⁰ O of sinqf imóninqfyi nene nání nneaimoirfna rapirapf áwini e epanjoárininjú mneapfropa nerí Gorixo tfáminí anani opáwífpoyiniri nání érowiáfpiniri xewaninqo ridiyowáninqf ininqfyo dání of sinqf dinqf niyiminqf imónanfwa nányi neaimoirí ²¹ apaxf áma Gorixoyá imóninqwaéne nání seáyi e imóninqf bá imóniri enagf nání

22 nene nepáni nimónimi Gorixo tífamini anwi éniñf úwanigini. Wará saríwá mímáriní dñf wikwírorane “Newaniñene íwí éwápimi dání ayá neaduniñenerfani?” yaiwinaríñwápi Jisaso xegf ragf wíwífá nearoñfipimi dání xwioxf igfá eámóniñwaéne imónirane iniñgf wífá órironf tñni igfá eáf yapi imónirane neríñfipimi dání o tífamini anwi éniñf úwanigini. 23 Símiñmanfyo dánfññf “E e niseaiimfáriní.” neariño, o nene dñf uñwiráripaxo enagf nání wé fáf mífexánirane mé waropárf nerane “O nearíñfipimi dñf wikwímoaríñwini.” raríñwápi ení siní xaiwíf fáf oxíraneyí. 24 “Aríge nerane xíxe dñf sípí inírane arírá inírane yanfwarfani?” niyairane e yaní nání ení dñf omoaneyí. 25 Ámá wí yarígfápa nene Gorixomi yayf umeañirane awí eánaríñwápi ríwíminí mimamó xíxe ení síxí neámíxinírane sfáf xfo mí ómómíximf neainfáyi anwi e nimóga baríñagf níwiniñanéná ámi ayá wí niga úwanigini.

“Gorixomi xewaxo peayf níwianíñanénáyf, pírf neamamonfáriní.” uríñf náníññí.

26 Ayf rípi nání seararíñini. Nene “Xwíyáfá nepaxíñf imóniñfipi, ayf apírfani?” ríxa e niyairimáná aí siní arfki “Ámi íwí oyaneyí.” niyairane e neranénáyf, íwí api yokwarímí neaiñfá nání rídiyowá ámi gímíni gípi inípxáriní? 27 Oweoi, arfki e neranénáyf, pípi epaxf marfáf, sa Gorixo xamíño pírf neamamonfápi nání míñf yíwí níñirane ñwearane ámá xfo tñni nawíni mimónf símf tñni wiarígfáyo ríáf rímmeníñwí eánaríñfipi níñfápi nání míñf yíwí níñirane ñwearane epaxíriní. 28 Ámá go go ñwí ikaxf Moseso eañfipimi pírf wiaikíáná ámá síñwí wíñarogfáyf wau worani, waurani, áwanf ránáyf, ayá mírímíxí sa píkiarígfáriní. 29 Ayínáni ámá niaíwí Gorixoyáomi peayf wianíro o níperi xegf ragf puñfipi —Apimi dání xwíyáfá Gorixo “E e niseaiimfáriní.” réroaríñfipi ríxaniñf wíarímónfagf xwioxf igfániñf eámónaríñwápi apíriní. Xegf ragf puñfipi apí “Pírfani?” niyairane ráññf imoro kwíyáf wá neawianaríñfipimi ikayf wí umeañíro yarígfáyf, ámá sa e yarígfáyf nání seyñé dñf píoi seaimónaríni? “Pírf aga ríáf tñf Gorixo umamonfápi níwímeañfá aga xíxení ayo wímeañfáriní.” mífseaimónípa rení? 30 Xwíyáfá rípi, “Níwianíñoni pírf numamori ení meámfáriní.” ríri ámi xwíyáfá rípi, “Ámínáoni gí ámayo eyeyírómf emfáriní.” ríri eno, ayf ná woní Gorixo enagf nání nene dñf e yaiwípxáriní. 31 Nwífá dñf aníñf imóniñfipi tñño pírf neamamómíñí nání fáf neaxéáná ayf nene míñf yíwí íripaxf imóniñagf nání raríñini.

“Sípi seaikárarígfáyo xwámámf wíñíñí.” uríñf náníññí.

32 Xámí xwíyáfá Gorixoyá iwamfó wáf seaikíáná egfápi nání ámi dñf irónfipoyí. Íná xeaníñf ríáf tñf ayá wí seaikáfagfá aiwí xwámámf néra ugáfawixíni. 33 Wáiná ámayá síñwí e nífseameámí nuri nífseawárimáná ikayf wí seameañíro xeaníñf seaikáñíro yaríñá seyñé xwámámf wigáfawixíni. Wáiná seyñé seaikárarígfápa wíkarfáyf tñni axf e níkkumíxiníro ayo wímeañfáriní “Nene ení níneañfáriní ayf ananíññí.” niyairane e egáfawixíni. 34 Ámá gwí ñweagfáyf nání dñf sípí níwiro arírá wigáfawixíni. Segf xwífá aní amípi searápekíxéagfá aiwí “Negf amípi nearápekíxéáfipimi seáyí e imóniñfipi —Api ná ríwíyo aí bí maníñf aníñf imóníñfáriní. Api siní ríáf wení?” niyairane nání dñf sípí mífseai yayf tñni xwámámf níwíera ugáfawixíni.

35 Ayínáni wará saríwá mímáriní Jisasomi xídarígfápi pñni mífwiáripáni. E nerónáyf, Gorixo yayf seaimonfáriní. 36 Ayf rípi seararíñini. O gí ámá

imóniḡáȳ e é̄r̄ix̄in̄ir̄i wimónar̄iḡ̄p̄i x̄ixen̄i néra nú̄tasáná s̄m̄iman̄ḡ̄yo dán̄in̄iḡ̄ “E e n̄iseaiim̄ár̄in̄i.” sear̄iḡ̄p̄i neaímeáw̄in̄iḡin̄ir̄i xwámám̄ n̄wiéra ú̄r̄ix̄in̄i. ³⁷ Gor̄ixo B̄ikw̄íyo n̄ir̄in̄ir̄i eán̄iḡ̄ r̄ip̄i ámá nene yeáȳ neayim̄ixemeán̄fo nán̄i r̄iḡ̄ en̄aḡi nán̄i rar̄iḡ̄in̄i, “O b̄in̄fa nán̄i ná j̄ám̄i mimón̄in̄i. Sin̄i yóm̄iḡ̄ mé r̄ixa an̄ḡ̄n̄i b̄in̄ár̄in̄i. ³⁸ Ḡí wé rón̄iḡ̄p̄i yar̄iḡáȳ d̄iḡ̄ n̄ikw̄ror̄iḡ̄p̄im̄i dán̄i d̄iḡ̄ n̄iyim̄iḡ̄ imón̄iḡ̄p̄i t̄iḡáȳ imón̄ip̄r̄ár̄in̄i. E ner̄i aí ám̄i wé íá m̄ixeán̄án̄áȳ n̄ion̄i wí d̄iḡ̄ yaȳ n̄in̄ín̄faman̄i.” Gor̄ixo e r̄iḡ̄ en̄aḡi nán̄i “Xwámám̄ n̄wiéra ú̄r̄ix̄in̄i.” searar̄iḡ̄in̄i. ³⁹ E n̄isear̄ir̄i aí “Nene ámá wé íá n̄im̄ixeán̄ir̄i an̄ín̄an̄f̄waéne wí mimón̄í d̄iḡ̄ n̄iw̄ikw̄ror̄iḡ̄p̄im̄i dán̄i er̄f̄kiemeán̄iḡ̄waéne imón̄iḡ̄w̄in̄i.” nimónar̄in̄i.

11

Ámá d̄iḡ̄ n̄iw̄ikw̄ror̄iḡ̄p̄im̄i dán̄i yaḡápi nán̄ir̄in̄i.

¹ Ámá Gor̄ixom̄i d̄iḡ̄ w̄ikw̄roar̄iḡ̄áȳ x̄f̄oyá d̄iḡ̄ t̄ín̄i d̄iḡ̄ re n̄iyaiwiro wip̄imón̄in̄i, “Nene d̄iḡ̄ w̄ikw̄moar̄iḡ̄wáp̄i o aga x̄ixen̄i n̄ineaiin̄ár̄in̄i. Am̄ip̄i x̄fo neaiap̄im̄án̄ir̄i near̄iḡ̄p̄i nene sin̄i s̄iḡ̄w̄ t̄í t̄ín̄i m̄iw̄inar̄iḡ̄wáp̄i aí aga nepa imón̄in̄i.” n̄iyaiwiro wip̄imón̄in̄i. ² En̄íná ḡ̄weaaḡáȳ píyo dán̄i Gor̄ixo “Aȳ nan̄ḡ̄ yar̄iḡ̄oi.” r̄iḡ̄man̄i. Aȳ d̄iḡ̄ w̄ikw̄roar̄iḡ̄aḡfa nán̄i r̄iḡ̄r̄in̄i. ³ Nene d̄iḡ̄ n̄iw̄ikw̄ror̄iḡ̄p̄im̄i dán̄i re n̄iyaiwirane n̄ij̄fá imón̄iḡ̄w̄in̄i, “Gor̄ixo xw̄fár̄i t̄ín̄i an̄ḡ̄na t̄ín̄i nim̄ix̄ir̄fná xeḡí xw̄iȳfá r̄f̄yo dán̄i imón̄iḡ̄ en̄aḡi nán̄i am̄ip̄i nene s̄iḡ̄w̄ w̄inar̄iḡ̄wáp̄i nim̄ix̄ir̄fná am̄ip̄i nene s̄iḡ̄w̄ t̄í t̄ín̄i m̄iw̄in̄ipax̄í imón̄iḡ̄p̄i t̄ín̄i im̄ix̄iḡ̄r̄in̄i.” N̄ij̄fá e imón̄iḡ̄w̄in̄i.

⁴ Aibor̄fo Gor̄ixom̄i d̄iḡ̄ n̄iw̄ikw̄ror̄iḡ̄p̄im̄i dán̄i o nán̄i nan̄w̄ r̄id̄iyowá ner̄fná x̄iráo Keno é̄fp̄im̄i seáȳ e imón̄iḡ̄ b̄i en̄ḡ̄n̄iḡin̄i. Aȳin̄án̄i Gor̄ixo r̄id̄iyowá o é̄fp̄im̄i yaȳ numer̄fná “Aibor̄fo ámá wé rón̄iḡ̄ wor̄in̄i.” r̄iḡ̄n̄iḡin̄i. Aȳin̄án̄i o r̄ixa pen̄ḡ̄ am̄i aí Gor̄ixom̄i d̄iḡ̄ n̄iw̄ikw̄ror̄i en̄ḡ̄p̄i nene B̄ikw̄íyo íá roar̄fná sin̄fn̄iḡ̄ nearéw̄ap̄iyar̄in̄i.

⁵ Inoko Gor̄ixom̄i d̄iḡ̄ w̄ikw̄roar̄iḡ̄aḡi nán̄i m̄ipepa oen̄ir̄i ménap̄iḡ̄n̄iḡin̄i. Gor̄ixo ménap̄í en̄aḡi nán̄i o nán̄i p̄fá meḡin̄iḡfawix̄in̄i. Aȳ r̄ip̄i nán̄i rar̄iḡ̄in̄i. Sin̄i m̄iménap̄ipa en̄áná Gor̄ixom̄i p̄irán̄iḡ̄ ux̄f̄dar̄iḡ̄aḡi nán̄i Gor̄ixo o nán̄i yaȳ win̄iḡ̄p̄i nán̄i B̄ikw̄íyo wí e n̄ir̄in̄ir̄i eán̄iḡ̄aḡi nán̄i rar̄iḡ̄in̄i. ⁶ Ámá Gor̄ixom̄i d̄iḡ̄ m̄iw̄ikw̄róf̄áȳ nán̄i o d̄iḡ̄ yaȳ win̄ipax̄í wí men̄in̄i. Aȳ r̄ip̄i nán̄ir̄in̄i. Ḡiȳ ḡiȳ “Gor̄ixo t̄fám̄in̄i oum̄in̄i.” n̄iwimón̄ir̄fná “Pí pí nepax̄íman̄i. Sa Gor̄ixo nepa r̄fa ḡ̄weani?” yaiwiro “Ámá x̄fo t̄fám̄in̄i ban̄iro yar̄iḡáyo yaȳ wimoar̄iḡ̄or̄f̄ani?” yaiwiro nero d̄iḡ̄ w̄ikw̄ropax̄r̄in̄i.

⁷ Nowao Gor̄ixom̄i d̄iḡ̄ n̄iw̄ikw̄ror̄i nán̄i o am̄ip̄i sin̄i m̄iwímeapa é̄p̄i nán̄i er̄ir̄f̄ wíáná x̄fo ar̄fá n̄iwir̄i xeḡí f̄wix̄eyówa yeáȳ uyim̄ixemeám̄án̄ir̄i s̄ip̄ix̄í wo im̄ix̄iḡ̄n̄iḡin̄i. O xeḡip̄i d̄iḡ̄ n̄iw̄ikw̄ror̄i e ner̄iḡ̄yo dán̄i ámá íná xw̄fá t̄fyo ḡ̄weaaḡáyo xw̄iȳfá umeár̄ir̄i ámá Gor̄ixom̄i d̄iḡ̄ w̄ikw̄roar̄iḡ̄aḡfa nán̄i “Aȳ wé rón̄iḡáȳr̄in̄i.” rárar̄iḡ̄ wo imón̄ir̄i en̄ḡ̄n̄iḡin̄i.

⁸ Eb̄ir̄f̄amo Gor̄ixom̄i d̄iḡ̄ n̄iw̄ikw̄ror̄i nán̄i o “D̄ix̄í an̄ḡ̄ re p̄fn̄i n̄iwíar̄im̄i xw̄fá n̄ion̄i s̄iwá s̄im̄f̄ae nán̄i ú̄r̄ix̄in̄i.” uráná ar̄fá n̄iwir̄i xw̄fá “Jox̄i mear̄fár̄in̄i.” ur̄f̄ayo nán̄i un̄ḡ̄n̄iḡin̄i. Nur̄fná “E nán̄i r̄fa war̄iḡ̄in̄i?” m̄iyaiwipa ner̄i aí anan̄i p̄fn̄i n̄iwíar̄im̄i un̄ḡ̄n̄iḡin̄i. ⁹ O Gor̄ixom̄i d̄iḡ̄ n̄iw̄ikw̄ror̄i nán̄i ámá an̄ḡ̄ m̄i dán̄on̄iḡ̄ nimón̄ir̄i xw̄fá Gor̄ixo s̄m̄iman̄ḡ̄yo dán̄i “Nion̄i n̄isiap̄im̄ár̄in̄i.” ur̄iḡ̄p̄im̄i n̄iḡ̄weaxa un̄ḡ̄n̄iḡin̄i. Apim̄i n̄iḡ̄wear̄fná xw̄fá ámá wíȳf̄aȳón̄iḡ̄ n̄iḡ̄weaxa n̄emer̄i

senfá anj nřpákía nuri emenřnigini. Xegf xewaxo Aisako tñni xiáwo Jekopo tñni awaú —Gorixo egf sřmřmanřyo dání “Xwřá rřpi nřseaiapřmřárini.” urřřnowaúrini. Awaú eni xano enřpa axřpi e egřřisixini. ¹⁰ Ebirřamo xwřá apimi nřřweaxa nemeřřná anj Gorixo dñř neřwřperř ikwřronřřpimi —Anj apř anřř imóninřa nání pıránřř nřtiwayřrorř ikwřronřřpřřini. Apimi e řweářmigřnřř wenřř nerř nřřwearř nání e nera urřnigini. ¹¹ Serař eni Gorixomi dñř nřwřkwřrorř nání oyá dñř tñni niařwř xřřřpaxř imóninřnigini. Í oxř nřřóa núřřsáná rřxa rřpařwř imóninřř ař re yaiwiřnřnigini, “Gorixo, niñni rřxa niařwř xřřřmřa nání rárřřo xřo rřřpi tñni xřxenř yárarřřo enagř nání niñni anani dñř urřwřrárřřpaxorřni.” yaiwiřnřnigini. ¹² Ayřnánř Ebirřamo —O ámá ná wonř ař xweyanř sřřpř nerř rřxa nřřpémřnřřnřř nerřřná niařwř třmeááná omř dání řwiárřawé sřř anj přřřyo dání ónarřřřřř řá mřropaxř imóninřř inřkř rawřrawápámř wiáronřřř řá mřropaxř imóninřř enřpa imóninřnigini.

¹³ Ámá nionř nřřřř rřwamřř neáa weaparřřřř nřni Gorixomi dñř nřwřkwřřóa nuro xwřřřá wigř sřmřmanřyo dání “Nřseaiimřárini.” urřřřpi sřni mřwřmeapa enáná pegřawixini. Gorixo wiinřápimi ná řřamř dánínřř sřřwř nřwřnřřná yayř nero “Ayř awiaxřřni.” nřyaiwiro waropářř nero re nřřrárřmř pegřawixini, “Xwřá rřřřmř nřřwearanéná ámá anj mř dářnenénřř nimóninřř řweanřwini.” ¹⁴ Ámá énřř imóninřřř rřřřřř sřřánř waropářř rřřřnřř yariřoř, “Negř řweapaxř imóninřře nání wenřř nerř řweanřwini.” sřřánř waropářř apřnřř yariřoř. ¹⁵ Wigř anj xámř přni nřwiárřmř bigře nání dñř sřř wiarřřagř nání e nřřřo sřřwřřřř, ámř axř e nání upřřřpř imóninřřagř nání anani upaxř imónanřřo egřárini. ¹⁶ E mepa nero anj seáyi e imóninřř bimř —Apř anřřnamř imóninřřřřni. Apimi řweáwanřgřnřřo dñř sřř nřwřia wagřřni. Ayřnánř Gorixo ámá ayř xřomř “Joxř negř řwřáoxřřni.” urarřřřpř nání ayá mřwinřřagř nání xřo tñni nawřni řweapřřřa nání anj bř wikwřroinřřni.

¹⁷⁻¹⁸ Ebirřamo Gorixomi dñř nřwřkwřrorř nání o nepa nionř nimónanřřřř xřdñnřřenřřořniřř iwamřó wřwapřřřáná xegř xewaxo Aisakomř Gorixo urřřřpi tñni xřxenř řřdiřowá eminřř enřnigini. Axomř Gorixo sřmřmanřyo dání re urřřnigini, “ ‘Dřxř iyř axřřá e imóninřřřřni.’ rřřřřřřř Aisakomř dání nemeága upřřřřni.” urřř enagř ař xegř xewaxo Aisako, ná wonř sřřnřřřř émiaonomř řřdiřowá nání přkřmřnřř nerřřná ¹⁹ dñř re mořnřnigini, “Ámá rřxa pegřá aiwř Gorixo owiápřnřmeápoyinřřř ámř sřřř wimřřřpaxorřani?” nřyaiwiri Gorixo přř urakřáná xewaxomř ámř sřni sřř meáagř nání rénřř řřpaxřřni, “Ebirřamo xegř niařwomř yowřyo dání mřxeanřnigini.” řřpaxřřni.

²⁰ Aisako Gorixomř dñř nřwřkwřrorř nání xegř xewaxowaú Jekopomř tñni Isomř tñni awaúmř rřwéná wřmeanřpř nání dñř nřmori xwřřřá bř tñni nanř wimřřinřnigini.

²¹ Jekopo Gorixomř dñř nřwřkwřrorř nání rřxa nřřpémřnřř anwř e nerřřná xegř xewaxo Josepoyá xewaxowaúmř Gorixoyá dñř tñni nanř wřmeáwřnřgřnřř xwřřřá bř tñni nanř nřwimřřmáná xegř erařřwámř nřkwřřonřřřná Gorixomř yayř umenřnigini.

²² Josepo Gorixomř dñř nřwřkwřrorř nání rřxa nřřpémřnřř nerřřná rřwřyo xegř Isřrerřřř Isipřřř anřřyo přni nřwiárřmř upřřřpř nání nurřřřná re urřřnigini, “Nuróná gř enř ař tñni nřmeámř nuro xwřřáyo nřweyárřřřřni.” urřřnigini.

23 Mosesomi xaniyaú Gorixomi dñf n+wikwírori nání niaíwí xiríío awiaxí imónñagí n+winñri sekaxí Isipiyíyá m+ixí ináyo “Isireriyí niaíwí oxí nixiriríná pikírrixini.” ráññpí nání wáyí mepa neri Mosesomi emá waú wo nání pñí ñwirárigísisixini. 24 Moseso Gorixomi dñf n+wikwírori nání ríxa xwé niwiarori neríná “Isipiyíyá m+ixí ináyomi xemiáiyá xewaxoyí m+inñr+pa oépoi.” wimónññigini. 25 “Sía ámaéne xwía tño ñweaarñwápi árññ imónñagí nání xe yayí rikíkírío nerññpimi dání oneáimeaññi yarigíápi xe néra úm+igini.” m+iwimónñ “Nioni áma Gorixoyáyí tñí kum+xínáná uyññí wikárarigíápi nioni tñí nawíní oneaikárípoi.” yai-wñññigini. 26 Xfomi Gorixo yayí n+wimoríná winápi nání dñf re moññigini, “Áma Gorixo yeáyí neayim+xemeanfa nání urowárénapñño nání peayí n+wanñro ayá wimopñr+ápa nioni ení nñnirónáyí, Gorixo yayí n+nimoríná ninápi am+pi ayá tññ Isipiyí añño wenñpimi seáyí e imónññ enagí nání ayí anañññni.” nñyairi nání “Áma Gorixoyáyo uyññí wikárarigíápi nioni tñí nawíní oneaikárípoi.” yai-wñññigini. 27 O Gorixomi dñf n+wikwírori nání Isipiyí añño pñí n+wiár+mñ unññigini. M+ixí ináyo xfomi wikí wónññpí nání wáyí nerí mú Gorixomi —O áma wí sññwí m+winarigíforini. Omi sññwñññ n+winñri nání xfomi wímeanñpimi xwámámí n+wirí Isipiyí añño pñí n+wiár+mñ unññigini. 28 Axo Gorixomi dñf n+wikwírori nání aññají p+ip+kímí emearñño xegí Isireriyíyá niaíwíyo ení m+ip+kípa oenññ re urñññigini, “Sipísipí miá n+ip+kíro ragí segí aññ íwíyo xópe nñyára úpoi.” nurññná aiwá sía Aññajó Neamúroagoí rññññyi nání érowiápnññigini.

29 Isireriyí Gorixomi dñf n+wikwíroro nání ipí Ayía Rññoí rñññwámí n+ixeróná iniigí m+id+m+dání deawáráná xwía yeáyí y+kiárññññññ úagí aiwí Isipiyí ení axíyimi owaneyññri éfáyí wññyí aí tññ iniigí emadñrónañññigini. 30 Isireriyí Gorixomi dñf n+wikwíroro nání o urññpi nero aññ yoí Jerikoyí rññññpiyá sññá ákññáyo bñarñwámññi sía wé wññmí dññf waú apimí awí n+mudñmoayimáná enáná sññá ákññápi n+ipññi ikwierónowñññigini. 31 Rexapí —Í iyí ede dání warigíí aññ apimí dñññññ. —Í Gorixomi dñf n+wikwírori nání Isireriyí aññ apimí sññwí wináranñri bñíwaúmí yayí tññ n+ipemeámí úagí nání Isireriyí áma uyññí yarigíáyo n+ip+kíroná ímí m+ip+kigíawixini.

32 Agwí ámi bñ p+ipi nñññ eámñññ? Áma rowa, Gidiono tññ Barako tññ Samisono tññ Jepñtao tññ Depito tññ Samuero tññ wía rókiamoagíáwa tññ áma awa egíápi nání repiyí n+seaiéra nurññná sía neaóñpaxñññ. 33 Áma ayí Gorixomi dñf n+wikwíroro nání áma m+kí bñ bimí xopñrárí wiro wé rónññ imónññpí ero Gorixo wigí s+m+manñño dání “Sanñ searápn+márñññ.” urññpi wímeanññ Gorixoyá dñf tññ pusí sayí raionñyi rññññño manñ upñrori 34 ría xwé narñññrímí iniigíyónññ añññ xopñrárí emero áma kirá tññ p+kianññi yarigíáyo éf nurakññññmí uro m+igí nimón+máná ámi enñ s+ixí eánñññ íññro m+ixí in+ipñr+fa nání enñ ría y+kíro emá s+m+ñññ wññarigíá bñ bimí m+ixí xñdowárñro 35 ap+ixí wigí áma Gorixoyá dñf tññ xwárñpáyo dání wiápnññmeááná yayí tññ ámi umímñññro egíawixini. E nerí aí Gorixomi dñf w+kwíroarigíá wíyo áma wa íá n+ñero gwí nñññro Gorixomi rñwí umópoyññññ n+mépéa nuro “Gorixomi rñwí umóánáyí, nene gwíyo dání seaíkweawáránñwñññ. E mepa nerññáyí, n+seamépéa núwasáná n+seap+kianññwñññ.” urññññ aí ámi xwárñpáyo dání n+wiápnññmearññá dñf nñy+mñññ imónññpí meáwanññññññ nání ayí urññpi aría m+wigíawixini. 36 Gorixomi dñf w+kwíroarigíá ámi wíyo ikayñwí umearñro wíyo iwanññ ragí

p̄r̄f̄ uȳik̄im̄f̄ ero w̄iyo sen̄f̄á t̄n̄i gw̄f̄ jiro w̄iyo gw̄f̄ aṅf̄yo ṅwir̄ár̄iro ³⁷⁻³⁸ w̄iyo s̄ṅá t̄n̄i p̄kiro w̄iyo só t̄n̄i áw̄in̄i e s̄f̄o d̄iyeoro w̄iyo “Eṅf̄ eán̄iḡf̄áȳr̄f̄an̄i?” n̄r̄r̄i iwam̄f̄o w̄iwap̄iȳiro w̄iyo kir̄á t̄n̄i p̄kiro wiḡf̄awix̄in̄i. Ám̄i w̄iyo ámá w̄i —Ayf̄ sip̄í ámá imón̄iṅaḡf̄a nán̄i ámá Gor̄ixom̄i d̄iṅf̄ w̄ikw̄íroar̄iḡf̄á ayf̄ t̄n̄i n̄ikum̄ix̄in̄r̄i ṅweapax̄í mimón̄iḡf̄áȳr̄in̄i. Ayf̄ xean̄iṅf̄ wikár̄iro uȳf̄n̄if̄ umépero yar̄íná ayf̄ d̄f̄w̄f̄ ikeamón̄iro memé wará t̄n̄i sip̄isip̄í wará t̄n̄i rap̄rap̄f̄ nán̄i wayf̄á ȳin̄iro ámá d̄iṅf̄ mean̄f̄m̄i aṅf̄ kw̄irón̄imero d̄f̄w̄f̄n̄i eṅf̄m̄i nemero s̄ṅá sir̄ir̄ik̄f̄yo n̄ip̄áwiro ṅweoro xwár̄iṅw̄f̄yo n̄ip̄áwiro ṅweoro eḡf̄awix̄in̄i. ³⁹ Ámá ayf̄ n̄f̄n̄i Gor̄ixom̄i d̄iṅf̄ n̄iw̄ikw̄íroro nán̄i o “M̄im̄iw̄iároar̄iḡf̄áȳr̄f̄an̄i?” w̄iaw̄iár̄iṅf̄ eṅaḡi aí o wiḡf̄ s̄m̄iman̄f̄yo d̄án̄i “N̄iseaim̄f̄ár̄in̄i.” ur̄iṅf̄p̄i m̄iw̄imean̄iṅin̄i. ⁴⁰ Ayf̄ r̄ip̄i nán̄r̄in̄i. Eṅíná nene nán̄i Gor̄ixom̄i d̄iṅf̄ re neṅw̄iperi yaiw̄iár̄iṅiṅin̄i, “Ámá ayf̄ nán̄i seáȳf̄ e imón̄iṅf̄ b̄i w̄iif̄m̄iḡin̄i.” yaiw̄iár̄iṅf̄ eṅaḡi nán̄i ap̄i ámá nion̄i n̄ira weap̄f̄áyo s̄in̄i m̄iw̄imean̄iṅin̄i. Ayf̄ wiḡf̄p̄i Gor̄ixom̄i “Ḡf̄ ámá wé rón̄iḡf̄á ap̄i imón̄if̄r̄ix̄in̄i.” yaiw̄iár̄iṅf̄p̄i t̄n̄i x̄ixen̄i imón̄ip̄f̄r̄f̄a nán̄i mar̄f̄ái, ayf̄ t̄n̄i nene t̄n̄i naw̄ín̄i imón̄anf̄wá nán̄i ayo xám̄i m̄iw̄imean̄iṅin̄i.

12

“Gor̄ixom̄i s̄iyik̄f̄ neareaar̄f̄n̄á Jisasom̄i s̄iṅw̄f̄ w̄inax̄f̄d̄f̄poȳi.” ur̄iṅf̄ nán̄r̄in̄i.

¹ Aȳinán̄i nene pí yan̄f̄w̄in̄i? Ámá “Gor̄ixom̄i d̄iṅf̄ n̄iw̄ikw̄íror̄f̄n̄á e epax̄f̄r̄f̄an̄i?” oyaiw̄ipoȳin̄r̄i s̄wán̄iṅf̄ n̄ineain̄r̄i neaíw̄ap̄iyar̄iḡf̄á ayf̄ obax̄f̄ ayá w̄i m̄id̄im̄d̄án̄i w̄iár̄f̄ w̄iár̄f̄ neadéron̄aḡf̄a nán̄i pí yan̄f̄w̄in̄i? Sa r̄ip̄in̄i oyaneȳf̄. Am̄ip̄i n̄f̄n̄i upup̄f̄ḡf̄ neaikár̄ar̄iṅf̄p̄i p̄f̄n̄i w̄iár̄irane neḡf̄ f̄w̄f̄ s̄in̄i mé ípeaar̄iṅw̄ápi p̄f̄n̄i w̄iár̄irane nemáná Gor̄ixom̄i ap̄i e imón̄if̄r̄ix̄in̄r̄i wimón̄ar̄iṅf̄p̄i imón̄anf̄wá nán̄i ámá yam̄iyam̄úrón̄iḡf̄ inar̄iḡf̄ápa nene en̄i om̄i n̄ix̄f̄d̄iranéná eṅf̄ neán̄irane ax̄f̄p̄i e oyaneȳf̄. ² E neranéná Jisasom̄i —O nene Gor̄ixom̄i d̄iṅf̄ w̄ikw̄íroanf̄wá nán̄i imón̄iṅf̄p̄i m̄f̄k̄f̄ ikir̄i wé roár̄ir̄i eṅor̄in̄i. O d̄iṅf̄ níf̄á r̄f̄w̄f̄yo win̄in̄f̄áp̄i nímeáw̄in̄iṅin̄r̄i n̄iyekw̄íroár̄iróná w̄if̄ápi m̄i xwámám̄f̄ n̄iwir̄i ayá win̄ipax̄f̄ wikár̄f̄áp̄i nán̄i paim̄im̄f̄ eṅor̄in̄i. N̄iw̄iápn̄imeámáná ám̄i Gor̄ixom̄i t̄n̄i x̄ixen̄i nimón̄ir̄i m̄ix̄f̄ ináȳf̄ siá íkw̄ian̄w̄f̄ o éf̄ ṅwean̄f̄nam̄i wé náúm̄in̄i éf̄ ṅwean̄or̄in̄i. Om̄i s̄iṅw̄f̄ ow̄inax̄f̄daneȳf̄. ³ Ayá sip̄í seaim̄ix̄ir̄i eṅf̄ sam̄iṅf̄ seaweri mepa en̄f̄a nán̄i f̄w̄f̄ yar̄iḡf̄áȳf̄ sip̄í ayá w̄i wikár̄f̄aḡf̄a aí xwámám̄f̄ w̄iṅo —Ayf̄ Jisaso nán̄i rar̄iṅin̄i. O nán̄i pírán̄iṅf̄ d̄iṅf̄ mópoȳi. ⁴ Seȳf̄né f̄w̄f̄ yar̄iḡf̄áȳf̄ seaikár̄ar̄iḡf̄ápi xwámám̄f̄ n̄iw̄ia núf̄asáná aiw̄i seḡf̄ w̄i s̄in̄i m̄iseap̄ikiḡf̄ár̄in̄i. ⁵ Nene niaíwene nán̄f̄n̄iṅf̄ B̄ikw̄f̄yo eṅf̄ r̄irém̄ix̄f̄ nin̄r̄i eán̄iṅf̄ r̄ip̄i seȳf̄né r̄ixa ar̄f̄á ikeamoḡf̄ár̄in̄i, “Ḡf̄ niaíwox̄in̄i, Ám̄iná Gor̄ixom̄i s̄iyik̄f̄ r̄ireaar̄iṅf̄p̄i nán̄i peaȳf̄ m̄iw̄ian̄ip̄an̄i. Pírán̄iṅf̄ sim̄ix̄im̄in̄r̄i nán̄i m̄ix̄f̄ r̄iránáȳf̄, ayá sip̄í m̄isim̄ix̄ip̄an̄i. ⁶ Ayf̄ r̄ip̄i nán̄r̄in̄i. Ámá Ám̄iná “Ḡf̄ niaíw̄f̄r̄f̄an̄i?” n̄iyaiw̄ir̄i d̄iṅf̄ s̄ix̄f̄ uyar̄iṅf̄yo s̄iyik̄f̄ ureari s̄ikw̄f̄á ear̄i yar̄iṅf̄ eṅaḡi nán̄i rar̄iṅin̄i.” B̄ikw̄f̄yo e n̄ir̄in̄r̄i eán̄iṅf̄p̄i seȳf̄né r̄ixa peá moḡf̄á eṅaḡi nán̄i rar̄iṅin̄i. ⁷ Seȳf̄né Gor̄ixom̄i xean̄iṅf̄ seaimeaar̄iṅf̄p̄im̄i d̄án̄i xe s̄iyik̄f̄ onearean̄r̄i r̄ixa xwámám̄f̄ n̄iw̄iera war̄iṅo. Niaíw̄f̄ xano s̄iyik̄f̄ murear̄iṅf̄ wo rimón̄in̄i? Oweoi, mimón̄in̄i. Aȳinán̄i xano xeḡf̄ niaíw̄f̄yo wiar̄iṅf̄pa Gor̄ixom̄i en̄i ax̄f̄p̄i e seaiar̄in̄i. ⁸ E ner̄i aí Gor̄ixom̄i xeḡf̄ niaíw̄f̄ n̄iyon̄i s̄iyik̄f̄ ureaar̄iṅf̄ eṅaḡi nán̄i seȳf̄né s̄iyik̄f̄ m̄iseareapa ner̄f̄náȳf̄, xeḡf̄ niaíw̄f̄f̄né mimón̄f̄ sa óf̄ e d̄án̄f̄ niaíw̄f̄f̄néniṅf̄ imón̄iṅo. ⁹ R̄ip̄i nán̄i en̄i d̄iṅf̄ mópoȳi. Nene s̄in̄i niaíw̄f̄ eṅáná neḡf̄ xw̄f̄á t̄f̄yo d̄án̄f̄ ápowa s̄iyik̄f̄ neareaaḡf̄ aiw̄i wé íkw̄ian̄w̄f̄yo uṅwir̄ar̄agwár̄in̄i. Nene e neranéná nan̄f̄ ner̄i aiw̄i re r̄iseaimón̄ar̄in̄i, “Ápo Gor̄ixom̄i —D̄iṅf̄ t̄ṅf̄ imón̄iṅf̄ n̄ip̄in̄i

Aȳf awí eániḡfer̄ini. E Gor̄ixo, áamá niyon̄i mí ómóm̄ix̄im̄f en̄fo ηweāner̄ini. D̄iñ̄f áamá xw̄fáyo niηwearóná wé rón̄iñ̄f yar̄iḡfáȳyápi añ̄nam̄i peȳláná Gor̄ixo wé uroár̄iñ̄ȳf t̄ñ̄f e, aȳf er̄ini. ²⁴E Jisaso en̄i t̄ñ̄f er̄ini. O xw̄ȳfá s̄iñ̄f Gor̄ixo “E e n̄iseaim̄fár̄ini.” réroár̄iñ̄f̄pi nán̄i neḡf wáwuñ̄f imón̄iñ̄or̄ini. Raḡf o n̄iper̄f̄ná puñ̄f̄pi —Ap̄i xw̄ȳfán̄iñ̄f n̄ir̄in̄ir̄f̄ná “Nion̄i peápip̄i dání seȳf̄né d̄iñ̄f niȳim̄iñ̄f imón̄iñ̄f̄pi meap̄r̄f̄ár̄ini.” r̄in̄iñ̄f̄p̄ir̄ini. Ap̄i raḡf en̄j̄iná x̄iráo Keno xogwáo Aibor̄om̄i pik̄ixw̄ir̄fó wíáná puñ̄f̄pi —Ap̄i xw̄fáyo dání “Nion̄i nán̄i en̄f̄ meai.” r̄in̄iñ̄f̄p̄ir̄ini. Ap̄im̄i seáȳi e imón̄ini. Ap̄i n̄ip̄ini t̄ñ̄f e seȳf̄né r̄ixa agw̄i bar̄iñ̄oi.

“Gor̄ixo nearar̄iñ̄f̄pi ar̄ikw̄fkw̄f m̄iwipa éwan̄iḡini.” ur̄iñ̄f̄ nán̄ir̄ini.

²⁵Xw̄ȳfá searar̄iñ̄om̄i ar̄ikw̄fkw̄f wip̄r̄ix̄in̄ir̄i s̄iñ̄w̄f ainenax̄id̄f̄poȳi. Neḡf ar̄fowé en̄j̄iná Moseso xw̄fá t̄fyo dání er̄ir̄f wíaḡf aiw̄i ar̄ikw̄fkw̄f wiḡfáȳf Gor̄ixo p̄ir̄f umamófp̄im̄i m̄imúroḡfá en̄aḡf nán̄i seȳf̄né en̄i añ̄nam̄i dání er̄ir̄f neaiar̄iñ̄om̄i ar̄ikw̄fkw̄f n̄iwir̄f̄náȳf, “P̄ir̄f neamamóm̄in̄ir̄i en̄f̄ap̄im̄i anani n̄imúropaxener̄ini.” r̄iyaiwinar̄iñ̄oi? ²⁶En̄j̄iná o d̄f̄w̄f Sainaiȳi r̄in̄iñ̄f̄p̄im̄i dání xw̄ȳfá ráná xw̄fá r̄ir̄im̄i pobon̄f ner̄i yaiwiám̄f méaḡf aiw̄i agw̄i r̄iná nen̄f̄ap̄i nán̄i Bikw̄fyo n̄ir̄in̄ir̄i eán̄iñ̄f r̄ipi near̄iñ̄f̄r̄ini, “Nion̄iyá d̄iñ̄f t̄ñ̄i xw̄fár̄i ám̄i bi yaiwiám̄f n̄imen̄ir̄f̄ná xw̄fár̄ini mar̄fái, añ̄fina t̄ñ̄i en̄i yaiwiám̄f men̄in̄f̄ár̄ini.” near̄iñ̄f̄r̄ini. ²⁷Xw̄ȳfá Gor̄ixo n̄ir̄ir̄f̄ná ám̄i biȳf r̄iñ̄f̄pi, aȳf r̄ipi áwan̄f near̄im̄f̄án̄ir̄i r̄in̄ini. Am̄ip̄i an̄ipá imón̄ipax̄f mimón̄iñ̄f̄pi ín̄iná an̄iñ̄f imón̄ifw̄in̄iḡin̄ir̄i am̄ip̄i an̄ipá imón̄ipax̄f imón̄iñ̄f̄pi —Ap̄i x̄fó xw̄fá am̄ip̄i n̄im̄ix̄ir̄f̄ná im̄ix̄iñ̄f̄p̄ir̄ini. Ap̄i an̄ipá im̄ix̄ár̄im̄f̄án̄ir̄i nán̄i r̄in̄ini. ²⁸Aȳin̄áni Gor̄ixoyá xw̄iox̄fyo ηweāñwápi wí an̄ipá mimón̄ipax̄f en̄aḡf nán̄i om̄i yaȳf numerane “En̄f̄ eán̄iñ̄f Gor̄ixo imón̄iñ̄f̄pi, aȳf ap̄ir̄f̄ani?” niyaiwirane awayini f̄á niyam̄ix̄in̄ir̄ane niηwearane x̄fó e éf̄r̄ix̄in̄ir̄i wimón̄ar̄iñ̄f̄pi neranéná yaȳf win̄ipax̄f imón̄iñ̄f̄pi éwan̄iḡini. ²⁹Neḡf Nw̄fáo am̄ip̄i s̄ip̄i imón̄iñ̄f̄pi r̄fá nar̄iñ̄f̄p̄an̄iñ̄f imón̄iñ̄o en̄aḡf nán̄i ap̄i e éwan̄iḡini.

13

“ ‘Gor̄ixo yaȳf win̄ipax̄f̄pi oyaneȳi.’ n̄iseaimón̄ir̄f̄ná r̄ipi r̄ipi éf̄r̄ix̄ini.” ur̄iñ̄f̄ nán̄ir̄ini.

¹Seȳf̄né áamá Jisasom̄i d̄iñ̄f n̄iw̄ikw̄f̄roro nán̄i sér̄ix̄f̄meán̄iñ̄f imón̄iḡfáȳf nán̄i d̄iñ̄f s̄ip̄i wiar̄iḡf̄ap̄i p̄ñ̄i m̄iwíar̄f̄ anani s̄ini wíf̄r̄ix̄ini. ²Ámá wí “Ámá añ̄f m̄i d̄añ̄fyo aiwá míran̄f wiar̄iñ̄w̄ini.” niyaiwiróná maiwí añ̄f̄naj̄fyo wiḡfá en̄aḡf nán̄i seȳf̄né áamá añ̄f m̄i d̄añ̄fyo ar̄fá mikeamó aiwá míran̄f wíf̄r̄ix̄ini. ³Seḡf sér̄ix̄f̄meá gw̄f añ̄fyo ηweaḡfáȳf nán̄i d̄iñ̄f ar̄fá mikeamó seȳf̄né en̄i naw̄ini gw̄f niηwearón̄iñ̄f n̄imón̄iro ar̄ir̄á wíf̄r̄ix̄ini. Sér̄ix̄f̄meá paim̄im̄f wiar̄iḡfáȳf nán̄i d̄iñ̄f peá m̄imó “Nene en̄i ḡf̄w̄f t̄ñ̄waéne en̄aḡf nán̄i ax̄f̄pi e neaipax̄r̄f̄ani?” niyaiwiro ar̄ir̄á wíf̄r̄ix̄ini. ⁴Ámá f̄w̄f inar̄iḡfáȳo r̄ixa n̄imeán̄imáná inar̄iḡfáȳorani, s̄ini m̄imeán̄ipa nemáná inar̄iḡfáȳorani, niyon̄i Gor̄ixo p̄ir̄f umamon̄fá en̄aḡf nán̄i seȳf̄né seḡf meán̄iḡf̄ap̄i peaȳf n̄iwian̄iro wí t̄ñ̄i f̄w̄f min̄im̄epa éf̄r̄ix̄ini. f̄w̄f nin̄ir̄f̄ná aȳf Gor̄ixoyá s̄iñ̄w̄fyo dání piax̄f weán̄ipax̄f̄pi yar̄iñ̄aḡfá nán̄i rar̄iñ̄ini. ⁵Xw̄fá t̄fyo niηwearóná nīgw̄f nán̄i d̄iñ̄f s̄ip̄i seaiar̄iñ̄f̄pi xe áxen̄war̄in̄iñ̄f oneain̄ir̄i s̄iñ̄w̄f m̄iw̄in̄ipa éf̄r̄ix̄ini. Bikw̄fyo n̄ir̄in̄ir̄i eán̄iñ̄f r̄ipi Gor̄ixo xewan̄iñ̄o re r̄iñ̄f en̄aḡf nán̄i rar̄iñ̄ini, “Nion̄i wí m̄ir̄iwáramó er̄i wí misiep̄isamó er̄i em̄f̄ár̄ini.” r̄iñ̄f en̄aḡf nán̄i rar̄iñ̄ini. ⁶Aȳin̄áni nene wará sar̄f̄wá m̄imár̄in̄f Bikw̄fyo n̄ir̄in̄ir̄i eán̄iñ̄f r̄ipi r̄ipaxener̄ini, “Ar̄ir̄á niar̄iñ̄o,

ayf Áminá Gorixo enagi nán nioní wí wáyf emíméini. Ámá pí pí nnikáiro aí Gorixomi dñf wíkwíroarñápi pírí nírakipaxí menini.” rípxenerini.

“Neaipeñweagfáwa yagfápimi ikanñf owianeyi.” urñf nánrini.

⁷ Áminá xami xwiyfá Gorixoyápi nisearewapiyi seaipenweagfáwa nán dñf irónfpoi. Awa sini mipé nñwearóná néra núfasáná imónagfápi nán dñf nímoro Gorixomi dñf níwíkwíro yagfápa axfpi oyaneyiníro ikanñf wiaxfdfpoi.

⁸ Jisasi Kiraiso imónñfpi ámi xegf bi xegf bi imónarñfmani. Anñf imónñfpi eníná dáni apini imónri agwi ríná eni sini axfpi imónri ná rfwyo eni anñf minf axfpi imónri enfáriní. ⁹ Ayináni xwiyfá Kiraiso neaiñfpi nán rññfpi marfái, xwiyfá xegf bi nán éwapfnarígfá xixegfni imónñfpi iniíf waxfnñf xe oneamaronri síñwí mñwñpani. Ayf rípi nánrini. Gorixo ayá nñearímixiri neaiñfpimi dáni dñf síxf nñránénáyf, nañf neaimixipaxí imónñfpimi xfdarñwini. Nañwí nán ñwí ikaxfyo “Rípi ñwíáxiní. Rípi ananrini.” rññfpimi dáni wí dñf síxf neainpaxí menini. Ayináni ámá xami “Ñwí ikaxí rññf apimi oxfdimini.” nñyaiwiro xfdígfáyf api nañf wí wímixñfmani.

“Ridiyowá nán wayfá Gorixo wimónarñf rípi éfrixini.” urñf nánrini.

¹⁰ Nene iráf onñfwá Jisasi Kiraiso ridiyowánñf neaiinñfwá tñwaénerini. Ridiyowá Jisaso inñfpi —Api dñf nñwíkwírorñfpimi dáni ananññf nñirane nañf imónarñwápirini. Api ámá sini senfá anñf rfkárññiwámi dáni yagfápimi xfdarígfáyf bi nípaxí menini. ¹¹ Rípi nán dñf mópoi. Apaxfpa imónígfá xwéowa xwiogwí o omí fwí none tñni negf ámá tñni yarñwápi Gorixo yokwarímí oneaiinri nañwí nñpíkímáná ragf púfpi nñmeámi awawá ñwíáf rññfwámi nñpáwiro wñwíá neaáriro aiwi nañwí náo ámá ñweagfe bñanrñwámi ríá ikeaararígfáriní. ¹² Ayináni Jisaso eni xegf ámá agwí axfyonñf minígfáyo xfo nñperfná ragf púfpimi dáni síyikwí mññf Gorixo e imónfrixinri wimónarñfpi wímixímñri nán ákñá fwí e bñanrñwámi dáni rññf meañnigini. ¹³ Ayináni nene ámá sini “Ñwí ikaxfyo ‘Api ñwíáxiní. Api ananrini.’ rññfpimi oxfdaneyi.” rarígfáyf ñweagfe pñni nñwiárimí o tñf e nán nurane dñf “Xfomi ayá wiayígfápa nene eni neaiarfná ayf ananrini.” oyaiwianeyi. ¹⁴ Ayf rípi nán seararñini. Anñf bi xwíá tñyo nene anñf íníná ñweanfwa nán mimónñagf aí anñf anñnamí rfwyo imónñfapi nene ñweáwanígnri dñf nñwikwímorane yarñwá enagi nán rññini. ¹⁵ Ayináni Jisaso neaiñfpimi dáni Gorixomi ridiyowá nán wayfá yayfni uméwanígní. Negf mañfyo dáni ámá wíyo pí pí nurífná onini negf Ámináorñññf nurirane waroparf wíwanígní. ¹⁶ Gorixo ámá xfoyáyf wñnyo naññni wiuro dñwí ikeamónígfáyo amípi bi mñni wiuro yarñagfa nñwñfná yayf winarñf enagi nán seyfné api nán arfá mikeamó nero éfrixini. E neróná ridiyowá nán wayfá Gorixo wimónarñfpi yarñagfa nán rññini.

¹⁷ Segf áminá seyfné Jisasomi píranñf xfdfrixinri seaipenweaarígfáwami —Awa Gorixo yarñf imímí wíáná nñseaipenwearfná egfápi nán “Ayf api nán enwáriní. Api nán enwáriní.” urfírfáwarini. Awami arfá nñwiro ínimi yeáyf wurñfrixini. Seyfné píranñf arfá nñwiro ínimi nñwurñnrónáyf, awa nñseaipenwearóná wigf dñf ríá muxé dñf yayf nñyaiwiro seaipenweapfárini. Seyfné e mepa nerónáyf, nañf imónñfpi wí seaimixínfá menini.

¹⁸ Amípi none neranéná píranñf íá nñyamixinri éwanígnri nerane nán re neaimónarini, “Gorixoyá síñwíyo dáni píranñf wé rónñfpi ní néra

warinwini.” neaimonarigagi nani seyine none nani Gorixomi xwiyfa ririm wipoyi. ¹⁹ Nioni prf nrakiarigipi anipa imonana seyine tamin anini bimfa nani Gorixomi rixigif ayá wí urfrixinri dirrf seiarigin.

Gorixomi nurina urigipi nanirini.

²⁰ Gorixo —O áma nwayironro nweapaxipi nani mfkf ikiyorini. Oyá digyo dani negf Áminá Jisaso xwaripáyo dani ámi sigf nerí wiápinimeanirini. Ragf o nperina púpipimi dani xwiyfa niyimigf imonigf Gorixo “E e niseaiimfarini.” réoarigipi anigf wayiroarigif enagf nani sipisipf imonigwaéne neamearigif xwé imoniyorini. ²¹ Seyine amipi Gorixo wimonarigipi nipini epaxf imonipfri nani seaimxíwinigin. E nerina Jisasi Kiraiso —Anigf inina seayi e numepaxf imonigo, ayf orini. O seaiigipimi dani pí pí xfo yayf winipaxf imonigfipi imonfrixinri seaimxíwinigin. “Aga e imoníwinigin.” nimonarini.

Yoparf urigipi nanirini.

²² Gf nrixímeáyine, enj riremíxí nioni seaía rípi sepiá ayá wí niri meapa nerí nani rípi re osearimini, “Píranigf arfa ókarf nimonirane apimi oxídaneyi.’ yaiwipoyi.” osearimini. ²³ Seyine rípi nani nijfa imonípoyi. Negf nrixímeá Timotio rixa gwí aníyo dani wáfawixini. O sini mé nioni nímeána yawawi nawini nibirai sigwí seananwírin. ²⁴ Segf seayi e nimoniri seaipeñweaarigfawami tñi Gorixoyá imonigfa niyoni tñi none nani yayf neawiemeaipoyi. Áma nioni tñi Itari píropenisíyo re nweañwáyf yayf seaiwárenaparigin. ²⁵ “Gorixo niyíneni ayá seaiwianíwinigin.” nimonarini.

Payí Jemiso eanínarini.

Payí rina áamá Jisasomi dñf wíkwíroarigfáyo mîxí uxí dowárarinagfa nánî amî amî numiamoro wí ení nimóniro aní apî apimî urínigfáyí nánî Jemiso eanínarini. Xewaninjo nánî áwaní pírániní mîríniní enagi aí “Jisasomi xogwáo, Jemisoyî ríninorfanî?” wíaiwiarinwáorini. Jisasoyá síyikí imónigfá Jerusaremî ñweagfáyo wipenweagfá seáyî e imóninorini (Wáf wurimeiarigfáwa 15:13, 21:18). Jisaso rîxa anínami nîpeyimáná xwiogwí rîxa obaxí onîmiápi nîpwémáná enáná Jono áamá wí “Jisasomi dñf wíkwíroarínwini.” nîrîro aí omî pírániní nuxídiríná epaxípi tîni xîxeni mé yarigfápi nánî arfá nîwirî nánî ayí re oyaiwípoyîni “Jisasomi pírániní nîxídiríná epaxípi, ayí ripîrfanî? Ripîrfanî?” oyaiwípoyîni payí rina nîrîri eanínigini.

¹ Jemisonî —Nionî Gorîxomî tîni Jisasi Kiraisomî tîni xínáinîñf nimóniri omíní wíiaríná wonîrini. Nionî payí rina gí áamá Jisasomi dñf wíkwíroarigfáyîné nánî —Seyîné gwí bî bî wé wúkaú síkwí wáú apîyîné wí ení nimóniro ñweagfáyînerini. Ayîné nánî payí rina nearî yayí seawárenaparínî.

“Iwamó neaiwapiyarigfápi ení neaeámîxîpaxîrini.” uríní nánîrini.

²⁻³ Gí nîrîxîmeáyîné, seyîné rîxa nîjîá rîpi imóninjoî. Jisasomî dñf nîwíkwíroróná ení neánîro rîa xídarínjoîni nîrî iwamó seaíwapiyífápimî xwámámî nîwiéra nurónáyí, xeaníní rîá tîñí rîwíyo seaímeanfápimî enî xwámámî wipaxí imónipîrfárinî. Seyîné nîjîá e imóninagfa nánî xeaníní xîxegîni seaímeááná kîkîmî mimóní “Dñf nîfá neainînfápi nánî rîa neaímeaarîni?” yaiwírfîxîni. ⁴ Áamá xeaníní wikárarigfápimî xwámámî nîwiéra núfasáná imónipaxí imóninípi seyîné enî axípi imónipîrfá nánî xwámámî nîwiéra úrfîxîni. E neróná Gorîxo gí áamá e imónîrfîxîni nîrî wimóninípi bî mîmúró nîpîni pírániní nîyîpáromînróná wé roárínigfáyîné xîxeni e imónipîrfárinî.

“Dñf emí saímí mîmonîni.” nîseaimónîríná Gorîxomî rîxiní urírfîxîni.” uríní nánîrini.

⁵ Sîni dñf nîpîkwîni emí saímí mîmoaríní go go “Xeaníní nímeaarínípi, ayí apî nánî rîa nímeaarîni?” mîyaiwipa nerínáyí, xewaninjo Gorîxoyá dñf tîni dñf emí saímí e mopaxí oimónîmîni omî rîxiní uríwîningîni. Gorîxo áamá nîyonî yaní nîwiríná símí tîni mîwí yaní ewaní nimóniri xwéni mîni wiarínjo enagi nánî ananî rîxiní uríwîningîni. ⁶ E seararínagi aí rîxiní nurîrfáná dñf bî biaú nîmori “Gorîxo aga nepa nîniapînrîfeninjoî? Mîniapîpa enîrfeninjoî?” mîyaiwí aga xîxeni dñf nîwíkwírómáná “Nepa xîxeni niapîpaxorîni.” nîyaiwirî rîxiní uríwîningîni. Áamá dñf bî biaú moaríní go go rawírawáyo imeamíkwí neríná imíní nîxemi urî nîxemi bîri yarínípiníní imóninagî nánî ⁷ áamá óniní imónigfáyí bî re mîyaiwipa érfîxîni, “Gorîxomî rîxiní uráná o ananî nîniapînrîfeninjoî.” mîyaiwipa érfîxîni. ⁸ Áamá ayí dñf nîmoróná ná bîni mamó dñf naíroayirî nero moro amîpî enî neróná “E oemîni.” yaiwífápinî mé xegí bî xegí bî ero yarigfáyí enagi nánî e mîyaiwipa érfîxîni.

Áamá dîwí ikeamónigfáyí tîni amîpî mîmúróngfáyí tîni apiaú nánîrini.

9 Segí séríxímeá d'wí ikeamónig'áyí re n'iyaiwiro m'ijí s'ijá meakíníírixini, “Nioní Jisaso neaiijípmi d'áni Goríxo seáyí e nimíxíñonir'fani?” n'iyaiwiro m'ijí s'ijá meakíníírixini. 10 E nerí aí séríxímeá amípi wí mímúronig'áyí re n'iyaiwiro m'ijí s'ijá meakíníírixini, “Nioní Goríxoyá s'ijwíyo d'áni sa ikwiáríníñáonir'fani?” n'iyaiwiro m'ijí s'ijá meakíníírixini. Ará siyí piyí nerí piéroaríñpa ayí ení an'ijí m'ijweá axípi apaxí mé pepír'fá enagi n'áni raríñini. 11 Seyíné nij'fárini. Sogwí xaiwí níwepínirí nanir'fá ará yeáyí yikiáráná xegí siyípi piyí nerí nípiérínowir'fá xámí awiaxí imóníñpí s'ini mimóní xwír'fá inaríñir'fani. Ámá amípi wí mímúronig'áyí ení “E ner'fá ámi bí t'ini bí t'ini nímeapaxíñini.” yaiwiarig'ápi s'ini níxída nuróná s'ini mé nero axípi e pepír'fáñini.

Íwí oépoyínirí wímeaaríñpí n'áni uríñí n'ánir'fani.

12 Ámá Goríxomí x'ídaríñag'fá n'áni xeaníñí wímeaaríñí nípmíní xwámámí níwiéra núfasáná enáná Goríxo yayí níwimorí d'ijí níyímíñí imóníñpí —Apí n'áni nírix'fá “Ámá nioní d'ijí síxí níyarig'fá g'iyí g'yo m'ini wím'fárini.” r'íníñpír'fani. Yayí níwimor'fá d'ijí níyímíñí apí síxí umímon'fá enagi n'áni ámá xeaníñí wí'fáyo xwámámí yarig'fáyí Goríxoyá d'ijí t'ini yayí wipaxíy'fani. 13 Ámá xeaníñí wímeaar'fá re m'ir'fá éf'rixini, “Goríxo nioní íwí oenirí xeaníñí apí níwapíyí'fani.” m'ir'fá éf'rixini. Ayí r'ipí n'ánir'fani. Goríxo ámá wí x'fomí íwí oenirí wíwapíyipaxí mimóníñor'fani. X'fo ení ámáyo íwí oépoyínirí wíwapíyaríñomaní. 14 Oweoi, nene newaníñene wine wine pípi n'áni níneaimónir'fá íeapá níneainiríñpími d'áni íwí oépoyínirí nearípeaaríñir'fani. 15 Apíxí niaíwí agwí nerí x'irarig'fápa íeapá neainaríñpí niaíwí agw'íníñí nerí íwí ayí niaíw'íníñí x'iraríñwárini. Íwí ayí niaíw'íníñí níx'ir'máná niaíwí xwé iwiaroaríñpa íwí yár'fáw'ímí d'áni níperane an'naríñwárini. 16 G'í nírixímeáyíné, d'ijí síxí seayíñáyíné, nioní re sear'fápi, “Seyíné íwí oépoyínirí seaíwapíyaríñpí pípmi d'áni mar'fáí, apími d'áni seaíwapíyaríñir'fani.” sear'fápi p'ini níwiáríro yapí méwap'ínipani. 17 Pí pí nan'í imóníñpír'fani, pí pí awiaxí imóníñpír'fani, g'imi d'áni mar'fáí, an'namí d'ánini neaímeaaríñir'fani. Ápo Goríxo —O pí pí an'namí w'fá ónaríñpí n'áni m'k'f' ikinor'fani. Sogwí onapámig'f' nírix'fá sepiá imónirí r'ip'w'f' imónirí yaríñpa nimónirí ámi xegí bí imónirí xegí bí imónirí yaríñomaní. Oní amípi awiaxí imóníñpí an'pá neaiaparíñir'fani. 18 Amípi o imíxíñpí nípmíní d'áni ná bíni ayí nene aiwá níwákwíní min'f'íníñí oimóní'poyínirí xewaníño “E éim'ig'ini.” wimóníñpími níx'f'dínirí oyá xw'y'fá nepa imóníñpími d'áni nene neae-mean'f'ir'fani.

“Xwíy'fápi xixeni ar'fá níwiro neróná r'ipí r'ipí yarig'fárini.” uríñí n'ánir'fani.

19 G'í nírixímeáyíné, d'ijí síxí seayíñáyíné, apí nípmíní nioní sear'fápi seyíné r'ixa níj'fá imóníñag'fá aiwí r'ipí osear'ímíni. Ar'fá owianeyíníro s'ijwí naníro aí apaxí mé níwiáp'ínímearo xw'y'fá m'ir'fani. Wik'f' ení an'f'ni m'ónipani. 20 Ámá wik'f' n'óníro neróná wé róníñí Goríxo wimónaríñpí t'ini xixeni míyárarig'fá enagi n'áni raríñini. 21 Ayínáni segí íwí s'ini yayarig'fápi —Bí n'áni “Onímiárini.” yaiwiaríñag'fá aiwí nípmíní piáx'íníñí seaeánaríñpír'fani. Apí nípmíní emí mímeámí nero seáyí e mimónípa neróná xw'y'fá ámá aiwá íw'fá urarig'fápa segí xwiox'f'yo Goríxo íw'fáníñí seauraríñpími —Xwíy'fá apí seaer'íkíemeapaxí imóníñpír'fani. Apími nímímíníro “Píráníñí ox'f'dímíni.” yaiwí'f'rixini. 22 Yapí néwap'íníro “Xwíy'fá

apí arfáni n̄wiranéná apáni yarínwini.” miyaiwí “Apí pí pí r̄n̄n̄j̄p̄i t̄f̄n̄i x̄ixen̄i ox̄ídaneyi.” niyaiwiro x̄ixen̄i e é̄r̄ix̄ini. ²³ Ayí r̄ip̄i n̄áni searar̄in̄i. Ámá x̄wiȳf̄ap̄i arfá n̄wiro aí x̄ixen̄i méf̄áȳf̄, ayí ámá x̄ix̄éáyo ḡí s̄m̄iman̄j̄ ar̄ige r̄fa imón̄n̄r̄i s̄n̄w̄f̄ on̄miáp̄i ainen̄fo yap̄i imón̄n̄j̄o. ²⁴ Xeḡí s̄m̄iman̄j̄yo x̄ix̄éá t̄f̄n̄i s̄n̄w̄f̄ nainen̄m̄i numáná apax̄í mé “Ḡí s̄m̄iman̄j̄ e r̄fa imón̄n̄i?” yaiw̄í̄f̄p̄i n̄áni arfá ikeamoar̄in̄j̄or̄ini. ²⁵ E ner̄i aí ámá n̄w̄f̄ ikax̄í awiāx̄í imón̄n̄j̄p̄imi —Ap̄i f̄w̄f̄ yar̄in̄w̄ap̄imi d̄áni gw̄f̄n̄in̄j̄ neaȳar̄in̄in̄j̄p̄i neāk̄weaw̄ar̄ipax̄í imón̄n̄j̄p̄ir̄ini. Ámá ap̄imi an̄in̄j̄ s̄n̄w̄f̄ agw̄f̄ n̄w̄in̄iro x̄ídar̄iḡf̄áȳf̄ ón̄in̄j̄ w̄í mimón̄n̄j̄o. Arfá n̄wiróná d̄in̄j̄ arfá mikeamó pí pí r̄n̄n̄j̄p̄i t̄f̄n̄i x̄ixen̄i n̄x̄í̄d̄iro yar̄iná Gor̄ixoyá d̄in̄j̄ t̄f̄n̄i yaȳf̄ win̄ipax̄í imón̄n̄j̄p̄i w̄imean̄f̄ar̄ini. ²⁶ Ámá wo xeḡí man̄j̄yo d̄áni n̄isan̄r̄i m̄ir̄ipa ner̄i aí “Nion̄i Gor̄ixom̄i p̄ir̄an̄in̄j̄f̄ n̄x̄í̄d̄iri yar̄in̄j̄áon̄ir̄ini.” niyaiwin̄r̄f̄n̄áȳf̄, xewan̄in̄j̄o yap̄i éw̄ap̄inar̄ini. Xewan̄in̄j̄o “Gor̄ixom̄i p̄ir̄an̄in̄j̄f̄ n̄x̄í̄d̄iri yar̄in̄j̄ini.” niyaiwin̄r̄i yar̄in̄j̄p̄i en̄i rá̄n̄in̄j̄f̄ imón̄n̄i. ²⁷ Ámá neḡí ápo Gor̄ixo “Ayí s̄iyikw̄f̄ mín̄f̄ eḡf̄áȳf̄ nion̄i p̄ir̄an̄in̄j̄f̄ n̄x̄í̄dar̄in̄j̄o.” w̄iaw̄iar̄in̄j̄ȳf̄ r̄ip̄i yar̄iḡf̄ar̄ini. Uyípeaȳf̄ ikeamón̄ar̄in̄j̄aḡfa n̄w̄in̄iróná ar̄ir̄á w̄iro ap̄ix̄í an̄iwa ikeamón̄ar̄in̄j̄aḡfa n̄w̄in̄iróná ar̄ir̄á w̄iro ayá udun̄ipax̄í ámá Gor̄ixom̄i m̄ix̄ídar̄iḡf̄áȳf̄ yar̄iḡf̄ap̄i nene en̄i xe oneax̄f̄mean̄r̄i miyaiwipa ero yar̄iḡf̄ar̄ini.

2

“W̄íyo wé ikw̄ian̄w̄f̄yo ūn̄wir̄ar̄iro w̄íyo paim̄im̄f̄ w̄iro mepan̄i.” ur̄in̄j̄f̄ n̄án̄r̄in̄i.

¹ Ḡí n̄r̄ix̄ímeáȳf̄né, seȳf̄né neḡí Ámin̄á Jisasi Kiraisom̄i —O Gor̄ixo nik̄f̄n̄r̄i n̄wean̄j̄p̄i t̄f̄n̄i x̄ixen̄i nimón̄r̄i n̄wean̄j̄or̄ini. Om̄i d̄in̄j̄f̄ n̄w̄ikw̄f̄roróná seáȳf̄ e imón̄iḡf̄áȳo wé ikw̄ian̄w̄f̄yo ūn̄wir̄ar̄iro sip̄i imón̄iḡf̄áȳo paim̄im̄f̄ w̄iro mepa é̄r̄ix̄ini. ² Ayí r̄ip̄i searar̄in̄j̄ini. Seȳf̄né Gor̄ixom̄i yaȳf̄ wian̄iro n̄áni aw̄í eán̄iḡf̄e ámá waú —W̄fo am̄ip̄i w̄í m̄im̄úrón̄in̄j̄or̄ini. Rap̄irap̄í awiāx̄í niȳin̄r̄i wé ramax̄í s̄n̄j̄á gor̄í t̄f̄n̄i im̄ix̄in̄in̄j̄wá íkík̄f̄ nin̄imáná f̄wiap̄or̄ini. W̄fo am̄ip̄i maȳf̄ sa ikw̄iar̄in̄in̄j̄f̄ imón̄in̄j̄or̄ini. Rap̄irap̄í kíȳf̄ óf̄ mín̄f̄ yár̄in̄j̄ú niȳin̄imáná f̄wiap̄or̄ini. ³ Awáú f̄wiap̄aná seȳf̄né rap̄irap̄í awiāx̄í ȳin̄in̄j̄om̄i ayá t̄f̄n̄i yaȳf̄ n̄w̄iro “S̄ím̄f̄ re íkw̄ian̄w̄f̄ nan̄j̄ imón̄in̄j̄f̄ r̄inam̄i n̄weat̄.” ur̄iro am̄ip̄i maȳf̄ sa ikw̄iar̄in̄in̄j̄f̄ imón̄in̄j̄om̄i “Xw̄f̄á yán̄i j̄erani, neḡí s̄ikw̄f̄ t̄n̄j̄f̄ rerani, n̄weat̄.” ur̄iro nerónáȳf̄, ⁴ “Ap̄imi d̄áni meyr̄ón̄ipa yar̄in̄w̄ini.” riseaimón̄ar̄ini? Oweoi, sewan̄in̄j̄ȳf̄né r̄ixa neyr̄ón̄iro “Wiene seáȳf̄ e imón̄r̄i wiene sip̄i imón̄r̄i en̄w̄ini.” niyaiwiróná ámá opis̄í an̄j̄yo d̄áni x̄wir̄ix̄í yar̄iná eȳiroar̄iḡf̄áwa d̄in̄j̄f̄ ín̄im̄i n̄kw̄f̄rón̄imáná eȳiroar̄iḡf̄ápa seȳf̄né en̄i ax̄f̄p̄i d̄in̄j̄f̄ ín̄im̄i n̄kw̄f̄rón̄imáná eȳirón̄ar̄in̄j̄owa. ⁵ Ḡí n̄r̄ix̄ímeáȳf̄né, d̄in̄j̄f̄ s̄ix̄í seaȳin̄j̄áȳf̄né, arfá nípoȳf̄. Gor̄ixo ámá x̄f̄oyá imón̄f̄r̄ix̄in̄r̄i f̄á niyam̄ix̄ir̄iná ámá xw̄f̄á t̄f̄yo d̄an̄j̄f̄ niȳf̄yá s̄n̄w̄f̄yo d̄áni ámá am̄ip̄i maȳf̄ sa ikw̄iar̄in̄in̄j̄f̄ imón̄iḡf̄áȳf̄ d̄in̄j̄f̄ n̄w̄ikw̄f̄ror̄in̄j̄p̄imi d̄áni am̄ip̄i Jisaso neaīn̄j̄p̄i w̄í m̄im̄úrón̄iḡf̄áȳf̄ imón̄ip̄f̄r̄fa n̄áni f̄á muyam̄ix̄ipa en̄f̄rani? Ayí xeḡí x̄wiox̄f̄yo —E ámá x̄f̄om̄i d̄in̄j̄f̄ s̄ix̄í uyar̄iḡf̄áȳo “N̄in̄weap̄ir̄f̄ar̄ini.” ur̄in̄er̄ini. E n̄weá̄r̄ix̄in̄r̄i f̄á muyam̄ix̄ipa en̄f̄rani? ⁶ Seȳf̄né e neróná ámá sa ikw̄iar̄in̄iḡf̄áȳo ayá wimoar̄iḡf̄ar̄ini. Ámá xean̄in̄j̄f̄ n̄iseaik̄ar̄iro x̄wir̄ix̄í oumeaneȳn̄iro en̄j̄f̄ n̄ápém̄i nuro opis̄í an̄j̄f̄ t̄n̄j̄f̄ e seaw̄ar̄ar̄iḡf̄áȳf̄ ḡiȳf̄r̄ini? Ayí ámá am̄ip̄i xw̄f̄á re wen̄j̄p̄i w̄í m̄im̄úrón̄iḡf̄áȳf̄ men̄irani? ⁷ Ayí en̄i yōf̄ nan̄j̄f̄ seȳf̄né Kiraisom̄i x̄ídar̄in̄j̄aḡfa n̄áni sean̄wir̄ar̄in̄in̄j̄p̄imi ikaȳw̄f̄ mumear̄ipa yar̄iḡf̄ar̄ani? ⁸ Seȳf̄né n̄w̄f̄ ikax̄í neḡí m̄ix̄í in̄áȳf̄ Jisaso near̄in̄j̄f̄ B̄ikw̄f̄yo re n̄r̄in̄r̄i eán̄in̄j̄f̄

ripí, “Jiwan+ηoxi nání dñí sípí inarñípa áamá síñwí wñí gíyí gíyo ení axípi wíríxini.” níríní eánñí apí xixeni níxídirónáyí, naní yarñoi. ⁹ E nísearíri aí seyíné áamá seáyí e imónígfáyo píránñí umeró sípí imónígfáyo páimímí wíro nerónáyí, íwí nero ñwí ikaxí rññípi wíakíarígfáyíné enagá nání apimí dání xwíyá meárñípaxíriní. ¹⁰ Ayí rípi náníriní. Áamá ñwí ikaxí rññípi nípipimí píránñí oxídimíníri nemáná ná bimíní níwíakírínáyí, xwíyá áamá ñwí ikaxí nípipimí wíakígfáyí meárñífápa axípi e meárñípaxíriní. ¹¹ Ayí rípi nání seararñíni. Bíkwoyo ñwí ikaxí re níríní eánñí rípi, “Meánígfáyíné íwí minípaní.” rñño, ayí ñwí ikaxí “Níwíápñímearí áamá mípíkípaní.” ení rññígníni. Seyíné meánígfáyí tñí íwí minípa nero aí níwíápñímearó áamá nípkírínáyí, ñwí ikaxí rññípi wíakígfáyíné imóníñagá nání rarñíni. ¹² Ayí nání pí pí seyíné nerónáraní, nírirónáraní, re níyáiwíro dñí tñí éfíxini, “Ñwí ikaxí rññípi —Apí íwí yarñwápipimí dání gwññí neayárñípi neáikweawárípaxí imónípi rññí. Ñwí ikaxí rññípi apimí dání Goríxo eyeyírómí neainfáriní.” níyáiwíro dñí tñí éfíxini. ¹³ O áamáyo eyeyírómí níwíríná áamá wígfí wíyo ayá murímíxí wíarígfáyo xfo ení ayo ayá murímíxí xixeni xwíyá umeárñífá enagí nání rarñíni. E nerí aí wígfí wíníyo ayá nurímíxíri wíarígfáyo xfo ení ayo ayá urímíxáná apimí dání xixeni roayíróñíprífaríni.

Áamáyo arírá míwípa neróná “Goríxomí dñí wíkwíronñíni.” rñnarígfáyí nání urñí náníriní.

¹⁴ Gí níxímeáyíné, áamá go go wíyo arírá bí míwí “Goríxomí dñí wíkwíronñíni.” nírinírináyí, o “Dñí wíkwíronñíni.” rñnarñípi surímá imóníni. “O áamá nání dñí sípí míwiní ‘Goríxomí dñí wíkwíronñíni.’ rarñípipimí dání erfíkiemeánípaxíriní.” ríseaimónaríni? Oweoi. ¹⁵ Segí séríxímeá wo ámí wo iyá náníraní, aíwá sfá ayimí nñípi náníraní, dñwí ikeamónaríñagí níwínírná ¹⁶ amípi xfo dñwí ikeamónarípi bí míní míwí re nurírnáyí, “Joxí ‘Níwayíróñíri onweani.’ nímonaríni. Joxí nurí ríá rísíníni nání iyá páníri agwí ímí ríyini nání aíwá níri ei.” nurírnáyí, “Amípi xfo dñwí ikeamónarípi nání xwíyá e uríapi ananí arírá wípaxíriní.” ríseaimónaríni? Oweoi, ráfññí imónípi rññí uraríni. ¹⁷ “Goríxomí dñí wíkwíronñíni.” rarñípi ení axípi imóníni. Áamáyo arírá míwí sa apíní nírinírnáyí, dñí wíkwíroarñí apí ríxa íkwíkwí yini. ¹⁸ E nerí aí áamá wo re nírinífaríni, “Áamá wí Goríxomí dñí níwíkwírorírná áamáyo arírá wíaríñagá aíwí nioní áamáyo arírá míwí Goríxomí dñíni níwíkwírorírná ‘Ayí ananíriní.’ nímonaríni.” Áamá wo e nírinífá enagí aí nioní omí re urímífaríni, “Joxí áamáyo arírá míwí ‘Goríxomí dñí wíkwíronñíni.’ rarñípi nioní ‘O nepa dñí wíkwíroní.’ síaiwimí nání aríge níwapíyáná ‘Neparíni.’ yaiwimíni?” nuríri ámí re urímífaríni, “Joxí ‘O “Goríxomí dñí wíkwíronñíni.” rarñípi neparíni.’ níaiwirí nání áamáyo arírá wíaríñípipimí dání síwapíyáná ‘O nepa dñí wíkwíroní.’ níaiwiríni.” nuríri ¹⁹ re urímífaríni, “Joxí dñí re níyáiwírí íkwíroníni, ‘Ñwíá imóníño, ayí ná woní Goríxoríni.’ Joxí dñí e níyáiwírí níkwírorírná naní yarñagí aíwí rípi nání ení dñí rímoníni? Imíóyí ení dñí axípi níyáiwíro níkwíroró aí Goríxo ríá ikeáarírnífá enagí nání ení ófí ikárínarígfáriní.” nuríri ²⁰ re urímífaríni, “Majímajífá ikárínaríñí roxíni, áamáyo arírá míwí ‘Goríxomí dñí wíkwíronñíni.’ rarñípi ‘Surímá ríá imóníni?’ míyáiwípaxoxíraní? ²¹ Enírná negí arfo Ebírfámo sekaxí Goríxo urípi tñí xixeni xegí xewaxo Aisako síñá íráf noga peyiníje dání rídiyowá emíníri yarírná Goríxo o e éfpimí dání ‘Wé róníñoríni.’ mírárípa

renjiginini? ²² Ayinani nene dñf re yaiwipaxirini, ‘Ebirfamo Gorixomi dñf niwkwíroríná dñfni wíkwíronjimaní. Gorixo urinjipi xixeni nerfná wíkwíronj enagi nani dñf o wíkwíronjipi xewanjo arfá niwiri enjipimi dani yóf imóninjirini.’ yaiwipaxirini. ²³ Ripi eni yaiwipaxirini, ‘Negf arfo e nerfná xfo nani Bikwíyo re niriniri eánñf rípi, “Ebirfamo Gorixomi dñf wíkwíróagi nani ‘Wé róninjí imóninjorini.’ yaiwinjiginini.” niriniri eánñfipi xixeni imóninjiginini. Ayinani Ebirfamo Gorixo tñni níkumixiniri emearñf woyi ragfárfani?’ yaiwiáripaxirini.” urimfárfani. ²⁴ Agwi seyfné nijfá re imóninjo, “Ámá ‘Nioni Gorixomi dñf wíkwíronjini.’ rarinjipimi dani Gorixo ‘Wé róninjorini.’ rárarinjimaní. Xfomi dñf niwkwíroríná xfo wimónarinjipi yarinjipimi dani ‘Wé róninjorini.’ rárarinjirini.” Api nani seyfné ríxa nijfá imóninjo. ²⁵ Enina iyf ede dani wagfá Rexapíyi rininjí —Í Josuao ámá waú añf apimi síñwí owínárípiyiniri urowárenapána nipemeami nuri óf wíyo urowárinjirini. Í eni axípi Gorixomi dñf niwkwíroríná e éfpimi dani Gorixoyá síñwíyo dani apixf wé róninjí mimónipa renjiginini? ²⁶ Ayinani re ripaxirini, “Ámá dñfipi siní síxí mínináná waráo piyf enjpa ámá Gorixo e éfrixiniri wimóninjipi mé dñfipini wíkwíroarigfápi axífninjí nimóniri íkwíkwí yini.” ripaxirini.

3

“Pí pí xwíyá rarinjwápi nanjñi ríwanjgini.” urinjí nánirini.

¹ Gf nirixímeáyfné, Gorixo ámá wigf wínyo uréwapiyarigfáyo yarinjí imimf niwírná awayini mawí enfá enagi nani segfyf wí obaxí amáyo ouréwapíyaneyiniro mimónipa éfrixinini. ² Nineneni píranñf oyaneyiniri éwáyf nóreámioarane sipini ikárinarinjwá aí ámá manjpa tñni nirirfná móreámioapa nerfnáyf, Gorixoyá síñwíyo dani ríxa wé róninjí imóninjorini. Pí pí íwí feapá winimiri yarinjipi nani eni anani ía yamixinarinjorini. ³ Nene osf imani ouniri nerfná yarinjwápi nani dñf omoaneyi. Ainixf onimiá bi xegf manjyo sfwí íkwírararinjwápipimi dani gfmíni ge ouniri kinimixána manjni marfái, osf noni eni amini warinjirini. ⁴ Ai sipixf eni xwé imóniri iminjf enj eánñf nerfná nixemi uri yarinjagi aiwi omñf mearñjo “Ámini ounini.” niwimóniri pará onimiápi tñni aí amini méaná amini warinjirini. ⁵ Negf manjyf eni axípi imónini. Wará nirimini nani onimiápi enagi aí apimi dani ámá “Seáyf e imóninjí api epaxonirini.” niriro mixf meakíninarigfárfani.

Ai ríá bi onimiápi míroárfagi aiwi íkfá xwé bi nipini ríá nowáripaxirini. ⁶ Negf manjyf rfanñf wearinjyfirini. Sipí bi onimiá marfái, ayá wí epaxyfirini. Negf warárimi wí e enagi aiwi wará nirimini xwirfá neaimixarinjyfirini. Ríá negf manjyo dani wearinjipi —Api pípimi dani marfái, sa ríá xwé Seteno wenfárimi dani miróninjipirini. Api amipi nene oniná dani néra yarinjwápi rfmimeninjwfnñf neaeánarinjirini. ⁷ Ayf rípi seararinjini. Xamí nanjwí xixegfni ayf ayf, sfrani, injrani, agwfáraní, inigfyo yarinjyfirani, ámá íwí oimóniri yapemixána ayf íwí imónagfirini. Agwi eni nene íwí oimóniri yapemixána anani íwí imónarinj enagi aí ⁸ ámá go nanjwí sayf yapemixarigfápa xegf manj eni oyapemixinimiri nerfná xixeni e epaxí imónini? “Gf manj aninjf saminjf niwíri nira úmiginini.” niyiwiri aiwi wí e epaxí mimónini. Manjyf sipí nani nerfná kikiíá bi yarinjimaní. Sidñf ámá piyf omimf yarinjipi magwf inini. ⁹ Manjpa tñni negf Áminá imóninjí ápo xwéomi yayf wirane ámá xóninjí nimóniri njweáfrixiniri neaimixinjene wínyo ikayfwf urirane yarinjwárfani.

10 Ayínáni maní axí pámi dání yayí wirane ikayíwí urírane yaríñwáríni. Gí níríxímeáyíné, “Nene e neranéná ayí apáníni.” riseaimónaríni? 11 “Iniígí símíni síríríkí axíyimi dání naní wú mearí piyaní eaaríni wú mearí epaxíríni.” riseaimónaríni? 12 Gí níríxímeáyíné, “Íkíá pikí wínamí dání sogwí orípí wepaxíríni.” riseaimónaríni? “Wainí uraxí wírími dání íkíá pikí sogwí wepaxíríni.” riseaimónaríni? “Iniígí símíni iwamá tíni meaaríni wúmi dání ámi iniígí naní wepaxíríni.” riseaimónaríni?

Ámá díní émf saímí Goríxo tíni dínípi moarígíáyí yarígíápi nání uríni náníni.

13 “Nioní díní émf saímí morí níjía imóníni enáoníni.” yaiwinarígíá gíyí gíyí nene “Ayí wigí yaiwinarígíápi tíni xíxeni iyí rimóníni?” wíaiwianíwá nání woxíni woxíni nemeíná awayíni nimónímáná naní ero díní émf saímí nímómáná naní ero yarígíápi dání apí nene neaiwapiyíríxíni. 14 E nerí aí segí xwioxíyo dání wíyo sípí díní ayá wí ríá tíni wíaiwiro nioníni seáyí e oimónímíni imímí wiro nerónáyí, díní xenwí e nímoróná seyíné nepa imónígíápi rítí níniro míxí mímeakínípa éríxíni. 15 Ámá wigí wíniyo sípí e níwikáríroná “Díní émf saímí nímorane yaríñwíni.” yaiwinarígíápi, ayí anínamí ñweanoyá díníyo dání níyaiwiro yarígíámani. Díní ámá Goríxomí míxídarígíáyo dání imóníni ámá Goríxo nání díní wí mímó wíwaníni náníni mónarígíáyo dání imóníni enípiíni. Obíyíyáyo dání ení imóníni enípiíni. 16 Ayí rípi nání seararíni. Ámá wigí wíniyo sípí díní wíaiwiro nioníni seáyí e oimónímíni imímí wímíxíro yarígíáyí enánáyí, ámá píraníni míñweá uyíni nero sípí xíxegíni néra warígíá enagi nání seararíni. 17 E nerí aí ámá díní émf saímí anínamí dínípi nímoró yarígíápi aga xegí bí imóníni nání ayí rípi yarígíáni. Xámí síyíkwí míní ero wigí wíniyí tíni xepíxepá míroní mepí tíniro awayíni yapeníni imóníro wigí wíniyí xwíyíá uráná píraníni aríá níwiro díní yaikiro wíniyo wá bí onímíápi míwianí xwapí ayá wí níwianíroná íkíá nanína sogwí obaxí wearíniyí yapí nímoró wíniyo wíro wíniyo símí símí e mumé nero naní ero sípí ero mepa ero yarígíáni. 18 Ámá wigí wíniyí tíni xepíxepá míroní mepí tínarígíáyí e yarígíápi dání ámá aiwá omíni íwíá néra warígíápa nerónáyí, wé róníni yarígíápi aiwá xwé pírípírí inaríni níni imóníni.

4

“Seyíné sípípi nerína Goríxomí símí tíni wiarígíáyíné imóníni.” uríni náníni.

1 Segí míxí níniro míxí níni yarígíápi míkí píyo dání inarígíáni? “Apí meapaxóníni.” níyaiwiro íeapá seainaríni —Apí segí xwioxíyo dání seyíné tíni míxíni inarígíáni. íeapá seainaríni míkí apímí dání seyíné segí wíniyí tíni míxí níniro míxí níni yarígíá meníraní? 2 Seyíné amípí wí nání “Omeámíni.” níseaimóníni aí meapaxí mímorónípa nero nání “Ámá opíkímíni.” yaiwiarígíáni. Amípí bí síñwí íwí níwíni rína mímeapaxí nímoró nání míxí nímepero míxí nínarígíáni. Seyíné “Pí nání nene neaimónaríni mímeapa yaríñwáni?” míyaiwípaní. Goríxomí ríxíni murípa nero nání mímeaarígíáni. 3 E nerí aí segí seaimónaríni nání Goríxomí ríxíni nuríni díní naní níxírímáná mé segí íeapá seainaríni oyaneyíni ríxíni urarígíá enagi nání Goríxo wí aríá xíxeni níseairí míseaiaparíni. 4 Goríxomí píraníni díní míwíkwíropa neróná xídiro píni wíniro nero nání íwíni inarígíáyíné, seyíné níjía rípi síni mímorónípa reñoi, “Ámá Goríxomí míxídarígíáyí

tíni nawíni níkumíxíniro emearígáiyí, ayí Goríxoyá símí tíni inarígáiyí wí imóniñoi. Ayínáni gíyí gíyí ‘Ámá Goríxomi míxídarígáiyí tíni níkumíxíniro oememíni.’ níwimóniríná wíwaníñyí Goríxo tíni símí tíni inarígáiyí imíxinaríñoi.” Seyíne níjía apí síni mimónipa reñoi? ⁵ Seyíne díñí re ríyaiwiaríñoi, “Bíkwyo re níriníri eáníñí rípi, ‘Goríxo xegí kwíyí negí xwioxíyo síxí neayíñípimi píraníñí susíníñí memearíñírini.’ Bíkwyo e níriníri eáníñípi surímá rínini.” ríyaiwiaríñoi? Oweoi, Goríxo xegí kwíyípi ámá xfo tíni símí tíni inarígáiyó wí wipaxí menagí nání raríñini. ⁶ E nísearíri aí Goríxo ayá níneawianiríná xwapí ayá wí neawianaríñagí nání Bíkwyo re níriníri eánini, “Wárixá imónarígáiyó Goríxo píri rakiri ámá ‘Siyikwíniñí imóniñwini.’ yaiwinarígáiyó wá wianíri yaríñorini.” eáníñagí nání ⁷ Goríxomi símanwíyóníñí yeáyí wuríniro obo xórórí neainígíni xáiwí éf níroro o tíni míxíniñí iníro érixini. O tíni míxíniñí inaríná éf níseani mí uníárini. ⁸ Seyíne Goríxo títámini úrixini. E nerínáyí, xfo eni seyíne títámini bíniárini. Ámá íwí yarígáiyíne, seyíne “Aríge nerí Goríxo títámini umíniréni?” níseaimóniríná síkí wéyo xéníñáná okwírini míni rí igíá eánarígáipa axípi nero segí íwí yarígáipi eni okwírini míni rí igíá eánipoyí. Ámá díñí bí biaú xirígáiyíne, seyíne “Aríge nerí Goríxo títámini umíniréni?” níseaimóniríná saxí síkí mayí oíníri yaríñwápa segí xwioxíyo eni díñí sípípi tíni níxíri rí yarígáipi apí eni síni neainíni gíni rí saxí síkí mayí inaríñípi rí imíxíni rí. ⁹ Segí íwí yarígáipi nání díñí sípí nísearí xwíríá nímoníro ñweápoyí. Rípiá seyíne rarígáipi píni níwiárimáná segí íwí yarígáipi nání ámíxíá époyí. Díñí nífá seinaríñípi píni níwiáriro kípiñí yini rí. ¹⁰ Goríxoyá síñwíyo dání síyikwípiayíñéniñí imíxíni rí. Seyíne e eánáyí, o seamíeyoaníárini.

“Sérixímeáyo xwíyíá numearípani.” uríñí nániríni.

¹¹ Gí nírixímeáiyíne, seyíne xwíyíápai míñwirárinípa érixini. Ayí rípi nánirini. Ámá gíyí gíyí xexirímeáyo xwíyíápai níñwiráriníronáraní, xwíyíá numearíronáraní, ayí ayoni muraríñoi. Nwí ikaxí Jisaso ríñípimi eni xwíyíápai ñwiráriro xwíyíá “Ayí nípi kwíni mírinini.” umearíroníñí yaríñoi. Nwí ikaxí ríñípimi xwíyíá numearírináyí, ñwí ikaxí ríñípi tíni xixeni mé xwíyíá umeararígáiyíne nímoníri yaríñoi. ¹² Ámáyo ñwí ikaxí uríri xwíyíá umearíri epaxo, ayí ná woní Goríxorini. Ámáyo yeáyí uyimíxemearí xwíríá wíxíxerí epaxo ná woní o enagí aí “Negí wíniyo xwíyíá umearípaxenerini.” yaiwiarígáiyíne gíyíneríni?

“Míxí míxíni rípani.” uríñí nániríni.

¹³ Ámá Goríxo nání díñí nímoní re rarígáiyíne, “Agwírani, wíárináraní, añí xwé apimi nání nurane xwiogwí wo e níñwearanéna kodíreakí nerane nígwí xwé meaníwáriní.” rarígáiyíne píraníñí aríá nípoyí. ¹⁴ E rarígáiyíne wíáriná seaímeaníápi nání níjía nímonímáná ríraríñoi? Seyíne píniñí imóniñoi. Seyíne síñwíríá xenianwí yaríñípi rí imóniñoi. Bí onímiápi níñweámáná apaxí mé anípa imónarígáiyínerini. ¹⁵ Ayínáni seyíne e míriipa nero Goríxo nání díñí nímoní rípi níriní ríriní, “Ámináo xe níñwearo oépoyini rí síñwí níneanirínáyí, nene ámi sía wí tíni níñwearane rípi yaníwáriní? Rípi yaníwáriní?” níriní ríriní, ayí ananirini. ¹⁶ E nísearíri aí wárixáyíne nímonímáná e wí míri míxí kínaríñoi. Míxí kínarígáí apíniñí imóniñí rípi ní sípíriní. ¹⁷ Ayínáni rípi osearimíni, “Ámá níjía re nímoníro aiwí, ‘Nioní naní imóniñípi neríná ayí e epaxíriní.’ Níjía

e nimóniro aiwi api e mepa yariḡfá ḡiyf ḡiyf, ayf rixa fwi nero nani xwiyfá meárinipaxfpi yariḡoi.” osearimini.

5

Amipi wi mimúroniḡfáyó erirf winf nánirini.

¹ Agwi amipi wi mimúroniḡfáyóné erirf bi seaimfpi arfá nípoi. Íkniḡf sipi seaipaxf seaimeanfápi nani ḡwá earo “Yeyi” riro époi. ² Ayf rípi nani searariḡni. Segf amipi ayá tḡḡfpi rixa didimf inariri rapirapf eni rixa kwinumḡḡf nowariri eni. ³ Sḡḡá ḡorí tḡni siripá tḡni ḡḡiyf mikiḡpaxf imóniḡḡi ai segf awi eámeámf yariḡfápi rixa ḡḡiyf kin. Sḡá ḡorixo áma ḡiyoni mí ómómiximf enfáyimi ḡḡiyf kinf api segf sipí ḡiwiéra warḡfápi sḡḡani piaumimf eri rfá íkfáyó nowarariḡfpa segf waráyo eni nowariri enfárin. Sḡá yoparfyf tḡḡf rina amipi ayá tḡḡfpi tḡni ḡḡwá tḡni mmeámf yárarariḡḡá ai ⁴ píranḡḡf arfá nípoi. ḡḡwá áma omiḡf seaiariḡfáyf tḡni aiwá seamiiariḡfáyf tḡni ḡḡwá omiḡf seaiáná “E seaiapanfwarini.” nuriro yof urḡfápi —Api ḡiwiróná bi ḡiwákwiro sini fá xirariḡfápirini. Api rfaiwá renḡḡf rinariḡni, “Áma ayf sipi e yariḡfárin. Sipi e yariḡfárin.” Rfaiwá eniḡf rinariḡfpi ḡorixo —O aḡḡnami dánḡf simiḡf winḡfáwayá Ámináo. O rixa arfá wini. ⁵ Amipi wi mimúroniḡfáyóné, seyḡné xwá tḡyo ḡiḡwearóná sirf munf ḡiḡwearo pí pí segf feapá seainariḡfipimi dánini néra warḡfárin. E neróná áma odipi iwanḡf enḡf wimi nani oimóniri aiwá xwé ḡiwiro imixariḡfápa sḡá ḡorixo xwirfá sealkixenfáyí aḡḡni oneámeaniri sewanḡḡyfḡné axfpi e imixinariḡoi. ⁶ Áma wé róniḡf yariḡfáyó seyḡné xwiyfá numeáriro pikariḡḡá aiwi winiyf eni wi pḡrf searakianiro miyariḡoi.

“Dḡḡf sixf níniḡane Ámináo nani wenḡḡf neri ḡweáwanḡḡni.” urḡḡf nánirini.

⁷ Ayinani, ḡf ḡirixfmeáyḡné, Ámináo xegf dḡḡf tḡni of neaimówinḡḡiniri xfo weapinfe nani wenḡḡf nero ḡweáfirxin. Aiwá omiḡf yariḡfáyf aiwá ifwá nurárimáná yariḡfápi nani dḡḡf mópoi. Inia eari sogwf aniri nerfná aiwá xwé imixinfa nani wenḡḡf neri ḡiḡwearina yof neri xegfpi ofniḡf oneaimoniri wenḡḡf neri ḡweariḡfárin. ⁸ Ámináo weapinfáyí aḡwi ayo enḡḡf nani seyḡné eni axfpi xe of oneaimówinḡḡiniri dḡḡf sixf níniro wenḡḡf nero ḡweáfirxin.

⁹ ḡf ḡirixfmeáyḡné, Ámináo xwiyfá mneameáriḡpa éwinḡḡiniri anḡḡúmí ikaxf mirinipa éfirxin. Ai eyeyíromf ḡneairfná xwiyfá neameáripaxf imóniḡo aḡḡni bḡimḡḡiniri rixa fwi e rónariḡḡi nani rariḡni.

¹⁰ ḡf ḡirixfmeáyḡné, wfá rókiamoḡfáwa —Awa Ámináo xegf xwiyfá onurimeipoyiniri uowárenapána ḡbiro oyá xwiyfápi wuriyḡfáwarini. Awa áma wi xeanḡḡf wikáraná xwámámf ḡiwiróná egfápi seyḡné nani sḡḡwepḡḡf seaḡfá enḡḡf nani axfpi e nero xdfpoi. ¹¹ Ai ḡorixomi dḡḡf wíkwíronḡwaéne dḡḡf re yaiwiarḡḡwárin, “Áma enḡḡanḡf xeanḡḡf wikárfáḡá ai xwámámf wífáyf ḡorixoyá dḡḡf tḡni yayf winipaxf imóniḡfáyfirini.” yaiwiarḡḡwárin. Seyḡné Jopo yagfpi nani rixa arfá ḡiwiro omi xeanḡḡf ḡiwiéra úfárimi xwámámf ḡiwiéra nútsána enána Ámináo ámi nanḡf wiáná wimeanḡfpi nani nene niḡfá e imóniḡḡḡi nani re yaiwiḡḡwini, “Ámináo áma nani wá wianiri ayá urimixiri nerfná bi onimiápi ayíkwf miwi ayá wi wiarḡḡorini.” yaiwiḡḡwini.

“Sfjá romi dáni rirarijini.’ muripa éfrixini.” urijí nánirini.

¹² Gí níríxímeáyíné, amípí seararijápí “Oxídípoyí.” nínimónirí aiwí rípi ajiþaxírini. “Nepa nírariini.” oyaiwíþoyinirí nuríríná ajiþnamí dánirani, xwíárímí dánirani, amípí wiyo dánirani, aga muripa éfríxini. Seyíné nioni e searíá apimí dání ráná Goríxo þírí seamamonígínirí ámáyo “Nemíini.” nuríróná apini urífríxini. “Nemíméini.” nuríróná apini urífríxini.

Goríxomi anijí miní ríxijí urífríxiniirí urijí nánirini.

¹³ Segíyí go go rínijí nímearínáyí, Goríxo arírá oninirí ríxijí uríwínigini. Segíyí go go dñj nífá nívínirínáyí, Goríxomi yayí numeri sonj umearíwínigini. ¹⁴ Segíyí go go simíxí níwerínáyí, Jisasoyá siyik ímónígíáyíné seaiþeþweagíáwami “Eini.” urífríxini. Awa níþiro Ámináoyá dñj tñi ámi wará oinirí ríxijí wuríyiro raní bi tñi xwíá earo éfríxini.

¹⁵ Awa ríxijí nuríróná dñj níwíkwíroro urarígíþimí dání Ámináo ámi nanj wimíxíníárini. Simíxo íwí bi eni eþo eþánáyí, yokwarímí wiiníárini.

¹⁶ Ayínáni, simíxí þíni seawiárirí Goríxo nanj seaimíxirí enfa nání segí íwí éfáþi nání waropárí iníro Goríxomi xíxe ríxijí wurímeirí inífríxini. Ríxijí wé rónijí ímónígíáyí wuríyarígíþi, ayí anani ámáyo arírá wíþaxí eþagi nání rarijini. ¹⁷ Eñíná wíá rókiamoagí Irajao eþpi nání dñj móþoyí. O ámá nenénijí ímóniþo aiwí iniá meapa oenirí Goríxomi ríxijí eþ tñi uráná oyá dñj tñi xwíá týyo iniá meapa nerí xwiogwí waú wo níþwémáná eþáná ámi emá wé wíúmí dánj wo ení þweníþigini. ¹⁸ O iniá ámi oenirí Goríxomi ríxijí uráná iniá xwíá týyo nearí aiwá yapíþigini.

“Séríxímeá wí xejwíni yariþagíá níwíniróná yumíxíníþoyí.” urijí nánirini.

¹⁹ Gí níríxímeáyíné, segíyí wo ámá xegí ímónijí wo Goríxoyá xwiýfá nepa ímóniþpi þíni níwiárími xejwíni yariþagi níwínirí ámi Goríxo tífáminí obinirí níþemeámi níþirínáyí, ²⁰ re mówínigini, “Xexírímeá íwí arfíki yariþgíáyí wigí íwí yariþgíþi þíni níwiárirí ámi Goríxomi dñj owíkwírfíþoyinirí yumíxaríþ go go, o ayí aníniþmíxínaníro yariþgíþimí dání eríkiemeáníþrirí nání erí íwí xwapí éfáþi rití iníþrirí nání erí yariþorini.” mówínigini.

Payí Pitao xámi eañnarini.

Payí rina áma Jisasomi dñj wíkwíroarigfá wí enj nimóniro ηweagfáyf nání Pitao xámi eañnarini. O Jisaso wiepisagowa worini. Jisaso rixa añnamí nipeyimáná xwiogwí rixa obaxí nípwemáná enáná Pitao Jisaso yá siyikí imónigfáyo Romiyá gapimanowa xeanñj ría tñj níwikára warñagfá nání ayí enj neániro aññj Jisasomi píranñj uxídfrixiniri “Dñj síxí umímómíni.” niyawiri payí rina eañnigini. Payí rina yoparípi nearfna Romí, añj xfo nñweámáná payí eaarñjpi nání nurifna yumí urimiri xwiýxá nuriri Babironi nání urñnigini.

1-2 Pitaoni —Nioni Jisasi Kiraisoyá wáf wurimeiarñj wonirini. Nioni payí rina áma mí dánjyfnénñj imónigfáyfné nání —Seyfné éf nímiamoro píropenisí xegí yoí Podasiyí rññjyo ηwearo Garesia rññjyo ηwearo Kapadosa rññjyo ηwearo Esia rññjyo ηwearo Bitinia rññjyo ηwearo egfáyfnérini. Seyfné nání payí rina niri eaarñjini. Seyfné Jisasi Kiraiso rññjimi xixeni xídfiri nání ero o ragí yoxáfpami niperfna puñpi tñi igfánñj niseaeámoirfna segí íwí yarigfápi yokwarimí seaini nání eri enfa nání ápo Gorixo xegí kwíyípi seaainñjyo dáni nioniyáyf imónfrixiniri xegí nijfá xámi xwíá riri sñi mimónñáná imónñjpi tñi xixeni fá yiyamiximí seañyfnérini. “O wá ayá wí seaiwianiri nwayíroniro ηweapfiri nání ayá wí seaiiri éwñnigini.” nimónarini.

“Xeanñj seáimeaarñjagi aí Gorixo yeáyf neayimixemeanfáriní.” urñj nánirini.

3 Nene Gorixomi —O negí Áminá Jisasi Kiraisomi xano imóniri Nwíáo imóniri enorini. Omí yayí owianeyí. Ayí rípi nánirini. Nene Jisasi Kiraiso xwárpáyo dáni wíápnímeanj enagí nání wenñj nerí ηweaarñwápi “Nepa xixeni neáimeanfáriní.” yaiwianíwá nání Gorixo xegí wá xwapí neaumixñjyo dáni ámi sñj neaxirñenénñj eweawárini. 4 “Nene nineaimeanfáriní.” niyawiri wenñj nerí ηweaarñwápi, ayí Gorixo “Nañ e e niseaiimfáriní.” rññjpi apirini. Api wí urí epaxí mimóní eri siyikwí míní naññi epaxí eri anipá bí mimónipaxí eri enjpirini. Añnamí Gorixo seyfné nání seameñweaiarñjpirini. 5 Gorixo sfá yoparfíyi imónáná yeáyf niseayimixemearfna sípearfmi seainfápi píaumí iníwñnigini seyfné dñj wíkwíroarñagfá nání xegí enj síxí eánñjpi tñi awí seameñweañyfné enagí nání rarñjini. 6 Xeanñj agwí ríná Gorixo xe owímeaniri wimónñj bí onímiápi nání xixegñi seáimeaarñjpi nímúropaxí mimónñjagi nání dñj ría seaxearñjirini. E nerí aiwi sfá yoparfíyimi Gorixo seaiinfápi nání seyfné yayí seáyími dáni seainarñjirini. 7 Jisasi Kiraiso seyfné mimóní dñj míwíkwíro nepa xwioxíyo dáni xfomi dñj wíkwíroarñagfá niseaniri nání xewañño piaumí niseainrfna seyfné yayí seamerí seáyí e seamfeyoari wé íkwianwíyo seañwírariri emfániri nání agwí ríná xeanñj xixegñi seáimearini. Ewayí xwiýfá sñj gorí nání rññj rípi nání dñj mópoyí. Áma sñj gorí —Gorí ayí urí epaxí imónñjpirini. Sñj api tñj bí nimearo aga sñjapi ría nñiri gorí nápi, sñj inñjpi xegípi oweniri ámi ámi ría íkeaárarigfápa segí dñj wíkwíroarigfápi —Api gorí tñi xixeni imónñjpi mani. Seáyí e imónñjpirini. Api ení axípi xwioxíyo dáni ría nkwíroarñjoiñiri gorí rfánñj íkeaárarigfápa xeanñj

eni axípi e seaímeariñirini. ⁸ Seyíné Jisasomi sím+manjyo síñwí mîwîniþa egíáyíné nimóniro aiwi ðiñj síxí uyarigíarini. Agwi ríná eni síñwí mîwîniþaxí niseaimóniri aiwi ðiñj niwíkwírooro nání aga yayí xwíyíá tñni ríþaxí mimóniñjpi seáyimi dáni niseainiri nání ikwíeyoánariñoi. ⁹ E neríiná Jisasomi ðiñj wíkwíroariñagíá nání seaimóniníþapi —Goríxo yeáyí seayimíxemeaníþapi nání rariñini. Api ríxa seaímeariñagí nání yayí seainarini. ¹⁰ Goríxo api e neríiná yeáyí seayimíxemeaníþapi nání eníiná wíá rókiamoagíá “Goríxo wá niseawianiríná e seainíarini.” rigíáwa ðiñj “Goríxo arige nerí eníá nání ríá rariñi?” niyaiwiro aníñj miní yarimágí niga bagíarini. ¹¹ Kwíyí Kiraisoyápi áwanj ínimi dáni uriniñj rípi, “Xámi xeaniñj ámá Goríxo yeáyí seayimíxemeaníá nání urowárenapiníomi niwímeámáná enáná ríwéná ámi seáyí e xegí bi imóniñjpi wímeaníarini.” Wíá rókiamoagíáwami áwanj kwíyíyo dáni e uriniñjpi nání awa ðiñj niþmoróná “Yeáyí neayimíxemeaníá nání urowárenapinífo gíná biníaríani? Omí wímeaníþapi arige nimóniri wímeaníaríani?” niyaiwiro yarimágí niga bagíarini. ¹² E nero aí Goríxo awa re oyaiwíþoyiniri, “None wíá urókiamoariñwápi negí tññj ríná imóniníþapiþani. Ámá noneyá ríwíyo ñweagíáyí tññiná imóniníþapiþini.” oyaiwíþoyiniri síñjani waroparí wiññigini. O nene nání neaiñjpi, ayí xwíyíá yayí seainíþaxí agwi ríná wá rariñgíáwa kwíyí aññami dáni wírenapiníþimi dáni wá searimegíþariñi. Aññajowa eni aga niñjá oimónaneyiníro niwimóniro egíþariñi.

“Íkwiráñánñj imóníñjini.” uríñj nánirini.

¹³ Goríxo e neaiñj enagi nání segí ðiñj niseaikweariþeariniginiri píranñj þrí wiaikímí niníro síñwí tñni nero re niyaiwiro, “Jisasi Kiraiso xewaníño piaumímí ináná Goríxo wá niseawianiríná neaiñjpi yoparípi síþearímí niseairi yeáyí neayimíxemeáwíniginini.” niyaiwiro ðiñj niwíkwíþoro ñweáñixini. ¹⁴ Seyíné niaíwí aríá yímiñj yarigíáyíñj nimóniro xwíyíá yayí seainíþaxípi síni majíá nimóniríná “Pí pí nioni íeapá ninaríñjpi sa oemini.” niyaiwiro yagíþapi síni xe oneaímeaniniri miseaimóniþa éñixini. ¹⁵ E mepa nero síyikwí bi miní ikwiráñánñj imóniño —O seyíné xífo xegíyí imóníñjini wéyo íá seaumiríñorini. O imóniñjpa seyíné eni pí pí neróná ikwiráñánñj nimóniro axípi éñixini. ¹⁶ Bíkwiyo ríwamíñj re niriñiri eániñagí nání rariñini, “Nioni síyikwí bi miní ikwiráñánñj imóniñjoni enagi nání seyíné eni axípi ikwiráñánñj imóníñjini.” niriñiri eániñagí nání “Seyíné eni e éñixini.” rariñini.

Goríxo ayá tññj imóniñjpi tñni gwíññjñj nearoayíronñj nánirini.

¹⁷ Seyíné Goríxomi —O ámáyo mí ómómíximí neríiná ámá xwéríxa wími símí símí e mññwirarí ayí ayo wigí egíþapi dáni mí ómíxaxíðiníorini. Omí xwíyíá rírimí niwiríná “Ápoxini” nuríro nání síni xwíá rírimí nuríñiróná omí wáyí niwiro píranñj éñixini. ¹⁸ Seyíné niñjá re imóniñagíá nání rariñini. Goríxo segí aríowa síwí surímá seaiékwíkwíyigíþapi þñni wiáríñixiniri síñjá siríþá tññirani, gorí tññirani, —Api aníþa imóniþaxíñini. Api tñni gwíññjñj searoayíronñjmani. ¹⁹ Negí Judayí wigí íwí yarigíþapi Goríxo ragí þwariñagí niwiniñiri yokwarímí oneaiñiri sipísipi miá síyikwí miníño niþkironá yarigíþapa o xegí xewaxo Kiraiso, ragí xegí ayá tñño niþeríná puñþimi dáni gwíññjñj searoayíronñjini. ²⁰ Xwíarí tñni aññna tñni síni mimíþa enáná xámi xegí xano e éwíniginiri wimóniñjpi tñni xixeni neríiná uríþeño seyíné arírá seaiminiri nání síá yoparíyí tññj ríná ríxa síñjani piaumímí niniri seapeñirini. ²¹ Seyíné o seaiñjþimi

dáni Gorixomi dñj wíkwíroarigfárini. O xewanjo Kiraiso xwáripáyo dáni owiápnimeaniri ámi dñj sixt numímorí aga seáyí émi umfeyoanji enagi nání seyíné omi dñj níwíkwíroro “O nearinipi nepa neainfárini.” níyaiwiro dñj níwíkwímoru nweanjo.

“Xixe dñj sixt yinfrixini.” uriní nánirini.

²² Xwioxíyo dáni nírixímeáyo dñj sixt ouyaneyiníro segí fwi yarigfápi xwiyfá nepaxinj imóninjipimi arfá níwiro píraninj níxídirinjipimi dáni ríxa igfáninj eámónigfá enagi nání aninj miní xwioxíyo dáni dñj sixt yinfrixini. ²³ Ayí rípi nání “Dñj sixt yinfrixini.” seararinini. Seyíné ámi sinj bñinj eweáfápi, ayí anipá imónipaxí enipi marfái, aninj nweapaxí imóninjipi tñi eweáfárini. Ayí xwiyfá Gorixoyá aninj niyiminj enipi amáyo ámi sinj bñi ewearinjipi nání rarinjini. ²⁴⁻²⁵ Bíkwíyo dání re níriniri eáninjipi nioní seararinjapi tñi xixeni imóninagí nání rarinjini, “Ámá ayí ayí nñni aráninj imónigfáyirini. Amípi amá yarinjagfa níwiníro yayí umearigfápi, ayí ará siyíninj imónini. Ará yeáyí níyípeárimáná urí yarinjpa amá eni axípi yarigfárini. Ará siyí urí neríná píeroarinjpa amípi amáyo yayí umearigfápi axípininj imónarinjirini. E nerí aí Ámináoýá xwiyfápi aga aninj íníná imóninjipirini.” Xwiyfá e rininjagi nání seararinini. Xwiyfá api yayí seainipaxí imóninj wáf seararinjwápirini.

2

“Xwiyfá Gorixoyá oxídiminiri ayá wí seaimóníwinigini.” uriní nánirini.

¹ Ayínání segí ríá kiroarigfá nípiní tñi yapí wíwapíyarigfá nípiní tñi nanj ríro sipí ríro yarigfápi tñi sipí dñj yaiwiarigfápi tñi xwiyfápai unwirararigfá nípiní tñi api nípiní ríxa xwáf weyáfrixini. ² E nero níaiwí sinj xirfáyí aminj nání ayá wí wimónarinjpa seyíné eni axípi xwiyfá Gorixoyápi —Api ikweakwímí mininjpirini. Api arfá níwiri xixeni oxídiminiri ayá wí seaimóníwinigini. Gorixo yeáyí seayimíxemeaníe nání segí dñj níaiwí aminj nínríná xwé iwiaroarigfápa axípi yóí nimóníro amípi Gorixo wimónarinjipi nání dñj aumaúmí infrixiniri xwiyfá oyápi nání ayá wí seaimóníwinigini. ³ Seyíné aiwá gígtí neróná awíí yarinjipi nání njfá imónarigfápa Ámináo dñj sipí níwiríná nanj seainjipi nání ríxa njfá imónigfáyíné enagfa nání api e éfrixini.

“Seyíné amá Gorixoyáyínerini.” uriní nánirini.

⁴ Seyíné Jisaso —O dñj niyiminj tñj sñáninj imóninj worini. Amáyí “Sñá ro sipíorini.” níriro emi móagfa aiwí Gorixoyá sinjwíyo dání ayá tñjo enagi níwiniri anj xfo mírarinjipi nání ía yamixárinjorini. ⁵ Seyíné eni sñá dñj niyiminj tñjnininj imónigfáyínerini. Seyíné o tñáminí baríná Gorixo níseameari anj rídiyowá nání xegí kwíyí nweapaxí wíwáninj seamírarini. Seyíné anj iwámí dání oyá apaxípaninj imónigfá “Gorixo wimónarinjipi nánini e níyanfárini.” yaiwiarigfáyínininj nimóníro ayí Gorixo none nání yayí oneainiri rídiyowá wiarigfápa seyíné eni Jisasi Kiraiso seainjyó dání axípininj xegí kwíyí xfo wimónarinjipi nání seáwapíyarinjipi wífrixiniri seyíné anj wíwáninj seamírarini. ⁶ Xwiyfá nioní seararinjapi, ayí Bíkwíyo dání re níriniri eáninjipi tñi xixeni imóninagí nání rarinjini, “Arfá époyí. Gorixoní amá sñá anj nímiríroná sñá awíaxí wo xámí nímeáro iwamfó tíwayíroarigfápa nioní eni amá wo gí Saioní nweagfáyo umenweanfa nání nurípearíná sñá ayá tñj imóninj wo nímeári iwamfóninj tíwayíroarinjini. Omí dñj wíkwírogfáyí ayá níwiniri ‘Pí nání wíkwíronjárani?’ wí

yaiwipírámanti.” nírini eániþpi nioni searariniþi tñi xixenirini. ⁷ Ayinani dñf wikwíroarigfáyiné nani sñá o ayá tñjo imónini. E nerí aiwi dñf miwikwíropa yarigfáyf Bikwíyo re nírini eániþpi tñi xixení egfawixini, “Sñá añf mirarigfáwa ‘Sipíorini.’ nírro emí mogfo Gorixo nimeari iwamfo twayironjo imóniniþi.” nírini eániþpi tñi xixení egfawixini. ⁸ Ámá dñf miwikwíroarigfáyf nani rípi ení nírini eániþi, “Sñá o, ayf ámá nóreámioari ná eániþi níkiripeaániþi ná eániþi yarigfóniniþi imónini.” nírini eániþi. Ayf rípi nánirini. Gorixoyá xwiýfapi níwiaíkiro nani nóreámioari naniþf eánarigfárini. Enína Gorixo e éfrixinirí urípeaagfárini.

⁹ E nerí aí enína Gorixo ámá xegf imónigfáyf nani riniþa seyfné nani ení xixení axípi re nírini eániþi, “Ámá gwí wirí xfo xegf imónifwiniginiþi fá yamixariniþiniþf imóniro mixf ináyf xfoýá apaxfpaniniþf imónigfáyfniþf imóniro ámá gwí mónigfá ‘Xfo wimónariniþiniþf éwaniginiþf.’ yaiwiarigfáyfniþf imóniro ámá xfoýá imónigfáyfniþf imóniro egfáyfáriniþf.” nírini eániþpi seyfné nani xixení riniþi. Gorixo —O seyfné sfá yiniþmíniþi þni níwiárimí níþro xegf wfá ókiáriníþmíniþf ñweapírfá nani fá seaumiriniþi. O seyfné awiaxf seáyf emí imóniniþf xfo seaiþpi ámayo áwanf urífrixinirí api api imóniffrixinirí searípeaniniþi. ¹⁰ Enína seyfné Bikwíyo “Ámá sipfá imónigfáyfáriniþi.” nírini eániþpi tñi xixení nimóniro aiwi agwi rína ríxa ámá Gorixoyáyfné imóniniþi. Bikwíyo riniþpa xami Gorixo ayá míseawianiniþfnyfné aiwi agwi rína ríxa ayá seawianariniþfneriniþi.

“Ámá Gorixo nani majfá imónigfáyf tñi níñwearóná píraniniþf éfrixiniþi.” uriniþf nániriniþi.

¹¹ Gf dñf sixf seayináyfné, ení rirémixf níseairí re searariniþi, “Seyfné añf mí dánfynéniniþf nimóniro xwfá rirími uríniþfáyfné íeapá seainariniþf xe oneainirí sñwf miwinípani. íeapá seainariniþf dñfyo sipí seaikixémirí yariniþf enagi nani rariniþi. ¹² Seyfné ámá Gorixo nani majfá nero nani émaf imónigfáyf tñf e níñwearóná píraniniþf wé róniniþiniþf éfrixiniþi. Émayf ikayfwf nísearíroná ‘Ámá ríkirífo yarigfáyfneriniþi.’ searfá aí seyfné wé róniniþf imóniniþiniþf yariniþfagfá sñwf níseaníro nani sfá Kiraiso ámayo mí ómómiximí winí nani bínfáyimi omí seáyf e umíeyoaro ‘Joxi ríxfdarigfáyf xenwf ríñwáriní.’ ríro epírfá nani píraniniþf e éfrixiniþi.” searariniþi.

“Ámá seáyf e seaimónigfáyo ínimí wurífrífríxiniþi.” uriniþf nániriniþi.

¹³⁻¹⁴ Seyfné Ámináo wimónariniþpimi oxídaneyiníro ámá seameñweapírfá nani imónigfá ayf ayo ínimí símanwíyóniniþf yeáyf wurífrífríxiniþi. E nero mixf ináyf seáyf e imóniniþo gapímanf níyoní seáyf e wimóniniþf enagi nani omí símanwíyóniniþf yeáyf wuríniþro gapímanfnyf ení ámá íwf yarigfáyo pírf umamoro nañf yarigfáyo seáyf e umero oépoyinirí urípeaniniþf enagi nani ayo ení símanwíyóniniþf wuríniþro éfrixiniþi. ¹⁵ Gorixo seyfné nani re níyaiwirí wimónariniþagi nani rariniþi, “Ámá nioni dñf níkwíroarigfáyf nañf nero ínimí e níwuríniþiniþpimi dání ámá majfá níkaríniþro wigf majfá imónigfápimi dání yapf nírríro ‘Gorixomi dñf wikwíroarigfáyf síwf sipí yarigfáriniþi.’ rarigfápimi saníarífríxiniþi.” níyaiwirí wimónariniþagi nani rariniþi. ¹⁶ Gapímaníyo ínimí níwuríniþíroná Jisaso seaiþpimi dání íwf nani áxenwaríniþf míseaininiþfnyfné enagi nani ámá “Nene áxenwarf minípa enagwi nani íwf anani yaníwiniþi.” nírríro yarigfápa mepa éfrixiniþi. Ámá

“Gorixo wimónariñipi ni oyaneyi.” niwimóniro ínimí niwurñiro nání íwí epaxí imóniñipi mé yarigápa seyíne eni axípi e érixini. ¹⁷ Ámá niyoní wéyo uñwiráiro séríxímeáyo dñí sixí uyiro Gorixomí wáyí wiro míxí ináyí seáyí e imóniñomí wéyo uñwiráiro érixini.

“Kiraiso siñwepigí neaiñipimí xídírixini.” uríñí nánirini.

¹⁸ Xináiwaníñí nimóniro omíñí wiarigáyíne, segí bosí seamearigáwa nání wáyí niwiro ínimí niwurñiróná nañí niseamero awayini seaiarigáyoni maríáí, uyíni niseaikáiro seamearigáyo eni ínimí wurñiríni. ¹⁹ Ayí rípi nání rariñini. “Gorixo wimónariñipi apiríani?” niyaiwiro sa apini oyaneyiñiro nání “Pí pí xeaníñí neaikáraná dñí ríá neaxeariñipi ayí ananirini.” niyaiwiro xwámámí niwirínáyí, Gorixo yayí winariñí enagí nání ananí bosowamí wurñírixini. ²⁰ Íwí yaríñagá niseanero uyíni seaikáranáyí, seyíne xwámámí wíagá aiwí “Gorixo nene xwámámí wiaríñagwí nání ananí yayí seáyí e neameníarini.” riseaimónarini? Oweoi! E nerí aí seyíne nañini yaríñagá aiwí uyíni seaikáraná xixe míwí xwámámí niwirínáyí, Gorixo yayí winípxípi yaríño. ²¹ Gorixo seyíne e érixinirí wéyo íá seaumiríñirini. Ríñíñí seyíne meapaxí imóniñipi Kiraiso ni meáriniríná ríñíñí seyíne eni surí má ni meáriniróná epíríapí nání siñwepigí seaiñí enagí nání rariñini. ²² O Bíkwiyo “Íwí bí mepa erí xegí mañípa tñí yapí bí mirípa erí eníriní.” nírini eániñipi tñí xixeni eníñigini. ²³ Omí ikayíwí umeararíná xfo eni wí xixe ikayíwí murípa erí omí ríñíñí wiaríná “Soyíne míyfo rárariníñíyo ríxa uríkwínípráoi.” murípa erí Gorixomí —O ámá niyoní wigí egíapí tñí xixeni pírf umamoaríñorini. Omí dñí niwíkwírorí “Ayí nioní nífapí nání pírf umamoníarini.” yaiwirí eníñigini. ²⁴ Nene íwí enwápí nání Gorixo pírf níneamamorínáyí xixeni imónimínirí ení aiwí o nene pírf neamamómínirí éfpi Kiraisomí pírf umamóaná o ríñíñí nímeari yoxápámí dání peníñigini. Ámá píyí siní íwí bí mepa yarigápa seyíne eni axípi ero ámá siñí ñweagáyí amípí xwapí yarigápa seyíne eni axípi wé róníñí imóniñipi ero érixinirí peníñigini. Omí iwaní nímepero píkwígáyo dání segí wárá ríxa nañí iníñagí nání “Apí e érixini.” searariñini. ²⁵ Eníñá siní Jisasomí dñí míwíkwíropa neróná sipísipí xiáwomí píni niwíarimí ñíñíá neánowiríná yaríñípa yagáyíne aiwí agwí ríná segí seáwo —O dñípi awíñí seameñweaaríñorini. O tñíñimíní níbíro nání ríxa píraníñí ñweañoi.

3

“Apíxíwayíne oxowamí yeáyí wurñírixini.” uríñí nánirini.

¹ Apíxí oxí meánigíwayíne eni axípi segí oxowamí yeáyí wurñírixini. Segí oxí wa xwíyíá Gorixoyápi pírf wiaíkímí yarigáwa enánáyí, awa eni sewayíne yeáyí niwurñiro wé róníñí yaríñagá siñwí niseaniríñíyo dání dñí níkinimóniro “Xwíyíá apí neparini.” yaiwípírfá nání “Yeáyí wurñírixini.” searariñini. Sewayíne xwíyíá Gorixomí dñí owíkwíropoyínirí imóniñí bí muraríñagá aiwí ² awa sewayíne síyikwí bí mínigíwayíne ero Gorixomí wáyí wiro yaríñagá siñwí niseaniróná awa eni axípi dñí wíkwíropaxí enagí nání rariñini. ³ Sewayíne “Aríge nerí negí díá awíaxí imóniríeníño?” yaiwiro “Aríge neríná awíaxí imónani nání nígwí yeyí nerí ipínaniréwini?” yaiwiro “Aríge nerí awíaxí imónani nání aikí aipíyí yínaniréwini?” yaiwiro mepa érixini. Okiyíá niniróná segí waráyo seáyiríwámí dáníni okiyíá minípani. ⁴ Xwioxíyo ínimí nání

eni dñj nìmorokiyá inítrixini. Xwioxíyo ínimi okiyánñj inarñjpi, ayf sewayné xwioxíyo ríá ápiáwí miseawé sa piyá niseaweárñjipimi dán okiyánñj inarígfápirini. Api wí anipá mimónipaxf enagf nání Gorixoyá sñwíyo dán ayá tñj imónñjpirini. ⁵ Apixf enñññ “Gorixo wimónarñjipini oemini.” yaiwiagfiwa —Íwa “Gorixo nearñjpi xixeni neaiinárini.” niyaiwiro dñj wikwímoagfiwarini. Íwa eni axípi wigf xiagwowami yeáyf niwurñññjipimi dán xwioxíyo ínirwámíni okiyánñj inagfáriní. ⁶ Seraí yagfpi nání bi osearimíni. Í xegf xiagwo Ebirfamomí yeáyf niwurñññná arfá niwirí “Ámináoxini” uragfíni. Sewayné amípi wí nání wáyf bi mepa nero píranñj nerónáyf, síwá rénñj inarñjoi, “Seraí yagfpa newanñjene axfpi imónñjwini.” Síwá éññj inarñjoi.

“Oxoyné apixíwami píranñj uméfrixini.” urñj nánirini.

⁷ Apixf meagfóyiné eni segf apixf tñni nawíni niñwearóná “Apixíwa imónígfápi, ayf apirfani?” niyaiwiro niñfá imónígfá api tñni xixeni niwíwapíyiro nawíni ñweáfrixini. Apixíwa oxoyné tñni xixeni enñ neáníro mepaxf enagf nání seararñjini. Gorixomi rixñj urarígfápi aríkwfkwf míseaipa enfa nání “Negf apixíwa eni dñj niymñj imónñjpi meapfríwarfani?” niyaiwiro wé íkwianñwíyo uñwirárfrixini.

“Sipí seaikáríagfa aiwi nanñni wífrixini.” urñj nánirini.

⁸ Repíyf niseaiéra úapi, ayf niñni rípi éfrixiníni seararñjini. Píranñj niñwayíróniro ñwearo xixe dñj sipí iníro xexíxexímeáyf dñj sixf yinarígfápa axípi xixe dñj sixf yiníro wá wianeníro seáyf e mimónf siyikwññj nimóníro ñwearo éfrixini. ⁹ Ámá uyínií seaikáríayo pírf numamoro axfpi xixeni miwikárípa ero xwiýfápai seanwiráríayo axfpi xixeni pírf numamoro xwiýfápai miñwirárípa ero neróná ámá sipí seaikárarígfáyo Gorixo ññj owiníri rixñj urífrixini. Gorixo seyíne ññj seaíni nání ámá ayo e wífrixiníni wéyo fá seaumíññj enagf nání seararñjini. ¹⁰ Bíkwíyo dán re niñni eánñagf nání rarñjini, “Ámá ‘Nioní yayf niñni kikiá onweámíni.’ niwimónírná re yaiwíwíniñni, ‘Gf mañfpa tñni xwiýfá sipí imónñjpi rími mexoámopa erí yapf bi rími mexoámopa erí oemini.’ yaiwíwíniñni. ¹¹ Sipí imónñj yarñjipimi wé fá niñni eánññj ññj imónñjpi éwíniñni. ‘Ámá nñni tñni aríge piyá niwífriníni ñweaanfwarfani?’ niyaiwirí api e imóníwaníniñni anñj miní iponfwiníni. ¹² Ayf rípi nání e éwíniñni. Áminá Gorixo wé rónñj yarígfáyo sñwí wíñaxídímerí iníná xfomi rixñj urarígfápi nání arfá ókiarí umóníri yarñjini. E nerí aí sipí yarígfáyo wikf wónarñj enagf nání e éwíniñni.” Bíkwíyo e niñni eánñagf nání rarñjini.

Nañ yarñjwápimi dán rññj neáimearfná epaxfpi nánirini.

¹³ Seyíne ññni oyaneyíniñni anñj miní xdaríñáyf, giyf rññj seaipífríarini? ¹⁴ E nisearíni aí seyíne wé rónñj yarñjagfa nání rññj seaímeáagf aiwi anani yayf seaíwíwíniñni. Bíkwíyo rññjpa “Seyíne ámá sipí seaikárarígfáyf óf nerí dñj yáñpaxf seaíwapíyarfná óf mepa nero ayá ífpa miñwiráríniñni nero rípi éfrixini. ¹⁵ Xwioxíyo dán ‘Kiraiso gf Ámináorini.’ niñni dñj sixf inífrixini.” Seyíne “Gorixo yeáyf niñeyimíxemearfná e neaiinárini.” niyaiwiro dñj wikwímoarígfápi nání ámá yarñj seaífa ayf ayo repíyf wífrífa nání dñj neñwípero ñweáfrixini. Seyíne api nání repíyf niwíróni ímí tñni murípa nero “Jisaso

ámá ayí nání ení mipepa reñiniginí?” niyaiwiro awayini nipení xwiýfá uríírixini. ¹⁶ Seyíné e neróná áamá seyíné Kiraiso tñí nawíni nimóniro nání naní yariñagá sñwí niseaniro aí ikayíwí seameararigíáyí ríwéná “Nípkwíni muríñwaniginí.” niyaiwiro ayá winípríá nání seyíné repíyí níwiróná ríwéná wairíí inípxí imóníñí bí murípa éírixini. ¹⁷ Ayí rípi nánirini. Goríxo xe ríñíñí oseámeanírí níwimónírínáyí, seyíné naní yariñgápmi dání ríñíñí seámeááná ayí ananírini. Sípi yariñgápmi dání ríñíñí seámeááná xixeni Goríxo “E éírixini.” wimónaríñípmi míxídaríñagá nání seararíñini.

“Kiraiso negí íwípi yokwarímí neaiimínirí peníñiginí.” uríñí nánirini.

¹⁸ Kiraiso enípi nání bí orímíni. O Goríxo negí íwí yariñwápi yokwarímí neaiimínirí nání ríñíñí nímearíná nawínáni peníñiginí. Síyikwí míníño síyikwí ínñwaéne Goríxo tñí nawíni píyíá neawírímínirí nání peníñiginí. Ámá wará írínáná píkgíá aiwí kwíyíyo dání ámi níwiápnímearí ¹⁹⁻²⁰ apimi dání nurí áamá píyíyá dñí gwíñíñí ñweagíáyo —Ayí Nowao tñíná o sípxo imíxaríná Goríxo “Pírí umamómígní.” niyaiwiri aí wigí ríá kíroarigíápi nání axíná ípipímí mívípa enáná pírí wiaíkímí egíáyíriní. O ayo nurí wáf uríñiniginí. Ámá sípxomí píxemoánigíáyí áamá obaxí marfái, wé wíúmí dñí wáú wo apíni nípxemoáníro nání iníígtí waxíyo mínamí sñí egíawixini. ²¹ Iníígtí waxí api áamá agwí ríná wayí meáfáyo yeáyí uyimíxemeaaríñípi nání neaíwapiyaríñípirini. Ámá wayí nímearíná kíyí xéníñípi emí kwírímónaníro yariñgámani. Ayí xwioxíyo dání Goríxomí réníñí uraníro yariñgáriní, “Jisasomí nuxídiranéna wairíí inípxí imóníñí bí yaníwámani.” éñíñí uraníro yariñgáriní. Ayí píyo dání marfái, Jisasi Kiraiso wiápnímeañípmi dání yeáyí neayimíxemeaaríñíriní. ²² O añnamí nání ríxa nípeyírí Goríxomí wé náúmíni ñweaní. Goríxo fáníñí wíepíxíñiasíñí enagí nání añnamí ñweagíá gíyí gíyí aññajíraní, ení eáníñí imóníñíyíraní, néní tígíáyíraní, níní omí símanñwíyóníñí yeáyí wuríñíñoi.

4

“Íwí xámi yagíápi sñí mepaní.” uríñí nánirini.

¹ Kiraiso xíomí upíkíáná ríñíñí meañí enagí nání seyíné ení dñí xíto “Naní imóníñípi yariñáoni aí ananí ríñíñí omeámíni.” niyaiwiri fá xiríñípa seyíné ení axípi fá níxírírí dñí íkwírórírxini. Ámá ríxa ríñíñí meáfáyí íwí yariñgápi pñí wíaríí gá enagí nání dñí apí fá níxírírí íkwírórírxini. ² Ríñíñí meáfáyí íná dání ígí sñí sñwí naineníro níñwearóná íeapá áamá winaríñípi “Oyaneyí.” míyaiwí Goríxo e éírixinírí wimónaríñípi “Oyaneyí.” yaiwiaríñíriní. ³ Ayí rípi nání seararíñini. Xámi seyíné áamá Goríxoyá mimóníñíyí íeapá wináná ríkíkíríto yariñgápa néra ugíápi ríxa apáni egíáriní. Ríkíkíríto seyíné néra ugíápi, ayí rípirini. “Íwí oinaiyí.” niyaiwiníro oxí wo tñí apíxí wí tñí nípoga uro íeapá néra uro iríwá íkáríníro áamá sñwí aníge dání píaxí weánípxí imóníñípi ero iníígtí papíkí yariñgápi xwapí níro segí ñwíá nímeróná Goríxo xwíríá winaríñípi ero egíápi, ayí apírini. ⁴ Ámá Goríxoyá mimóníñíyí seyíné ríxa o wimónaríñípi xídíro ayí tñí nawíni síwíníñí aríki sñí míponípa ero yariñagá nání dñí ududí nero xwiýfápai níseañwíríríro aiwí ⁵ ámáyó mí ómómíximí éimígnírí nání nimónírí weníñí nerí ñweañomí —O pegíáyo tñí sñí ñweagíáyo tñí nawíni mí ómómíximí eníorini. Omí wigí egíápi

nání “Apí nání enwárini. Apí nání enwárini.” repiyí niwiéra upírfa enagi seyfné ikayfwí seameararigfápi nání wáyí miseainipani. ⁶ Ayí rípi xixeni imóninfa nání xwiyfá yayí winipaxfpi Jisaso áamá ríxa pegfáyo aí wáf uriniginí. Pegfáyí sipí siní xwífa tfoyo niñwearóna egfápi nání Goríxo pírí umamonfipimí dání pegfá aiwí o wimónarinfpi tñí xixeni ámí dñf sixí umímóaná wiápnimeáfríxiní wáf uriniginí.

“Goríxo seaiapinfpimí dání píraninf inífríxiní.” urinf nánirini.

⁷ Amípi nñí ríxa anípa imóninfa nání añwí e imónini. Ayínáni Goríxomi xwiyfá rírmí niwirfná píraninf uríprfa nání nípréanrí ero sinwí tñí ero éfríxiní. ⁸ Apí nero aí rípi añpaxí imóninfpirini. Ámá dñf sixí uyinarigfá wo wfómi fwí wikaráná apaxí mé yokwarimí wiiarinf enagi nání séríxímeáyí tñí dñf sixí niyinífná xwapí ayá wí dñf sixí yínífríxiní. ⁹ Xíxe nipemeánimí úfríxiní. Xíxe nipemeánimí numáná rfwéná anínumí ikaxí mirínipa éfríxiní. ¹⁰ Goríxo seyfné woxini woxini píraninf menífríxiní xixegfni imóninf sixí seamímonfpi ríxa tgfáyfné enagfa nání apimí dání aríra inífríxiní. Bosíwí awiaxo xegf boso wéyo fá umírinfpi tñí píraninf yarinfpa seyfné ení Goríxo wá níseawianrí xixegfni imóninf seaiapinfpi tñí axípi nero píraninf aríra inífríxiní. ¹¹ Xwiyfá xfoyápi rípxaxí imónífríxiní sixí umímonf gíyí gíyí apí xixeni rífríxiní. Aríra wípxaxí imónífríxiní sixí umímonf gíyí gíyí ení eáninf Goríxo e éfríxiní weámíxiní tñí wífríxiní. Seyfné Jisaso Kiraiso ení eáninf seaimíxíagi yarigfápi nípimí dání Goríxomi seáyí e umepírfá nání apí e éfríxiní. Anífní íníná seáyí e imónirí amípi niyoní seáyí e wimónirí epaxo, ayí orini. “E imóníwínigfni.” nimónarini.

“Rfninf nímearfna yayí seainíwínigfni.” urinf nánirini.

¹² Gí dñf sixí seayinfáfné, xeaninf iwamfó seaiwapíyíprí nání ámá seaikárarigfápi rfninf seanarinfagi aí “Rfninf nene neanarinf rípi Jisasomí dñf wíkwíroarigfá wíyo míwímeaarinfpirini.” niyaiwiro dñf niyága mupani. ¹³ Kiraiso níkní seáyí e imóninfpi piaumí ináná dñf nífá bí onímiápi míseainí xwapí ayá wí seainífná nání rfninf omí wímeanfpi seyfné ení axípi seáimeaarinfagi nání yayí seainíwínigfni. ¹⁴ Kiraisomí xfdarinfagfa nání ikayfwí seamearínáyí, “Goríxo nanf neaimíxíjene enagwí nání rfa neáimearini?” yaiwífríxiní. “Kwíyí Goríxoyápi — Apí seáyí e imóninfpirini. Apí nene neakíkeyonfrani?” yaiwípxaxí enagi nání yayí seainíwínigfni. ¹⁵ Seyfnéyá wo ámá píxíwíró enípmí dánirani, fwí enípmí dánirani, uyfní enípmí dánirani, mímáyfó enípmí dánirani, apimí dání pírí umamóaná rfninf meaarinfagi níwínífnáyí, “Ayí ananí imóninfpirini.” míyaiwipani. ¹⁶ E nísearirí aí segf wo “Kraisomí xfdarinfagi nání oyá imóninfyí worini.” ríninfagi nání rfninf meaarinfagi níwínífnáyí, o ayá míwinípa nerí “Kraisoyá yof nioní ení wírníñáonírfani?” niyaiwirí Goríxomí yayí wíwínigfni.

¹⁷ Ayí rípi nání seararinfini. Goríxo ámá niyoní mí ómómíximí enfa nání ríxa añwí erini. Xegf imónigfáyo xámí ayo xwírxí umeníarini. Ámá wfómi dñf wíkwíroarinfwaéne xámí níneáimeámáná ayí ámá xwiyfá Goríxoyá yayí winipaxí imóninfpi pírí wiaíkímí wiarigfáyo ayoyf apa aríge wímeanírfani? ¹⁸ Bíkwíyo re níriní eáninfagi nání rarinfini, “Ámá wé róninf imónigfáyí Goríxo siní yeáyí muyímíxemeapa eními rfninf nímearfínáyí, ámá Goríxomí rfwí umoro fwí ero yarigfáyí aga aríge wímeanírfani?” ríninfagi nání rarinfini. ¹⁹ Ayínáni ámá Goríxo rfninf

xe owímeaniri sñwí wínariníyí naní imóninípiñi nero “Nene neaimixinjo —O pí pí neararinípi xixeni símí e nitiniri neaiiarinorini. Píraniní neamepaxorini.” niyaiwiro omi wikwiárinírixini.

5

Jisasoyá siyikí imónigfáyo wipeñweagfáwami uriní nanirini.

¹ Ayináni Pitaoni —Nioni Kiraiso ríniní nimeari péaná sñwí wininjá wonirini. O nikínimi weapaná seáyi e o imóninípiñi nioni eni o tñni nawini imónimfa nani imóninjá wonirini. Nioni eni siyikí Jisasoyá imónigfáyo wipeñweámfa nani imóninjá woni enagi nani segí wipeñweagfoyíne ení rirémixí bñ oseaimini. ² Sipisipí píraniní mearigfáwa mearigfápa áma Gorixoyá imónigfá soyíne tñni ñweagfáyo axípi píraniní umenweárixini. E neróna “Simeaxídí neaiarinagfa nani owianeyi.” miyaiwipa ero Gorixo wimónarinípiñi dani nixídiro “Negí diní tñni owianeyi.” yaiwiro érixini. “Bí oneiapíoyiniri aríra owianeyi.” miyaiwipa ero símí nixeadípeninípiñi dani aríra wiro érixini. ³ Soyíne seáyi e niwimóniro áma Gorixo umenweárixiniri wéyo seaiariníyo paimimí miwipa ero siwí naní ikaniní seaipaxí imóninípiñi wíwapíyiro érixini. ⁴ Soyíne píraniní e nerónayí, sipisipí mearigfá niyoní seáyi e wimóninjo —O Kiraisorini. O sñáni weapaná áma nífa neróna wiárf nímúro xopírárf niwiróna niwí meariigfápa soyíne eni ína axípininí nikínimáná urí mimóniní bñ meapíráriní.

Íwí sikinoyíne uriní nanirini.

⁵ Íwí sikinoyíne eni seaipeñweagfáwami yeáyí wurínírixini. Gorixo áma “Nioni seáyi e imóniníáonirfani?” yaiwinarigfáyo pírf mákímf neri áma “Nioni seáyi e mimóniníáonirini?” yaiwinarigfáyo wá wianariní enagi nani noyíneni “Negí wí seáyi e nimeaimónirínayí, ananirini.” yaiwiro “Xínáíwaneniní nimónirane omíní owianeyi.” yaiwiro érixini. ⁶ Ayináni Gorixo xegí ríxa nimónáná seáyi e neaimixíwiniginiri “Siyikwíniní imóniníwápiane Gorixo xegí ení eániní tñni neamenweapaxorani?” niyaiwiro inimi yeáyí wurínípoyí. ⁷ O áma xegí imónigfáyo píraniní umearinjo enagi nani amípi seyíne ududí seainarinípiñi omi ikwíkwarimí wiayípoyí.

⁸ Pusí sayí raioníyí rininípiñi naní awí nira warinípa seyíne tñni mixí inarigfo —O, ayí oborini. O axípi e seaiminiri yarinagi nani sñwí tñni neróna sñwí mixí nero rórixini. ⁹ Seyíne níjfa re imóninjo. Séríxímeá xwífa ríri nirimini ñweagfáyí ríniní seyíne seaimeaarinípa axípi ayo eni wimeaariní enagi nani seyíne Gorixomi diní wíkwíroarigfápi ení sñxí neaimixiníro obomi pírf mákírixini. ¹⁰ Ríná bñ onímiápi nani seyíne ríniní nimeámáná enáná Gorixo —O wá aniní miní neawianarinorini. Kiraiso ríxa nikíniri seáyi e imóninípiñi seyíne eni o tñni ikárinigfáyíne enagi nani axípi imónírixiniri wéyo ía seaumiríno, ayí orini. O seyíne ía seawearimixiri píraniní sñkí seaimixiri ení sñxí seaeámixiri Kiraisomi xídarigfápi miwáramopaxí seaimixiri eníriní. ¹¹ O aniní iníná amípi niyoní seáyi e wimóníwiniginí. “E imóníwiniginí.” nimónariní.

¹² Nioni Sairaso —O negí nrixímeá diní unwiráripaxí imóniní worini. O saní ninirápiri ríwaminí nearinípiñi dani nioni xwíyífa onímiá rípi ení rirémixí seairi áwaní “Gorixo wá niseawianiri seaiinípiñi aga xixeni apirini.” seairi yariní. Nioni searípi diní ía nixiri ení neániri ñweárixini.

¹³ Jisasoyá siyikí imónigá Babironiyo ηweaqfáy —Ayí seyíné tñi nawíni Gorixo íá seayamixáriηyíriní. Ayí yayí seawárenaparíηoi. Gí íwí Mako ení yayí seawárenaparíni. ¹⁴ Sewaniηyíné yayí niniróná xwioxíyo dání yayí óf eánenírixini. “Kiraiso tñi nawíni ikárinigá niyínéni oyá dñíyo dání nwayiróniro ηweárixini.” nimónariní.

Payí Pitao r'wíyo eañnarini.

Payí rina áma Jisasomi ñiñ wíkwíroarig'á wí ení nimóniro ñweag'áyí nání Pitao r'wíyo eañnarini. O Jisaso wiepisagowa worini. Jisaso ríxa añnamí ñipeyimáná xwiogw' ríxa obax' ñipwémáná enáná mimóní uréwapiyarig'áyí obax' Jisaso yá s'yik' imónig'áyo ñiwímearo xew'w'ni xew'w'ni re urarig'ápi nání, "Jisaso xwiogw' obax' yóm'ñí néra nuri nání ámi ñiweap'ínfámani." urarig'ápi nání Pitao ar'á ñiwir' ay' mimóní uréwapiyarig'áyí urarig'ápi r'w'f'm'ni mamoro Jisaso neaímeañ' m'fkone ur'ñwápi aññ' f'á x'ir'iro éfr'ix'iniñ payí rina ñir'ir' eañ'ir'ini. Pitao x'ómi Romiyo dání p'ikip'ir' añwi e enáná eañ'ir'ini.

¹ Saimoní Pitaoní —Nioní Jisasi Kiraisoyá x'ínáin'ñ'ñ' nimónir' om'ñ' wíir' wá' wur'meiri yar'ñwáy' won'ir'ini. Nioní payí rina sey'né Gorixoyá ñiñ t'ni ñiñ wá' wur'meiar'ñwáone f'á ñix'ir'irane wíkwíroar'ñwápi f'á ñix'ir'iro wíkwíroarig'áyo'né nání —Sey'né wé rón'ñ' Jisasi Kiraiso —O neg' Nw'f'á imónir' yeáy' neayim'ixemeaar'ño imónir' enor'ini. Sey'né wé rón'ñ' o imón'ñ'pim' dání ñiñ wíkwíroarig'áyo'ner'ini. Sey'né nání payí rina near' mónapar'ñ'ini. ² "Ñij'f'á sey'né Gorixó t'ni neg' Áminá Jisaso t'ni awaú nání imónig'ápimi dání Gorixó wá ayá wí seawian'ir' sey'né ñiway'irón'iro ñweap'ir' nání ayá wí seaiir' éw'ñ'ig'ini." nimónar'ini.

"Gorixó e imón'fr'ix'iniñ f'á yiyam'ix'im' neaiñener'ini." ur'ñ'f' nán'ir'ini.

³ Nw'f'á imón'ño xeg' ení six' eán'ir'ñ'p' t'ni xixeni ner' am'p'í nene ñiñ ñiyim'ñ' imón'irane s'w'f' áma om' p'írán'ñ' ñix'f'iróná epax'p'í erane yan'w'á nání imón'ñ' ñip'ni ríxa neaiap'ñ'ir'ini. Apiaú e yan'w'á nání ñij'f'á o —O seáy' e imón'ir' s'yikw' m'ín' íkw'rá'ñ'ñ' imón'ir' en'p'im' dání nene en' ax'p'í imón'fr'ix'iniñ wéyo f'á neaum'ir'ñor'ini. Ñij'f'á o nání xixeni imón'ñwápim' dání am'p'í ap'í neaiap'ñ'ir'ini. ⁴ O seáy' e imón'ir' s'yikw' m'ín' íkw'rá'ñ'ñ' imón'ir' en'p'im' dání "E e ñiseaiim'f'ar'ini." near'ñ'p'í —Ap'í seáy' e imón'ir' ayá t'ñ'f' imón'ir' en'p'ir'ini. Ap'í ríxa neaiñ'ir'ini. Áma p'ikian'iro yar'f'ná nurakínar'im' war'ig'ápa f'epá áma xw'f'á t'yo ñweañwáene ñineain'ir'ná xw'ir'f'á neaik'xear'ñ'p'im' dání nurakínar'im' uro Gorixó imón'ñ'pa ax'p'í imón'iro ep'ir'f'á nání e neaiñ'ir'ini. ⁵ Nene o imón'ñ'pa ax'p'í e imón'fr'ix'iniñ ap'í ñip'ni e neaiñ'f' enag'í nání sey'né r'w'f' s'w'f'á m'iy'í ñir'fkw'iróná s'niñ ñiñ ñiwíkw'roróná wé rón'ñ'f' ero wé rón'ñ'f' neróná Gorixó áma x'óyáy' e éfr'ix'iniñ wimónar'ñ'p'í nání p'írán'ñ'f' ñij'f'á imón'iro ⁶ ap'í nání ñij'f'á nimón'iróná ñip'reán'ir' ero ñip'reán'ir' neróná sip'í seaímeaar'ñ'p'im' xwámám'f' wiro xwámám'f' ñiwiróná s'w'f' áma Gorixom' p'írán'ñ'f' ñix'f'iróná epax'p'í ero ⁷ ap'í neróná sér'ix'imeáyo ayá ur'm'ix'iro ayá nur'm'ix'iróná áma ñiyon'í ñiñ sip'í wiro éfr'ix'iniñ. ⁸ Ay'f' r'ip'í nání rar'ñ'ini. Sey'né nioní "E e éfr'ix'iniñ." sear'f'á ap'í t'ni xixeni nepa nero sayá ñim'ixa nurónáy'f', s'w'á rén'ñ'f' inar'ñoi, "Ñij'f'á nene neg' Áminá Jisasi Kiraiso nání imón'ñwápi sur'f'má wí mimón'ini. Ík'f'á ná m'iwé ox'f' roar'ñ'f'ñ'ñ'f' mimón'ñw'ni." s'w'á én'ñ'f' inar'ñoi. ⁹ Ay'f' r'ip'í nání en' rar'ñ'ini. Áma "Gorixoyaéner'ini." ñir'ir'iro aí nioní sear'f'á ap'í m'iyar'ig'áyo'f', ay'f' f'w'f' en'íná yag'f'á Jisaso yokwar'im'f' wíñ'p'í nání ríxa ñiñ ar'f'á nikeamoro nání áma s'ñw'f' agw'f' upárig'f'arani, s'ñw'f' supárig'f'arani, imón'ig'ápa ax'p'í imón'ñoi. ¹⁰ Ay'ínání g'f' ñir'ix'imeáyo'né, sey'né "Gorixó nene f'á yiyam'ix'im'f' ñineair'í f'á neaum'ir'ñener'f'ani?" ñiyaiwin'iro ip'món'p'ir'í nání nioní sear'f'ápi aññ'

n̄iyax̄d̄īro p̄irán̄īñ̄í é̄r̄ix̄x̄īn̄ī. Aȳ r̄ip̄ī n̄áni rarīñ̄īn̄ī. Apī íá n̄ix̄īr̄īro néra nuróná wí nóreámioap̄r̄f̄ám̄anī. ¹¹ Seȳné nionī sear̄f̄ápī íá n̄ix̄ira nuro x̄ix̄enī nerónáȳf̄, neḡf̄ Ám̄iná Jisasī Kiraiso, yeáȳf̄ neayim̄ix̄emeaarīño xeḡf̄ x̄wiox̄f̄yo an̄īñ̄í íníná neamen̄wean̄te páwíáná yaȳf̄ n̄iseamer̄f̄ná aga yaȳf̄ óf̄ seaeán̄in̄f̄ár̄īn̄ī.

¹² Aȳin̄ánī seȳné nionī agw̄ī sear̄f̄ápī n̄ánī r̄ixa n̄ij̄f̄á imón̄īro x̄wiȳf̄á nepax̄īñ̄í imón̄īñ̄í none sear̄éwap̄iȳīñ̄wápī xaíw̄f̄ íá x̄īr̄īro yar̄īñ̄aḡf̄a aiw̄ī seȳné ap̄ī n̄ánī d̄īñ̄í seain̄in̄f̄a n̄ánī íníná dir̄īr̄í oseaiyim̄in̄īr̄ī n̄ánī ip̄imón̄īñ̄īn̄ī. ¹³⁻¹⁴ Aȳ r̄ip̄ī n̄ánī seararīñ̄īn̄ī. Neḡf̄ Ám̄iná Jisasī Kiraiso áwan̄f̄ n̄īr̄īñ̄ípī t̄f̄n̄ī x̄ix̄enī ḡf̄ d̄īñ̄ípī n̄in̄īwár̄im̄ī un̄f̄á āñ̄wī e en̄aḡī n̄ánī sin̄ī ḡf̄ d̄īñ̄ípī n̄in̄īwár̄im̄ī mupa en̄f̄im̄ī x̄wiȳf̄á ap̄ī seȳné ám̄ī d̄īñ̄í s̄ix̄f̄ oín̄f̄poȳin̄īr̄ī dir̄īr̄í seaim̄ī n̄ánī “An̄īñ̄í min̄í n̄isear̄īr̄f̄n̄áȳf̄, nañ̄f̄r̄īn̄ī.” nimón̄ar̄īn̄ī. ¹⁵ Aȳ r̄ip̄ī seararīñ̄īn̄ī. Nionī r̄ixa pen̄ám̄ī r̄f̄w̄f̄yo x̄wiȳf̄á sear̄f̄a ap̄ī ám̄ī d̄īñ̄í yaikiropax̄f̄ imón̄īp̄r̄f̄a n̄ánī an̄īñ̄í min̄í s̄īñ̄wir̄f̄án̄īñ̄í n̄iyax̄d̄īr̄ī osear̄im̄in̄īr̄ī rarīñ̄īn̄ī.

“Jisaso nik̄f̄n̄īr̄ī roñ̄áná win̄īñ̄wáoner̄īn̄ī.” ur̄īñ̄í n̄án̄īr̄īn̄ī.

¹⁶ Neḡf̄ Ám̄iná Jisasī Kiraiso en̄f̄ neán̄īr̄ī weap̄in̄f̄ápī n̄ánī áwan̄f̄ n̄isear̄īran̄éná neḡf̄ d̄īñ̄í t̄f̄n̄ī bī m̄isear̄īñ̄waniḡīn̄ī. P̄iȳīñ̄í ikaȳf̄w̄f̄ ám̄á wiḡf̄ d̄īñ̄í t̄f̄n̄ī éwap̄f̄nar̄iḡf̄ápī bī en̄ī m̄isear̄īñ̄waniḡīn̄ī. X̄f̄o nik̄f̄n̄īr̄ī ñ̄weañ̄áná s̄īñ̄w̄f̄ win̄arõñ̄wáone sear̄īñ̄waniḡīn̄ī. ¹⁷ Aȳ r̄ip̄ī n̄ánī seararīñ̄īn̄ī. Neḡf̄ ápo Gor̄ix̄o om̄ī seáȳf̄ e num̄f̄eyoarī wé ik̄wian̄w̄f̄yo n̄īñ̄wir̄ár̄īr̄f̄ná x̄f̄o, ik̄f̄n̄iḡf̄á n̄iyon̄ī seáȳf̄ e wimón̄īño āñ̄nam̄í d̄án̄ī re r̄in̄énap̄īñ̄īn̄iḡīn̄ī, “Ḡf̄ d̄īñ̄í s̄ix̄f̄ uyīñ̄á ro n̄ánī aga yaȳf̄ seáȳm̄ī d̄án̄ī ninar̄īn̄ī.” r̄in̄énap̄f̄aḡī ¹⁸ none d̄f̄w̄f̄ ñ̄w̄f̄ápīm̄ī o t̄f̄n̄ī n̄īñ̄wearan̄éná newan̄īñ̄one ar̄f̄á t̄f̄yo d̄án̄ī ar̄f̄á e win̄waniḡīn̄ī. ¹⁹ None ap̄ī sear̄īñ̄wáone aiw̄ī x̄wiȳf̄á Kiraiso n̄ánī w̄f̄á rókiamoaḡf̄áwa n̄īr̄īro eaḡf̄ápī —Ap̄ī āñ̄pax̄f̄ “Nepar̄īn̄ī.” yaiwipax̄f̄ imón̄īñ̄f̄p̄īr̄īn̄ī. X̄wiȳf̄á ap̄ī en̄ī t̄ñ̄waéner̄īn̄ī. Uȳf̄w̄f̄ s̄f̄á yin̄īñ̄ímī w̄f̄á ókím̄ix̄ar̄īñ̄f̄pa w̄f̄á rókiamoaḡf̄áwa n̄īr̄īro eaḡf̄ápī ax̄f̄pī r̄f̄w̄f̄yo imón̄īn̄f̄ápī n̄ánī w̄f̄á neaókím̄ix̄iyim̄in̄īr̄ī n̄ánī neaiiar̄īñ̄aḡī n̄ánī s̄im̄iman̄f̄ȳo t̄in̄f̄r̄ix̄īn̄ī. Awa n̄īr̄īro eaḡf̄ápī Jisaso ám̄ī n̄īweap̄īr̄f̄ná w̄f̄án̄īñ̄í nóga un̄f̄e n̄ánī uȳf̄w̄f̄n̄īñ̄í w̄f̄á neaókím̄ix̄iya un̄f̄ár̄īn̄ī. Íná ímiáón̄īñ̄í weapar̄īñ̄aḡī n̄īw̄in̄īran̄éná x̄wiȳf̄á x̄f̄o weap̄in̄f̄ápī n̄ánī r̄in̄īñ̄ípī neḡf̄ x̄wiox̄f̄yo d̄án̄ī w̄f̄á neaókím̄ix̄in̄f̄ár̄īn̄ī. ²⁰ E n̄isear̄īr̄ī aí r̄ip̄ī n̄ánī “Aȳf̄ nepar̄īn̄ī.” yaiwíf̄r̄ix̄īn̄ī. W̄f̄á rókiamoaḡf̄áwa n̄īr̄īro B̄ik̄w̄f̄yo eaḡf̄ápī bī neḡf̄ d̄īñ̄f̄yo d̄án̄ī “M̄f̄k̄f̄ ap̄ī n̄ánī iȳf̄ r̄īr̄īn̄īn̄ī?” yaiwipax̄f̄ mimón̄īn̄ī. ²¹ W̄f̄á rókiamoaḡf̄áwa n̄īr̄īro near̄f̄ná ám̄á wayá d̄īñ̄f̄yo d̄án̄ī n̄īr̄īro meá Gor̄ix̄oyá kw̄iȳf̄pī uk̄ik̄ayóf̄yo d̄án̄ī x̄wiȳf̄á oyápīn̄ī n̄ira uḡf̄a en̄aḡī n̄ánī seararīñ̄īn̄ī.

2

“Mimón̄f̄ sear̄éwap̄iyar̄iḡf̄áwamī Gor̄ix̄o p̄īr̄f̄ umamon̄f̄ár̄īn̄ī.” ur̄īñ̄í n̄án̄īr̄īn̄ī.

¹ En̄jíná ar̄f̄owéȳf̄ wí mimón̄f̄ w̄f̄á rókiamoar̄iḡf̄áwa nimón̄īro wiḡf̄ ám̄áyo yap̄f̄ ur̄éwap̄iyaḡf̄ápa ax̄f̄pī seḡf̄ imón̄īḡf̄áȳf̄ wí mimón̄f̄ sear̄éwap̄iyar̄iḡf̄áwa nimón̄īro ín̄im̄ī nimón̄imáná x̄wiȳf̄á nepa mimón̄f̄ ám̄á n̄ix̄f̄d̄īróná x̄wírf̄á ik̄ix̄én̄ipax̄f̄ imón̄īñ̄ípī n̄isear̄éwap̄iyiróná Ám̄ináo n̄iper̄īñ̄ípīm̄ī d̄án̄ī ayo uroȳīron̄f̄ en̄aḡī aí om̄ī r̄f̄w̄f̄ umop̄r̄f̄ár̄īn̄ī. E ner̄īñ̄ípīm̄ī d̄án̄ī apax̄f̄ mé wiár̄f̄ x̄wiȳf̄á meár̄in̄ip̄r̄f̄ár̄īn̄ī. ² Uȳf̄nīf̄ yap̄f̄ sear̄éwap̄iyanīro ep̄f̄r̄f̄áȳf̄ ep̄f̄r̄f̄á ax̄f̄pīm̄ī seḡf̄ ám̄á obax̄f̄ x̄f̄d̄ip̄r̄f̄ár̄īn̄ī. E yar̄f̄ná ám̄á Jisasom̄ī d̄īñ̄í m̄iw̄ik̄w̄īroar̄iḡf̄áȳf̄ óf̄ Gor̄ix̄om̄ī nepa x̄ix̄enī x̄f̄d̄ip̄r̄ī imón̄īñ̄íyī n̄ánī ikaȳf̄w̄f̄ mear̄ip̄r̄f̄ár̄īn̄ī. ³ Ám̄á yap̄f̄ seaíwap̄iyanīro ep̄f̄r̄f̄áȳf̄ s̄īñ̄w̄f̄ f̄w̄f̄

wínárarigfáyf enagfa nánf yaf niseáiwapiyirifpimi dánf segf amipí fwf searapifrfáriní. Xwiyfá Gorixo eníná dánf “Ayo xwiyfá numeárirfná e wikárfimiginí.” yaiwiáragipi siní piyfá miwenini. “Xwirfá niwikixerfná e wikixéimiginí.” yaiwiago sá miwenini. ⁴ Ayf ripi nánf seararifini. Eníná anfnajf wa fwf éáná Gorixo axfpi xe ámi ámi éfrixinirí sfjwf miwínf mimenifjwf meáriniprfe nimamówárirfná sfá xfo pif uma-monfáyi nánf siririkf sfá anifj yinárinifjyómni wáriniginí. ⁵ Ámá eníná xwfá ririmí niñwearóná rikikifó yagfá fní ení Gorixo xe anifj e nero ñweáfrixinirí sfjwf miwínf xwirfá niwikixerfná xfoyá dñf fní iniifg waxf nifróga niwiápinimeari ayo nipikiri aiwi Nowaomi —O ámá ayf ayo “Wé rónifj imónifj Gorixo wimónarifjpi apifani?” oyaiwipoyinirí wáf uragorini. Omí fní xegf ámá wé wfúmi dñf waúmi fní Gorixo yeáyf wimiximeañiginí. ⁶ Eníná ámá anf Sodomí fní Gomora fní apiaúmi ñweaagfáyo ení Gorixo xwiyfá numeárirfná “Siní bi fní ñweapaxfmaní.” niyaiwiri anf apiaúmi rfá mamówáraná rfá ninowárirí uráwfní imónifjiginí. Gorixo e niwikáririfpimi dánf ayf fní e iná dánf ámá xfo wimónarifjpi mifdarigfáyo sfjwepifg niwiri nene ení axfpi neáimeañiginirí éf owininirí erif wifjiginí. ⁷ Ámá anf apiaúmi ñweaagfáyo e niwikárirí aiwi Rotomí —O ámá wé rónifj worini. Ámá anf apiaúmi ñweaagfáyf rikikifó ayá wí yarifjagfa niwínirí nánf dñf rfá uxerorini. Omí ení Gorixo yeáyf wimiximeañiginí. ⁸ Ámá wé rónifj o ámá ayf fní nawíni niñwearfná ayf rfá kiroarigfápi sfjwf wínirí arfá wirí nerfná sfá ayf ayo íkfnifj sipí wirí dñf rfá uxerí yagf enagf nánf rarifini. ⁹ Gorixo sfjwepifg e e yayifj enagf nánf nene ananí dñf re yaiwipaxfirini, “Ámináo ámá xfo wimónarifjpi xifdarigfáyo fwf éfrixinirí wikárarigfápi dánf ananí yeáyf wimiximeapaxfirini. Ámá wé rónifj imónifjpi mifyarigfáyo sfá xfo ámá niyoní mí ómómifmí enfáyi fní e nánf ananí pif numamóa nurí awí umenweapaxfirini. ¹⁰ Ámá sfwf piáxf weánipaxf imónifj fepá winarifjpi oyaneyiníro niponíga uro seáyi e umenweagfáyo paimímí wiwo yarigfáyo anipaxf sfá ayí fní e nánf pif numamóa nurí awí umenweapaxfirini.” Nene e yaiwipaxfirini.

“Mimónf searéwapifyarigfáwa sipí rípi rípi yarigfáwarini.” urifj nánirini.

Mimónf searéwapifyarigfáyf “Nioní arfki yarfná api nímeanirfenifjoi?” miyaiwí ayá nepearimáná wigf dñf fníni nifdifo anfnajf seáyi e wimónifgáwami ikayfwf numeáriróná ení óf bi yarigfámani. ¹¹ E yarifjagfa aí anfnajowa —Awa ámá ayfyá ení sifx éánifgápi seáyi e wimónifgáwarini. Awa seáyi e niwimónifjro aí Ámináooyá sfjwf fní e dánf xwiyfá nuxekwifmorfná ikayfwf bi umeararigfámani. ¹² Ámá ayf nanwfnifj imónifjoi. Nanwfyf wí dñf neñwiperí mimonifjifini. Sa ámá íá nifxero pikifrfá nánf miarifjifini. Nanwfyf dñf rfá nifxeyánirí yarifjpa ámá ayf ení axfpi e nero amipí ayf majfá imónifgápi nánf ikayfwf meararigfá enagf nánf ámá nanwfyo pikiarigfápa ámá ayo ení Gorixo wanfnimifxinfáriní. ¹³ E yarfná ámá omifj egfápi nánf nigwf mearigfápa ámá ayf ení axfpi wigf sipí egfápi fní xifxení wímeanfáriní. Ikwáwifiná aí pí pí fepá winifpi sa “Ímí fní oyaneyí.” niwimónifjro yayf néra warigfáyfifini. Ayf sefné fní nawíni nerimeánifjro aiwá sfanf ninifróná wigf fepá winarifjpi ayá wí nero sefné sfyikwfnifj nifseaxénirí nánf ayá onímiá mifseainarifjifini. ¹⁴ Apifx í í fní fwf oinaneyinirí ero fwf nánf wimónarifjpi wí miwáramó

ero yarigfáyíriní. Ámá Jisasomí dñf nìwìkwíróro aí sìnì nìpìkwìnì dñf aumaúmí minigfáyo nene yarìñwápa axípi oépoynìrì wipiomeaarigfáriní. “Ámáyá amípi apì nionì meapaxípiriní.” nìyaiwiro éwapígf inarigfá enagí nánì Gorìxo “Rìxa xwíríá wikìxéimigìnì.” ráriníyíriní. ¹⁵⁻¹⁶ Ayí óf Gorìxo oxídípoynìrì wimónarìñfìyimi pínì nìwiárìmì xarìxarìñfì néra xejwímìnì nuro nánì eníná sipí wíá rókiamoagí Beramoyì rìnìño —Omì xano Bioriní. O yagfìpimi ikanìñf yarigfáriní. O nìgwí nánì aga ayá wí nìwimónìrì nánì “Pí pí sipí imónìñfìpì aí neríná nìgwí nìmearì nánì ayí ananì emíinì.” yaiwiagoriní. O ámá wo rìxìñf re uráná, “Isìrerìyí Gorìxomì ríwí numoro ñwíá xegí bì imónìñfìpimi xídìpìrì nánì ikayíwí tìnì uramìxeì.” uráná o “Nìgwí meámìnìrì nánì ananì sipí apì oemìnì.” yaiwiaríná dogí xwíyíá nánì nìjía mimónìñf aí wo ámá xwíyíá nìrìrìñfì axípi nìrìrì mìxí nurìrì wíá rókiamoarìño dñf ríá nìxeyánímáná “Oemìnì.” yaiwiarìñfìpì pìrì wiaikìmonìñfìgìnì.

¹⁷ Ámá ayí inìgí sìmìñf ná mìwé yeáyí yáriníyíñfì imónìro kìpìñf nìyìríná agwí kíkíá yáraná iniá ná meá ámì imìñf nìpìpemi warìñfìpánìñf imónìro enagíá nánì sirìrìkí anìñf sía yinárìñfìyì ayí nánì rìxa anìñf meaxáríó yárinìnì. ¹⁸ Ayí rìpì nánìrìnì. Ámá ayí “Nionì pí pí nìnimónìríná ananì emíinì.” nìrìro weyí e nìmearìrìñfìpimi dánì ámá óf xejwímìnì núfasáná pínì nìwiárìmì Jisasomí dñf wìkwíróarìgíyí tìnì iwamíó kumìxìnanìro yarigfáyo wíwapìyarigfáriní. Íwí nene yarìñwápi axípi oépoynìrì wipiomearo íeapá wíwanìñfìyí winíipimi dánì sipí oépoynìrì wíwapìyìro yarigfáriní. ¹⁹ Nìwipiomearíná íwí wíwanìñfìyí yarigfápi gwí íánìñf uxìrárìñfìgì aí mimáyo dánì re seararìgíáriní, “Seyíné nene yarìñwápa axípi neróná wí gwí íánìñf seaxìrìpaxí menìnì.” seararìgíáriní. E seararìñfìgíá aí ámá íwípi nánì anìñf mìrogwíñfì nanìríná ayí rìxa gwí íánìñf uxìrárìñfìgì nánì rarìñfìnì. ²⁰ Ámá negí Ámíná Jisasi Kiraiso —O negí yeáyí neayimìxemeaarìñfì. Ámá o nánì nìjía imónìgíápimi dánì sipí amípi xwíá tìyo ñweagíáyo piaxí weánarìñfìpimi nìwiaikíarìmì numáná ámì axípi nero nánì apimi gwí íánìñf uxìrárìñfìánerónáyí, ayí sipí ríwíyo imónìpìrìfápi xámì imónìgíápi tìnì xìxenì imónìpaxímanì. ²¹ Ámá ayí óf wé rónìñf imónìñfìyì nánì sìnì nìjía mimónìpa nero sìñwìrìyí, sipí ayá wí wímeámìnìrì enìpì wímeapaxí aiwì óf wé rónìñf imónìñfìyì nánì nìjía nìmónìmáná sekaxí ayá tñf none searìñwápi nìwiaikìro ríwímìnì mamoarìgíá nánì sipí imónìñf ámì bì tìnì ná seáyì e wímeanfáriní. ²² Ewayí xwíyíá nene íníná re rìnarìñwá rìpiaú tìnì xìxenì yarigfáriní, “Síwí xwíríá nìdárìmáná ámì nurì manarìñfìrìnì. Odìpì ámá wayí píránìñf nìroárìmáná enáná ámì xwìrìñwíyo gínìf inarìñfìrìnì.” rìnarìñwápiaú tìnì xìxenì yarigfáriní.

3

“Jisaso ámì nìweapìñfìrìnì.” urìñf nánìrìnì.

¹⁻² Gí dñf sixí seayìñfìyíné, xwíyíá wíá rókiamoagíáwa —Awa Gorìxo “E éfìrìxìnì.” wimónarìñfìpìnì oyaneyìnìrì yagfáwarìnì. Awa eníná nìrìro eagfápi tìnì sekaxí amípi Ámínáo, yeáyí neayimìxemeaarìño rìñf wáf wurìmeiarìñwáone searìñwápi tìnì xwíyíá apì seyíné ámì dñf sixí nìnìro píránìñf omópoyìnìrì dirìrì seaimì nánì eníná payí wìna nearì mónapìñfìgìnì. Agwì enì axípi nerì ámì wìna nearì mónaparìñfìnì. ³ Xwíyíá nepa imónìñf rìmì rìpì nánì “Ayí anìpaxìrìfani?” yaiwíírìxìnì. Sía yoparfìyí tñfíná ámá rìperìrì seamepìrìfáyí seyíné wé rónìñf yarìñfìgíá

nisean̄iro wigí teapá winariñ̄ipi nix̄diro nán̄i riperirí niseamero ⁴ re searip̄r̄fár̄ini, “Segí mimáyo dán̄i ‘Ámi niweapim̄fár̄ini.’ seariñ̄iyí rixa ná gi weapar̄ini? Negí ápowa rixa pegíam̄i aiw̄i amipí xw̄fári t̄ni añ̄na t̄ni iwam̄fó imón̄iñe dán̄i imón̄iñ̄iyí s̄ini ax̄p̄i imón̄iñaḡi nán̄i searariñ̄wini.” searip̄r̄fár̄ini. ⁵ Riperirí e niseariróná r̄ipi nán̄i diñ̄í ar̄fá ikeamop̄r̄fár̄ini. En̄iná Gor̄ixo xw̄iyfá ráná añ̄na imón̄ir̄i xw̄fári iniñ̄ḡyo dán̄i nimón̄ir̄fná iniñ̄ḡyo ín̄imi eñe dán̄i s̄iñán̄i imón̄ir̄i en̄r̄ini. ⁶ Iniñ̄ḡ t̄ni en̄i Gor̄ixo xw̄fá íná imón̄iñ̄f̄r̄i “Xw̄r̄fá oik̄ixeni.” ráná iniñ̄ḡ wax̄i n̄r̄oga n̄wiáp̄n̄imeari ámá xw̄fár̄imi ñweaḡfáyo an̄n̄m̄ix̄iñ̄í aiw̄i ap̄i nán̄i ar̄fá n̄ikeamoro riperirí searip̄r̄fár̄ini. ⁷ E ner̄iñ̄í aiw̄i añ̄na t̄ni xw̄fári t̄ni agw̄i r̄iná imón̄iñ̄piaú xw̄iyfá axoyápmi dán̄i r̄fá n̄fw̄niñ̄ḡin̄r̄i rár̄in̄ini. S̄fá ámá x̄fó wimón̄ariñ̄ipi m̄ix̄dar̄iḡfáyo xw̄iyfá numeár̄ir̄i wan̄n̄m̄ix̄in̄fáyi imón̄f̄e nán̄i rár̄in̄ini.

⁸ E ner̄i aí diñ̄í six̄í seayin̄áȳné, seȳné searim̄í r̄ipi nán̄i r̄fw̄i muk̄n̄mopani. Gor̄ixoyá s̄iñw̄fyo dán̄i xwiogw̄í 1,000 n̄ipwer̄i aí s̄fá ná w̄iyin̄in̄iñ̄í órar̄iñ̄r̄ini. S̄fá ná w̄iyini nórr̄i aí xwiogw̄í 1,000 n̄iñ̄í pwear̄iñ̄r̄ini. ⁹ Ámináo noneyá mimáyo dán̄i “Ámi niweapim̄fár̄ini.” near̄iñ̄ipi nán̄i ámá wí “O rixa m̄iweap̄í yóm̄iñ̄í yar̄ini.” yaiwiar̄iḡfápa ax̄p̄i e miyar̄in̄ini. Nene nán̄i wen̄iñ̄í ner̄i ñweani. Yóm̄iñ̄í aȳf̄ r̄ipi nán̄i yar̄ini. Ámá wí man̄n̄ipa ero n̄n̄i wigí f̄w̄í yar̄iḡfápi r̄fw̄m̄ini mamoro éf̄rix̄in̄ir̄i nán̄i s̄ini yóm̄iñ̄í yar̄ini.

“Xw̄fári t̄ni añ̄na t̄ni r̄fá nowár̄in̄fár̄ini.” ur̄iñ̄í nán̄ir̄ini.

¹⁰ E ner̄i aí s̄fá o ámi niweap̄in̄fá nán̄i Ámináooyá r̄in̄iñ̄f̄yi “Ámá f̄w̄i meám̄in̄ir̄i r̄fá bar̄in̄i?” miyaiw̄í maiw̄í ñweañ̄aná w̄imeaar̄iñ̄ipa s̄fá ayi en̄i ax̄p̄i e seaimeanf̄ar̄ini. S̄fá ayi añ̄f̄ p̄ir̄í iw̄f̄ t̄ni r̄fá n̄in̄ir̄i an̄ipá imón̄ir̄i amipí añ̄f̄ p̄ir̄fyo dán̄i w̄fá ónar̄iñ̄f̄yí n̄n̄i r̄fm̄imen̄iñw̄í neán̄ir̄fná r̄fá nowár̄ir̄i xw̄fári t̄ni amipí xw̄fáyo yar̄iñ̄f̄yí t̄ni n̄n̄i r̄fá n̄in̄ir̄i yayim̄í yowár̄ir̄i en̄fár̄ini. ¹¹ Ap̄i n̄ip̄ini r̄fá e nowár̄in̄fá en̄aḡi nán̄i seȳné ámá Gor̄ixo wimón̄ariñ̄ip̄imi x̄f̄diro wé rón̄iñ̄í imón̄iñ̄ip̄ini ero yar̄iḡfáyi yap̄i nimón̄iro ax̄p̄i éf̄rix̄ini. ¹² E nerónáȳf̄, s̄fá Gor̄ixo Bin̄fá r̄in̄iñ̄f̄yi “Gíná par̄imon̄fár̄ini?” niyaiw̄iro añ̄n̄i aȳf̄ r̄ir̄ix̄áñ̄iñ̄í nero món̄apar̄iñ̄oi. S̄fá ayim̄ini añ̄f̄na r̄fá nowár̄ir̄i añ̄f̄ p̄ir̄fyo dán̄i w̄fá ónar̄iñ̄ipi r̄fm̄imen̄iñw̄í neán̄ir̄fná íkim̄im̄í en̄fár̄ini. ¹³ E ner̄i aí x̄fó s̄fm̄iman̄f̄yo dán̄i near̄iñ̄í en̄aḡi nán̄i nene añ̄f̄ s̄iñ̄í w̄ina t̄ni xw̄fá s̄iñ̄í w̄ir̄i t̄ni imón̄in̄f̄piaú —Apiaúmi wé rón̄iñ̄í imón̄iḡfán̄i ñweap̄r̄f̄apiaúr̄ini. Apiaú nán̄i wen̄iñ̄í ner̄i ñweañ̄wini.

“Aw̄in̄iñ̄í rón̄f̄rix̄ini.” ur̄iñ̄í nán̄ir̄ini.

¹⁴ Ayinán̄i diñ̄í six̄í seayin̄áȳné apiaú nán̄i wen̄iñ̄í nero niñwearo nán̄i Gor̄ixo p̄ir̄an̄iñ̄í niwayirón̄irane ñweañ̄agw̄i onean̄in̄ir̄i r̄fw̄í siw̄fá miyí “Amipí b̄i nán̄i r̄fá m̄imeár̄in̄ipa nerane íkw̄r̄áñ̄iñ̄í siyikw̄í mín̄í éwan̄iḡini.” niyaiw̄iro niyun̄iro éf̄rix̄ini. ¹⁵ E neróná negí Ámináo añ̄n̄i ámi m̄iweap̄í yóm̄iñ̄í yar̄iñ̄ipi nán̄i re yaiw̄ir̄ix̄ini, “Ámá obax̄fyo yeáȳf̄ uyim̄ixemeám̄f̄an̄ir̄i yar̄ini.” yaiw̄ir̄ix̄ini. Negí n̄ir̄ix̄f̄meáo Poro en̄i diñ̄í ém̄í saim̄í mon̄í Gor̄ixo six̄í um̄imon̄ip̄imi dán̄i n̄ir̄ir̄i r̄fw̄am̄iñ̄í near̄fná ax̄p̄i r̄ip̄n̄iñ̄í n̄ir̄ir̄i near̄i seamón̄apiñ̄í en̄aḡi nán̄i e yaiw̄ir̄ix̄ini. ¹⁶ Paȳf̄ o eariñ̄f̄yí n̄n̄i ap̄i nán̄i en̄i ax̄p̄i n̄ir̄ir̄i eariñ̄r̄ini. Xw̄iyfá paȳf̄ ayo eán̄iñ̄f̄yí wí s̄iñán̄i mip̄món̄iñaḡi nán̄i apax̄f̄ mé niñfá imón̄ipax̄f̄ mimón̄ini. Ámá majfá nikár̄in̄iro diñ̄í b̄i b̄i momear̄iḡfáyi xw̄iyfá ap̄i ikweakw̄m̄í n̄ir̄iro rar̄iḡfár̄ini. Xw̄iyfá Gor̄ixoyá Bikw̄fyo r̄in̄iñ̄f̄yí ámi wí en̄i ikweakw̄m̄í n̄ir̄iro xen̄w̄n̄i n̄ir̄ir̄iñ̄ip̄imi dán̄i s̄fá yoparf̄yi imón̄in̄f̄e

náni ríá meárinarígíárini. ¹⁷ Ayínáni díní sixí seayináyíné, apí nání seyíné ríxa nijíá imóniηagíá nání áamá ríá xearimixarígíáyí sípí nero xenwímíni waríná seyíné ení axípi éwapígí iníro Jisasomí díní níwíkwíroro síkíkíníηí onígíáyíné píeroro epíríxínírí awíníηí rónííríxíní. ¹⁸ Niaíwí apíroaríηípa axípi seyíné á máyo ayá urimixarígíápi xwé napíróa urí nijíá negí Ámíná Jisasi Kiraiso, yeáyí neayimixemeaariηo nání imónígíápi apí ení xwé napíróa urí éwínígíni. Agwí rínáraní, ná ríwíyoraní, omí aníηí íníná seáyí e uméwanígíni. “E éwanígíni.” nimónaríni.

Payí Jono xámi eañnarini.

Payí rina Jisasoyá siyikí imónigfáyí nání Jono xámi eañnarini. O Jisaso wiepisagowa worini. Jisaso rixa añnamí nipeyimáná xwiogwí aga obaxí nípwemáná eñáná Jono niñweañsáná rixa xweyaní nerí añí yoí Epesasíyo niñweámáná payí rina eañnigini. Ayí Gorixomi dñí sixí uyarigfápa xixe dñí sixí yinírxiniri niri eari mimóní uréwapiyarigfáyí rarigfápi arfá miwipa érxiniri niri eari eñnigini. Mimóní uréwapiyarigfáyí re rarigfápi nání, “Wará nene inñwápi sípi inñagwi nání Jisaso xwíayo nemeñná nepa ámá mimónagfíni.” rarigfápi nání niñjá nimóniri “Jisaso nepa ámá nimónimáná emeagfíni.” uréwapiyimiri eni niri eañnigini.

Dñí niyimñí imóniñpi ámayo umímoarñño nánirini.

¹ Iwamíó xwíarí tñi añña tñi imixiniñná eño nání —Omí arfá wirane negí siñwí tñi winirane siñwí winaxdírane wé tñi ía xirirane eñwáorini. Xwiyfá dñí niyimñí imóniñpi nání neaiwapiyinorini. ² Dñí niyimñí imóniñwápi nání sixí neamímoarññori. Xegí símimaní síwá neainfagi siñwí winiñwá eñagi nání neaimañí mfkone dñí niyimñípi nání mfkí ikiño nání —O eñiná dání íníná ápo Gorixo tñi nawíni ñweagfío xegí símimaní síwá neainñori. O nání xwiyfápi sopñññí nñwó wá seararñwini. ³ Seyné tñi aga nawíni xiriniñwaéne imónirane dñí axípiñi nawíni xirirane yanfá nání siñwí winirane arfá wirane eñwá nání wá seararñwini. None aga dñí ná bñi nimónirane xiriniñwáwá, ayí ápo Gorixo tñi xewaxo Jisasi Kiraiso tñi awá eñagfí nání seararñwini. ⁴ Dñí nífá nñeainírná bi onimiápi mñeainí aga seáyi e neainífná nání rfwamñí rípi neari seaiapowárarñini.

“Wfá ókíññe emérxini.” urñí nánirini.

⁵ Xwiyfá Jisaso yaní neaiapowárfagi arfá wiñwá wá seararñwápi, ayí rípirini. Gorixo wñaññí imóniñori. Onimiápi bi aí sfá miyikíññori. ⁶ Ayínání nene “O tñi nawíni xiriniñwaénerini.” niriññane aí maní niwiaíkirane sfá yikíññe nemeranénáyí, yapí rarñwini. Nepaññí imóniñpi wí miyarñwini. ⁷ E nerí aí nene uyñí bi mé wfá ókíññe xfo ñweañpa nene eni wfá ókíññe nemeranénáyí, xfo tñi nawíni aní xiriniñwaéne imónirane xfo nene nañí imónanfá nání ragí xewaxo Jisaso niperfná puñpimi dání fwí nipiñi yarñwápi nání igfánñí neaeámori yarññini. ⁸ Nene “fwí bi miyarñwaénerini.” niriññanéáyí, newaññene yapí éwapñnarñwini. Nepa imóniñpi bi ía mixirarñwini. ⁹ E nerí aí nene xfoyá arfá eñe dání fwí yarñwápi nání waropárí ninñanéáyí, o dñí uñwiráripaxí imóniñpi tñi xixení erí wé rónñí imóniñpi tñi xixení erí yarñño eñagi nání ananí fwí yarñwápi yokwarímí neairí uyñí yarñwápi nipiñi igfánñí neaeámori yarññini. ¹⁰ Nene “fwí bi meñwáriní.” niriññanéáyí, “Ámá nñi fwí yarigfáriní.” rññomi yapí rarññonñí wimixaniri yarñwini. Xwiyfá o nearññpi bi ía mixirarñwini.

2

¹ Gí niaíwípiayné, fwí mepa érxiniri rfwamñí rípi seýné nání eaññini. E nerí aí wiene fwí nerfnáyí, arírá neairñño ápo Gorixo tñí e nírómáná yokwarímí owiññi neauryarini. Wé rónñí o, ayí Jisasi Kiraiso nání rarññini. ² O xewanñño niperfná ridiyowánñí niniri xano

Gorixomi niwiapemixiri nani negi fwi yarinqwapi yokwarimf neaiinfa nani imoninjorini. fwi nene yarinqwapi marfai, fwi ama xwfa riri nirimini ami gimni nweagfayf yarigfapi nani eni niwiapemixiri nani yokwarimf wiinfa nani imoninjorini.

Ámá Gorixo tñi ikárinigfáyf epaxfpí nánirini.

³ Nene xfo sekaxf nearinjipimi nixfdiranénáyf, woni woni dñf re yaiwinipaxenerini, “Nioni o nani nepa nijfa nimoniri o tñi nawini ikárininjáyf wonirfani?” yaiwinipaxenerini. ⁴ Ámá wo “Nioni o nani nijfa nimoniri o tñi nawini ikárininjáonirini.” niriniri aí sekaxf nearinjipi xixeni miyarinqo enánáyf, yapf rarinjirini. Nepa imoninjf Gorixo nearinjipi fá xirarinjimaní. ⁵ E nerí aí xwiyfá Gorixo nearinjipi go go nixfdirfnáyf, omi úrapí nerí dñf sixf muyí aga xixeni píraninjf dñf sixf uyini. Nene api neranéná “Gorixo tñi nawini ikárininjwaénerfani?” yaiwinanfwini.

⁶ Ámá wo “Nioni Jisaso tñi nawini kumixinigwí wonirini.” nirinirfnáyf, Jisaso xwfa tfo nemerfná xano wimoninjipi nipini yarinjipa axipi éwinigini. ⁷ Gf dñf sixf seayináyfné, “O sekaxf sñf bi niri rfwaminjf eارينini.” miyaiwipani. Iwamfo imoninjina dani sekaxf Jisaso rinj seyfné nijfa imonigfapi —Api xwiyfá seyfné arfa wigfapirini. Api nani niri eارينini. ⁸ E niseariri aí sfá yinjipi rixa nideaxa nuri wfa onarinjipa Jisaso xewaninqo neaiwapiyinjipi rixa onarinjagf nani nioni “Sekaxf Jisaso rinjipi sñf imonini.” searipaxirini. Xami xewaninqoyá sekaxipimi nixfdiri yarinqagf winirane agwi seyfné nixfdiro yarinqagfa seanirane nerane nani “Xwiyfá api nepaxinjf imoninjipirfani?” yaiwiarinqwini.

⁹ Ámá wo “Nioni Jisaso neaiwapiyinjipi nixfdiri wfa okine emearinjá wonirini.” niriniri aí xexirfmeáyo smf tñi niwirfnáyf, sini sfá yinjimfninjf nweani. ¹⁰ Ámá Jisaso neaiwapiyinjipi tñi xixeni nerí xexirfmeáyo dñf sixf uyarinjf go go, ayf wfa okine ninjweari nani xexirfmeáyf óreamioapaxf wí wíwapiyarinjimaní. ¹¹ E nerí aí xexirfmeáyo smf tñi wiarinjf go go, ayf sfá yinjéninjf imoninjje ninjweari anj emerí nerfná xegf sñwfo sfá uyinqagf nani xfo gimf nani warinje majfa imoninjorini.

“Ayf rñi nani niseariri rfwaminjf eارينini.” urinjf nánirini.

¹² Niaiwpiayfné, Jisasi Kiraiso neaiinjipimi dani segf fwi yarigfapi Gorixo rixa yokwarimf seaiinjf enjagf nani apiayfné nani niri rfwaminjf eارينini.

¹³ Amínáoyfné, soyfné iwamfo imoninjina eno tñi nawini ikáriniro nijfa imoniro enjagfa nani soyfné nani niri rfwaminjf eارينini. Ámá siwarfa rigfoyné, soyfné sipi imoninjomi —Ayf oboyi rininqo nani rarinjini. Omi rixa xopirarf wífa enjagf nani nioni soyfné nani niri rfwaminjf eارينini. Niaiwfyfné, seyfné ápo Gorixo tñi nawini ikáriniro nijfa imoniro enjagfa nani seyfné nani niri rfwaminjf eارينini. ¹⁴ Amínáoyfné, soyfné iwamfo imoninjina eno tñi nawini ikáriniro nijfa imoniro enjagfa nani soyfné nani niri rfwaminjf eارينini. Ámá siwarfa rigfoyné, soyfné Jisasomi nuxfdironá enj sixf éanro xwiyfá Gorixoyapi aumaúmí inro sipi imoninjomi xopirarf wiro egfa enjagf nani soyfné nani niri rfwaminjf eارينini.

¹⁵ Seyfné amipi sipi xwfa tfo dñf yarigfapimi dñf sixf muyipa ero amipi nñi xwfa tfo wenjfo dñf sixf muyipa ero érxini. Amipi xwfa tfo dñf yarigfapimi go go dñf sixf nuyirfnáyf, ápo Gorixomi dñf sixf muyinini.

¹⁶ Ayf rñi nani seararinjini. Amipi xwfa tfo dñf yarigfapi fwi nani feapá winarinjipirani, sñw fwi winarigfapirani, “Amipi xwé tñjáonirfani?”

n̄iyaiwin̄r̄i seáȳi e menar̄iḡápiran̄i, ap̄i n̄ip̄in̄i ápo Gor̄ixoyá d̄iñ̄f̄yo dán̄i yar̄iḡáman̄i. S̄ip̄i xw̄tá t̄f̄yo dán̄j̄ imón̄iñ̄j̄ yar̄iḡá en̄aḡi nán̄i searar̄iñ̄in̄i. ¹⁷ Am̄ip̄i s̄ip̄i xw̄tá t̄f̄yo dán̄j̄ yar̄iḡápi an̄ipá nimóga ur̄i feapá n̄iwin̄r̄i “Ap̄i nion̄yá en̄jáná anan̄r̄in̄i.” yaiwiar̄iḡápi ap̄i en̄i an̄ipá nimóga ur̄i en̄fá en̄aḡi aiwi áamá Gor̄ixo “E éf̄rix̄in̄i.” yaiwiar̄iñ̄p̄imi x̄dar̄iḡáȳf̄ an̄ipá wí mimón̄f̄ an̄iñ̄j̄ ín̄iná ñweap̄r̄f̄tá en̄aḡi nán̄i am̄ip̄i xw̄tá t̄f̄yo en̄j̄p̄imi d̄iñ̄j̄ s̄ix̄f̄ muyipa éf̄rix̄in̄i.

Ámá Kiraisom̄i xop̄irár̄f̄ wian̄iro yar̄iḡáȳf̄ yap̄f̄ wíwap̄iyip̄r̄ix̄in̄r̄i ur̄iñ̄j̄ nán̄r̄in̄i.

¹⁸ Ḡf̄ n̄iaíw̄ȳf̄né, s̄f̄a yopar̄ȳf̄ imón̄in̄iná r̄ixa r̄ínár̄in̄i. En̄jáná dán̄i ar̄fá re wiñwápi t̄f̄n̄i x̄ixen̄i “Ámá Kiraisom̄i xop̄irár̄f̄ wim̄in̄r̄i yar̄iño r̄ixa n̄ib̄n̄fár̄in̄i.” ar̄fá e wiñwápi t̄f̄n̄i x̄ixen̄i agw̄f̄ r̄íná áamá Kiraisom̄i xop̄irár̄f̄ wian̄iro yar̄iḡáȳf̄ r̄ixa nimón̄iro ñweañ̄o. Aȳf̄ r̄ixa nimón̄iro yar̄iñaḡf̄a s̄iñw̄f̄ n̄iwin̄rane nán̄i “S̄f̄a yopar̄ȳf̄ imón̄in̄iná r̄ixa r̄ínár̄f̄an̄i?” yai-wiñw̄in̄i. ¹⁹ Ámá aȳf̄ xám̄i none t̄f̄n̄i naw̄in̄i ner̄imeán̄ayirane aí nepa none t̄f̄n̄i naw̄in̄i mimón̄ipa nero nán̄i p̄f̄n̄i n̄ineawiár̄im̄i uḡf̄áȳf̄r̄in̄i. Aȳf̄ nepa none t̄f̄n̄i kum̄ix̄in̄iñwáȳf̄ nimón̄iro s̄iñwir̄iȳf̄, none t̄f̄n̄i anan̄i ñweaan̄iro eḡf̄ar̄in̄i. E ner̄i aí “Aȳf̄ neḡf̄ imón̄iḡáȳf̄ wí men̄in̄i.” yaiwian̄i nán̄i p̄f̄n̄i n̄ineawiár̄im̄i uḡf̄ar̄in̄i. ²⁰ Seȳf̄né aȳf̄n̄iñ̄j̄ imón̄iḡf̄a wiȳf̄néman̄i. Gor̄ixoyá kw̄iȳf̄pi r̄ixa seaain̄iñ̄f̄ȳf̄né en̄aḡf̄a nán̄i xw̄ȳf̄á nepax̄iñ̄j̄ imón̄iñ̄p̄i nán̄i seȳf̄né r̄ixa ñij̄f̄ar̄in̄i. ²¹ “Nene s̄in̄i maj̄f̄a imón̄iñagw̄f̄ nán̄i r̄f̄wam̄iñ̄j̄ r̄ipi near̄i món̄apar̄in̄i.” r̄iseaimón̄ar̄in̄i? Oweoi, seȳf̄né r̄ixa ñij̄f̄a nimón̄iro “Xw̄ȳf̄á nepax̄iñ̄j̄ imón̄iñ̄p̄i f̄a ñix̄ir̄iñ̄j̄p̄imi dán̄i wí yap̄f̄ r̄ipax̄f̄ men̄in̄i.” ñij̄f̄a e en̄i imón̄iñaḡf̄a nán̄i r̄f̄wam̄iñ̄j̄ r̄ipi eaar̄iñ̄in̄i. ²² Xw̄ȳf̄á yap̄f̄ rar̄iño, aȳf̄ gor̄in̄i? Am̄ip̄i wí nán̄i rar̄iño mar̄f̄ái, sa “Ámá yeáȳf̄ neayim̄ixemean̄f̄a nán̄i Gor̄ixoyá d̄iñ̄j̄ t̄f̄n̄i ar̄f̄owayá xw̄tá piax̄f̄yo dán̄i iwiaron̄f̄oȳf̄ rar̄iñwáo Jisasom̄i.” rar̄iño, aȳf̄ or̄in̄i. Kiraisom̄i xop̄irár̄f̄ wim̄in̄r̄i yar̄iñor̄in̄i. Xanom̄i t̄f̄n̄i xewaxom̄i t̄f̄n̄i n̄iwaúm̄in̄i r̄f̄w̄f̄ umon̄or̄in̄i. ²³ Ámá ḡiȳf̄ ḡiȳf̄ xewaxom̄i r̄f̄w̄f̄ numor̄f̄náȳf̄, aȳf̄ xanom̄i en̄i r̄f̄w̄f̄ umoar̄iño. Ḡiȳf̄ ḡiȳf̄ xewaxo nán̄i “Yeáȳf̄ neayim̄ixemean̄f̄a nán̄i urowár̄enap̄iñor̄f̄an̄i?” n̄iyaiwiro num̄im̄in̄r̄f̄náȳf̄, aȳf̄ xanom̄i en̄i um̄im̄inar̄iño. ²⁴ Seȳf̄né xw̄ȳf̄á Jisaso nán̄i iwam̄f̄o dán̄i ar̄fá wiḡf̄ap̄i p̄f̄n̄i m̄iwiár̄ipa nero d̄iñ̄j̄ f̄a x̄ir̄f̄r̄ix̄in̄i. Aga x̄ixen̄i e nerónáȳf̄, xewaxo t̄f̄n̄i naw̄in̄i imón̄iro xano t̄f̄n̄i en̄i naw̄in̄i imón̄iro ep̄f̄r̄f̄ar̄in̄i. ²⁵ Xewan̄iño mimáyo dán̄i near̄iñ̄p̄i, aȳf̄ r̄ip̄ir̄in̄i, “Seȳf̄né e nerónáȳf̄, d̄iñ̄j̄ n̄iȳim̄iñ̄j̄ t̄ḡf̄áȳf̄né imón̄ip̄r̄f̄ar̄in̄i.” near̄iñ̄p̄ir̄in̄i. ²⁶ Paȳf̄ r̄inam̄i xám̄i eáap̄i áamá xw̄ȳf̄á Jisaso nán̄i r̄in̄iñ̄p̄i yap̄f̄ seaíwap̄iyan̄iro yar̄iḡáȳf̄ nán̄i n̄ir̄ir̄i eáar̄in̄i. ²⁷ Seȳf̄né aȳf̄n̄iñ̄j̄ imón̄iḡf̄a wiȳf̄néman̄i. Kw̄iȳf̄ Gor̄ixoyá seaain̄iñ̄p̄i r̄f̄án̄iñ̄j̄ mimón̄f̄ s̄in̄i aí t̄f̄n̄i en̄aḡf̄a nán̄i áamá wí sear̄éwap̄iyip̄ax̄f̄ȳf̄néman̄i. E ñisear̄ir̄i aí kw̄iȳf̄ seaain̄iñ̄p̄i am̄ip̄i n̄f̄n̄i Kiraiso nán̄i d̄iñ̄j̄ mopax̄f̄ imón̄iñ̄p̄i nán̄i ñiseain̄r̄f̄n̄a yap̄f̄ b̄i mimón̄f̄ nepax̄iñ̄j̄ imón̄iñ̄p̄in̄i seainar̄iñ̄j̄ en̄aḡi nán̄i agw̄f̄ xeḡf̄pi ñiseaiga ur̄i xám̄i ñiseaiga ur̄i en̄j̄p̄i t̄f̄n̄i x̄ixen̄i nero Kiraisom̄i xaiw̄f̄ f̄a ux̄ir̄f̄r̄ix̄in̄i.

“Ámá Gor̄ixoyá imón̄iḡáȳf̄ f̄w̄f̄ néra war̄iḡáman̄i.” ur̄iñ̄j̄ nán̄r̄in̄i.

²⁸ Ḡf̄ n̄iaíw̄piaȳf̄né, o s̄iñán̄i nimón̄ir̄i weapáná peaȳf̄ ñineaur̄ir̄i wará sar̄f̄wá m̄imár̄in̄f̄ newiár̄imón̄irane éf̄ roanf̄wá nán̄i om̄i xaiw̄f̄ f̄a ux̄ir̄f̄r̄ix̄in̄i. ²⁹ Seȳf̄né “Gor̄ixo wé rón̄iñor̄in̄i.” n̄iyaiwiro ñij̄f̄a imón̄iñaḡf̄a nán̄i r̄ipi en̄i aga ñij̄f̄a imón̄ipax̄f̄ȳf̄nérin̄i, “Wé rón̄iñ̄j̄ yar̄iḡf̄a ḡiȳf̄ ḡiȳf̄, aȳf̄ Gor̄ixo o xeḡf̄ emean̄f̄ȳf̄r̄in̄i.” Ñij̄f̄a e en̄i imón̄ipax̄f̄ȳf̄néxin̄i.

3

¹ Ai áamá t̄iȳné r̄ip̄i nán̄i d̄iñ̄f̄ omoaneȳi. Ápo Gor̄ixoyá b̄i on̄imiápi mar̄f̄ái, d̄iñ̄f̄ ayá wí six̄f̄ n̄ineayir̄i nán̄i “Ḡf̄ n̄iaíw̄f̄ȳf̄n̄ér̄in̄i.” nearar̄in̄i. X̄fo nearar̄iñ̄f̄pi nepa e imón̄iñ̄agw̄i nán̄i nearar̄in̄i. Aȳf̄ r̄ip̄i nán̄i áamá xw̄f̄á t̄f̄yo d̄añ̄f̄ȳf̄ nene Gor̄ixoyá n̄iaíwene eñ̄agw̄i nán̄i mí m̄ineáóm̄ix̄iñ̄ōi. Aȳf̄ x̄fo t̄f̄n̄i naw̄in̄i nikár̄in̄iro n̄ij̄f̄á mimón̄iğ̄f̄áȳf̄ eñ̄agf̄a nán̄i mí m̄ineáóm̄ix̄iñ̄ōi.

² Ḡf̄ d̄iñ̄f̄ six̄f̄ seayin̄áȳf̄né, aȳf̄ mí m̄ineáóm̄ix̄iğ̄f̄a aiw̄i nene x̄foyá n̄iaíw̄f̄ imón̄iñ̄waéner̄in̄i. R̄f̄wéná ar̄ire imón̄an̄f̄wápi s̄in̄i w̄f̄á m̄ineáókiamón̄iñ̄aḡi aiw̄i n̄ij̄f̄á re imón̄iñ̄w̄in̄i, “Kiraiso s̄iñ̄án̄i n̄ineaimón̄ir̄i weapáná x̄fo imón̄iñ̄f̄pa nene en̄i ax̄f̄pi imón̄an̄f̄wár̄in̄i.” N̄ij̄f̄á e imón̄iñ̄w̄in̄i. X̄fo imón̄iñ̄f̄pi íná d̄án̄i aga x̄ixen̄i s̄iñ̄w̄f̄ w̄in̄an̄f̄wá eñ̄aḡi nán̄i rar̄iñ̄in̄i.

³ Áamá Kiraiso neaíménapáná x̄fo imón̄iñ̄f̄pi oimón̄aneȳin̄ir̄i wen̄iñ̄f̄ ner̄i ñ̄weaar̄iğ̄f̄a aȳf̄ aȳf̄ n̄f̄n̄i r̄ip̄i yar̄iğ̄f̄ár̄in̄i. Xewan̄iñ̄o awi ax̄f̄ imón̄iñ̄f̄pa ax̄f̄pi oimón̄aneȳin̄iro wiḡf̄ xw̄iox̄f̄yo iğ̄f̄án̄iñ̄f̄ neámor̄i nan̄f̄ im̄ix̄inar̄iğ̄f̄ár̄in̄i.

⁴ Áamá f̄w̄f̄ néra war̄iğ̄f̄a aȳf̄ aȳf̄ n̄f̄n̄i Gor̄ixoyá sekax̄f̄ r̄in̄iñ̄f̄pi xórór̄f̄ yar̄iğ̄f̄ár̄in̄i. f̄w̄f̄ áamá néra war̄iğ̄f̄ápi, aȳf̄ pípi mar̄f̄ái, sa Gor̄ixoyá sekax̄f̄ r̄in̄iñ̄f̄pimi xórór̄f̄ yar̄iğ̄f̄ápir̄in̄i.

⁵ R̄ip̄i nán̄i seȳf̄né n̄ij̄f̄á imón̄iñ̄ōi. Kiraiso —O f̄w̄f̄ b̄i meñ̄or̄in̄i. O f̄w̄f̄ nene yar̄iñ̄wápi yokwar̄im̄f̄ neaiim̄in̄ir̄i nán̄i xw̄f̄á t̄f̄yo nene t̄iñ̄f̄ e b̄iñ̄in̄iğ̄in̄i.

⁶ Aȳin̄án̄i áamá Jisaso t̄f̄n̄i kum̄ix̄in̄iğ̄f̄áȳf̄ f̄w̄f̄ néra war̄iğ̄f̄áman̄i. E ner̄i aí áamá f̄w̄f̄ néra war̄iğ̄f̄áȳf̄ “Jisaso Gor̄ixom̄i xewaxor̄f̄an̄i?” n̄iyaiw̄iro nepa x̄fo t̄f̄n̄i naw̄in̄i kum̄ix̄inar̄iğ̄f̄áman̄i.

⁷ Ḡf̄ n̄iaíw̄f̄piaȳf̄né, áamá yap̄f̄ rar̄iğ̄f̄áȳf̄ xe n̄ib̄iro yap̄f̄ oneaíwap̄iȳipoȳin̄ir̄i s̄iñ̄w̄f̄ m̄iw̄in̄iñ̄pa éf̄rix̄in̄i. Áamá wé rón̄iñ̄f̄ imón̄iñ̄f̄pi néra war̄iğ̄f̄áȳf̄ Kiraiso wé rón̄iñ̄f̄ imón̄iñ̄f̄pa ax̄f̄pi imón̄iğ̄f̄áȳf̄r̄in̄i.

⁸ E ner̄i aí áamá f̄w̄f̄ yar̄iğ̄f̄áȳf̄ oboyáyr̄in̄i. Eñ̄íná f̄w̄f̄ iwam̄f̄ó néra b̄iñ̄o, aȳf̄ obo eñ̄aḡi nán̄i oyá imón̄iğ̄f̄áȳf̄r̄in̄i. Gor̄ixom̄i xewaxo r̄ip̄i em̄in̄ir̄i nán̄i b̄iñ̄in̄iğ̄in̄i. Obo f̄w̄f̄ ar̄f̄k̄i ner̄i ámaȳf̄ en̄i ax̄f̄pi éf̄rix̄in̄ir̄i w̄iwap̄iyar̄iñ̄f̄pi p̄f̄r̄f̄ urak̄im̄in̄ir̄i nán̄i b̄iñ̄in̄iğ̄in̄i.

⁹ Aȳin̄án̄i áamá Gor̄ixoyá xeḡf̄ t̄imeañ̄f̄ȳf̄in̄iñ̄f̄ nimón̄ir̄f̄n̄áȳf̄, oyá d̄iñ̄f̄pi ík̄ik̄f̄ w̄iñ̄aḡi nán̄i f̄w̄f̄ néra war̄iğ̄f̄áman̄i. Aȳf̄ Gor̄ixoyá xeḡf̄ t̄imeañ̄f̄ȳf̄in̄iñ̄f̄ imón̄iñ̄aḡf̄a nán̄i aga f̄w̄f̄ néra upax̄f̄ mimón̄iñ̄ōi.

¹⁰ R̄ip̄imi d̄án̄i anan̄i áamá mí n̄iwóm̄ix̄iro “T̄iȳf̄ n̄iaíw̄f̄ Gor̄ixoyár̄f̄an̄i? T̄iȳf̄ oboyár̄f̄an̄i?” yaiwipax̄f̄r̄in̄i. Áamá s̄iw̄f̄ wé rón̄iñ̄f̄ imón̄iñ̄f̄pi m̄iyar̄iñ̄aḡf̄a n̄iw̄in̄ir̄f̄n̄a “Aȳf̄ Gor̄ixoyá t̄imeañ̄f̄ȳf̄in̄iñ̄f̄ imón̄iğ̄f̄áȳf̄ w̄iman̄i.” yaiwipax̄f̄r̄in̄i. Áamá xex̄ir̄f̄meáyo d̄iñ̄f̄ six̄f̄ muyar̄iñ̄aḡf̄a n̄iw̄in̄ir̄f̄n̄a en̄i “Aȳf̄ Gor̄ixoyá imón̄iğ̄f̄áȳf̄ w̄iman̄i.” yaiwipax̄f̄r̄in̄i.

Xex̄ir̄f̄meáyo d̄iñ̄f̄ six̄f̄ nuyir̄f̄n̄a epax̄f̄pi nán̄ir̄in̄i.

¹¹ Iwam̄f̄ó imón̄iñ̄íná d̄án̄i xw̄iȳf̄á Jisaso yan̄f̄ neaiap̄iñ̄f̄ none sear̄éwap̄iyar̄f̄n̄a ar̄f̄á neaiḡf̄ápi, aȳf̄ r̄ip̄ir̄in̄i, “Xex̄ir̄f̄meáyoñ̄e x̄ixe d̄iñ̄f̄ six̄f̄ yin̄f̄rix̄in̄i.” Ar̄f̄á neaiḡf̄ápi, aȳf̄ ap̄ir̄in̄i.

¹² Ap̄i n̄ix̄f̄dir̄an̄éná Keno —O s̄ip̄i imón̄iñ̄oyáor̄in̄i. Xeḡf̄ xogw̄áom̄i p̄ik̄ix̄w̄r̄f̄ó eñ̄or̄in̄i. O eñ̄f̄pa ax̄f̄pi mepa oyaneȳi. “Xogw̄áom̄i aȳf̄ nán̄i r̄f̄a p̄ik̄in̄iñ̄iğ̄in̄i?” yaiwiar̄iğ̄f̄ápi pípiñ̄in̄i? X̄fo xeḡf̄ yar̄iñ̄f̄pi s̄ip̄i imón̄ir̄i xogw̄áoyar̄iñ̄f̄pi wé rón̄iñ̄f̄ imón̄ir̄i eñ̄aḡi nán̄i s̄im̄f̄ t̄f̄n̄i n̄iwir̄i p̄ik̄in̄iñ̄iğ̄in̄i.

¹³ Aȳin̄án̄i ḡf̄ n̄ir̄ix̄f̄meáyoñ̄e, seȳf̄né en̄i áamá Gor̄ixoyá mimón̄iğ̄f̄áȳf̄ s̄im̄f̄ t̄f̄n̄i seaiar̄iñ̄aḡf̄a n̄iw̄in̄ir̄ón̄áȳf̄, udud̄f̄ mepan̄i.

¹⁴ Nene neḡf̄ n̄ir̄ix̄f̄meáyo d̄iñ̄f̄ six̄f̄ nuyir̄ane nán̄i n̄ij̄f̄á re imón̄iñ̄w̄in̄i, “Óf̄ áamá an̄f̄n̄ip̄f̄r̄f̄a nán̄i imón̄iñ̄f̄yimi p̄f̄n̄i n̄iw̄iár̄im̄i óf̄ d̄iñ̄f̄ n̄iȳim̄iñ̄f̄ imón̄ip̄f̄r̄f̄a nán̄i imón̄iñ̄f̄yimi n̄ix̄f̄dir̄ane yar̄iñ̄w̄in̄i.” N̄ij̄f̄á e imón̄iñ̄w̄in̄i. E ner̄i aí áamá xex̄ir̄f̄meáyo d̄iñ̄f̄ six̄f̄ muyar̄iğ̄f̄áȳf̄, aȳf̄ d̄iñ̄f̄ n̄iȳim̄iñ̄f̄ t̄f̄ḡf̄á mimón̄f̄ s̄in̄i óf̄ an̄f̄n̄ip̄f̄r̄f̄a nán̄i imón̄iñ̄f̄yimi x̄f̄dar̄iñ̄ōi.

15 Ámá xexirímeáyo símí tñí wiaríηagfa niwiníronáyí, “Ananírini.” riyaiwiaríηoi? Oweoi, nene nijfá re imóníηwini, “Ámá pikiarígíá gíyí gíyí dñí n+yimíηí meapírfa nání mimóníηoi.” Nijfá e imóníηwini. 16 Pípi nání dñí nimoríηípimi dání “Ámáyo dñí sixí nuyiríná epaxípi, ayí apíríani?” yaiwipaxírini? Sa Jisaso nene yeáyí neayimíxemeámíni nání mñí niwiníríná enípi nání dñí nimoríηípimi dání nene “Ámáyo dñí sixí nuyiríná o enípa e epaxíríani?” yaiwiηwini. Ayínáni nene ení níríxímeáyo arírá wiani nání mñí niwiníranéná aí “Ayí ananírini.” yaiwíwanígini. 17 E nerí aí ámá amípi mímúroníηí wo xegí xexirímeá wo amípi nání dñwí ikeamónaríηagí niwiníni aiwí sipiáí sfá nítini amípi bí mñí mñwipa nerínáyí, o arige nerí “Nioní Goríxomi dñí sixí uyiηini.” rípxírini? 18 Gí niaíwípiayíné, negí níríxímeá dñwí ikeamónaríηagí niwiníranéná pñení nurirane “Dñí sipí niarini.” murípa éwanígini. Aga xwioxíyo dání dñí sixí nuyirane arírá wíwanígini.

“Apí neríná Goríxoyá síηwíyo dání wará saríwá márini paxímani.” uríηí nánirini.

19 Ámáyo aga xwioxíyo dání dñí sixí nuyiríηípimi dání re niyaiwiri nijfá imóníηwini, “Goríxo, nepaxíηí imóníηoyáyí imóníηwá wieneríani?” niyaiwiri nijfá imóníηwini. Ayí rípi nánini dñí nimoranéná Goríxoyá símímaníyo dání anani dñí wíá neaónipaxírini. 20 “Ámáyo arírá niwiríná Jisaso tñí xixeni mýaríηáonirini.” niyaiwinirane xwíyíá meárinaríηwá aí Goríxo nene dñí e yaiwinaríηwápimi seáyí e wimónirí amípi nñí nání nijfá imónirí eno enagí nání nene nepa ámáyo dñí sixí uyaríηwápi nání nijfá ení nimónirí nání xwíyíá mñeameárínífa enagí nání nene anani dñí wíá neaónipaxírini. 21 Gí dñí sixí seayíηáyíné “Ámáyo arírá niwiríná Jisaso tñí xixeni mýaríηáonirini.” niyaiwinirane xwíyíá mñeameárínípa neranénáyí, Goríxoyá síηwí tñí e wará saríwá mímárini niyopiýariri 22 xíomi amípi bí nání yaríηí wíaná anani xixeni neaiaparíηírini. Ayí rípi nání neaiaparíηírini. O sekaxí ríηípimi xídírane amípi xío “Éríxini.” wimónaríηípimi erane yaríηagwí nání neaiaparíηírini. 23 Sekaxí míkí imóníηí Goríxo nearíηípi, ayí rípi nání raríηini. Seyíné xegí xewaxo Jisasi Kiraisomi dñí wíkwíro xío sekaxí nearíηípi tñí xixeni xixe dñí sixí yiniro éríxini. 24 Ámá Goríxo xegí sekaxí ríηípimi xídarígíá gíyí gíyí, ayí Goríxo tñí nawíni imóni xío ení ayí tñí nawíni imóni enoi. Ayí rípimi dání “Goríxo nene tñí nawíni rimóníηwini?” yaiwiaríηwáriní. Goríxo xegí kwíyípi sixí neamímoní enagí nání “O tñí nawíni rífa imóníηwini?” yaiwiaríηwáriní.

4

Kwíyí Goríxoyá pimi tñí sipípimi tñí mí ómíxaríηwápi nánirini.

1 Gí dñí sixí seayíηáyíné, ámá “Kwíyí tñáoni enagí nání raríηini.” rarígíá niyoní arífa mñwipa nero mimóní wíá rókiamoarígíá obaxí xwíá tño emearíηagífa nání “Kwíyí apí nepa Goríxo tñí e dání bíηípiríani? Goríxo tñí e dání mñbíηípiríani?” yaiwiani nání iwamíto imímí wíríxini. 2 Iwamíto imímí niwiríná rípi raríηagífa niwiníríná “Kwíyí Goríxoyápi tño rífa raríni?” yaiwíríxini. Kwíyíyo dání nírírná “Jisasi Kiraiso ámá nimónirí nene tñámíni bíηínigini.” raríηagífa niwiníríná “Kwíyí Goríxo tñí e dání bíηípi dání rífa raríni?” yaiwíríxini. 3 E nerí aí kwíyí xegí bimi dání nírírná “Jisaso ámá nimónirí nene tñámíni

bɪŋɪnɪgɪnɪ.” mɪrɪpa yarɪŋagɪa nɪwɪnɪrɪnɪ “Kwɪyɪ apɪ Gorɪxo tɪŋɪ e dɪnɪ bɪŋɪpɪmɪnɪ.” yaiwɪrɪxɪnɪ. Ámá kwɪyɪ ayo dɪnɪ rarɪgɪáyɪ Kiraisomɪ xopɪrɪrɪ wɪmɪnɪrɪ yarɪŋo tɪnɪ anɪ nawɪnɪ imónɪgɪáyɪrɪnɪ. Enɪnɪ “O nɪbɪnɪfɪrɪnɪ.” arɪfá e wigɪto agwɪ rɪnɪ rɪxa nɪbɪrɪ xwɪfá tɪyo yarɪnɪ. ⁴ E nerɪ aɪ gɪ nɪaɪwɪpɪayɪné, seyɪné Gorɪxoyáyɪné enagɪa nɪnɪ mimónɪ wɪfá rókɪamoarɪgɪfáyɪ yapɪ seaiwapɪyanɪro seaɪagɪa aɪwɪ rɪxa xopɪrɪrɪ wigɪfɪrɪnɪ. Kwɪyɪ seyɪné seaɪnɪŋɪpɪ obomɪ —O ámá Gorɪxomɪ dɪŋɪ mɪwɪkwɪroarɪgɪfáyɪ xɪto tɪnɪ nawɪnɪ imónɪgɪfɪrɪnɪ. Omɪ kwɪyɪ seyɪné seaɪnɪŋɪpɪ seáyɪ e wɪmónɪŋagɪ nɪnɪ ayo xopɪrɪrɪ wigɪfɪrɪnɪ. ⁵ “Jisaso nepa ámá nɪmónɪrɪ nene tɪfámɪnɪ mɪbɪŋɪnɪgɪnɪ.” rarɪgɪáyɪ Gorɪxomɪ paimɪmɪ wɪarɪgɪfáyɪ tɪŋɪmɪ dɪnɪ imónɪgɪfáyɪrɪnɪ. Ayɪnɪnɪ xwɪyɪfá wigɪ nɪrɪrɪnɪ xwɪyɪfá Gorɪxomɪ paimɪmɪ wɪarɪgɪfápɪmɪ dɪnɪ rarɪgɪfá nɪnɪ wigɪ imónɪgɪfáyɪ ayo arɪfá wɪarɪgɪfɪrɪnɪ. ⁶ E nerɪ aɪ none Gorɪxoyá imónɪŋagwɪ nɪnɪ ámá o tɪnɪ nawɪnɪ ikárɪnɪgɪfáyɪ none arɪfá neaiarɪgɪfɪrɪnɪ. Ámá o tɪnɪ nawɪnɪ mikárɪnɪgɪfáyɪ none arɪfá neaiarɪgɪfámanɪ. Ayo dɪnɪ re yaiwɪarɪŋwárɪnɪ, “Kwɪyɪ nepaxɪŋɪ imónɪŋɪyo dɪnɪ rarɪgɪfáyɪ mí nómɪxɪrɪ ayɪ tɪyɪrɪfani? Kwɪyɪ yapɪ imónɪŋɪpɪmɪ dɪnɪ rarɪgɪfáyɪ mí nómɪxɪrɪ ayɪ tɪyɪrɪfani?” yaiwɪarɪŋwárɪnɪ.

“Xɪxe dɪŋɪ sɪxɪ yɪnɪfɪrɪxɪnɪ.” urɪŋɪ nɪnɪrɪnɪ.

⁷ Gɪ dɪŋɪ sɪxɪ seayɪŋáyɪné, xɪxe dɪŋɪ sɪxɪ yɪnɪwanɪgɪnɪ. Ayɪ rɪpɪ nɪnɪ rarɪŋɪnɪ. Ámá wɪyo dɪŋɪ sɪxɪ nuyɪranéná Gorɪxo yarɪŋɪpa axɪpɪ yarɪŋwá enagɪ nɪnɪ rarɪŋɪnɪ. Ayɪ rɪpɪ nɪnɪ enɪ “Xɪxe dɪŋɪ sɪxɪ yɪnɪfɪrɪxɪnɪ.” rarɪŋɪnɪ. Dɪŋɪ sɪxɪ uyarɪgɪfá ayɪ ayɪ nɪnɪ Gorɪxo xegɪ tɪmeanɪyɪfɪnɪŋɪ imónɪro o tɪnɪ nawɪnɪ nɪkárɪnɪro nɪjɪfá imónɪro egɪfáyɪ enagɪa nɪnɪ rarɪŋɪnɪ. ⁸ E nerɪ aɪ amɪpɪ o yarɪŋɪpɪ xɪto ámáyo dɪŋɪ sɪxɪ nuyɪrɪŋɪpɪmɪ dɪnɪ yarɪŋɪ enagɪ nɪnɪ ámá wigɪ wɪnɪyo dɪŋɪ sɪxɪ muyɪpa yarɪgɪfá gɪyɪ gɪyɪ, ayɪ Gorɪxo tɪnɪ nawɪnɪ nɪkárɪnɪro nɪjɪfá imónɪgɪfáyɪmanɪ. ⁹ Gorɪxo xɪto rɪpɪ nerɪŋɪpɪmɪ dɪnɪ dɪŋɪ sɪxɪ neayarɪŋɪpɪ neaiwapɪyɪŋɪnɪgɪnɪ. O xegɪ nɪaɪwɪ sɪŋɪnɪŋɪ émɪaonɪ neaiɪnɪfápɪmɪ dɪnɪ nene dɪŋɪ nɪyɪmɪŋɪ imónɪŋɪpɪ meanɪfá nɪnɪ xwɪfá tɪyo wɪrɪnɪpɪŋɪnɪgɪnɪ. ¹⁰ Rɪpɪ nɪnɪ dɪŋɪ nɪmoranéná “Ámáyo dɪŋɪ sɪxɪ nuyɪrɪnɪ epaxɪpɪ, ayɪ apɪrɪfani?” yaiwɪpaxɪrɪnɪ. Nene Gorɪxomɪ dɪŋɪ sɪxɪ nuyɪrane enwápɪ marɪfá, sa xewanɪŋo nene dɪŋɪ sɪxɪ nɪneayɪrɪ xewaxo negɪ fɪwɪ yarɪŋwápɪ yokwarɪmɪ neaiɪnɪfá nɪnɪ wɪrɪnɪpɪŋɪpɪ nɪnɪ rarɪŋɪnɪ. ¹¹ Gɪ dɪŋɪ sɪxɪ seayɪŋáyɪné, Gorɪxo nene dɪŋɪ sɪxɪ xwapɪ ayá wɪ nɪneayɪrɪ e neaiɪŋɪ enagɪ nɪnɪ xexɪxexɪrɪmeaéne enɪ xɪxe dɪŋɪ sɪxɪ yɪnɪwanɪgɪnɪ. ¹² Ámá Gorɪxomɪ sɪŋwɪ bɪ mɪwɪnɪgɪfá aɪwɪ xexɪxexɪrɪmeaéne xɪxe dɪŋɪ sɪxɪ nɪyɪnɪranénáyɪ, Gorɪxo tɪnɪ nawɪnɪ imónɪŋagwɪ nɪnɪ xɪto ámáyo úrapɪ mɪwɪkárɪ píránɪŋɪ dɪŋɪ sɪxɪ uyarɪŋɪpa axɪpɪ dɪŋɪ sɪxɪ yɪnanɪfɪwɪnɪ. ¹³ Rɪpɪ nɪnɪ dɪŋɪ nɪmoranéná “Xɪto nene tɪnɪ imónɪrɪ nene xɪto tɪnɪ imónɪrane enwɪnɪ.” yaiwɪpaxɪrɪnɪ. Xegɪ kwɪyɪpɪ neaiapɪŋɪ enagɪ nɪnɪ dɪŋɪ e yaiwɪpaxɪrɪnɪ. ¹⁴ Ápo Gorɪxo xegɪ xewaxo ámá xwɪfá tɪyo ŋweagɪfá nɪyonɪ yeáyɪ uyɪmɪxemeáwɪnɪgɪnɪrɪ wɪrɪnɪpáná neaiɪmeanɪ mɪkone, sɪŋwɪ wɪnɪŋwáone xwɪyɪfá rɪpɪ seararɪŋwɪnɪ. ¹⁵ Ámá “Jisaso nɪaɪwɪ Gorɪxoyáorɪnɪ.” rarɪgɪfá gɪyɪ gɪyɪ Gorɪxo ámá e rɪfáyɪ tɪnɪ nawɪnɪ imónɪrɪ ayɪ xɪto tɪnɪ nawɪnɪ imónɪro enɪ. ¹⁶ Ayɪnɪnɪ nene dɪŋɪ “Gorɪxo aga dɪŋɪ sɪxɪ neayarɪnɪ.” yaiwɪanɪ nɪnɪ nɪneaiɪpɪmónɪrɪ nɪjɪfá imónɪŋwɪnɪ.

Pɪ pɪ Gorɪxo yarɪŋɪpɪ sa dɪŋɪ sɪxɪ nuyɪrɪŋɪpɪmɪ dɪnɪ yarɪŋɪ enagɪ nɪnɪ ámá wigɪ xexɪrɪmeáyo anɪŋɪ minɪ dɪŋɪ sɪxɪ uyarɪgɪfáyɪ, ayɪ Gorɪxo tɪnɪ nawɪnɪ imónɪro xɪto enɪ ayɪ tɪnɪ nawɪnɪ imónɪro egɪfáyɪrɪnɪ. ¹⁷ Nene sɪfá Gorɪxo ámá nɪyonɪ mí ómómɪxɪmɪ enɪfáyɪmɪ wará sarɪfá mɪmárɪnɪfá ananɪ

ewiár+imónan+fwá nán+ neg+ n+r+x+meáyo úrapí m+wikár+ pírán+ñ+ ð+ñ+ s+x+ uyíwan+g+ni. Kiraiso xw+á t+yo n+ñwear+na nimón+r+ eñ+pa nene eni xw+á t+yo n+ñwearan+éna ax+pi+ nimón+rane yar+ñwá eñag+ nán+ anan+ e yan+war+ni. ¹⁸ Áma wig+ xex+r+meáyo ð+ñ+ s+x+ nuyiróná Gor+xo nán+ wáy+ wí winar+ñ+mani. ð+ñ+ s+x+ nuyiróná úrapí wí m+wikár+ aga x+xeni nan+ni nuyirónáy+, wáy+ bi m+win+ sáy+ ikár+nar+g+ár+ni. Mík+ áma Gor+xo nán+ wáy+ winar+ñ+, ay+ r+pi+ nán+r+ni. “Gor+xo nion+ g+ sipí yar+ñápi t+ni x+xeni sipí nikár+n+ár+an+?” n+yaiwiro nán+ wáy+ winar+ñ+r+ni. Wáy+ winar+ñ+y+ xex+r+meáyo s+ni ð+ñ+ s+x+ x+xeni muyar+g+á eñag+ nán+ rar+ñ+ni. ¹⁹ Gor+xo nene xámi ð+ñ+ s+x+ neay+ñ+ eñag+ nán+ nene eni n+r+x+meáyo ð+ñ+ s+x+ uyar+ñwár+ni. ²⁰ Áma wo “Gor+xom+ ð+ñ+ s+x+ uyiñáon+r+ni.” n+r+n+r+ aí xex+r+meáyo s+m+ t+ni n+wir+náy+, yap+ rar+ñor+ni. Ay+ r+pi+ nán+ rar+ñ+ni. Xex+r+meáyo s+ñw+ n+win+r+ aí ð+ñ+ s+x+ muyipa ner+náy+, o ar+ge ner+ Gor+xo, áma s+ñw+ m+win+g+om+ ð+ñ+ s+x+ uyipax+ imón+ni? Oweoi. ²¹ Sekax+ o near+ñ+pi, ay+ r+pi+r+ni. Áma Gor+xom+ ð+ñ+ s+x+ uyar+g+á g+y+ g+y+, xex+r+meáyo eni ð+ñ+ s+x+ uyí+r+x+ni.

5

“ð+ñ+ wikw+roar+g+áy+ xeg+ t+mean+yo ð+ñ+ s+x+ uyar+g+ár+ni.” ur+ñ+ nán+r+ni.

¹ Áma “Nene yeáy+ neayim+xemean+fa nán+ Gor+xoyá ð+ñ+ t+ni ar+owayá xw+á piax+yo dán+ iwiaron+oy+ rar+ñwáo Jisator+an+?” n+yaiwiro ð+ñ+ wikw+roar+g+á g+y+ g+y+, ay+ niaíw+ Gor+xo xeg+ emean+y+ñ+ñ+ imón+g+áy+r+ni. Áma xano Gor+xom+ ð+ñ+ s+x+ uyar+g+á g+y+ g+y+ xeg+ emean+yo eni ð+ñ+ s+x+ uyar+g+ár+ni. ² R+pi+ ner+ñ+pi+ dán+ anan+ ð+ñ+ “Niaíw+ Gor+xo xeg+ emean+ñ+ñ+ imón+g+áyo ð+ñ+ s+x+ uyar+ñwaéner+an+?” yaiwin+pax+r+ni. X+om+ ð+ñ+ s+x+ uyirane xeg+ sekax+ near+ñ+pi+ x+d+irane neran+áy+, anan+ ð+ñ+ e yaiwin+pax+r+ni. ³⁻⁴ X+om+ aga ð+ñ+ s+x+ nuyiran+éna pípi epax+ mar+ái, x+oyá sekax+ r+n+ñ+pi+ x+d+ipax+ eñag+ nán+ rar+ñ+ni. Niaíw+ Gor+xo xeg+ emean+ñ+ñ+ imón+g+áy+ s+w+ sipí x+om+ paim+m+ wiar+g+á imón+ñ+pi+ xop+r+r+ wiar+g+á eñag+ nán+ x+o sekax+ near+ñ+pi+ nene n+x+d+iran+éna ay+ r+á t+ñ+ x+d+ipax+ wí mimón+ñ+pi+r+ni. R+pi+ni ner+ná s+w+ sipí Gor+xom+ paim+m+ wiar+g+á imón+ñ+pi+ xop+r+r+ wiar+ñwár+ni. Jisasom+ ð+ñ+ n+wikw+ror+ñ+yo dán+ api yar+ñwár+ni.

“ð+ñ+ wikw+roar+g+áy+ sop+ñ+ Gor+xo wó+pi+ ar+á wiar+g+ár+ni.” ur+ñ+ nán+r+ni.

⁵ “Áma s+w+ sipí Gor+xom+ paim+m+ wiar+g+á imón+ñ+pi+ xop+r+r+ wiar+g+áy+ g+y+r+an+?” m+yaiwipani. Áma “Jisaso niaíw+ Gor+xoyáor+an+?” n+yaiwiro ð+ñ+ wikw+roar+g+áy+ anan+ xop+r+r+ wiar+g+áy+r+ni. ⁶ “Niaíw+ Gor+xoyáor+an+?” oniaiwípoyn+r+ ini+g+yo way+ mear+ n+per+ná rag+ pur+ eno, ay+ Jisasi Kiraisor+ni. O “Gor+xom+ xewaxor+an+?” oniaiwípoyn+r+ nán+ ner+ná way+ni mean+mani. E oniaiwípoyn+r+ way+ mear+ xeg+ rag+ pur+ en+ni+g+ni. ⁷ Gor+xoyá kwíy+pi+ n+r+r+ná nepán+ r+ipax+pi+ eñag+ nán+ neg+ xwiox+yo dán+ áwan+ réñ+ nearar+ñ+pi, “Kiraiso apiaú ner+ñ+pi+ dán+ xewan+ño nán+ s+wá neain+m+n+r+ eñ+pi, ay+ nepar+ni.” nearar+ñ+pi ar+á owianey+. ⁸ Ay+nán+ “Jisaso Gor+xom+ xewaxor+an+?” yaiwian+ nán+ sop+ñ+ neawar+ñ+ biaú bi, ay+ r+pi+pi+r+ni. Kwíy+pi+ nearar+ñ+pi+ t+ni ini+g+yo way+ meear+ná imón+ñ+pi+ t+ni xeg+ rag+ n+pur+ péáná imón+ñ+pi+ t+ni biaú bi imón+ñ+ ap+r+ni. Apiaú api sop+ñ+ n+neor+ná xeg+ bi xeg+ bi oyaiwípoyn+r+

neaiwapiyarinjímani. Axípiñi oyaiwípoyiniri neaiwapiyarinjírini. ⁹ Ámá pí pí nání sopinjí neaóípi anani arfá wiarinjwáriní. Ayínáni Gorixo sopinjí neaóípi seáyi e imóninjagi nání api eni arfá owianeyiniri seararinjini. Gorixo xewaninjo sopinjí neaóípi, ayí pípi nání marfá, ayí xegí xewaxo nánirini. ¹⁰ Gorixo xewaxomi dijí wikwíroarigfá giyí giyí o xegí xewaxo nání sopinjí wóípi wigí xwioxíyo dání “Aga neparini.” yaiwiarigfáriní. E nerí aí Gorixomi dijí miwikwíroarigfáyí “O sopinjí neaóípi nepamani.” niyaiwiro nání rénjí urarigfáriní, “Yapí rarinjíyí woxirini.” urarigfáriní. ¹¹ Xwiyfá Gorixo sopinjí neaóípi, ayí rípirini. O dijí niyiminjí imóninjípi ríxa neaiapinjírini. Dijí niyiminjí imóninjí api nání xegí xewaxo míkí ikiño enagi nání ¹² ámá xewaxo tñi kumixinígfáyí dijí niyiminjí imóninjí api tígfáyíriní. E nerí aí xewaxo tñi nawíni mikumixinígfáyí ayí dijí niyiminjí imóninjípi tígfáyímani.

Yoparípi nuriríná urinjí nánirini.

¹³ Nioni seyíné, Gorixo xewaxomi dijí wikwíroarigfáyíné “Nene dijí niyiminjí imóninjípi tñjwaénerani?” niyaiwiniro nijfá imónipíri nání payí rina neari mónaparinjini. ¹⁴ Nene rípi nerane nání Gorixo síjwí aninje dání wará sarfáwá mímáriní newiárimóniri yarinjwáriní. Xfo e neaiwíniginiri yarinjí niwiranéná negí dijíyo dání bi murí xfo wimónarinjípí tñi xixeni yarinjí niwirane nání “Arfá xixeni nínaininjo.” yaiwiarinjwáriní. ¹⁵ “Omí yarinjí niwiranéná pí pí nání yarinjí wiarinjwápi xixeni arfá nínaininjo.” niyaiwirane nijfá e imóninjagwi nání dijí rípi eni “Negí yarinjí wiarinjwápi ríxa neaimónini.” yaiwipaxíriní. ¹⁶ Ámá giyí giyí xexirímeáyí wo íwí anínimixinífa nání mimóninjí bi éagi niwiniro Gorixo yokwarímí owiiniri yarinjí niwirónáyí, Gorixo wigí yarinjí wífápi arfá niwiri íwí anínimixinífa nání mimóninjí bi éomi dijí niyiminjí imóninjípi ujwiráriní. E niseariri aí íwí ámá anínimixinípirífa nání imóninjí bi eni weni. Nioni “Ámá íwí api éfáyo Gorixo yokwarímí owiiniri yarinjí wíírixini.” miseararinjini. ¹⁷ Pí pí sípí ámá yariígápi nñni íwí yariígápi imóninjagi aiwi nípiní anínimixinípirífa nání mimóninjagi nání rarinjini.

¹⁸ Nene nijfá re imóninjwini, “Ámá Gorixo xegí tímeanjíninjí imónigfáyí íwí néra warígámani. Gorixo emeanjo —Xewaxo nání rarinjini. O ámá ayo píraninjí umearinjagi nání sípí imóninjo wí xwírfá wikixearinjímani.”

¹⁹ Nijfá re eni imóninjwini, “Ámá xwífa tíyo dání —Ayí Gorixomi dijí miwikwíroarigfáyíriní. Ayí nñni sípí imóninjomi ínimi wuríninjagfa aí nene ámá Gorixoyá imóninjwini.” ²⁰ Rípi nání eni nijfá imóninjwini, “Nwífa nepaxinjí imóninjo, ayí Gorixorfaní?” wiaiwiani nání xegí xewaxo nene tífáminí nibiríná o nání nijfá neaiapinjírini. Nene ríxa xegí xewaxo Jisasi Kiraiso tñni nawíni nimónirane nání xano, Nwífa nepaxinjí imóninjo tñni eni axípi nawíni imóninjwini. O eni Nwífa aga nepaxinjí imóninjorini. Dijí niyiminjí tñjwápi neaiaparinjo, ayí orini.” ²¹ Gí niaíwípiayíné, nene nijfá e imóninjagwi nání njwífa imóninjípiami dijí wikwíropírixiniri sewaninjíyíné awíninjí menjweánírixini.

Payí Jono áwiniimi eañnarini.

Payí rina Jono áwini e eañnarini. O xewanñoyá yoí mirini Jisasoyá siyikí imónigfáyo wipenweañáoniyi niriñiri ñwiráññiniginí. Ámá Jono nuriri payí eañyí nani eni niriñina sññani yoí mirí apixí wí tñni xegí niaíwí tñni nani niriñi eaññiginí. E neri aí “Jisasoyá siyikí imóniñf bi nani xwiñfá niriñi eaññirani?” yaiwiriñwáñini. Jisaso rixa aññami nipeyimána xwiogwí aga obaxí ñipwémána eñána Jono ñiñweaññisána rixa xweyañf neri añf yoí Epesasiyo ñiñweámána payí rina eaññiginí.

¹ Jisasoyá siyikí imónigfáyo wipenweañáoní apixixí nani —Jixi Gorixo xegí imónirfa nani fá riyamixiñixirini. Jixi nani tñni dixí niaíwíyí nani tñni payí rina eaññini. Nioni gí xwiogfáyo dáni nepa ñiñf sixí seayñini. Nionini marfái, ámá xwiñfá nepaxiñf imóniñfpi nani ñiñfá nimóniro ñiñf wíkwíroarigfáyf tñni eni ñiñf sixí seayñoi. ² Xwiñfá nepaxiñf imóniñfpi agwi rina mimáyo tññirane ná ríwíyo aí sñni tññirane yanfwa eñagi nani seyñé ñiñf sixí seayñwini. ³ Ápo Gorixo tñni xewaxo Jisasi Kiraiso tñni awaú nepa ñiñf sixí ñineayirina nene píñaniñf ñiwayirónirane ñweañfwa nani neairi wá ñineawianiri ayá nearimixiri episfirini.

“Sekaxí o neariñfpi axfpiñi xfdfirixini.” urñf naniñini.

⁴ Nioni “Íyá niaíwí xwiñfá nepaxiñf imóniñfpi xixeni xfdarñoi.” rariñagfa arfá ñiwiri nani “Ápo sekaxí ñinearirina api xfdfirixiniri neariñfpi tñni xixeni rfa yarñoi?” ñiyaiwiri ñiñf nífá ninarini. ⁵ Apixixini, jixi inina erfapi nani bi oririmini. Sekaxí sñf bi niriñi ríwamñf meaññini. Eñina dáni nene arfá wiñwapi —Ayf “Negí ñirixímeáyo ñiñf sixí uyíwaniginí.” riniñfpi jixi éñixiniri nani niriñi eaññini. ⁶ “Ámáyo ñiñf sixí nuyirina epaxfpi píñirani?” miyaiwipani. Nene negí ñirixímeáyo ñiñf sixí nuyiranényf, o sekaxí neariñfpi xixeni píñaniñf xfdarñwáñini. Sekaxí o neariñfpi —Api seyñé eñina dáni arfá wigfapirini. “Segí séríxímeáyo ñiñf sixí uyífirixini.” neariñfpirini. Api tñni xixeni axfpi e éñixini.

“Kiraiso nearéwapiyiñfpi xaiwífá xiríwaniginí.” urñf naniñini.

⁷ Ámá obaxí rixa “Ámáyo yapí owíwapíyaneyi.” ñiyaiwiro xwífa ririmi emeariñagfa nani searariñini. Yapí raniro nani “Jisasi Kiraiso nepa ámá nimóniri xwífa tñyo nene tñmñni mibñiniginí.” rariñfáyfirini. E yarigfáyf ámáyo yapí wíwapíyiri Kiraisomi xopirarf wimñiri eri yarñoi tñni nawini imóniñoi. ⁸ Ayinani seyñé Jisasomi ñixdírona ñigwñiñf wayfá meáwaniginiri aññf miní rfa tññf egfapi surfma mimónf api ñipñi tñni xixeni mearo yayf seaimori enfa nani píñaniñf sñwí tñni éñixini. ⁹ Ámá Kiraiso nearéwapiyiñfpi sñni aññf xaiwí fá mñixirí ami wigf ñiñf tñni gíwí ñimñixiri rariñfá gíyí gíyí, ayf Gorixo tñni nawini imónigfáyf wimani. E neri aí Kiraiso rñfpiñi xixeni fá ñixiriri axfpiñi rariñfá gíyí gíyí, ayf xaniwimíraú tñni nawini imónigfáyf wíñini. ¹⁰ Ámá “Jisasomi xfdarñwaénerini.” rinarigfá wí seyñé tñmñni ñiñiro Kiraiso nearéwapiyiñfpi axfpi mñiripa yarñagfa ñiwñirínáyf, yayf ñiwimearo segí añfyo nani ñipemeami mñipawipa éñixini. ¹¹ Ayf rñpi nani rariñini. Ámá e yarigfáyo gíyí gíyí yayf ñiwimeañfáyf, fwi ayf yarigfapi axfpi ayo eni uxímeanfá eñagi nani rariñini.

¹² Xwiyá xwapí ayá wí tñi seyñé nání ríwamiñí eapaxí aiwi “Payí rínamí meapa oemini.” nimónarini. “Nioni seyñé diñí níá aga seáyí e dání seainíní nání nibiri níseámeámáná xwiyá axí e dání rínaníwáriní.” niyaiwiri diñí ikwímoñini. ¹³ Dixí ririxímeái —Í ení Gorixo xegí imóníwiniñini íá uyamixiñirini. Íyá niaíwíyí payí rínamí dání yayí seaiwárenaparíñoí.

Payí Jono eañf yoparínarini.

Payí rina yoparí Jono eañf narini. O xewaninoyá yoí m+rini Jisasoyá siyikí imónigfáyo wipenweañáoniyi n+rini rí n+rírini niginini. Ámá Jono nuriri payí eaño xegí yoí Gaiasorini. Jisaso rixa añf namí nipeyimáná xwiogwí aga obaxí n+pwémáná enáná Jono ninweañsáná rixa xweyanf nerí añf yoí Epesasiyo ninweámáná payí rina eañf niginini

¹ Jisasoyá siyikí imónigfáyo wipenweañáoní gí dñf sixí riyiná Gaiasoxi nani payí rina eañf niginini. Joxi nepa dñf sixí riyinini. ² Gí dñf sixí riyináoxini, Gorixomi joxi nani ripi yarinf r+wiiarínarini, “O Jisasomi píraninf nixídirí nani xegí dñf nanf imóninfpí tñi xixeni Gorixoxin+yá dñfyo dani nanf imóninfpíni wímeari wará inri éw+niginini.” yarinf e r+wiiarínarini. ³ Negí n+ríxímeáyí wí joxi nani áwanf re n+rémeáagía, “O nepaxinf imóninfpí —Jisaso nearéwapiyinfpi nani rarini. Api nixídirí neríná yapí bí m+neaipepísi api tñi xixeni yarini. Nepaxinf imóninfpí neríná axípi píraninf xídarini.” Áwanf e n+rarínagía arfá n+wiri nani nioni yayf seáyimi dani nininf rini. ⁴ “Dixí niaíwí imónigfáyí xwiyfá nepaxinf imóninfpí fá nixiriro xixeni xídarinjoí.” rarínagía arfá n+wiríná yayf seáyimi dani ninarinfpi amípi wí nani yayf ninarinfpi api tñi xixeni mimónini.

“N+ríxímeáyo arírá wiarínfpa siní axípi n+wia úrinxini.” urinf nánirini.

⁵ Gí dñf sixí riyináoxini, joxi negí n+ríxímeáyo arírá n+wiríná úrapí bí m+wikarf dñf r+nwírarpaxípi wíwapiyarinf rini. N+ríxímeá joxi siní sinwí m+winiñf aí xegí bí marfái, axípiní wiarínf rini. ⁶ Ámá ayí joxi dñf sixí nuyiri arírá wiarínfpi nani Jisasoyá siyikí imóninwá re nweañwaéne rixa áwanf nearígfawixini. Joxi Gorixomi píraninf nixídiríná epaxípi tñi xixeni nerí óf e nani arírá n+wiri n+wíowáríná yarinfpi nanf yarini. ⁷ Ayí rípi nani “Arírá wírinxini.” r+rarínini. Ámá ayí yoí Jisasi Kiraisoyá émá imónigfáyo wáf urímeanro nuróná “Wáf nurirane aí wigf amípi ourápanyí.” n+yaiwiro amípi bí murápf yarígfá enagi nani r+rarínini. ⁸ Ayínani Gorixomi dñf wíkwíronwaéne xwiyfá nepaxinf imóninfpí n+ríga eméw+niginirí ayo arírá wíwaniginini.

“Sípí yarígfáyo ikaninf m+wiaxídfpani.” urinf nánirini.

⁹ Nioni wáf rímearigfá ayí nani Jisasoyá siyikí imónigfá e nweagfáyfné áwanf osearimniri nani payí bí nearí seawírenapfagi aiwi segí ámá wo, Daiotírepisoyi riniño —O “Nioni seáyí e wimónináná wíniyf ínimí onurínfpoyí.” wimónarínorini. O xwiyfá none urarínwá bí arfá neaiarínfmaní. ¹⁰ Ayínani nioni seyfné tñf e nani n+biri amípi o yarinfyf nani waroparf seaimfárini. O míkí wí menjagi aiwi none nani ikayf wí rímeariñf rini. “E neríná apáni yarini.” m+yaiwí none rarínwápi n+wiaikiri n+ríxímeá segí tfáminí bíáyo mumíminípa yarinf rini. Wíniyf wigf añfyo nani nipemeámí wanro yarínagía n+wíni ríná pírí urakiarínf rini. Apini mé e yarígfáyo Jisasoyá siyikí imónigfáyfné awí eánaríge dani m+míxeámí yarinf rini. ¹¹ Gí dñf sixí riyináoxini, ámá nanf yarígfáyí Gorixo timeañfyfninf imóninjoí. E nerí aí sípí yarígfáyí Gorixomi siní sinwí mí m+wómíxígfáyf rini. Ayínani joxi sípí imóninfpimi ikaninf m+wiaxídfpa nerí nanf pimini ikaninf wiaxídf rini.

¹² Demit+riaso nání áamá níní “Naḡoríní.” raríḡforíní. Xewaníḡo xwiyíá nepaxíḡí imóníḡḡpí nixídiríná neríḡḡpimí dání ení “Nioní áamá naḡoníríní.” nírírí síwáníḡí neainaríḡoríní. None ení “Naḡoríní.” uraríḡwáoríní. Xwiyíá none raríḡwápí nepa imóníní. Joxí níḡfá e imóníḡḡḡ nání raríḡḡníní.

¹³ Joxí nání “Payí oeámíní.” níyairíná ríwamíḡí obaxí ayá wí eapaxí aiwí “Níḡpíní nírírí payí rínamí oeámíní.” mínimónaríní. ¹⁴⁻¹⁵ E nerí aiwí “Nioní síní mé níḡírí nisímeámáná axí e dání xwiyíá rínaníwíríní.” níyairí díní ikwímoḡíní. Joxí píráníḡí oríwayíróníní. Níkumíxínírí emearíḡwáyí re dání yayí seairénaríḡoríní. Joxí tíní níkumíxínírí emearíḡfáyo e dání womíní womíní yayí níwíera úíríxíní.

Payí Juto eañinarini.

Payí rina áamá Jisasoyá siyikí imónigfáyí nání Juto eañinarini. Xewaninjo nání áwaní sijnáni mirinini enagi aí Jisasomi xogwáo Jutoyí rininjo (Mako 6:3) “Ayí axoríani?” yaiwiarinwáriní. Jisaso ríxa añnamí nipeyimáná xwiogwí aga obaxí nipwémáná enjáná “Mimóní uréwapiyarigfáyí Jisasomi dñí wíkwíroarigfáyo xenwíminí wipemfoarinjoí.” rinarinagí Juto arfá níriri ayí arfá níwiro níxídiróná sipí imónipríxiniri éf uremómíniri níriní eañiniginí.

¹ Jutoní —Nioní Jisasi Kiraisomí xináinini nimóniri omíñí wiiarinjá wonirini. Jemisomí xexímeáonirini. Nioní payí rina seyíné nání —Seyíné ápo Goríxo nioniyáyí imónírxiniri wéyo íá seaumíriri dñí sixí seayiri xewaxo Jisasi Kiraiso nání awí seameñweairí seañíyínérini. Seyíné nání níriní payí rina eaariní. ² “Goríxo wá seawianiri níwayíroníro píraniniñe ñweapíri nání seaíri sewaniníyíné ení xixe dñí sipí inipíri nání seaíri neríiná ayá wí seaíwíniginí.” nimónariní.

“Jisaso tñí nawíni mimónigfáyí seyíné tñíyumí gwiaumí inarinjoí.” uriní nánirini.

³ Gí dñí sixí seayináyíné, Goríxo seyíné tñí nene tñí yeáyí neayimixemeanfá nání enípi nání payí wína nearí seawárenapiyimíniri ená aiwí agwí nioní “Payí ení ríremíxí re níseairí oeámíni,” nimónigoí, “Xwíyíá nene dñí wíkwíroarinwápi —Apí áamá marfáá, Goríxo nawínani neaiapiní enagi nání gíwí nímixiri miripaxípirini. Apí áamá wí ikweakwímí raníro yarinagí níwíníroná xe oépoyniri síjwí níwínípa érixini. Ení neáníro píri wiaikianíro érixini.’ Ení ríremíxí e níseairí oeámíni.” nimóníagi eaariní. ⁴ Ayí rípi nání ení ríremíxí e níseairí searariní. Jisasoyá siyikí imónigfáyíné maiwí ñweañáná áamá wí —Ayí Goríxomí ríwí umoarigfáyíriní. Eníiná dání “Sfá yoparíyi Goríxo xwíyíá umeáriníriní.” rináriníyíriní. Ayí yumí seyíné tñí nawíni imóníro íwí niga oemeaneyíro xwíyíá nepa re rininípi, “Pí pí íwí ámaéne yarinwápi Goríxo anani ayá nínearímíxiri yokwarímí neaiipaxíriní.” rininípi wí gí dñí tñí ikweakwímí ríro “Jisasi Kiraisomí negí Ámíiná ínimi wuríninwáomani.” ríro yariní enagi nání ení ríremíxí e seaiariní.

⁵ Ámíiná Goríxo eníiná dání maní píri wiaikigfáyo píri numamóa bñípi nání seyíné ríxa xixeni níjía imóninagí aiwí ámi dñí mopíri nání diríri rípi oseaimíni. O negí Isíreríyo Isípíyí añíyo dání éf numíniri nipemeámí nurí aí áamá xíomí dñí níwíkwíro “Xwíá Goríxo neaiapímíniri yarinípi oyá dñí tñí aí áamá e ñweagfáyo nurápipaxenemani.” yaiwígíyo áamá dñí meañe dání wanínímíxiniginí. ⁶ Añínají wí eníiná dání ení Goríxo nurípearí xe érixiniri síjwí wíninípi nání re míyaiwí, “Apíni neri níñweafíiná ayí naníriní.” míyaiwí níwiaíkiro íwí yaníro nání añnamí píni níwíarímí weapígí enagi nání o gwí ainíxí marfínípaxí imóniníri tñí níjiri sfá áamá níyoní mí ómómíximí emfáyimí píri umamómíginiri sfá yináríne ñwiráriniginí. ⁷ Eníiná áamá Sodomí ñweáyí tñí Gomora ñweáyí tñí añí apiaúmí axí e ikwíroniníyo ñweagfáyo tñí ení axípi ayíniní píaxí weánpaxí imóninípi nero Goríxo áamá nímixíriná ayí apí érixiniri wípímóninípi mé ikweakwímí nero wí gí dñí tñí íwí sipí imónarinípi niga

warinagfa nani nene sinwepigf neaiina nani pirf numamorfná rfa ápiáwfi anif inina wearinipi nímamówárenapiri ayo rfa niniri pikiniginini.

⁸ Gorixo nene sinwepigf e neaiinf enagi aiwi ayf yagfapa áma yumfi seyfné tñni nawini imónigfáyf axipi nero wigf sipi oriná winarigfápi mimáyo nitinrinipimi dani fwf aga piaxf ayá wí weánarinipi iniro “Áma womi inimi wurfnipaxf mneaimónarini.” riro anfnami dñf seáymí imónigfáyo riperirf umero yarigfáriní. ⁹ E yarinqáfa aí anfnajf Maikoroyi rininjo —O anfnajf niyoní seáyi e wimóninorini. O enina obo tñni Moseso piyomi go go meanirfeninoiniri xwiyfá ximiximí niniri nirinirfná o anfnajf seáyi e imóninif wo enagi aiwi ayá nepearimáná “Niwaninoni enf eánináoni anani obomi xwiyfá rfa tñf umearipaxonirini.” miyaiwí “Gorixo xewaninoni mixf rirfwinigini.” uriniginini. ¹⁰ Ayá nepearimáná murinif enagi aí áma yumfi seyfné tñni nawini imónigfáyf amipi wiwaninif yf majfá imónigfápi nani anani ikayfwf meararigfáriní. E nerí aí wigf nijfá imónigfápi nanwíf —Ayf dñf rfa xeyáninif yfirini. Nanwíf dñf menwípepa nerí nijfá áma imónarigfápi marfái, xegf bi imónarinipa áma ayf ení axipini nero wigf nijfá api imónarigfáriní. Apimi dani wiwaninif yf xwirfá ikixenarigfáriní. ¹¹ Sfa wíyi ayf majfá wórinfá enagi nani awe! Ayf enina Keno “Nioni Gorixomi anani inimi owurfnimini.” miyaiwí nerfná enípa axipi yarigfáriní. Enina áma Beramoyi rininjo —O “Nigwf nioni bi mñmúropa oeni.” yaiwiagorini. O “Áma wí nigwf niapána pí pí nifápi nioni wí mímúró nemfíni.” niyaiwirfná xewaninjo yapf néwapfniri yagfpa ayf ení axipi oyaneyiniro nani sini mé igwfá urfninarigfáriní. Enina áma Koraoyi rininjoyáyf áma Gorixo rípeanowami arfá mífí nero urakínaniro yarinqáfa nani anfnimixinípa ayf ení axipinif e yarigfáriní. ¹² Áma nioni seararinif yf píninif imónigfáyf marfái, sa ripini ripini imóninjoí. Seyfné áma giyf giyf sinwf níneaniróná “Awí eánigfáyf xixeni dñf sipi inarigfáyfrani?” oneaiwípoyniri awí neániro aiwá narfná áma ayf ipi akwinfnánái ríwojáná ewé sixf núrori xwirfá ikixenarinípa áma ayf axipi e nimóniro nani xwirfá seaikixepaxf imóninjoí. Ayf seyfné tñni nawini aiwá niniróná Gorixo nani wáyf bi mífwiní wiwaninif nani dñf nimóniro sa úrapí yarinqáfa nani seararinini. “Agwf api iniá eani nani irfnarini.” yaiwiarfná iniá meapa nerí iminif nerfná agwf nifraimi warinípa axipi e imónigfáyfirini. Áma ayf íkfá sogwf ná wearinina aí anif oxf roarinagí nani niyoari emí móána urí biaú enípi imóninif yfninif imóninjoí. ¹³ Rawirawá imeamfkwf nerfná reakfkwfí nwírararinípa áma ayf wigf piaxf weánipaxípi neróná axipi apfninif yarigfáriní. Áma ayf sinf aní pirfyo nemerfná áma ewéyo nimeámi núfasána rawirawáyo áwinimí enána xenwími nipemeámi warinípi yapí axípi niseairo yapí seaíwapíyarigfáriní. Ayf aga sfá yidoárinipimi anif inina nweaprfá nani Gorixo ríxa wimixiyinif yfirini.

Jisaso tñni nawini mimónigfáyo Gorixo pirf umamonfá nánirini.

¹⁴⁻¹⁵ Inoko —O Adamomi dani nemeága nuro wé wíumi dñf waú emeánigfo, ayf orini. O ámayo wfá nurókiamorfná re riniginini, “Arfá époyí. Oriná nifwinirfná winfíni. Ámináo áma nñni wigf egfápi nani xixeni pirf umamómniri nani eri áma xfo wimónarinípi mixfdarigfáyo wigf uyfnif egfápi nani xwiyfá umeáriminiri nani eri áma fwf ayini miyarigfáyf xfo nani ámayo nuriróná sipini urekárarigfápi nani xwiyfá umeáriminiri nani eri ení nani xegf anfnajf dñf nímorí fá míropaxf wí tñni

wepariṅagi winṅini.” riṅnigini. ¹⁶ Ámá nioni searariṅáyí aninúmí ikaxí rariḡáyíriṅi. “Omeaneyi.” niwimóniri wé eṅí óí winariṅipiṅi niḡdíro aiwí aniní miní kiniṅí irinarigáyíriṅi. Wigí yoí wiwaniníyí nání símí símí e tinimearigáyíriṅi. Ámáya amipí íwí urápaneyiniro niremeá xwiýá urepisiarigáyíriṅi.

Diní sḡkḡkí oníriḡiniṅi uriní nániriṅi.

¹⁷⁻¹⁸ Gí diní sixí seayináyíné, ayí e imóniṅagá aí negí Áminá Jisasi Kiraisoyá wáí wurimeigáwa xámi rigá rípi nání diní oirónaneyi, “Sá yopariyi tíṅiná aṅwi e eṅáná ámá wí re epíriḡini. Seáyí e wimónigáwami ikayíwí umeariro amipí Gorixo miwimónariṅipi xídiḡiri nání wé eṅí óí ero epíriḡáyí imónipíriḡini.” rigápi nání diní oirónaneyi. ¹⁹ Ámá ayí Jisasiyá siyikí imónigáyí nawíni mimóní xixegíni oimónipoyiniri urakiowáiro diní ríá xeyaniníṅí imóniro kwíyí Gorixoyápi mayí imóniro egáyíriṅi.

²⁰ Gí diní sixí seayináyíné, ámá ayí e imóniṅagá aí Jisasiyá siyikí imónigáyíné nepa imóniṅipi diní niwíkwíroróná sḡkḡkí umixiniro eṅí eániní kwíyíyápipi dání Gorixomi rixiní urayiro ²¹ o nene nání diní sipí niwirí neaiṅipi diní sixí aniní iniro diní niyimíṅí Áminá Jisasi Kiraiso wá nene neaumixinípimi dání imónaníwápi gíni gíná nímeaníriḡaniri weniní nero ṅwearo ériḡini. ²² Ámá xwiýá Gorixo nání rininípi nání ududí niniro “Aga nepa imóniṅipirani? Yapí imóniṅipirani?” yaiwiarigáyo seyíné ayá urimixiro ²³ ámi wíniyo amipí wí ríá tíṅí e wenáná apaxí mé meariṅwápa axípi éí umínaniro nání ero ámi wíniyo ayá nurimixiri aí seyíné rapirapí piyaní eariṅipi tíṅí e nání wáyí nero aṅwi e mupa yarigápa wigí íwí yarigápi nání wáyí ero ériḡini.

Gorixomi seáyí e numerína riní nániriṅi.

²⁴ Agwí Gorixo seyíné íwí mepa ériḡiniri píri searakiḡaxí imóniri ríwíyo seyíné xewaninjo níḡiniri ṅweaṅe ronáná diní níá niḡainiri xwiýá mímearinipaxí imónigáyíné seaimixipaxí imóniri eno enagi nání ²⁵ re searariṅini, “Gorixo ná woní oní negí Áminá Jisasi Kiraiso neaiṅipimi dání yeáyí neayimixemeaṅo, xwíarí tíni aṅina tíni síní mimóninánaniri, agwiraniri, ná ríwíyo inínaniri, níḡiniri ṅweari aga seáyí émi imóninjo imóniri eṅí eániní imóniri néní tíḡáyo niyoní seáyí e wimóniri eno, ayí ná woní oní enagi nání seáyí e uméwanigíni.” searariṅini. “E éwanigíni.” nimónaniri.

Oríjǎ Jono niwiniñi wfá wómixiniñpí.

Rfáwaminiñ rípi, “Wfá wómixiniñpí” riniñpí Jono eanjípiñi. O Jisaso wiepisagowa worini. Jisaso ríxa anjñami niñpeyimána xwiogwí aga obaxí niñpwémána enána Jono niñweañisána ríxa xweyaní nerí piññwí bimi xegí yoí Patimosiyí riniñpími gwí ñweañána Goríxo oríjǎ uparána Jisasomi sñwí winiñi anjñami nani niñpeyirí amipí Goríxo tñj e imóniñpí sñwí winiñi amipí rfáwíyo xwfá rirími imóniñfápi sñwí winiñi Jisaso Setenomi xopíraráf winfápi sñwí winiñi nerí nani rfáwaminiñ rípi niñriñ eanjñigini. Siyikí Jisasoyá fá rípiñfáyí re oyaiwípoyniñi niñriñ eanjñigini, “Agwí ríná xeaniñf neaimeaññagí aiwí áma e neairo Goríxomi sfmí tñni wiro yarígfáyó o anipá wimixiniñf enagí nani nene eni píraníñf niñfdiríñpími dani xopíraráfniñf owianeyí.” oyaiwípoyniñi niñriñ eanjñigini.

¹ Xwiýfá re niñriñi eániñpí, ayí amipí rfáwíyo anwi e nimóniñfápi nani Jisasi Kiraiso sññani nimixiri wfá wómixiniñpí. Goríxo áma xfomi xináiwániñf nimóniro omiñf wiianígfáyó wfá owómixiniñi wíwapíyiniñpí. Api Jisaso xfomi omiñf wiianíñf Jonoyí riniñjo tñj e nani anjñajf xíoyáo uowáréñapána oríjǎ ikaxí uríñpíni. ² Api winiñf niñpini xwiýfá Goríxo uríñpíni, Jisasi Kiraiso woákíkf wiñpíni, api niñpini Jono áwaní xixeni rowiároníni. ³ Amipí api ríxa anwi e nimóniñf enagí nani áma xwiýfá re wfá omixiniñpí fá rófá gíyí gíyí yayí anjñami dñj imóniñpí winiñi áma rfáwaminiñ re niñriñi eániñf rípi fá roaññagí arfá niñwiro xídfá gíyí gíyí yayí anjñami dñj imóniñpí winiñi eníñriñi.

Jono Jisasoyá siyikí imóniñfáyí wé wfúmi dñj waú nani payí eanjñani.

⁴ Jononi Jisasoyá siyikí wé wfúmi dñj waú Esia piropeniñfyo ñweagíyíne nani rfáwaminiñ rípi eaññini. Goríxo —O aníñf íniñá ñweañorini. Eníñá dani ñweari sñni agwí ñweari ná rfáwíyo aníñf ñweari enforini. O wá seawianiñi niñwayíroniro ñweapíri nani seaiirí éwiniñgini. Kwíyí wé wfúmi dñj waú ikwianwí seáyí e imóniññami Goríxo éf ñweañe ñweagífápi eni wá seawianiñi niñwayíroniro ñweapíri nani seaiirí éwiniñgini. ⁵ Jisasi Kiraiso —O Goríxo gí íwo ámayó wíwapíyíwiniñginiñi uowáréñapána xixeni niñpini niñyárimí mñj winiñorini. Áma xwáripáyo dani wiápnimeapírfá nani xami wiápnimeañorini. Míxí ináyí xwfá rirími ñweagífá niñyoní seáyí e wimóniñorini. O eni wá seawianiñi niñwayíroniro ñweapíri nani seaiirí éwiniñgini. Omi —O dñj sñxí niñneayirí negí íwí yaríñwápi yokwarimí neaiiminiñi nani neríñá xewaníño niñperíñpími dani gwíniñf nearoayíronorini. ⁶ Áma oyá xwióxíyo ñweaaníwaéne neaimixiri xano Goríxoyá apaxípaníñf imóniñfáyí xfo tñj e anani páwiarígfápa nene eni anani páwipaxene neaimixiri enorini. Omi aníñf miní íniñá nñni seáyí e umero íniñi wuríniñf éfrixini. Api e imóníwiniñgini. ⁷ Ai, o agwí tñni wepíñaríñagí áma nñni sñwí winiñro omi píkiñfáyí eni sñwí winiñro epírfániñi. Xwfá rirími áma gwí wírf wírf nñni omi sñwí niñwiniñro ñwí numieáa upírfániñi. Ayí neparini. Xixeni e imóníwiniñgini.

⁸ Amíñá Goríxo re rarini, “Nioni aníñf pírf tññweañañorini. Eníñá dani ñweari sñni agwí ñweari ná rfáwíyo aníñf ñweari emíañorini. Wa nioni tñni xixeni mimóní ení sñxí eániñañorini.” rarini.

Jono Kiraisomi oríjǎ tewíniñf naniñi.

owíwapiyimíniri nání émányé mǎxí ináyé Berakomi re uréwapiyayinjorini, 'Isireriyé íwí nero nanjwé ñwápi nání rǐdiyowá yarǐgǎpi niro íwí iniro éfrixíniri nání e wíwapiyi. E wíwapiyi.' uréwapiyayinjorini. O enjipi agwí segí wí íá nǐxiriro axǐpi e seaíwapiyarǐñagí nání mǎxí searǐpaxí imónini. ¹⁵ Enjíná mimóní wíá rókiamoagí Beramo Isireriyó wíwapiyiáná dǐñí íá nǐxiriro íwí yagǐápa segí wí ení Nikorasó seaíwapiyarǐñipi dǐñí íá nǐxiriro íwí axǐpi yarǐñoi. ¹⁶ Ayínání áamá e yarǐgǎyíné rǐwǐmíní nǐmamoro éfrixini. E mepa nerónáyé, nioní síní mé seyíné tǐñí e nání nǐbǐrǐ áamá apimí arǐkí xǐdarǐgǎyí kirá gí manjyo dání peyeaarǐñipá tǐnǐ mǎxí wimǐárini. ¹⁷ Arǐá tǐgǎyíné enjánáyé, xwiyíá Gorǐxoyá kwiyípi siyikí nioniyá imónigǎyo urarǐñí rǐpi arǐá ókiarí umónipoyí. Áamá nioní nǐxǐdarǐgǎyí áamá wí íwí oépoynirǐ wíwapiyiagí aiwí arǐá mǐwí nioní anǐñí nǐnǐxǐdǐrǐñipimí dání ayo xopǐrǐrǐñí wíá go gomí nioní aiwá anǐnamí dǎñí agwí pǐnǐ wenjǐ bǐ miní wirí sǐñá kirǐnasí wo —Sǐñá yoí sǐñí áamá meáoní ñijǐá imóninǐpi rǐwamǐñí ñwirǐrǐñinjorini. Sǐñá o miní wirí emǐárini." rǐñoi.' nǐrǐrǐ rǐwamǐñí nearí wǐrǐxiní.

Anj Taiatairayo siyikí xǐoyáyo nání xwiyíá urǐñí nánirǐni.

¹⁸ "Joxí siyikí nioniyá imónigǎ Taiatairayo ñweagǎyíyá anǐnajomí rǐwamǐñí re nearí wiowǐrǐxiní, 'Gorǐxomí xewaxo, xegí sǐñwí rǐá ápiáwǐñí werí xegí sǐkwí kapá awiaxǐyí xǐxǐeá inarǐñípa imónirǐ enjore rǐñoi urǐrǐxiní, ¹⁹ "Nioní joxí yarǐñipi nání ñijǐá imóninǐ. Joxí dǐñí sǐxǐ ñiyirí dǐñí ñikwǐrorí ámányó arǐrá wirí xeanǐñí siarǐgǎpi xwámámí wirí yarǐñipi nání ñijǐá imóninǐ. Síní iwamǐó dǐñí nǐñikwǐrorǐná yagǐpimí rǐxa nǐmúrórí seáyí e yarǐñipi nání ení ñijǐá imóninǐ. ²⁰ E nǐrǐrǐrǐ aǐ rǐpi nání mǎxí rǐrǐpaxí imónini. Joxí apǐxǐ Jeseberiyí rǐnǐñí —Í wí mimónipa nerí aǐ 'Wíá rókiamoarǐñáinirǐni.' rǐnarǐñirǐni. Í áamá nioní dǐñí nǐñikwǐroro nání gí inókínǐñí nimóniro omǐñí ñiirǐgǎyo sǐpíní nǐwíwapíya nurí xarǐxarǐ nǐméra warǐñagí nání ayí íwí iniro nanjwé wigí ñwápi nání rǐdiyowá inǐñipi niro yarǐñoi. Ímí numímínirǐ xe owíwapiyinirǐ sǐñwí wǐnarǐñí enjagí nání mǎxí rǐrǐpaxí imónini. ²¹ Í xegí íwí yarǐñipi rǐwǐmíní nǐmamorí kikiǐá éwǐnǐgǐnirǐ xe bǐ tǐnǐ onjweanirǐ sǐñwí wǐnǐñá enjagí aiwí xegí íwí áamá wí tǐnǐ inarǐñipi 'Bǐ pǐnǐ owiárímíní.' mǐwimónarǐnǐni. ²² Arǐá ei. Nioniyá dǐñí tǐnǐ í sǐmǐxǐ xaiwí werí áamá í tǐnǐ íwí inarǐgǎyo xeanǐñí xwé wímearí enǐárini. Íwí í wíwapiyarǐñipi rǐwǐmíní nǐmamoro kikiǐá méánáyé, e wikǐrǐmǐárini. ²³ Áamá ímí nǐxǐdǐro nání xegí ñiaíwǐñí imónigǎyo ení sǐmiarǐ nǐwirí pǐkǐmǐárini. Nioní e wíáná siyikí nioniyá imónigǎ nǐñiyí ñijǐá re imónipǐrǐárini, 'Áamá xwioxǐyo dání pí dǐñí morí pí nání wimónirǐ yarǐñipi adadǐ wiarǐño, ayí orǐani?' ñiaiwǐpǐrǐárini. Seyíné woxíní woxíní sǐpí segí egǐápi tǐnǐ xǐxení pǐrǐ seamamómǐárini. ²⁴ E ñisearǐrǐ aǐ apǐxǐ í wíwapiyarǐñipimí mǐxǐdarǐgǐ Taiataira ñweagǐ wiyíné bǐ osearímíní. Seyíné xwiyíá áamá wí 'Seteno nearéwapiyarǐñí ná ínǐmí imóninǐpǐrǐrǐni.' rarǐgǐpimí arǐá mǐwigǐyínerǐni. Seyíné sekaxí xámí searǐñapimí ámí bǐ ñisearǐrǐ íkwǐkwarímǐ seaimíméini. ²⁵ Sekaxí ámí bǐ íkwǐkwarímǐ mǐseaipe emí enjagí aiwí nioní nǐnǐxǐdǐróná íá xǐrarǐgǐpíní ananí nioní weapímǐáé nání anǐñí miní nǐxǐra úfrixini. ²⁶ Áamá apǐxǐ í wíwapiyimínirǐ yarǐñipimí mǐxǐdǐpa nero nioniyá urǐñapimíní yoparǐ imóníe nání nǐxǐda nurǐñipimí dání ímí xopǐrǐrǐñí wíá gǐyí gǐyo seáyí e wimǐximǐárini. Émányó —Ayí 'Gorǐxomí sǐmanjwǐyónǐñí ínǐmí wurǐnaníméwíní.' rarǐgǐyírǐni. Ayo seáyí

e niwimóniro umenweapírfá nání seáyi e wimiximíáriní. ²⁷ Gí ápo nioni seáyi e nimóniri á máyo umenweámíá nání nimixinjpa nioni á má xopírará wíáyo eni axípi seáyi e wimixaná é máyo numenwearóná xwárfá sixí xwíá tñni imixininjpi ainixí tñni pírf uyíkíeáaná yuní ikixenarinjpa ainixí tñni nixirimáná umenweañáná mañyo wí pírf wiaákipaxí imónipírfámani. ²⁸ Xopírárininj wíá gíyí gíyo sinj ímiáo eni mñni wimíáriní. ²⁹ Aríá tígáýíné enánáyí, xwíyíá Gorixoyá kwíyípi síyikí nioniyá imónigíáyo urarinj rípi aríá ókiarí umónipoyí.” ríjoi.’ níriri ríwamíj néari wiowárfirixini.

3

Anj Sadisíyo síyikí xíoyáyo nání xwíyíá uríj nánirini.

¹ “Joxi síyikí nioniyá Sadisíyo ηweagíáýíyá aníjajomi ríwamíj re neari wiowárfirixini, ‘Kwíyí Gorixoyá wé wíúmi dánj waú tñni sinj wé wíúmi dánj waú tñni apiaú tñjo re ríjoi urírfirixini, “Nioni joxi yaríjpi nání nijfá imóninjini. Seyíné nání wa re rarígíáriní, ‘Jisasoyá síyikí imónigíá ayí siní dñj niwíkwíroro nání sinjnjí imóninjoi.’ raríjagíá aí seyíné ríxa peá nñnimoro nání dñj níkwíroarígíápi ríxa íkwíkwí yini. ² Nioni nñnixídiró neróná gí ápo Gorixo ‘Api neróná wé róninj yaríjoi.’ wimónaríjpi tñni xixeni mepa nero nání sáninj wegíáýíné, seyíné ríxa niwíápñimearo segí xámi píraninj yagíá samíj niweri anipá imónimñiri yaríjpi ámi dñj aumaúmí niníro enj sixí eámixinípoyí. ³ Xámi nioni nání aríá niwirfná dñj níkwírogíápi ámi dñj oseainini. Apimi nixídiróná segí íwí yarígíápi ríwímmíni mamórfirixini. Sáninj wegíe dání mñwíápñimeapa éánáyí, nioni á má íwí meámñiri barígíáýí yapí nñbiri maiwí ηweagíámi seaímeámñiri yaríá nijfá wí re imónipírfámani, ‘O íná bñnrífeníjoi?’ yaiwipírfámani. ⁴ E nñseariri aí Sadisíyo ηweagíá wiyíné nioni píraninj nñnixídiró nání íwí mé neróná segí rapírapí kíyínj mórímixarígíáýínerini. Seyíné árínt wí siní ηweañoi. Seyíné rapírapí apíá wenj nñyínmáná nioni tñni nawíni anj yaníwáriní. Seyíné nioni píraninj nñnixídiríjyó dání e epaxí imónipírfá enagí nání raríjini. ⁵ Á má nioni nñnixídiróná peá mñnimó xopírárininj wíá gíyí gíyo nioni rapírapí apíá wenj rúninj imóninjyí uyíriri wigí yoí íkwí á má dñj niyimíj imóninj íniná ηweapírfá nání yoí ηwirárinínamí ηwiráriníjpi mñkwíripa eri gí ápo tñni xegí aníjajowa tñni síjwí anígíe dání ‘Ayí gí ámáriní.’ uríri emíáriní. ⁶ Aríá tígáýíné enánáyí, xwíyíá Gorixoyá kwíyípi síyikí nioniyá imónigíáyo urarinj rípi aríá ókiarí umónipoyí.” ríjoi.’ níriri ríwamíj eárfirixini.

Anj Piradepiayo síyikí xíoyáyo nání xwíyíá uríj nánirini.

⁷ “Joxi síyikí nioniyá Piradepiayo ηweagíáýíyá aníjajomi ríwamíj re neari wiowárfirixini, ‘Xewíni aga xegí bí imóniri nepaxinj imóniri eno —O kí mñxí ináyí Depito eníá íá xíríjpa anj síjyó ηweapírfá nání íá xíríjorini. O íkwíáná á má wo ówanj yáripaxí menini. O ówanj yáraná á má wo íkwípaxí menini. O re ríjoi urírfirixini, ⁸ “Amípi seyíné yarígíápi nání nioni nijfáriní. Enj xwapí meánigíáýíné nimóniro aí xwíyíá nioniyápi xaíwí íá nixíriro xeaninj seaikáraná ‘Jisasomi xídarígíáýí wienemani.’ murípa egíá enagí nání segí símmíanj ríwámñni nioni anj ówanj á má wo miyáripaxí imóninjna seaikwíáriní. ⁹ Á má ‘Gorixomi yayí oumeanirane nání awí éanaríjwini.’ nñriniro aí surímá nero Setenomi xídarígíáýí —Ayí nepa Judayí mimónipa nero aiwí yapí nñriro ‘Judayí wienerini.’ rarígíáýíriní. Ayí nioniyá dñjyó dání nñbiri wauní

nìseaikàrìnìro segí sìkwí t́n̄j e nìp̀f́kínìmearo nìj́fá re imónìp̀r̀f́r̀r̀n̄n̄i, ‘Ámá t̀yí o d̄n̄j síx̄t̄ uyìn̄j̀ỳr̀n̄n̄i.’ Nìj́fá e imónìp̀r̀f́r̀r̀n̄n̄i. ¹⁰ Seỳné xwíýfá ‘Ámá xean̄n̄j̀ seáífápimì xwámámì nìwiro an̄n̄j̀ nìx̄f̄d̄f̄r̀x̄n̄n̄i.’ sear̄n̄j̀p̀ pírán̄n̄j̀ f́á nìx̄ira war̄n̄j̀agf́a nánì nionì xean̄n̄j̀ r̄f́a t́n̄j̀ ámá xwífá r̀r̀r̀ n̄r̀m̄n̄n̄i n̄weagf́a n̄yonì iwamf́o wíwap̄yìnì nánì wímeanf́apimì d̄ánì seỳné seamìxeámf́ar̄n̄n̄i. ¹¹ Nionì s̄n̄n̄i mé n̄b̄r̀r̀r̀ seáimeámf́a en̄agì nánì wa segí am̄nan̄w̄f̄ d̄n̄j̀ n̄ȳim̄n̄j̀ ín̄n̄a n̄weap̄r̀f́a nánì d̄f́kínìp̀r̀f́r̀p̀ seap̄r̀p̀r̀x̄n̄n̄r̀r̀ nionì n̄n̄x̄f̄d̄r̀óná f́a x̄r̀ar̄ḡf́ap̄i an̄n̄j̀ min̄t̄ pírán̄n̄j̀ f́a x̄r̀f̄r̀x̄n̄n̄i. ¹² Ámá nionì n̄n̄x̄f̄d̄r̀óná xop̄r̀ar̄f̄ wíf́a ḡȳf̄ ḡȳo nionì n̄mear̄t̄ ḡf̄ ápo Gor̄xoyá an̄j̀ n̄w̄f́áiwámì ík̄f́a xwíýfán̄n̄j̀ oran̄j̀ar̄aná ámì iwámì d̄ánì wí peyeap̄r̀f́amanì. Ayo ḡf̄ ápo Gor̄xoyá yōf̄p̀i n̄wir̄ar̄r̀r̀ an̄j̀ o n̄wean̄f̄piyá —An̄j̀ ap̄i Jerusaremì S̄n̄j̀p̄iȳi r̀n̄n̄j̀p̀r̀n̄n̄i. O t́n̄j̀ e an̄n̄amì d̄ánì wep̄n̄n̄f́ap̄r̀n̄n̄i. Ap̄iyá yōf̄ n̄wir̄ar̄r̀r̀ emf́ar̄n̄n̄i. ¹³ Ar̄f́a t́ḡf́áȳné en̄ánáȳf̄, xwíýfá Gor̄xoyá kwíȳf̄p̀i s̄iyik̄f̄ nion̄yá imónìḡf́ayo urar̄n̄j̀p̀i ar̄f́a ókiar̄f̄ umónìpoȳi.” r̀n̄j̀ōi.’ n̄r̀r̀r̀r̀ r̄fwam̄n̄j̀f̄ near̄t̄ wiowár̄f̄r̀x̄n̄n̄i.

An̄j̀ Reodisiayo s̄iyik̄f̄ x̄f̄oyáyo nánì xwíýfá ur̄n̄j̀f̄ nán̄r̀n̄n̄i.

¹⁴ “Jox̄i s̄iyik̄f̄ nion̄yá Reodisiayo n̄weaḡf́áȳyá an̄n̄ajomì r̄fwam̄n̄j̀f̄ re near̄t̄ wiowár̄f̄r̀x̄n̄n̄i, ‘Nepax̄n̄j̀f̄ imón̄n̄j̀o —O Gor̄xo ámayo x̄fo imón̄n̄j̀p̀i nánì wíwap̄yíw̄n̄ḡn̄r̀r̀ uowár̄en̄ap̄n̄j̀p̀i nep̄an̄i wíwap̄yir̄i x̄ixen̄i n̄p̀n̄i yár̄r̀r̀ en̄or̄n̄i. O am̄p̄í n̄p̀n̄i Gor̄xo im̄x̄n̄j̀p̀i m̄f́k̄f̄ ikiñor̄n̄i. O re r̀n̄j̀ōi ur̄f̄r̀x̄n̄n̄i, ¹⁵ “Am̄p̄í seỳné yar̄ḡf́ap̄i nánì nionì n̄j́f́ar̄n̄n̄i. Sogwí d̄n̄j̀ yinar̄n̄j̀p̄an̄j̀f̄ yar̄ḡf́áȳné, seỳné r̄f́a s̄in̄n̄j̀f̄ nimón̄ro nionì aga pírán̄n̄j̀f̄ m̄n̄x̄f̄d̄pa yar̄ḡf́ar̄n̄n̄i. E n̄sear̄r̀r̀ aí im̄n̄j̀f̄ r̄ar̄n̄j̀n̄n̄j̀f̄ nimón̄ro an̄n̄j̀n̄i d̄n̄j̀ peá n̄n̄moro en̄t̄ m̄yar̄ḡf́ar̄n̄n̄i. Sa sogwí d̄n̄j̀f̄ yinar̄n̄j̀p̄an̄j̀f̄ yar̄ḡf́ar̄n̄n̄i. Seỳné r̄f́a n̄s̄in̄r̀r̀ s̄n̄j̀wir̄ȳf̄, im̄n̄j̀f̄ n̄r̀ar̄r̀r̀ s̄n̄j̀wir̄ȳf̄, ‘Aȳf̄ anan̄r̀n̄n̄i.’ nimón̄m̄n̄r̀r̀ éf̄r̀n̄n̄i. ¹⁶ Seỳné r̄f́a m̄s̄in̄pa ero im̄n̄j̀f̄ m̄r̀ar̄r̀pa ero nero sa sogwí d̄n̄j̀f̄ yinar̄n̄j̀p̄an̄j̀f̄ yar̄n̄j̀agf́a nánì seỳné ḡf̄ man̄f̄yo d̄ánì em̄i seaúr̄móm̄f́ar̄n̄n̄i. ¹⁷ Sewan̄n̄j̀ȳf̄né ‘Am̄p̄í b̄i m̄n̄eam̄úron̄ener̄n̄i. Am̄p̄í xwé ayá t́n̄j̀waéner̄n̄i. Am̄p̄í aí b̄i nánì m̄ikeamón̄n̄j̀w̄n̄i.’ n̄r̀r̀n̄ro aiw̄i ḡf̄ s̄n̄j̀w̄f̄yo d̄ánì seỳné imón̄ḡf́a r̄p̀i nánì aga majf́a imón̄n̄j̀ōi. S̄ip̄i imón̄ro ámá d̄n̄j̀f̄ s̄ip̄i seaipax̄t̄ imón̄ro uyípeaȳf̄ imón̄ro s̄n̄j̀w̄f̄ sup̄ar̄n̄j̀f̄ imón̄ro íkwauȳx̄f̄ imón̄ro eḡf́ap̄i nánì sewan̄n̄j̀ȳf̄né majf́a imón̄n̄j̀agf́a nánì ¹⁸ nionì seỳné ámì pírán̄n̄j̀f̄ n̄x̄f̄d̄p̄r̀f́a nánì ewaȳf̄ xwíýfá r̄p̀i b̄i osear̄m̄n̄i, ‘Seỳné am̄p̄í wí m̄m̄úr̄n̄ḡf́áȳné imón̄p̀r̀r̀ nánì s̄n̄j̀a gor̄f̄ r̄f́a yeáaná sík̄f̄ n̄r̀x̄anowimáná awiax̄t̄ imón̄n̄j̀p̀i b̄i nionì b̄f̄ n̄ro ámá s̄n̄j̀w̄f̄ seanar̄n̄a íkwauȳx̄f̄ en̄agì n̄sean̄r̀óná ayá seain̄n̄ḡn̄r̀r̀ rap̄rap̄ ap̄f́a wen̄j̄f̄ ȳn̄p̄r̀r̀ nánì b̄i b̄f̄ n̄ro p̄ḡf̄f̄ s̄n̄j̀w̄f̄yo ḡf̄n̄i n̄n̄ro s̄n̄j̀w̄f̄ an̄p̄r̀r̀ nánì b̄i b̄f̄ n̄ro éf̄r̀x̄n̄n̄i.’ osear̄m̄n̄i. ¹⁹ Ámá nionì d̄n̄j̀f̄ síx̄t̄ uyìn̄j̀ȳf̄ pírán̄n̄j̀f̄ on̄x̄f̄d̄poȳn̄r̀r̀ m̄ix̄f̄ nur̄r̀r̀ s̄iyik̄f̄ weaíwap̄yar̄n̄j̀a en̄agì nánì s̄m̄f̄ n̄ixead̄p̄en̄ro segí f̄w̄f̄ yar̄ḡf́ap̄i r̄fw̄m̄n̄i n̄mamoro éf̄r̀x̄n̄n̄i. ²⁰ Ar̄f́a époȳi. Nionì segí xwiox̄f̄yo f̄w̄f̄ en̄n̄j̀f̄ b̄f̄ar̄wám̄n̄i n̄r̀ómáná ówan̄j̄f̄ iwan̄j̄f̄ eear̄n̄j̀n̄i. Ámá go go man̄j̀pá ar̄f́a n̄n̄r̀r̀ ówan̄j̄f̄ n̄n̄f̄kw̄iir̄n̄áȳf̄, o t́n̄j̀f̄ e nánì n̄p̄aw̄ir̄i o t́n̄i yawaw̄i aiwá naw̄ín̄i nan̄f̄w̄ir̄n̄i. ²¹ Ámá nionì n̄n̄x̄f̄d̄r̀óná xop̄r̀ar̄f̄n̄j̀f̄ wíf́a ḡȳf̄ ḡȳf̄ nionì xop̄r̀ar̄f̄ n̄wiár̄m̄t̄ ḡf̄ ápoyá siá íkwian̄w̄f̄namì x̄fo t́n̄i n̄wean̄j̀pa aȳf̄ en̄t̄ nionì t́n̄i ḡf̄ siá íkwian̄w̄f̄namì xe n̄n̄j̀wearo ámayo umen̄j̀weapoȳn̄r̀r̀ s̄n̄j̀w̄f̄ w̄n̄m̄f́ar̄n̄n̄i. ²² Ar̄f́a t́ḡf́áȳné en̄ánáȳf̄, xwíýfá Gor̄xoyá kwíȳf̄p̀i s̄iyik̄f̄ nion̄yá imón̄ḡf́ayo urar̄n̄j̀f̄ r̄p̀i ar̄f́a ókiar̄f̄ umónìpoȳi.” r̀n̄j̀ōi.’ n̄r̀r̀r̀r̀ r̄fwam̄n̄j̀f̄ near̄t̄ wiowár̄f̄r̀x̄n̄n̄i.” n̄r̀n̄j̀n̄iḡn̄i.

4

Oríjǎ níwínírnǎ añínamí Gorixo tǎjǎ e imóníjǎpi wíníjǎ náníríní.

¹ Xwíyǎ́ apí ríxa nínrárimánǎ enǎnǎ Jononí weníjǎ yánfáyǎ́ wíníjanigíní. Añínamí añǎ ówanǎ́ wína íkwiáríníjagí níwínírí manǎ́ xámí pékákíníjǎ raríjagí arfá wía axǎ́pǎ “Amípi apimí dání rǎwíyo nímonínǎpi síwǎ́ simí nání re nání yapeí.” nírenapfǎgí arfá níwirínǎ ² axínǎ re eníjigíní. Gorixoyǎ́ kwíyǎ́pi níxíxéroníjigíní. Níxíxéroánǎ weníjǎ éáyǎ́ wíníjanigíní. Míxǎ́ ináyǎ́yǎ́ síǎ́ íkwianǎwǎ́ wína añínamí ñwiráríníjagí wínírí anamí wo éf ñweañagí wínírí eníjanigíní. ³ Anamí éf ñweaño xegǎ́ imóníjǎpi, ayǎ́ síñǎ awíaxǎ́ jasípǎ́ ríníjǎpi yaǎ́ kíkirorí xwínfǎ́ earí yaríjǎpa erí síñǎ koníríanfǎ́yí ríníjǎpi ayfǎ́ rírí xwínfǎ́ earí yaríjǎpa erí eno e éf ñweañagí níwínírí opínagwǎ́ síñǎ emerǎ́ ríníjǎpíníjǎ sowíníjǎ imóníjǎpi síǎ́ íkwianǎwǎ́ anamí xapíxapí eadíronagí níwínírí ⁴ íkwianǎwǎ́ anamí dání ámí obaxǎ́ bí 24 imóníjǎpi mídimídání níñwiráríníga puñagí níwínírí ámǎ́ ámínǎ́ 24 awa rapírapí apfǎ́ wenǎ́ níyínírí amínanǎwǎ́ síñǎ gorí tǎnǎ́ imíxíníjǎ nídfkínímánǎ́ íkwianǎwǎ́ mídimídání níñwiráríníga puñǎ́pímí níñweaxa puñagfǎ́ níwínírí ⁵ íkwianǎwǎ́ áwínímí enínamí dání ápiñanǎwǎ́ néra urí ikaxǎ́ níra urí akíríwǎ́ níra urí yaríjagí níwínírí uyfǎ́ wé wǎ́úmí dánǎ́ waú —Ayǎ́ Gorixoyǎ́ kwíyǎ́ wé wǎ́úmí dánǎ́ waú apí náníríní. Ayǎ́ síǎ́ íkwianǎwǎ́ anamí símímanǎ́míní ápiáwǎ́ wearíjagí níwínírí ⁶ íkwianǎwǎ́ anamí símímanǎ́míní bí rawírawáníjǎ́ imóníjǎ́ bí rírímǎ́ síñwǎ́ wínípxǎ́́ imóníjǎ́pi wenǎ́gí níwínírí dínǎ́ tǎjǎ́ imóníjǎ́ waú waú awa agwǎ́ rǎwámíní síñwǎ́nǎ́ nírómíxa urí rǎwǎ́ rǎwámíní nírómíxa urí egfǎ́wa áwíní e ñwearo íkwianǎwǎ́namí mídimídání ñwearo enǎ́gǎ́ wíníjanigíní. ⁷ Dínǎ́ tǎjǎ́ imóníjǎ́ wíníjǎ́wa wo raioníníjǎ́ imóníjǎ́pi —Apí pusǎ́ sayǎ́ xwéríxa míxǎ́ yaríjǎ́píríní. Apíníjǎ́ imóníjoríní. Ámí wo burímákaúníjǎ́ imóníjoríní. Ámí wo ámǎ́ símímanǎ́níníjǎ́ iníjoríní. Ámí wo apurí nípiǎ́ka waríjǎ́píníjǎ́ imóníjoríní. ⁸ Awaú awaú awa woní woní íwǎ́ wé wǎ́úmí dánǎ́ wo ero warǎ́ nípíní síñwǎ́nǎ́ nírómíxa ugǎ́awaríní. Ikwáwíyiraní, árǎwíyiraní, bí pǎ́nǎ́ míwiárǎ́ aníjǎ́ míní re níra waríǎ́gǎ́ríní, “Ámínǎ́ Gorixo, o enǎ́ eáníjǎ́ ámǎ́ woyǎ́pi tǎnǎ́ xíxeni mímoníjoríní. Eníñǎ́ dání ñwearí rínǎ́ sínǎ́ ñwearí rǎwénǎ́ aníjǎ́ ñwearí eníforíní. Xewíní xegǎ́ bí imóníjoríní. Aga xegǎ́ bí imóníjoríní. Oyí, aga xegǎ́ bí imóníjoríní.” ⁹ Ínínǎ́ e níra nuro íkwianǎwǎ́ anamí ñweañomí, aníjǎ́ imóníjomí seáyí e umero wé íkwianǎwǎ́yo ñwiráríro yayǎ́ wíro éánǎ́ ¹⁰ ámǎ́ ámínǎ́ 24 imóníǎ́gǎ́ mídimídání éf ñweagǎ́wǎ́ íkwianǎwǎ́ anamí ñweañomí nupǎ́kínímearo wíǎ́ amínanǎwǎ́ síñǎ́ gorí tǎnǎ́ imíxíníjǎ́pi nípiǎ́ro xǎ́o tǎjǎ́ e nímoaurónǎ́ re uraríǎ́gǎ́ríní, ¹¹ “Negí Ámínáoxí imónírí Nwǎ́áoxí imónírí enoxíní, amípi nínní enǎ́pi imíxíníjoxí, ayǎ́ joxíríní. Nípiíní pípímí dání marfǎ́ǎ́, joxí simóníjǎ́pímí dáníní imónírí apimí dání ení sínǎ́ imónírí enǎ́ enǎ́gí nání ámǎ́ nínní joxí seáyí e rímerno wé íkwianǎwǎ́yo ríñwiráríro ‘Enǎ́ wíárǎ́ nímúrorí eáníjoxí, ayǎ́ joxíríní.’ ríríro sípaxoxíríní.” raríǎ́gǎ́ríní.

5

Jono bíkwǎ́ wína nítamínímánǎ́ wenǎ́gí wíníjǎ́ náníríní.

¹ Íkwianǎwǎ́namí éf ñweaño wé náú tǎnǎ́ bíkwǎ́ xopemíxíníjǎ́ wína — Anamí xegǎ́ rǎwamíjǎ́ neánírínǎ́ ínírǎwámíní eánírí seáyí rǎwámíní eánírí eníñaríní. Míxǎ́ nírinímánǎ́ tamíxaríjǎ́ wé wǎ́úmí dánǎ́ bíaw tǎnǎ́ íkíyíníjǎ́níní yáríníjǎ́naríní. Ana íkwianǎwǎ́namí éf ñweaño fǎ́ xíríjagí síñwǎ́ níwínírí

² ámi síjwí wínfáyí wíníjanigíni. Aníjnájí wo ríaiwá ení tñni re raríjagí wíníjanigíni, “Wé róníjé ímóníjé go anani bíkwí ana tamíxíníjípí araríkímí nerí parípaxí ímóníni?” raríjagí wíníjanigíni. ³ O ríaiwá e raríjagí aí anínamí jweagfáyíraní, xwíarími jweagfáyíraní, xwíarími ínimí jweagfáyíraní, wo bíkwí xopemíxíníjé ana parípaxíraní, ínimí síjwí wínípaxíraní, wo mimóníni. ⁴ Nioní áamá wé róníjé ímóníjé wo bíkwí ana níparírí ínimí síjwí wínípaxí ímóníjé wo nání pía megínáríagí síjwí níwínírí nání nioní jwí píyí wírínaríná ⁵ áminá e jweagfáyí wo re níriníjínigíni, “Joxí jwí meapaní. Aríá eí. Raioníjé ímóníjé —O xiáwo íríjé Judaoyá gwí axírimí dání eweajoríni. Míxí ináyí Depitoyá xwíá píaxíyo dání iwíaroríni. O Goríxo tñni xepíxepá níroníro míxí iníjéyo ríxa xopírírí wíjé enagí nání bíkwí anami tamíxíníjípí anani araríkímí nerí parípaxíriní.” níriníjínigíni.

Jono sipísipí miá womí wíníjé náníríni.

⁶ Nioní weníjé éáyí wíníjanigíni. Sipísipí miá wo —O áamá píjígíóníjé ímóníjé. Síwaní wé wíúmí dání waú erí síjwí wé wíúmí dání waú — Síjwí apí Goríxoyá kwíyí wé wíúmí dání waú xífo xwíá nírimíni wáriníjípí náníríni. Síjwí apí anírí enoríni. O ámináyí ákíjé pánaunáná díní tñjé ímóníjé waú waú íkwíanjwína tñjé e mídímídání jweajáná xewaníjé íkwíanjwína tñjé e éfí ronagí wíníjanigíni. ⁷ O nuri bíkwí íkwíanjwínami jweajoyá wé náúmíni xíríjéna urápáná re eníjínigíni. ⁸ Díní tñjé ímóníjé waú waú awa tñni áminá 24 e níjweaxa pugfáwa —Awa woní woní kitá íá xíríro íkíá díá ríá yeáaná díní naní eaaríjé bí píreríxí síjé gorí tñni ímíxíníjéyo magwí xeáriníjípí —Apí áamá Goríxoyá ímóníjéyo xwíyíá xíomí rírímí wíarígíapíríni. Apí íá xíríro yarígíáwa tñni sipísipí miá tñjé e nupíkinímearo ⁹ soní síjé bí nírinóná re urígíawíxíni, “Joxí ríjípíkiáná díxí nupeiríjípími dání áamá íwí nání gwíníjé jweagfáyí Goríxoyá ímóníjé nání roayíroríni. E neríná áamá gwí wírí wírí níyoní dání wíyo roayírorí píné míkí xíxegíni rarígíá níyoní dání wíyo roayírorí wará xíxegíni írígíá níyoní dání wíyo roayírorí wí e wí e gwí móníjé níyoní dání wíyo roayírorí ení enagí nání bíkwí míxí ríníjéna anani nurápírí tamíxíníjípí araríkímí epaxoxíríni. ¹⁰ Áamá joxí roayíroríyí negí Nwíáoyá xwíoxíyo jweapírí nání wímíxírí xíoyá apaxípáníjé ímóníjéyo o tñjé e anani páwíarígíápa ayí ení páwípaxí ímóníjé nání wímíxírí éfí enagí nání ayí seáyí e nímoníro xwíá tíyo umenjweapíríriní.” Soní síjé nírinóná e ríjéawíxíni.

Sipísipí miáomí seáyí e umegfá náníríni.

¹¹ Nioní ámi weníjé éáyí wíníjanigíni. Íkwíanjwína tñni díní tñjé ímóníjé awaú awaú tñni áminá 24 e níjweaxa pugfáwa tñni áwíni e jweajáná aníjnájí díní nímorí íá ropaxí marfáí, aga ayá wí díní mímopaxíyí mídímídání xapíxapí ní mudímoro aga níroníjéyo níwínírí wígí maní tñni soní raríjagí aríá wíjanigíni. ¹² Soní nírinóná ení tñni re raríjagí aríá wíjanigíni, “Sipísipí miá píjígí, áamá níni ‘Seáyí e nímonírí neamejweapaxoxí, ayí joxíríni.’ uríro ‘Amípí wí mímúropaxoxí, ayí joxíríni.’ uríro ‘Pí pí níjé eníjé nání díní aumaúmí inípaxoxí, ayí joxíríni.’ uríro ‘Ení wíarí ní múrorí eáníjéyo, ayí joxíríni.’ uríro wé íkwíanjwíyo unjwíríríro seáyí émi umero yayí umero epaxoxíríni.” E raríjagí aríá níwírí ¹³ ámi amípí díní tñjé xífo ímíxíníjé, anínamí jweagfáyíraní, xwíarími jweagfáyíraní, xwíarími ínimí jweagfáyíraní, rawírawáyo jweajíyíraní, pí pí ayo eníjéraní, níni soní nírinóná re raríjagí aríá wíjanigíni,

“Íkwianwfnami éf ñweaño tñni sipisipí miaó tñni seáyí émi umepaxí imóniri wé íkwianwfyo unwiráripaxí imóniri seáyí e umfeyoapaxí imóniri seáyí e ñineaimóniri neamenweapaxí imóniri egfíwaú enagi nání aníjé miní e e néra úwanígíni.” raríjagfa arfá ñiwiri ¹⁴ dñjé tñjé imónigfá awaú awaú “Nepa e imónfwnígíni.” rayaríjagfa arfá ñiwiri áminá 24 imónigfáyí awaúmi nupfkinimearo seáyí e umearíjagfa wññanigíni.

6

Sipisipí miaó bikwfnami tamixíníjípí ararfkímé enjé nánirini.

¹ Nioní sipisipí miaó bikwfnami tamixíníjé wé wfúmi dánjé waú enjípí bí arfkíagi ñwñirfná dñjé tñjé imónigfá waú waú awa wo akiríwfníjé ñirífná “Eini.” raríjagi arfá ñiwiri ² weníjé éáyí wññanigíni. Osí apfá wenjé wo wññanigíni. Osomí seáyí e xenweaño éwaikf bá ía ñixiríri ñweañagi wññanigíni. Aminañwí ámá mǎxí ñirífná xopiráf wíomi wiarígíyí wina omí miní wíáná o xopiráf winfo yapí ñimóniri ámáyo xopiráf wíamígíni úagi wññanigíni.

³ Bikwfnami tamixíníjé ámi bí sipisipí miaó arfkíáná dñjé tñjé imónigfá waú waú awa ámi wo “Eini.” raríjagi arfá ñiwirfná wññanigíni. ⁴ Osí ámi wo, ayfá ríño úagi ñwñirí Goríxo xe osomí xenweaño ámá xwfarími ñwayiróniro awayini ñweagfáyí mǎxí níkwfnaroro wíwini pípikímí infrixínirí owíwapiyinirí síjwí wññanigíni ñiwirí e emínirí warfná kirá mǎxí nání sepiá bá miní wiowáfagi wññanigíni.

⁵ Bikwfnami tamixíníjé ámi bí arfkíáná dñjé tñjé imónigfá waú waú awa ámi wo “Eini.” raríjagi arfá ñiwirfná weníjé éáyí wññanigíni. Osí úrapí pfpfo onjé wo wññanigíni. Osomí seáyí e xenweaño ámáyo aiwá onimíapia ñwiayirí aí ñigwí xwé urirápímí winfa nání síkerfá bí ía ñixirímáná xenweañagi wññanigíni. ⁶ Manjfníjé imóníjé bí dñjé tñjé imónigfá waú waú awami áwñimí dání re raríjagi arfá wññanigíni, “Wití aiwá síxí aga onimíawá nání xegf ñigwí rípi ronfwárini. Ámá sfá wiyimí omíjé rfá tñjé nerfná ñigwí mearígípi tñni xixeni imóníjéwárini. Barí aiwá síxí aga onimíá wfxaú wá nání xegf ñigwí axfpí weni. Joxí wití aiwá tñni barí aiwá tñni xwirfá ikixéáná xegf ñigwípi seáyí e imónínfa enagi aiwí wainf uraxí tñni íkfá sogwí gírísí imǎxarígípi tñni nání ñigwí seáyí e ronígíni xwirfá mikixepani.” raríjagi arfá wññanigíni.

⁷ Bikwfnami tamixíníjé ámi bí arfkíáná dñjé tñjé imónigfá yoparo “Eini.” raríjagi arfá ñiwirfná ⁸ weníjé éáyí wññanigíni. Osí siyó ríjé wo wññanigíni. Osomí xenweaño —O xegf yoí Piyoyí wññanigíni. O xenweañagi wññanigíni. Piyíjé Siwí Anjyo Wárarínoyí ríñño nawíni rfwfminí ñixenweámáná waríjagfí wññanigíni. Goríxo awaú ámá xwfá rírí ñiríminí biaú biaú imónigfá bimi ñpíkiríná xe mǎxí nání ñwíwapiyirí pípikímí eri aiwá nání dfwí ñwimixirí pípikímí eri símiarf ñiwirí pípikímí eri sfwí sayí oroanfpoynirí ñwimixirí pípikímí eri éisixínirí síjwí wñnowáfagi wññanigíni.

⁹ Bikwfnami tamixíníjé ámi bí arfkíáná nioní weníjé éáyí wññanigíni. Rídiyowá nání íraf noa peyiníjyo ínimí ámá xwiyfá Goríxoyá wáf urímero Jisaso uréwapiyínjípí aníjé miní xfdiro yaríjagfa nání píkigfáyíyá dñjéyí ínimí e yaríjagfa wññanigíni. ¹⁰ Ayf enjé tñni re uraríjagfa arfá wññanigíni, “Ámináoxini, aga xegf bí imóniri nepaxíjé imóniri enoxini, sfá araríná sípí neaikarfá xwfáyo ñweagfáyo pírf mumamó nerí nene neapíkigfá nání enjé mímeá nerí kíkíá erfáriní?” uraríjagfa arfá ñiwirí

11 niyoní womini womini rapirapí apfá wení sepiá wú yiniptiri nání mni niwirí re urariŋagi arfá wiŋanigini, “Seyíne bi onimiápi sini wení nero kikiá ŋweárixini. Seyíne seapikíápa áma ápo Gorixoyá xináiwániŋ imóniro segí sérixímeá imóniro egfá winiyo ení xe pikírixiniri yaiwiŋipi tñi xixeni pikiprite nání wení nerí ŋweárixini.” urariŋagi arfá wiŋanigini.

12 Bikwínamí tamixiniŋfí ámi bi arfíkiána wení éáyí winiŋanigini. Poboní ayikwí mé eri sogwí maní pfpó wárirí emá xfá ayfá niriŋfá ragí pwariniŋpaniŋfí riri 13 siŋfí aŋfí piríyo dání niriwómioarína íkfá pikí sogwí sini yóf meŋána ríwipi kikidimí éána piéroariŋpa axipi e piérori 14 aŋfí pirí íkwí winániŋfí áwini e naxinowárinimáná midimidáni nixopéga uri dfwí nñi tñi piríŋwí nñi tñi xámi imóniŋe dání nixoyípiŋa nuri ámi wí e imóniri yaríŋagi niwiniŋfí 15 xwíáyo dání mixí ináyí tñi áma wíyo seáyí e wimónigfáyí tñi porisiyo seáyí e wimónigfáyí tñi áma amipi wí mimúronigfáyí tñi áma xwérixá imónigfáyí tñi áma kodireakí nero xináiwániŋfí nimóniri omiŋfí wiiarigfá nñiyí tñi áma wigí omiŋfí yarigfáyí tñi wiwaníŋfí sŋá ófyo pñi ŋwearo dfwí sŋá tñi ene yimároními pñi ŋwearo yaríŋagfá winiŋanigini. 16 E nero dfwíyo tñi sŋáyo tñi re urariŋagfá winiŋanigini, “Sŋá tiyíne, dfwí tiyíne, anani seáyí e neakwarímoi. Íkwianwínamí éf ŋweaŋo siŋwí neaniri sipisipi miáo wikí neaóniŋipi pirí neamamori eniginiŋfí rití neatei. 17 Sfá sipíyí, sfá awaú wikí neaónigfí enagi nání pirí neamamopisíyí rixa nimónini enagi nání rariŋwini. Apimi gone múropaxí imóniŋwini? Oweoi.” rariŋagfá arfá wiŋanigini.

7

Isireriyí 144,000 egfáyo ipirfá eagfá nánirini.

1 Api e niwinárimáná aŋfínaŋfí waú waú xwíá sírfwí biaú biaú imoŋfí midimidáni e éf niroro imiŋfí xwíáyorani, rawírawáyorani, íkfá wíyorani, mepa oeniri imiŋfí apiaú apiaú imoŋe baríŋipi nipiŋoro roŋagfá niwiniŋfí 2 aŋfínaŋfí ámi wo ipirfá Nwíá aŋiŋfí siŋfí imóniŋoyá nání íkwíroarigfápi nimaxirimi sogwí weaparíŋfími dání niŋeyiri aŋfínaŋfí Gorixoyá xe xwíárfí tñi rawírawá tñi xwíárfí íkixérixiniri siŋwí winiŋfí waú waú awami ení tñi rfaiwá nuríŋfá 3 áxémá niwirí re uriŋinigini, “None negí Gorixoyá áma xegí xewaxomi diŋfí niwíkwíroro nání xináiwániŋfí nimóniro omiŋfí wiiarigfáyo sini ipirfá mimáyo miweapa enána xámi xwíá tñi rawírawá tñi íkfá tñi xwíárfí mikixepa époyí.” urariŋagi arfá niwirí 4 ayí ripi ení rinariŋagfá arfá wiŋanigini, “Áma Gorixoyá ipirfá weáfá nñi, 144,000 egfáyí, ayí Isireriyí gwí ririŋfí imónigfá niyoní dáníyirini. 5 Xiáwo írĩŋo Judaoyárimí dání 12,000 ipirfá earo xiáwo írĩŋo Gatoyárimí dání 12,000 ipirfá earo Rubenoyárimí dání 12,000 ipirfá earo 6 Asaoyárimí dání 12,000 ipirfá earo Napítaraioyárimí dání 12,000 ipirfá earo Manasaoyárimí dání 12,000 ipirfá earo 7 Simionoyárimí dání 12,000 ipirfá earo Ripaioyárimí dání 12,000 ipirfá earo Isakaoyárimí dání 12,000 ipirfá earo 8 Seburanoyárimí dání 12,000 ipirfá earo Josepoyárimí dání 12,000 ipirfá earo Bejimanoyárimí dání 12,000 ipirfá earo egfáyí ayí apirini.” rinariŋagfá arfá wiŋanigini.

Áma ía miropaxí wí Gorixomí yayí wigfá nánirini.

9 Arfá e niwiárimáná wenñf éáyf winññanigini. Ámá ayá wí mirónariñagí winññanigini. Dñf ñimori fá ropaxí mimóniñfñrini. Ayí amá gwí xixegñi imónigfá niyoni dñfñrini. Gwí wirí wirí xixegñi imónigfáyorani, wará xixegñi írñfñyorani, pñé xixegñi rarigfáyorani, ayo niyoni dñfñf wí axí e ñimirónariro rapirapí apfá wenf niyinimáná ikwiañwina tñi sipisipí miáo tñi agwñrñwámñi tñf e yayf niwiniro nani soná iwí fá ñixiriro ¹⁰ meañf ñirñóná eñf tñi re rarññagfá winññanigini, “Gorixo, ikwiañwñnamí éf ñweañf ro tñi sipisipí miá ro tñi yeáyf neayimixemeáfíwaúrini.” ráná ¹¹ ikwiañwina tñi amíná 24 e niñweaxa pugfáwa tñi dñf tñf imónigfá awaú awaú tñi áwñi e eñáná aññajf mñdñmñdani xapixapí ñimudñmoro rogñfáyf ikwiañwñnamí sñmñmanñrñwámñi ñipñkñmñmearo Gorixomi yayf numeróná ¹² re rarññagfá arfá winññanigini, “Ripí aga nepa imónini. Negí Gorixo yayf umepaxo imóniri seáyf émi umepaxo imóniri ññi nani dñf aumaúmf inipaxo imóniri yayf wipaxo imóniri weyf umearipaxo imóniri seáyf e ññeaimóniri neameñweapaxo imóniri eñf sixí eánipaxo imóniri eno eñagi nani aññf miní iníná e e nera úwanigini. Nepa xixeni e imónfwinigini.” rarññagfá winññanigini.

Rapirapí ragí sipisipí miáoyáyo igfá eáfáyf nánirini.

¹³ Sñwí e wñnarfná amíná e niñweaxa pugfáwa wo re ñirññinigini, “Ámá rapirapí apfá wenf niyinimáná re rogñf tñf gñfñrini? Gimi dani bñfñrini? Joxi ññfñarani?” ñirñagi ¹⁴ ñioni re urññanigini, “Oweoi, ápoxini ññfñarini.” urñagi o re ñirññinigini, “Ámá tñf xeanñf xwñarími bi tñi xixeni mimónf seáyf e imóniñf wimeaññpimi dani bñfñrini. Wigí rapirapí ragí sipisipí miáoyáyo igfá eáná apfá wenf imóniñfñrini. ¹⁵ Ayñani Gorixoyá ikwiañwñnamí sñmñmanñmí dani éf ñiroro xegí añf ñwñá riwámí dani ikwáwñyirani, árñwñyirani, Gorixoyá apaxñpánñf imónigfáyf wññarigfápa axñpi wññarigfñrini. Íkwiañwñnamí éf ñweaño aññf sñmanñwñññf yeáyf wimixññfñrini. ¹⁶ Ámá tñf amí bi agwí nani mepa ero iniñf nani mñwinñpa ero sogwí xaíwí mñwanñpa eri amñpí wí wigí waráyo rñmñmenññwñññf mñweánñpa eri enñfñrini. ¹⁷ Ayí rñpi nánirini. Sipisipí miáo, ikwiañwñnamí áwñi e éf roño sipisipíyo xiáwo píránñf mearññpa amá tñyo axñpi ññmerfná iniñf sñmññf ayf ññññfná dñf ññyñmññf imónipñrñi nani tñf e ñipemeámí unñfñrini. Xeanñf wimeañfná ñwí eaarñfñpí ení Gorixo sññwñññf ñññ kwíkwññmñf winñfñrini.” ñirññinigini.

8

Sipisipí miáo bikwñyo tamixiniñf yoparñpi arñkññf nánirini.

¹ Bikwñnamí tamixiniñf yoparñpi arñkññá re imónñagi winññanigini. Aññnamí ñññfá ñimónariñf bi onñmiápi e nemáná eñáná ² aññajf Gorixoyá agwñrñwámñi rogñf wé wñmí dñf waú imónigfáwamí pékákf wé wñmí dñf waú wñagi winññanigini.

³ Aññajf amí wo pñrerñxf sññá gorí tñi imixiniñf wina fá ñixirñmi ñññirí iráf sññá gorí tñi imixiniñfpi tñf e —Apí ikwiañwñnamí agwñrñwámñi onññpñrini. Apí tñf e éf róáná xwñyá amá Gorixoyá imónigfá ñññyá xñomi rññmí wññarñfñpí —Apí iráfyo ñañwí rññyowá yarñfñpñññf wenñpñrini. Apí tñi nawíni rñá oikeaárññrñi íkñá dñá rñá yeáná dñf ñañf eaarññf xwé bi mñni wñagi ⁴ aññajo e rñá ikeañfná xegí wéyo dani íkñá dñfpiyá sinadñf tñi amá Gorixoyá imónigfá xñomi yarññf wigñfñpi tñi nawíni xñó

sìṅwí anìṅe peyíagì nionì sìṅwí nìwìnrì 5 anṅnajo pìrerìxí sṅá gorí t́nì imìxìnìṅṅína ámì nìmearì ŕkwamìṅṅí íráyò wenṅpì nìxerì pìrerìxìnamì magwí nìyárìmáná xwíáyo mamówárìṅṅìṅṅì. Mamówáráná akìrìwí rìrì ikaxí rìrì ápiṅwí ókìrì poboní erì éagì wìnrìṅṅìṅṅì.

Anṅnájí waú waú pékákí rìgíá nánìrìnrì.

6 Anṅnájí wé wíúmi dání waú, pékákí wa t́nì xìxeni xìrìgíáwa pékákí ranìro nánì nìmìxárìnrìmáná 7 wo iwamíó pékákí ráná re enṅìṅṅìṅṅì. Anṅnájí t́nì ríá t́nì ragí t́nì nawìnrì xwíáyo piéroráná xwíá nìrìnrì biaú bì enṅpì b́bìmì enṅyí amìpì ríá nìnowárìnrìná ará ńnì nìnrìnrì aí íkíá orìwámì dánìnrì nepeárìagì wìnrìṅṅìṅṅì.

8 Anṅnájí ámì wo pékákí ráná re éagì wìnrìṅṅìṅṅì. Bì d́wí mìnṅí xwé ápiáwí wearìṅṅpìnrìṅṅí imónìṅṅpì rawìrawáyo mamówárìnrìná rawìrawá ńnì biaú bì imónìṅṅpì b́bì apì nìpìnrì ragí imónìnrì 9 nanwí amìpì rawìrawáyo yarìṅṅyí ńnì biaú bì enṅpì b́bì pìyí erì ewé amìpì rawìrawáyo warìṅṅyí ńnì biaú bì enṅpì b́bì xwìrìá ikìxénìnrì éagì wìnrìṅṅìṅṅì.

10-11 Anṅnájí ámì wo pékákí ráná re éagì wìnrìṅṅìṅṅì. Sìṅí xwé wo —O xegí yoí Yíkí Yarìṅṅoyì rìnrìṅṅòrìnrì. O uyíwí wìrì ápiáwí nìwerìnrìṅṅí anṅnamì dánì nìpiérorìnrì ná iniṅgí wearìṅṅyí t́nì sìmìṅṅí meaarìṅṅyí t́nì ńnì biaú bì imónìṅṅyí b́bìmì piéroráná apì nìpìnrì yíkí imónìṅṅìṅṅì. Ámá iniṅgí apìmì nìnrìróná yíkí imónìṅṅagì nánì obaxí péagíá wìnrìṅṅìṅṅì.

12 Anṅnájí ámì wo pékákí ráná re éagì wìnrìṅṅìṅṅì. Sogwí pírí rakìnrìnrì emá pírí rakìnrìnrì sìṅí pírí rakìnrìnrì éagì nánì ikwáwìyíná biaú bì imónìṅṅpì b́bìmì dánì śá nìyìnárìnrì sogwí manìpa erì áríwìyíná biaú bì imónìṅṅpì b́bìmì dánì enì śá nìyìnárìnrì emá t́nì sìṅí t́nì wíá mókìpa erì éagì wìnrìṅṅìṅṅì.

13 Nionì ámì wenìṅṅí éáyí apurí wo anṅ pìrìnrìnamì ayá áwìnrìyò nìpurìnrì ná enṅ t́nì re rarìṅṅagì aríá wìṅṅìṅṅì, “Ine, anṅnájí awa waú wo yoparowa, rìxa pékákí nìrìpírì nánì imónìṅṅò. Awa ráná ámá xwíáyo ṅweagíáyo wímeanṅpì nánì ine! Ine!” rarìṅṅagì aríá wìṅṅìṅṅì.

9

Anṅnájí awaú awaú pékákí nìrìmáná enṅáná ámì wo rìṅṅí nánìrìnrì.

1 Anṅnájí pékákí xìrìgíáyí yoparí waú wo awayá wo pékákí ráná nionì sìṅí anṅnamì dánì piérorìṅṅí wo xwíámì wenṅagì nìwìnrìnrì sìṅomì sirìrìkí yoparí bì mimónìṅṅyì nánì kípì wíagì 2 o nurì sirìrìkí yoparí bì mimónìṅṅyì íkwíáná re éagì wìnrìṅṅìṅṅì. Sìṅwìrìá ríá xwé bìmì ronṅpìmì dánì awímìṅṅìṅṅí nìtìrìnrì sirìrìkí ayimì dánì peyíagì wìnrìṅṅìṅṅì. Peyíáná sogwí íkwapìṅṅí mearì agwìnrìṅṅí tárìṅṅagì nánì anṅ pírì sìṅánì mepa erì yarìnrì wìnrìṅṅìṅṅì. 3 Áxwaxí sìṅwìrìá apìmì dánì peyeamiarìṅṅagì wìnrìṅṅìṅṅì. Wáre xwíáyo enṅpì sidìṅṅí warìṅṅpì áxwaxí apì enì xe wárenìṅṅí sidìṅṅí opaxí imónìwìnrìṅṅìnrì Gorìxo sìṅwí nìwìnrìnrì 4 áxwaxí apìmì ṅwí ikaxí re urìnrìṅṅagì wìnrìṅṅìṅṅì, “Ará t́nì íkíá t́nì amìpì sowìnrìṅṅí imónìṅṅpì t́nì nìnrìnrì kìrìṅṅí mìpímìxìpanì. E nerì aí ámá Gorìxoyá mimónìpa nero nánì xegí ipìrìá meánìgíáyo ananì xwìrìá ikìxénrìxìnrì.” urìnrìṅṅagì nìwìnrìnrì 5 ámá ayo xwìrìá nìkìxerìnrì ná xe pìkìfìrìxìnrìnrì sìṅwí mìwìnrì nerì ŕnrìṅṅí bì —Ŕnrìṅṅí áxwaxí ayí wiarìṅṅpì wáre ámáyo sidìṅṅí óáná ŕnrìṅṅí wìnrìṅṅpì, ayí axìpìnrìṅṅí imónìṅṅpìrìnrì. Ŕnrìṅṅí apìnrì nìwìá warìnrì ná xe emá wé wú núnì pwéwìnrìṅṅìnrìnrì sìṅwí wìnrìṅṅagì wìnrìṅṅìṅṅì. 6 Áxwaxí apì ámá ŕnrìṅṅí ayìkwí mìwìnrìpa yarìnrì ná rìxa “Opémìnrì.” nìwìmónìro íkìnrìṅṅí sìpì nìwìnrìro “Arìge nerìnrì ná pémrìnrìnrìnrì?” nìyáiwìro aìwì ínrì wí

nipepaxí imónipíríámani. ⁷ Áxwaxí ayí osí áamá mîxí nánî nîmeámi nurífná níkfíníjíníjî yimároarígíápa imóníjagífa níwínîrî wigí mîjîyo amînanjwí sîjî gorfî tîní imîxíníjínánîjî díkfínîro sîmîmanjî áamá sîmîmanjínîjî inîro ⁸ wigí díá sepiá apîxí wíwayánîjî wero wigí síwanjî pusí sayí raioníyî rínîjîyíyá síwanjínîjî wero ⁹ agwírîwámîní níkfínîjî kapá tîní imîxíníjínánîjî jwirárîrîro enagífa wínîjanigîní. Íwî wigí nípîpîka nuróná rarîjîpî, ayí osí obaxí mîxí nánî nîmeámi nurífná rarîjîpa rîrî osí karí obaxí mîxí nánî níropémî nurífná rarîjîpa rîrî yarîjagî wínîjanigîní. ¹⁰ Wigí íkwémîjîyî wáré sídîjî warîjîyínîjî imóníjagî wínîjanigîní. Ámáyo emá wé wúmi rínîjî wipaxí imónipíríáyi ayí wigí íkwémîjîyo dánî sídîjî warígíáyîrîní. ¹¹ Mîxí ináyí áxwaxí ayo seáyî e níwimónîrî umenjweajo, ayí aníjî sirîríkî yoparí bî mimóníjîyimî menjweajorîní. O xegí yoí Xibîrúyî pîné tîní nírîrîfná Abadonoyî rarígíorîní. Gîríkîyî pîné tîní nírîrîfná Aporiyonoyî rarígíorîní. Yoí nípiaúní mîkî ayí o írîkiarîjîo enagî nánîrîní.

¹² Rîfwîyo wímeanîpî nánî “Ine” biaú bî rîfîpî bî rîxa apî wímeanjîo. Biaú apîmî rîfwîyo imónínîpiaú sínîrîní.

Aníjîjî awa yoparo tíjîo pékákî rîjî nánîrîní.

¹³ Aníjîjî pékákî xîrígíá awa yoparo tíjîo pékákî ráná írâ sîjî gorfî tîní imîxínîjî Gorîxoyá sîmîmanjîmîní onîjîpiyá síwanjî biaú biaú tíjî e dánî manjî bî nírîrîrîfná ¹⁴ aníjîjî pékákî fá xîrígíá yoparo tíjîomî re urarîjagî aríá wîjanigîní, “Aníjîjî waú waú iníjîgî Yúpîretisî rapáú tíjî e gwí jweagíáwamî wîkweawárei.” urarîjagî aríá níwîrî ¹⁵ aníjîjî awaú awaú —Awa rîxa xwîogwí o imónîrî emá o imónîrî síá ayî imónîrî éáná e éríxînírî wîmîxárîjîowarîní. Awa nuro áamá xwíá nírímîní jweagíáyî biaú bî imónígíá bîmî pîpîkîmî epíríá nánî wîkweawáríagî níwínîrî ¹⁶ “Áamá mîxí nánî osíyo xenjweagíáwa díjî nímorî fá míropaxí imóníjîo. Nîní 200,000,000 imónígíáwarîní.” rarîjagífa aríá wîjanigîní. ¹⁷ Osí tîní seáyî e xenjweagíáyî tîní nionî orîjîá níwínîrîfná rîpîrîjî imóníjagífa wínîjanigîní. Seáyî e xenjweagíáyî níkfínîjî ríánîjî ayíá rîrî onagwá werî síyó rîrî eníyî ímanîro osí mîjî pusí sayí raioníyî rínîjîyíyá mîjîjî imónîrî osí manjîyo dánî ríá ápiáwí tîní síjwîríá tîní sîjî xegí yoí sarîpá rínîjî ríá síjî inîjîpî tîní kwíyî orî yarîjagî síjwí wínîjanigîní. ¹⁸ Ríá ápiáwí tîní síjwîríá tîní sîjî ríá síjî inîjîpî tîní osíyíyá manjîyo dánî kwíyî omomî nerífná xeanîjî apiaú apî imóníjîpîmî dánî áamá nîní biaú bî imónígíá bîmî pîkiáríagífa wínîjanigîní. ¹⁹ Osíyíyá sowí sídírîrîjî nímonîmáná sírîwí sídírî mîjî imóníjagî nánî apîmî dánî áamáyo pîkiarígíá enagî nánî ayí wigí ení éánîjî áamá pîkipaxí imóníjîpî manjîyo dánî imónîrî sowíyo dánî imónîrî enagî wínîjanigîní. ²⁰ Áamá nîní biaú bî imónígíáyo xeanîjî apiaú apî níwîkárîrîfná bîbiaú mîpîkîfîápî re egíawîxîní. Wigí jwíá wé tîní imîxígíápi peá mîmopa nero imíó díjî wîkwíroarígíápi pîní mîwiárîpa ero wigí jwíá sîjî gorfî tîní imîxîro sírîpá tîní imîxîro kapá tîní imîxîro aga sîjî tîní imîxîro íkíá tîní imîxîro yarígíápi —Apî wí síjwí anîrî aríá wîrî aní erî mîyarîjîpîrîní. Apî anîjî mîní fá níxîrîro símî símî e mearígíápi pîní mîwiárîpa egíawîxîní. ²¹ Wigí pîkîxwîrîó néra warígíápi tîní ayíá néra warígíápi tîní íwî níga warígíápi tîní íwî meamearígíápi tîní apî nípîní enî rîwîmîní mîmamogíawîxîní.

10

Jono bîkwí onîmîá bîkwî nurápirî níjî nánîrîní.

1 Nioní weníjé éáyé wíñíjanigíni. Aníñajé ení síxé eáníjé ámi wo —O agwí xopíxopí róníri xegí mñíjyo opínagwíá dífkíníri neri xegí símímanjé sogwíñíjé wfá ókírí xegí síkwíjyo dání ríá ápiáwíñíjé werí nemáná aníñamí dání wepíñaríjagí wíñíjanigíni. 2 O bíkwí onímíá paríñíjé bíkwí íá nixíríri síxírí níróríñá síkwí náú rawírawáyo osaxírí onamíjú xwíáyo osaxírí neri nírómáná 3 pusí sayí xwéríxa raioníyí ríñíjé awí níríñá ayá wí yaiwíámé máraríjépa ení tñí nírímáná enáná akíríwé wé wíúmí dání waú rayígfawíxíni. 4 Akíríwé wé wíúmí dání waú apí níríjímáná enáná nioní ríxa ríwamíjé eámíñíri yaríñá xwíyíá aníñamí dání re ríñénapíjagí aríá wíñanigíni, “Xwíyíá akíríwé wé wíúmí dání waú apí níríñá ríápi ríwamíjé meapa neri ínímí ayá eaárei.” ríñénapíjagí aríá níríwí 5 aníñajé síkwí síxírí níróríñá rawírawáyo osaxírí xwíáyo osaxírí enagí wíñíáo wé náú nímíeyoari aníñamí nímíxírí 6 síñá womí dáníñíjé níríñá aníñé íníná ñweañó tñí e dání —O aníña imíxírí amípí nñí e eníyí imíxírí erí xwíárí imíxírí amípí nñí e eníyí imíxírí erí rawírawá imíxírí amípí nñí e eníyí imíxírí erí enoríni. O tñí e dáníñíjé aníñajo re raríjagí wíñíjanigíni, “Goríxo ‘E éímíjíní. E éímíjíní.’ yaiwíáríjépi síni yómíjé wí neníméníjoi. 7 Aníñajé pékákí íá xírígfáyé yoparo pékákí ríñápi tñíná Goríxo eníná dání dñí neñwíperí yumí dñí ‘E éímíjíní. E éímíjíní.’ yaiwíáríjé xegí wfá rókíamoagíawamí —Awa xegí xínáiwáníjé nímóníro omíjé wílagíawaríni. Awamí áwaní uríjépi tñí xíxeni axípi neníáríni.” Aníñajo e raríjagí níríwíni 8 maní aníñamí dání ríñénapíjagí aríá wíápi ámi níríñíñá re ríñénaparíjagí aríá wíñanigíni, “Joxí nuri aníñajé síxírí níróríñá rawírawáyo osaxírí xwíáyo osaxírí neri roñomí bíkwí paríñíjé íá xíríjépi kwí urápei.” ríñénaparíjagí aríá níríwí 9 nioní nuri aníñajomí “Bíkwí onímíápi kwí niápei.” uríjagí o re níríñíñíjéni, “Joxí nírírápírí nei. Níríñá maníjyo awí píkfí iníjéñíjé nísírí aiwí agwíjyo dání ayí yíkfí ríduníñíjoi.” níríjagí 10 nioní bíkwí onímíápi kwí nurápirí níríñá gí maníjyo ayí awí píkfí iníjéñíjé níagí aiwí nínowárímáná enáná gí agwíjyo dání yíkfí níduníjagí 11 awa re nírígfawíxíni, “Amípí ámá gwí wírí wírí obaxí imónígfáyo wímearí ámá axí e gwí mónígfá obaxíjyo wímearí xwíyíá míkí xegí bí xegí bí rarígfá obaxíjyo wímearí míxí ináyí obaxíjyo wímearí eníápi nání ámi wfá rókíamoi.” nírígfawíxíni.

11

Goríxo imóníjépi nání míkí imóníjépi sífíwaú náníríni.

1 Iwamíó yarígfá xoyíwáníjé imóníjé wá níríjépi re níríñíñíjéni, “Joxí níríwíápiñímearí aní Goríxoní nání rídíyowá yarígfíwámí xoyíwá awá tñí iwamíó e e néra urí rídíyowá nání íráf oníjépi mímí iwamíó erí ámá níríro Goríxoní yayí nímearígfáyo íá rírómí erí ei. 2 Rídíyowá yarígfíwámí wáfíwámí ‘Xe oeni.’ níríwírí iwamíó mepaní. Ámá gwí xeníwíyí wígfí dñí tñí xe éfíríxíníri síñwí wíñíá enagí nání iwamíó mepaní. Wígfí dñí tñí neróná emá 42 pwearíñá aní ñwíápi mímí xórórí nero sípí wíkáripíríáríni. 3 Sípí wíkáraríñá gí ámá nioní imóníjépi nání míkí imónígfíwáú xe wfá urókíamopaxí oimónípiyíñíri síñwí wíñáná awaú okíyíá wí míní bekfí wú níkfíyínímáná sía 1,260 imóníjéyí —Sía ayí emá 42 nání xíxeni imóníni. Sía ayí pwearíñá ámá wígfí íwí néra warígfápi ríwíminí omamópoyíñíri wfá urókíamopísfíríni.” níríñíñíjéni. 4 Awaú íkfá orípíyí ríñíjé waú tñí íkwíañwí uyíwí íkwíárípírífa nání wíñíxáú tñí símímanjé Goríxoyá —O xwíá níríyoní nání Ámíñá imóníjéni. Oyá símímanjémíni roñípi

yapi imónigfíwaúrini. ⁵ Ámá awaú tñni mixf inarigfáyf awaúmi sipí wikáraniri nerfnáyf, awaúyá manfyo dáni rfá ápiáwí nipeyari ayo rfá ninfáriní. “Awaúmi sipí owikáraneyi.” yaiwífá gíyí gíyo rfá apimi dáni aga nípkipisfírini. ⁶ Emá awaú wfá urókiamoarigfíyo iniá meapa oeniri anj pírnamí yeáyf yimixáripaxf imóniri iniñgí ragf imónini nání imixipaxf imóniri gíni gíná “Xwfáyo ηweagfáyo e owikárai.” wimóníná ananí egf dñf tñni xeanñf ayf ayf nñni wikáripaxf imóniri neri ⁷ xwiyfá Gorixo wfá rókiamóisixiniñri urñpi tñni xixeni ríxa nurárimáná enáná nanwf mixf yarñf siriríkf yoparf bi mímónñf yimi dáni peyanfo awaú tñni mixf niniro awaúmi xopirarf nñwiri pikinárini. ⁸ Píkíaná piyowaú anj xwé apimi —Anj egf Ámináomi eni yekwiroarigfápi nání rarñini. Anj api nání nñríná rasf nñriro Sodomiyi riro Isipiyi riro yarigfápirini. Anj xwé apimi awaú óf e piyf opisfírini. ⁹⁻¹⁰ E piyf wenáná sfá wíyau wíyi nóriñi ámi wíyi óriminiñri yarfná ámá wará xixegñi íriro egfáyo dñf tñni gwf wirf wirf imónigfáyo dñf tñni pñe xixegñi rarigfáyo dñf tñni gwf bi bi mónigfáyo dñf tñni nñbimiro xe piyowaúmi xwfá oweyáripoyiniñri siñwf mñwñnñpa nero siñwf nñwñnñyiro wfá rókiamófíwaú, ámá xwfáyo ηweagfáyo rñññf aykwf nñwia múfíwaú ríxa péagfí nání ayf yayf seáyimi dáni néra upfárini. E neróná aiwá xwé nimixiro nñga uro wigf ámayf yayf owiniri amipí nanfyf anfá yanf iniro néra warfná ¹¹ ríxa sfá wíyau wíyi nórimáná wíyñjimi áwini e dáni re enññini. Gorixo xfomi dáni ámi awaúmi dñf sixf uyáraná awaú ámi siñf neri éf rogñisixini. Éf róáná ámá awaúmi siñwf wñnñyarigfáyf dñf nñyága nuro wáyf aykwf mñwinarfná ¹² awaú xwiyfá bi anñnamí dáni enj tñni re rñnñnapfagi arfá wigñisixini, “Awagwí re nání yapfpiyi.” Arfá e nñwiri agwf tñni anñnamí nání peyarññagfí awaú tñni mixf inigfáyf siñwf wñnowáraná ¹³ axíná re enññini. Pobonf xwfá yaiwiámf enññini. Xwfá yaiwiámf éáná anj anj apimi mñrññññf wé wúkaú imónññpi bi nñpñni pñnanowiri ámá e ηweagfá eni 7,000 penowiro éagfa anj apimi ηweagfá mñpéfáyf enj óf nikárinñro Nwfá anñnamí ηweañomi seáyf e numeróná “Enf eánññoxi, ayf joxirini.” urarññagfa wññññññni. Nioni orññá nñwñnñrfná e wññññññni.

¹⁴ Rfwfyo wímeanfpi nání “Ine” biaú bi rñfpi áwini e enfpi ríxa api imónigo. Apimi rfwfyo imónññpi anñni imónñññoi.

Anñnajf pékákf xirigfá yoparo pékákf rññf nñrini.

¹⁵ Anñnajf pékákf xirigfá wé wfúmi dñf waú imónigfáwa yoparo pékákf ráná anñnamí dáni manf obaxf enj tñni re nñrñga warññagf arfá wññññni, “Xwfárimí menweapaxf nání imónññpi sñni wíyfyá marfái, ríxa negf Ámináo tñni xegf ámá nene yeáyf neayimixemeanfa nání oyá dñf tñni arfowayá xwfá piaxfyo dáni iwiaronfoyf rarññwáo tñni awaúyápnñrini. O wí anfá mimónf anññf íníná nññweari menweanfárini.” nñrñga warññagf arfá nñwiri ¹⁶ ámá áminá 24 Gorixo tññf e íkwianwfyo éf nññwearo xapixapf nññweaxa pugfáwa wigf sñmñmanñmñni nñpñkññmearo Gorixomi yayf numeróná ¹⁷ re urarññagfa arfá wññññni, “Áminá Gorixoxini, enj sixf eánigfá nñyoní seáyf e wimónññoxini, ríná ηweari eníná dáni anññf ηweari enññni, joxi eníná dáni enj sixf eánññf néra bagfpi tñni ríxa xixeni neri xwfárimí iwamfo menweañagf nání none yayf siarññwñni. ¹⁸ Ámá gwf bi bi mónigfá nñni joxi nání wikf nñróniro ‘Omí ínimi wí wurfnaníméwñni.’ yaiwiagfa aiwí joxi ayo wikf wónññpi wíwapñyirfná ríxa nimónñññoi. Ríná ámá pegfáyo xwñrñxf numeri eyeyíromf wirínarini. Ríná wfá rókiamoarigfá, dñxf rñnáiwanññf nimónñro omññf siarigfáyo yayf nñwimori ‘Api wíimigñni.’

yaiwiḡpì mìnì wirì áamá dìxí imónìḡfá joxì nánì wáyí nìsiro pírániḡ xídarìḡfá, sìyikwíniḡfá imónìḡfáyorani, xwéniḡfá imónìḡfáyorani, ayo enì yayí nìwimori ‘Apì wíimìḡfá.’ yaiwiḡpì mìnì wirì áamá xwíárimì xwíríá ikìxearìḡfáyo xwíríá wikìxeri eríná, ayí rìxa rínárinì.” rarìḡḡfá aríá nìwirì wìniḡḡḡḡḡḡ. ¹⁹ Gorìxoyá aḡfá ḡwíá aḡfánamì enìwá fkwínìrì bokisí xwíyíá Gorìxo enìná réroárìḡpì nánì imìxìníḡfá aḡfá iwámì dánì sḡḡḡḡ imónìrì éáná re enìḡḡḡḡ. Ápianḡfá ókímìxayirì ikaxí rayirì akìrìwí rayirì poboní erì aḡfánaikí ayá wí erì éagí wìniḡḡḡḡḡḡ.

12

Ekìyìḡfá iwí wo inìḡḡpì tñì apìxí wí inìḡḡpì tñì nánìrìni.

¹ Ekìyìḡfá aḡfá pírfáyo ayá síwí ropaxí bì nìnírìná rìpì imónìḡḡḡḡḡḡ. Apìxí wí —Í sogwo rapìrapìniḡfá yínìrì xegí síkwí emáomi ikwíárìrì amìnanḡfá sḡḡfá wé wúkaú síkwí waú tḡḡfá dḡkínìrì nemáná ² niaíwí agwí enìrìni. Í niaíwí xìrìmìnírì nánì sḡḡwí wanarìḡḡḡfá rìniḡfá ayìkwí mìwinarìḡḡḡfá nánì “Aḡfáni oxìrìmìni.” nìyaiwirì “yeyí” rìḡḡḡḡḡḡ.

³ Ekìyìḡfá ámì bì aḡfá pírfáyo nìnírìná rìpì imónìḡḡḡḡḡḡ. Iwí ayíá rìḡfá xwé wo —O mìḡfá wé wíúmì dánḡfá waú imorì sḡwanḡfá wé wúkaú mìḡfáyo dánì rémówapìrì dírì mìxí ináyí dḡkínarìḡfá imónìḡfá wé wíúmì dánḡfá waú mìḡfáyo xìxeni nìdḡkíga urì enorìni. O aḡfá pírfáyo e sḡḡḡḡ nìmónìrì re enìḡḡḡḡ. ⁴ Sḡḡfá biaú bì egíá bimì xegí sowí tñì aḡfánamì dánì aláírómì énapáná xwíáyo píérìnowìḡḡḡḡḡḡ. E nemáná iwí xwé “Apìxí niaíwí xìrìmìnírì yarìḡfá rìxa niaíwí xìráná oroanìmìni.” nìyaiwirì ímì agwírwámìni uroḡḡḡḡ ⁵ í niaíwí oxí womì —O ainìxí wá fá nìxìrìrì áamá gwí bì mónìḡfá nìyonì umenḡweaní nánì imónìrì xwíyíá xíoyápìmì mìmúropaxí imónìrì eníorìni. Omì í xìrìḡḡḡḡḡḡ. Niaíwí omì nìxìrìmáná enáná íwo Gorìxoyá dḡḡfá tñì xíto íkwianḡfánamì ḡweanḡe nánì nìpeyirì ḡweanáná ⁶ apìxí áamá dḡḡfá meanḡfá e nánì éfá unìḡḡḡḡḡḡ. Gorìxo í e nánì éfá nurì ḡweáwìḡḡḡḡḡḡ anìḡḡḡḡ wimìxìyárinḡe nánì nurì ḡweanáná aiwá nìwiro pírániḡfá mearìná síá 1,260 nóra unìḡḡḡḡḡḡ.

⁷ Aḡfánamì dánì mìxí nìnowiápìrìróná aḡfáḡfá Maikoroyì rìniḡḡ tñì xegí aḡfáḡḡḡḡ tñì mìdánì nìrómáná iwí xwé tñì mìxí nìníróná iwo enì aḡfáḡḡfá xíomì xídarìḡfáwa tñì mìdánì nìrómáná mìxí nìníro aí ⁸ iwowa enì mìweánìpa nero nánì sḡḡḡḡ aḡfánamì ḡweapaxí mìmónìḡḡḡfá nánì ⁹ Maikorowa iwomì mamówárènapìḡfáwìxìni. Sidìro enìná dánì oboyì rìro Setenoyì rìro egíto, ayí orìni. Áamá xwíáyo ḡweagíá nñì fíwí oépoynìrì yapí nìwíwapìya warìḡḡ, ayí orìni. Omì xwíáyo nánì mamówárènapìro aḡfáḡḡfá omì nìxíḡḡḡḡ yarìḡfáwamì mamówárènapìro éagíá ¹⁰ nionì aríá wíáyí aḡfánamì dánì xwíyíá bì enì tñì re rìnénaparìḡḡḡfá aríá wìḡḡḡḡḡḡ, “Gorìxo enì éánìḡfá xíto imónìḡḡḡpì tñì erì áamá xíoyá imónìḡfáyo yeáyí uyimìxemearì mìxí ináyí yapì nìmónìrì xwíoxíyo mìmeámí nerì umenḡwearì enì rìxa agwìrìni. Yeáyí uyimìxemeaní nánì oyá dḡḡfá tñì aríowayá xwíá piaxíyo dánì iwiaròḡḡ, o xegí néní tḡḡḡ nìmónìrìḡfáyo dánì áamá xwíáyo ḡweagíáyo wíwapìyini rìxa agwìrìni. Ayí rìpì nánìrìni. Jisasomì dḡḡfá nìwìkwíroro nánì xexìxexìrìmeá imónìḡfáyo xwíyíá uxekwímoayarìḡḡḡḡ —O negí Gorìxoyá sḡḡwíyo dánì ikwáwìyiranì, áríwìyiranì, xwíyíá uxekwímoayarìḡḡḡḡ. Omì rìxa xwíáyo mamówáríárinì. ¹¹ Negí nìrìxímeáyí ‘Sipìsipì miáo nene yeáyí neayimìxemeaní nánì neapeḡḡḡḡfá?’ nìyaiwiro ragí oyáyo igíánìḡfá éánìro o nánì xwíyíá wá urìyiro nerìḡfáyo dánì obomì xopìrírí wíárìni. Ayí omì xopìrírí nìwirìná wìwanìḡḡfá wá mumìxìní ‘Wa

nene Jisasomi xfdaríjagwí nání nneapíkironá ayí aníní xe oneapíkípoi. niyaiwiro xfdígáyríní. ¹² Ayínání anj rínaxí tñní re ηweagfáyíné tñní dñj nífá oseainíní. E nerí aí xwfaríxí tñní rawírawáwáxí tñní ine! Obo xwfarímí seyíné tñj e nání ríxa wéj enagí nání raríjíní. O ‘Aníj xwfarímí nñweámáná epaxonímaní. Re ení pírí nírakípírí anjwí ayorfáni?’ niyaiwiri nání xegí wikí nónrí seainípi ríá ápiáwíníj ímóníjagí nání ine!” Xwíyá anjnamí dání e rínénaparíjagí aríá winjanigíní.

¹³ Iwí xwéo “Ríxa xwfarímí rínímamówárenapáo?” niyaiwiri apíxí niaíwí oxo xíríímí míxí eaaxfdíjínigíní. ¹⁴ Míxí eaaxfdíagí aí apíxí ámá dñj meanjyo xí nání wímíxíyárinje nání nípípika ounírí nabíkínáo íwí wíníxáu ímí uñwiráraná í sídíro tñj e pñní nñwíarímí nípípika nurí e ηweañáná xwiogwí waú wo nímúrorí ámí wo áwíní e imóníe nání aiwá nñwiro píraníj umegfawixíní. ¹⁵ Sídíro iniígí xegí manjyo dání peyeáú iniígí waxíníj nómí nurí ímí nixemí nñwerí opíkínírí imíxowáfagí aí ¹⁶ xwfarí apíxímí arírá nñwiríná re eníjínigíní. Iniígí waxí iwí xwéo apíxímí opíkínírí xwírfá dowáfú xwfarí xegí manj nexoarí nñjínigíní. ¹⁷⁻¹⁸ Iwo síjwí e nñwínírí apíxí nání wikí ríá ápiáwíníj nñwónírí nání niaíwí apíxí í xíríj wíníyo míxí wímínírí uníjínigíní. Ayí ámá sekaxí Goríxo uríjípí xfdíro xwíyá Jisaso nání ríjípí dñj íá xíríro yarígáýj enagí nání ayo míxí wímínírí nání nurí rawírawáyo imanj e éf roáríjínigíní.

13

Nanjwí míxí yaríj rawírawáyo dání fwiapíj náníríní.

¹ Nioní nanjwí míxí yaríj wo rawírawáyo dání fwiaparíjagí nñwínírí o síwanj wé wúkaú rémówapírí mñj wé wfúmí dánj waú imorí enj xegí síwanj wé wúkaú apímí wámíní wámíní dírí míxí ináyí dñkínarígápi nñdñkíga urí xegí mñj wé wfúmí dánj waú apímí womíní womíní yoí Goríxomí ikayfwí umeararígápi ríwamíj nñwíráríga urí enagí wíníjanigíní. ² Nanjwí míxí yaríj nioní síjwí wíníáo pusí sayí papearíxí imóníj repatíyí ríníjyíyíníj imónírí xegí síkwí ayí nanjwí beyái ríníjyíyápníj imónírí xegí manj ayí pusí sayí raioníyí ríníjyíyáníj imónírí enjoríní. Iwí xwéo nanjwí míxí yaríj xfo tñní xixení oimónírí síjwí nñwínírí nání enj eáníj xfo yaríjípí síxí umímorí xfo ámáyo seáyí e nñwimónírí umenweaaríjpa axípi oimónírí wímíxírí xfo nénf tñj seáyí e imóníjípí axípi oimónírí wímíxírí enjoríní. ³ Mñj wíyímí mñj rogíá ígí ayí nípíkipaxí rogíáníj imóníjagí wíníjanigíní. Ámá xwíá nírímíní ηweagfáyí “Nanjwo aríge nerí síj enjírání?” niyaiwiro o nání ududí nñwíníroná nixídíro ⁴ iwo nanjwomí xfo nénf tñj imóníjípí axípi wímíxí enagí nání xfomí seáyí e numero nanjwomí ení axípi seáyí e numeróná re nñra ugíawixíní, “Nanjwo tñní go xixení imóníní? O tñní go míxí xixe inípaxí imóníní?” nñra ugíawixíní. ⁵ Goríxo nanjwo xegí dñj tñní xe manj nñyoámorí weyf nñmenírí ikayfwí nñnimeara úwíníjínírí síjwí wínírí emá 42 múroaríná apí ení nání nénf tñjóníj nímónírí éwíníjínírí síjwí wínírí éagí ⁶ o re eníjínigíní. Manj nñyoámorí Goríxo nání ikayfwí nñmearíríná oyá yoíyo ikayfwí mearírí anj ηwíá oyáiwá nání ikayfwí mearírí anjnamí ηweagfáyí nání ikayfwí mearírí eníjínigíní. ⁷ Goríxo ámá xfoyá imónígíáyo nanjwo xe míxí nñwírí xopírárí wíwíníjínírí síjwí wínírí xe nénf tñjóníj nímónírí ámá gwí wírí wírí nñyoní tñní wará xixegíní írígíá nñyoní tñní pñné xixegíní rarígíá nñyoní tñní gwí bí bí mónígíá nñyoní tñní ayo seáyí e wimóníwíníjínírí síjwí wínírí eníjínigíní. ⁸ Ayínání ámá xwíáyo ηweagfáyí

níní —Ámá eníná Gorixo xwíarí imíxíníná dání wigí yoí íkwí díní níyímíní meapírfa nání n̄wirárinínínamí —Ana sipísipí p̄kigfóyanaríní. Anamí yoí n̄wiráriníníyf maríáí, ámá yoí m̄n̄wiráriníníyf nan̄wo nene nání yayí owinírí seáyí e umepírfaríní.

⁹ Ámá aríá tígáyíné enánáyí, aríá ókiarí mónífpoyí. ¹⁰ Ámá Gorixo “Xe gwí uyíríxíní.” wíaiwíní go go apimí wí múropaxí imónínfámaní. Ámá “Kirá t̄n̄í xe p̄kíríxíní.” wíaiwíní go go apimí wí múropaxí imónínfámaní. Apí imónánáyí, Gorixoyá imónígáyíné segí díní w̄kwíroarígápi p̄n̄í m̄wíarí aníní miní xwámámí n̄wíia úíríxíní.

Nan̄wí xwíáyo dání f̄wiapín̄o náníríní.

¹¹ Nioní nan̄wí ámí wo xwíáyo dání f̄wiaparín̄agí n̄wínírí o sipísipí miá m̄n̄íyo dání síwaní wíyaú rémoarín̄ípa rémorí xegí xwíyíá n̄írífná iwí xwíyíá rarín̄ípa r̄r̄í yarín̄agí w̄n̄ín̄anigíní. ¹² O nan̄wí xámí f̄wiapín̄oyá néní imóníní n̄ipimíní dání n̄wíiríná ámá xwíáyo n̄weagíá n̄n̄í nan̄wí xámí f̄wiapín̄o, igí n̄p̄kípaxí wen̄omí nupf̄kínímearo seáyí e umépoynírí m̄f̄rákwíkwí wíaxídirí ¹³ emímí ayá r̄wamónípaxí x̄xegíní b̄í erí nerfná ámá sínwí anígíe dání oyá díní t̄n̄í r̄fá wearíní b̄í aí an̄namí dání xwíáyo píérónapayarín̄ípi t̄n̄í yapí wíwapíyarín̄íríní. ¹⁴ E nerfná emímí Gorixo nan̄wí wíoyá néní t̄n̄í imónín̄pimí dání xe wíwapíyipaxí oimónírí sínwí w̄n̄f̄pimí dání ámá xwíáyo n̄weagíáyo yapí n̄wíwapíyirí re urarín̄íríní, “Xwíáyo n̄weagíáyné xopaikígí nan̄wí m̄n̄í rogíá ámí sínwí imónín̄óníní imóníní b̄í nimíxíro éf uráráfpoyí.” uraríní en̄agí nání ¹⁵ ayí e éaná nan̄wí r̄f̄wíyo f̄wiapín̄o xopaikígí imónín̄ípi n̄mearí sínwí oenírí símí ófyo dání p̄f̄rámí wíáná sínwí imónín̄nigíní. Gorixo nan̄wí xwíáyo dání f̄wiapín̄o xegí wóníní xopaikígí imónín̄pimí símí ófyo dání p̄f̄rámí wífpimí dání xe sínwí nimónírí xwíyíá r̄r̄í ámá xébimí xómíní níyíkwíro seáyí e mumearígáyo op̄kípoyínírí r̄r̄í epaxí imóníw̄n̄ín̄ínírí sínwí w̄n̄íní en̄agí nání e imónín̄nigíní. ¹⁶ Nan̄wí xwíáyo dání f̄wiapín̄o e nemáná x̄f̄oyá man̄íyo dání ámá níyoní síyikw̄n̄íní imónígápiamírání, mamadíríxamírání, ámá amípi wí m̄múrónígáyorání, uyípeayí imónígáyorání, ámá x̄n̄áíwáníní nimóníro omíní wíiarígáyorání, wíwíní men̄weánígáyorání, ayo níyoní ipíríá nearfná wíyo wé náúmí earo wíyo mimáyo earo egf̄awíxíní. ¹⁷ E nerín̄íyo dání ámá ipíríá nan̄woyá yoí t̄n̄írání, nabá x̄f̄oyá yoípirání, x̄ixení imónín̄pírání, meánígáyf aiwá n̄p̄r̄í nání b̄í ero aiwá n̄igwí meapírí nání b̄í ero epaxí mimónípa egf̄awíxíní. Ipíríá eánígáyní ananí b̄í epaxí imónígáwíxíní. ¹⁸ f̄á roarígáyné, seyíné píraníní díní neñwiperfnáyí, re éf̄r̄íxíní. Nabá nan̄wí oyá yoí t̄n̄í x̄ixení imónín̄ípi, ayí ámá wo nání r̄n̄ín̄agí nání ámá díní f̄á x̄r̄ígá gíyí gíyíné, nabá oyá yoí nánípi píraníní f̄á r̄óf̄r̄íxíní. Nabá oyá yoí nání r̄n̄ín̄ípi, ayí 666 apíríní.

14

Ámá 144,000 imónígápi náníríní.

¹ Nioní weníní éáyí w̄n̄ín̄anigíní. Sipísipí miáo d̄f̄wí m̄n̄í Saioníyí r̄n̄ín̄pimí éf̄ ron̄agí sínwí n̄wínírí ámá 144,000 imónígáyf —Ayí yoí x̄f̄oyá t̄n̄í xanoyá t̄n̄í r̄f̄wamíní mimáyo eánígáyríní. Ayí o t̄n̄í nawíní éf̄ ron̄agíá n̄wínírí ² aríá wíáyí w̄n̄anigíní. An̄namí dání ikaxí b̄í n̄r̄n̄írfná ikaxí inígf̄ iyakwí obaxí n̄d̄írorfná rarín̄ípa r̄r̄í akíríwí ení t̄n̄í n̄r̄n̄írfná rarín̄ípa r̄r̄í ikaxí ámá kitá eaarígáyf kitá earf̄ná rarín̄ípa r̄r̄í yarín̄agí aríá w̄n̄anigíní. ³ Gorixoyá íkwian̄wína t̄n̄í díní t̄n̄í imónígá waú waú awa t̄n̄í ámíná 24 e n̄n̄weaxa pugf̄áwa t̄n̄í wigí

sím+manj+ríwám+ni áamá 144,000 ayí éf nírómáná sonj sñj bí rarìhagíá arfá wìhanigìni. Sonj rarìgíá apì áamá xwíáyo dánj wí nìjífá imón+paxí menìni. E dánj 144,000 imónìgíá xfo nupeirìhípìmi dánì gwín+hjé uroayíronjyíni anani nìjífá nimónìrì rìpaxírinì. ⁴ Ámá apìxí tñni íwí minìpa nero piaxí mìweánarìgíápa ayí enì ñwíápì sìnì íá mìxìrarìgíá enagì nánì Gorìxoyá sìnjwíyo dánì piaxí mìweánarìgíáyírinì. Sìnì apìxí tñni memegíáyírinì. Sipìsipí miáo gímì gímì úfímì anani númì xídarìgíáyírinì. Ámá nìyonì dánì gwín+hjé Gorìxo roayíronjyí xfo nánì tñni sipìsipí miáo nánì tñni aiwá nìwákwinìhìjé imónìhìjéyinì. ⁵ Yapí nìrìro xwíyíá óf e rarìgíáyímanì. Ramìngíáyírinì. Xwíyíá bí xímeapaxíyímanì.

Anjínají waú wo xwíyíá rìgíá nánìrinì.

⁶ Anjínají ámì wo anj pírfýo ayá áwínìmì nìpìpìka warìhagì wìnhìhanigìni. O áamá xwíáyo ñweagíáyo gwí wírí wírì imónìgíá nìyonì tñni píné xìxegìni rarìgíá nìyonì tñni wará xìxegìni inìgíá nìyonì tñni ayo nìyonì xwíyíá arfá nìwíríná yayí winìpaxípi —Apì anìhìjé rìnárìhìpìrinì. Apì wáf urìni nánì tñhorìni. ⁷ O enj tñni re rìhìhìgìni, “Gorìxo, anjìna imìxìrì xwíárí imìxìrì rawírawá imìxìrì inìgí sìmìhìyí imìxìrì enj áamá nìyonì eyeyírómf eníná rìxa ríná enagì nánì omì wáyí wìro seáyí e umíeyoaro o nene nánì yayí owìnìrì seáyí e umero éfìxìni.” Anjínajo nìpìpìka nìpuríná e rarìhagì wìnhìhanigìni.

⁸ Anjínají ámì wo ríwíyo anj pírfýo áwínìmì nìpìpìka nìpuríná re nìra punjìhìgìni, “Anj xwé Babironiyì rìnhìhìpì rìxa xwíríá ikìxenárìni. Oyí, rìxa xwíríá ikìxenárìni. Ámá wí wíyo papìkí oépoynìrì inìgí wainí mìnì nìwìro wíwapìyarìgíápa anj apì enì íwí xébi inarìhìpa gwí bí bí mónìgíá nñni enì íwí axípi oinìpoyìrì wíwapìyìhìpìrinì.” nìra pwarìhagì wìnhìhanigìni.

⁹ Anjínají awaúmi ámì ríwíyo wo nìpuríná enj tñni re nìra punjìhìgìni, “Ámá nanjwo tñni ónhìjé xopaikìgí imìxìnhìhìpì tñni awaú nene nánì yayí owìnìrì xómìhìjé nìyìkwìro seáyí e umero ipìrífá oyá mimáyoranì, wéyoranì, eánìro yarìgíá gíyí gíyí ¹⁰ wìkí Gorìxo aga ayìkwí mìwónìhìpì wí múropìrífámanì. Inìgí wainí mìxí yarìhìpìhìhìpì nìpìrífárinì. Wainí oyápi, ayí mìxí bí onìmiápì éwìnhìgìnrì aga inìgí tñni gwiaumí nerì yìnìhìpì marífá, wainí apì mìxí ayìkwí mepa éwìnhìgìnrì inìgí tñni gwiaumí mé wainí aínìni sìxí oyá wìkí ónhìhìhìjé imónìhìwámì inìhìhìpìrinì. Ámá ayí wainí apì nìnhìrìhìhìjé neróná re epìrífárinì. Anjínají Gorìxoyáowa tñni sipìsipí miáo tñni awa sìnjwí wìnhìhìhìhì rìnhìhì sìnj sàrìpá rìnhìhìpìmi dánì tñni ríá ápiáwí wearìhìpìmi dánì tñni xaiwí nìwinìrì mìmenìhìwí nura unífárinì. ¹¹ Ríá mìmenìhìwí urarìhìpìmi dánì sìnjwíríá peyarìhìpì aga ná ríwíyo dánì aí pínì bí mìwiárì anìhìjé minì peyaríná áamá ayí ikwáwìyìranì, áríwìyìranì, bí kíkíá ñweapìrífá menìni. Ámá nanjwo tñni ónhìjé xopaikìgí imìxìnhìhìpì tñni awaú nene nánì yayí owìnìrì xómìhìjé nìyìkwìro seáyí e umero ipìrífá xegí yoí nánì eánìro yarìgíáyí e epìrífárinì.” Anjínajo apì e nìra pwarìhagì wìnhìhanigìni.

¹² Ámá Gorìxoyá imónìgíá xwámámì nìwìá warìgíáyí re epìrífárinì. Sekaxí o rìhìhìpì xaiwí íá xìrìro Jìsasomì dìnj wìkwíroarìgíápi xaiwí íá xìrìro epìrífárinì.

¹³ Nionì anjínami dánì xwíyíá bí re rìnénaparìhagì arfá wìhanigìni, “Joxì re nìrìrì ríwamìhìjé eai, ‘Ámá Gorìxo tñni ikárìnhìgíá ríná dánì nìpéa upìrífáyí oyápi dánì yayí winìpaxírinì. Kwíyìpi enì re rarìni, ‘Oyí, yayí

owinini. Niperína Jisasomi nixídiro nani ríwí níríkwíniri neríjépipimi dani wará sanj wunaríjépipimi dani gwíniñjé níkwéaniri kikiá epíríá enagi nani yayí owinini. Niperína wé róníjé imóníjé wiwaníjéyí néra ugá aná wí mimóní Goríxo yayí wimoná nani sini nimóníná enagi nani anani kikiá epaxírini. Kwíjépi eni e rarini. níriri ríwamíjé eai. rínenaparíjé ará wíjanigini.

Xwíárimí aiwáníjé mipírílná nánirini.

¹⁴ Nioni weníjé éáyí wíniñjanigini. Agwí apá wenjépipimi síjwí níwíniri ámáníjé imóníjé wo apimi seáyí e éf xejweañagi níwíniri o amínanjwí síjé gorí tñni imíxíníjé wina mñjéyo díkíniri kirá wíf aiwá wákwiarígíá njwá xaiwí yiniñjé bá íá xíriri nemána njweañagi wíniñjanigini. ¹⁵ Ámi añínejé wo añé njwíáiwámi dani níwíapíri agwípipimi éf xejweañomi ríaiwá enjé tñni re uríagi wíniñjanigini, “Áiwá xwíárimí dánjé nñni ríxa yóirini. Ríxa nímpaxína rína enagi nani díxí kirápá tñni mñjé níwákwiri mi.” uríagi ¹⁶ agwípipimi éf xejweañojé xegí kirá xwíárimí seáyí e puwíaraúyí nñni wíarí wákwímoníjéni.

¹⁷ Ámi añínejé wo añé njwíá añínamí enjwámi dani fíwíaparíjé níwíniri o eni kirá njwá yiniñjé bá íá nímaxírími fíwíaparíjé wíniñjanigini. ¹⁸ Ámi añínejé wo —O ríá wearíjépipimi xiáworini. O rídíyowá yarígíá nani íráf oníjépi tñjé e dani níwíapíri añínejé kirá njwá yiniñjépa íá xíríjémi ríaiwá enjé tñni nuríri re uríjéniñjéni, “Xwíárimí wainí uraxí sogwí ríxa níáf enagi nani díxí kirá njwá yiniñjépa tñni níwákwímí nerí awí eameámí eí.” uríagi ¹⁹ añínejé xegí kirápá tñni wainí uraxí xwíáyo enjéyí níwákwímí nerí awí neaárimána xoyíkímí epírí nani síjé íkwianjwí xwé eapínaríjénamí —Ana, ayí pírf Goríxo aga wíkf níwóniri nani umamonápi nani imóníjénarini. Anami xoyíkímí epírí nani mímeámí yáraná ²⁰ añípipimi bíaríwámíni síjé íkwianjwínamí xoyíkímí yarína ragí anami dani nípurína waxíniñjé níweri níróga níwíapíniñjéni osíyíyá manjé tñni xixeni róniri ná mími waxí níweri 300 kiromita wíarí múrori enjéniñjéni.

15

Añínejé wé wíúmí dánjé waúmí píreríxí xixeni wíjé nánirini.

¹ Nioni ekíyíjé añínamí dani ámi bí ífagi síjwí wíniñjanigini. Apí seáyí e imóniri díjé níyága upaxí imóniri enjépirini. Añínejé wé wíúmí dánjé waú ámayo xeaníjé aga ríá tñjé wíkarípirípirini. Apí wíkararína Goríxo xegí wíkf óníjépi níyopíyáriná enagi nani ayí xeaníjé yoparípirini. Apí añínejé wé wíúmí dánjé waú tígfáwami níwínirína weníjé éáyí wíniñjanigini. ² Rawírawáníjé imóníjé gírasíniñjé rírímá óníjépi ríá tñni gwíaumí níniñjé ríwójé níwíniri ámá nanjwóyá xopáikígí imíxíníjépipimi seáyí e mumepa ero oyá ipíríá xe oneaeaniri níwínípa ero neríjépipimi dani xopírará egíyáf kíá Goríxo wíjéyí íá níxírímána rírímá óníjépipimi seáyí e rójé ríwójé wíniñjanigini. ³ Ayí sonjé níróro Moseso, Goríxomi xínáiníjé nímoníri omíjé wíjégo répenjépi ríro sípísípf míáoyápi ríro neróná sonjé rígfawixini, “Ámína Goríxoxini, enjé eánígíá níyoní seáyí e wímoníjéoxini, amípí joxí yaríjépi seáyí e erí ámayo ududí wíniñjanigini erí yaríjépi ranaríjéwáriní. Gwí wírí wírímí dánjé níyoní míxí ínáyoxini, pí pí joxí nerína wé róníjé erí nepáni erí yaríjépi ranaríjéwáriní. ⁴ Ámínáoxini, joxí ná woxini síyíkwí míníjéoxí enagi nani ámá gíyí wáyí mísiipa ero seáyí e mírimíeyoapa ero epíríáriní? Díxí nani pírf numamorína xixeni

imóníjpi tñni yaríjpi rixa sijnáni imóníjagí nání áamá gwí wírí wírí nñni nñbìro dǐxí sǐmǐmanǐmǐ dání wauní nikárínro seáyí e rímepírǐáríní.” Sonǐ nñrìro e raríjagí wíníjanigíní.

⁵ Apí nǐwínímáná weníjǐ éáyí wíníjanigíní. Anǐnamí anǐ njwǐáiwámí ínímí anǐ pákíníjwá —Awá Goríxoyá anǐ awawá ayá rǐá wenǐwáríní. Awá íkwíníjagí nǐwínírí ⁶ anǐnajǐ xeaníjǐ aga rǐá tǐjǐ wikáríprí nání tǐgǐá wé wǐúmí dánǐ waú awa rapírapǐ awíaxǐ apǐá werí xwínǐá earí enǐ yínro iríkwíníjǐ sǐjǐá gorǐ tǐnǐ imíxíníjpi xwínámíyaiwí yirónro nemáná anǐ njwǐáiwámí dání fwiaparíjagí nǐwínírí ⁷ dǐjǐ tǐjǐ imóníjǐá waú waú awa wo nǐwiápǐnǐmearí anǐnajǐ wé wǐúmí dánǐ waú awamí píreríxǐ sǐjǐá gorǐ tǐnǐ imíxíníjǐ wé wǐúmí dánǐ waú mǐnǐ wíjínigíní. Píreríxǐ apímí wikǐ ónǐjǐ Goríxo, anǐjǐ íníná njweanǐoyá magwǐ enǐpíríní. ⁸ Mǐnǐ wíáná enǐ eáníjǐ Goríxoyá imónírí seáyí e oyá imónírí enǐpímí dání sǐnjwírǐá xegǐ anǐ njwǐáiwámí árǐó ínárínǐagí nání anǐnajǐ wé wǐúmí dánǐ waú awa xeaníjǐ rǐá tǐjǐ wé wǐúmí dánǐ waú apí wikáríprífe nání páwípaxǐ wí mimóníjagí sǐjwǐ e wíníjanigíní.

16

Anǐnajǐ wé wǐúmí dánǐ waú píreríxǐyo íníjǐ mǐwiárómogǐá náníríní.

¹ Nioní arǐá wíáyǐ anǐ njwǐáiwámí dání manǐ bá enǐ tǐnǐ anǐnajǐ wé wǐúmí dánǐ waú awamí re urínénapǐagí arǐá wíjanigíní, “Soyíné nuro Goríxoyá wikǐ ónǐjǐ píreríxǐ wé wǐúmí dánǐ waú ayo magwǐ enǐpǐ xwǐárímí mǐwiárómooǐpoyí.” urínénapǐagí arǐá wíjanigíní.

² Anǐnajǐ awa wo píreríxǐ o xírínǐna nǐmeáa nurí xwǐárímí mǐwiárómooǐáná re enǐnigíní. Áamá nanǐwoyápi ipírǐá eánro xegǐ xopaikíǐ imíxíníjǐpímí seáyí e umero yaríǐǐáyo oremá sǐpí xwírǐá wíanaríǐǐapí imóníǐawíxíní.

³ Anǐnajǐ awa ámí wo xegǐ píreríxǐna rawírawáyo mǐwiárómooǐáná re enǐnigíní. Rawírawá ragǐ nímónírí áamá píyǐyá pwaríjǐpa axǐpǐ pǐpǐó onǐ imónáríjínigíní. E imónáráná amǐpí dǐjǐ tǐjǐ rawírawáyo njweanǐyǐ nñni píyǐ yáríjínigíní.

⁴ Anǐnajǐ awa ámí wo xegǐ píreríxǐna iniǐǐǐ ná wearíjǐyo tǐnǐ sǐmíjǐ mearíjǐyo tǐnǐ mǐwiárómooǐáná iniǐǐǐ nñni ragǐ imóníjínigíní. ⁵ Iniǐǐǐ nñni ragǐ imónáná anǐnajǐ iniǐǐǐ xiáwo re raríjagí arǐá wíjanigíní, “Agwí ríná njwearí enǐnǐ dání anǐjǐ imónírí enǐoxíní, aga sǐyíkwǐ mǐnǐ enǐoxíní, pírfǐ joxí umamoaríjǐ apí xwíyǐá mǐmeárínípa nerí xíxeni wikáraríjíní. ⁶ Ayǐ áamá dǐxǐ imóníǐáyo tǐnǐ wǐá rókiamogǐáyo tǐnǐ ragǐ píkieweámíxíǐá nání joxí ragǐ onǐpoyínírí pírfǐ apí numamoríná xíxeni yaríjíní. Áamá ayǐ pírfǐ joxí umamoaríjǐpǐ rǐnǐjǐ meapaxǐ imóníǐáyo enǐagí nání ayǐ ananíríní.” raríjagí arǐá nǐwirí ⁷ xwíyǐá bí íráfǐ noa peyíníje dání re rínaríjagí arǐá wíjanigíní, “Ámíná Goríxoxíní, enǐ eáníjǐ tǐǐǐáyo nǐyoní seáyí e wímóníjoxíní, ayǐ neparíní. O aga xíxeni ríjoi. Pírfǐ joxí umamoaríjǐ apí apí nepa xíxeni wíaríjǐríní.” raríjagí arǐá wíjanigíní.

⁸ Anǐnajǐ awa ámí wo xegǐ píreríxǐna sogwomí mǐwiárómooǐáná Goríxo áamá xwǐáyo njweagǐáyo xe sogwǐ xáíwǐ nǐwepǐnírí nanírí rǐmǐmeníjwǐ neánírí pírfǐ owíárínírí sǐjwǐ wíníjínigíní. ⁹ Xe rǐmǐmeníjwǐ neánírí pírfǐ owíárínírí sǐjwǐ wínǐagí sogwǐ nǐwepǐnírí ayo rǐá pírfǐ wíárǐagí nání áamá ayǐ Goríxomí —O xegǐ enǐ sǐxǐ eáníjǐyo dání xeaníjǐ ayǐ wikárípaxǐ imóníjoríní. Omí ikayǐwǐ numearíróná wigǐ íwǐ yaríǐǐapí rǐwǐmíní nǐmamoro omí seáyí e mumǐeyoagǐawíxíní.

¹⁰ Anjínajf awa ámi wo xegf pírerixfna íkwianwíf nanwo éf nñweámáná ámányo umenweañfnami mñwiárómoaiáná re enjínigíni. Ámá nanwo xegf seáyí e nñwimóníri umenweañfyo nñyoní sfá yidoáríñíñigíni. Sfá yidoáráná rññíñf ayíkwf wí mñwinaríñagí nání iwieáníro wigf aíwí sfwí kiro neróná ¹¹ wigf sipí yarígfápi rñwímíni mimamopa nero rññíñf winaríñfpi tñni uranf egfápi tñni nání Nwáfá añfnami dánjomí ikayfwf umearígfawixíni.

¹² Anjínajf awa yoparo tñño xegf pírerixfna iniígf rapá xwéú, Yupíretisíyí rññíñúmí mñwiárómoaiáná mñxí ináyí sogwí fwiaparíñfmi dánjowa iniígúmi anani xepíri nání yeáyí yáríñíñigíni. ¹³ Nioní weníñf éáyí winíñanigíni. Pñyímínfá sipí biaú bñ mññíñíñíñf nímóníro iwí xwéoyá manfyo dání fwiapíri nanwoyá manfyo dání fwiapíri mimónf wfá rókiamoaríñoyá manfyo dání fwiapíri yaríñagfa winíñanigíni. ¹⁴ Pñyímínfá apiaú apí nñpíni kwíyí sipípiríni. Ámányo emímí nñwíwapíya warígfápiríni. Mñxí ináyí xwfá nñrímíni ñweagfáyí sfá sipí Goríxo, ení eánígfá nñyoní seáyí e wimóníñoyáyimi mñxí inñpírfá nání awí oeaemeaneyíñíri upírfápiríni. ¹⁵ Ai, Ámínáoni ámá áríwíyimi fwf meámíñíri barígfápáníñf axípi bñmíáríni. Ámá sáníñf mñwé sññwí naníro aikf píraníñf nñyíníro ñweagfáyí yayí owíníni. E mepa neríñáyí, íkwauyíxíyí nuróná ámá sññwíyo dání ayá winíñíñíñíri náníriñí. ¹⁶ Kwíyí sipí biaú bñ apí nuro mñxí ináyowami nñwirímearo Xibíruyí pñné tñni Amagedoníyí rññíñe awí eaáraríñagfa winíñanigíni.

¹⁷ Anjínajf awa yoparo xegf pírerixfna imíñf yaríñe —E kwíyí sipíyíyá añf eríni. E mñwiárómoaiáná añf ñwáfíwámí iními siá íkwianwífnami dání xwíyíyá ení tñni rñaiwá re rñénaríñíñigíni, “Ríxa apíriñí.” rñénaríñá re enjínigíni. ¹⁸ Ápianwí nókímíxa urí añfnami dání ikaxí nñra urí akíriwí nñra urí nerí poboní xwé bñ —Apí eníñá ámá xwíárími iwamfó ñweaagfíe dání wainí wainá poboní xwé nerí aiwi bñ apí tñni xíxeni mñyagí enagí nání apí aga xwé bñríni. ¹⁹ Apí yaríñá añf aga xwé mamadí íkwíróñíñfpi xwfá yaiwíámí nñmenírfná nñkwíriñíri biaú bñ imóníri añf ámá gwí wírf wírf nñyíyáyí úpíyinowíri enjínigíni. E neríñá Goríxo añf xwé Babironíyí rññíñfpi nání dññf peá mímó nerí ámá apími ñweagfá rññíñf xwé omeápoyíñíri kapíxí xíoyá wikf óñíñfpiimi dání mñxípi iníñf wá mñni wíagi ²⁰ píriñwí nñni rawírawáyo urípíñíri dñwí mññf ronfíyí nñni aíníri nerí ²¹ añíñáikf xwé amímá iníñf wí —Woní woní xegf sanf 50 kiro imóníñfpiñíni. Apí añfnami dání ámányo píeróáná xeaníñf Goríxo wikáríí apí xeaníñf aga rñfá tññf enagí nání omí ikayfwf umeararíñagfa winíñanigíni.

17

Apíxí iyí ede dání warígfí náníriñí.

¹⁻² Anjínajf wé wíúmí dánf waú pírerixí wé wíúmí dánf waú tñgfáwa wo nñbírí nññíriñfá re nñríñíñigíni, “Joxí bei. Apíxí iyí ede dání warígfími —Í nání añf nñmíni fá earoáríñíñíriñí. Iniígf wearíñf obaxíyo seáyí e éf xenweañíriñí. Mñxí ináyí xwíárími dánfíyí tñni fwf inígfíriñí. Ámá xwíárími ñweagfáyí í tñni fwf nññíróóná ayí ámá iniígf wainí xwapí nññíróóná papíkf yarígfápáníñf dññf mamó nero inígfíriñí. Ími Goríxo pírf umamoaríñfpi síwá osimíni.” nññíriñí ³ Goríxoyá kwíyípi nñxíxéróáná ámá dññf meañe nání nññímeámí úáná weníñf éáyí winíñanigíni. Apíxí wí nanwí ayíá ríñf womí —Nanwo nomíni yof Goríxomí ikayfwf umeararígfápi eáníri

mññf wé wfúmi dánñf waú imorí sñwanñf wé wúkaú mññfyo dánñf rémówapírí enjoríni. Omí í seáyí e éf xenweañagí wñññanigíni. ⁴ Í rapírapí ayfá rírí mipíyí morí enñyí yínírí okiyfá nání sññá gorí tññí imíxiniñpí tññí sññá awíaxí tññí urípó apfá wenñf nígwfí xwé roñpí tññí okiyfá inírí nemáná kapíxí sññá gorí tññí imíxiniññf wá fá nixírírí ñweañagí wñññanigíni. Kapíxí awámí fwí í yaríññf xwírífá wianípaxí imóníñpí tññí fwí í ninírí piaxí weánariñpí tññí magwfí iníñagí wñññanigíni. ⁵ Yoí ímí mimáyo eáníñpí rasí re nírínírí eáníñagí wñññanigíni, “Anñf xwé Babironíyí wíríníñáíníríní. Apíxí iyí ede dánñf warígfá níwamí tññí ámá xwáfárimí ñweagfá yarígfá Goríxo xwírífá wianariññf nìyoní tññí xñáíníríní.” Rasí e nírínírí eáníñagí wñññanigíni. ⁶ Apíxí í ragí ámá Goríxoyá imónígfáyfá tññí Jisaso nání wáf nírímeróná mññf winígfáyfá tññí nññmáná papíkí yaríñagí sññwf nìwññírí “Ámá Goríxomí dññf wíkwíroarígfáyfí aga onímíá rífa píkíñoi?” nìyaiwirí ududfí ikárínarífná ⁷ aññnajo re níríññnigíni, “Pí nání joxí ududfí ikárínaríññí? Apíxí í tññí nanñwf mññf wé wfúmi dánñf waú imorí sñwanñf wé wúkaú mññfyo dánñf rémówapírí enj, í seáyí e éf xenweaño tññí ípaú nání xwíyífá rasí nírínírí inímí imóníñpí nioní píraníññf áwanñf orírímíni.” nññírírí ⁸ re níríññnigíni, “Nanñwf joxí wññó xámí ñweaago aí agwí mññweaníni. O siríríkí yoparípí mimóníñfymí dánñf ríxa nìpeyearí sepiápi mññweá wíarfí mídání aníñññí anñññfáríní. Ámá xwáfárimí ñweagfáyí —Ayí enífná Goríxo xwáfárimí imíxiniñfá dánñf íkwí dññf nìyímíññf meapírífná nání ñwíráríníññnamí wigí yoí mññwírárínípa egfáyfí nání raríññí. Ayí nanñwomí nìwññíróná ududfí winíñfáríní. O xámí ñweaago agwí mññweañagí aiwí ríwéná ámí bññfá enñagí nání ámá ayí sññwf e nìwññíro nání ududfí winíñfáríní.” nññírírí ⁹ re ríññnigíni, “Ámá dññf píraníññf neñwiperí moarígfáyfí ‘Ayí apí nání rífa imóníni?’ yaiwipaxíríní. Nanñwoyá mññf wé wfúmi dánñf waú imóníññf apíxí éf xenweañpí, ayí dññwf mññf wé wfúmi dánñf biaú náníríní. ¹⁰ Ayí mññf ináyfí wé wfúmi dánñf waú ení náníríní. Awa wé wú ríxa anfá nimóga ugfáríní. Wo sññí agwí ñweaní. Wo sññí nññweanfáríní. O imónáná Goríxo xe bññ onímíápi nññweaní umenñweawñññnirí sññwf winíññoríní. ¹¹ Nanñwf enífná ñweaagí agwí mññweaño ení mññf ináyfí ámí woríní. Xfó mññf ináyfí wé wfúmi dánñf waú awayá wo aí awamí ríwíyo mññf ináyfí imóníññoríní. O mññf ináyfí nimóníñfná sepiápi mññweá wíarfí mídání aníñññí anñññfáríní. ¹² Sñwanñf nanñwoyá mññfyo dánñf wé wúkaú rémówapíñagí sññwf winíñfíyí, ayí mññf ináyfí wé wúkaú ámáyo umenñweapírífná nání sññí mimónígfáwa náníríní. Awa enñf eáníññf mññf ináyfí imóníñpírí nání nimóníro nanñwo tññí ámáyo numenñwearóná aníññf mumenñweá sfá ná wíyíníñññf umenñweapírífná. ¹³ Awa dññf axípní tífáwaríní. Wigí enñf eánígfá imóníñpí tññí nénf tífá imónígfápi tññí ení nawíní nanñwomí inímí nìwuríññro ¹⁴ sipísipí miáo tññí mññf nññróná sipísipí miáo xopírárfí winífná. O ámná nìyoní ámná seáyí e imóníño wimónírí mññf ináyfí nìyoní mññf ináyfí seáyí e imóníño wimónírí nerí nání ámá o tññí nawíní imónígfáyfí —Ayí xfó xegí imóníñpírífná nání parírí wéyo fá umírírí enñfífní. O nání peá mímó dññf nìwíkwírooro fá xírarígfáyífní. Ayí o tññí nawíní xopírárfí wipírífní.” Anññnajo e nññírímáná ¹⁵ re níríññnigíni, “Inígfí wearíññf apíxí iyí ede dánñf warígfí seáyí e xenweaññf joxí sññwf winíñfíyí, ayí ámá nññí náníríní. Ámá wará xixegíñí írígífní, gwí wírí wírífní, gwí mónígfá bññ bíraní, pñné xixegíñí rarígfífní, ayí nññí náníríní. ¹⁶ Sñwanñf wé wúkaú rémówapíñagí sññwf winíñfíyí tññí nanñwo tññí awa apíxí iyí ede dánñf warígfífní sññf tññí

n+wirow xwirfá wikixero xegí amipí urápekixero nero sfwí sayí nanwí roa-nariñpániní n+wirow níminí árfá yiprfáriní. ¹⁷ Ayí rípi nání e epfrfáriní. Gorixo awa dñf ná biní tñí nero wigí umenweagfáyí tñí nawíní nanwomí ínimí n+wurfniróná ímí e wífrixiníri dñf utinfá enagí nání awa apí e n+wikára nuróná xwiyfá Gorixo rñfpi xixení imóninfe nání n+wikára uprfáriní.” n+niriri ¹⁸ re niriñnigini, “Apixí joxí sñwí wñfí, í añf xwé mamadí ikwfrónñfpi nánirini. Apí mixí ináyf xwfá nirimini ñweagfáyo seáyí e n+wimóniri menweañfpirini.” niriñnigini.

18

Añf Babironi xwirfá ikixeniñf nánirini.

¹ Apí n+wínarimáná añfnají ámi wo añfnami dání weaparñagí winñnigini. O néní tñf seáyí e imónñf worini. Añfnami dání n+weaprfná xegí ikññfpi xwinfá nearí xwfárimí wfá nókiárfná ² ení tñí rfaiwá n+rírfná rípi rarñagí arfá winñnigini, “Babironi, añf xwé mamadí ikwfrónñfpi ríxa xwirfá ikixenárini. Ríxa xwirfá nikixenáriniri yfwí imónñagí nání imfó yáñnerini. Ríxa kwíyí sipíyí ení awí eánárñnerini. Ríxa iní sipí ‘Ayí obí dñf rfa rarini?’ rarigfápi xwapí yáñnerini. ³ Ayí rípi nání xwirfá ikixenárini. Ámá gwí bi bi mónigfáyí nñí apixí ‘Niini tñí fwí niniróná mfréññf oanfpoyí.’ yaiwiarñí tñí fwí niniróná iniñgí wainí n+nirññf nero papíki ero wigí mixí ináyf xwfárimí dánfyí í tñí fwí inayiro egfá enagí nání xwirfá ikixenárini. Nígwí omeaneyinero yúbí sábfññf inarigfáyí apixí í ‘Amipí xwé tññáini nimóniri sirí muní onweámíni.’ yaiwiarñagí nání ímí amipí wí miní wiayiro nígwí urápayiro nerñfpiimi dání nígwí xwé tfgfá imónigfá enagí nání ení xwirfá ikixenárini.” rarñagí arfá winñnigini.

⁴ Xwiyfá ámi bi añfnami dání re rinénaparñagí arfá winñnigini, “Ámá nioní gí imónigfáyíné, seyíné fwí apixí í yarñfpa axípi nero xeanñf ímí wímeanfápi seyíné ení seaímeaniginiri ímí pñí n+wiárimí wí e nání úpoyí. ⁵ Ayí rípi nání seararñini. Í fwí arfki niyayirfná xegí fwí yarñfpi ríxa n+rámoga nearfná añfna tñí xixení rónñagí nání fwí í yarñfpi nání Gorixo dñf peá mímó ení.” ⁶ Ámí rípi rarñagí arfá winñnigini, “Ímí pirí numamorfná í wikárñfpa axípi wikárirí sipí í enípi biaú kíkírf wirí iniñgí wainí í kapixíyo niwirí winfpa wainí pñf biaú kíkírf opaxí imónñfpi niwirí wirí éirixini. ⁷ Í xewanñí seáyí e mfeyoániri sirí muní ñweari enípi tñí xixení mimenñwí uriri ámixfá erí oeniri pirí umamórixini. Í xegí dñf tñí re yaiwinarñirini, ‘Niini mixí ináyf nimóniri menweañáini menraní? Niini apixí aní imónñáinraní? Gíná dání dñf sipí níagí ñwí eapaxí imónmfráini?’ yaiwinarñí enagí nání ⁸ xeanñf sfá axíyiminí re wímeanfáriní. Simiárf wíweari piyí epaxípi wíweari ámixfá epaxí imónñfpi wíweari aiwá nání dfwí ikeamónipaxípi wíweari nemáná níminí rfá uninfáriní. Áminá Gorixo, ímí pirí umamonfo ení sixí eánñjo enagí nání apí nipiini wímeanfáriní.

⁹ “Mixí ináyf xwfárimí dání í tñí fwí inero í tñí nawíní nñwearóná sirí muní ñwearo egfáyí ímí rfá n+niri sñwírfá peyarñagí n+wíniróná re epfrfáriní. Ámixfá ero ñwí miearo nero ¹⁰ rññf ímí wímeanfpi none ení neaímeaniginiri wáyí nero ná jfami n+rómáná re ríprfáriní, ‘Ine! Babironi añf xwé mamadí ikwfrónñfpxi, añf wí tñí xixení mimónñfpxi, axínáni pirí rímamófpi ríxa símeáf enagí nání ine!’ ríprfáriní.

11 “Ámá xwíárími dánŋ nígwíni omeaneyiníro yúbŋ sábniniŋŋ yariŋŋáyŋ wigŋ saŋŋyŋ nígwí nání ámá ámi wí bŋ wipaxŋ meŋagŋ nání í nání eni ámíxŋá ero ŋwŋ earo epírŋárini. 12 Wigŋ saŋŋyŋ, ayŋ tírini. Sŋŋá gorŋ tŋni sŋŋá siripá tŋni sŋŋá awiaxŋ xixegŋni imóniŋŋ tŋni urípó apŋá wenŋ nígwí xwé roŋŋ tŋni rapirapŋ awiaxŋ apŋá wenŋ tŋni rapirapŋ mipiyŋ moŋŋ tŋni rapirapŋ sirikáyŋ riniŋŋ tŋni rapirapŋ ayŋá riniŋŋ tŋni íkŋá xaiwŋ xegŋ yoŋ sitironŋyŋ riniŋŋ tŋni amipí bŋ naŋwŋ erepanŋyŋ riniŋŋyŋyá siwanŋpimi dánŋ imixiniŋŋ tŋni amipí bŋ íkŋá nígwí xwé roŋŋpimi dánŋ imixiniŋŋ tŋni amipí bŋ kapáyo dánŋ imixiniŋŋ tŋni amipí bŋ ainixŋyo dánŋ imixiniŋŋ tŋni amipí bŋ sŋŋá wárŋ wárŋó móniŋŋpimi dánŋ imixiniŋŋ tŋni 13 werixŋ sinamonŋyŋ riniŋŋpí tŋni kariniŋŋ imóniŋŋ amomŋyŋ riniŋŋ tŋni íkŋá dŋá rŋá ikearáná sŋŋwirŋá dŋŋŋ naŋŋ eaariŋŋpí tŋni iniŋŋŋ waráyo xópé inipírŋa nání dŋŋŋ naŋŋ eaariŋŋpí tŋni íkŋá dŋá pirakenisanŋyŋ riniŋŋpí tŋni iniŋŋŋ wainŋ tŋni werixŋ oripŋ tŋni pirawá awiaxŋ tŋni witŋ aiwá tŋni burimákauŋ tŋni sipisipŋ tŋni osŋ tŋni karŋ osŋ íropeariniŋŋ tŋni ámá eni xináiwániŋŋ nimóniŋŋ omiŋŋ wiariŋŋáyŋ tŋni wigŋ saŋŋ bŋ epírŋa nání imóniŋŋyŋ, ayŋ apirini. 14 Amipí jíxi ‘Omeámni.’ simónariŋŋpí rixa pŋni nŋwiárími ruŋo. Amipí jíxi mŋrŋmúróniŋŋpí tŋni amipí jíxi nŋmearŋná sirŋ munŋ ŋweaariniŋŋpí tŋni rixa anipá imónŋagi nání ámi sŋŋwŋ winipaxŋ mimónini.

15 “Ámá nígwíni omeaneyiníro wigŋ amipí nŋni yoŋ riniŋŋŋ apŋ ími bŋ egŋáyo dánŋ nígwí xwé tíŋŋá imóniŋŋáyŋ riniŋŋŋ axŋ ími winariŋŋpí none eni neainiŋŋiŋŋri wáyŋ nero ná jíami nŋrómáná ámíxŋá ero ŋwŋ miearo nero 16 re rŋpírŋárini, ‘Ine! Anŋ xwé mamadŋ ikwíróniŋŋpíxi, ine! Apixŋ rapirapŋ awiaxŋ apŋá wenŋ tŋni mipiyŋ moŋŋ tŋni ayŋá riniŋŋ tŋni yiniŋŋ sŋŋá gorŋ tŋni imixiniŋŋpí tŋni sŋŋá awiaxŋ imóniŋŋŋ xixegŋni tŋni urípó apŋá wenŋ nígwí xwé roŋŋpí tŋni okiyŋá iniri enixini, 17 axínáni jíxiyá amipí ayá tŋŋŋ apŋ nŋpŋni rixa xwirŋá ikixenárŋagi nŋranirane nání ine!’ rŋpírŋárini.

“Sipixŋ o omŋ xiáwowa tŋni ámá wí e nání owaneyiníro sipixŋ o omŋ bŋ nero ŋweariŋŋáyŋ tŋni sipixŋ o omŋ omiŋŋŋ meariŋŋáwa tŋni ámá sipixŋyo niŋwearo wigŋ nígwí omiŋŋŋ yariŋŋá nŋniyŋ tŋni ayŋ anŋŋ apimi ná jíami nŋrómáná 18 anŋŋ apŋ rŋá nŋniriŋŋ sŋŋwirŋá peyariniŋŋŋ nŋwiniróná enŋŋ tŋni ‘Ine!’ nŋriro re rŋŋáwixini, ‘Anŋŋ xwé mamadŋ ikwíróniŋŋŋ apŋ tŋni xixeni ámi bŋ gŋpŋ rŋá ikwírónini?’ nŋriro re egŋáwixini. 19 Isikŋ nŋmeaayiro mŋŋŋyo mŋmeámŋ niníro ‘Ine!’ riro ámíxŋá ero ŋwŋ miearo neróná re nŋra ugŋáwixini, ‘Ine! Anŋŋ xwé mamadŋ ikwíróniŋŋpí —Anŋŋ apŋ sipixŋ xiáwowa amipí wí nígwí meapŋri nání rawirawáyo nŋxero nŋrémómáná bŋ egŋápirini. E neriniŋŋyo dánŋ nígwí xwé tíŋŋáyŋ imóniŋŋápirini. Anŋŋ apŋ axínáni sŋni mé xwirŋá ikixenárŋagi nání ine!’ nŋra ugŋáwixini.

20 “Anŋŋnaxini, apixŋ í rixa xwirŋá ikixenárŋagi nání dŋŋŋ níŋá osinini. Gorixoyá imóniŋŋáyŋné tŋni wáŋ wurimeiaŋŋáyŋné tŋni wfá rókiamoaŋŋáyŋné tŋni niyŋnéni dŋŋŋ níŋá oseainini. Gorixoxo anŋŋ apŋ seyŋné seaikáriŋŋpí nání pirŋ mamóŋ enagŋ nání dŋŋŋ níŋá oseainini.” Xwiyŋá bŋ anŋŋnami dánŋ e rŋnenapŋagi arŋá wiŋanigini.

21 Anŋŋnajiŋŋ enŋŋ sixŋ eániŋŋŋ wo sŋŋá xwé witŋ siyŋ yunŋ ikixeariniŋŋyŋŋ sipaxŋ wo nŋmŋeyoarŋ rawirawáyo nŋmoairŋ re riniŋigini, “Babironi, anŋŋ xwé mamadŋ ikwíróniŋŋpí nioniŋŋ sŋŋá ro moáiápa anŋŋ apŋ eni piéronŋárini. Anŋŋ apŋ ámá wará sŋni ninimáná peariŋŋáyŋniŋŋŋ anipá imónáná ámi sŋŋwŋ winipaxŋ imóninŋá menini. 22 Anŋŋ apixŋ dánŋ ámi kitá eániŋŋŋ soŋŋ riniŋri webŋŋ riniŋri pékákŋ riniŋri yariŋŋagi arŋá ámi bŋ wipírŋá menini. Ámá amipí imixaniŋŋro éwapŋniŋŋáyŋ wí anŋŋ apixŋ dánŋ wigŋ yariŋŋápi ámi yariŋŋáŋá

winiþrífámani. Síná witf siyf yunf ikixeariñyf apixi dáni ámi nerfná ikaxf rinarinagf arfá wiprfá menini. ²³ Apixi dáni uyfwf wfá ónariniñpí ámi ónfná menini. Íwf síkifiñf tñni apiyá tñni apixi dáni ámi bi nimeániro xwiyfá nawíni rinarigfi arfá wiprfá menini. Ayf rípi nání rirariñini. Apixiyá áamá nigwíni omeaneyinro amipí bí yariñfáyf díxí ayáf tñni neriniñpimi dáni áamá xwfarími ñweagfáyo niyoní yapf niwíwapiriróna seáyí e múronigfá enagf nání rariñini.

²⁴ “Í Gorixoyá wfá rókiamoarigfáyo tñni áamá xegf imónigfáyo tñni áamá amigimi ñweagfá pípikími ininiñyo tñni niþikiri reá roániñirini.” Anñnajo e rariñagf arfá wiñanigini.

19

Babironi xwirfá ikixenifagi nani anñnami dani yayf egfá naniñini.

¹ Api arfá niwimáná manf xwé bi áamá ayá wí anñnami epfroyf egfáyiniñf meanf niñiniñf enf tñni re rinarinagf arfá wiñanigini, “Negf Gorixomí seáyí e oumeaneyí. Nene éf neaminiño, ayf orini. Enf eániñí seáyí e umfeyoapaxí imóniriño, ayf orini. ² O neyírori þrf numamorfná nepa xixeni imóniniñpí tñni wiariniñf enagf nání seáyí e oumeaneyí. Apixí iyf ede dáni warigfá anf niñiniñf fá earoáriñiniñf —Í áamá xwfarími ñweagfáyo tñni íwf nininiñfipimi dáni uyfniñf oépoyiniñf niwíwapiya nurfná xwirfá wikixeniñirini. Ími Gorixo neyírori xixeni þrf numamorfná áamá xináiwaniniñf nimóniro omiñf wiarigfá í niþikiri reá roániñyf nání ríxa xixeni enf meáñirini.” niñiro ³ ámi re rigfawixini, “Negf Gorixomí seáyí e oumeaneyí. Siñwirfá anf apimi rfá niñiri peyariniñpí aniniñf miní peyinfarini.” ríagfá ⁴ áamá ámiñá 24 imónigfá e niñweaxa pugfáwa tñni dñf tñf imónigfá waú waú awa tñni Gorixo ikwianwfnami ñweañe nupfkíniñmearo omi yayf niwiróna re niñra ugfawixini, “E imónini. Omi seáyí e oumeaneyí.” ríagfá ⁵ siá ikwianwfnami dáni manf bá re riniñinigini, “Áamá Gorixomí xináiwayfniñf nimóniro omiñf wiarigfáyfne, siyikwiniñf imónigfápiayfnerani, xwéríxayfnerani, omi wáyf wiarigfáyfne niyfneni, negf Gorixomí seáyí e umépoyí.” rinarinagf arfá wiñanigini.

“Sipisipf miáo apixf nimeaniñoi.” rigfá naniñini.

⁶ Nioni manf xwé bi áamá ayá wí epfroyf egfáyf meanf niñiniñf riniñf inigf iyakwf niðirorfná riniñf akiríwf niwekirfná riniñf yariñfpaniniñf nerfná re rinarinagf arfá wiñanigini, “Negf Gorixomí seáyí e oumeaneyí. Negf Ámiñá Gorixo, enf eániñfá niyoní seáyí e wimóniño ríxa neameñweani. ⁷ Sipisipf miáo apixf meaní ríxa rínarini. Apixf meaní ríxa wé niñroniñf ñweani. Ayfnáni negf xwioxfyo dáni dñf nífá niñeainiri yayf nerane Gorixomí seáyí e umfeyoaneyí.” rariñagfá arfá niwiri wiñanigini. ⁸ Í oyiniñiri rapirapf awiaxf apfá xaiwf weri kíyf bi mayf eri enf wú —Ú ayf áamá Gorixoyá imónigfáyf xwfáyo niñwearóna wé niñroniro píraniniñf egfá nání imóniniñirini. Ú miñi wíagf siñwf niwiniñf ⁹ anñnajo re niñiniñigini, “Re niñiri ríwaminiñf eai, ‘Aiwá sipisipf miáo apixf meaní nání imixáñiniñfapi nání wáf urepeáriñiniñyf yayf owiniñf.’ niñiri ríwaminiñf eai.” niñiriñf re niñiniñigini, “Xwiyfá api Gorixo riniñf enagf nání nepaxiniñirini.” niñifagi ¹⁰ anñnajomí yayf owiniñiri nání oyá síkwf tñf e upfkíniñmeáána o re niñiniñigini, “Joxí yegf axípi xináipawiniñf nimónirai Gorixomí omiñf wiarigfwíwawi e miñipani. Díxí riríxímeá Jisaso seaíwapiyiniñf fá xirariñfáyf yariñfapa nioni ení axípi yariñfá woní enagf nání Gorixomini

yayf wiñ. Ayf rípi nání raríñini. Gini gine wfá nírókiamoranénáyf, sa Jisaso neaíwapiyiniñpí rókiamoaniri nání imónariñwá enagi nání raríñini.” níriniñigini.

Osí apfá wenf womi seáyí e xeweano nánirini.

¹¹ Anina oxoánfagi níwiniñná weníñf yánfáyf wíññanigini. Osí apfá wenf wo ronagi níwiniñri osomi seáyí e xeweano —O re rígorini, “Díñf unwiráripaxorini. Nepaxíñf imóniñpini yaríñorini.” rígorini. O osomi seáyí e xeweanogí wíññanigini. O ámayo níwíeyírori pírf umamori míxí wiri nerfná wé róniñf imóniñpini xixeni xídaríñorini. ¹² Xegí síñwí rfá ápiáwíñf weri mññfyo dírf míxí ináyowa díkínarígfápi obaxí díkíñiri enorini. Xegí yoí ámá nñni majfá nimónimáná xewaníñoni níjfa imóniñpí xegí warárimi eániri ¹³ rapírapf ragfyo igfá eáníñf wú yíñiri enorini. Yoí oyá re ríñiñorini, “Goríxoyá Xwíyíáoyí” ríñiñorini. ¹⁴ Aníñami dani simíñf wíñarígfáyf rapírapf awíaxí apfá weri kíyí bí mayf imóniri enfíf níyíñimáná osí apfá wenfyo níxeweanmána omi númi waríñagfa níwiniñri ¹⁵ ámá gwí bí bí mónígfá níyoní xopírarf wíñ kirá ñwá yiniñpá oyá manfyo dani peyeaaríñagf wíññanigini. Ayo ainíxí wá fá níxíñiri numenweari wíkf Goríxo, enf eánígfá níyoní seáyí e wimóniño ayíkwí mñwóniñpí níwíwapiyirfná uraxí wainf sogwí síñá íkwianwí eapíñiñnamí xoyíkímí yarígfápa axípi wíñfáñiri. ¹⁶ Yoí bí rípi “Míxí Ináyf Níyoní Seáyí e Wimóniri Ámíñá Níyoní Seáyí e Wimóniri Enáoniyí” níriniñri xegí rapírapfyo ñwiráñiriñri sáfyo ñwiráñiriñri enagi wíññanigini.

¹⁷ Nioni weníñf yánfáyf aníñajf wo sogwí ñweañe nírómáná apurí anf pírfyo nípiñka emearíñfyo enf tñni rfaiwá re uraríñagí wíññanigini, “Goríxo aiwá xwé imíxiniñpí nání níbñro awí eánfpoi. ¹⁸ Míxí ináyfya gfwí yiyónf ero simíñf wíñarígfáyo seáyí e wimónígfáyfya gfwí yiyónf ero ámá enf eánígfáyfya gfwí yiyónf ero osífyfya gfwí yiyónf ero osíyo seáyí e xeweanáfáyfya gfwí yiyónf ero ámá xíñáiwániñf nimóniro omíñf wíñarígfáyfñani, wígf omíñfñi yarígfáyfñani, ámá síyikwíñiñf imónígfáyfñani, ámá xwéríxa imónígfáyfñani, nñniyfya gfwí yiyónf ero epíñi nání awí eánfpoi.” Infyo rfaiwá e uraríñagí wíññanigini.

¹⁹ Weníñf éáyf wíññanigini. Nanwo tñni míxí ináyf xwífárimi ñweagfáyf tñni wígf simíñf wíñarígfáyf tñni nawíni awí neániro osí apfá wenomi seáyí e xeweanomi tñni o xegí simíñf wíñarígfáyo tñni míxí wianiro nání awí eánáñiñagfa níwiniñri wíññanigini. ²⁰ Nanwomi fá níxíñáñiro mimónf wfá rókiamoaríñomi —O nanwoyá nénf tññf imóniñpimí dani emímí nerfná ámá nanwoyá ipírfá eániri nanwoyá xopaikígf imóniñpí yayf níwiro egfáyo yapí wíwapiyíñorini. Omi ení fá níxíñáñiro awaú síñi síñf enána ipí rírómíxíñf rfá ápiáwí síñá sarípaí ríñiñpí tñni wearíñf wámi mamówárfagfa wíññanigini. ²¹ Wíñfyo ení osomi seáyí e xeweano kirá xegí manfyo dani peyeaaríñpá tñni pípiñkímí yáñána inf nñni níbñmiro wígf gfwí yiyónf nerfná agwí ímí uyárfagi wíññanigini.

20

Seteno xwiogwí 1,000 apimí gwí ñweañf nánirini.

¹ Nioni weníñf yánfáyf wíññanigini. Aníñajf wo xegí wéyo siríñkí yoparf bí mimóniñfyi nání kípi fá xíñiri senfá wíñí fá xíñiri nemána aníñami dani weaparíñagí wíññanigini. ²⁻³ Aníñajo iwí xwéomi —O síñf enína ñweaagí axorini. Obo axo Setenorini. Omi fá níxerí xwiogwí 1,000 múronfa nání gwí níyáñiri siríñkí yoparf bí

mimónijiyimí nimoaimáná maní éde ówaní niyárimáná sikí bí símimajó nání ikwiáraríagi wininjanigini. Xwiogwí 1,000 apí pwearíná áamá gwí bí bí mónigfáyo yapí mívíwapiyipa éwiniginirí óf ayimí njwiraríagi wininjanigini. E nerí aí xwiogwí apí ríxa múróáná axíná onimíapí éwiniginirí óf ayimí dání wíkwíowárínfáriní.

⁴ Nioní weníjé yánfáyí wininjanigini. Míxí ináyíyá siá íkwianjwí wí sínjwí níwinirí ayo wa áamáyo wíeyíropírífa nání rípeaárininowa éf njweanagfa níwinirí áamá xwíyíá Goríxoyá fá xiríro Jisaso nání aníjé miní áwaní uríro neróná wíwaníjéyí míjé wináná sínjwí míjé wákwígíyí —Ayí síní xwíárímí níjwearóná nanjwomí tñí xegí xopaikígí imíxínijípímí tñí yayí mívíwipa ero nanjwo nání ipíríá wígí mimáyorantí, wéyorantí, meánípa ero egíyífriní. Ayíyá dínjéyo sínjwí níwiniríná rípi éagfa wininjanigini. Ámí sínjé nero xwiogwí 1,000 apímí áamáyo Kiraiso tñí nawíní umenjweanagfa wininjanigini. ⁵ Iwamfó áamá ámí sínjé nero wíápínimeapírífápi, ayí apíríní. Pegfá wíníyí ayí íná mívíwíápínimeáagfa wininjanigini. Xwiogwí 1,000 apí ríxa nípwémáná enáná wíápínimeáagfa wininjanigini. ⁶ Ámá pegfá iwamfó sínjé nero wíápínimeáfáyí tñí aní nawíní wíápínimeapírífá gíyí gíyí yayí owininí. Ayí áamá Goríxoyá imónigfáyí enagfa nání oyá dínjé tñí yayí winípaxífriní. Ayí Goríxo áamá sípíyí ríá xwérímí ikáraná ayí tñí nawíní ríníjé Ámí bí Pepírífápiyí ríníjépi míméá Goríxo tñí Kiraiso tñí awaúyá apaxípáníjé imónigfáwa yarígífápa nero awaú njweagíe ananí nípáwiro Kiraiso tñí nawíní níjwearo xwiogwí 1,000 apí múroaríná áamáyo umenjweapírífá enagí nání rarínjéni.

Setenomí mígí níwímíxírí xopírírí wíaríjé náníríní.

⁷ Xwiogwí 1,000 apí ríxa nípwémáná enáná siríríkí Seteno gwí njweaníyímí dání wíkwíowáráná ⁸ o nípeyearí áamá gwí bí bí mónigfá xwíá rírí nírimíní amí gímí njweagífáyo —Ayí áamá Gokíyí rínigíyí tñí Megokíyí rínigíyí tñí ayífriní. Ayo Seteno yapí owíwapiyímínirí nimerí áamá Goríxoyá imónigfáyí tñí mívíxí inaníro nání ayo awí neaemeríná áamá o awí eaeméyí rawírawá imaní e iníkí e weníyí yapí xíxení imónípírífríní. ⁹ Míxí obaxí ayí xwíárímí ayoxí xwé íkwianjwíníjé eapíníje nání níyiro ayí tñí míxí oinaneyíníro aní Goríxo dínjé síxí uyínjípímí —E xegí áamá imónigfáyí njweagífriní. E awí mudfímóáná re éagí wininjanigini. Ríá anínamí dání nípiéronapírí ayo ríá nowáríagi wininjanigini. ¹⁰ Ayo ríxa ríá náná obo, ayo yapí wíwapiyarínjomí fá níxero ipí rírómíxíní ríá ápiáwí sínjá sarípáí ríníjépi tñí wearínjéwámí —E nanjwo tñí mimóní wíá rókiamoago tñí awaú xámí moaigíe omí ení axí e nawíní njweáfríxínirí moaíagfa wininjanigini. E ikwáwíyiraní, árfwíyiraní, kíkífá bí mepa nero ríníjé aníjé winínfáriní.

Goríxo áamáyo eyeyírómf éjé náníríní.

¹¹ Nioní weníjé yánfáyí míxí ináyíyá siá íkwianjwí apfá wení xwé wína níwinirí anamí éf njweanoyá símímanje dání xwíárí tñí anífna tñí níní peá unáríagi nání ámí sínjwí bí mívíwinípaxí imóníjagí níwinirí ¹² weníjé éáyí wininjanigini. Ámá pegfáyí síyíkwíníjé imónigfápiaraní, mamadfríxaraní, íkwianjwínámí agwíríwámíní ronagfa wínaríná bíkwíyí níparíro íkwí ámí wína, áamá dínjé níyímíjé meapírífa nání yoí njwiráriníjéna ení níparíro pegfá ayí síní sínjé neróná yagífápi tñí xíxení xwíyíá umeárimínirí nání apí nání bíkwíyo njwiráriníjéyo dání fá rírómí nerí xíxení xwíyíá umeárfági wininjanigini. ¹³ Ámá pegfá rawírawáyo nínamíro wegíyífrání, pegfá

pìyìṅpì siwí anṅ e —E pepírífa nánì Piyoyì rìnìṅpì tṅṅ erìṅ. E ugááṅṅranì, nṅṅ ìkwianṅwí Gorìxo éṅ ṅweanṅṅna tṅṅ e báná wigí yagíáṅpì tṅṅ xìxeni xwiyíá umeáríagì wìnìṅanìṅpì. ¹⁴ Pepírífa nánì Piyoyì rìnìṅpì, pìyìṅpì siwí anṅyo ṅweagíáyo nìmearì ipí rírómìxìṅpì ríá wearìṅe —E Gorìxo xwiyíá umeáríṅpì dání rìnìṅpì wìnìṅferìṅ. E moaíagì wìnìṅanìṅpì. ¹⁵ Xwiyíá numeárìṅṅnà ìkwí áamá dṅṅ nìyìṅmìṅpì meapírífa nánì yoṅ ṅwirárìṅṅnamì gìyí gìyí anamì yoṅ mṅṅwirárìṅṅagì nìwìnìṅṅnà ayo íá nìxero ipí rírómìxìṅpì ríá wearìṅṅwámì moaíagífa wìnìṅanìṅpì.

21

Anṅ sṅṅṅna tṅṅ xwíá sṅṅṅrì tṅṅ nánìṅṅ.

¹ Nionì wenìṅpì éáyí wìnìṅanìṅpì. Anṅ sṅṅpì wìna tṅṅ xwíá sṅṅpì wírì tṅṅ rìxa nimónìṅagì wìnìṅanìṅpì. Anṅ xámìṅṅna tṅṅ xwíá xámìṅṅrì tṅṅ rìxa anìpá imónìṅagì nánì anṅ sṅṅṅna tṅṅ xwíá sṅṅṅrì tṅṅ imónìṅagì wìnìṅanìṅpì. Rawìrawá ámì mṅṅrìwòṅagì nìwìnìṅpì ² wenìṅpì yáníáyí anṅ ṅwíá Gorìxoyáṅpì —Apì Jerusaremì Sṅṅpìyì rìnìṅpìṅṅ. Apì apìxí oxí meánìṅmìnìṅṅnà okiyíá inarìṅṅápa axìṅpì éṅṅṅpì nìṅmáná anṅnamì Gorìxo tṅe dání weaparìṅagì wìnìṅanìṅpì. ³ Sṅṅwí e nìwìnìṅpì manṅ bá ìkwianṅwìnamì tṅṅ e dání nìṅṅṅṅṅnà eṅpì tṅṅ re rìnarìṅagì aríá wìṅanìṅpì, “Aríá époyì. Gorìxo ṅweaarìṅe agwì rìxa áamá tṅṅ nawìṅ imónìṅ. O ayí tṅṅ nawìṅ nìṅwearoná áamá xíoyá xegí imónìṅpírìṅṅ. Xewanìṅo enì wigí ṅwíáo nimónìṅpì ayí tṅṅ nawìṅ nìṅwearoná ⁴ amìpì dṅṅpì sipì wiarìṅpì xórórì nìwìṅpì nánì wigí sṅṅwìṅṅxí weaparìṅṅáṅpì kwìkwìṅṅmì nìwìṅṅṅpì wìlagì nánì áamá pero ámìxíá ero ṅwí earo rìnìṅpì winìro yagíáṅpì ámì bì mepa epírìṅṅṅ. Xámì e yagíá apì rìxa ríná dání anìṅṅṅpì xwíá iwéagì nánì ámì axìṅpì wí epírìṅṅamanì.” rarìṅagì aríá wìṅanìṅpì.

⁵ Ìkwianṅwìnamì éṅ ṅweanṅo re rìṅṅṅṅṅṅ, “Aríá eì. Nionì amìpì nìṅṅṅ ámì sṅṅpì imìxárìṅṅṅ.” nìṅṅṅṅṅṅ re nìṅṅṅṅṅṅṅṅ, “Xwiyíá nionì rarìṅṅṅpì nepaxìṅpì imónìṅṅ áamá dṅṅpì wìkwìropaxí imónìṅṅ eṅagì nánì joxì ríwamìṅpì eaì.” nìṅṅṅṅṅṅ ⁶ re nìṅṅṅṅṅṅṅṅ, “Amìpì nionì ‘E imónìṅwìnìṅṅṅṅṅ.’ yaiwìṅṅṅpì rìxarìṅṅ. Nionì sṅṅṅ pìṅpì tṅṅweanṅṅṅṅṅpì nerì nánì iwamíó imónìṅpì yoparì e nánì imónìṅpì mé anìṅpì imónìṅṅṅṅṅ. Inìṅṅpì nánì gwìṅṅpì yeáyí wíṅ gìyí gìyìo inìṅṅpì dṅṅpì nìyìṅmìṅpì meapírífa nánì sṅṅṅṅpì meaarìṅṅṅṅṅ dání ananì nìwìṅpì mìnì wimíṅṅṅṅṅ.” nìṅṅṅṅṅṅ ⁷ re nìṅṅṅṅṅṅṅṅ, “Áamá nionì anìṅpì íá nìṅṅṅṅṅṅṅṅ nionì tṅṅpì sṅṅṅpì tṅṅpì inarìṅṅwáyo xopìrárìṅṅṅpì wíá gìyí gìyìo nionì ríá apì nìṅṅṅṅṅṅ nìwìṅṅṅṅṅṅ ṅwíá ayíyáonì imónìṅpì ayí enì gí nìáíwí imónìṅpì epírìṅṅṅṅṅ. ⁸ E nerì aì ìkwìkwíá imónìṅṅṅṅṅpì tṅṅpì nionì dṅṅpì nìṅṅṅṅṅṅṅ aì ámì peá nìṅmogíáyí tṅṅpì áamá xwìṅṅṅ wianìṅpaxí imónìṅṅpì yarìṅṅṅṅṅpì tṅṅpì pìkìxwìṅṅṅ yarìṅṅṅṅṅpì tṅṅpì íwí inarìṅṅṅṅṅpì tṅṅpì ayáṅ yarìṅṅṅṅṅpì tṅṅpì wigí ṅwíáṅpì íá nìṅṅṅṅṅṅ dṅṅpì nìkwìṅṅṅṅṅpì píránìṅpì mearìṅṅṅṅṅpì tṅṅpì yapì rarìṅṅṅṅṅpì nìṅṅṅpì tṅṅpì wigí pìṅpì mamónìṅpìṅṅ —E ipí rírómìxìṅpì sṅṅṅ sarìṅpáyo dání ríá ápiáwí anìṅpì wearìṅṅṅṅṅ. Ayí e anìṅpì wepíríá eṅagì nánì rìnìṅpì Ámì bì Pepíríṅṅṅpìyì rìnìṅpì xìxeni meapírìṅṅṅṅṅṅ.” nìṅṅṅṅṅṅṅṅ.

Anṅ Jerusaremì sṅṅpì nánìṅṅ.

⁹ Anṅṅṅṅpì wé wíṅṅṅpì dánṅpì waú awa pìrerìxí wé wíṅṅṅpì dánṅpì waú ayo xeanìṅpì yoparì wé wíṅṅṅpì dánṅpì waú inìṅṅṅṅṅ xìṅṅṅṅṅṅ wo nìṅṅṅpì re nìṅṅṅṅṅṅṅṅ, “Eṅṅ. Apìxí sipìsipì miáo meanì sṅwá osimìṅṅṅ.” nìṅṅṅṅṅṅ ¹⁰⁻¹¹ Gorìxoyá kwìyìṅpì nìṅṅṅṅṅṅṅṅ anṅṅṅṅṅ dṅwí mṅṅpì sepiá ronṅpì bimi nánì nìmeámì nìṅṅṅṅṅpì anṅ ṅwíá xíoyáṅpì, Jerusaremìyì rìnìṅpì anṅṅṅṅṅ Gorìxo tṅe dání xìxíeá xíó inarìṅṅpì tṅṅpì nawìṅpì weaparìṅṅṅ sṅwá níagì

winijanigini. Xwiníá anj api eanjépi sñá awiaxí nígwí xwé roñépi xwiníá eaaríjépa eanjépi níwiniri sñá awiaxí jasipái riniñépi ririmá óniñépa ónaríjépi winijanigini. ¹²⁻¹³ Anj apimi nípimini sñá tñni ákíñá aga seáyí émi eáníjépi níwiniri ákíñá apimi fwi wé wúkaú síkwí waú iníjépi níwiniri ákíñá sogwí xemónaparíjépi imixinijépi dani fwi wiyáu wiyi iníjépi winiri ákíñá sogwí wearíjépi imixinijépi dani eni fwi wiyáu wiyi iníjépi winiri midáni midáni eni fwi wiyáu wiyi iníjépi winiri nerí ayo bimi bimi anjépi xixeni awí mearonjépa níwiniri Isireríyíyá xiáwo írínowa wé wúkaú síkwí waú imónígíawayá yoí fwi bimi bimi níyoní wo woyá yoí eáníjépi winijanigini. ¹⁴ Sñá tñni ákíñá nearíñá iwamó nítíwayírori tñniñépi —Ayí sñá wé wúkaú síkwí waú xámi wenjéyírini. Ayo sipísipí miáoyá wáí wurímeiagí wé wúkaú síkwí waú imónígíawayá yoí sñá ayí ayimi xixeni eáníjépi winijanigini. ¹⁵ Anjépi níwiniri xwíyí níró xoyíwá iwamó yarígí sñá gorí tñni imixinijépi anj apimi tñni ákíñáyo tñni fwiyo tñni iwamó néra uní nání fá xiríjépi winijanigini. ¹⁶ Anj apiyá miwí imóníjépi biaú biaú nípini xixeni imóníjépi riniñépi. Sepiá miwí midmídáni imóníjépi axépi imóníjépi riniñépi. Anjépi rixá iwamó yarígíyí tñni iwamó yaríñá anj api xegí sepiá épi 12,000 imóníjépi níwiniri sepiá enj ákíñá xwápiyí nimixíga punjépi tñni sepiá enj yegí nimixíga nípeyirí pñni wiáríniñépi tñni nípini axépi 12,000 imóníjépi níwiniri ¹⁷ anjépi anj apiyá ákíñá iwamó neríñá xegí sepiá níróga nípeyirí pñni wiáríniñépi imóníjépi 144 mita enjépi winijanigini. Anjépi iwamó neríñá ámá iwamó yarígíyí tñni enjépi. ¹⁸ Ákíñá sñá awiaxí jasipái riniñépi tñni níkíkiróga nípeyirí eániri anj nápi sñá gorí tñni miríniñépi nání girasíniñépi ririmá ókiáriniñépi enjépi winijanigini. ¹⁹ Sñá ákíñá nearíñá iwamó nítíwayírori tñniñépi wé wúkaú síkwí waú xámi wenjépi sñá awiaxí nígwí xwé roñépi wiyí wíyo dání tñni nanj oimóniri dídairí iníjépi winijanigini. Sñá iwamó nítíwayírori tñniñépi wiyi sñá jasipái riniñépi. Ámi wiyi onagwá wenjépi sapaíyí riniñépi. Ámi wiyi apíá wenjépi agetái riniñépi. Ámi wiyi sowí iníjépi emerái riniñépi. ²⁰ Ámi wiyi sadoníkísyí riniñépi. Ámi wiyi ayíá ríñépi konirianíyí riniñépi. Ámi wiyi siyó ríñépi kírisoraitíyí riniñépi. Ámi wiyi sowí xegí bí iníjépi beriríyí riniñépi. Ámi wiyi siyó xegí bí ríñépi topasíyí riniñépi. Ámi wiyi kírisopírasíyí riniñépi. Ámi wiyi onagwá wenjépi jaiasiníyí riniñépi. Yoparíyí mipíyí monjépi ametisíyí riniñépi. ²¹ Ákíñá ówanjépi wé wúkaú síkwí waú enjépi ayí urípo apíá wenjépi nígwí xwé roñépi wé wúkaú síkwí waú ayírini. Winani winani urípo ná woni tñni imixinijépi. Anjépi apiyá óyí sñá gorí tñni imixinijépi enjépi nání girasíniñépi ririmá ókiñépi. ²² Anj apimi dani anjépi Goríxo nání rídiyowá nero seáyí e umearígí wíwá miríniñépi míwinijanigini. Ayí rípi nánirini. Áminá Goríxo, enjépi eánígí níyoní seáyí e wimóníño tñni sipísipí miáo tñni aiwanínowaú anjépi e níjépi anjépi iwáníjépi miríniñépi nání wíwá nímirírányí, ná mayí imónípaxí enjépi nání mímiríniñépi winijanigini. ²³ Goríxo xewaníño xixíeá inaríjépi wfá anjépi apimi ókímíxiri sipísipí miáo apimi uyíwíniñépi yamori enjépi nání sogwíraní, emáraní, apimi wfá ómíxíñá nání ná mayírini. ²⁴ Wfá anjépi apimi dani óniñépi anjépi apimíni wóníñámani. Ámá gwí bí bí mónígí wfá api óniñépi níjépi wigí yarígíépi epíríárini. Míxí ináyí xwíárími níjépi wigí amípi ayá tñjépi nímeámi nuro anjépi apimi páwipíríárini. ²⁵ Ikwáwíyíñá ákíñá fwi ówanjépi yáriníñá menini. Anjépi apimi ámi áríwíyí wí imóníñá menjépi

nánirini. ²⁶ Ámá gwí bi bi mónigfáyo dáni amipí ayá tññpí tñni amipí ámá sññwí nñwiniñná “Seáyi e imóniñpírani?” yaiwiarigfápi tñni añf apimi nánni nimeámni nuro páwipírfá aiwi ²⁷ ámá piaxí weánipaxípi yariñfáyf tñni xwírfá winipaxí imóniñpí yariñfáyf tñni yapí rariñfáyf tñni ayf wí añf apimi aga ná rñwíyo aí wí páwipírfá menini. Ámá wigí yoí ikwí sipisipí miáoyá diñf nñyimññf meapírfánami ñwiráñniñfáyñni añf apimi páwipírfáñni.

22

¹ Aññnajo iniñf diñf nñyimññf imónipírfi nánni wearññú siwá níáná nionni sññwí nñwiniñná ú gírasí rñrímá ónarññpa nóñimáná siá íkwianñwí Gorixó tñni sipisipí miáo tñni awaúyánami dánni sñmññf nñmeari ² añf apimi nánni xegí ófyo ayá áwññmni wearññagí winññanigini. Iniñf úmi ororíwámni dánni íkfá diñf nñyimññf imónipírfá nánnyf roñagí winññanigini. Íkfá ayf emá ayf ayo sogwí nñwerínná sogwí xixegíni wé wúkaú síkwí wau wearññyírfini. Íkfá ayf iwípi Gorixó ámá gwí bi bi mónigfá nñyonni wé roñwiráñni imóniñpí enagí nánni ³ xfo enínná ramixiñpí e dánni axípi sñni wí imóniníámanti. Siá íkwianñwí Gorixó tñni sipisipí miáo tñni awaúyána añf apimi imóniníá enagí nánni ámá xfomi nñxídiro nánni xñnáiwanññf nimóniro omññf wiariñfáyf añf apimi dánni xómññf nñyíkwiro yayf seáyi e numero ⁴ oyá sñmñmanñpi eni sññwí nñwiniñro xegí yoí wigí mimáyo eánigfáyf imónipírfáñni. ⁵ Añf apimi dánni sfá ámi bi yiníníámanti. Ámínná Gorixó ámá apimi ñweagfáyo wfá wókímixiníá enagí nánni uyíwí tñni sogwí tñni wfá ómixiníá nánni mñkf mayf nimóniro xfo tñni nawíni nññwearo nánni mñxí ináyñññf nimóniro aññf miní meñweapírfáñni.

“Jisaso ámi weapínná nánni añwi ayorini.” urññf nánirini.

⁶ Aññnajo re nñññññni, “Xwíyíá api aga nepaxiñpírini. Diñf ññwiráñpaxípiñni. Ámínná Gorixó —O xegí wfá rókiamoarigfáwami xegí kwíyí tñni ení sñxí wírómíxowáññññni. O xegí añññajoni ámá xfomi nuxídiro nánni xñnáiwanññf nimóniro omññf wiariñfáyo amipí rñwíyo aññni nimóniníápi nánni siwá wimi nánni nñrowárenapírfini.” nñññññni.

⁷ “Arfá épyi. Nionni seaímeámfa nánni añwi ayorini. Xwíyíá bíkwí rñpimi wfá nñrókiamónirí eánññfyo xídarigfá gíyí gíyí Gorixoyá diñf tñni yayf winipaxí imóniññi.” Jisaso e rñññññni.

⁸ Amipí api nánni arfá wiri sññwí winñri yariññoni, ayf nionni Jononirini. Arfá wiri sññwí winñri nerínná añññají amipí api sññwí owññññri siwá níomi yayf oumemññri xegí síkwí tññf e upfkinímeáagí aí ⁹ o re nñññññni, “E mññpani. Joxi Gorixomi nuxídiro nánni xñnáiññññf nimónirí omññf wiariññpa nionni eni axípi nimónirí yariññwíwawirini. Dixí rññññmeá imónigfáyf, wfá rókiamoarigfáyf tñni xwíyíá bíkwí rñpimi nñññññri eánññpi arfá wiarigfá nññnyf tñni ayñññf imóniññá wonni enagí nánni e mññpani. Gorixó ná womini upfkinímea.” nñññññri ¹⁰ re nñññññni, “Xwíyíá bíkwí rñpimi wfá nñrókiamónirí eánññpi rñxa nimóniníá añwi ayo enagí nánni joxi sfá órññññ nerí rññf mñyáññpani. ¹¹ Ámá sipíni imixariñfáyf xe axípi sipíni mññxa uro ámá sipí neróná sfwí yapí yariñfáyf xe axípi sipí nera uro ámá wé rónññf yariñfáyf xe axípi wé rónññf nera uro ‘Gorixó wimónariññpi éimññni.’ yaiwiarigfáyf xe axípi nera uro éññññni.” nñññññni.

¹² Jisaso “Arfá ei.” nñññññri re nñññññni, “Nionni seaímeámfa nánni añwi ayorini. Nionni nññri nñseáimearínná ámá wigí yariñfápi tñni xñññññ pññf umamómi nánni íá nñññññni bímñññni. ¹³ Nionni sññá pññf tññweañññññf

nimónìrì anìḡḡ miní ḡweaḡáonì rarìḡḡnì. Iwamfó wí e dánì imónìrì yoparf wí e nánì imónìrì eḡáonìmanì. Iwamfó imónìḡe dánì anìḡḡ sìní ḡwearì yoparf imónìrì e anìḡḡ sìní ḡwearì emfáonìrìrìnì.” nìrìḡḡnìḡḡnì.

¹⁴ Ámá sipìsipì miáomì dḡḡ nìwìkwìrorìḡḡpì dání wìḡḡ rapìrapì oyá ragíyo igíánìḡḡ eagíáyí, ayí íkíá dḡḡ nìyìmìḡḡ imónìpìrìfána danìpaxì imónìro aḡḡpìmì fíwíyo páwìpaxì imónìro eḡagíá nánì yayí Gorìxoyá dḡḡ tḡnì winìpaxìyìrìrìnì. ¹⁵ E nerì aì apìmì b́arìwámì ḡweagíáyí tìyí yarìḡḡáyìrìrìnì. Sḡwìnìḡḡ nimónìrì ero ayáf ero fíwì inìro pìkìxwìrìfó ero wìḡḡ ḡwáfapìmì f́á nìxìrìro menḡwearo “Yapì oraneyì.” nìwìmónìro yapìsìxì rìro yarìḡḡáyìrìrìnì.

¹⁶ “Nionì, Jìsasonì sḡyìkì nionìyá aḡḡ apì apìmì dánì imónìḡḡáyí amìpì apì nìpìnì nánì nḡḡf́á imónìpìrì nánì ḡḡ aḡḡnajo áwanḡḡ osearìnìrì uowárenapf́arìrìnì. Mìxì ináyí Depitoyá xwíá piaxìyo dánì iwiaronḡáonì, ayí nionìrìrìnì. Sḡḡ ímìáonì, ayí nionìrìrìnì.” rìḡḡnìḡḡnì.

¹⁷ Kwíyìpì tḡnì sipìsipì miáo apìxì meanf́apì tḡnì “Bei.” rarìḡḡ. Xwíyíá rìpì f́á roarfná arf́á wíf́á ḡìyí ḡìyí enì “Bei.” ŕrìrìxìnì. Ámá iniḡḡ nánì ḡwfní yeáyí nìwìro “Iniḡḡ dḡḡ nìyìmìḡḡ imónìpìrì nánì imónìḡḡmì dánì nìwirì onìmìnì.” yaiwíf́á ḡìyí ḡìyí ananì nìbìro onìpoyì. ¹⁸ Xwíyíá b́kwì rìpìmì wíá nìrókiamónìrì eánìḡḡpì f́á roarfná arf́á wíf́á ḡìyí ḡìyíné arf́á j́yìkì nìsearì re osearìmìnì, “Ámá wiyíné xwíyíá rìpìmì ámì b́ tḡnì ḡwí nìmori nìrìrìfnáyí, xeanìḡḡ b́kwì rìpìmì eánìḡḡpì Gorìxo e éf́áyíné seaikárìnf́arìrìnì. ¹⁹ Wiyíné xwíyíá b́kwì rìpìmì wíá nìrókiamónìrì eánìḡḡpì rìtì nerfnáyí, e éf́áyíné Gorìxo íkíá dḡḡ nìyìmìḡḡ imónìpìrì dananìro éf́ánamì mìdanìpa oépoyìnìrì pìrì searakìrì aḡḡ ḡwáfapìmì ḡweanìro éf́apìmì mìpáwìpa oépoyìnìrì pìrì searakìrì nerì seawárìnf́arìrìnì.” osearìmìnì.

²⁰ Xwíyíá rìpì áwanḡḡ rarìḡḡ “Nepa nìbìmíá nánì aḡḡwì e imónìnì.” rarìrìnì. “Oyì, e imónìwìnìḡḡnì.” nìmónarìnì. Ámìná Jìsasoxì rìxa b́rìrìxìnì.

²¹ Ámá nìyìfnénì Ámìná Jìsaso ayá osearìmìxìnì. Apìrìnì.